SANSKRIT-WÖRTERBUCH

IN KÜRZERER FASSUNG

BEARBEITET

VON

OTTO BÖHTLINGK.

ERSTER THEIL.

DIE VOCALE.

ST. PETERSBURG.
BUCHDRUCKEREI DER KAISERLICHEN AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.
(Wass.-Ostr. 9. L. No. 12.)
1879.

Zu beziehen durch Eggers & Comp. in St. Petersburg und durch Leopold Voss in Leipzig.

Preis dieses Theiles: 3 Rbl. 50 Cop. Silb. = 11 Mark 70 Pf.

VORWORT.

Neben dem vor wenigen Jahren vollendeten sogenannten Petersburger Wörterbuch in sieben Bänden schien es angemessen, eine kürzere Bearbeitung herzustellen, welche dem Bedürfniss der Anfänger und solcher Benützer entspräche, für welche der dort gegebene Apparat zu reich ist. Dieses war zugleich eine Gelegenheit, für das Wörterbuch selbst die im Augenblick möglichen Ergänzungen und Verbesserungen zu geben. Als der Unterzeichnete diese Absicht seinen Freunden Roth, Kern, Stenzler und Weber kund that, wurde er von ihrer Seite nicht nur dazu ermuntert, sondern erhielt auch die Versicherung, sie wollten gern dem neuen Unternehmen auf jegliche Weise Vorschub leisten. Das gegebene Versprechen haben sie glänzend gelöst, indem sie mehr verbesserten und Neues hinzuthaten, als ich erwarten konnte und durfte. An Verbesserungen hat es Keiner von ihnen fehlen lassen, des Neuen spendeten aber Roth und Kern am meisten. Aber auch andere Gelehrte beeilten sich ihre grösseren oder kleineren Beiträge zu liefern. Mit Dankbarkeit gedenke ich der Herren C. Cappeller, B. Delbrück, R. Garbe, K. Geldner, J. Jolly, A. Leskien, J. Muir, R. Pischel, A. Schiefner, Leopold Schröder und W. O. E. Windisch; der grösste Dank gebührt aber immer den zuerst genannten vier Freunden.

Das neue Wörterbuch sollte also nicht das ältere verdrängen, sondern in einem mehr oder weniger abhängigen Verhältniss von diesem auftreten. Es sollte verbessern, wo Etwas zu verbessern war, und hinzufügen, wo Etwas fehlte, dagegen aber durch Weglassung aller dort gegebenen Citate und Stellen stets daran mahnen, dass das grössere Wörterbuch die Hauptquelle bleiben müsse. Jeder wird bald selbst gewahr werden, ob er mit dem kürzeren Werke sich begnügen könne, oder ob er auch nach dem ausführlicheren zu greifen habe; wer aber dieses besitzt, wird das andere nicht entbehren wollen, weil es, wie schon vorhin bemerkt wurde, berichtigt und ergänzt, weil es das an verschiedenen Orten Zerstreute zusammenfügt und endlich, weil es beim Gebrauch viel handlicher sein wird.

Accentuirt sind nur diejenigen Wörter, die in accentuirten Texten vorkommen. War der Accent eines in einem accentuirten Texte erscheinenden Wortes nicht zu bestimmen, weil dieses hier nur im Vocativ steht, dann wurde das Buch, in dem das Wort zuerst auftritt, stets genannt. Ein Wort, eine Bedeutung, eine Construction oder ein Genus, die bis jetzt nur von Grammatikern oder Lexicographen aufgeführt werden, sind mit * bezeichnet worden. Wenn aber der Grammatiker oder Lexicograph nicht einfach überliefert oder vielleicht nur ad hoc von ihm erfundene Wörter oder ganze Sätze uns vorführt, sondern als selbstständiger Autor ein Wort verwendet, so ist ein solches Wort als ein in der Literatur belegtes betrachtet worden. Das hier und da citirte Bhaṭṭikâvja hat als blosse Exemplification von Pâṇini's Grammatik keinen Anspruch auf den Namen eines selbstständigen Literaturwerkes. Ein früher angeführtes Citat wird man in der Regel nur dann wiederholt finden, wenn es zu einer anderen Bedeutung des Wortes gestellt oder verbessert worden ist. Hier und da ist ein Citat nur ein scheinbar neues, insofern nur eine bessere Ausgabe oder ein mehr zugängliches Buch an die Stelle gesetzt wurde; in der Regel geschieht dieses aber nur dann, wenn Misstrauen zur abermaligen Prüfung einer Stelle Veranlassung gab. Dass oft nachgeprüft worden ist, davon wird man sich bald überzeugen können; dass aber nicht alle Stellen noch einmal angesehen worden sind, brauche ich wohl kaum zu erwähnen. Bei Büchern, die vollständige Indices haben, sind die Zahlen nicht ohne Noth beigefügt worden, insbesondere in den späteren Bogen. Die mangelnden Belege für neu aufgenommene Composita findet man im grösseren Werke entweder unter dem ersten oder unter dem zweiten Worte. Wörter, in denen ब und व oder श, ष und स wechseln, werden nur in der älteren oder besser beglaubigten Schreibart aufgeführt.

Dass die Nachträge so stark geworden sind, erklärt sich zum grössten Theil daraus, dass dieser und jener mir seinen Beitrag zu spät zustellte, dass ein Buch nicht zu rechter Zeit mir zur Hand war, und endlich daraus, dass ein dem Setzer abgewonnener Vorsprung mich verleitete, bis dahin ganz unberücksichtigt gebliebene oder nicht vollständig ausgebeutete Werke für das Wörterbuch zu verwerthen.

Zum Schluss lasse ich das Verzeichniss der in diesem ersten Theile citirten Werke folgen. Zwei Zahlen ohne Angabe eines Buches verweisen auf die zweite Auflage meiner Chrestomathie. Der am Ende eines Titels in Klammern stehende Name bezeichnet den Gelehrten, der die Beiträge für dieses Wörterbuch aus dem angegebenen Bùche ganz oder zum grössten Theile geliefert hat.

Âçv. Çr. = Âçvalâjana's Çrautasûtra in der Bibl. ind.
Âçv. Gṛhj. = Âçvalâjana's Gṛhjasûtra; Ausg. von Stenzler.
Âçv. Gṛhj. Pariç. = Pariçishṭa zu Âçv. Gṛhj. in der Bibl. ind.
Agni-P. = Agnipurâṇa in der Bibl. ind.
Ait. Âr. = Aitarejâraṇjaka in der Bibl. ind. In der Regel citirt nach Seite und Zeile (Kern und Roth).
Ait. Br. = Aitarejabrâhmaṇa, Ausg. von Haug.
Ait. Up. = Aitarejopanishad in der Bibl. ind.
AK. = Amarakoça, Ausg. von Loiseleur Deslongchamps.
Àḱârâdarça, Benares 1921 (Stenzler).
Amṛt. Up. = Amṛtabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Ânandag. = Ânandagiri, Glossator zu Çam̃karâḱârja's Comm. zu Bṛh. Âr. Up. in der Bibl. ind. (Kern).
Anukram. zu Ṛv. = Anukramaṇikâ zu Ṛv. im Comm. Sâjaṇa's.
Âpast. = Âpastamba's Dharmasûtra, Ausg. von Bühler.
Âpast. Çr. = Âpastamba's Çrautasûtra, Hdschr. (Garbe und Roth).
Ârjabh. = Ârjabhaṭa, Ausg. von Kern (Kern).
Ârjav. = Ârjavidjâsudhâkara, Bombay 1868 (Kern).
Ârsh. Br. = Ârshejabrâhmaṇa, Ausg. von Burnell.
Âruṇ. Up. = Âruṇejopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Âtmopan. = Âtmopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
AV. = Atharvaveda, Ausg. von Roth und Whitney (Roth).
AV. Ǵjot. = Ǵjotisha zum AV., Hdschr. (Roth).
AV. Paipp. = AV. der Paippalâda-Schule, Hdschr. (Roth).
AV. Pariç. = Pariçishṭa zum AV., Hdschr. (Roth).
AV. Prâjaçḱ. = Prâjaçḱitta zum AV., Hdschr. (Roth).
Bâdar. = Bâdarâjaṇa's Brahmasûtra in der Bibl. ind.
B. A. J. = Bombay Asiatic Journal (Geldner).
Bâlar. = Bâlarâmâjaṇa, Benares 1869 (Kern).
Beitr. z. K. d. ig. Spr. = Beiträge zur Kunde der indogermanischen Sprachen.
Benf. Chr. = Benfey's Chrestomathie.
Bhag. = Bhagavadgîtâ, Ausg. von Schlegel.
Bhâg. P. = Bhâgavatapurâṇa. Die 9 ersten Skandha nach Burnouf's Ausgabe, wenn nicht ausdrücklich ed. Bomb. hinzugefügt wird; die letzten Skandha nach der ed. Bomb. In Klammern eingeschlossene Zahlen verweisen auf ed. Bomb.
Bhar. Nâṭjaç. = Bhâratîjanâṭjaçâstra am Schluss von Daçar. in der Bibl. ind.
Bhâshâp. = Bhâshâpariḱkheda in der Bibl. ind.
Bhaṭṭ. = Bhaṭṭikâvja, Calcutta 1828.
Bhâvapr. = Bhâvaprakâça, Calcutta 1875 und Hdschr. (Roth).
Bhavishjott. P. = Bhavishjottarapurâṇa nach Citaten in andern Werken.
Bhoǵa-Ḱar. = Bhoǵaḱaritra, Madras 1862 (Stenzler).
Bhoǵa-Pr. = Bhoǵaprabandha, Benares 1925 (Kern).
Bibl. ind. = Bibliotheca indica.
Bîǵag. = Bîǵagaṇita, Calcutta 1846 (Kern).
Brahmabindûp. = Brahmabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Brahma-P. = Brahmapurâṇa nach Citaten in verschiedenen Werken.
Brahmas. = Bâdar.
Brahmop. = Brahmopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Bṛhadd. = Bṛhaddevatâ.
Bṛh. Âr. Up. = Bṛhadâraṇjakopanishad in der Bibl. ind.
Bühler, Rep. = Detailed Report of a Tour in search of Sanskrit Mss. made in Kásmir, Rajputana, and Central India. By G. Bühler. Bombay 1877.
Bühl. Guz. = Catalogue of S. Mss. from Guzerat etc. by G. Bühler. Bombay 1871—1873 (Roth).
Burn. Intr. = Burnouf, Introduction à l'histoire du Buddhisme indien.
Çabdaḱ. = Çabdaḱandrikâ, nach Goldstücker.
Çâk. = Çâkuntala, Ausg. von Böhtlingk, wenn nicht ausdrücklich Pisch. (Pischel) oder Premaḱ. (Premaḱandra) hinzugefügt wird.
Çam̃k. = Çam̃karâḱârja als Commentator verschiedener Upanishad.
Çâṇḍ. = The Aphorisms of Śâṇḍilya in der Bibl. ind.
Çâñkh. Br. = Çâñkhâjana's Brâhmaṇa (Weber).
Çâñkh. Çr. = Çâñkhâjana's Çrautasûtra (Weber).
Çâñkh. Gṛhj. = Çâñkhâjana's Gṛhjasûtra, herausg. von Oldenberg in Ind. St. 15.
Çânt. = Çântanava's Phiṭsûtra, Ausg. von Kielhorn.
Çârñg. Paddh. = Çârñgadhara's Paddhati, Hdschr. im Asiatischen Museum der Kais. Ak. d. Ww. in St. Petersburg.
Çârñg. Sam̃h. = Çârñgadhara's Sam̃hitâ, Bombay 1853 (Roth).
Çat. Br. = Çatapathabrâhmaṇa, nach Weber's Index.
Cat. C. Pr. = A Catalogue of S. Mss. existing in the Central Provinces. Ed. by F. Kielhorn. Nagpur 1874 (Roth).
Cat. NW. Pr. = A Catalogue of S. Mss. in private libraries of the North-Western Provinces. I. Benares 1874 (Roth).
Çatr. = Çatrum̃ǵajamâhâtmja, Ausg. von Weber.
Childers = Childers' Pali-Wörterbuch.
Chr. = Böhtlingk's Sanskrit-Chrestomathie, 2te Aufl.
Çiç. = Çiçupâlavadha, Calcutta 1815.
Çira-Up. = Çiraupanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Colebr. Alg. = Colebrooke, Algebra with Arithmetic and Mensuration u. s. w. London 1817.
Colebr. Misc. Ess. = Miscellaneous Essays by H. T. Colebrooke. London 1837.
Çrîp. = Çrîpati.
Çulbas. = Çulbasûtra in der Zeitschrift The Pandit IX. X und New Series I (Cappeller).
Çvetâçv. Up. = Çvetâçvataropanishad in der Bibl. ind.
Daçak. = Daçakumâra, Ausg. von Bühler (Cappeller).
Daçar. = Daçarûpa in der Bibl. ind.
Daiv. Br. = Daivatabrâhmaṇa, Calcutta 1875 und Ausg. von Burnell, Mangalore 1873 (Roth).
Devatâdhj. Brâhm. = Daiv. Br.
Dhammap. = Dhammapada, Ausg. von Fausböll.
Dhanv. = Dhanvantari's Wörterbuch, Hdschr. (Roth).
Dhâtup. = Dhâtupâṭha, Ausg. von Westergaard.
Dhjânab. Up. = Dhjânabindûpanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Dhûrtan. = Dhûrtanartaka, Hdschr. (Cappeller).
Dhûrtas. = Dhûrtasamâgama in Lassen's Anthologie.
Dh. V. = Dhanam̃ǵajaviǵaja, Calcutta 1871 (Cappeller).
Divjâv. = Divjâvadâna, Hdschr. (Schiefner).
Ǵâbâlop. = Ǵâbâlopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Ǵaim. = Ǵaimini's Mîmâm̃sâdarçana in der Bibl. ind.
Ǵaim. Bhâr. = Ǵaimini's Bhârata, nach Citaten in Ind. St.
Gal. = Galanos' Wörterbuch, Abschrift von Weber; vgl. Monatsbericht der Kön. Pr. Akad. der Wissensch. 1876, S. 801. fgg. (Cappeller).
gaṇa im Gaṇapâṭha zu P.
Gaṇar. = Gaṇaratnamahodadhi, nach der im Druck befindlichen Ausg. von Eggeling. Nur ein paar Mal gelegentlich citirt.
Gaṇit. = Gaṇitâdhjâja in Bhâskara's Siddhântaçiromaṇi, Benares 1866 (Kern).
Gaṇit. Adhim. = Gaṇita, Adhimâsanirṇaja (Kern).
Gaṇit. Bhagaṇ. = Gaṇita, Bhagaṇâdhjâja (Kern).
Gaṇit. Grah. = Gaṇita, Grahânajanâdhjâja (Kern).
Gaṇit. Pratjabd. = Gaṇita, Pratjabdaçuddhi (Kern).
Gaṇit. Tripr. = Gaṇita, Tripraçnâdhikâra (Kern).
Garbhop. = Garbhopanishad in Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Gauḍap. = Gauḍapâda, Commentator der Sâm̃khjakârikâ.
Gaut. = Gautama's Dharmaçâstra, Ausg. von Stenzler.
Gît. = Gîtagovinda, Ausg. von Lassen.
Gobh. = Gobhila's Gṛhjasûtra in der Bibl. ind. (Roth).
Golâdhj. = Bhâskara's Golâdhjâja (Kern).

Gold. = Goldstücker's Wörterbuch.

Gop. Br. = Gopathabrâhmaṇa in der Bibl. ind. (Roth).

Govindân. = Govindânanda, Glossator zu Çaṁkarâḱârja's Comm. zu Bâdar. (Kern).

H. = Hemaḱandra's Abhidhânaḱintâmaṇi, Ausg. von Böhtlingk und Rieu.

Halâj. = Halâjudha's Wörterbuch, Ausg. von Aufrecht.

H. an. = Hemaḱandra's Anekârthasaṁgraha.

Hâr. = Hârâvalî.

Harisv. = Harisvâmin.

Hariv. = Harivaṁça. Mit einer Zahl die ältere Calc. Ausg. gemeint, mit drei Zahlen die neuere lithographirte.

Harshaḱ. = Harshaḱarita, Calcutta 1876 (Kern).

Hâsj. = Hâsjârṇava, Bombay 1757 und Hdschr. (Cappeller).

Haug, Acc. = Haug, Ueber das Wesen und den Werth des vedischen Accents. München 1874.

Hemâdri = Hemâdri's Ḱaturvargaḱintâmaṇi in der Bibl. ind.

Hem. Jog. = Hemaḱandra's Jogaçâstra in Z. d. d. m. G. 28. Aus einem hdschr. Comm. hat Windisch manche Berichtigung und Erklärung mir bereitwilligst zukommen lassen.

Hem. Pr. Gr. ed. Bomb. = Hemaḱandra's Prâkrit-Grammatik, Bombay (Stenzler).

Hiḍ. = Hiḍimbavadha, Ausg. von Bopp.

Hit. = Hitopadeça, Ausg. von Schlegel und Lassen.

Hit. ed. Johns. = Hitopadeça, Ausg. von Johnson, London und Hertford 1847.

Jâǵn. = Jâǵnavalkja's Gesetzbuch, Ausg. von Stenzler.

J. A. O. S. = Journal of the American Oriental Society.

Ind. Antiq. = Indian Antiquary (Roth).

Ind. St. = Indische Studien von Weber.

Jogas. = Jogasûtra.

Jogat. Up. = Jogatattvopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).

Jolly, Schuld. = Jolly, Ueber das indische Schuldrecht, in Münchener philos.-philol. Abh. 1877, S. 287. fgg.

J. R. A. S. = Journal of the Royal Asiatic Society (Kern).

Kâç. = Kâçikâ Vṛtti in der Zeitschrift The Pandit VII. fgg.

Kâd. = Kâdambarî, Calcutta Saṁvat 1919 (Kern).

Ḱakr. = Ḱakradatta, Commentator von Ḱaraka und Suçruta, Hdschr. (Roth).

Kâlaḱ. = Kâlaḱakra, Hdschr. (Schiefner).

Kâm. Nîtis. = Kâmandakîjanîtisâra in der Bibl. ind.

Kaṇ. = Kaṇâda's Vaiçeshikadarçana in der Bibl. ind.

Kâṇḍ. = Kâṇḍûpâkhjâna in LA.

Ḱaṇḍak. = Kshemîçvara's Ḱaṇḍakauçika (Pischel).

Kap. = Kapila's Sâṁkhjapravaḱana. Einen vollständigen Index hat Windisch zur Verfügung gestellt.

Kâr. = Kârikâ.

Ḱaraka = Ḱarakasaṁhitâ, Calcutta 1929 und 1877 und Hdschrr. im Besitz von Roth (Kern und Roth).

Karmapr. = Karmapradîpa (Stenzler). Steht unter dem falschen Titel Kâtjâjanasmṛti im Dharmaçâstrasaṁgraha, Vol. I, S. 603—644.

Kâṭh. = Kâṭhaka (Weber).

Kathâs. = Kathâsaritsâgara, Ausg. von Brockhaus.

Kâtj. Çr. = Kâtjâjana's Çrautasûtra, nach Weber's Index.

Kâtj. Dh. = Kâtjâjana's Dharmaçâstra (Stenzler).

Kâtj. Snânas. = Kâtjâjana's Snânasûtra (Stenzler).

Kauç. = Kauçika's Sûtra zum AV., Hdschrr. (Roth und Weber).

Ḱaurap. = Ḱaurapańḱâçikâ, Ausg. von Bohlen.

Kaush. Âr. = Kaushîtakâraṇjaka (Weber).

Kaush. Up. = Kaushîtakibrâhmaṇopanishad in der Bibl. ind.

Kautukar. = Katukaratnâkara, Hdschr. (Cappeller).

Kâvjapr. = Kâvjaprakâça, Calcutta 1866. Nach Ullâsa und Sûtra citirt, wenn nicht S. (Seite) und Z. (Zeile) hinzugefügt werden.

Kenop. = Kenopanishad in der Bibl. ind.

Ḱhandom. = Ḱhandomańǵarî, herausg. von Brockhaus in Berichte über die Verhandlungen der Kön. Sächsischen Gesellschaft der Wissenschaften zu Leipzig. Phil.-hist. Kl. Bd. VI, 1854.

Ḱhând. Up. = Ḱhândogjopanishad in der Bibl. ind.

Kir. = Kirâtârǵunîja, Calcutta 1814.

Kṛshis. = Parâçara's Kṛshisaṁgraha, Calcutta 1862 (Roth).

Kshitîç. = Kshitîçavaṁçâvalîḱarita, Ausg. von Pertsch.

Kshurikop. = Kshurikopanishad in der Bibl. ind.

Kull. = Kullûka, Commentator des Manu.

Kumâras. = Kumârasaṁbhava, Ausg. von Stenzler.

Kumârasv. = Kumârasvâmin, Commentator des Pratâpar. (Pischel).

Kusum. = Kusumâńǵali, Ausg. von Cowell.

Kuvalaj. = Kuvalajânanda, nach zwei lithogr. Ausgg.

LA. = Lassen's Anthologie 3te Ausg.

Laghuk. = Laghukaumudî, Ausg. von Ballantyne, Benares 1867 (Cappeller).

Lalit. = Lalitavistarapurâṇa in der Bibl. ind. (Kern).

Lâṭj. = Lâṭjâjana's Çrautasûtra in der Bibl. ind.

Lîlâv. = Bhâskara's Lîlâvatî, Calcutta 1846 (Kern).

L. K. = Laghuk.

Lot. de la b. l. = Burnouf, Lotus de la bonne loi.

M. = Mânavadharmaçâstra.

Madanav. = Madanapâla's Madanavinoda, Benares 1869 und Hdschr. (Roth).

Mâdh. Kâlan. = Mâdhava's Kâlanirṇaja (Weber).

Mahâbh. = Mahâbhâshja, lith. in Benares.

Mahâbh. (K.) = Kielhorn's Ausg. des Mahâbhâshja.

Mahâvîraḱ. = Mahâvîraḱarita, Ausg. von Trithen.

Mahîdh. = Mahîdhara, Commentator der VS.

Maitrjup. = Maitrjupanishad in der Bibl. ind. Die Accente, die wegen ihrer Fehlerhaftigkeit oft weggelassen oder durch (!) als verdächtig bezeichnet wurden, hat Schröder einer Hdschr. entnommen.

Maitr. S. = Maitrâjaṇî Saṁhitâ, zur Herausgabe vorbereitet von L. Schröder. Da die accentuirten Hdschrr. nicht gleich zu Anfang zur Hand waren, konnten einige Accente erst in den Nachträgen angegeben werden (Schröder).

Mâlatîm. = Mâlatîmâdhava, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1830 und Bombay 1876.

Mâlav. = Mâlavikâgnimitra, Ausg. von Tullberg.

Mâṇḍ. Çikshâ = Mâṇḍûkî Çikshâ (Weber).

Mân. Gṛhj. = Mânavagṛhjasûtra, nach einer Hdschr. in der Universitätsbibliothek zu Bombay (Schröder).

Mân. K. S. = Mânavakalpasûtra, nach Citaten bei Gold.

Mantrabr. = Mantrabrâhmaṇa, Calcutta 1872 (Roth).

Mârk. P. = Mârkaṇḍejapurâṇa in der Bibl. ind.

Mat. med. = The Materia medica of the Hindus compiled from Sanskr. medical works by Udoy Chand Dutt Civil Medicinal Officer. With a Glossary of Indian Plants by Ge. King Superint. R. Bot. Garden Calc. and the author. Calcutta 1877.

Mayr, Ind. Erb. = Das indische Erbrecht von Aurel Mayr, Wien 1873.

MBh. = Mahâbhârata, citirt nach Parvan, Adhjâja und Çloka der Bomb. Ausg. Die ältere Calcuttaer Ausg. mit zwei Zahlen wird nur dann angeführt, wenn sie eine abweichende Lesart bietet.

Med. = Medinîkoça.

Med. avj. = Avjajânekârthavarga am Ende des Medinîkoça.

Megh. = Meghadûta, Ausg. von Stenzler.

Mit. = Mitâksharâ. Bei zwei Zahlen ist der Vjavahârâdhjâja, Calcutta 1829, gemeint, bei zwei Zahlen mit folgendem *a* oder *b* nebst Angabe der Zeile — das vollständige Werk in 4to.

M. K. S. = Mân. K. S.

Mṛḱḱh. = Mṛḱḱhakaṭika, Ausg. von Stenzler. Comm. zu Mṛḱḱh. sind die Auszüge in den Anmerkungen zu meiner Uebersetzung dieses Schauspiels.

Mudrâr. = Mudrârâkshasa, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1831 und 1926 (Cappeller).

Nâgân. = Nâgânanda, nach zwei Calcuttaer Ausgaben (Cappeller).

Naish. = Naishadhaḱarita.

Nâr. = Nârada's Dharmaçâstra (Jolly).

Nigh. Pr. = Nighaṇṭuprakâça (Roth).

Nîl. = A rational Refutation of the Hindu Phisosophical Systems, by Nehemiah Nílakaṇṭha S'ástrí Gore. Translated etc. by Fitz-Edward Hall. Calcutta 1862.

Nîlak. mit einer Zahl = Nîl.

Nîlak. = Nîlakaṇṭha, Commentator des MBh.

Nîlar. Up. = Nîlarudropanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).

Nir. = Nirukta, Ausg. von Roth (Roth).

Njâjam. = Ǵaiminîjanjâjamâlâvistara, Ausg. von Goldstücker und Cowell (Kern).

Njâjas. = Gotama's Njâjadarçana in der Bibl. ind. Die Ausg. Calcutta 1828 wird durch Beifügung von (1828) bezeichnet. (Kern).

Nj. K. = Nyâyakośa or Dictionary of the technical Terms of the Nyâya Philosophy, by Bhîmâchârya Jhalakîkar. Bombay 1875.

Nṛs. Up. = Nṛsiṁhatâpanîjopanishad, herausg. von Weber in Ind. St. 9 und in der Bibl. ind.
P. = Pâṇini.
Pańḱad. = Pańḱadaṇḍaḱḱhattraprabandha, herausg. von Weber.
Pańḱar. = Nârada's Pańḱarâtra in der Bibl. ind.
Pańḱat. ohne nähere Angabe = Pańḱatantra, vollständige Ausg. von Kosegarten. Mit Beifügung von ed. Bomb. — die Ausg. von Bühler und Kielhorn.
Parâç. = Parâçara's Dharmaçâstra (Stenzler).
Pâr. Gṛhj. = Pâraskara's Gṛhjasûtra, Ausg. von Stenzler.
Paribh. = Paribhâshâ in Paribhâshenduçekhara, Ausg. von Kielhorn.
Pat. zu P. = Patańǵali zu Pâṇini.
Piṇḍop. = Piṇḍopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Pischel, de Gr. pr. = Pischel, de Grammaticis prâcriticis. Vratislaviae 1874.
Prab. = Prabodhaḱandrodaja, Ausg. von Brockhaus.
Praçnop. = Praçnopanishad in der Bibl. ind.
Prâjaçḱittat. = Prâjaçḱittatattva (Roth).
Prajogar. = Nârâjaṇabhaṭṭa's Prajogaratna (Stenzler).
Prasannar. = Ǵajadeva's Prasannarâghava (Kern).
Pratâpar. = Pratâparudrîja.
Prij. = Prijadarçikâ, Calcutta 1874 (Cappeller).
Procc. A. S. B. = Proceedings of the Asiatic Society of Bengal.
Pushpas. = Pushpasûtra (Weber).
R. = Râmâjaṇa. Das 1ste und 2te Kâṇḍa nach der Ausg. von Schlegel, das 3—6te nach der von Gorresio, das 7te nach der Bomb. Ausg., wenn nicht ausdrücklich eine andere Ausgabe genannt ist. Eine eingeklammerte Zahl bezieht sich auf ed. Bomb.
Râǵan. = Râǵanighaṇṭu, Hdschr. (Roth).
Râǵat. = Râǵataraṁgiṇî. Die 6 ersten Bücher nach der Ausg. von Troyer. Die Beiträge aus dem 7ten und 8ten Buche von Kern.
Ragh. = Raghuvaṁça, Ausg. von Stenzler, wenn nicht ed. Calc. hinzugefügt wird.
Ratnam. = Ratnamâlâ (Roth).
Roxb. = Flora indica or description of Indian plants. By the late William Roxburgh. Serampore 1832 (Roth).
Ṛtus. = Ṛtusaṁhâra, Ausg. von Bohlen.
ṚV. = Ṛgveda (Roth).
ṚV. Prât. = Prâtiçâkhja zum Ṛgveda.
Saddh. P. 4 = das 4te Kapitel des Saddharmapuṇḍarîka, lithographirt in Parabole de l'Enfant egaré. Par Ph. Éd. Foucaux. Paris 1854.
Sâh. D. = Sâhitjadarpaṇa in der Bibl. ind.
Sâj. = Sâjaṇa.
Sâmav. Br. = Sâmavidhânabrâhmaṇa, Ausg. von Burnell.
Saṁhitopan. = Saṁhitopanishad, Ausg. von Burnell.
Sâṁkhjak. = Sâṁkhjakârikâ, Ausg. von Wilson.
Saṁnj. Up. = Saṁnjâsopanishad in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Saṁsk. K. = Anantadeva's Saṁskârakaustubha, obl. fol.
Sâras. = Sârasundarî, ein Commentar zu AK.
Sârâv. = Sârâvalî, citirt bei Utpala zu Varâh. Bṛh.
Sarvad. = Sarvadarçanasaṁgraha in der Bibl. ind. (Kern).
Sarvopan. = Sarvopanishatsâra in der Bibl. ind. (Geldner und Roth).
Sâv. = Sâvitrî, herausg. von Bopp.
Shaḍv. Br. = Shaḍviṁçabrâhmaṇa (Weber).
Siddh. Çir. = Siddhântaçiromaṇi (Kern).
Spr. = Indische Sprüche, herausg. von O. Böhtlingk. 2te Aufl. Von 7614 an in Mélanges asiatiques, T. VIII, S. 217. fgg. Ebendaselbst S. 203. fgg. stehen die durch «zu Spr.» bezeichneten Varianten.
S. S. S. = Saṁgîtasârasaṁgraha, Calcutta 1932 (Cappeller).
Subhâshitar. = Subhâshitaratnâkara, Bombay 1872.
Suçr. = Suçruta (Roth).
Suparṇ. und Suparṇâdhj. = Suparṇâdhjâja, herausg. von Elimar Grube in Ind. St. 14.
Sûrjad. = Sûrjadevajaǵvan (Kern).
Sûrjas. = Sûrjasiddhânta in der Bibl. ind.
SV. = Sâmaveda (Roth).
SV. Âr. = Âraṇjaka zum SV. (Roth).
Taitt. Âr. = Taittirîjâraṇjaka in der Bibl. ind.
Taitt. Up. = Taittirîjopanishad in der Bibl. ind.
Tâṇḍja-Br. = Tâṇḍjabrâhmana in der Bibl. ind. Im grossen Wörterbuch als Pańḱav. Br. citirt.
Tarkas. = Tarkasaṁgraha, Allahabad 1849 (Roth).
Tattvas. = Tattvasamâsa, Mirzapore 1850 (Roth).
TBr. = Taittirîja Brâhmaṇa (Roth).
Trik. = Trikâṇḍaçesha.
TS. = Taittirîjasaṁhitâ (Roth und Weber).
TS. Prât. = Prâtiçâkhja zur TS., Ausg. von Whitney.
Uǵǵval. = Uǵǵvaladatta, Commentator der Uṇâdisûtra.
Uṇâdis. = Uṇâdisûtra, herausg. von Aufrecht.
Uttarar. = Uttararâmaḱaritra, nach zwei Ausgaben, Calcutta 1831 und 1862.
Vâgbh. = Vâgbhaṭa's Âjurvedadarçana (Roth).
Vaǵras. = Vaǵrasûḱî, Ausg. von Weber.
Vaidjabh. = Vaidjabhâshja (Roth).
Vaitân. = Vaitânasûtra, Ausg. von Garbe.
Vâju-P. = Vâjupurâṇa, nach Citaten in andern Werken.
Vâlakh. = Vâlakhilja, die zwischen ṚV. 8,48 und 49 eingeschobenen Lieder (Roth).
Vâmana = Vâmana's Kâvjâlaṁkâravṛtti, Ausg. von Cappeller.
Vaṁçabr. = Vaṁçabrâhmaṇa, Ausg. von Burnell (Roth).
Varâh. Bṛh. = Varâhamihira's Bṛhaǵǵâtaka (Kern).
Varâh. Bṛh. S. = Varâhamihira's Bṛhatsaṁhitâ (Kern).
Varâh. Jogaj. = Varâhamihira's Jogajâtrâ, herausg. von Kern in Ind. St. 10. 14 und 15.
Varâh. Lagh. = Varâhamihira's Laghuǵâtaka. Die zwei ersten Adhjâja herausgegeben von Weber in Ind. St. 2.
Vârtt. = Vârttika.
Vâs. = Vâsantikâ, Hdschr. (Cappeller).
Vâsav. = Vâsavadattâ in der Bibl. ind.
Veṇîs. = Veṇîsaṁhâra, Ausg. von Grill (Cappeller).
Verz. d. B. H. = Weber, Verzeichniss der Berliner Handschriften.
Verz. d. Oxf. H. = Aufrecht, Verzeichniss der Oxforder Handschriften.
Vet. = Vetâlapańḱaviṁçati in LA.
Viddh. = Viddhaçâlabhańǵikâkhjanâṭikâ in der Zeitschrift Pratnakamranandinî (Cappeller).
Vikr. = Vikra[illegible]rvaçî, Ausg. von Bollensen.
Vikramâṅkaḱ. = Vikramâṅkadevaḱarita, Ausg. von Bühler.
Vishṇus. = Vishṇusûtra, zur Herausgabe vorbereitet von J. Jolly (Jolly).
VP. = Vishṇupurâṇa, ed. Bomb.
VP.² = 2te Auflage von Wilson's Uebersetzung des Vishṇupurâṇa, herausgegeben von Hall.
VS. = Vâǵasânejisaṁhitâ (Roth und Weber).
VS. Prât. = Prâtiçâkhja zu VS. in Ind. St. 4.
Weber, Ǵjot. = Weber, Ueber den Vedakalender, Namens Ǵjotisham.
Weber, Kṛshṇaǵ. = Weber, Ueber die Kṛshṇaǵanmâshṭamî. Berlin 1868.
Weber, Nax. = Weber, Die vedischen Nachrichten von den naxatra. Berlin 1860.
Wilson, Sel. W. = Select Works of H. H. Wilson.
Wise = Commentary on the Hindu System of Medicine, by T. A. Wise. Calcutta 1845.
Z. d. d. m. G. = Zeitschrift der deutschen morgenländischen Gesellschaft.

Jena, den 1sten Mai 1879.

O. Böhtlingk.

1. अ Pron. der 3ten Person. Davon अस्मै, अस्यै, अस्मात्, अस्यास्, अस्यै, अस्मिन्, अस्याम्, आभ्याम्, एभिस्, आभिस्, एभ्यस्, आभ्यस्, एषाम्, आसाम्, एषु, आसु. *Diesem, diesem hier* u. s. w. Unbetont Subst. *ihm, ihr* u. s. w. — Vgl. अयम्, अया, इदम्, इम, इयम्, एन, एना.

2. अ° vor Consonanten, अन्° vor Vocalen = ἀ, ἀν priv. अब्राह्मण *kein Brahman*, अनध्याय *kein Lesen*, अस्वेद *schweisslos*, अनङ्ग *körperlos*, अशुचि *unrein*, अनर्ह *unwürdig*, अकृत्वा *nicht gethan habend*, अनर्चितुम् (selten) *nicht ehren*, अस्पृहयन्ति (Bhâg. P. Çiç. 15,33) *sie begehren nicht.*

3. *अ Interj.

4. *अ m. 1) Vishṇu. — 2) fingirter Mannsname.

अऋणिन् Adj. *frei von Schulden.*

अंश m. 1) *Theil:* स्वांशतस् 139,1. — 2) *Antheil, Erbtheil.* — 3) *Einsatz bei Wetten* ṚV. 5,86,5. Tâṇḍja-Br. 25,13,3. — 4) *Partei.* — 5) *Grad eines Kreises.* — 6) **Tag* Gal. — 7) N. pr. eines Âditja.

अंशक 1) m. *a) Theil* Ind. St. 10,165. — *b) Grad eines Kreises.* — 2) *n. *Tag.*

*अंशकरण n. *Theilung.*

अंशकल्पना f. *Bestimmung —, Zumessung eines Antheils, — Erbtheils* 195,18.

अंशप्रकल्पना f. dass. M. 8,211.

अंशप्रदान n. *Gewährung eines Erbtheils* 201,15.

अंशभागिन् Adj. *einen Antheil habend:* गोत्ररिक्थांश° 198,20.

अंशभाज् Adj. *Theil habend, — nehmend:* धर्मस्य Gaut. 11,11. महांश° Chr. 98,13.

अंशभू m. *Theilhaber, Parteigenosse* TS. 6,4,8,2.

अंशभूत adj. *einen Theil von* (Gen.) *bildend, — seiend* 106,22.

*अंशय्, अंशयति *theilen.*

अंशहर Adj. *ein Erbtheil empfangend.*

अंशावतरण n. *die Herabkunft der Theile* (der Götter).

अंशिता f. *das Erbesein, — Erhalten eines Erbtheils.*

अंशी Adv. mit कर् *theilen.*

अंशु m. 1) Soma-*Stengel* (Kâtj. Çr. 9,4,20) und *-Saft.* — 2) *Strahl* 93,5. 102,13. 170,27. — 3) N. pr. eines Mannes.

अंशुक n. 1) *Gewand, Ueberwurf, Tuch* 252,9. 326, 2. Spr. 7813. — 2) *Band am Rührstab.*

अंशुकान्त m. *Zipfel eines Gewandes, — Tuches* 296,10 (am Ende eines adj. Comp. f. आ).

*अंशुधर m. *die Sonne.*

अंशुधान n. N. pr. eines Dorfes.

अंशुनदी f. N. pr. eines *Flusses.*

अंशुपट्ट n. *eine Art Zeug.*

*अंशुपति m. *die Sonne.*

*अंशुमत्फला f. *Musa sapientum.*

अंशुमन्त् 1) Adj. *a) reich an* Soma-*Pflanzen* oder *-Saft.* — *b) faserig.* — *c) strahlenreich.* — 2) m. *a) die Sonne* 250,18. — *b)* N. pr. α) verschiedener Männer 106,18. — β) eines Berges. — 3) f. °मती *a) Hedysarum gangeticum.* — *b)* N. pr. eines Flusses.

अंशुमालिन् m. *die Sonne.*

*अंशुल m. N. pr. = चाणक्य.

अंशुविमर्द m. *ray-obliteration* Sûrjas. 7,19.

*अंशुहस्त m. *die Sonne.*

अंस m. 1) *Schulter* 112,1. 129,11. — 2) *Ecke eines Vierecks* Çulbas. 1,34. 40. — 3) Du. *die beiden oberen Arme des Altars.*

अंसकूट m. 1) *Achsel* 135,31. — 2) * *Buckel am Buckelochsen.*

अंसत्र n. *Panzer.*

अंसत्रकोश Adj. *einen Panzer zum Fass habend.*

अंसध्री f. *ein best. Geräth zum Kochen.*

अंसपृष्ठ n. *Achsel* 136,25.

अंसफलक n. *Schulterblatt.*

*अंसभार m. *Schulterlast.* *°भारिक Adj. *auf der Schulter eine Last tragend.*

अंसमूल n. *Schulterhöhe* Râǵan.

अंसय्, °यति mit वि 1) *unschädlich machen, abwehren.* — 2) *enttäuschen.*

अंसल Adj. *kräftig, stark.*

*अंसभार m. und *°भारिक Adj. = अंसभा°.

(अंस्य) अंसिअ Adj. *an den Schultern befindlich.*

*अंह्, अंहते *gehen.* — Caus. अंहयति *schicken.* — Desid. अञ्जिहिषते *gehen wollen.*

अंहति f. 1) *Bedrängniss, Noth.* — 2) * *Krankheit.* — 3) * *Gabe, Geschenk* (auch *अंहती).

अंहस् n. 1) *Bedrängniss, Noth* 1,10. 6,18. अंहस् am Versschluss = अंहसस् ṚV. 6,3,1. — 2) *Sünde.*

अंहसस्पति und अंहस्पति m. *Herr der Noth,* N. des Schaltmonats.

*अंहिति f. *Gabe, Geschenk.*

अंहीयंस् Adj. *enger.*

अंहु 1) *Adj. *eng.* — 2) n. *Drangsal.*

अंहुभेद Adj. (f. ई) *engspaltig.*

अंहुर Adj. *bedrängt.*

अंहूरण 1) Adj. (f. आ) *eng.* — 2) n. *Drangsal.*

अंहोमुच् Adj. *aus der Noth befreiend.*

अंहोयु Adj. *bedrängend.*

अंह्रि m. 1) *Fuss.* — 2) * *Wurzel.*

*अंह्रिप m. *Baum.*

*अंह्रिशिरस् n. = अंह्रिस्कन्ध Gal.

*अंह्रिस्कन्ध m. *der obere Theil des Fussblatts.*

1. अक n. 1) (*Nichtfreude*) *Leid, Schmerz* TS. 5,3, 2,1. — 2) * *Sünde.*

2. अक m. *das Suffix* aka 238,6. 239,3. 4.

*अकच m. Ketu, *der niedersteigende Knoten.*

अकटुक Adj. *unverdrossen.*

*अकटुफल m. *eine best. Pflanze* Gal.

अकठोर Adj. *nicht hart, zart* Viddh. 72,11.

अकडम und °चक्र n. *ein best. Diagramm.*

अकण्टक Adj. (f. आ) 1) *dornenlos.* — 2) *frei von Feinden.* — 3) *unbehindert, ungehemmt.*

अकण्ठ Adj. *keinen Hals habend* Spr. 2.

अकण्ठताल्वोष्ठ Adj. *nicht mit der Kehle, nicht mit dem Gaumen und nicht mit den Lippen hervorgebracht* Ind. St. 9,33.

अकत्थन n. *das Nichtprahlen.*

अकथम् Adv. *ohne vieles Reden, ohne Weiteres.*

अकथह und °चक्र n. *ein best. Diagramm.*

अकथित Adj. *unerwähnt, unbesprochen* 221,10.

अकनिष्ठ 1) Adj. pl. *von denen keiner der jüngste ist.* — 2) m. pl. *eine best. Klasse von Göttern* (bei

den Buddhisten).

*अकनिष्ठग m. *ein* Buddha.

अकन्या f. *keine Jungfrau mehr.*

अकपीवत् m. N. pr. eines der sieben Ṛshi unter dem vierten Manu.

अकम्पन m. N. pr. 1) eines Fürsten. — 2) eines Râkshasa.

अकम्पित 1) Adj. *nicht zitternd, fest* 111,26. — 2) *m. N. pr. eines Gaṇâdhipa bei den Ǵaina.

अकर Adj. *steuerfrei* Gaut. 10,11.

1. अकरण n. *das Nichtthun, Unterlassen* 254,21. Gaut. 12,27. 18,32.

2. अकरण Adj. 1) *nicht durch Kunst erzeugt, natürlich* Spr. 4103. — 2) *unthätig* oder *ohne Organe* Ind. St. 9,165.

*अकरणि f. *Nichtvollbringung* (als Verwünschung).

*अकरणीय Adj. P. 6,2,160, Sch.

*अकरा f. *Phyllanthus Embelica.*

अकरुण Adj. *nicht mitleidig, grausam, unbarmherzig.* °म् Adv. R. 2,78,8. Nom. abstr. °त्व n. Spr. 3.

अकर्कर m. N. pr. eines Schlangendämons.

अकर्कश Adj. *nicht hart, weich, zart.*

अकर्ण Adj. (f. आ) 1) *nicht langohrig* TS. 6,1,6,7. Çat. Br. 3,3,1,16. — 2) *taub* 288,12. — 3) *ohne Steuerruder.* — 4) *ohne eine ausspringende Unebenheit, — Zapfen.* — 5) *ohne* Karṇa (den Sohn der Kuntî) Veṇîs. 97.

अकर्णक Adj. (f. °र्णिका) 1) *ohrenlos.* — 2) *ohne Steuerruder.*

*अकर्ण्य Adj. P. 6,2,156, Sch.

*अकर्तन m. *Zwerg.*

अकर्तृ Nom. ag. *kein Thäter, — Handelnder* 273,5. 19.

अकर्तव्य Adj. *was nicht gethan werden darf;* n. *Unthat* 87,30.

अकर्मक Adj. *kein Object habend, intransitiv* 225,21.

*अकर्मकृत् Adj. *den Geboten einer Secte entgegen handelnd* Gal.

अकर्मण्य Adj. 1) *Nichts zu leisten im Stande seiend* R. 2,64,33 (34). — 2) *womit Nichts mehr zu machen ist, unrettbar verloren.* — 3) *einem Ritus nicht entsprechend* Verz. d. Oxf. H. 60,*a*,7. 8.

अकर्मधारय m. *kein* Karmadhâraja P. 6,2,130.

1. अकर्मन् n. *Unthätigkeit.*

2. अकर्मन् Adj. 1) *Nichts thuend, faulenzend* Spr. 4. — 2) *kein gutes Werk übend, ruchlos.*

अकर्मशील Adj. *unthätig, faul.*

अकल Adj. *ohne Theile.*

अकलङ्क 1) Adj. *fleckenlos* zu Spr. 2468. — 2) m. N. pr. eines Ǵaina.

अकल्कक Adj. *ohne Falsch, ehrlich* MBh. 3,82,11. 13,23,29. 53.

अकल्कता f. *Ehrlichkeit.*

*अकल्कन Adj. *ohne Falsch, ehrlich* H. 490.

*अकल्का f. *Mondschein.*

अकल्प Adj. (f. आ) 1) *nicht geeignet zu* (Acc.). — 2) *nicht im Stande seiend, — vermögend;* die Ergänzung im Loc., Inf. oder im Comp. vorangehend. Spr. 7614. Bhâg. P. 3,30,13. 14. 31,8. 4,3,21. 5,14,25. 7,12,23.

अकल्मष Adj. (f. आ) *fleckenlos* MBh. 3,221,20. Kâṇḍ. 28.

अकल्माष m. N. pr. eines Sohnes des vierten Manu.

अकल्य Adj. (f. आ) *nicht gesund, krank* 213,14. 22. Gaut. 9,28.

अकल्याण Adj. (f. ई) *unfreundlich, unwirsch* AK. 1,1,5,18.

अकव Adj. *nicht karg* (subj. und obj.)

अकवच Adj. *panzerlos.*

अकवारि Adj. (f. ई) *nicht geizig.*

अकवि Adj. *nicht weise.*

अकस्मात् Adv. *ohne wahrnehmbare Veranlassung, unerwartet, mir Nichts dir Nichts* 111,22. 121,19. 125,17. 251,21. Gaut. 9,7. 51.

अकाण Adj. (f. आ) *nicht einäugig* TS. 6,1,6,7. Çat. Br. 3,3,1,16.

अकाण्ड Adj. *ohne wahrnehmbare Veranlassung erscheinend, unerwartet.* अकाण्डे *ohne wahrnehmbare Veranlassung, unerwartet, plötzlich.*

*अकाण्डतिक्त m. *ein best. Baum* Gal.

अकाम Adj. (f. आ) 1) *keine Neigung —, keine Liebe zu Etwas* oder *zu Jmd habend, nicht gern Etwas thuend* 29,23. Gaut. 15,19. — 2) *mit Unlust verbunden, unfreiwillig.* — 3) Bez. eines best. Saṁdhi.

अकामकर्शन Adj. *die Wünsche nicht schmälernd.*

अकामतस् Adv. *unfreiwillig, unabsichtlich.*

अकामता f. *das Freisein von Neigung, — Liebe.*

अकामहत Adj. *nicht von Liebe getroffen, frei von Begierden* Çat. Br. 14,7,1,35.

अकाय Adj. *körperlos.*

अकायस्थ m. *kein Schreiber* Spr. 3591.

अकार m. *der Laut* अ 20,20.

अकारक Adj. *der Etwas nicht erreicht, zu Etwas nicht gelangt* 233,11. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

1. अकारण n. *kein Grund.* °णात्, °णेन und °णे (305,22. 317,2. 325,11) *ohne Veranlassung, — Grund.* अकारण° dass. 177,23.

2. अकारण Adj. *grundlos* Suçr. 1,310,4. °णम् Adv.

अकारणपूर्वक Adj. *nicht schon in der Ursache enthalten* Z. d. d. m. G. 29,246.

*अकारिन् Adj.

अकारुणिक Adj. *mitleidlos* Nâgân. 83,9.

अकार्पण्य n. *das nicht kläglich Thun, — nicht Jammern* Gaut. 8,23. MBh. 14,38,2.

अकार्य Adj. 1) *was nicht gethan werden kann* oder *darf;* n. *Unthat, eine unerlaubte Handlung* 41,25. 26. 46,10. 181,23. 315,32. °तम *was vor Allem nicht gethan werden darf.* — 2) *der nicht zur Thätigkeit angetrieben werden kann.* Davon °त्व n. Nom. abstr.

अकार्यकरण n. *das Thun dessen, was man nicht thun sollte,* Spr. 17.

अकार्यकारिन् Adj. *der eine unerlaubte Handlung begangen hat.*

अकाल m. *Unzeit:* °ले *zur Unzeit, ausser der Zeit;* °लतस् dass. 170,18. अकाल° dass. ebend.

अकालचर्या f. *unzeitiges Handeln* Spr. 21.

अकालजलद m. N. pr. eines Dichters.

अकालजलदोदय m. 1) *das Aufsteigen von Wolken ausser der Zeit.* — 2) * *Nebel.*

अकालभव Adj. *vor der Zeit erfolgend.*

अकालमृत्यु m. *frühzeitiger Tod,* N. pr. eines mythischen Wesens.

अकालवेला f. *Unzeit, ungewöhnliche Zeit* Spr. 5279.

अकालसह Adj. *nicht lange sich zu halten vermögend.*

अकालंहीनम् Adv. *ohne Zeitverlust, alsbald* Mâlav. 71,10. Veṇîs. 100,12.

अकालिकम् Adv. dass. MBh. 4,27,7. 5,32,22. Auch 1,105,46 ist wohl so zu lesen st. अकालिकः.

अकासार m. N. pr. eines Lehrers.

अकिंचन Adj. *Nichts besitzend, arm.*

अकिंचनता f. und अकिंचनत्व n. *Besitzlosigkeit, Armuth.*

अकिंचित्कर Adj. *Nichts zu Wege bringend, zu Nichts nutze* Spr. 7785. Veṇîs. 44,16. Pańkat. 187,24.

अकितव m. *Nicht-Spieler.*

अकिल्बिष Adj. *fehlerlos.*

अकीर्तन n. *das Nichterwähnen* Veṇîs. 10,22.

अकीर्ति f. *Unehre, Schande* Spr. 7710 (Pl.). °कर Adj. *Schande bringend* Chr. 160,17.

अकीर्तित Adj. *unerwähnt* 225,12. 17.

अकुटिललेख Adj. *geradlinig* Çulbas. 2,33.

अकुण्ठ Adj. *nicht stumpf, scharf* (eig. und übertr.).

अकुतश्चिद्भय Adj. *von keiner Seite her gefährdet.*

अकुतस् Adv. in Verbindung mit अपि *von kei-*

ner Seite her.

अकुतोभय und अकुत्रचभय Adj. = अकुतश्चिद्भय.

अकुत्रा Adv. dahin wohin es sich nicht gehört.

अकुत्सित Adj. tadellos Spr. 5929.

(अकुध्र्यंक्) अकुध्रिअक् Adv. ziellos.

*अकुप्य n. Gold und Silber und auch = कुप्य.

अकुप्यन्त् Adj. nicht aufwallend AV. 20,130,8.

अकुमार m. kein Knabe mehr.

अकुर्वन्त् Adj. nicht thuend, unterlassend 170,23.

अकुल Adj. von niedrigem Geschlecht 161,22. Davon °ता f. Nom. abstr.

अकुली v. l. für अङ्कुली.

अकुलीन Adj. dass. Spr. 34.

अकुशल 1) Adj. (f. आ) a) unerspriesslich, unheilvoll, schlimm: कर्मन् Bhag. 18,10. गति Bhâg. P. 2,10,40. — b) dem es schlimm ergeht, unglücklich. — c) ungeschickt, unerfahren Ind. St. 1,45. 10,62. — 2) n. a) Unheil, Uebel. — b) ein unheilvolles, — böses Wort.

अकुसुमित Adj. nicht blühend Mâlav. 47.

अकुहक m. kein Charlatan Suçr. 1,30,3.

अकूट Adj. (f. आ) 1) nicht ungehörnt TS. 6,1,3,7. — 2) nicht trügerisch (Waffen) Jâçn. 1,323. nicht falsch (Münze) 2,241.

अकूपार 1) Adj. nirgend eine Grenze habend, unbegrenzt. — 2) m. a) Meer: °वत् 170,2. — b) Schildkröte. — c) N. pr. einer Schildkröte. — d) *ein Âditja. — e) N. pr. eines Mannes. — 3) f. आ N. pr. einer Âñgirasî. — कू = कु Pron. interr.

*अकूर्च m. ein Buddha.

अकृत 1) Adj. (f. आ) a) ungethan, unvollbracht 32,33. 38,15. 161,24. 163,8. — b) unbearbeitet, unzubereitet. — c) unausgebildet, unvollkommen, unreif. — d) ungeschaffen, von Ewigkeit her bestehend. — e) unaufgefordert. — 2) n. eine bisher ungethane, — unerhörte That.

अकृतकत्व n. das Nichtgemachtsein Tattvas. 17.

*अकृतकारम् Adv. auf eine Weise, wie es früher nicht gethan worden ist.

अकृतज्ञ Adj. undankbar Spr. 36.

अकृतपूर्व Adj. früher nicht gethan 315,4. Spr. 7733.

अकृतप्रयत्न Adj. der sich nicht angestrengt hat Mahâbh. Einl. 17,a.

अकृतबुद्धि Adj. von unreifem Verstande 60,22. M. 7,30. Jâçn. 1,354. Davon °त्व n. Nom. abstr.

अकृतव्रण m. N. pr. verschiedener Männer.

अकृतसंहित Adj. noch nicht in die Sam̃hitâ umgesetzt Ṛv. Prât. 4,7.

अकृतात्मन् Adj. von ungebildetem Geiste 65,14. 67,21. 94,10. M. 6,73. 7,28.

अकृतान्न n. unzubereitete Nahrung Gaut. 16,48.

अकृतार्घ Adj. dem der Argha nicht erwiesen wird Pâr. Gṛhj. 1,3,31.

अकृतार्थ Adj. (f. आ) unbefriedigt 108,2. Çâk. 34.

अकृतास्त्र Adj. der sich nicht in den Waffen geübt hat MBh. 3,239,14.

अकृताह्निक Adj. der die Tagesgebräuche unterlässt MBh. 3,289,17.

अकृत्तनाभि Adj. dessen Nabelschnur noch nicht abgeschnitten ist Çat. Br. 11,8,3,6.

अकृत्तरुच् Adj. von unverkürztem Glanze Ṛv.

अकृत्य Adj. nicht zu thun, zu unterlassen; n. ein zu unterlassendes Werk, Unrecht Suçr. 1,86,4. Spr. 40. fg. 1879. fg. Sâh. D. 1,14. Pañkat. 128,12. °कारिन् MBh. 3,269,22.

अकृत्रिम Adj. (f. आ) ungekünstelt, nicht durch Kunst erzeugt, natürlich Spr. 6964. 7290.

अकृत्स्न Adj. (f. आ) unvollständig 32,2. 33,12.

अकृपण Adj. nicht kläglich thuend 158,1.

अकृश Adj. nicht mager.

अकृशाश्व m. N. pr. eines Sohnes des Sam̃hatâçva.

अकृषीवल Adj. (f. आ) den Acker nicht bebauend.

अकृष्ट 1) Adj. a) ungepflügt, Subst. ungepflügter Boden Çat. Br. 7,2,2,5. — b) wildwachsend Spr. 47. — 2) m. Pl. Bez. bestimmter Ṛshi MBh. 12,166,25. अकृष्टा माषाः desgl. Hariv. 11533.

अकृष्टपच्य Adj. (f. आ) 1) auf unbestelltem Boden wachsend, wildwachsend. — 2) ungepflügt Getraide wachsen lassend: पृथिवी VP. 1,13,50.

अकृष्णकर्मन् Adj. der keine schwarze That vollbracht hat, unschuldig.

अकृष्णतेजस् m. der Mond Weber, Gjot. 35,2.

अकेतु Adj. formlos, ununterschieden.

अकेश Adj. (f. आ und ई) haarlos.

अकेशव Adj. ohne Keçava d. i. Kṛshṇa Veṇîs. 87.

अकैतव Adj. nicht geheuchelt: कोप Çâk. 69,2.

*अकोट m. Areca Faufel oder Catechu.

अकोप m. N. pr. eines Ministers des Daçaratha.

अकोविद Adj. (f. आ) nicht kundig, unbekannt mit (Gen.).

*अकोशल n. = आकोशल.

*अक्का f. Mutter.

अक्त 1) Partic. von अज् und अञ्ज्. — 2) f. अक्ता Nacht.

अक्तु m. 1) Licht, Glanz 2,18. — 2) Dunkel, Nacht. अक्तुभिस् bei Nacht 9,25.

अक्न Partic. von अच्.

अक्नोपन Adj. nicht nässend Nir. 7,14.

1. अक्र Adj. unthätig.

2. अक्र m. Banner 2,26.

अक्रत 3. Pl. Med. von 1. कर्.

अक्रतु Adj. 1) unmächtig, kraftlos. — 2) unverständig. — 3) frei von Verlangen.

1. अक्रम m. gestörte Ordnung, Ungehörigkeit, Verkehrtheit Spr. 1103. Bhâg. P. 4,16,7. अक्रमात् gegen alle Ordnung, widernatürlich.

2. अक्रम Adj. nicht allmählich —, mit einem Male erfolgend.

अक्रविहस्त Adj. keine blutigen Hände habend.

अक्रव्याद् (AV.) und °द Adj. kein Fleisch essend.

अक्रान्त Adj. nicht verdoppelt Ṛv. Prât. 6,14.

अक्रिया f. das Nichtthun, nicht zu Wege Bringen von (Gen.), Unterlassung 252,15. Gaut. 19,2.

अक्रीडन्त् Adj. nicht spielend.

अक्रूर 1) Adj. nicht rauh, weich, zart. — 2) m. a) N. pr. verschiedener Männer. — b) mystische Bez. des Anusvâra.

अक्रूरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

1. अक्रोध m. das Nichtzürnen, sich nicht dem Zorn Hingeben Gaut. 10,51.

2. अक्रोध Adj. dem Zorn sich nicht hingebend R. 4,26,12. Spr. 7427.

अक्रोधन 1) Adj. dem Zorn sich nicht hingebend. — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,20,3.

अक्रोधमय Adj. dessen Wesen nicht Zorn ist Çat. Br. 14,7,2,6.

*अक्लिका f. Indigopflanze.

अक्लिन्नवर्त्मन् n. eine best. Augenkrankheit.

अक्लिष्ट Adj. 1) nicht abgenutzt, frisch, integer Çâk. 115. 147. — 2) nicht zu Schanden werdend: व्रत R. 1,34,1. वचन 38,6.

अक्लिष्टकर्मन् (R. 1,34,17) und °कारिन् (MBh. 3,41,42. 43,10. R. 1,77,19) Adj. unermüdlich thätig.

अक्लिष्टभाव m. Lebhaftigkeit R. 5,1,61.

अक्लीब Adj. männlich. Davon °ता f. männliches Benehmen.

अक्लेद्य Adj. nicht feucht zu machen Bhag. 2,24.

अक्लेश m. keine Beschwerde (Abl. ohne Anstrengung) Spr. 50. 7748.

अक्ष्, *अक्षति und *अक्ष्णोति, Partic. अष्ट. 1) erreichen, erlangen: आनाशाँ. — 2) durchdringen, erfüllen. — Mit निस् entmannen, verschneiden. — Mit सम् (अक्षसे) durchdringen.

1. अक्ष m. 1) Würfel 224,7. — 2) *Würfelspiel. — 3) Bez. der Zahl fünf. — 4) Terminalia Bellerica (die Pflanze und die Nuss). — 5) *der Same von Elaeocarpus Ganitrus u. einer anderen Pflanze. — 6) auch n. ein best. Gewicht = कर्ष.

2. अक्ष m. 1) Wagenachse. — 2) das auf zwei Stützen ruhende Querstück, an welches eine Wage gehängt wird. — 3) Schlüsselbein. — 4) Schläfe-

bein. — 5) *geographische Breite.* — 6) *ein best. Längenmaass,* = 104 Añgula Çulbas. 1,11. — 7) **Rad.* — 8) **Karren.*

3. अक्ष 1) m. n. *Sinnesorgan.* — 2) am Ende eines adj. Comp. (f. ई) = अक्षि *a) Auge* 163,2. 174,5. 175,25. 184,1. 186,6. — *b) Masche.* — 3) m. *Seele* Ind. St. 14,382.

4. अक्ष m. N. pr. verschiedener Männer.

5. *अक्ष m. 1) *Schlange.* — 2) Bein. Garuḍa's. — 3) *Process.* — 4) *Kenntniss.* — 5) *ein Blindgeborener.*

6. *अक्ष n. 1) *Sochalsalz.* — 2) *blauer Vitriol.*

अक्षक 1) m. oder n. wohl *Schlüsselbein.* — 2) *m. *Dalbergia ougeinensis.* — 3) f. ई *eine best. Schlingpflanze.*

अक्षकाम Adj. (f. आ) *Würfel liebend.*

*अक्षकितव m. *Würfelspieler* Ind. St. 13,472.

अक्षक्षपण und °क m. N. pr. eines Würfelspielers.

अक्षचरण m. Bein. des Philosophen Gautama.

*अक्षज m. 1) *Donnerkeil.* — 2) Bein. Vishṇu's.

अक्षण m. n. *Ungelegenheit, Verdruss* Lalit. 344,5. 456,13. 458,13.

1. अक्षण्वत् Adj. *mit Augen versehen.*

2. अक्षण्वत् Adj. *nicht verletzend, — beschädigend.*

अक्षत 1) Adj. *a) unverletzt, unbeschädigt* 149,11. °योनि Adj. 199,9. — *b) ungemahlen.* — 2) n. Sg. und m. Pl. *unenthülstes Korn.* — 3) m. Pl. N. pr. eines Geschlechts. — 4) f. आ *a) eine unverletzte Jungfrau* Jâġñ. 1,67. — *b) eine best. Pflanze.*

अक्षत्र Adj. *ohne Kriegerkaste.*

*अक्षदर्शक und *अक्षदृश् m. *Richter.*

अक्षदृक्कर्मन् n. *operation for latitude* J. A. O. S. 6,310.

*अक्षदेविन् und *अक्षद्यू m. *Würfelspieler.*

अक्षद्यूत n. *Würfelspiel.*

अक्षद्रुग्ध Adj. *von den Würfeln gehasst, im Spiel Unglück habend* oder *mit Würfeln schadend, ein betrügerischer Spieler.*

*अक्षधर m. *Trophis aspera.*

अक्षधुर् und °धुरा f. *Zapfen der Achse.*

*अक्षधूर्त m. *Würfelspieler.*

*अक्षधूर्तिल m. *Bulle.*

अक्षन् n. 1) *Auge.* In der klassischen Sprache nur अक्ष्णा (230,18), अक्ष्णे, अक्ष्णस् (Spr. 7620), अक्षणि und अक्ष्णि (अक्षन् in der älteren Sprache), अक्ष्णोस् (Spr. 7696), अक्ष्णाम् (98,11). Im Ṛ V. अक्षाणि und अक्षभिस्. — 2) *Sinnesorgan:* अक्षभिस् Bhâg. P. 4,29,5.

अक्षपटल n. *Archiv.*

अक्षपद m. Bein. des Philosophen Gautama.

*अक्षपरि Adv. *mit Ausnahme eines Würfels.*

अक्षपराजय m. *Niederlage im Würfelspiel.*

*अक्षपाटक m. *Richter.*

अक्षपाद m. Bein. des Philosophen Gautama.

*अक्षपिण्ड m. = अक्षपीड.

अक्षपीड 1) m. *Chrysopogon acicularis.* — 2) f. *आ *eine best. Pflanze.*

अक्षप्रपातन n. *Wendung des Auges* Hariv. 9141.

अक्षभङ्ग m. *Achsenbruch* Ind. St. 5,371.

अक्षभा f. *shadow of latitude* J. A. O. S. 6,250.

अक्षभूमि f. *ein Platz zum Würfelspiel.*

अक्षभेद m. *Achsenbruch* Ind St. 5,353.

अक्षम Adj. (f. आ) 1) *einer Sache nicht gewachsen, nicht vermögend, unfähig;* mit Loc., Inf. oder am Ende eines Comp. 179,32. — 2) *missgünstig.*

अक्षमा f. *Missgunst, Neid* 223,12.

अक्षमाला f. 1) *ein Rosenkranz aus den Samenkörnern des Elaeocarpus Ganitrus.* — 2) Bein. der Arundhatî 189,23. — 3) N. pr. der Mutter Vatsa's.

अक्षमालिका f. 1) = अक्षमाला 1) 119,13. — 2) Name einer Upanishad.

अक्षमालिन् Adj. *mit einem Rosenkranz versehen.*

अक्षय 1) Adj. (f. आ) *unvergänglich* 88,26. 96,16. — 2) f. आ *der 7te Tag eines Mondmonats, der mit einem Sonn- oder Montag beginnt,* oder *der 4te Tag eines solchen, der mit einem Dienstag anhebt.*

अक्षयता f. *Unvergänglichkeit:* स्त्रीषु *unerschöpfliches geschlechtliches Vermögen* Suçr. 2,159,18.

अक्षयतृतीया f. *der dritte Tag in der lichten Hälfte des Monats* Vaiçâkha.

अक्षयत्व n. *Unvergänglichkeit.*

अक्षयमति m. N. pr. eines Buddhisten.

अक्षयसेन m. N. pr. eines Fürsten. उक्षसेन v. l.

अक्षयिणी f. *die Unvergängliche,* viell. Bez. der Durgâ.

अक्षय्य Adj. *unvergänglich, unerschöpflich* Megh. IX. अक्षय्यम् als Glückwunsch an einen Vaiçja so v. a. *mögest du nie Mangel haben* MBh. 13,23,36.

अक्षय्यनवमी f. *der 9te Tag in der lichten Hälfte des* Âçvina.

अक्षर 1) Adj. *nicht zerrinnend, unvergänglich* 284,32. — 2) n. *a)* (ausnahmsweise auch m.) *Wort; Silbe; die heilige Silbe* ओम्; *Laut; Vocal.* — *b) Schriftstück, Urkunde* Spr. 4235. — *c) Wasser.* — *d) die höchste Gottheit, der letzte Grund alles Seins.* — *e) Seele.* — *f)* **Luft, Atmosphäre.* — *g)* **Befreiung der Seele von ferneren Wiedergeburten.* — *h)* **Kasteiung.* — *i)* **Gesetz, Recht.* — *k)* **Opfer.* — *l)* **Achyranthes aspera.* — 3) m. *a)* **Schwert.* — *b)* *Bein. Vishṇu's und Çiva's. — Vgl. अक्षरा.

अक्षरक n. *Vocal.*

*अक्षरकोश m. *Birkenrinde und andere Stoffe, auf denen man schreibt,* Gal.

*अक्षरचुञ्चु, *°चण und *°चुञ्चु m. *Schreiber.*

अक्षरच्छन्दस् n. *ein nach der Zahl und nach der Quantität der Silben gemessenes Metrum.*

*अक्षरजननी f. *Schreibrohr.*

*अक्षरजीवक, *°जीविक u. *°जीविन् m. *Schreiber.*

*अक्षरतूलिका f. *Schreibrohr.*

*अक्षरन्यास m. *Schrift.*

1. अक्षरपङ्क्ति f. *ein best. Metrum.*

2. अक्षरपङ्क्ति Adj. *eine Fünfzahl von Silben enthaltend.*

अक्षरप्रकृति Adj. *von unvergänglicher Natur* und *Laute zur Voraussetzung habend* Ind. St. 14,386.

अक्षरभाज् Adj. *Antheil an einer Silbe habend.*

अक्षरमाला (Spr. 7827) und °मालिका f. *ein* (vom Schicksal Einem an die Stirn geschriebener) *Buchstabenkranz.*

*अक्षरमुख m. *Anfänger, Schüler.*

अक्षरमुष्टिका f. *Fingersprache.*

अक्षरयमक n. *Aufeinanderfolge von zwei gleichlautenden Silben* Comm. zu Vâmana 4,1,2.

अक्षरवर्जित Adj. *analphabet* Spr. 4778.

अक्षरविन्यास m. *Schrift.*

अक्षरव्यक्ति f. *deutliche Aussprache der Laute.*

अक्षरशस् Adv. *silbenweise.*

*अक्षरसंस्थान n. *Schrift.*

अक्षरसंहिता f. *die* Saṁhitâ *in Bezug auf das Zusammenfliessen von Silben* TS. Prât. 24,2. 4.

अक्षरसमाम्नाय m. *Alphabet.*

अक्षरसंपद् f. *das Zutreffen der Silbenzahl.*

अक्षरा f. *Rede, Worte.*

अक्षराङ्ग n. *ein zum Vocal gehöriger Theil.*

अक्षराज् m. *König der Würfel.*

*अक्षराधार m. = अक्षरकोश Gal.

अक्षर्य Adj. (f. आ) *der Silbenzahl entsprechend.*

*अक्षवती f. *Würfelspiel.*

*अक्षवाट m. *Kampfplatz für Ringer.*

*अक्षशौण्ड Adj. *den Würfeln ergeben.*

अक्षसूक्त n. *das Würfellied,* Bez. der Hymne Ṛ V. 10,34.

अक्षसूत्र n. = अक्षमाला *Rosenkranz.*

अक्षहृत Adj. *im Würfelspiel abgenommen* Ind. St. 13,472.

*अक्षाग्रकील und *°क m. *Achsennagel.*

अक्षातिवाप m. wohl = अक्षावाप MBh. 4,70,7.

अक्षानह् Adj. *an die Achse gebunden.*

अक्षान्ति f. *Missgunst, Neid.*

अक्षारलवण n. *Nicht-Gesalzenes.*

अक्षारलवणाशिन् Adj. *nichts Gesalzenes essend* 38,10. अक्षारल° v. l.

अक्षावपन n. *Spielbrett* Çat. Br. 5,3,1,10.

अक्षावाप m. *ein best. Beamter, der das Würfelspiel leitet* oder *überwacht*, ebend.

अक्षि n. 1) *Auge*. Davon nur अक्षि (230,20), अक्षिणी, अक्षिभ्याम्, अक्षीणि (auch अक्षी in der älteren Sprache), अक्षिभिस्, अक्षिभ्यस्, अक्षिषु; auch am Anf. eines Comp. Vgl. अक्षन् und अक्षी. — 2) Bez. *der Zahl zwei*. — 3) *Sinnesorgan*. — 4) Name einer Upanishad.

*अक्षिक m. *ein best. Baum*.

*अक्षिकनीनिका f. *Augenstern* Gal.

अक्षिकूट n. *der Vorsprung über dem Auge, Rand der Augenhöhle* Jâǵn. 3,96. Suçr. 2,93,1. 273,9. 359,3. 376,12. *°क n. dass.

अक्षिगत Adj. 1) *vor Augen seiend*. — 2) *ein Dorn im Auge seiend*.

अक्षिगम्य Adj. *den Augen zugänglich, wahrnehmbar* Verz. d. Oxf. H. 259,b,8.

अक्षिगोचरय्, °यति *Jmd* (Acc.) *ansehen, des Anblickes würdigen*.

*अक्षिजाह n. = अक्ष्णो मूलम्.

अक्षित 1) Adj. *a) unverletzt*. — *b) unvergänglich*. — 2) n. *a) 100000 Millionen*. — *b) *Wasser*.

अक्षितावसु Adj. *unvergänglichen Reichthum besitzend*.

अक्षिति 1) f. *Unvergänglichkeit*. — 2) Adj. *unvergänglich*.

अक्षितोति Adj. *unvergängliche Hülfe gewährend*.

अक्षिनिमेष m. *Augenblick* Suçr. 1,19,2.

अक्षिपक्ष्मन् n. *Augenwimper*.

अक्षिपत् Adv. *klein wenig* 19,6.

अक्षिपाक m. *Augenentzündung* Suçr. 1,361,7. 2,305,21. 312,7.

*अक्षिब m. n. = अक्षीब.

अक्षिभू Adj. *vor Augen seiend, augenscheinlich*.

*अक्षिभेषज n. *eine best. Pflanze*.

अक्षिभ्रुव n. *die Augen und die Brauen*.

अक्षियत् Adj. *keinen festen Wohnsitz habend, unstät*.

अक्षिरोग m. *Augenkrankheit* Comm. zu Kâtj. Çr. 20,3,14.

*अक्षिलोमन् n. *Augenwimper*.

*अक्षिविकूणित n. *Seitenblick*.

अक्षिसंतर्जन *eine best. mythische Waffe*.

अक्षी f. *Auge*. Davon अक्ष्यौ AV. Ait. Br. Çat. Br. Pâr. Gṛhj. 2,6,12. अक्षीभ्याम् ṚV. AV. अक्ष्योस् VS. अक्ष्यौस् (अक्षोस् gewiss fehlerhaft) AV. — Vgl. अक्षि.

अक्षीण 1) Adj. *a) nicht erschöpft, nicht zu Ende gehend*. — *b) nicht abnehmend* (vom Monde). — *c) nicht an Gewicht verlierend*. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

*अक्षीब 1) Adj. *nicht berauscht, nüchtern*. — 2) n. *Hyperanthera (Guilandina) Moringa*. — 3) n. *Meersalz*.

अक्षीयमाण Adj. *nicht vergehend, unvergänglich* 3,7. *unerschöpflich*.

अक्षु m. *eine Art Netz*.

अक्षुण्ण Adj. 1) *unverletzt*: विधि 176,28. ब्रह्मचर्य R. 1,8,9. — 2) *nicht abgedroschen, neu* Mâlatîm. 51,7 (49,5). — 3) *ununterbrochen, dauernd* Veṇîs. 2.

अक्षुद्र Adj. (f. आ) 1) *nicht gering*, — *unbedeutend* Spr. 3593. — 2) *nicht gemein*, — *niedrig* MBh. 2,5,18.

अक्षुध् f. *Nicht-Hunger, das Sattsein*.

अक्षुध्य Adj. *keinen Hunger zulassend*.

1. अक्षेत्र n. *kein Feld, unbeackerter Boden*.

2. अक्षेत्र Adj. *ohne Felder, unbebaut*.

*अक्षेत्रज्ञ Adj. P. 7,3,30.

अक्षेत्रविद् Adj. *der Gegend unkundig*.

अक्षेत्रिन् Adj. *kein eigenes Feld habend* 191,11.15.

*अक्षैत्रज्ञ्य n. = आक्षै° P. 7,3,30.

*अक्षोट, अक्षोड und *अक्षोडक m. *Wallnussbaum*.

*अक्षोभ m. *ein Pfosten zum Anbinden eines Elephanten*.

अक्षोभ्य 1) Adj. *unerschütterlich*. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अक्षौहिणी f. *ein vollständiges Heer* = 10 Anîkinî. °पति *Heerführer* Veṇîs. 14,19.

अक्ष्ण Adj. = अखण्ड Uǵǵval.

अक्ष्णया Adv. 1) *in die Quere; diagonal* Çulbas. 3,85. — 2) *in verkehrter, sündhafter Weise* Çat. Br. 14,4,2,26.

अक्ष्णयादेश m. *Zwischengegend* Çat. Br. 8,1,4,2.

अक्ष्णयाद्रुह् Adj. *ungeschickt kränkend*.

अक्ष्णयापच्छेदन n. *diagonale Theilung* Çulbas. 3,65.

अक्ष्णयारज्जु f. *Diagonale* Çulbas. 1,45. fgg.

अक्ष्णयावन् Adj. *in die Quere gehend*.

अक्ष्णयास्तोमीया Adj. f. Bez. *best.* Ishṭakâ TS. 5,3,2,1. Çat. Br. 8,4,4,3.

अक्ष्यामय m. *Augenkrankheit*.

अक्ष्यामयिन् Adj. *augenkrank*.

*अखट m. *Buchanania latifolia*.

*अखट्टि m. *Grille, Laune*.

अखण्ड Adj. *ungetheilt, ganz, untheilbar*. तिथि *ein lunarer Tag, der ganz in einen bürgerlichen Tag fällt*. °द्वादशी *der 12te Tag in der lichten Hälfte des Monats* Mârgaçîrsha.

*अखण्डन m. *Zeit*.

अखण्डानन्दमुनि und अखण्डानुभूति N. pr. zweier Männer.

अखण्डित Adj. *unverletzt*. Mit einem Abl. *unzerbrechlicher als* 111,30. *unverletzt* in übertr. Bed. so v. a. *ununterbrochen, ungestört*: प्रेमन् Kumâras. 7,28. °उद्दामधैर्य Adj. Kathâs. 84,68. ब्रह्मचर्य Bhâg. P. 1,3,6. *unabgelenkt*: °धी Adj. 3,31,37.

*अखण्डितर्तु Adj. *die Jahreszeit nicht verletzend*, d. i. *sie einhaltend, ihr entsprechend*.

अखनत् Adj. *nicht grabend*.

अखर्व 1) Adj. *unverstümmelt*. — 2) *अखर्वा f. *eine best. Pflanze* Gal.

अखात 1) Adj. *nicht vergraben*. — 2) *n. *a) ein nicht gegrabener, ein natürlicher Teich*. — *b) Höhle* Gal.

अखादत् Adj. *nicht zerkauend* Pâr. Gṛhj. 2,10,15.

अखिद्र Adj. (f. आ) *nicht schlaff, nicht kränklich, frisch*.

अखिद्रयामन् Adj. *unermüdlichen Ganges*.

अखिल Adj. (f. आ) *ohne Lücke, ganz, sämmtlich, all*; n. *Alles* 253,11. अखिलेन *ganz, vollständig*.

*अखेटिक m. *Jagdhund*. — Vgl. आखेटिक.

अखेद m. *Nichtermüdung, das Frischbleiben* 123,23.

अखेदित्व n. *das nicht ermüdend Sein*.

अख्खल Interj. der Freude und Ueberraschung.

अख्खली mit कर् *diesen Freuderuf ausstossen*: °कृत्या Absol. 15,23.

1. *अग m. 1) *Schlange*. — 2) *die Sonne*. — 3) *Wasserkrug* (wegen अगस्ति).

2. अग 1) *Adj. *nicht gehend, sich nicht bewegend*. — 2) m. *a) Baum*. — *b) Berg*.

*अगच्छ m. *Baum*.

अगज 1) n. **Erdharz*. — 2) f. आ Bein. der Pârvatî (*die Berggeborene*) Subhâshitar. 3,1.

अगणित Adj. *für Nichts angeschlagen* VP. 4,4,44.

अगणेय Adj. *unzählbar, unberechenbar*.

अगण्य Adj. dass. Spr. 7688. 7745.

अगत 1) Adj. *noch nicht gegangen* TBr. 2,1,2,3. — 2) n. *das noch nie betretene Gebiet* (des Todes) AV.

अगति f. 1) *Unmöglichkeit irgendwohin zu gehen*, — *zu gelangen*. — 2) *das seinem Weibe Nichtbeiwohnen*. — 3) *das nicht zum Ziele Gelangen, das nicht zu Stande Kommen* (von Wünschen).

अगतिक Adj. (f. आ) 1) *keinen Ausweg habend, nicht wissend was zu thun*. — 2) *kein anderes Mittel neben sich habend*. गति so v. a. *das allerletzte Mittel*. — 3) *mit keiner Präposition oder mit keinem sich eng anschliessenden Adverb verbunden*.

अगतीक Adj. (f. आ) *nicht zu gehen, nicht zu wandeln*.

1. अगद m. *Nicht-Kranksein, Gesundheit*.

2. अगद् 1) Adj. *frei von Krankheit, gesund.* — 2) m. *Arzenei,* insbes. *Gegengift.*

*अगदंकार m. *Arzt.*

*अगद्य्, °द्यति 1) *gesund sein* oder — *werden.* — 2) *heilen.*

अगन् 2te und 3te Sg. Imperf. von गम्.

अगन्तव्य Adj. *worauf man nicht treten kann* Ind. St. 9,164.

अगन्ध Adj. *geruchlos.*

अगम 1) Adj. *a) unbeweglich.* — *b) unzugänglich.* — 2) m. *a) Baum.* — *b) *Berg.*

अगम्य Adj. 1) *unzugänglich.* — 2) *zu dem man nicht gehen soll* Spr. 58. — 3) f. आ *der man nicht beiwohnen darf.* — 4) *unverständlich* 181,32.

अगम्यागमन n. *das Beiwohnen einer Frau, der man nicht beiwohnen darf.* Davon °गमनीय Adj. *darauf bezüglich, darin bestehend.*

अगम्यागामिन् Adj. *einer Frau beiwohnend, der man nicht beiwohnen darf,* Gaut. 15,18.

*अगरी f. *Andropogon serratus.*

*अगरु m. n. = अगुरु 2) *a).*

अगरुसार m. = अगुरुसार Vishn. 86,3.

अगर्तमित् Adj. *nicht in eine Grube versenkt.*

अगर्भा Adj. f. *nicht trächtig.*

अगर्हित Adj. 1) *nicht getadelt, nicht geringschätzig behandelt.* — 2) *untadelhaft.*

अगव्यूति Adj. *ohne Weideland, unfruchtbar.*

अगस्ति m. 1) N. pr. eines alten Ṛshi. Die Sage lässt ihn aus dem in einen Wasserkrug gefallenen Samen von Mitra und Varuṇa entstehen und das Meer austrinken. Er steht in besonderer Beziehung zum Süden. Pl. *seine Nachkommen.* — 2) *der Stern Canopus.* — 3) *Agati grandiflorum Desv.* Suçr. 1,223,8.

*अगस्तिद्रु m. = अगस्ति 3).

*अगस्ती f. *das Weib des* Agastja.

*अगस्तीय Adj. von अगस्त्य.

अगस्त्य und अगस्तिय m. = अगस्ति.

अगस्त्यतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अगस्त्याय्, °यते *dem* Agastja *gleichen.*

अगस्त्यार्घ m. *ein dem Canopus bei seinem heliakischen Aufgange dargebrachter* Argha.

अगस्त्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha Verz. d. Oxf. H. 66,*a*,26.

अगस्त्योदय m. (*Aufgang des Canopus*) *der 7te Tag in der dunklen Hälfte des Monats* Bhâdra.

*अगा ved. Adj. *nicht gehend.*

अगाग्र n. *Berggipfel* 87,2.

अगातर् Nom. ag. *schlechter Sänger* Tâṇḍja-Br. 13,10,8.

अगात्मजा f. Bez. der Pârvatî.

अगाध 1) Adj. (f. आ) *nicht seicht, tief* (eig. und übertr.) 128,2. °हृदय Adj. Spr. 7617. 7643. — 2) m. *a) *Grube.* — *b)* Bez. *eines best. Feuers.*

1. अगाधजल n. *tiefes Wasser* Spr. 59.

2. *अगाधजल 1) Adj. *mit tiefem Wasser.* — 2) m. *ein tiefer See.*

अगार m. (selten) und n. *Behausung, Haus.*

अगारदाहिन् Adj. *der ein Haus in Brand steckt, Brandstifter* Gaut. 15,18.

अगारिन् Adj. *ein eigenes Hauswesen habend;* m. *Hausherr* so v. a. *Laie* bei den Ǵaina.

अगावह m. N. pr. verschiedener Männer.

*अगिर m. 1) *Feuer.* — 2) *die Sonne.* — 3) *ein* Rakshas.

अगिरौकस् Adj. *der sich durch kein Lied zum Verweilen bringen lässt.*

अगु 1) Adj. *der keine Kühe hat.* — 2) m. Bez. Râhu's (*strahlenlos*).

1. अगुण m. *schlechte Eigenschaft, Untugend* 184,17.

2. अगुण Adj. 1) *ohne Qualitäten.* — 2) *der Vorzüge ermangelnd, werthlos.*

अगुणज्ञ Adj. *Verdienste nicht schätzend* Mudrâr. 61,3.

अगुणत्व n. *Qualitätslosigkeit.*

अगुणवत् Adj. *qualitätslos* Kaṇ. 1,1,16.

अगुणिन् Adj. *ohne Vorzüge* Spr. 3544.

अगुणीभूत Adj. *nicht zu etwas Untergeordnetem geworden* 226,16.

अगुप्त Adj. *ungehütet* Mṛkkh. 113,6.

अगुरु 1) Adj. *a) nicht schwer, leicht.* — *b) prosodisch kurz.* — 2) m. n. *a) Amyris Agallocha, Aloeholz* (sehr wohlriechend). — *b) *Dalbergia Sissoo.*

अगुरुप्रयुक्त Adj. *nicht vom Lehrer angewiesen* Gobh. 3,1,33.

*अगुरुशिंशपा f. *Dalbergia Sissoo.*

*अगुरुसार m. *ein best. Parfum.*

अगूढ Adj. *nicht versteckt* Kâvjapr. 2,13.

*अगूढगन्ध n. *Asa foetida.*

अगृभीत Adj. *unergreifbar, unbezwinglich.*

अगृभीतशोचिस् Adj. *von unfassbarem Glanze.*

अगृह्य Adj. *unfassbar* Çat. Br. 14,6,11,6.

अगृह्यमाणकारण Adj. *bei dem keine eigennützigen Motive wahrgenommen werden.*

अगोःप्रापणम् Adv. *so dass eine Kuh es nicht erreicht* Kâtj. Çr. 5,10,18.

अगोचर Adj. *nicht im Bereich von Etwas seiend, unzugänglich für* (Gen. oder im Comp. vorangehend). वाचाम् so v. a. *nicht zu schildern* Spr. 6408. दृष्ट्यगोचर *für's Auge unerreichbar* Pańkat. 106,13.

अगोचरता f. *das nicht im Bereich Liegen von* (Gen.) Spr. 4475.

अगोता f. *Mangel an Kühen.*

अगोत्र Adj. *ohne Geschlechtsnamen* Çat. Br. 14,6,8,8.

अगोपा Adj. *ohne Hirten, ungehütet.*

अगोरुध Adj. *die Kühe nicht von sich fern haltend* d. i. *sie zulassend.*

(अगोह्य) अगोहिय Adj. *nicht zu verhüllen.*

*अगौकस् m. 1) *Vogel.* — 2) *Löwe.* — 3) *das* शरभ *genannte Thier.*

अघ्याद् Adj. *Ungegessenes essend.*

*अग्नामरुत् m. Du. Agni *und* Marut.

अग्नायी f. 1) Agni's *Gattin.* — 2) **das zweite Weltalter, das* Tretâjuga.

अग्नाविष्णु m. Du. Agni *und* Vishṇu AV.

अग्नि m. 1) *Feuer.* — 2) *der Gott des Feuers.* — 3) *Feuersbrunst.* — 4) *das Brennen des Arztes.* — 5) *das Feuer im Magen, Verdauungskraft.* — 6) *Schichtung des Feueraltars* Ind. St. 13,217. — 7) *Feueraltar* Çulbas. 2,1. — 8) **Galle.* — 9) *Semecarpus Anacardium* Suçr. 2,119,18. **Plumbago zeylanica* und **Citrus acida.* — 10) Bez. *der Zahl drei.* — 11) mystische Bez. *des Lautes r.* — 12) Bez. *der Nominalstämme auf* इ *und* उ.

अग्निक m. 1) wohl *Semecarpus Anacardium,* n. *Acajounuss.* — 2) *eine best. Schlangenart.* — 3) **Coccinelle.*

*अग्निकण m. *Feuerfunken.*

अग्निकर्मन् n. 1) *Feuergeschäft* (*Schichtung des Feuers* u. s. w.) Çat. Br. 6,6,1,4. 7,3,1,4. 4,1,42. 9,2,3,6. 13,8,4,11. — 2) *das Brennen* (des Arztes). — 3) Agni's *Thätigkeit.*

अग्निकल्प Adj. *feuerartig* Çat. Br. 6,1,1,10.

*अग्निकश्यपीय Adj. *über* Agni *und* Kaçjapa *handelnd.*

*अग्निकारिका f. *Anlegung des heiligen Feuers.*

अग्निकार्य n. 1) dass. — 2) *die dabei hergesagten Gebete.*

*अग्निकाष्ठ n. *Aloeholz.*

*अग्निकुक्कुट m. *Feuerbrand.*

अग्निकुण्ड n. 1) *ein Becken mit glühenden Kohlen* R. 5,10,16. Spr. 62. — 2) *eine Höhlung in der Erde zur Aufbewahrung des heiligen Feuers.*

अग्निकुमार m. 1) *eine best. Mixtur.* — 2) N. pr. eines Mannes.

अग्निकेतु 1) Adj. *Feuer zum Wahrzeichen habend.* — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

*अग्निकोण m. *Südost* (unter Agni's Herrschaft).

अग्निकौतुक n. *eine durch Feuer hervorgebrachte*

absonderliche Erscheinung.

अग्निक्रिया f. Feueranlegung, Sorge um's Feuer.

अग्निक्षेत्र n. der für den Feueraltar bestimmte Platz Ind. St. 13,235.

अग्निगर्भ 1) Adj. (f. आ) Feuer im Schoosse bergend. — 2) m. a) *der Stein Sûrjakânta. — b) *Krystall Gal. — c) *ein best. aus dem unterseeischen Feuer entstandener schaumartiger Stoff auf dem Meere. — d) N. pr. eines Mannes. — 3) *f. आ eine best. Pflanze.

अग्निगृह n. 1) der Ort, wo das heilige Feuer aufbewahrt wird. — 2) ein zum Dampfbad eingerichtetes Gemach.

अग्निग्रन्थ m. Titel einer Schrift.

अग्निचक्र n. Feuerbereich Ind. St. 14,137.

अग्निचय m. 1) das Schichten des Feueraltars Çulbas. 1,1. — 2) ein brennender Scheiterhaufen.

अग्निचयन n. das Schichten des Feueraltars Ind. St. 13,217.

अग्निचित् Adj. der den Feueraltar schichtet.

अग्निचित्या f. Schichtung des Feueraltars.

*अग्निचित्वत् Adj. reich an Agnikit's.

अग्निज 1) Adj. feuergeboren, von Vishṇu. — 2) *m. = अग्निगर्भ 2) c).

*अग्निजन्मन् Adj. feuergeboren, m. Bein. Skanda's.

अग्निजा Adj. feuergeboren.

*अग्निजार und *°जाल m. = अग्निगर्भ 2) c).

अग्निजिह्व Adj. den Agni zur Zunge habend, durch's Feuer die Opfer verzehrend.

अग्निजिह्वा f. 1) Feuerzunge, Feuerflamme. — 2) *Methonica superba.

अग्निजीविन् Adj. durch Feuer seinen Lebensunterhalt habend (wie z. B. ein Schmied) Ind. St. 10,319.

अग्निज्योतिस् Adj. flammend Kâtj. Çr. 4,14,13.

अग्निज्वलिततेजन Adj. mit einer im Feuer glühend gemachten Spitze versehen.

अग्निज्वाला f. 1) Feuerflamme. — 2) *Grislea tomentosa. — 3) *Commelina salicifolia (und andere Species) Roxb.

अग्नितप् Adj. sich am Feuer wärmend.

अग्नितपस् Adj. wie Feuer glühend.

अग्नितप्त Adj. feuerglühend.

अग्निता f. das Feuersein.

अग्नितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अग्नितेजस् 1) Adj. mit Agni's Schärfe (zerstörender Kraft) versehen. — 2) N. pr. eines der 7 Ṛshi im 11ten Manvantara.

अग्नित्रय n. und अग्नित्रेता f. die drei heiligen Feuer.

अग्निद Adj. Feuer anlegend, Brandstifter.

अग्निदग्ध und अग्निदग्ध Adj. durch Feuer gebrannt, — verbrannt. — 2) m. Pl. Bez. best. Manen.

अग्निदत्त 1) m. ein Mannsname. — 2) f. आ ein Frauenname.

*अग्निदमनी f. Solanum Jacquini.

अग्निदायक Adj. = अग्निद.

अग्निदाह m. 1) Brandwunde. — 2) brandähnliches Glühen (des Horizonts) Hariv. 8287.

अग्निदिश् f. Südost Ind. St. 14,320.

अग्निदीपन Adj. (f. ई) die Verdauung fördernd.

अग्निदीप्त 1) Adj. feuerglühend. — 2) *f. आ = अग्निज्वाला 3).

अग्निदीप्ति f. Thätigkeit der Verdauung.

अग्निदूत Adj. Agni zum Boten habend, von A. überbracht.

अग्निदैवत Adj. Agni zur Gottheit habend Çat. Br. 14,6,9,25.

*अग्निदेवा f. und अग्निदैवत (Varâh. Bṛh. S. 71,6) = अग्निनक्षत्र.

अग्नीध् m. der mit dem Anzünden des heiligen Feuers beauftragte Priester.

*अग्निधमनी f. eine best. Pflanze Gal.

अग्निधान n. Feuerbehälter.

अग्निधारा f. N. pr. eines Tîrtha.

अग्निनक्षत्र n. Agni's Mondhaus, d. i. Kṛttikâ Çat. Br. 2,1,2,1.

अग्निनयन n. = अग्निप्रणयन.

अग्निनामन् n. ein Name Agni's Çat. Br. 5,3,5,8.

अग्निनित्यधारिन् Adj. stets das Feuer unterhaltend Kâtj. Çr. 4,10,16.

अग्निनिधान n. das Einsetzen des Feuers Kâtj. Çr. 6,2,2. 16,1,4. 17,7,5.

*अग्निनिर्यास m. = अग्निगर्भ 2) c).

अग्निनुन्न Adj. durch Feuer (einen Blitzstrahl) vertrieben.

अग्निपद् Adj. dessen Tritte Feuer sind, Beiw. und als m. Name des Rosses.

अग्निपरिक्रिया f. Pflege des heiligen Feuers. Richtiger °परिष्क्रिया.

अग्निपरिच्छद m. das zu einem Feueropfer erforderliche Geräthe.

अग्निपरिष्क्रिया f. Pflege des heiligen Feuers.

अग्निपरीक्षा f. Feuerprobe (als Gottesurtheil).

अग्निपर्वत m. ein feuerspeiender Berg.

अग्निपात m. Sprung in's Feuer.

अग्निपानीयव्रत n. die Observanz, zuerst in's Feuer und dann in's Wasser sich zu stürzen, Comm. zu Hâla 188. 215.

अग्निपुच्छ n. der Schwanz des in Vogelgestalt geschichteten Feueraltars.

अग्निपुर 1) n. N. pr. einer Stadt. — 2) f. आ Agni's Burg Çat. Br. 6,3,2,25.

अग्निपुराण n. Titel eines Purâṇa.

अग्निप्रणयन n. das Herbeibringen des Feuers auf den geschichteten Altar Ind. St. 13,279. °प्रणयनीय Adj. darauf bezüglich.

अग्निप्रदान n. das dem Feuer Uebergeben Pañkat. 188,1.

अग्निप्रभा f. ein best. giftiges Insect.

अग्निप्रवेश m. und °प्रवेशन n. das Besteigen des Scheiterhaufens, freiwilliger Tod im Feuer.

*अग्निप्रस्तर m. Feuerstein.

अग्निप्रायश्चित्त n. (Ind. St. 13,233) und °प्रायश्चित्ति f. (Çat. Br. 6,6,4,11. 14) Sühnungsceremonie beim Schichten des Feuers.

अग्निबाहु m. 1) *Rauch. Vgl. अग्निवाह. — 2) N. pr. eines Sohnes des ersten Manu und des Prijavrata (VP. 2,1,7).

अग्निबिन्दु m. ein Mannsname.

अग्निबीज n. 1) *Gold. — 2) Bez. des Lautes r.

*अग्निभ n. Gold.

अग्निभू (aus Feuer entstanden, Agni's Sohn) 1) m. a) *ein N. Skanda's. — b) N. pr. verschiedener Männer. — 2) *n. °भु Wasser.

*अग्निभूति m. ein Mannsname.

अग्निभ्राजस् Adj. von feurigem Glanze.

*अग्निमणि m. der Stein Sûrjakânta.

*अग्निमन् m. das Feuersein.

अग्निमत् Adj. 1) am Feuer befindlich. — 2) das heilige Feuer unterhaltend. — 3) mit guter Verdauung begabt.

अग्निमन्थ m. Premna spinosa.

अग्निमन्थन n. das Erzeugen von Feuer durch Reibhölzer. °मन्थनीय Adj. darauf bezüglich.

अग्निमय Adj. (f. ई) feurig.

अग्निमाठर m. N. pr. eines Lehrers VP. 3,4,18.

अग्निमान्द्य n. träge Verdauung.

अग्निमित्र m. N. pr. eines Fürsten.

अग्निमिन्ध m. der mit dem Anzünden des Feuers beauftragte Priester.

अग्निमुख 1) m. a) *Gottheit. — b) *ein Brahman. — c) *Plumbago zeylanica. — d) *Semecarpus Anacardium. — e) N. pr. einer Wanze. — 2) *f. ई a) Semecarpus Anacardium. — b) Methonica superba.

अग्निमूढ Adj. durch Feuer (einen Blitzstrahl) verwirrt.

अग्नियुत oder अग्नियूप m. N. pr. des Verfassers von ṚV. 10,116.

अग्नियोजन n. das Anschirren des Feueraltars (eine best. Ceremonie) Ind. St. 13,289.

*अग्निरक्षण n. Pflege des heiligen Feuers.

*अग्निरज m. *Coccinelle.*

अग्निरहस्य n. *das Geheimniss des Feuers*, N. des 10ten Kâṇḍa im Çat. Br.

अग्निराजन् Adj. Agni *zum Fürsten habend.*

अग्निराशि m. *ein brennender Scheiterhaufen* Ind. St. 14,16.

*अग्निरुहा f. *eine best. wohlriechende Pflanze.*

अग्निरूप Adj. *feuerfarbig.*

अग्निरेतस Adj. *aus* Agni's *Samen entstanden.*

अग्निरोहिणी f. *eine best. Krankheit.*

अग्निलोक m. Agni's *Welt.*

*अग्निलोचन m. Bein. Çiva's Gal.

अग्निवत् Adv. *wie beim Schichten des Feuers* Kâtj. Çr. 22,1,45.

अग्निवत् Adj. 1) *am Feuer befindlich.* — 2) *mit einem* (andern) *Feuer verbunden*, Beiw. Agni's TS. 2,2,4,6.

अग्निवर्चस् m. N. pr. eines Lehrers VP. 3,6,16.

अग्निवर्ण 1) Adj. (f. आ) *a) feuerfarbig.* — *b) glühend heiss.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*अग्निवर्धक und *°वर्धन Adj. *die Verdauung befördernd.*

*अग्निवल्लभ m. *Shorea robusta* und *das Harz derselben.*

अग्निवादिन् m. *Verehrer des Feuers.*

अग्निवार्त्त Adj. = अग्निजीविन् Varâh. Bṛh. S. 17,13.

अग्निवासस् Adj. *mit feuerfarbenem Gewande.*

*अग्निवाह m. *Rauch.*

अग्निविधा f. *Weise des Feuers* Çat. Br. 13,8,1,17.

अग्निविमोचन n. *das Ausspannen des Feueraltars* (eine best. Ceremonie) Ind. St. 13,289.

अग्निविहरण n. *Feuervertheilung, das Wegnehmen der Feuerbrände vom* Gârhapatja *und Vertheilung derselben auf die Feuerplätze des* Sadas.

*अग्निवीर्य n. *Gold.*

अग्निवेताल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,130.

अग्निवेला f. *die Zeit, da man die Feuer zu entzünden pflegt, Nachmittag.*

अग्निवेश m. N. pr. eines Arztes und anderer Männer.

अग्निवेश्मन् m. *der 14te Tag des* Karmamâsa Ind. St. 10,296.

अग्निवेश्य m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) *der 22te* Muhûrta Ind. St. 10,296.

अग्निशरण n. *der Ort, wo das heilige Feuer aufbewahrt wird.*

अग्निशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अग्निशाल m. und °शाला f. = अग्निशरण.

अग्निशिख 1) Adj. *dessen Spitze wie Feuer brennt*, von Pfeilen. — 2) m. *a)* **Pfeil.* — *b)* **Lampe.* — *c)* **Carthamus tinctorius* und **Crocus sativus.* — *d)* ein Mannsname. — 3) *n. *a) Gold.* — *b) Safran* und *die Blüthe von Carthamus tinctorius.*

अग्निशिखा f. 1) *Feuerflamme.* — 2) **Gloriosa superba* und **Menispermum cordifolium.*

अग्निशुश्रूषा f. *aufmerksame Pflege des Feuers.*

*अग्निशेखर n. *Safran.*

अग्निशेष m. 1) *Feuerrest.* — 2) *Nachtrag zu dem die Anlegung des heiligen Feuers betreffenden Theile der* TS.

अग्निश्री Adj. *von der Pracht des Feuers.*

अग्निश्रोणि f. *Schenkel des Feueraltars* Kâtj. Çr. 17,2,11.

अग्निष्टुत् m. 1) *der erste Tag des* Agnishṭoma (Agni *verherrlichend*). — 2) N. pr. *eines Sohnes des* Manu Kâkshusha Hariv. 1,2,18 (अग्निष्टुभ् die ältere Ausg.). VP. 1,13,5.

अग्निष्टुभ् m. = अग्निष्टुत् 2).

अग्निष्टोम m. 1) *eine best. liturgische Handlung, die eine* Saṁsthâ *des* Ġjotishṭoma *bildet.* °सामन् Ind. St. 10,353. Vaitâna 25. — 2) **ein darauf bezüglicher* Mantra oder Kalpa.

अग्निष्टोमसद् Adj. *den* Agnishṭoma *begehend* Çat. B. 4,2,4,7. Dazu Nom. abstr. °सद्य n. 12.

अग्निष्टोमसाम und °सामन् n. *das* Sâman *des* Agnishṭoma Çat. Br. 13,5,1,1. 2. 4,10. 20.

अग्निष्टोमहोत्र (oder °हौत्र) n. Titel eines vedischen Buchs.

अग्निष्ठ 1) m. *a) der unter den 21* Jûpa *beim* Açvamedha *dem Feuer zunächst stehende mittlere (11te)* Jûpa. — 2) *Pfanne* oder *Feuerbecken.* — 3) f. ष्ठा *die unter den 8 Ecken des* Jûpa *dem Feuer zugewandte Ecke.*

अग्निष्ठिका f. *Feuerbecken.*

अग्निष्वात्त Adj. *vom Feuer verzehrt*, Bez. *der Manen* und später m. Pl. Bez. *bestimmter Manen.*

अग्निसंस्कार m. *das mit Feuer vollzogene Sacrament, Verbrennung eines Verstorbenen.*

अग्निसंकाश Adj. *wie Feuer glänzend.*

अग्निसङ्गा f. etwa *Stockung der Verdauung.*

अग्निसंदीपन Adj. *die Verdauungskraft erregend.*

*अग्निसंभव m. 1) *Chylus.* — 2) *wilder Safflor.* — 3) = अग्निगर्भ 2) *c*).

अग्निसरस् n. N. pr. eines Tîrtha.

अग्निसव m. *Weihe des Feuers* TS. 5,6,2,1. Çat. Br. 9,3,4,7. 9. 10,1,5,3.

*अग्निसहाय m. *wilde Taube.*

अग्निसाक्षिक Adj. Agni *zum Zeugen habend.*

अग्निसात् Adv. mit कर् *verbrennen* 121,22.

अग्निसाद m. *Nachlass der Verdauung* Suçr. 1,53,8.

*अग्निसार n. *ein aus Kupfervitriol und Curcuma bereitetes Kollyrium.*

*अग्निसिंह m. N. pr. des Vaters des 7ten schwarzen Vâsudeva bei den Ġaina, °नन्दन N. des 7ten schwarzen Vâs.

*अग्निसुत m. Agni's *Sohn*, d. i. Skanda Gal.

अग्निस्तम्भ (Ind. St. 14,4) m. und अग्निस्तम्भन n. *Stillung des Feuers* (durch Zaubermittel).

*अग्निस्तोक m. *Funke* P. 2,1,65, Sch.

अग्निस्थल n. *Feuerplatz* Ind. St. 13,276.

अग्निस्मृति f. Titel eines Werkes.

अग्निस्वामिन् m. ein Mannsname 121,7.

अग्निहवन n. *Brandopfer* Gaut. 2,4.

अग्निहुत् Adj. *im Feuer geopfert.*

अग्निहोतर् Adj. Agni *zum Opferer habend.*

1. अग्निहोत्र n. 1) *Feueropfer, Brandopfer* und *das dabei Geopferte* (227,11.12). — 2) *geheiligtes Feuer.*

2. अग्निहोत्र 1) Adj. Agni *opfernd.* — 2) f. ई *eine zum Feueropfer bestimmte Kuh* Çat. Br. 11,3,1,1. 5. 2,1. 5,3,2. 5. अग्निहोत्रीवत्स m. 12,4,1,11.

अग्निहोत्रस्थाली f. *Feueropfertopf* Çat. Br. 12,4,1,11.

अग्निहोत्रहवणी f. *Feueropferlöffel.*

अग्निहोत्रहुत् Adj. *Feueropfer darbringend.*

अग्निहोत्रहोम m. *Feueropferspende* Kâtj. Çr. 4,2,17. 6,11. 5,6,35.

अग्निहोत्रायणिन् Adj. *der bloss das Feueropfer darbringt* Kâtj. Çr. 4,6,11.

अग्निहोत्रावृत् f. *das blosse Feueropfer ohne Sprüche* Kâtj. Çr. 26,6,20.

अग्निहोत्राहुति f. *Feueropferspende.*

अग्निहोत्रिन् Adj. *Feueropfer darbringend, das heilige Feuer unterhaltend.*

अग्निहोत्रेष्टि f. *Feueropferdarbringung* Kâtj. Çr. 4,15,29.

अग्निहोत्रोच्छिष्ट und °होत्रोच्छेषण (TS. 2,5,3,6) n. *Ueberrest vom Feueropfer.*

अग्निहोम m. *Feueropfer* Kâtj. Çr. 7,1,34.

अग्नीत्य m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अग्नीध् m. *der mit dem Anzünden des heiligen Feuers beauftragte Priester.*

अग्नीध्र m. 1) N. pr. eines Sohnes des Prijavrata VP. 2,1,7. eines der 7 Ṛshi im 14ten Manvantara. — 2) Pl. v. l. für अग्नीत्य.

अग्नीन्द्र m. Du. Agni *und* Indra.

अग्नीन्धन n. *das Anzünden des heiligen Feuers* Gaut. 23,20.

अग्नीपर्जन्य m. Du. Agni *und* Parġanja ṚV.

*अग्नीय Adj. *auf* Agni *bezüglich.*

*अग्नीवरुण m. Du. Agni *und* Varuṇa.

अग्नीश्वर m. *eine Statue des* Agni.

अग्नीषोम m. Du. Agni *und* Soma. अग्नीषोमायाम् Kâtj. Çr. 14,1,13. अग्नीषोमप्रणयन n. *das Hinüberbringen des Feuers und des* Soma Ind. St. 10,367.

अग्नीषोमभूत Adj. Agni *und* Soma *seiend* 102,1.

अग्नीषोमात्मक Adj. *die Natur* Agni's *und* Soma's *habend.*

अग्नीषोमीय Adj. *dem* Agni *und* Soma *geweiht* u. s. w. Davon अग्नीषोमीयत्व n. Nom. abstr.

अग्नीकरण n. *Brandopfer* Cit. im Comm. zu Kâtj. Çr. 4,1,7.

अग्न्यगार m. *Aufbewahrungsort des heiligen Feuers.*

अग्न्यन्त m. *Rand des Feueraltars* Çulbas. 2,24.

अग्न्यन्वाधान n. *das Hinzulegen von Brennholz* Kâtj. Çr. 2,1,2.

अग्न्यागार m. = अग्न्यगार.

अग्न्यात्मक Adj. (f. °त्मिका) Agni's *Natur habend.*

अग्न्याधान und अग्न्याधेय n. *das Anlegen des heiligen Feuers.* अग्न्याधेयरूप n. Çat. Br. 11,1,1,7. °शर्करा f. 13,8,4,11. °हविस् 10,1,5,1.

अग्न्याधेयिक Adj. (f. ई) wohl fehlerhaft für आ° Comm. zu Kâtj. Çr. 4,11,13.

*अग्न्यालय m. wohl = अग्न्यगार.

अग्न्याहित Adj. *der das heilige Feuer angelegt hat.*

अग्न्युक्थ n. Agni-*Spruch* Kâtj. Çr. 18,3,3.

*अग्न्युच्छिष्ट n. *Asche* Gal.

अग्न्युत्पात m. *eine feurige Erscheinung* Kâraka 1,8.

अग्न्युत्सादिन् Adj. *der das heilige Feuer ausgehen lässt.*

अग्न्युपस्थान n. *Verehrung des Feuers.*

अग्न्येध m. *Feuerentzünder.*

*अग्मन् n. *Kampf, Schlacht.*

1. अग्र n. (ausnahmsweise m.) 1) *Spitze, äusserstes Ende, Gipfel* 93,10. — 2) *das Oberste, Oberfläche.* — 3) *Anfang, Anbruch.* — 4) *das Vorzüglichste, Beste.* — 5) **Menge;* **ein best. Gewicht;* **best. Almosen.* — 6) अग्रम् mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *vor, vor — hin:* नीतस्तैर्नृपस्याग्रम् 128,25.24. (मम) चक्षुषो ऽग्रं प्राप्तः *vor Augen* R. 6,36,72. — 7) अग्रेण *a)* vorn Çat. Br. 3,3,2,5. — *b)* mit Acc. vor Çat. Br. 4,4,5,9. — 8) अग्रे *a) vorn, voran, vor sich* 290,7. Spr. 7618. भू *sich voranstellen* Chr. 323,25. Mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *vor, vor — hin, zu — hin* 151,16. In der Reihenfolge von Gesprochenem oder Geschriebenem ist अग्रे *unten, später.* — *b) vor* so v. a. *in Gegenwart von* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 144,10. 165,3. 310,15. — *c) am Anfange, zuerst, zuvörderst* 19,18. 20. 27,26. 38,5. 47,18. — *d)* nach einem Abl. α) *von — an* (आ *bis* folgt) Çat. Br. 2,3,2,1. 3,1,2,19. 12,6,1,41. — β) *vor* (zeitlich) Ait. Up. 4,3. M. 3,114.

2. अग्र 1) *Adj. *der erste; der beste; überschüssig.* — 2) f. आ *measure of amplitude.*

अग्रकर m. *Finger* und zugleich *der erste Strahl* 132,27. Çiç. 9,34.

*अग्रकाय m. *Vorderkörper.*

अग्रग Adj. *vorangehend.* Am Ende eines Comp. *durch das Ende von — gehend.*

अग्रगण्य Adj. *würdig an der (die) Spitze von* (Gen.) *gerechnet (gestellt) zu werden.*

अग्रगामिन् Adj. *vorangehend.*

अग्रच्छद m. *Blattspitze* Viddh. 64,4.

अग्रज 1) Adj. *zuerst geboren.* — 2) m. *a) ein älterer Bruder.* — *b) ein Brahman.* — *c)* **eine Krähenart* Dravjav. — 3) *f. आ *eine ältere Schwester.*

*अग्रजङ्घा f. *Schienbein.*

अग्रजन्मन् m. 1) **ein älterer Bruder.* — 2) *ein Brahman.* — 3) **ein Mann aus einer der drei oberen Kasten.*

अग्रजा Adj. *zuerst geboren.*

*अग्रजातक und *°जाति m. *ein Brahman.*

अग्रजिह्व n. *Zungenspitze.*

अग्रज्या f. *the sine of amplitude.*

अग्रणी 1) Adj. (Nom. °णीस्, n. °णि) *anführend, der erste, vorzüglichste* 126,18. — 2) m. Name eines Agni.

अग्रणीति f. *die erste Darbringung.*

अग्रतस् 1) Adv. *a) vorn, voran, vor sich, vor sich hin* 294,17. 308,31. 311,33. कृ *vor sich kommen lassen; voranstellen, vorangehen lassen* (eig. und übertr.). — *b) am Anfange, zuerst, zuvörderst.* — 2) Praep. mit Gen. *a) vor, vor — hin* 40,1. — *b) in Gegenwart —, im Beisein von* 98,4. 180,5. 214,10.

*अग्रतःसर Adj. (f. ई) *vorangehend.*

अग्रतीर्थ m. N. pr. eines Fürsten.

अग्रदानिन् Adj. *vorher für Andere bestimmte Gaben annehmend.*

अग्रदिधिषु m. = अग्रेदिधिषु.

अग्रद्वीप N. pr. einer *Insel.*

अग्रनख *Nagelspitze* Spr. 86.

अग्रनासिका f. *Nasenspitze; Schnabelspitze* Ind. St. 8,376 (adj. Comp. f. आ).

अग्रपयोधर m. *Brustwarze* (adj. Comp. f. आ).

*अग्रपर्णी f. *Carpopogon pruriens.*

अग्रपा Adj. *zuerst von Etwas trinkend.*

अग्रपाक m. *die Erstlinge einer Frucht* Kâtj. Çr. 4,6,1.

अग्रपाद m. *Fussspitze* Çiç. 18,51.

अग्रपूजा f. *die erste Ehre, Vorrang, Ehrengabe.*

अग्रपेय n. *Vorrang im Trinken, der erste Trunk.*

अग्रप्रदायिन् Adj. *zuerst reichend* MBh. 5,40,35.

अग्रप्रशीर्ण Adj. *am Gipfel zerbrochen* Çat. Br. 11,1,8,6.

*अग्रबीज Adj. *durch Ableger sich fortpflanzend.*

अग्रभण Adj. *ungreifbar, unfassbar.*

अग्रभाग m. *Obertheil, Spitze, Gipfel.*

अग्रभुज् Adj. *zuerst essend.*

अग्रभू Adj. *an der Spitze stehend.*

अग्रभूमि f. *oberstes Stockwerk* Mrcch. 68.

अग्रमहिषी f. *die erste, vornehmste Gemahlin eines Fürsten.*

अग्रमांस n. 1) **Herz.* — 2) *Leberanschwellung.*

अग्रयातर् Nom. ag. *vorangehend.*

*अग्रयान n. *das Hinaustreten vor das Heer in der Absicht den Feind herauszufordern.*

अग्रयायिन् Adj. *vorangehend; der beste unter —.*

अग्रयावन् Adj. *vorangehend.*

अग्रयोधिन् Adj. *vorkämpfend, Vorkämpfer.*

*अग्रलोहिता f. *eine dem Spinat verwandte Gemüsepflanze.*

अग्रवक्त्र n. *ein best. chirurgisches Instrument.*

अग्रवत् Adj. *zuoberst befindlich.*

अग्रवीर m. *Hauptheld.*

अग्रवेग m. *Hauptströmung* Kâraka 1,8.

अग्रशस् Adv. *von Anfang an.*

अग्रसंध्या f. *Morgenröthe.*

अग्रसर Adj. *vorangehend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

1. अग्रह Adj. vielleicht *das Beste zerstörend.*

2. *अग्रह m. *ein Brahman auf der 3ten Lebensstufe.*

अग्रहण Adj. *nicht ausdrücklich erwähnt, — genannt.*

अग्रहस्त m. 1) *Finger.* — 2) *Spitze des Elephantenrüssels.*

*अग्रहायण m. *der Anfang des Jahres, der Monat* Mârgaçîrsha. — Vgl. आ°.

अग्रहार m. *ein mit bestimmten Vorrechten an Brahmanen verliehenes Grundstück.*

अग्राक्षन् n. *Seitenblick.*

अग्राद्वन् Adj. *zuerst essend* ṚV.

अग्रानीक n. *Spitze des Heeres, Vordertreffen.*

अग्राम्यभोजिन् Adj. *keine im Dorfe bereitete Speise geniessend* Gaut. 3,28.

*अग्रायणीय n. Titel der 2ten der 14 älteren Schriften der Gaina.

अग्राशन Adj. *vor Jmd* (Abl.) *essend.*

अग्रासन n. *Ehrensitz* Ind. St. 13,406.

अग्राहिन् Adj. *nicht fassend* (von Werkzeugen und Blutegeln).

अग्राह्य Adj. 1) *nicht zu packen, — fassen:* मूर्धत्रिषु Mṛkkh. 122,23. *nicht fassbar* Spr. 75. — 2) *nicht wahrnehmbar* 86,21. *nicht begreifbar* Spr. 75. — 3) *nicht anzuerkennen* MBh. 13,163,9.

अग्राह्यक Adj. *unfassbar, unerkennbar* MBh. 12,81,1.

अग्राह्यत्व n. *Unwahrnehmbarkeit* Schol. zu Gaim. 1,3,22.

अग्राह्यनामक f. *einen unbegreiflichen Namen führend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Dhûrtas. 75,1.

अग्रि m. ein zur Erklärung von अग्नि erfundenes Wort Çat. Br. 2,2,4,2. 6,1,1,11.

अग्रिम 1) Adj. (f. आ) a) *voranstehend, der vordere.* In der Reihenfolge von Gesprochenem oder Geschriebenem so v. a. *folgend.* — b) *der erste.* — c) *der älteste.* — 2) *f. आ *die Frucht der Anona reticulata.*

अग्रिय 1) Adj. a) *an der Spitze stehend, der erste.* — b) *vorzüglich;* n. *das Beste.* — c) *erstgeboren.* — 2) °यम् Adv. *vorn an* RV. 4,34,3. — 3) *m. *ein älterer Bruder.*

*अग्रीय 1) Adj. *vorzüglich.* — 2) m. *ein älterer Bruder.*

अग्रु Adj. (f. अग्रू) *ledig, unverheirathet.* Pl. f. Bez. *der Finger.*

अग्रेग und °गा (TBr. 2,4,2,6) Adj. *voran gehend.*

अग्रेगू Adj. *sich vorwärts bewegend.*

अग्रेणी Adj. *vorangehend, Anführer.*

अग्रेतन Adj. *vorn befindlich, nächst folgend.*

अग्रेत्वरी Adj. f. *voran gehend.*

अग्रेदिधिषु 1) m. *ein Mann, der in erster Ehe mit einer Wittwe verheirathet ist,* Gaut. 15,16 (°षू). Angeblich *ein Vater, der eine jüngere Tochter vor einer älteren verheirathet.* — 2) f. °षु und °षू *eine vor der älteren Schwester verheirathete jüngere Schwester.*

अग्रेपा und °पू Adj. *voran —, zuerst trinkend.*

*अग्रेभ्रू Adj. etwa *voran —, zuerst sich drehend.*

*अग्रेवण n. *Waldrand.*

अग्रेवध Adj. *treffend was vor Einem steht.*

अग्रेसर Adj. (f. ई) 1) *voran gehend:* मरणाग्रे° *im Tode.* — 2) **vorzüglich.*

*अग्रेसरिक Adj. *voran gehend.*

अग्रेसरी Adv. mit कर् *an die Spitze stellen.*

अग्रोपहरणीय Adj. *bezüglich auf das, was zuerst anzuwenden ist* (bei einem Kranken).

अग्र्य 1) Adj. (f. आ) *an der Spitze stehend* so v. a. *vorzüglich, der vorzüglichste* 91,21. 98,17. 130,30. Mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. *der vorzüglichste, beste, erste unter* — 66,7. 97,12. Mit einem Loc. *ausgezeichnet in Etwas.* — 2) *m. *ein älterer Bruder.* — 3) *f. आ *die drei Myrobalanen* Vaidjabh.

अग्र्यतपस् m. N. pr. eines Muni.

*अग्लास्नु Adj. *gesund* Gal.

अघ 1) Adj. a) *schlimm, gefährlich.* — b) *mit Sünden beladen, verunreinigt.* — 2) n. a) *Uebel, Gefahr, Schaden.* — b) *Sünde, Schuld* 104,27. Spr. 7678. — c) *Unreinheit* (in rituellem Sinne). — d) **Schmerz, Leid.* — 3) f. आ Pl. *das Sternbild* Maghâ.

अघकृत् Adj. *Schaden zufügend.*

अघटितघटित Adj. *schlecht zusammengefügt* Spr. 79.

अघटिस्थान n. N. pr. einer Oertlichkeit.

अघदेव m. N. pr. eines Mannes.

*अघन Adj. *nicht dick, flüssig.*

अघमर्षण 1) Adj. *Sünden vergebend;* n. (sc. सूक्त) *ein best. Gebet* (wohl RV. 10,190) Gaut. 19,12. 24,10.12. — 2) m. N. pr. des angeblichen Verfassers von RV. 10,190. Pl. *seine Nachkommen.*

अघमार Adj. *schlimmen Tod bringend.*

*अघय्, °यति *sündigen.*

अघरुद् Adj. *hässlich heulend.*

अघमर्धामन् m. *der Mond.*

अघल Adj. (f. आ) *schlimm.*

*अघवत् Adj. *schuldvoll.*

अघविघातकर्तृ Nom. ag. *Sünden —, Schuld tilgend* 104,27.

अघविनाशिन् Adj. dass. Spr. 7853.

अघविष Adj. (f. आ) *gefährliches Gift führend.*

अघवृद्धिमत् Adj. *mit einem Wachsen der Sünde verbunden* Verz. d. Oxf. H. 272,*b*, No. 644.

अघशंस Adj. *Böses wünschend, auf Unheil bedacht, böswillig.*

अघशंसहन् Adj. *Böswillige vernichtend.*

अघशंसिन् Adj. *eine Schuld bekennend* R. 2,64,19.

अघहार m. *ein schlimmer Räuber, Räuberhauptmann.*

अघात m. *Nichtverletzung.*

*अघातिन् und अघातुक (Maitr. S. 1,4,7. 6,4) Adj. *nicht schädigend, unschädlich.*

अघापह Adj. *Sünden tilgend;* n. N. pr. eines Liñga.

अघाय्, °यति *Schaden zufügen wollen.* — Mit अभि dass.

अघायु Adj. *der Schaden zufügen will, boshaft.*

अघारिन् Adj. *nicht salbend* (die Haare).

1. अघाश्व Adj. *ein schlimmes Pferd habend.*

2. अघाश्व (अघ + अश्व von अश्) m. wohl *eine best. Schlangenart.*

अघासुर m. N. pr. eines Asura.

अघाहन् n. *Unglückstag* Çâñkh. 4,15,11.

अघृण Adj. *ohne Mitleid, hartherzig* 165,23.

अघोर 1) Adj. *nicht grausig.* — 2) m. *eine Form* Çiva's. — 3) f. आ *der 14te Tag in der dunklen Hälfte des Monats* Bhâdra.

अघोरघण्ट m. *ein Verehrer der* Devî *in einer best. Form.*

अघोरघोररूप Adj. *von nicht grausiger und zugleich grausiger Gestalt,* von Çiva.

अघोरचक्षुस् Adj. *kein grausiges Auge —, keinen bösen Blick habend.*

अघोररुद्र m. *eine Form des* Çiva Verz. d. Oxf. H. 44,*b*,15.

अघोरशिवाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

1. अघोष m. *Tonlosigkeit* (bei der Aussprache der harten Consonanten u. der verschiedenen Hauche).

2. अघोष Adj. *tonlos* (von Lauten).

अघोषमहाप्राणप्रयत्नवत् Adj. *mit Tonlosigkeit und starkem Hauche articulirt.*

अघोषवत् und अघोषिन् Adj. = 2. अघोष.

*अघोस् Voc. von अघवत्.

अघ्नत् Adj. *nicht tödtend, — verletzend* Gaut. 12,45.

अघ्न्य und अघ्निय, अघ्न्या und अघ्निया m. *Stier;* f. आ *Kuh.*

अघ्राणत्व n. *Geruchlosigkeit* (act.) Tattvas. 35.

अघ्रातृ Nom. ag. *nicht riechend* (trans.) Maitrjup. 6,11.

अघ्रेय Adj. *woran man nicht riechen darf.*

*अङ्क्, अङ्कते (लक्षणे, गत्यां लक्ष्मणि).

अङ्क m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Haken.* — 2) *Biegung zwischen Arm und Hüfte, Brust, Schooss* 90,11. 97,9. 126,11. 184,29. — 3) *Seite, Nähe* 25,4. — 4) *ein best. Theil des Wagens.* — 5) *Mahl, Zeichen, Mahlzeichen, Brandmahl* 119,22. 249,3. अङ्कं दा 118,5. — 6) *Zahlzeichen, Ziffer; Anzahl; Coefficient.* — 7) *die Zahlen eins und neun.* — 8) *Act* (im Schauspiel) 297,21. — 9) *eine besondere Art Schauspiel.* — *10) *Schmuck; Linie; Platz, Stelle; Vergehen; Körper.* — 11) Du. N. pr. zweier mythischer Wesen TS. 1,1,2,2. Tâṇḍja-Br. 1,7,5. Pâr. Gṛhj. 3,14,6.

अङ्ककरण n. *Brandmarkung* Gaut. 12,47.

अङ्ककार m. *ein von einer Partei zur Entscheidung einer Sache erwählter Kämpfer* Bâlar. 214,3. 5. 216,13. Davon °त्व n. Nom. abstr. 214,9. °कारी Adv. mit कर् *zu einem solchen Kämpfer erwählen* 17.

अङ्कच्छेद m. *Abschluss eines Actes* Bhar. Nâṭjaç.

18,26. 28. 29.

अङ्कतत्त्व n. Titel eines Werkes.

अङ्कति m. 1) **Feuer.* — 2) **Wind.* — 3) **ein Brahman; *ein Brahman, der das heilige Feuer unterhält.* — 4) N. pr. eines Mannes. — Vgl. अङ्गति.

अङ्कधारणा f. *Geradehaltung der Brust* Âçv. Çr. 1,1,9.

अङ्कन 1) Adj. (f. आ) *Zeichen machend.* — 2) n. *Aufdrückung eines Mahls* (auch bildlich); *Brandmarkung.*

अङ्कपात m. *Conto* Spr. 3038.

***अङ्कपालि** und *°का f. *Umarmung.*

अङ्कपाली f. 1) dass. Ind. St. 14,156, 2. — 2) **Amme.* — 3) **Medicago esculenta.*

अङ्कबन्ध m. *Aufdrückung eines Mahls.*

अङ्कभाज् Adj. *in den Schooss kommend, zufallend.*

अङ्कभृत् Adj. *auf dem Schooss haltend.*

अङ्कमुख n. *Exposition im Schauspiel.*

अङ्कय्, °यति *kennzeichnen, ein Mahl einbrennen, brandmarken* Ind. St. 13,466, N. 1 (दक्षिणास्फिजि शूलम्). **अङ्कित** *gekennzeichnet, gebrandmarkt* Chr. 99,4. 11. 30. 115,14. 118,15. 174,26.

अङ्कलक्षण n. *Mahl, Brandmarke.*

अङ्कलोड्य m. *eine best. Pflanze.*

अँङ्कस् n. *Biegung, Krümmung.*

अङ्कसँ *Seite, Weiche* (beim Rosse).

अङ्काङ्कँ n. *Wasser.*

अङ्कावतरण n. und **अङ्कावतार** m. *Uebergang zu einem andern Acte, Vorbereitung der Zuhörer am Schlusse eines Actes zum folgenden Acte.*

अङ्कास्य n. *diejenige Schlussscene eines Actes, welche, indem sie eine Unterbrechung herbeiführt, den Uebergang zum folgenden Acte vermittelt.*

अङ्किँन् 1) Adj. *einen Haken habend.* — 2) *m. *eine Art Tamburin.* — 3) *f. °नी Collectivum.

***अङ्की** f. = अङ्किन् 2).

***अङ्कुट** und ***अङ्कुटक** m. *Schlüssel.*

अङ्कुपँ n. *Wasser.*

अङ्कुर (adj. Comp. f. आ) m. 1) *junger Schoss, Sprössling* 63,9. 183,4. *junges Gras.* — 2) *Warze;* vgl. मांसाङ्कुर. — 3) *eine best. Frauenkrankheit.* — 4) **Haar.* — 5) **Wasser.* — 6) **Blut.* — 7) **Beryll* Gal.

***अङ्कुरक** m. *Vogelnest.*

अङ्कुरण n. *das Aufschiessen, Aufgehen, Sprossen* (auch übertr.).

अङ्कुरय् *aufschiessen.* **अङ्कुरित** *aufgeschossen, aufgegangen, gesprosst:* नयेनाङ्कुरितं शौर्यम् so v. a. *von Klugheit begleiteter Heldenmuth* Spr. 3390.

अङ्कुरवत् Adj. *mit jungen Trieben versehen.*

अङ्कुराय्, °यते *aufschiessen, sprossen* 186,2.

अङ्कुली f. *Katze* Tâṇḍja-Br. 7,9,11. अकुली v. l.

अङ्कुँश 1) m. *n. a) *Haken,* insbes. *zum Antreiben eines Elephanten* 185,12. — b) in übertr. Bed. so v. a. *Sporn, Reizmittel,* oder auch *Mittel gegen Etwas.* — c) *eine best. Stellung der Hand.* — d) **Clitoris* Gal. — e) **Riegel* oder *Schlüssel* Gal. — 2) *f. आ oder ई N. pr. einer Göttin bei den Gaina.

अङ्कुशग्रह m. *Elephantentreiber.*

***अङ्कुशदुर्धर** m. *ein auch mit dem Haken schwer zu leitender Elephant.*

अङ्कुशित Adj. *mit einem Haken angetrieben.*

अङ्कुशिँन् Adj. *mit einem Haken versehen* so v. a. *an sich ziehend.*

अङ्कूयँत् Partic. *Krümmungen —, Seitenwege suchend.*

***अङ्कूर** = अङ्कुर 1).

अङ्कूरय्, °यति = अङ्कुरय्.

***अङ्कूष** m. *Ichneumon.*

अङ्केशय Adj. *auf Jmdes Schoosse liegend, — sitzend.*

अङ्कोट, अङ्कोठ, अङ्कोल und ***अङ्कोलक** m. *Alangium hexapetalum.*

***अङ्कोलिका** f. *Umarmung.*

अङ्कोल्ल m. = अङ्कोट u. s. w.

अङ्कोल्लतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

***अङ्कोल्लसार** m. *ein best. Pflanzengift.*

1. ***अङ्क्य** m. *eine Art Tamburin.* Vgl. अङ्किन्.

2. **अङ्क्य** Adj. *zu zeichnen, zu brandmarken.*

अङ्क्त्य्, °यति (Partic. अङ्क्त्यँत्) *umrühren, vermengen.* — Mit परि Med. *durcheinandermengen, zerstören* ṚV.

अङ्ग्, **अङ्गति** *gehen.* — Vgl. पल्यङ्ग्.

1. **अङ्गँ** Part. 1) *gerade, nur,* ein nächst vorhergehendes oder nur durch हि oder ईम् getrenntes, in der Regel am Anfange eines Stollens (anders 11,21) stehendes Wort hervorhebend 6,11. 19,27. 20,5. — 2) anrufend oder auffordernd 236,9. — 3) किमङ्ग *wievielmehr* Spr. 2706.

2. **अँङ्ग** m. N. pr. 1) Pl. eines Volkes und Landes (auch Sg.) 220,7. — 2) verschiedener Männer.

3. **अँङ्ग** (adj. Comp. f. ई) n. (m. verdächtig) 1) *Glied des Körpers, Körpertheil* 167,30. 172,3. 230,18. मुखाङ्गानि 251,27. acht Körpertheile 136,16. 137,30. sieben Kâṭh. 14,6. — 2) *männliches Glied.* — 3) *Körper* 47,24. 94,16. 95,8. 125,15. अङ्गं प्रदा *sich* (einem Manne) *hingeben* Ind. St. 14,155, Çl. 33. — 4) *Glied —, Theil eines Ganzen, Bestandtheil* 98,17. 206,27. — 5) *unwesentlicher, secundärer Theil* Daçar. 1,11. — 6) *Anhang, ergänzendes Werk,* insbes. die sechs zum Veda (शिक्षा, व्याकरण, छन्दस्, निरुक्त, कल्प und ज्योतिष) 72,20. Daher — 7) *die Zahl sechs.* — 8) Name *der heiligen Texte der* Gaina. — 9) *Hülfsmittel* 152,13. 285,23. — 10) in der Grammatik *Thema, Stamm* (aber nicht vor allen Suffixen) P. 1,4,13. 15. 17. — 11) **Geist.*

*4. **अङ्ग** Adj. 1) *mit Gliedern versehen.* — 2) *nahe, anstossend.*

अङ्गक n. = 3. अङ्ग 1) 3) (Spr. 7645. 7657).

अङ्गग्रह m. *Gliederschmerz* Suçr. 2,232,7.

अङ्गग्लानि f. *Erschlaffung des Körpers* Megh. 69. Spr. 1637.

***अङ्गचय** m. *Perinaeum* Nigh. Pr.

अङ्गज 1) Adj. a) *im, am, aus dem Körper entstanden, daran haftend, körperlich.* — b) **schön, hübsch.* — 2) *m. a) *Sohn.* — b) *Kopfhaar.* — c) *Geschlechtsliebe, der Liebesgott.* — d) *Trunkenheit.* — e) *Krankheit.* — 3) *f. आ *Tochter.* — 4) *n. *Blut.*

अङ्गजनुस् m. *Sohn.*

अङ्गजात m. *Sohn;* Pl. *Kinder.*

अङ्गज्वर् m. *Gliederschmerz.*

अङ्गण n. *Hof.*

अङ्गणादेव m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,112.

अङ्गता f. Nom. abstr. zu 3. अङ्ग 1) Nâgân. 87,12.

***अङ्गति** m. 1) *Feuer.* — 2) *ein Brahman; ein Brahman, der das heilige Feuer unterhält.* — 3) *Bein.* Vishṇu's. — Vgl. अङ्कति.

अङ्गत्व n. Nom. abstr. zu 3. अङ्ग 3), 5) und 6) (Ind. St. 13,453, N. 2).

अङ्गद 1) m. N. pr. verschiedener Männer und eines Affen. — 2) f. आ a) *N. pr. des Weibchens des Weltelephanten des Südens. — b) Name der 14ten Kalâ des Mondes. — 3) n. (adj. Comp. f. आ) *ein am Oberarm getragenes Geschmeide.*

अङ्गदिन् Adj. *ein Geschmeide am Oberarm tragend* Ind. St. 13,383. Suçr. 2,170,18.

अङ्गदीय Adj. *dem* Aṅgada *gehörig.*

अङ्गदेव m. N. pr. eines Mannes.

अङ्गद्वीप m. N. pr. einer der kleineren *Weltinseln.*

अङ्गन 1) n. a) **Gang, Bewegung.* — b) *Hof.* — c) N. pr. einer Stadt. — 2) f. आ a) *Frau, Frauenzimmer.* — b) *Weibchen eines Thieres:* गजाङ्गना, हरिणाङ्गना, भृङ्गाङ्गना (297,18), पिकाङ्गना Spr. 7697. — c) *die Jungfrau im Thierkreise.* — d) *N. pr. des Weibchens des Weltelephanten des Nordens oder des Südens.

***अङ्गनाप्रिय** m. *Jonesia Asoca.*

अङ्गबन्धन n. *das Einfangen:* विहङ्गानाम् Spr. 7814.

***अङ्गबलिन्** m. *Büffel* Nigh. Pr.

*अङ्गभ m. *eine Reisart* Gal.

*अङ्गभङ्ग m. = अङ्गचय Nigh. Pr.

अङ्गभञ्जन n. *Seitenschmerzen.*

अङ्गभाग m. *Körpertheil* Ind. St. 14,390.

अङ्गभू m. *Sohn* Çiç. 1,1.

अङ्गभेद m. *Gliederreissen.*

अङ्गमन्त्र m. *ein unwesentlicher, secundärer Spruch* Ind. St. 13,101. — Vgl. मूलमन्त्र.

*अङ्गमर्द, *°मर्दक und *°मर्दिन् m. *der das Gliederreiben als Geschäft betreibt.*

अङ्गमुद्रा f. *eine best. Fingerstellung.*

अङ्गमेजयत्व n. *das Zittern des Körpers.*

अङ्गयष्टि f. *ein schlanker Körper.*

*अङ्गरक्त m. *eine best. Pflanze.*

अङ्गरक्षक m. *Leibwächter.*

*अङ्गरक्षणी f. *Panzer.*

अङ्गरक्षा f. *Leibwache.*

*अङ्गरक्षिणी = अङ्गरक्षणी.

अङ्गराग m. (adj. Comp. f. आ) *Puder, Salbe, Schminke* 127,22. R. ed. Bomb. 2,118,18.

*अङ्गराज् m. *König der* Aṅga, Bez. Karṇa's.

अङ्गरुह् n. 1) *Haar am Körper; Fell.* — 2) *Feder.*

अङ्गलोक m. N. pr. einer Oertlichkeit.

अङ्गलोड्य m. *Amomum Zingiber.*

*अङ्गवस्त्रोत्था f. *Kleiderlaus* Gal.

अङ्गविकार m. *Gebrechen des Körpers* 230,16.

*अङ्गविकृति f. *Ohnmacht.*

*अङ्गविक्षेप m. *Körperstellung.*

अङ्गविद्या f. *Chiromantie* M. 6,50.

*अङ्गवैकृत n. *Wink, Zeichen.*

अङ्गव्यथा f. *körperlicher Schmerz* Kṛshis. 6,8

अङ्गशस् Adv. *in Theile* Çat. Br. 3,8,3,10. 37.

*अङ्गस् n. *Vogel.*

अङ्गसंस्कार m. und *°संस्क्रिया f. *Pflege des Körpers.* °संस्कारकर्म कर् *sich putzen, sich schmücken.*

अङ्गसंहिता f. *die* Saṁhitâ *in Bezug auf das Verhältniss zwischen Consonant und Vocal in einem Worte* TS. Prât. 24,2.

अङ्गस्पर्श m. *Körperberührung* (सह् *mit*) 154,23.

अङ्गहार (Kâthâs. 97,33) und *°हारि m. *Gesticulation.*

अङ्गहीन 1) Adj. *dem ein Glied fehlt.* — 2) *m. *der Liebesgott* (*körperlos*).

अङ्गहीनत्व n. Nom. abstr. von अङ्गहीन 1).

अङ्गहोम m. *ein den Körpertheilen geltendes Opfer* TBr. 3,8,17,4.

अङ्गाङ्गिभावसंकर m. in der Rhet. *fehlerhafte Vermengung von Haupt- und Nebenbegriffen* Kuval. 166,*a* (199,*a*).

*अङ्गाधिप m. *Oberherr der* Aṅga, Bez. Karṇa's.

अङ्गानुकूल Adj. (f. आ) *dem Körper angenehm* Megh. 31.

अङ्गार 1) m. und ausnahmsweise n. *Kohle* (sowohl glühend, als kalt) 179,21. °निकर m. *Kohlenhaufe* Spr. 7731. — 2) *m. *der Planet Mars.* — 3) *m. *ein best. Heilmittel.* — 4) m. N. pr. eines Mannes, Pl. eines Volkes MBh. 6,9,60.

अङ्गारक 1) m. *a*) *Kohle* 176,17. — *b*) *der Planet Mars.* — *c*) *das Männchen des Vogels* Kâlikâ. — *d*) **weisser* oder *gelber Amaranth* und *Eclipta prostrata.* — *e*) N. pr. eines Mannes, eines Rudra, eines Asura und *eines Piçâka (Gal.). — 2) *f. °रिका *a*) *Zuckerrohrstengel.* — *b*) *Knospe der Butea frondosa.* — 3) n. *ein best. gegen Fieber angewandtes öliges Präparat.*

अङ्गारककर्मान्त m. *Kohlenbrennerei.*

अङ्गारकचतुर्थी f. *ein best. vierter Tag* Verz. d. B. H. 134,2 v. u.

अङ्गारकतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अङ्गारकदिन n. *der 14te Tag in der dunklen Hälfte des* Kaitra.

*अङ्गारकमणि m. *Koralle.*

*अङ्गारकर्कटी f. *eine Art Gebäck* Gal.

अङ्गारकर्मान्त m. = अङ्गारककर्मान्त MBh. 12,146,11.

अङ्गारकारक und °कारिन् m. *Kohlenbrenner.*

*अङ्गारकित Adj. von अङ्गारक.

*अङ्गारकुष्ठक m. *ein best. Heilmittel.*

अङ्गारकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अङ्गारगर्ता f. N. pr. eines Flusses.

*अङ्गारग्रन्थि m. *eine best. Pflanze* Gal.

अङ्गारजीविका f. *Kohlengewerbe*, d. i. *ein Gewerbe, bei dem man Kohlen braucht.*

*अङ्गारधानिका, *°धानी und *°धारिका (Nigh. Pr.) f. *Kohlenbecken.*

*अङ्गारपरिपाचित Adj. *auf Kohlenfeuer geröstet.*

अङ्गारपर्ण 1) m. Bein. Kitraratha's. — 2) *f. ई *Clerodendrum Siphonanthus R. Br.*

*अङ्गारपात्री f. *Kohlenbecken.*

*अङ्गारपुष्प m. *Terminalia Catappa.*

*अङ्गारपूरिका f. *Brodkuchen, Laib* Nigh. Pr.

*अङ्गारभक्षक m. *der Vogel* Kâkora Gal.

*अङ्गारमञ्जरी und *°मञ्जी f. *Caesalpina Banducella.*

*अङ्गारमणि m. *Koralle* Gal.

*अङ्गारमण्डक m. *eine Art Gebäck* Gal.

अङ्गारवती f. N. pr. einer Tochter des Asura Aṅgâraka.

*अङ्गारवल्लरी und *अङ्गारवल्ली f. *eine* Karañga-*Species, rother Abrus precatorius* und *Clerodendrum Siphonanthus R. Br.* Nigh. Pr.

अङ्गारवार m. *dies Martis.*

*अङ्गारवृक्ष m. *Terminalia Catappa* Nigh. Pr.

*अङ्गारशकटी f. *ein Kohlenbecken auf Rädern.*

*अङ्गारसदन n. *Kohlenpfanne* Nigh. Pr.

*अङ्गारसार m. *Dalbergia Sissoo Roxb.* Nigh. Pr.

अङ्गारावक्षयण n. *Kohlenschaufel* oder *Kohlenzange* Çat. Br. 14,9,4,19.

*अङ्गारि f. *Kohlenbecken.*

*अङ्गारित 1) Adj. *verbrannt.* — 2) f. आ *a*) *Kohlenbecken.* — *b*) *Knospe.* — *c*) *Schlingpflanze.* — 3) n. *das Hervorbrechen der Knospen der Butea frondosa.*

अङ्गारिन् 1) Adj. *so eben von der Sonne verlassen.* — 2) *f. °रिणी *a*) *Kohlenbecken.* — *b*) *Schlingpflanze.*

*अङ्गारीय Adj. *zu Kohlen bestimmt.*

*अङ्गार्या f. *Kohlenhaufe.*

*अङ्गिका f. *Frauenjacke.*

अङ्गिन् Adj. 1) *mit Gliedern versehen;* m. *Besitzer von Gliedern* oder *Körpertheilen* 230,18. 252,5. *ein mit Gliedern versehenes —, ein lebendes Wesen.* — 2) *mit allen Gliedern versehen.* — 3) *mit Hülfsmitteln versehen* 152,13. *von Hülfsmitteln begleitet* 286,15. — 4) *der wichtigste, Haupt-.*

अङ्गिर m. N. pr. eines Mannes.

अङ्गिर m. 1) = अङ्गिरस् 1) 3). — 2) **Rebhuhn* Nigh. Pr.

अङ्गिरस् m. 1) Bez. höherer Wesen, die als Vermittler zwischen Göttern und Menschen auftreten. Agni heisst der erste unter ihnen. — 2) Pl. Bez. *des* Atharvaveda. — 3) N. pr. eines Ṛshi. — 4) *der Stern* ε *im grossen Bären* 218,22. — 5) *der Planet Jupiter* Ind. St. 14,315. — 6) अङ्गिरसामयनम् *ein best.* Sattra Ind. St. 10,393.

अङ्गिरस m. = अङ्गिरस् 3).

अङ्गिरस्तम Adj. (f. आ) *der würdigste unter den* Aṅgiras.

अङ्गिरस्वत् Adv. *wie* Aṅgiras oder *die* A.

अङ्गिरस्वत् Adj. *von den* Aṅgiras *begleitet.*

अङ्गिरोवत् Adv. *wie* Aṅgiras Verz. d. B. H. 56,2.

अङ्गी (von 3. अङ्ग) Adv. mit कर् Act. mit Acc. 1) *sich aneignen, Gewalt bekommen über.* — 2) *sich mit Jmd* oder *Etwas einverstanden erklären, sich gefallen —, über sich ergehen lassen, einwilligen* 135,9. — 3) *versprechen, zusagen, sich zu Etwas verpflichten* 163,6. — 4) *einräumen, zugestehen, annehmen.* — 5) *berücksichtigen, beherzigen.* — Caus. mit doppeltem Acc. *bewirken, dass Jmd einwilligt.*

अङ्गीकरण n. *Einräumung, Zugeständniss, Annahme* 277,20. 279,30.

अङ्गीकार m. dass. 277,30. 281,28.

*अङ्गीकृति f. dass.

*अङ्गीय Adj. *auf die* Aṅga *bezüglich.*

अङ्गुरि und *°री f. *Finger, Zehe.*

*अङ्गुरीय und अङ्गुरीयक n. *Fingerring.*

अङ्गुल 1) m. n. *die Breite des Daumens als Längenmaass,* = 1/24 Hasta 103,8. 217,16. = 14 Aṇu Çulbas. 1,4,5. — 2) *m. *Finger, Daumen.* *n. *Finger des Elephantenrüssels* Gal. — 3) *m. N. pr. eines Ṛshi, = Kâṇakja, = Kâtjâjana (Gal.).

अङ्गुलक am Ende eines adj. Comp. = अङ्गुल 1).

अङ्गुलि und अङ्गुली f. 1) *Finger, Zehe.* — 2) *Finger am Elephantenrüssel.*

अङ्गुलिका f. *eine Ameisenart.*

*अङ्गुलिज m. *Fingernagel* Gal.

*अङ्गुलितोरण n. *die zum Packen in Form eines Thorbogens gestellten Finger* Gal. — Vgl. अर्धचन्द्र.

अङ्गुलित्र und °त्राण n. *eine Art Fingerhut der Bogenschützen zum Schutz vor dem Anstreifen der Bogensehne.*

अङ्गुलिपर्वन् n. *Fingergelenk.*

अङ्गुलिप्रणेजन n. *Waschwasser für die Finger.*

अङ्गुलिमुख n. *Fingerspitze* Çiç. 9,64.

अङ्गुलिमुद्रा und *°मुद्रिका f. *Siegelring.*

*अङ्गुलिमोटन n. *das Knacken mit den Fingern.*

अङ्गुलिविन्यास m. *Fingerstellung* Verz. d. Oxf. H. 217,*a*, N. 5.

*1. अङ्गुलिषङ्ग m. *Berührung mit den Fingern.*

*2. अङ्गुलिषङ्ग Adj. (f. आ) *mit den Fingern berührt.*

*अङ्गुलिसंदंश (so zu lesen Hâr. 203) m. *zangenartig zusammengelegte Finger.*

अङ्गुलिस्फोटन n. *das Knacken mit den Fingern.*

*अङ्गुलीक n. *Fingerring.*

*अङ्गुलीग्रन्थि m. *Fingergelenk* Nigh. Pr.

अङ्गुलीपर्वन् n. dass. Kâtj. Çr. 3,4,9.

*अङ्गुलीफला f. *eine Bohnenart* Nigh. Pr.

*अङ्गुलीभव m. *Fingernagel* Nigh. Pr.

अङ्गुलीमुद्रा f. *Fingerabdruck, Fingerspur* 114,28.

अङ्गुलीय 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. *Fingerring.*

अङ्गुलीयक n. 1) *Fingerring.* — 2) **Zehenring* Gal.

*अङ्गुलीसंभूत m. *Fingernagel.*

अङ्गुल्यग्र n. *Fingerspitze* Çat. Br. 8,1,2,9. Spr. 87.

अङ्गुल्यग्रनख m. *Fingernagelspitze* Spr. 86.

अङ्गुल्यन्तर n. *Zwischenraum zwischen den Fingern* Kâtj. Çr. 9,4,11.

अङ्गुष्ठ m. 1) *Daumen; grosse Zehe.* — 2) = अङ्गुल 1).

अङ्गुष्ठपर्वन् n. *Daumengelenk* 73,29.

अङ्गुष्ठमूल n. *Daumenwurzel, der unterste Theil des Daumens* M. 2,59.

अङ्गुष्ठाग्र n. *Spitze des Daumens* Schol. zu TS. Prât. 23,17.

अङ्गुष्ठिका f. *ein best. Strauch.*

अङ्गुष्ठ्य Adj. *am Daumen befindlich.*

अङ्गेष्ठा Adj. *in einem Gliede sitzend.*

*अङ्गोञ्छ m. und *अङ्गोञ्छन n. *Handtuch* Gal.

अङ्गोषिन् Adj. *tönend, rauschend* (?).

(अङ्ग्य) अङ्गिय Adj. *in den Gliedern befindlich.*

*अङ्घ्, अङ्घते (गत्याक्षेपे).

*अङ्घ und अङ्घस् n. *Sünde.*

अङ्घारि m. N. pr. eines himmlischen Soma-Wächters.

अङ्घ्रि m. 1) *Fuss* 104,7. 132,29. — 2) *Fuss eines Sessels.* — 3) *Stollen* (metrisch). — 4) *Wurzel.*

*अङ्घ्रिकारक m. *Carissa Carandas Lin.* Nigh. Pr.

*अङ्घ्रिकवच n. *Schuh* Nigh. Pr.

*अङ्घ्रिग्रन्थिक n. *Wurzel des langen Pfeffers* Nigh. Pr.

अङ्घ्रिप m. *Baum* Veṇîs. 45.

*अङ्घ्रिपर्णी *Hedysarum lagopodioides.*

*अङ्घ्रिपिच्छ m. *Taube* Gal.

*अङ्घ्रिवल्लिका f. = अङ्घ्रिपर्णी.

*अङ्घ्रिसंधि m. *Fussknöchel* Râǵan.

*अङ्घ्र m. dass. Nigh. Pr.

अच्, अञ्च्, अचति, °ते, अञ्चति, °ते 1) *biegen.* अञ्चित *gebogen; kraus, lockig.* — 2) *gehen.* संकोचमञ्चति त्वयि (d. i. सरसि) *kommen in, theilhaft werden* Spr. 7734. — 3) *verfahren, zu Werke gehen* Comm. zu TBr. 2,1,4,3. — 4) *in Ehren halten.* अञ्चित *ausgezeichnet, ausserordentlich.* — 5) अञ्चितम् Adv. *behutsam, aufmerksam.* °ाञ्चित häufig fehlerhaft für °ाचित (चि mit आ). — Caus. अञ्चयति *erregen, bewirken* Git. 10,11. — Mit अनु *nachgehen, folgen.* — Mit अप *fortdrängen, vertreiben.* — Mit अव, Partic. अवाञ्चित *gesenkt.* — Mit आ *biegen, krümmen.* Absol. आच्य 37,28. Partic. आक्न. — Mit उद् 1) *aufheben, in die Höhe ziehen; ausschöpfen, leeren.* Partic. उदक्न. — 2) *erregen, bewirken* Prasannar. 136,1 v. u. — 3) *sich erheben* Bâlar. 203,8. *ertönen.* — Caus. 1) *in die Höhe ziehen; erheben* Bâlar. 208,4 v. u. — 2) *ertönen lassen.* — Mit व्युद् Caus. (°अञ्चयति) *erheben* Viddhaç. 76,13. — Mit समुद् *in die Höhe heben.* Partic. समुदक्न. — Caus. °अञ्चयति *erregen, bewirken.* — Mit उप *schöpfen.* — Mit नि 1) *niederbiegen.* Partic. न्यक्न und न्यंक्न. — 2) *sich beugen, sich senken, herabhängen* Bâlar. 64,2 v. u. 204,4. 208,3 v. u. — Mit उपनि *hinbiegen* Çat. Br. 11,4,2,4. — Mit परि *herumbiegen, umwenden* 19,4. — Mit प्रति Pass. *sich anschliessen an* Ait. Âr. 1,4,1. Partic. प्रत्यञ्चित *geehrt.* — Mit वि *auseinanderbiegen; ausweiten, ausbreiten.* — Mit सम् *zusammenbiegen, zusammendrängen.* Partic. समक्न.

अचक्र Adj. (f. आ) 1) *räderlos.* — 2) *der Räder nicht bedürfend, von selbst sich bewegend.*

अचक्रिवंस् Adj. *an einer* Kṛtjâ *unschuldig.*

1. अचक्षुर्विषय m. *dem Auge sich entziehender Bereich* 93,20.

2. अचक्षुर्विषय Adj. *dem Gesichtskreis entzogen, mit dem Auge nicht zu bemeistern.*

अचक्षुष्क Adj. *augenlos* Çat. Br. 14,6,8,8.

*1. अचक्षुस् n. *ein böses —, unglückbringendes Auge.*

2. अचक्षुस् Adj. *augenlos* 273,5. 288,12. so v. a. *blind* Spr. 5760.

*अचण्डी f. *eine fromme (nicht böse) Kuh.*

*अचतुर Adj. *ohne Vier* und *ungeschickt.*

अचर und अचरन्त् Adj. *sich nicht von der Stelle bewegend, unbeweglich.*

अचरण n. *unrichtiges Benehmen* Çat. Br. 2,6,1,3.

अचरम Adj. *nicht der letzte, auf den stets ein Anderer folgt.*

अचर्मक Adj. *hautlos.*

अचल 1) Adj. (f. आ) *unbeweglich* (eig. und übertr.) 56,5. 93,12. 219,15. 286,33. Spr. 7857. — 2) m. *a*) *Berg* 219,16. 220,11. — *b*) **Nagel, Bolzen.* — *c*) N. pr. *des ersten der 9 weissen Bala bei den Ǵaina, eines Dichters und eines Lexicographen. — 3) f. आ *a*) *die Erde* 219,15. — *b*) Bez. *einer der 10 Stufen, die ein* Bodhisattva *zu ersteigen hat, bevor er* Buddha *wird.* — *c*) N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's und N. pr. einer Râkshasî.

*अचलकीला f. *die Erde.*

*अचलत्विष् m. *Cuculus indicus.*

अचलधृति f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,318.fg.

अचलन n. 1) *das sich nicht Bewegen, Verbleiben an einem und demselben Orte* Pańkat. 214,16. — 2) *das nicht Ablassen von* (Abl.) 137,16. Daçak. 2,12.

अचलन्त् Adj. *sich nicht fortbewegend von* (Abl.) Sarvad. 13,13.

अचलपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

*अचलभ्रातर् m. N. pr. eines Gaṇâdhipa bei den Ǵaina.

अचलमति m. N. pr. eines Mâraputra Lalit. 394,16.

अचलस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 2,4,5.

अचलासप्तमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte*

des Âçvina *und* Mâgha.

अचलेश m. *eine Form des* Çiva.

अचषाल Adj. *ohne* चषाल Lâṭj. 8,5,7.

अचाक्षुष Adj. *nicht wahrnehmbar* Kap. 1,60.

अचाण्डाल m. *kein* Kâṇḍâla Çat. Br. 14,7,1,22.

अचामर Adj. *ohne Fliegenwedel* Sâh. D. 340,10.

*अचार m. *kein Weg* Gal.

*अचारु Adj. P. 6,2,160.

अचाल्य Adj. *nicht von der Stelle zu rücken* MBh. 13,35,20.

अचिकित्वंस् Adj. *sich auf Etwas nicht verstehend.*

अचिकित्स्य Adj. *unheilbar, nicht wieder gut zu machen* Gaim. S. 628, Z. 8.

*अचिक्कण Adj. *nicht glatt, rauh.*

1. अचित् f. *Nicht-Geist, Materie* Sarvad. 46,3. 4.

2. अचित् Adj. *unverständig* 14,4.

अचित Adj. *ungeschichtet* Çat. Br. 7,2,1,15.

अचित्त Adj. 1) *ungesehen, unbemerkt.* — 2) *vernunftlos, unverständig, dumm* Ind. St. 13,480.

अचित्तपाजस् und अचित्तमनस् m. N. pr. zweier Ṛshi Kâṭh. 9,12. Maitr. S. 1,9,1. 5. — Vgl. अच्युतपाजस् und अच्युतमनस्.

अचित्ति f. 1) *Thorheit, Verblendung.* — 2) *ein Verblendeter.*

अचित्र n. *das Dunkel.*

अचिन्ता f. *das Nichtdenken an Etwas* 161,19.

अचिन्तित Adj. *unerwartet* 145,22.

अचिन्तेन्द्रवर (?) m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 10,54,16.

अचिन्त्य Adj. *mit den Gedanken nicht zu erreichen, wovon man sich keine Vorstellung machen kann* 300,31. Spr. 7620.

अचिर 1) Adj. *nicht lang, kurz* (von der Zeit). अचिरम् (am Anf. eines Comp. अचिर) Adv. *vor Kurzem; in Kurzem, bald; in kurzen Zwischenräumen, wiederholt* 187,19. अचिरेण und अचिरात् (65,16. 124,23. 139,6. 320,24) *nach kurzer Zeit in Kurzem, bald.* — 2) f. आ N. pr. einer Frau.

अचिरद्युति, ॰प्रभा, ॰भास्, *॰रोचिस्, *अचिरांशु und *अचिराभा f. *Blitz (von kurzem Lichte).*

*अचिरोढा f. *junge Ehefrau* Gal.

अचिष्णु Adj. *beweglich.*

अचेतन Adj. (f. आ) *vernunftlos, unverständig, seines Verstandes nicht mächtig, bewusstlos.* Davon Nom. abstr. ॰ता f.

अचेतयितव्य Adj. *nicht denkbar* Ind. St. 9,165.

अचेतस् Adj. *unverständig* 67,3. *bewusstlos.*

अचेतान Adj. *bethört, verblendet.*

अचेष्ट Adj. *regungslos.* अचेष्टम् Adv. Spr. 91.

अचेष्टता f. *Regungslosigkeit.*

अचेष्टमान Adj. *sich nicht bewegend, Nichts thuend* Spr. 91, v. l.

अचैतन्य n. *das Fehlen der Intelligenz, — des Bewusstseins* MBh. 12,184,17.

अचोदक Adj. *keine Anweisung enthaltend* Gaim. 2,2,18.

अचोदन n. und ॰ना f. *keine Anweisung* Gaim. 4,2,23. 1,2,27. 3,6,27. 5,3,16.

अचोदत् Adj. *nicht antreibend.*

अचोदस् Adj. *unangespornt.*

अचोदित Adj. *nicht angewiesen* Gaim. 3,2,2. 5,2,17. Davon Nom. abstr. ॰त्व n. 3,8,35.

अचोद्यमान Adj. *unangetrieben* 162,3.

1. अच्छ (ausnahmsweise) und अच्छा Adv. *nahe dabei, coram* ṚV. 8,33,13. In Verbindung mit Verben der Bewegung, des Redens und Hörens *zu, zu — hin, versus.* Als Präp. mit Acc. (Loc. nur einmal).

2. अच्छ 1) Adj. *a) klar, durchsichtig; blank, rein* (auch übertr.). — *b) lauter (ohne Zusatz)* Karaka 1,13. — 2) *m. *a) Krystall.* — *b) eine best. Pflanze.*

3. *अच्छ m. = ऋक्ष *Bär.*

अच्छन्दस् n. *kein vedisches Lied* Lâṭj. 3,1,31.

अच्छन्दसम् Adv. *ohne das Wort* छन्दस्.

*अच्छभल्ल m. *Bär.*

अच्छम्बट्कार m. *das nicht Etwas Fehlenlassen* Çat. Br. 11,5,6,9. 13,4,1,12. Maitr. S. 1,5,5.

अच्छल n. *kein Betrug, Wahrheit* Mudrâr. 46,12. ॰वादिन् Adj. *wahr redend* Hariv. 11638.

अच्छाच्छ Adj. *vollkommen klar, — durchsichtig.*

अच्छादीनित m. N. pr. eines Mannes.

अच्छाय Adj. *schattenlos.*

अच्छावाक m. *der Einlader,* N. eines best. Priesters, eines der drei Gehülfen des Hotar, Ind. St. 10,144. अच्छावाकचमस Kâtj. Çr. 9,12,13. ॰विग्रह 14,16. 22,10,3. ॰वाद m. *der Ort wo der A. ruft* Vait. 18. ॰शस्त्र n. Titel eines Werkes. ॰सामन् n. Tâṇḍja-Br. 18,11,10.

अच्छावाकीय Adj. *auf den* Akkhâvâka *bezüglich, ihm gehörig.* — 2) n. *das Geschäft —, Amt des* Akkhâvâka.

अच्छिद्यमान Adj. *nicht splitternd, nicht brechend.*

अच्छिद्र 1) Adj. *a) unbeschädigt, unversehrt, fehlerlos.* — *b) ununterbrochen.* अच्छिद्रम् und अच्छिद्रेण *ohne Unterbrechung, von Anfang bis zu Ende.* — 2) n. N. eines Sâman.

अच्छिद्रकाण्ड n. N. eines Prapâṭhaka im TBr.

अच्छिद्रता f. *Vollständigkeit* Tâṇḍja-Br. 18,5,4. 21,7,5.

अच्छिद्रयामन् Adj. *von ununterbrochenem Gange.*

अच्छिद्रोक्थ Adj. *dessen Sprüche lückenlos sind* Ait. Br. 2,38.

अच्छिद्रोति Adj. *vollkommenen Schutz gewährend.*

अच्छिद्रोध्नी Adj. f. *ein unversehrtes Euter habend.*

अच्छिन्न Adj. 1) *nicht abgeschnitten* Pâr. Gṛhj. 1,16,3. — 2) *unversehrt.*

अच्छिन्नपत्त्र Adj. 1) *mit unversehrten Schwingen versehen.* — 2) *unversehrte Blätter habend.*

अच्छिन्नपर्ण Adj. *unversehrte Blätter habend.*

*अच्छुप्ता f. N. pr. einer Vidjâdevî.

अच्छूरिका f. *Schild* oder *Rad.*

अच्छेत Adj. *genaht.*

अच्छेदन n. *das Nichtabschneiden* Kâtj. Çr. 6,1,23.

*अच्छेदिक Adj. *nicht verdienend abgehauen u. s. w. zu werden.*

अच्छेद्य Adj. *nicht abzuhauen* Bhag. 2,24.

अच्छोक्ति f. *Anrede.*

अच्छोद 1) n. N. pr. eines Sees. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अच्युत und अच्युत (Çat. Br. von Agni und einer ihm geweihten Gabe) 1) Adj. *a) nicht umfallend, feststehend, unerschütterlich* (eig. und übertr.). — *b) beständig, unvergänglich.* — 2) m. *a)* Bein. Vishṇu's 104,24. 105,5. 269,14. — *b)* Bhauma, *ein best. Erdgenius.* — *c)* N. pr. eines Arztes und eines Dichters.

अच्युतकृष्णानन्दतीर्थ m. N. pr. eines Autors.

अच्युतक्षित् Adj. *auf unerschütterlichem Grunde ruhend.*

अच्युतचरित n. Titel eines Gedichts.

अच्युतच्युत् Adj. *Unerschütterliches erschütternd.*

*अच्युतज m. Pl. Bez. einer Klasse von Göttern bei den Gaina.

अच्युतजल्लकिन् m. N. pr. eines Autors.

अच्युतठक्कुर m. N. pr. eines Mannes.

*अच्युतदत्त und *अच्युतत्त m. N. pr. eines Mannes.

अच्युतपाजस् m. N. pr. eines Maharshi Taitt. Âr. 3,5,1. — Vgl. अचित्तपाजस्.

अच्युतभट्ट m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,106,8.

अच्युतमनस् m. N. pr. eines Maharshi Taitt. Âr. 3,5,1. — Vgl. अचित्तमनस्.

अच्युतमूर्ति m. Bein. Vishṇu's.

अच्युतस्थल n. N. pr. eines Ortes.

*अच्युताग्रज m. Bein. Balarâma's und Indra's.

अच्युताश्रम m. N. pr. eines Mannes.

अज्, अजति und अजते (selten) 1) *treiben, antreiben; wegtreiben.* आजिम् *einen Wettlauf anstellen.* — 2) *schleudern.* — Mit अति *hinübertreiben* Lâṭj. 3,6,2. — Mit अप *wegtreiben* 1,12. — Mit अभि 1) *hintreiben.* — 2) *vereinigen, verbinden.* — Mit अव *herabtreiben.* — Mit आ 1) *herbeitreiben.* —

2) *fahrend herbeikommen.* — Mit अभ्या *herantreiben.* — Mit उद् 1) *heraustreiben* 3,17. — 2) *herausholen.* — Mit उप *herantreiben.* — Mit निस् *heraustreiben.* — Mit प्र *antreiben.* — Mit वि 1) *vertreiben.* — 2) *durchfurchen.* — Mit सम् 1) *zusammentreiben.* — 2) *feindlich zusammenbringen.* — 3) *zu Paaren treiben.*

1. अज॑ 1) m. a) *das Treiben, Zug.* — b) *Treiber.* एकपाद् *der einfüssige*, ein Genius des Sturmes. — c) *Ziegenbock* Spr. 7698. — d) *Widder im Thierkreise.* — e) **penis* Gal. — f) Pl. N. pr. α) eines Volkes. — β) einer Klasse von Ṛshi MBh. 1,211,5. — g) N. pr. verschiedener Männer. — 2) f. अजा॑ a) *Ziege* 31,19. 191,9. 239,13. 258,30 (gedeutet als *die Ungeborene, die Natur*). — b) *eine best. Pflanze, deren Knolle einem Ziegeneuter gleicht.*

2. अज॑ 1) Adj. *ungeboren, von Ewigkeit her da seiend* 284,32. Çat. Br. 14,7,2,23. — 2) m. a) *der Ungeborene, Ewige*, Bez. eines uranfänglichen, ungeschaffenen göttlichen Wesens. Später Bez. Brahman's, Vishṇu's, Çiva's und *Kâmadeva's. — b) (in Folge einer gezwungenen Erklärung) *eine Art Getreide.* — c) *die Zeit.* — d) **der Mond.* — 3) f. आ *die unerzeugte, ewige Natur.* Auch als Mâjâ gedeutet. — 4) n. आयवम् Name eines Sâman.

अजक m. N. pr. eines Asura und eines Fürsten (VP. 4,7,3).

अजकर्ण m. 1) *Ziegenohr.* — 3) *Pentaptera tomentosa.*

*अजकर्णक m. *Shorea robusta.*

*अजकव n. = अजकाव 3) Gal.

अजका f. 1) **eine junge Ziege.* — 2) **Ziegenwamme* Comm. zu Kâtj. Çr. 9,2,6. — 3) *eine best. Krankheit des Augensterns.*

अजकाजात n. = अजका 3).

अजकाव॑ 1) Adj. *mit einer wammenähnlichen Verzierung versehen.* — 2) m. oder n. *ein best. giftiges Thierchen, etwa Scorpion.* — 3) m. n. **Çiva's Bogen.*

अजकूला f. N. pr. einer Stadt.

*अजक्षीर n. *Ziegenmilch.*

अजगन्धा f. *Ocimum villosum* Râǵan. 4,180. *Carum Carvi* Ratnam. 104.

*अजगन्धिका f. *Ocimum villosum.*

*अजगन्धिनी f. *Odina pinnata.*

अजगर॑ 1) m. a) *eine grosse Schlange, Boa.* — b) N. pr. eines Asura. — 2) f. ई *eine best. Pflanze.*

अजगल्लिका f. *eine best. Kinderkrankheit.*

अजगव 1) m. N. pr. eines Schlangenpriesters. — 2) n. a) **Çiva's Bogen.* — b) *das mittlere Drittel der Mondbahn.* — Vgl. आजगव.

*अजगाव n. *Çiva's Bogen.*

अजघन्य Adj. *nicht der letzte, — schlechteste, der vorzüglichste.*

अज॑घ्नुषी Adj. f. *die nicht getödtet hat.*

*अजजीवन (Gal.) und *अजजीविक m. *Ziegenhirt.*

*अजटा f. *Flacourtia cataphracta* Râǵan. 5,92.

अजड 1) Adj. (f. आ) *nicht geistesschwach, bei Verstande* 134,6. °धी Adj. *verständig, klug* Bhâg. P. 7,5,46. — 2) *f. आ *Carpopogon pruriens* und *Flacourtia cataphracta.* — Vgl. अजटा und जटा.

*अजतुन्द n. P. 6,1,155, Sch.

1. अजत्व॑ n. = अजात्व.

2. अजत्व n. *das Ungeborensein* Ind. St. 9,153.

*अजथ्या f. *gelber Jasmin.*

*अजदण्डी f. *eine best. Pflanze* Râǵan. 5,134.

*अजदेवता f. *das 25te Mondhaus*, Pûrvabhadrapadâ.

1. अजन 1) *Adj. *treibend.* — 2) m. Bez. Nârâjaṇa's. — 3) *n. *das Treiben.*

2. अजन॑ Adj. *menschenleer;* n. *Einöde* 29,27. 28.

अजनजन्मन् m. Bez. Praǵâpati's (*von* Nârâjaṇa *erzeugt*). °जन्मर्क्ष n. *das Mondhaus* Rohiṇî Bhâg. P. 10,3,1.

अजननि f. *das Nichtgeborensein* (bei Verwünschungen).

अजनयोनि m. Bez. Brahman's.

अजनाभ Bez. Bhâratavarsha's.

*अजनामक m. *eine best. mineralische Substanz.*

*अजनाशन m. *Wolf* Râǵan. 19,9.

*अजनि *Bahn.*

*अजन्य n. *ein Unglück verheissendes Naturereigniss.*

1. अजप m. *Ziegenhirt.*

2. अजप 1) Adj. (f. आ) a) *keine Gebete kennend* Gaut. 6,13. 15,18. — b) *ohne Murmeln der* Vjâhṛti Ait. Âr. 5,1,4. — 2) *m. *ein Brahman, der ketzerische Werke liest.* — 3) *f. *ein best. Zauberspruch,* = हंसमन्त्र.

*अजपथ m. vielleicht = अजवीथी.

*अजपद् und *°पाद् Adj. *ziegenfüssig.*

अजपार्श्व m. N. pr. eines Sohnes des Çvetakarṇa.

अजपाल॑ m. 1) *Ziegenhirt.* — 2) N. pr. des Vaters von Daçaratha.

अज॑बभ्रु? AV.

अजबस्त m. N. pr. eines Mannes Verz. d. Oxf. H. 55,b,23. — Vgl. अजवस्ति.

*अजभक्ष m. und *°भक्षा f. (Gal.) *eine best. Pflanze mit langen Stacheln* Râǵan. 8,37.

*अजभद्र m. *eine best. Pflanze* Gal.

अज॑मायु Adj. *wie ein Ziegenbock meckernd.*

*अजमार m. vielleicht N. pr. eines Mannes.

अजमीढ und °मीळ्ह m. N. pr. eines Mannes. Angeblich auch ein Bein. Judhishṭhira's. Pl. Name einer Völkerschaft.

अजमुखी f. N. pr. einer Râkshasî.

अजमोद m. und °मोदा f. *Carum Carvi* (*Kümmel*), *Apium involucratum* (*Eppich* Roxb. 2,97) und *Ligusticum Ajowan.*

*अजमोदिका f. *Ligusticum Ajowan.*

*अजम्भ m. *Frosch.*

1. अजय m. *Niederlage* in जयाजयौ.

2. अजय 1) m. a) Bein. Vishṇu's. — b) N. pr. eines Lexicographen, = °पाल. — c) *N. pr. eines Flusses in Râḍha. — 2) *f. आ a) *Hanf.* — b) N. pr. einer Freundin der Durgâ.

अजयगर्ह m. N. pr. eines Mannes.

अजयपाल m. N. pr. zweier Männer.

अजपा॑न Adj. AV. 18,2,53 fehlerhaft für अज्ञोपा॑न.

अजय्य Adj. 1) *unbesiegbar.* — 2) **ungewinnbar.*

अजर॑ 1) Adj. (f. आ) *nicht alternd, sich nicht abnutzend, ewig jung* 162,5. — 2) *f. आ a) *Aloe perfoliata* Râǵan. 5,45. *Flacourtia cataphracta* 90. *Argyreia speciosa* 3,106. — b) Bein. des Flusses Sarasvatî Nigh. Pr.

अजरत्व n. *das Nichtaltern* Ind. St. 9,153.

अजर॑न्त् (f. °न्ती), अजरयु॑ und *अजरस् Adj. *nicht alternd.*

अजरामरत्व n. *ewige Jugend und Unsterblichkeit* Ind. St. 14,384.

अजर्य॑ 1) Adj. *nicht alternd, — vergehend.* — 2) n. *Freundschaft.*

अजर्षभ॑ m. *Ziegenbock.*

*अजलम्बन n. *Antimonium.*

अजलोम॑ *Ziegenhaar* Çat. Br. 6,5,1,4.

अजलोम॑न् 1) n. dass. Çat. Br. 6,4,4,22. 7,5,2,43 (könnte überall auch °लोम॑ n. sein). — 2) *m. *Carpopogon pruriens.*

अजलोमी f. = अजलोमन् 2).

अजव॑स् Adj. *nicht rasch.*

*अजवस्ति m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

*अजवाह N. pr. einer Gegend.

अजवीथी f. *Ziegenbahn*, Bez. der Strecke der Mondbahn, welche die Mondhäuser Hasta, Ḱitrâ und Viçâkhâ (oder Mûla, Pûrvâshâḍhâ und Uttarâshâḍhâ) umfasst.

अजशृङ्गी f. *Odina pinnata* und = कर्कटशृङ्गी Bhâvapr. 2,67,17.

*अजश्री f. *Alaun* Nigh. Pr.

*अजस्तुन्द n. N. pr. einer Stadt.

अजस्र Adj. (f. आ) *nicht ermattend, ewig frisch* 20,13. अजस्रम् (44,21. Am Anfange eines Comp. अजस्र 98,14. 99,24) und अजस्रेण Adv. *ununterbrochen, beständig, wiederholentlich* (mit einer Negation *niemals*).

अजहत्स्वार्थ Adj. (f. आ) *seine ursprüngliche Bedeutung nicht aufgebend.* — Vgl. अजहल्लक्षणा.

अजहल्लक्षणा f. *eine Etwas mittelbar ausdrückende Bezeichnungsweise mit Nichtaufgabe der ursprünglichen Bedeutung des Wortes* 279,10. 14.

*अजहल्लिङ्ग Adj. *sein ursprüngliches Geschlecht nicht aufgebend.*

*अजाकृपाणीय Adj. *nach Art der Ziege und der Scheere geschehen.*

*अजाक्षी f. *Ficus oppositifolia* Râgan. 11,136.

अजाक्षीर n. *Ziegenmilch* Çat. Br. 14,1,2,13.

*अजागर m. *Verbesina prostrata.*

अजागलस्तन m. *die* (zu Nichts nutzende) *Zitze* (d. i. Wamme) *am Halse der Ziege.*

अजाग्रत् Adj. *ohne Wachen, nicht wachend* Ind. St. 9,131.

अजाङ्गल n. *feuchte Gegend* Suçr. 2,135,11.

अजाजि und अजाजी f. *Kümmel.*

*अजाजीव m. *Ziegenhirt.*

अजात Adj. *nicht geboren, noch nicht geboren.*

*अजातककुद् Adj. *dem der Buckel noch nicht gewachsen ist.*

अजातपक्ष Adj. *dem die Flügel noch nicht gewachsen sind* 77,10.

अजातरोम Adj. *noch unbehaart* MBh. 3,112,3.

अजातलोम्नी Adj. f. dass. so v. a. *noch nicht mannbar.*

अजातव्यञ्जन Adj. *dem der Bart noch nicht gewachsen ist.*

अजातव्यञ्जनाकृति Adj. *bei dem sich noch keine Spur von Bart zeigt* MBh. 1,157,35.

अजातशत्रु 1) Adj. *keine Feinde habend; dem kein Gegner gewachsen ist.* — 2) m. Bein. Judhishthira's und N. pr. verschiedener Männer.

अजातशोक Adj. *kummerlos* Çat. Br. 12,3,1,9.

अजातसार Adj. (f. आ) *kraftlos* R. ed. Gorr. 1,39,17.

*अजातारि m. Bein. Judhishthira's.

अजातुष Adj. *nicht klebrig* Suçr. 1,101,13.

*अजातौल्वलि m. *Ziegen*-Taulvali als Neckname.

अजात्व n. Nom. abstr. von अजा *Ziege.*

*अजाद m. N. pr. des Hauptes eines Kriegerstammes.

*अजादनी f. *eine Art Nachtschatten.*

अजानत् Adj. *nicht kennend, Etwas nicht wissend, unbekannt mit* (Acc.) 120,21. Spr. 99. fg.

अजानि und *अजानिक Adj. *unbeweibt.*

अजानुसम Adj. *höher oder niedriger als das Knie.*

*अजानेय 1) Adj. *furchtlos.* — 2) m. *ein Pferd von edler Race.* — Vgl. आजानेय.

*अजान्त्री f. *Convolvulus argenteus.*

अजापयस् n. *Ziegenmilch.*

*अजापाल (Gal.) und *अजापालक m. *Ziegenhirt.*

अजामि Adj. 1) *nicht verschwistert, nicht verwandt.* — 2) *Geschwistern nicht geziemend.* — 3) *nicht gleichartig, — parallel.*

*अजामिकृत् *Brühe* Gal.

अजामिता f. und अजामित्व n. *Nichtgleichförmigkeit, Abwechselung.*

अजामिल m. N. pr. eines Mannes.

अजावि m. Pl. (31,20) und अजाविक n. Sg. (191,23. 195,23. 24) *Ziegen und Schafe.*

1. *अजाश्व n. *Ziegen und Pferde.*

2. अजाश्व Adj. *Ziegen zu Rossen* (d. i. *zum Gespann*) *habend.*

अजासुत m. *Zicklein* Bhâvapr. 2,9,18.

*अजिका f. *junge Ziege.*

अजिगमिषत् Adj. *zu gehen nicht beabsichtigend* Sarvad. 19,4.

अजिज्ञासु Adj. *nicht wissbegierig* Tattvas. 37.

अजित 1) Adj. *unbesiegt.* — 2) m. a) *ein best. mächtiges Gegengift* (auch अजितं सर्पिः genannt). — b) *ein best. zu den Mäusen gezähltes giftiges Thier* (v. l. अजिर). — c) ein N. Vishnu's. — d) Pl. N. einer Klasse von Göttern. — e) N. pr. einer der 7 Rshi im 14ten Manvantara und vieler anderer Personen. — 3) f. आ N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

अजितकेशकम्बल m. N. pr. eines Mannes.

*अजितबला f. N. pr. einer Göttin bei den Gaina.

अजितभृत्य Adj. *der seine Diener nicht im Zaum zu halten vermag.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kâd. 120.

अजितविक्रम m. Bein. Kandragupta's des Zweiten.

अजितशान्तिस्तव m. Titel eines *Lobliedes.*

अजितात्मन् Adj. *der sich nicht beherrscht.*

अजितापीड m. N. pr. eines Fürsten.

अजितेन्द्रिय Adj. *der seine Sinne nicht beherrscht* 93,18.

अजिन 1) n. *Fell* 22,15. 37,4. 94,1. *ein Schlauch oder Beutel von Leder.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Havirdhâna VP. 1,14,2.

*अजिनपत्त्रा, *°पत्त्रिका und *°पत्त्री f. *Fledermaus.*

*अजिनफला f. wohl *eine best. Pflanze.*

अजिनयोनि 1) m. f. *die Stätte der Felle, d. i. Alles was Felle liefert.* — 2) *m. *Antilope.*

अजिनवासिन् Adj. *in ein Fell gekleidet.*

अजिनसंध m. *Kürschner.*

अजिनावती f. N. pr. einer Vidjâdharî.

*अजिनिन् m. *Brahmanenschüler* Gal.

अजिर 1) Adj. (f. आ) *rasch, beweglich.* अजिरम् Adv. — 2) m. a) *eine Mausart* (v. l. अजित). — b) *eine best. Verfluchungsceremonie.* — c) N. pr. eines Schlangenpriesters. — 3) *f. आ ein N. der Durgâ. — 4) n. a) *Hof* (am Ende eines adj. Comp. f. आ). — b) **Sinnesobject.* — c) **Frosch.* — d) **Wind.*

अजिरवती f. N. pr. eines Flusses.

अजिरशोचिस् Adj. *mit beweglichem Feuerschein.*

अजिराधिराज m. *der rasche Oberkönig.*

अजिराय्, °यते *rasch sein, eilen* RV.

*अजिरीय Adj. von अजिर.

अजिह्म 1) Adj. (f. आ) *nicht krumm, gerade; redlich* (von Personen und Thätigkeiten). अजिह्मम् Adv. *gerade aus* Gaut. 23,10. — 1) *m. a) *Fisch.* — b) *Frosch.*

अजिह्मग 1) Adj. *geradaus gehend.* — 2) m. *Pfeil.*

अजिह्माग्र Adj. *mit einer geraden Spitze versehen.*

*अजिह्व m. *Frosch.*

अजिह्विका f. N. pr. einer Râkshasî MBh. 3,280,45.

*अजीकव n. Çiva's *Bogen.*

अजीगर्त m. N. pr. eines Rshi.

अजीत Adj. *unversehrt; unverwelkt, frisch.*

अजीतपुनर्वण्य n. *Ungeschundenheit oder Wiedergewinnnng (des Geraubten).*

अजीति f. *Unversehrtheit.*

अजीर्ण n. *Unverdaulichkeit, Indigestion.*

*अजीर्णत्रणा n. *eine Art Curcuma* Nigh. Pr.

अजीर्णभुक्त Adj. *der Gegessenes nicht verdaut hat* Bhâvapr. 1,91,15.

अजीर्णिन् Adj. *an Indigestion leidend.*

अजीर्ति f. *Unverdaulichkeit.*

*अजीला f. *das Weibchen einer Affenart* Gal.

अजीव Adj. *leblos* Bhâg. P. 3,29,28.

अजीवन Adj. *ohne Lebensmittel.*

अजीवनार्ह Adj. *nicht würdig zu leben* R. 2,38,7.

*अजीवनि f. *Nichtleben, Tod* (bei Verwünschungen).

अजीवत् Adj. *nicht lebend, — leben könnend, sich nicht ernähren könnend.*

अजीवित n. *Nichtleben, Tod* MBh. 1,158,33.

अजुगुप्सु Adj. *keinen Widerwillen gegen Etwas habend, nicht wählerisch* Ind. St. 10,63.

अजुर und अजुर्य (auch अजुरिय) Adj. *nicht alternd, unvergänglich.* °र्यम् Adv. RV. 1,146,4. 5,69,1.

अंजुष्ट Adj. *unangenehm, widerwärtig, unheimlich.*

अंजुष्टि f. *Unzufriedenheit.*

अंजुह्वत् Adj. *nicht opfernd* TBr. 1,4,9,1.

अंजूर्यत् Adj. *nicht alternd.*

अजेय 1) Adj. *unbesieglich.* — 2) m. *a)* **Terminalia Arǵuna* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. eines Fürsten. — 3) n. *ein best. Gegengift.*

अजैकप m. = अजैकपद् und अजैकपादत्त.

अजैकपद् (Nom. °पाद्) und *°पाद् m. = अज एकपाद् (s. 1. अज 1, *b*) als N. eines Rudra und Bein. Vishṇu's.

*अजैकपाद्दैवत्य (Gal.) und अजैकपादत्त n. *das unter* Aǵaikapad *stehende Mondhaus* Pûrvabhadrapadâ.

*अजैडक n. *Ziegen und Schafe.*

*अजोडुम्बरफला f. *eine best. Pflanze* Gal.

अंजोष Adj. *kein Genüge habend, unersättlich.*

(अंजोष्य) अंजोषिअ Adj. *nicht beliebt, — willkommen.*

*अज्जुका f. *Hetäre* (im Drama) Daçar. 2,65.

*अज्झटा f. *Flacourtia cataphracta.* — Vgl. अजटा.

*अज्झल m. *Kohle.*

अज्ञ 1) Adj. *a) unwissend, einfältig, dumm, unerfahren* 152,25. 159,12. 162,7. 258,15. 272,7. Spr. 7684. *keinen Verstand habend*, von Thieren und Unbelebtem. — *b)* angeblich *allwissend.* — 2) °म् Adv. *unvermerkt* Cit. im Comm. zu TBr. 3,580,3 v. u.

*अज्ञक Adj. (f. आ und अज्ञिका) *recht unwissend.*

अज्ञता f. *Unwissenheit, Dummheit* 187,5.

अंज्ञात Adj. *unbekannt* 141,28. 281,4. Spr. 7622. *ungekannt als* Chr. 199,3. °भुक्त *was man ohne zu wissen gegessen hat.* अज्ञातम् Adj. *ohne Wissen von* (Gen.) 61,6. 73,10.

*अज्ञातक Adj. *recht unbekannt.*

अंज्ञातकेत Adj. *unbekannte Absichten habend.*

अज्ञातयक्ष्मं m. *verborgene Krankheit* (Ind. St. 9,400).

अज्ञाति m. *kein Blutsverwandter.*

1. अज्ञान n. 1) *das Nichtwissen; Unwissenheit, Unverstand* 211,32. 257,14. Spr. 110. 7853. अज्ञानात् und अज्ञानतस् *ohne Wissen* 43,9. 153,25. 28. — 2) Bez. *der Urmaterie als der letzten materiellen Ursache.* Je nachdem sie als ein Gesammt- oder als ein Einzelding betrachtet wird, steht ihr als ein von ihr bedingter Intellect der allwissende Gott oder der sogenannte Vernünftige (प्राज्ञ) gegenüber. 258,11. fgg.

2. अज्ञान Adj. *unklug, unerfahren* Spr. 112.

अज्ञानपूर्वम् Adv. *ohne Wissen* Gaut. 20,8.

अज्ञानबोधिनी f. Titel einer Schrift.

अज्ञानवत् Adj. *unwissend* Ind. St. 14,386.

अज्ञानाध्यापन n. *Unwissenheit und das Nichtunterrichten* Gaut. 21,12.

अज्ञानार्थ Adj. *nicht die Bedeutung «wissen» habend* 235,16.

अंज्ञास् Adj. *keine Verwandte habend.*

अज्ञेय Adj. *nicht zu wissen, nicht erkennbar* 120, 11. Ind. St. 1,19.

अंज्म m. und अंज्मन् n. *Bahn, Zug.*

अंज्यानि f. *Unversehrtheit.*

अज्येयता f. *Ununterdrückbarkeit* Çat. Br. 11,5, 7,1. Ind. St. 10,60. fgg.

अज्येष्ठ Adj. 1) *nicht der älteste* 201,20. Pl. *von denen keiner der älteste ist.* — 2) *nicht der beste* 195,32.

अज्येष्ठवृत्ति Adj. *sich nicht wie ein ältester Bruder betragend* 195,6.

अज्येष्ठिनेय Adj. *nicht der älteste aus der ersten Ehe des Vaters* Gaut. 28,16.

अंज्र m. *Ebene, Flur, Gefilde* 7,18.

(अज्र्य) अज्रिअ Adj. *auf der Ebene befindlich.*

अज्विन् Adj. *sich treibend, sich bewegend* Âçv. Çr. 6,5,2.

1. अञ्च् s. अच्.

2. °अञ्च् Adj. (*gebogen*) *gerichtet nach, zu.*

*अञ्चति m. 1) *Wind.* — 2) *Feuer.*

*अञ्चन n. 1) *das Biegen.* — 2) *Fussfessel für ein Pferd* Gal. — R. 6,98,24 wohl fehlerhaft für अञ्चल; ed. Bomb. 115,33 दत्तानां चैव पी° st. नयनाञ्चनपी°.

अञ्चल m. *Saum —, Borte —, Zipfel eines Gewandes* oder *Tuches* Spr. 5502. 7813. — Vgl. नयनाञ्चल und लोचनाञ्चल.

*अञ्चितभ्रू f. *Weib* Râǵan. 18,5.

अञ्चु bei den Grammatikern Bez. von 2. °अञ्च् 231,26.

अञ्ज्, अनंक्ति und अङ्क्ते 1) *salben, bestreichen, beschmieren;* Med. *sich salben, sich Salbe überstreichen* 13,16. 237,18. घृताक्त 192,1. रुधिराक्त 101, 22. — 2) *schmücken, ausrüsten;* Med. *sich schmükken.* — 3) *verherrlichen, ehren.* — 4) *an den Tag legen.* — Caus. *bestreichen.* — Mit अनु *bestreichen* 30,32. — Mit अन्तर् *in sich aufnehmen.* — Mit अभि 1) *salben, bestreichen;* Med. *sich salben, sich bestreichen* 237,18. तैललवणाभ्यक्त 218, 4. — 2) *schmücken.* — Mit आ 1) *salben.* — 2) *glätten, ebnen.* — 3) *verherrlichen, ehren.* — Mit समा *gemeinsam salben* Kauç. 79. — Mit उद् (अनक्ति) *in die Höhe heben* RV. 4,6,3. Gehört der Bed. nach zu अच्. — Mit उप *einschmieren.* — Mit नि 1) *einsalben.* — 2) Med. *hineinschlüpfen in* (अन्तर्). न्यक्त *in einem Andern enthalten, inhärirend.* — Mit प्रति 1) *bestreichen.* — 2) *schmücken.* — Mit वि 1) Med. *durchsalben.* — 2) Med. *sich salben, — herausputzen; sich ein Ansehen verschaffen.* — 3) *offenbaren, an den Tag legen* Spr. 7820. व्यक्त (s. auch bes.) *offenbar, sinnlich wahrnehmbar, verständlich.* व्यक्तम् Adv. *offenbar, deutlich; sicher, gewiss* 38,23. 180,2. 319,26. 326,7. — Caus. *offenbaren, an den Tag legen, klar machen* 190,18. Ind. St. 9,20. — Mit अनुवि *deutlich —, klar werden* (!) Comm. zu AV. Prât. 4,107. — Mit अभिवि Pass. *an den Tag treten, erscheinen* 267,30. अभिव्यक्त *offenbar, deutlich hervortretend.* °म् Adv. *offenbar.* — Mit सम् 1) *besalben, schmücken* 37,20. 21. — 2) *zubereiten, ausrüsten, ausstatten.* — 3) *verherrlichen.* — 4) *zusammenfügen, vereinigen.* — 5) *belecken, verzehren;* Med. *sich nähren mit* (Instr.), *geniessen.*

अञ्जक m. N. pr. eines Sohnes des Viprakitti VP. 1,21,11.

अञ्जन 1) n. *a) das Salben, Bestreichen, Beschmieren.* — *b) das Offenbaren, Klarmachen,* insbes. *der Bedeutung eines mehrdeutigen Wortes* Kâvjapr. 2, 19. — *c) Salbe.* — *d) schwarze Augensalbe* und *die dazu verwandten Stoffe,* wie z. B. *Antimonium* 53, 11. — *e) *Dinte.* — *f) *Nacht.* — *g) *Feuer.* — *h)* *Bein. Çiva's Gal. — 2) m. *a) *Hauseidechse.* — *b)* N. pr. α) eines Weltelephanten. — β) einer mythischen Schlange. — γ) eines Fürsten von Mithilâ VP. 4,5,12. — δ) eines Berges. — 3) f. आ *a) *eine Eidechsenart.* — *b)* N. pr. einer Frau und einer Aeffin (der Mutter Hanumant's). — 4) f. ई *a) *eine bossirte weibliche Figur;* vgl. अञ्जलिकारिका. — *b)* *N. *zweier Pflanzen* Râǵan. 4,189. 6,132. — *c)* N. pr. der Mutter Hanumant's Bhâvapr. 1, 101,2 v. l.

अञ्जनक 1) *Adj. *das Wort* अञ्जन *enthaltend.* — 2) f. ई *eine best. Pflanze.* — 3) f. *अञ्जनिका *a) eine Eidechsenart.* — *b) eine Mausart* (fehlerhaft für अञ्जलिका).

अञ्जनकेश 1) Adj. (f. ई) *eine Mähne so schwarz wie Augensalbe habend.* — 2) *f. ई *ein best. vegetabilischer Parfum.*

*अञ्जनकेशी (°केशी?) f. *eine best. Pflanze* Gal.

अञ्जनगिरि m. N. pr. eines *Berges* Spr. 3468. — Vgl. कज्जलाञ्जनगिरि.

अञ्जनचूर्ण n. *pulverisirtes Antimonium* 217,5.

*अञ्जनत्रय und *°त्रितय n. *die drei Arten Kollyrium* Râǵan. 22,12

अञ्जननामिका f. *Auswuchs am Augenlide.*

अञ्जनपर्वत m. N. pr. eines *Berges* Pańkat. 120,9.

अञ्जनपुर् n. N. pr. einer *Stadt.*

*अञ्जनप्रभ m. *Moringa pterygosperma Gaertn.* Râǵan. 7,28.

अञ्जनवृत्त m. *ein best. Baum:* °द्रुमय *aus dem Holze dieses Baumes gemacht* Pańkat. 10,7.

*अञ्जनागिरि, अञ्जनाचल und अञ्जनाद्रि m. N. pr. eines *Berges.*

*अञ्जनाधिका f. *eine Eidechsenart.*

*अञ्जनान्वय m. *ein Elephant mit besonderen Kennzeichen* Gal.

अञ्जनाभ m. N. pr. eines Berges.

*अञ्जनावती f. N. pr. des Weibchens des Weltelephanten Supratîka oder Añǵana.

*°अञ्जल = अञ्जलि.

अञ्जलिं m. *die beiden hohl und offen an einander gelegten Hände, zwei Handvoll* (auch als *best. Hohlmaass*) 37,9. °पान Adj. *aus den Händen trinkend,* मूषिकाञ्जलि *die an einander gelegten Vorderpfötchen einer Maus,* कुसुमाञ्जलि *zwei H. Blumen* 290,4. उदकाञ्जलि 107,23. अञ्जलिमात्रं n. Çat. Br. 4,5,10,7. Die Hände hohl an einander legen und dieselben zur Stirn führen ist ein Zeichen der Ehrerbietung und Unterwürfigkeit. 96,12. अञ्जलिं कर् Spr. 7690 (Med.). Chr. 70,31. 176,25. बन्ध् 314,13.

अञ्जलिक 1) m. *eine Art von Pfeilen.* — 2) *f. आ *eine junge Maus.*

अञ्जलिकर्मन् n. *das Aneinanderlegen der hohlen Hände* (als Zeichen der Ehrerbietung).

*अञ्जलिकारिका f. 1) *eine bossirte menschliche Figur;* vgl. अञ्जन 4) *a).* — 2) *Mimosa pudica.*

अञ्जलिपात m. = अञ्जलिकर्मन्.

*अञ्जलिशुक्ति f. *zweischalige Muschel* Râǵan. 13,132.

अञ्जली Adv. mit कर् *die Hände hohl an einander legen.*

अंञ्जस् 1) n. *a) Salbe, Mischung.* — *b)* Name eines Sâman Ârsh. Br. 2,1,1. — 2) Acc. Adv. *rasch, plötzlich, alsbald.* — 3) अंञ्जसा Instr. Adv. *a) stracks, gerades Weges, geradeaus.* — *b) alsbald, sogleich.* — *c) in Wahrheit, der Wahrheit gemäss.*

अञ्जस 1) *Adj. *gerade, ehrlich.* — 2) f. ई *die Rasche,* N. eines in den Lüften gedachten Stromes.

अञ्जसायन Adj. (f. ई) *geradeaus gehend, — führend.*

अञ्जसीन Adj. (f. आ) dass.

अञ्जस्पा Adj. *alsbald trinkend.*

अञ्जःसवं m. *beschleunigte* Soma-*Kelterung* 24,32. Çat. Br. 12,3,3,6. fgg.

*अञ्जासा f. *eine kleine Traubenart.*

अञ्जिं 1) Adj. *a) salbend* (ein Opfer). — *b) schlüpfrig* (vom penis). — 2) m. f. n. *Salbe, Farbe, Schmuck* 13,16.

अञ्जिक m. N. pr. eines Sohnes des Jadu.

अञ्जिग m. N. pr. eines Dânava.

अञ्जिमंत् Adj. *gesalbt, geschmückt.*

अञ्जिवं Adj. *schlüpfrig, glatt.*

*अञ्जिष्ठ und *अञ्जिष्णु m. *die Sonne.*

अञ्जिसक्थ Adj. *gefleckte Hüften habend.*

*अञ्जिहीषा f. *Verlangen zu gehen.*

अञ्जीर m. *Feigenbaum.*

अञ्जोयान (Conj.) Adj. *stracks zum Ziele führend.*

अञ्जोविद्रय n. N. eines Sâman.

अञ्ज्येत Adj. *schwarzweiss gefleckt.*

अट्, अटति *einen Streifzug unternehmen, herumschweifen, umherlaufen, durchirren.* भिताम् *betteln gehen.* — Intens. अटाट्यते *hinundher irren, durchirren.* — Mit परि *herumschweifen, umhergehen, lustwandeln, durchirren* 107,27. Gaut. 9,35.

*अटज m. n. = उटज Gal.

अटन n. *das Hinundhergehen, Herumschweifen.*

अटनि und °नी f. *das eingekerbte Ende des Bogens* 145,25. — Vgl. आर्त्नी.

अटमान m. N. pr. eines Fürsten.

अटरूष, °रूष und °रूषक m. *Adhatoda Vasica Nees.* oder *Gendarussa vulgaris Nees.*

*अटवि und अटवी f. *Wald* 107,11.27. 119,27.

अटविक m. *Förster.* Wohl fehlerhaft für आटविक.

अटवीबल n. *ein aus Waldbewohnern bestehendes Heer* Spr. 3610.

अटवीशिखर m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,48.

*अटा, *अटाटा und *अटाट्या f. *das Herumschweifen, Umhergehen* (als Bettler).

*अटाय्, °यते *herumschweifen, umhergehen.*

*अट्ट्, अट्टते *überschreiten; tödten.* — Caus. *अट्टयति *geringschätzen.*

1. *अट्ट Adv. *laut.*

2. अट्ट 1) *Adj. *trocken.* — 2) m. *a) Wachtthurm.* — *b) Marktplatz.* — *c)* **Uebermaass.* — *d)* N. pr. eines Jaksha. — 3) *f. आ Vârtt. zu P. 3,1, 17. — 4) n. **Speise.*

*अट्टक m. *Thurm.*

*अट्टट्ट Adv. *laut.*

अट्टट्टहास m. *lautes Lachen* Mârk. P. 89,21. अट्टाट्ट° v. l.

*अट्टन n. *eine scheibenförmige Waffe.*

अट्टपतिभाग m. *Marktherrnantheil,* Bez. *einer best. Steuer* in Kaçmîra.

*अट्टस्थली f.

अट्टहसित n. *lautes Lachen.*

1. अट्टहास m. dass. 111,24.

2. अट्टहास 1) *Adj. *laut lachend.* — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. eines Jaksha. — *c)* N. pr. eines Berges. — *d)* * = अट्टहासक Gal. — 3) f. आ Bein. der Durgâ.

*अट्टहासक m. *Jasminum hirsutum Lin.*

*अट्टहासिन् m. Bein. Çiva's.

अट्टहासेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अट्टहास्य n. *lautes Lachen.*

अट्टाट्टहास m. *lautes Lachen.* अट्टट्ट° v. l.

*अट्टाय्, °यते.

अट्टाल und °क 1) m. *Wachtthurm.* — 2) f. अट्टालिका *a)* **königlicher Palast.* — *b)* N. pr. einer Gegend.

अट्टालिकाकार m. *Maurer* (als Sohn eines Malers und einer unzüchtigen Çûdra-Frau).

*अट्टालिकाबन्धम् Adv.

अट्टिलिका f. N. pr. einer Stadt.

अट्टार m. N. pr. eines Mannes.

अट्या f. *das Umherschweifen, Sichherumtreiben.*

*अठ्, अठति und °ते *gehen.*

अठिद् m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,64.

*अड्, अडति *sich anstrengen.*

°अड *Stachel, Spitze.*

अडकवती f. N. pr. einer mythischen Stadt Lalit. 247,10.

*अडगज m. *eine best. Pflanze* Gal.

*अडिनी f. *Zehenschmuck* Gal.

*अड्, अडुति (अभियोगे, समत्ताद्योगे, समाधाने).

अडुचल m. *ein best. Theil des Pfluges.*

*अडुन n. *Schild.*

*अण्, अणति *tönen.* अणयते *athmen.*

*अणक Adj. *klein, gering, verachtet.*

*अणकीय Adj. von अणक.

*अणव्य Adj. *mit Panicum miliaceum besäet.*

*अणि und *अणी m. f. 1) *Achsennagel.* — 2) *Ecke eines Hauses.* — 3) *Grenze.*

अणिकर्तृ m. *das Subject im Nicht-Causativum* 225,21.

अणिमन् 1) m. *a) Dünne, Feinheit* Çat. Br. 14, 7,1,20. — *b) Magerkeit.* — *c) die feinsten Bestandtheile von Etwas.* — *d) die Zauberkraft sich unendlich klein zu machen.* — 2) अंणिमन् n. *das kleinste Stück.*

अणिमत् Adj. *kleiner, kürzer* Çulbas. 1,55.72.87.

अणिष्ठ Adj. *der feinste, kleinste; sehr fein, sehr klein.*

अणीचिन् m. N. pr. eines Mannes.

अणीमाण्डव्य m. N. pr. eines Ṛshi.

अंणीयंस् Adj. *feiner, kleiner; sehr fein, sehr klein, sehr gering.*

अणीयस Adj. = अणीयंस्.

अणीयस्कं Adj. *feiner, dünner, kleiner.*

अणीयस्त्व n. Nom. abstr. von अणीयंस्.

*अणीव gaṇa प्रेक्षादि.

अंणु 1) Adj. f. (अंणवी) *fein, dünn, schmal, sehr klein, von geringem Umfange* 64,22. 162,9. Çat. Br. 14,7,2,11. *sehr gering, unbeträchtlich; fein, subtil* in übertr. Bed. अणुं Adv. *schwach.* अणुतर *sehr schwach.* — 2) m. a) *Panicum miliaceum.* — b) *Atom* Ind. St. 14,366. — c) *ein überaus kleiner Zeittheil,* = 2 Paramâṇu = $1/3$ Trasareṇu Bhâg. P. 3,11,5. — d) *Spruch.* — e) * Bein. Çiva's. — f) N. pr. eines Sohnes des Jajâti; vgl. अनु. — 3) f. अंणवी *die Zarte, Feine,* Bez. des *Fingers.* — 4) n. *der vierte Theil einer Mora.*

अणुक 1) Adj. (f. आ) a) *überaus klein, — wenig.* — b) * *geschickt.* — 2) m. oder n. *Atom.*

अणुजङ्ग Adj. *kleinbeinig* Mantrabr. 2,5,6.

अणुता f. *Dünne, Verengerung.*

अणुतैल n. *eine Art Oel.*

अणुत्व n. *Kleinheit, Feinheit, atomistische Natur.*

*अणुभा f. *Blitz.*

अणुभाष्य n. Titel eines Werkes.

अणुमध्यबीज m. Titel einer Hymne.

अणुमात्रा f. *eine Viertel-Mora.*

अणुमात्रिक Adj. 1) *aus feinen Atomen bestehend.* — 2) *eine Viertel-Mora habend* Comm. zu TS. Prât. 19,4.

अणुमुख Adj. (f. ई) *kleinmäulig* 217,8.

अणुरक्त Adj. *fein und roth* Kshurikop. 8.

*अणुरेवती f. *Croton polyandrum.*

अणुवेदान्त m. Titel eines Werkes. °रसप्रकरण n. desgl.

अणुव्रत n. *eine kleine Pflicht* oder — *Gelübde* bei den Gaina.

अणुव्रतिन् (Conj.) m. *ein Mann, der diese Gelübde hält.*

*अणुव्रीहि m. *eine best. feinkörnige Reisart.*

अणुशस् Adv. *fein, in kleine Stückchen.*

अणुह् m. N. pr. eines Sohnes des Vibhrâga.

अणूभाव m. *das Fein—, Dünn—, Schwachwerden.*

*अण्ठ्, अण्ठते *gehen.* °रुगण्ठित Suçr. 2,455,11 wohl fehlerhaft für °रुगन्वित.

अण्ड 1) *m. n. a) *Ei* 52,1. 2. 152,1. 268,17. — b) *Hode* 148,9. — c) * *Hodensack.* — d) * *männlicher Same.* — e) * *Moschus.* — 2) m. Bein. Çiva's.

अण्डक n. 1) *Ei.* — 2) * *Hode.*

अण्डकटाह m. *die Schale des Welteis* VP. 2,4,96.

*अण्डकोटरपुष्पी f. *Convolvulus argenteus.*

अण्डकोश m. 1) * *Hodensack.* — 2) *das Weltei, Weltall* Spr. 7761.

*अण्डकोशक m. *Hodensack.*

अण्डगत Adj. *im Ei steckend* 75,29.

अण्डज 1) Adj. *aus einem Ei geboren* 268,12. 17. — 2) m. a) *Vogel* (अंण्डज Ind. St. 14,3,2 fehlerhaft für आण्डंज). — b) * *Schlange.* — c) * *Eidechse.* — d) * *Fisch.* — e) *eine best. Constellation* (= विहग) Varâh. Brh. 12,3. 5. — 3) *f. आ *Moschus.*

अण्डजेश्वर m. *Gebieter der Vögel,* Bein. Garuḍa's.

अण्डधर m. Bein. Çiva's.

*अण्डर und davon *अण्डराय्, °यते.

*अण्डवर्धन n. und अण्डवृद्धि f. *Anschwellung der Hoden.*

*अण्डसमुद्भवा f. *eine Eidechsenart* Gal.

*अण्डालु m. *Fisch.*

अण्डिन् Adj. *hodensackkühnlich* Bhâvapr. 6,173,24.

*अण्डिर m. *Mensch* Gal.

*अण्डीर 1) Adj. a) *uncastrirt.* — b) *kräftig.* — 2) m. Bein. Indra's Gal.

अण्यन्त Adj. *nicht mit dem Character des Causativs* इ *versehen* 225,23.

अंण्व n. *feiner Zwischenraum in der* Soma-*Seihe.*

अंण्वक्त m. *eine Frage mit einer feinen, spitzfindigen Lösung* Çat. Br. 14,6,10,1.

अण्वी s. u. अणु.

अत्, अंतति, °ते *gehen, wandern, laufen* 10,19. — Mit *अभि *besuchen, einkehren.* — Mit *अव *hinabgehen.* — Mit सम् *sich hinbegeben zu.*

अतच्छेषत्व n. *das nicht Ergänzung Sein davon, Selbstständigkeit.*

अतट m. *ein jäher Abhang, Abgrund* Çâk. 137.

अतत्त्व n. *Unwirklichkeit.* °तस् *nicht in Wirklichkeit, nur scheinbar* 274,11.

अतत्त्वज्ञ Adj. *die Wahrheit nicht kennend* Spr. 124.

अतत्पर Adj. *nicht das bezweckend.* Davon Nom. abstr. °त्व Daçak. 4,36.

अतत्संस्कारार्थ Adj. *nicht zu dessen Förderung dienend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,4,45.

अंतथा Adj. *nicht «ja» sagend, verneinend.*

अतथोचित Adj. *nicht so gewohnt, nicht gewohnt an* (Gen.).

अतथ्य Adj. *unwahr* Spr. 125.

अतदर्थ Adj. *nicht dazu dienend* Gaim. 1,2,1.

अतद्गुण 1) Adj. *nicht von dessen Eigenschaften.* Davon Nom. abstr. °त्व Gaim. 6,7,16. — 2) m. *eine rhetorische Figur, in der an einem Dinge eine bei ihm erwartete Eigenschaft* oder *Zustand negirt wird,* Kâvjapr. 10,52.

अतद्धर्मन् Adj. *nicht von dessen Eigenthümlichkeit.* Davon Nom. abstr. °र्मत्व n. Kap. 1,52.

अतद्विकार m. *keine Modification davon* Gaim. 6, 5,47.

*अतन und *अतनवत् Adj. *laufend, wandernd.*

अतनु 1) Adj. *nicht gering, — unbedeutend* Çâk. 105. Spr. 4472, v. l. 7623. — 2) m. *der Liebesgott, Geschlechtsliebe* Spr. 7623.

अतन्त्र n. *Nebensache, das worum es sich nicht handelt, das worauf es nicht ankommt.*

अतन्त्री Adj. f. *saitenlos.*

अंतन्द्र Adj. (f. आ) *unermüdlich.*

अतन्द्रचन्द्रक n. Titel eines Schauspiels Hall in der Vorrede zu Daçar. 30.

अतन्द्रित (91,18. 207,25) und अतन्द्रिन् Adj. *unermüdlich, unverdrossen.*

अतन्निमित्तत्व n. *das nicht Ursache Sein davon* Gaim. 1,1,24.

अतप m. Pl. Name einer Klasse von Göttern bei den Buddhisten.

अतपस् und अतपस्क Adj. *keine Kasteiungen übend.*

अंतप्ततनू Adj. *dessen Körper* (*Masse*) *undurchglüht* (*roh*) *ist.*

अंतप्यमान Adj. *kein Leid empfindend.*

अतमआविष्ट Adj. *nicht von Finsterniss erfüllt* Maitrjup. 6,24.

अतमंस् Adj. *ohne Finsterniss* Çat. Br. 14,6,8,8.

अतमस्क Adj. *ohne die Qualität* तमस् Ind. St. 9,165.

अंतमेरु Adj. *nicht schlaff.*

अतर्क Adj. *von spitzfindigen Erwägungen sich fern haltend* MBh. 13,23,29.

अतर्कित Adj. *an den* oder *woran man nicht gedacht hat, unerwartet* 123,14.

अतर्क्य Adj. *undenkbar, unbegreiflich* Spr. 4463.

अतल n. Name einer Hölle 268,4.

*अतलस्पर्श, *°स्पृश् und *अतलेस्पर्श (Gal.) Adj. *unergründlich.*

अंतव्यंस् Adj. *nicht stärker, schwächer.*

1. अंतस् Adv. 1) als Abl. von 1. अ *dieser* sowohl in subst. als in adj. (würde hier unbetont sein) Bed. Mit एकैक 32,3. भूयंस् 33,10. अधिक 182,22. उत्तर 24,20. पर 48,12. 328,7. 32. अतो ऽर्थात्, अतः स्थानात्. — 2) *von da, — hier* (örtlich und zeitlich); *darauf; von hier an, von nun an* 18,10. 27,10. 110,29. 24,20. 26,22. 35,20. 216,27. 247,24. अत ऊर्ध्वम् *nach dieser Zeit, darauf, alsdann, von da an, von nun an* 25,3. 37,2. 38,9. 199,32. अतः परम् dass. 191,26. 213,12. 216,11. *noch immer* 291,8. — 3) *in Folge dessen, daher, darum, also* 40,29. 79,8. 91,30. 95,24. 113,28. 153,13. 278,27. 279,30.

2. अतस् *das Suffix* अतस् (z. B. in दक्षिणातस्) 232,5.

अतसि 1) *m. *a) Wind. — b) Geschoss. — c) Seele. — d) ein Gewand aus Bast.* — 2) f. ई *Linum usitatissimum* (auch *Crotolaria juncea*). — 3) n. *Gebüsch, Gestrüpp* ṚV.

(अतसाय्य) अतसाय्य Adj. *zu erbetteln, zu erbitten.*

अतसि m. *Bettler.*

अतसुच् = 2. अतस् 232,6.

अतापकर Adj. *keine Hitze —, keine Qual verursachend* Spr. 7639.

अतापस m. *kein Asket* Çat. Br. 14,7,1,22.

अतार n. *einer der 8 Gegensätze der* Siddhi *im* Sâṁkhja Tattvas. 37.

अति 1) Adv. *a) vorbei, vorüber. — b) über das gewöhnliche* oder *gehörige Maass: überaus, sehr, vorzüglich, in hohem Grade* (2,18); *allzu, allzusehr, allzuviel.* — 2) Praep. mit Acc. *über, über — weg, über — hinaus* (im Raume, in der Zeit, an Zahl, an Macht, an Intensität einer Thätigkeit u. s. w.) 1,16. 4,25. 5,14. Mit Gen. (selten) *über, oben an.* — Mit Abl. (?) *über.* — 3) Adj. *darüber hinausgehend* Çat. Br. 6,6,1,1.

*अतिकठिनतण्डुल m. *eine Reisart* Gal.

अतिकठोर Adj. *sehr rauh* (Wind) Pańkat. 93,1.

*अतिकण्ट und *°क m. *Tribulus lanuginosus* und *Alhagi Maurorum* Nigh. Pr.

*अतिकथ Adj. 1) *übertrieben, unglaublich.* — 2) *für den kein Gesetz mehr besteht.*

*अतिकथा f. *übertriebene, unwahre Erzählung.*

*अतिकन्द (Gal.) und *°क m. *ein best. Knollengewächs.*

अतिकर्शन n. *zu grosse Abmagerung* Suçr. 1,322, 1. °कर्षण gedr.

अतिकल्यम् Adj. *zu früh am Tage.*

अतिकल्याण Adj. (f. ई) *unschön.*

अतिकश Adj. *der Peitsche nicht mehr gehorchend.*

अतिकष्ट Adj. (f. आ) *überaus streng* (व्रत) Prab. 52,9. *schlimmer:* ततम् Spr. 7717.

*अतिकामुक m. *Hund* Râǵan. 19,12.

अतिकाय 1) Adj. *a) einen sehr grossen Körper habend, von starkem Körperbau* Suçr. 2,397,13. — *b) von grossem Umfange* überh. — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

*अतिकारक Adj. = अतिक्रान्तः कारकान्.

*अतिकारीषगन्ध्य Adj. Ind. St. 13,418.

अतिकिरिट (°किरीट Comm.) Adj. *zu kleine Zähne habend* TBr. 3,4,1,19.

*अतिकुत्सित Adj. *sehr verachtet.*

अतिकुपित Adj. *sehr erzürnt* 162,11.

अतिकुल्व und °कूल्व *allzu kahl.*

अतिकृच्छ्र m. *eine best. zwölftägige Kasteiung.*

अतिकृत Adj. 1) *zu weit getrieben, übertrieben.* — 2) *ausserordentlich, überaus gross.* °प्रमाण Adj. (= अतिकृश Comm.) MBh. 3,112,4.

अतिकृतार्थ Adj. *überaus geschickt, — gewandt* MBh. 3,86,15.

अतिकृति f. *Uebermaass* Veṇis. 138.

अतिकृश Adj. *allzu mager.*

अतिकृष्ण Adj. *allzu* oder *sehr dunkelfarbig.*

अतिकेसर m. *Trapa bispinosa.*

1. अतिकोप m. *heftiger Zorn* MBh. 3,286,14.

2. अतिकोप Adj. *dessen Zorn vergangen ist.*

अतिकोपसमन्वित Adj. *heftig zürnend, sehr ergrimmt* 108,3.

अतिक्रम m. 1) *das Hinüberschreiten.* — 2) *Ueberschreitung des Maasses.* — 3) *das Verstreichen, Vorübergehen* (der Zeit) 297,7. — 4) *das Sichvergehen, Versehen, Missgriff* 184,13. Gaut. 12,17. — 5) *Uebertretung, Verletzung* (eines Gelübdes), *das Sichnichtkümmern um Etwas* Ǵaim. 5,4,6. — 6) *Nichtbeachtung, Vernachlässigung* (einer Person). — 7) *fehlerhaft für अभिक्रम.

अतिक्रमण n. 1) *das Vorübergehen* Çat. Br. 11,4,2,3. — 2) *das Ueberschreiten des Maasses, Zuvielthun.* — 3) *das Verstreichen* (der Zeit) 70,2. — 4) *das Ueberschreiten.* — 5) **das Zubringen der Zeit.*

°अतिक्रमिन् Adj. *übertretend, verletzend.*

अतिक्रान्तभावनीय Adj. Bez. *eines* Jogin *auf einer best. Stufe.*

अतिक्रान्तयोगिन् Adj. *mit dem* (factisch) *vorübergegangenen* (Monde) *in* (theoretische) *Conjunction tretend.*

अतिक्रुष्ट n. *heftiges, verzweifeltes Geschrei.*

अतिक्रूर Adj. *überaus furchtbar, — schrecklich* 53,17.

अतिक्लेश m. *grosse Beschwerde* Spr. 128.

*अतिखट्व Adj.

अतिखर Adj. *sehr rauh, — scharf* (von Tönen).

°अतिग Adj. 1) *hindurchgehend, hinübergehend über, überschreitend, überwältigend* 62,6. — 2) *überschreitend* so v. a. *zuwiderhandelnd.*

*अतिगण्ड Adj. 1) *dickbackig.* — 2) m. *eine best. Constellation.*

*अतिगन्ध 1) m. *Michelia Champaca, eine Jasminart* und ein *duftendes Gras* (भूतृण). — 2) n. *Schwefel.*

*अतिगन्धक m. *eine best. Pflanze* Gal.

*अतिगन्धालु m. *eine best. Pflanze.*

अतिगम्भीर Adj. *überaus tief, unergründlich* (dem Charakter nach).

अतिगर्व m. *grosser Hochmuth* Sâh. D. 139.

अतिगर्वित Adj. *überaus hochmüthig* Mârk. P. 88,24.

*अतिगव Adj. = गामतिक्रान्तः.

अतिगह्वन Adj. (f. आ) *überaus tief* Spr. 1047.

अतिगह्वनत्व n. *Dichtigkeit* Sâh. D. 12,5.

अतिगाढ Adj. *sehr bedeutend* (गुण) Sâh. D. 304, 13. °म् Adv. *zu sehr* MBh. 4,4,36.

*अतिगार्ग्य m. *ein vorzüglicher* Gârgja Pat. zu P. 6,2,191.

अतिगुण Adj. *ausserordentlich, ausgezeichnet.* °ता f. Nom. abstr. Spr. 4824.

अतिगुप्त Adj. *gut versteckt* Spr. 6089, v. l.

अतिगुरु Adj. *überaus gewichtig, gewichtiger als* (Abl.) Spr. 7857.

*अतिगुहा f. *Haemionites cordifolia Roxb.*

*अतिगो f. *eine vorzügliche Kuh.*

अतिग्रह m. 1) *der mächtigere Ergreifer*, Bez. der den acht Graha entsprechenden Objecte oder Functionen Çat. Br. 14,6,2,1. — 2) *das Ueberflügeln, Uebertreffen.*

अतिग्राह m. = अतिग्रह 1).

अतिग्राह्य m. (sc. ग्रह) *haustus insuper hauriendus*, Bez. dreier Füllungen des Bechers, welche beim Soma-Opfer geschöpft werden, Ind. St. 9, 235. Lâṭj. 3,6,11. Davon °त्व n. Nom. abstr. TS. 6,6,8,1 und °ग्राह्यवत् Adj.

अतिग्लान m. Pl. N. pr. eines Geschlechts. अभि° v. l.

अतिघन Adj. *überaus dicht:* °तर Pańkat. 148,5.

अतिघोर Adj. *überaus furchtbar* Kauç. 46. Veṇis. 63.

अतिघ्नी f. *die höchste Stufe* Çat. Br. 14,5,1,22.

(अतिघ्न्य) अतिघ्निअ Adj. *am höchsten stehend* AV. 11,7,16.

अतिचण्ड 1) Adj. *sehr heftig* (Wind) Varâh. Bṛh. S. 32,24. — 2) f. आ N. pr. einer Nâjikâ der Devî.

अतिचतुर Adj. *überaus rasch* 136,2.

अतिचन्द्र m. N. pr. eines Daitja.

अतिचन्द्रार्कभास्वर Adj. *leuchtender als Mond und Sonne* Hariv. 8971.

*अतिचमू Adj.

अतिचरण Adj. (f. आ) = प्राक्करण.

*अतिचरा f. *Hibiscus mutabilis.*

अतिचापल्य n. *ausserordentliche Beweglichkeit.*

अतिचार m. 1) **das Ueberholen.* — 2) **vorzeitiger Eintritt eines Planeten in ein anderes Sternbild.* — 3) *Uebertretung.*

अतिचारिन् Adj. *sich vergehend* Gaut. 22,35.

अतिचारु Adj. *überaus lieblich* Hâsj. 33.

अतिचिरम् Adv. *sehr lange* Lâtj. 10,16,11.

अतिच्छत्त्र 1) *m. *Pilz* und Name *zweier anderer Pflanzen.* — 2) f. आ *Anethum Sowa* oder *gemeiner Anis; *Asteracantha longifolia Nees.*

अतिच्छत्त्रक 1) *m. Name *zweier Pflanzen.* — 2) f. आ *Anethum Sowa* oder *gemeiner Anis.*

अतिच्छन्द m. vielleicht *Rechthaberei.*

अतिच्छन्दस् 1) Adj. *frei von Verlangen* Çat. Br. 14,7,1,22. — 2) f. *a*) Bez. *zweier Reihen von Versmaassen.* — *b*) *ein best. Backziegel bei der Schichtung des Feueraltars* Ind. St. 13,262. — 3) n. = 2) f. *a*).

अतिच्छान्दस m. *ausgezeichneter Metriker* Ind. St. 8,279.

अतिच्छेद m. *das Splitterrichten.*

अतिजगती f. *ein Versmaass von 4×13 Silben.*

अतिजन n. *jenseits menschlicher Wohnsitze gelegener Raum.*

*अतिजर und *जरस् Adj. *von hohem Alter.*

1. अतिजव m. *ausserordentliche Geschwindigkeit.*

2. अतिजव Adj. *sich sehr rasch bewegend.* Davon Nom. abstr. °ता f. *grosse Eile* Mudrâr. (a. A.) 45,4.

अतिजवनता f. *grosse Eile* Mudrâr. (n. A.) 76,2.

1. अतिजागर m. *zu langes Wachen* Amṛt. Up. 27.

2. *अतिजागर m. *der schwarze Reiher.*

अतिजात Adj. *mit Vorzügen* (im Vergleich zu den Eltern) *geboren* Spr. 2378. fg.

अतिजीव Adj. *überaus lebenskräftig.*

अतिजीवन्मृतक Adj. *mehr todt als lebend* 106,8.

अतिज्वलन्त् Adj. *über dem Leuchtenden stehend* Ind. St. 9,155.

अतिडीन n. *schneller Flug* MBh. 8,1900. °डीनक n. dass. MBh. 8,41,27.

अतितपस्विन् 1) Adj. *überaus asketisch* 71,29. — 2) *f. °नी *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

अतितमाम् Adv. *in sehr hohem Grade* Schol.

अतितर° Adv. *überaus* Spr. 3801.

अतितराम् 1) Adv. *a*) *stärker, heftiger, besser.* — *b*) *überaus, in hohem Grade* 97,32. 170,9. — *c*) *ganz und gar* 285,9. — *d*) *mehr.* कान्त *lieblicher als* (Abl.) Spr. 6044. — 2) Praep. mit Acc. *über* (dem Range nach).

अतितर्पित Adj. *zu stark mit* तर्पण *behandelt* Bhâvapr. 2,153,21.

अतितानव n. *grosse Schmächtigkeit, — Magerkeit* Spr. 85.

अतिताम्र Adj. *dunkelroth* Taitt. Âr. 191,6.

अतितारिन् Adj. *hinübersetzend, — führend* 22,14.

अतितार्य Adj. *zu überwältigen.*

अतितितीर्षु Adj. *über Etwas hinwegzukommen wünschend.*

अतितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*अतितीव्रा f. *eine Art* Dûrvâ-*Gras.*

अतितृप्ति f. *Uebersättigung.*

अतितृष्ण Adj. *von heftigem Durst gequält.*

अतितृष्णा f. *zu heftige Begierde* Spr. 129.

*अतितेजनी f. *eine best. Pflanze* (त्रिपर्णी) Nigh. Pr.

अतितेजस् 1) Adj. *überaus glanzvoll; von gewaltiger Kraft, — Macht* Spr. 6902. 1435. — 2) f. *a*) *Blitz* Suçr. 1,39,10. — *b*) *die 14te Nacht im* Karmamâsa Ind. St. 10,296.

अतितेजस्विन् Adj. = अतितेजस् 1) 106,1. Spr. 130.

*अतित्यद् und *अतित्वम् Adj.

अतित्वरन्त् Adj. *sehr eilend* R. 4,15,18.

अतिथि m. 1) *Gast.* — 2) am Ende eines Comp. *obliegend; gelangt —, gekommen zu.* कर्णपथातिथि *zu Ohren gelangt* Râga-Tar. 7,1264. Vikramâñkak. 6,9. — 3) N. pr. eines Fürsten.

अतिथिक्रिया f. *die einem Gaste zukommende Ehrenbezeigung, Bewirthung.*

अतिथिग्व m. N. pr. verschiedener Männer.

अतिथिता f. *Gastverhältniss* Naish. 22,45.

अतिथित्व n. 1) *Gastverhältniss.* — 2) am Ende eines Comp. Nom. abstr. von अतिथि 2): श्रवणपथातिथित्वमेति so v. a. *gelangt zu Ohren von* (Gen.) 302,28.

अतिथिदेव Adj. *den Gast verehrend.*

अतिथिधर्म m. *die gerechten Ansprüche eines Gastes.*

अतिथिधर्मिन् Adj. *Ansprüche auf den Namen eines Gastes habend.*

अतिथिन् 1) Adj. *wandernd.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अतिथिपति m. *Gastwirth, hospes.*

अतिथिपूजन n. und °पूजा f. *ehrenvolle Aufnahme eines Gastes.*

अतिथिमन्त् Adj. *das Wort* अतिथि *enthaltend.*

अतिथिव्रत Adj. *stets Gastfreundschaft übend* MBh. 13,31,12.

अतिथिसंविभाग m. *Gastfreundschaft.*

अतिथिसत्कार m. *Bewirthung eines Gastes.*

*अतिथ्यर्चा f. dass. Gal.

अतिदग्ध Adj. *übermässig gebrannt* Suçr. 2,47,19.

अतिदत्त m. N. pr. zweier Männer.

अतिदन्तुर Adj. *zu sehr hervorstehende Zähne habend* TBr. 3,4,1,19.

1. अतिदर्प m. *grosser Uebermuth, arge Frechheit* Spr. 135.

2. अतिदर्प m. N. pr. einer Schlange.

अतिदर्शिन् Adj. *weit sehend.*

अतिदातर् Nom. ag. *gar zu freigebig* Spr. 174.

अतिदान n. 1) *zu grosse Freigebigkeit* Spr. 136. fg. — 2) *eine sehr grosse Gabe.*

अतिदान्त m. N. pr. eines Fürsten Hariv. 2,59, 58. अरिदान्त v. l.

अतिदारुण Adj. 1) *sehr hart* Suçr. 2,349,2. — 2) *sehr schrecklich* Ind. St. 8,459. °म् Adv. R. 2,64,51.

अतिदारुणता f. *ausserordentliche Heftigkeit* (der Hitze) Prij. 5,19.

अतिदाह m. *heftiges Brennen* 185,26.

*अपिदीप्ति f. *weiss blühende Vitex Negundo* Nigh. Pr.

*अतिदीप्य und *°क (Gal.) m. *Plumbago rosea.*

अतिदीर्घ Adj. *allzu lang.*

अतिदुःखान्वित Adj. *sehr betrübt* 69,18.

अतिदुःखित Adj. dass. Râga-Tar. 5,246.

अतिदुर्गामनु m. *ein best. Spruch.*

अतिदुर्बल Adj. *überaus schwach, — elend* Spr. 1478.

अतिदुर्मनायमान Adj. *sich stark grämend* Mâlatîm. 69,13.

*अतिदुर्लम्भ Adj. *sehr schwer zu erlangen.*

अतिदुर्वह Adj. *überaus schwer zu ertragen.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Veṇîs. 42,1.

अतिदुर्वृत्त Adj. (f. आ) *sich sehr schlecht betragend* 140,6. R. 2,37,21.

अतिदुःश्रव Adj. *überaus unangenehm zu hören* Veṇîs. 133.

अतिदुष्कर Adj. *überaus schwierig* 162,19. Spr. 4096, v. l. Veṇîs. 19,18.

*अतिदुष्ट m. *Asteracantha longifolia* Nigh. Pr.

अतिदुस्तर Adj. *überaus schwer zu passiren* MBh. 3,283,24.

अतिदूर Adj. *sehr weit* Spr. 138. *zu weit entfernt* 3554. °त्व n. *weite Entfernung* 7849.

अतिदेव m. *ein mächtiger Gott.*

अतिदेविन् Adj. *leidenschaftlich Würfel spielend.*

अतिदेश m. *Uebertragung, Ausdehnung auf* 243, 6. 7. Njâjam. S. 7. 7,1,1. fgg.

अतिदेशक Adj. *übertragend, ausdehnend auf* Comm. zu Njâjam. 7,3,20.

अतिदेशन n. *das Uebertragen, Ausdehnen auf* Njâjam. 7,3,8.

अतिदेश्य Adj. *zu übertragen, auszudehnen auf* Njâjam. 7,2,1. Davon Nom. abstr. °त्व n. S. 7.

अतिदेष्टव्य Adj. dass. Comm. zu Njâjam. 7,1,10. 8,1,15.

अतिद्युम्न Adj. *sehr ausgezeichnet, — bedeutend* Ait. Âr. 315,12.

अतिद्वितीयम् Adv. *mehr als zweimal* Gaut. 18,8.

अतिधनलुब्ध Adj. *sehr habsüchtig* Ind. St. 8,376.

अतिधन्वन् m. N. pr. eines Mannes.

अतिधूसर Adj. *dunkelgrau* H. 1327.

अतिधृति f. *ein Versmaass von 76 Silben* und später *von 4 X 19 Silben*. Daher auch Bez. *der Zahl 19*.

*अतिधेनु Adj.

अतिधैर्य n. *übertriebener Ernst* MBH. 4,4,37.

अतिननामिन् Adj. *über dem* nanâmin *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिनामन् m. N. pr. eines der 7 Ṛshi im 6ten Manvantara.

अतिनाष्ट्र Adj. *den Gefahren entronnen*.

अतिनिचृत् f. *ein best. Metrum*.

अतिनिद्र Adj. *überaus tief schlafend*.

*अतिनिद्रम् Adv. *über die Zeit des Schlafens hinaus*.

*अतिनिद्रा f. *Schlafsucht* GAL.

अतिनिद्रालु Adj. *sehr schlafsüchtig* MBH. 3, 286,20.

अतिनिर्दय Adj. *ohne alles Mitleid* PAÑKAT. 214,25.

अतिनिर्बन्ध m. *grösste Angelegentlichkeit*. °बन्धेन und °र्बन्धतम् *angelegentlichst, auf's Dringendste* 106,26. KATHÂS. 26,161.

अतिनिर्मथन n. *heftiges Quirlen* MBH. 1,18,41.

अतिनिर्वसुख n. *grösste Armuth* RÂGA-TAR. 6,49.

अतिनिवृत् f. fehlerhaft für अतिनिचृत्.

अतिनिष्करुण Adj. *über die Maassen grausam* ÇÂK. 180.

अतिनिष्णात Adj. *sehr erfahren* BENF. Chr. 190,19.

अतिनीचैम् Adv. *in überaus geneigter Stellung, gar zu ehrerbietig* Spr. 3555.

अतिनीला f. N. pr. einer buddhistischen Göttin.

अतिनृसिंह Adj. *über* Nṛsiṁha *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिनैरन्तर्य n. *Ununterbrochenheit im strengsten Sinne des Wortes* Comm. zu RAGH. 3,58.

*अतिनौ Adj. *aus dem Schiff gestiegen, ausgeladen*.

अतिपक्व Adj. *überreif, überständig* BHÂVAPR. 2, 42,21.

अतिपञ्चगुण Adj. *mehr als fünffach* GAUT. 12,36.

*अतिपतन n. *das Ueberschreiten*.

°अतिपत्ति f. *das Verstreichen*.

*अतिपत्त्र m. *ein best. Knollengewächs* RÂGAN. 7,80.

*अतिपत्त्रक m. *Tectona grandis* RÂGAN. 9,130.

अतिपद् Adj. *mit einem überschüssigen Versfuss*.

अतिपद्म Adj. *mit grossen rothen Flecken versehen*. अभिपद्म v. l.

*अतिपन्थास् Nom. m. *ein guter Weg*.

अतिपर Adj. (f. आ) *auf* अति *folgend* Ind. St. 8,467.

अतिपरिक्लिष्ट Adj. *sehr leidend* R. 4,24,17.

अतिपरिक्षत Adj. *stark verwundet* M. 7,93.

अतिपरिचय m. *zu nahe Bekanntschaft, zu grosse Vertrautheit* Spr. 139. fg. 7722.

अतिपरुष Adj. *überaus rauh, — stechend*.

अतिपरोक्ष Adj. *sehr dem Auge entzogen, überaus dunkel*.

अतिपात m. 1) *das Weiterhinausweichen* AIT. BR. 4,18. — 2) *das Verstreichen*. — 3) *Versäumniss, Vernachlässigung*. — 4) *Angriff auf;* s. गुणाति° und प्राणाति°.

अतिपातक n. *Todsünde* MBH. 13,63,16.

अतिपातिन् Adj. 1) *einen schnellen Verlauf habend, acut*. — 2) *überholend* 97,18. — 3) *versäumend, vernachlässigend* 213,15.

अतिपाद m. *das Zuweitgehen, Ueberschreiten*.

अतिपादनिचृत् f. *ein best. Metrum*. °निवृत् fehlerhaft.

अतिपार (Conj.) Adj. *zu breit*.

अतिपार्य Adj. *übersetzend, errettend*. Wohl zu lesen अति पारयो नः.

*अतिपिच्छिल 1) m. *eine Batate*. — 2) f. आ *Aloe perfoliata* NIGH. PR.

अतिपितृ Adj. *den Vater übertreffend*.

अतिपितामह Adj. *den Grossvater übertreffend*.

अतिपीडन n. *heftiges Drücken* KATHÂS. 18,370.

अतिपीडित Adj. *von einem Unglück verheissenden Gegenstande stark bedeckt* VARÂH. BṚH. S. 53,81.

अतिपुण्य Adj. *vollkommen rein, — unschuldig* Spr. 7678.

अतिपुण्यवत् Adj. *sehr glücklich* KATHÂS. 44,13.

अतिपूत Adj. *zu sehr gereinigt*.

अतिपूरुष m. *ein grosser Held*.

अतिपूर्व Adj. *lange vergangen* Spr. 7233, v. l.

अतिपेशल Adj. *überaus geschickt, — gewandt* Spr. 125, v. l.

अतिप्रकाश Adj. *allgemein bekannt*.

अतिप्रगे Adv. *allzu früh am Morgen*.

अतिप्रचण्ड Adj. *überaus ungestüm*.

अतिप्रणय m. *zu grosse Vertraulichkeit*.

अतिप्रणयन Adj. *einem Andern* (Abl.) *entnommen* Comm. zu LÂṬY. 2,2,22.

अतिप्रताप m. *grosse Hitze* SUÇR. 2,372,3.

अतिप्रपीडित Adj. *zu stark gedrückt* SUÇR. 2, 201,19.

अतिप्रबन्ध m. *Ununterbrochenheit* 99,9.

अतिप्रमाण Adj. (f. आ) *von aussergewöhnlicher Grösse* 42,11. R. ed. GORR. 1,29,8. KATHÂS. 11,44.

अतिप्रयुक्त Adj. *sehr häufig gebraucht* VÂMANA 5,1,13.

अतिप्रवरण n. *das Berufen in zu grosser Anzahl, Uebertreibung des* Pravara.

अतिप्रवर्तिन् Adj. *zu sehr den Lüsten fröhnend* MBH. 1,140,70; vgl. 9,60,21.

अतिप्रवृद्ध Adj. 1) *sehr vorgerückt* (Alter) 49,13. — 2) *allzu übermüthig* 208,9.

अतिप्रश्न m. *eine die Grenzen überschreitende Frage*.

अतिप्रसक्त Adj. *zu sehr an Jmd* oder *Etwas hängend* Spr. 3556.

अतिप्रसक्ति f. und °प्रसङ्ग m. 1) *zu starkes Hängen an, — Fröhnen*. मृगयातिप्रसङ्गतम् *im grossen Jagdeifer* 112,14. — 2) *zu weite Anwendbarkeit, zu weite Ausdehnung* (einer Regel). — 3) (°प्रसङ्ग) *das Zuweitgehen, übertriebene Weitschweifigkeit* VEṆIS. 4,2. RÂGA-TAR. 4,54. 307.

अतिप्रसङ्गिन् Adj. *zu sehr den Lüsten fröhnend* MBH. 9,60,21; vgl. 1,140,70.

अतिप्रसिद्ध Adj. *allgemein bekannt* AK. 3,4,28,220.

अतिप्रस्ताव m. *eine recht passende Gelegenheit*.

अतिप्रहार m. *starker Schlag, — Schuss* MBH. 8,51,38.

अतिप्रांशु Adj. *überaus hoch* PRAB. 21,10.

अतिप्राकृत Adj. *ganz gewöhnlich, — gemein, — ungebildet* 270,30.

अतिप्राचीन Adj. *sehr alt* Ind. St. 2,251.

अतिप्राप्ति f. *zu weites Zutreffen* Comm. zu TS. PRÂT. 3,1.

अतिप्राणप्रिय Adj. *theurer als das Leben*.

अतिप्रैषित n. *die Zeit nach den* Praisha's.

अतिप्रौढयौवन Adj. (f. आ) *in der Blüthe der Jugend stehend* 146,2.

अतिप्लवन n. *das Hinübersetzen über* (Gen.) MÂRK. P. 74,10.

अतिबल 1) Adj. *überaus stark, — mächtig* 166, 11. — 2) m. N. pr. eines Fürsten, eines Wesens im Gefolge Skanda's und einer buddhistischen Gottheit. — 3) f. आ *a) Sida cordifolia* und *rhombifolia*. — *b) ein best. Zauberspruch*. — *c)* N. pr. einer Tochter Daksha's.

अतिबलिन् Adj. *überaus kräftig* KATHÂS. 38,132.

अतिबहिर्मुख Adj. *sehr abgeneigt* Comm. zu BHÂG. P. 10,33,7.

अतिबहु Adj. *sehr viel* VARÂH. BṚH. S. 51,29. KATHÂS. 30,93. Comm. zu KÂTY. ÇR. 88,16.

अतिबहुप्रलाप Adj. *sehr geschwätzig* BHÂVAPR. 1,85,16.

अतिबाल 1) Adj. (f. आ) *überaus jung*. — 2) *eine zweijährige Kuh* PRÂJAÇKITTAT.

अतिबाहु m. N. pr. eines Gandharva und eines der 7 Ṛshi im 14ten Manvantara.

*अतिबीज m. *Mimosa arabica* NIGH. PR.

अतिबीभत्स Adj. überaus ekelhaft, — widrig, — schlimm R. 3,1,21. Mâlatîm. 159,20. Verâs. 68,6. Mârk. P. 16,18.

अतिबृंहण Adj. zu feist machend Bhâvapr. 1, 40,12.

*अतिबृहत्फल m. Brodfruchtbaum Nigh. Pr.

अतिब्रह्मचर्य n. übertriebene Enthaltsamkeit, — Keuschheit.

*अतिब्राह्मण m. ein vorzüglicher Brahman Ind. St. 13,342.

अतिभद्र Adj. über dem bhadra stehend Ind. St. 9,155.

अतिभय n. grosse Gefahr AK. 2,8,2,68.

*अतिभवती f.

अतिभानु m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

1. अतिभार m. schwere Last 152,26. चिन्ता° von Sorgen 311,11. so v. a. eine zu schwere Arbeit Spr. 1926. 3307. 3557. R. 3,74,30. 6,23,22 (अतिभाव gedr.). नास्ति वचनस्यातिभारः so v. a. eine ausdrückliche Bestimmung ist mächtiger als Alles.

2. अतिभार 1) Adj. sehr schwer Çat. Br. 3,4,4,8, v. l. — 2) N. pr. eines Fürsten. °मार v. l.

*अतिभारग m. Maulthier.

अतिभाव fehlerhaft für अतिभार.

*अतिभी f. Blitz.

अतिभीरु Adj. gar zu furchtsam.

1. अतिभीषण Adj. gar fürchterlich 107,12.29. MBh. 1,177,24. Spr. 5906.

2. अतिभीषण Adj. über dem bhîshaṇa stehend Ind. St. 9,155.

अतिभू Adj. Alle überragend.

अतिभूमि f. Höhepunkt, hoher Grad. °मिं गतो न शक्यते निवर्तयितुम् zu weit gegangen Kâd. 178.

अतिभूरि Adj. ausserordentlich viel 220,30.

अतिभैरव Adj. überaus grausig 54,12. Verâs. 73,13.

अतिभोजन n. zu vieles Essen.

अतिभ्रू Adj. starke Brauen habend Suçr. 2,314,20.

*अतिम Adj.

*अतिमङ्गल्य m. Aegle Marmelos.

*अतिमञ्जुला f. Rosa glandulifera Nigh. Pr.

1. अतिमति f. Uebermuth.

2. अतिमति Adj. überaus klug.

अतिमध्यंदिन n. gerade die Mittagsstunde.

अतिमनोरम Adj. (f. आ) sehr reizend Mârk. P. 97,19.

अतिमनोहर Adj. dass. R. 1,9,55.

अतिमर्त्य Adj. übermenschlich.

*अतिमर्याद Adj. übermässig.

अतिमलिन Adj. sehr schmutzig, — gemein 162,15.

अतिमहत् Adj. über dem mahant stehend Ind. St. 9,155.

अतिमहा° Adj. überaus gross Suçr. 2,397,14.

अतिमांस Adj. zu fleischig.

अतिमात्र Adj. übermässig; keine Grenzen kennend. °मात्रम् (am Anf. eines Comp. °मात्र) Adv. über die Maassen, überaus, sehr 175,30. 217,9. 316,8. °शस् dass.

अतिमान m. Hochmuth, Uebermuth Spr. 145.

*अतिमानवत् m. Taube Gal.

अतिमानिन् Adj. 1) hochmüthig. — 2) zartes Ehrgefühl besitzend zu Spr. 3443.

अतिमानुष Adj. übermenschlich MBh. 1,154,1. 3,270,10. Râga-Tar. 7,329.

अतिमार m. N. pr. eines Fürsten. °भार v. l.

अतिमारुत m. heftiger Wind.

अतिमिर्मिर Adj. stark blinzelnd TBr. 3,4,1,19.

अतिमुक्त 1) Adj. a) *frei von aller Begierde. — b) *zeugungsunfähig. Vgl. मुच् mit अति. — 2) *m. Gaertnera racemosa, Diospyros glutinosa (Nigh. Pr.) und Dalbergia ougeinensis.

अतिमुक्तक 1) m. = अतिमुक्त 2) und Premna spinosa. — 2) n. die Blüthe einer dieser Pflanzen Hariv. 2,89,29.

अतिमुक्तकमला f. ein Mädchenname Lalit. 331,18.

अतिमुक्ति f. vollständige Befreiung.

अतिमुखर Adj. überaus geschwätzig 181,22.

अतिमुद् f. übergrosse Freude Hâs.

अतिमूढ Adj. sehr thöricht 261,32.

अतिमूत्रल Adj. viel Urin erzeugend Bhâvapr. 2,65,6.

अतिमूर्ति f. eine best. Ceremonie.

अतिमूर्धम् Adv. übermässig Amṛt. Up. 21.

अतिमृत्यु Adj. den Tod besiegend.

अतिमृत्युमृत्यु Adj. über dem mṛtjumṛtju stehend Ind. St. 9,155.

अतिमृदुगमना f. N. pr. einer buddh. Göttin.

अतिमेमिष Adj. die Augen aufreissend, stier blickend TBr. 3,4,1,19.

अतिमैथुन n. allzu häufiger Geschlechtsgenuss.

अतिमोक्ष m. vollständige Befreiung.

अतिमोक्षिन् Adj. sich losmachend, entrinnend.

*अतिमोदा f. Jasminum heterophyllum Roxb.

अतियत्न m. grosse Bemühung, — Anstrengung Spr. 147.

अतियम m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

अतियव m. eine Gerstenart.

अतियश Adj. (f. आ) von grossem Ruhm MBh. 3,60,4.

अतियशस् Adj. dass.

अतियाज Adj. fleissig verehrend, fromm.

अतियुक्तता f. grosse Geschicklichkeit Sarvad. 13,13.

*अतियुवन् m. ein beginnender Jüngling.

*अतियूयम् Adj.

अतियोग m. Uebermaass, Ueberfülle.

अतिरंहस् Adj. von ausserordentlicher Geschwindigkeit.

*अतिरक्त 1) n. Zinnober Nigh. Pr. — 2) f. आ eine der 7 Zungen des Feuers.

अतिरक्तता f. zu grosse Geneigtheit zu (Loc.) Spr. 2238.

*अतिरक्ताङ्ग m. ein best. Fisch (चिलिचीम) Gal.

अतिरत्न n. kostbarer Edelstein Spr. 5910.

अतिरथ m. grosser Kriegsheld.

अतिरमणीय Adj. sehr angenehm, — anmuthig, — schön Spr. 148.

अतिरम्य Adj. dass. 104,23.

1. अतिरस m. zu starker Grundton (in einem Kunstwerke) Daçar. 3,29.

2. अतिरस 1) Adj. (f. आ) sehr wohlschmeckend Çiç. 5,65. — 2) *f. आ Sanseviera ceylanica Roxb. und eine andere Pflanze.

*अतिराजकुमारि Adj. eine Prinzessin übertreffend.

*अतिराजन् m. ein vorzüglicher König und Adj. einen König übertreffend.

*अतिराजय्, °यते sich vornehmer als ein König gebärden.

अतिरात्र 1) Adj. übernächtig 16,1. — 2) m. a) übernächtiger Opferdienst, Bez. einer der Grundformen des Soma-Opfers Ind. St. 10,352. — b) Bez. der überschüssigen Tage im Sonnenjahr im Vergleich zum Jahre von 360 Tagen Ind. St. 10,309.

अतिरिक्तता f. Uebermaass.

अतिरुच् f. Fessel beim Pferde.

अतिरुचिरा f. ein best. Metrum.

अतिरुष् Adj. überaus zornig, wüthend Spr. 7045.

*अतिरुहा f. eine best. Pflanze (रोहिणी) Nigh. Pr.

*अतिरूढ m. eine Bohnenart Nigh. Pr.

1. अतिरूप n. grosse Schönheit Spr. 149.

2. अतिरूप Adj. (f. आ) schön, hübsch 121,8.

अतिरेक m. 1) Ueberschuss, Ueberbleibsel. — 2) Uebermass, hoher Grad. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अतिरेखा f. ein best. Metrum.

*अतिरै Adj. (n. °रि).

*अतिरोग m. Schwindsucht.

अतिरोगिन् Adj. schwindsüchtig.

अतिरोदन Adj. heulerisch Bhâvapr. 1,87,2.

अतिरोप्य Adj. zu verpflanzen, verpflanzt werdend Suçr. 1,196,14.

*अतिरोमश *wilde Ziege* oder *eine Affenart.*

अतिरौद्रता f. *sehr ungestümes Wesen.*

*अतिल und *°क Adj. *keinen Sesam erzeugend* Mahâbh. 6,82,*a.*

*अतिलक्ष्मी Adj.

अतिलङ्घन n. *übertriebenes Fasten.*

°अतिलङ्घिन् Adj. *überschreitend, ein Versehen machend bei.*

अतिललाटंतप Adj. *stark die Stirn erhitzend* Viddh. 82,11.

अतिललित Adj. *überaus anmuthig, — lieblich* 188,1.

अतिलाघव n. *grosse Leichtigkeit, — Gewandtheit* Ind. St. 14,381.

अतिलिह्वा f. *ein best. Metrum.*

अतिलुब्ध Adj. *überaus gierig, — habsüchtig* 169,26. Davon Nom. abstr. °ता f. Spr. 328.

अतिलोभ m. *heftiges Verlangen, Habgier* Spr. 150.

अतिलोभता f. dass. Spr. 328, v. l.

अतिलोम Adj. (f. आ) *überaus haarig.*

अतिलोमश 1) Adj. (f. आ) *allzu behaart.* — 2) f. आ *eine best. Pflanze.*

अतिलोल Adj. *überaus schwankend* Çâk. 10.

अतिलोहित Adj. *dunkelroth* Kumâras. 3,29. Çâk. 119. f. °लोहिनी Chr. 229,5.

अतिलौल्य n. *zu heftiges Verlangen, zu grosse Gier* 161,17.

अतिवक्तृ Nom. ag. 1) **geschwätzig.* — 2) *tadelnd, mit Worten beleidigend.*

अतिवक्र Adj. *in einem best. Stadium der rückläufigen Bewegung begriffen* (Planet). n. *eine solche Bewegung.*

*अतिवयस् Adj.

अतिवर्तन n. *das Entgehen, Freikommen von.*

अतिवर्तिन् Adj. 1) *überschreitend, übersetzend* (mit Acc.). — 2) *übertretend, verletzend.* — 3) *nicht beachtend.* — 4) *überschlagend, aussetzend.*

*अतिवर्तुल m. *eine Erbsenart.*

अतिवर्तव्य Adj. *zu übergehen, — vernachlässigen.*

अतिवर्ष m. n. (MBh. 2,33,5) und °वर्षण n. *zu viel Regen.*

अतिवल्लभ Adj. (f. आ) *überaus lieb* Kathâs. 36,113. Davon Nom. abstr. °त्व n. Veṇîs. 36.

अतिवात m. *heftiger Wind* Gobh. 3,3,28.

अतिवाद m. 1) *hartes Wort, liebloses Urtheil, Lästerung* Spr. 151. fgg. — 2) *Machtwort, ein die Sache entscheidender Ausspruch* MBh. 3,31,7. — 3) liturgischer Name *des Verses* AV. 20,135,4.

अतिवादिन् Adj. *im Disputiren den Sieg davontragend.* भवति तेनातिवादी (so lese ich) Muṇḍ. Up. 3,1,4.

अतिवाह्य n. *das Verbrachtwerden.* निशाति° Kathâs. 18,106.

अतिविकट 1) Adj. (f. आ) *ungeheuerlich, scheusslich* Sarvad. 178,11. — 2) m. **böser Elephant.*

अतिविद्धभेषज Adj. (f. ई) *Stichwunden heilend.*

अतिविधुर Adj. *in einem sehr kläglichen Zustande sich befindend* 187,27.

अतिविपुल Adj. *sehr gross, — umfangreich* Ind. St. 8,391.

अतिविलक्षण Adj. (f. आ) *ganz anders als sonst* Viddh. 62,4.

अतिविशुष्क Adj. *sehr trocken* Suçr. 2,349,2.

अतिविश्व m. N. pr. eines Muni.

अतिविषम Adj. *überaus gefährlich, — bösartig.* Mit Abl. *noch gefährlicher als* Spr. 6214.

अतिविषा f. *Birke* und *Aconitum ferox.*

अतिविषादि m. N. pr. eines Arztes.

अतिविष्णु Adj. *über* Vishṇu *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिविसारिन् Adj. *umfangreich.*

अतिविस्तर m. *grösstes Detail, übertriebene Weitschweifigkeit* 290,15. Vikr. 3,6. Varâh. Bṛh. S. 1,8. °तस् *ganz ausführlich* Chr. 320,25.

अतिविस्तार m. *grosser Umfang.* °विस्तीर्ण *zu umfangreich* Pañkat. 245,24.

अतिविस्मयनीय Adj. *grosses Staunen erregend* Lalit. 295,13.

अतिवीत Adj. *über und über verhüllt* Ait. Âr. 468,20.

अतिवीर Adj. *über dem* Vîra *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिवीर्यपराक्रम Adj. *von ausserordentlicher Tapferkeit und Macht* 105,28.

अतिवीर्या f. N. pr. einer buddhistischen Göttin.

अतिवृत्त Adj. *längst vergangen.*

अतिवृत्ति f. 1) *Ueberfluss, zu starker Erguss* (des Blutes). — 2) *Uebertretung, Nichtbeachtung.*

अतिवृद्ध Adj. *sich stark hervorthuend durch* (Instr.) R. 1,28,8.

अतिवृद्धि f. *starkes Wachsen, starke Zunahme.*

*अतिवृषल m. *ein vorzüglicher* Çûdra Ind. St. 13,342.

अतिवृष्टि f. *Uebermaass von Regen* 220,21.

अतिवेग m. *grosse Geschwindigkeit, — Hast* Râga-Tar. 3,406.

अतिवेगित Adj. *mit stark beschleunigter Bewegung* Sûrjas. 2,10.

अतिवेगिन् Adj. *sehr geschwind, reissend* Mârk. P. 74,10.

अतिवेदन Adj. (f. आ) *sehr schmerzhaft* Karaka 1,17.

अतिवेपथु Adj. *heftig zitternd* VP. 1,15,44.

अतिवेलम् Adv. *über die Maassen.*

अतिवोढृ Nom. ag. *der über Etwas* (Acc.) *hinüberführt.*

अतिव्यक्तम् Adv. *zu deutlich* TS. Prât. 17,8.

अतिव्यथन n. *das Verursachen von heftigen Schmerzen.*

*अतिव्यथा f. *heftiger Schmerz.*

अतिव्यय m. *Verschwendung* Spr. 154.

अतिव्याधिन् Adj. *durchbohrend, verwundend.*

अतिव्याप्ति f. *das Umfassen von zu Vielem.*

अतिव्रत Adj. *überaus —, zu fromm* Spr. 174.

अतिशंसना f. *das Weiteraufsagen* Ait. Âr. 1,4,1.

*अतिशकटि Adj.

*अतिशक्तिता f. *Besitz überaus grosser Kraft.*

अतिशक्र Adj. *über* Indra *hinausgehend, wie es nicht einmal bei* Indra *sich findet* MBh. 3,168,41. Am Anf. eines Comp. Adv. Ragh. 19,30.

अतिशक्वरी f. *ein Metrum von 60 Silben;* später *ein Metrum von 4×15 Silben.*

अतिशङ्कित Adj. *sich sehr scheuend vor* (Abl.) Mṛkkh. 116,12.

अतिशय 1) Adj. (f. आ) *hervorragend, besser, vorzüglicher als* (Abl.). — 2) m. *a) Ueberschuss, Ueberfluss, ein Mehr von Etwas* 249,24. वीर्याति° 99,18. 210,6. 211,28. 323,19. कस्यापि को ऽप्यतिशयो ऽस्ति so v. a. *Einer hat immer Etwas vor einem Andern voraus* Spr. 7805. अतिशयेन und अतिशय° *in höherem —, in hohem Grade, überaus* 177,21. 187,19. 304,28. — *b) Macht über* (Gen.) so v. a. *die Macht Etwas aus sich zu erzeugen* Comm. zu Brahmas. 2,1,18.

अतिशयन 1) Adj. (f. ई) *vorzüglich, ausgezeichnet.* — 2) *n. = अतिशय 2) *a).*

अतिशयवत् Adj. *die Macht besitzend, Etwas aus sich zu erzeugen.* Davon Nom. abstr. °वत्त्व n. Comm. zu Brahmas. 2,1,18.

अतिशयिन् Adj. = अतिशयन.

अतिशयोक्ति f. *Uebertreibung, Hyperbel* Kâvjapr. 10,14.

अतिशयोपमा f. *ein übertriebenes Gleichniss* (term. techn.) 248,18.

अतिशर्वर n. *Tiefe —, Mitte der Nacht.*

अतिशस्त्र Adj. *Waffen übertreffend.*

अतिशाक्वर Adj. *im Metrum* Atiçakvarî.

अतिशायन 1) Adj. *übertreffend.* — 2) = अतिशय 2) *a).*

अतिशायिन् 1) Adj. *a) übertreffend; gesteigert.* — *b) steigernd.* — 2) f. °नी *ein best. Metrum.*

अतिशिशिर Adj. *sehr kühl* Spr. 543.

अतिशीघ्र Adj. *überaus rasch, — schnell.*

अतिशीघ्रकारिन् Adj. *allzu rasch wirkend* Kâraka 1,12.

*अतिशीतम् Adv. *über die Kälte hinaus.*

अतिशीतल Adj. (f. आ) *sehr kalt* Suçr. 2,397,10.

अतिशुक्र Adj. *allzu hell.*

अतिशुक्रल Adj. *stark auf Samenerzeugung wirkend* Bhâvapr. 2,8,9.

अतिशुक्ल Adj. *überaus weiss* H. 1309.

अतिशुद्ध Adj. *vollkommen rein* (eig. und übertr.) 147,13. Spr. 155.

अतिशुष्क Adj. *ganz ausgetrocknet, — dürr* Hâsj.

*अतिशूक m. *Gerste* Nigh. Pr.

*अतिशूकज m. *eine Weizenart* Nigh. Pr.

अतिशून्य n. *gesteigerte Leere,* Bez. *eines best. geistigen Zustandes beim* Jogin.

अतिशूर m. *ein gar zu Heldenmüthiger* Spr. 174.

अतिशेष m. *Ueberbleibsel.* अतिशेषेण Khând. Up. 8,15 fehlerhaft für अवि°.

*अतिशोभन Adj. *überaus prächtig, — schön.*

अतिशौच n. *zu grosse Reinlichkeit* Spr. 156.

अतिश्रम m. *grosse Ermüdung* Spr. 1493.

*अतिश्री Adj.

अतिश्रेष्ठ Adj. *der allervorzüglichste.* Davon Nom. abstr. °त्व n. *Vorzug* (mit Abl.).

अतिश्लक्ष्ण Adj. *zu zart* TBr. 3,4,1,19.

*अतिश्व Adj. (f. ई) *einen Hund übertreffend; mehr als hündisch.*

अतिश्वन् (?).

अतिषङ्ग m. इन्द्रस्य N. verschiedener Sâman.

अतिष्कद् f. *Ueberspringung, Ueberschreitung* 17,14.

अतिष्कद्वरी Adj. f. *überspringend, überschreitend.*

अतिष्ठत् Adj. 1) *nicht stehen bleibend, rastlos sich bewegend.* — 2) *nicht Stand haltend, sich einer Sache* (Loc.) *entziehend* 213,26.

अतिष्ठा 1) Adj. *darüber stehend, hinüberragend.* — 2) f. *Vorstandschaft, Vortritt.* °काम Adj. Kâtj. Çr. 21,1,1.

अतिष्ठावन्, °ष्ठावत् Adj. *überragend, vorstehend.*

अतिसक्ति f. 1) *grosse Nähe von.* — 2) *innige Neigung zu.*

अतिसक्तिमत् Adj. *zu sehr hängend an* (Loc.) Spr. 4450. 6802.

अतिसखि m. *grosser Freund* Spr. 7683.

अतिसंक्रुद्ध Adj. *sehr erzürnt* 59,3.7. R. 6,72,47.

अतिसंक्षेप m. *zu grosse Kürze.*

अतिसंचय m. *zu grosser Vorrath* 145,27.28.

अतिसंधम् Adv. *gegen die festgesetzte Ordnung.*

अतिसंधान n. *das Betrügen* und अतिसंधित Adj. *betrogen.* Schlecht für अभि°.

अतिसंधेय Adj. *ganz beizulegen, — zu dämpfen.*

अतिसंनिधान n. *allzu grosse Nähe* 144,2.

अतिसमीपता f. dass.

अतिसंबाध Adj. *gedrängt voll* R. ed. Gorr. 2,4,16.

अतिसंभ्रम m. *heftige Aufregung* 325,6. Bhâg. P. 10,81,5.

अतिसर् m. *Anlauf, Anstrengung.*

अतिसरस Adj. *sehr schmackhaft,* mit Abl. *schmackhafter* 187,17.

अतिसर्ग m. 1) *Verleihung, Gewährung, Bewilligung* 51,24. — 2) *Abtretung* Nir. 3,4.

अतिसर्जन n. 1) *Freigebigkeit.* — 2) **Mord.*

अतिसर्पण n. *heftige Bewegung.*

अतिसर्व Adj. 1) *mehr als vollständig.* — 2) *über Alles* oder *Alle erhaben.*

अतिसर्वतोमुख Adj. *über dem* sarvatomukha *stehend* Ind. St. 9,155.

अतिसहसा Instr. Adv. *in allzu grosser Uebereilung* 50,26.

अतिसांवत्सर Adj. (f. ई) *überjährig, über ein Jahr hinausgehend* Gaut. 3,35. 12,30.

अतिसाध्वस n. *grosse Bestürzung; allzu grosse Scheu vor* (Gen.) Spr. 4914.

*अतिसाम्या f. *der Saft der Rubia Manjith.*

अतिसायम् Adv. *zu spät am Abend.*

अतिसार m. *Durchfall* 220,14.

*अतिसारकिन् Adj. *mit Durchfall behaftet.*

*अतिसारघ्नी f. *Birke* Nigh. Pr.

अतिसारिन् Adj. *mit Durchfall behaftet.*

अतिसाहस n. *eine sehr verwegene, unbesonnene Handlung* 162,19. Mṛkkh. 64,24.

*अतिसिक्त Adj. *zu stark begossen;* n. impers. P. 1,4,95, Sch.

अतिसिद्धि f. *eine grosse Vollkommenheit.*

अतिसुकुमार Adj. *überaus zart* Bhâg. P. 5,5,31.

अतिसुख 1) Adj. *höchst angenehm* R. 2,63,19. — 2) n. *übergrosse Freude* Dhûrtan.

अतिसुन्दरी f. *ein best. Metrum.*

अतिसुरभि Adj. *überaus wohlriechend* Çiç. 6,67.

अतिसुलभ Adj. *sehr leicht zu haben* zu Spr. 553.

अतिसूक्ष्म Adj. (f. आ) *überaus fein* 247,4. 260,17.

अतिसृज्य Adj. *zu beurlauben* Çat. Br. 1,9,3,2.

अतिसृष्टि f. *eine höhere Schöpfung* 31,27.

अतिसेन m. N. pr. eines Mannes.

अतिसेवा f. *zu häufiger Gebrauch, Missbrauch.*

अतिसौपर्ण Adj. *über das — des* Garuḍa *gehend.*

*अतिसौम्या f. *eine best. Pflanze* Gal.

अतिसौरभ 1) Adj. *sehr wohlriechend* AK. 2,4,2,14. — 2) *n. *Mangofrucht* Nigh. Pr.

अतिसौहित्य n. *Uebersättigung.*

*अतिस्कन्धा f. *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

अतिस्तन Adj. *von der Brust entwöhnt.*

अतिस्तब्ध (Ausg. °स्वच्छ) Adj. *zu steif, — spröde* Bhâvapr. 2,88,13.

अतिस्तुत Adj. *sehr* oder *zu stark gelobt* Schol. zu P. 1,4,95. 6,2,144.

अतिस्तुति f. *überschwängliches Lob.*

*अतिस्त्रि Adj. *ein Weib übertreffend.*

*अतिस्थिर Adj. *überaus fest, — dauerhaft.*

अतिस्थूल Adj. *allzu dick, überaus dick, allzu plump.*

अतिस्नेह m. *zu grosse Anhänglichkeit* R. 6,21,34.

अतिस्पर्श m. *zu starke Berührung.*

अतिस्पष्टम् Adv. *zu deutlich* Comm. zu TS. Prât. 17,8.

*अतिस्फिर Adj. *sehr beweglich.*

*अतिस्रवा f. *Sanseviera Roxburghiana* Nigh. Pr.

अतिस्वप्न n. (!) *übermässiger Schlaf.* अतिस्वप्नातिजागरम् Ind. St. 9,34.

अतिस्वल्प Adj. *ganz klein, — unbedeutend* Pañkat. 118,23.

अतिस्वार und °स्वार्य m. *ein best.* Svara.

*अतिहसित n. *anhaltendes* oder *lautes Lachen.*

*अतिहस्तय्, °यति *die Hände ausstrecken* und *einen Elephanten überholen.*

*अतिहास m. *anhaltendes* oder *lautes Lachen.*

अतिह्रस्व Adj. *allzu kurz.*

अतिह्रेपण Adj. *sehr beschämend* Kâd. 159. 178.

अतीकाश m. 1) *Schein.* — 2) *Oeffnung, Zwischenraum.*

अतीक्ष्ण Adj. 1) *nicht scharf, stumpf* P. 6,2,161. — 2) *nicht scharf, — streng, mild.* Spr. 5143. R. 1,7,12.

अतीक्ष्णाग्र Adj. *stumpf auslaufend* Çat. Br. 5,2,1,7.

अतीत m. Pl. N. einer Çiva'itischen Secte.

अतीतत्व n. *das Vorübersein* Nj. K.

अतीत्वरी Adj. f. *übertretend, ausschlagend.*

अतीन्द्रिय 1) Adj. a) *übersinnlich* 98,8. — b) *Uebersinnliches schauend.* — 2) n. *Geist, Seele.*

अतीन्द्रियत्व n. *Uebersinnlichkeit* Kap. 5,41. Njâjas. 2,1,34.

अतीरेक m. *Ueberschuss* Çat. Br. 4,5,10,8.

अतीर्थ n. 1) *ungebräuchlicher Weg, etwas Ungebräuchliches* Anupadas. 1,8. अतीर्थेन *nicht auf die gebräuchliche Weise* Çat. Br. 11,4,2,14. Lâtj. 3,4,5. — 2) *unpassende Gelegenheit, Unzeit* Bhâg. P. 5,26,24. — 3) *ein Theil der Hand, der nicht* Tîrtha *heisst,* Gobh. 1,2,17. — 4) *eine unwürdige Person* MBh. 12,34,5.

अतीव 1) Adv. *über die Maassen, in hohem Grade,*

sehr. शान्तिं न च गच्छत्यतीव *erlöscht nicht ganz* MBh. 3,270,11. कारणं श्रुत्वा वैरस्यातीव so v. a. *den wahren Grund* R. 4,8,29. अतीव स ज्ञायते so v. a. *alsbald* MBh. 5,33,120. मन्ये *ich glaube fest* Çâk. 137, v. l. (Pańkat. 43,2 falsche Lesart). — 2) Praep. *a*) mit Acc. *über, vor, im Vorzug vor.* — *b*) mit Abl. *im höheren Grade als* Spr. 4589.

अतीवाद् m. = अतिवाद 3) Vaitân. 32.

अतीषङ्ग m. Name eines Sâman.

अतीसार m. *Durchfall.*

*अतीसारकिन् Adj. *mit Durchfall behaftet.*

अतुर Adj. *nicht reich.*

अतुल 1) Adj. (f. आ) *unvergleichlich, sonder Gleichen* 52,27. 165,27. zu Spr. 3140. — 2) m. *a*) **Sesamum orientale.* — *b*) *das Jahr von 560 Tagen.* — 3) *f. आ Bein. der Gaurî Gal.

अतुल्य Adj. *sonder Gleichen* (Schmerz) Suçr. 2,470,18.

अतुल्यत्व n. *Ungleichheit* Gaim. 2,2,26. 3,2,35.

अतुष Adj. *ohne Hülsen* Çat. Br. 2,5,2,14.

अतुष्ट Adj. *unzufrieden* Kâm. Nîtis. 13,48.

अतुष्टि f. *das Nichtbefriedigtsein* (neun Arten im Sâmkhja) Tattvas. 20. 36.

अतुष्टिदान n. *das Nichtbefriedigen der Wünsche eines Andern* Spr. 196, v. l.

अतूर्तुजि Adj. *nicht rasch bei der Hand, säumig.*

1. अतूर्त Adj. *unüberwältigt, unbesiegt.*

2. अतूर्त 1) Adj. *unübertroffen, unübertrefflich.* — 2) n. *der unüberschrittene Raum, das Unendliche.*

अतूर्तदक्ष Adj. *dessen Kraft unübertroffen ist* ṚV.

अतूर्तपन्थास् Adj. Nom. *dessen Pfad nicht überschritten wird, unnahbar.*

अतूलपूर्ण Adj. *nicht mit Baumwolle gefüllt* MBh. 11,23,19.

अतृण n. *etwas Anderes als Gras* Spr. 7848.

अतृणत् 3te Sg. Imperf. von तर्द्.

अतृणाद Adj. *noch kein Gras fressend* Çat. Br. 14,4,2,5.

*अतृण्या f. *Mangel an Gras.*

अतृदिल Adj. *nicht löcherig, — porös.*

अतृप Adj. *unzufrieden mit* (Instr.).

अतृप्णुवत् Adj. *unersättlich.*

अतृप्त Adj. *ungesättigt, unbefriedigt* Kathâs. 9,46.

अतृप्तता f. *das Ungesättigt —, Unbefriedigtsein.*

अतृप्यत् Adj. *nicht satt werdend* Kathâs. 26,237.

अतृषित Adj. *nicht gierig.*

अतृष्ण Adj. *begierdenlos* Veṇîs. 4.

अतृष्णज् Adj. *nicht durstig.*

अतृष्य Adj. *dem Durst unzugänglich.*

अतृष्यत् Adj. *nicht gierig.*

*1. अतेजस् n. *Abwesenheit von Licht, Schatten.*

2. अतेजस् und अतेजस्क Adj. *lichtlos, glanzlos.*

अतेजोमय Adj. *nicht aus Licht bestehend* Çat. Br. 14,7,2,6.

अतोनिमित्तम् Adv. *aus dem Grunde, dadurch* MBh. 3,61,34.

अतोऽर्थम् Adv. *zu diesem Endzweck, deshalb* R. 3,8,15.

अत्क m. 1) *Gewand, Hülle, Mantel.* — 2) *Blitz.* — 3) **Reisender.* — 4) **Körpertheil.* — 5) N. pr. eines Mannes.

अत्कील m. N. pr. eines Mannes.

अत्तृ Nom. ag. *Esser, Verzehrer.* f. अत्त्री TS. 6,4,10,4. 5.

अत्तव्य Adj. *zu essen, zu geniessen.*

*अत्ता f. 1) *Mutter.* — 2) *ältere Schwester.* — 3) *der Mutter ältere Schwester.*

अत्ति 1) Adj. *essend, verzehrend.* — 2) **ältere Schwester* (im Drama).

*अत्तिका f. = अत्ति 2).

अत्तिच्छन्दस् f. etym. Spielerei Çat. Br. 8,6,2,13.

अत्तु Nom. act. अत्तवे *zum Essen, Geniessen.* अत्तुम् Infin.

*अत्न m. *die Sonne.*

अत्य und अतिग्र Adj. *eilend, rennend; m. Renner; Ross;* f. आ *Stute.*

अत्यंसल Adj. *allzu kräftig, — feist* TBr. 3,4,1,19.

अत्यंहे m. N. pr. eines Mannes.

अत्यंहस् Adj. *über jede Noth hinweg.*

अत्यग्नि m. *allzu rasche Verdauung.*

अत्यग्निष्टोम m. *eine der sieben Grundformen des* Soma-*Opfers.*

अत्यग्र Adj. *dessen Spitze übersteht.*

अत्यङ्कुश Adj. *über den Haken hinaus, nicht mehr sich damit lenken lassend.*

*अत्यङ्ग Adj. *der das Land der* Añga *passirt hat.*

*अत्यङ्गुल Adj. *mehr als eine Daumenbreite messend.*

अत्यच्छ Adj. *überaus durchsichtig, — rein* (auch übertr.) Spr. 165.

अत्यद्भुत 1) Adj. *überaus wunderbar* 63,12. MBh. 3,72,25. — 2) m. N. pr. des Indra im 9ten Manvantara VP. 3,2,21. — 3) n. *grosses Wunder* R. 3,15,9.

अत्यध्वन् m. *zu vieles Reisen.*

अत्यनिलोग्रवेग Adj. *rascher als der Wind* MBh. 3,269,6.

अत्यन्त 1) Adj. *a*) *bis zu Ende während, fortwährend, ununterbrochen* 227,19. — *b*) *vollständig, vollkommen* 242,1. — *c*) *übermässig, sehr bedeutend.* — 2) अत्यन्तम् und अत्यन्त° Adv. *a*) *bis zu Ende, das ganze Leben hindurch, auf immer, fortwährend, beständig* 200,30. — *b*) *vollständig, durchaus.* — *c*) *in hohem Grade, überaus* 83,16. 86,3. 26. 162,21. 175,20. 324,31. 327,28. — 3) *अत्यन्ताय *für immer, stets.*

*अत्यन्तग Adj. *sehr viel gehend.*

अत्यन्तगत Adj. *für immer fortgegangen.*

*अत्यन्तगामिन् Adj. *sehr viel gehend.*

*अत्यन्तपद्मा f. = कमलिनी Nigh. Pr.

*अत्यन्तर Adj. *sehr befreundet* Bhar. zu AK.

अत्यन्तशंकरी f. Bein. der Dâkshâjaṇî.

*अत्यन्तशोणित n. *Röthel* Nigh. Pr.

अत्यन्तसुकुमार m. *Fennich, Panicum italicum.*

अत्यन्ताभाव m. *vollkommenes Nichtsein, — Negation.*

अत्यन्तिक n. *zu grosse Nähe.* सत्रात्यन्तिके.

*अत्यन्तीन Adj. *viel gehend.*

अत्यपतर्पण n. *zu strenges Fasten* Suçr. 1,370,6.

अत्यमर्षण (MBh. 1,154,30) und °मर्षिन् (Bhâg. P. 3,1,37) Adj. *sehr ungehalten.*

अत्यम्बुपान n. *zu vieles Wassertrinken* Spr. 170.

अत्यम्ल 1) Adj. *überaus sauer.* — 2) *f. आ *wilder Citronenbaum.* — 3) *n. *Spondias mangifera.*

*अत्यम्लपर्णी f. *eine best. Schlingpflanze.*

*अत्यम्लरसा f. *eine best. Pflanze* Gal.

अत्यय m. 1) *Hinübergang.* — 2) *Vorübergang, das Verstreichen, zu Ende Gehen* 84,9. 16. — 3) *das in Gefahr —, in eine bedenkliche Lage Gerathen* oder *sich darin Befinden* 137,16. 123,16. *periculum in mora* Jâgñ. 2,12. — 4) *Leiden, Beschwerden.* — 5) *Vergehen, Versehen.* — 6) **Tod.* — 7) **Strafe.*

*अत्ययिन् Adj. P. 3,2,157, Sch.

अत्यराति m. N. pr. eines Mannes.

*अत्यर्क m. *die weisse Calotropis gigantea* Râgan. 10,29.

अत्यर्थ 1) *Adj. *übermässig, heftig.* — 2) अत्यर्थम् und अत्यर्थ° Adv. *über die Maassen, in hohem Maasse, heftig, überaus* 54,16. 313,8.

अत्यर्थानुराग Adj. (f. आ) *sehr geliebt* AK. 3,4,76.

अत्यर्द m. etwa *Bedrängniss* im Namen eines Sâman Ârsh. Br. 1,448.

अत्यर्ध 1) Adj. *mehr als halb.* — 2) m. विश्वामित्रस्य Name eines Sâman.

अत्यल्प Adj. *sehr klein, — wenig* Spr. 171. *zu klein, — wenig.* °त्व n. *grosse Unbedeutendheit* Ind. St. 8,434.

अत्यवि Adj. *über die Schafwolle rinnend.*

1. अत्यशन n. *Uebermaass im Essen.*

2. अत्यशन m. *der 12te Tag im* Karmamâsa Ind. St. 10,296.

अत्यश्नत् Adj. *zu viel essend* Bhag. 6,16.

अत्यष्टि f. *ein Metrum von 68 Silben; später ein Metrum von 4×17 Silben.* Daher Bez. *der Zahl siebzehn* Comm. zu Ârjabh. S. 50.

अत्यष्टिसामग्री f. Titel eines Werkes.

अत्यहम् Adj. *über dem Ich stehend* Ind. St. 9,155.

*अत्यह्न Adj. *über einen Tag während.*

*अत्याकार m. *Verachtung, Geringschätzung.*

अत्याकुल Adj. *sehr verworren* Mârk. 130,8.

अत्यागिन् Adj. 1) *nicht verlassend, — im Stich lassend, — verstossend* Gaut. 21,1. — 2) *nicht verzichtend* Bhag. 18,12.

अत्यादर m. *grosse —, allzu grosse Rücksicht* 162, 23. °पर *recht vorsichtig* Spr. 172. अत्यादरेण *überaus dringend.*

अत्यादान n. 1) *ein Wegnehmen im Uebermaass.* — 2) *= अत्याधान 2) Gal.

अत्यादित्य Adj. *die Sonne übertreffend.*

अत्याधान n. 1) *das Darüberlegen, Auflegen.* — 2) **Vergehen.*

1. अत्यानन्द m. *übermässige Geilheit* Çat. Br. 6,2,2,6.

2. अत्यानन्द Adj. (f. आ) *überaus geil* Suçr. 2,397,6.

अत्याप्ति f. *volle Erreichung* AV. 11,7,22.

*अत्यामर्द m. *Kampf* Gal.

*अत्याय m. Nom. act. P. 3,1,141.

अत्यायत Adj. *hoch aufgeschossen* Mârk. 34,5.

(अत्यायम्) अतिआयम् Absol. *mit Ueberschreitung.*

अत्यायुस् Adj. *sehr alt* Venîs. 194.

अत्यारूढि f. *zu hohes Steigen.*

अत्यार्य Adj. *zu ehrenhaft* Spr. 174.

*अत्याल m. *ein best. Strauch.*

अत्याश m. *Uebermaass im Essen.*

अत्याशा f. *übertriebene Hoffnung, — Erwartung.*

अत्याश्चर्य Adj. *überaus wunderbar* 162,19.

अत्याश्रमिन् Adj. *über die vier* Âçrama *erhaben.*

अत्यासन्न Adj. *gar zu nahe* Spr. 176.

*अत्यासम् Absol. *mit Ueberspringung von.*

अत्यासारिन् Adj. *übermässig zuströmend.*

अत्याहार m. *Uebermaass im Essen* Ind. St. 9,34.

अत्याहित Adj. *widerwärtig, unerwünscht;* n. *Widerwärtigkeit, Unglück.*

अत्युक्त n. und अत्युक्ता f. *ein best. Metrum.*

अत्युक्ति f. 1) *vieles Reden.* — 2) *Uebertreibung* Spr. 177.

अत्युकथा f. = अत्युक्ता.

1. अत्युग्र 1) Adj. (f. आ) *überaus gewaltig, über die Maassen stark, — grausig* 143,23. Kathâs. 18,381. — 2) *n. *Asa foetida.*

2. अत्युग्र Adj. *über dem* ugra *stehend* Ind. St. 9,155.

*अत्युग्रगन्धा f. *Sanseviera guineensis* Nigh. Pr.

अत्युच्चगामिन् m. N. pr. eines Buddha.

*अत्युच्चैस् Adv. *überaus hoch, — laut.*

अत्युच्छ्रय m. *das Hochaufrichten* MBh. 1,63,20.

अत्युच्छ्रित Adj. *zu hoch gestiegen* Spr. 178.

अत्युत्कट Adj. *übermässig, sehr bedeutend* Spr. 2642, v. l.

अत्युत्साह m. *gesteigerte Kraft, — Energie.*

अत्युत्सेक (Conj.) m. *allzu grosser Hochmuth* Spr. 179.

अत्युदात्त Adj. *überaus hervorragend* 162,25.

अत्युन्नत Adj. *überaus hoch* Spr. 181. 183.

अत्युन्नति f. *hoher Standpunkt, hohe Stellung* 185, 2. Spr. 182 (Conj.).

*अत्युपध Adj. *auf die Probe gestellt, ehrlich befunden.*

अत्युर्वीश m. *Oberkönig* Varâh. Brh. 19,3.

अत्युल्बण Adj. *übermässig, sehr heftig, — stark.*

अत्युष्ण Adj. *sehr heiss.*

*अत्यूमशा Adv.

अत्यूर्ध्वाक्ष Adj. *mit hoch emporgerichteten Augen* Taitt. Âr. 191,7.

अत्यूर्मि Adj. *überwallend.*

अत्यूह 1) m. *Pfau* Karaka 1,27. दात्यूह v. l. — 2) *f. आ *Nyctanthes arbor tristis.*

1. अत्र und अत्रा (metrisch im Veda) Adv. 1) als Loc. zu अ Subst. und Adj. *an —, in —, auf ihn, — diesen* 16,22. 231,33. 289,23. आरुह्य 111,21. लोलुपा वृद्धिः 107,21. *unter diesen* 69,32. 131,27. कृते 13,19. 39,26. 44,18. 65,27. 110,13. 111,28. अत्रेदं so v. a. *inzwischen* 142,15. 145,20. 150,13. — 2) *hier, da, daselbst* 1,4. 3,12. 67,12. 77,33. 87,7. 111,7. *hierher* 150,17. 151,17. 19. 153,13. *da hinein* 67,7. 78,7. 110,1. — 3) *hierbei, in diesem Falle, in dieser Sache, in Bezug darauf* 34,26. 35,7. 48,23. 53,3. को ऽत्र हेतुः 180,24. — 4) *hier im Leben* 174,14. 180, 2. 182,16. — 5) *da, damals, dann* 7,5. 8,5. 15,21.

2. अत्त्र (अत्त्र etym.) m. *Fresser.*

3. अत्त्र (अत्त्र etym.) n. *Nahrungsstoff.*

4. अत्र Adj. *keinen Beschützer habend.* Etym. Spielerei.

अत्रत्य Adj. *hiesig, hier wohnend.*

अत्रदघ्न Adj. (f. आ) *bis dahin reichend.*

अत्रप Adj. (f. आ) *schamlos.*

अत्रभवत् Adj. (f. °भवती) *verehrungswürdig.* Im Drama ehrenvolle Bez. einer anwesenden dritten Person: *der Herr —, die Dame hier.*

अत्रस्थ Adj. *hier befindlich, — weilend* Pañkat. 136,6.

अत्रसु Adj. *nicht erbebend, — furchtsam.*

अत्रासित Adj. *nicht erschreckt* Venîs. 96.

अत्रि (etym. अत्त्रि) 1) Adj. *Alles verzehrend.* — 2) m. *a)* N. pr. eines alten Rshi 11,22. Aus seinen Augen entspringt der Mond Spr. 7620. 7828. Pl. Atri's *Nachkommen.* — *b) der Stern δ im grossen Bären* 218,22. — 3) f. अत्री angeblich Atri's *Gattin* Anasûjâ MBh. 13,17,38.

अत्रिकाश्रम n. N. pr. eines Tîrtha.

अत्रिचतुरह m. *ein best. Opfer.*

1. अत्रिजात m. *der Mond* (Atri's *Sohn*).

2. अत्रिजात m. *ein Angehöriger einer der drei oberen Kasten (nicht dreimal geboren).*

*अत्रिदृग्ज m. *der Mond.*

अत्त्रिन् (etym. अत्त्रिन्) Adj. *gefrässig.*

*अत्रिनेत्रज, *°नेत्रप्रसूत und *°नेत्रभू m. *der Mond.*

*अत्रिभरद्वाजिका f. *eine eheliche Verbindung zwischen den Nachkommen* Atri's *und* Bharadvâga's.

अत्रिवत् Adv. *nach Art des* oder *der* Atri.

अत्रीश्वर n. N. pr. eines Tîrtha.

अत्र्यार्षेय Adj. *keine drei* Rshi-*Stammbäume habend* Gaim. 6,1,43.

अत्वक्क und अत्वच् Adj. *hautlos, rindelos.*

अत्वर Adj. *ohne Hast, bedächtig* Jâgñ. 1,239.

अत्वरत् (MBh. 12,138,90. 91) und *अत्वरमाण *nicht eilend.*

अत्वरा f. *Nichtübereilung, Bedächtigkeit* Spr. 186.

अत्सरुक Adj. *ohne Stiel.* चमस Kâtj. Çr. 24,4, 40. Tândja-Br. 25,4,4. Lâtj. 10,12,13.

अथ (अथा metrisch im Veda) Adv. 1) *darauf, dann, alsdann, da.* Insbes. nach einem Relativum, einer Temporal- oder Conditional-Partikel (यद्, यदा, चेद्). *darauf* so v. a. *dafür, in Anbetracht dessen* 17,6. — 2) anreihend: *und, sodann, ferner.* शतशो ऽथ सहस्रशः 84,9. Statt des einfachen अथ auch अथापि. — 3) am Anfange eines Werkes, eines Abschnittes und bei den Lexicographen am Anfange eines neuen Artikels so v. a. *von hier an, jetzt.* Statt des einfachen अथ auch अथातः. — 4) *und dennoch* 29,6. — 5) *aber, jedoch, dagegen* 21,26. 31,25. 32,15. 32. 82,30. 179,4. 241,31. Bisweilen folgt noch तु, पुनर् oder च. — 6) *wenn aber* 79, 17. 218,2. — 7) = अथ वा *oder* 177,5. — 8) bedeutungslos zur Completirung des Verses 196,9. — 9) अथो (अथ-उ) = अथ 1) 2) 3) (bei den Lexicographen) 4). — 10) अथो वा = अथ वा *oder auch.* — 11) अथ वा und अथ — वा *a) oder auch, oder* 66, 1. 67,9. 147,22. Spr. 7703. अथ वा — अथ वा *entweder — oder* MBh. 1,159,13. 14. न — अथ वा und

न — अथ वा न *weder — noch.* अथ वा können das zu ihnen gehörende Wort auch zwischen sich nehmen. Gleichbedeutend mit अथ वा ist वाथ (Spr. 5538), अथ वापि (Chr. 66,3), अथापि वा, अथापि — वा, वाप्यथ. — b) *jedoch* 143,10. 145,21. 152,5. 313,8. — c) *oder wenn* MBh. 3,72,17. अथ वा च dass. 12,128,27. — d) *sogar, selbst.* — 12) अथ किम् *wie denn anders? so ist es, allerdings.*

अथर्यी f. etwa *Spitze* (*eines Pfeils* oder *einer Lanze*).

*अथर्य्, अथर्यति (गतिकर्मन्).

अथर्य (VS.) und अथर्यु Adj. *Spitzen* (*Pfeile* u.s.w.) *zeigend, — werfend.*

अथर्व 1) Adj. st. अथर्य in derselben Formel. — 2) m. N. pr. = अथर्वन्.

अथर्वण 1) m. a) *der* Atharvaveda. — b) *Bein. Çiva's. — 2) Adj. *zum* Atharvan *in Beziehung stehend* Ind. St. 9,90. 120.

*अथर्वणि m. schlechte Form für आ°.

अथर्वन् m. 1) *Feuerpriester.* — 2) N. pr. des ersten Feuerpriesters; Pl. *sein Geschlecht.* — 3) Sg. und Pl. *die Zaubersprüche* Atharvan's, der Atharvaveda. Nach einer Aut. auch n. — 4) Bein. Çiva's und Vasishṭha's.

अथर्वभूत Adj. Atharvan *seiend,* Bez. best. Maharshi.

अथर्ववत् Adv. *wie der* oder *die* Atharvan.

अथर्वविद् Adj. *den* Atharvaveda *kennend* Ind. St. 10,138.

अथर्ववेद m. *die vierte der vedischen Liedersammlungen.*

अथर्ववेदिन् Adj. *den* Atharvaveda *kennend, — lehrend.*

अथर्वशिखा f. Name verschiedener Upanishad.

अथर्वशिरस् n. 1) desgl. — 2) Bez. *best. Backsteine* Comm. zu TBr. 1,5,8,1.

अथर्वशीर्ष Adj. *den* Atharvaveda *zum Haupt habend* MBh. 13,17,91.

अथर्वहृदय n. Name eines Pariçishṭa zum Atharvaveda.

अथर्वाङ्गिरस् 1) m. Pl. a) *die Geschlechter des* Atharvan *und* Añgiras. — b) *die ihnen zugeschriebenen Sprüche; speciell die des* Atharvaveda 34,15. — 2) m. Sg. Añgiras *in seinem Bezug zum* Atharvaveda MBh. 5,18,6.

अथर्वाङ्गिरस 1) Adj. (f. ई) *von* Atharvan *und* Añgiras *stammend.* — 2) m. a) Sg. und Pl. *die Lieder des* Atharvaveda. — b) = अथर्वाङ्गिरस् 2) MBh. 5,18,7.

अथर्वाण *die Lieder des* Atharvaveda. °विद् MBh. 12,342,100. °शिरस् Ind. St. 9,16.

अथर्व्यी f. Adj. etwa *von einer Spitze* (*einem Pfeil* u. s. w.) *getroffen.*

अथव्यु Adj. wohl fehlerhaft für अथर्यु.

अथा und अथो s. u. अथ.

1. अद्, अत्ति (अद्स्व ausnahmsweise) *essen, verzehren* (auch uneig.), *geniessen* 30,13. 108,2. 245,1. Nâj. 3,5,35. — Caus. आदयति und °ते *essen lassen* 225,31. *füttern, auffüttern.* — Mit अपि *abfressen.* — Caus. *mehr zu fressen geben.* — Mit अव *abspeisen.* — Mit आ *essen.* — Mit प्र *verzehren.* — Mit प्रति *dagegen —, zur Vergeltung —, zur Ausgleichung essen.* — Mit वि *zerfressen, benagen.* — Mit सम् *verzehren, aufzehren.*

2. °अद् und °अद Adj. *essend, verzehrend.*

अदक्ष Adj. (f. आ) *nicht rührig, träge, faul* MBh. 10,3,20.

1. अदक्षिण Adj. (f. आ) 1) *nicht recht, link.* — 2) *unerfahren, einfältig.* — 3) *unliebenswürdig, ungefällig* 319,30. R. ed. Bomb. 5,9,72.

2. अदक्षिण Adj. *kein Geschenk —, keinen Lohn gebend; von keinem G.* oder *L. begleitet.*

अदक्षिणत्व n. *das von keinem Geschenk* oder *keinem Lohn Begleitetsein.*

अदक्षिणीय Adj. *eines Geschenkes* oder *Lohnes unwürdig.*

अदक्षिण्य Adj. *zu einem Geschenk* oder *Lohn sich nicht eignend* TS. 1,5,1,2.

अदण्ड्य Adj. *der Strafe* (auch *Geldstrafe*) *nicht unterworfen; keine Strafe verdienend* 209,26. 212,1.

अदत्क Adj. *zahnlos.*

अदत्त Adj. (f. आ) 1) *nicht gegeben.* — 2) *nicht zur Ehe gegeben* (von einem Mädchen). — 3) *nicht definitiv gegeben* von einer Gabe, die noch zurückgenommen werden kann. — 4) *nicht gegeben habend.*

अदत्तदान n. *das Nichtspenden* Spr. 189.

अदत्तफल n. *der Lohn dafür, dass man nicht gespendet hat* 180,10.

अदत्तादान n. *das Nehmen dessen, was Einem nicht freiwillig gegeben wird,* Gaut. 2,17.

अदत्रया (etym. °त्रया) Adv. *ohne Lohn, umsonst.*

अददत् Adj. *nicht gebend* 200,30. *nicht wiedergebend* Jâǵñ. 2,36.

*अदद्र्यञ्च् Adj.

अदधि n. *Anderes als saure Milch* Gaut. 17,14.

अदन n. 1) *das Essen, Geniessen.* — 2) *Futter.*

1. अदत् Adj. *essend, geniessend.*

2. अदत् Adj. *zahnlos.*

1. *अदन्त m. 1) *Eber.* — 2) *Vogel* Gal.

2. अदन्त Adj. *auf kurzes* अ *auslautend* 223,8.

अदन्तक (TS.) und अदन्तक Adj. (f. आ) *zahnlos* Çat. Br. 11,4,1,5.12.

अदन्तजात Adj. *dem die Zähne noch nicht gewachsen sind* Âçv. Gṛhj. 4,4,24.

अदन्तत्व n. *Zahnlosigkeit* Gaim. 3,3,45.

अदन्ताघातिन् Adj. *nicht an den Zähnen anstossend* (शब्द) Lâṭj. 6,10,18.

*अदन्त्य 1) Adj. *nicht dental.* — 2) n. *Zahnlosigkeit.*

अदब्ध Adj. 1) *unversehrt, ungefährdet; unverletzlich.* — 2) *ungetäuscht.* — 3) *nicht täuschend, zuverlässig, treu.* — 4) *lauter, rein.*

अदब्धचक्षुस् Adj. *dessen Auge sich nicht täuscht* AV. 13,2,44.

अदब्धधीति Adj. *dessen Führung zuverlässig ist.*

अदब्धव्रतप्रमति Adj. *um die unverrückte Ordnung besorgt.*

अदब्धायु Adj. *der die Menschen nicht schädigt* VS. 2,20.

अदब्धासु Adj. *dessen Leben ungefährdet ist.*

अदभ Adj. *nicht schädigend, wohlwollend.*

अदभ्र Adj. *nicht wenig, viel.*

*अदमुयञ्च् Adj.

1. अदम्भ m. *Nichtverstellung, Aufrichtigkeit.*

2. अदम्भ Adj. *ehrlich.* °वृत्ति Adj. Hariv. 4137.

अदय Adj. *unbarmherzig.* °यम् Adv. so v. a. *heftig* (umarmen).

*अदरक m. N. pr. eines Mannes.

*अदर्श m. 1) *Neumondstag* (richtig दर्श). — 2) *Spiegel* (richtig आदर्श).

1. अदर्शन n. 1) *das Nichtsehen, Nichtwahrnehmen* 163,1. Gaim. 1,1,13. — 2) *das Nichtprüfen* 209,24. — 3) *das Nichtbesuchen, Sichfernhalten von Jmd.* — 4) *das Nichterscheinen, Nichtvorkommen, Nichtsichtbarsein, Unsichtbarkeit* 222,3. अदर्शनात् *ausserhalb des Gesichtskreises von* (Abl.). — 5) **Finsterniss* Gal. (m.!).

2. अदर्शन Adj. *unsichtbar.*

अदर्शनपथ m. *ein Bereich, wohin Jmdes* (Gen.) *Auge nicht reicht,* MBh. 3,42,31.

अदर्शनी Adv. mit भू *unsichtbar werden.*

*अदर्शनीय Adj. *unsichtbar.* °यम् Pańkat. 138,24 fehlerhaft für °यत्नम् oder °यताम्.

*अदल 1) m. *Barringtonia acutangula Gaertn.* — 2) f. आ *Aloe indica Royle.*

अदशन् *nicht zehn.*

अदशमास्य Adj. *noch nicht zehn Monate alt.*

अदशरात्र Adj. *ohne* Daçarâtra-*Feier* Lâṭj. 6,2,30.

अदस् 1) Nom. und Acc. Sg. n. *jenes; es* 128,24. Vgl. असौ, अमुम् und अमि. — 2) Acc. Adv. *dort* 29,19. *dorthin.*

अदस्त Adj. *nicht abnehmend, unerschöpflich.*

*अदस्य्, °स्यति Denom. von अदस्.

अदाक्षिणात्य m. Pl. *keine Südländer* so v. a. Gauḍa's Kâvjâd. 1,80.

अदातृ Nom. ag. 1) *nicht gebend; geizig, karg* 176,6. — 2) *keine Zahlung leistend, zur Z. nicht verpflichtet.* — 3) *ein Mädchen nicht verheirathend* 188,13.

1. अदान Partic. *gegessen —, gefressen werdend* 7,21.

2. अदान n. *das Nichtgeben, Vorenthalten* 212,21. Spr. 7140.

3. अदान Adj. *nicht spendend* und *keinen Brunstsaft entlassend* Spr. 6753.

अदान्त Adj. *ungezähmt, ungebändigt* Gaut. 2,28. MBh. 10,3,20. Bhâg. P. 7,5,30.

अदान्य Adj. *nicht schenkend.*

अदाभ्य und अदाभिम्र 1) Adj. *dem man Nichts anhaben kann, unverletzbar, unvertilgbar.* — 2) m. *ein best.* Graha (*Becherfüllung*) *beim* Soma-*Opfer.*

अदाभ्यत्व n. *Unantastbarkeit* Maitr. S. 4,7,7.

1. अदामन् Adj. *keine Gaben spendend.*

2. अदामन् Adj. *ungebunden.*

अदायाद Adj. (f. ई und später आ) *nicht erbend, nicht erbberechtigt* 198,6. Çat. Br. 11,5,3,11.

अदायिक Adj. *wozu keine Erben da sind.*

अदायिन् Adj. *nicht gebend.*

अदार Adj. *unbeweibt.*

अदारसृत् 1) Adj. *in keine Spalte gerathend.* — 2) n. Name eines Sâman. Davon Nom. abstr. °सृत्व n. Tâṇḍja-Br. 15,3,7.

अदारुण Adj. *nicht hart, — unbarmherzig, mild* 181,27.

अदाशु, अदाशुरि und अदाश्वंस् Adj. *den Göttern nicht huldigend.* Compar. vom letzten अदाशूष्टर.

अदास m. *kein Sclave, freier Mann.*

अदाहुक Adj. *nicht brennend, — sengend* Maitr. S. 1,8,9.

अदाह्य Adj. *unverbrennbar* Bhag. 2,24.

अदिक्क Adj. *keine Weltgegend für sich habend.*

1. अदिति f. *Mangel an Besitz, Dürftigkeit.*

2. अदिति 1) Adj. *schrankenlos, ungebunden, unendlich; unaufhörlich, unerschöpflich.* — 2) f. *a*) *Ungebundenheit, Unendlichkeit, Unvergänglichkeit.* — *b*) personificirt als Mutter der Âditja. Später Mutter aller Götter. — *c*) *Milchkuh.* — *d*) *Milch.* — *e*) *Weib.* — *f*) *Bez. des Todes* Çat. Br. 10,6,5,5. — *g*) **Erde.* — *h*) **Rede, Stimme.* — *i*) **Du. Himmel und Erde.*

*अदितिज m. *ein Gott.*

अदितित्व n. 1) *Unvergänglichkeit.* — 2) *das Wesen der* Aditi Çat. Br. 10,6,5,5.

*अदितिदैवत्य n. *das Mondhaus* Punarvasu Gal.

*अदितिनन्दन und *अदितिपुत्र (Gal.) m. *ein Gott.*

अदितिवन n. N. pr. eines *Waldes.*

अदितीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अदित्सत् und अदित्सु (195,22) Adj. *nicht geneigt zu geben.*

*अदिव्यगन्ध m. *Schwefel* Gal.

अदीक्षित Adj. *ungeweiht.*

अदीक्षितायन n. *eine best. Begehung* Ind. St. 2,299.

अदीन Adj. *nicht niedergedrückt, wohlgemuth.*

अदीनमनस् (MBh. 3,166,12), अदीनसत्त्व (Chr. 46,2. MBh. 3,165,7. R. 4,29,25) und अदीनात्मन् (MBh. 3,54,27. R. 1,1,16) Adj. *wohlgemuth.*

अदीयमान Adj. *nicht gegeben werdend;* f. आ *zur Ehe* 193,31.

अदीर्घ Adj. *nicht lang* 273,15.

अदीर्घसूत्र Adj. *nicht saumselig.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अदुःख Adj. *frei von Leiden, heilbringend.*

अदुःखनवमी f. *der 9te Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdrapada.

अदुग्ध Adj. *unausgemolken; unausgesogen.*

अदुच्छुन Adj. *kein Unheil mit sich führend.*

अदुरुक्त Adj. *nicht falsch —, nicht verletzend gesprochen* Tâṇḍja-Br. 17,1,9.

अदुर्ग Adj. *ohne Burg* Spr. 193.

अदुर्मख Adj. *unverdrossen.*

अदुर्मङ्गल Adj. (f. ई) *kein Unglück bringend.*

अदुष्कृत् Adj. *nicht übelthuend.*

अदुष्ट Adj. 1) *untadelhaft, wogegen sich Nichts sagen lässt, gut* 43,6. — 2) *unschuldig* R. 5,91,2.

अदुष्टत्व n. Nom. abstr. zu अदुष्ट 1) 215,30.

अदुष्प्राप Adj. (f. आ) *nicht schwer zu erreichen* 113,12.

अदुह्याना Adj. f. *keine Milch gebend* Kâtj. Çr. 25,1,18.

अदू Adj. *gabenlos* (?).

अदून Adj. *ungequält, unbeschädigt.*

अदूर 1) Adj. *nicht fern, nahe, benachbart.* — 2) n. *Nähe.* अदूरे, अदूरात् und अदूरतस् *in der Nähe, nahe bei* 114,5. 232,10.

अदूरकोप Adj. (f. आ) *zum Zorn geneigt* Kâd. 160.

अदूरगामिन् Adj. *nicht weit weg gehend* Lâṭj. 6,8,8.

*अदूरत्रिंश Adj. Pl. *gegen 30* P. 2,2,25, Sch.

अदूरभव, °वर्तिन् (Ragh. 1,87) und °स्थ Adj. *in der Nähe befindlich; nahe bevorstehend.*

अदूषण n. *das nicht zu Grunde Gehenlassen* Kâm. Nîtis. 14,17.

अदूषित Adj. 1) *untadelhaft, gut* 206,5. — 2) f. आ *nicht verunehrt, — geschändet* Hariv. 8544.

अदूषितकौमारा Adj. f. *deren Jungfräulichkeit nicht verletzt ist* Kathâs. 26,180.

*अदृकपथ m. = बुध Gal.

अदृपित und अदृप्त Adj. *nicht verblendet, besonnen, aufmerksam.*

अदृप्तक्रतु Adj. *aufmerkend, besonnen.*

अदृप्यत् Adj. *aufmerkend.*

*अदृश् Adj. *blind.*

अदृश्य 1) Adj. *a*) *unsichtbar* 88,6. 157,10. 30. *nicht zum Vorschein kommend, versteckt.* — *b*) *unansehnlich, hässlich* MBh. 3,173,66. — 2) *f. आ N. pr. einer Apsaras Gal.

अदृश्यकरण n. *das Unsichtbarmachen.*

अदृश्यत् 1) Adj. *unsichtbar* MBh. 1,210,19. — 2) f. °न्ती N. pr. der Gattin Çakti's MBh. 1,177,11.

अदृश्यमान Partic. *ungesehen* AV. 10,8,13.

अदृश्यरूप Adj. (f. आ) *unsichtbar* Sûrjas. 2,1.

अदृश्याञ्जन n. *eine unsichtbar machende Salbe* Spr. 6978.

अदृश्यीकरण n. *ein Mittel sich unsichtbar zu machen.*

अदृष्ट und अदृष्ट (Çat. Br.) 1) Adj. *a*) *bis dahin nicht gesehen, unbekannt.* — *b*) *dem Auge entrückt, unsichtbar* 163,3. 4. — *c*) *unvorhergesehen, unerwartet, unverhofft* 39,1. — *d*) *nicht gutgeheissen, — vorgeschrieben, unerlaubt.* — *e*) *erst später —, nach dem Tode sich zeigend.* — *f*) *übernatürlich.* — 2) m. *dem Auge sich entziehendes giftiges Gewürm.* — 3) n. *a*) **eine unvorhergesehene Gefahr.* — *b*) *Schicksal.* — *c*) *eine sittliche* oder *unsittliche Handlung als Ursache künftiger Wirkungen.*

अदृष्टकारित Adj. *durch eine unsichtbare höhere Macht bewirkt* 219,12. Suçr. 1,21,10. Kaṇ. 5,2,17.

अदृष्टदर्शन n. *Schauen von Nichtgesehenem* Sâmav. Br. 3,4,1.

अदृष्टनर und अदृष्टपुरुष Adj. *ohne Mittelsperson abgeschlossen* (संधि *Bündniss*).

अदृष्टपूर्व Adj. (f. आ) *früher nicht gesehen, — gekannt.*

अदृष्टरजस् Adj. *blank* (Spiegel) Sâmav. Br. 3,4,4.

अदृष्टरूप Adj. (f. आ) *von unbekanntem Aeussern* R. 2,55,29.

अदृष्टवत् Adv. *unerwartet, in Folge guter oder böser Handlungen* MBh. 12,204,5.

अदृष्टहन् Adj. *dem Auge sich entziehendes* (giftiges Gewürm) *tödtend.*

*अदृष्टि und *अदृष्टिका f. *ein Blick des Missfallens.*

अदृष्टिदान n. *das Sichnichtzeigen, das Nichtvorlassen* Spr. 196.

अदेय Adj. *nicht zu geben, was nicht gegeben zu werden braucht, was man nicht geben mag* 96,22. Spr. 7764.

अदेव 1) Adj. (f. ई) *den Göttern feindlich.* — 2) m. *Nichtgott* 207,32. *ein* Asura.

अदेवक Adj. (f. आ) *an keinen Gott gerichtet.*

अदेवता f. *keine Gottheit.*

अदेवत्र Adj. *den Göttern nicht zugewandt.*

अदेवयत् und अदेवयु Adj. *die Götter nicht liebend.*

अदेवर m. *ein Anderer als ein Schwager* Gaut. 18,7.

अदेवृघ्नी Adj. f. *den Schwager nicht tödtend.*

अदेश m. *unrechter Ort.*

अदेशकाल *unrechter Ort und unrechte Zeit.*

अदेश्य Adj. *nicht am Orte befindlich, der bei einer Sache gar nicht zugegen gewesen ist.*

*अदेह m. *der Liebesgott* Gal.

अदैन्य n. *gehobene Stimmung, guter Muth* MBh. 12,274,18.

अदैव Adj. *wobei die Götter nicht betheiligt sind.*

अदैवकृत Adj. *nicht vom Schicksal bewirkt* MBh. 3,65,40.

अदोमद und अदोमध Adj. *keine Beschwerden verursachend.*

अदोमय Adj. *aus Jenem gebildet, Jenes enthaltend.*

अदोमूल Adj. (f. आ) *darin wurzelnd* R. 1,53,25.

1. अदोष m. 1) *kein Uebel, — Missstand* Kâtj. Çr. 25,5,25. — 2) *kein Vergehen, keine Sünde* Gaut. 23,29.

2. अदोष Adj. (f. आ) *schuldlos* 120,18. Ragh. 14,34.

अदोषगुणात्मता f. *das Freisein von Fehlern und Vorzügen* Sâh. D. 246,20.

अदोषता f. *Fehlerlosigkeit* Sâh. D. 603.

अदोह m. *das keine Milch Geben.*

अदौर्बल्य n. *kein Gefühl der Schwäche* Karaka 1,16.

अद्द m. 1) etwa *Rohrstab, Stengel.* — 2) **aus Reismehl gebackener Opferkuchen.*

अद्धा Adv. *fürwahr.* अद्धातम Adj. *ganz deutlich, — offenbar* Ait. Âr. 47,16. अद्धातमाम् Adv. *ganz sicher.*

अद्धाति m. *der im Besitz der Wahrheit ist, Weiser.*

अद्धाबोधेय m. Pl. Name einer Schule.

अद्ध्यालोहकर्णा (vielleicht अध्या°) Adj. *ganz rothe Ohren habend.* अधिरूढकर्णा v. l.

अद्भिस् Instr. Pl. von अप् *Wasser.*

अद्भुत und einmal अद्भुत 1) Adj. (f. आ) *a) unsichtbar.* — *b) geheimnissvoll; wunderbar* 38,8. 51,21. 65,6. — 2) m. *a) das Wunderbare* als poetischer Rasa. — *b) eine best. künstliche Schreibart.* — *c)* N. pr. des Indra im 11ten Manvantara. — 3) n. *Wunder, ein ausserordentliches Naturereigniss* 220,32. Spr. 7861. °तम n. *ein sehr grosses Wunder.*

अद्भुतक्रतु Adj. *geheimnissvoll wirkend.*

अद्भुतगीता f. Titel eines Werkes Bühl. Guj. 4,36.

अद्भुततरंगिणी f. desgl. Cat. C. Pr. 222.

अद्भुतत्व n. *Wunderbarkeit.*

अद्भुतधर्म m. *die wunderbare Natur,* Bez. eines der 9 buddhistischen Añga Childers s. v.

अद्भुतपुण्य m. N. pr. eines Dichters.

अद्भुतब्राह्मण n. Titel eines Brâhmaṇa.

अद्भुतरामायण n. Titel zweier Werke.

अद्भुतविधि Adj. *wunderbar verfahrend* Kathâs. 18,267.

अद्भुतविवेक m. Titel eines Werkes Cat. NW. Pr. 174.

अद्भुतशान्ति f. Titel eines Pariçishṭa zum Atharvaveda.

अद्भुतसागर m. Titel eines Werkes Bühl. Guj. 4,114.

अद्भुतसार m. 1) **das Harz der Mimosa Catechu.* — 2) Titel eines Werkes.

*अद्भुतस्वन m. Bein. Çiva's.

*अद्भुताध्यापक m. *ein Mann, der die über Wunder handelnden Bücher lehrt.*

अद्भुतार्थ Adj. (f. आ) *wunderbare Dinge enthaltend* Kâvjâd. 1,38.

अद्भुतावह Adj. (f. आ) *Staunen erregend* Râgat. 7,552. 570.

अद्भुतैनस् Adj. *an dem kein Fehler wahrzunehmen ist.*

अद्भुतोत्तरकाण्ड n. Titel eines Nachtrags zum Râmâjaṇa.

अद्भुतोपम Adj. *einem Wunder gleichend* MBh. 3,166,41.

अद्भुतोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem ein Wunder, etwas Unmögliches, vorausgesetzt wird,* 248,22.

अद्भ्यस् Dat. und Abl. Pl. von अप् *Wasser.*

अद्मन् n. *Speise, Mahl.*

*अद्मनि m. *Feuer.*

*अद्मर Adj. *gefrässig.*

अद्मसद् m. *Tischgenosse.*

अद्मसद्य n. *Tischgenossenschaft.*

अद्मसद्वन् m. *Tischgenosse.*

अद्य und selten अदिअ, auch अद्या (ved.) Adv. *heute; jetzt.* अद्यैव *schon heute, alsbald* 48,16. 163,7. अद्यापि *noch heute, noch jetzt* 128,28. Spr. 7705. 7726. *schon heute, — jetzt.* अद्यापि mit einer Negation im Satze *noch immer nicht* 43,12. 163,5. 250,5. *jetzt noch nicht; jetzt nicht mehr.* अद्य पूर्वम् und अद्य यावत् (142,2) *bis jetzt.* अद्य प्रभृति und अद्यारभ्य *von heute an, von jetzt an* 146,29. 155,30. अद्येदानीम् = अद्य = इदानीम्.

अद्यतन 1) Adj. *a) heutig, jetzig; jetzt lebend.* — *b) am selben Tage erfolgend.* — 2) f. ई *Aorist.*

अद्यतनीय Adj. *heutig.*

अद्यतनम् Adv. *von heute an* Dhûrtan.

अद्यत्व n. *Jetztzeit.*

अद्यदिन n. und अद्यदिवस m. *der heutige Tag.*

अद्यश्व Adj. *das Heute und Morgen enthaltend* Tâṇḍja-Br. 9,4,18.

*अद्यश्वीन Adj. 1) *was heute oder morgen erfolgen kann.* — 2) f. आ *unmittelbar vor der Niederkunft sich befindend.*

अद्यसुत्या f. Soma-*Kelterung innerhalb eines und desselben Tages* Kâtj. Çr. 12,6,26. Âçv. Çr. 6,11,15. Lâṭj. 1,4,15.

अद्याश्व n. *das Heute und Morgen.*

अद्याहृत Adj. *heute herbeigeholt.*

अद्यु Adj. *nicht brennend.*

अद्युत् Adj. *glanzlos.*

(अद्यूत्य) अद्यूतिअ n. *unglückliches Spiel.*

अद्रव Adj. *nicht flüssig* Kâç. zu P. 4,1,54.

अद्रवपायिन् Adj. *nichts Flüssiges trinkend* Suçr. 1,239,8.

1. अद्रव्य n. *ungeeigneter Gegenstand, untaugliches Subject* Mâlav. 14,23.

2. अद्रव्य Adj. *besitzlos.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,1,10.

अद्रष्टर् Nom. ag. *nicht sehend* Maitrjup. 6,11.

अद्रि m. 1) *Fels, Berg* 7,13. 10,4. 99,19. *Gebirge.* — 2) *Schleuderstein.* — 3) *Stein zum Schlagen des* Soma. — 4) *Wolke.* — 5) Bez. der Zahl sieben (wegen der *sieben Hauptgebirge*). — 6) N. pr. eines Sohnes des Vishvagaçva MBh. 3,202,3. — 7) **Baum.* — 8) **die Sonne.*

*अद्रिकदली f. *eine Species der* Kadalî Gal.

*अद्रिकर्णी *Clitoria Ternatea Lin.*

अद्रिका f. 1) **Koriander* Nigh. Pr. — 2) N. pr. einer Apsaras.

*अद्रिकीला f. *die Erde.*

अद्रिकृतस्थली f. N. pr. einer Apsaras.

*अद्रिज 1) n. *Erdharz.* — 2) f. आ *a) eine Pfefferart* Râgan. 6,18. — *b) die Göttin* Pârvatî.

*अद्रिजतु n. *Erdharz* Nigh. Pr.

अद्रिजा Adj. *felsgeboren.*

अद्रिजूत Adj. *durch die Pressteine beschleunigt.*

अद्रितनया f. 1) *die Göttin* Pârvatî. — 2) *ein best. Metrum.*

अद्रिदुग्ध Adj. *mit Steinen gemolken, — ausgepresst.*

*अद्रिद्विष् m. Bein. Indra's.

*अद्रिधन्वन् m. Bein. Çiva's Gal.

*अद्रिनन्दिनी f. *die Göttin* Pârvatî.

अद्रिबर्ह्स् Adj. *felsenfest* R̥V. TBr. 2,7,13,2.

अद्रिबुध्न Adj. *Felsen zum Boden habend, auf Felsen gegründet.*

अद्रिभिद् 1) Agj. *Felsen spaltend.* — 2) *m. Bein. Indra's.

*अद्रिभू f. *Salvinia cucullata.*

अद्रिभेदन n. 1) *das Entzweigehen eines* Soma-*Steines* Kâtj. Çr. 25,12,15. — 2) *das Spalten der Felsen* Spr. 7616.

अद्रिमातर् Adj. *den Felsen zur Mutter habend, felsentsprossen.*

*अद्रिमाष m. Pl. *eine Bohnenart* Nigh. Pr.

अद्रिमूर्धन् m. *Berggipfel* MBh. 12,321,44.

*अद्रिराज् und अद्रिराज (MBh. 3,42,24) m. *Fürst der Berge,* Bein. des Himâlaja.

अद्रिवत् Adj. (Voc. °वस्) *mit Schleudersteinen versehen* R̥V.

*अद्रिशय्य Adj. *auf dem Berge ruhend,* Beiw. Çiva's.

अद्रिषुत Adj. *mit Steinen gekeltert.*

अद्रिसंह्त Adj. *mit Steinen zermalmt.*

अद्रिसानु Adj. *auf Bergesrücken weilend* R̥V.

*अद्रिसानुजा f. *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

*अद्रिसार m. *Eisen.*

अद्रिसारमय Adj. *eisern* MBh. 3,173,55.

*अद्रीश m. *Fürst der Berge,* Bein. des Himâlaja und Çiva's.

अद्रुत Adj. *nicht beschleunigt* TS. Prât. 23,20.

अद्रुह् Adj. (Nom. अध्रुग्) *nicht schädigend, wohlwollend.*

अद्रुह्वाण und अद्रुह्वन् Adj. dass. R̥V.

*अद्रेष्क m. *Melia sempervirens* Nigh. Pr.

अद्रोग्धर् Nom. ag. *nicht übelwollend.*

अद्रोघ und अद्रोघ Adj. *arglos, wohlwollend.* अद्रोघम् Adv. *ohne Gefährde.*

अद्रोघवाच् Adj. *dessen Rede arglos ist.*

अद्रोघावित Adj. *Arglosigkeit liebend.*

1. अद्रोह् m. *keine Feindseligkeit, Wohlwollen.* अद्रोहसमयं कर् *Friede geloben.*

2. अद्रोह् Adj. *nicht feindselig* Spr. 3591.

अद्रोह्निन् Adj. dass.

°अद्वन् Adj. *essend.*

अद्वय 1) Adj. *nicht zweierlei, zweitlos, einig* 258,7. 284,33. — 2) m. *a)* **ein* Buddha. — *b)* N. pr. = अद्वयानन्द. — 3) n. *Nichtdualismus, Monismus.*

अद्वयतारक Titel einer Upanishad.

अद्वयत्व n. *das nicht zweierlei Sein, Einheit* 288,16.

अद्वयत् Adj. *nicht doppelzüngig, aufrichtig, ergeben.*

*अद्वयवादिन् m. *ein* Buddha.

अद्वयस् Adj. = अद्वयत्.

अद्वयानन्द 1) Adj. *dessen Wonne die Einheit ist* 253,15. — 2) m. N. pr. eines Lehrers 253,15.

अद्वयामृतपति m. N. pr. eines Mannes B.A.J. 10,54.

अद्वयाविन् und अद्वयु Adj. = अद्वयत्.

अद्वार् f. *was keine Thür —, kein Thor ist* Çat. Br. 11,1,1,3. MBh. 13,123,11.

अद्वार n. 1) dass. Çat. Br. 14,6,7,9. Kâtj. Çr. 8,4,26. 21,4,28. — 2) *nicht die rechte Ausgangsgegend* Ind. St. 14,321.

1.*अद्विज m. *ein Brahman, der durch das Ausgehenlassen des heiligen Feuers seiner Kaste verlustig gegangen ist.*

2. अद्विज Adj. *keine Brahmanen habend.*

अद्वितीय Adj. *zweitlos* 282,25. 286,8.

अद्वियोनि Adj. *nicht aus zwei* (Vocalen) *hervorgegangen, nicht diphthongisch* R̥V. Prât. 11,2.

अद्विरुक्तत्व n. *das nicht zweimal Gesagtsein* Gaim. 3,6,2.

अद्विर्वचन n. *keine Wiederholung* Gaim. 2,4,16.

(अद्विषेण्य), अद्विषेणिम्र und अद्वेषं Adj. *nicht übelwollend, wohlwollend.*

अद्वेषरागिन् Adj. *frei von Ab- und Zuneigung.*

अद्वेषस् Adv. *ohne Abneigung, in friedlicher Gesinnung.*

अद्वेष्टृत्व n. *Wohlwollen* 289,3. 6.

1. अद्वैत n. *Nichtdualität, Einheit* 288,27. अद्वैतेन *mit Ausschluss eines Andern, einzig und allein.*

2. अद्वैत 1) Adj. *ohne Dualität, zweitlos, einig* 261,7. 284,25. — 2) m. N. pr. = अद्वैतानन्द.

अद्वैतकौस्तुभ m., °चन्द्रिका f., °चिन्तामणि m. und °ज्ञानसर्वस्व n. Titel von Schriften.

अद्वैतत्व n. Nom. abstr. zu 2. अद्वैत 1) Ind. St. 9,154.

अद्वैतदर्पण m., °दीपिका f., °ब्रह्मसिद्धि f., °मकरन्द m. und °रत्नरक्षण n. Titel von Schriften.

*अद्वैतवादिन् m. Bein. Çamkarâkârja's Gal.

अद्वैतविद्याविनोद m. und °सिद्धि f. Titel von Schriften.

अद्वैताचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

1. अद्वैतानन्द m. 1) *die Wonne über den Monismus.* — 2) Titel einer Schrift.

2. अद्वैतानन्द m. N. pr. eines Lehrers.

अद्वैतामृत n. Titel einer Schrift.

अद्वैतोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

अद्वैधम् Adv. *gleichmässig* R. ed. Bomb. 2,118,3.

अध und अधा (älter als अथ, अथा) Adv. 1) *darauf, dann, alsdann, da.* Insbes. nach einem Relativum, einer Temporal- oder Conditional-Partikel. — 2) *und, sodann.* अध — अध *sowohl — als auch* 30,13. अध — अध वा *entweder — oder.* — 3) *aber, dagegen, jedoch.* — 4) *darum, deshalb.*

अधउपासन n. euphemistische Bez. des *Beischlafs* Çaṅk. zu Bṛh. Âr. Up. 6,4,2.

*अधःकर m. *der untere Theil der Hand* (vom Handgelenk bis zu den Wurzeln der Finger).

अधःकरण n. *das Unterordnen* Sâh. D. 296,10.

अधःकृष्णाजिनम् Adv. *unter das schwarze Fell.*

अधःक्रिया f. *Erniedrigung, Geringschätzung.*

अधःखनन n. *das Untergraben* Spr. 1516.

*अधःपटु m. *Kampher* Gal.

अधःपात m. 1) *ein Fall nach unten* (auch uneig.) Spr. 2887. — 2) = अधःपातन Bhâvapr. 2,99,19.

अधःपातन n. *das Fällen* (in der Chemie).

अधःपिण्ड Adj. *mit den Knöpfchen nach unten* Kâtj. Çr. 17,4,2.

*अधःपुट n. *Nuss der Buchanania latifolia* Nigh. Pr.

*अधःपुष्पी 1) *Pimpinella Anisum.* — 2) *Elephantopus scaber.* — 3) *Phlomis esculenta* Râǵan. 4,88.

अधःप्रदेश m. *Schamtheile* Hariv. 8735.

अधःप्राङ्शायिन् (richtig अधःप्राक्शा°) Adj. *auf dem Erdboden, nach Osten gewendet, schlafend.*

अधन Adj. *keinen eigenen Besitz habend, besitzlos; unbemittelt, arm* 147,22. zu Spr. 2939.

अधन्य Adj. (f. आ) 1) dass. Vielleicht aber fehlerhaft für अधान्य *keine Getraide habend.* — 2) *unglücklich* Prij. 23,1.

अधप्रिय Adj. *jetzt erfreut* R̥V.

अधम 1) Adj. (f. आ) *a) der unterste.* — *b) der niedrigste, am Tiefsten stehende, geringste* 104,31. 161,16. 163,11 (auch in der 1ten Bed.). 13. पन्नगाधम *der niedrigste unter* 46,9. कुरुकुलाधम 59,14. अधमः पदीष्ट *sinke auf die tiefste Stufe.* विश्वस्मात् *niedriger als Alles.* समोत्तमाधमाः *Gleiche, Stärkere, Schwächere.* — 2) m. *eine Art Nebenmann.* °प्रभव Adj. (पुत्र) Sârâvalî bei Utpala im Eingange zu Varâh. Bṛh. 23(21). — 3) f. आ *eine best. Heroine.*

अधमचेष्ट Adj. *von der niedrigsten Handlungsweise* 104,33.

*अधमद्विज m. *ein mit Idolen herumgehender Brahmane* Gal.

अधमधी Adj. *von ganz geringem Verstande* 165,16.

अधमयोनिज Adj. (f. आ) *von einer ganz niedrigen Mutter stammend* 189,23.

अधमर्ण und अधमर्णिक m. *Schuldner.*

*अधमशाख m. und *°शाखीय Adj.

*अधमाङ्ग n. *Fuss.*

अधमाधम Adj. *unter Allen am Tiefsten stehend* Spr. 2379.

*अधमार्ध m. *der unterste Theil* und *अधमार्ध्य Adj. *zu unterst befindlich.*

अधर 1) Adj. (f. आ) a) *der untere.* अधरं कर् *sich unterwerfen, überwältigen* 3,19. अधरः पद् *unterworfen werden.* — b) *niedriger —, tiefer stehend.* मद् *als ich.* — c) *in einer Disputation* (Gal.) oder *in einem Process unterliegend.* — 2) m. a) *Unterlippe;* Sg. collect. *die Lippen* 167,29. 219,17. 251, 21. 23. Spr. 7627. fg. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — b) **eine Reisart* Gal. — c) *auch n. *pudendum muliebre.* — 3) *f. आ *Nadir.* — 4) *n. *der untere Theil.*

*अधरकण्टक 1) m. *Alhagi Maurorum* Nigh. Pr. — 2) f. °कण्टिका *Asparagus racemosus* Râǵan. 4,118.

अधरकण्ठ m. *der untere Hals; der untere —, hintere Theil der Kehle.*

*अधरतस् Adv. *unten.*

*अधरमधु n. *Lippenhonig, Speichel.*

अधरमूल Adj. *mit nach unten gehenden Wurzeln* Çat. Br. 1,3,3,10.

अधरय्, °यति *übertreffen, beschämen* Prasannar. 33,1.

अधरसपत्न Adj. *der seine Nebenbuhler besiegt hat* Maitr. S. 3,4,10.

*अधरस्तात् und *अधरस्मात् Adv. *unten.*

अधरहनु f. *der untere Kinnbacken.*

अधराचीन, (अधराच्य) अधराचिम्र und अधराञ्च् (f. °राची) Adj. 1) *nach unten gerichtet.* — 2) *nach Süden gerichtet, südlich.* अधराक् Adv. *von Süden her.*

अधरात् und अधरात्तात् Adv. *unten.*

अधरारणि f. *das untere Reibholz* (bei der Erzeugung des Feuers) 31,1.

अधरी Adv. mit कर् *sich unterwerfen, besiegen, übertreffen.* Mit भू *unterliegen.*

*अधरीण Adj. *unterliegend.*

*अधरेण 1) Adv. *unten.* — 2) Praep. mit Acc. und Gen. *unterhalb.*

*अधरेद्युस् Adv. *den Tag zuvor, vorgestern.*

अधरोत्तर 1) Adj. a) *unterliegend oder gewinnend.* — b) *vorangehend und nachfolgend, früher und später.* — 2) n. a) *eine niedrigere und höhere Stufe, Rangordnung.* — b) *ein Drunter und Drüber, ein Durcheinander.* — c) *Anrede und Entgegnung.*

*अधरोरुक n. vielleicht *ein bis zum Unterschenkel reichendes Gewand* (vgl. अर्धोरुक) Ind. St. 13,471.

अधरोष्ठ und अधरौष्ठ n. 1) *Unterlippe.* — 2) *Unter- und Oberlippe, die Lippen.* Am Ende eines adj. Comp. f. ई.

अधर्म m. *Ungesetzlichkeit, Unrecht; Schuld* 182, 11. 203,28. 221,16. अधर्मेण *auf eine ungerechte —, ungesetzliche Weise* 41,31. 163,15. Erscheint personificirt.

अधर्मज्ञ Adj. *das Gesetz —, das Rechte nicht kennend* M. 8,59.

अधर्मदण्डन n. *ungerechte Bestrafung* M. 8,127.

अधर्ममय Adj. *nicht aus Recht bestehend.*

अधर्मिष्ठ Adj. *das Rechte nicht thuend; ungesetzlich.*

अधर्मशरण Adj. *nicht auf das Gesetz sich stützend* Spr. 464.

अधर्म्य Adj. = अधर्मिष्ठ.

अधर्षण (MBh. 13,17,52) und °णीय Adj. *dem man nicht zu nahe treten darf.*

*अधवा f. *Wittwe.*

*अधश्चर m. *Dieb.*

अधश्चरणावपात m. *das sich Jmden zu Füssen Werfen* 184,15.

*अधश्चौर m. *Dieb.*

अधःशय Adj. (f. आ) *auf der Erde liegend.*

अधःशय्य Adj. *auf dem Erdboden schlafend.*

अधःशय्या f. *das Schlafen auf dem Erdboden.*

अधःशय्यासनिन् Adj. *auf dem Erdboden schlafend und sitzend* Gaut. 2,21. 14,37.

*अधःशल्य m. *Achyranthes aspera* Râǵan. 4,90.

अधःशायिता f. *das Schlafen auf dem Erdboden* Gaut. 19,15.

अधःशायिन् Adj. *auf dem Erdboden schlafend* 38,10.

अधःशिरस् 1) Adj. *mit nach unten gerichtetem Kopfe.* — 2) m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,4.

अधःशीर्ष Adj. = अधःशिरस्.

अधस् 1) Adv. a) *unten* 19,11. 22. 80,12. 106,28. 173,28. *auf dem Erdboden* 35,32. 299,21. अधोऽधो विद्यमानानाम् *tiefer und tiefer gelegen* 268,4. — b) *hinunter, hinab* 67,6. 152,23. 168,28. 170,27. 173, 16. 180,12. 290,10. अधः कर् *nach unten thun* 163, 9. auch so v. a. *übertreffen* Kâd. 202. — 2) Praep. a) *unter, unterhalb.* α) mit Acc. (gewöhnlich nur auf die Frage *wohin*) 56,10. verdoppelt 227,6. — β) mit Gen. (gewöhnlich auf die Frage *wo*) 56,19. 110,25. 111,7. — γ) mit Abl. (auf die Frage *wo*). — δ) am Ende eines Comp. (auf die Frage *wo*) 154,22. — b) *vor* (zeitlich) mit Abl. Cit. im Comm. zu Gobh. 1,4,29.

अधस्तन Adj. 1) *der untere.* — 2) *vorangehend* (in einem Buche).

अधस्तराम् Adv. *sehr niedrig, nahe der Erde.*

°अधस्तल n. *die unter Etwas ausgebreitet Fläche, — Stelle.*

अधस्तात् 1) Adv. a) *unten; auf dem Erdboden* 154,12. 169,13. — b) *hinunter, hinab.* — c) *von unten her* 35,22. — d) *in Unterwürfigkeit* 32,21. — e) *vorher* Jâǵn. 1,106. — 2) Praep. *unter, unterhalb* (auf die Frage *wo* und *wohin*). a) mit dem Gen. 160, 2. — b) mit dem Abl. — c) am Ende eines Comp.

अधस्ताद्दिश् f. *Nadir.*

अधस्तान्निर्बाधम् Adv. *mit den Knöpfchen nach unten* Çat. Br. 7,4,1,10.

अधस्पद 1) Adj. (f. आ) *unter den Füssen befindlich, unterwürfig.* °पदं कर् *unter die Füsse treten; überwinden.* °पदम् Adv. *unter den Füssen, — die Füsse.* — 2) n. *Ort unter den Füssen* (des Unterworfenen).

अधःस्थ Adj. (f. आ) *unten befindlich, — liegend* Spr. 224. Bhâvapr. 2,100,23.

अधःस्थानासन n. *das Niedrigerstehen oder -sitzen* Gaut. 2,27.

अधा s. अध.

*अधामार्गव m. *Achyranthes aspera.*

अधारणक Adj. *unerträglich.*

अधार्मिक Adj. *ungerecht, seine Pflichten nicht erfüllend.*

अधार्य Adj. 1) *nicht zu tragen, zu schwer zum Tragen.* — 2) *nicht zurückzuhalten, — aufzuhalten* MBh. 13,35,20. — 3) *dem man obzuliegen nicht vermag.*

1. अधि 1) Adv. a) *in der (die) Höhe.* — b) *in hohem Grade.* — c) *inwendig* 19,20. — d) *ausserdem, überdies* 8,12. — 2) Praep. a) mit Acc. α) **über, oberhalb* 227,5. — β) *auf — hin, über — hin* Spr. 4035. Auch verdoppelt. — γ) *hin — zu, an — heran* Gaut. 12,41. 13,27. — δ) *in.* — ε) **in Bezug auf.* — b) mit Instr. *über — hinweg.* — c) mit Abl. α) *über* (örtlich und im Vergleich). — β) *von — herab, von — her* (örtlich und zeitlich), *von — hinweg, aus — hervor* 8,11. 14,12. 16,13. — γ) *nach* (zeitlich) Ait. Up. 4,3. — δ) *um — willen.* — ε) *anstatt* ṚV. 1, 140,11. — ζ) *in Bezug auf.* — d) mit Gen. *nach* (zeitlich). — e) mit Loc. α) *über* (der Zahl und dem Range nach). **über* und zugleich *unter* (der Stellung nach) 228,10. 11. — β) *auf, auf — hin, in, an* 8,9. 14,17. 15,27. — γ) *gegen, in Bezug auf* 36, 22. *wider* VS. 20,17. — f) am Ende eines Comp. *über* (der Zahl nach).

2. *अधि 1) m. = आधि *Seelenleiden.* — 2) f. = अवि *eine Frau zur Zeit der Katamenien.*

अधिक 1) Adj. (f. आ) a) *überschüssig, den Ueberschuss bildend, hinzukommend, mehr seiend.* — b) *das gewöhnliche Maass überschreitend, überfliessend, mit einem Ueberschuss versehen, mehr* oder *grösser als gewöhnlich, gesteigert, ausserordentlich* 40,4. 303,14. 310,17. Spr. 7818. Das den Ueberschuss oder Ueberfluss ausdrückende Wort steht im Instr. (Spr. 6681, v. l.) oder geht im Comp. voran Chr. 99,31. 195,19. 233,23. 235,4. एकमधिकं शतम् = एकाधिकं शतम् 101 MBh. 3,72,9. — c) *der höchste, beste* Spr. 6089. — d) *überwiegend, überlegen, höher stehend, mehr, grösser, stärker, heftiger, vorzüglicher, mehr geltend* 130,22. 250,7. गुणतस् *überlegen an*, सत्त्वाधिक desgl. Vet. in LA. 29,1. Das beim Vergleich Zurücktretende steht im Abl. (63,25. 168,23. 176,14. 182,22. 197, 30. 228,7. Spr. 7687), Instr. oder Gen. oder geht im Comp. voran (51,27. 122,27. 171,30). शताधिका *über das Hundert hinausgehend* 75,2. In dieser Bed. auch अधिकतर Spr. 2316. — e) *darüber* (Abl.) *hinaus liegend, entfernter* (von der Zeit) Suçr. 2, 295,5. द्व्यधिके ततः *zwei* (Jahre) *später* M. 2,65. — f) **dem Maasse nach niedriger stehend, kleiner als* (Abl.). — 2) अधिकम् und अधिक° Adv. a) *mehr als gewöhnlich, in hohem Grade, sehr* 165,6. 175, 21. 319,3. — b) *mehr, in höherem Grade, stärker* 96,26. Das beim Vergleich Zurücktretende im Abl. oder im Comp. vorangehend 126,20. 113,26. अधिकतरम् dass. — 3) n. a) *Ueberschuss.* — b) in der Rhetorik *das Uebermaass —, Grössersein* u. s. w. *des Enthaltenden* (Beispiel Spr. 1764) *oder des Enthaltenen* Vâmana 4,2,11. Kâvjapr. 10,42. Sâh. D. 723.

***अधिककण्टक** m. *Alhagi Maurorum* Râǵan. 4,44.

अधिकक्रोध Adj. *überaus erzürnt* Ragh. 12,90.

अधिकगुण Adj. *vorzügliche Eigenschaften besitzend* Suçr. 1,187,17. Davon Nom. abstr. °ता Mṛkkh. 20,1.

अधिकत्व n. *das Zuviel.* Am Ende eines Comp. *des Ueberwiegen —, Vorherrschen von.*

अधिकदन्त m. *Ueberzahn* Suçr. 2,127,4.

अधिकमास m. *Schaltmonat.*

अधिकरण n. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *Substrat, das worauf Etwas bezogen wird.* — 2) *Stoff, Substanz.* — 3) *Fach, Zweig, Branche* Spr. 6926. — 4) *ein einem speciellen Gegenstande gewidmeter Abschnitt, Artikel, Paragraph.* — 5) *Gericht, Gerichtshof.* — 6) in der Gramm. *das worauf, worin, woran, wo oder wann Etwas geschieht* oder *Statt findet, der Begriff des Locativs* 224,13. 233,3. 237,23. 238,17.

अधिकरणकौमुदी f., °चन्द्रिका f. und °चुलक m. Titel von Schriften.

अधिकरणन्यायमाला f. Titel einer Schrift.

अधिकरणमण्डप *Gerichtshalle* Kâd. 98.

अधिकरणमाला f. und °रत्नमाला f. Titel von Schriften.

अधिकरणलेखक m. *Gerichtsschreiber* Kâd. 98.

अधिकरणसिद्धान्त m. *eine Hauptwahrheit, aus der andere Wahrheiten sich von selbst ergeben,* Njâjas. 1,1,30. Karaka 3,8.

अधिकरणिक m. *Richter.* Vgl. आधि°.

***अधिकर्द्धि** Adj. = समृद्ध.

अधिकर्मकर und °कर्मकृत् m. *Oberaufseher über die Arbeiter.*

अधिकर्मकृत m. *Oberaufseher, Verwalter, Schaffner.*

***अधिकर्मिक** m. *Oberaufseher über einen Markt.*

अधिकल्पिन् Adj. etwa *Uebervortheiler* (im Spiele).

अधिकवयस् Adj. *in vorgerückten Jahren* Venîs. 85.

***अधिकषाष्टिक** Adj. *über sechzig werth* u. s. w.

अधिकष्ट n. *grosses Elend, grosser Jammer.*

***अधिकसाप्ततिक** Adj. *über siebzig werth* u. s. w.

अधिकाक्षर Adj. (f. आ) *eine überschüssige Silbe habend* Nir. 7,13.

अधिकाङ्ग 1) Adj. (f. ई) *ein überzähliges Glied habend.* — 2) m. n. **eine auf dem Panzer über die Brust getragene Schärpe.*

अधिकाधिक Adj. *stets wachsend, — zunehmend* 175,28.

अधिकार m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *Oberaufsicht, Verwaltung, Amt* 149,3. — 2) *Berechtigung, Anspruch, Befähigung zu* (Loc.). — 3) **Prärogative eines Fürsten.* — 4) *das Trachten nach* (Loc.). — 5) *das worauf Etwas bezogen wird;* am Ende eines adj. Comp. *bezüglich auf.* — 6) *ein der Besprechung eines bestimmten Gegenstandes gewidmeter Abschnitt in einem Lehrbuch, das Kapitel von* (geht im Comp. voran) 239,8. — 7) bei den Grammatikern *der an die Spitze eines neuen Abschnittes gesetzte Gegenstand, über den von da an gehandelt werden soll und der in allen folgenden Regeln bis zu einem neuen Abschnitte in derselben grammatischen Form, in der er am Anfange auftritt, zu ergänzen ist.* 221,6. 226,25.

अधिकारक Adj. *einen Gegenstand vorführend, einleitend* TS. Prât. 22,6.

अधिकारपुरुष m. *Beamter.*

अधिकारमाला f. und °संग्रह m. Titel von Schriften.

अधिकारस्थ Adj. *in einem Amte stehend.* पुरुष *Beamter* Spr. 7638.

अधिकारिता f. und **अधिकारित्व** n. *Oberaufsicht über* (Loc. oder im Comp. vorangehend).

अधिकारिन् 1) Adj. a) *ein Amt bekleidend; die Oberaufsicht über Etwas* (geht im Comp. voran) *habend* 109,25. — b) *Ansprüche auf Etwas* (geht im Comp. voran) *habend; zu Etwas geeignet, tauglich* 253,28. 254,3. 256,24. — 2) *m. *Mensch.*

अधिकार्थवचन n. *Uebertreibung.*

***अधिकार्मि.**

अधिकृत m. *Haupt, Aufseher, Verwalter, Chef, Beamter* (das Amt im Loc. oder im Comp. vorangehend).

°**अधिकृतत्व** n. *das über Etwas Gesetztsein, das Bestimmtsein zu.*

***अधिकृष्णम्** Adv. *in Bezug auf* Kṛshṇa.

***अधिक्रम** m. *Angriff.*

अधिक्षित् m. *Beherrscher.*

अधिक्षेप m. *Beschimpfung, Verspottung.*

अधिगन्तर् Nom. ag. *Finder* Gaut. 10,38.

अधिगन्तव्य Adj. 1) *zu erlangen, zu gewinnen* 191, 32. — 2) *zu erreichen, zu ergründen* Spr. 1339. — 3) *zu studiren.*

अधिगम m. 1) *Auffindung, Erlangung, Antreffung, Habhaftwerdung* Gaut. 10,39. — 2) *Gewinn.* — 3) *Erfahrung, Erleidung.* — 4) *Gewinnung einer Ueberzeugung, Erkenntniss* Gaut. 11,23. — 5) *Studium, das Lernen, Lesen.*

अधिगमन n. 1) *das Erlangen, Antreffen, Habhaftwerden.* — 2) *Studium, das Lesen.*

अधिगम्य Adj. 1) *wohin man zu gelangen hat* Bhâg. P. 5,10,10. — 2) *zugänglich.* — 3) *erkennbar, fassbar.* — 4) *zu studiren.*

(**अ॑धिगर्त्य**) **अ॑धिगर्तिअ** Adj. *auf dem Wagensitze befindlich.*

अधिगव॑ Adj. *vom Rind —, von der Kuh kommend* AV. 9,6,39.

अधिगुण Adj. *mit hohen Eigenschaften begabt.*

अधिगोप्तर् Nom. ag. *Hüter.*

अधिचङ्क्रम॑ Adj. (f. आ) *über Etwas kriechend* AV. 11,9,16.

अधिचर Adj. *überschüssig.*

अधिचरण in स्वधि°.

***अधिज** Adj.

अधिजनन n. *Geburt.*

अधिजानु Adv. *auf das Knie.*

अधिजिह्व m. *Ueberzunge, Geschwulst an der Zunge.*

अधिजिह्विका f. 1) dass. — 2) **Zäpfchen im Halse* Nigh. Pr.

अ॑धिज्य Adj. *mit aufgezogener Sehne* Çat. Br. 14,

6,8,2. अधिज्यधन्वन् Adj. *an dessen Bogen die Sehne aufgezogen ist* 9,1,1,6. Chr. 96,2. अधिज्यता f. Nom. abstr.

अधिज्योतिषम् Adv. *in Bezug auf das Leuchtende.*

अधित्यका f. *Bergebene, Bergplateau* Çiç. 4, 40.

अधिदण्डनेतर् m. *der oberste Richter,* Jama Bhâg. P. 3,16,10.

अधिदन्त m. *Ueberzahn.*

अधिदिन n. *überschüssiger Tag.* Pl. *die höhere Zahl der Lunartage im* Ahargaṇa *im Vergleich zu den Solartagen* Siddh. Çir.

अधिदीधितिभावार्थ m. Titel einer Schrift.

अधिदेव m. *ein höchster Gott.*

अधिदेवतम् Adv. *in Bezug auf die Götter.*

अधिदेवता f. *eine höchste Gottheit, Schutzgottheit.*

अधिदेवन n. *Spielbrett beim Würfelspiel.*

अधिदैव n. *die den Agens einer Thätigkeit leitende Gottheit* Gop. Br. 1,4,2.

अधिदैवत n. *Schutzgottheit* und = अधिदैव.

अधिदैवतम् Adv. *in Bezug auf die Gottheit, — das göttliche Princip.*

अधिदैवत्य n. *die oberste göttliche Stellung unter* (Abl.) Maitrjup. 4,4.

अधिनाथ m. 1) *Oberherr.* — 2) N. pr. eines Autors.

अधिनिर्णिज् Adj. *in ein Prachtgewand gehüllt.*

अधिप m. *Gebieter, Herr, Oberhaupt; Regent* in der Astrol.

अधिपति m. 1) dass. — 2) *Wirbel auf dem Kopfe.*

अधिपतिवती Adj. f. *den Herrn in sich enthaltend* Maitrjup. 6,5.

अधिपत्नी f. *Oberherrin.*

अधिपथम् Adv. *über einen Pfad hinweg.*

अधिपा m. *Gebieter, Herrscher.*

अधिपांसुल Adj. *überaus staubig.*

अधिपाश m. *Knebel* Kauç. 49.

अधिपुरुष m. *der höchste Geist* Gaim. 6,2,16.

अधिपूतभृतम् Adv. *über dem den gereinigten* (Soma) *enthaltenden* (Kübel).

अधिपूरुष m. *der höchste Geist* VP. 1,12,59.

अधिपेषण Adj. *worauf Etwas zermalmt wird.*

अधिपौरुष n. *die höchste Manneskraft* MBh. 13, 16,18.

अधिप्रजम् Adv. *in Bezug auf die Nachkommenschaft, — Familie.*

अधिप्रज्ञम् Adv. *in Bezug auf die Erkenntniss* Kaush. Up. 3,8.

अधिप्रष्टियुग n. *das Joch am* Prashṭi-*Pferde.*

अधिप्लवन n. *das Hinüberspringen über* (im Comp. vorangehend).

अधिफाणित Adj. *mit verdicktem Zuckerrohrsaft übergossen* MBh. 13,64,26.

अधिबल n. 1) *das Ueberbieten* (Rede durch Rede). — 2) in der Dramatik *hinterlistiger Anschlag.*

अधिबाधितर् Nom. ag. *Belästiger, Quäler.*

अधिबुभूषु Adj. *der die Oberhand bekommen will.*

*अधिभू m. *Herrscher, Gebieter.*

अधिभूत n. *das Gebiet* oder *Object des Agens.*

अधिभूतम् Adv. *in Bezug auf die Wesen* Kaush. Up. 3,8.

अधिभोजन n. *Zugabe.*

अधिमखम् Adv. *bei Gelegenheit eines Opfers.*

अधिमन्थ m. *eine best. Krankheit des Auges.*

अधिमन्थन 1) Adj. *womit gerieben wird.* — 2) n. *das* (harte) *Holzstück, welches auf dem* (weichen) *gerieben wird.*

अधिमांस und °क n. *von Speichelfluss begleitete schmerzhafte Anschwellung des Zahnfleisches in der Gegend des Weisheitszahnes.*

अधिमांसार्मन् n. *eine best. Krankheit des Weissen im Auge* Suçr. 2,310,9.

अधिमात्र Adj. *übermässig* Jogas. 2,34. Davon Nom. abstr. °त्व n. 1,22.

अधिमात्रकारुणिक (अतिमात्र°?) n. N. pr. eines Mannes.

अधिमात्रम् Adv. *in Bezug auf die Lautmaasse.*

अधिमास und °क m. *Schaltmonat.*

अधिमासदिन n. = अधिदिन Comm. zu Siddh. Çir.

अधिमित्र n. in der Astrol. *gelegentlicher Freund* Varâh. Brh. 13,1. Davon Nom. abstr. °ता f. Utpala zu 22,3.

अधिमुक्ति f. *Neigung, starker Zug nach; Vertrauen* (buddh.).

अधिमुक्तिक 1) m. Bein. Mahâkâla's. — 2) am Ende eines adj. Comp. = अधिमुक्ति Lalit. 312,2.

*अधिमुक्तिका f. *Perlmutter* Nigh. Pr.

अधिमोक्ष m. buddh. = अधिमुक्ति.

1. अधियज्ञ m. *das höchste Opfer.*

2. अधियज्ञ Adj. *auf das Opfer bezüglich.* °यज्ञम् Adv. *in Bezug auf das Opfer.*

*अधियाग *n.* = अधिकाङ्ग 2).

अधियोग m. *eine best. Constellation* Varâh. Brh. 13,2.

अधियोध R. Gorr. fehlerhaft. युधि यो ed. Bomb. 6,48,24.

अधिरज्जु Adj. *einen Strick mit sich führend.*

अधिरथ 1) Adj. *a) auf dem Wagen stehend, zu Wagen seiend;* m. *Kämpfer zu Wagen, Wagenlenker.* — *b) durch einen Wagen vermehrt, nebst einem Wagen.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer. — 3) n. *Wagenlast.*

अधिरथीय n. कुत्सस्य Name eines Sâman.

अधिराज् und °राज (137,29. 139,6) m. *Oberherrscher, Oberhaupt.*

अधिराजता f. *Oberherrschaft über* (Gen.).

अधिराजन् m. *Oberherrscher, Oberhaupt.*

अधिराज्य n. 1) *Oberherrschaft.* — 2) N. pr. eines *Reiches.*

अधिराज्यकुशाद्य m. N. pr. eines Reiches MBh. 6,9,44.

अधिराष्ट्र n. N. pr. eines *Reiches.*

अधिरुक्म Adj. *Goldschmuck an sich tragend.*

अधिरूढकर्ण Adj. v. l. zu अध्यालोढकर्ण Maitr. S. 3,13,5.

अधिरोढव्य n. impers. *zu steigen auf* (Loc.).

अधिरोपण n. *das Aufsteigenlassen, Aufsetzen auf* (im Comp. vorangehend).

अधिरोहण 1) n. *das Steigen auf* (Loc. oder im Comp. vorangehend), *Besteigen* Çat. Br. 7,3,2,17. — 2) *f. ई *Leiter.*

*अधिरोहिणी f. *Leiter.*

अधिलोक m. *die höchste Welt.*

अधिलोकम् Adv. *in Bezug auf die Welten.*

अधिवक्तर् Nom. ag. *Fürsprecher* oder *Segner.*

अधिवङ्ग n. N. pr. eines *Waldes.*

*अधिवचन n. *Beiwort, Name, Benennung.*

अधिवत्सर n. *das Jupiterjahr von 361 Tagen.*

अधिवपन n. *das Aufstreuen.*

अधिवर्चम् n. *Abtritt* Gobh. 1,4,10. °वर्च n. v. l.

अधिवर्तन n. *das an's Feuer Rücken.*

अधिवसति f. *Wohnstätte, Wohnung.*

अधिवस्त्र Adj. *mit Gewändern bekleidet.*

अधिवाक m. *Fürsprache* oder *Segen.*

अधिवाक्यकुलाद्य m. N. pr. eines Reiches MBh. 6,352.

अधिवाद m. *Beleidigung mit Worten* Maitr. S. 3,2,2.

1. अधिवास m. 1) *Bewohner.* — 2) *Nachbar* 215, 6.11. — 3) *Wohnung, Wohnort, Sitz* 216,23 (am Ende eines adj. Comp. f. आ).

2. अधिवास m. *Ueberwurf, Decke.*

3. अधिवास m. *Parfüm* MBh. 3,43,17. Davon Nom. abstr. °ता Spr. 2562.

अधिवासन n. 1) *das Parfümiren* 246,23. — 2) *Einweihen* (einer Götterstatue). °मण्डप *die Festhütte, in der dieses geschieht.*

अधिवासना f. *Willfahrung* (buddh.).

अधिवासभूमि f. *Wohnort.*

*अधिवासित n. *Wohnung* Gal.

*°अधिवासिन् Adj. *wohnend, wachsend in.*

अधिवाह् m. *Aufseher über das Gespann.*

अधिवाहन m. N. pr. eines Mannes.
अधिविकर्तन n. *ferneres Zerschneiden.*
अधिविज्ञान n. *höchstes Wissen.*
अधिविद्यम् Adv. *in Bezug auf das Wissen.*
अधिवृक्षसूर्ये Loc. *zur Zeit, wo nur noch die Baumwipfel von der Sonne beschienen werden.* Am Anf. eines Comp. °सूर्य° Gaut. 5,40.
अधिवेत्तव्या Adj. f. *durch eine zweite Frau hintanzusetzen* 193,10.14.
अधिवेदन n. *das Heirathen einer zweiten Frau bei Lebzeiten der ersten* Verz. d. Oxf. H. 85,a,27.
अधिवेदम् Adv. *in Bezug auf den* Veda.
*अधिवेदिका und *°वेदिनी f. *eine zweite Frau bei Lebzeiten der ersten* Gal.
अधिवेद्या Adj. f. = अधिवेत्तव्या 193,1.
अधिवेश्म Adv. *im Hause.*
अधिशय m. *Zuschuss* Lāṭy. 6,5,13.18.19.23.24.28.
अधिशिरस् Adv. *über den Kopf* Kauç. 27.
अधिश्रयण 1) n. *das auf's Feuer Setzen.* — 2) *f. ई *Ofen.*
अधिश्रयणीय Adj. *auf das* Adhiçrajaṇa *bezüglich.*
अधिश्रयितवै Dat. Inf. *auf's Feuer zu setzen.*
अधिश्री Adj. *auf der Höhe des Glücks stehend.*
अधिश्रोत्रम् Adv. *an den Ohren.*
अधिषवण 1) Adj. *zum Pressen* (des Soma) *dienend.* — 2) n. a) *Presse,* namentlich Du. *die beiden Theile derselben: der Deckel und der durchlöcherte Trog.* — b) *das Fell, auf welchem der ausgepresste* Soma-*Saft läuft.*
(अधिषवण्य) अधिषवणिअ m. Du. *die beiden Theile der* Soma-*Presse.*
अधिष्ठातर् Nom. ag. (f. °त्री) *Vorsteher, der über Jmd* oder *Etwas gesetzt ist.* Davon Nom. abstr. °तृत्व n.
अधिष्ठान n. 1) *Standort, Grundlage, Sitz, Platz* 106,12. — 2) *Standplatz des Kriegers auf dem Wagen* Sāmav. Br. 3,6,4. — 3) *Residenz.* — 4) *Anwesenheit* Hār. — 5) *Herrschaft, hohe Stellung, Macht.* — 5) *Segen* (buddh.).
अधिष्ठानवत् Adj. *auf fester Grundlage ruhend.*
अधिष्ठायक Adj. *über Etwas stehend, beaufsichtigend.*
अधिष्ठेय Adj. *zu beherrschen; was beherrscht wird.*
अधिष्ण्य und °वत् (Vaitān. 18) Adj. *keinen* Dhishṇja *genannten Nebenaltar habend.*
अधिसीमकृष्ण m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,21,3.
अधिसेनापति m. *Oberheerführer.*
*अधिस्त्रि Adv. = स्त्रियाम्.

अधिस्त्री f. *eine hochstehende Frau.*
अधिस्पर्शम् Adv. *in Bezug auf die Berührung.*
*अधिहरि Adv. = हरौ.
अधिहस्ति Adv. *auf einem Elephanten.*
अधिहस्त्य n. *ein in der Hand gehaltenes Geschenk, mit dem man vor seinem Lehrer* u. s. w. *erscheint.*
अधीक् *die Wurzel* इ, इति *mit* अधि 235,20.
अधीकार m. 1) *Oberaufsicht, Verwaltung* (mit Loc.). — 2) *Befähigung.*
अधीतवेद (!) Adj. *der den* Veda *durchstudirt hat* Çat. Br. 14,6,11,1.
अधीति f. 1) *Erinnerung.* — 2) *Studium.*
अधीतिन् Adj. 1) *belesen, bewandert in* 233,3. — 2) *mit dem Studium der heiligen Schriften beschäftigt.*
अधीन Adj. (f. आ) meist am Ende eines Comp. 1) *liegend auf* Spr. 6012. — 2) *Jmdn gehörig.* — 3) *untergeben, untergeordnet, abhängig von.*
अधीनत्व n. *Unterthanenschaft, Abhängigkeit.*
अधीमन्थ m. = अधिमन्थ.
1. अधीर 1) Adj. (f. आ) a) *nicht fest, beweglich.* — b) *unentschlossen, wankelmüthig, ängstlich, kleinmüthig.* Eine solche Heroine geschildert Spr. 7028. — 2) *f. आ *Blitz.*
2. अधीर Adj. (f. आ) *unverständig.*
अधीरता f. *Kleinmuth.*
अधीराक्ष Adj. *mit beweglichen Augen* 249,31.
1. अधीवास m. *Wohnung, Wohnort, Sitz.*
2. अधीवास m. *Ueberwurf, Mantel.*
1. अधीवासस् n. dass. Vaitān. 36.
2. अधीवासस् Adv. *über dem Kleide.*
अधीश m. *Oberherr, Fürst, Gebieter.* Davon Nom. abstr. °ता f. 139,19.
*अधीशितर् Nom. ag. *Gebieter* so v. a. *Gatte, Geliebter.*
*अधीश्वर m. 1) *Oberkönig.* — 2) *ein* Arhant bei den Gaina.
अधुना Adv. *jetzt.*
अधुनातन Adj. *jetzig.*
*अधुर Adj. *unbelastet.*
अधूमक Adj. *rauchlos.*
अधृत Adj. *sich nicht ruhig verhaltend* TS. 5,3,2,1. Auch als Beiw. Vishṇu's.
अधृति f. 1) *Unruhe, Unbehaglichkeit.* — 2) *Wankelmuth.*
अधृष्ट Adj. 1) *unwiderstehlich, unbezwinglich* 11,9. 18,2. — 2) *nicht keck, bescheiden, schüchtern* Pańkat. III,193.
अधृष्य 1) Adj. a) *an den man sich nicht wagt.* — b) **stolz.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अधेनु f. *eine nicht milchende Kuh* Gaut. 9,19. Uebertr. so v. a. *etwas Unfruchtbares.*
अधैर्य n. *Wankelmuth, Kleinmuth.*
अधोअक्ष Adj. *nicht bis zur Achse reichend.*
*अधोंऽशुक n. *Untergewand.*
अधोक् 3. Sg. Imperf. vom दुह्.
अधोऽक्षज Adj. *unter einer Achse geboren;* m. Bein. Vishṇu's.
अधोऽक्षम् und °क्षेण Adv. *unter der Achse.*
अधोगत Adj. 1) *untergegangen* und *tief sich verneigend* Spr. 3076. — 2) *nach unten verschoben* (eine Art des Beinbruchs) Çārṅg. S. 1,7,58. Bhāvapr. 5,125.
1. अधोगति f. *Gang nach unten* (auch *zur Hölle*), *das Sinken.*
2. अधोगति Adj. *nach unten gehend; zur Hölle fahrend.*
अधोगमन n. *das Abwärtsgehen* Tattvas. 32.
*अधोघण्टा f. *Achyranthes aspera.*
अधोजानु Adv. *unterhalb des Knies* Çat. Br. 13,8,2,12. Kāty. Çr. 21,4,18.
*अधोजिह्विका f. *Zäpfchen im Halse.*
*अधोदारु n. *Säulenstuhl von Holz.*
*अधोदिश् f. *Nadir.*
1. अधोदृष्टि f. *Blick zur Erde.*
2. अधोदृष्टि Adj. *den Blick nach unten gerichtet.*
अधोदेश m. *der untere Theil des Leibes* Mahīdh. zu VS. 29,58.
अधोनयन n. *das Herunterbringen.*
अधोनिलय m. *Hölle* Spr. 5177.
अधोनिवीत Adj. *mit heruntergestreifter Opferschnur* Āçv. Gṛhj. 4,2,9.
अधोपहास m. *ein Spiel in den unteren Regionen* so v. a. *Beischlaf.*
अधोबिन्दु Adj. *dessen Tropfen nach unten laufen* Jogat. Up. 9.
अधोभक्त m. *nach dem Essen genommene Arzenei.*
अधोभग्न Adj. = अधोगत 2) Bhāvapr. 5,125.
अधोभाग m. 1) *der untere Theil; Tiefe.* — 2) *der untere Theil des Leibes* 217,8.
*अधोभुवन n. *Unterwelt.*
*अधोभूमि f. *unten —, am Fusse eines Berges gelegenes Land.*
*अधोमर्मन् n. *After.*
अधोमुख 1) Adj. (f. ई) a) *mit nach unten gerichtetem Gesicht* 65,17.27. — b) *nach unten gerichtet* 99,8. 317,7. zu Spr. 1519. — 2) m. a) *eine best. Hölle* VP. 2,6,17. — b) *Bein. Vishṇu's. — 3) *f. आ *eine best. Pflanze,* = गोजिह्वा. — 4) *f. ई *ein best. Vogel* Gal.

अधोराम Adj. *unten am Leibe dunkelfarbig.*

अधोलम्ब m. *Senkrechte* Colebr. Alg. 68.

*अधोलोक m. *Unterwelt.*

*अधोवदन Adj. 1) *mit nach unten gerichtetem Gesicht.* — 2) *nach unten gerichtet.*

अधोवर्चस् Adj. *nach unten taumelnd, zu Boden sinkend.*

अधोवायु m. *Farz.*

अधोऽवेक्षिन् Adj. *zur Erde blickend* Spr. 989, v.l.

अधोऽश्वम् Adv. *unter das Pferd.*

अधौत Adj. *ungewaschen* Pâr. Gṛhj. 2,6,20.

अध्यंस Adj. *auf der Schulter liegend.*

अध्यक्ष 1) Adj. (f. आ) a) *mit eigenen Augen sehend, Augenzeuge.* — b) *wahrnehmbar.* — 2) m. a) *Aufseher* 19,27. — b) **Mimusops Kauki.*

अध्यक्षरम् Adv. *in Bezug auf die Silben.*

अध्यग्नि Adv. *über dem Feuer* (bei der Trauung).

*अध्यच् Adj. *nach oben gerichtet.*

अध्यणुमात्रिक Adj. *um ein Viertel einer Mora länger* Comm. zu TS. Prât. 22,13.

अध्यण्डा f. *Carpopogon pruriens* und *Flacourtia cataphracta.*

अध्यधिक्षेप m. *frecher Tadel.*

अध्यधीन Adj. *vollkommen abhängig, Sclave.*

अध्यन्तेन Instr. Adv. *in die Nähe von, dicht zu — hin* 30,1.

अध्ययन n. *Studium, das Lesen* (insbes. der heiligen Schriften); *das Lernen von Jmd* (Abl.)

अध्ययनदानिक Adj. *in der Unterweisung im Studium bestehend* Suçr. 1,8,6.

अध्ययनसंप्रदान n. *Unterweisung im Studium.* Davon °दानीय Adj. *darauf bezüglich* Suçr. 1,8,2.

अध्ययनादान n. *Empfang von Unterricht von Jmd* (Abl.)

*अध्ययनीय Adj. *zu studiren, zu lesen.*

अध्यर्ध 1) Adj. (f. आ) *anderthalb.* — 2) f. आ *ein Backstein von best. Grösse* Çulbas. 3,58.121.127.

*अध्यर्धक Adj. *für anderthalb gekauft* u. s. w.

*अध्यर्धकंस 1) m. *anderthalb* Kaṁsa (*ein best. Maass*). — 2) Adj. *so viel enthaltend.*

*अध्यर्धकाकिणीक Adj. *anderthalb* Kâkiṇî *werth* u. s. w.

*अध्यर्धकार्षापण 1) m. *anderthalb* Kârshâpaṇa. — 2) Adj. *so viel werth* u. s. w.

*अध्यर्धकार्षापणिक Adj. = अध्यर्धकार्षापण 2).

*अध्यर्धखारीक Adj. *anderthalb* Khârî *enthaltend.*

*अध्यर्धपण्य Adj. *anderthalb* Paṇa *werth* u.s.w.

*अध्यर्धपाद्य Adj. *anderthalb Viertel werth* u. s. w.

*अध्यर्धप्रतिक Adj. *anderthalb* Kârshâpaṇa *werth* u. s. w.

*अध्यर्धमाष्य Adj. *anderthalb* Mâsha *wiegend.*

*अध्यर्धविंशतिकीन Adj. *dreissig werth* u. s. w.

*अध्यर्धशत 1) n. *hundertundfünfzig.* — 2) Adj. *so viel werth* u. s. w.

*अध्यर्धशतमान 1) m. *anderthalb* Çatamâna. — 2) Adj. *so viel werth* u. s. w.

*अध्यर्धशत्य Adj. *hundertundfünfzig werth* u.s.w.

*अध्यर्धशाण 1) m. *anderthalb* Çâṇa. — 2) Adj. *so viel wiegend.*

*अध्यर्धशाण्य Adj. = अध्यर्धशाण 2).

*अध्यर्धशातमान Adj. = अध्यर्धशतमान 2).

*अध्यर्धशूर्प 1) m. n. *anderthalb* Çûrpa. — 2) Adj. *so viel enthaltend.*

*अध्यर्धसहस्र 1) n. *tausendfünfhundert.* — 2) Adj. *so viel werth* u. s. w.

*अध्यर्धसाहस्र Adj. = अध्यर्धसहस्र 2).

*अध्यर्धसुवर्ण 1) m. n. *anderthalb* Karsha *Gold.* — 2) Adj. *so viel werth* u. s. w.

*अध्यर्धसौवर्णिक Adj. = अध्यर्धसुवर्ण 2).

अध्यर्धेड Adj. *anderthalb* Iḍâ *enthaltend.* n. Name eines Sâman Tâṇḍja-Br. 10,11,1. सामसामन् n. dass.

अध्यर्बुद n. *Uebergeschwulst, Uebergewächs.*

अध्यर्हणीय Adj. *hoher Ehren werth.*

अध्यवसान n. (adj. Comp. f. आ) *das Gewinnen einer festen Ansicht, das sich für Etwas Bestimmen.*

अध्यवसाय m. 1) dass. — 2) *Beschlussfassung, fester Vorsatz.* — 3) buddh. *blosse Meinung* Sarvad. 22,17.

अध्यवसायक m. = अध्यवसाय 2).

अध्यवसायित Adj. *fest beschlossen.*

अध्यवसायिन् Adj. *sich zu Etwas entschliessend* 105,29.

अध्यवसिति f. *Voraussetzung.*

अध्यवसेय Adj. buddh. *was man sich bloss vorstellt* Sarvad. 22,16.

अध्यवहनन Adj. *worauf gedroschen wird.*

अध्यशन n. *Das Zusichnehmen von Speisen, bevor die vorangegangene Mahlzeit verdaut ist.*

*अध्यश्व Adj. *zu Pferde sitzend.*

अध्यस्थ n. *Oberfläche eines Knochens.*

अध्यस्थि n. *Ueberknochen.*

अध्याण्डा f. *eine best. Pflanze* (vgl. अध्यण्डा).

अध्यात्म 1) Adj. *der Person angehörig, persönlich eigen.* — 2) n. a) *die höchste Seele.* — b) *die Seele als Agens einer Thätigkeit.*

अध्यात्मकल्पतरु m. und °चिन्तामणि m. Titel von Schriften.

अध्यात्मम् Adv. 1) *in Bezug auf die Person, — das Selbst, — die Allseele.* — 2) *zu sich hin; an sich, am Leibe* Gop. Br. 2,5,2.

अध्यात्मप्रदीपिका f., °बोध m., °मीमांसा f., °रामायण n., °विद्योपदेशविधि m., °शास्त्र n. und °सुधातरंगिणी f. Titel von Schriften.

अध्यात्मिक Adj. *auf den höchsten Geist oder auf die Seele bezüglich.* Richtiger आध्या°.

अध्यात्मोत्तरकाण्ड n. *das letzte Buch des* Adhjâtmarâmâjaṇa.

अध्यापक m. *Lehrer.*

अध्यापन n. *das Unterrichten.*

अध्यापय्, °यति Caus. von इ, एति mit अधि.

अध्यापयितर् Nom. ag. *Lehrer.*

अध्याप्य Adj. *zu unterrichten.*

अध्याय 1) *Adj. *studirend, lesend, belesen.* — 2) m. a) *Studium, das Lesen* (insbes. der heiligen Schriften. — b) *die für das Studium der heiligen Schriften angemessene Zeit.* — c) *grösserer Abschnitt in einem Werke, lectio.*

अध्यायशतपाठ m. Titel eines Werkes.

अध्यायिन् Adj. *studirend, lesend.*

अध्यारोप m. (257,31. 258,3) und अध्यारोपणा f. *falsche Uebertragung.*

अध्यारोह m. *das Aufsteigen* (auch uneig.).

अध्यावाप m. *das Aufstreuen, Aufschütten.*

अध्यावाहनिक n. *das aus dem elterlichen Hause mitgebrachte Vermögen einer Frau* 200,13.

अध्याशय m. buddh. *Neigung, Gesinnung* Lalit. 10,18. 11,5. 15,2. 215,7.

अध्यास m. 1) *das Aufsetzen, Aufstellen.* — 2) *falsche Uebertragung.* — 3) *Anhang, Zusatz.*

अध्यासन n. *Sitz, Aufenthaltsort.*

अध्यासभाष्य n. Titel einer Schrift.

अध्यासित n. *das Sitzen auf* Ragh. 2,52.

अध्यासितव्य Adj. *zu übernehmen.*

अध्यासिन् Adj. *sitzend auf* Spr. 4829.

अध्यास्या f. *eine anzuhängende* Ṛk Lâṭj. 3,6,29.

*अध्याहरण n. *das Erwägen, Betrachten.*

अध्याहर्तव्य Adj. *zu ergänzen* Comm. zu Njâjam. 2,1,38.

अध्याहार m. 1) *Aufbürdung, Zuschiebung.* — 2) *Ergänzung, Supplirung.* — 3) **Erwägung, Betrachtung.*

अध्याहार्य Adj. *zu ergänzen.*

अध्युष्ट Adj. *viertehalb.*

*अध्युष्ट्र m. *ein mit einem Kamel bespannter Wagen.*

अध्यूढ 1) Adj. **reich.* — 2) m. a) *ein Sohn, mit welchem die Mutter schon schwanger war, als sie heirathete.* — b) *Bein. Çiva's. — 3) f. आ *eine Frau, deren Mann nach ihr wieder geheirathet hat.* — Vgl. ऊह् mit अधि.

अध्यूढज m. = अध्यूढ 2) *a*).

अध्यूध्नी f. *ein best. über dem Euter gelegener Körpertheil.*

अध्येतर् Nom. ag. (f. °त्री) *Student, Leser.*

अध्येतव्य Adj. *zu studiren, zu lesen.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अध्येय Adj. dass.

अध्येषणा 1) n. und °णा f. *Bitte, Aufforderung.* — 2) f. *Ehrenerweisung* Nj. K.

अध्योढ m. = अध्यूढ 2) *a*).

अ॑ध्रि Adj. *unaufhaltsam* AV. 5,20,10 (अ॑द्रि gedr.).

अ॑ध्रिगु 1) Adj. *unaufhaltsam vordringend.* — 2) m. *a*) *eine best. Thieropferformel, die das Wort* अध्रिगु *enthält.* — *b*) N. pr. eines Mannes.

अध्रि॑ज Adj. *unaufhaltsam.*

*अध्रियमाण gaṇa चार्वादि.

अ॑ध्रुव Adj. (f. आ) 1) *nicht am Ort verharrend, beweglich* Çat. Br. 8,2,1,2. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Mahâbh. 1,281,*b*. — 2) *nicht beständig, schnell vergehend* Çat. Br. 10,2,6,19. Chr. 183, 22. — 3) *nicht bestimmt, ungewiss.* — 4) *ablösbar* (von einem Theile des Körpers, dessen Verlust nicht den Tod herbeiführt.)

अध्रुष m. *eine schmerzhafte harte und rothe Anschwellung in der Gegend des Gaumens.*

अध्रौव्य n. *das Nichtverharren am Orte* Mahâbh. 1,282,*a*.

°अध्व und °अध्वक m. = अध्वन्.

*अध्वजमिन् m. *Vogel* Nigh. Pr.

अध्वग॑ 1) Adj. (f. आ) *auf dem Wege befindlich.* परलोकाध्वग *zur anderen Welt* Spr. 2204. — 2) m. *a*) *Reisender, Wanderer, Spaziergänger* 133,18. 176,28. 234,7. Spr. 5713. — *b*) **Kamel.* — *c*) **Maulthier.* — *d*) **Vogel* Nigh. Pr. — 3) *f. आ *die* Gaṅgâ.

अध्वगत् Adj. *einen Weg zurücklegend, wandernd.*

*अध्वगभोग्य m. *Spondias mangifera.*

*अध्वगमन n. *das Reisen.*

*अध्वगा f. *eine best. Pflanze.*

अ॑ध्वन् m. 1) *Weg.* — 2) *Reise, das Reisen, Wandern* 34,21. 127,4. — 3) *Wegemaass, Entfernung; Längenmaass, Länge* 227,19. 231,23. — 4) *Reise in's Jenseits:* दुर्मरं पुरुषेणेह मन्ये ह्यध्वन्यनागते so v. a. *wenn man noch nicht sterben will* MBh. 14,80,24. — 5) *Schule* (eines Veda). — 6) *Zeit* Lalit. 101,1. — 7) **Luft.* — 8) *= संस्थान, अवस्कन्द (अवस्कन्ध, स्कन्ध).

अध्वनीन m. *Reisender* Râǵat. 7,1011.

अध्वन्य 1) *Adj. *zur Reise geeignet.* — 2) m. *Reisender, Wanderer* 177,9.

अध्वप m. *Wegemeister, ein mit der öffentlichen Sicherheit betrauter Beamter.*

अध्वपति m. 1) *Herr der Wege* VS. — 2) = अध्वप.

अध्वर॑ 1) Adj. *nicht zu Fall bringend, — schädigend* AV. 7,58,1. TS. 3,1,9,2. — 2) m. *a*) *religiöse Feier, Opferfest;* Soma-*Opfer.* — *b*) **Luft.* — *c*) N. pr. α) *eines Vasu. — β) verschiedener Männer. — 3) f. आ *a*) *eine dem Ingwer ähnliche Wurzel* Bhâvapr. 1,170,21. — *b*) Bein. der Dâkshâjaṇî.

अध्वरकर्मन् n. *jede zum* Soma-*Opfer gehörige Ceremonie* Çat. Br. 7,3,1,4.

अध्वरकृत् Adj. *Opfer verrichtend.*

अध्वरग Adj. *zum Opfer bestimmt.* सोम MBh. 3, 269,21.

अध्वरतन्त्र n. Titel einer Schrift.

अध्वरत्व n. *das Wesen der Opferfeier* Maitr. S. 3,6,10.

*अध्वरथ m. *Reisewagen.*

अध्वरदीक्षणीया f. *zum* Soma-*Opfer gehörige Weihe.*

अध्वरधिष्ण्य॑ m. *Nebenaltar beim* Soma-*Opfer* Çat. Br. 9,4,3,5.

अध्वरपद्धति f. Titel eines Werkes.

अध्वरप्रायश्चित्ति॑ f. *die zum* Soma-*Opfer gehörige Sühnceremonie.*

अध्वरमय Adj. Bez. der Mahânâmnî-Verse Ârsh. Br. 2,26.

अध्वर॑वत् Adj. *das Wort* अध्वर *enthaltend.*

अध्वरश्री॑ Adj. *das Opferfest verschönend.*

अध्वर॑स् Adj. = अध्वर Çat. Br. 1,7,3,15.

अध्वरसमिष्टयजुस् n. *ein zum* Soma-*Opfer gehöriger Schlussopferspruch (sammt Spende).*

अध्वरहोत्र n. bei den Maga so v. a. अग्निहोत्र der Brahmanen.

अध्वरीय्, °यति *den Opferdienst besorgen.*

अध्वरेष्ठा॑ Adj. *bei der Opferfeier ausharrend.*

अध्वर्य्, Partic. अध्वर्य॑त् *den Opferdienst besorgend.*

अध्वर्यु॑ m. *diensthuender Priester* 16,4. Bez. *eines best. beim Cultus thätigen Priesters.* In der ältesten Zeit tritt neben ihm noch der Hotar auf, später ausser diesem noch der Brahman und der Udgâtar (oder Âgnîdhra) 24,9. 36,7. Sein Ritual ist der Jaǵurveda, woher der Pl. des Wortes zur Bez. dieses Veda dient. Der Du. umfasst den Adhvarju und den Pratiprasthâtar. अध्वर्युविकार Kâtj. Çr. 5,5,26. °ब्राह्मण n. (Sâj. zu ṚV. 10,61) und °सूत्र n. Titel von Schriften.

*अध्वशल्य m. *Achyranthes aspera.*

अध्वस्मन् Adj. *unbefleckt, unverdunkelt.*

अध्वाधिप m. = अध्वप.

1. अध्वान m. = अध्वन् *Weg, Reise.*

2. अध्वान m. *Lautlosigkeit, das Stummsein* Mṛkkh. 77,3.

*अध्वान्तशात्रव m. *Bignonia indica.*

अध्वेश m. = अध्वप.

1. अन्° s. 2. अ°.

2. अन्, अ॑नति und अ॑निति 1) *athmen* 19,17. — 2) *nach Luft schnappen, lechzen.* — 3) **gehen.* — Mit अप *ausathmen, aushauchen.* — Mit अभ्यप *anathmen.* — Mit अव *einathmen.* — Mit व्यव *dazwischen athmen* Maitr. S. 4,7,7. Tâṇḍja-Br. 7,1,9. — Mit उदा (उदानिति fehlerhaft für उदनिति). — Mit उद् 1) *hinaufathmen.* — 2) *ausathmen.* — Mit अभ्युद् *anathmen, anhauchen.* — Mit *परा und *परि. — Mit प्र 1) *einathmen.* — 2) *athmen* 32,2. — 3) *leben.* — 4) *wehen.* — Caus. *athmen machen, beleben.* प्राणित 1) *am Leben erhalten.* — 2) *beseelt, von Verlangen erfüllt Etwas zu thun* (Inf.). — Mit अनुप्र *nachathmen, hinterher athmen.* — Mit अभिप्र *einathmen; beeinathmen.* — Mit वि 1) *athmen.* — 2) *den Athem durch den Körper durchathmen.* — Mit अभिवि *behauchen, durchathmen.* — Mit सम् *athmen, leben.* — Mit अनुसम् *darnach athmen* Ait. Br. 4,30.

1. अन Pron. der 3ten Person *dieser, dieser hier.* Davon nur अ॑नेन, अ॑नया und अनयोस् (260,26. 281,27). — Vgl. अना॑.

2. अन॑ m. *Hauch, Athem.*

3. *अन Adv. *nicht.*

अनंश Adj. *keinen Erbtheil erhaltend* 200,27.

*अनंशुमत्फला f. *Musa sapientum.*

*अनक 1) Adj. = अधाक. — 2) m. = आनक *Trommel* Gal.

*अनकदुन्दुभ m. N. pr. des Vaters von Vasudeva.

*अनकस्मात् Adv. *nicht plötzlich, — unerwartet.*

अनकाममार Adj. *nicht unerwünscht tödtend* Ait. Âr. 250,14.

अ॑नक्त Adj. *ungesalbt* Çat. Br. 2,6,2,6. 3,4,3,20.

अन॑क्ष् (Nom. अन॑क्) und अनक्ष Adj. *augenlos, blind.*

अनक्षर Adj. 1) *lautlos, stumm* Spr. 6434. °म् Adv. *ohne Worte* Kâd. 161. — 2) **was nicht gesagt werden dürfte.*

अनक्षसङ्गम् (Maitr. S. 3,9,2) und अ॑नक्षस्तम्भम् Adv. *so dass die Wagenachse nicht gehemmt wird.*

*अनक्षि n. *böser Blick.*

अनक्षि॑क Adj. *augenlos.*

*अनगाध Adj. *nicht tief, flach* Gal.

*अनगार m. *ein Einsiedler, der sein Haus verlassen hat.*

अनगारिका f. *das Leben eines religiösen Bettlers.*

अनग्न 1) Adj. (f. आ) *nicht nackt; — entblösst* (Speise) Jâǵn. 1,106. Davon Nom. abstr. अनग्नता f. — 2) *f. आ *die Baumwollenstaude* Nigh. Pr.

अनग्नंभावुक Adj. *sich nicht* (schamlos) *entblössend.*

1. अनग्नि m. *Nicht-Feuer, etwas Anderes als Feuer.*

2. अनग्नि Adj. 1) *kein Feuer unterhaltend.* — 2) *wobei kein Feuer angewandt wird.* — 3) *wobei kein* अग्निचयन *Statt gefunden hat.* — 4) *unverheirathet, caelebs.* — 5) *an Verdauungslosigkeit leidend.*

अनग्निक Adj. *ohne Feuer, nicht mit Feuer in Berührung kommend* Gop. Br. 1,2,23. Çulbas. 2,7. Spr. 3471.

अनग्निचित् Adj. *der das Feuer nicht schichtet* Çat. Br. 13,8,4,11. Kâtj. Çr. 21,4,11.

अनग्निचित्य Adj. *wobei kein* अग्निचयन *Statt gefunden hat* Kâtj. Çr. 8,3,3.

अनग्निचित्या f. *das Nichtschichten des Feuers* Çat. Br. 6,6,1,1.13.

अनग्नित्रा Adj. *kein Feuer pflegend.*

अनग्निदग्ध 1) Adj. *nicht im Feuer —, nicht auf dem Scheiterhaufen verbrannt.* — 2) m. Pl. *eine best. Klasse verstorbener Väter.*

अनघ 1) Adj. (f. आ) *a) nicht schadhaft, makellos.* — *b) keinen Schaden nehmend, unbeschädigt* Ragh. 5,7. — *c) *gefällig, hübsch.* — *d) frei von Schuld, unschuldig* 166,23. Häufig in der Anrede 46,18. 50,32. 51,21. *frei von Schuld in Bezug auf Jmd* (Gen.). — 2) m. *a) *weisser Senf* Gal. — *b)* *Bein. Çiva's. — *c)* Bein. Skanda's — *d)* N. pr. eines Gandharva, eines Sâdhja, eines Sohnes des Vasishṭha (VP. 1,10,13) und des Surodha. — 3) f. आ *a)* Pl. *ein best. Mondhaus,* = अघा und मघा. — *b)* N. pr. einer Göttin.

अनघाष्टमी f. *ein best. achter Tag.*

अनङ्कुरित Adj. *nicht hervorgesprossen, — gewachsen.* Bart Spr. 7631.

अनङ्कुश Adj. *dem Leithaken nicht gehorchend, unbändig, auf Nichts hörend.*

1. अनङ्ग n. *kein unwesentlicher Theil* (einer Opferhandlung) Ǵaim. 4,4,19. Davon Nom. abstr. °त्व n. 6,3,30.

2. अनङ्ग 1) Adj. *gliedlos, körperlos* 52,16. — 2) m. *a) der Liebesgott* 130,11. 296,15. — *b) Geschlechtsliebe* Spr. 5776. — *c)* in der Astrol. *das 7te Haus* Varâh. Bṛh. 9,2. — 3) f. आ *a)* Name der Dâkshâjaṇî. — *b)* N. pr. eines Flusses. — 4) *n. *a) Luft, Luftraum.* — *b) der Geist.*

*अनङ्गक m. *der Geist.*

अनङ्गक्रीडा f. 1) *Minnespiel* 147,3. — 2) *ein best. Metrum* Ind. St. 8,321. fg.

अनङ्गत्रयोदशी f. *ein best. dreizehnter Tag.*

अनङ्गत्व n. *Glied —, Körperlosigkeit* 296,15.

अनङ्गद Adj. *Liebe spendend* und *ohne Armband* Vâs.

अनङ्गदनिष्काधृक् Adj. *kein Armband und keinen Brustschmuck tragend* R. ed. Bomb. 1,6,11.

अनङ्गद्वादशी f. *ein best. zwölfter Tag.*

अनङ्गपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अनङ्गभीम m. N. pr. eines Fürsten.

अनङ्गमञ्जरी f. N. pr. einer Tochter Anaṅgodaja's.

*अनङ्गमेजय Adj. *die Glieder —, den Körper nicht bewegend.*

अनङ्गरङ्ग m. Titel einer *erotischen* Schrift.

अनङ्गरति f. N. pr. einer Tochter Vîradeva's 130,12.

अनङ्गलेखा f. N. pr. einer Tochter Balâditja's.

अनङ्गविद्या f. *ars amandi* Benf. Chr. 180,6.

अनङ्गशेखर m. *ein best. Metrum.*

अनङ्गसुन्दरी f. ein Frauenname Ind. St. 14,104.

अनङ्गसेन 1) m. ein Mannsname. — 2) f. आ ein Frauenname.

अनङ्गहीन Adj. *dem kein Glied fehlt* Ind. St. 10,147.

अनङ्गापीड m. N. pr. eines Fürsten.

*अनङ्गासुहृद् m. Anaṅga's *Feind* d. i. Çiva.

अनङ्गीकार m. *Nichteinräumung* Sarvad. 2,11.

अनङ्गीकृत Adj. 1) *womit man sich nicht einverstanden erklärt hat* Kathâs. 7,58. — 2) *nicht beherzigt, — berücksichtigt* Kathâs. 18,326.

अनङ्गुरि Adj. *fingerlos.*

अनङ्गुलीयक Adj. *ohne Fingerring* Mṛḱḱh. 89,24.

अनङ्गुष्ठ Adj. *ohne Daumen* Gaut. 1,46.

अनङ्गोदय m. N. pr. eines Fürsten.

*अनच्छ Adj. *nicht klar, trübe.*

*अनज्ञका und *अनज्ञिका f.

*अनञ्जन n. *Luft.*

अनञ्जित Adj. *ungesalbt* Spr. 239.

अनड्क Adj. *ohne Augment* (अट्) AV. Prât. 14,86 (अनद्ध gedr.).

अनडुच्छत n. *hundert Stiere.*

*अनडुज्जिह्वा f. *Elephantopus scaber.*

*अनडुत्क Adj.

अनडुत्पुच्छ n. *Stierschwanz.*

अनडुद Adj. *einen Stier schenkend.*

अनडुद्वत n. N. zweier Sâman.

अनडुह 1) m. am Ende eines copul. Comp. *Stier.* — 2) f. ई *Kuh.*

*°अनडुहम् Adv.

*अनडुह्य, °ह्यति = अनड्वानिवाचरति.

अनड्वह् 1) m. (अनड्वान्, अनड्वन्, अनड्वाहम्, अनडुह्वा, अनडुद्भ्याम्) *Stier.* — 2) f. अनड्वाही *a) *Kuh.* — *b)* N. pr. eines Flusses.

अनणु 1) Adj. *nicht fein.* Adv. *stark, laut* Sâh. D. 235,15. — 2) n. *grobes Korn* (Erbsen u. s. w.).

अनत Adj. *nicht in einen cerebralen Laut verwandelt* Ṛ V. Prât. 4,11.

अनतिकृच्छ्रेण Instr. Adv. *ohne grosse Beschwerde* Vikr. 45.

अनतिकृष्ण Adj. *nicht zu dunkel, — schwarz* Lâṭj. 1,1,7.

अनतिक्रम m. *das Nichtüberschreiten* Çat. Br. 3,3,1,5.

अनतिक्रमण n. dass. Mit. 150,9.

अनतिक्रमणीय Adj. 1) *unvermeidlich* Spr. 6625. — 2) *nicht zu übergehen, — ausser Acht zu lassen, — zu vernachlässigen, zu berücksichtigen* (von Personen und Sachen) 42,30. Mṛḱḱh. 49,16. 50,3. Çâk. 22,12. 29,20. 95,19. 99,21.

अनतिक्रामत् Adj. *nicht übertretend, — dawider handelnd* Gaut. 23,25.

अनतिक्रुद्ध Adj. *nicht gar zu sehr erzürnt auf* (Gen.) Çâk. 112,9.

अनतिक्षार m. *das Nichtüberfliessen* Tâṇḍja-Br. 13,7,9.

अनतिथि m. *Nicht-Gast* Gaut. 5,43.

अनतिदग्ध Adj. *nicht ganz ausgedörrt* Çat. Br. 1,4,1,14.

अनतिदाह m. *nicht zu heftiges Brennen* Çat. Br. 6,7,1,15. 16. 26.

अनतिदूरे Loc. *nicht in zu grosser Entfernung* Pańkat. 174,10.

अनतिदृश्य Adj. *undurchsichtig.*

अनतिद्रुत Adj. *unübertroffen.*

अनतिनेद m. *das Nichtüberschäumen* Maitr. S. 3,10,4.

अनतिपक्व Adj. *nicht sehr reif, — gesetzt* Benf. Chr. 195,13.

अनतिपात्य Adj. *nicht zu versäumen, — vernachlässigen* Çâk. 60,17.

अनतिपृथु Adj. *nicht zu umfänglich, — gross* Kâtj. Çr. 2,5,20.

अनतिप्रकाशक Adj. *nicht in hohem Grade erleuchtend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 260,5.

अनतिप्रयुक्त Adj. *nicht sehr häufig gebraucht* Comm. zu Vâmana 5,1,13.

अनतिप्रश्न्य Adj. (f. आ) *in Bezug worauf eine die Grenzen überschreitende Frage unangemessen ist.*

अनतिभोग m. *nicht zu starke Benutzung* Gaut. 12,39.

अनतिमानिन् Adj. *keine zu hohe Meinung von*

sich habend Çat. Br. 5,3,5,19.

अँनतिरात्र m. kein Atirâtra Çat. Br. 5,1,2,2. Lâṭj. 8,12,9.

अँनतिरिक्त Adj. nicht überschüssig, — zu viel Çat. Br. 3,9,2,15. 7,3,1,39. 13,8,1,15.

अनतिरिक्ताङ्ग Adj. kein Glied zu viel habend Lâṭj. 1,1,7.

अनतिलम्बिन् Adj. nicht sehr weit herabhängend Mâlav. 82.

अनतिवाद m. das Nichtniederdisputiren Tâṇḍja-Br. 11,3,6.

अनतिवादन (Kâṭh. 31,12), अनतिवादिन् (Tâṇḍja-Br. 11,3,7) und अँनतिवादुक (TS. 6,4,5,2) Adj. nicht niederdisputirend (mit Acc.)

अनतिविस्तीर्ण Adj. nicht sehr umfangreich Kâvjâd. 1,18.

अनतिवृत्ति f. das Nichthinübergehen über P. 2, 1,6, Schol.

अनतिवेलम् Adv. nicht in gar zu langer Zeit Bhâg. P. 4,21,39.

अनतिव्याध्य Adj. unverwundbar, stichfest.

अनतिशंस m. das Nichtüberpreisen Gop. Br. 2,4,15.

अनतिशङ्का f. keine allzu grosse Furcht R. 2,23,6.

अनतिशङ्क्य Adj. kein grosses Misstrauen erregend. Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 4,1,3.

अनतिशयनीय Adj. unübertrefflich Kir. 5,52.

अनतिश्वेत Adj. nicht allzu weiss Lâṭj. 1,1,7.

अँनतिसृष्ट Adj. keine Erlaubniss habend, nicht autorisirt AV. 15,12,8. 11.

अनतीत Adj. nicht verstrichen 37,2.

अनत्यन्तगत Adj. nicht ganz zutreffend, — genau Nir. 12,40.

अनत्यन्तगति f. das nicht zum Abschluss Kommen P. 5,4,4.

1. अँनत्यय m. das Nichthinübergehen Çat. Br. 13, 8,4,1.2.

2. अनत्यय Adj. nicht abgehend (Klystier) Bhâvapr. 2,125,6.

अनत्याश m. kein Uebermaass beim Essen Gaut. 5,37.

अनत्युद्य Adj. quo superior dici non potest.

अँनदत् Adj. nicht essend, — verzehrend.

*अनदस् Nom. Sg. n. nicht Jenes P. 1,1,15, Vârtt., Sch.

अँनद्धा Adv. ungewiss, unsicher, unbestimmt.

अनद्धापुरुष m. Scheinmann, kein wirklicher Mensch. (Thor Gal.).

अनद्भुत Adj. nicht wunderbar oder n. kein Wunder Spr. 240.

अनद्यतन m. der nichtheutige Tag, nicht derselbe Tag 240,25. P. 3,3,15. 5,3,21. भूतान° nicht derselbe Tag in der Vergangenheit, भविष्यदन° nicht derselbe Tag in der Zukunft Chr. 243,33. Spitzfindig erklärt als den heutigen —, denselben Tag nicht enthaltend 240,27. 28. °वत् Adv. 243,30.

अनधःपतन n. das Nichtherabstürzen Comm. zu Tâṇḍja-Br. 17,4,2.

अँनधस् Adv. nicht unten.

अनधिकार m. Nichtberechtigung Verz. d. Oxf. H. 276,b,7.

अनधिकृत Adj. nicht als zu behandelnder Gegenstand vorangesetzt. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât. 7,15.

अनधिगत Adj. nicht erreicht 163,17.

अनधिगमनीय Adj. nicht erreichbar von (Gen.) Pañkat. 203,10.

अनधिश्रयण n. das nicht auf's Feuer Stellen Kâtj. Çr. 4,15,25.

अनधिष्ठान n. 1) das Nichtstehen auf Kâtj. Çr. 15,8,29. — 2) Abwesenheit Spr. 466.

अनधिष्ठित Adj. nicht besetzt, — eingenommen Kap. 6,60.

*अनधीन (Trik. 3,3,317) und °क Adj. unabhängig.

अनधीयत् Adj. nicht studirend Ait. Âr. 469,9.

अनध्यक्ष Adj. nicht wahrnehmbar Bhâshâp. 48.

अनध्ययन n. Unterlassung des Studiums M. 3, 63. Spr. 2991.

अनध्यवसाय m. falsche Auffassung Nj. K.

अनध्यात्मविद् Adj. den höchsten Geist nicht kennend M. 6,82.

अनध्याय m. Unterlassung —, Einstellung des Studiums M. 2,105. fg. 4,103.

अनध्यायिन् Adj. nicht studirend Spr. 6270.

अनध्यास Adj. (f. आ) ohne Anhang, — Zusatz Lâṭj. 6,3,18.

अनधन्य Adj. unbewandert in (Loc.) Spr. 242.

*अनन n. das Athmen, Leben.

अननुख्याति f. das Nichterschauen Maitr. S. 4,7,5.

अननुतिष्ठत् Adj. nicht ausführend Râǵat. 1,79.

अननुदर्शन n. das Nichtanweisen, Nichtlehren Comm. zu AV. Prât. 1,8.

अँननुध्यायिन् Adj. 1) Nichts vermissend Ait. Br. 3,47. — 2) nicht nachstellend TBr. 2,1,4,3.

अननुनासिक Adj. nicht nasal Comm. zu AV. Prât. 1,8. °म् Adv. nicht näselnd Suçr. 1,13,5.

अँननुप्रज्ञान n. das Nichtauffinden Çat. Br. 6, 3,1,31.

अननुबन्धक Adj. ohne grammatischen Anubandha.

अननुभावक Adj. unverständlich. Davon Nom. abstr. °ता f. Bhâshâp. 83.

अननुभाषण n. das Schweigen zu einem dreimal formell ausgesprochenen Argument des Gegners Njâjas. 5,2,17.

अननुमेय Adj. nicht zu erschliessen Kull. zu M. 1,5.

अननुयाज Adj. ohne Nachopfer.

अननुयोग m. das Nichtrügen (eines vorgebrachten Arguments) Comm. zu Njâjas. 5,2,22.

अननुरागिन् Adj. nicht zugeneigt Sâh. D. 76,21.

अननुरूप Adj. nicht angemessen Çâk. 6.

अननुवषट्कृत n. Nichtwiederholung des schliessenden Einladungsrufes zu einem Opfer Âçv. Çr. 6,11,3.

अननुवृत्ति f. Ungehorsam gegen (Gen.) Kull. zu M. 9,62.

अँननुव्रत Adj. (f. आ) ungehorsam, nicht ergeben.

अननुष्ठान n. Vernachlässigung Kap. 1,8. Hit. 4,13.

अननुसंधान n. das aus dem Auge Lassen Kâvjapr. S. 199, Z. 7.

अननुसरण n. das Nichtnachgehen (um Dienste zu leisten) Spr. 7722.

अननुकार m. das Nichtgleichen Kâvjapr. 10,52.

अँननूक्त Adj. nicht studirt (beim Lehrer).

अननूक्ति Adj. der den Veda nicht studirt hat.

अननूचान Adj. nicht gelehrt.

अननूयाज Adj. ohne Nachopfer TS. 6,1,5,3.

अनन्त 1) Adj. (f. आ) endlos, unendlich 2,10. 34, 24. 56,17. 165,28. — 2) m. a) Bein. Vishṇu's 104, 29. 105,4. Rudra's oder Çiva's, *Baladeva's, *Agni's (Gal.), Çesha's (des Fürsten der Schlangen) 56,19. *Vâsuki's (eines andern Schlangenfürsten). — b) N. pr. α) eines der Viçvedevâs. — β) *des 14ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpiṇî. — γ) verschiedener Männer. — c) *Vitex Negundo. — d) mystische Bez. des Lautes आ. — 3) f. आ a) *die Erde. — b) Bein. der Pârvatî. — c) N. pr. α) *einer buddhistischen Göttin. — β) der Gattin Ǵanameǵaja's. — d) *ein best. Fisch. — e) Hemidesmus indicus RBr., *Alhagi Maurorum Tournef., *Agrostis linearis L., *Terminalia citrina Roxb., *Emblica officinalis, *Cocculus cordifolius DC., *Premna spinosa, *Piper longum, *Jussiaea repens und *= विशल्या. — 4) *n. a) Luft, Luftraum. — b) Talk.

अनन्तःपादम् Adv. nicht innerhalb eines Stollens P. 3,2,66.

अनन्तक Adj. unendlich.

अनन्तकर Adj. unendlich machend.

अनन्तकाय (?) Hem. Jog. 3,6.46.

*अनन्तग Adj. in's Unendliche fortgehend.

अनन्तगण्य m. N. pr. eines buddh. Heiligen.

अनन्तचतुर्दशी f. *der 14te Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdra.

अनन्तचारित्र m. N. pr. eines Bodhisattva.

*अनन्तजित् m. N. pr. des 14ten Arhant's der gegenwärtigen Avasarpinî.

अनन्तता f. *Unendlichkeit.*

अनन्ततीर्थ 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

*अनन्ततीर्थकृत् m. = अनन्तजित्.

अनन्ततृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

*अनन्तदृष्टि m. Bein. Çiva's.

अनन्तदेव m. N. pr. verschiedener Männer.

अनन्तनाथ m. N. pr. eines Lehrers (= शेष).

अनन्तनाथकथा f. Titel einer Ǵaina-Schrift.

अनन्तनारायण m. N. pr. eines Mannes.

अनन्तनेमि m. N. pr. eines Fürsten von Mâlava.

अनन्तपद n. Vishṇu's *Pfad, der Luftraum* Spr. 7632.

अनन्तपार Adj. *womit man nie zu Ende kommt* Spr. 243.

अनन्तपिङ्गल m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अनन्तपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अनन्तपुरी m. N. pr. eines Lehrers.

अनन्तभट्ट m. N. pr. eines Gelehrten B. A. J. 4, 116. °दीपिका f. Titel einer Schrift.

अनन्तभट्टीय Adj. *von* Anantabhaṭṭa *verfasst.*

अनन्तमति m. N. pr. eines Bodhisattva.

*अनन्तमूली f. *Alhagi Maurorum* Nigh. Pr.

अनन्तर 1) Adj. (f. आ) *a) Nichts im Innern habend. — b) durch keinen Zwischenraum getrennt, unmittelbar angrenzend, — folgend, zunächst gelegen, der nächste* 74,17. 199,31. 226,20. Ind. St. 10,411. Mit Abl. — *c) ohne Verzug an Etwas* (Loc.) *gehend* MBh. 3,280,7. — *d) zu einer unmittelbar folgenden niederen Kaste gehörig.* — 2) अनन्तरम् Adv. *a) unmittelbar daneben. — b) unmittelbar darauf, alsdann* 107,21. 142,26. *unmittelbar nach;* die Ergänzung im Abl. (96,4. 97,23. 29), Gen. oder im Comp. vorangehend.

अनन्तरज 1) Adj. *a) der nächstälteste* 83,7. — *b) geboren aus der Verbindung eines Mannes aus einer höheren Kaste mit einer Frau aus einer unmittelbar darauf folgenden.* — 2) f. आ *jüngere Schwester* Ragh. 7,29.

अनन्तरजात Adj. = अनन्तरज 1) *b*).

अनन्तरज्ञ Adj. *keinen Unterschied kennend* Spr. 1301.

*अनन्तरन्धका f. *ein poröser Kuchen aus Reismehl* Nigh. Pr.

अनन्तराय m. *keine Unterbrechung. — Hemmung* Tâṇḍja-Br. 4,1,6.

अनन्तराम m. N. pr. eines Mannes.

अनन्तरायम् Adv. *in ununterbrochener Folge, nach einander.*

अनन्तराशि m. *eine unendliche Grösse.*

अनन्तरित Adj. 1) *nicht getrennt, — geschieden* Çat. Br. 7,5,1,28. 12,3,5,3. fgg. *durch* (Instr.) Vop. 3,18, Sch. — 2) *nicht vermittelt durch* (im Comp. vorangehend) Sâh. D. 10,10.

अनन्तरिति f. *Nichtausschliessung, Nichtübergehung* TS. 5,2,5,6. Ait. Br. 1,22.

अनन्तरीय Adj. in Verbindung mit *Sünde* so v. a. *Todsünde* (buddh.).

अनन्तर्गर्भ Adj. *keinen Schössling in sich habend* Kâtj. Çr. 2,3,31. Âçv. Gṛhj. 1,3,3.

अनन्तर्भाव m. *das Nichtenthaltensein* Sarvad. 4,19.

अनन्तर्वासस् Adj. *ohne Untergewand* Bhâg. P. 9,8,6.

अनन्तर्हित Adj. 1) *durch Nichts getrennt, unmittelbar zusammenhängend, — folgend* Ind. St. 10,418. — 2) *unbedeckt* Gobh. 2,6,3. *bloss* (Erde). — 3) *nicht mit Anderm versetzt, rein.*

अनन्तवत् 1) Adj. *kein Ende habend, unendlich* Ḱhând. Up. — 2) m. Bez. *des 2ten Fusses* Brahman's ebend.

अनन्तवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

अनन्तविक्रमिन् m. N. pr. eines Bodhisattva.

अनन्तवीर्य 1) m. N. pr. *a)* *des 23ten Arhant's der zukünftigen Utsarpiṇî. — *b)* eines Autors. — 2) f. आ N. pr. einer buddh. Göttin.

अनन्तव्रत n. *ein dem* Vishṇu *geheiligter Festtag am 14ten Tage der lichten Hälfte des* Bhâdra. °कथा f. Titel einer Schrift.

अनन्तशक्ति m. N. pr. eines Fürsten.

अनन्तशयन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

*अनन्तशीर्षा f. N. pr. der Gattin Vâsuki's.

अनन्तशुष्म Adj. *von unendlichem Ungestüm.*

अनन्तानन्द m. N. pr. eines Lehrers. °गिरि m. und °रघुनाथयति m. desgl.

अनन्तेवासिन् m. *kein Schüler.*

अनन्तेश्वर N. pr. eines Heiligthums.

अनन्तोदात्त Adj. *nicht auf der letzten Silbe betont* TS. Prât. 16,5.

अनन्त्य 1) Adj. *nicht der letzte* Ind. St. 10,410. — 2) n. *Unendlichkeit.*

अनन्द m. Pl. N. pr. einer Welt.

अनन्ध Adj. *nicht blind* 43,10.

अनन्धता (!) f. *Nichtblindheit* Ind. St. 14,1.

अनन्न n. *Nichtspeise, verbotene Speise.*

1. अनन्य Adj. *nicht verschieden von* (Abl.) RV. Prât. 6,10.

2. अनन्य Adj. (f. आ) *nur auf einen Gegenstand* (Loc.) *gerichtet.*

अनन्यकारित Adj. *nicht durch ein anderes* (Wort) *hervorgerufen* ṚV. Prât. 10,7.

अनन्यकार्य Adj. *dem es um nichts Anderes als um* (Loc.) *zu thun ist.*

अनन्यग Adj. (f. आ) *nicht ehebrüchig.*

अनन्यगति Adj. *an den Ort gebunden* Bhâvapr. 1,34,6.

अनन्यगतिक Adj. *keine andere Zuflucht habend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Mṛḱḱh. 71,9.

अनन्यचित्त Adj. (f. आ) und अनन्यचेतस् (104,17) Adj. *dessen Gedanken auf keinen andern Gegenstand als* (Loc.) *gerichtet sind.*

अनन्यज 1) Adj. *nicht unehelich erzeugt* Spr. 3593. — 2) *m. Bein. Kâma's.

अनन्यता f. *Identität* Sâh. D. 31,7.

अनन्यथा Adv. *nicht anders* Tarkas. 21.

अनन्यदेव Adj. *keine andern Götter habend.*

अनन्यपरायण Adj. *keinem* oder *keiner Anderen zugethan* Çâk. 67.

अनन्यपूर्व Adj. 1) m. *früher mit keiner Anderen vermählt.* — 2) f. आ *früher mit keinem Andern vermählt.*

अनन्यमनस् Adj. *an keinen Andern* oder *an keine Andere denkend* Nâgân. 36.

अनन्यमानस Adj. (f. आ) dass. MBh. 3,46,4.

अनन्ययोगम् Adv. *nicht in Folge eines andern* (Wortes) ṚV. Prât. 11,13.

अनन्यराधस् Adj. *nach nichts Anderem strebend* Bhâg. P. 9,21,17.

अनन्यरुचि Adj. *an nichts Anderm Gefallen findend* Mâlav. 54.

*अनन्यविकृति Adj. = एकाग्र Gal.

अनन्यविषय Adj. *auf nichts Anderes sich beziehend, nichts Anderm zukommend.*

*अनन्यवृत्ति Adj. *nur mit einem Gegenstande beschäftigt.*

अनन्यसंतति Adj. *ohne andere Nachkommenschaft* Râǵat. 3,83.

अनन्यसम Adj. (f. आ) *keinem Andern* (*keiner Anderen*) *gleichend, unübertroffen* 126,19.

अनन्यसाधारण Adj. (f. ई) *mit keinem Andern gemein, k. A. gehörig.*

अनन्यसामान्य Adj. *unübertroffen* 130,6.

अनन्यादृश Adj. *nicht nach der Art Anderer, aussergewöhnlich.*

अनन्यानुभव m. N. pr. eines Lehrers.

अनन्यार्थ Adj. *nicht eines Andern wegen daseiend* Ind. St. 1,15.

अनन्याश्रित Adj. *nicht auf einen Andern übergegangen* JÂǴṄ. 2, 51.

अनन्वग्भाव m. *das Nichtnachkommen* MAITR. S. 3,8,5.

अनन्वय m. *eine Redefigur, in welcher ein Gegenstand, weil ihm nichts Anderes gleichkommt, mit sich selbst verglichen wird*, KÂVJAPR. 10,5.

अनन्ववचार m. *das Nichtnachschleichen.*

अनन्ववज्ञप m. *das Nichtgewinnen nach* — MAITR. S. 3,9,5. 10,6.

अनन्ववायन n. *das Nichtnachschleichen.*

अनन्वागत Adj. *unbetroffen von* (Instr.).

अनन्वाभक्त Adj. *unbetheiligt bei* (Loc.) ÇAT. BR. 1,5,2,4.

अनन्वारब्ध Adj. *nicht von hinten angefasst habend* oder *seiend* KÂTJ. ÇR. 4,2,27.

अनन्वित Adj. *nicht richtig getroffen, — gemeint* NIR. 1,14.

अनन्वितार्थत्व n. *das Nichtgemeintsein der Bedeutung* P. 3,1,40, Sch.

*अनप Adj. *wasserlos.*

अनपकर्मन् n. *Nichtablieferung.*

अनपकारिन् Adj. *Niemanden Etwas zu Leide thuend, — gethan habend* 38,27.

अनपकृत n. *keine Beleidigung* MBH. 3,63,5.

अनपक्रम m. *Nichtweggang.*

अनपक्रमिन् Adj. *nicht fortgehend, bleibend, treu anhängend.*

अनपक्राम m. *das Stehenbleiben auf der Stelle.*

अनपक्रामुक Adj. (f. आ) *nicht entlaufend* MAITR. S. 4,2,4. TÂṆḌJA-BR. 6,10,10.

अनपक्रिया f. *Nichtablieferung.*

अनपग Adj. (f. आ) *sich nicht fortbewegend, — trennend von* (Abl.); *nicht weichend von* (im Comp. vorangehend).

अनपचित Adj. *ungeehrt* LÂṬJ. 9,10,2.

अनपच्युत Adj. *sich nicht ablösend, fest haftend.*

अनपजय्यम् Adv. *so dass es nicht wieder erobert werden kann.*

अनपत्य 1) Adj. (f. आ) *kinderlos* 43,6. 200,5. 201,27. — 2) n. *Kinderlosigkeit.*

अनपत्यता f. *Kinderlosigkeit* KÂD. 70.

अनपत्यवन्त् Adj. *kinderlos.*

अनपत्रपणीय Adj. *vor dem man sich nicht scheut.*

अनपदेश m. *kein Grund* KAṆ. 3,1,7.15.

अनपदेश्य Adj. *nicht zu bezeichnen, von zweifelhaftem Geschlecht* GAUT. 17,17.

अनपध्यता f. wohl fehlerhaft für अनपत्यता.

अनपनय m. *Nichtwegnahme.*

अनपनिक्षितम् Adv. *ohne Etwas wegzulegen, — wegzulassen.*

अनपनोद m. *Nichtzurückweisung.*

अनपप्रोषित n. *das Nichtverreistsein.*

अनपभ्रंश m. *Nichtfall, Nichtsturz* TÂṆḌJA-BR. 17,4,2.

*अनपयति Adv. *früh am Morgen.*

अनपर Adj. *Keinen hinter sich habend.*

अनपराद्ध 1) Adj. *a) unfehlbar, fehlerlos* ÇAT. BR. 2,1,2,19. — *b) der Niemanden Etwas zu Leide gethan hat* MBH. 3,284,12. — 2) अनपराद्धम् Adv. *ohne Schaden für* (Gen.).

अनपराध 1) Adj. *schuldlos, unschuldig* NIR. 10,11. — 2) अनपराधम् Adv. *unfehlbar* ÇAT. BR. 1,3,5,10.

अनपराधत्व n. *Schuldlosigkeit* NIR. 11,24.

अनपराधिन् Adj. *Niemanden Etwas zu Leide thuend, — gethan habend* 46,7.

अनपरोध m. *Nichtverwehrung.*

*अनपलाषुक Adj. P. 6,2,160, Sch.

अनपवर्ग m. *Nichtabschluss* MAHÂBH. in Z. d. d. m. G. 29,184.

अनपवाचन Adj. *nicht wegzusprechen, — abzuwehren.*

अनपवाद Adj. *unbestreitbar* ḰARAKA 1,12.

अनपवृक्त Adj. 1) *nicht abgeschlossen* MAHÂBH. in Z. d. d. m. G. 29,184. — 2) *nicht ausgebraucht* KÂTJ. ÇR. Comm. 1066,18.

अनपवृज्य Adj. *nicht zu Ende zu bringen.*

अनपव्ययन्त् Adj. *nicht ablassend.*

अनपाश्रित Adj. *unverhüllt* LÂṬJ. 2,6,2. AIT. ÂR. 468,1 v. u.

अनपसर Adj. *von einer früheren Aussage nicht abgehend* (?).

अनपसरण n. *das auf seinem Platze Bleiben.*

अनपस्पृश् Adj. *sich nicht weigernd.*

अनपस्फुर्, अनपस्फुर (f. आ) und अनपस्फुरन्त् Adj. *sich nicht sträubend, nicht ausschlagend.*

अनपहतपाप्मन् Adj. *nicht übelfrei* ÇAT. BR. 2,1,3,4. 7,4,1,1.

अनपाकरण n. = अनपाकर्मन् GOLD. u. अपाकरण.

अनपाकर्मन् n. *Nichtablieferung.*

अनपानयितव्य Adj. *kein Object des* Apâna *bildend* Ind. St. 9,165.

1. अनपाय m. *das Jmdn* (Abl.) *Nichtentzogenwerden* ǴAIM. 3,5,46.

2. अनपाय 1) Adj. *ohne Hindernisse —, glücklich von Statten gehend.* — 2) m. Bein. Çiva's.

अनपायित्व n. Nom. abstr. von अनपायिन्.

अनपायिन् Adj. *sich nicht fortbewegend, am Platz verharrend, sich nicht trennend, beharrlich, beständig.*

अनपावृत् Adj. *unabgewandt, unablässig.*

अनपिनद्ध Adj. *ungebunden.*

अनपिहित Adj. *nicht verdeckt* ÇAT. BR. 7,4,2,37.

अनपेक्ष Adj. 1) *keine Rücksicht nehmend, auf Nichts achtend.* — 2) *unabhängig.*

अनपेक्षत्व n. *Unabhängigkeit.*

अनपेक्षम् Absol. *ohne sich umzusehen* ÇAT. BR. 12,9,2,8. 14,3,1,28. KÂTJ. ÇR. 5,10,23.

अनपेक्षमाण Adj. *sich nicht umsehend* ÇAT. BR. 13,6,2,20.

अनपेक्षा f. 1) *keine Rücksicht* 284,24. — 2) *Unabhängigkeit von* Comm. zu TS. PRÂT. 14,18.

अनपेक्षित Adj. *unberücksichtigt* M. 8,309. MṚḰḰH. 147,12.

अनपेक्षिन् Adj. *keine Rücksicht nehmend auf* (Gen.).

अनपेत Adj. 1) *nicht vergangen.* — 2) *sich nicht entfernt habend von* (Abl.) MBH. 11,23,32.

अनपोढ Adj. 1) *nicht weggeschoben* RAGH. ed. Calc. 16,6. — 2) *nicht aufgegeben, — fahren gelassen* RAGH. 12,31.

अनपोद्धार्य Adj. *wovon Nichts weggenommen werden darf.*

अनप्त Adj. *nicht wässerig.*

अनप्नस् Adj. *ohne Habe, inops.*

अनफा f. = ἀναφή.

अनभिगत Adj. *nicht aufgefasst, — begriffen* ÇAT. BR. 1,4,3,9. 4,6,7,19.

अनभिगमनीय Adj. *unzugänglich für* (Gen.).

अनभिघात m. *Nichthemmung.*

अनभिघारित Adj. *nicht besprengt* TBR. 2,1,3,3. KÂTJ. ÇR. 25,10,7.

अनभिचरणीय Adj. *nicht zu behexen* KULL. zu M. 11,197.

अनभिजात Adj. (f. आ) *unedel, gemein* MUDRÂR. 35,11 (62,1).

अनभिजित Adj. *noch nicht gewonnen.*

अनभिज्ञ Adj. *unkundig, sich nicht verstehend auf* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend) Spr. 246. Davon Nom. abstr. °त्व n. KULL. zu M. 2,125.

अनभिज्ञेय Adj. *nicht wiederzuerkennen* KÂD. 173.

अनभिताप Adj. *keinen Hass hegend gegen* (Loc.) GAUT. 13,2.

अनभिदाह m. *das Nichtanbrennen* TÂṆḌJA-BR. 8,7,6.

अनभिद्रुह् Adj. *nicht befeindend.*

अनभिद्रोह m. *Nichtbeleidigung, Nichtkränkung* Spr. 3167.

अनभिधर्ष m. *das Nichtbewältigen* TÂṆḌJA-BR. 14,2,6.

अनभिधान n. *das Nichtaussagen, Nichtaus-*

drücken 210,31. Sâh. D. 575.

अनभिधायक Adj. nicht besagend, — ausdrückend. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अनभिध्या f. das Nichtbegehren nach (Loc.) Spr. 247.

अनभिध्येय Adj. an den man nicht denken mag MBh. 1,30,12.

अनभिनिह्नित Adj. sich nicht berührend mit (Instr.).

अनभिनीत 1) Adj. nicht von Gesten begleitet. Davon °म् Adv. Suçr. 1,13,6. — 2) unwahrscheinlich Mahâbh. 3,95,a.

अनभिपरिह्वार m. das Nichtumfahren.

अनभिप्राप m. das Nichthinanreichen Kauç. 7.

अनभिप्रापण n. das nicht zum Schluss Kommen Ind. St. 8,120.

अनभिप्रेषित Adj. nicht anbefohlen.

अनभिभवगन्ध Adj. (f. आ) keine Spur von Geringachtung verrathend Spr. 4253, v. l.

अनभिभाषिन् Adj. nicht anredend 58,21.

अनभिमत Adj. unerwünscht Hit. 9,8.

अनभिमानुक Adj. nicht nachstellend (mit Acc.).

*अनभिम्लात m. N. pr. eines Mannes. °म्लान v. l.

अनभिम्लातवर्ण Adj. von unverwischter —, frischer Farbe.

*अनभिम्लान m. s. अनभिम्लात.

अनभिरूप Adj. 1) nicht entsprechend. — 2) ununterrichtet, ungelehrt Ind. St. 13,380.

*अनभिलाष m. Mangel an Appetit Râǵan. 20,18.

अनभिलुलित Adj. unberührt Çâk. 61.

अनभिवात Adj. (f. आ) nicht krank Lâṭj. 8,5,3.

अनभिवादुक Adj. nicht grüssend Gop. Br. 1,3,19. Vaitân. 11.

अनभिवाद्य Adj. nicht zu begrüssen.

अनभिव्यक्त Adj. matt leuchtend Vikr. 40,2.

अनभिशङ्क्य Adj. dem man nicht misstrauen kann.

अनभिशस्त, अनभिशस्ति, अनभिशस्तेन्य und *अनभिशस्त्य Adj. unbescholten.

अनभिषङ्ग m. das Nichthängen an den Dingen Suçr. 1,312,19.

अनभिषेचनीय Adj. der Weihung nicht würdig.

अनभिष्ठान n. das Nichttreten auf Comm. zu Kâtj. Çr. 15,8,30.

अनभिष्वङ्ग m. das Nichthängen an (Loc.).

अनभिसंहितम् Adv. ohne Absicht 107,5.

अनभिसंधान n. keine Rücksicht auf einen Vortheil.

अनभिसंधिपूर्वक° Adv. फल° ohne Rücksicht auf irgend einen Vortheil Comm. zu Mṛkkh. 1,17.

अनभिसंबन्ध m. kein Zusammenhang Ǵaim. 4,1,5. Kâç. zu P. 1,4,88.

अनभिस्नेह Adj. kein Verlangen habend nach (Loc.).

अनभिह्नित Adj. 1) nicht befestigt, — gebunden. — 2) nicht ausgedrückt, — bezeichnet 226,24. fgg.

अनभीक्ष्ण° Adv. selten.

अनभीशु Adj. ohne Zügel.

अनभ्यक्त Adj. ungeschmiert TS. 7,1,1,3.

अनभ्यनुज्ञा f. keine Erlaubniss.

अनभ्यनुज्ञात Adj. nicht die Erlaubniss habend von (Instr.) M. 2,229.

अनभ्यसनशील Adj. faul im Studiren R. 5,19,22.

अनभ्यागमिष्यत् Adj. zu besuchen nicht beabsichtigend.

अनभ्यारूढ Adj. 1) unerstiegen AV. 11,5,23. — 2) unerreicht Çat. Br. 2,4,3,7. 12,2,3,10.

अनभ्यारोह m. das Nichthinaufsteigen.

अनभ्यारोह्य Adj. nicht zu erklimmen.

अनभ्यावर्तिन् Adj. nicht wiederkehrend.

अनभ्यावृत्ति f. Nichtwiederkehr. Instr. nicht wiederum Spr. 4697.

*अनभ्याशमित्य Adj. in dessen Nähe man nicht gehen soll.

1. अनभ्यास m. Nichtbeschäftigung mit (Gen.), das Nichtobliegen Spr. 248.

2. अनभ्यास Adj. ohne Wiederholung Lâṭj. 2,10,19.

अनभ्युत्क्रुष्ट Adj. nicht durch lauten Zuruf ermuntert.

अनभ्युत्थायिन् Adj. sich nicht vor Jmd erhebend.

अनभ्युदृष्ट Adj. bei dessen Opfer der Mond gar nicht sichtbar geworden ist.

अनभ्युपगम m. Nichteinräumung.

अनभ्युपाय m. kein geeignetes Mittel Mahâbh. Einl. 10,b. 11,a.

अनभ्र Adj. (f. आ) ohne Wolke 316,10.

अनभ्रक m. Pl. N. pr. einer Klasse buddh. Götter.

अनभ्रि Adj. ohne Spatel hervorgebracht.

*अनम m. ein Brahman.

अनमस्यु Adj. sich nicht beugend ṚV. 10,48,6.

अनमामि Indecl. vor dem man sich (ich mich) nicht verneigt (verneige) Ind. St. 9,148.

*अनमितंपच Adj. geizig.

अनमित्र 1) Adj. frei von Feinden, unangefeindet. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) n. Feindlosigkeit.

अनमित्रलाभ m. das Nichtbekommen von Feinden 166,28.

अनमीव 1) Adj. (f. आ) a) ohne Leiden, gesund, munter 6,19. — 2) kein Leid bringend 12,18. 13,5. — 2) n. Wohlsein.

अनमुत्र Adj. für den es kein «dort» giebt.

अनम्बर m. ein nackt einhergehender Ǵaina-Mönch.

अनम्बूकृत Adj. nicht von Speien begleitet.

अनम्भस् n. kein Wasser Kâvjapr. S. 297, Z. 2.

अनम्र Adj. sich nicht beugend, widerspänstig Spr. 249.

अनम्ल Adj. nicht sauer.

1. अनय m. unkluges Benehmen.

2. अनय m. 1) Missgeschick, Unglück, Elend. — 2) *Gang zur Linken (der Figuren in einem best. Spiele).

अनयसिन्धु m. N. pr. eines fingirten Fürsten Hâsj.

अनरक und अनरकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

1. अनरण्य n. Nichtoede.

2. अनरण्य m. N. pr. verschiedener Männer.

अनरवत् Adj. ohne Speichen.

अनराल Adj. gerade.

अनरिप्रतिष्ठित Adj. bei einem Feinde nicht vorkommend Ind. St. 13,457.

अनरुस् Adj. nicht wund, heil.

अनर्गल Adj. ungehemmt frei 98,3.

1. अनर्घ m. falscher Preis Jâǵn. 2,250.

2. अनर्घ Adj. = अनर्घ्य Kathâs. 24,148. 172.

अनर्घराघव n. Titel eines Schauspiels.

अनर्घेय Adj. = अनर्घ्य.

अनर्घ्य Adj. unschätzbar an Werth 110,4. 121,9. Spr. 7621. Davon Nom abstr. °त्व n. Spr. 6928.

अनर्घ्यराघव n. = अनर्घराघव.

अनर्चित Adj. 1) ungeehrt M. 3,100. 4,28.29. — 2) nicht mit Ehrerbietung gereicht Gaut. 17,21. M. 4,213.

1. अनर्थ m. 1) Unnützes, Ungehöriges, Unsinn. — 2) Nachtheil, Schaden, Uebel 94,3. 163,19. 164,26.

2. अनर्थ Adj. 1) unnütz. — 2) unglücklich. — 3) Unheil bringend. — 4) bedeutungslos.

अनर्थक Adj. 1) unnütz 214,17. werthlos. — 2) unglücklich Spr. 3577. — 3) bedeutungslos.

अनर्थज्ञ Adj. den Sinn nicht kennend.

अनर्थदण्ड und °क m. (?) Hem. Jog. 3,73. 113.

*अनर्थनाशिन् Adj. Unheil zu Nichte machend, von Çiva.

अनर्थपण्डित Adj. auf Unheil sich verstehend 182,16.

अनर्थबुद्धि Adj. 1) auf Unheil sinnend R. 1,2,32. — 2) dem der Verstand Nichts nützt, einfältig. Davon Nom abstr. °ता f. R. 5,85,5.

अनर्थलुप्त Adj. von allem Unnützen befreit. °म् Adv.

अनर्थान्तर n. keine andere —, dieselbe Bedeutung 214,30. 221,8.

अनर्थित्व n. das Nichtbegehren, Nichtverlangen Spr. 256.

अनर्थिन् Adj. *keine Bedeutung für Jmd* (Gen.) *habend* R. 2,41,16.

अनर्थ्य Adj. *zu Nichts gut, unnütz* 28,23.

अनर्थुक Adj. *keine* (speciellen) *Wünsche erfüllend* Gobh. 1,1,18.

अनर्पण n. *das Nichtweggeben.*

अनर्व Adj. (f. आ) *unangefochten, unwiderstehlich, schrankenlos.*

अनर्वण 1) Adj. dass. — 2) m. N. pr. eines Gottes.

अनर्वन् Adj. = अनर्व. Loc. अनर्वन् *in Sicherheit.*

अनर्विश Adj. *dessen Wohnung der Wagen ist.*

अनर्शनि m. N. pr. eines Mannes.

अनर्शराति Adj. *der keine verletzende Gabe giebt.*

अनर्ह Adj. (f. आ) 1) *unwürdig; sich nicht eignend für* (im Comp. vorangehend) 119,18. — 2) *Etwas nicht verdienend* (in gutem Sinne); *der Nichts verschuldet hat.*

अनर्हता f. *das Nichtgeeignetsein, Nichtvermögen* 281,17.

अनर्हत् Adj. *unwürdig* MBh. 3,269,20.

अनल 1) m. *a) Feuer.* — *b) der Gott des Feuers* und als solcher einer der acht Vasu. — *c) das Verdauungsfeuer.* — *d)* **Galle.* — *e)* **Wind.* — *f)* **Plumbago zeylanica* und **rosea*, **Semecarpus Anacardium.* — *g)* mystische Bez. *des Lautes* r. — *h)* *Bein. Vasudeva's. — *i)* N. pr. eines Affen. — 2) f. आ N. pr. eines mythischen Wesens und einer Tochter Mâljavant's.

अनलंकरिष्णु Adj. P. 6,2,160, Sch.

अनलंकृत Adj. *nicht geschmückt* Sâh. D. 44,10.

अनलंकृति Adj. *ohne rhetorischen Schmuck* Kâvjapr. 1,4.

अनलदीपन Adj. *die Verdauung fördernd.*

*अनलप्रभा f. *Cardiospermum Halicacabum Lin.*

*अनलप्रिया f. *Agni's Gattin.*

अनलम् Adv. *nicht im Stande zu* (Inf.) Çiç. 7,10.

अनलवाट N. pr. einer Stadt.

*अनलविवर्धनी f. *Gurke* Nigh. Pr.

अनलस Adj. *nicht träge, fleissig* Gaut. 9,65.

अनलसाद m. *Schwäche der Verdauung.*

अनलाय्, °यते *wie Feuer sich benehmen.*

*अनलि m. *Agati grandiflora Desc.*

अनल्प Adj. *nicht wenig, viel* Kathâs. 18,293.

अनवकर Adj. *wohin man nichts wegschüttet* Tâṇḍja-Br. 1,6,5.

अनवकाश Adj. (f. आ) *keinen Platz findend, nicht zur Anwendung kommend* P. 1,4,1, Sch. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अनवकाशित Adj. *zu den* Avakâça *genannten Sprüchen nicht zugelassen* Harisv. zu Çat. Br. 4, 5,[illegible],5.

अनवक्लृप्त Adj. *nicht entsprechend, — richtig* 35,23.

अनवक्लृप्ति m. *Unwahrscheinlichkeit.*

अनवगत 1) Adj. *nicht erlangt.* — 2) *unverstanden* Nir. 4,1.

अनवगम m. *Nichtverständniss* Sâh. D. 214,18.

अनवगाढ Adj. *nicht tief gehend.*

अनवग्रह्य Adj. *dem* Avagraha (Gramm.) *nicht unterliegend* Ind. St. 4,199.

अनवग्रह m. *kein* Avagraha (Gramm.).

अनवग्लायत् Adj. *nicht erschlaffend* AV. 4,4,7.

अनवच्छित्ति f. *Ununterbrochenheit.*

अनवच्छिन्न Adj. 1) *ununterschieden.* — 2) *nicht bestimmt, — definirt, — begrifflich begrenzt* Spr. 2789. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Sarvad. 84,21.

अनवच्छेद m. *das Unbestimmtsein, Unbestimmtheit* Sâh. D. 17,13.

अनवतप्त m. N. pr. 1) eines Schlangenfürsten Lalit. 249,14. — 2) eines Sees (wohl = रावणह्रद).

अनवतप्तपरिपृच्छा f. Titel einer Schrift.

अनवतृण्ण Adj. *nicht durchlöchert* Çat. Br. 11,1,6,33.

*अनवत्व n. *das mit Leben Begabtsein.*

अनवदानीय Adj. *nicht zur Theilung geeignet* TBr. 1,3,8,4.

अनवद्य (einmal अनवद्रिय) 1) Adj. (f. आ) *tadellos, makellos.* — 2) f. आ N. pr. einer Apsaras.

अनवद्यता f. und अनवद्यत्व n. *Untadelhaftigkeit.*

अनवद्यरूप Adj. (f. आ) *von tadellosem Aeussern.*

अनवद्याङ्ग Adj. (f. ई) *von tadellosem Körper* 70,28.

अनवद्राणा Adj. *nicht einschlummernd.*

(अनवधर्ष्य) अनवधर्षिय Adj. *dem man nicht trotzen kann.*

1. *अनवधान n. *Unachtsamkeit.*

2. *अनवधान Adj. *unachtsam.*

*अनवधानता f. *Unachtsamkeit.*

अनवधारण 1) Adj. *nicht fest bestimmend* Ind. St. 10,419,8. — 2) n. *keine feste Bestimmung* ebend. 23.

अनवधारणीय Adj. *nicht genau zu bestimmen.*

*अनवधि Adj. *unbegrenzt.*

अनवधृत Adj. *nicht genau bestimmt.* °म् Adv. so v. a. *nach eigenem Gutdünken.*

अनवधृष्य Adj. *dem man nicht zu nahen wagt.*

अनवन n. *das Nichtbeschützen, Nichtbeherrschen* P. 1,3,66.

अनवनामितवैजयन्त m. N. pr. einer Welt (buddh.).

अनवनिक्तपाणि Adj. *der sich nicht die Hände gewaschen hat* Ind St. 10,17.

अनवपात m. *Nichtherabfall.*

अनवपृग्ण Adj. *ungetrennt.*

अनवबद्ध Adj. *nicht stockend* Suçr. 2,184,15.

अनवबोध m. *das Nichterkennen.*

अनवब्रव Adj. *wider den man Nichts sagen kann.*

अनवभास m. *das Nichterscheinen* 285,9.

अनवभ्रराधस् Adj. *bleibenden Lohn gebend.*

अनवम Adj. (f. आ) 1) *nicht der niedrigste, hoch* MBh. 3,268,11. — 2) am Ende eines Comp. *nicht schlechter als* Ragh. 9,14.

अनवमत Adj. *nicht geringgeschätzt* Kâraka 1,11.

अनवमर्शम् Adv. *ohne zu berühren.*

अनवमृश्य Adj. *unberührbar, unantastbar.*

अनवमेहनीय Adj. *nicht zu bepissen* so v. a. *höher als bis zum penis reichend* (Wasser) Gobh. 3,3,15.

अनवर Adj. *nicht niedriger, — geringer, höher als* (Abl.).

अनवरत Adj. und °म् Adv. *ununterbrochen, beständig* 106,28. 284,14.

अनवरथ m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,12,16.

*अनवराध्य Adj. *der vorzüglichste.*

अनवरुद्ध Adj. *nicht erlangt auf seinen Theil, Jmdn* (Gen.) *nicht gegeben, — zukommend* Çat. Br. 1,6,4,10. 3,2,2,22. 4,6,9,20. 5,2,2,3.

अनवरोध्य Adj. *nicht zu Etwas anzuhalten, — zu zwingen* Gaut. 13,4.

अनवलम्बन n. *das Sichnichtklammern an, Fahrenlassen* 286,19.22.25.29.

अनवलेप Adj. *ungesalbt* und zugleich *frei von Hochmuth* Çiç. 9,51.

अनवलोक्य Adj. *nicht anzusehen.*

अनवलोप m. etwa *das Nichtzukurzkommen* Tâṇḍja-Br. 6,3,13. = अविनाश Comm.

अनवलोभन n. *das Nichtabgehen der Leibesfrucht,* Bez. einer best. Ceremonie während einer Schwangerschaft. Alter Fehler für अनवलोपन.

अनवस Adj. *keinen Halt machend, rastlos.*

अनवसर m. *nicht die rechte Gelegenheit, ungünstiger Augenblick, das nicht am Platz Sein* Spr. 4011. °प्रवेश Hit. 53,11.

अनवसर्ग m. *das Nichtloslassen* Gaim. 5,2,8.

अनवसित 1) Adj. = अनवस. Davon Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. आ *ein best. Metrum* Ind. St. 8,376.

*अनवस्कर Adj. *nicht besudelt, rein.*

अनवस्थ 1) Adj. *unbeständig.* — 2) m. Bez. eines der 7 Ullâsa bei den Kaulika.

अनवस्था f. *das kein Ende Nehmen, regressus in infinitum* 216,12. Njâjas. 4,2,25. Comm. zu TS. Prât. 14,22.

1. अनवस्थान n. *Unbeständigkeit* Njâjas. 2,2,63.

2. *अनवस्थान 1) Adj. *unbeständig.* — 2) m. *Wind.*

अनवस्थायिन् Adj. *unbeständig, schwankend*

Suçr. 1,335,21. Njâjas. 3,2,45. Davon Nom. abstr. °यित्व n. 2,2,54.

अनवस्थित Adj. *unbeständig, schwankend.* राज-सो भावः R. 5,51,10. Von einer Person so v. a. *rathlos* Kathâs. 80,10 (zu lesen तत्रानवस्थितास्ति°). Von einer Frau so v. a. *leichtsinnig, untreu.* Von einem Begriff so v. a. *relativ.* °विद्ध *unsicher geschlagen* (Ader) Suçr. 1,362,5.

अनवस्थितचित्त Adj. *unbeständigen Sinnes* Spr. 258. fg.

अनवस्थितत्व n. 1) *Unstätigkeit, Unbeständigkeit* Kâç. zu P. 2,1,47. — 2) *Unbestimmtheit.*

अनवस्थिति f. 1) *kein Stillstand, keine Ruhe.* — 2) *Unstätigkeit.* — 3) = अनवस्था Nj. K.

अनवस्यन्त् Adj. *nicht ablassend, — aufgebend.*

अनवहरण n. *das Nichtwegwerfen.*

अनवहित °Adv. *unaufmerksam* Veṇîs. 153.

अनवह्वर Adj. *ränkelos, redlich.*

अनवानत् Adj. *keinen Athem holend* Çat. Br. 1,3,5,13. fgg. 4,6,1,5. 11,1,6,31. 13,8,3,4.

अनवानम् Adv. *ohne Athem zu holen, ohne Pause.*

अनवाप्त Adj. *nicht erlangt, — erreicht* 201,11. Spr. 4153.

अनवाप्ति f. *Nichterlangung.*

अनवाप्य Adj. *nicht zu erlangen, — erreichen* 163,21.

अनवाय Adj. *nicht weichend, — aufhörend.*

अनविप्रयुक्त Praçnop. 5,6 fehlerhaft für अनतिप्र°.

अनवीकृत Adj. *nicht erneuert, — in eine neue Form gekleidet, — anders gesagt* Kâvjapr. 7,8.

°अनवेक्षक Adj. *keine Rücksicht nehmend auf.*

अनवेक्षण n. *das Nichtaufpassen, Sorglosigkeit* Spr. 2991. 6607.

अनवेक्षम् Adv. *ohne sich umzusehen.*

अनवेक्षमाण Adj. *sich nicht umsehend* Âçv. Gṛhj. 4,4,9.

अनवेक्षा f. *Rücksichtslosigkeit.*

अनवेक्षितम् Adv. *ohne darauf zu blicken* Gobh. 1,2,19.

अनशन n., अनशनता f. und *अनशना (Gal.) f. *das Nichtessen, Fasten.*

अनशनाय Adj. *keinen Hunger empfindend.* Davon Nom. abstr. अनशनायत्व n. Ind. St. 9,154.

अनशित Adj. *nicht gegessen* 35,25.26.

अनशितुम् Infin. *nicht zu essen* Khând. Up. 4, 10,3.

अनश्नत् Adj. *nicht essend.* अनश्नत्संगमनः Bez. *des in der* Sabhâ *befindlichen Feuers.*

अनश्नान Partic. (f. आ) dass. MBh. 5,191,22.

अनश्रु Adj. *thränenlos.*

1. अनश्व m. *Nicht-Pferd, etwas Anderes als ein Pferd.*

2. अनश्व Adj. *rosselos.*

अनश्वदा Adj. *keine Rosse gebend.*

अनश्वन् m. N. pr. eines Fürsten.

अनश्वर Adj. *unvergänglich* Spr. 2578.

अनष्टक Adj. *die* Ashṭakâ *vernachlässigend* Âçv. Gṛhj. 2,4,11.

अनष्टपशु Adj. *von dessen Heerde Nichts verloren geht.*

अनष्टवेदस् Adj. *von dessen Habe Nichts verloren geht.*

अनष्टापदी f. *kein achtfüssiges d. i. kein trächtiges Mutterthier* Çat. Br. 4,5,2,12.

अनस् n. 1) *Wagen, Lastwagen* 6,7.9. 8,7.8. — 2) *gekochter Reis.* — 3) *Mutter.* — 4) *Geburt.* — 5) *lebendes Wesen.*

*°अनस n. = अनस् 1).

अनसूय 1) Adj. *nicht murrend, — ungehalten,* insbes. *über das Glück Anderer.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. आ N. pr. verschiedener Frauen.

अनसूयक Adj. (f. °सूयिका) = अनसूय MBh. 3, 122,29.

अनसूयन्त् Partic. dass. MBh. 1,140,76.

अनसूया f. *das Nichtmurren, Nichtungehaltensein,* insbes. *über das Glück Anderer.*

अनसूयातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अनसूयितर् Nom. ag. = अनसूय 1) MBh. 1,140,71.

अनसूयु Adj. = अनसूय.

अनसूरि m. *kein Unweiser, ein Weiser.*

अनस्त Adj. *nicht geschleudert* Çat. Br. 3,7,2,2.

अनस्तमित Adj. 1) *noch nicht untergegangen* (von der Sonne). — 2) *unaufhörlich.*

अनस्तमितके Loc. *vor Sonnenuntergang.*

अनस्थ, अनस्थक (Maitr. S. 3,7,5), अनस्थन्, अनस्थि, अनस्थिक (TS. 7,5,12,2) und अनस्थिक Adj. *knochenlos.* अनस्थि Subst. *ein knochenloses Thier.*

अनस्वन्त् 1) Adj. *mit einem Wagen verbunden, an einen Wagen gespannt.* — 2) f. अनस्वती *Wagenzug, Heereszug.*

अनहंवादिन् Adj. *nicht nur von sich redend, nicht eingebildet.*

अनहंकर्तव्य Adj. *kein Object des Ichbewusstseins bildend* Ind. St. 9,165.

अनहंकृत Adj. *uneigennützig.*

*अनहंकृति f. *Nichthochmuth, Bescheidenheit.*

अनहम् Nom. *Nicht-Ich* Ind. St. 9,148.

अनह्नात Adj. *an einem unglücklichen Tage geboren.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अनड्व Adj. s. अनडुह्.

अना Adv. *je, je und je;* mit einer Neg. *nie.*

अनाकम्प Adj. *unerschütterlich.*

अनाकर्णितकेन Instr. *mit einer Miene, als ob man Nichts gehört hätte,* Prasannar. 21. 38. 113.

अनाकाङ्क्ष Adj. *keiner Ergänzung bedürfend* Nj. K.

अनाकाल 1) *Unzeit.* — 2) *schlechte Zeit, Hungersnoth.* °भृत *in schlechter Zeit unterhalten.*

1. अनाकाश n. *kein freier Raum, erfüllter Raum* R. 3,29,7.

2. अनाकाश Adj. *ätherlos.*

अनाकुल 1) Adj. (f. आ) *unverworren, unverwirrt* (eig. und übertr.) 214,20. 118,25. *sicher* vom Gange. — 2) *f. ई *ein best. Knollengewächs* Gal.

अनाकृत Adj. 1) *ungetrieben, ungerufen.* — 2) *nicht gewartet, — gepflegt.*

अनाकृष्ट Adj *nicht angezogen, — fortgerissen* Ragh. 1,23.

अनाक्ताक्ष Adj. *an den Augen nicht gesalbt* AV. 20,128,6.

अनाक्रमणीय und °क्रम्य Adj. *nicht zu besteigen.*

*अनाक्रान्ता f. *Solanum Jacquini Willd.*

अनासिन् Adj. *nicht ruhend.*

अनाख्यात Adj. *nicht angezeigt, — angegeben.*

अनाख्येय Adj. *nicht mitzutheilen, — zu sagen.*

अनाग Adj. (f. आ) *schuldlos, sündlos.*

अनागच्छन्त् Adj. *nicht kommend* Sarvad. 13,7.

अनागत Adj. 1) *noch nicht angekommen, — angelangt* 142,26. MBh. 14,80,24. — 2) *bevorstehend, zukünftig* 105,26. 161,11. अनागतं कार् *für die Zukunft sorgen* Spr. 263. — 3) *noch nicht erreicht.* — 4) *nicht anzutreffen, — zu finden* R. 3,56,18 (50,9).

अनागतयोगिन् Adj. *mit dem* (factisch) *noch nicht erschienenen Monde in* (theoretische) *Conjunction tretend.*

अनागतवन्त् Adj. *die Zukunft betreffend* Spr. 266. fg.

अनागतविधातर् Nom. ag. 1) *Vorkehrungen für die Zukunft treffend.* — 2) N. pr. eines Fisches.

अनागतविधान n. *das Treffen von Vorkehrungen für die Zukunft* Spr. 270.

अनागतार्तवा Adj. f. *noch nicht die Katamenien habend.*

अनागम m. *das nicht Herbeikommen, — Erscheinen* Gaim. 1,1,13.

अनागमक Adj. *ohne* Âgama (gramm.).

अनागमिष्यन्त् Adj. *der nicht herbeikommen wird.*

1. अनागस् Adj. *schuldlos, sündlos* 71,1.10.

2. अनागस् Adj. *unschädlich* RV. 10,165,2.

अनागा f. N. pr. eines Flusses.

अनागामिन् m. *der nicht Wiederkehrende*, bei den Buddhisten Bez. der 3ten Stufe auf dem Wege zum Nirvâṇa.

*अनागामुक Adj. P. 6,2,160, Sch.

अनागास्त्वँ n. *Schuldlosigkeit, Sündlosigkeit* 11,5.

अँनागूर्तिन् Adj. *der die* Âgur *nicht verrichtet hat.*

अनागोहत्याँ f. *Mord an einem Schuldlosen.*

अँनाग्नेय Adj. *dem* Agni *nicht zuständig.*

अनाघ्रात Adj. *woran man nicht gerochen hat* Spr. 271. °पूर्वँ Adj. *nie früher gerochen* Kâd. 162.

अनाचरण n. *das Nichtbewerkstelligen, Unterlassen* Kull. zu M. 6,92.

अनाचार m. 1) *kein Brauch* Lâṭj. 10,1,15. — 2) *ungewöhnliche Erscheinung.* — 3) *schlechtes Betragen, Unsitte* Ind. St. 10,98.

अनाचाररूप Adj. (f. आ) *von ungewöhnlichem Aussehen.*

अँनाजानत् Adj. *nicht inne werdend.*

अनाजिगमिषु Adj. *zu kommen nicht beabsichtigend* Mahâbh. 1,87,*b*.

अनाज्ञा f. *Nichterlaubniss* 200,24.

अनाज्ञात Adj. *unbekannt, unbemerkt.* अँनाज्ञातम् Adv. *auf unbekannte —, unerklärliche Weise.*

अनाज्ञाताज्ञातकृत Adj. *auf erklärliche oder unerklärliche Art vollbracht* Vaitân. 23.

अनाज्यलिप्त Adj. *nicht mit Opferschmalz gesalbt* Kâtj. Çr. 4,4,10.

अँनाढ्यतर Adj. *nicht sehr wohlhabend* Çat. Br. 9,5,1,16.

*अनाढ्यंभविष्णु Adj. P. 6,2,160, Sch.

*अनातङ्क Adj. *gesund* Râǵan. 20,46.

अँनातत Adj. *nicht angespannt.*

1. *अनातप m. *Schatten.*

2. अनातप Adj. *schattig* 172,20.

अनातपत्र Adj. *ohne Sonnenschirm* Sâh. D. 340,9.

अनातुरँ Adj. 1) *unversehrt, gesund.* — 2) *unverdrossen.* — 3) *nicht von Liebe gequält* Spr. 272.

अनात्त Adj. *nicht genommen, — entzogen* Kâtj. Çr. 9,5,12.

अनात्मक Adj. *ohne Substanz, unreal* (buddh.).

अनात्मज्ञ Adj. (f. आ) *unverständig, einfältig.*

अनात्मत्व n. *das nicht Seele Sein* 272,27.31.

1. अनात्मन् m. 1) *was nicht Seele* (*Geist*) *ist* 273,8. — 2) **nicht selbst, ein Anderer.*

2. अनात्मँन् Adj. *ohne Geist, — Verstand.*

अनात्ममुख Adj. (f. ई) *nicht zu sich gekehrt* Mahîdh. zu VS. 12,62.

अनात्मवत् Adj. *seiner nicht mächtig, sich nicht zügelnd, — gehörig haltend* (von einem Kranken)

अनात्मश्लाघाकर Adj. *sich nicht selbst rühmend* Sâh. D. 32,21.

अनात्मसंपन्न Adj. *geistlos, dumm* Spr. 437.

अनात्मसात्कृत Adj. *nicht sich angeeignet* Comm. zu Mṛkkh. 113,6.

अनात्मीय Adj. *was Einem nicht angehört.*

अनात्म्य 1) Adj. *unpersönlich.* — 2) n. *Thorheit* Bhâg. P. 4,4,29.

अनात्रेयी f. *eine Frau, welche nicht eben das Reinigungsbad nach den Katamenien vollzogen hat,* Gaut. 22,17.

अनाथ 1) Adj. (f. आ) *schutzlos, hülflos.* °वत् Adv. 66,23. — 2) अनाथँ n. *Schutzlosigkeit, Hülflosigkeit.*

अनाथपिण्डद und °पिण्डिक m. Bein. Sudatta's.

अनाथपुरी m. N. pr. eines Autors.

अनाथशरण Adj. (f. आ) *an Niemanden einen Schutz habend* Kaurap. 21.

अनाद m. *Ton —, Klanglosigkeit.*

1. अनादर m. *Nichtachtung, Mangel an Rücksicht, Nichtbeachtung, Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) 173,15. 233,22. अनादरात् *ohne Weiteres, mir Nichts dir Nichts* Spr. 6012.

2. अनादरँ Adj. *Nichts hoch anschlagend* Çat. Br. 10,6,1,2. Khând. Up. 3,14,2.

अनादरण n. *das Nichtbeachten, das sich gleichgültig Verhalten.*

अनादरवत् Adj. *Gleichgültigkeit verrathend.*

अनादराक्षेप m. in der Rhet. *eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei, die man dadurch an den Tag legt, dass man sich zur Sache gleichgültig stellt.*

अनादवत् Adj. *keinen Laut von sich gebend* Ind. St. 9,12.

अनादातर् Nom. ag. *Nichts nehmend, — empfangend.*

अनादातव्य Adj. *nicht zu greifen* Ind. St. 9,164.

अनादि Adj. *ohne Anfang* 104,26. Davon Nom. abstr. °ता f. Nîl. 35.

अनादिमत्त् Adj. dass. Çvetâçv. Up. 4,4, (°मांस्त्वं zu lesen).

*अनादिवार्त्ता f. *Ueberlieferung.*

अँनादिष्ट Adj. 1) *unaufgezeigt, unbestimmt.* — 2) *nicht angewiesen, — angegeben, — vorgeschrieben* Lâṭj. 1,1,5. — 3) *keinen Befehl habend* Spr. 274.

अनादृत Adj. 1) *nicht —, gering geachtet* (Jmd). — 2) *unbeachtet, unberücksichtigt* (Etwas). Dazu Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 213,4.

अनादेय Adj. 1) *was man nicht nehmen darf* Spr. 275. fg. — 2) *nicht anzunehmen, unzulässig* 213,4. 215,27.

1. अनादेश m. *das Fehlen einer Anweisung, — Vorschrift.*

2. अनादेश Adj. आकूपारम् N. eines Sâman.

अनादेशकर Adj. *eine Anweisung nicht ausführend* Bhâg. P. 8,20,14.

1. अनाद्यँ Adj. 1) *was nicht gegessen werden darf.* — 2) *den man nicht aussaugen darf.*

2. अनाद्य Adj. *ohne Anfang* Brahmabindûp. 9.

अनाद्यनन्त Adj. *ohne Anfang und ohne Ende.*

अनाद्यन्त Adj. (f. आ) dass. Spr. 277. Ârjabh. 3,11.

अनाद्युदात्त Adj. *nicht auf der ersten Silbe betont* TS. Prât. 8,10.

अनाधि Adj. *sorgenlos* Ragh. 9,54.

अँनाधृष् Adj. *Niemanden Etwas anhabend.*

अँनाधृष्ट Adj. *an den* oder *woran sich Niemand heranwagt, unangreifbar, unantastbar* Çâṅkh. Br. 27,5. Ait. Âr. 386,11.12.

अनाधृष्टि m. N. pr. verschiedener Fürsten.

अनाधृष्यँ Adj. = अनाधृष्ट Çâṅkh. Br. 27,5. Chr. 54,12. प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Çr. 8,13,13.

अनाध्यान n. *kein wehmüthiges Zurückdenken.*

अँनानत 1) Adj. *ungebeugt.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

अनानन्दयितव्य Adj. *nicht das Object der Wollust bildend* Ind. St. 9,164.

अनानार्थ m. *kein neuer Satz* Ind. St. 4,155.

अनानुकृत्यँ Adj. *unnachahmlich.*

अँनानुजा f. *keine jüngere Schwester* TS. 4,3,11,3.

अनानुदँ Adj. *nicht nachgebend.*

अँनानुदिष्ट Adj. *unaufgefordert.*

अनानुपूर्व्य n. *gestörte Reihenfolge* ṚV. Prât. 2,43. 11,8.

अँनानुभूति f. *nicht dienstbereit, ungehorsam.*

अनापद् f. *Nicht-Noth.* अनापदि *ohne Noth, in normalen Verhältnissen.*

अनापान m. N. pr. eines Fürsten.

अँनापि Adj. *ohne Freunde* oder *Verwandte.*

अँनापूयित Adj. *nicht stinkend* Çat. Br. 1,1,3,5.

अँनाप्त Adj. 1) *nicht hinanreichend* 36,21. — 2) *unerreicht, unerreichbar* Çâṅkh. Br. 27,5. Ait. Âr. 386,12. प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Çr. 8,13,13. — 3) *ungeschickt.*

अनाप्ति f. *Zielverfehlung* 206,14.

अनाप्य und अनापिम्रँ Adj. *unerreichbar* Çâṅkh. Br. 27,5. प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Çr. 8,13,13.

अँनाप्रीत Adj. *nicht mit den* Âprî-*Versen besprochen* Çat. Br. 6,2,1,37.

अनाप्लुताङ्ग Adj. *der sich nicht gebadet hat* MBh. 3,43,5.

अनाबयु m. *eine best. Pflanze* AV. 6,16,1.

अनाबाध Adj. unbelästigt, ungehemmt (Weg).

अनाभयिन् Adj. furchtlos ṚV.

अनाभू Adj. nicht dienstfertig, ungehorsam. Rudra Maitr. S. 1,8,5.

अनाभ्युदयिक Adj. Unheil bringend.

अनामक 1) m. Schaltmonat. — 2) *n. Hämorrhoiden.

अनामत्व n. Namenlosigkeit.

अनामन् 1) Adj. namenlos. — 2) *m. Ringfinger.

अनामन eine best. Krankheit.

अनामय 1) Adj. (f. आ) a) nicht verderblich AV. 9,8,13. — b) gesund, in gutem Wohlbefinden, dem Nichts fehlt. — c) wo Wohlergehen herrscht. — d) Gesundheit schaffend 166,27. — e) verschont von (Abl.) 79,20. — 2) m. Bein. Çiva's. — 3) n. Gesundheit, Wohlergehen.

अनामयत् Adj. nicht wehe thuend, — schmerzend. °यता Instr. in vollkommenem Wohlbefinden.

अनामयित्नु Adj. nicht krank machend, heilend.

*अनामा und अनामिका f. Ringfinger.

अनामिन् Adj. sich nicht beugend, unbeugsam.

अनामृण Adj. unverletzlich.

अनामृत Adj. nicht vom Tode berührt TS. 5,2,3, 1. 2. Mantrabr. 1,5,11.

अनाम्नात Adj. nicht überliefert, — gelehrt.

अनाम्नाय m. Nichtüberlieferung Spr. 278.

अनाम्य Adj. sich nicht biegen lassend Spr. 3578.

अनायक Adj. (f. आ) führerlos.

अनायत Adj. nicht angebunden.

1. अनायतन und अनायतन n. nicht der entsprechende —, nicht der heimatliche Platz.

2. अनायतन und अनायतनवत् Adj. keinen entsprechenden —, keinen eigenen Platz habend.

*अनायत्तवृत्तिता f. Unabhängigkeit, Freiheit.

1. अनायास m. 1) Nichtanstrengung. — 2) Unermüdlichkeit MBh. 5,34,72.

2. अनायास Adj. keine Anstrengung —, keine Mühe verursachend MBh. 12,242,13.

अनायुध Adj. ohne Opfergeräthe.

अनायुवान Partic. nicht ansichziehend (die Flügel) Çat. Br. 4,1,2,26.

अनायुषा f. N. pr. einer Tochter Daksha's.

अनायुष्य Adj. dem Leben nicht zuträglich, das Leben verkürzend.

अनायुस् f. = अनायुषा.

अनारत Adj. und °म् Adv. unaufhörlich, beständig.

अनारभ्य Adj. 1) nicht zu beginnen Spr. 280. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâtj. Çr. 20,8,27. — 2) unmöglich Comm. zu Gaim. S. 215,1 v. u.

अनारभ्यवाद m. eine nicht ad hoc gegebene, sondern allgemeine Bestimmung Gaim. 3,6,14. Davon Nom. abstr. °त्व n. 6,6,3.

अनारभ्यविधि m. und अनारभ्यविधान n. dass. Comm. zu Kâtj. Çr. 1, 3,30. 16,1,1.

अनारभ्यविहित Adj. nicht ad hoc vorgeschrieben Comm. zu Çat. Br. 809,9.

अनारभ्यसमधीत (Comm. zu Kâtj. Çr. 19,6,2) und अनारभ्याधीत Adj. ohne einen besondern rituellen Zweck recitirt.

अनारम्बण Adj. ohne Stütze Khând. Up. 2,9,5.

1. अनारम्भ m. 1) das Nichtgehen an (Gen.), das Nichtbeginnen Bhag. 3,4. Spr. 281. — 2) das Nichtgründen eines eigenen Haushalts Kap. 4,12.

2. अनारम्भ Adj. Nichts unternehmend MBh. 12, 246,24.

अनारम्भण Adj. woran man sich nicht halten kann.

अनारम्भिन् Adj. Nichts unternehmend Gaut. 3,25.

अनाराशंस Adj. ohne die नाराशंस genannten Soma-Becher Gop. Br. 2,4,15.

अनारूढ Adj. 1) nicht enthalten in, — liegend in (Loc.) Comm. zu Kap. 1,87. — 2) sich nicht begeben habend, nicht gerathen in (Acc.) Venis. 106.

अनारोग्य Adj. der Gesundheit nicht zuträglich.

अनारोग्यकर Adj. dass. Karaka 3,3.

अनार्जव n. 1) unehrliches Benehmen 189,11. — 2) *Krankheit.

अनार्त Adj. nicht krank, gesund.

अनार्तव Adj. der Jahreszeit nicht entsprechend.

अनार्ति f. Leidlosigkeit.

अनार्य Adj. (f. आ) und Subst. unehrenhaft, kein Ârja, sich nicht wie ein Ârja betragend, für einen Ârja sich nicht schickend, nicht arisch 105,1. 179, 18. 204,18.

*अनार्यक n. Aloeholz.

अनार्यकर्मिन् Adj. der Werke eines Nicht-Ârja vollbringt.

*अनार्यज n. Aloeholz.

अनार्यजुष्ट Adj. woran Ehrenhafte keinen Gefallen finden Bhag. 2,2. R. 2,82,13.

अनार्यता f. Unehrenhaftigkeit.

अनार्यतिक्त m. Gentiana Chiraita Wall.

अनार्यवृत्त Adj. von unehrenhaftem Betragen Spr. 282.

अनार्ष Adj. nicht von den Ṛshi herstammend, nicht der Saṁhitâ entsprechend; keinem Ṛshi zukommend, nicht an den Namen eines Ṛshi gefügt (Suffix).

अनार्षेय Adj. nicht von den Ṛshi stammend.

अनार्ष्यविलोप m. keine Nichtstörung der Saṁhitâ d. i. Störung der Saṁhitâ ṚV. Prât. 11,28.

अनालपन n. keine Unterhaltung mit (Gen.) Çiç. 7,10.

अनालब्ध Adj. 1) nicht angefasst, — berührt MBh. 5,48,102. — 2) nicht geschlachtet Çat. Br. 13,1,2,1.

अनालमर्थ्य n. das nicht die Bedeutung von अलम् Haben Mahâbh. 3,95,a.

अनालम्ब 1) Adj. ohne Stütze, — Halt. — 2) *f. ई Çiva's Laute.

अनालम्बनम् Adv. ohne Haltpunkt, phantomartig Prab. 71,1.

अनालम्बुका (!) und अनालम्भुका Adj. (f. आ) unberührbar.

अनालस्य n. Unverdrossenheit Spr. 2183.

अनावयस् Adj. keine Empfängniss zu Stande bringend AV. 7,90,3.

अनावरण Adj. unverhüllt (buddh.).

अनावरणज्ञानविशुद्धगर्भ und अनावरणास्वरमण्डलमधुरनिर्घोषगर्भ m. N. pr. zweier Bodhisattva.

अनावरणिन् m. Pl. N. pr. einer buddh. Secte.

अनावर्तिन् Adj. nicht wiederkehrend Spr. 284.

अनावह Adj. nicht hervorbringend, — bewirkend Sâh. D. 249,20.

अनाविद्ध Adj. 1) unverwundet; undurchbohrt Spr. 271. unversehrt. — 2) keine langen Composita enthaltend Vâmana 1,3,25.

अनाविल Adj. 1) nicht trübe, klar, durchsichtig. — 2) gesund, von Personen (Spr. 2140) und Gegenden.

अनाविष्कृत Adj. nicht an den Tag gelegt Kumâras. 7,35.

अनावृत् Adj. nicht wiederkehrend 30,12.

अनावृत Adj. 1) unverhüllt Çat. Br. 14,5,3,18. — 2) ungeschlossen R. 2,88,19. Spr. 285. uneingezäunt Gaut. 12,21. nicht gedeckt, — verschanzt (Heer) R. 2,88,20.

अनावृत्त Adj. unbetreten.

अनावृत्ति f. Nichtwiederkehr (zu einem neuen Leben).

अनावृष्टि f. Mangel an Regen, Dürre.

अनाव्याध Adj. (f. आ) unerbrechbar, fest.

1. अनास्रस्क m. 1) Nichtabfall TS. 3,1,3,1. — 2) Unversehrtheit.

2. अनास्रस्क Adj. nicht abfalleud.

अनाशक n. das Nichtessen, Fasten; das zu Tode Hungern.

अनाशकायन n. das Fasten.

अनाशस्त Adj. auf den man nicht vertrauen kann.

अनाशास्य Adj. was man sich nicht wünscht.

अनाशित Adj. hungrig R. 5,17,34. 24,31.

1. अनाशिन् Adj. nicht essend. Davon Nom. abstr.

°शित्व n. *das Nichtessen.*

2. अनाशिन् Adj. *nicht verloren gehend.*

अनाशिष्ठ Adj. *der langsamste* Ait. Br. 4,9.

अनाशिस् Adj. *nicht erwünscht* Rāǵat. 7,1377.

अनाशीर्दा Adj. *die Erwartung nicht erfüllend.*

1. अनाशु Adj. *nicht schnell, langsam.*

2. अनाशु Adj. *keine raschen Rosse besitzend.*

अनाश्रम m. *keiner der 4 oder 3* Âçrama Jāǵn. 3,241.

अनाश्रमिन् Adj. *zu keinem* Âçrama *gehörend.* Davon Nom. abstr. °मित्व n.

1. अनाश्रय m. *Unabhängigkeit von* (Gen.) RV. Prāt. 11,36.

2. अनाश्रय Adj. *keinen Halt gewährend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kull. zu M. 3,180.

अनाश्रव fehlerhaft für अनास्रव.

अनाश्रित Adj. *sich nicht an Jmd* oder *Etwas haltend, unabhängig, keine Rücksicht nehmend auf* Gaudap. zu Sāṁkhjak. 10. Bhag. 6,1. R. 3,10,6. Bhāg. P. 1,13,42. — पाषण्ड्यनाश्रिताः Jāǵn. 3,6 wohl ein alter Fehler für पाषण्डमाश्रिताः.

अनाश्वंस् Adj. *nicht gespeist habend* 240,16. TS. 1,6,7,3. TBr. 1,1,4,2.

अनाष्ट्र Adj. *keiner Gefahr unterworfen* 36,12.

अनास् Adj. *ohne Mund* oder *Antlitz.*

अनासन n. *das Nichtsitzen* Kātj. Çr. 25,4,7.

अनासन्न Adj. *nicht nahe bei* (Gen.) Lātj. 5,10,20. Âpast. 1,6,21.

अनासाद्य Adj. *unerreichbar* 96,2.

अनासिक Adj. (f. आ) 1) *nasenlos.* — 2) *nicht nasal* Ind. St. 9,32.

अनास्तिक Adj. *ungläubig, gottlos* MBh. 1,74,96.

अनास्तिक्य n. *Unglauben, Gottlosigkeit* MBh. 1, 212,17.

अनास्तीर्ण Adj. *unüberdeckt, bloss* Veṇis. 28,11.

अनास्था f. *Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) Ragh. 2, 57. Kumāras. 6,12. 63. Vās. 2. Sarvad. 22,8.

अनास्थान Adj. *keinen Standpunkt gewährend.*

अनास्रव Adj. *frei von sündhaften Neigungen, — unreinen Leidenschaften* Lalit. 303,7.

अनास्राव Adj. *kein Gebrechen bewirkend.*

अनास्वादित Adj. *nicht geschmeckt* Spr. 274. °पूर्व Adj. *früher nicht geschmeckt* R. 1,9,36. Chr. 99,2.

अनाहत 1) Adj. *a) nicht angeschlagen, nicht geschlagen* (ein musik. Instr.). °हता दुन्दुभयो विनेदुः MBh. 5,182,24. 14,80,55. शङ्ख *nicht geblasen* Siddh. K. ज्या *nicht gespannt* MBh. 5,48,102. *nicht angeschlagen,* von einem Laute. — *b) *beim Waschen nicht geschlagen, nicht gewaschen, neu* (von Zeugen). — *c) *nicht multiplicirt.* — 2) n. *der 4te von den 6 mystischen Kreisen am Körper.*

अनाहनन n. *das Nichtaufschlagen.*

अनाहवनीय m. *kein* Âhavanîja-*Feuer* Çat. Br. 12,9,3,13.

1. अनाहार m. *das nicht zu sich Nehmen von Speise.*

2. अनाहार Adj. *keine Speise zu sich nehmend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Lalit. 320,20. 321,1.

अनाहार्य Adj. *nicht herbeizuschaffen.*

अनाहिताग्नि Adj. *der kein heiliges Feuer angelegt hat, — unterhält.* Davon Nom. abstr. अनाहिताग्निता.

अनाहुति f. 1) *Unterlassung der Opferspenden.* — 2) *ungeeignete Opferspende.*

अनाहूत Adj. *ungerufen, unaufgefordert* MBh. 1,136,18. Spr. 287. fg.

अनाह्रियमाण Adj. *nicht herbeigeschafft werdend* Lātj. 2,5,19.

अनाह्वान n. *das Nichtherbeirufen* Lātj. 1,4,16. Spr. 289. *das Nichtcitiren vor Gericht* Chr. 213,6.

अनिकामम् Adv. *ungern.*

अनिकृन्तन n. *das Nichtabschneiden* Pār. Gṛhj. 2,10,24.

अनिकेत 1) Adj. *wohnungslos.* Davon Nom. abstr. °ता f. Bhāg. P. 11,3,25. — 2) m. Bez. *eines best. Krankheitsdämonen* Hariv. 9560.

अनिक्षिप्तधुर (°धूर gedr.) m. N. pr. eines Bodhisattva.

*अनिक्षु m. *Saccharum spontaneum Lin.*

अनिखात Adj. *nicht eingegraben* Çat. Br. 3,6,1,14.

अनिगड Adj. *wo (nur) die Ketten fehlen* 134,6.

अनिगद Adj. *ohne* Nigada Kātj. Çr. 6,10,25.

अनिगीर्ण Adj. *nicht verschluckt, — unterdrückt* Sāh. D. 17.

1. अनिग्रह m. 1) *Nichtzügelung* Spr. 248. — 2) *kein Versehen im Beweise* Njājas. 5,2,22. 23.

2. अनिग्रह Adj. *ohne Handgriff* Suçr. 1,24,11.

अनिघ Adj. *unverletzt* Lalit. 458,5.

अनिङ्ग Adj. *unlösbar, untrennbar* AV. Prāt. 4,12.

अनिङ्गन n. *das Nichtschütteln* Kātj. Çr. 10,1,6.

अनिङ्गयत् Adj. *nicht lösend, — trennend* RV. Prāt. 13,11.

अनिङ्ग्य Adj. = अनिङ्ग RV. Prāt. 3,20. 9,13. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu AV. Prāt. 4,76.

अनिङ्गमान Adj. *nicht berührt —, nicht geschüttelt werdend.*

अनिचय Adj. *keine Vorräthe habend* Gaut. 3,11.

अनिच्छत् Adj. *Etwas nicht wollend* MBh. 13, 16,20. Chr. 121,14.

अनिच्छा f. *das Nichtwollen, Abneigung* 289,11. Instr. *ohne es zu wollen.*

अनिज्या f. *kein Opfer* Gaim. 4,4,2.

अनित n. *das Nichtabgehen, — Nichtabweichen von* (Abl.) Çāṅkh. Br. 1,4. 8,2. 18,10. 29,3.

अनिताभा f. N. pr. eines Flusses.

अनितरेतरकारण Adj. (f. आ) *nicht gegenseitig verursacht* Kap. 8,1,10.

अनित्थंविदंस् Adj. *so nicht wissend* Çat. Br. 7, 2,1,9.

अनित्य 1) Adj. *a) nicht ewig dauernd, vergänglich* 163,23. 183,17. 255,23. — *b) nicht beständig, vorübergehend, zufällig* oder *gelegentlich zur Erscheinung kommend.* — *c) ungewöhnlich, extraordinär.* — *d) unbeständig, wankelmüthig.* — *e) dessen Ausgang sich nicht bestimmen lässt.* — 2) °म् Adv. *nicht beständig, nur dann und wann.*

अनित्यता f. *Vergänglichkeit, Unbeständigkeit* 225,28.

अनित्यत्व n. 1) dass. 255,27. 273,6. — 2) *Zufälligkeit, Ungewissheit.* — 3) *Unbeständigkeit, Wankelmuth.*

अनित्यसम m. *eine auf die Vergänglichkeit sich stützende Einwendung* Njājas. 5,1,32. Sarvad. 114,12.

अनिदंविद् Adj. *dieses nicht kennend* Nir. 2,3. Ait. Âr. 469,14.

अनिद्र Adj. (f. आ) *schlaflos, wach.*

अनिद्रा f. *Schlaflosigkeit.*

अनिध्म Adj. *ohne Brennstoff, dessen nicht bedürfend.*

अनिन Adj. *unkräftig, feig.*

अनिन्द m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अनिन्दत् Adj. *nicht tadelnd* Gaut. 9,59.

अनिन्दा f. *nicht tadelnde Worte* AV. 11,8,22. Spr. 295.

अनिन्दित Adj. *tadellos*

अनिन्द्य und अनिन्दिय 1) Adj. dass. — 2) m. N. pr. einer Einsiedelei.

अनिन्द्र Adj. (f. आ) Indra *nicht verehrend, ihm feind.*

अनिन्द्रक Adj. *des* Indra *beraubt.*

1. अनिन्द्रिय n. *Geist.*

2. अनिन्द्रिय Adj. *keine Sinne habend* Ind. St. 9,165.

अनिपद्यमान Adj. *sich nicht zur Ruhe legend.*

अनिपान n. *das Nichttrinken, Durst* Bhāg. P. 5, 26,8.

अनिपुण Adj. (f. आ) *ungeschickt, tactlos* Veṇis. 25,18.

अनिबद्ध Adj. 1) *unangebunden.* — 2) *nicht gebunden an, sich nicht kümmernd um* (Loc.). गुरुशास्त्रे MBh. 1,29,21. — 3) *nicht gebunden, — durch einen vorangehenden Act zu Etwas verpflichtet*

Gaut. 13,4. 8. M. 8,76. — 4) *unzusammenhängend, ungereimt.* °प्रलापिन् Jâǵn. 3,135. Mit वाचा wohl dass. MBh. 13,163,9. — 5) *einfach, einförmig* Vâmana 1,3,28. 30.

अनिबाध m. *Unbedrängtheit, Freiheit.*

अनिभृत Adj. 1) *nicht fest, beweglich, unruhig, unstät* Nir. 10,4. Megh. 67. Kir. 13,66. — 2) *unbescheiden* Bhar. Nâṭjaç. 34,119.

अनिभृतत्व n. *Beweglichkeit* Nir. 10,4.

अनिभृष्ट Adj. *nicht erliegend, — erlahmend.*

अनिभृष्टतविषि Adj. *von nicht erlahmender Kraft.*

अनिमान Adj. *unermesslich.*

1. अनिमित्त n. *kein Grund, keine Ursache* Gaim. 1,1,4. अनिमित्ततस् (Bhar. Nâṭjaç. 34,106) und अनिमित्त° *ohne Grund, ohne Veranlassung.*

2. अनिमित्त 1) Adj. (f. आ) a) *das Ziel verfehlend* R. 6,91,26. — b) *wofür keine Vorzeichen sind, nicht im Voraus bestimmbar* 161,25. — c) *grundlos.* — d) *uneigennützig.* — 2) °म् Adv. *ohne Grund, ohne Veranlassung* Bhâg. P. 3,15,31.

अनिमित्तनिमित्त Adj. *uneigennützig.* धर्म Bhâg. P. 3,15,14.

अनिमिष 1) Adj. a) *die Augen nicht schliessend, wachsam* 4,30. Bhâg. P. 3,20,12. — b) *nicht blinzelnd, sich nicht schliessend* (von den Augen) R. 3,60,10. Kathâs. 18,13 (zu lesen ऽनिमिषे). — 2) °षम् Adv. *rastlos.* — 3) m. a) *ein Gott.* — b) **Fisch.* — c) *die Fische im Thierkreise.* — d) N. pr. α) eines Kinderdämons Pâr. Gṛhj. 1,16,23. — β) eines Sohnes des Garuḍa.

अनिमिषदृश् m. *Fisch* Spr. 4376.

अनिमिषत् Adj. *die Augen nicht schliessend, wachsam* 2,28.

अनिमिषम् und अनिमिषा Adv. *wachsam.*

*अनिमिषाचार्य m. Bein. Bṛhaspati's.

अनिमिषीय fehlerhaft für नैमिषीय.

1. अनिमेष m. *das Nichtblinzeln, Nichtsichschliessen* (der Augen) 98,11. °विलोकनीय Ind. St. 14,366.

2. अनिमेष 1) Adj. *nicht blinzelnd, sich nicht schliessend.* — 2) m. a) *ein Gott* Bhâg. P. 6,10,1. — b) **Fisch.*

अनिमेषता f. *das Nichtblinzeln, Sichnichtschliessen* Çiç. 9,11.

अनिमेषम् Adv. *wachsam.*

अनियत Adj. 1) *ungebunden, unbeschränkt, nicht fest bestimmt* Varâh. Bṛh. S. 5,5. 11,15. — 2) *nicht hergebracht, ungewöhnlich, auffallend.* वेष MBh. 3,260,12. — 3) *nicht unbetont, betont* RV. Prât. 11,26.

अनियतपुंस्का Adj. f. *keinen bestimmten Mann habend, sich mit verschiedenen Männern abgebend* Ind. St. 13,423.

अनियतवृत्ति Adj. *keinen bestimmten Lebensunterhalt habend* Pat. zu P. 5,2,21.

अनियतात्मन् Adj. *den Geist nicht in der Gewalt habend* Spr. 3032.

अनियम m. 1) *Nichtbeschränkung, das so aber auch anders sein Können* Gaut. 6,6. — 2) *das Sichgehenlassen* Spr. 7336.

अनियमोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem es unentschieden bleibt, ob nicht noch etwas Anderes zur Vergleichung herbeigezogen werden könnte,* 248,14.

अनियम्य Adj. *nicht zu bändigen.*

अनियामक Adj. *nicht bestimmend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Sarvad. 16,14.

अनियुक्त Adj. *nicht beauftragt, nicht speciell angewiesen* 197,7. 210,25. 26. Jâǵn. 3,288. Hariv. 7338. R. Gorr. 2,62,2. 95,16. Kathâs. 60,112. *nicht betraut mit* (Loc.) Spr. 299.

अनियुज्यमान Adj. *was Jmden nicht aufgetragen wird* Kull. zu M. 9,259.

अनियोग m. 1) *Nichtverwendung* Lâṭj. 8,1,9. — 2) *unpassender Auftrag* MBh. 12,327,47. R. ed. Gorr. 2,68,17.

अनियोग्य R. 2,66,7 fehlerhaft für अनियोग.

अनियोज्य Adj. *nicht aufzutragen* (ein Geschäft).

अनिर Adj. *kraftlos, matt.*

अनिरवसित Adj. *nicht aus der Gemeinschaft verstossen* Ind. St. 13,358.

अनिराशित Adj. *nicht aufgegessen* Çat. Br. 2,5,3,16.

अनिरा f. *Entkräftung, Siechthum.*

अनिराकरण n. *das Nichtsondern* Sarvad. 10,1.

*अनिराकरिष्णु Adj. P. 6,2,160, Sch.

अनिराहित Adj. *nicht abzubringen.*

अनिरुक्त Adj. 1) *nicht ausgesprochen, — unmittelbar verständlich, — von selbst sich ergebend, was oder worin Etwas erst zu erschliessen ist* 38,16. Ait. Br. 6,27. Tâṇḍja-Br. 17,1,8. VS. Prât. 4,192. अनिरुक्तगान *eine best. Art den* Sâmaveda *zu singen.* °त्व n. Nom. abstr. Sâj. zu Çat. Br. 1,3,5,10.

अनिरुद्ध 1) *Adj. a) *ungehemmt, frei* Med. (चानर्गल zu lesen). — b) *beweglich.* — 2) m. a) N. pr. α) eines Sohnes des Kâmadeva. Bez. des ersten aus dem goldenen Weltei entstandenen Wesens, betrachtet als 4ter Vjûha Vishṇu's (Sarvad. 54, 2) und identificirt mit dem Ahaṁkâra Golâdhj. 2,1, Comm. — β) eines Bhikshu und eines Autors. — b) Bein. Çiva's. — 3) f. ई Titel eines Werkes des Aniruddha. — 4) *n. *Strick.*

अनिरुद्धचम्पू f. Titel eines Werkes.

*अनिरुद्धपथ n. *Luftraum.*

*अनिरुद्धभाविनी f. Aniruddha's *Gattin* Ushâ.

अनिरुप्त Adj. *nicht vertheilt* Gaim. 6,5,16.

अनिर्घात m. *Nichtentreissung* TS. 3,1,8,3. TBr. 1,8,9,1.

अनिर्घात्य Adj. *nicht herauszuschaffen.*

अनिर्जित Adj. *nicht erobert* Mṛkkh. 113,6.

अनिर्णिक्त Adj. *nicht gereinigt* (eig. und übertr.) M. 11,189.

अनिर्दश Adj. (f. आ) *aus den zehn Tagen* (nach einer Geburt oder einem Sterbefall) *noch nicht heraus* Gaut. 17,22.

अनिर्दशाह Adj. (f. आ) dass.

अनिर्दिष्ट Adj. *nicht angegeben, — genannt, — näher bestimmt* 226,26. Çâṅkh. Çr. 8,15,14. M. 5,11.

अनिर्दिष्टकारिन् Adj. *der nicht thut, was ihm aufgetragen wird,* MBh. 12,247,17.

अनिर्देश m. *keine nähere Bezeichnung* Gaim. 3,5,34.

अनिर्देश्य Adj. *nicht anzugeben, — näher zu bestimmen* Gaut. 21,7. Vikr. 59. Bhâvapr. 2,32,3.

अनिर्बन्धरुष् Adj. *dessen Zorn nicht anhält* Ragh. 16,80.

अनिर्भिन्न Adj. *ununterbrochen* und *ununterschieden* Spr. 300.

*अनिर्माल्या f. *Trigonella corniculata Lin.*

अनिर्वचनीय Adj. *nicht in Worte zu fassen, — näher zu bestimmen* 258,11. Kap. 5,54.

अनिर्वर्णनीय Adj. *nicht zu betrachten* Çâk. 64,8.

अनिर्वाच्य Adj. = अनिर्वचनीय Spr. 300.

अनिर्वाण 1) Adj. a) *nicht erloschen, noch nicht zu Ende gegangen* (Tag). — b) *noch nicht beruhigt, noch wild* (Elephant). — 2) *m. *Phlegma, Schleim* Nigh. Pr.

अनिर्वृत्त Adj. *nicht erfolgt, — zu Stande gekommen* 192,4.

अनिर्वेद m. *Nichtverzagung, Selbstvertrauen, moralischer Muth* Spr. 301. fgg.

अनिर्वेदित Adj. *nicht an den Tag gelegt* Mṛkkh. 50,9.

अनिर्वेश Adj. *der seine Sünden nicht gesühnt hat.*

अनिर्हत Adj. *nicht verjagt von* (Abl.) Çat. Br. 9,1,1,23.

अनिर्ह्रादिन् Adj. *nicht schallend, — laut* 301,11.

अनिल m. 1) *Wind* 104,5. 219,11. — 2) *der Gott des Windes* 76,24. 219,21. Wird zu den Marut und zu den Vasu gezählt. *Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (49 an der Zahl). — 3) *der Wind im Körper* (einer der drei Rasa desselben). — 4) *mystische Bez. des Lautes* j. — 5) N. pr. a) eines Sohnes des Taṁsu VP. 4,19,2. — b) *des 17ten Arhant's der vergangenen Utsarpiṇî. — c) eines Râkshasa.

*अनिलकुमार m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern.*

*अनिलघ्नक m. *Terminalia Bellerica Roxb.* Râǵan. 11,238.

अनिलज m. Bein. Hanumant's.

*अनिलनिर्यास m. *Terminalia tomentosa* Nigh. Pr. Wohl fehlerhaft für नील°.

अनिलप्रकृति m. *der Planet Saturn.*

अनिलम्भ m. *eine best. Meditation* (buddh.).

अनिलय Adj. (f. आ) *nicht rastend, ruhelos.* प्रजापतेस्तनूः Ait. Br. 5,25. Âçv. Çr. 8,13,13.

अनिलयन n. *keine Zufluchtsstätte* Taitt. Up. 2,6. 7.

*अनिलसख und अनिलसारथि (MBh. 1,15,1) m. *Feuer, der Gott des Feuers.*

अनिलात्मक Adj. *rheumatisch* Káraka 1,17.

*अनिलान्तक m. *Terminalia Catappa.*

अनिलायन n. *Luftweg.*

अनिलाहति f. *Windstoss* 294,26.

अनिवर्तक Adj. *nicht umkehrend, — fliehend.*

अनिवर्तन Adj. *keine Rückkehr gestattend* Bhâg. P. 6,5,21.

अनिवर्तनीय Adj. *nicht rückgängig zu machen, — zu hemmen.*

अनिवर्तित्व n. *Nichtumkehr, tapferer Widerstand.*

अनिवर्तिन् 1) Adj. *a) nicht umkehrend, — fliehend, tapfern Widerstand leistend. — b) nicht rückgängig zu machen, — zu hemmen* Hariv. 4836. अभिवर्तिन् (wohl besser) v. l. — 2) m. N. pr. eines Mannes Lalit. 392,6.

1. अनिवारण n. 1) *das Nichtabhalten, Nichtzurückhalten* 210,31. — 2) *Unvermeidlichkeit* Sarvad. 7,13.

2. अनिवारण Adj. = अनिवार्य Bhâg. P. 3,15,35.

अनिवारित Adj. *ungehemmt* Veṇîs. 140.

अनिवार्य Adj. *nicht abzuhalten, — abzuwehren, — zurückzuhalten, unhemmbar, unwiderstehlich.*

अनिविशमान Adj. (f. आ) *nicht rastend* 12,23.

अनिवीर्य (!) Adj. *nicht impotent.*

अनिवृत Adj. *nicht zurückgehalten.*

अनिवृत्त 1) Adj. *nicht umkehrend, — fliehend* MBh. 7,140,12. Bhâg. P. 6,10,33. — 2) °म् Adv. *ohne dahin zurückzukehren* Gaut. 3,15.

अनिवृत्तमांस Adj. *des Fleischgenusses sich nicht enthaltend* Uttarar. 72,5.

अनिवृत्ति f. 1) *Nichtumkehr, tapferer Widerstand* Gaut. 10,16. — 2) *das Nichtaufhören, Nichtunterbleiben* Gaut. 14,46. Kâtj. Çr. 22,2,14. 3,51. — 3) Bez. *der 9ten unter den 14 Stufen, die nach dem Glauben der* Ǵaina *zur Seligkeit führen.*

अनिवेदन n. *das Nichtkundthun* R. 5,15,38.

अनिवेशन Adj. (f. आ) *keine Einkehr gestattend.*

अनिशम् Adj. *ununterbrochen, beständig* Spr. 7634. अनिश° dass. 104,28.

अनिशित Adj. und अनिशितम् Adv. *rastlos.*

अनिशितसर्ग Adj. *rastlos sich ergiessend.*

1. अनिश्चय m. *Unentschiedenheit* Mudrâr. 34,13 (59,11).

2. अनिश्चय Adj. *unentschieden, unsicher* Tattvas. 37.

अनिश्चित Adj. *unentschlossen* Spr. 305.

अनिश्चित्य Adj. *unergründlich.*

अनिःशस्त Adj. *nicht abgewiesen.*

अनिःशेषित Adj. *nicht vollständig vernichtet* Veṇîs. 26.

अनिषङ्ग Adj *ohne Wehrgehäng, unbewehrt.*

अनिषव्य Adj. (f. आ) *Pfeilen nicht zugänglich* 18,1.

अनिषुचारिन् Adj. *nicht mit Pfeilen* (sondern mit Schlingen auf die Jagd) *gehend* Gaut. 17,17.

अनिषेद्ध Adj. (f. आ) *ungehemmt.*

अनिष्कषाय Adj. *nicht frei von Schmutz, — schlechter Leidenschaft.*

अनिष्कृत Adj. *ungeschmückt.*

अनिष्कृति Adj. *für den es keine Sühne giebt.*

1. अनिष्ट 1) Adj. *a) unerwünscht, unlieb, unangenehm; n. Unerwünschtes u. s. w.* 58,15. 139,25. 189,19 (mit Gen.). 217,15. 254,18. — *b) unheilvoll, schädlich; n. Unheil. — c) verboten, verrufen* 208,7. — 2) *f. आ *Sida alba Lin.*

2. अनिष्ट Adj. 1) *nicht geopfert.* — 2) *dem nicht geopfert worden ist.*

अनिष्टक Adj. *ohne Backsteine* Çat. Br. 9,5,1,57.

अनिष्टकर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

अनिष्टका f. *kein wirklicher Backstein* Çat. Br. 6,2,1,10. Çulbas. 2,39.

अनिष्टयज्ञ Adj. *dessen Opfer nicht* (mit Erfolg) *dargebracht ist* Gop. Br. 1,5,25.

अनिष्टश्रुत Adj. *die Aussprüche einer Autorität nicht kennend* Mahâbh. 8,46,b.

अनिष्टिन् Adj. *der nicht geopfert hat.*

अनिष्टृत Adj. *nicht abgeschüttelt, unvertrieben.*

अनिष्ठुर Adj. *nicht rauh, — hart, — roh* 158,2. Laute, Worte Bhar. Nâṭjaç. 18,125. Kâvjâd. 1,69.

अनिष्ण Adj. *uneingeweiht, ungebildet* R. 3,17,29.

अनिष्पत्रम् Adv. *so dass die Federn des Pfeils nicht herausstehen, so dass der Pfeil sammt den Federn eindringt.*

अनिष्पन्द MBh. 6,8,13 fehlerhaft für °ष्यन्द.

अनिष्पन्न Adj. *nicht gerathen, — reif geworden* 243,24. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अनिष्यन्द Adj. *schweisslos* MBh. 6,8,13.

*अनिस्तब्ध Adj. *ungehemmt.*

अनिस्यन्दिन् Adj. *keine Flüssigkeit träufelnd, — durchlassend.*

अनिह Adj. *für den es kein «hier» giebt* Âpast. 2,21,10.

अनिहत Adj. *nicht getödtet* Veṇîs. 106,11.

अनिहित Adj. 1) *nicht niedergesetzt —, hingestellt* Kâtj. Çr. 9,13,36. 11,1,15. — 2) *nicht consonantisch auslautend* (अनिहितम् st. अनिहिते zu lesen) VS. Prât. 5,29.

अनीक n. 1) *Angesicht* eig. und übertr. *acies, Vorderseite, Front* Çulbas. 3,57.167. = मध्य (Comm.) *Mitte* 2,72. — 2) *Glanzerscheinung* Agni's. — 3) *Schärfe* (eines Beils), *Spitze* (eines Pfeils). — 4) *Reihe, Zug.* — 5) *Heer* 98,32. — 6) *Schlacht.*

अनीकपति m. *Herrführer* LA. 89,4.

अनीकवत् Adj. *glanzvoll* (von Agni).

अनीकविदारण m. N. pr. eines Bruders des Ǵajadratha MBh. 3,265,12.

*अनीकस्थ m. 1) *Kämpfer.* — 2) *Leibwache.* — 3) *Abrichter von Elephanten.* — 4) *Kriegstrompete.* — 5) *Zeichen.*

अनीकाग्र n. *Spitze des Heeres* R. 6,3,16.

अनीकाधिपति m. *Heerführer* Ind. St. 10,313.

*अनीकिनी f. *Heer* und *der 10te Theil eines vollständigen Heeres* (अक्षौहिणी).

अनीच Adj. (f. आ) *nicht niederen Standes* Daçak. 2,59.

*अनीचदर्शिन् m. N. pr. eines Buddha.

अनीचानुवर्तिन् Adj. *nicht Gemeinem sich hin gebend* MBh. 3,73,14.

अनीजान Adj. *der nicht geopfert hat.*

अनीड, अनीळ Adj. *nestlos.*

अनीत Adj. *nicht hingebracht* Çat. Br. 4,5,10, 7. Kâtj. Çr. 25,11,7. 12,26.

अनीति f. *unkluges Benehmen, dummer Streich.*

अनीतिज्ञ Adj. *der es nicht versteht sich klug zu benehmen* 156,4.

अनीप्सित Adj. *unerwünscht, unlieb* 225,4.

अनीर्षु MBh. 12,230,13 fehlerhaft für °र्ष्यु.

अनीर्ष्य (Spr. 3592) und अनीर्ष्यु (MBh. 12,8441. Spr. 310) Adj. *nicht neidisch, — eifersüchtig.*

अनील m. N. pr. eines Schlangendämons.

1. अनीश 1) Adj. (f. आ) *nicht Herr, nicht im Stande* oder *kein Recht habend über Etwas* (Gen.) *zu verfügen.* — 2) f. आ *Ohnmacht, Gefühl der Nichtigkeit.*

2. *अनीश Adj. *keinen Herrn über sich habend,* Bein. Vishṇu's und Çiva's.

अनीशत्व n. Nom. abstr. zu 1. अनीश 1).

अनीशान Adj. *machtlos* Ait. Âr. 171,8.

1. अनीश्वर Adj. (f. आ) = 1. अनीश 1) Spr. 3361. Mit Inf. *nicht vermögend zu.*

2. अनीश्वर Adj. 1) *herrenlos, keinen Herrn über sich habend* Kumâras. 2,9. — 2) *dem höchsten Wesen nicht zukommend.*

अनीश्वरत्व n. Nom. abstr. zu 1. अनीश्वर 260,1.

अनीह m. N. pr. eines Fürsten.

अनीहा f. *Genügsamkeit, Zufriedenheit.*

अनीहित Adj. *nicht erstrebt, — gewünscht* 187,25.

1. अनु 1) Adv. *a) hinterher, nach Andern* R. 2,109, 9. — *b) später, darauf.* — *c) wiederum.* — 2) Praep. *a) entlang, über — hin, längs, an,* mit Acc. und *Gen. — *b) durch — hin,* mit Acc. — *c) zu — hin, nach — hin,* mit Acc. — *d) hinter, hinter — her,* mit Acc. und *Abl. — *e) zur Zeit von, um* (mit Uebergang in die distributive Bedeutung), mit Acc. — *f) unmittelbar nach, nach, auf* (zeitlich), mit Acc. Abl. und Gen. — *g) nach* (in der Reihenfolge), mit Acc. Lâtj. 9,2,29. — *h) gemäss, nach Art, entsprechend,* mit Acc. — *i) für* (Gegensatz *gegen, wider*), mit Acc. — *k) in Betreff von, in Bezug auf,* mit Acc. — *l) in Folge, wegen,* mit Abl.

2. अनु m. 1) im ṚV. Bez. *nicht-arischer Leute.* — 2) N. pr. eines Fürsten.

अनुक 1) Adj. (f. आ) *a)* **hinter Etwas her, begierig.* — *b) abhängig.* — 2) *m. *Liebhaber* Gal.

अनुकच्छम् Adv. *am Ufer* Megh. 21.

अनुकथन n. 1) **spätere Erwähnung.* — 2) *Berichterstattung.*

*अनुकदली f. *eine Art Musa* Nigh. Pr.

अनुकनखलम् Adv. *über* Kanakhala Megh. 50.

*अनुकनीयंस् Adj. *der nächst jüngste.*

अनुकम्पक 1) Adj. am Ende eines Comp. *Mitgefühl habend mit.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अनुकम्पन n. *Mitleiden, Mitgefühl.*

अनुकम्पनीय Adj. *bemitleidenswerth.*

अनुकम्पा f. *Mitleid, Mitgefühl mit* (Gen. und Loc. oder im Comp. vorangehend) 40,19. 157,27.

अनुकम्पिन् Adj. *Mitgefühl habend mit* (Gen. oder im Comp. vorangehend).

अनुकम्पोक्ति f. *Beileidsbezeugung* Spr. 6253.

अनुकम्प्य Adj. 1) *bemitleidenswerth* Spr. 490. — 2) **rasch, ungestüm.*

अनुकर 1) Adj. *nachthuend.* — 2) m. *Handlanger, Gehülfe.*

अनुकरण n. *Nachahmung* 294,31. Spr. 6282. Kâvjapr. 7,11.

अनुकरणशब्द m. *Klangwort* Ind. St. 13,107.

अनुकर्तर् Nom. ag. *Nachahmer, Darsteller.*

अनुकर्मन् m. N. pr. eines der Viçve Devâs.

अनुकर्ष 1) m. *a) das hinter sich Herziehen.* In der Gramm. *Heranziehung* (aus dem Vorangehenden). — *b) Boden eines Wagens.* — *c) Vorrathsstück zu einem Wagen.* — 2) n. (!) *das in Schulden Stecken* (nach Nîlak.) MBh. 2,13,13.

अनुकर्षण 1) Adj. (f. ई) *an sich ziehend* Kâraka 1,13. — 2) n. *a)* = अनुकर्ष 1) *a)* in der gramm. Bed. 239,19.22. — *b)* fehlerhaft für अनुतर्षण.

*अनुकर्षन् m. = अनुकर्ष 1) *b).*

अनुकर्षिन् Adj. *nach sich ziehend* Spr. 5590, v. l.

अनुकलम् Adv. *auf je ein Sechzehntel* Çat. Br. 12,8,3,13.

1. अनुकल्प m. *eine secundäre Vorschrift, die an die Stelle der primären tritt, wenn diese nicht zum Vollzuge gelangen kann,* 211,5.

2. अनुकल्प 1) Adj. *allen Forderungen entsprechend* MBh. 5,46,15. — 2) °म् Adv. *nachträglich* Gobh. 1,5,20.

अनुकाङ्क्षिन् Adj. *nachstrebend* 94,11.

1. अनुकाम m. *Verlangen, Begehr.*

2. अनुकाम Adj. *dem Wunsche entsprechend.* °मम् Adv. *nach Wunsch.*

अनुकामकृत् Adj. *die Wünsche erfüllend.*

अनुकामिन् Adj. *begierig.*

*अनुकामीन Adj. *nach seiner Neigung verfahrend.* Davon *°ता f. N. abstr.

अनुकार 1) Adj. *gleichend* 313,18. — 2) *m. *Nachahmung.*

अनुकारक Adj. *gleichend* Dhûrtan. 17.

अनुकारिन् Adj. 1) *nachahmend, gleichend, ähnlich* 106,20. *darstellend.* — 2) *sich richtend nach* Spr. 3162. *einschlagend* (einen Weg) 2903.

1. अनुकार्य Adj. *darzustellen* Daçar. 4,36.

2. अनुकार्य n. *ein später zu vollbringendes Werk.*

अनुकालम् Adv. *immer zu seiner Zeit* Spr. 4639.

अनुकीर्तन n. *das Hersagen, Nennen* 215,7. *Weitererzählen.*

अनुकीर्त्य Adj. *auf —, herzuzählen.*

अनुकूल 1) Adj. (f. आ) *a) am Ufer wohnend, — gelegen.* — *b)* **abschüssig.* — *c) günstig* (Wind, Schicksal, Vorzeichen) Spr. 7635. fg. — *d) entsprechend, zusagend, geeignet, angenehm* 186,12. — *e) gut mit Jmd stehend* Spr. 6648. — *f) treu ergeben, nur Eine liebend.* — 2) Adv. अनुकूलम् *a) am Ufer* Spr. 6634. — *b) dem Zuge —, dem natürlichen Laufe entsprechend* AV. 5,14,13. — 3) f. आ *a)* **Croton polyandrum.* — *b) ein best. Metrum.* — 4) n. eine best. rhetorische Figur: *Darstellung von Unangenehmem, das zu Angenehmem führt.* Beispiel Spr. 1799.

*अनुकूलका f. *Croton polyandrum* Nigh. Pr.

अनुकूलज m. *ein am Ufer wachsender Baum.*

अनुकूलता f. 1) *Geneigtheit* (des Schicksals). दहनस्य *zu brennen.* — 2) *das Gutstehen mit Jmd.*

अनुकूलत्व n. *Geneigtheit, Günstigkeit.*

अनुकूलन n. *Geneigtmachung, das Freundlichthun, Schmeicheln.*

अनुकूलय्, °यति 1) *Jmd* (Acc.) *geneigt, — freundlich sein, schmeicheln.* — 2) *weiter erhärten* Ânandag. in Bṛh. Âr. Up. S. 759.

अनुकूलवत् Adj. wohl fehlerhaft.

अनुकूलवेदनीय Adj. *als angenehm empfunden werdend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

*अनुकूलिनी f. = अनुकूलका Nigh. Pr.

अनुकृति f. 1) *Nachahmung, nachahmende Darstellung.* तदनुकृति Adv. *dem entsprechend* 21,13. — 2) *Willfahrung.*

अनुकृत्य Adj. *nachahmenswerth.*

अनुकृष्टत्व n. *das Herangezogensein, aus dem Vorangehenden Ergänztwerden* P. 8,4,55, Sch.

अनुकृति f. *Eigenthümlichkeit.*

अनुक्त Adj. *nicht ausgesprochen, nicht ausgedrückt, unbesprochen* Kâtj. Çr. 19,7,13. Njâjas. 5, 1,22. Chr. 226,26. 253,8. Davon Nom. abstr. °त्व n. Njâjas. 5,1,22.

अनुक्तसिद्धि f. *ein feines und verstecktes Compliment bei guter Gelegenheit.*

अनुक्थ Adj. 1) *liederlos, nicht spruchkundig.* — 2) *nicht von* Uktha *begleitet* Ait. Br. 6,13.

अनुक्रम m. 1) *Reihenfolge.* °क्रमेण (218,23) und °क्रमात् (101,4. 211,18) *der Reihe nach.* — 2) *Stammtafel.* — 3) *Verzeichniss, Inhaltsverzeichniss.*

अनुक्रमण 1) n. *das Aufzählen der Reihe nach.* — 2) f. ई *Inhaltsverzeichniss.*

अनुक्रमणिका f. *Inhaltsverzeichniss.*

अनुक्री adj. *nachträglich gekauft;* m. *ein best.* Ekâha.

अनुक्रोश 1) m. *Mitleid, Mitgefühl mit* (प्रति Loc. Gen. oder im Comp. vorang.) 45,18. — 2) n. इन्द्रस्य N. eines Sâman.

अनुक्रोशवत् Adj. *mitleidig.*

अनुक्रोशात्मता f. *Mitleidigkeit* 61,15.

अनुक्षणम् Adv. *in Einem fort* 149,20.

अनुक्षत्तर् m. *Diener des Thürstehers.*

अनुख्यातर् Nom. ag. *Verkündiger.*

अनुख्याति f. *Erschauung.*

अनुग 1) Adj. (f. आ) a) *nachgehend, nachfolgend* TÂṆḌJA-BR. 2,8,2. 11,11,8. 15,6,3. *dem Manne im Tode* Chr. 155,16. — b) *sich richtend nach, entsprechend* 197,6. — 2) m. a) *Begleiter*, Sg. (RÂǴAT. 7,1742) und Pl. (Chr. 113,6) *Gefolge.* — b) **Geliebter, Gatte.*

अनुगङ्गम् Adv. *an der* Gaṅgâ Ind. St. 13,377.

*अनुगणितिन् Adj. *der durchgezählt hat* (mit Loc.).

अनुगण्डिका f. *Hügelkette* MBH. 6,7,28.

*अनुगत n. *der gemässigte Tact.*

अनुगति f. 1) *das Nachgehen, Folgen.* — 2) **Einwilligung.* — 3) *das Erlöschen.*

अनुगन्तर् Nom. ag. (f. °न्त्री) *nachgehend, nachfolgend* Comm. zu TÂṆḌJA-BR. 15,6,3.

अनुगन्तव्य Adj. *dem man nachgehen —, nachwandeln soll, zu begleiten* 163,28.

अनुगम m. 1) *das Nachgehen, Folgen.* — 2) *das Sichhingeben.* — 3) *das Eindringen in Etwas, Erfassung.* — 4) *Folgerung.*

अनुगमन n. 1) *das Nachgehen, Folgen* (auch übertr.) GAUT. 7,2. 14,31. *dem Manne im Tode.* — 2) *das Erlöschen.*

अनुगम्य Adj. *dem man nachgehen —, folgen soll.*

अनुगर m. *die an den Recitirer ergehende Aufforderung* 223,32.

*अनुगव Adj. *so weit entfernt als Kühe gehen.*

*अनुगवीन m. *Kuhhirt.*

*अनुगादिन् Adj. *nachsprechend* P. 5,4,13.

अनुगान n. *Nachgesang.* Davon °शस् Adv.

अनुगामिन् Adj. 1) *nachgehend, folgend; folgsam,* mit Acc. — b) *sich hingebend, — ergebend.* — 2) m. *Begleiter, Diener.*

*अनुगामीन Adj. *schnell, feurig* (Ross) GAL.

अनुगामुक Adj. *nachgehend, folgend.*

अनुगिरम् Adv. *am Berge.*

अनुगीता f. *Nachgesang,* Titel eines Parvan im MBH.

अनुगीति f. *ein best. Metrum.*

*अनुगु Adv. *hinter den Kühen.*

अनुगुण 1) Adj. (f. आ) *von entsprechenden Eigenschaften, entsprechend, gleichartig* 256,17. 284,14. Davon °त्व n. Nom. abstr. — 2) °म् Adv. *je nach den Verdiensten.*

अनुगुणित Adj. *angepasst, entsprechend* BHÂG. P. 3,28,31.

अनुगुणी Adv. VIKR. 49 schlechte Lesart für शतगुणी.

अनुगेय Adj. *nachzusingen* GOBH. 3,3,8.

अनुगोप्तर् Nom. ag. *Schützer, Helfer.*

अनुग्र und अनुग्र 1) Adj. *nicht gewaltig, schwach* Ind. St. 9,148. — 2) f. आ *eine best.* Çakti.

*अनुग्रधन्वन् m. Bein. Indra's GAL.

अनुग्रह 1) m. a) *Gunst-, Gnadenbezeugung, Genügethun, Willfahrung, Gefallen* 45,19. 107,22. 137,11. 181,9. 216,18. 290,19. GAUT. 3,24. 28,51. — b) *Förderung einer Sache, Beitragen zu Etwas* RV. PRÂT. 11,10. — c) *das Insichenthalten, Miteinschliessen* GAIM. 4,1,47. 6,7,20. — d) *das Ichbewusstsein.* — e) mystische Bez. von श्री. — f) *ein best. Schöpfungsact* VP. 1,5,22. °सर्ग m. dass. TATTVAS. 45. — 2) f. आ *eine best.* Çakti.

अनुग्रहकृत् Adj. *Genüge thuend, genehm* JÂǴN. 2,253.

अनुग्रहण n. = अनुग्रह 1) a).

अनुग्रामम् Adv. *in ein Dorf* LÂṬJ. 9,2,24.

अनुग्राहक Adj. (f. °हिका) 1) *Genüge thuend, Hülfe leistend, zu Jmdes Partei stehend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. SARVAD. 154,18. °त्व n. BRAHMABINDÛP. 22. — 2) *Etwas begünstigend, — fördernd, zu Etwas beitragend* NJÂJAM. S. 1, Çl. 3. ÇAṂK. zu BṚH. ÂR. UP. S. 758. MIT. 3,45,a,10.

अनुग्राह्य Adj. *dem man eine Gunst —, einen Gefallen erzeigen will* GAUT. 6,24. *begünstigt werdend, in Gunst stehend bei* (Gen.) R. 4,7,2. 6,106,11. KÂD. 68,3 v. u. Davon °ता f. Nom. abstr.

अनुघटन n. *das Fortsetzen* (einer Erzählung) KÂD. II,2.

अनुघण (!) Adj. *hinterher schlagend* TAITT. ÂR. 2,4,1.

अनुचर 1) Adj. (f. ई) *nachgehend, folgend* 141,22. — 2) m. a) *Begleiter, Diener.* Pl. *Gefolge.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — b) *Folgestrophe.* — 3) f. ई *Begleiterin, Dienerin.* °रोज्ञातीय Adj. KÂTJ. ÇR. 20,2,11.

अनुचरण n. *das Wandern* KAUÇ. 43.

अनुचारक m. *Diener,* °रिका f. *Dienerin* BHAR. NÂṬJAÇ. 34,56.

अनुचित Adj. 1) *woran man nicht gewohnt ist* 121,4. — 2) *unpassend, ungebührlich* 115,2. 152,3. 157,2. Spr. 7637. — 3) *nicht gewohnt an.*

अनुचितार्थ Adj. *eine ungewöhnliche* oder *unpassende Bedeutung habend* KÂVJAPR. S. 133, Z. 8. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. SÂH. D. 212, 9. 213,3.

अनुचिन्तन (284,14) n. und °चिन्ता f. *das Sichbeschäftigen der Gedanken mit Etwas, das Nachsinnen über.*

अनुच्च Adj. = अनुदात्त *unbetont* AV. PRÂT. S. 261 (II, 3).

अनुच्चलत् Adj. *sich nicht entfernend von* (Abl.) ÇÂK. 28.

अनुच्चार m. *das Nichtaussprechen, Nichthörbarmachung* VOP. 1,2, Sch.

अनुच्चारक Adj. *nicht aussprechend, — hörbar machend.*

अनुच्चारण n. 1) = अनुच्चार Comm. zu TS. PRÂT. 4,23. — 2) *das Stillschweigen zu Etwas* NJÂJAS. 5,2,17.

अनुच्छाद m. *ein best. Vorgang bei Anlage eines Gewebes.*

अनुच्छित्तिधर्मक (ÇAṂK. zu KHÂND. UP. 3,12,9) und अनुच्छित्तिधर्मन् Adj. *nicht der Vernichtung unterliegend* ÇAT. BR. 14,7,3,15.

अनुच्छिद्यमानता f. *das nicht Unterbrochenwerden, — Gehemmtwerden* SÂH. D. 75,2.

अनुच्छिन्न Adj. *nicht unterbrochen, — gehemmt* SÂH. D. 76,9.

1. अनुच्छिष्ट n. *kein blosser Rest* RAGH. 12,15.

2. अनुच्छिष्ट Adj. *an dem kein Speiserest haftet, rein.*

अनुच्छेदात्मक Adj. (f. °त्मिका) = अनुच्छित्तिधर्मक ÇAṂK. zu KHÂND. UP. 3,12,9.

अनुच्छ्वसत् Adj. *nicht athmend* R. 1,64,20. Spr. 7614.

अनुज 1) Adj. (f. आ) *nachgeboren, jünger* 83,2. 191,27. 195,19. — 2) m. *jüngerer Bruder* 91,22. — 3) f. आ a) *jüngere Schwester.* — b) **eine best. Pflanze.* — 4) *n. *ein best. Parfum.*

अनुजन्मन् m. *jüngerer Bruder.*

अनुजात 1) Adj. s. u. जन्. — 2) f. आ *jüngere Schwester.*

अनुजिघृक्षा f. 1) *das Verlangen Jmd zu willfahren.* — 2) *das Miteinschliessenwollen* NJÂJAM. 6,7,10.

अनुजिघ्र Adj. *anschnuppernd.*

अनुजीविन् 1) Adj. *von einem Andern lebend.* Subst. *Untergebener* 148,18. — 2) m. N. pr. einer Krähe.

अनुजीव्य Adj. *wonach man zu leben hat.*

अनुज्ञा f. 1) *Einwilligung, Erlaubniss.* Davon °त्व n. Nom. abstr. Ind. St. 9,134. — 2) *Einwilligung zum Fortgehen, Entlassung.*

अनुज्ञाक्षेप m. in der Rhetorik *eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei, die man dadurch an den Tag legt, dass man seine Einwilligung dazu giebt.* Beispiel Spr. 3237.

अनुज्ञातर् Nom. ag. *Einwilliger, Erlaubnissertheiler* Ind. St. 9,133. Davon °तृत्व n. Nom. abstr. 134.

अनुज्ञान n. 1) *Einwilligung, Erlaubniss* GOP. BR. 2,2,5. — 2) *Entlassung, Freilassung* GAUT. 12,52.

*अनुज्येष्ठ Adj. *der nächst älteste.*

अनुज्येष्ठम् Adv. *dem Alter nach.*

अनुतटम् und अनुतट° *am Ufer* MEGH. VIII.

अनुतप्ता f. N. pr. eines Flusses VP. 2,4,11.

अनुतमाम् Adv. am Meisten.

*अनुतर m. Fährgeld.

*अनुतर्ष m. 1) Durst. — 2) Verlangen, Begierde. — 3) Trinkschale, insbes. für berauschende Getränke.

*अनुतर्षण n. = अनुतर्ष 3).

अनुतर्षुल Adj. Durst —, Verlangen bewirkend.

अनुताप m. 1) Reue Spr. 7782. — 2) Leid, Weh.

अनुतापन Adj. Leid —, Weh bewirkend.

*अनुतिलम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुतिष्ठासु Adj. im Begriff stehend Etwas (Acc.) auszuführen.

*अनुतूलय्, °यति = तूलेनानुकुष्णाति Kâç. zu P. 3,1,25.

अनुतोद m. Nachstoss so v. a. Wiederholung (im Gesang) Tâṇḍja-Br. 8,9,13. गौतमस्य Name eines Sâman Ârsh. Br. 1,337.

अनुत्कर्ष m. Nichtaufschub, Nichtverzögerung Ǵaim. 6,5,38.

अनुत्त Adj. nicht zu verrücken, unbezwinglich.

1. अनुत्तम Adj. nicht der letzte (im Varga) d. i. kein Nasal.

2. अनुत्तम 1) Adj. (f. आ) (nichts Höheres über sich habend) der höchste, vorzüglichste, stärkste, heftigste 90,16. Beiw. Çiva's. — 2) *f. आ N. pr. einer Apsaras Gal.

अनुत्तमन्यु Adj. dessen Grimm nicht zu verscheuchen ist.

अनुत्तमाम्भसिका f. im Sâm̃khja Hingabe an Sinnengenuss ohne Rücksicht auf das für Andere daraus entstehende Weh.

1. अनुत्तर 1) *Adj. a) der untere. — b) südlich. — c) niedrig, schlecht. — 2) n. das Nichtantworten.

2. अनुत्तर 1) Adj. a) *ohne Höheres, der vorzüglichste. — b) *fest. — c) keine Antwort gebend. — d) wogegen man Nichts erwiedern kann. — 2) *m. Pl. eine best. Klasse von Göttern bei den Ǵaina.

अनुत्तरयोगतन्त्र n. Titel eines Tantra (buddh.).

अनुत्तरोपपातिक Adj. in Verbindung mit दश Pl. Titel eines heiligen Buches der Ǵaina.

अनुत्तान Adj. nicht flach Suçr. 1,45,12.

अनुत्तुण्डित Adj. nicht mit der Spitze hervorragend Suçr. 1,100,15.

अनुत्थान n. Mangel an Energie Râǵat. 5,252.

अनुत्पत्ति f. 1) Nichtentstehung Gauḍap. zu Sâm̃khjak. 10. — 2) das nicht ausdrücklich Erwähntsein Ǵaim. 4,3,36.

अनुत्पत्तिक Adj. (f. ई) noch nicht entstanden (buddh.).

अनुत्पत्तिसम m. eine auf das Nichtentstandensein sich stützende Einwendung Njâjas. 5,1,12. Sarvad. 114,11.

अनुत्पन्न Adj. nicht entstanden Sarvad. 15,20.21.

अनुत्पाद m. 1) Nichtentstehung Sarvad. 21,9. 12. — 2) das nicht zum Vorschein Kommen 177,5.

अनुत्पाद्यत्व n. das Nichterzeugtwerden Tattvas. 17. 18. Gauḍap. zu Sâm̃khjak. 10.

अनुत्सन्न Adj. nicht verschwunden, — abhanden gekommen Çat. Br. 7,3,1,42.

अनुत्साहता f. Mangel an Thatkraft.

अनुत्सिक्त Adj. nicht aufgefüllt.

अनुत्सुकता f. Anspruchlosigkeit.

अनुत्सृप्त Adj. nicht aufgegangen (Sonne).

अनुत्सृष्ट Adj. kein zum Opfer bestimmtes Thier freilassend Âçv. Gṛhj. 4,8,37.

अनुत्सेक m. Nichtüberhebung, Bescheidenheit 179,15.

अनुत्सेकिन् Adj. sich nicht überhebend Çâk. 93.

अनुदक 1) Adj. (f. आ) wasserlos Gaut. 20,4. wozu kein Wasser gegossen ist, wobei k. W. angewandt wird Verz. d. Oxf. H. 282,b,35. — 2) अनुदकम् Adv. ohne Wasser zu berühren und ohne Wasser hinzugiessen.

अनुदण्ड Rückgrat.

अनुदपान n. kein Wassertrinken, Durst Bhâg. P. ed. Bomb. 5,26,7.

अनुदय m. das nicht zum Vorschein Kommen 177,6.

*अनुदर Adj. (f. आ) keinen starken Bauch habend.

अनुदर्श m. Vorstellung, Ermahnung.

अनुदर्शन n. das in Betracht Ziehen, Erwägung.

अनुदर्शिन् Adj. in Betracht ziehend, erwägend.

अनुदात्त 1) Adj. a) nicht erhaben, gewöhnlich, gemein (Sprache). — b) nicht erhoben, gesenkt (Ton); m. der gesenkte Ton. — c) mit dem gesenkten Tone gesprochen. — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

अनुदात्ततर m. der gesenkte Ton vor einem Udâtta oder Svarita P. 2,1,40, Sch.

अनुदात्तत्व n. Nom. abstr. zu अनुदात्त 1) b).

अनुदानयितव्य Adj. nicht das Object des Udâna bildend Ind. St. 9,165.

1. अनुदार Adj. unedel.

2. अनुदार Adj. in der Gewalt seines Weibes stehend.

अनुदासीन Adj. nicht gleichgültig gegen (प्रति) Mudrâr. 35,20 (63,4).

1. अनुदित Adj. nicht aufgegangen (Sonne).

2. अनुदित Adj. 1) nicht besprochen. अनुदितप्राय Adj. so zu sagen n. b. Bhâg. P. 1,5,8. — 2) nicht auszusprechen, nefandus Chr. 30,6.

अनुदिनम् und अनुदिन° Adv. Tag für Tag 104, 24. 105,2. 315,4. Kâd. 120,16.

अनुदिवसम् Adv. dass.

अनुदीर्ण Adj. sich nicht überhebend. Davon Nom. abstr. °त्व n. MBh. 12,274,18.

*अनुदृष्टि f. ein Frauenname.

अनुदेय 1) n. Geschenk Ṛv. 6,20,11. — 2) f. अनुदेयी etwa Mitgabe.

अनुदेश m. 1) eine nachfolgende, zu einer vorangehenden in Bezug stehende Aufzählung 228,2. — 2) Anweisung, Belehrung.

अनुदेशिन् Adj. 1) in einem Anudeça erscheinend Vâmana 4,3,17. — 2) am selben Orte wohnend Âçv. Gṛhjas. 1,23,20.

अनुदेश्य Adj. womit man auf Jmd hinweist.

अनुदेहम् Adv. im Rücken, von hinten.

अनुदृंहत् Adj. nicht aufhörend Ait. Âr. 311,9 (अनू° gedr.).

अनुद्घाटन n. das Nichteröffnen Kuvalaj. 6,a (7,b).

अनुद्घात m. kein Ruck, — Stoss Çâk. 192. Ragh. 2,72 (vgl. ed. Calc.).

अनुद्धत Adj. nicht hochfahrend 180,26.

अनुद्धान n. das Nichtverlassen Tâṇḍja-Br. 5,5,3. 18,10,10.

अनुद्धृत 1) Adj. nicht herausgenommen, vom Âhavanîja-Feuer, wenn es noch nicht aus dem Gârhapatja herausgenommen ist. — 2) nicht ausgelesen, — im Voraus für sich genommen 195,18.

अनुद्धृताभ्यस्तमय m. Untergang der Sonne, ehe der Âhavanîja aus dem Gârhapatja herausgenommen ist.

अनुद्भट Adj. (f. आ) 1) nicht leidenschaftlich, ruhigen Charakters Bhâr. Nâṭjaç. 34,46. 49. — 2) *voller Vertrauen, nicht argwöhnisch.

*अनुद्य Adj. nicht zu sagen P. 3,1,101, Sch. (अनूद्य fehlerhaft).

अनुद्यम m. keine Anstrengung zu Spr. 3306.

अनुद्यमान Adj. nicht gesprochen werdend Çat. Br. 4,2,2,11.

अनुद्यूत n. Fortsetzung des Würfelspiels.

अनुद्योग m. keine Bemühung, — Anstrengung Spr. 3306.

अनुद्योगिन् Adj. sich nicht anstrengend, träge Spr. 7769.

अनुद्र Adj. wasserlos.

अनुद्रष्टव्य Adj. zu erschauen.

*अनुद्रुत n. ein best. Tact, = ½ Druta = ¼ Mâtrâ.

अनुद्वमत् Adj. nicht ausspeiend d. h. — entwischen lassend (Dampf) Karaka 1,14.

अनुद्वात Adj. nicht verlöscht.

अनुद्विग्न Adj. nicht aufgeregt, — erschrocken. °म् Adv. Mṛkkh. 142,22.

अनुद्वेग m. *keine Aufregung, Ruhe des Gemüths* MBh. 12,274,18. R. 3,14,20. Sāh. D. 38,14.

अनुद्वेगकर Adj. *nicht aufregend, — in Angst versetzend* 211,11.

अनुद्वेजक Adj. *nicht aufregend, keinen Anstoss erregend bei* (Gen.). Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Mṛkkh. 63,2.

अनुद्वेजयत् Adj. *nicht aufregend* Mṛkkh. 141,12.

1. अनुधावन n. *das Nachlaufen, Nachrennen.*

2. अनुधावन n. *das Abwaschen, Reinigen.*

अनुध्या f. *Sorge* AV. 7,114,2.

अनुध्यान n. 1) *das Gedenken, Denken an.* — 2) *religiöse Betrachtung* Gop. Br. 2,2,5.

अनुध्येय Adj. *dessen man gedenken muss.*

अनुनय 1) Adj. *freundlich* (Rede). — 2) m. a) *Zufriedenstellung, Versöhnung, Gewinnung für sich* 151,14. 171,14. — b) *freundliches Benehmen, Freundlichkeit.* — c) * *Begrüssung.*

अनुनयवत् Adj. = अनुनय Comm. zu R. ed. Bomb. 4,27,33.

अनुनाद m. 1) *Nachklang.* — 2) *Klang* Çiç. 7,18.

अनुनादिन् Adj. *nachtönend, widerhallend.*

अनुनायन Adj. *versöhnend.*

अनुनायिका f. *Heroine zweiten Ranges.*

*अनुनाश m. gaṇa संकाशादि.

अनुनासिक 1) Adj. a) *von einem nasalen Klange begleitet, nasal.* — b) *näselnd.* Davon °त्व n. Nom. abstr. — 2) n. *das Näseln.*

अनुनासिक्य Adj. = अनुनासिक 1) a).

अनुनिधानम् Adv. *nach der Lage* d. h. — *Reihe* Gobh. 1,4,7.

अनुनिर्वाप्य 1) Adj. *hinterdrein herauszunehmen, — zu vertheilen* TS. 2,5,2,1. — 2) f. आ *eine best. Ceremonie.*

अनुनिशम् Adv. *jede Nacht.*

अनुनिष्पादिन् Adj. *in zweiter Reihe Etwas zu Wege bringend* Njājam. 4,1,18.

अनुनेय Adj. *zufrieden zu stellen, zu versöhnen.*

अनुन्मदित Adj. *nicht toll.*

अनुन्माद m. *das Nichttollsein* Maitr. S. 3,1,2.

अनुन्यास m. Titel einer gramm. Schrift.

अनुपकरण Adj. *mittellos* Kāraka 1,11.29.

अनुपकारिन् Adj. *keinen Dienst erweisend* oder *zu erweisen vermögend* 140,30. Kathās. 22,28.

अनुपक्रान्त Adj. 1) *nicht ärztlich behandelt* Kāraka 1,18. — 2) *nicht begonnen* Gaim. 6,2,14.

अनुपक्षित Adj. *unvergänglich.*

अनुपगीतम् Adv. *so dass kein Anderer mitsingt.*

अनुपघात m. *kein Ungemach* Gaim. 3,4,29, v. l.

अनुपघातिन् Adj. *nicht beschädigend, — verletzend.*

अनुपघ्नत् Adj. *nicht beeinträchtigend* 201,9.

अनुपचारयुक्त Adj. *nicht aufgeputzt, — geschmückt* R. 5,13,69 (9,72).

अनुपजात Adj. *nicht entstanden, — zum Vorschein gekommen* Çaṁk. zu Khānd. Up. 1,10,1.

अनुपजीवनीय Adj. 1) *ohne Lebensunterhalt.* — 2) *keinen Leb. gewährend.*

*अनुपठितिन् Adj. *der wiederholt hat.*

अनुपतप्त *nicht unwohl, gesund* Kātj. Çr. 22,3,23.

अनुपति Adv. *hinter dem Gatten her.*

अनुपत्रिका f. etwa *Brief.*

अनुपत्यक Adj. *freistehend* (Haus) Kāraka 1,15.

1. अनुपथ m. *ein nach Jmd betretener Weg.*

2. अनुपथ 1) Adj. a) *den Weg entlang gehend.* — b) *hinter Jmd hergehend* Bhāg. P. 10,87,22. — 2) m. *Diener.* — 3) अनुपथम् Adv. *am Wege.*

अनुपद्दु Adj. *eintreffend.*

अनुपद 1) *Adj. *auf dem Fusse folgend.* — 2) °म् Adv. a) * *am Fusse.* — b) *bei jedem Schritt.* — c) *auf dem Fusse, unmittelbar hinter her, — hinter* (Gen.). — d) *unmittelbar nachher, — nach* (Gen.). — e) *wiederholentlich* 187,19. — 3) *m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.* — 4) n. Titel eines zum SV. gehörenden Upāṅga. वसिष्ठस्य Name eines Sāman.

अनुपदवी f. *ein nach Jmd betretener Pfad.*

अनुपदसूत्र n. Titel eines zum SV. gehörenden Werkes.

अनुपदस्य und अनुपदस्वत् Adj. *unerschöpflich, unversiegbar.*

अनुपदहत् Adj. *nicht anbrennend* Gobh. 3,7,7.

अनुपदासुक Adj. *nicht ausgehend.*

अनुपदिन् 1) Adj. *auf dem Fusse folgend, suchend.* — 2) *m. *Nachsteller, Feind* Gal.

अनुपदिष्ट Adj. *nicht gelehrt* Sarvad. 4,22.

*अनुपदीना f. *Stiefel.*

अनुपदेशक Adj. *keine Anweisung enthaltend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Gaim. S. 217, Z. 7.

अनुपधान n. *das Nichthinzufügen* Comm. zu Lātj. 7,9,9.

अनुपधि m. *Nichthinzufügung* Lātj. 7,9,9.

अनुपन्यस्त Adj. *nicht auseinandergesetzt, — dargelegt* Jāgn. 2,19.

अनुपपत्ति f. *das Nichtzutreffen, Unstatthaftigkeit, Unmöglichkeit.*

अनुपपद्यमान Adj. *nicht zutreffend* Lātj. 10,8,5.

अनुपपन्न Adj. *nicht zutreffend, — passend, unstatthaft* Lātj. 6,2,5. Çāk. 111,1. Mālav. 57,8. Davon °ता f. Nom. abstr. Comm. zu TS. Prāt. 4,23.

अनुपपन्नार्थ Adj. (f. आ) 1) *dem Sinne nach nicht zutreffend* Nir. 1,15. — 2) *in Wirklichkeit nicht bestehend* Bhāg. P. 5,14,5.

अनुपपात m. *kein Unfall* Gaim. 3,4,29.

अनुपपादक m. *eine best. Klasse von* Buddha's.

अनुपबाध Adj. (f. आ) *unbedrängt* Çat. Br. 8,5,2,3.

अनुपभोग m. *Nichtgenuss* Kap. 6,40.

अनुपभोग्य Adj. *ungeniessbar* 85,20.

अनुपम 1) Adj. (f. आ) *unvergleichlich, unübertrefflich.* — 2) f. आ N. pr. a) *des Weibchens eines Weltelephanten. — b) eines Frauenzimmers. — c) einer Stadt.

अनुपममति m. N. pr. eines Mannes.

अनुपयत् Adj. *nicht beiwohnend* (einer Frau) 188,13.

अनुपयुक्त Adj. *nicht anwendbar, sich zu Etwas nicht eignend, untauglich* 156,24. Çāk. 97,3. Kathās. 72,113. Ind. St. 1,16,10.

अनुपयुज्यमान Adj. *zu Nichts nütze* Uttarar. 73,16 (95,1).

अनुपयोगिन् Adj. *nicht zu Etwas dienend.* Davon Nom. abstr. °गित्व n.

अनुपरत Adj. *unermüdlich* Çat. Br. 1,3,2,6.

अनुपरिक्रमण n. *das der Reihe nach Umschreiten* Ait. Ār. 409,7.

अनुपरिक्रामम् Adv. *der Reihe nach umhergehend* Çat. Br. 11,8,3,6. Pār. Gṛhj. 1,16,16.

अनुपरिधि Adv. *an den um das Altarfeuer gelegten grünen Hölzern.*

अनुपरिपाटिक्रम m. *regelmässige Reihenfolge* Varāh. Bṛh. S. 107,13.

अनुपरिश्रित् Adv. *an den kleinen Steinen, mit denen der Altar umlegt wird.*

अनुपरोध m. *Nichtbeeinträchtigung, Nichtschädigung* (einer Person oder Sache) Pār. Gṛhj. 2,17,6.

अनुपलक्षण n. *kein Bezeichnen* Gaim. 3,2,30.

अनुपलक्षित Adj. 1) *nicht bloss angedeutet, ganz eigentlich* Bhāg. P. 5,17,1. — 2) *unbemerkt.*

अनुपलब्धि f. *Nichtwahrnehmung, Nichtwahrnehmbarkeit* Njājas. 5,1,29. 30. Sarvad. 8,18. TS. Prāt. 23,7. Kuvalaj. 196,b (164,a).

अनुपलब्धिसम m. *eine auf den Nichtwahrnehmbarkeit sich stützende Einwendung* Njājas. 5,1,29. Sarvad. 114,12.

अनुपलभमान Adj. *nicht wahrnehmend* Kuvalaj. 196,b.

अनुपलभ्यमान Adj. *nicht wahrgenommen werdend* P. 6,3,80, Sch.

अनुपलम्भ m. *Nichtwahrnehmung* Kap. 1,156. Njājas. 5,1,29. Sarvad. 7,20. °म्भात्मकत्व n. *Nicht-*

wahrnehmbarkeit NJÂJAS. 5,1,30.

अनुपलाभ m. *Nichterhaschung.*

अनुपलाल m. N. pr. eines den Kindern gefährlichen Dämons. पलालानुपलालौ AV. 8,6,2.

अनुपशान्त m. N. pr. eines Mannes LALIT. 393,2.

अनुपश्य Adj. *erschauend.*

अनुपसंहारिन् Adj. *nicht Alles Andere ausschliessend* TARKAS. 41.

अनुपसन्न Adj. *nicht genaht* (um Belehrung zu erhalten) NIR. 2,3.

अनुपसर्ग Adj. *nicht mit einer Präposition verbunden* 237,3.

अनुपसर्जन n. *kein in einer Zusammensetzung oder in einer Ableitung seine ursprüngliche Selbstständigkeit einbüssendes Wort* P. 4,1,14.

अनुपसृष्ट Adj. *ohne Einschübe* Ind. St. 13,146.

अनुपसेचन Adj. *ohne Beguss, — Brühe.*

अनुपसेवन n. *das Sichenthalten* (einer Speise u. s. w.) KARAKA 1,11.

अनुपस्तीर्ण Adj. *unbelegt, unbedeckt* ÂPAST. 2, 22,3. °शायिन् Adj. *auf der blossen Erde schlafend* MBH. 12,176,13.

अनुपस्थकृत Adj. *nicht mit angezogenen Beinen sitzend* ÂPAST. 1,6,14.

अनुपस्थान n. 1) *das Sichnichthinstellen zu* LÂṬJ. 2,7,3. — 2) *das nicht zu Diensten* oder *zu Willen Sein* R. 6,72,49.

अनुपस्थापन n. *das nicht gegenwärtig —, nicht zur Hand Haben* HEM. JOG. 3,114. 116.

अनुपस्थित Adj. *unvollständig* ÇAT. BR. 2,3,1,13.

अनुपस्थिति f. *Unvollständigkeit* ebend.

अनुपस्पृशत् Adj. *nicht berührend* VAITÂN. 3.

अनुपहत Adj. *mit keinem Uebel behaftet, gesund* KARAKA 3,5.

अनुपहतकर्णेन्द्रियता f. *die Eigenschaft ein mit einem Uebel nicht behaftetes Gehörorgan zu besitzen* Lot. de la b. l. 603.

अनुपहतक्रुष्ट Adj. ebend.

अनुपहतात्मक Adj. *nicht niedergeschlagen, wohlgemuth* KATHÂS. 27,130.

अनुपहित Adj. *unbedingt* 261,5. 270,18.

अनुपहूत Adj. 1) *nicht eingeladen.* — 2) *wozu nicht eingeladen worden ist.*

अनुपहूयमान Adj. *nicht eingeladen werdend* MAITR. S. 2,2,13.

अनुपाकृत Adj. *ungeweiht* M. 5,7. JÂGN. 1,171.

अनुपाक्त Adj. *nicht geschmiert* TS. 2,6,3,3.

अनुपाख्य Adj. *nicht unmittelbar wahrzunehmen* P. 6,3,80.

अनुपाङ्ग m. *das Nichtschmieren* (eines Wagens) KARAKA 3,3.

अनुपात m. 1) *das Nachgehen, Folgen* Spr. 5027 (Conj.). — 2) *Proportion* (mathem.).

अनुपातक n. *eine einer Todsünde gleichkommende Sünde.*

अनुपातिन् Adj. *nachgehend, folgend.*

अनुपात्त Adj. 1) *nicht aufgefangen* (Feuer) NIR. 7,23. — 2) *nicht erwähnt, — ausdrücklich genannt* SÂH. D. 217,6.

अनुपादान n. *Nichterwähnung, Unterdrückung eines Wortes* KÂVJAPR. S. 173, Z. 15.

अनुपाधि m. *keine Voraussetzung, — Bedingung.* °रमणीय *unbedingt reizend.*

अनुपान n. *das Trinken* und *der Trunk* (zu einer Speise oder Arzenei) SUÇR. 1,236,16. 2,134,19. VARÂH. BṚH. S. 76,4.

अनुपानत्क Adj. *unbeschuht* KÂTJ. ÇR. 15,8,30.

अनुपानमञ्जरी f. Titel einer Schrift.

अनुपानीय 1) Adj. (f. आ) *zum Trunk gehörig, ihn begleitend.* — 2) n. *in der Nähe befindliches Wasser* ÇAṀK. zu KHÂND. UP. 1,10,3.

अनुपाय m. *kein rechtes Mittel* MBH. 2,17,5.

अनुपालक Adj. *wahrend, hütend.*

अनुपालन n. *das Wahren, Beobachten.*

अनुपालम्भ m. *kein Vorwurf, — Tadel* NIR. 1,14. GAIM. 1,2,45.

अनुपालिन् Adj. 1) = अनुपालक. — 2) *Jmd die ihm gebührende Achtung erweisend.* Dazu Nom. abstr. °लिता LALIT. 23,10.

अनुपाल्य Adj. *zu wahren, — hüten.*

अनुपावृत्त m. Pl. N. pr. eines Volkes MBH. 6,9,48.

*अनुपुरुष m. 1) *ein Mann, von dem die Rede war.* — 2) *ein nachfolgender Mann.*

*अनुपुष्प m. *Saccharum Sara Roxb.*

अनुपूर्व 1) Adj. (f. आ) a) *je einem Vordern nachstehend.* °दीक्षा ÇAT. BR. 12,1,1,10.11. — b) *regelmässig, symmetrisch.* — 2) अनुपूर्वम् und अनुपूर्व° Adv. a) *nach einander.* — b) *vorwärts.* — c) *nach wie vor* Spr. 6706.

अनुपूर्वज Adj. *je das nächste Mal geboren* KÂTJ. ÇR. 15,3,25.

अनुपूर्ववत्स Adj. (f. आ) *ein Kalb nach dem andern werfend.*

अनुपूर्वशस् Adv. *der Ordnung nach, nach der Ordnung* (Gen.).

अनुपूर्व्य und °पूर्विअ (RV. Conj.) Adj. (f. आ) 1) *sich an Mehreren hin bewegend.* — 2) = अनुपूर्व 1) a).

अनुपृष्ठम् Adv. *hinter dem Rücken* GOBH. 2,2,2.8,3.

अनुपृष्ठ्य Adj. (f. आ) *der Länge nach genommen* KÂTJ. ÇR. 16,8,7.

अनुपेत (ÇAT. BR. 11,4,1,9. 2,20) und अनुपेतपूर्व Adj. *der sich noch nicht zum Lehrer in die Lehre begeben hat* 38,15.

अनुपोढ Adj. *nicht vorgeschoben* (Riegel) RAGH. 16,6 fehlerhaft für अनपोढ.

अनुपोप्त Adj. *worauf nicht aufgeschüttet ist* TS. 6,5,2,2.

अनुप्रदातृ Nom. ag. *Vermehrer.*

अनुप्रदान n. *Vermehrung, das Hinzukommende* TS. PRÂT. 2,8. 23,2. Ind. St. 4,356. m. (!) AV. PRÂT. 1,12.

अनुप्रपत्तव्य n. impers. *zu folgen, sich anzuschliessen.*

*अनुप्रपातम् und *अनुप्रपादम् Absol. गेहं गेहमनु°, गेहमनु° अनु° und गेहानु° *von Haus zu Haus gehend.*

अनुप्रमाण Adj. *dem Maasse* u. s. w. *entsprechend.*

अनुप्रयोक्तव्य Adj. *hinzuzufügen.*

अनुप्रयोग m. 1) *Hinzufügung.* — 2) *Nachahmung.*

अनुप्ररोह m. *nachfolgendes Aufschiessen* GAIM. 6,5,36.

*अनुप्रवचन n. *das Lernen des* Veda *bei einem Lehrer.*

अनुप्रवचनीय Adj. *zum* अनुप्रवचन *gehörig, — erforderlich* 38,6.7. GOBH. 3,2,49. °होम *das Opfer, welches der Lehrer vollzieht, wenn er einen Abschnitt der* Veda-*Recitation mit dem Schüler beendet hat.*

अनुप्रवण Adj. (f. आ) *entsprechend.*

अनुप्रवेश m. 1) *Eintritt, das Eindringen* 97,2. KÂD. 168,12. — 2) *Erforderniss, Motiv* ÇAṀK. zu BÂDAR. S. 74, Z. 5.

*अनुप्रवेशन n. = अनुप्रवेश 1).

अनुप्रवेशनीय Adj. *auf das Hereintreten bezüglich.* विशिखानु° *in's Krankenzimmer* d. i. *in die Praxis* SUÇR. 1,29,18.

*अनुप्रवेशम् Absol. गेहं गेहमनु°, गेहमनु° अनु° und गेहानु° *Haus für Haus betretend.*

अनुप्रवेशिन् Adj. *eindringend* MANTRABR. 2,5,1.

अनुप्रवेष्टव्य Adj. 1) *zu betreten* SUÇR. 1,30,4. — 2) *weiter zu verfolgen, — auszuführen* LALIT. 168, 11. 169,18.20.

अनुप्रशमन n. *das Beruhigen, Beschwichtigen.*

अनुप्रशान्ति Adj. *vollkommene Beruhigung im Gefolge habend.*

अनुप्रश्न m. *Frage, Erkundigung nach* (Gen.) GAUT. 5,41.

अनुप्रसक्ति f. *Anschluss.*

अनुप्रसर्पिन् Adj. *nachschleichend* GAIM. 3,5,52.

अनुप्रहरण n. *das Werfen in's Feuer.*

अनुप्रहारम् Adv. *mit einem Schlage* Ind. St. 3,371.

अनुप्रहृतभाजन n. *was die Stelle des* Anupraharaṇa *vertritt* Çat. Br. 3,4,2,21.

अनुप्रहृत्य Adj. *in's Feuer zu werfen.*

अनुप्राणन n. *das Beleben, Verstärken.*

अनुप्रास m. *Alliteration* Vâmana 4,1,8. fgg. Kâvjapr. 9,2.

अनुप्रेषण n. *das Nachsenden.*

अनुप्रैष m. *nachträgliche Aufforderung* Çat. Br. 12,8,2,20.

अनुप्लव m. *Begleiter, Gefährte.*

अनुबन्ध 1) m. *a) das Anbinden. — b) das Hängen an, Anhänglichkeit. — c) zusammenhängende Reihe, ununterbrochene Folge, Fortdauer, stete Wiederholung* 293,11. 306,20. 308,20. 325,16. Gaut. 12,51. Benf. Chr. 195,8. Ind. St. 10,415. — *d) Folge, die Folgen* 163,29. Spr. 318. fg. 4059. 4525. — *e) Grund, Motiv, Absicht* MBh. 3,298,28 (Sâv. 6,28). Spr. 2937. — *f) Anhängsel, Alles was zu Einem gehört, Weib und Kind* R. 2,7,28. 97, 27. — *g) begleitende Krankheitsursache, — Affection.* — *h)* im Vedânta *Erforderniss* (deren vier) 253, 24.28. — *i)* in der Gramm. *ein stummer Buchstab* oder *eine stumme Silbe, die an eine Wurzel, ein Thema, Suffix* u. s. w. *gefügt werden, um eine Eigenthümlichkeit derselben zu bezeichnen. — k)* **Anfang. — l)* **ein Bischen. — m)* * = प्रकृत्यादि. — *n)* * = मुख्यानुयायी शिशुः. — 2) * f. ई *a) Durst. — b) Schluchzen, singultus.*

अनुबन्धन n. = अनुबन्ध 1) c).

°अनुबन्धित्व n. *das Verbundensein mit.*

अनुबन्धिन् Adj. 1) *sich weithin erstreckend, — ausbreitend.* — 2) *während, lange —.* — 3) am Ende eines Comp. *zusammenhängend —, verbunden mit* 214,21. 254,24.

अनुबन्ध्य Adj. 1) *begleitend* Kakr. zu Suçr. 1,83. — 2) wohl nur fehlerhaft für अनू°.

अनुबल n. *Nachtrab eines Heeres.*

अनुबिम्ब n. *Gegenbild.*

*अनुबोध m. *Wiedererregung eines verflüchtigten Geruchs.*

अनुबोध्य Adj. *zu erkennen.*

अनुब्राह्मण n. *ein* Brâhmaṇa*-ähnliches Werk.*

अनुब्राह्मणम् Adv. *laut dem* Brâhmaṇa.

अनुब्राह्मणिक (Comm. zu Lâṭj. 6,9,1) und °ब्राह्मणिन् Adj. *ein* Anubrâhmaṇa *studirend* Vaitân. 17.

अनुभ Adj. Du. *keiner von Beiden* MBh. 12,239,6.

अनुभय Adj. *keines von Beiden* Sarvad. 147,14.

अनुभयात्मन् Adj. *weder von dieser, noch von jener Art.* Davon Nom. abstr. °त्मता f. Sâh. D. 603.

अनुभर्तृ Nom. ag. etwa *eindringend.*

अनुभव m. 1) *Empfindung, Gefühl* 285,15. 270,31. 272,30. 273,7. Spr. 7627. Ind. St. 9,163. Sarvad. 16,9. — 2) *Geist* R. 4,42,9. Kâd. 196,16.

अनुभवपद्यरत्नप्रकरण n., अनुभवप्रदीपिका f. und अनुभवादर्शीया f. Titel von Schriften.

अनुभवानन्द m. N. pr. eines Lehrers.

अनुभाव (am Ende eines adj. Comp. f. आ) m. 1) *Genuss, Sinn für* Kathâs. 3,37. — 2) *Macht, Gewaltigkeit, Kraft* R. 4,63,20. 51,9. Ragh. 1,37. 2,75. Kathâs. 4,117. Bâlar. 258,12. — 3) in der Rhetorik *das einem Gemüthszustande entsprechende und denselben verrathende Symptom* Kâvjapr. 4,28. — 4) * = सतां मतिनिश्चयः und * = निश्चय.

अनुभावन n. *das Erregen der* Anubhâva *genannten Symptome.*

अनुभाविन् Adj. *Augen-* oder *Ohrenzeuge* Âpast. 1,10,6.

अनुभाव्य Adj. *zu empfinden, empfunden werdend* Sarvad. 16,9.

अनुभाषण s. अननुभाषण.

अनुभाषितृ Nom. ag. *zu Jmd sprechend, — sagend.*

*अनुभास m. *eine Krähenart* Nigh. Pr.

अनुभित्ति Adv. *der Matte entlang.*

°अनुभू Adj. *wahrnehmend.*

अनुभूताख्या f. *Erzählung des Wahrgenommenen, — Erlebten.*

अनुभूति f. *Gewinnung eines Begriffs, — einer Vorstellung von Etwas* Ind. St. 9,154. 162.

अनुभूतिप्रकाश m. Titel eines Werkes.

अनुभूतिस्वरूपाचार्य m. N. pr. eines Grammatikers.

अनुभोग m. *Genuss.*

अनुमत n. *Einwilligung.* °मते *mit E. von* (Gen.).

अनुमति f. 1) *Einwilligung, Zustimmung, Einverständniss.* Als Genie personificirt. — 2) *der Mond einen Tag vor dem Vollmond.* Personif. als Tochter des Aṅgiras und der Smṛti VP. 1,10,8.

*अनुमध्यम Adj. *auf den mittlern* (Bruder) *folgend.*

*अनुमनन n. *das Einwilligen, Zustimmen.*

अनुमन्तृ Adj. *einwilligend, zustimmend.*

अनुमन्तव्य Adj. *wozu die Zustimmung erforderlich ist.*

अनुमन्त्रण n. *das Hersagen eines Spruches an* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Gaut. 27,5.8.

अनुमरण n. *das Nachsterben, im Tode Folgen;* insbes. *Selbstverbrennung der Wittwe* 105,26.29. 155,12.

अनुमरु m. Pl. N. pr. einer Gegend.

अनुमर्शम् Absol. *greifend, anfassend* Çat. Br. 4, 5,2,1.

अनुमल्ल N. pr. einer Gegend.

अनुमा f. *Schluss, Folgerung.*

अनुमातव्य Adj. *zu schliessen, — folgern.*

अनुमाद्य und अनुमादिन् Adj. *dem man zujauchzen muss.*

1. अनुमान m. *Einwilligung, Erlaubniss.*

2. अनुमान n. (fehlerhaft auch m.) 1) *das Schliessen, Folgern, Beweismittel einer Schlussfolgerung* Gaim. 1,3,2.3.15. Njâjas. 2,1,28. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend. °अनुमानतम् *gemäss.* — 2) *eine best. rhetorische Figur* Kâvjapr. 10,31. Beispiel Spr. 5065.

अनुमानखण्डतर्क m., °चिन्तामणि m., °चिन्तामणिदीधिति f., °जागदीशीकोड m., °तत्त्वचिन्तामणि m. und °दीधिति f. Titel von Werken oder Abschnitten in denselben.

अनुमानन n. *das Bereden, zu gewinnen Suchen.*

अनुमानपरिच्छेद m., °प्रकाश m., °प्रामाण्यव्यवस्थापन n., °प्रामाण्यरहस्य n., °मणिदीधिति f., °मयूख m., °माथुरी f., °मूलटिप्पणी f. und °शिरोमणि m. Titel von Schriften.

*अनुमानोक्ति f. *Logik.*

अनुमापक Adj. *durch eine Schlussfolgerung beweisend für.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjam. 1,3,17.

अनुमार्ग m. *das Hinterhersein.* Instr. *hinter —* (Gen.) *her* Kathâs. 86,85 (°मार्गेणास्याः zu lesen). 104. Kâd. 170,6.

अनुमार्जन n. Titel best. zum Veda gehöriger Vorschriften.

अनुमालिनीतीरम् Adv. *am Ufer der* Mâlinî Çâk. 7,10.

*अनुमाषम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुमिति f. *Schluss.* Davon °त्व n. Nom. abstr.

अनुमितिदीधिति f., °परामर्शकार्यकारणविचार m., °परामर्शवाद m., °परामर्शविचार m., °मानसवाद m. und °लक्षणावतरण n. Titel von Werken.

अनुमित्सा f. *die Absicht, einen Schluss zu machen,* Kusum. S. 4, Z. 16.

अनुमृग्य Adj. *was man sucht, wonach man trachtet.*

अनुमृत् Adj. *im Tode folgend.*

अनुमेय Adj. *zu erschliessen.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sarvad. 18,14. °त्व n. 47,5.

अनुमोदन n. *das Sichfreuen über.*

अनुम्लोक m. wohl Bez. eines verderblichen Agni AV.

अनुम्लोचन्ती und अनुम्लोचा f. N. pr. einer Apsaras.

अनुयजुस् Adv. *dem Spruche gemäss.*

*अनुयवम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुया Adj. *nachfolgend.*

*अनुयाग m. P. 7,3,62, Sch.

अनुयाज m. *Nachopfer.*

अनुयाजवत् Adj. *von Nachopfern begleitet.*

अनुयातर् Nom. ag. *Begleiter.*

अनुयातव्य Adj. *dem man nachgehen muss.*

अनुयात्र n. und °यात्रा f. *Geleit, Gefolge* 132,26.

अनुयात्रिक m. Pl. *Gefolge.* Vgl. आनु°.

अनुयान n. *das Nachgehen, Folgen.*

अनुयायिन् 1) Adj. *nachgehend, folgend* (eig. und uebertr.); m. *Begleiter,* Pl. *Gefolge.* Davon °यायिता f. Nom. abstr. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

*अनुयुक्तिन् Adj. gaṇa इष्टादि.

अनुयुगम् Adv. *je nach dem Weltalter.*

अनुयुञ्जक Adj. *gern rügend.*

अनुयु Adj. *abhängig.*

*अनुयूपम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

अनुयोक्तर् Nom. ag. *Befruger, Lehrer,* insbes. *ein bezahlter.*

अनुयोक्तव्य Adj. *zu befragen.*

अनुयोग m. 1) *Befragung, Erkundigung nach, das Ausfragen.* — 2) *Rüge* Njâjas. 5,2,23. P. 8,2,94.

अनुयोगद्वारसूत्र n. Titel eines Gaina-Werkes Ind. St. 10,283.295.

*अनुयोजन n. *Frage.*

अनुयोज्य Adj. 1) *zu Jmdes Befehlen stehend.* — 2) *zu befragen.*

अनुरक्ति f. *Zuneigung, Anhänglichkeit* Spr. 6480, v. l.

अनुरज्जु Adv. *nach der Schnur.*

अनुरञ्जन n. *das für sich Gewinnen, Sichverpflichten.*

अनुरणन n. *das Widerhallen.*

अनुरथ m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,12,16.

*अनुरथम् Adv. *hinter dem Wagen* P. 2,1,6, Sch.

अनुरथ्या f. *Rand der Strasse, Fussweg.*

अनुरस m. *Beigeschmack.*

*अनुरहसम् Adv. P. 5,4,81.

अनुराग (am Ende eines adj. Comp. f. आ) m. 1) *Färbung.* — 2) *Röthe.* — 3) *Zuneigung* 96,9. *Wohlgefallen an.* — 4) *Zufriedenheit* Spr. 5665.

अनुरागवत् 1) Adj. *a) roth.* — *b) verliebt, ein Liebesverhältniss habend mit* (सह) 156,18. — 2) f. °वती N. pr. eines Frauenzimmers.

अनुरागशृङ्गारवत्यौ Nom. Du. f. Anurâgavatî und Çṛñgâravatî Kathâs. 123,336.

अनुरागिता f. *Zuneigung.*

अनुरागिन् Adj. 1) *zugeneigt* (einer Person oder Sache), *verliebt* 123,12. — 2) *lieblich* Kathâs. 18,328.

अनुरात्रम् Adv. *zu nächtlicher Weile.*

अनुराध 1) *Adj. *unter dem Mondhause* Anurâdhâ *geboren.* — 2) m. *a)* Pl. *ein best. Mondhaus.* — *b)* N. pr. eines Mannes. — 3) f. आ *a) ein best. Mondhaus.* — *b)* N. pr. eines Frauenzimmers.

अनुराधपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अनुरुद्ध m. N. pr. eines Vetters des Çâkjamuni.

अनुरुध् Adj. *anhänglich.* Vgl. अनूरुध्.

*अनुरुहा f. *eine Cyperus-Art* Nigh. Pr.

अनुरूप 1) Adj. (f. आ) *a) entsprechend, angemessen, gleichkommend* 39,3. 58,5. 71,12. 72,13. °अनुरूपम्, °अनुरूपेण und °अनुरूपतस् *entsprechend, gemäss.* — *b) fähig, einer Sache* (Gen.) *gewachsen.* — 2) m. *Antistrophe.*

अनुरूपक Adj. *entsprechend, angemessen.*

*अनुरेचनी oder *अनुरेवती f. *Croton tiglium* Râgan. 6,161.

अनुरोध m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) *Willfahrung, Rücksicht* (auf Personen und Sachen) 115,9. 129,13.

अनुरोधन n. 1) *Rücksichtnahme, Bevorzugung* Spr. 4326. — 2) *Mittel Jmd zu gewinnen.*

अनुरोधिता f. = अनुरोधन 1).

अनुरोधिन् Adj. *Rücksicht nehmend, Etwas beobachtend.*

अनुरोह m. *Nachstieg, Nachwuchs* Tâṇḍja-Br. 1,10,10.

*अनुरोहत् m. N. pr. eines Mannes.

अनुलम्ब Adj. (f. आ) *abhängig, untergeordnet* Tâṇḍja-Br. 18,9,16. 20,12,5.

*अनुलाप m. *Wiederholung des Gesagten.*

*अनुलासक m. *Pfau* Râgan. 19,94.

अनुलेप m. 1) *Salbung.* — 2) *Salbe* R. 3,3,19 (अनुलेपश्च zu lesen).

अनुलेपन n. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *das Salben.* — 2) *Salbe.*

*अनुलेपिका f. gaṇa महिष्यादि.

°अनुलेपिन् Adj. *eingesalbt, gesalbt mit.*

अनुलोम 1) Adj. (f. आ) *a) dem Haarwuchs —, dem Strich —, einer natürlichen* oder *vorgezeichneten Richtung* oder *Ordnung folgend.* f. *zu einer niedrigeren Kaste gehörig als der Mann, mit dem sie sich verheirathet.* — *b)* = अनुलोमज Gaut. 4,16. — *c) gütlich.* संभाषा Karaka 3,8. — 2) *m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.* — 3) f. आ *ein best. Zauberspruch.* — 4) अनुलोमम् und अनुलोम° Adv. *in der natürlichen Richtung* oder *Ordnung, von oben nach unten* u. s. w. 218,5. — 5) अनुलोमेन *freundlich* Spr. 324.

अनुलोमकल्प m. Titel eines Werkes.

अनुलोमज Adj. *aus der Verbindung eines Mannes höherer Kaste mit einer Frau niederer Kaste geboren.*

अनुलोमता f. *entsprechendes —, richtiges Verhältniss, Angemessenheit* Karaka 1,16. Sarvad. 21,10.17.

अनुलोमन 1) Adj. *in die rechte Richtung bringend, fördernd;* insbes. *Winde abführend.* — 2) n. *Förderung, Abführung.*

अनुलोमय्, °यति 1) *in die richtige Lage bringen* Suçr. 1,368,18. — 2) *abführen* (Winde).

अनुलोमिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *fördernd, abführend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.*

अनुल्बण Adj. (f. आ) *das Maass einhaltend, nicht zu gross und nicht zu klein, nicht zu viel und nicht zu wenig, correct* Vâmana 4,1,9. Davon °त्व n. Nom. abstr. Daçak. 2,33.

अनुल्लङ्घित Adj. *nicht übertreten.* शासन Kathâs. 56,162. VP. 4,24,5. Bhâg. P. 5,26,6. 12,1,9.

1. अनुवंश m. 1) *Reihenfolge des Geschlechts, genealogische Zusammenstellung.* — 2) *Neben-, Seitengeschlecht.*

2. अनुवंश 1) Adj. (f. आ) *ebenbürtig.* — 2) °म् Adv. *dem Geschlecht nach.*

अनुवंश्य Adj. (f. आ) *auf die Genealogie bezüglich.*

अनुवक्तव्य Adj. *zu lehren, mitzutheilen.*

अनुवक्र Adj. (f. आ) Bez. *einer best. Bewegung eines Planeten.* n. *diese Bewegung.* In °ग Adv.

अनुवचन n. 1) *das Nachsprechen, Wiederholen, Hersagen* Gaut. 1,53.55. — 2) *Abschnitt, Lection.*

*अनुवचनीय Adj. von अनुवचन.

अनुवत्सर m. *das vierte Jahr im fünfjährigen Cyclus.*

*अनुवनम् Adv. *nach der Richtung des Waldes hin* P. 2,1,15, Sch.

°अनुवन्दिन् Kathâs. 11,52 wohl fehlerhaft für °अनुवर्तिन्.

अनुवर्तन n. 1) *Fortdauer.* — 2) *Nachgeltung eines Wortes in einem nachfolgenden* Sûtra Comm. zu TS. Prât. 9,9. 10,14. 13,16. — 3) *das Willfahren; Folgsamkeit* Spr. 4813. — 4) *das Sichfügen in, Sichschicken zu* (Gen.) Karaka 1,13.

अनुवर्तनीय Adj. 1) *dem man folgen muss, nach dem man sich zu richten hat.* — 2) *dem man sich hinzugeben hat, wozu man sich entschliessen muss.*

अनुवर्ति Adj. *begleitet von* (Instr.) AV. Paipp. 1,15.

°अनुवर्तित्व n. *das Willfahren.*

अनुवर्तिन् Adj. 1) *nachgehend, folgend* (eig. und

übertr.). Mit Acc., gewöhnlich aber am Ende eines Comp. — 2) *folgsam, gehorsam.* — 3) *gleich, ähnlich.*

1. अनुवर्त्मन् n. *ein von einem Andern schon gewandelter Weg.*

2. अनुवर्त्मन् Adj. *nachfolgend, dienend.*

अनुवर्त्मम् Adv. *den Weg entlang* Kâtj. Çr. 15,6,31.

अनुवर्त्य Adj. 1) *dem man folgen muss, wonach man sich zu richten hat.* — 2) *aus dem Vorhergehenden zu ergänzen.*

1. अनुवश m. *Gehorsam.*

2. अनुवश Adj. *zu Jmdes Willen seiend.*

अनुवषट्कार m. und अनुवषट्कृत n. *Wiederholung des schliessenden Einladungsrufes zu einem Opfer.*

अनुवह m. *eine der 7 Zungen des Feuers.*

अनुवाक m. 1) *das Nachsprechen; Wiederholung.* — 2) *Lection, Abschnitt* 227,27.

अनुवाकसंख्या f., अनुवाकानुक्रमणी f. und अनुवाकानुनयविवरण n. Titel von Schriften.

अनुवाक्य 1) Adj. a) *zu recitiren.* — b) *nachzusprechen* Gobh. 3,3,8. — 2) f. आ *der von dem* Hotar *oder* Maitrâvaruṇa *zu recitirende Vers, in welchem die Gottheit von der ihr bestimmten Gabe in Kenntniss gesetzt und dazu eingeladen wird,* Ind. St. 9,189.

अनुवाक्यवत् und अनुवाक्यावत् (Âçv. Çr. 1,5,30) Adj. *von einer* Anuvâkjâ *begleitet.*

अनुवाच् f. = अनुवाक्या.

अनुवाचन n. *das Veranlassen von Seiten z. B. des* Adhvarju, *dass z. B. der* Hotar *seine Formel recitirt.*

*अनुवाचनीय Adj. von अनुवाचन.

अनुवात m. *vom Rücken her blasender Wind.* °म् Adv. *vor dem Winde.*

अनुवाद m. 1) *Wiederholung* 209,22. *abermalige Besprechung, das Zurückkommen auf einen schon besprochenen Gegenstand* (insbes. zur Erhärtung und Bestätigung einer Aussage) Bhâg. P. 5,10,15. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Njâjam. 2,2,5 und Comm. — 2) *Uebersetzung* Comm. zu Mṛkkh. 163,20. — 3) **Schmähung.*

अनुवादक Adj. *wiederholend* (zur Erhärtung oder Bestätigung) Njâjam. 2,2,6. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu 3,34.

अनुवादिन् Adj. 1) *nachsprechend, wiederholend.* — 2) *übereinstimmend, gleichkommend* 205,28.

अनुवाद्य Adj. *zu wiederholen* Kâvjapr. S. 183, Z. 8. Davon Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 214,4.

अनुवास m. *öliges Klystier.*

अनुवासन 1) m. und n. *öliges Klystier, n. das Setzen eines öligen Klystiers* Karaka 10,4. — 2) n. *ein best. mit Mineralien vorgenommener Process.* — 3) n. **das Beräuchern.*

*अनुवासनीय Adj. von अनुवासन.

अनुवासरम् Adv. *Tag für Tag.*

°अनुवासिन् Adj. *sich aufhaltend.*

अनुवास्य Adj. *dem ein öliges Klystier zu setzen ist.*

अनुवित्ति f. *Auffindung.*

अनुविद्वंस् Adj. *gefunden habend* AV. 12,2,38.52.

अनुविध Adj. *sich nach Jmd richtend, an Jmd hängend.*

अनुविधातव्य Adj. *einer Anordnung gemäss zu thun.*

अनुविधान n. *das Sichrichten nach Etwas, Gemässheit* Kakr. zu Karaka 1,13. Abl. am Ende eines Comp. *gemäss.*

अनुविधायिन् Adj. 1) *sich wonach richtend.* — 2) *gehorsam, folgsam.*

अनुविधेय Adj. 1) *wonach man sich zu richten hat* Spr. 4334. — 2) *in Uebereinstimmung mit* (Instr.) —, *gemäss vorzuschreiben.*

अनुविन्द m. N. pr. eines Fürsten MBh. 2,31,10.

अनुविश्व m. N. pr. eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,31.

अनुविष्टम्भ m. *allmähliches Sichfestsetzen, — Platzgreifen.*

अनुवृत् Adj. *nachwandelnd* Tâṇḍja-Br. 1,10,9.

अनुवृत्त 1) Adj. *rundlich, gewölbt.* — 2) n. *Gehorsam* Spr. 3093.

°अनुवृत्तत्व n. *das Begleitetsein von* Nj. K.

अनुवृत्ति f. 1) *Fortdauer* 142,2. 288,22.23. — 2) in der Gramm. *Nachgeltung eines Wortes in einem nachfolgenden* Sûtra 240,15. — 3) *Wiederkehr, Wiederholung.* — 4) *Willfahrung.* — 5) *das Sichrichten nach Etwas, Berücksichtigung, das Entsprechen.* — 6) *das Nachgehen, hinter Etwas her Sein* Sâh. D. 54,21.

अनुवेदान्तरसप्रकरण n. s. अणुवेदान्त°.

अनुवेदि Adv. *längs der Opferstätte.*

अनुवेद्यन्तम् Adv. *längs der Grenze der Opferstätte.*

अनुवेध m. *das Besetztsein mit so v. a. Enthalten von.*

अनुवेलम् Adv. *von Zeit zu Zeit, gelegentlich.*

अनुवेल्लित n. *eine Art von Verband.*

अनुवेश m. *das Hereintreten.*

अनुवेश्य m. wohl nur fehlerhaft für आनु°.

अनुवैनेय Adj. Lalit. 277,7.

अनुव्यञ्जन n. *ein secundäres Merkmal* (buddh.) Lalit. 114,10.

अनुव्ययम् Adv. mit अस् *unterliegen*, mit भू *hinterher folgen.*

अनुव्यवसाय m. *richtiger Begriff* Nj. K.

अनुव्याख्या f. Titel einer Schrift.

अनुव्याख्यान n. *eine best. Klasse von exegetischen Texten.*

अनुव्याहरण n. *wiederholtes Hersagen.*

अनुव्याहार m. *Verfluchung.*

अनुव्याहारिन् Adj. *verfluchend, schmähend.*

*अनुव्रजन n. *das Nachfolgen, Begleiten.*

अनुव्रजम् Adv. *in Schaaren.*

अनुव्रज्या f. *das Begleiten eines Fortgehenden* Gaut. 5,38. Râģat. 7,762.

अनुव्रत Adj. (f. आ) *nach Gebot handelnd, gehorsam, ergeben* (mit Acc. und Gen.). — n. fehlerhaft für अणुव्रत.

अनुशंस Adj. *Uebles nachredend* Taitt. Âr. 2,4,1.

*अनुशतिक Adj. P. 7,3,20.

अनुशब्द m. *Nachruf, Nachhall* Dhûrtan. 16.

अनुशय 1) m. a) *Reue.* — b) *Rückgängigmachung* (eines Kaufes oder Verkaufes) 212,22. — c) *unüberwindlicher Hass* MBh. 6,95,15. R. Gorr. 1,2,13. — d) *Eindruck im Geiste, Vorstellung* Bhâg. P. 10,87,22. — e) *der in der anderen Welt nicht verbrauchte Rest der Folgen der Werke, der die Seele wieder zur Erde führt.* Davon Adj. °वत् *mit einem solchen Rest behaftet* Bâdar. 3,1,8. Eine ähnliche Bed. hat das Wort अनुशय bei den Buddhisten. — 2) f. ई *Geschwür auf der Oberfläche des Fusses.*

अनुशयाक्षेप m. in der Rhetorik *eine durch Reue an den Tag gelegte Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei.* Beispiel Spr. 621.

अनुशयाना f. *eine nach dem Verlust des Geliebten der Reue sich hingebende Heroine.*

अनुशयिन् Adj. 1) *treu anhängend.* — 2) *Reue empfindend* Spr. 5528, v. l. — 3) am Ende eines Comp. *mit der Vorstellung von — behaftet* Jogas. 2,7.8.

*अनुशर m. *ein* Râkshasa.

अनुशस्त्र n. *ein die Stelle eines chirurgischen Instruments vertretender Gegenstand.*

*अनुशाय m. wohl fehlerhaft für अनुशय.

*अनुशायिन् Adj. *sich erstreckend.*

अनुशाल्व m. N. pr. eines Daitja.

अनुशासन n. *Unterweisung, Lehre.* Auch Bez. *einer Klasse von Texten.*

अनुशासनीय Adj. 1) *zu unterweisen.* — 2) *zu bestrafen* Venîs. 23,9.

अनुशासितर् Nom. ag. 1) *Lenker, Regierer.* — 2) *Unterweiser, Lehrer.*

अनुशासिन् Adj. *züchtigend, strafend.*

अनुशास्ति f. *Unterweisung.*

अनुशिक्षिन् Adj. *erlernend, sich übend in* R. 2, 64, 56.

अनुशिख m. N. pr. eines Schlangenpriesters Tâṇḍja-Br. 25, 15, 3.

*अनुशिवम् Adv. *nach* Çiva.

अनुशिशु Adj. (f. gleich) *von Jungen* (*Füllen* u. s. w.) *begleitet.*

अनुशीलन n. 1) *Uebung, Studium.* — 2) *das Nachthun, Nachleben.*

अनुशुश्रूषा f. *Gehorsam.*

अनुशोचन n. *das Wehklagen.*

अनुशोचिन् Adj. *wehklagend um.*

*अनुशोणम् Adv. *am Flusse* Çoṇa.

अनुशोभिन् Adj. *prächtig, schön.*

*अनुश्चोत (°श्च्योत) m. *das Beträufeln* Gal.

*अनुश्रव m. *Ueberlieferung.*

*अनुश्राद्ध n. *Manenopfer* Gal.

अनुश्लोक m. Name eines Sâman.

*अनुषक् Adv. neben आनुषक्.

अनुषङ्ग m. 1) *das Hängenbleiben —, Haften an* (Loc.). — 2) *das Hängen mit den Gedanken —, das Denken an* Spr. 2416, v. l. 2488. 2522, v. l. Kathâs. 22, 258. — 3) *unmittelbare Folge.* — 4) *Anhängsel, Refrain.* — 5) *der im* Dhâtupâṭha *dem consonantischen Auslaut einiger Wurzeln vorangehende Nasal.* — 6) *Herbeiziehung eines Wortes aus der Umgebung zur Ergänzung* Comm. zu VS. Prât. 4, 173. — 7) **Mitleid.*

अनुषङ्गिन् Adj. 1) *anhaftend.* — 2) *nothwendig folgend, — sich ergebend* Comm. zu Njâjas. 1, 30. — 3) *im* Dhâtupâṭha *vor dem consonantischen Auslaut einen Nasal habend.*

अनुषञ्जनीय Adj. *aus der Umgebung als Ergänzung herbeizuziehen.*

*अनुषट् Adv. gaṇa चादि und स्वरादि.

*अनुषण्ड Bez. oder N. pr. einer Gegend.

अनुषत्यम् Adv. *der Wahrheit gemäss, aufrichtig.*

*अनुषूक m. *Nachtrieb der Reispflanze* Comm. zu TS. 2, 3, 4, 2.

अनुष्टुक् Nom. in TS. st. अनुष्टुप्.

अनुष्टुति f. *Lob, Preis.*

अनुष्टुप्कर्मिणी Adj. *mit einer* Anushṭhubh *geschehend* Çat. Br. 8, 6, 2, 3.

अनुष्टुप्शिरस् Adj. *die* Anushṭubh *zum Kopf habend.*

अनुष्टुप्शीर्षन् Adj. dass. Ait. Âr. 2, 6.

अनुष्टुप्संपद् f. *Herstellung einer* Anushṭubh.

अनुष्टुब्गर्भा f. *ein best. Metrum.*

अनुष्टुभ् 1) Adj. *nachjauchzend* ṚV. 10, 124, 9. — 2) f. *a*) *Lobgesang.* — *b*) **Rede.* — *c*) *ein Metrum von 4×8 Silben.* — *d*) Bez. *der Zahl acht.*

अनुष्टोभन n. *das Nachträllern* Daiv. Br. 3.

अनुष्ठा Adj. Pl. *auf einander folgend.*

अनुष्ठातृ Nom. Ag. *Ausführer, Vollführer.*

अनुष्ठान 1) n. *das Obliegen, Verrichten, Ausführen* 244, 2. 254, 4. 282, 20. 283, 22. Gaut. 8, 16. — 2) f. ई *Ausführung, Handlung.*

अनुष्ठानपद्धति f. Titel einer Schrift.

अनुष्ठानशरीर n. *der zwischen dem feinen und dem groben Körper angenommene Körper.*

अनुष्ठापन n. *das Obliegen-, Verrichtenlassen.*

अनुष्ठापयज्ञयज्ञीय n. Name eines Sâman.

अनुष्ठायिन् Adj. *obliegend, verrichtend.*

अनुष्ठितत्व n. *das Ausgeführtsein* TBr. Comm. 1, 126.

अनुष्ठु und अनुष्ठुया Adv. *sogleich.*

अनुष्ठेय Adj. *zu verrichten, auszuführen* 156, 6. 158, 27. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjam. 6, 1, 3.

अनुष्ठ्या Adv. *unmittelbar (persönlich), sofort.*

अनुष्ण 1) Adj. (f. आ) *a*) *nicht heiss, kalt* 42, 26. 43, 9. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Tarkas. 48. — *b*) **apathisch, träge.* — 2) *m. *Thor* Gal. — 3) f. आ N. pr. eines Flusses MBh. 6, 9, 24. — 4) *n. *die Blüthe der Nymphaea coerulea.*

अनुष्णगु m. *der Mond.*

*अनुष्णवल्लिका und *°वल्ली (Gal.) f. *Panicum dactylon* Râǵan. 8, 108.

अनुष्णाशीत Adj. *weder warm noch kalt* Tarkas. 14.

अनुष्यन्द m. *Hinterrad.*

अनुष्वधम् Adv. *nach Wunsch, gern.*

अनुष्वापम् Absol. *fortschlafend.*

अनुसंयान n. *das Besuchen der Reihe nach.*

अनुसंवत्सर m. *Jahr.*

*अनुसंवरण n. gaṇa अनुशतिकादि.

अनुसंसर्पम् Adv. *nachschleichend.*

अनुसंहार m. *Zurückziehung, Aufhebung.*

अनुसंहितम् Adv. *nach der* Saṃhitâ.

अनुसक्थम् Adv. *den Schenkel entlang* Lâṭj. 8, 8, 31.

*अनुसंचरण n. v. l. für अनुसंवरण.

अनुसंतति f. *Fortsetzung* Maitr. S. 2, 2, 8.

अनुसंतान m. *Sprössling, Sohn* Gaut. 15, 28.

अनुसंधान n. 1) *das Untersuchen, Richten der Aufmerksamkeit auf Etwas.* — 2) *die Anwendung, der 4te Theil im Syllogismus.*

*अनुसंधि m. *Vereinigung.*

अनुसंधेय Adj. *worauf man seine Aufmerksamkeit zu richten hat.*

अनुसमय m. *das der Reihe nach Vorsichgehen* Njâjam. 5, 2, 6. 7. Ǵaim. S. 557. fgg.

अनुसमापन n. *Vollendung, Schluss.*

*अनुसमुद्रम् Adv. *am Meere.*

अनुसमेतव्य Adj. *der Reihe nach abzumachen* Comm. zu Njâjam. 5, 2, 8. 10.

अनुसर Adj. (f. ई) *nachgehend, sich richtend nach.*

अनुसरण n. *das Nachgehen, Folgen, Verfolgen* 151, 24. 156, 30. 157, 2. *das hinter Etwas her Sein* Sâh. D. 54, 21. तदनुसरणक्रमेण *stets hinter ihm her.*

अनुसर्ग m. *secundäre Schöpfung.*

अनुसर्तव्य 1) Adj. *dem man nachgehen muss.* — 2) n. impers. *gemäss zu verfahren* Kâvjapr. S. 171, Z. 14.

अनुसर्प m. *schlangenartiges Geschöpf.*

अनुसर्पण n. *das Nachgehen, Suchen.*

अनुसवनम् Adv. 1) *bei jedem* Savana Gaut. 26, 10. — 2) *beständig, in Einem fort.*

अनुसहायीभाव m. *das zum Gehülfen Werden, Beitragen zu Etwas.*

°अनुसाधिन् Adj. *zu Stande bringend.*

*अनुसामम् Adv. P. 5, 4, 75.

*अनुसायम् Adv. *jeden Abend.*

अनुसार m. 1) *das Nachgehen, Folgen, Verfolgen.* — 2) *Gemässheit* 209, 18 (Jâǵn. 2, 1). 210, 1. — 3) *gesetzliche Vorschrift.*

°अनुसारक 1) *nachgehend, trachtend nach.* — 2) *sich richtend nach.*

अनुसारिता f. (Sarvad. 21, 17) und °रित्व n. *das sich Richten nach, Gemässsein* Comm. zu TS. Prât. 13, 16.

अनुसारिन् Adj. 1) *nachgehend, folgend* 106, 31. — 2) *nachgehend* so v. a. *trachtend nach, zu erreichen sich bestrebend* Spr. 1656. 5403. — 3) *anhängend, Anhänger* (einer Schule). — 4) *sich richtend nach, entsprechend, gemäss seiend.* — 5) *klebend, haftend an.*

*अनुसार्यक *ein best. wohlriechendes Moos* Nigh. Pr.

अनुसीतम् Adv. *der Furche nach.*

*अनुसीरम् Adv. *dem Pfluge nach.*

*अनुसृ 1) N. pr. eines Mannes oder einer Frau. — 2) Titel eines Werkes.

अनुसूयक Adj. und अनुसूया f. fehlerhaft für अन°.

अनुसृति f. 1) *das Nachgehen, Verfolgen.* — 2) *N. pr. eines Frauenzimmers.

*अनुसृष्टि f. N. pr. eines Frauenzimmers.

अनुसेवा f. *Dienst, Aufwartung.*

°अनुसेविन् Adj. *obliegend.*

*अनुसैन्य n. *Hintertreffen.*

अनुसोमम् Adv. *wie beim* Soma.

*अनुस्कन्दम् Absol. गेहं गेहमनु°, गेहमनु° अनु° und गेहानु° *in jedes Haus springend.*

अनुस्तरण 1) m. *erst in zweiter Reihe zu schlach-*

tendes Opferthier Ind. St. 9,246. 10,348. — 2) अ-नुस्तरणी f. *eine bei einem Todtenopfer geschlachtete Kuh, mit deren Gliedern der Leichnam Glied für Glied belegt wird.*

अनुस्तरणिकी f. = अनुस्तरणी.

अनुस्तोत्र n. Titel einer Schrift.

अनुस्फुर Adj. *hinschnellend.*

अनुस्मरण n. *das Gedenken.*

अनुस्मृति f. 1) *das Gedenken* Lalit. 34,20. fgg. — 2) Titel einer Schrift.

°अनुस्यूतत्व n. *das sich Hindurchziehen durch* 266,6.

अनुस्वयामन् Adj. *nicht bei Tageslicht ausgehend.*

अनुस्रोतस् Adv. *mit der Strömung.*

अनुस्वान m. *Widerhall.*

अनुस्वार m. *das nasale Lautelement eines nasalirten Vocals.*

अनुस्वारवत् Adj. *mit einem* Anusvâra *versehen.*

अनुस्वारी Adv. mit भू *zu einem* Anusvâra *werden.*

अनुह्र m. N. pr. eines Mannes VP. 4,19,12.

अनुहरण n. *das Nachtragen* Kâtj. Çr. 5,8,23. 14,1,16.

अनुहरत् m. N. pr. eines Mannes.

अनुहव m. *Nachruf, Zurückruf.*

*अनुहार m. 1) *Nachahmung.* — 2) *Gleichheit.*

°अनुहारक Adj. *gleichend.*

*अनुहार्य m. = अन्वाहार्य.

*अनुहोड gaṇa अनुशतिकादि.

अनुहोम m. *Nachspende* Vaitân. 19. Kâtj. Çr. 23,2,20.

अनुह्रद m. N. pr. eines Bruders des Anuhrâda.

अनुह्राद und अनुह्लाद m. N. pr. eines Sohnes des Hiraṇjakaçipu.

अनूक 1) m. n. *Rückgrat,* insbes. *dessen oberer Theil.* — 2) m. *der den Rückgrat des Feueraltars bildende Streifen.* — 3) *aufsteigende Linie.* त्रिपुरुषानूकम् Adv. *drei Generationen hinauf.* — 4) n. **Geschlecht, Familie.* — 5) m. **ein vorangehendes Leben* Utpala zu Varâh. Bṛh. S. 68,103 und zu Bṛh. 25(23),13. — 6) n. *Temperament, Charakter* Varâh. Bṛh. S. 68,103. Bṛh. 25(23),13. — 7) f. आ N. pr. einer Apsaras.

अनूकाश m. 1) *Schein, Beleuchtung.* — 2) *das Sichtbarsein.* — 3) *Hinblick, Rücksicht.*

अनूकाशिन् Adj. *beschauend.*

अनूक्त n. und अनूक्ति f. (Njâjam. 2,3,34) 1) *Nacherwähnung, wiederholte Erwähnung.* — 2) Veda-*Studium.*

अनूक्य und अनूकिय 1) Adj. *im Rückgrat befindlich.* मज्जन् *Rückenmark* Çat. Br. — 2) n. *Rückgrat.*

अनूखर falsche Schreibart für अनूषर.

अनूचान Adj. 1) *gelehrt.* — 2) **bescheiden.*

अनूचानपुत्र m. *der Sohn eines Gelehrten* Çat. Br. 10,6,1,3.

अनूचानर्त्विज् Adj. *einen gelehrten Priester habend* Kâtj. Çr. 7,1,18.

अनूची s. u. अन्वञ्च्.

अनूचीन Adj. *auf einander folgend* Çulbas. 1,67. 3,85. °म् Adv. *der Länge nach* 259.

अनूचीनगर्भ Adj. *nach einander geboren.*

अनूचीनत्व n. *Aufeinanderfolge.*

अनूचीनाहम् Adv. *an aufeinanderfolgenden Tagen.*

1. अनूच्य Adj. *zu studiren.*

2. अनूच्य n. *Armlehne eines Sessels.*

अनूज्ञावरी f. = अनु°.

अनूढा 1) Adj. f. *unverheirathet* 93,3. — 2) Subst. *Concubine.*

अनूति f. *Nicht-Hülfe.*

अनूदक n. *Mangel an Wasser, Dürre.*

अनूदय m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

अनूदर 1) Adj. *bauchlos.* — 2) v. l. für अनूदय.

अनूद्देश m. eine best. rhetorische Figur: *entsprechende Anweisung für jeden einzelnen Fall.*

*अनूद्य Adj. *nachzusprechen.*

अनूधस् Adj. *euterlos.*

अनून 1) Adj. (f. आ) a) *woran Nichts fehlt, vollständig, voll, ganz.* — b) *nicht schlechter —, nicht geringer als* (Abl.). — 2) Adv. am Anf. eines Comp. *überaus, sehr* Spr. 181. — 3) f. आ N. pr. einer Apsaras.

*अनूनक Adj. = अनून 1) a).

अनूनवर्चस् Adj. *vollständigen Glanz habend.*

अनूप 1) *Adj. *am Wasser gelegen, wasserreich.* — 2) m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) a) *wasserreiche Gegend, Sumpfland.* — b) *Wasserbecken.* — c) *Gestade, Ufer.* — d) N. pr. eines best. *Küstenlandes.* — e) *(statt आनूप) *Büffel.* — f) N. pr. eines Ṛshi. Auch = अनूपसिंह.

अनूपज 1) Adj. *in der Nähe von Wasser wachsend.* — 2) *n. *Ingwer.*

अनूपराम und अनूपविलास m. Titel von Werken.

अनूपसदम् Adv. *bei jeder* Upasad-*Feier.*

अनूपसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

*अनूपालु m. *ein best. giftiges Knollengewächs* Gal.

*अनूपोत्थ n. *frischer Ingwer* Gal.

(अनूप्य) अनूपिय Adj. *in Teichen* oder *Sümpfen befindlich.*

अनूबन्ध m. = अनु° *Fortdauer, Ununterbrochenheit* Ind. St. 10,418.

अनूबन्ध्य Adj. (f. आ) *nachträglich anzubinden* d. i. *zu schlachten.* Auch Subst. m. f. mit Ergänzung von पशु oder वशा.

अनूयाज m. = अनुयाज *Nachopfer* TS. 6,1,5,3.4.

अनूराध 1) Adj. *Gelingen schaffend.* — 2) m. f. (आ) Pl. *ein best. Mondhaus,* = अनुराध.

अनूरु m. *Morgenröthe,* person. als *Wagenlenker der Sonne* Spr. 7671. Râǵat. 8,50. als *Bruder d. S.* 3242.

अनूरुध् Adj. *folgend, anhänglich.*

अनूरुसारथि m. *die Sonne.*

अनूर्ध्वभास् Adj. *dessen Licht nicht in die Höhe strebt.*

अनूर्मि Adj. *vorwärts drängend, — eilend.*

अनूला f. N. pr. eines Flusses.

अनूवृज् Du. *ein best. Körpertheil.* Vgl. वृक्क.

अनूषर Adj. *nicht salzhaltig* Âçv. Gṛhj. 2,7,2.

अनूष्मन् Adj. *nicht aspirirt.*

अनूष्मवत् Adj. *keine Spirans enthaltend* TS. Prât. 4,15.

अनूह्य Adj. *unbegreiflich* Maitrjup. 6,17.

*अनृक्क (so st. अनृच्क zu lesen) Adj. *keine Lieder enthaltend.*

अनृदर Adj. *ohne Spitzen, dornenlos.*

अनृग्यजुस् Adj. *weder mit dem* Ṛg —, *noch mit dem* Jaǵurveda *vertraut* MBh. 12,60,44.

अनृच् Adj. 1) *keine Lieder enthaltend.* — 2) *nicht mit dem* Ṛgveda *vertraut.*

अनृच 1) Adj. = अनृच् 2). — 2) °म् Adv. *nicht an die* Ṛḱ. *sich haltend.*

*अनृचवत् Adj. *reich an Männern, die nicht mit dem* Ṛgveda *vertraut sind.* Compar. *अनृचीयस्.

अनृजु 1) Adj. a) *nicht gerade, rückläufig* (Planet) Siddh. Çir. — b) *unredlich.* — 2) *n. *Tabernaemontana coronaria* Nigh. Pr.

अनृजुगामिन् Adj. *nicht gerade gehend* Ḱaraka 1,14.

अनृण Adj. (f. आ) *schuldlos, sch. an, in Bezug auf* (Gen.) 42,6. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

अनृणाकर्तोस् Gen. Inf. (in Verbindung mit ईश्वर) *von der Schuld zu befreien* Ait. Br. 1,14.

अनृणिन् Adj. *schuldlos* Spr. 7741.

अनृण्यता f. *Schuldlosigkeit.*

अनृत 1) Adj. (f. आ) a) *unrecht, unwahr.* — b) *der Unwahrheit ergeben, Lügner.* — 2) n. a) *Unwahrheit, Lüge, Betrug.* Personif. als Sohn Adharma's und der Hiṁsâ. — b) Bez. *eines best. mystischen Geschosses.* — c) **Ackerbau.*

अनृतदूत m. *ein lügnerischer Bote* Âpast. bei Sâj. zu Çat. Br. 5,3,1,11.

अनृतदेव Adj. *unwahre Götter habend* (Grassmann bleibt bei *falscher Spieler*).

अनृतद्विष् Adj. *Lüge hassend.*

अनृतपशु m. *Thierfigur* Kâṭh. 36,6.

अनृतपूर्वम् Adv. *unwahr* 41,1.

अनृतमय Adj. *unwahr, lügenhaft.*

अनृतवाच् und अनृतवादिन् Adj. *unwahr redend.*

अनृताभिशंसन n. *falsche Beschuldigung* Gaut. 21,10.

अनृताभिशस्त Adj. *fälschlich angeklagt* Verz. d. Oxf. H. 282,*b*,29.

अनृताभिसंध Adj. *unwahr redend* K͡hând. Up. 6,16,1.

अनृतिक und अनृतिन् Adj. *lügnerisch*, m. *Lügner.*

अनृती Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *zum Lügner machen* R. ed. Gorr. 2,21,3.

अनृतु m. 1) *unrechte Jahreszeit.* — 2) *unrechte Zeit zum Beischlaf.*

अनृतुपा Adj. *ausser der Zeit trinkend.*

अनृतुभव Adj. (f. आ) *ausser der Jahreszeit erfolgend* Varâh. Bṛh. S. 46,38.

अनृतेष्टका f. *kein richtiger Backstein* Çat. Br. 6,2,1,38.

अनृत्तदर्शिन् Adj. *keinem Tanze zuschauend* Âpast. 1,3,11.

अनृत्विज् m. *kein Priester* Çat. Br. 2,1,4,4.

अनृध्यमान Adj. *nicht gedeihend* Çat. Br. 3,6,2,24.

अनृशंस Adj. (f. आ) *nicht boshaft, wohlwollend.* Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

अनृषि m. *kein* Ṛshi Ind. St. 13,337.

अनृषिकृत Adj. *nicht von einem* Ṛshi *verfasst* Ind. St. 1,44.

अनेक Adj. *mehr als Einer, vielfach;* Pl. *mehrere, verschiedene, viele.*

अनेककर्मन् Adj. *verschiedene Thätigkeiten bezeichnend* Nir. 4,19.

अनेककाम Adj. *Mannichfaches wünschend.*

अनेककृत् Adj. *Mannichfaches thuend*, von Çiva.

*अनेकग m. *Vogel.*

अनेकत्र Adv. *an vielen Orten* Viddh. 26,11.

अनेकत्व n. *Vielheit* 259,19.20.

अनेकधा Adv. *in viele Theile, auf vielfache Weise.*

अनेकप m. *Elephant.*

अनेकपद Adj. *viele* (mehr als vier) *Worte enthaltend* VS. Prât. 1,157.

अनेकपितृक m. Pl. *Enkel mit verschiedenen Vätern* Jâǵn. 2,120.

अनेकरूप Adj. (f. आ) *mannichfaltig* Spr. 6739.

*अनेकलोचन m. Bein. Çiva's.

*अनेकवर्ण m. *Feldmaus* Gal.

अनेकवर्णसमीकरण n. *eine Gleichung mit mehr als einer unbekannten Grösse.*

अनेकवर्षशतिक Adj. *viele hundert Jahre alt* R. ed. Gorr. 2,1,25. 3,73,26.

अनेकविकल्प Adj. *mannichfach.*

अनेकविजयिन् Adj. *der öfters gesiegt hat* Spr. 6740, v. l.

अनेकविध Adj. *mannichfach* 43,29. Davon Nom. abstr. °त्व n. 209,20.

अनेकशफ Adj. *kein Einhufer* Vârtt. zu P. 1,2,73.

अनेकशब्द Adj. *durch mehrere Wörter bezeichnet, synonym.*

अनेकशस् Adv. *vielfach, in grosser Anzahl* oder *Menge, von verschiedener Art, zu wiederholten Malen* 107,27. 140,6.

अनेकशान्तिपद्धति f. Titel eines Werkes.

अनेकसंस्थान Adj. *von mannichfachem Aussehen, mannichfach verkleidet* 204,20.

अनेकसहस्ररश्मि Adj. *Tausende von Strahlen habend* (Mond) R. 5,11,1.

अनेकाकिन् Adj. *nicht allein, begleitet von* (Instr.).

अनेकाक्षर Adj. *mehrsilbig* AV. Prât. 4,15.

अनेकान्त m. *kein absoluter Fall, der Fall, dass Etwas so und auch anders sein kann*, Suçr. 2,556, 7. 559,2 (अनेकोर्थः gedr.). Sarvad. 41,20. 43,1. Davon Nom. abstr. °त्व n. 45,6.

अनेकान्तवाद m. *Skepticismus.* °प्रवेशक n. Titel eines Werkes.

*अनेकान्तवादिन् m. 1) *ein* Ǵaina. — 2) *ein* Arhant bei den Ǵaina.

अनेकार्थ Adj. *mehr als eine Bedeutung habend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât. 1,1. 8,8. अनेकार्थकोश m. (auch bloss अनेकार्थ), °तिलक n., °ध्वनिमञ्जरी f., °संचय m. und °समुच्चय m. Titel von Wörterbüchern.

अनेकीभवन्त् Adj. *nicht zu Eins werdend, geschieden bleibend* ṚV. Prât. 13,15.

*अनेकीय Adj. von अनेक.

*अनेड Adj. *dumm.*

*अनेडमूक Adj. 1) *taubstumm.* — 2) *blind.* — 3) *böse.*

(अनेद्य) अनेद्य Adj. *untadelig.*

अनेन Adj. *ohne Hirsche.*

अनेनस् 1) Adj. *fehlerlos, schuldlos, sündlos.* — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

अनेनस्य n. *Schuldlosigkeit.*

*अनेमन् Adj. = प्रशस्य.

अनेवंविद् und अनेवंविद्वंस् Adj. *so* oder *Solches nicht wissend.*

अनेवम् Adv. *nicht so* Bâdar. 3,1,8.

अनेहस् 1) Adj. *a*) *unerreichbar, unvergleichlich.* — *b*) *unbedroht, sicher.* — 2) m. *Zeit* Bâlar. 84,14. — 3) n. *Sicherheit, Schutz.*

अनैकान्तिक Adj. *so und auch anders sein könnend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Njâjas. 5,1,22.

अनैकान्त्य n. *Nicht-Absolutheit, das so und auch anders Seinkönnen* Sarvad. 30,6. Spr. 3955 (अनैकान्त्यात् die richtige Lesart).

अनैडक Adj. (f. ई) *nicht vom Thiere* Eḍaka *kommend.*

अनैन्द्र Adj. *nicht an* Indra *gerichtet* Ǵaim. 3,2,27.

अनैपुण n. *Ungeschicklichkeit, Unerfahrenheit.*

अनैमित्तिक Adj. *nicht gelegentlich, — der erste beste* Kauç. 67.

अनैश्वर्य n. *Nichtherrschaft.*

*अनो Adv. *nicht.*

अनोकह m. *Baum.*

अनोंकृत Adj. *nicht von* ओम् *begleitet.*

अनोजस् Adj. *kraftlos, schwach* Spr. 4739.

अनोरथ m. Pl. *Last- und Streitwagen.*

अनोवाह्ह Adj. *einen Wagen ziehend.*

अनोवाह्य Adj. *auf Wagen zu fahren.* °म् Adv. *fuderweise.*

अनौचित्य n. 1) *Unangemessenheit.* — 2) *Ungewöhnlichkeit* Comm. zu Mṛkkh. 44,14.15.

अनौजस्य n. *Mangel an Energie.*

अनौद्धत्य n. *Nicht-Hoffart.*

अनौषध n. *kein Heilmittel* Spr. 7666.

अन्त m. (selten n.; am Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) *Rand, Saum, Grenze, Endpunkt, Ende im Raume* 26,6. दिशोऽप्यन्तात् *vom Ende der Welt sogar* 291,5. °अन्तम् Adv. *bis zu* (im Raume). — 2) *Ende eines Gewebes, Zettelende, Leiste, Saum.* — 3) *unmittelbare Nähe.* अन्ते *bei, neben* 30,22. 110,25. *in Gegenwart von.* — 4) *Ende, Ausgang, Schluss* 96,31. 100,17. 103,11. 104,5. 119,29. 138,10. 106,22 (n.). 172,4. 283,4. 290,15. अन्ते *schliesslich* 139,8.20. ग्रहणान्तम् Adv. *bis zur Erlernung* 38,5. Am Ende eines adj. Comp. *schliessend mit* 38,14. 166,21. 185,29. 220,4. 262,20. M. 1,50. — 5) *Lebensende, Tod* 108,4. — 6) *Endsilbe, Endung, Auslaut* 229,16. 235,7. *das letzte Wort* 227,4. — 7) *Pause.* — 8) *Höhepunkt, das non plus ultra von* (Gen.) Kâd. 139,11. — 9) *Lösung, Entwirrung.* — 10) *Abrechnung* 33,18. — 11) *100,000 Millionen.* — 12) *Zustand.* — 13) *das Innere.* °अन्ते (auf die Frage *wo*) und °अन्तम् (auf die Frage *wohin*) *in.* — Nach den Lexicographen und Grammatikern noch *Theil* und *Entschluss* und als Adj. *nahe; lieblich* (Çiç. 4,40 so erklärt).

अन्तःकरण n. *das innere Organ* 263,27.29. 266,17. 287,33. 289,12. *Herz* Spr. 7642. °प्रबोध m. Titel einer Schrift.

*अन्तःकुटिल m. *Muschel.*

अन्तःकृमि m. *Wurmkrankheit.*

*अन्तःकोटरपुष्पी f. = अण्डकोटरपुष्पी.

अन्तःकोप m. *innerer Groll* Spr. 1876.

अन्तःकोश॑ m. *das Innere einer Vorrathskammer* u. s. w.

अन्तःक्रतु Adv. *während eines Opfers* Gaim. 5,2,29.

अन्तःपञ्चमकारयजन n. *das im Innern Opfern der fünf* म (मद्य, मांस, मत्स्य, मुद्रा und मैथुन).

अन्तःपदम्, °पदे und अन्तःपद° *innerhalb eines Wortes.*

अन्तःपरिधि Adv. *innerhalb der* Paridhi *genannten Hölzer.*

अन्तःपरिमार्जन n. *innerlich gebrauchtes Heilmittel* Káraka 1,11.

अन्तःपर्शव्य॑ n. *das an den Rippen befindliche Fleisch.*

अन्तःपवित्र॑ *der innerhalb der Seihe sich befindende* Soma.

अन्तःपशु Adv. *zur Zeit, da das Vieh im Stall ist.*

अन्तःपात॑ m. 1) *ein in der Mitte der Opferstätte eingeschlagener Pflock.* — 2) Bez. eines best. Saṁdhi: *Einschiebung eines Consonanten.*

°अन्तःपातित्व n. *das Enthaltensein in.*

अन्तःपात्य = अन्तःपात 1).

अन्तःपात्र॑ n. *der innere Raum eines Gefässes* (vielleicht *der hohle Leib*) AV. 11,9,15.

अन्तःपादम् Adv. *innerhalb eines Stollens.*

अन्तःपार्श्व्य॑ n. *das an den Seiten befindliche Fleisch.*

अन्तःपाल m. *Haremswächter.* अन्तपाल v. l.

अन्तःपुर n. 1) *königliche Burg.* — 2) *Harem, Gynaeceum, Frauengemach* 42,19. — 3) Sg. und Pl. *die Bewohnerinnen des Gynaeceums.* Sg. *Gattin* Rágat. 8,1. collect. *Frauenzimmer, das schöne Geschlecht* Varáh. Bṛh. S. S. 7, Z. 5. 6.

अन्तःपुरचर m. *Diener im Harem* R. 2,78,10. Spr. 336.

अन्तःपुरजन m. Sg. *die Frauen im Harem.*

अन्तःपुरवृद्धा f. *alte Dienerin im Harem* Kád. 66,20.

*अन्तःपुराध्यक्ष m. *Aufseher des Harems.*

अन्तःपुरिका f. *eine Frau im Harem* Kád. 69,24. 70,6. °जन m. *die Frauen i. H.* 100,13.

अन्तःपुरीय्, °यति *wie im Harem sich benehmen.*

अन्तःपूजा f. *innere d. i. stille Verehrung.*

अन्तःपेय n. *das Einschlürfen, Trinken.*

अन्तःप्रकृति f. Pl. *die constitutiven Elemente des eigenen Staates mit Ausnahme des Fürsten* Pańkat. ed. orn. 38,16.

अन्तःप्रज्ञ Adj. *dessen Erkenntniss nach innen gerichtet ist.*

अन्तःप्रतिहारम् Adv. *innerhalb der* Pratihára *genannten Silben* Láṭj. 6,10,25.

अन्तःप्रवेश m. *das Hineinschlüpfen* Suçr. 2,22,16.

अन्तःप्रसवा Adj. f. *schwanger* Hariv. 1348.

अन्तःप्राणिन् m. *Wurm* VP. 3,11,16. अणुप्राणिन् v. l.

1. अन्त॑क m. *Saum, Rand.*

2. अ॑न्तक 1) Adj. *das Ende bereitend, den Tod bringend.* — 2) m. a) *der Endemacher, Tod; der Todesgott* (Jama) 85,25. 150,8. Spr. 7644. — b) *ein best. Fieber.* — c) N. pr. zweier Männer.

3. °अन्तक Adj. 1) *auslautend auf* Trik. 3,5,21. H. 242. — 2) *enthaltend* Trik. 2,1,5.

अन्तकज्वर m. *ein best. Fieber* Verz. d. Oxf. H.

अन्तकद्रु॑ह् f. *Unhold (Dämon) des Todes.*

अन्तकर Adj. *das Ende —, den Tod bereitend.* Gewöhnlich am Ende eines Comp. 84,5. f. आ R. 3,43,28 fehlerhaft.

अन्तकरण 1) Adj. dass. 74,25. — 2) n. *Vernichtung* (Conj.).

*अन्तकारिन् Adj. = अन्तकर.

अन्तकाल m. 1) *Todesstunde* Spr. 7644. — 2) *Ende der Welt* Ind. St. 9,133.

अन्तकृत् 1) Adj. *das Ende bereitend.* जीवितान्त°. — 2) *Tod, der Todesgott.*

अन्तकृद्दश m. Pl. Titel eines Gaina-Werkes.

अन्तग Adj. 1) *bis zum Ende von — gehend.* — 2) am Ende eines Comp. *vollständig vertraut mit.*

अन्तगत Adj. 1) *zu Ende gegangen* Táṇḍja-Br. 4, 9,17. Spr. 2506. — 2) *am Ende stehend, auslautend.*

अ॑न्तगति Adj. *mit dem es zu Ende geht.*

अन्तगमन n. 1) *das zu Ende Kommen mit* (Gen.). — 2) **das Sterben.*

अन्तगामिन् Adj. *zum Tode gehend.*

°अन्तचर Adj. *an den Grenzen von — lebend.*

अन्तचार m. Pl. N. pr. eines Werkes.

अन्तत॑स् Adv. 1) *vom Ende (von den Enden) aus.* — 2) *am Ende, — Umkreise; aus der Nähe von* (Gen.) Çat. Br. 12,4,2,3. — 3) *am Schluss von* (Gen.); *schliesslich* 32,22. 33,1. Spr. 7703. 7781. — 4) *in der letzten, schlechtesten Weise.* — 5) *wenigstens.* — 6) *innerhalb* Çulbas. 3,199. 207.

अन्तत्वाष्ट्री f. Name eines Sáman.

अन्तद्वीप N. pr. eines Landes. °द्वीपिन् m. *ein Bewohner dieses Landes.*

अन्तपात m. in Verbindung mit दृशोस् so v. a. *Seitenblick* Dhúrtan. 48. नयनान्त° dass. 29.

अन्तपाल m. 1) *Grenzwächter.* — 2) = अन्तःपाल R. ed. Bomb. 2,37,26.

अन्तवल N. pr. einer Oertlichkeit.

अन्तभाज् Adj. *am Ende stehend, auslautend.*

1. अ॑न्तम Adj. 1) *der nächste.* — 2) *sehr nahe stehend* so v. a. *befreundet; überaus lieb.*

2. अन्तम॑ Adj. 1) *der letzte.* In °चारिन् Adv. *zuletzt.*

अन्तमस्था f. *ein Metrum von 46 Silben.*

अन्त॑र् 1) Adv. *innen, innerhalb; zwischen durch; in's Innere, hinein* 166,11. 248,25. 304,27. 310, 13. — 2) Praep. a) mit Loc. *innerhalb, in, zwischen, unter, inmitten; in — hinein.* अन्तरा॑ *inmitten.* — b) mit Acc. *zwischen.* — c) mit Gen. *in, innerhalb, zwischen, inmitten* 76,10. 137,20. 299,26. 304,23. Spr. 7640. 7732. *aus — heraus* Çiç. 3,77. — d) am Ende eines Comp. *in, innerhalb* 135,32. *in — hinein.*

अ॑न्तर 1) Adj. (f. आ) a) *nahe, ganz nahe* RV. Çat. Br. 3,5,1,15. — b) *nahe stehend* so v. a. *befreundet, überaus lieb.* अ॑न्तरतर *Jmd* (Gen.) *sehr n. st.* 32,7. TS. 6,2, 1,7. अन्तरतम *am Nächsten verwandt* (von Lauten). — c) (*dem Mittelpuncte nahe*) *im Innern befindlich, der innere* 217,17.20. Çvetáçv. Up. 1,7. Von Kleidungsstücken so v. a. *Unter-*. Mit einem Abl. *mehr nach innen befindlich als* (von Kleidungsstücken *dem Körper näher liegend*) Çat. Br. 3,2, 1,11. 5,2,1,8. Kátj. Çr. 7,3,26. 14,5,4. *innerhalb von — befindlich* Çat. Br. 14,6,1,7. fgg. — d) *ein anderer, verschieden von* (Abl.). — 2) n. (adj. Comp. f. आ) a) *das Innere:* अविद्यायामन्तरे *mitten in der Unwissenheit.* मुनिमन्तरमाविशत् *drang in den* Muni. अन्तरम् *hinein, in — hinein.* अन्तरात् *aus — heraus.* अन्तरे *in, hinein, in — hinein* 127, 6. °अन्तरेषु dass. 297,19. अन्तर° dass. 133,14. 181,14. — b) *Zwischenraum.* अन्तरमन्तरम् so v. a. *Platz gemacht!* अन्तरम् mit Gen. oder am Ende eines Comp. *zwischen* (auf die Frage *wohin*). अन्तरे *dazwischen* 290,4. *unterwegs.* Mit Gen. oder am Ende eines Comp. *zwischen, unter.* — c) *Entfernung, Abstand.* लतान्तरे 173,1. — d) *Loch, Oeffnung.* — e) *Eingang.* नाप्नोति छेदो ऽन्तरम् 132,4. शोकस्य नान्तरं दातुमर्हसि R. 4,6,13. LA. 52,15. — f) *Zwischenglied, was sich zwischen zwei Gegenständen befindet.* — g) *Zwischenzeit, Zeitraum* Pańkat. 183,3. एतस्मिन्नन्तरे *inzwischen, mittlerweile* 39,16. 43,21. 45,2. तस्मिन्नन्तरे, अत्रान्तरे (142, 15. 145,20. 150,13) und तत्रान्तरे (106,24) dass. किं चित्क्षणान्तरम् *eine kleine Weile.* क्षणान्तरे *nach einer Weile* 114,22. कतिपयदिनान्तरे 106,1. निमिषान्तरात् *einen Augenblick darauf.* कालान्तरेण *nach Verlauf einiger Zeit* 41,27. कथान्तरे *während der Erzählung* 117,15. — h) *Periode.* — i) *Gelegenheit.* — k) *Gelegenheit zum Angriff, Blösse,*

Schwäche. — *l) Unterschied* 145,1. 171,2. 181,2. तया समुद्रेण च 152,2. Pañkat. 167,6. — *m) Unterschied zwischen zwei Grössen, Rest bei einer Subtraction.* — *n) Besonderheit, Species* 165,7. अस्मिन्नवस्थान्तरे *in dieser eigenthümlichen Lage* Spr. 4012. उरगत्वग्ब्रह्मसूत्रान्तर Adj. *eine Schlangenhaut als eine besondere Art von Brahmanenschnur tragend* Çâk. 170, v. l. — *o) Klausel.* — *p) Verschiedenheit.* देशान्तराणि *andere Gegenden* 121,26. 124,24. नरान्तर *ein anderer Mann* 150,12. 151, 6. 158,26. अन्यत्स्थानान्तरम् *ein anderer Ort.* सभान्तरेषु *in verschiedenen Sälen* Kâd. 70,18. — *q) Abwesenheit, Entfernung.* — *r) Bürgschaft.* — *s) Bezug, Rücksicht.* °अन्तरे *in Bezug auf* R. 2,90,16. *wegen* 16,15. MBh. 3,268,15. — *t)* *Seele.* — *u)* *Untergewand.*

अन्तरगत Adj. 1) *steckend in* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 120,25. R. 5,31,9. 83,7. — 2) *entfernt* Spr. 5801. अल्पान्तरगत *nicht weit entfernt* R. 4,18,17.

1. अन्तरग्नि m. *das Feuer der Verdauung.*

2. अन्तरग्नि Adj. *im Feuer befindlich.*

1. अन्तरङ्ग n. 1) *ein innerer Körpertheil.* — 2) *Herz* 176,4.

2. अन्तरङ्ग Adj. 1) *das Innere —, das Wesen einer Sache betreffend, wesentlich, vor allem Andern in Betracht kommend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *Jmd nahe stehend, mit Jmd vertraut, wohlbekannt.* — 3) in der Gramm. *das Thema betreffend, — berührend.* Comp. °तर und °तरक, Nom. abstr. °त्व n.

अन्तरचक्र n. *Alles was zu den* (32) *Zwischenräumen* (der Windrose) *gehört* Varâh. Bṛh. S. 87, Unterschr.

°अन्तरचारिन् Adj. *steckend in* MBh. 1,153,25.

अन्तरज्ञ Adj. *zu unterscheiden verstehend, die Menschen gut kennend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Râǵat. 8,43.

अन्तरण n. *das Uebergangenwerden.*

अन्तरतस् 1) Adv. *im Innern, innerhalb* Çulbas. 3,199.208. fg. — 2) Praep. mit Gen. *innerhalb.* Am Ende eines Comp. *aus — hervor.*

अन्तरदिशा f. *Zwischengegend.*

अन्तरन्त[:]स्थ Adj. *in der Mitte einen Halbvocal enthaltend* Ind. St. 13,457.

अन्तरपूरुष m. *Seele.*

अन्तरप्रभव Adj. *dazwischen* (*aus der Vermischung zweier Kasten*) *geboren.*

अन्तरप्रेक्षिन् Adj. *auf eine Blösse lauernd* MBh. 1,128,30. 7,117,5. R. 3,52,13. 5,9,46.

अन्तरभावना f. *composition by the difference* Colebr. Alg. 171.

*अन्तरयण n. *Hinderniss.*

*अन्तरयन m. N. pr. einer Gegend.

अन्तरलग्नासु m. Pl. *equivalent respirations of the interval* J. A. O. S. 6,268.

अन्तरवचारिन् Adj. *sich einschleichend, eindringend.*

अन्तरवयव m. *der innere Theil.*

अन्तरस्थ 1) Adj. (f. आ) *im Innern von* (Gen. oder im Comp. vorangehend) *befindlich* 103,5. MBh. 3,165,2. *der innere* Spr. 3809. — 2) m. *Bürge.*

°अन्तरस्थित Adj. *stehend innerhalb von* 133,14.

अन्तरा 1) Adv. *a) mitten inne, darin, dazwischen; hinein.* Mit स्था *sich dazwischenstellen.* — *b) unterweges.* — *c) in der Nähe.* — *d) beinahe.* — *e) in der Zwischenzeit.* — *f) dann und wann.* अन्तरान्तरा dass. Kâd. 65,9. *hie und da* 136. अन्तरा — अन्तरा — अन्तरा *das eine Mal, d. andere M., d. dritte M.* 133,1. — 2) Praep. *a) zwischen,* mit Acc. und Loc. — *b) während,* mit Acc. Sâh. D. 425. — *c) ohne, mit Ausnahme von,* mit Acc. R. ed. Bomb. 2,11,18.

अन्तरांस m. *Brust.*

अन्तराकाश m. *Station in der Luft* Ind. St. 9, 252. 360.

अन्तरागमन n. *das dazwischen Durchgehen* Kâtj. Çr. 25,4,17. M. 4,126.

अन्तरागार n. *das Innere eines Hauses.*

अन्तराग्नि m. = 1. अन्तरग्नि Garbhop. 2.

अन्तरात्मक Adj. (f. ई) *der innere* Maitrjup. 6,1.

अन्तरात्मन् m. *Seele, Herz, das Selbst.*

अन्तरात्मेष्टकम् Adv. *zwischen dem Mittelkörper des* Agni *und den Backsteinen.*

अन्तरादिश् f. *Zwischengegend.*

अन्तराधान Adj. *aufgezäumt.*

अन्तराधि m. *Rumpf* Suçr. 1,125,12.

अन्तरान्वेषिन् Adj. *auf eine günstige Gelegenheit wartend* Çâk. 101,11.

अन्तरापण m. (Ende eines adj. Comp. f. आ) etwa *Budenreihe auf dem Markte.*

*अन्तरापत्या Adj. f. *schwanger.*

अन्तराभक्त n. *eine Arzenei, die zwischen zwei Mahlzeiten genommen wird,* Suçr. 2,555,4.

अन्तराभर Adj. *herbeischaffend, mittheilend.*

अन्तराभव m. *Zwischenexistenz* (zwischen Tod und Wiedergeburt) AK. 3,4,135.

अन्तराय m. 1) *Hinderniss.* — 2) *Zwischenzeit.*

अन्तराराम Adj. *am Innern seine Freude habend.*

अन्तराल 1) *Adj. (f. आ) *dazwischenliegend.* — 2) n. *a) Zwischenraum* Çulbas. 1,68. °ले *unterweges.* — *b) Zwischenzeit.* अङ्कान्तराल Bhar. Nâtjaç. 18,53. °ले *inzwischen* Âpast. 2,1,18. Mṛkkh. 146,21, v. l. — *c) Vermittelung* Çând. 37. — *d) Zwischenkaste.*

*अन्तरालक n. *Zwischenraum.*

अन्तरालभू f. *der zwischen* (Gen.) *gelegene Raum.*

अन्तरालव्रत n. *Zwischenobservanz* Ind. St. 10, 338.

अन्तराली Adv. mit कर् *Etwas als Vermittelung gebrauchen* Comm. zu Çând. 37.

*अन्तरावेदी f. *Veranda.*

अन्तराशृङ्गम् Adv. *zwischen den Hörnern.*

अन्तरिक्ष 1) n. *a) Luftraum.* — *b)* Name eines Sâman. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer VP. 3,3,14 (अन्त °). 4,22,3.

अन्तरिक्षक्षित् Adj. *im Luftraum wohnend* Khând. Up. 2,24,9.

अन्तरिक्षग 1) Adj. *im Luftraum sich bewegend* 52,19. — 2) m. *Vogel* MBh. 3,53,21.

अन्तरिक्षचर Adj. (f. ई) *durch den Luftraum wandelnd* MBh. 1,152,30.

*अन्तरिक्षजल n. *Regen* Gal.

अन्तरिक्षप्रा Adj. *die Luft durchziehend.*

अन्तरिक्षप्रुत् Adj. *die Luft durchschwimmend.*

अन्तरिक्षलोक m. *die Luft* (als besondere) *Welt.*

अन्तरिक्षसंशित Adj. *durch die Luft angetrieben.*

अन्तरिक्षसद् Adj. *in der Luft sich aufhaltend.*

अन्तरिक्षसद्य n. *Aufenthalt in der Luft.*

अन्तरिक्षायतन Adj. *die Luft zum Sitz habend* Çat. Br. 4,5,2,13. 8,3,1,12.

(अन्तरिक्ष्य) अन्तरिक्षिअ Adj. *in der Luft befindlich.*

अन्तरित 1) Adj. s. इ mit अन्तर्. — 2) f. आ *eine Art Räthsel* Kâvjâd. 3,102.

अन्तरिति f. *das Ausschliessen* Maitr. S. 4,3,4.

अन्तरिन्द्रिय n. *inneres Organ* 269,15. 286,8.

अन्तरी Adv. mit कर् *zwischen sich nehmen.*

अन्तरीक्ष n. 1) *Luftraum.* — 2) **Talk.* — Richtiger अन्तरिक्ष.

अन्तरीक्षग und अन्तरीक्षचर schlechte Lesarten für अन्तरिक्ष°.

*अन्तरीक्षजल n. *das Wasser im Luftraum.*

अन्तरीक्षन् m. N. pr. = अन्तरिक्ष.

अन्तरीक्षावचर m. *dessen Gebiet die Luft ist* Lot. de la b. l. 354.

*अन्तरीप n. *Insel.*

*अन्तरीय n. *Untergewand.*

अन्तरूष्य m. *Station.*

*अन्तरुष्णा f. *das weisse* Dûrvâ-*Gras* Râǵan. 8,112.

अन्तरेचर Adj. *im Innern* (des Hauses) *sich tummelnd.*

अन्तरेण 1) Adv. *dazwischen.* — 2) Praep. mit

Acc. *a) innerhalb.* — *b) zwischen.* Auch am Ende eines Comp. — *c) während.* — *d) ohne* 209,12. — *e) ausser, mit Ausnahme von* 39,10. — *f) in Bezug auf, wegen.* Auch mit Gen.

*अन्तर्गडु Adj. *untauglich, unnütz.* काव्यान्तर्गडुभूत Sāh. D. 646 ist काव्यान्तर् गडुभूत.

अन्तर्गतमनस् Adj. *in sich gekehrt.*

अन्तर्गर्भ und °र्भिन् Adj. in अनन्त°.

अन्तर्गलगत Adj. *im Halse steckend* Pañkat. 265,10.

अन्तर्गिरि m. N. pr. eines Landes.

अन्तर्गिर्य m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अन्तर्गृह n. *inneres Gemach.*

*अन्तर्घण und *अन्तर्घन m. 1) *Platz vor dem Hause.* — 2) N. pr. eines Dorfes.

*अन्तर्घात m. P. 3,3,78, Sch.

अन्तर्ज Adj. *im Innern entstehend, — lebend.*

*अन्तर्जठर n. *Magen.*

अन्तर्जम्भ m. *das Innere des Rachens.*

अन्तर्जलचर (R. 4,40,21) und °र्जलनिवासिन् (219,9.) Adj. *im Wasser lebend.*

अन्तर्जलसुप्त Adj. *im Wasser schlafend* Kathās. 18,310.

अन्तर्जलौघ m. *innere Wassermasse* Mrch. 60.

अन्तर्जानु 1) Adj. *die Hände zwischen den Knieen haltend.* — 2) Adv. *zwischen den Knieen.*

अन्तर्ज्योतिस् Adj. *der sein Licht nach innen gekehrt hat.*

*अन्तर्दधन n. *Ferment.*

अन्तर्दशा f. *Zwischenperiode in Jmds Loose.*

अन्तर्दशाह m. *Zwischenraum von zehn Tagen.*

अन्तर्दाव m. *Mitte des Brandes.*

अन्तर्दाह m. *innere Gluth.*

अन्तर्दिवाकीर्त्य Adj. *einen* Kāṇḍāla *bergend* Pār. Gṛhj. 2,11,4.

अन्तर्दुःख Adj. (f. आ) *im Innern betrübt* Kathās. 18,256.

अन्तर्देश m. *Zwischengegend.*

अन्तर्देह 1) **Eingeweide.* — 2) m. *eine Art Fieber* Bhāvapr. 3,79,12.

*अन्तर्द्वार n. *innere Thür.*

अन्तर्द्वीपिन् m. v. l. für अन्तद्वीपिन्.

अन्तर्धन n. *innerer Schatz* Spr. 7371.

*अन्तर्धा f. *Verhüllung, Verbergung.*

अन्तर्धान 1) n. *a) das Bedecken.* — *b) das Verschwinden, Unsichtbarwerden.* °धानं गम् (107,13), इ, व्रज् (63,20) *verschwinden.* — *c)* etwa *ein versteckter, abgelegener Raum* MBh. 13,104,49. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Pṛthu.

अन्तर्धानकट n. *Deckelgefäss.*

अन्तर्धानचर Adj. *unsichtbar gehend* R. 6,19,48.

अन्तर्धि m. 1) **das Dazwischentreten.* — 2) *Verbergung, Verhüllung* 222,3. अन्तर्धिं गम् *verschwinden.* — 3) *Zwischenzeit.* — 4) = अन्तर्धान 2).

अन्तर्धिन् Adj. etwa *im Hause beschäftigt* Āpast. 1,3,41.

अन्तर्नख Adj. *soviel man zwischen den Nägeln (mit den Fingerspitzen) fassen kann.*

अन्तर्नगर n. *Burg, Palast des Königs.*

अन्तर्निधन n. *ein in der Mitte befindliches* Nidhana Tāṇḍja-Br. 7,6,13.

अन्तर्निहित Adj. *hineingelegt* Mālav. 29.

अन्तर्न्यस्त Adj. dass. AK. 2,2,3.

1. अन्तर्बाष्प m. *verhaltene Thränen* 308,23.

2. अन्तर्बाष्प Adj. *die Thränen verhaltend.*

अन्तर्बाष्पशीतल Adj. *unter Dampf erkaltet* Bhāvapr. 3,16,13.

अन्तर्भवन° Adv. *im Hause, in's Haus* Mrch.

अन्तर्भाव m. *das Enthaltensein in* (Loc.) 263,31.

अन्तर्भावित Adj. *in Etwas enthalten.*

अन्तर्भूतत्व n. *das Enthaltensein in* (Loc.) 230,24.

अन्तर्भूमिगत Adj. *unter die Erde gegangen, unter der E. befindlich* MBh. 1,210,8. 3,172,8.

अन्तर्भौम Adj. *unterirdisch.*

अन्तर्मदावस्थ Adj. *dessen Brunst noch im Innern ist, — noch nicht äusserlich hervorgetreten ist* Ragh. 2,7.

*अन्तर्मनस् Adj. *in sich gekehrt, betrübt.*

अन्तर्मलिनचेतस् Adj. *eine schwarze Seele habend* Pañkar. 1,2,38.

*अन्तर्महानाद m. *Muschel* Rāǵan. 13,124.

अन्तर्मातृका f. (?) Verz. d. Oxf. H. 93,*a*,4 v. u.

अन्तर्मुख 1) Adj. *in den Mund gehend.* — 2) f. ई *ein best. Fehler der weiblichen Scham* Çārṅg. Saṁh. 1,7,102. — 3) n. *ein best. chirurgisches Instrument.*

अन्तर्मुखता f. Sarvad. 17,16 fehlerhaft; vgl. Pandit 9,216,*a*.

अन्तर्मुद्र m. *eine best. Andachtsform.*

अन्तर्मृत Adj. *im Mutterleibe gestorben.*

*अन्तर्य Adj. *innerlich.*

अन्तर्यजन n. *inneres Opfer.*

अन्तर्याग m. 1) dass. — 2) Titel eines Werkes.

*अन्तर्याणीय Adj. Vop. 26,4.

अन्तर्याम und अन्तर्यामग्रह m. *eine* Soma-*Füllung unter Einhaltung des Athems.* अन्तर्यामग्रहण n. Nom. act. अन्तर्यामपात्र n. *das dazu gebrauchte Gefäss.*

अन्तर्यामिन् m. *der innere Lenker* 259,1.

अन्तर्योग m. *innere Versenkung.*

अन्तर्लम्ब Adj. *spitzwinkelig.*

अन्तर्लापिका f. *ein Räthsel, das zugleich die Lösung enthält.* Beispiel Spr. 7803. fg.

अन्तर्लोम Adj. *mit den Haaren nach innen gekehrt.*

अन्तर्वंशिक m. *Aufseher im Harem.*

*अन्तर्वक्र m. *Muschel* Gal.

*अन्तर्वण Adj. *im Walde gelegen.*

अन्तर्वत् Adj. (f. अन्तर्वती und अन्तर्वत्नी) *schwanger* 105,24.

*अन्तर्वमि m. *Indigestion.*

अन्तर्वर्त m. *das Ausfüllen von Ritzen mit Gras* TS. 6,2,10,7.

अन्तर्वर्तिन् Adj. *drinnen befindlich, latent.*

अन्तर्वसु m. *ein best. dreitägiges* Soma-*Opfer.*

अन्तर्वस्त्र n. *Untergewand.*

अन्तर्वाणि Adj. *gelehrt* Spr. 7645.

अन्तर्वावत् Adv. *innen.*

अन्तर्वास m. *Station* Ind. St. 9,360.

अन्तर्वासस् n. *Untergewand.*

अन्तर्वासिक m. = अन्तर्वंशिक Pañkat. ed. Bomb. 3,58,1 v. u.

अन्तर्विकारागम Adj. *im Innern einen* Vikāra *oder* Āgama *zeigend* VS. Prāt. 4,22.

*अन्तर्विगाहन n. *das Hineindringen.*

अन्तर्विद्वंस् Adj. *genau kennend, internoscens.*

अन्तर्विष Adj. (f. आ) *im Innern Gift enthaltend* Spr. 7643.

अन्तर्वेग Adj. *in Wirksamkeit befindlich* Bhāvapr. 3,49,8.

अन्तर्वेदि 1) m. Pl. *die Bewohner von* Antarvedi. — 2) f. ई (*°दि) *das Land zwischen der* Gaṅgā *und der* Jamunā. — 3) °वेदि Adv. *innerhalb der Opferstätte.*

*अन्तर्वेशिक (Gal.) und *अन्तर्वेश्मिक m. = अन्तर्वंशिक.

*अन्तर्हणन n. Nom. act. P. 8,4,24, Sch.

*अन्तर्हनन m. N. pr. eines Dorfes.

अन्तर्हस्तम् Adv. *in der Hand.*

अन्तर्हस्तीन Adj. *in der Hand befindlich.*

अन्तर्हास m. *verhaltenes Lachen.*

अन्तर्हित Partic. von धा, दधाति mit अन्तर्.

अन्तर्हितात्मन् Adj. *verborgenen Geistes* (Çiva).

अन्तर्हिति f. *Verborgenheit.*

अन्तर्हृदय Adj. *in sich gekehrt* Maitrjup. 6,30.

अन्तलीला f. Titel eines Werkes.

अन्तवत् Adv. *wie ein Auslaut.* Davon Nom. abstr. अन्तवत्त्व n. und अन्तवद्भाव m.

अन्तवत् Adj. 1) *endlich, vergänglich.* — 2) *ein Wort in der Bedeutung von* अन्त *enthaltend* Ait. Br. 5,1. Ind. St. 9,284.

अन्तवास m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*अन्तवासिन् m. *Schüler.*

अन्तविपुला f. *ein best. Metrum.*

अन्तवेला f. *Todesstunde.*

*अन्तशय्या f. 1) *Lager auf der Erde.* — 2) *Todtenbahre.* — 3) *Friedhof.* — 4) *Tod.*

अन्तश्चर Adj. *im Körper sich bewegend.*

अन्तश्चाण्डाल Adj. *einen* Kâṇḍâla *bergend* Âpast. 1,9,15.

अन्तश्चैतन्य Adj. = अन्तःसंज्ञ Kull. zu M. 1,49.

अन्तःशरे m. *inneres Rohr* TS. 5,2,6,2. 6,1,3,5.

अन्तःशरीरवृत्ति Adj. *im Körper weilend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Njâjas. 3,2,27.

अन्तःशरीरस्थ Adj. dass. MBh. 3,291,28.

1. अन्तःशल्य n. *ein Pfeil* (bildlich) *im Herzen* Spr. 7685.

2. अन्तःशल्य Adj. *einen Pfeil* (bildlich) *im Herzen tragend.*

अन्तःशव Adj. *eine Leiche enthaltend* Pâr. Gṛhj. 2,11,4. Gaut. 16,19. Âpast. 1,9,14. 16,20.

अन्तःशिला f. v. l. für अन्तशिला.

अन्तःशैलज m. *ein Bewohner von* Antargiri.

अन्तःश्रि Adv. von einer best. Aussprache.

अन्तःश्लेष m. (Maitr. S. 2,8,12) und °श्लेषण n. *das Gerüste, wodurch Etwas getragen wird.*

अन्तसत्क्रिया f. *die letzte Ehre* (die man einem Verstorbenen bezeigt) Râǵat. 7,1738.

1. अन्तस्ताप m. *innere Gluth* Mâlatîm. 50,4.

2. अन्तस्ताप Adj. *im Innern Gluth empfindend.*

अन्तस्तारम् Adv. *in den Augensternen* Viddh. 75,3.

अन्तस्तोय Adj. *Wasser bergend.*

अन्तस्त्य n. *Eingeweide.*

अन्तस्थ Adj. *am Ende stehend.* — Vgl. अन्तःस्थ.

*अन्तस्थीय (अन्तःस्थीय?) Adj. gaṇa गहादि.

अन्तस्पथ Adj. *auf dem Wege befindlich.*

अन्तस्वरित Adj. *den* Svarita *auf der Endsilbe habend.*

अन्तःसंज्ञ Adj. *das Bewusstsein verhaltend, kein B. äussernd,* von Pflanzen Gaut. 8,2. M. 1,49.

1. अन्तःसत्त्व n. *inneres Wesen* Spr. 867.

2. *अन्तःसत्त्व 1) Adj. (f. आ) *schwanger.* — 2) f. आ *Semecarpus Anacardium.*

अन्तःसदसम् Adv. *innerhalb des* Sadas.

अन्तःसलिल Adj. (f. आ) *mit verhülltem Wasser* 96,8.

अन्तःसलिलम् Adv. *im Wasser* Veṇis. 89,1.2. °सलिलस्थ Adj. *im Wasser stehend* Pañkat. 257,3.

अन्तःसानु Adv. *im Bergrücken* Kir. 5,36.

अन्तःसाम Adv. *innerhalb eines* Sâman Lâṭj. 7,8,5.

1. अन्तःसार n. *innerer Gehalt* (eig. und übertr.) Spr. 350. zu 867.

2. अन्तःसार Adj. 1) *im Innern Kraft* (oder *Wasser*) *besitzend.* — 2) *im Innern hart, — fest.*

अन्तःसुख Adj. *am Innern seine Freude habend.*

अन्तःस्तोभ Adj. Stobha *enthaltend* Ârsh. Br. 1 am Ende.

अन्तःस्तोमभागम् Adv. *innerhalb der* Stomabhâgâ *genannten Backsteine* Çat. Br. 8,6,1,4.

अन्तःस्थ 1) Adj. *im Innern befindlich* Çat. Br. 1,4,3,8. *dazwischen befindlich* Ind. St. 9,253. Bhag. 8,22. *stehend —, befindlich in* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Chr. 112,1. Spr. 7828. — 2) f. आ *a) Zwischenzeit* Tâṇḍja-Br. 12,13,21. — *b) Halbvocal.* — Gewöhnlich defectiv अन्तस्थ geschrieben.

अन्त[:]स्थाछन्दस् n. *eine best. Klasse von Metren.*

अन्त[:]स्थीभाव m. *Uebergang in einen Halbvocal.*

*अन्तःस्नेहफला f. *Solanum diffusum* Nigh. Pr. — Vgl. निःस्नेह°.

अन्तःस्पन्द्य Adj. *innerhalb der Schnur gelegen* Çulbas. 3,82.

अन्तःस्पर्श Adj. *im Innern Gefühlssinn habend* (Pflanzen) Bhâg. P. 3,10,18.

अन्तःस्मित n. *verhaltenes Lachen* Kaurap. 14.

*अन्तःस्वेद m. *Elephant.*

*अन्तादि m. Du. *Anfang und Ende.*

अन्तावसायिन् m. 1) *ein* Kâṇḍâla Gaut. 20,1. f. °नी 20,1. 23,32. — 2) **Barbier.* — 3) *N. pr. eines Mannes.

1. अन्ति 1) Adv. *a) gegenüber, davor.* — *b) Angesichts, in Gegenwart, nahe.* — 2) Praep. mit Gen. oder am Ende eines Comp. *in der (die) Nähe von, zu.*

2. *अन्ति f. im Schauspiel *ältere Schwester.*

अन्तिक 1) *Adj. *nahe.* — 2) *f. आ *a)* im Drama *ältere Schwester.* — *b) eine best. Pflanze.* — *c) Ofen* Gal. — 3) n. *Nähe.* अन्तिकम् *in die Nähe, herbei; zu — hin, auf — zu, vor — hin;* mit Gen. und *Abl. oder am Ende eines Comp. (so auch bei den folgenden Casus). अन्तिकेन *nahe bei.* अन्तिकात् *aus der Nähe; in der (die) Nähe, dicht bei* 54,7. 78,25. *von* (z. B. kaufen) 199,5. अन्तिके *in der Nähe, dicht an; in Gegenwart von.* अन्तिक° *in der Nähe.*

*अन्तिकादागत Adj. *aus der Nähe gekommen* P. 6,3,2, Sch.

*अन्तिकाश्रय m. *Stütze.*

अन्तिकी Adv. mit भू *nahe kommen.*

अन्तिगृह m. *Nachbar.*

*अन्तितम Adj. *sehr nahe.*

अन्तितस् Adv. *aus der Nähe.*

अन्तिदेव Adj. *die Götter um sich habend.*

अन्तिनार m. N. pr. eines Fürsten.

अन्तिम Adj. 1) *der letzte.* — 2) am Ende eines Comp. *unmittelbar folgend auf.* — 3) **sehr nahe.*

अन्तिमित्र Adj. *Freunde um sich habend.*

अन्तिवाम Adj. (f. आ) *Werthes nahe bringend.*

अन्तिषद् angeblich ved. Adj.,

अन्तिसुम्न Adj. *mit Huld nahe* AV. 7,112,1.

*अन्ती f. *Ofen.*

*अन्तेगुरु Adj. P. 6,3,11, Vârtt.

अन्तेऽवसायिन् m. *ein am Ende der Stadt* oder *des Dorfes Wohnender, ein Mann aus niedrigstem Stande.*

अन्तेवास m. *Nachbar, Gefährte.*

*अन्तेवासि Adv. gaṇa द्विदण्ड्यादि. Fehlt in Kâç.

अन्तेवासिन् 1) *Adj. *am Ende —, an der Grenze sich befindend* oder *lebend.* — 2) m. *a) Schüler.* Dazu Nom. abstr. °सित्व n. Dhûrtan. 11. — *b)* * = अन्तेऽवसायिन्.

अन्तोदात्त Adj. *oxytonirt.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अन्त्य 1) Adj. (f. आ) *a) am Ende befindlich, der letzte.* — *b)* am Ende eines Comp. *unmittelbar folgend auf.* — *c) der niedrigste, unterste, elendeste.* — 2) m. *a) ein Mann aus der niedrigsten Kaste.* — *b)* **Cyperus hexastachyus communis Nees.* — 3) f. आ *a) eine Frau aus der niedrigsten Kaste.* °गमन Râǵat. 5,399. — *b) day-measure, radius ± the sine of ascensional difference.* — 4) n. *a) die Zahl 1000,000,000,000,000.* — *b) die Fische im Thierkreise.*

*अन्त्यक m. = अन्त्य 2) *a).*

अन्त्यकर्मन् n. *letzte Handlung, Leichenverbrennung.*

अन्त्यज (f. आ), अन्त्यजन्मन् und अन्त्यजाति Adj. *in einer niedrigen Kaste geboren.* Auch Subst.

अन्त्यजातिता f. Nom. abstr. von अन्त्यजाति.

अन्त्यपत् Adj. *auf das Aeusserste fallend* (Donnerkeil) Maitr. S. 2,1,8.

अन्त्यपद n. *last root* Colebr. Alg. 363.

अन्त्यभ n. 1) *die Fische im Thierkreise.* — 2) **das Mondhaus* Revatî.

अन्त्यमूल n. = अन्त्यपद.

अन्त्ययोनि Adj. *von der niedrigsten Herkunft.*

*अन्त्यवर्ण m. *ein* Çûdra.

अन्त्यविपुला f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,297. fgg.

अन्त्यानुप्रास m. *Endalliteration.*

अन्त्यावसायिन् m. = अन्तेऽवसायिन्.

अन्त्याश्रमिन् Adj. *auf der letzten Lebensstufe stehend.* Fehlerhaft für अन्त्याश्रमिन्.

(अन्त्यूति) अन्तिऊति Adj. *mit Hülfe nahe.*

अन्त्येष्टि f. *Todtenopfer.* °पद्धति f., °प्रयोग m. und °विधि m. Titel von Werken.

अन्त्र 1) n. *Eingeweide.* — 2) *f. ई *Ipomoea pes caprae Roth.*

अन्त्रकूज m. *Kollern im Leibe.*

*अन्त्रगुण m. *Mastdarm.*

*अन्त्रंधमि *Indigestion.*

अन्त्रपाचक *eine best. Pflanze* (deren Harz giftig ist).

अन्त्रवर्ध्मन् n. und ॰वृद्धि f. *Leistenbruch.*

*अन्त्रवल्लिका f. *eine* Soma-*Pflanze* RÂǴAN. 3,88.

अन्त्रविकूजन n. = अन्त्रकूज.

अन्त्रशिला f. N. pr. eines Flusses. v. l. चित्रशिला und अन्तःशिला.

*अन्त्राद् m. *Eingeweidewurm* NIGH. PR.

*अन्त्रिका f. *eine best. Pflanze* GAL.

*अन्द्, अन्दति *binden.*

अन्दु (ÇIÇ. 20,51) und *अन्दू f., *अन्दुक und *अन्दूक m. *Kette*, insbes. *Fusskette* (auch als Frauenschmuck).

अन्दोलन n. *das Schwingen.*

*अन्दोलय्, ॰यति *schwingen.*

अन्द्रक m. N. pr. v. l. आर्द्रक.

अन्ध॑ 1) Adj. (f. आ) *a*) *blind.* Am Ende eines Comp. *geblendet* (in übertr. Bed.), *berauscht durch* 176,16. परिमलान्ध KÂD. 33,2. 212,9. *getrübt durch* (vom Geiste) Chr. 127,23. — *b*) *blind* so v. a. *trübe, beschlagen* (von einem Spiegel) 86,10. — *c*) *blind* so v. a. *stockfinster* Spr. 7647. 7750. — 2) m. N. pr. *a*) eines Flusses. — *b*) Pl. eines Volkes MBH. 6,357. अन्ध्र ed. Bomb. — 3) m. n. **Finsterniss.* — 4) *n. *trübes Wasser* und *Wasser* überh.

अन्धक 1) Adj. *blind.* — 2) m. *a*) *Koriander* BHÂVAPR. 1,169,9. * = अन्धपुष्पिका DHANV. 4,88. — *b*) N. pr. α) eines von Çiva erschlagenen Asura. — β) verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.* — 3) f. *a*) अन्धका *das Mondhaus* Invakâ. — *b*) *अन्धिका α) *Nacht.* — β) *ein best. Spiel.* — γ) *krankes Auge.* — δ) *Frauenzimmer.* — ε) = सर्षपी und सिद्धा.

अन्धकघातिन् und अन्धकरिपु (Spr. 7620) m. Bein. Çiva's.

*अन्धकवर्त m. N. pr. eines Gebirges. *॰वर्तीय m. Pl. *die Bewohner desselben.*

अन्धकार 1) Adj. (f. आ) *finster, dunkel.* — 2) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) *Finsterniss* 104,27. Davon Nom. abstr. ॰ता f. KÂD. 39,21. 54,2.

अन्धकारक N. pr. 1) m. eines Sohnes des Djutimant, n. des von ihm beherrschten Varsha VP. 2,4,48. — 2) m. eines Berges VP. 2,4,50.

अन्धकारमय Adj. *finster.*

अन्धकारि m. Bein. Çiva's.

अन्धकारित Adj. *verfinstert, in Finsterniss gehüllt* KÂD. 32,14. 38,4. 56,2. 71,12. 91,10. 116,18.

*अन्धकासुहृद् m. Bein. Çiva's.

अन्धकूप m. *blinder —, verdeckter Brunnen* 128,2.

*अन्धंकरण Adj. (f. ई) *blind machend.*

अन्धतमस n. *dichte Finsterniss.*

अन्धता f. *Blindheit.*

*अन्धतामस n. = अन्धतमस.

अन्धतामिस्र 1) m. *dichte Finsterniss* (des Geistes) TATTVAS. 34. तामिस्रोऽन्धसंज्ञितः st. dessen MÂRK. P. 47,15. VP. 2,5,5. — 2) n. *eine best. Hölle.*

अन्धत्व n. *Blindheit.*

*अन्धपुष्पिका f. *eine best. Pflanze* DHANV. 4,88.

अन्धपूतना f. N. pr. eines den Kindern verderblichen Dämons.

*अन्धमूषिका f. *Lepeocercis serrata Trin.*

*अन्धंभविष्णु und अन्धंभावुक Adj. *blind werdend.*

अन्धय्, ॰यति *blind machen.*

1. अ॑न्धस् n. *Finsterniss.*

2. अ॑न्धस् n. 1) *Kraut*, insbes. Soma-*Kraut* und *der daraus gepresste Saft.* — 2) *Rasenufer.* — 3) *Saft, Flüssigkeit.* — 4) *Speise* MBH. BHÂG. P. Spr. 7826, N.

*अन्धाक m. = अन्धपुष्पिका DHANV. 4,88.

*अन्धातमस n. = अन्धतमस.

अन्धालजी f. *ein blinder* (*sich nicht öffnender*) *Abscess im Auge.*

अन्धाहि 1) m. *eine best. ungiftige Schlange.* — 2) m. f. **ein best. Fisch.*

अन्धी Adv. mit कर् *blind machen*, mit भू *blind werden* 40,29.

अन्धीगु m. N. pr. eines Ṛshi.

अन्धु m. *Brunnen* RÂǴAT. 8,2417.

*अन्धुल m. *Acacia Sirissa Buch.*

अन्धूकभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

अन्ध्र m. N. pr. 1) eines Volkes MBH. 6,9,49. — 2) einer Mischlingskaste. ॰जातीय VP. 4,24,12. BHÂG. P. 12,1,20.

अन्ध्रभृत्य m. Pl. N. pr. einer Dynastie VP. 4,24,13.

अ॑न्न 1) *Adj. *gegessen.* — 2) n. *a*) *Speise, Nahrung;* insbes. *Reis* (gekocht oder roh). न त्वान्नं मन्ये so v. a. *ich achte dich weniger als ein Reiskorn* 230,1. — *b*) **Wasser.* — *c*) **Wolke* GAL.

अ॑न्नकाम Adj. *nach Speise verlangend.*

अन्नकाल m. *der Zeitpunkt, wo der Appetit* (bei einem Kranken) *sich wieder einstellt*, BHÂVAPR. 3, 37,16. 40,10.

*अन्नकोष्ठक m. *Kornkammer.*

अन्नगति m. *Speiseröhre.*

*अन्नगन्धि m. *eine Species von Durchfall.*

अन्नजा f. *eine Species des singultus* ÇÂRṄG. SAṂH. 1,7,18.

अन्नजित् Adj. *Speise ersiegend* ÇAT. BR.

अ॑न्नजीवन Adj. *von Speise lebend.*

अन्नतम m. MAITRJUP. 3,5 und ॰माम् Adv. AIT. ÂR. 96,4 v. u. wohl fehlerhaft.

अ॑न्नतेजस् Adj. *dessen Lebenskraft Speise ist.*

अन्नद 1) Adj. *Speise gebend.* Auch von Çiva. — 2) f. आ *eine 16jährige nicht menstruirende Jungfrau, die bei der* Durgâ-*Feier diese Göttin vertritt.*

अन्नदाकल्प m. Titel einer Schrift.

अन्नदातर् Nom. ag. *Geber von Speise, Brodherr* Spr. 2328.

अ॑न्नदान n. *das Geben von Speise.*

अन्नदोष m. *Versehen beim Genuss von Speisen, Genuss unerlaubter Speisen.*

अन्नपक्ति f. *Zubereitung von Speisen* M. 9,11.

अ॑न्नपति m. *Herr der Speise.* Bein. Savitar's, Agni's und Çiva's.

अन्नपतीया f. wohl Bez. *des Verses* VS. 11,83 PÂR. GṚHJ. 3,1,5.

अन्नपत्नी f. *Herrin der Speise.* प्रजापतेस्तनूः AIT. BR. 5,25. ÂÇV. ÇR. 8,13,13.

अन्नपत्य n. *Herrschaft über Speise* MAITR. S. 1,6,1.2.

*अन्नपाकतोद und *॰पाकशूल m. *Cholik* GAL.

अन्नपाश m. *Speiseband* (das Leib und Seele zusammenhält) MANTRABR. 1,38. GOBH. 2,3,21.

अन्नपू॑ Adj. *Speise reinigend.*

अन्नपूर्ण 1) wohl *ein mit Speise gefülltes Gefäss.* — 2) Titel einer Upanishad. — 3) f. आ *a*) *eine Form der* Durgâ. — *b*) N. pr. eines Frauenzimmers.

अन्नपूर्णाकल्पलता f. und ॰पूर्णापटल m. n. Titel von Werken.

अन्नपूर्णाभैरवी und अन्नपूर्णेश्वरी f. *eine Form der* Durgâ.

अन्नपे॑य n. als Erkl. von वाजपेय.

अन्नप्रद॑ Adj. *Speise verleihend* ÇAT. BR. 11,2,4,5.6.

अन्नप्रसवी॑य Adj. Umschreibung von वाजप्र॰ ÇAT. BR. 9,3,4,1.

अन्नप्राशन n. *erste Fütterung des Kindes mit Reis.* Auch Titel eines Pariçishta zum SV.

अन्नभट्ट m. N. pr. eines Autors TARKAS. 59. Auch अन्नंभट्ट geschrieben.

अन्नभाग॑ m. *Speiseantheil.*

अन्नभुज् Adj. *Speise geniessend*, von Çiva.

अन्नमय Adj. *aus Speise gebildet, daraus bestehend* 268,32. 269,7. Davon ॰त्व n. Nom. abstr.

अन्नमल n. 1) **Excremente.* — 2) *eine Ausscheidung des Reises* KULL. zu M. 11,93. **Arack.*

अन्नंभट्ट s. अन्नभट्ट.

अन्नयोनि *Arack.*

अन्नरक्षा f. *Schutz der Speisen* (vor Gift u. s. w.).

अन्नरस n. Sg. und m. Pl. *Speise und Trank.*

अन्नरसमय Adj. *aus Speise und Trank gebildet, daraus bestehend.*

अन्नवत् Adj. *mit Speise versehen.*

अन्नविकार m. 1) *Umwandelung von Speise.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 269,7. — 2) **männlicher Same.*

अन्नविद् Adj. *Speise erwerbend.*

अन्नसंस्कर्तर् Nom. ag. *Speisebereiter, Koch* ÂPAST. 2,6,16.

अन्नसंस्कार m. *Zubereitung der Speisen* MBH. 3,67,3.

अन्नहोम m. *Speiseopfer* (*ein best. Opfer*).

अन्नाकाल m. fehlerhaft für अनाकाल.

अन्नाद Adj. (f. ई und आ) *Speise essend.* प्रजापतेस्तनूः AIT. BR. 5,25. ÂÇV. ÇR. 8,13,13. Von अन्नादी f. Superl. अन्नादितमा Adj. f. *am meisten essend,* als Bez. *des Zeigefingers.*

अन्नादिन् Adj. dass.

अन्नाद्य n. 1) *das Zusichnehmen von Speisen; Nahrung.* °काम Adj. *nach Nahrung verlangend.* — 2) **das Blatt der Flacourtia cataphracta* GAL.

अन्नाभिरुचि f. *Appetit* SUÇR. 2,136,9.

अन्नायु Adj. erfunden zur Erklärung von वायु.

अन्नावृध् Adj. *an Speise sich erlabend.*

अन्नाहार m. *der die Speisen aufträgt* KAUÇ. 92.

अन्नियत् Adj. *nach Speise verlangend.*

1. अन्य (ausnahmsweise अनिय) Adj. (f. आ, n. अन्यद्) 1) *ein anderer, der andere.* Wie पर im Gegens. zu आत्मन् und स्व. Wiederholt und auf dasselbe Subst. bezogen *immer wieder ein anderer.* Am Anfange eines Comp. in substantivischer Bed. auch im f. अन्य. अन्यच्च *und etwas Anderes* so v. a. *ferner.* अन्यः कश्चित् oder कश्चन (ausnahmsweise auch क allein) *irgend ein anderer.* अन्य (oder एक und क mit चिद्) — अन्य *der eine — der andere.* Bei einer mehr als zweifachen Theilung werden noch अपर und die Ordinalia zu Hülfe genommen. Das zweite अन्य fehlt 94,28. Oft müssig, indem der Gegensatz sich von selbst versteht. — 2) *ein anderer als, verschieden von,* mit Abl., Instr. (? 193,23), अन्यतस्, अन्यत्र, ऋते, विना, मुक्त्वा, °वर्जम् und °वर्जितम्. In dieser Bed. auch im Comp. nachstehend. — 3) *ein anderer* so v. a. *ein zweiter* (bei Vergleichen) 300,27. — 4) in Verbindungen wie अन्यस्मिन्नहनि so v. a. *ein* (als unbestimmter Artikel). — 5) *gewöhnlich, gemein* 183,27. — 6) अन्यत्करोषि *du machst etwas Anderes* so v. a. *einen Fehler* Ind. St. 13,404.

2. अन्य 1) Adj. (f. अनिया) *nie versiegend.* — 2) n. *Unerschöpflichkeit.*

अन्यक Adj. *ein anderer.*

अन्यकर्तृक Adj. *einen andern Agens habend* 222,27.

अन्यकाम Adj. (f. आ) *einen Andern liebend.*

*अन्यकारुका f. *ein in Excrementen lebender Wurm.*

अन्यकृत Adj. *von Andern gethan.*

अन्यक्षेत्र n. *fremdes Gebiet.*

अन्यगत Adj. *auf einen Andern sich beziehend* 314,14 (im Prâkrit).

अन्यगामिन् Adj. *ehebrüchig.*

अन्यगोचरा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

अन्यङ्श्वेत Adj. *ganz weiss.*

अन्यचित्त Adj. (f. आ) *an einen Andern (eine Andere) denkend* 169,20.

अन्यचेतस् Adj. *zerstreut* 302,12.

अन्यच्छायायोनि Adj. *entlehnt.*

अन्यजन्मन् n. *das künftige Leben* Spr. 7855.

अन्यजात Adj. *von einem Andern gezeugt, — hervorgebracht.* m. *Bastard.*

अन्यतएनी Adj. f. *auf einer Seite bunt* VS. 24,8.

अन्यतःक्ष्णुत् Adj. *von einer Seite scharf.*

अन्यतःप्लक्षा f. N. pr. eines Lotusteiches.

अन्यतम Adj. (f. आ) 1) *einer von Mehreren, entweder der eine oder der andere;* mit Gen. (st. dessen auch अतस्) oder am Ende eines Comp. — 2) *ein anderer* so v. a. *ein zweiter* (bei Vergleichen).

अन्यतर Adj. (f. आ) *einer von Zweien* (Gen.). अन्यतर — अन्यतर *der eine — der andere.* अन्यतरस्याम् *auf die eine oder die andere Weise.*

अन्यतरतस् Adv. 1) *auf einer von zwei Seiten.* — 2) *auf die eine oder die andere Weise.*

अन्यतरतोदन्त Adj. (f. आ) *nur auf einer Seite Zähne habend.*

अन्यतरतोनमस्कार Adj. *nur auf einer Seite* नमस् *habend* ÇAT. BR. 9,1,1,20.

अन्यतरतोयुक्त Adj. *nur von einer Seite bespannt.*

अन्यतरत्र Adv. *auf den einen oder andern von Zweien.*

*अन्यतरेद्युस् Adv. *an dem einen oder an dem andern Tage.*

अन्यतःशितिबाहु Adj. *dessen Vorderfüsse nur von einer Seite weiss sind* VS. 24,2.

अन्यतःशितिरन्ध्र Adj. *dessen Ohrhöhle nur von einer Seite weiss ist* VS. 24,2.

अन्यतस् 1) Adv. *a*) = Abl. von अन्य oder अन्या Sg. und Pl. 171,17. 197,15. — *b*) = Loc. von अन्य oder अन्या Sg. und Pl. 166,15. — *c*) *auf der einen Seite, nach einer Seite hin.* अन्यतस् — अन्यतस् *auf der einen Seite — auf der anderen Seite.* — *d*) *anderswoher* 184,32. — *e*) *anderswo* Spr. 85. — *f*) *anderswohin* 77,11. 173,18. 297,24. — 2) Praep. mit Abl. *ausser* ÂÇV. GṚHJ. 4,5,7, v. l.

अन्यतस्त्यजायिन् Adj. *Gegner überwindend.*

अन्यता f. *Verschiedenheit.*

अन्यतोघातिन् Adj. *nach einer Seite hinschlagend.*

अन्यतोज्योतिस् Adj. *nur auf einer Seite Licht — und — einen* Gjotis-*Tag habend* ÇAT. BR. 12,2,2,1.

अन्यतोदत् Adj. *nur auf einer Seite bezahnt.*

अन्यतोमुख Adj. *nur auf einer Seite ein Gesicht habend.*

अन्यतोऽरण्य n. *Land mit Wald nur auf einer Seite.*

अन्यतोवात m. *eine best. rheumatische Krankheit des ganzen Auges* SUÇR. 2,314,20. ÇÂRÑG. SAṂH. 1,7,97.

अन्यत्काम Adj. *nach etwas Anderm verlangend.*

*अन्यत्कारक P. 6,3,99.

अन्यत्र Adv. 1) ohne Casus. *a*) = Loc. von अन्य oder अन्या 134,1. — *b*) *anderswo.* Abwechselnd mit क्व चित् und अपरत्र. — *c*) *bei einer anderen Gelegenheit, in einem andern Falle, sonst.* — *d*) *anderswohin.* — 2) mit einem Abl. *a*) *anderswo —, anders —, in einem andern Falle als in; anders, als wenn* (Partic.); *mit Ausnahme von, ausser durch, — von, — vor, — in, — auf.* — 3) mit विना *anderswo als.* — 4) am Ende eines Comp. *zu einer anderen Zeit als.*

अन्यत्रमनस् Adj. *mit den Gedanken anderswo seiend.*

अन्यत्व n. *das Anderssein, Verschiedenheit.*

अन्यत्स्थानगत Adj. *an anderer Stelle befindlich* LÂṬJ. 2,10,21.

अन्यथय्, °यति *ändern.*

अन्यथा Adv. 1) *anders.* अन्यथा — अन्यथा *anders — und wieder anders* 164,1. fgg. Mit भू *anders werden, eine Aenderung erfahren* 60,1. 73,23. Mit या dass. Mit कर् *anders handeln; ändern* 43,16. 61,9. *etwas Anderes mit Etwas thun* 251,24. *zuwiderhandeln, vereiteln.* अन्यथा कृत्वा *aus einem andern Grunde* MAHÂBH. Mit अतस्, इतस् oder ततस् *auf eine davon verschiedene Weise.* — 2) *andernfalls, sonst* 42,10. 73,24. — 3) *in Folge einer anderen Veranlassung.* — 4) *anders als es sich in Wirklichkeit verhält, fälschlich* 153,21. Mit कर् *fälschlich verfahren, Etwas nicht so machen, wie es sein sollte,* 202,29. 210,27. 213,31. *falsch auffassen* 115,16. *als falsch erweisen.*

*अन्यथाकारम् Adv. *auf andere Weise.*

अन्यथाख्याति f. *die Behauptung, dass ein Ding*

nicht das sei, als was es erscheine, Kap. 5,55. Als Titel eines Werkes = °तत्त्व n.

अन्यथाजातीयक Adj. *anders geartet.*

अन्यथात्व n. *Verschiedenheit.*

अन्यथादर्शन n. *falsche Prüfung* (eines Processes) 209,25.

अन्यथाप्रथा f. *das Anderswerden* 274,10.11.

अन्यथाभाव m. 1) *Veränderung.* — 2) *Verschiedenheit.*

अन्यथाभिधान n. *falsche Aussage* (vor Gericht) 210,31.

अन्यथाभूत Adj. *verändert.*

अन्यथावाद m. Titel einer Schrift.

अन्यथावादिन् Adj. 1) *für falsch erklärend.* — 2) *eine Klage in anderer Weise als ursprünglich vorbringend.* Davon Nom. abstr. °दित्व n. 214,14.

अन्यथावृत्ति Adj. *verändert* Megh. 3. Kathâs. 77,39.

अन्यथासिद्ध Adj. *falsch bewiesen.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अन्यथासिद्धि f. *falscher Beweis.* °विचार m. Titel eines Werkes.

अन्यथास्तोत्र n. *ironisches Lob.*

*अन्यदर्थ P. 6,3,100.

अन्यदा Adv. 1) *zu einer anderen Zeit, sonst* Spr. 368. — 2) *eines Tages, einst.*

*अन्यदाशा f., *अन्यदाशिस् f., *अन्यदास्था f. und *अन्यदास्थित Adj. P. 6,3,99.

अन्यदीय Adj. *einem Andern gehörig, — eigen.*

*अन्यदुत्सुक Adj. und *अन्यदूति f. P. 6,3,99.

*अन्यदुर्वचलेखनी f. *eine best. Fertigkeit* Gal.

अन्यदेवत, °देवत्य (Çat. Br. 12,7,2,16. Maitr. S. 2,4,2) und °दैवत Adj. *an eine andere Gottheit gerichtet, einer anderen G. geweiht.*

*अन्यद्राग m. P. 6,3,99.

अन्यधर्म Adj. *von anderer Eigenthümlichkeit.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Kap. 1,53.153.

अन्यनाभि Adj. *von anderer Sippe* AV. 1,30,1.

अन्यपदार्थप्रधान Adj. *wobei die Bedeutung eines andern* (*nicht im Compositum befindlichen*) *Wortes die Hauptsache ist* (wie im Bahuvrîhi) Schol. zu P. 2,2,24.

अन्यपुष्ट m. *der indische Kuckuck.* f. आ *das Weibchen desselben.*

अन्यपूर्वा Adj. f. *die mit einem Andern früher versprochen* oder *verheirathet war* oder *geschlechtlichen Umgang gepflogen hat* R. 5,13,68.

अन्यपूर्विका Adj. f. dass. Satja bei Utpala zu Varâh. Brh. 18,20.

अन्यबीजज Adj. *aus dem Samen eines Andern entsprossen* 199,19.

अन्यभाव m. *Veränderung.*

*अन्यभृत् m. *Krähe.*

अन्यभृत m. = अन्यपुष्ट Ind. St. 4,108. f. आ.

अन्यमनस् Adj. 1) *an Anderes* oder *Andere denkend.* — 2) *etwas Anderes meinend* Ait. Br. 2,6.

अन्यमनस्क Adj. (f. आ) = अन्यमनस् 1) Pañkad. 20.

अन्यमातृज m. *der Sohn von einer anderen Mutter.*

अन्यमानस Adj. (f. आ) = अन्यमनस् 1).

अन्ययुक्त Adj. *mit etwas Anderm verbunden.*

अन्ययोग m. *Verbindung mit etwas Anderm.*

अन्यराजन् Adj. *einem Andern unterworfen.*

अन्यराष्ट्रीय Adj. *aus einem andern Königreiche.*

1. अन्यरूप n. (adj. Comp. f. आ) *eine andere* (*fremde*) *Gestalt.*

2. अन्यरूप (f. आ) und अन्यरूपिन् Adj. *anders gestaltet, von veränderter Gestalt.*

*अन्यर्हि Adv. = अन्यदा.

अन्यलिङ्ग und °क Adj. *das Geschlecht eines andern Wortes annehmend, adjectivisch.*

अन्यलोक्य Adj. *für eine andere Welt bestimmt* 105,8.

*अन्यलोह n. *Messing* Nigh. Pr.

अन्यवत् Adv. (dem Geschlecht nach) *wie ein anderes* (*Wort*), d. i. *adjectivisch* Med. dh. 42.

अन्यवर्ण Adj. (f. आ) *andersfarbig.* Davon Nom. abstr. f. ता MBh. 13,77,23.

अन्यवादिन् Adj. = अन्यथावादिन् 2) 214,15.

अन्यवाप m. *der indische Kuckuck.*

अन्यविषय Adj. (f. आ) *ein anderes Object habend, auf etwas Anderes gerichtet, — sich beziehend, Anderes betreffend.*

अन्यव्रत Adj. *Andern ergeben, ungetreu.*

*अन्यशाखक m. *ein zu einer anderen Schule übergegangener Brahman.*

अन्यस्त्रीग Adj. *der Frau eines Andern beiwohnend, Ehebrecher.*

अन्यादृश, °दृश् und °दृश (f. ई) Adj. *anders aussehend, — geartet.*

अन्यापदेशशतक n. Titel einer Schrift.

अन्याय m. *ungebührliches —, unrechtmässiges Verfahren* 184,23. 210,29. °वर्तिन् und °वृत्त (Gaut. 28,40) Adj. *sich ungebührlich betragend.*

अन्यायसमास m. *unregelmässiges Compositum* VS. Prât. 5,39.

अन्याय्य Adj. *ungesetzlich* 212,17.

1. अन्यार्थ m. *eines Andern Sache* Gaim. 6,2,8.

2. अन्यार्थ 1) Adj. (f. आ) a) *einen andern Zweck habend* Gaim. 2,3,29. Dazu Nom. abstr. °त्व n. — b) *einen andern Sinn habend, zweideutig* Daçar. 3,18. — 2) n. *Gebrauch eines Wortes in nicht herkömmlicher Bedeutuug.*

अन्यार्थवत् Adj. *von anderer Bedeutung.*

अन्यून Adj. (f. आ) *nicht zu wenig, hinreichend.* दशतस् *nicht weniger als zehn.*

अन्यूनाङ्ग Adj. *kein Glied zu wenig habend* Lâtj. 1,1,7.

अन्यूनातिरिक्त (Çat. Br. 11,2,3,9) und अन्यूनाधिक Adj. *nicht zu wenig und nicht zu viel.*

अन्येद्युष्क Adj. *andertägig.*

अन्येद्युस् Adv. 1) *am andern, folgenden Tage.* — 2) *eines Tages.*

अन्योकस् Adj. *nicht an seinem Sitze befindlich.*

अन्योक्ति f. 1) *variirender Ausspruch über einen und denselben Gegenstand.* — 2) *allegorischer Ausspruch.* — 3) Titel einer Schrift. °परिच्छेद m. Pl. desgl.

अन्योढा Adj. f. *mit einem Andern verheirathet.*

अन्योदर्य 1) Adj. *einem andern Mutterleibe entsprossen.* — 2) m. = अन्यमातृज.

अन्योऽन्य (Çat. Br.) 1) Subst. nur in den obliquen Casus des Sg. (Pl. R. 5,74,36. Çiç. 18,32) im Gebrauch, mit Unterscheidung des weiblichen Geschlechts am zweiten Gliede. *Einer den Andern u.s.w.* अन्योऽन्यम् und अन्योऽन्य° Adv. *gegenseitig, im Verhältniss zu einander.* — 2) n. *eine best. rhetorische Figur, bei der zwei Dinge als auf gleiche Weise auf einander einwirkend vorgestellt werden,* Kâvjapr. 10,34.35.

अन्योऽन्यता f. *Gegenseitigkeit.*

अन्योऽन्यधर्मिन् Adj. *Einer des Andern Eigenthümlichkeiten habend* MBh. 14,23,21.22.

अन्योऽन्यभाव m. *Wechsel des Einen mit dem Andern* Spr. 1111.

अन्योऽन्याभाव m. *gegenseitiges Nichtsein.*

अन्योऽन्याश्रय Adj. *Eines vom Andern abhängig.*

*अन्योऽन्योक्ति f. *Unterhaltung.*

अन्योऽन्योपमा f. *ein Gleichniss von der Formel: a gleicht b und b gleicht a.* 248,10.

*अन्योपभुक्तपतिका f. *die Frau eines ehebrecherischen Mannes* Gal.

अन्वक्ष 1) *Adj. *nachfolgend.* — 2) °म् Adv. *hinterher, unmittelbar darnach* Gaut. 14,9.

अन्वक्षरवक्त्र und अन्वक्षरसंधि m. *ein best.* Saṁdhi RV. Prât. 4,12 nebst Comm.

अन्वक्स्थानिन् und °स्थानीय Adj. *an Würde nachstehend* Âpast. 1,6,29.34.

अन्वग्भानु m. N. pr. eines Sohnes des Raudrâçva.

*अन्वग्भावम् Adv. *in freundlicher Weise.*

अन्वङ्गम् Adv. *für jeden Theil einer Handlung.*

अन्वञ्च् 1) Adj. (f. अनूची und अनूची) a) *hinterher folgend* (mit Acc.). — b) *der Länge nach genommen.* — 2) Adv. अन्वक् a) *hinterher* 132,3. *hinter* — (Acc.) *her.* — b) * mit भू *sich geneigt erweisen.*

अन्वध्यायम् Adv. *dem heiligen Text gemäss.*

अन्वन्तरापणम् Adv. etwa *längs den Budenreihen am Markte* R. ed. Bomb. 2,57,15. Der Comm. trennt अनु als selbständiges Wort.

अन्वय m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Nachkommenschaft.* — 2) *Geschlecht, Familie* 113,13. 124,27. — 3) *Verbindung, Zusammenhang.* — 4) *grammatischer Zusammenhang der Wörter, grammatische Construction; logischer Zusammenhang.* — 5) *Anziehungsmittel* Kâm. Nîtis. 5,61.

अन्वयबोधिका und °बोधिनी f. Titel von Commentaren.

अन्वयवत् Adv. *in Gegenwart eines dabei Betheiligten* (*des Besitzers* u. s. w.).

अन्वयव्यतिरेकिन् Adj. *mit Etwas zusammenhängend und auch davon ausgeschlossen* Tarkas. 37.

अन्वयागत Adj. *ererbt* Spr. 7652. Pañkat. ed. Bomb. 3,70,4.

अन्वयार्थप्रकाशिका f. Titel eines Commentars.

अन्वयिन् Adj. 1) *zur selben Familie gehörig.* — 2) *mit Etwas zusammenhängend, sich aus Etwas ergebend.* Dazu Nom. abstr. °यिता f. Verz. d. Oxf. H. 229,b,20. °यित्व n. 34.

अन्वर्तितर् (metrisch für अनुव°) Nom. ag. *Bewerber.*

अन्वर्तिष्ये AV. 14,1,56 metrisch für अनुव°.

अन्वर्थ Adj. (f. आ) *der Sache entsprechend, von selbst verständlich* 132,18. 222,20.

अन्वर्थमुक्तावली f. Titel einer Schrift.

अन्ववचार m. in अनन्ववचार.

अन्ववलम्ब Adj. *entlang hängend* (mit Acc.) Gobh. 1,2,2.3.

अन्ववसर्ग m. 1) *Abspannung, Erschlaffung.* — 2) *Gewährung.*

अन्ववसायिन् Adj. *sich anschliessend an, abhängig von* (Gen.) Çat. Br. 11,4,2,13.

अन्ववाय m. *Geschlecht, Familie* MBh. 1,209,2.

अन्ववायन n. in अनन्व°.

अन्ववेक्षण n. *das Sehen nach, Aufsicht über* (Gen).

अन्ववेक्षा f. *Rücksichtnahme.*

अन्ववेक्षिन् Adj. *sich umschauend, bedächtig* Spr. 538.

अन्वष्टका f. *der Tag nach der* Ashtakâ. Auch °की (?).

अन्वष्टक्य n. *die an den* Anvashṭakâ *stattfindende Ceremonie.*

अन्वहम् Adv. *Tag für Tag.*

अन्वा (für अनुवा) f. *das Nachwehen* Tâṇḍja-Br. 1,9,8. Gop. Br. 2,2,13 (zu lesen प्रवास्यन्वामि).

अन्वाकर्षक Adj. *aus dem Vorangehenden heranziehend* Comm. zu TS. Prât. 1,34. 10,17.

अन्वाकृति f. *Nachbildung, bildliche Darstellung.*

अन्वाख्यान n. 1) *eine* (dem Text) *sich anschliessende Erklärung.* — 2) *genaue Angabe.*

अन्वाख्यायक Adj. *genau angebend.*

अन्वाचय m. *Anreihung einer Nebensache an eine Hauptsache.*

*अन्वाजे Adv. in Verbindung mit कर्.

अन्वादेश m. *Zurückverweisung.*

अन्वादेशक Adj. *zurückverweisend* TS. Prât. 22,5.

अन्वाधान n. *das Hinzulegen,* in अग्न्यन्वाधान.

अन्वाधि m. *ein Gegenstand, den man einer Person übergiebt, damit sie ihn einem Dritten einhändige,* Gaut. 12,42.

अन्वाधेय und °क n. *Besitz, zu dem eine Frau nach ihrer Verheirathung gelangt ist.*

अन्वाध्य m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern.*

अन्वान्त्र्य Adj. *in den Eingeweiden befindlich.*

अन्वापदीन m. N. pr. eines Fürsten. अन्नापदीन v. l.

अन्वायात्य Adj. *was angereiht —, supplirt wird.*

अन्वारभ्य Adj. *von hinten anzufassen.*

अन्वारम्भ m. und अन्वारम्भण n. *das Anfassen von hinten.*

अन्वारम्भणीया f. *Eingangsceremonie.*

अन्वारोह m. Pl. Bez. *best.* Gapa *bei* Soma-*Libationen* TS. 3,2,1,1. Personif. Ind. St. 3,459,2.3.

*अन्वारोहण n. *das Besteigen des Scheiterhaufens nach dem Gatten.* Davon *°णीय Adj.

अन्वालभन und °लम्भन (?) n. etwa *Griff, Handhabe.*

अन्वावर्तम् Adv. *in Bezug auf die Reihenfolge* Çat. Br. 8,4,1,1. 6,1,23.

1. अन्वासन n. 1) *das Sichsetzen nach einem Andern.* — 2) *das Bedienen, Aufwarten* Spr. 4546. Auch *f. आ Gal. — 3) * *Werkstube eines Künstlers.* — 4) * *Trauer.*

2. अन्वासन n. *öliges Klystier.* Vgl. अनुवासन.

अन्वासेचन n. *das Besprengen.*

अन्वास्थान n. (Comm.) und °स्थाय m. *Erreichung* Tâṇḍja-Br. 16,11,16.

अन्वाहरण n. und °हार m. *Fortsetzung.*

अन्वाहार्य 1) m. *Reisspeise, welche an den* Darça-Pûrṇamâsa-*Feiern dem* Ṛtvig *als Geschenk gereicht wird.* — 2) n. *das an jedem Neumondstage zu Ehren der Manen gefeierte Todtenmahl.* Auch °क.

अन्वाहार्यपचन m. *das südliche Altarfeuer.*

अन्वाहार्यवत् Adj. *mit dem* अन्वाहार्य *genannten Todtenmahl verbunden* Gobh. 1,1,5.

अन्विति f. 1) *Nachfolge.* — 2) * *Verbindung.*

अन्वीक्षक Adj. (f. °क्षिका) *besorgt um.*

अन्वीक्षण n. *das Untersuchen, Nachforschen* Njâjas. Comm. S. 3, Z. 4 v. u.

अन्वीक्षा 1) *das Schauen.* — 2) *Untersuchung, logische Prüfung* Njâjas. Comm. S. 3, Z. 4 v. u.

अन्वीक्षितव्य Adj. *im Auge zu behalten, zu bedenken.*

अन्वीत Adj. = अन्वित *begleitet von* Bâlar. 172, 6 v. u. Kir. 12,55.

अन्वीपम् Adv. *den Strom entlang* Maitr. S. 4,4,1.

अन्वृचम् Adv. *in der Reihenfolge der Verse.*

अन्वृजु Adj. *in richtigem Lauf sich bewegend,* Beiw. Indra's Maitr. S. 2,2,10.

अन्वेतवै Dat. Inf. *um* — (Acc.) *entlang zu gehen* RV. 7,44,5.

अन्वेतव्य Adj. *worauf Etwas* (Instr.) *folgen muss* Comm. zu Njâjam. 6,1,1.

अन्वेष m. *das Suchen, Forschen nach.*

अन्वेषक Adj. *suchend, forschend nach.*

अन्वेषण n. (106,26. 172,7. 310,19) und °णा f. (Kap. 1,122) = अन्वेष.

अन्वेषणीय Adj. *zu suchen* so v. a. *bedenklich, fraglich.*

अन्वेषिन् Adj. und अन्वेष्टर् Nom. ag. *suchend.*

अन्वेष्टव्य Adj. *zu suchen, ausfindig zu machen* Megh. XII. *zu durchsuchen* Mârk. P. 22,2.

अन्वेष्य Adj. 1) dass. 40,26. — 2) = अन्वेषणीय.

1. अप् *thätig sein, arbeiten.* अपो यदग्ने वनेषु RV. 3,6,7.

2. अप् *Werk.* Gen. अपस् (abhängig von धुरि) RV. 1,151,4. Vgl. अप्तुर्.

3. अप् f. Pl. (im Veda auch Sg.) 1) *Wasser, Gewässer.* — 2) *der Stern δ Virginis.* — 3) * *Luft.*

1. अप Adv. 1) *ab, fort, weg* (Gegens. उप) in Verbindung mit Verben und Substantiven. * Praep. mit Abl. *von — weg, mit Ausschluss von.* — 2) *hinab* (= अव und im Gegens. zu उद्).

2. °अप = 3. अप्.

*अपकर m. N. pr. einer Gegend. Davon *°क Adj. *daselbst gebürtig.*

अपकर्तर् Nom. Ag. *Beleidiger.*

अपकर्मन् n. *Ablieferung,* in अनप°.

अपकर्ष m. 1) *Abzug, Abnahme* (z. B. der Bogensehne). — 2) *Abnahme* (Gegens. *Zunahme*), *Schmälerung, Verminderung, Verschlechterung.* — 3) *Auf-*

hebung, *Ungültigmachung* Mahâbh. 3,113,a. — 4) *das Vorgreifen, Anticipation* Njâjam. 5,1,28.27.31. Chr. 232,3.

अपकर्षक Adj. *schmälernd, vermindernd.*

अपकर्षण 1) Adj. dass. — 2) n. a) *das Fortschleppen, Entfernen, Wegschaffen, Entziehen* MBh. 12,157,5. — b) *das Herunterziehen* (Gegens. उत्कर्षण). — c) *das Erniedrigen* Spr. 6. — d) *das Aufheben, Ungültigmachen.* — e) *das Vorgreifen, Anticipiren* Njâjam. 5,1,28.

अपकर्षसम m. im Njâja *das Sophisma: a und b haben eine Eigenschaft gemein, folgt fehlt auch Beiden eine andere Eigenschaft.* Njâjam. 5,1,4. Sarvad. 114,10.

अपकर्षिन् Adj. *fortziehend* Spr. 2177.

अपकल्मष Adj. *frei von Sünde.*

अपकाम 1) m. *Unlust, Verdruss, Tort* AV. 9,8,8. — 2) °मम् Adv. *wider den Willen.*

अपकार m. 1) *Schadenzufügung, Beleidigung, Beeinträchtigung* 161,4. — 2) *Verschmähung, Zurückweisung* Ind. St. 10,166,1. — Fehlerhaft für अपचार Spr. 2841, v. l.

*अपकारगिर् f. *ein beleidigendes Wort.*

अपकारता f. = अपकार 1) MBh. 3,73,13.

अपकारशब्द m. = अपकारगिर्.

अपकारिन् Adj. *Jmd zu nahe tretend, Schaden —, Leid zufügend.*

अपकीर्ति f. *Schande, Schmach* Pañkad. 15.

अपकीर्त्य Adj. (f. आ) *unehrenhaft* Râgat. 7,874.

*अपकुत्ति P. 6,2,187.

अपकुञ्ज m. N. pr. eines Schlangendämons. अपकर्तर् v. l.

अपकृत n., °कृति f. und °कृत्य n. = अपकार 1).

*अपकृष्ट m. *Krähe.*

अपकोश Adj. *aus der Scheide gezogen* Bhoga-Kar. 5,1.

1. अपक्रम m. 1) *Weggang.* — 2) **Flucht.* — 3) *Declination* (astron.) Siddh. Çir. Ârjabh.

2. अपक्रम Adj. *nicht in der gehörigen Reihenfolge stehend.* n. in der Rhetorik Bez. *eines best. Fehlers* Vâmana 2,2,22.

अपक्रमण n. *das Weggehen, Entkommen.*

अपक्रममण्डल n. *Ekliptik* Comm. zu Ârjabh. 4,1.

अपक्रमिन् Adj. *fortgehend,* in अनप°.

अपक्रान्तमेध Adj. *ohne Saft und Kraft* Çat. Br. 1,2,3,9.

अपक्रान्ति f. *Weggang* Maitr. S. 1,8,4.

अपक्राम m. *das Entlaufen,* in अनप°.

अपक्रामुक Adj. (f. आ) *entlaufend, davongehend* TS. 5,7,9,2. Tândja-Br. 18,5,16.

अपक्रिया f. 1) *Ablieferung,* in अनप°. — 2) = अपकार 1) Spr. 7748. — 3) *eine verkehrte Weise zu verfahren* Spr. 2229.

*अपक्रोश m. *Schmähung.*

अपक्व Adj. (f. आ) 1) *ungebrannt* Spr. 394. — 2) *unverdaut.* — 3) *unreif* (auch von Geschwüren). — 4) *unreif* so v. a. *unausgebildet.* — 5) *nicht reif zu sterben, noch nicht dem Tode verfallen.*

अपक्वता f. *Unreife, Unfertigkeit.*

अपक्ष Adj. 1) *unbeflügelt* AV. 11,5,21. Çulbas. 2,20. — 2) *ohne Anhang* MBh. 1,146,27.

अपक्षपुच्छ Adj. *ohne Flügel und Schwanz* Çat. Br. 13,8,1,18. Çulbas. 2,21.

अपक्षय m. *Abnahme.*

अपक्षलोप (Vikr. ed. Pisch. 43) und अपक्षसाद (Vikr. ed. Boll. 44) m. *Nichtverlust der Flügel.*

अपक्षिगणसंपात Adj. *wo sich keine Vögel zeigen* R. 7,34,27.

*अपक्षित m. N. pr. eines Mannes.

अपक्षीयमाणपक्ष m. *die zweite Hälfte des Monats, da der Mond abnimmt,* Çat. Br. 11,1,2,4.14,9,2,19.

अपक्षेपण n. v. l. für अवक्षेपण, z. B. Tarkas. 55.

अपख्याति f. *Unehre, Schande* Bhoga-Pr. 66,14.

अपग Adj. (f. आ) *sich abwendend von* (Abl.).

अपगम m. und अपगमन n. *Fortgang, Schwund, das Weichen, Scheiden, Verstreichen.*

अपगर m. *Tadler* (ein Amt bei einem Opfer) Lâtj. 4,3,2.

अपगर्जित Adj. *donnerlos.*

अपगल्भ Adj. *unkeck, verzagt, verlegen, beschämt.*

*अपगा f. = आपगा *Fluss.*

*अपगारम् Absol. *schmähend, tadelnd.*

अपगुण Adj. *ohne Vorzüge.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sâh. D. 603. Die richtige Lesart ist aber अदोषतया गुणता.

अपगोरण n. *das Bedrohen.*

*अपगोरम् Absol. = अपगारम्.

अपगोह m. *Versteck.*

अपग्राम Adj. *aus der Gemeinde gestossen.*

1.*अपघन m. *Körpertheil.*

2. अपघन Adj. *wolkenlos* 106,28.

अपघाटिला f. *ein best. musikalisches Instrument.*

अपघात m. *Abwehr, Verscheuchung* Çat. Br. 11,5,3,1.

अपघातक Adj. *abwehrend, verscheuchend.*

अपघृण Adj. *mitleidlos, grausam* Spr. 7782.

*अपच Adj. *nicht kochend, nicht kochen könnend.*

अपचय m. 1) *Abnahme, Verminderung* Gaut. 10,35. 27,12. — 2) in der Astrol. *das 1te, 2te, 4te, 5te, 7te, 8te, 9te und 12te Haus.*

अपचरित n. *Vergehen.*

अपचायिन् Adj. *schmälernd, beeinträchtigend; Jmd die gehörige Achtung versagend.* Oefters mit उपचायिन् verwechselt.

अपचार m. 1) *das Fehlen, Mangeln* 38,12. Comm. zu Njâjam. 6,3,5.12. — 2) *Hingang, Tod.* — 3) *Vergehen, Versehen* Gaut. 25,8. — 4) *das Misslingen, Missrathen.*

अपचारिन् Adj. 1) *abgehend —, abfallend von.* — 2) *ein Versehen begehend.* — 3) *untreu* (von einer Gattin).

*अपचिकीर्षा f. *die Absicht, Jmd zu nahe zu treten.*

अपचित् f. *ein best. schädliches Insect.*

अपचिति f. 1) *Vergeltung* (im Guten und im Bösen) 46,6.15. अपचितिकाम Adj. Tândja-Br. 19,8,1. Kâtj. Çr. 22,10,28. — 2) *Sühne.* — 3) * *Verlust.* — 4) **Ausgabe.* — 5) *ein best.* Kratu Tândja-Br. 19,8,1. Kâtj. Çr. 22,10,28. Âçv. Çr. 9,8,21 (Comm. m.). Vaitân. 40. — 6) N. pr. einer Tochter Marîki's.

अपचितिमत् Adj. *geehrt.*

अपची f. *scrophulöse Knoten am Nacken* u. s. w.

अपच्छत्त्र Adj. *ohne Sonnenschirm.*

अपच्छिद् f. *Abschnitzel* Çat. Br. 5,3,4,9. Tândja-Br. 11,11,2. 13,6,2. 14,6,1. 18,6,28.

अपच्छेद m. 1) *das Abschneiden* Çulbas. 3,73.157. — 2) *Ablösung, Trennung* (von einer geschlossenen Reihe) Gaim. 6,5,56. Comm. zu Njâjam. 6,5,21.

अपच्छेदन n. 1) *Theilung* Çulbas. 1,11. 3,65. — 2) = अपच्छेद 2) Njâjam. 6,5,21.

अपच्यव m. *das Hinwegstossen.*

*अपजाघ m. N. pr. eines Mannes.

अपजय्य s. अनप°.

अपजिघांसु Adj. *abzuwehren beabsichtigend.*

अपजिहीर्षा f. *das Verlangen zu rauben.*

अपजिहीर्षु Adj. *zu rauben beabsichtigend.*

*अपज्ञान n. *das Abläugnen, Verheimlichen.*

अपज्य Adj. *ohne Bogensehne.*

अपज्वर Adj. *fieberlos* 62,3.13.

अपञ्चम m. *kein Nasal* VS. Prât. 4,160.

अपञ्चीकृत und °भूत n. Pl. *die noch nicht unter einander gemischten feinen Elemente* 263,13. 274,17.

अपटाक्षेप m. schlechte Lesart für अपटीक्षेप.

*अपटान्तर Adj. *unmittelbar anstossend.*

*अपटी f. *Schirm um ein Zelt.* Vgl. पटी.

अपटीक्षेप m. *das Nichtwegschieben des Vorhanges.* °क्षेपेण प्रविश् so v. a. *unerwartet und ungestüm auf der Bühne erscheinen.*

अपटु 1) Adj. a) *nicht scharf, — stechend,* von Strahlen 219,26. — b) *untauglich, unfähig* Spr.

7002. — c) *krank. — 2) *m. Mutterblutfluss Gal.

अपटुत्व n. Unfähigkeit 287,32.

*अपठ Adj. nicht lesend, nicht lesen könnend.

अपण्डित Adj. ungelehrt, ungebildet, dumm 187,6. Davon Nom. abstr. °ता f. Spr. 7163.

अपण्य Adj. was nicht verkauft werden darf; n. eine Waare, die nicht verkauft werden darf, Gaut. 7,8.

अपतनधर्मिन् Adj. was nicht abzufallen pflegt Suçr. 1,117,19. Davon Nom. abstr. °र्मित्व n. ebend.

अपतन्त्रक m. ein best. Starrkrampf.

अपतराम् Adv. weiter weg Maitr. S. 1,4,12.

अपतर्पण n. das Sichnichtsattessen, Beobachtung von Diät.

अपतानक m. Starrkrampf. °किन् Adj. damit behaftet.

1. अपति m. kein Gatte.

2. अपति (Gaut. 18,4) und अपतिका Adj. f. ohne Gatten, d. i. sowohl unverheirathet, als auch die den Gatten verloren hat.

अपतिघ्नी Adj. f. den Gatten nicht tödtend.

अपतित Adj. 1) nicht herabgefallen, — herabgesunken (Brüste) MBh. 3,281,18. — 2) nicht aus der Kaste gestossen Gaut. 21,1. M. 8,389. Mṛkkh. 131,20. — 3) nicht zu spät kommend, — verscherzt Gaut. 1,12.

अपतितान्योऽन्यत्यागिन् Adj. Einer den Andern verlassend, ohne dass Einer aus der Kaste gestossen wäre, Jâǵñ. 2,237.

अपतिव्रता Adj. f. dem Gatten untreu 189,17.

अपतुषार Adj. frei von Nebel. Davon Nom. abstr. °ता f.

अपतूल Adj. (f. आ) ohne Wedel, — Rispe.

*अपत्त्रा f. Capparis aphylla Nigh. Pr.

अपत्नीक Adj. 1) keine Gattin habend Spr. 7625. — 2) wobei die Gattin fehlt.

अपत्य n. 1) Abkömmling, Nachkommenschaft, Kind (von Menschen und Thieren). — 2) ein patronymisches Suffix.

*अपत्यजीव und *°क m. Putranjiva Roxburghii Râǵan. 9,145.

*अपत्यदा f. ein best. Strauch Râǵan. 4,161.

अपत्यपथ m. Scheide (des Weibes).

अपत्यप्रत्यय m. Patronymicum.

अपत्यवत् Adj. mit Nachkommenschaft gesegnet.

*अपत्यवल्लिका f. Soma-Pflanze Râǵan. 3,89.

*अपत्यशत्रु m. Krebs.

अपत्यसाच् Adj. von Nachkommenschaft begleitet.

*अपत्यसिद्धिकृत् m. = अपत्यजीव Nigh. Pr.

अपत्यात्त m. Patronymicum AK. 3,6,37.

अपत्रपण n. und °त्रपा f. Scham, Verlegenheit.

*अपत्रपिष्णु Adj. schamhaft, verschämt.

*अपत्राप्य Adj. P. 3,1,126.

*अपत्रिगर्तम् Adv. mit Ausnahme von Trigarta P. 6,2,33, Sch.

अपथ्, °पथि, °पन्थन्, °पन्था m. = 1. अपथ.

1. अपथ n. 1) Nichtweg, Wegelosigkeit. अपथेन nicht auf dem gewöhnlichen Wege. — 2) Abweg (eig. und übertr.); unrechter Ort Spr. 5001.

2.*अपथ Adj. (f. आ) wegelos, schlechte Wege habend.

*अपथकल्पना f. das Bauen von Luftschlössern Gal.

अपथ्य Adj. nicht förderlich, — zuträglich, — heilsam Gaut. 7,12. Spr. 396.

°अपथ्यकारिन् Adj. gegen Jmd Ränke schmiedend Mudrâr. 25,10. 27,14. 28,4. Davon Nom. abstr. °रित्व n. 27,16.

अपद् (f. अपद् und अपदी) und अपद् Adj. fusslos.

1. अपद n. 1) kein Aufenthaltsort. — 2) unrechter Ort.

2. अपद Adj. fusslos Spr. 7655.

अपदक्षिणम् Adv. nach links hin.

अपदश Adj. ohne Verbrämung, — Fransen.

अपदमुक्त Adj. nicht an der richtigen Stelle abbrechend Kâvjapr. S. 181, N. 101. Statt dessen im Text 7,9 weniger gut अपदयुक्त.

*अपदरुहा und *°रोहिणी f. Vanda Roxburghii Nigh. Pr.

अपदस्थ Adj. nicht an, auf seinem Platze seiend MBh. 1,146,27. Kâvjapr. 7,6.

अपदान n. glorreiche That.

अपदान्तर 1) *Adj. unmittelbar anstossend. — 2) °म् Adv. ohne Verzug, alsbald.

*अपदिशम् Adv. in einer Zwischengegend.

अपदुष्पद् f. sicherer Tritt ṚV. 10,99,3.

अपदेश m. 1) Anweisung, nähere Bezeichnung Ǵaim. 3,4,2. — 2) Bezeichnung, Benennung. — 3) Vorwand 170,16. — 4) Schein R. 1,63,12. — 5) Verläugnung Karaka 1,29. — 6) Argument, Grund Kan. 9,2,4. das zweite Glied in einem Syllogismus Njâjas. 2,1,25. — 7) *Ziel. — 8) *Ort.

°अपदेशिन् Adj. den Schein —, das Aussehen von Etwas annehmend.

अपदेश्य Adj. anzugeben, anzuzeigen.

अपदोष Adj. fehlerlos. Davon Nom. abstr. °ता f.

अपद्म Adj. (f. आ) ohne Lotusblüthe Mṛkkh. 82,20.

अपद्रव्य n. schlechte Waare.

अपद्वार n. Seitenthür, Hinterthür Gal.

अपधा f. Versteck.

अपधुरम् Adv. weg von —, neben den Jocharmen.

अपधूम Adj. rauchlos. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अपध्यान n. Missgunst, Bosheit.

अपध्वंस m. 1) Verborgenheit. — 2) Sturz, Entwürdung. °ज m. ein Kind aus gemischter Ehe.

अपध्वंसिन् Adj. zu Nichte machend.

अपध्वान्त Adj. misstönend.

1. अपनय m. 1) Wegnahme. — 2) Vertreibung, Verscheuchung. — 3) Entziehung Ǵaim. 3,2,30.31. 5,44. 8,33. 5,4,16. 6,5,2.11. — 4) das Abbringen (von einer Meinung).

2. अपनय m. unkluges Benehmen 74,26.

अपनयन 1) Adj. wegnehmend, raubend Spr. 5609. — 2) n. a) das Wegschaffen, Fortbringen an einen andern Ort. — b) das Vertreiben, Verscheuchen, Entfernen. — c) das Escamotiren Njâjas. 5,2,5. — d) das Eliminiren Colebr. Alg. 207.

अपनायिन् Adj. sich unklug benehmend.

अपनाभि Adj. ohne Nabel.

अपनाम m. Biegung Çulbas. 3,114.141.156.159.

*अपनामन् n. P. 6,2,187.

अपनिद्र Adj. aufgeblüht.

अपनिधि Adj. schatzlos, arm.

अपनिनीषु Adj. Etwas (Acc.) zu vertreiben beabsichtigend Kâd. 35,16.

अपनिर्वाण Adj. noch nicht zu Ende gegangen.

अपनीत 1) Adj. schlecht ausgeführt, verpfuscht MBh. 5,39,54. — 2) n. unkluges —, schlechtes Benehmen.

अपनीति f. Entziehung (mit Abl. der Person) Njâjam. 3,5,29.

°अपनुद् Adj. vertreibend, verscheuchend.

अपनेतर् Nom. ag. Verscheucher.

अपनेतव्य Adj. fortzuführen.

अपनेय Adj. zu verscheuchen, — entfernen Spr. 399.

अपनोद 1) *Adj. verscheuchend in शोकापनोद Mahâbh. 3,64,b. — 2) m. a) Forttreibung, Abweisung, Zurückweisung. — b) Verscheuchung, Entfernung Spr. 7765. so v. a. Sühnung.

अपनोदन 1) Adj. vertreibend, entfernend. — 2) n. das Vertreiben, Verscheuchen, Entfernen.

अपनोद्य Adj. fortzutreiben, zurückzuweisen.

अपन्थदायिन् Adj. nicht aus dem Wege gehend, den Weg für sich in Anspruch nehmend Gobh. 3,2,16.

अपन्थन् und अपन्था s. अपथ.

अपन्नगृह Adj. dessen Haus nicht gefallen ist.

अपन्नद Adj. dem die Zähne noch nicht ausgefallen sind Gaut. 17,31.

अपन्नदत् Adj. (f. °दती) dass. TS. 2,1,2,7. TBr. 1,3,4,5.

अपन्याय्य Adj. ungeziemend. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâtj. Çr. 25,4,9.

अपपाठ m. 1) Verstoss beim Recitiren. — 2) fal-

scher Wortlaut, falsche Lesart.

अपपात्र (Âpast. 1,3,25) und °पात्रित Adj. *vom Gebrauch der Geschirre ausgeschlossen.*

अपपादत्र Adj. *ohne Fussbekleidung.*

अपपित्व n. *Trennung, Entfernung.*

अपपीडा f. *plötzlicher und lebensgefährlicher Krankheitsanfall* Râģat. 8,2000.

*अपपूत n. P. 6,2,187.

अपप्रजाता Adj. f. *die eine Fehlgeburt gemacht hat.*

अपबर्हिस् Adj. *ohne* Barhis-*Abschnitt.*

अपभय Adj. (f. आ) *furchtlos.* प्रजापतेस्तनूः Âçv. Çr. 8,13,13.

अपभरणी f. Pl. *das letzte Mondhaus.*

अपभर्तर् Nom. ag. *Hinwegnehmer.*

अपभर्तवै Dat. Inf. *hinwegzunehmen* Ṛv. 10,14,2.

*अपभाषण Adj. *eine falsche* d. i. *fremde Sprache redend.*

अपभी Adj. *furchtlos.*

अपभूति f. *das Nichtgerathen.*

अपभ्रंश m. 1) *Herabfall, Sturz.* — 2) *falsche sprachliche Form.* — 3) *ein best. gering geachteter Dialect.* Dazu Nom. abstr. °ता f.

अपभ्रष्ट Adj. *verdorben* (Sprache), *provinciell.*

अपम 1) Adj. *der entfernteste, letzte.* — 2) m. *Declination eines Planeten.*

अपमङ्गल (Conj.) Adj. *Unheil bringend.*

अपमज्या f. *Sinus der Declination* Golâdh. 7,47.

अपमण्डल n. *Ekliptik.*

अपममण्डल n. dass. Golâdh. 6,9. 7,16.

अपमर्ण n. विश्वोरप° Name eines Sâman.

अपमर्द m. *feuchter Schmutz.*

अपमर्श m. (adj. Comp. f. आ) *Berührung.*

अपमल Adj. *rein* Spr. 4019, v. l.

अपमशिञ्जिनी f. = अपमज्या Gaṇit. Tripr. 46.

अपमान m. und weniger gut n. *Verachtung, Geringschätzung.*

अपमानिन् Adj. *geringachtend, verschmähend.*

अपमारिन् Adj. *wegsterbend, hinsiechend.*

1. अपमार्ग m. *Abwischung.*

2. अपमार्ग m. *Seitenweg.*

अपमार्जन 1) Adj. *abwischend, entfernend, zu Nichte machend.* — 2) n. *a) das Abwischen, Reinigen* Gaut. 2,2. — *b) Reinigungsmittel* Suçr. 2,357,7.

अपमित्य und *अपमित्यक n. *Schulden.*

*अपमुख P. 6,2,186.

अपमूर्धन् Adj. *kopflos.*

अपमृग Adj. *wildlos* 107,11.

अपमृत्यु m. *grosse Todesgefahr.*

अपमेघोदय Adj. *ohne Wolkenaufzug* Kumâras. 6,54.

अपयशस् n. *Unehre, Schande* 184,20. Veṇîs. 11,2.

अपयस्य Adj. *ohne Milchknollen.*

अपयातव्य n. impers. *aufugiendum.*

अपयान n. 1) *Rückzug, Flucht.* — 2) *das Weichen, zu Schanden Werden.* — 3) *Declination* (astron.) Comm. zu Ârjabh. 1,6. 4,1.

अपयोधरसंसर्ग Adj. (f. आ) *wobei keine Berührung der Brüste stattfindet* Ragh. 12,65.

अपय्यदीक्षित m. v. l. für अप्पदी°.

1. अपर 1) Adj. (f. आ) *a) der hintere, weiter gelegen.* — *b) der spätere* M. 9,99. — *c) der folgende.* — *d) westlich.* ततस् *westlich davon* 218,21. — *e) nachstehend, geringer, niedriger.* — *f) ein anderer.* किमपरम् *was Anderes?* und auch so v. a. *was thut dieses zur Sache? gleichviel. Ein anderer als* (Abl.; ausnahmsweise Gen. Spr. 7036); *der andere, ein anderer, — zweiter* (bei Vergleichungen); im Gegens. zu स्व *ein fremder.* Gegenüber von एक, अन्य oder क mit चिद् *der eine — der andere. Entgegengesetzt.* Gegenüber von अशुचि so v. a. *rein* Spr. 6522, von मह्हीयंस् so v. a. *geringer* 5692. — *g) absonderlich, aussergewöhnlich* 176,1. — 2) m. *Hinterfuss des Elephanten* Çiç. 5,48. — 3) f. आ *a)* **Westen.* — *b)* **Hintertheil des Elephanten.* — *c) Nachgeburt* (v. l. अवरा). — *d)* **Uterus.* — 4) *n. *Hintertheil des Elephanten.*

2. अपर n. und अपरी f. *Zukunft.*

*अपरकान्यकुब्ज m. N. pr. eines Dorfes *im Westen von* Kânjak. Adj. *dort befindlich.*

अपरकार्य n. *ein später zu vollbringendes Geschäft* Spr. 5012.

अपरकाल Adj. *von späterer Zeit.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâtj. Çr. 5,4,30. 9,13,10.

*अपरकाशकृत्स्न m. Pl. *die im Westen wohnenden Schüter des* Kâçakṛtsna.

अपरकाशि m. Pl. *die westlichen* Kâçi MBh. 6,9,42.

अपरकुन्ति m. Pl. *die westlichen* Kunti MBh. 6,9,43.

*अपरकृष्णमृत्तिका f. N. pr. eines Dorfes.

अपरगण्डिका m. Pl. N. pr. einer Hügelkette MBh. 6,6,35.

अपरगोदानीय m. N. pr. eines Dvîpa.

अपरचीन m. Pl. *die westlichen* Kîna.

अपरज Adj. *später geboren.*

अपरजन m. Sg. und Pl. *die westlichen Völker* Gop. Br. 2,6,16.

अपरजलधि m. *der westliche Ocean* Kâd. II,37,4.

अपरतस् Adv. 1) *an einem andern Orte.* — 2) *auf der Westseite* Çulbas. 3,71.

अपरताल N. pr. einer Gegend.

*अपरति f. = अवरति.

अपरत्र Adv. 1) *an einem andern Orte, anderswohin* Bhâvapr. 2,97. — 2) *im andern Falle.*

*अपरत्रैगर्तक Adj. Mahâbh. in Ind. St. 13,372.

अपरत्व und °क n. in der Phil. *das Nichtfernsein.*

अपरथा Adv. *anders.*

*अपरदक्षिणम् Adv. *südwestlich.*

अपरदिश् f. *Westen* Spr. 7639.

अपरनन्दा f. N. pr. eines Flusses.

अपरपक्ष m. *die zweite Hälfte eines Mondmonats.* Davon Adj. *अपरपक्षीय.

*अपरपञ्चाल m. Pl. *die westlichen* P.

*अपरपर Adj. Pl. = अपरे च परे च.

अपरपर्यट m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अपरपर्वत m. Pl. v. l. für अपरपर्यट.

*अपरपाञ्चालक Adj. von अपरपञ्चाल.

अपरपुरुष m. *Nachkomme* Çat. Br. 10,3,5,11.

अपरबल्लव m. Pl. *die westlichen* Ballava MBh. 6,9,62.

अपरभाव m. *Folge.*

1. अपरम् Adv. 1) *in der Folge, künftighin* 29,1. *darauf, nachher* 40,8. ततो ऽपरम् 25,17. — 2) *ferner, überdies, noch.* अपरं च 140,23. — 3) *westlich von* (Abl.).

2. अपरम् Adv. *künftig.*

*अपरमागधक Adj. Mahâbh. in Ind. St. 13,384.

*अपरयापात n. Titel einer Erzählung.

अपरयोग Adj. *ohne andere Zuthat, unvermischt* Âpast. 1,17,20.

अपररात्र m. *die zweite Hälfte der Nacht.*

अपरवक्त्र n. *ein best. Metrum.*

अपरवत्त् Adj. *ohne ein Folgendes.*

*अपरविदेह m. Pl. *die westlichen* Videha.

अपरवृक्ण Adj. *nicht mit einem Beile abgehauen* TS. 5,1,10,1. Çat. Br. 6,6,3,5.

अपरशैल m. Pl. N. pr. einer buddh. Schule.

अपरश्वस् Adv. *übermorgen* Gobh. 4,2,1.

अपरसक्थ n. *Hinterschenkel.*

अपरसद् Adj. *hinten sitzend* Tâṇḍja-Br. 1,5,2.

*अपरसमम् Adv. gaṇa तिष्ठद्ग्वादि in der Kâç.

*अपरस्पर Adj. Pl. *ununterbrochen.*

अपरस्परसंभूत Adj. *nicht Eines aus dem Andern entstanden.*

*अपरहैमन Adj. *auf die zweite Hälfte des Winters bezüglich* u. s. w.

अपराग m. *Abneigung, feindliche Gesinnung.*

अपराग्नि m. Du. *das westliche und südliche Feuer.*

अपराङ्ग n. *Theil eines Andern.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 4,276.

अपराङ्मुख Adj. *nicht den Rücken kehrend.*

अपराजयिन् Adj. *niemals verlierend* (im Spiele).

अपराजित 1) Adj. (f. आ) a) *unbesiegt, unbesiegbar, unüberwindlich.* — b) दिश् *Nordosten.* — 2) m. a) *ein best. giftiges Insect.* — b) *Bein. Vishṇu's und Çiva's. — c) N. pr. α) eines Rudra. — β) eines Schlangendämons. — γ) eines Sohnes des Kṛshṇa. — δ) eines Wesens im Gefolge Padmapâṇi's. — ε) *Pl. einer Klasse von Göttern bei den Ǵaina. — ζ) eines mythischen Schwertes. — 3) f. आ a) **Clitoria Ternatea Lin., Marsilea quadrifolia Lin., Sesbania aegyptiaca Pers.* — b) *ein best. Metrum.* — c) *die 10te Nacht im* Karmamâsa Ind. St. 10,296. — d) *eine Form der* Durgâ. — e) *ein zehnjähriges nicht menstruirendes Mädchen, welches bei der* Durgâ-*Feier diese Göttin vertritt.* — f) N. pr. eines Wesens im Gefolge der Durgâ. — g) N. pr. der Burg Brahman's Ḱhând. Up. 8,5,3. — 4) n. = 3) g) Kaush. Up. 1,3. 5.

अपराजिष्णु Adj. *niemals unterliegend.*

***अपराद्धपृषत्क** Adj. *dessen Pfeil das Ziel verfehlt, ungeschickt im Bogenschiessen.*

अपराद्धि f. *Versehen, Missgriff.*

***अपराद्धेषु** Adj. = अपराद्धपृषत्क.

अपराध m. (adj. Comp. f. आ) *Vergehen, Versehen, Fehler, Schuld; Beleidigung.*

अपराधभञ्जनस्तोत्र n. Titel einer *Hymne.*

***अपराधय** gaṇa ब्राह्मणादि.

अपराधिक Adj. = अपराधिन् und zugleich *ohne* Râdhikâ Spr. 7765.

अपराधिता f. Nom. abstr. von अपराधिन्.

अपराधिन् Adj. *eines Vergehens schuldig, der Jmdn beleidigt hat.*

अपराधीन Adj. *von keinem Andern abhängig* Çat. Br. 11,5,2,1.

अपरान्त 1) Adj. *im äussersten Westen wohnend, — befindlich.* — 2) m. a) *das Land im äussersten Westen.* Pl. *die Bewohner desselben.* — b) *Ende, Schluss.* — c) *Tod.* — d) *Untertheil des Hinterfusses eines Elephanten* Çiç. 11,7. Kir. 7,37.

अपरान्तक 1) m. Pl. *die Bewohner des äussersten Westens.* f. अपरान्तिका. — 2) f. °न्तिका *ein best. Metrum.* — 3) n. *ein best. Gesang.*

अपरापरणी Adj. *ohne Nachkommenschaft* AV. 12,5,45.

अपरापरोत्पत्ति f. *Entstehung Eines nach dem Andern* Njâjas. 3,2,11. Comm. zu 15.

***अपरापहारणा** f. gaṇa अक्षादि in der Kâç.

अपराभाव m. *das Nichtunterliegen, Nichtverkommen.*

अपराभूत Adj. *nicht unterlegen, — verkommen.*

अपरार्क m. N. pr. eines Commentators und eines Werkes.

अपरार्ध n. *die andere Hälfte* Çrut. 8.

अपराशा f. *Westen* Ind. St. 14,328.

अपरासिक्त Adj. *nicht verschüttet, — vorbei gegossen.*

अपराहृत Adj. *unvertrieben* AV. 18,4,38.

अपराह्ण m. *Nachmittag.*

***अपराह्णक** m. ein Mannsname.

***अपराह्णतन** und ***अपराह्णेतन** Adj. *nachmittägig.*

अपरिक्रम Adj. *der nicht umhergehen kann* R. 2,63,40.

अपरिक्रामम् Absol. *ohne umherzugehen.*

अपरिक्लिष्ट 1) Adj. *nicht leidend, — schwächlich* (Kuh) Jâǵn. 1,208. — 2) °म् Adv. *nicht ungern, gern* MBh. 3,2,62.

अपरिक्लेश m. *Wohlergehen* Mudrâr. 24,14. 25,1.

अपरिक्षत Adj. *unverletzt* Çâk. 72.

अपरिगणित Adj. *nicht aufgezählt, — aufgeführt.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अपरिगण्य Adj. *nicht zu berechnen, — genau anzugeben.*

अपरिगत Adj. *unbekannt, unerforschlich* Kâd. 90,19.

1. **अपरिग्रह** m. 1) *das Nichtumfassen, Nichteinschliessen* Comm. zu TS. Prât. 16,29. — 2) *Besitzlosigkeit* 285,28.

2. **अपरिग्रह** Adj. 1) *besitzlos.* — 2) *unbeweibt* Kumâras. 1,54.

अपरिचारक Adj. *ohne Pfleger.*

अपरिचित Adj. *unbekannt, mit Jmd nicht vertraut* Kâd. 117,3. 119,1. Mallin. zu Kir. 3,2. 21.

अपरिच्छद Adj. *ohne Gefolge, — Reisezeug* 169,15.

अपरिच्छिन्न Adj. *unbegrenzt* 261,23. Spr. 300.

अपरिच्छेद m. *Mangel einer Entscheidung* Çâk. 106.

अपरिजात Adj. *unreif geboren, nicht lebensfähig zur Welt gekommen.*

अपरिज्ञातपूर्व Adj. *früher nicht gekannt* MBh. 13,23,20.

अपरिज्यानि f. *das nicht zu Schanden Werden.* इष्टापूर्तस्य *eine best. Spende.*

अपरितोष Adj. *unbefriedigt.*

अपरित्याग m. *das Nichtaufgeben, das Nichtfahrenlassen* 279,13.

अपरित्याज्य Adj. *nicht aufzugeben, — fahren zu lassen* Kathâs. 3,37.

1. **अपरिनिष्ठान** n. *das nicht ganz fest Fixirtsein* J. R. A. S. 1863.

2. **अपरिनिष्ठान** Adj. *ohne Endziel* Comm. zu Njâjas. 3,2,42.

अपरिपक्व Adj. *nicht ganz reif* (Frucht, Geschwür, Verstand).

अपरिपर Adj. *keinen Umweg machend* Maitr. S. 3,7,7. 4,8,5.

अपरिपादिन् Adj. *dem Nichts zustösst* (von einem Schiffe) Mantrabr. 2,5,14.

अपरिपूत Adj. *ungereinigt* (Korn) M. 8,330.

अपरिभक्त m. *das Nichtumgehen Jmds beim Essen,* N. einer best. Begehung Lâṭj. 3,2,1.

अपरिभिन्न Adj. *nicht zerbröckelt* Çat. Br. 5,3,2,7.

अपरिमाण n. *Unbegrenztheit* Ǵaim. 6,4,36.

अपरिमित Adj. *ungemessen, unbegrenzt, von unbestimmtem Maasse* u. s. w. Çulbas. 1,99.

अपरिमितधा Adv. *in unzählbaren (-bare) Theilen (Theile).*

अपरिमितविध Adj. *unbestimmt wie vielfach* Çat. Br. 10,2,3,17.

अपरिमितालिखित Adj. *unbestimmt mit wie viel Strichen versehen* Çat. Br. 8,7,2,17. Kâtj. Çr. 16,4,25.

अपरिमेय Adj. *unzählbar, unzählig* Mâlatîm. 49,5.

***अपरिम्लान** m. *rother Kugelamaranth.*

***अपरियाणि** f. *das Nichtumhergehenkönnen* (als Verwünschung).

अपरिलोप m. *Nichteinbusse* Ṛv. Prât. 1,26 (16).

अपरिवर्गम् Adv. *ohne Ausnahme.*

अपरिवाद्य Adj. *nicht zu tadeln* Gaut. 8,13.

अपरिविष्ट Adj. *nicht umhüllt.*

अपरिवीत Adj. dass.

अपरिवृत Adj. *unumfangen, unumschlossen; uneingehegt* Gaut. 12,28.

अपरिशङ्कित Adj. *nicht geahnt* Spr. 194.

अपरिशुद्ध Adj. *ungereinigt, unrein* (eig. und übertr.) Suçr. 2,190,11.

अपरिशेष Adj. *ohne Rest, allumfassend.*

अपरिश्लथम् Adv. *recht stark, — fest* (umarmen) Uttarar. 108,18 (147,8).

अपरिसंवत्सर Adj. (f. आ) *kein volles Jahr bestehend* Âpast. 1,10,11.

अपरिसंख्यान n. *Unzählbarkeit, unendliche Verschiedenheit* Njâjas. 3,1,15.

अपरिसंख्येय Adj. *unzählbar, unendlich verschieden* Comm. zu Njâjas. S. 1, Z. 10. Davon Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अपरिसमाप्तिक Adj. *endlos.*

***अपरिस्कन्दम्** Absol. *ohne umherzuhüpfen* Bhaṭṭ. 9,75.

अपरिहत Çâk. 69,12 fehlerhaft für अपरिहृत.

अपरिहार m. *Nichtvermeidung* 279,21.

अपरिहार्य Adj. *nicht zu vermeiden* Gaut. 8,13. Ḱaraka 1,11. Spr. 2383.

अपरिहित n. *ein noch nicht getragenes, reines*

Kleid Âpast. 1,16,30.

अपरिहृत Adj. *nicht vermieden* Çâk. 69,12 (Conj.).

अपरिह्वृत Adj. *unbeschädigt, ungefährdet.*

अपरीक्षित Adj. *unüberlegt, unbesonnen* (von Sachen und Personen). °कारक n. Titel des 5ten Buches im Pańkat. nach der ed. Bomb.; °करणीय und °करित n. (wohl °कारित्व) bei Kos.

अपरीत 1) Adj. *unbezwungen, unbezwinglich.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अपरीवृत Adj. *unumschlossen* Ṛv. 2,10,3.

अपरुष् Adj. *frei von Zorn.*

अपरुष Adj. (f. आ) *nicht barsch, — roh.*

अपरूप n. *Missgestalt, Missgeburt.*

अपरेण Praep. *hinter; westlich von* (mit Acc.).

*अपरेतरा f. *Osten.*

अपरेद्युस् Adv. *am folgenden Tage.* संप्राप्ते *nachdem der folgende Tag gekommen war.*

*अपरेषुकामशम Adj. Ind. St. 13,393.

अपरोक्ष 1) Adj. *vor Augen liegend, wahrnehmbar.* — 2) °म् Adv. *im Angesicht von.* — 3) अपरोक्षात् *vor aller Augen, offenbar.* — 4) अपरोक्षे *in Jmds Beisein* 242,15.

अपरोक्षत्व n. *das vor Augen Stehen* 276,9.

अपरोक्षय्, °यति *sich von Etwas* (Acc.) *durch Augenschein überzeugen* 43,8.

अपरोक्षानुभव und अपरोक्षानुभूतिसुधार्णव m. Titel einer Schrift.

अपरोद्धर् Nom. ag. *Abhalter.*

अपरोध m. *Ausschluss, Verbot,* in अनप°.

अपरोधुक Adj. *abhaltend* Maitr. S. 2,2,1.

अपर्क्यपृष्ठ m. *ein best.* Ekâha Çâṅkh. Çr. 10,8,33.

अपर्ण 1) Adj. *blattlos.* — 2) f. आ Bein. der Umâ.

1. अपर्तु m. *nicht die rechte Jahreszeit* Gaut. 16,10.24. Âpast. 1,11,27.31.39.

2. अपर्तु Adj. *unzeitig; nicht der Jahreszeit entsprechend.* Adv. *ausserhalb der Jahreszeit* Gaut. 3,21.

*अपर्य्, अपर्यति Denom. von अपर.

अपर्यग्निकृत Adj. *den der Feuerbrand nicht umkreist hat* Çat. Br. 12,9,2,9.

अपर्यन्त Adj. 1) *unbegrenzt* 43,28. — 2) *mit Etwas nicht zu Ende* (*Stande*) *kommend* Lalit. 167,12.

अपर्यागत Adj. *kein Jahr alt* (Korn) Suçr. 1,199,17.

अपर्याप्त Adj. *nicht genügend, — ausreichend.*

अपर्याप्तवत् Adj. *nicht vermögend* (mit Inf.) Ragh. 16,28.

अपर्युषित Adj. 1) *ganz frisch, — neu* (eig. und übertr.) Veṇîs. 84,10. 89,17. — 2) *nicht alt geworden, alsbald getilgt* (Sünde) MBh. 1,170,21.

अपर्वक Adj. *ohne Gelenk.*

अपर्वतनदीवृत Adj. *ohne Berge, Flüsse und Bäume* R. ed. Bomb. 4,43,19.

*अपर्वदण्ड m. *ein best. Rohr* Râǵan. 8,78.

अपर्वन् n. 1) *eine Stelle, wo kein Gelenk ist,* 1,10. — 2) *kein natürlicher Haltepunkt in einer Erzählung* Kâm. Nîtis. 5,44. — 3) *ein Tag, der kein* Parvan *ist, ein gewöhnlicher Tag.* — 4) *die Zeit, da keine Sonnen- oder Mondfinsterniss Statt finden sollte,* MBh. Mâlav. Bhâg. P.

अपर्वभङ्गनिपुण Adj. Kâm. Nîtis. 11,40 vielleicht fehlerhaft für आपर्व°.

*अपल n. *Keil.*

अपलताभवन Adj. (f. आ) *ohne Lauben.*

अपलाप m. 1) *Läugnung, Verneinung.* — 2) **Zuneigung.* — 3) *Achselhöhle* Bhâvapr. 1,58.

अपलापिन् Adj. *verschweigend, verhehlend.*

अपलाल m. N. pr. eines Râkshasa.

अपलाश Adj. *unbelaubt.*

*अपलाषिका f. *Durst.*

*अपलाषिन् und *अपलाषुक Adj. *frei von Verlangen.*

अपलित Adj. *nicht ergraut.*

*अपलुपम् Acc. Inf. *abzureissen.*

अपल्पूलनकृत Adj. *ungebeizt.*

अपवक्तर् Nom. ag. *Abwehrer.*

अपवक्त्र und °क n. *ein best. Metrum.*

अपवत्स Adj. (f. आ) *kalblos.*

*अपवन n. *Park.*

अपवत् Adj. *wässerig.*

अपवमान m. *kein* Pavamâna *genanntes* Stotra. Loc. *ausser beim* P. St. Kâtj. Çr. 11,1,27.

अपवरक m. n. *Schlafgemach.*

अपवर्ग m. 1) *Abschluss, Ende* 227,25. — 2) *die letzte Befreiung der Seele, endliche Erlösung* 83,28. — 3) *der Ort, wo die endliche Erlösung Statt findet,* Bhâg. P. 5,20,45. — 4) *plötzliches zu Nichte Werden.* — 5) *Gabe, Geschenk.* — 6) *Beschränkung* (einer Regel) Çulbas. 2,50.

अपवर्जन n. 1) *das Beschliessen, Beendigen.* — 2) *das Abtreten, Geben* (z. B. einer Tochter zur Ehe). — 3) **das Verlassen.* — 4) **die letzte Befreiung der Seele.*

अपवर्ण Adj. *fehlerhaft dem Laute nach.*

अपवर्त m. 1) *der zur Reduction angewandte Divisor, der grösste gemeinschaftliche Divisor zweier Grössen.* — 2) *Reduction durch Division ohne Rest* Bîǵag. 39. 40.

अपवर्तन n. 1) **Umkehr, Flucht.* — 2) *das Wegrücken, Entfernen.* — 3) *das Entziehen.* — 4) und 5) = अपवर्त 1) und 2) Colebr. Alg. 153.

अपवर्तिका f. *Schurz.*

अपवर्त्य Adj. *durch Division auf die geringsten Grössen zu reduciren* Bîǵag. 46.

अपवाचन n. in अनप°.

अपवाद m. 1) *Widerlegung* 257,31. — 2) *Aufhebung, Zurücknahme; Ausnahme* 227,15. 228,11. 29. 238,19. — 3) *Tadel, üble Nachrede.* — 4) *Befehl, Geheiss* Kir. 14,27.

अपवादक Adj. *aufhebend, annullirend* Comm. zu TS. Prât. 14,5.6. तदपवादकत्व n. Nom. abstr. ebend.

°अपवादिन् Adj. *tadelnd.*

अपवाद्य Adj. *was aufgehoben, — annullirt wird* Comm. zu TS. Prât. 14,5.

*अपवारण n. *das Verbergen, Verstecken.*

अपवारितम्, °तकेन und °वार्य (307,25) Adv. im Drama *im Geheimen, so dass es nur die zunächst betheiligte Person hört* oder *sieht.*

अपवास m. 1) *das Verlöschen.* — 2) **eine best. Pflanze,* = पवास.

अपवाह m. 1) *Abfluss.* अपवाहतस् *auf der Seite des Abflusses.* — 2) *Wegführung.* वासिष्ठस्य oder वसिष्ठाप° N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) *Abnahme, Verminderung.* — 4) *ein best. Metrum.* — 5) Pl. N. pr. eines Volkes.

अपवाहक m. = अपवाह 3).

अपवाहन n. 1) *das Wegführen.* — 2) *Abnahme, Verminderung.*

अपवाह्य Adj. *wegzuführen.*

अपविक्षत Adj. *unverletzt.*

अपविघ्न Adj. *frei von Hindernissen* Ragh. 3,38. कच्चित्तातापविघ्नं ते *geht es ohne Hindernisse bei dir her?*

अपविद्ध Partic. von व्यध् mit अप.

*अपविषा f. *Kyllingia monocephala Lin.*

*अपवीणा P. 6,2,187.

अपवीरवत् Adj. *nicht mit einem Speere bewaffnet.*

अपवृक्तत्व n. *das Fertigsein, Nichts mehr zu thun Haben* Comm. zu Kâtj. Çr. 493,24. 528,19.

अपवृज्य Adj. in अनप°.

1. अपवृत्त n. *Ekliptik* Golâdh. 8,69. 11,3.

2. अपवृत्त Adj. *von schlechtem Benehmen* 106,18.

अपवृत्ति f. *das Ablaufen, Abrutschen* Spr. 52.

अपवेध m. *fehlerhafte Durchbohrung.*

अपव्याख्या f. *falsche Erklärung.*

अपव्यापार Adj. *ohne Beschäftigung, — Amt.*

अपव्रत Adj. 1) *ungehorsam.* — 2) *das gewohnte Thun aufgebend.*

अपशङ्कम् Adv. *furchtlos.*

अपशब्द m. 1) *üble Nachrede* Spr. 2911. 7854. — 2) *verdorbene Wortform, ungrammatische Sprache* ebend.

अपशब्दखण्डन n. Titel eines Werkes.

अपशव्य Adj. *für das Vieh nicht dienlich.*

अपशशितिलक Adj. *ohne Mond als Stirnmahl.*

अपशस्त्र Adj. *waffenlos.*

अपशिरस्, अपशीर्ष und अपशीर्षन् Adj. *kopflos.*

1. अपशु m. *zum Opfer untaugliches Vieh* NJÂJAM. 1,4,43. Davon Nom. abstr. ॰त्व n. Comm. ebend.

2. अपशु Adj. *ohne Vieh, — Opferthier* ÂÇV. GṚHJ. 4,8,38.

अपशुघ्नी Adj. f. *kein Vieh tödtend.*

*अपशुच् m. *die Seele.*

अपशुष्क Adj. (f. आ) *abwendig* (Comm.).

अपशूद्र m. *kein* Çûdra GAIM. 6,1,33.

अपशूल Adj. *ohne Spiess.*

अपशोक 1) Adj. *kummerlos.* — 2) *m. *Jonesia Asoka Roxb.*

अपश्चाद्दघ्वन् und अपश्चाद्दघ्वन् Adj. *nicht zurückbleibend, — zu kurz kommend* MAITR. S. 3,9,4.

1. अपश्चिम Adj. *nicht der letzte.*

2. अपश्चिम Adj. *der allerletzte, äusserste.* ॰म् Adv. *zum allerletzten Mal* MṚKKH. 155,12.

अपश्य Adj. *nicht sehend.*

अपश्यना f. *das Nichtsehen* (buddh.).

अपश्यन्त् Adj. *nicht sehend* MṚKKH. 111,3.

अपश्रय m. *Polster.*

अपश्री Adj. *der Schönheit beraubt.*

अपश्रुति Adj. *den Ohren unangenehm.*

*अपष्ठ m. n. *Spitze des Wiederhakens, mit dem ein Elephant geleitet wird.*

अपष्ठु 1) *Adj. *a) entgegengesetzt.* — *b) der linke.* — 2) Adv. *a) in verkehrter Weise, falsch* ÇIÇ. 15,17 (अपष्ठु प॰ zu lesen). — *b)* **tadellos.* — *c)* **schön, reizend.* — 3) *m. *Zeit.*

*अपष्ठुर und *अपष्ठुल Adj. *entgegengesetzt.*

1. अपस् n. 1) *Werk, Handlung,* insbes. *das heilige Werk am Altar.* — 2) *bewegliche Habe.*

2. अपस् 1) Adj. *werkthätig, werkkundig.* — 2) f. Pl. *a) die Finger.* — *b) die drei Göttinen der heiligen Rede.*

3. अपस् Adj. *aquosus.*

अपसद m. *ein Ausgestossener, der Schlechteste unter.* विहंगाप॰ *ein niederträchtiger Vogel* KÂD. 218,21. — Pl. *Kinder aus gemischten Ehen, wenn der Vater einer niedrigeren Kaste als die Mutter angehört.*

*अपसमम् Adv. gaṇa तिष्ठद्गादि. v. l. अपरसमम्.

अपसर m. 1) wohl *das Abgehen von Etwas* (in अनप॰). — 2) *Entfernung, Distanz* GOLÂDH. 13,26.

अपसरण n. *das Fortgehen, Rückzug* Spr. 408. ॰तस् ÇAT. BR.

*अपसर्जन n. 1) *das Verlassen.* — 2) *das Spenden.* — 3) *die letzte Befreiung der Seele.*

अपसर्प m. *Späher* BÂLAR. 13,2.

अपसर्पण n. *das Fortgehen, Sichentfernen, Weichen.* Mit प्रति *das Zurückkehren nach.*

अपसर्पिणी f. = अवसर्पिणी.

अपसलवि und अपसलैस् Adv. 1) *nach links hin.* — 2) *mit der Stelle zwischen Daumen und Zeigefinger.*

अपसव्य Adj. 1) *nicht der linke, der rechte.* ॰म् mit कर् *Jmden* (Acc. und Loc.) *die rechte Seite zukehren* und *die heilige Schnur auf die rechte Schulter hängen.* — 2) in der Auguralkunde *von rechts nach links gerichtet, zur Linken stehend, nach links sich bewegend.* Dazu Adv. ॰म् und ॰सव्येन *zur Linken, von rechts nach links.* — 3) **entgegengesetzt* (= 2).

अपसव्यवन्त् Adj. *wobei die heilige Schnur auf der rechten Schulter hängt.*

अपसार m. *Ausgang, Ausweg.*

अपसारण n. *das Entfernen, Fortlassen.*

अपसारिन् Adj. *abnehmend, sich vermindernd.*

अपसार्य Adj. *fortzuschicken, zu entfernen.*

*अपसार्वसेनि Adv. *mit Ausnahme von* Sârvaseni KÂÇ. zu P. 6,2,33.

अपसिद्धान्त m. *eine Behauptung* oder *ein Dogma im Widerspruch mit dem eigenen System* NJÂJAS. 5,2,1.24. SARVAD. 13,4.

अपसी s. 2. अपस्य.

*अपसीर P. 6,2,187.

अपसृति f. *Entfernung, Distanz* GOLÂDH. 13,27.

अपसृप्ति f. *Fortgang, Weggang aus* (Abl.).

*अपसौवीरम् Adv. *mit Ausnahme von* Sauvîra KÂÇ. zu P. 6,2,33.

अपस्कम्भ m. *Befestigung.*

अपस्कर m. 1) *Theil eines Wagens.* Auch n. — 2) *Excremente* LA. 4,6. — 3) **Schamtheile.*

अपस्खल m. *das Ausgleiten.*

अपस्तम्ब und ॰स्तम्भ m. *ein luftführendes Gefäss an der Seite der Brust* BHÂVAPR. 1,58.

अपस्नान n. 1) *Wasser, in dem sich ein Anderer gebadet hat.* — 2) **Abwaschung nach einem Todesfall.*

अपस्पति m. N. pr. eines Sohnes des Uttânapâda.

अपस्पर्श Adj. (f. आ) *unempfindlich.*

1. अपस्पृश् Adj. *nicht hart berührend, — wehe thuend.*

2. अपस्पृश् Adj. *sich nicht berühren lassend,* in अनप॰.

*अपस्फिग n. P. 6,2,187.

अपस्फुर्, अपस्फुर (in अनप॰) und अपस्फुरन्त् (in अनप॰) Adj. *wegschnellend, ausschlagend.*

अपस्मय Adj. *ohne Hochmuth.*

अपस्मार m. (*Verlust des Bewusstseins*) *Besessensein; Fallsucht* KARAKA 2,8. 8,8.

अपस्मारिन् Adj. *besessen; von Fallsucht behaftet.*

अपस्मृति Adj. 1) *keine Erinnerung von Etwas habend.* — 2) *an Etwas nicht denkend, zerstreut.* — 3) *kein klares Bewusstsein habend, ausser sich.*

अपस्य्, ॰स्यति *thätig sein.*

1. अपस्य 1) Adj. *geschäftig.* — 2) अपस्या f. *Geschäftigkeit, Thätigkeit.*

2. अपस्य 1) Adj. अपसिम्र (f. अपसी) *aquosus.* — 2) f. आ Bez. *bestimmter Backsteine.*

अपस्यु Adj. *geschäftig.*

अपस्वान m. *Orkan* ÂPAST. 1,11,30.

॰अपह Adj. (f. आ) *abwehrend, vertreibend, zu Nichte machend* 72,18. 101,12. Spr. 7853.

अपहतपाप्मन् Adj. *vom Uebel befreit* ÇAT. BR. 2,1,3,4. 6,2,2,19.

अपहति f. *Abwehr, Vertreibung.*

अपहनन n. *das Abhalten,* in अनप॰.

अपहन्तृ Nom. ag. (f. ॰हन्त्री) *Abwehrer, Vertreiber.*

अपहरण n. 1) *das Forttragen, Entwenden.* — 2) *das Weiterbefördern* (eines Flüchtlings) MṚKKH. 111,9. — 3) *das Entfernen, Vertreiben, zu Nichte Machen.* श्रमाप॰ *der Müdigkeit* KÂD. II,36,18.

अपहरस् Adj. *nicht verderblich* TÂṆḌJA-BR. 12,13,4.

अपहर्त m. = अपहर्तृ *Wegnehmer.*

अपहर्तृ Nom. ag. 1) *Hinwegführer.* — 2) *Wegnehmer, Entwender.* — 3) *Entferner, zu Nichte Macher.* — 4) N. pr. eines Schlangendämons.

अपहर्तव्य Adj. *hinwegzuführen* 152,2.

अपहर्ष Adj. *keine Freude verrathend* (Blick) KÂD. II,60,19.

*अपहल P. 6,2,187, Sch.

अपहस्त m. *Stoss mit der Hand* (*Rücken der Hand* Comm.).

अपहस्तय्, ॰यति *von der Hand schlagen, von sich stossen, zur Seite schieben, abschütteln, zurückweisen* SARVAD. 124,7. ॰हस्तित Partic. KÂD. 227,15. 262,20.

अपहानि f. *das Schwinden.*

अपहार m. 1) *das Fortreissen, Mitsichreissen.* — 2) *Fortnahme, Entwendung, Raub.* — 3) *Verscheuchung, Entfernung.* — 4) *Verheimlichung, Verläugnung* ÇÂK. 13,21.22. — 5) *Vorenthaltung.* — 6) *ein abgerissenes Stück.* — 7) *Verlust.*

अपहारक Adj. 1) *entwendend, stehlend, Dieb.* — 2) *verheimlichend, verläugnend.*

अपहारण n. *das Wegführenlassen* Spr. 7312, v. l.

अपहारवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अपहारिन् Adj. 1) *mit sich fortreissend* (auch in übertr. Bed.). — 2) *wegnehmend, entwendend.* — 3) *entfernend, zu Nichte machend.* — 4) *verheimlichend, verläugnend.*

अपहास m. 1) *spöttisches Lachen.* — 2) **Lachen ohne Veranlassung.*

अपहास्य Adj. *zu verlachen, — verspotten.*

अपहिंकार Adj. *ohne Silbe* हिङ्.

अपहृति f. *das Fortnehmen, Entfernen* Spr. 7759.

अपह्नव m. 1) *Läugnung, das in Abrede Stellen* 242,1. — 2) *Verhüllung, Einkleidung.* — 3) *Genugthuung* ÇAT. BR. — 4) **Zuneigung.*

अपह्नुति f. *Läugnung* und auch *Verhüllung, Einkleidung* (als eine best. rhet. Figur) VÂMANA 4,3,5.

अपह्नोतर् Nom. ag. *Läugner, etwas in Abrede stellend.*

अपह्रास m. *Verminderung.*

अपह्रेपण n. *das Beschämen.*

अपांवत्स m. *ein best. Stern.*

अपाक् s. अपाञ्च्.

1. अपाक Adj. *von fern kommend, aus der Ferne sichtbar.*

2. अपाक m. *Unverdaulichkeit.*

3. अपाक Adj. *unreif* (Geschwüre u. s. w.).

अपाकचक्षस् Adj. *fernglänzend.*

अपाकज Adj. (*nicht gereift*) *ursprünglich, natürlich.*

अपाकरण n. 1) *das Wegtreiben.* — 2) *das Abliefern, Abtragen* (einer Schuld).

अपाकरिष्णु Adj. *übertreffend* (mit Acc.) Spr. 5896.

*अपाकर्तोस् Abl. Inf. mit पुरा *vor dem Wegtreiben.*

अपाकर्मन् n. *Ablieferung, Abtragung,* in अनपा°.

*अपाकशाक n. *Ingwer.*

अपाका Adv. *fern.*

अपाकात् Adv. *aus der Ferne.*

अपाकिन् Adj. 1) *unverdaulich.* — 2) *unreif* (Geschwüre u. s. w.).

अपाकृति f. *Fernhaltung.*

अपाकेस्थ Adj. *fern stehend.*

अपाक्तात् Adv. *von hinten.*

*अपाक्ष Adj. = अध्यक्ष, प्रत्यक्ष.

*अपाग्भव Adj. = अपाचीन GAL.

अपाङ्क्तेय und अपाङ्क्त (GAUT. 17,18. 21,11) Adj. *nicht würdig mit andern geachteten Personen an Etwas Theil zu nehmen.* Dazu Nom. abstr. अपाङ्क्तेयत्व n.

अपाङ्ग 1) *Adj. *glied —, körperlos.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ und ई) a) *der äussere Augenwinkel.* — b) *gefärbtes Mal auf einem Körpertheile.*

*अपाङ्गक m. *Achyranthes aspera.*

*अपाङ्गदर्शन n. und अपाङ्गदृष्टि f. (Spr. 3395) *Seitenblick.*

*अपाङ्गदेश m. = अपाङ्ग 2) a).

अपाङ्गनेत्र Adj. (f. आ) *zur Seite blickend.*

अपाङ्गप्रेक्षित n. und अपाङ्गमोक्ष m. *Seitenblick.*

अपाचक Adj. *nicht für sich selbst kochend* MBH. 12,12,10.

*अपाचीतरा f. *Norden.*

अपाचीन Adj. 1) *rückwärts —, westlich belegen.* — 2) **südlich.* — 3) **umgekekrt.*

अपाच्य, अपाचिम Adj. 1) *westlich.* — 2) *südlich.*

अपाञ्च् 1) Adj. (f. अपाची) a) *rückwärts —, westlich gelegen, — gewandt* AV. 3,3,6. — b) **südlich.* — 2) Adv. अपाक् *im Westen.* — 3) *f. अपाची *Süden.*

*अपाञ्जस् P. 6,2,187.

*अपाटव n. *Unwohlsein.*

अपाणि Adj. *ohne Hände.*

अपाणिनीय Adj. *nicht* Pâṇini *eigen* Ind. St. 13,149.

अपाणिपाद Adj. *ohne Hände und Füsse* 273,15.

अपाण्डव Adj. *ohne* Pâṇḍava VEṆIS. 87.

अपातक n. *kein Verbrechen* 120,16. GAUT. 5,24.

अपात्त Partic. von दा, ददाति mit अपा.

*अपात्यय m. *das Abläugnen, Verheimlichen.*

1. अपात्र m. (selten) und n. *unwürdige Person* 172,30. 184,14.

2. अपात्र Adj. *ohne Gefäss.* Davon Nom. abstr. °त्व n. GAIM. 4,1,34. °ता Comm. ebend.

अपात्रकृत्या f. *eine Handlung, die Jmdn zu einer unwürdigen Person macht.*

अपात्रवर्षण n. *das Spenden an Unwürdige* Spr. 413.

अपात्रवर्षिन् Adj. *Unwürdigen spendend* 158,2.

अपात्रीकरण Adj. *zu einer unwürdigen Person machend.*

अपाद 1) Adj. *ohne Stollen, nicht metrisch* KÂVJÂD. 1,23. — 2) *f. आ = वल्गुली GAL.

अपादक Adj. *fusslos.*

अपादातर् Nom. ag. *Wegnehmer.*

अपादादि m. *nicht der Anfang eines Stollens* VS. PRÂT. 2,17.

अपादान n. 1) *das bei einer Trennung am Platz Verbleibende* (der Begriff des Ablativs). — 2) *das wovon ein Stück abgeschnitten worden ist, das zurückgebliebene St.* Comm. zu NJÂJAM. 6,4,1. Dazu Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अपाद्य Adj. (f. आ) Bez. *bestimmter* Ishṭi.

*अपाघन् P. 6,2,187.

अपान m. 1) *der eingezogene, von oben nach unten sich bewegende Hauch im Körper* 264,20.24. अपानन्नूपं n. ÇAT. BR. 11,2,7,27. — 2) *After* 44,27.28. — 3) Name eines Sâman TÂṆḌJA-BR. 5,4,2. वसिष्ठस्य अ° desgl.

अपानदा Adj. *den Einhauch schenkend.*

*अपानपवन m. = अपान 1).

अपानपा Adj. *den Einhauch schützend.*

अपानभृत् Adj. Bez. *best. Ziegeln.*

अपानृत Adj. *frei von Lüge, wahr.*

अपानोद्गार m. *Farz* Spr. 2259.

अपान्तरतमस् m. N. pr. eines alten Weisen.

*अपांनप्तर् m. = अपां नपात्.

*अपांनप्त्रिय und °नप्त्रीय Adj. P. 4,2,27.28.

*अपांनाथ m. 1) *das Meer.* — 2) Bein. Varuṇa's.

अपांनिधि m. 1) *Bein. Çiva's. — 2) Name eines Sâman.

अपाप Adj. (f. आ) *nicht schlecht, unschuldig* 105,6. MṚKKH. 154,1.2. 155,11.

अपापकाशिन् Adj. *nicht hässlich aussehend.*

अपापकृत् Adj. *nicht Böses thuend.*

अपापचेतस् Adj. *von guter Gesinnung, unschuldig* MBH. 3,63,17.

अपापपुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

अपापवस्यस n. *keine verkehrte Ordnung, kein Wirrwarr.*

अपापविद्ध Adj. *nicht mit Fehlern behaftet.*

अपामंभविष्णु (अपामनंभ°?) Adj. *nicht krätzig werdend* MAITR. S. 3,6,8.

अपामार्ग m. *Achyranthes aspera.* अपामार्गतैल n. Mat. med., अपामार्गतण्डुल m. und अपामार्गहोम m.

अपामार्जन n. *das Abwischen, Wegkehren, Abwehren.* °स्तोत्र n. Titel einer *Hymne.*

अपामीव n. und अपामीवन् m. n. Name eines Sâman (auch आदित्यस्य, इन्द्रस्य).

अपांपति m. 1) *das Meer.* — 2) Varuṇa.

*अपांपित्त n. *Feuer.*

अपाय m. 1) *Weggang, das Sichentfernen.* — 2) *das Entzogenwerden von* (Abl.) NJÂJAM. 3,5,29. — 3) *Ausgang, Ende.* — 4) *Verfall.* — 5) *Vergehen* LA. 25,17. — 6) *Nachtheil, Schaden, Gefahr* ṚV. PRÂT. 11,34.

अपायति f. (?) KÂṬH. 28,3.

अपायन n. *das Weggehen, Sichentfernen.*

अपायिन् Adj. *abgehend, mangelnd.*

1. अपार m. *diesseitiges Ufer.*

2. अपार Adj. (f. आ) 1) *unbegrenzt, unermesslich.* अपारे so v. a. *auf hohem Meere.* — 2) *auf hohem Meere befindlich.*

अपारपार Adj. *über das unermessliche Meer* (des Lebens) *hinüberführend* VP. 1,15,56.

अपारयत् Adj. *nicht vermögend, — könnend* KÂD.

239,24. II,42,14.

अपार्ण Adj. *entfernt von* (Abl.).

अपार्थ Adj. 1) *zwecklos, unnütz.* °म् Adv. *ohne eigennützige Motive* GAUḌAP. zu SÂṂKHJAK. 60. — 2) *sinnlos.*

अपार्थक 1) Adj. (f. अपार्थिका; अपार्थका fehlerhaft) = अपार्थ 1) und 2). n. *Unsinn* NJÂJAS. 5,2,10. °म् Adv. *in uneigennütziger Weise* SÂṂKHJAK. 60.

अपार्थिव Adj. *nicht irdisch* RAGH. 8,34.

अपार्धक्षेत्र Adj. *nur ein halbes Feld einnehmend* Ind. St. 9,442. 10,287.

अपार्ध्य m. Pl. N. pr. der Verfasser eines Mantra Ind. St. 3,458.

अपाल 1) Adj. (f. आ) *ohne Hüter, — Hirten* R. ed. Bomb. 2,14,54. BHAṬṬ. 5,66. — 2) f. आ N. pr. einer Tochter Atri's.

*अपालङ्क m. *Cathartocarpus fistula.*

अपालम्ब m. *ein vom Wagen herabhängendes Holz zum Hemmen desselben.*

अपालयत् Adj. *nicht schützend* Spr. 6416.

अपावृत् in अनपावृत्.

अपावृति f. *Verschluss.*

अपावृत्त* n. *das Sichwälzen eines Pferdes.*

अपावृत्तक Adj. *flüchtig geworden.*

*अपावृत्ति f. = उद्वर्तन.

अपाव्य Adj. als Bez. bestimmter Götter und Mantra. Davon Nom. abstr. °त्व n. KÂṬH. 30,9.

*अपाश्या f. P. 6,2,156, Sch.

अपाश्रय m. 1) *Rücklehne* DAÇAK. 90,13. — 2) *Stütze, Halt.* — 3) etwa *Zelt* R. 5,11,19. — 4) * *Gitter, Geländer.*

अपाश्रयण n. *das Sichanlehnen* GAUT. 2,14.

अपाश्रयवत् Adj. *eine Stütze habend an* (Instr.).

°अपाश्रयिन् Adj. dass.

अपाषण्ड Adj. *nicht ketzerisch* BHÂG. 5,26,22 (अपाषाण्ड BURN., अपाखण्ड ed. Bomb.).

अपाष्टि f. in अयोऽपाष्टि = अपाष्ठ, अपाष्ठि.

अपाष्ठ m. (adj. Comp. f. आ) *Haken.*

अपाष्ठवत् Adj. *mit Haken versehen.*

अपाष्ठिहन् und °हन् Adj. *mit den Krallen tödtend* ÇAT. BR. 12,7,1,6. 2,15.

अपासङ्ग m. 1) von unbekannter Bed. KÂṬH. 25,2. — 2) *= उपासङ्ग *Köcher.*

अपासन n. 1) *das Wegwerfen, Weglegen.* — 2) * *Mord.*

अपि 1) Praep. mit Verben oder in Verbindung mit einem Loc. (im ṚV.) *dicht an, hinein in, in, bei.* — 2) Adv. *a*) *dazu, auch, ferner, desgleichen.* अपि च, चापि, अपि चैव, चैवापि und तथैवापि dass. अपि — अपि (oder च) *sowohl — als auch.* येऽपि — तेऽपि *auch diejenigen, welche.* न केवलम् — अपि *nicht nur — sondern auch* 96,28. 97,20. वापि und अपि वा *oder auch.* वापि — अथ वा — वापि *entweder — oder — oder auch.* यदि वा — यदि वापि — यदि वापि mit Potent. *sei es, dass — oder dass — oder auch dass.* न — नापि — न चैव (auch ohne Wiederholung der Negation) *weder — noch — noch auch.* — *b*) *auch* so v. a. *sogar, selbst, obgleich.* अपि च dass. यद्यपि, अपि ह यदि (27,20) und यदि चेत् *selbst wenn.* तथापि *dennoch.* In einem negativen Satze *nicht einmal.* अपि च — न चापि *sogar — nicht aber* so v. a. *lieber — als.* — *c*) *aber,* insbes. beim Wechsel des Subjects. — *d*) *nur.* — *e*) *wenigstens, doch, tamen.* — *f*) giebt einem Interrogativum die Bed. eines Indefinitum. — *g*) nach Zahlwörtern so v. a. *alle.* Eben so अपि च und अपि चैव. अन्ये ऽपि und परे ऽपि *die übrigen.* Pleonastisch nach उभ, उभय, सर्व und अशेषतस्. — *h*) am Anfange eines Satzes Fragepartikel. — *i*) am Anfange eines Satzes mit einem Potent. *ach wenn doch.* — *k*) अपि नाम am Anfange eines Satzes *ob wohl, vielleicht.* — *l*) न च — अपि तु *nicht — sondern* Spr. 5257. — *m*) * vor einem Imperat. bei einer freundlichen Aufforderung. — *n*) *सर्पिषो ऽपि स्यात् = सर्पिषो बिन्दुरपि स्यात्.

अपिकक्ष m. 1) *die Gegend der Achselgruben und Schulterblätter.* — 2) N. pr. eines Mannes; Pl. *seine Nachkommen.*

(अपिकक्ष्य) °कक्षिअ Adj. *in der Gegend der Achselgruben befindlich.*

अपिकर्ण m. *die Gegend des Ohres.*

अपिगुण Adj. *vorzüglich, vollkommen.*

*अपिगृह्य (ved.) und *आगृह्य Adj.

*अपिच्छका f. *ein best. Vogel* GAL.

अपिज Adj. *nachgeboren, hinzugeboren.*

अपित् Adj. *versiegt, vertrocknet.*

अपितर् m. *Nicht-Vater* ÇAT. BR. 14,7,1,22.

अपितृक Adj. *vaterlos* ÂPAST. 1,11,2.

अपितृदेवत्य Adj. *nicht an die Manen als Gottheit sich richtend* 35,26. ÇAT. BR. 11,1,2,3.

अपित्र्य Adj. *nicht väterlich* 201,4.

अपित्व n. *Betheiligung, Antheil* 28,13.

अपित्विन् Adj. *betheiligt, Antheil habend.*

अपिद्रष्टर् Nom. ag. *Zuschauer, Aufseher* Ind. St. 10,144.

अपिधान 1) n. *a*) *das Bedecken.* — *b*) *Bedeckung, Hülle, Decke.* — *c*) *Verschluss.* — *d*) *Schloss, Riegel.* — 2) अपिधानी f. etwa *Teppich.*

अपिधानवत् Adj. *verdeckt.*

अपिधि m. *dargereichte Gabe.*

अपिनद्धमुख Adj. *dessen Maul verbunden ist* AV. PAIPP. 19,8.

अपिनेतर् Nom. ag. *Hingeleiter zu* (Gen.) ÇAT. BR. 12,4,4,1.

अपिपक्ष m. *Seitengegend.*

अपिपास Adj. *durstlos, kein Verlangen mehr empfindend.* Davon अपिपासत्व n. *Durstlosigkeit* Ind. St. 9,154.

अपिप्राण Adv. (f. ई) *jeden Athemzug begleitend.*

अपिभाग Adj. *Antheil habend.*

अपिमन्त्र Adj. *Rede stehend* KÂṬH. 13,1.

अपिवत् Adj. अपि *enthaltend.*

अपिवान्यवत्सा f. = अभिवान्यवत्सा.

अपिवाप m. Bez. *eines best.* Puroḍâça.

अपिव्रत Adj. *an einer religiösen Feier betheiligt, blutsverwandt.*

अपिशर्वर 1) Adj. *in die Nacht reichend, nächtlich.* — 2) n. *Nachtzeit.*

अपिशल m. N. pr. eines Mannes; Pl. *seine Nachkommen.*

अपिशसस् Abl. Inf. mit पुरा *ohne wegzuschneiden.*

अपिष्ट Adj. *ungemahlen* ÇAT. BR. 2,6,1,5.

अपिहित Partic. von धा, दधाति mit अपि.

अपिहिति f. *Verschluss* MAITR. S. 2,4,2. TÂṆḌJA-BR. 18,5,4. 21,7,5.

अपी f. s. अप्य.

अपीच्य, अपीचिअ Adj. 1) *geheim, verborgen.* — 2) *sehr schön, reizend.*

अपीजु Adj. *antreibend.*

अपीडयत् Adj. 1) *nicht anstrengend, — ermüdend* Spr. 441. — 2) *nicht beeinträchtigend, nicht brechend* (व्रतम्, धर्मम्).

अपीडा f. *Nichtschädigung, Nichtbeeinträchtigung* MBH. 12,87,32.

अपीडित Adj. 1) *nicht gepresst, — gedrückt* Spr. 3590. — 2) *unverletzt, unversehrt* GAUT. 1,25.

अपीडितवर्णम् Adv. *ohne einen Laut zu quetschen* SUÇR. 1,13,5.

1. अपीत Adj. *eingegangen in* (Acc.), *sich vereinigt habend mit* ÇAT. BR. 10,5,2,15. KHÂND. UP. 6,8,1.

2. अपीत Adj. 1) *nicht getrunken* Spr. 442. — 2) *noch nicht getrunken habend* MBH. 2,52,44.

अपीति f. *das Eingehen in Etwas, Verschwinden.*

अपीनस m. *verstopfte Nase, Schnupfen.*

अपीव्य Adj. v. l. für अपीच्य 2).

अपुंश्चलीय Adj. *kein Hurenkind* Spr. 3591.

अपुंस् s. अपुमंस्. अपुंस्त्व n. *Unmannheit.*

अपुंस्का Adj. f. *gattenlos* BHAṬṬ. 5,70.

*अपुच्छा f. *Dalbergia Sissoo Roxb.*

अपुण्यभाज् Adj. *unglückselig* KÂD. II,82,2.

अपुण्यवत् Adj. dass. Kād. II, 89, 9. 123, 13.

1. अपुत्र m. *Nichtsohn.*

2. अपुत्र (f. आ) und अपुत्रक (f. अपुत्रिका) *sohnlos.*

अपुत्रता f. *Sohnlosigkeit.*

अपुत्रिक Adj. *der keine Tochter hat, die er an Sohnes Statt annehmen könnte.*

अपुत्रिन् (108,6), अपुत्रिय und अपुत्र्य Adj. *sohnlos, kinderlos* Mantrabr. 1,4,2. Çāṅkh. Gṛhj. 1,18.

अपुनःपराजय m. *das nicht wieder Verlieren.*

अपुनर् Adv. 1) *ein für allemal.* — 2) mit भू *noch nicht wieder zusichkommen* Çat. Br. 12,7,2,10.

अपुनरपगम m. *das nicht wieder Fortgehen.*

अपुनरावर्तन n. *Nichtwiederkehr* (in's Leben) Saṁnj. Up. 3.

अपुनरावृत्ति f. dass. und auch so v. a. *Tod.*

अपुनरुक्त 1) Adj. *nie zu viel, wovon man nicht genug haben kann* Kād. II,69,8. 127,1. 142,22. — 2) n. (Njājas. 5,2,15) und °रुक्ति f. *keine unnütze Wiederholung.*

*अपुनर्गेय Adj. *nicht zum zweiten Mal zu singen* Ind. St. 13,485.

अपुनर्जन्मन् Adj. *nicht wiedergeboren werdend.*

अपुनर्दर्शन n. *das Nichtwiedersehen.*

अपुनर्दीयमान Adj. *nicht zurückgegeben werdend* AV. 12,5,44.

अपुनर्निवर्तम् Absol. *ohne Wiederkehr* Tāṇḍja-Br. 4,3,10.

अपुनर्भद्य Adj. *nicht wieder zu geniessen* TBr. 3,2,2,11.

अपुनर्भव m. 1) *Nichtwiederkehr* (z. B. von Krankheiten). — 2) *das Nichtwiedergeborenwerden, endliche Erlösung.*

अपुनर्भाव m. = अपुनर्भव 2).

अपुनर्भाविन् Adj. 1) *nicht wiederkehrend, der letzte* Veṇīs. 115. — 2) *nicht wiedergeboren werdend.*

अपुनःसंभव Adj. (f. आ) *nicht wieder erstehend.*

अपुमंस् m. *Nichtmann, Eunuch* Bhar. Nāṭjaç. 34,53.

अपुरस्तात् Adv. *nicht von Osten* Kātj. Çr. 21,4,10.

अपुरुषाभिवीत Adj. *nicht von Menschen angetrieben* Çat. Br. 4,5,8,11.

अपुरोगव Adj. *führerlos* Ait. Br. 6,35.

अपुरोडाश Adj. (f. आ) *ohne* Puroḍāça Kātj. Çr. 25,3,23.

अपुरोऽनुवाक्यक Adj. *ohne* पुरोऽनुवाक्या.

अपुरोरुक्क Adj. *ohne* पुरोरुच्.

1. अपुरोहित m. *kein* Purohita Çat. Br. 6,6,3,12.

2. अपुरोहित Adj. *ohne* Purohita Ait. Br. 8,24.

अपुवाय्, °यते *schlecht werden, verderben.*

अपुष्कल Adj. *nicht zutreffend* Veṇīs. 70,22.

अपुष्ट Adj. 1) *nichtssagend, überflüssig* Kāvjapr. 7,7. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) **leise.*

अपुष्टार्थ n. in der Rhetorik *ein gesuchter und dabei nichtssagender Ausdruck.* Dazu Nom. abstr. °त्व n.

अपुष्प 1) Adj. (f. आ) *blüthenlos.* — 2) *m. *Ficus glomerata* Nigh. Pr.

*अपुष्पफलद् m. *Artocarpus integrifolia* und *Ficus glomerata* (Nigh. Pr.).

*अपुस् n. v. l. für वपुस् Naigh. 3,7.

अपूजित Adj. *ungeehrt* Spr. 445.

अपूज्य Adj. *unehrenwerth* Spr. 446. fg.

अपूत Adj. 1) *ungereinigt.* — 2) *unrein* Gaut. 25,6.

अपूप m. 1) *Kuchen, feines Brot.* — 2) *Honigwaben.* — 3) * *Weizen.*

अपूपक m. und अपूपिका f. *Kuchen.*

अपूपनाभि Adj. *dessen Nabel* (*Mitte*) *durch einen Kuchen gebildet ist.*

*अपूपमय Adj. *aus Kuchen bestehend.*

अपूपवत् Adj. *von Kuchen begleitet.*

अपूपशाला f. *Bäckerei.*

अपूपापिहित Adj. *mit Kuchen bedeckt.*

अपूपीय्, °यति *Kuchen wünschen* Kātj. Çr. 12,2,12.

*अपूपीय und *अपूप्य Adj. *zu Kuchen dienend.*

*अपूप्य m. *Weizenmehl.*

अपूरण 1) Adj. *unersättlich* Spr. 124. — 2) *f. ई *Salmalia malabarica Sch. u. End.*

अपूरुष Adj. *unbelebt.*

अपूरुषघ्न Adj. *nicht Männer tödtend.*

अपूर्ण 1) Adj. *a*) *nicht voll.* एकेन *woran nur Eins fehlt* 91,2. — *b*) *nicht ganz, gebrochen* (Zahl). — 2) n. *Anakoluth.*

अपूर्ति f. *Nichterfüllung der Wünsche* MBh. 12, 285,26.

अपूर्यमाण Adj. *nicht voll werdend* Kātj. Çr. 24,1,4.

1. अपूर्व 1) Adj. (f. आ) *a*) *keinen Vorderen —, kein Vorderes habend.* — *b*) *keinen Vorgänger habend* P. 4,2,13. *noch nicht dagewesen, ganz neu* Gaim. 3,8, 31. प्रजापतस्तेनः Âçv. Çr. 8,13,13. *unvergleichlich.* — 2) m. (sc. यज्ञ) mit oder ohne प्रजापतेस् *ein best. Opfer* Tāṇḍja-Br. 17,10,4. Vaitān. 39. — 3) n. *die wunderthätige Wirkung einer religiösen Handlung* Njājam. 2,1,1. fgg. Comm. zu Gaim. 2,1,1. fgg.

2. अपूर्व Adj. अ *zum vorangehenden Laut habend.*

अपूर्वकरण n. bei den Gaina Bez. *der achten zur Erlösung führenden Stufe.*

अपूर्वता f. 1) *das keinen Vorderen —, kein Vorderes Haben* Comm. zu Tāṇḍja-Br. 17,10,4. — 2) *Neuheit* 282,28.

अपूर्वत्व n. 1) *das keinen Vorderen —, kein Vorderes Haben.* — 2) *Neuheit* 283,18. Gaim. 6,5,5.

अपूर्वदर्शन Adj. *früher nie gesehen* Kād. 215,9.

अपूर्वपति Adj. f. *die früher keinen Gatten gehabt hat, zum ersten Mal verheirathet* Ind. St. 13,469.

अपूर्वपद Adj. *ohne vorangehendes Wort, nicht am Ende eines Compositum stehend* P. 4,1,140.

अपूर्ववाद m. Titel eines Werkes.

अपूर्विन् Adj. *der Etwas früher nicht gethan hat* Spr. 450.

अपूर्वेण Adv. *nie zuvor.*

(अपूर्व्य) अपूर्विअ Adj. (f. आ) 1) *dem Nichts vorangeht, der erste.* — 2) *der vorzüglichste, unvergleichlich.*

अपृक्त Adj. *aus einem einzigen Vocal* oder *Laute bestehend.* °पूर्व Adj. VS. Prāt. 4,184. °मध्य Adj. 181.

अपृणाक् 3. Sg. Imperf. von पर्च्.

अपृणत् Adj. *nicht spendend, geizig.*

अपृथक्त्व n. *das Nichtgesondertsein.*

अपृथक्त्विन् Adj. *der kein Gesondertsein annimmt* MBh. 12,320,176.

अपृथक्श्रुति Adj. *nicht einzeln hörbar* ṚV. Prāt. 13,16.

अपृथग्दर्शन Adj. *keine Verschiedenheit sehend in* (Loc.) MBh. 12,239,8.

अपृथग्धर्मिन् Adj. *keine gesonderten Eigenschaften habend* Maitrjup. 6,22.

अपृथग्विवेच्य Adj. *nicht als gesondert zu unterscheiden* ebend.

अपृथात्मज Adj. *ohne* Arguna Veṇīs. 97.

अपृश्नि Adj. *nicht scheckig* Kātj. Çr. 14,2,12.

अपृष्ट Adj. *ungefragt* Gaut. 13,5. Spr. 3594. अपृष्टे *wenn nicht gefragt worden ist* 289.

अपृष्ठशमन Adj. *ohne* पृष्ठशमनीय Kātj. Çr. 24,6,14.

अपृष्ठशमनीय Adj. dass. Lāṭj. 10,17,19.

अपेक्ष 1) m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. उपेक्ष v. l. — 2) f. आ *a*) *das Sichumsehen, Lauern auf Etwas.* — *b*) *Beachtung, Berücksichtigung, Betracht, Rücksicht* 238,8. 285,8. Instr. *in Betracht von* so v. a. *im Vergleich zu* 266,11.20. तदपेक्ष Adj. *darauf Rücksicht nehmend* Gaut. 8,7. — *c*) *Erwartung, das Verlangen, Erforderniss* 279,1.2. 280,4. निमित्तापेक्षत्व n. *das Erfordern einer Ursache* Comm. zu TS. Prāt. 9,22.

अपेक्षण (Conj.) Adj. *hinschauend auf.*

अपेक्षणीय Adj. *zu berücksichtigen* Spr. 3093, v. l. Dazu Nom. abstr. °त्व n.

अपेक्षाबुद्धि f. *Relativitätsbegriff* Sarvad. 107, 11. fgg.

अपेक्षाव्याख्यान n. Titel eines Commentars.

अपेक्षितत्व n. *das Erwartetwerden, das Erfor-*

derlichsein 282,20. Kaṇ. 9,2,5.

अपेक्षिता f. *Erwartung.*

अपेक्षिन् Adj. 1) *berücksichtigend, beachtend.* — 2) *erwartend, abwartend.*

अपेक्ष्य Adj. *auf den man Rücksicht zu nehmen hat* Kathâs. 12,132 (अप्रेक्ष्य gedr.).

अपेतप्रजनन Adj. *nicht mehr zeugungsfähig* Kâtj. Çr. 22,4,7.

अपेतप्राण Adj. *verstorben* 107,6.

*अपेतराक्षसी f. *Ocimum sanctum.*

अपेन्द्र Adj. *wovon* Indra *ausgeschlossen ist.*

अपेय Adj. *nicht trinkbar* Spr. 2130. *zu trinken verboten* Gaut. 17,24.

अपेशल Adj. *ungeschickt, unpassend* Comm. zu Gaim. S.216, Z.10.

अपेशस् Adj. *gestaltlos.*

अपेषण n. *das Nichtmahlen* Kâtj. Çr. 8,2,18.

*अपेहिकटा (besser अपोह्यकटा Kâç.), *अपेहिद्वितीया, *°प्रघसा, *°वाणिजा und *°स्वागता f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

अपैशुन n. *keine Hinterbringerei* Bhag. 16,2.

अपोगण्ड Adj. 1) *nicht unerwachsen.* — 2) **jugendlich.* — 3) **sehr furchtsam.* — 4) **ein Glied zu viel oder zu wenig habend.* — 5) **runzelig.*

अपोढ Partic. von वह् mit अप.

अपोदक Adj. (f. आ) 1) *wasserlos, — dicht.* — 2) *nicht wässerig, — flüssig* AV. 5,13,2.6.

*अपोदिका f. = उपोदिका *Basella cordifolia Lam.*

अपोदित्य n. impers. *abzugehen von* (Abl.).

अपोद्धार्य in अनपोद्धार्य.

*अपोनप्तृ = अपां नपात् P. 4,2,27.

अपोनप्त्रिय und °नप्त्रीय Adj. *den* अपां नपात् *betreffend, ihm geweiht.*

अपोम्भन n. *Hemmung, Fessel.*

अपोह m. 1) *Vertreibung, Verdrängung, Entfernung* Sarvad. 13,18. Comm. zu Njâjas. 5,1,37. — 2) *Bestreitung, Absprechung, Negirung.*

*अपोहकटा und *अपोहकर्दमा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि in der Kâç.

अपोहन 1) Adj. (Conj.) *vertreibend, verscheuchend.* — 2) n. a) *das Vertreiben, Entfernen* Bhag. 15,15. — b) *das Bestreiten, Absprechen, Negiren.*

अपोहनीय und अपोह्य Adj. *zu vertreiben, zu verscheuchen, zu entfernen.*

अपौरादर° *ohne Bemühung der Bürger* Kumâras. 6,41.

अपौरुषेय Adj. *nicht von Menschen kommend, — herstammend.*

अपौल्कस n. *kein* Paulkasa Çat. Br. 14,7,1,22.

अप्कृत्स्न m. *eine best. Meditation* (buddh.).

अप्चर m. *Wasserthier.*

अप्त Adj. in अनप्त.

*अप्तस् n. *Werk, Handlung* Uṇâdis. 4,208.

अप्तु (अ + प्तु von पत्) 1) Adj. *federleicht, winzig* Maitr. S. 3,9,1. — 2) *m. *Körper.*

अप्तुमत् Adj. *das Wort* अप्तु *enthaltend* Maitr. S. 3,9,1.

अप्तुर् Adj. *geschäftig, emsig.*

(अप्तूर्य) अप्तूरिअ n. *Geschäftigkeit, Emsigkeit.*

अप्तोर्याम und °र्यामन् (Tâṇḍja-Br. 20,3,5. Lâtj. 9,5,12) m. *eine best. Art das* Soma-*Opfer zu feiern.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Tâṇḍja-Br. 20,3,5.

(अप्त्य) अप्तिअ Adj. *wässerig.*

अप्नराज् Adj. *über Besitz gebietend.*

अप्नवान m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) **Arm.*

अप्नस् 1) n. a) *Besitz, Habe, Reichthum.* — b) *Werk.* — c) **Nachkommenschaft.* — d) **Gestalt.* — 2) Adj. *thätig, emsig.*

अप्नस्वती Adj. f. *einträglich, ertragreich.*

अप्नःस्थ m. *Gutsherr.*

अप्पइदीक्षित m. = अप्पदीक्षित.

अप्पति m. 1) Varuṇa. — 2) **Meer* Gal.

अप्पदीक्षित (die richtige Form) und अप्पय्यदीक्षित m. N. pr. des Verfassers des Kuvalajânanda.

*अप्पित्त n. *Feuer.*

अप्पिदीक्षित m. = अप्पदीक्षित.

अप्पूर्वम् Adv. *nach vorangegangener Wasserdarbringung* Âçv. Gṛhj. 4,7,13.

अप्य und अपिअ Adj. (f. आ und अप्यी) *im Wasser befindlich, von ihm stammend, zu ihm gehörig.*

अप्यदीक्षित m. = अप्पदीक्षित.

अप्यय m. 1) *das Eingehen in Etwas, Verschwinden; das Vergehen, Ende,* im Gegens. zu प्रभव, भव oder उत्पत्ति. — 2) *Einmündung, Zusammenfluss* Tâṇḍja-Br. 25,10,15. — 3) *Zusammenstoss, Fuge, Verbindungsstelle* Çulbas. 3,52.87.129. — 4) N. pr. eines Mannes.

अप्ययदीक्षित und अप्यय्य m. = अप्पदीक्षित.

अप्यर्धम् Adv. *in der Nähe von* (Gen.).

अप्यायदीक्षित m. = अप्पदीक्षित.

अप्रकट Adj. (f. आ) *nicht zu Tage liegend.* °म् Adv. *unbemerkt.*

अप्रकटीकृत Adj. *nicht an den Tag gelegt* Spr. 460.

अप्रकम्प Adj. *nicht bebend, unbeweglich.* °म् Adv. *fest.*

अप्रकम्पिन् Adj. dass. Ait. Âr. 405,11.

अप्रकरण n. *kein Gegenstand der Rede* Gaim. 2,3,12. 3,4,20. 6,35.

अप्रकरणोत्पत्ति Adj. *ohne Gegenstand der Rede oder ausdrücklich erwähnt zu sein* Kâtj. Çr. 1,3,28; vgl. Gaim. 4,3,34.35 und उत्पत्तिवाक्य.

*अप्रकाण्ड m. *Strauch, Busch* Gal.

अप्रकाश 1) Adj. (f. आ) a) *nicht hell, dunkel.* — b) *versteckt, heimlich, von Andern nicht gesehen* Mṛkkh. 61,8, v. l. — 2) °म् Adv. *im Geheimen.* — 3) m. a) *Dunkel* 272,13. — b) **geheime Mittheilung.*

अप्रकाशक Adj. 1) *nicht erhellend* Tattvas. 26. — 2) **versteckt, geheim* Gal.

अप्रकाशन n. *das Nichtoffenbaren, Nichtverrathen* Spr. 496.

अप्रकाशत् Adj. *unsichtbar* 52,9.

अप्रकाश्य Adj. *nicht vor die Oeffentlichkeit zu bringen, — zu zeigen.*

अप्रकीर्णप्रसृत Adj. *nicht verworren und nicht weitschweifig.* Davon Nom. abstr. °त्व n. H. 68.

अप्रकीर्ति f. *Unberühmtheit* Nîlak. zu MBh. 12,158,5.

अप्रकृत Adj. *wovon nicht die Rede ist, nicht hingehörig* Karaka 1,29. 3,8. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 2,2,10.15. Kâtj. Çr. 6,7,2, v. l.

अप्रकृति Adj. *nicht im normalen Zustande befindlich* Jolly, Schuld. 308.

अप्रकृतिक Adj. *ohne Stamm, — Thema, — Wurzel.*

*अप्रकृष्ट m. = अपकृष्ट *Krähe.*

अप्रकृतत्व n. *Nichthingehörigkeit, Unwesentlichkeit.*

अप्रकेत Adj. *nicht unterscheidbar, unerkennbar.*

अप्रक्षालित Adj. *ungespült* Gop. Br. 1,3,12. Vaitân. 7.

अप्रक्षित Adj. *unerschöpflich.*

अप्रख्यता f. *Unberühmtheit, Unansehnlichkeit* MBh. 12,158,5.

अप्रगल्भ Adj. (f. आ) *feig, ängstlich, verzagt* 86,28. 181,30. Spr. 461. 7002. Çâk. 26,10. Veṇîs. 31,15.

*अप्रगुण Adj. *verwirrt.*

अप्रगृह्य Adj. (RV. Prât. 1,16) und अप्रग्रह m. (TS. Prât. 13,6) *kein* प्रगृह्य *genannter Vocal.*

अप्रचङ्कश Adj. (f. आ) *ohne Sehkraft.*

अप्रचेतस् Adj. *unverständig.*

अप्रच्छिन्न Adj. *nicht gespalten* Âçv. Gṛhj. 1,3,3.

अप्रच्छेद्य Adj. *nicht zu spalten.*

अप्रच्याव m. *das Nichtzusammenstürzen* Tâṇḍja-Br. 9,2,1.

अप्रच्यावुक Adj. (f. आ) *nicht hinfällig.*

अप्रच्युत Adj. 1) *unerschüttert.* — 2) *nicht abfallend von* (Abl.), — *untreu werdend.*

अप्रच्युति f. *das Nichthinfälligwerden.*

अप्रज Adj. (f. आ) 1) *kinderlos.* मैथुन so v. a. *unfruchtbar.* — 2) f. *nicht gebärend, das Kind im*

Mutterleibe zurückhaltend.

1. अप्रजज्ञि Adj. *nicht zeugungskräftig.*

2. अप्रजज्ञि Adj. *unkundig.*

अप्रजन Adj. *nicht zeugend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 3,3.

अप्रजनिष्णु Adj. *nicht zeugungsfähig* Maitr. S. 1,6,10.

अप्रजस् und अप्रजस् Adj. *kinderlos.*

अप्रजस्ता f. und अप्रजस्य n. *Kinderlosigkeit.*

अप्रजाता Adj. f. *niemals niedergekommen* MBh. 5,86,8.

अप्रजास्त्व n. *Kinderlosigkeit.*

अप्रज्ञ Adj. *nicht erkennend.*

अप्रज्ञात Adj. *ungekannt* M. 1,5.

अप्रज्ञात्र Adj. *sich verirrend, fehl gehend.*

अप्रणाश m. 1) *das Nichtverschwinden* Tāṇḍja-Br. 14,2,6. — 2) *das Nichtzugrundegehen.*

1. अप्रणीत Adj. *nicht zum Altar hingetragen* M. 9,317.

2. अप्रणीत n. *eine Begehung, bei der kein heiliges Wasser gebraucht wird,* Āçv. Çr. 1,1,5.

अप्रणोद्य Adj. *nicht abzuweisen* Gaut. 17,3.

अप्रतर्क्य Adj. *wovon man sich keine Vorstellung machen kann.* क्वाप्यप्रतर्क्यो ययौ so v. a. *er gieng, man wusste nicht wohin,* 120,25.

अप्रता Loc. Adv. *ohne Entgelt, umsonst.*

अप्रति Adj. *unwiderstehlich.*

1. अप्रतिकर m. *kein Entgelt.* Instr. *ohne E.*

2. *अप्रतिकर Adj. 1) *vertrauend.* — 2) *des Vertrauens würdig.*

अप्रतिकर्मन् Adj. *von unvergleichlichen Thaten.*

अप्रतिकार Adj. *wogegen sich Nichts thun lässt* Veṇīs. 154.

अप्रतिकारिन् Adj. *keine Gegenmittel anwendend, sich nicht ärztlich behandeln lassend.*

अप्रतिकूल Adj. (f. आ) *sich Jmd* (Gen.) *nicht widersetzend* Ind. St. 5,301. *willig zu* (Loc.).

अप्रतिकृत Adj. *wogegen Nichts gethan worden ist* Veṇīs. 119.

अप्रतिकृष्ट Adj. *unverknittert* Āpast. 1,30,13.

अप्रतिख्यात Adj. *nie gesehen.*

अप्रतिगृह्य Adj. *von dem man Nichts annehmen darf.*

अप्रतिग्रहण n. *das Nichtannehmen, Zurückweisen.*

अप्रतिग्राहक Adj. *Nichts annehmend.*

अप्रतिग्राह्य Adj. 1) *was nicht angenommen werden darf.* — 2) *von dem man Nichts annehmen darf* Sāmav. Br. 1,7,2.

अप्रतिघ Adj. *nicht zurückzuschlagen, unwiderstehlich, überall hindringend.*

अप्रतिघात m. *Unbehindertheit* Njājas. 3,1,46.

अप्रतिघातक Adj. *auf keinen Widerstand stossend.*

अप्रतिचक्र Adj. 1) *einen unvergleichlichen Discus besitzend.* — 2) *dem kein anderer Discus gewachsen ist.*

अप्रतिज्ञा f. *Nichteinwilligung in* (Loc.).

अप्रतिज्ञात Adj. *nicht genehmigt* Kātj. Çr. 4,11,1.

अप्रतिद्वंद्व und °द्वंद्विन् Adj. *ohne Nebenbuhler, unangefochten, unanfechtbar.* Dazu Nom. abstr. °द्वंद्वता f.

अप्रतिधुर Adj. *keinen würdigen Deichselgenossen habend.*

अप्रतिधृष्टशवस् Adj. *von unwiderstehlicher Kraft.*

अप्रतिधृष्य Adj. *nicht auszuhalten* Ait. Ār. 386,13. प्रजापतेस्तनूः Āçv. Çr. 8,13,13.

अप्रतिनोद n. *Nichtzurückweisung.*

अप्रतिपत्ति f. 1) *das Nichtkennenlernen.* शब्दानाम् Mahābh. Einl. 18,*a*. — 2) *das Nichtverstehen, Nichtbegreifen* Njājas. 1,1,60. 5,2,19. — 3) *Unentschlossenheit, Verblüfftheit, Rathlosigkeit* Daçak. 4,12. Sāh. D. 175. 33,21. Kād. 180,1.

अप्रतिपद् Adj. *verblüfft, rathlos.*

अप्रतिपद्यमान Adj. *sich nicht einverstanden erklärend mit* (Acc.) Çāk. 119.

अप्रतिपादक Adj. *nicht zukommen lassend,* — *spendend an* (Loc.).

अप्रतिपादन n. *das Nichtzukommenlassen, Vorenthalten* 184,14.

अप्रतिपालन n. *Mangel an Schutz.*

अप्रतिपूरुष Adj. *seines Gleichen nicht habend.*

अप्रतिप्रसव m. *kein Gegengeheiss* Gaim. 2,4,28.

अप्रतिबद्ध Adj. *nicht fern gehalten, zum Gefolge gehörend* Kād. II,102,20.

1. अप्रतिबन्ध m. *Abwesenheit eines Hindernisses.*

2. अप्रतिबन्ध Adj. *unbehindert, ungehemmt.*

1. अप्रतिबल Adj. *einer Sache nicht gewachsen.*

2. अप्रतिबल Adj. *dem Niemand gewachsen ist.*

अप्रतिबुद्ध Adj. *nicht erleuchtet, dumm* Spr. 7662.

अप्रतिबुद्धक Adj. dass. MBh. 12,308,4.

अप्रतिबोध° *um nicht wieder zu erwachen* Ragh. 8,57.

अप्रतिब्रुवत् Adj. *nicht widerredend.*

*अप्रतिभ Adj. *verblüfft.*

अप्रतिभा f. 1) *das Nichterscheinen, Ausbleiben* Gaut. 13,28. — 2) *das Nichtanstehen, Nichtpassen.* — 3) *Verblüfftheit* Njājas. 5,2,1. 19.

अप्रतिम Adj. (f. आ) *unvergleichlich.*

अप्रतिमन्यूयमान Partic. *unfähig, den Zorn gegen Jmd geltend zu machen.*

अप्रतिमान und अप्रतिमेय Adj. *unvergleichlich.*

अप्रतिमुक्त Adj. *nicht beurlaubt* Kād. II,48,5.

अप्रतियत्नपूर्व Adj. (f. आ) *nicht künstlich erzeugt* Çiç. 3,54.

अप्रतियोगिन् Adj. *nicht correlativ; in keinem Gegensatz stehend zu* — Bhāshāp. 68. Davon Nom. abstr. °गित्व n. Tarkas. 45.

अप्रतियोधिन् Adj. *dem Niemand zu widerstehen vermag.*

अप्रतिरथ 1) Adj. *keinen ebenbürtigen Gegner habend.* — 2) m. N. pr. *a*) eines Ṛshi, eines Sohnes des Indra. — *b*) eines Sohnes des Rantināra VP. 4,19,2. — 3) n. *die von* Apratiratha *verfasste Hymne.* Dazu Nom. abstr. अप्रतिरथत्व n. Maitr. S. 3,3,7.

1. अप्रतिरूप Adj. (f. आ) 1) *unangemessen, unpassend.* — 2) *hässlich, widerlich.*

2. अप्रतिरूप Adj. (f. आ) *ohne Gegenbild, unvergleichlich.*

*अप्रतिरूपकथा f. = संगणिका.

अप्रतिरूप्य n. fehlerhaft für अप्राति°.

(अप्रतिवाच्य) °वाचिन् Adj. *dem man nicht zu widersprechen vermag* Pār. Gṛhj. 3,13,4.

अप्रतिवातम् Adv. *nicht gegen den Wind* Āpast. 1,6,23.

अप्रतिवाद m. *Widerspruchslosigkeit* Ait. Ār. 459,5.

अप्रतिवादिन् Adj. *nicht widersprechend, fügsam.*

अप्रतिवार Adj. *unabwehrbar* Suçr. 1,307,8. 20.

1. अप्रतिवारण n. *das Nichtabwehren, Nichtwiderstehenkönnen.*

2. अप्रतिवारण Adj. *nicht abzuwehren.*

अप्रतिवार्य Adj. *nicht abzuwehren, unaufhaltsam.*

(अप्रतिवाश्य) °वाशिन् Adj. = अप्रतिवाच्य Pār. Gṛhj. 3,13,4, v. l.

अप्रतिवाश्यमान Adj. *nicht zubellend,* — *zublökend u. s. w.* Lāṭj. 9,8,17. 19.

अप्रतिविधेय Adj. *gegen den* oder *wogegen nicht anzukämpfen ist* Kād. 70,22.

अप्रतिवीर्य Adj. *dem Niemand gewachsen ist.*

अप्रतिशंसत् Adj. *nicht entgegenrufend* Çat. Br. 11,5,5,9.

अप्रतिशार m. *das Nichtzerbrechen* (intrans.).

अप्रतिशस्त Adj. *nicht entgegengerufen* Çat. Br. 11,5,5,10.

अप्रतिशीन Adj. *nicht erkältet* Comm. zu Njājas. 5,2,10.

अप्रतिषिक्त Adj. *nicht begossen* Maitr. S. 1,8,3.

अप्रतिषिद्ध Adj. *nicht verboten* Suçr. 1,330,8.

अप्रतिषेक्य Adj. *nicht zu begiessen* Maitr. S. 1,8,3.

अप्रतिषेध m. *ungültige Einwendung* Njājas. 2,

1,53. 5,1,5. 8.

अप्रतिष्कुत Adj. *unaufhaltsam.*

*अप्रतिष्कृत Adj. *dem man Nichts entgegensetzt* Nir. 6,16.

अप्रतिष्टब्ध Adj. *nicht gestützt auf* (Instr.) Âpast. 1,6,16.

अप्रतिष्ठ 1) Adj. *nicht fest stehend, keinen Bestand habend, beständigem Wechsel unterliegend, Gefahren aller Art ausgesetzt* (von Personen und Sachen) M. 3,180. MBh. 1,227,11. 13,26,45. Bhag. 6,38. — 2) m. *eine best. Hölle* VP. 2,6,5.

अप्रतिष्ठान Adj. *ohne festen Ort* AV. 11,3,49.

अप्रतिष्ठायुक्त Adj. *keinen Halt habend* Maitr. S. 4,1,12.

अप्रतिष्ठित Adj. 1) = अप्रतिष्ठ. — 2) *unbegrenzt* Bhâg. P. 3,10,11.

अप्रतिसंश्लिष्ट Adj. *nicht gegenseitig verknüpft* Comm. zu Njâjas. 3,2,42.

अप्रतिसंख्यानिरोध m. *unbewusste Vernichtung* (buddh.) Bâdar. 2,2,22.

अप्रतिसङ्गिन् Adj. *auf kein Hinderniss stossend, unwiderstehlich.*

अप्रतिसंचर m. *keine Rückbewegung.*

अप्रतिसंधान n. 1) *das nicht wieder in's Bewusstsein Rufen* Comm. zu Njâjas. 3,1,14. — 2) *das Nichtwiedergeborenwerden* Comm. zu Njâjas. 4,1,64.

अप्रतिसंधि m. *Nichtwiedergeburt* Comm. zu Njâjas. 3,2,72.

अप्रतिसंधेय Adj. *unwiderstehlich.*

अप्रतिसमाधेय Adj. *nicht gut zu machen* Comm. zu Gaim. 6,1,42.

अप्रतिसंबद्ध Adj. *in keinem Zusammenhang stehend* Njâjas. 5,2,7. 10.

*अप्रतिस्खलित Adj. *an Nichts hängen bleibend* Nir. 6,16.

*अप्रतिस्तब्ध Adj. *ungehemmt* Bhatt. 9,89.

अप्रतिहत Adj. 1) *ungehemmt, ununterbrochen, unbeschränkt, unverwehrt, unangefochten, unaufhaltsam, unwiderstehlich. Ungehemmt* so v. a. *nicht vermieden* Çâk. 69,12, v. l. — 2) *nicht abgelaufen, — verstrichen* Pâr. Grhj. 2,1,2.

अप्रतिहतनेत्र m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 346,11.

अप्रतिहातव्य Adj. *nicht aufzugeben, — zu scheuen* Comm. zu Njâjas. 1,1,2.

1. अप्रतिहार m. *das Nichtzuhalten* Tândja-Br. 24, 1,12.

2. अप्रतिहार Adj. (f. आ) *ohne die* Pratihâra *genannten Silben* Lâtj. 7,2,6. 3,13.

अप्रतिहार्य Adj. *unwiderstehlich.*

अप्रतीकार Adj. 1) *sich nicht widersetzend.* — 2) *wogegen es keine Abhülfe giebt, unheilbar* Kâd. 36,24. 173,21.

अप्रतीक्षम् Adv. *ohne zurückzublicken.*

अप्रतीघात m. = अप्रतिघात Comm. zu Njâjas. 3,1,46. 50.

अप्रतीत Adj. 1) *unwiderstehlich.* — 2) *nicht allgemein verständlich* Vâmana 2,1,8. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 213, 6. — 3) *nicht froh, traurig.*

अप्रतीति f. *das nicht allgemein verständlich Sein, das sich nicht von selbst Ergeben* 279,1.

अप्रतीतिक Adj. = अप्रतीत 2).

अप्रतीत्त Adj. *nicht zurückerstattet.*

अप्रतीप 1) *sich nicht widersetzend.* अप्रतीपेन *ohne Widerrede.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अप्रतीभा f. *das Nichtverfallen auf Etwas* Âpast. 2,9,4.

अप्रतीवाप Adj. *ohne Beimischung.*

अप्रत्ता Adj. f. *unverheirathet* Gaut. 28,24. Nir. 3,5.

अप्रत्यक्ष Adj. *nicht vor Augen liegend, — sichtbar* Kan. 4,2,2. Davon Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अप्रत्यक्षित Adj. *nicht mit eigenen Augen geschaut* Kâd. II,111,15.

अप्रत्यभिघारण n. *das Nichtwiederbegiessen* Kâtj. Çr. 5,6,22.

अप्रत्यभिज्ञान n. *Nichtwiedererkennung* Njâjas. 3,2,5. 7.

1. अप्रत्यय m. 1) *Misstrauen* Verz. d. Oxf. H. 216,b, 12. — 2) *kein Suffix* P. 1,1,69.

2. अप्रत्यय Adj. 1) *Misstrauen setzend in* (Loc.). — 2) *Misstrauen erweckend* Spr. 7700.

अप्रत्ययक Adj. (f. °यिका) *ohne Suffix.*

अप्रत्यवरोहिन् Adj. *sich nicht vom Sitz erhebend.*

अप्रत्यवाय m. *keine Sünde* Gaim. 6,3,10.

अप्रत्यवेक्षण n. *das Sichnichtkümmern um —, Vernachlässigung.*

अप्रत्याख्यायिन् Adj. *nicht abweisend* 38,5. 6.

अप्रत्याख्येय Adj. 1) *nicht zurückzuweisen* Cit. im Comm. zu Mrkkh. 63,2. — 2) *nicht zu läugnen* Comm. zu Njâjas. 3,1,27. — 3) *unheilbar.* Davon Nom. abstr. °ता.

अप्रत्याम्नातव्य Adj. *nicht zu verwerfen.*

अप्रत्याम्नाय m. *keine Gegenbestimmung* RV. Prât. 1,15 (25).

अप्रत्यालभमान Adj. *sich nicht zur Wehr setzend* Çat. Br. 1,6,2,33.

अप्रत्युच्चारण n. *das Nichtergreifen des Wortes zur Erwiederung* Njâjas. 5,2,17 (nach der richtigen Lesart).

अप्रत्युच्चारयत् Adj. *nicht das Wort ergreifend zur Erwiederung* Comm. zu Njâjas. 5,2,17.

अप्रत्युत्थायिका Adj. *gegen den man sich nicht erhebt* Gop. Br. 1,3,19. Vaitân. 11.

अप्रत्यृत Adj. *keinen Widerstand findend an* (Loc.) Nir. 4,27.

अप्रथित Adj. *nicht ausgebreitet* Nir. 1,14.

अप्रदक्षिणम् Adv. *nach links* Kâtj. Çr. 4,13,12, v. l. Jâgñ. 1,232.

अप्रदग्ध Adj. *nicht verbrannt* Çat. Br. 11,1,6,33.

अप्रदातर् Nom. Ag. 1) *nicht gebend.* — 2) *eine Tochter nicht verheirathend* Spr. 1699, v. l.

अप्रदान n. *das Nichtgeben, Nichtgewähren* Jâgñ. 3,79.

अप्रदानवत् Adj. *nicht spendend, geizig.*

अप्रदाह m. *das Nichtverbrennen.*

अप्रदीप Adj. (f. आ) *ohne Leuchte* Garga in Varâh. Brh. S. 2,9.

अप्रदुग्ध Adj. *nicht ausgemolken.*

अप्रदृपित Adj. *nicht achtlos.*

अप्रधान Adj. *nicht obenan stehend, eine untergeordnete Stellung einnehmend* Spr. 453. 464. P. 2,3, 19 (könnte hier auch n. *etwas Untergeordnetes* sein).

अप्रधानकाल Adj. *nicht zur eigentlichen Zeit gehörig* Kâtj. Çr. 1,7,15.

अप्रधानकालीन Adj. dass. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâtj. Çr. 1,7,15.

अप्रधानता f. (Hit. 52,1) und अप्रधानत्व n. *das Untergeordnetsein, untergeordnete Stellung.*

अप्रधृष्य Adj. *dem man Nichts anhaben kann.*

अप्रनष्ट Adj. *nicht verschwunden* MBh. 12,293,13.

अप्रपदन n. *schlechter Zufluchtsort.*

अप्रपाद m. *kein vorzeitiges Abgehen des Fötus.*

अप्रपादुक Adj. *nicht vorzeitig abgehend* (Fötus) Maitr. S. 3,7,5.

अप्रबोध m. 1) *das Nichterwachen.* — 2) *Unwissenheit.*

अप्रबोधिता f. *Nichterwachen, spätes Erwachen* MBh. 12,248,15.

अप्रभव m. *keine Quelle —, kein Veranlasser von* (Loc.) Gaut. 28,51.

अप्रभविष्णु Adj. *unvermögend, machtlos.*

अप्रभात Adj. (f. आ) *noch nicht hell geworden, — dem Tageslicht gewichen* Kâd. II,67,8.

अप्रभाव Adj. = अप्रभविष्णु. Davon Nom. abstr. °त्व n. Spr. 4436.

अप्रभु Adj. dass. Mit Loc. eines Nom. act. Als m. *nicht Herr von* (Gen.). अप्रभुरस्यात्मनः सीदति मे हृदयम् Kâd. 39,20. Davon Nom. abstr. अप्रभुता f. (R. 2,23,38) und अप्रभुत्व n. MBh. 12,228,73.

अप्रभूती Instr. *ohne Anwendung von Gewalt.*

अप्रभ्रंश m. *das Nichtkommen um Etwas* (Abl.)

अप्रमत्त Adj. *nicht fahrlässig, aufmerksam, achtsam.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Râǵat. 6,362.

अप्रमय Adj. *unvergänglich.*

अप्रमा f. *falscher Begriff* Bhâshâp. 125. Tarkas. 53.

अप्रमाण n. *keine Autorität* MBh. 13,163,25. Çâk. 121. *etwas Nichtssagendes* Tarkas. 50.

अप्रमाणविद् Adj. *die Bedeutung einer Sache nicht kennend* Bhâg. P. 8,9,13.

अप्रमाणशुभ und अप्रमाणाभ m. Pl. *zwei Klassen von Göttern* (buddh.) Lalit. 171,4. 2.

अप्रमाणी Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *nicht als Autorität behandeln* Kâd. 11,17. 221,15.

1. अप्रमाद m. *Aufmerksamkeit, Sorgsamkeit* MBh. 14,1,14.

2. अप्रमाद Adj. = अप्रमत्त. Davon Nom. abstr. °ता f.

अप्रमादम् Absol. 1) *aufmerksam, sorgfältig* AV. 12,1,7. 18. — 2) *unablässig, unverändert.*

अप्रमादिन् und अप्रमाद्यत् (Nir. 4,19) Adj. = अप्रमत्त.

अप्रमायुक Adj. *nicht plötzlichen Todes sterbend.*

अप्रमीय Adj. *was nicht zu Grunde gehen sollte.*

अप्रमुदिता f. im Sâm̃khja *eine best. Unvollkommenheit* (असिद्धि).

अप्रमूर Adj. *besonnen.*

अप्रमृष्य Adj. *unvertilgbar, unverwüstlich.*

अप्रमेय Adj. 1) *unmessbar, unergründlich.* — 2) *unbeweisbar* M. 1,3.

अप्रमेयात्मन् Adj. *von unergründlichem Wesen* (Çiva).

अप्रमोद m. *keine Freude, — Lust* M. 3,61.

अप्रमोदमाना f. im Sâm̃khja *eine best. Unvollkommenheit* (असिद्धि).

अप्रयच्छत् Adj. 1) *nicht abliefernd* Jâǵń. 2,256. — 2) *ein Mädchen nicht verheirathend* Gaut. 18,22.

अप्रयत Adj. *nicht innerlich und äusserlich zu einer ernsten Handlung vorbereitet, unrein* Âpast. 1,14,18. 20. 16,21. 22. auch von einer Speise 21.

1. अप्रयत्न *keine Anstrengung.* अप्रयत्न° *ohne A.* 181,9.

2. अप्रयत्न Adj. *sich nicht bemühend um, gleichgültig gegen* (Loc.).

अप्रयाज Adj. *ohne* Prajâǵa TS. 6,1,5,4.

अप्रयाणक n. *Unterbrechung einer Reise.*

*अप्रयाणि f. *das Nichtaufbrechen* (als Drohung).

*अप्रयापणि f. *das Nichtaufbrechenlassen* (als Drohung).

अप्रयावन् Adj. wohl fehlerhaft für अप्रयावम्.

अप्रयावम् Absol. *achtsam.*

अप्रयास m. *keine Anstrengung.* Instr. *ohne A.*

अप्रयुक्त Adj. *unangewandt, ungebräuchlich* Z. d. d. m. G. 29,189. fg. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Sâh. D. 213,3.

अप्रयुच्छत् Partic. *nicht lässig, achtsam.*

अप्रयुत und अप्रयुत्वन् Adj. *nicht lässig, achtsam.*

अप्रयोग m. *Ungebräuchlichkeit* Mahâbh. Einl. 16,*a.*

1. अप्रयोजक Adj. *Etwas nicht veranlassend, — bewirkend* Ǵaim. 4,1,25. Davon Nom. abstr. °त्व n.

2. अप्रयोजक Adj. *unmotivirt, zwecklos.*

*अप्रलम्बम् Adv. *ohne Zögern.*

अप्रवक्तर् Nom. ag. *nicht unterrichtend, untauglich zum Unterricht* Ait. Âr. 370,18. Spr. 6608.

अप्रवर्ग्य Adj. *ohne* Pravargja Çat. Br. 14,2, 2,48. 3,2,30. Kâtj. Çr. 8,2,16.

अप्रवर्तिन् Adj. *unbeweglich* Çat. Br. Khând. Up.

अप्रवात n. *windstiller Ort* Karaka 1,13.

अप्रवाद MBh. 14,13 fehlerhaft für अप्रमाद.

अप्रवासगमन n. *das Verbleiben in der Heimath* Spr. 1943.

अप्रवासिन् Adj. *nicht in die Fremde ziehend* Spr. 3009.

अप्रवीण Adj. *ungeschickt, untüchtig* Mahâbh. Einl. 17,*a.* Comm. zu AV. Prât. 4,107.

अप्रवीता Adj. f. *ungeschwängert, unbelegt.*

अप्रवृत्ति f. 1) *Unwirksamkeit* Suçr. 1,23,14. — 2) *das nicht mehr am Platz Sein, kein ferneres Fortgelten* Kâtj. Çr. 4,3,22. 7,5,25.

*अप्रवृद्ध Adj. gaṇa प्रवृद्धादि.

अप्रवृद्धि f. *das Nichtwachsen* H. 63.

अप्रवेद Adj. (f. आ) *nicht aufspürend* (in feindlicher Absicht).

अप्रव्रज्य n. *das Nichtausziehen in die Fremde* MBh. 5,27,17.

1. अप्रशस्त Adj. 1) *nicht lobenswerth, tadelhaft.* — 2) *verrufen, Unglück verheissend.* — 3) *mangelhaft, schadhaft* Kathâs. 49,19. — 4) *unrein,* n. *Unrath.*

2. अप्रशस्त Adj. = अप्रशस्त 1).

अप्रशान्त Adj. *nicht zur Ruhe des Gemüths gelangt* MBh. 12,247,16.

अप्रशीर्णाग्र Adj. *dessen Spitze nicht abgebrochen ist* Kâtj. Çr. 2,3,31.

अप्रश्न m. *keine Frage* Njâjas. 4,2,11.

अप्रसक्त Adj. *aus etwas Vorangehendem nicht folgend* Comm. zu TS. Prât. 14,4.

अप्रसक्ति f. *das Nichthängen an* (Loc.).

अप्रसङ्ग m. *keine Anwendbarkeit auf Etwas.*

अप्रसन्न Adj. 1) **nicht klar, trübe* Gal. — 2) *nicht beruhigt* (Sinne) R. Gorr. 2,15,7.

अप्रसव m. *kein Keltern von* Soma Kâtj. Çr. 10,7,13.

अप्रसवधर्मिन् Adj. *nicht die Eigenschaft des Fortpflanzens besitzend* Tattvas. 17. 18.

अप्रसह्य Adj. *unerträglich, nicht auszuhalten, unwiderstehlich.*

अप्रसाद m. 1) *Getrübtheit* (der Sinne) Suçr. 2,47, 21. — 2) *Ungunst, unfreundliches Benehmen* Spr. 466.

अप्रसादित Adj. *nicht klar gemacht* Spr. 442.

अप्रसाह्य Adj. *keiner Macht unterworfen, in Allem Herr seiner selbst.*

अप्रसिद्ध Adj. 1) *nicht zu Stande gekommen* Kumâras. 3,19. — 2) *unbekannt* Comm. zu TS. Prât. 13,14. 15. *nicht allgemein bekannt, — verständlich* Kan. 3,1,15. *unerhört* Chr. 215,16. 18.

1. अप्रसूत Adj. 1) *keine Erlaubniss habend* Çâñkh. Çr. 14,7,2. — 2) *unerlaubt* Çat. Br. 4,1,4,3. 6.

2. अप्रसूत Adj. (f. आ) *nicht geboren habend, unfruchtbar* Spr. 2055. Bhâvapr. 2,9.

अप्रसृत Adj. 1) *nicht gäng und gäbe, ungewöhnlich.* — 2) *nicht weitschweifig;* s. अप्रकीर्णप्रसृत.

अप्रस्ताव्य Adj. *mit keinem* Prastâva *zu versehen.*

अप्रस्तुत Adj. 1) *nicht löblich, unpassend* R. 6,5,6. — 2) *nicht in Rede stehend, warum es sich nicht handelt, nicht dahin gehörig.*

अप्रस्तुतप्रशंसा (Vâmana 4,3,4) und अप्रस्तुतस्तुति f. in der Rhet. *mittelbare* oder *implicirende Redeweise.*

अप्रहत Adj. 1) **unbearbeitet, unbebaut.* — 2) *nicht abgedroschen, — plattgetreten* Kâd. II,98,11.

अप्रहन् Adj. *nicht beschädigend.*

अप्रहर्ष m. *Betrübniss, Leidwesen.*

अप्रहाण n. *das Nichtaufgeben, Nichtfahrenlassen* Comm. zu Njâjas. 1,1,22.

अप्रहावरी Adj. f. *nicht schwindend* Maitr. S. 4,4,1.

अप्रहित Adj. 1) *nicht angetrieben.* — 2) *nicht ausgesandt.*

अप्रहृत Adj. *womit kein Schlag ausgeführt wird* Çat. Br. 3,7,2,2.

अप्रहृष्ट Adj. *nicht erfreut, — froh.*

अप्राकरणिक Adj. *nicht zu dem in Rede stehenden Gegenstande gehörig.*

अप्राकृत Adj. (f. ई) *nicht ursprünglich, secundär* Ǵaim. 6,5,19.

अप्रागल्भ्य n. *Nichtüppigkeit* Comm. zu Ǵaim. 6, 3,39.

*अप्राग्र्य Adj. *untergeordnet.*

अप्राज्ञ Adj. *unverständig, dumm.* Davon Nom. abstr. °ता M. 4,167.

अप्राण Adj. *ohne Athem, unbelebt* 273,5.

अप्राणत् Partic. *nicht athmend, unbelebt* Lâtj.

2,7,16.

अप्राणयितव्य Adj. *nicht durch den* Prâṇa *zu erreichen* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

अप्राणिन् Adj. *unbelebt.*

अप्राणिभव Adj. *nicht von einem lebenden Wesen kommend, durch ein Instrument bewirkt* (Ton) S.S.S. 21.

अप्रातराश Adj. *kein Frühstück einnehmend.*

अप्रातिकूल्य n. *Nichtwidersetzung.*

अप्रातिरूप्य n. *Unvergleichlichkeit.*

अप्रातिलोम्य n. *kein feindseliges Entgegentreten.*

अप्रादेशिक Adj. *nicht nachzuweisen, — zu belegen.*

अप्राधान्य n. *das nicht die Hauptperson* (*Hauptsache*) *Sein* 209,24. 230,13.

अप्राप्त Adj. 1) *nicht angelangt bei* (Acc.) Çat. Br. 5,3,4,13. Ragh. 12,96. — 2) *noch nicht gekommen, — da seiend* Hit. 54,8. — 3) *nicht erlangt* Gauḍap. zu Sâṁkhjak. 62. *nicht erfahren* Kumâras. 7,50. — 4) *nicht zum Abschluss gekommen* Jâǵñ. 2,243. — 5) *was aus keiner Regel folgt, — sich ergiebt* P. 8,2,33, Schol. — 6) *keine Geltung habend* Ǵaim. 1,2,9. — 7) *unerwachsen* 193,26.

अप्राप्तकाल 1) Adj. *dessen Zeit noch nicht gekommen ist* (von Personen und Sachen) Spr. 468. 3595. — 2) n. *Nichtbeobachtung der gehörigen Reihenfolge* (in einer Disputation) Njâjas. 5,2,1.11.

अप्राप्तवयस् Adj. *unerwachsen* MBh. 1,157,35.

अप्राप्तविकल्प m. *eine Wahl zwischen Zweien, ohne dass das Eine sich aus irgend einer Regel ergäbe.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 226,14.

अप्राप्तावसर Adj. *ungelegen* (Wort) Hit. 54,11.

अप्राप्ति f. *das Nichtzutreffen* Kâtj. Çr. 9,13,25.

अप्राप्तिसम m. *ein Sophisma, bei dem der Zusammenhang zwischen dem Beweisgrunde und dem zu Beweisenden fehlt,* Njâjas. 5,1,7. Sarvad. 114,11.

अप्राप्नुवत् Adj. *nicht findend* MBh. 10,16,11.

अप्राप्य Adj. *nicht zu erreichen.* Superl. °तम.

अप्राप्यकारिन् Adj. *wirkend ohne in unmittelbarer Berührung mit dem wahrgenommenen Objecte zu stehen* Comm. zu Njâjas. 3,1,44.47. Davon Nom. abstr. °रित्व n. 45.

अप्राप्यग्रहण n. *Wahrnehmung ohne unmittelbare Berührung mit dem wahrgenommenen Objecte* Njâjas. 3,1,44.

अप्रामाणिक Adj. *auf keiner Autorität beruhend.*

अप्रामाण्य n. *das keine Autorität Sein* Kap. 1,1,8. Njâjas. 2,1,8. *das Mangeln eines Beweises* Chr. 267,21.

अप्रामिसत्य Adj. *ewig wahr* Ṛv.

अप्रायत्य n. *nicht gehöriges Vorbereitetsein zu einer ernsten Handlung* Âpast. 1,11,25.

अप्रायश्चित्त n. *keine Sühnung* Kâtj. Çr. 7,5,10.

अप्रायश्चित्तिकृत् Adj. *eine Sühnung unterlassend* Çat. Br. 11,1,5,1.

अप्रायु Adj. *unablässig.*

अप्रायुस् Adj. *nicht lässig, eifrig.*

अप्रार्थक Adj. *sich nicht bewerbend* (um ein Mädchen).

अप्रार्थित Adj. *ungebeten* Spr. 7663.

अप्रावृत Adj. *unverhüllt* Çat. Br. 7,5,2,41.

अप्राशन n. *das Nichtessen, Nichtgeniessen* MBh. 12,180,33.

अप्राशितृ Nom. ag. *nicht essend, — geniessend* MBh. 12,34,24.

अप्राशित्रिय Adj. *ungeeignet für die* प्राशित्र *genannte Speise* TS. 2,6,8,5.

अप्रिय 1) Adj. *unlieb, widerwärtig;* n. *etwas Unangenehmes, Widerwärtigkeit, eine unangenehme Nachricht* u. s. w. 71,19. 140,23. 319,26. — 2) m. *a) Feind.* — *b)* N. pr. eines Jaksha. — 3) *f. आ *Silurus pungentissimus.*

अप्रियंवद Adj. (f. आ) *unfreundlich redend, grob* Jâǵñ. 1,73.

अप्रियकर Adj. *unerfreulich* M. 7,204.

अप्रियभागिन् Adj. *reich an Widerwärtigkeiten* Spr. 3150.

अप्रियवादिन् Adj. = अप्रियंवद.

अप्रीति f. *Feindschaft* Mṛkkh. 131,14.

अप्रीतिकर Adj. *keine Freude bewirkend* M. 12,28.

अप्रेक्षणीय Adj. *nicht sehenswerth, hässlich anzuschauen* 47,28.

अप्रेक्षाकारिन् Adj. *ohne Ueberlegung handelnd.* Davon Nom. abstr. °रिता f. Daçak. 4,28.

अप्रेक्षापूर्वकारिन् Adj. dass. Râǵat. 4,610. Davon Nom. abstr. °रिता f. 58.

अप्रेक्ष्य Adj. *unsichtbar.* — Kathâs. 12,132 fehlerhaft für अपेक्ष्य.

अप्रेत Adj. *noch nicht fortgegangen* Çat. Br. 2,3,1,9.

*अप्रेतराक्षसी f. = *अपेतराक्षसी.

*अप्रेमन् Adj. *unfreundlich.*

अप्रोक्षित Adj. *unbesprengt, ungeweiht* Çat. Br. 4,2,1,13. Kâtj. Çr. 9,10,5.12. Âpast. 1,15,12.

*अप्रोट m. *Lerche* Nigh. Pr.

अप्रोदित Adj. *unausgesprochen* TS. 2,2,9,5.

अप्रोषित Adj. *nicht verreist, — abwesend* Kâtj. Çr. 3,4,29. Veṇîs. 18.

अप्रोषिवंस् Adj. *nimmer weichend, am Orte verweilend.*

अप्रौढ Adj. (f. आ) 1) *nicht stark genug um zu* (Inf.) Râǵat. 7,1462. — 2) *schüchtern* Spr. 1396.

अप्लव (f. आ) und अप्लववत् (MBh. 12,236,18) *ohne Schiff, wo es kein Schiff giebt.*

अप्लुत Adj. *nicht auseinandergezogen* (Vocal) AV. Prât. 1,97. 4,120.

अप्वा, अप्वा f. *eine best. Krankheit.* Auch personif.

अप्सर m. *Wasserthier* M. 7,72, v. l.

*अप्सरःपति m. Bein. Indra's.

अप्सरस् und अप्सरा f. Bez. weiblicher Wesen geisterhafter Art, die als Weiber der Gandharva erscheinen. In der epischen Poesie werden sie auf Bitten der Götter von Indra auf die Erde gesandt, um Büsser in ihren Kasteiungen zu stören.

अप्सरस्तीर्थ n. N. pr. eines mythischen *Teiches.*

अप्सरापति m. *Herr der* Apsaras.

*अप्सराय्, °यते *sich wie eine* Apsaras *benehmen.*

अप्सरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अप्सव Adj. *Wasser spendend.*

अप्सव्य Adj. *im Wasser befindlich* u. s. w. Beiw. Varuṇa's Maitr. S. 2,3,3.

अप्सस् n. *Stirn, Gesicht* überh.

अप्सा Adj. (*Nass spendend*) *erquickend, stärkend.*

अप्सुक्षित् Adj. *in den Gewässern wohnend.*

अप्सुज und °जा Adj. *in den Wassern geboren.*

अप्सुजित् Adj. *in den Wassern siegend.*

अप्सुदीक्षा f. *Weihe im Wasser* Ind. St. 10,358.

*अप्सुमति P. 6,3,1, Vârtt. 6.

अप्सुमन्त् Adj. 1) *dem die Bezeichnung* अप्सु *zukommt,* d. h. *im Wasser erscheinend* Maitr. S. 2,1,9. Çat. Br. 12,4,4,4. AV. Prâjaçk. 2,7. — 2) *das Wort* अप्सु *enthaltend.*

अप्सुयोग m. *die bindenden Kräfte im Wasser.*

अप्सुयोनि Adj. *aus den Gewässern stammend.*

अप्सुवह् Adj. *im Wasser fahrend.*

अप्सुषद् Adj. *im Wasser wohnend.*

अप्सुषोम m. *ein mit Wasser gefüllter Becher.*

अप्सुसंशित Adj. *in den Wassern erregt.*

अप्सुहोम्य m. N. pr. eines Mannes.

अफल 1) Adj. (f. आ) *a) ohne Frucht.* — *b) fruchtlos, unfruchtbar, keinen Nutzen bringend, ohne Erfolg, vergeblich* 71,26. 75,8. Gaut. 9,46. Spr. 424. 479. Dazu Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,79,14. — *c) entmannt, castrirt* 88,13.30. — 2) *m. *Tamarix indica.* — 3) *f. आ *Aloe indica Royle* und *Flacourtia cataphracta Roxb.*

अफलप्रेप्सु Adj. *keinen Lohn verlangend* Bhag. 18,23.

अफलयुक्त Adj. *mit keinem Lohn verbunden* Kâtj. Çr. 1,2,4.

अफलाकाङ्क्षिन् Adj. *keinen Lohn erwartend* Bhag. 17,11.

अफल्गु Adj. *kostbar* Çiç. 3,76.

अफालकृष्ट Adj. *nicht auf gepflügtem Acker wachsend* Jâǵn. 3,46.

*अफुल्ल Adj. (f. आ) *unaufgeblüht* Gal.

1. अफेन Adj. (f. आ) *schaumlos* 42,26.

2. *अफेन n. *Opium.*

अ॑बण्ड Adj. (f. आ) *unverkrüppelt* Çat. Br. 3,3,1,16.

अबद्ध Adj. 1) *nicht gebunden, — angebunden* Kull. zu M. 8,342. — 2) *ungereimt, sinnlos.*

*अबद्धक Adj. = अबद्ध 2).

*अबद्धमुख Adj. *ein loses Maul habend.*

अबद्धमूल Adj. *nicht fest wurzelnd* Suçr. 1,88,10.

अबद्धवत् Adj. *fehlerhaft, ungrammatisch* Bhâg. P. 1,5,11.

अबधा f. *Segment der Basis eines Dreiecks* Lilâv. 140.

अ॑बधिर Adj. *nicht taub.*

*अबध्य Adj. = अबद्ध 2).

अबन्द्ध॑ (अबन्ध्र॑) Adj. *bandlos, auseinanderfallend.*

अबन्धक 1) Adj. *wobei kein Pfand gegeben wird* Mit. bei Gold. — 2) *m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

अबन्धन॑ Adj. *nicht angebunden.*

अबन्धु॑ Adj. *ohne Verwandte, — Genossen.*

अ॑बन्धुकृत् Adj. *Mangel an Genossen verursachend.*

अबन्ध्य Adj. *der nicht gefesselt* oder *gefangen gesetzt werden darf* Gaut. 8,13.

अबन्ध्र॑ s. अबन्द्ध.

*अबर्बर = शबल Gal.

अबर्ह Adj. *noch ohne Schwanzfedern* 77,8.

1. अबल n. *Schwäche, Unbedeutsamkeit* u. s. w., in बलाबल.

2. अबल॑ 1) Adj. (f. आ) *kraftlos, schwach.* — 2) m. *a*) **Crataeva Roxburghii R. Br.* — *b*) N. pr. eines Fürsten. — 3) f. आ *a*) *Weib* 92,28. 108,4. — *b*) v. l. für अचला in der Bed. 3) *b*). — *c*) ein Frauenname.

अबल॑धन्वन् Adj. *dessen Bogen kraftlos ist.*

अबलवत् Adj. *schwach* Veṇîs. 18,2.

अबलाबल Adj. *ohne Kraft und Schwäche* (Çiva).

अबलास॑ Adj. *nicht Schleim erzeugend.*

अ॑बलीयंस् Adj. *schwächer.*

अबल्य॑ und अ॑बल्य n. *Schwäche, Krankheit.*

*अबष्कयणी f. = बष्कयणी Sâras. zu AK.

अ॑बहिर्धा Adv. *nicht ausserhalb.*

अबहिष्कार्य Adj. *nicht auszuschliessen* Gaut. 8,13.

अबहुवादिन् Adj. *nicht geschwätzig* Gobh. 1,5,23.

अबहुश्रुत Adj. *nicht sehr gelehrt.*

1. अबाध m. *das Nichtvorhandensein eines Widerspruchs.*

2. अबाध Adj. *ungehemmt, ungeplagt, ungequält.*

अबाधक Adj. (f. आ) *ungehemmt.*

अबाधकर Adj. *keinen Schmerz —, keine Leiden verursachend* Suçr. 1,130,7.

अबाधकव्रत n. *eine best. Begehung.*

अ॑बाधित Adj. 1) *ungehemmt.* — 2) *nicht verboten, erlaubt.* — 3) *wogegen sich Nichts einwenden lässt.*

अबान्धव Adj. *ohne Angehörige* M. 10,55. Suçr. 2,79,12.

अबान्धवकृत Adj. *nicht durch Angehörige bewirkt* Çâk. 92.

अबालसत्त्व Adj. *nicht den Charakter eines Knaben habend* Çâk. 101,21.

अबालिश Adj. *nicht kindisch, — dumm.*

अबालेन्दु m. *Vollmond.*

1. अबाह्य Adj. *nicht äusserlich, innerlich.*

2. अबाह्य॑ Adj. *Nichts ausser sich habend.*

अबिन्धन Adj. *Wasser zum Brennstoff habend.* वह्नि *das unterseeische Feuer* Ragh. 13,4.

अ॑बिभीवंस् (अ॑बिभ्युस्) und अ॑बिभ्यत् Adj. *furchtlos.*

1. अबीज n. *schlechter Same, schlechtes Korn* 206,15.

2. अबीज 1) *a*) Adj. *ohne Samen* Spr. 3597. — *b*) *zeugungsunfähig* 193,7. — 2) *f. आ *Rosine ohne Kerne* Nigh. Pr.

अबीजक Adj. *unbesäet* M. 10,71.

अबीभत्स Adj. (f. आ) *nicht widerlich, einen angenehmen Eindruck machend* MBh. 5,30,38.

अबुद्ध Adj. *dumm, thöricht.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

1. अबुद्धि f. 1) *Unverstand, Thorheit* MBh. 12,204,4. — 2) *keine Absicht.* Instr. *ohne A.*

2. अबुद्धि Adj. *unverständig, thöricht.* Davon Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,3023. Râǵat. 1,79.

अबुद्धिपूर्व 1) Adj. *a*) *unbeabsichtigt* MBh. 3,77,13. — *b*) *mit Nichtintellect beginnend* Vâju-P. bei Gold. — 2) °म् Adv. *ohne Vorbedacht* Âpast. 2,26,18. MBh. 1,161,7.

अबुद्धिपूर्वक Adj. 1) *unbeabsichtigt* Vâju-P. bei Gold. — 2) *mit Nichtintellect beginnend* VP. 1,5,4. 20.

अबुद्धिमत् Adj. *dumm, einfältig* 153,6.

अबुद्धिस्थ Adj. *dem Geiste nicht gegenwärtig* Kull. zu M. 3,266.

अबुध् und अबुध॑ Adj. *unvernünftig, thöricht.*

अबुध्न॑ Adj. *bodenlos.*

अबुध्य॑ Adj. *nicht zu wecken.*

अ॑बुध्यमान Adj. *nicht erwachend.*

अबुभुत्समान Adj. *nicht zu kennen wünschend* Comm. zu Njâjas. 4,2,39.

अबोद्धव्य (!) Adj. *nicht mit dem Verstande zu erreichen* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

1. अबोध m. 1) *Unkenntniss* Njâjam. 1,3,22. 27. — 2) *Mangel an Einsicht, Unverstand* Spr. 4488.

2. अबोध Adj. 1) *keine Einsicht habend, unverständig* Spr. 641. 3677. — 2) *unkenntlich* Bhâg. P. 8,7,11.

अबोधक Adj. *nicht belehrend, — begreiflich machend* Njâjam. 1,1,19. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm.

अबोधपूर्वम् Adv. *ohne es zu wissen* Spr. 5715.

अब्ज्, अब्जति *zu einer Lotusblume werden.*

अब्ज 1) Adj. *wassergeboren.* — 2) m. *a*) *Muschel.* — *b*) *der Mond* Golâdh. 10,3. — *c*) **Barringtonia acutangula Gaertn.* — *d*) Bein. Dhanvantari's. — *e*) N. pr. eines Sohnes des Viçâla. — 3) n. *a*) *Lotusblume* 297,17. Ragh. 4,61. — *b*) *die Zahl 1000,000,000.* — *c*) *diejenige Constellation, bei der die Planeten promiscue in den vier* Kendra *stehen.*

*अब्जकर्णिका f. *Samenkapsel der Lotusblume* Nigh. Pr.

अब्जज m. Bein. Brahman's.

अब्जनाभ m. Bein. Vishṇu's.

अब्जपाणि m. N. pr. eines Buddha, = पद्मपाणि.

*अब्जबान्धव m. *die Sonne.*

*अब्जबीजकृत् m. *weisser Oleander* Nigh. Pr.

अब्जभव m. Bein. Brahman's.

*अब्जभोग m. *Lotuswurzel.*

*अब्जयोनि m. Bein. Brahman's.

*अब्जवाहन m. Bein. Çiva's.

*अब्जस् n. *Gestalt.*

अब्जसंभव m. Bein. Brahma[n's].

अब्जसरस् n. *Lotusteich* 133,1[9].

*अब्जहस्त m. *die Sonne.*

अब्जा॑ Adj. *wassergeboren.*

अब्जाद m. *Gans, Schwan.*

अब्जासन n. *eine best. Art zu sitzen,* = पद्मासन.

अब्जि॑त् Adj. *Wasser gewinnend.*

अब्जिनी f. *Lotuspflanze; Lotusteich.*

अब्जिनीपति m. *die Sonne.*

*अब्जिनीबन्धु m. dass. Gal.

अ॑ब्द m. 1) *Jahr.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) **Wolke* Bhaṭṭ. 2,30. — 3) *Cyperus hexastachyus Nees.* — 4) *N. pr. eines Berges.

°अब्दक Adj. *—jährig.*

अब्दतन्त्र n. Titel eines astronomischen Werkes.

अब्दप und अब्दपति m. *der planetarische Jahresregent* Gaṇit. Pratjabd. 1. 13.

*अब्दमुक्ता f. *eine Perlenart* Gal.

अब्दया Instr. Adv. *aus Lust zur Wasserspende.*

अब्दरहस्य n. Titel eines Werkes.

*अब्द्वाहन m. Bein. Çiva's.

*अब्दसार m. *eine Arl Kampher.*

अब्दाधिप m. = अब्दप Gaṇit. Pratjabd. 11.

अब्दिमन्त् Adj. *wolkenreich.*

अब्दैवत Adj. *die Wasser zur Gottheit habend.*

अब्धि m. 1) *Meer* Spr. 7671. — 2) **Teich, See.* — 3) Bez. *der Zahl vier.* — 4) Titel eines Werkes.

अब्धिकन्या f. Patron. der Lakshmî Spr. 3719.

*अब्धिकफ m. *os sepiae.*

*अब्धिज 1) m. *a) ein edles Pferd* Gal. — *b) os sepiae* Nigh. Pr. — *c)* Du. *die beiden* Açviṇ. — 2) f. आ *Branntwein.*

अब्धिजीविन् m. *Fischer.*

अब्धितनय m. Du. *die beiden* Açvin.

*अब्धिद्वीपा f. *die Erde.*

*अब्धिनगरी f. *die Stadt* Dvârakâ.

*अब्धिनवनीतक m. *der Mond.*

*अब्धिफल n. *ein best. Arzeneimittel* Râǵan. 6,219.

*अब्धिफेन m. *os sepiae.*

*अब्धिमण्डूकी f. *Perlenmuschel.*

*अब्धिवल्लभ m. *Koralle* Gal.

*अब्धिवस्त्रा f. *die Erde* Gal.

*अब्धिशयन m. Bein. Vishṇu's.

*अब्धिसद्मन् m. Bein. Varuṇa's Gal.

*अब्धिसार m. *Perle* Râǵan. 13,147.

*अब्धिसेतुकृत् m. Bein. Râma's Gal.

*अब्ध्यग्नि m. *das unterseeische Feuer.*

अब्बिन्दु m. *Wassertropfen.*

अब्भक्ष 1) Adj. *nur Wasser geniessend* Gaut. 26, 20. Jâǵṅ. 3,286. — 2) *m. *Schlange.*

अब्भक्षण n. *Genuss blossen Wassers* Bhâg. P. 9,4,40.

अब्रह्मचर्य Adj. *unkeusch.*

*अब्रह्मचर्यक n. *geschlechtliche Nichtenthaltsamkeit.*

अब्रह्मण्य 1) Adj. *Brahmanen nicht hold.* — 2) n. *Gewalt und Unrecht,* insbes. als Ausruf eines Brahmanen, dem Gewalt angethan wird.

अब्रह्मता f. *unheilige Gesinnung.*

अब्रह्मदत्त m. *kein* Brahmadatta Ind. St. 13,379.

1. अब्रह्मन् n. *nicht das* Brahman TBr. 3,12,8,2.

2. अब्रह्मन् m. *ein Anderer als ein Brahman* Çat. Br. 12,6,1,38.

3. अब्रह्मन् Adj. 1) *von keiner Andacht* u .s. w. *begleitet.* — 2) *ohne Brahmanen.*

*अब्रह्मबन्धूक Adj. *ohne* ब्रह्मबन्धू Kâç. zu P. 6, 2,173.

1. अब्राह्मण 1) m. *kein Brahman.* — 2) f. अब्राह्मणी *keine Brahmanin* Ind. St. 10,87.

2. अब्राह्मण und अब्राह्मणक Adj. *ohne Brahmanen.*

अब्राह्मण्य n. 1) *Verletzung des für Brahmanen gültigen Gesetzes* Âçv. Çr. 9,3,20. — 2) = *अब्रह्मण्य 2).

अब्रुवत् Adj. *nicht aussagend* Jâǵṅ. 2,76.

अब्लिङ्ग 1) n. Pl. Bez. *der Verse* Ṛv. 10,9,1—3. — 2) f. आ Pl. dass. Gaut. 25,7.

अभक्त Adj. 1) *nicht zugetheilt.* — 2) *keinen Theil von Etwas bildend, nicht zu Etwas gehörig* Mahâbh. 6,57,*a*. Davon Nom. abstr. °त्व n. P. 7,2,43, Sch. — 3) *nicht zugethan, — ergeben* Spr. 4469. 6806. mit Loc. der Person Bhâg. P. 6,10,29.

अभक्तच्छन्द m. *Mangel an Appetit.*

अभक्षित Adj. *nicht verzehrt.*

अभक्ष्य Adj. *nicht zu essen, — geniessen* Âpast. 1,17,38.

अभग Adj. (f. आ) 1) *unglücklich.* — 2) *unschön* Gobh. 1,3,17.

अभग्नकाम Adj. (f. आ) *dessen Begehren nach —* (Loc.) *von —* (Instr.) *nicht gestört wird* Ragh. 5,7.

अभग्नमान Adj. *wobei die Ehre nicht leidet* Spr. 5023.

अभग्नयोग Adj. *dessen Meditation nicht gestört wird* MBh. 13,18,80.

अभङ्ग m. *ein best. Tact* S. S. S. 211.

अभङ्गश्लेष m. *eine Zweideutigkeit ohne verschiedene Zerlegung eines Wortes* Kâvjapr. S. 226, Z. 3.

अभङ्गुर Adj. (f. आ) 1) *eben* (Boden). — 2) *unvergänglich, dauerhaft.*

अभद्र Adj. *unheilvoll;* n. *Unheil* Gaut. 9,20. Âpast. bei Kull. zu M. 4,139; anders der gedr. Text 1,31,13.

1. अभय 1) Adj. (f. आ) *ohne Gefahr, sicher.* वाच् *Sicherheit versprechend* MBh. 4,67,6. — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. eines Sohnes des Dharma und eines natürlichen Sohnes des Bimbisâra. — 3) f. आ *a) Terminalia Chebula.* — *b)* Bein. der Dâkshâjaṇî. — 4) n. *a) Sicherheit der Person* (adj. Comp. f. आ) 128,25. अभयतम n. *grösste Sicherheit.* — *b) ein auf die Sicherheit der Person gerichteter Opferspruch.* — *c)* **die Wurzel von Andropogon muricatus.*

2. अभय Adj. *keine Furcht kennend.*

अभयगिरिवासिन् m. Pl. Bez. einer Schule des Kâtjâjana.

अभयंकर und अभयंकृत् Adj. *Sicherheit schaffend.* इन्द्रस्याभयंकरम् Name eines Sâman.

*अभयजात m. N. pr. eines Mannes.

*अभयडिण्डिम m. *Kriegstrommel.*

अभयत्व n. *Gefahrlosigkeit* Ind. St. 9,154.

अभयद 1) Adj. *Sicherheit gewährend.* — 2) m. *a)* **ein* Arhant bei den Ǵaina. — *b)* N. pr. eines Fürsten VP. 4,19,1.

अभयदक्षिणा f. *Sicherheitsversprechen.*

अभयदत्त m. N. pr. eines Arztes Mudrâr. 45(76),17.

अभयदान n. *Gewährung von Sicherheit.* °सार Titel eines Werkes.

अभयदेव m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,361.

अभयंदद m. Bein. Avalokiteçvara's.

अभयप्रद 1) Adj. *Sicherheit gewährend* 51,10. — 2) m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Padmapâṇi's.

अभयप्रदान n. = अभयदान.

अभययाचना f. *das Bitten um Sicherheit der Person* Ragh. 11,78.

अभयवचन n. und अभयवाच् f. *Sicherheitsversprechen.*

अभयसनि Adj. *Sicherheit schenkend.*

अभयाकरगुप्त und अभयानन्द m. N. pr. zweier Männer.

अभव m. *Vernichtung.*

अभवन्मतयोग und अभवन्मतसंबन्ध m. in der Rhet. *fehlerhafte Construction.*

अभव्य Adj. *wie Jmd nicht sein sollte.*

*अभव्यहंस m. *ein Schwan mit schwarzen Flügeln* Gal.

*अभस्त्रका und *अभस्त्रिका f.

अभाग Adj. *ohne Antheil, — Erbtheil.*

अभागधेय Adj. *dem Etwas nicht zu Theil werden soll* Spr. 3599.

अभागिन् Adj. *an Etwas nicht betheiligt, von Etwas ausgeschlossen* Ǵaim. 1,2,5. *zu Etwas* (Gen.) *nicht berechtigt* Comm. zu Mṛkkh. 22,25.

अभाग्य 1) Adj. (f. आ) *unglücklich* MBh. 3,281, 20. — 2) n. *Unglück.*

अभाजन n. *kein Gefäss für* (Gen.), so v. a. *nicht würdig* Kâd. 68,23. 75,9.

अभान n. *das Nichterscheinen* 285,17.

अभार्य Adj. *ohne Gattin.*

अभाव m. 1) *das Nichtdasein, Fehlen, Unterbleiben, Abwesenheit.* — 2) *das Nichtsein.* — 3) *Vernichtung, Tod.*

°अभाववत् Adj. *Etwas nicht habend, ermangelnd* Tarkas. 19. 40.

अभाववाद m. Titel eines Werkes.

अभाविन् Adj. 1) *nicht geschehen sollend* 159,1. — 2) *wie Jmd nicht sein sollte* Hariv. 11190.

अभाषमाण Adj. *Nichts sagend* MBh. 4,66,25.

अभाषितपुंस्क Adj. *kein entsprechendes Masculinum habend* P. 7,3,38.

अभास्वर Adj. *nicht glänzend.*

अभि 1) Adv. *a) herbei.* — *b) darüber hinaus.* — 2) Praep. *a)* mit Acc. α) *zu — her, zu — hin, nach — hin, gegen.* — β) *in — hinein* Çat. Br. 6,7,1,7. — γ) *um, für, zur Gewinnung von.* — δ) *über —*

hinaus. — ε) *um — willen*. — ζ) *gegen, in Bezug auf, auf, über*. — η) *in distributiver Bed., die aber schon im wiederholten Acc. liegt. — *b*) mit Abl. α) *mit Ausschluss von, ohne* R̥V. 1,139,8. 10, 25,3. — β) *hervor — aus* Spr. 3573 (wohl fehlerhaft für अधि).

अभिक Adj. *begierig, lüstern*.

अभिकर् m. *der Ausführende* Gop. Br. 1,5,24.

अभिकरण s. स्वप्नाभिकरण.

अभिकाङ्क्षा f. *Verlangen, Begehren nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

अभिकाङ्क्षिन् Adj. *verlangend, begehrend nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

1. अभिकाम m. *Liebe, Zuneigung; Verlangen nach, Wunsch*.

2. अभिकाम Adj. (f. आ) *in Liebe zugethan; hingezogen zu, verlangend nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

अभिकाल m. N. pr. eines Dorfes.

अभिकृति f. *ein best. Metrum*.

अभिकृत्वरी f. *eine Art Hexe*.

अभिक्रतु Adj. *übermüthig*.

अभिक्रन्द m. *das Anschreien, Anbrüllen*. इन्द्रस्य Name eines Sâman.

अभिक्रम m. 1) *das Herantreten* Lalit. 231,1. — 2) *muthiger Angriff*. — 3) *Unternehmung*. — 4) *Bewältigung* Tâṇḍja-Br. 20,1,2. — 5) **das Hinaufsteigen*. — 6) *das erste Glied der* Krama-*Recitation*.

अभिक्रमण n. *das Hinzutreten* Gaut. 2,26. Gaim. S. 233, Z. 3. Njâjam. 3,1,20.

अभिक्रान्त n. = अभिक्रान्ति Tâṇḍja-Br. 20,1,2.

अभिक्रान्ति f. *Bewältigung* Tâṇḍja-Br. 20,1,2. Gaut. 25,5.

अभिक्रान्तिन् Adj. *der mit Etwas* (Loc.) *begonnen hat*. Superl. °क्रान्तितम Lâṭj. 8,6,1.

अभिक्रामम् Absol. *hinzutretend*.

अभिक्रोशक m. *Anschreier, Schelter*.

अभिक्षत्तर् Nom. ag. *Vorleger, Vorsetzer* (von Speisen), *Wirth*.

अभिक्षदा Adj. *ohne Bitte gebend*.

अभिक्षित Adj. *nicht angebettelt* Çat. Br. 11,3,2,7.

अभिख्या f. 1) *Anblick*. — 2) *Schein, Glanz, Schönheit*. — 3) *Klarheit, Deutlichkeit* Comm. zu TS. Prât. 23,7. — 4) *Berühmtheit*. — 5) *Name, Benennung*. — 6) **Einsicht, Verstand*. — 7) **Bericht, Erzählung*.

अभिख्यातर् Nom. ag. *Aufseher, Hüter*.

अभिगन्तर् Nom. ag. 1) *Nachsteller*. — 2) *Beischläfer*. — 3) *Begreifer, Versteher*.

अभिगन्तव्य Adj. *aufzusuchen* Spr. 6761. Varâh. Br̥h. S. 2,11.

अभिगम m. 1) *Herbeikunft*. — 2) *Besuch* Megh. 49. — 3) *Beschlafung*. — Wird mit अधिगम verwechselt.

अभिगमन n. 1) *das Herankommen, Herbeikommen, Annäherung, das Hingehen zu* Gaut. 18,15. — 2) *das Besuchen, Aufsuchen*. — 3) *das Beschlafen* Gaut. 12,2. — 4) *das Reinigen und Bestreichen* (*mit Kuhmist*) *des Weges zu einer Götterstatue*.

अभिगम्य Adj. 1) *adeundus, zu besuchen*. — 2) *zugänglich, einladend*.

अभिगर् m. 1) *beifälliger Zuruf* (in der Liturgie). — 2) *eine best. beim Opfer fungirende Person, welche einen beistimmenden Zuruf zu sprechen hat*, Maitr. S. 1,9,1. Lâṭj. 4,3,4. 10,20,12.

अभिगर्जन n. *wildes Geschrei*.

अभिगर्जिन् (Conj.) Adj. *anbrüllend*.

अभिगामिन् Adj. *beschlafend*. Mit Acc. VP. 2,6,12.

अभिगुप्ति f. *Bewahrung, Behütung*. आत्माभि° MBh. 12,299,7.

अभिगूर्ति f. *Lobgesang*.

अभिगृध्र Adj. *heftig nach Etwas verlangend*.

अभिगोक्ष Adj. *zurufend*.

अभिगोप्तर् Nom. ag. *Bewacher, Hüter*.

अभिग्रह m. 1) *das Anfassen*. — 2) **Angriff, Herausforderung*. — 3) **Raub*. — 4) **Ansehen, Autorität*.

*अभिग्रहण n. *das Rauben, Raub*.

अभिग्रहीतर् Nom. ag. *Ergreifer* Maitr. S. 1,3,12.

अभिग्लान m. Pl. N. pr. eines Geschlechts. अतिग्लान v. l.

अभिघात 1) m. *a*) *Schlag, Anprall*. — *b*) *unangenehme, schädliche Einwirkung* M. 12,77. Kathâs. 17,38. Sâṅkhjak. 1. — *c*) *krankhafte Veränderung* Suçr. 2,125,11. — *d*) *Entgegenwirkung, Niederdrückung*. आधिभौतिकस्य दुःखस्य रत्नादिना Gauḍap. zu Sâṅkhjak. 1. दुःख° Comm. zu einem Jogas. bei Gold. — *e*) *eine best. Aussprache* VS. Prât. 1, 31. — 2) n. *unerlaubte Consonantenverbindung*. — 3) Adj. (f. आ) *beschädigt*.

अभिघातक Adj. *entgegenwirkend, entfernend*.

अभिघातिन् 1) Adj. *treffend*. — 2) m. *Feind*.

अभिघार m. 1) *Besprengung*. — 2) *Bestreuung, Mischung* Gobh. 4,2,13. — 3) **geklärte Butter*.

अभिघारण n. *das Besprengen, Begiessen*.

अभिघ्राण n. = अभिजिघ्रण Comm. zu Gobh. 2,8,25.

अभिचक्षण 1) n. *Besprechung*. — 2) f. आ *Umblick, Ausblick*.

अभिचक्षे Dat. Inf. *um zu sehen* 2,9.

अभिचक्षय Adj. *conspicuus* R̥V. 8,4,7.

अभिचन्द्र m. *der 6te* Muhûrta Ind. St. 10,296.

*अभिचर m. *Begleiter, Diener*.

अभिचरणीय Adj. 1) *zum Behexen geeignet* Lâṭj. 6,2,10. Tâṇḍja-Br. 8,1,1. — 2) *zu behexen*, in अनभि°.

अभिचरित (Conj.) n. *Behexung* Kâṭh. 37,14.

अभिचरितवै Dat. Inf. *zu behexen* (praedicativ) TBr. 1,7,2,5.

अभिचरितोस् Gen. Inf. in Verbindung mit ईश्वर् *zu behexen* Kâṭh. 37,14 (Conj.).

अभिचार m. *Behexung, Bezauberung*. °कल्प m. Titel eines Werkes.

अभिचारक und °चारिक Adj. *auf Behexung bezüglich*.

अभिचारिन् Adj. *behexend, bezaubernd*.

*अभिचार्य Partic. fut. pass. von चर् mit अभि.

अभिचेष्टा f. *Thätigkeit* Kap. 2,46.

अभिच्छायम् Adv. *in der Schattenlinie*.

अभिजन m. 1) *Abstammung, Herkunft* Lâṭj. 8, 6,1. — 2) *edle Abstammung, Adel der Geburt* Spr. 2388. — 3) *Geschlecht, Familie*. — 4) **Familienhaupt*. — 5) **Geburtsort der Vorfahren*; **Geburtsort* überh. — 6) *guter Ruf* Râǵat. 7,317.

अभिजनन n. *das Geborenwerden* Spr. 5960, v. l.

अभिजनवत् Adj. *von edler Herkunft*.

अभिजनितोस् Abl. Inf. (abhängig von निरवधीत् *hielt ab, verwehrte*) *zur Welt zu kommen als* (Acc.).

अभिजय m. *Besiegung*.

अभिजात 1) m. *der 11te Tag im* Karmamâsa Ind. St. 10,296. — 2) n. *edle Abstammung* Spr. 4395. 6101.

अभिजातता f. *Adel der Geburt* Spr. 4284.

अभिजाति f. *Herkunft, Geburt*.

अभिजिघ्रण n. *das Küssen auf* (Loc.) Gobh. 2,8,25.

अभिजित् 1) Adj. *siegreich*. — *b*) **unter dem Sternbild* Abhiǵit *geboren*. — 2) m. *a*) *ein best. eintägiges* Soma-*Opfer*. अभिजिद्विश्वजितौ Çat. Br. 12,2,2,21. — *b*) *das 20te* (*22te*) *Mondhaus* 220,9. — *c*) *die 8te Stunde des Tages, Mittagsstunde* AV. Ǵjot. 1,8. R. 6,112,70. — *d*) N. pr. des Sohnes oder des Vaters (VP. 4,14,4) des Punarvasu.

अभिजित m. 1) = अभिजित् 2) *b*) MBh. 13,64,27. — 2) = अभिजित् 2) *c*) MBh. 1,123,6. Hariv. 3248. 3317.

अभिजिति f. *Sieg, Erkämpfung*.

अभिज्ञ 1) Adj. (f. आ) *kundig, erfahren, vertraut mit* (Gen. oder im Comp. vorangehend). शापाभिज्ञां करोति माम् *lässt mich erfahren*, so v. a. *empfinden* Kâd. 160,17. Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) f. आ *a*) *das Gedenken, Sicherinnern*. — *b*) *höhere, übernatürliche Kenntniss und Macht*

eines Buddha.

अभिज्ञान n. 1) *das Erkennen, Wiedererkennen Jmdes.* — 2) *Kenntniss.* — 3) *Erkennungszeichen, Erkennungsmahl.* — 4) *Zeichen, Beweis für* (प्रति oder Loc.). — 5) *Erinnerungen* R. 5,68,1.43. — 6) = अभिज्ञानशकुन्तल.

अभिज्ञानशकुन्तल n. Titel eines Schauspiels.

अभिज्ञापक Adj. *zur Erkenntniss bringend.*

अभिज्ञायम् in यथाभिज्ञायम्.

अभिज्ञु Adv. 1) *knielings, kniend.* — 2) *bis an's Knie.*

अभिज्ञेतर् Adj. *unbekannt mit Etwas.*

अभिज्ञेय in अनभिज्ञेय.

अभितरम् (Maitr. S. 1,4,12) und अभितराम् Adv. *näher hinzu.*

अभितश्चर् m. Pl. *Gefolge.*

अभितस् Adv. Praep. 1) *herbei, hinzu* MBh. 3, 295,11. *zu — hin,* mit Acc. — 2) *nebenbei, daneben, nahebei, coram* Spr. 1269. *in der Nähe von* (Gen.); *im Angesicht von* (Acc.) so v. a. *gleichzeitig* Spr. 76. — 3) *auf —, zu beiden Seiten von* (Acc.) Spr. 5844. — 4) *vor und nach* (Acc.) Gaut. 16,40. — 5) *von allen Seiten, ringsum; um — herum,* mit Acc. — 6) *hinter,* mit Acc. R. 2,103,21. — 7) *durchaus, vollkommen.* तेषां कालो ऽभितः प्राप्त इच्छेयपातुम् so v. a. *es ist die höchste Zeit, dass* MBh. 3,266,7. तीर्णादोषमहं मन्ये चाभितस्त्वाम् 216,16. गुणवतः R. ed. Bomb. 1,7,18. — 8) * *schnell.*

अभितःसर् Adj. *zu beiden Seiten laufend* Nîlar. Up. 23.

अभिताप m. 1) *Hitze* 324,31. Çiç. 9,1. — 2) *Schmerz* (des Körpers oder der Seele).

अभितापन Adj. *Hitze* oder *Schmerz bereitend* Suçr. 2,362,12.

अभिताम्र Adj. (f. आ) *dunkelroth.*

अभितिग्मरश्मि Adv. *zur Sonne hin.*

अभितृणवत् Adj. *Ableitungen von* तर्द् *mit* अभि *enthaltend* Ait. Br. 6,11. Gop. Br. 2,2,20.

अभितृत्ति f. *Eröffnung für sich, Gewinnung* Kâth. 25,4.

अभितोदेवयजनमात्रदेश Adj. *dessen Platz nach allen Seiten hin zu einer Opferstätte hinreicht* Kâty. Çr. 7,1,14.

अभितोभाविन् Adj. *auf beiden Seiten befindlich* P. 6,2,182.

अभितोरात्रम् Adj. *gegen die Nacht hin.*

अभितोऽस्थि Adj. *von Knochen umgeben.*

अभित्ति f. *das Nichtbersten.*

अभित्रास m. *Einschüchterung* Âpast. 1,8,30.

अभित्रिपिष्टपम् Adv. *über den Himmel* (Herr).

अभित्सार m. *Beschleichung, Erwischung* Kâth. 27,9.

अभिदक्षिणम् Adv. *rechtshin* Lâty. 5,12,20.

अभिदधि m. *in Opferschmalz schwimmendes Mus* TS. 6,6,7,2.

अभिदर्शन n. *das Erblicken* oder *das sich dem Auge Darbieten* 205,13. 212,13.

अभिदिप्सु Adj. *feindselig, arglistig.*

अभिदूति Adv. *an eine —, zu einer Botin* Çiç. 9,56.

अभिदेवन n. *Würfelbrett* MBh. 9,15,8.

अभिद्रुह् Adj. *feindselig.*

अभिद्रोह m. *Beleidigung, Kränkung.*

अभिधर्म m. *die Metaphysik der Buddhisten.* °कोश m., °धर्मप्रज्ञान n., °पिटक m. und °समुच्चय m. Titel verschiedener Werke.

*अभिधर्षण n. *das Besessensein.*

अभिधा 1) Adj. *umgebend.* — 2) f. *a) Name, Benennung.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) die ursprüngliche Bedeutung eines Wortes* Sâh. D. 252. 267. — *c)* * *Laut* Çabdar. bei Gold.

अभिधातर् Nom. ag. *sagend, sprechend* Çiç. 13,62.

अभिधातव्य Adj. *zu sprechen, zu sagen* MBh. 13,23,36.

अभिधान 1) n. *a) Zusammenlegung, Verknüpfung.* °तरे Loc. (v. l. °तम्) *enger zusammen.* — *b) das zur Sprache Bringen, Aussagen, Kundthun* 209,15. — *c) einfache Aussage* (keine Vorschrift) Gaim. 2,1, 31. — *d) Nennung, Benennung* Bâdar. 1,1,24.25. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 2,1,13. — *e) Name.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ 126,19. — *f) Wort* M. 2,33. — *g)* * *Rede.* — *h) Wörterbuch.* — 2) f. °धानी *Halfter.*

अभिधानकोश m. *Wörterbuch.*

अभिधानचिन्तामणि m., °चूडामणि m. und °तन्त्र n. Titel von *Wörterbüchern.*

अभिधानमाला f. *Wörterbuch* und Titel eines best. *Wörterbuchs.*

अभिधानरत्नमाला f. Titel eines *Wörterbuchs.*

अभिधायक Adj. *bezeichnend, besagend, ausdrückend.*

अभिधायम् in गोत्राभिधायम्.

अभिधायिन् Adj. 1) *aussagend, lehrend.* पृष्टाभि° *auf eine Frage Bescheid zu geben wissend.* — 2) *sagend, sprechend.* — 3) *bezeichnend, besagend.*

अभिधावक Adj. *herbeilaufend.*

अभिधावृत्तिमातृका f. Titel eines Werkes Ind. St. 14,179. 404.

अभिधित्सा f. *der Wunsch zu bezeichnen, — auszusagen* Kâvjapr. 10,20.

अभिधृष्णु Adj. *bewältigend, beherrschend* (mit Acc.).

अभिधेय 1) Adj. *a) zu bezeichnen, — besagen, auszudrücken; was besagt —, ausgedrückt —, benannt wird.* — 2) n. *a) Sinn, Bedeutung* 215,19. — *b) das näher Bezeichnete, Gemeinte* so v. a. *Substantiv.* °वत् (dem Geschlecht nach) *wie das dazu gehörige Substantiv,* d. i. *movirt* Med. dh. 3.

अभिधेयत्व n. *Benennbarkeit.*

अभिध्या f. 1) *Begehren, Verlangen.* — 2) * *Begehren nach fremdem Gute.*

अभिध्यान n. 1) *das Richten der Gedanken auf* (Gen.). — 2) *Begehren, Verlangen nach* (Loc.) M. 12,5.

°अभिध्यायिन् Adj. *seine Gedanken richtend auf.*

अभिध्येय Adj. *worauf man seine Gedanken richten soll.*

अभिनन्द m. 1) *Wollustgefühl.* — 2) *Verlangen nach.* — 3) *der erste Monat* Ind. St. 10,298. — 4) *ein best. Tact* S. S. S. 235. — 5) N. pr. verschiedener Männer. Auch °पण्डित.

अभिनन्दन m. 1) *ein best. Tact* S. S. S. 211. — 2) N. pr. zweier Männer.

अभिनन्दनीय Adj. *zu beloben, anzuerkennen.*

°अभिनन्दितर् Nom. ag. *Erfreuer, Zufriedensteller* MBh. 12,231,1.

अभिनन्दिन् Adj. *seine Freude an Etwas habend, verlangend nach.*

अभिनन्द्य Adj. = अभिनन्दनीय.

अभिनभम् Adv. *zum Himmel* Ind. St. 14,385.

अभिनभ्यम् Adv. *in Wolkennähe.*

अभिनम्र Adj. (f. आ) *stark geneigt.*

अभिनय 1) m. *Pantomime; theatralische Darstellung.* — 2) v. l. für अधिबल und अभिबल. — Fehlerhaft für अभिनव (so ed. Bomb.) Pańkat. 127,22.

अभिनव 1) Adj. (f. आ) *ganz neu, — frisch.* — 2) m. N. pr. zweier Männer.

अभिनवकालिदास m. *der moderne* K. = माधवाचार्य.

अभिनवगुप्त m. N. pr. eines Autors.

अभिनवचन्द्रार्घविधि m. *die Darbringung des* Argha *an den Neumond,* Titel eines Abschnittes im Bhavishjott. P.

अभिनवचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

अभिनवतामरस 1) n. *ein best. Metrum.* — 2) f. आ Titel eines Werkes.

अभिनवनृसिंहभारती m. N. pr. eines Lehrers.

अभिनवयौवन (Hit. ed. Johns. 1336) und अभिनववयस्क (Chr. 148,12) Adj. (f. आ) *in der ersten Jugend stehend.*

अभिनववृत्तरत्नाकर m. Titel eines Werkes.

अभिनवशाकटायन m. *der moderne* Çâk.

अभिनवसच्चिदानन्दभारती m. N. pr. eines Lehrers.

अभिनवी Adv. mit भू *sich erneuern* Comm. zu Bhaṭṭ. bei Gold.

अभिनह्न n. *Binde* (z. B. über die Augen).

अभिनासिकाविवरम् Adv. *zu den Nasenlöchern hin.*

अभिनिधन n. Name verschiedener Sâman.

अभिनिधान 1) n. *das Darüberlegen* Kâtj. Çr. 5,1,31. 25,3,13. — 2) n. und m. *Annäherung* (der Laute in der Aussprache).

अभिनिपात m. = अभिनिधान 2).

अभिनिम्लोचन n. *das Untergehen der Sonne darüber* Comm. zu Kâtj. Çr. 25,3,24. 25.

°अभिनियम m. *das Bestimmtsein je nach* Âpast. 2,16,7.

*अभिनिर्याण n. *Auszug gegen den Feind.*

अभिनिर्वृत्ति f. *das Zustandekommen, Gelingen.*

अभिनिलीयमानक Adj. *Angesichts eines Beobachters sich in sein Nest legend* (Vogel).

अभिनिवर्तम् Absol. *sich wieder zurückwendend zu* (Acc.) TS. 6,4,11,4. Kâṭh. 27,9.

अभिनिविष्टता f. *Hartnäckigkeit* Sâh. D. 184.

अभिनिवेश m. 1) *Hang —, Drang zu* (Loc. oder im Comp. vorangehend) 224,23. Kâd. 165,2. — 2) *das Festhalten an Etwas* Gaut. 28,52. *Bestehen auf* (Loc.), *Hartnäckigkeit* Kumâras. 5,7. Ragh. 14,43. Prab. 67,14. — 3) *Lebenslust, Lebensdrang.* — 4) *Betriebsamkeit* Varâh. Bṛh. S. S. 4, Z. 19.

अभिनिवेशन n. *Hang zu Etwas.* तद्याभि° Adj. Karaka 3,8.

अभिनिवेशिन् Adj. 1) *einen Hang zu Etwas habend.* Davon Nom. abstr. °शित्व n. Kâd. 215,5. — 2) *hartnäckig auf Etwas bestehend.*

अभिनिष्कारिन् Adj. *der es auf Jmd abgesehen hat.*

अभिनिष्क्रमण n. *das Verlassen des Hauses um Mönch zu werden* (buddh.).

अभिनिष्टान m. *Endlaut,* insbes. *Endvocal* und Visarga.

अभिनिष्पत्ति f. *das Hervortreten, Erscheinen.*

अभिनिष्यन्द m. *das Träufeln.*

*अभिनिस्तान m. = अभिनिष्टान.

अभिनिहित Partic. von धा, दधाति mit अभिनि.

अभिनिह्नव m. Name eines Sâman.

अभिनील Adj. *sehr dunkelfarbig* Lalit. 120,15. 18.

अभिनृम्ण Adj. (f. आ) *überaus heilbringend.*

अभिनेतर् Nom. ag. *Herbeiführer* Ṛv. 4,20,3. Çat. Br. 10,1,2,4.

अभिनेतव्य und °नेय Adj. *aufzuführen, darzustellen.*

अभिन्न Adj. 1) *nicht durchbohrt, — verwundet* Spr. 2605, v. l. — 2) *nicht durchdrungen* Çâk. 37. — 3) *unverletzt.* — 4) *nicht zerbrochen* Çat. Br. 6,6,4,8. — 5) *ganz* (von einer Zahl). — 6) *nicht unterbrochen, zusammenhängend* Ṛv. अभिन्ने AV. — 7) *ungetheilt, einheitlich.* — 8) *nicht verschieden, identisch, derselbe; nicht verschieden von* (Abl. oder im Comp. vorangehend) 281,4.

अभिन्नगति Adj. *seinen Gang nicht ändernd* Çâk. 14.

अभिन्नतरक Adj. *gar nicht verschieden* Mahâbh. 2,307,a.

अभिन्नत्व n. *das Einssein, Uebereinstimmung* R. 5,82,7.

अभिन्नवेल Adj. *die Schranken nicht durchbrechend* Spr. 489.

अभिन्नस्थिति Adj. dass. Çâk. 107.

अभिन्यास m. *eine best. Form des Fiebers* Bhâvapr. 3,77. 96.

अभिपतन n. *das Herbeifliegen* Spr. 392.

अभिपत्ति f. *das Erfassen.*

अभिपद्म Adj. *mit rothen Flecken auf der Haut versehen.*

अभिपरिहार in अनभि°.

अभिपात m. *das Herbeieilen* Kâd. II. 137,13.

अभिपातिन् Adj. 1) *herbeieilend* Spr. 4525. — 2) *beispringend.*

अभिपाल m. *Hüter, Wächter.*

अभिपालन n. *das Hüten, Schützen.*

अभिपित्व n. 1) *Einkehr.* — 2) *Abend.*

अभिपुष्प Adj. *mit Blüthen bedeckt.*

अभिपूरण n. *das Füllen, Ausfüllen.*

अभिपूर्त n. *Erfülltes* AV. 9,5,13.

अभिपूर्व 1) Adj. *in der bestimmten Reihe folgend* Tâṇḍja-Br. 18,4,9. — 2) अभिपूर्वम् und अभिपूर्वेण (Tâṇḍja-Br. 17,2,2) Adv. *der Reihe nach.*

अभिप्रक्रम्य Adj. *zu beschreiten* Tâṇḍja-Br. 20,11,6.

अभिप्रचक्षे Dat. Inf. *um zu sehen* Ṛv. 1,113,6.

अभिप्रतारिन् m. N. pr. eines Mannes.

अभिप्रदक्षिणम् Adv. *rechtshin.* Mit कर् und Acc. *Jmd r. umwandeln.*

अभिप्रदर्शन n. *das Zeigen, Vorführen.*

अभिप्रधर्षण n. *das Anthun eines Leides.*

अभिप्रभङ्गिन् Adj. *zerbrechend.*

अभिप्रमुर् Adj. *zermalmend.*

अभिप्रयायम् Absol. *hinzutretend.*

अभिप्रयायिन् Adj. *herbeikommend.*

अभिप्रव m. = अभिप्लव Kâṭh. 33,8.

अभिप्रवर्तन n. *das Austreten* (des Schweisses).

अभिप्रवेश m. *das Betreten* (eines Ortes).

अभिप्रश्निन् Adj. *fragelustig.*

अभिप्रसारण n. *das Ausstrecken der Beine gegen Jmd* (Gen.) *hin* Âpast. 1,6,4.

अभिप्रातर् Adv. *gegen Morgen.* Nach einem Comm. *am vierten Tage in der Frühe.*

अभिप्रापण n. in अर्थाभि°.

अभिप्राप्ति f. *Ankunft.*

अभिप्राय m. 1) *Ziel.* कर्त्रभिप्राय Adj. *dessen Ziel der Agens ist* P. 1,3,72. — 2) *Absicht, Wille* 302,6. 328,11. Spr. 490. 492. — 3) *Meinung, Ansicht.* — 4) *Sinn, Bedeutung, Inhalt.* — 5) *Auffassung —, Betrachtung als* 258,19.22. 259,20. — 6) *blosser Schein; Erscheinung, Phantom.* — 7) in der Dramatik *Darstellung einer Unmöglichkeit als solcher an einem Gleichniss.* — 8) = विवृत्त्यभिप्राय Ṛv. Prât. 14,11.

अभिप्री Adj. *erfreuend.*

अभिप्रीति f. *Befriedigung* Tâṇḍja-Br. 6,4,15.

अभिप्रेप्सु Adj. *verlangend nach* (Acc.).

अभिप्रेरण n. *das in Bewegung Setzen.*

अभिप्लव m. *eine best. sechstägige* Soma-*Feier.* पृष्ठ्याभिप्लवौ.

अभिबल n. = अधिबल 2).

अभिबाधितर् Nom. ag. *Belästiger, Quäler.*

अभिबुद्धि f. *eine Function des Intellects.*

अभिभर्तृ Adv. *am Gatten, in Gegenwart des G.*

अभिभव 1) Adj. *übermächtig.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Uebermacht* Bhag. 1,41. Pankat. 224,15. — b) *das Ueberwältigtwerden, Unterdrücktwerden, Unterliegen durch* (Abl., Instr. oder im Comp. vorangehend) 325,15. Njâjas. 3,1,42. Ragh. 4,21.9,4. Kumâras. 5,43. Çâk. 40. Mâlav. 86. Sâṅkhjak. 7. 12. Kathâs. 10,43. 19,93. — c) *Erniedrigung, Geringachtung* Spr. 4401.

अभिभवन n. 1) *das Ueberwältigen* Lalit. 6,6. — 2) *das Ueberwältigtwerden* M. 6,62.

अभिभा f. *Unglückszeichen.*

अभिभार Adj. *belastet, schwer.*

अभिभावक Adj. *überwältigend* Comm. zu Njâjas. 2,2,14.

°अभिभाविन् Adj. dass. Kâd. 192,4.

अभिभाषण n. *das Anreden, Reden.*

अभिभाषिन् Adj. *redend, sprechend.*

अभिभाष्य Adj. *anzureden.*

अभिभु und °भू 1) Adj. *übermächtig, überlegen* (mit Acc.). Compar. °भूतर. — 2) m. °भु *ein best. Monat.* — 3) m. °भू a) *ein best. Würfel.* — b) N. pr. eines Schlangenfürsten Pâr. Gṛhj. 2,14,16.

अभिभूति 1) f. a) *Ueberlegenheit, Uebermacht.* — b) * *Erniedrigung, Geringachtung.* — 2) Adj. *übermächtig, überlegen* Ṛv. 4,41,4.

(अभिभूत्यौजस्) °भूतिओजस् Adj. *von überlegener Kraft.*

अभिभूय n. Ueberlegenheit.

अभिभूवरी Adj. f. überlegen.

अभिमति f. das in Beziehung Bringen der Objecte zum Ich.

अभिमनस् Adj. strebend —, verlangend nach.

*अभिमनाय्, °यते streben —, verlangen nach. — *Desid. अभिमिमानयिषते.

अभिमन्तर् Nom. ag. 1) Bedroher Gop. Br. 1,3,20. — 2) der die Objecte in Beziehung zu sich bringt Ind. St. 9,162.

अभिमन्तव्य Adj. zu halten —, anzusehen für 146,18.

अभिमन्तोस् Gen. (von ईश्वर abhängig) Inf. Jmd (Acc.) Etwas anzuhaben.

अभिमन्त्रण n. 1) das Anrufen, Anreden. — 2) das Besprechen, Einsegnen.

अभिमन्थ m. = अधिमन्थ.

अभिमन्थन n. das Drehholz bei der Feuerreibung Kauç. 69.

अभिमन्यु m. N. pr. verschiedener Männer 228,18. परिक्षिदभिमन्युजः 57,11. 58,18. °पुर n. N. pr. einer Stadt. °स्वामिन् m. N. pr. eines Heiligthums.

*अभिमर m. 1) Todtschlag. — 2) Kampf, Schlacht. — 3) Aufstand des Heeres. — 4) Fesselung.

अभिमर्द m. 1) Gewaltthat MBh. 3,269,8. — 2) *Kampf, Schlacht. — 3) *berauschendes Getränk.

°अभिमर्दिन् Adj. bedrückend, Gewalt anthuend.

अभिमर्श m. (adj. Comp. f. आ) Berührung, Antastung.

अभिमर्शक Adj. berührend, antastend.

अभिमर्शन 1) Adj. dass. — 2) n. das Berühren Gaut. 1,38.

अभिमा f. Maass (in die Breite) Maitr. S. 1,4,11.

अभिमाति 1) f. a) feindlicher Anschlag, Nachstellung. — b) Nachsteller, Angreifer. — 2) Adj. nachstellend, feindlich.

अभिमातिजित् Adj. Nachsteller besiegend.

अभिमातिन् Adj. nachstellend.

अभिमातिषह् und °षाह् Adj. Feinde überwindend. Dazu Nom. abstr. (°षाह्य) °षाह्यिम्न n.

अभिमातिहन् Adj. Gegner schlagend.

अभिमाद्यत्क Adj. ein wenig angeheitert.

अभिमान m. 1) feindliche Absicht, Nachstellung. — 2) Selbstgefühl, Hochmuth, Stolz. — 3) Selbstgefühl, so v. a. das in Beziehung Bringen der Objecte zum Ich. — 4) Voraussetzung bei sich; die falsche Meinung, dass man Etwas besitze. — 5) Voraussetzung, insbes. eine falsche. — 6) Zuneigung Spr. 1060.

अभिमानवन्त् Adj. 1) Selbstgefühl besitzend, stolz Spr. 496. — 2) am Ende eines Comp. bei sich voraussetzend, zu besitzen wähnend.

*अभिमानित n. geschlechtliche Vermischung.

अभिमानिता f. Selbstgefühl Spr. 6063.

°अभिमानित्व n. das Sichhalten für 264,9. 268,28.

अभिमानिन् 1) Adj. a) eingebildet, stolz, hochmüthig. — b) am Ende eines Comp. α) bei sich voraussetzend, zu besitzen wähnend. — β) sich haltend für, sich einbildend zu sein. — γ) geltend für, vorstellend. — 2) m. ein best. Agni VP. 1,10,14. Bhâg. P. 4,1,59.

अभिमानुक Adj. nachstellend (mit Acc.).

*अभिमाय Adj. verwirrt, confus.

अभिमारुतम् Adv. gegen den Wind Spr. 6122.

अभिमेह्य Adj. zu beharnen.

अभिमुख 1) Adj. (f. ई; *in einigen Fällen auch आ) a) mit zugewandtem Gesicht, zugewandt (die Ergänzung im Acc., Dat., Gen. oder im Comp. vorangehend). — b) Jmd (Gen., Instr.) geneigt, es mit Jmd haltend. — c) nahe bevorstehend Vikr. 28. — d) am Ende eines Comp. einem best. Zeitpunkt nahe (यौवनाभि°, पाकाभि°); im Begriff stehend zu (Nom. act.); bedacht auf (मङ्गलाभि°). — 2) °म् und अभिमुख° Adv. entgegen 133,9. °कृत und °निकृत so v. a. von vorn R. 4,23,12. Spr. 499. इतोऽभि° hierherwärts. Mit Acc., Gen. oder am Ende eines Comp. nach der Richtung von, gegen (feindlich), gegenüber von, zu — hin, nach — hin 153,4. 291,26. — 3) °खे gegenüber (mit Gen. oder am Ende eines Comp.). — 4) *f. ई Bez. einer der 10 Stufen, die ein Bodhisattva zu ersteigen hat, bevor er Buddha wird.

अभिमुखी Adv. mit भू sich Jmd zuwenden, sich als günstig erweisen (Schicksal) 291,6.

अभिमुखीकरण n. das Sichzuwenden zu Jmd Pratâpar. 25,b,9.

अभिमेथिका f. Pl. Schimpfreden.

अभियष्टव्य Adj. mit Opfern zu begehen Gobh. 1,5,5.

अभियाचन n. Bitte, in सत्याभि°.

अभियातर् Nom. ag. Angreifer.

*अभियाति und *°यातिन् m. Feind. — Vgl. °माति, °मातिन्.

अभियान n. 1) das Herankommen. — 2) feindlicher Angriff.

अभियायिन् Adj. 1) herankommend, — ziehend. — 2) sich hinbegebend zu (Acc. oder im Comp. vorangehend) Spr. 7383. — 3) losgehend auf, angreifend.

अभियुग्वन् m. und अभियुग्वरी f. Angreifer.

अभियोक्तर् Nom. Ag. 1) Angreifer. — 2) Ankläger.

अभियोक्तव्य Adj. anzuklagen.

अभियोग m. 1) Anwendung, häufige A. — 2) Bemühung, Anstrengung, Fleiss; Richtung der Thätigkeit auf, das Sichhingeben, Bemühung um (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 3) feindlicher Angriff. — 4) Anklage 213,23.

अभियोगिन् Adj. anklagend.

अभियोजन n. nachträgliches Anschirren.

अभियोज्य Adj. anzugreifen, angreifbar.

अभिरक्षण n. und °रक्षा f. das Schützen, Hüten.

अभिरक्षितर् Nom. ag. Beschützer, Hüter.

अभिरति f. 1) Freude an (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) N. pr. einer Welt (buddh.).

अभिराज् Adj. ringsum herrschend.

अभिराधन n. das Zufriedenstellen Jmds (Gen.).

1. अभिराम 1) Adj. (f. आ) erfreulich, angenehm, Wohlgefallen bewirkend für oder durch (im Comp. vorangehend). °अभिरामम् und °अभिराम° Adv. — 2) m. a) Lust —, Freude an (im Comp. vorangehend). — b) N. pr. eines Scholiasten des Çâkuntala.

2. अभिराम n. eine auf Râma bezügliche Dichtung.

अभिरामपशुपति m. N. pr. eines Dichters.

अभिराममणि n. Titel eines Schauspiels.

अभिराष्ट्र Adj. Reiche bewältigend.

अभिरुचि f. Gefallen an (Loc. oder im Comp. vorangehend) Kâd. II,140,23.

अभिरुचित m. N. pr. eines Vidjâdhara-Fürsten.

अभिरुचिर Adj. prächtig.

अभिरुत n. Gesang R. Gorr. 1,9,15 (17 Schl.). Geschrei 6,70,19.

अभिरूप 1) Adj. (f. आ) a) entsprechend, angemessen. — b) hübsch, schön 230,8. — c) gebildet, gelehrt Gaut. 10,44. — 2) *m. a) der Mond. — b) Bein. Vishṇu's, Çiva's und Kâma's.

अभिरूपक Adj. unterrichtet Ind. St. 13,348.

अभिरूपता f. feine Bildung, Wohlerzogenheit Kâd. 233,16.

अभिरूपवन्त् Adj. hübsch, schön.

अभिरोद्धर् Nom. ag. Abwehrer Maitr. S. 2,2,13.

अभिरोरुद Adj. zu Thränen rührend.

अभिलक्ष्य Adj. erkennbar an (im Comp. vorangehend) 292,18.

अभिलक्ष्यम् Adv. nach dem Ziele hin 93,22.

अभिलङ्घन n. 1) das Hinüberspringen über (Gen.). — 2) das Uebertreten, Zuwiderhandeln.

°अभिलङ्घिन् Adj. übertretend, zuwiderhandelnd.

अभिलप्य Adj. auszudrücken, in निरभि°.

अभिलषणीय (Spr. 1769) und °लष्य (Spr. 503) Adj. zu dem oder wozu man sich hingezogen fühlt, begehrenswerth.

अभिलषित n. das Begehrte, Gewünschte, Wunsch.

°चिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

अभिलाप m. 1) *Rede, Ausdruck.* — 2) *Ankündigung* Kâd. 202,22.

*अभिलाव m. *das Abschneiden, Mähen.*

अभिलाष m. (adj. Comp. f. आ) *Verlangen, Lust nach* (Loc. oder im Comp. vorangehend). In der Poetik *die erste Regung der Liebe.*

अभिलाषक Adj. *verlangend nach* (Acc.).

अभिलाषिन् Adj. *verlangend nach* (Loc. oder im Comp. vorangehend) 108,6.

अभिलाषुक Adj. (f. आ) *verlangend nach* (Acc. oder im Comp. vorangehend).

अभिलूता f. *ein best. spinnenartiges Insect.*

*अभिलोटक m. = लोटुल.

अभिवदन n. *Anrede.* — Auch fehlerhaft für °वादन.

अभिवत् Adj. *das Wort* अभि *enthaltend.*

अभिवन्दन n. *ehrfurchtsvolle Begrüssung.*

अभिवयस् Adj. *erlabend* Maitr. S. 3,12,4.

अभिवर्णन n. *Beschreibung, Schilderung.*

अभिवर्तिन् Adj. 1) *herankommend* Hariv. 2,31,56. — 2) *entgegengehend.*

अभिवर्धन n. *das Verstärken, Vermehren* Kâd. II,56,16.

अभिवर्ष m. *Regen.*

अभिवर्षण n. *das Beregnen, Regnen.* कामाभि° so v. a. *das Gewähren von Wünschen* Bhâg. P. 12,10,33.

अभिवर्षिन् Adj. *regnend.*

अभिवहन n. *das Herbeifahren.*

अभिवाञ्छा f. *Verlangen nach* (im Comp. vorangehend).

अभिवात Adj. (f. आ) *siech, krank* Lâṭj. 8,5,3.

अभिवातम् Adj. *gegen den Wind.*

अभिवाद m. 1) *Begrüssung* Gaut. 6,5.6. — 2) = अति° *harte Worte.*

अभिवादक Adj. 1) *begrüssend, Begrüsser* Kull. zu M. 2,125. *salutaturus* (mit Acc.). — 2) **höflich.*

अभिवादन n. *Begrüssung* Lâṭj. 2,4,17. Gaut. 9,45.

अभिवादनीय Adj. 1) *der Begrüssung würdig.* — 2) *zur Begrüssung in Beziehung stehend, bei der B. gebraucht* (Namen).

अभिवादयितर् Nom. ag. *Begrüsser* Kull. zu M. 2,123.

अभिवादिन् Adj. 1) *erklärend, Erklärer.* — 2) *Etwas aussagend, besagend.*

अभिवाद्य 1) Adj. *zu begrüssen, begrüssungswürdig* Lâṭj. 2,6,17. n. impers. *zu grüssen,* mit Dat. der Person Âpast. 1,14,14.15.18. — 2) m. Bein. Çiva's.

अभिवान्यवत्सा und अभिवान्यी f. *eine Kuh, die ein angewöhntes (fremdes) Kalb nährt.*

अभिवास m. (Njâjam. 5,1,31) und °वासन n. (Comm. zu TS. 1,142,12 und zu Njâjam. 5,1,31) *Bedeckung.*

1. अभिवासस् n. अङ्गिरसाम् Name eines Sâman.

2. अभिवासस् Adv. *über dem Kleide.*

अभिवास्य Adj. *zu bedecken.*

अभिवाह m. *das Heranfliessen.* °हम् TS. 6,6,3,4.

अभिवाह्य n. *das Hingeführtwerden.*

अभिविक्रम Adj. *von grossem Muth.*

अभिविधि m. *das Allumfassen, das «bis inclusive» Sein.*

अभिविपण्यु Adj. etwa *von allem Getriebe fern.*

अभिविमान Adj. *den Jedermann bei sich voraussetzt.*

अभिविवृद्धि f. *grösseres Gedeihen, Segen.*

अभिविशङ्किन् Adj. *sich fürchtend vor* (Abl.) Spr. 4013.

अभिवीर Adj. *von Helden umgeben.*

अभिवृत्ति f. *das Herankommen.*

अभिवृद्धि f. *Wachsthum, Zuwachs, Gedeihen.*

अभिवेग m. *das Schwanken.*

अभिवेधिन् Adj. *durchschneidend* Comm. zu Ârjabh. 4,19.

अभिवोढर् Nom. ag. *Zuführer* Karaka 1,12.

अभिव्यक्ति f. *Offenbarwerdung, Erscheinung* Njâjas. 3,1,42.

अभिव्यञ्जक Adj. 1) *offenbarend, zur Erscheinung bringend.* — 2) *symbolisch bezeichnend.*

अभिव्यादान n. *das Verschlingen, Verschlucken* (eines Vocals) ṚV. Prât. 14,27.

अभिव्याधिन् Adj. *verwundend.*

अभिव्यापक und °व्यापिन् Adj. *allumfassend.*

अभिव्याप्ति f. *das Allumfassen.*

अभिव्याप्य Adj. *was mit umfasst wird, in Etwas enthalten ist.*

अभिव्याहरण n. (Durga zu Nir. 1,10) und °हार m. *das Reden, Aussprechen.* Letzteres auch *Ausspruch.*

*अभिव्याहारिन् Adj. *sprechend.* कोकिलाभि° *wie.*

अभिव्रङ्ग m. *das Umdrehen, Wegschleudern.*

अभिशंसन n. 1) *Beleidigung durch Worte.* — 2) *Beschuldigung,* in अनृताभि° und मिथ्याभि°.

अभिशंसिन् Adj. *beschuldigend,* in मिथ्याभि°.

अभिशङ्का f. 1) *Misstrauen gegen* (Gen.). — 2) *Besorgniss.*

अभिशङ्किन् Adj. *misstrauend, nicht glaubend an.*

अभिशङ्क्य Adj. *dem man misstraut, woran man nicht glaubt.*

*अभिशपन n. *Verleumdung.*

अभिशस् f. *Verwünschung.*

अभिशस्तक Adj. 1) *verklagt, bescholten.* — 2) *aus Fluch entsprungen.*

अभिशस्ति f. 1) *Verwünschung, Fluch.* — 2) *das durch Fluch herbeigeführte Unheil, Unglück.* — 3) *Verwünscher, Flucher.* — 4) *Tadel.* — 5) *Beschuldigung,* in मिथ्याभि°. — 6) **schlechter Ruf, böser Leumund.* — 7) **das Bitten, Betteln.*

अभिशस्तिचातन Adj. *Fluch abwehrend.*

अभिशस्तिपा und °पावन् Adj. *vor Fluch schützend.*

अभिशस्तेन्य und °शस्त्य Adj. in अनभि°.

अभिशाप m. 1) *Fluch.* — 2) *schwere Beschuldigung.* — 3) **Verleumdung.*

अभिशिरस् Adj. *den Kopf richtend nach* (Acc.).

अभिशिरोग्र Adj. (f. आ) *mit zum Kopf gerichteten Spitzen* Gobh. 2,9,14.

अभिशुन Adj. *im Vortheil befindlich* (Ringer).

अभिशोक m. *Gluth.*

अभिशोच Adj. *glühend, leuchtend.*

अभिशोचन n. *Qual.*

अभिशोचयिष्णु Adj. *Hitze* oder *Qual verursachend.*

अभिश्नथस् Abl. Inf. *vor dem Durchbohren* (sich fürchten) ṚV. 10,138,5.

अभिश्राव m. *Erhörung.*

अभिश्रिष् f. *Binde* ṚV. 8,1,12.

1. अभिश्री 1) Adj. a) *sich aneinander schliessend, — lehnend* ṚV. 1,144,6. AV. 8,2,14. — b) *ordnend,* mit Acc. TBr. 2,4,2,11. — 2) m. *Anreiher, Ordner.* Auch f. ṚV. 10,130,5.

2. अभिश्री f. *Beimischung* ṚV. 9,79,5. 86,27.

अभिश्वसस् Abl. Inf. *vor dem Herblasen* (sich fürchten) ṚV. 10,92,8.

अभिश्वास m. *Anhauchung, Anfachung.*

अभिषङ्ग m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Hang zu, Gefallen an* Bhâg. P. 10,90,11. — 2) *Verwünschung.* — 3) *das Besessensein;* vgl. भूताभि°. मनसः so v. a. *Trübung des Geistes.* — 4) *Niederlage, erlittene Demüthigung.* — 5) **Schwur.* — 6) **Verleumdung.* — 7) *Umarmung.*

अभिषङ्गिन् Adj. *eine Niederlage beibringend, demüthigend.*

अभिषच् (stark °षाच्) Adj. 1) *folgend, begleitend.* — 2) *anhänglich, zugethan.*

अभिषव m. 1) *das Keltern* (des Soma). — 2) **Gährungsmittel.* — 3) **vorgeschriebene Abwaschung.* — 4) **Opfer.* — 5) **saurer Reisschleim* Halâj. 2,163; vgl. 2).

अभिषवण 1) n. *das Keltern* Nir. 4,16. — 2) f. °षवणी Pl. *Kelter.*

*अभिषह m. = निग्रह Gal.

अभिषिषेणयिषु Adj. *im Begriff mit seinem Heere heranzurücken.*

अभिषुक m. *eine best. Pflanze mit ölhaltigem Samen.*

अभिषुत *n. *saurer Reisschleim.*

अभिषेक m. 1) *Besprengung, Weihung durch Besprengung mit Wasser* (namentlich zum Königthum). — 2) *Weihwasser.* — 3) *vorgeschriebene Abwaschung* 92,15. Kâd. 42,6.

अभिषेक्तर् Nom. ag. *Besprenger, Weiher.*

अभिषेक्तव्य Adj. *zu weihen.*

अभिषेक्य Adj. *zur Weihung bestimmt, der W. würdig.*

अभिषेचन n. 1) *das Besprengen, Uebergiessen.* — 2) *das Weihen* (insbes. zum Königthum).

अभिषेचनीय 1) Adj. a) *der Weihung würdig.* — b) *zur Weihung gehörig, — bestimmt.* — 2) m. *Weihungsfeier.* °वत् Adv. Kâtj. Çr. 18,6,15.

अभिषेच्य Adj. *zu weihen.*

अभिषेणि Adj. *Geschosse richtend.*

अभिषेणन n. *Kriegszug gegen* (im Comp. vorangehend).

अभिषेणय्, °यति *Jmd* (Acc.) *mit Krieg überziehen* Spr. 441. Veṇîs. 52.

अभिषोतर् Nom. ag. *der den* Soma *auspressende Priester.*

अभिष्टन m. *Getöse.*

अभिष्टव m. *Lob, Preis.*

1. अभिष्टि m. Adj. *überlegen, siegreich.*

2. अभिष्टि f. *Hülfe, Förderung.*

अभिष्टिकृत् Adj. *Hülfe schaffend.*

अभिष्टिद्युम्न Adj. *an Hülfe reich.*

अभिष्टिपा(सि) ṚV. 2,20,2 nach Grassmann für अभिष्टी पासि.

अभिष्टिमत् Adj. *hülfreich.*

अभिष्टिशवस् Adj. *kräftigen Beistand gewährend.*

अभिष्ठान n. *das Betreten*, in अनभि°.

अभिष्णात m. Pl. N. pr. eines Geschlechts.

अभिष्यन्त् oder °न्त m. N. pr. eines Sohnes des Kuru MBh. 1,94,50.

अभिष्यन्द m. 1) **das Träufeln.* — 2) *Triefäugigkeit, Augenentzündung.* — 3) *Ueberfülle, Ueberschuss.*

अभिष्यन्दिन् Adj. 1) *träufelnd, flüssig.* — 2) *auflösend, laxativ.* — 3) *zu Blutandrang reizend, congestiv* Mat. med. 6.

अभिषङ्ग m. *Zuneigung, das Hängen an* (Loc. und Instr.).

अभिषङ्गिन् Adj. *auf Etwas versessen* Maitrjup. 7,10.

अभिसंयोग m. *Verbindung, Relation* Ǵaim. 6,1,3.

अभिसंरम्भ m. *Wuth.*

अभिसंराधन n. *das Befriedigen, Zufriedenstellen.*

अभिसंवर्धन n. *Wachsthum.*

अभिसंश्रय m. 1) *Verbindung, Zusammenhang.* — 2) *Zuflucht.*

अभिसंसारम् Absol. *in Menge hinzueilend.*

अभिसंस्कार m. 1) *Bearbeitung, Zubereitung.* — 2) *Bildung, Formation.* — 3) *Conception, Gedanke, Idee* (buddh.).

अभिसंस्तव m. *höhere Berechtigung* Ǵaim. 4,1,24. 4,30.

अभिसंस्थम् Adv. *nach der Reihe, — Ordnung* Gop. Br. 2,3,1.

*अभिसंक्षेप m. *Einschrumpfung.*

अभिसंख्य Adj. *ersichtlich* Comm. zu Ǵaim. 6,7,40. Davon Nom. abstr. °त्व n. Ǵaim. 6,7,40.

अभिसंख्या f. *Zahl, Anzahl.*

अभिसंख्येय Adj. *zu zählen.*

अभिसंचारिन् Adj. *wandelbar.*

अभिसंज्ञित Adj. *benannt, geheissen.*

अभिसत्कर् s. u. सत्.

अभिसत्वन् Adj. *von Mannen umgeben.*

अभिसंदेह n. Du. *penis et vulva.*

अभिसंदोह n. v. l. für अभिसंदेह.

°अभिसंधक Adj. *betrügend.* Nach den Erklärern *schmähend.*

अभिसंधा f. *Aussage, Rede*, in अनृताभि° und सत्याभि°

अभिसंधान n. 1) *das Zusammenhalten, Verbundensein.* — 2) *Aussage, Rede*, in सत्याभि°. — 3) *bestimmte Absicht, Interesse an einer Sache.* — 4) *das Betrügen.*

अभिसंधि m. 1) *Absicht, Beabsichtigung.* — 2) *Anschlag, consilium* Daçak. 1,37. Sâh. D. 375. — 3) *Intention, Meinung* (eines Autors). — 4) **Meinung, das Dafürhalten* Bhaṭṭ. bei Gold. — 5) *Bedingung* Çâk. ed. Pisch. 64,3. Mâlav. 9,5.

*अभिसंधित Adj. in Verbindung mit पुत्री so v. a. *an Sohnes Statt angenommen* Gal.

°अभिसंधिन् Adj. 1) *aussagend, redend*, in सत्याभि°. — 2) *betrügend*, in सर्वाभि°.

अभिसंधिपूर्व Adj. *beabsichtigt* Gaut. 25,7.

अभिसंधिपूर्वकम् Adv. *in einer bestimmten Absicht* 107,5.

अभिसमय m. 1) *Verabredung, Uebereinkommen.* — 2) *klare Erkenntniss* (buddh.).

अभिसंपत्ति und °संपद् f. *das Werden zu Etwas, das Gleichwerden.*

अभिसंपराय m. *Loos im Jenseits* Lalit. 101,8.

*अभिसंपात m. *Zusammenstoss, Kampf.*

अभिसंप्लव m. *das Ineinanderfliessen* Comm. zu Njâjas. 1,1,3.

अभिसंबन्ध m. *Verbindung, Relation, das in Zusammenhang Stehen mit* (Instr.) Ǵaim. 6,2,8. 3,3. 6,10.11. *das zu Etwas Gehören.*

अभिसंबाध Adj. *gedrängt voll* R. 2,5,16.

अभिसंबोधन n. *Erlangung der* Bodhi (buddh.).

अभिसंभव m. *Erreichung* und °न n. *das Erreichen* Çaṁk. zu Bâdar. 4,3,5.6.

अभिसंमुख Adj. (f. आ) *mit dem Antlitz zu Jmd* (Acc.) *gerichtet, ehrerbietig.*

अभिसर m. (adj. Comp. f. आ) *Gefährte.*

अभिसरण n. *Besuch in Liebesangelegenheiten* Sarvad. 9,6. Kâd. 183,16.

अभिसर्ग m. *Schöpfung, Schöpfungsperiode.*

*अभिसर्जन n. 1) *das Spenden.* — 2) *Mord.* — Vgl. अतिस°.

अभिसर्तर् Nom. ag. *Angreifer.*

अभिसर्पण n. 1) *das Herankommen, Annäherung.* — 2) *das Aufsteigen* (des Saftes im Baume).

अभिसान्त्व m. *gute, — beschwichtigende Worte* R. 5,36,44.

अभिसायम् Adv. *gegen Abend.*

अभिसार 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Angriff.* — b) *Angriffstruppen.* — c) *Besuch in Liebesangelegenheiten, Stelldichein.* — d) *Lohn für Meldung* (buddh.). — e) **Gefährte.* — f) *= साधन. — g) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) f. ई N. pr. einer Stadt MBh. 2,25,19.

अभिसारस्थान n. *Ort zum Stelldichein* Sâh. D. 47,14.

अभिसारिका f. *ein Mädchen, das sich zum Stelldichein begiebt.*

अभिसारिन् 1) Adj. *sich wohin begebend; f. zum Geliebten sich b.* Vikr. 68,6. — 2) °f. रिणी *ein best. Metrum.*

*अभिसावकीय्, °यति Denom.

*अभिसुसूस् Adj.

अभिसेवन n. *Ausübung, Gebrauch.*

अभिस्कन्दम् Absol. *herbeispringend.*

अभिस्थिरम् Adv. *sehr nachdrücklich.*

अभिस्नेह m. *Hinneigung zu, Verlangen nach.*

अभिस्यन्द m. und °स्यन्दिन् Adj. s. °ष्यन्द und °ष्यन्दिन्.

*अभिस्यन्दिरमण n. *Vorstadt.*

अभिस्रवत् Adj. *strömen lassend* MBh. 13,14,309.

अभिस्वयमातृण्णम् Adv. *auf den* Svajamâtṛṇṇâ *genannten Backstein.*

अभिस्वर् f. *Zuruf.*

अभिस्वरे Loc. Praep. *hinter* (mit Gen.).

अभिस्वर्तर् Nom. ag. *Anrufer, Sänger.*

अभिहति f. 1) *Anprall* (eines Pfeils) Kâd. II,134,5. — 2) *Multiplication* und *das Product zweier mit einander multiplicirter Zahlen* Lîlâv. 147. Bîǵag. 123.

अभिहरण n. *das Herbeibringen.*

अभिहर्तर् Nom. ag. *Entwender, Entführer.*

अभिहर्तव्य Adj. *herbeizubringen, was herbeigebracht wird.*

अभिहव m. *Ausgiessung des Opfers* Mân. K. S. bei Gold.

अभिहार m. 1) *Herbeibringung.* — 2) *Raub.* — 3) **feindlicher Angriff.* — 4) **Anstrengung.* — 5) *Untermengung* Káraka 1,11.

अभिहास m. *Scherz, Kurzweil.*

अभिहिङ्कर् s. u. हिङ्.

अभिहिङ्कार m. *der Laut* हिङ् *mit dem* Gâpa (भूर्भुवः स्वरोम्).

अभिहित Partic. von धा, दधाति mit अभि.

अभिहितता f. *das Gesagtwordensein* Sarvad. 22,7.

अभिहितत्व n. *das Genanntwordensein* Çaṁk. zu Bâdar. 1,25.

अभिहूति f. *Herbeirufung.*

अभिहोतवै Dat. Inf. *zu opfern* Cit. bei Kumârila nach Gold.

अभिहोम m. = अभिहव Kumârila bei Gold.

अभिह्रुत् und अभिह्रुति 1) Adj. *zu Fall bringend.* — 2) f. *Fall, Niederlage.*

अभिह्वार्य m. *ein Ort, an dem man in's Wanken kommt, — fällt.*

अभी Adj. *furchtlos.*

1. अभीक 1) n. *das Zusammentreffen.* — 2) अभीके Loc. *a) gleichzeitig, gerade da, zumal.* — *b) zu rechter Zeit, gelegen.* — 3) m. *Liebhaber* Viddh. 63,4.

2. अभीक Adj. *furchtlos.*

3. *अभीक 1) Adj. *grausam.* — 2) m. *a) Herr.* — *b) Dichter.*

अभीक्ष्णम् Adv. *a) jeden Augenblick, wiederholt, beständig.* — 2) *sofort, alsbald* Spr. 6128. — 3) *sehr, in hohem Grade.* अभीक्ष्ण° Râgat. 7,1052.

अभीक्ष्णशस् Adv. *beständig, ununterbrochen.*

अभीचार m. *Behexung* Âpast. 1,29,15.

अभीत Adj. (f. आ) *furchtlos.* °वत् Adv. Spr. 2550.

अभीति f. *Anlauf, Angriff* RV. 2,33,3.

अभीत्वरी Adj. f. *anlaufend, anstürmend.*

अभीपतस् Adv. *zutreffend, zu rechter Zeit.* Vgl. समीप.

अभीपद् m. N. pr. eines Ṛshi. °पाद् v. l.

°अभीप्सिन् Adj. *verlangend —, begehrend nach.*

अभीप्सु Adj. dass., mit Acc.

अभीमान m. = अभिमान, in निरभी°.

अभीमानिन् m. = अभि° *ein best.* Agni.

अभीमोदमुद् Adj. *fröhlich zujubelnd.*

*अभीर fehlerhaft für आभीर.

अभीराजी f. *ein best. giftiges Insect.*

अभीरु 1) Adj. *a) furchtlos.* — *b) nicht furchtbar, harmlos.* — 2) m. *a)* euphem. Bein. Bhairava's. — *b)* N. pr. eines Fürsten. — 3) f. अभीरु (*°रू) *Asparagus racemosus.*

अभीरुण Adj. *Nichts zu befürchten habend, arglos.*

*अभीरुपत्त्री f. = अभीरु 3).

अभीलापलप् Adj. *klagewimmernd.*

अभीवर्ग m. *Bereich.*

अभीवर्त 1) Adj. *Sieg verleihend.* — 2) m. *a) siegreicher Angriff, Sieg.* — *b)* Name verschiedener Sâman, insbes. *das Lied* RV. 10,174. Lâṭj. 8,12, 12. 10,8,6 (°स्तोत्रीय).

अभीवृत् Adj. (nach Sâj.) *herankommend, in der Nähe befindlich.* Besser अभीवृत Partic.

अभीशाप m. *schwere Beschuldigung.*

अभीशु m. 1) *Zügel.* — 2) *Lichtstrahl* Çiç. 1,22. — 3) **Finger;* **Arm.* — 4) N. pr. eines Ṛshi.

अभीशुमन्त् Adj. *strahlend.*

*अभीषङ्ग = अभिषङ्ग *Verwünschung.*

अभीषह् 1) Adj. *übergewaltig.* — 2) f. *Gewalt.*

अभीषाह m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 7,157, 29. 8,5,38.

अभीष्ट 1) n. *Wunsch* 130,7. — 2) *f. आ *Piper Betle Lin.* Çabdak. nach Gold.

अभीष्टता f. *Beliebtheit* Spr. 7712.

अभीष्टतृतीया *der dritte Tag in der lichten Hälfte des* Mârgaçîrsha.

अभीष्टदेवता f. *Herzensgottheit.* Ihrer gedenkt man, wenn es an's Sterben geht.

अभीष्मद्रोण Adj. *ohne* Bhîshma *und* Droṇa Veṇîs. 79.

अभुक्त Adj. *ungenossen* Spr. 507.

अभुक्तपूर्व Adj. *früher nicht genossen* MBh. 12, 180,32.

अभुक्तवन्त् Adj. *noch nicht gegessen habend, nüchtern* MBh. 2,52,44. Suçr. 1,330,7.

अभुज् Adj. *der Etwas nicht genossen hat.*

अभुजिष्या f. *ein unabhängiges Frauenzimmer.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अभुञ्जत् Adj. *nicht zu Theil werden lassend, karg.*

अभुञ्जान Adj. *keine Speise zu sich nehmend* Gaut. 23,21. R. 1,64,20.

अभुर m. v. l. für अक्रुर Gobh. 2,10,29.

अभुव n. = अभ्व *Ungethüm* Maitr. S. 4,1,12.

अभूत Adj. *nicht gewesen* Kap. 3,1,9. *was sich nicht zugetragen hat* Kâm. Nitis. 13,48. °त्व n. *Unmöglichkeit* Comm. zu Kâvjâd. 2,38.

अभूततद्भाव m. *das zu dem Werden, was Jmd oder Etwas früher nicht gewesen ist.*

अभूतदोष Adj. *schuldlos* Spr. 4851.

अभूतपूर्व Adj. *früher nicht dagewesen* R. 1,9,20. Veṇîs. 57. Kuvalaj. 197,*a* (164,*a*).

अभूतरजस् m. Pl. N. pr. einer Klasse von Göttern im 5ten Manvantara VP. 3,1,21.

अभूतलस्पर्श Adj. *den Erdboden nicht berührend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Çâk. 169.

अभूतार्थ m. *etwas Unmögliches.*

अभूताहरण n. *das Bringen einer falschen Nachricht, das Irreleiten.*

अभूति f. 1) *das Nichtsein.* — 2) *Schwäche, Armseligkeit.* — 3) *Unheil, Unglück* MBh. 1,74,113. 2,81,24.

अभूतोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem etwas Unmögliches vorausgesetzt wird,* 249,20.

अभूमि f. 1) *irgend Etwas mit Ausnahme des Erdbodens.* — 2) *ein ungeeigneter Boden, kein Bereich für* (Gen.) Kâd. 49,24. 250,7.

अभूमिज Adj. *auf ungeeignetem Boden gewachsen.*

अभूमिसाह्वय m. *Lippe.*

अभूयःसंनिवृत्ति f. *Nichtwiederkehr* Ragh. 10,28.

अभूयिष्ठ Adj. *nicht zahlreich* Spr. 2821.

अभूष Adj. *schmucklos* Bhaṭṭ. 3,37.

अभृत Adj. *keinen Lohn beziehend.*

अभृत्यात्मन् Adj. *sich nicht als Diener benehmend, ungehorsam gegen* (Loc.) Kâd. II,54,20.

अभेत्तर् Nom. ag. *kein Durchbrecher* (der Schranken) 97,11.

1. अभेद m. 1) *Ungetrenntheit, Ungetheiltheit* 163,2. Spr. 509. — 2) *kein Unterschied, Nichtverschiedenheit* 260,26.31. 285,17.

2. अभेद Adj. *nicht verschieden, ein und derselbe* 104,3.

अभेदक Adj. *keinen Unterschied bewirkend* Mahâbh. 1,49,*a*.*b*.

अभेदिन् Adj. = 2. अभेद Sarvad. 18,1.

अभेद्य 1) Adj. *nicht spaltbar, undurchdringlich.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *n. *Diamant.* *m. Gal.

अभोग m. *Nichtgenuss* Spr. 3754. Megh. 109.

अभोगघ्न Adj. *den Kargen schlagend.*

अभोग्य 1) Adj. *ungeniessbar* Megh. 109, v. l. von einem Frauenzimmer, *der man nicht beiwohnen kann* MBh. 13,93,132. — 2) n. *Atom, Urstoff.*

अभोजन n. (auch Pl.) *das Nichtessen, keine Nahrung zu sich Nehmen* Lâṭj. 8,8,40.

अभोज्य Adj. 1) *zu essen verboten* 107,20. Gaut. 17,8. 23,23. 24,3. — 2) *dessen Speise man nicht geniessen darf.*

अभोज्यान्न Adj. = अभोज्य 2) M. 4,221.

अभौजिष्य n. *Nichtsclaverei, Freiheit* Suparṇâdhj. 12,2.

अभौतिक Adj. *nicht aus den Elementen hervorgegangen, — materiell* Gauḍap. zu Sâṁkhjak. 54.

Comm. zu Njâjas. 3,1,30.31. Davon Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अभ्यग्नि 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) Adv. *in's Feuer.*

अभ्यग्र Adj. (f. आ) 1) *ununterbrochen* Âpast. 1, 11,25. — 2) *schnell.* — 3) *frisch.* — 4) **nahe.*

*अभ्यङ्क Adj. (f. आ) *vor Kurzem gekennzeichnet* (Vieh) Kâç. zu P. 2,1,14.

अभ्यङ्ग m. 1) *Salbung, Bestreichung mit fetten Stoffen* Spr. 7711. — 2) *Salbe.*

अभ्यञ्जक Adj. *salbend, einreibend.*

अभ्यञ्जन, अभिमञ्जन n. 1) *das Einreiben mit fettigen Stoffen.* Neben आञ्जन so v. a. *das Salben der Füsse.* — 2) *ölige Salbe, Oel.* — 3) **Rahm* Nigh. Pr. — 4) *Schmuck.*

अभ्यञ्जन्य Adj. *dem die Fusssalbung zukommt.*

अभ्यञ्ज्य Adj. *zu salben, einzureiben.*

अभ्यधिक 1) Adj. (f. आ) a) *überschüssig, hinzukommend, mehr seiend.* — b) *das gewöhnliche Maass überschreitend, vorzüglich, ausserordentlich* 51,25. — c) *überlegen, vorangehend, mehr geltend, höher stehend, mehr, grösser, stärker, heftiger, vorzüglicher.* Ein Abl., Instr. oder ein in Comp. vorangehendes Wort bezeichnet entweder den Ueberschuss (शतमभ्यधिकं षष्टितः *hundertundsechzig* 221,2. कतिपयतुषैरभ्यधिकं मुष्टिम् Kumârila bei Gold.) oder das Uebertroffene (शरीराभ्य° *lieber als die eigene Person* 112,12). In Congruenz mit einem Adj. so v. a. das Adj. im Compar. Spr. 3277. — 2) °म् Adv. *in hohem Grade, ausserordentlich, sehr.*

°अभ्यध्ययन n. *das Studium an* (einem Orte) Gaut. 1,61.

अभ्यध्वम् Adv. *nach dem Wege hin, auf den W.* अभ्यध्वे Loc. *auf dem Wege.*

अभ्यनुज्ञा f. (adj. Comp. f. आ) 1) *Zustimmung, Gutheissung* (eines Arguments) Njâjas. 3,2,12. — 2) *Ermächtigung, Erlaubniss* Âçv. Gṛhj. 4,7,21. Ṛv. Prât. 15,6. — 3) *Entlassung, Beurlaubung.*

अभ्यनुज्ञान n. 1) *das Zustimmen, Gutheissen* (eines Arguments) Comm. zu Njâjas. 1,1,40.42. — 2) *Ermächtigung, Erlaubniss.*

अभ्यनुज्ञापन n. *das Veranlassen Etwas gutzuheissen* 244,6.

अभ्यनुज्ञेय Adj. *anzuerkennen, gutzuheissen* Comm. zu Njâjas. 3,2,14.

अभ्यन्तर 1) Adj. (f. आ) a) *der innere, innerlich, im Innern sich befindend, enthalten in* (Loc., Gen. oder im Comp. vorangehend). — b) *eingeweiht in, vertraut mit* (Loc.) Megh. 28. — c) *der nächste, ein Angehöriger* Spr. 2618. — d) *geheim.* — 2) n. a) *das Innere.* °म् *hinein, hinein in* (im Comp. vorangehend) 297,10. 317,25. नासाभ्यन्तरचारिन् *in der Nase.* — b) *Zeitraum.* °रे *zwischen durch* (zeitlich) Mṛkkh. 48,23. षण्मासाभ्यन्तरे *in einem Zeitraum von sechs Monaten.*

अभ्यन्तरतम् Adv. *im Innern, einwärts.*

अभ्यन्तरदोषकृत् Adj. *im Lande Aufruhr stiftend, Staatsverbrecher.*

अभ्यन्तरायाम m. *eine best. von Krämpfen begleitete Nervenkrankheit.*

अभ्यन्तरी Adv. mit कर् 1) *dazwischensetzen, einfügen.* — 2) *einweihen in* (Loc.). — 3) *zu seinem Nächsten machen* Spr. 2618.

अभ्यन्तरीकरण n. *das Einweihen in* (Loc.).

अभ्यन्तरीकरणीय Adj. *einzuweihen in* (Loc.) Kâd. 114,3.

*अभ्यमन n. *Bedrängung, Plage.*

*अभ्यमनवत् Adj. *bedrängend, plagend.*

अभ्यमित्रम् Adv. *gegen den Feind* Venîs. 134.

*अभ्यमित्रीण (Bhaṭṭ. 5,47), *अभ्यमित्रीय, *अभ्यमित्र्य (Bhaṭṭ. 5,46) und *अभ्यमिन् Adj. *muthig den Feind angreifend.* °त्रीणता f. *eine günstige Gelegenheit den Feind anzugreifen* Râǵat. 7,1318.

अभ्यय m. 1) *Herbeikunft, Eintritt* (der Finsterniss). — 2) *Untergang* (der Sonne).

अभ्ययोध्यम् Adv. *gegen* Ajodhjâ Bhaṭṭ. bei Gold.

अभ्यरि Adv. *gegen den Feind.*

अभ्यर्कबिम्बम् Adv. *gegen die Sonnenscheibe.*

अभ्यर्चन n. *Verehrung, Anbetung.*

अभ्यर्चनीय und अभ्यर्च्य (Varâh. Bṛh. S. 2,21) Adj. *hoch zu ehren.*

अभ्यर्ण 1) Adj. *nahe* (örtlich und zeitlich) 313,10. — 2) n. *Nähe, Nachbarschaft* 133,21.

अभ्यर्णता f. *Nähe* Kâd. 140,12.

अभ्यर्थन n. (Spr. 1985) und °ना f. *das Bitten, Betteln.*

अभ्यर्थनीय Adj. *mit einer Bitte anzugehen* Spr. 3379.

अभ्यर्थित n. *Bitte* Jâǵñ. 2,88.

°अभ्यर्थिन् Adj. *bittend um.*

अभ्यर्थ्य Adj. = अभ्यर्थनीय Spr. 4354.

(अभ्यर्धयज्वन्) अभिअर्ध° Adj. *besondere Opferer habend,* — *Opfer empfangend.*

अभ्यर्धस् Adv. *abseits* —, *gesondert von* (Abl.) Maitr. S. 2,3,4. TS. 2,3,2,1.

अभ्यर्हण n. *Ehrenbezeugung, Verehrung.*

अभ्यर्हणीय Adj. *ehrenwerth, ehrwürdig* Spr. 1960. Davon Nom. abstr. °ता f.

अभ्यर्हितत्व n. *das Mehrgelten als* (Abl.) Comm. zu Njâjam. 1,3,7.

*अभ्यवकर्षण n. *das Herausziehen.*

अभ्यलंकार m. (adj. Comp. f. आ) *Schmuck.*

अभ्यल्प Adj. *recht klein.*

अभ्यवकाश m. *freier Raum, das Freie.*

अभ्यवदान्य (Çat. Br.) Adj. *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Gen.) *bringend.*

*अभ्यवस्कन्द m. und *°न n. *Ueberfall.*

अभ्यवहरण n. 1) *das Hinabschaffen, Fortschaffen.* — 2) *das Zusichnehmen von Speise und Trank.*

अभ्यवहार m. = अभ्यवहरण 2) Gaut. 1,44.

अभ्यवहारिन् Adj. *essend,* in सतृणाभ्य°.

अभ्यवहार्य 1) Adj. *essbar, geniessbar.* — 2) n. *Speise.*

अभ्यवायन n. *das Hinabgehen.*

*अभ्यशन n. *das Erreichen.*

अभ्यसन n. *das Obliegen, das Sichbeschäftigen mit Etwas* Spr. 2054.

अभ्यसनीय Adj. *dem man obzuliegen hat, dessen man sich zu befleissigen hat.*

अभ्यसितव्य Adj. dass. Comm. zu Njâjam. 2,4,1.

अभ्यसूयक Adj. *unwillig* Bhag. 16,18.

अभ्यसूया f. 1) *Unwille, Zorn* Megh. 39. — 2) *Neid, Missgunst.*

अभ्यस्तम् Adv. mit इ oder गा *über Jmd oder Etwas* (Acc.) *untergehen* (von der Sonne) Ait. Br. 1,3. Çat. Br. 3,2,2,27. 9,2,8. 12,4,4,6. अभ्यस्तमित Adj. *der bei Sonnenuntergang schläft* Gaut. 23,21.

अभ्यस्तमय m. s. अनुद्धृताभ्यस्तमय.

अभ्यस्य Adj. = अभ्यसनीय.

अभ्याकर्ष m. *das Ansichziehen.*

*अभ्याकाङ्क्षित n. *falsche Anklage.*

अभ्याकारम् Absol. *unter Heranlockung* Ait. Br. 3,5.

अभ्याक्रामम् Absol. *unter wiederholtem Zurückkehren.*

अभ्याख्यान n. *falsche Anklage.*

अभ्यागत m. *Gast.*

अभ्यागम m. 1) *Annäherung* Kâd. II,33,6. — 2) *Besuch.* — 3) *das Theilhaftigwerden* Njâjas. 3,2,41. — 4) **Nähe.* — 5) **Schlag.* — 6) **Kampf.* — 7) **Feindschaft.*

अभ्यागमन n. *das Herankommen, Herankunft.*

अभ्यागामिन् Adj. *herankommend* Ind. St. 8,369.

अभ्यागारम् Adv. *zum Hause hin* Çâṅkh. Br. 17,8.

*अभ्यागारिक Adj. *für sein Haus Sorge tragend.*

अभ्याघात m. 1) *Ueberfall.* — 2) *Anstoss, Unterbrechung* Comm. zu Tâṇḍja-Br. 14,9,30.

*अभ्याघातिन् Adj. *zu überfallen pflegend.*

अभ्याघात्य Adj. *mit Anstoss* (d. h. Unterbrechung

und Wiederholung) gesprochen werdend TÂṆḌJA-Br. 14,9,30.

अभ्याचार m. 1) feindlicher Angriff. — 2) Unfall ÇÂṄKH. Br. 9,4.

अभ्याज्ञाय m. Anweisung, Befehl.

अभ्यातति f. Bestrickung Comm. zu TS. III,261,10.

अभ्यातान m. Pl. Bez. best. kriegerischer Sprüche. Davon Nom. abstr. °त्व n. TS. 3,4,●,2.

अभ्यात्मम् Adv. gegen sich, zu sich hin. Compar. अभ्यात्मतरम् näher zu sich hin ÂÇV. Çr. 5,5,12.

अभ्यात्माग्र Adj. mit zu sich hin gekehrten Spitzen ÂÇV. GṚHJ. 1,17,8.

अभ्यादान n. Beginn.

अभ्याधान n. das Hinzulegen.

अभ्यानन Adj. mit zugekehrtem Gesicht.

अभ्यान्त Partic. praet. pass. von अम् mit अभि.

अभ्याप्ति f. Erreichung, Erlangung AIT. ÂR. 1,4,2.

*अभ्यामर्द m. Kampf, Schlacht.

अभ्यायंसेन्य Adj. der sich herbeiziehen lässt.

अभ्यारम् Adv. zur Hand, bereit.

अभ्यारम्भ m. 1) Anfang, Beginn. — 2) Wiederbeginn, -holung TÂṆḌJA-Br. 13,10,2. 14,4,2.

अभ्यारोह m. 1) das Hinaufsteigen. — 2) Zunahme. — 3) das Beten bestimmter Gebete.

अभ्यारोहणीय m. eine best. Ceremonie ÂÇV. Çr. 9,3,2. LÂṬJ. 9,1,2. 7. 8. 3,13. MAÇ. 4,7.

अभ्यारोहुक Adj. besteigend MAITR. S. 3,8,10.

अभ्यारोह्य Adj. zu erklimmen, in अनभ्या°.

अभ्यावर्तम् Absol. unter Wiederholung, wiederholentlich.

अभ्यावर्तिन् 1) Adj. wiederkehrend. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अभ्यावृत्ति f. Wiederholung GAIM. 5,2,3.

अभ्याश 1) Adj. nahe, — bevorstehend. — 2) °म् Adv. in der Nähe, zur Hand TÂṆḌJA-Br. 9,5,2. AIT. ÂR. 315,11. — 2) m. a) Erlangung, Erreichung. — b) wahrscheinliches Ergebniss, — Folge. — c) Nähe 54,18. Mit Gen. oder Abl. 232,29. 233,7.

*अभ्याशी Adv. mit भू nahe kommen.

अभ्यास m. 1) Hinzufügung ÇULBAS. 2,4. — 2) *Waffenübung. — 3) Wiederholung 282,28. 283,12. — 4) Reduplication (gramm.). — 5) Refrain. — 6) Multiplication. — 7) das Obliegen, Uebung, anhaltende Beschäftigung mit Etwas, wiederholte Anwendung, Gebrauch, Gewohnheit; insbes. wiederholtes Recitiren, Studium.

अभ्यासङ्ग्य Adj. mit einem Vorangehenden zu verketten TÂṆḌJA-Br. 21,13,9. 22,3,1. 6. 16,1. 18,1. VAITÂN. 41.

अभ्यासवत् Adj. als Bez. eines Jogin auf der ersten Stufe.

अभ्यासाकूपार n. Name eines Sâman.

*अभ्यासादन n. Ueberfall.

अभ्यासादयितव्य Adj. was man in die Nähe kommen lassen darf.

अभ्यासारिणी Adj. f. = अभिसारिणी KÂṬH. 25,5.

अभ्यासिन् Adj. 1) am Ende eines Comp. obliegend, nachgehend GAUT. 21,1. — 2) = अभ्यासवत् SARVAD. 178,21.

अभ्याहनन n. Anstoss, Unterbrechung Comm. zu TÂṆḌJA-Br. 14,9,30.

अभ्याहार m. 1) Herbeischaffung. — 2) *Raub.

अभ्याहित Partic. praet. pass. von धा, दधाति mit अभ्या. *°पशु m. Bez. eines best. Geschenkes.

अभ्युक्षण n. das Besprengen LÂṬJ. 4,4,16. 5,4,7.

अभ्युच्चय m. Vermehrung, Zunahme.

अभ्युच्छ्रयवत् Adj. hoch, höher als (Abl.).

अभ्युज्जयिनि Adv. nach Uggajinî hin.

अभ्युत्थान n. 1) das sich vor Jmd vom Sitze Erheben (eine Höflichkeit) Spr. 7665. — 2) Erhebung, Aufbruch. — 3) das Emporkommen, Erreichen einer hohen Stellung, — eines hohen Grades, zur Geltung Gelangen. अभ्युत्थानेन दैवस्य so v. a. durch die Macht des Schicksals.

अभ्युत्थायिन् Adj. in अनभ्यु°.

अभ्युत्थिताश्व m. als N. pr. eines Fürsten fehlerhaft für व्युषिताश्व.

अभ्युत्थेय Adj. vor dem man sich zu erheben hat.

अभ्युत्पतन n. das an Jmd Hinaufspringen.

अभ्युत्सेक m. fehlerhaft für अत्युत्सेक; vgl. Spr. 179.

अभ्युदय m. 1) Aufgang der Sonne, während Etwas noch geschieht, KÂTJ. Çr. 25,3,20. GAIM. 6,5,1. — 2) Beginn, Anfang, Eintritt, Anbruch 85,9 (der Finsterniss). — 3) glücklicher Erfolg, Glück, Heil R. 4,26,8. 62,24. Pl. Chr. 291,16. — 4) Festlichkeit; insbes. ein Manenopfer bei freudigen Anlässen M. 3,254. — 5) das Obenaufsein, gesteigertes Selbstgefühl. — 6) fortune, Vermögen, Reichthum.

अभ्युदयन in मायाभ्युदयन.

अभ्युदयिन् Adj. sich einstellend Spr. 552.

अभ्युदाचारिन् Adj. sich auflehnend gegen (Acc.).

अभ्युदित 1) n. das Aufgehen über (während) einer Handlung. — 2) f. आ eine best. Ceremonie, die in einem solchen Falle zu vollziehen ist.

अभ्युदितशायिता f. das bei Sonnenaufgang noch Schlafen.

अभ्युदितेष्टि f. eine Ceremonie, über die der Mond bereits aufgegangen ist.

अभ्युद्ग PAT. zu P. 8,3,38.

अभ्युद्गतराज m. ein best. Kalpa (buddh.).

अभ्युद्गता f. in der Tonkunst eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 31.

अभ्युद्गम m. und *°न n. = अभ्युत्थान 1).

अभ्युद्दृष्टा und अभ्युद्दृष्टेष्टि f. eine Ceremonie, die erst nach dem Sichtbargewordensein des Mondes beginnt.

अभ्युद्रवण n. das Hinauslaufen.

अभ्युन्नति f. fehlerhaft für अत्युन्नति; vgl. Spr. 182.

अभ्युपगन्तव्य 1) n. impers. zu gehen an (Dat.). — 2) Adj. a) einzuräumen, zuzugeben. — b) anzuerkennen, anzunehmen ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,2,10. Comm. zu NJÂJAM. 2,1,2.

अभ्युपगम m. 1) *Annäherung. — 2) Einräumung, Eingeständniss 308,12. — 3) Annahme ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,2,10. — 4) Zusage, Versprechen 223,27.

अभ्युपगमवाद m. ein Streit in versöhnlichem Geiste.

अभ्युपगमसिद्धान्त m. ein Dogma, das man argumenti causa zugiebt, NJÂJAS. 1,1,31.

अभ्युपपत्तर् Nom. ag. Beispringer, Helfer.

अभ्युपपत्ति f. 1) das Beispringen, zu Hülfe Kommen, Sichannehmen Jmds. — 2) Anerkennung Comm. zu NJÂJAS. 3,2,78.

अभ्युपाय m. 1) Mittel GAUT. 11,23. °तस् mit allen Mitteln, nach besten Kräften. सूक्ष्मेणाभ्युपायेन oder अतीन्द्रियेणा° auf ganz zarte Weise. — 2) *Einwilligung, Versprechen.

अभ्युपायन n. Geschenk.

अभ्युपेतव्य Adj. anzuerkennen, anzunehmen Comm. zu NJÂJAM. 2,1,18.

अभ्युपेतहान n. das Aufgeben von etwas früher Angenommenem ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,2,7.

अभ्युपेत्याशुश्रूषा f. Kündigung des Dienstverhältnisses nach eingegangener Verpflichtung.

*अभ्युष n. nur ein wenig geröstetes Korn u. s. w. Davon *Adj. अभ्युषीय und अभ्युष्य.

अभ्युषम् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर) zu verbrennen KÂṬH. 26,1.

अभ्युष्टमिश्र Adj. halb angebrannt ÇAT. Br. 11, 2,●,23.

अभ्यूढि f. das Hinfahren zu.

अभ्यूष m. = अभ्युष, °खादिका f. ein best. Spiel.

*अभ्यूषीय und *अभ्यूष्य Adj. von अभ्यूष.

अभ्यूह m. 1) Vermuthung MÂLATIM. 7,8 (10,4). — 2) Erschliessung; das Schliessen, Folgern.

अभ्यूहितव्य (NIR. 1,3) und अभ्यूह्य Adj. zu erschliessen.

*अभ्योष m. und *Adj. अभ्योषीय, अभ्योष्य gaṇa अपूपादि.

*अभ्येषण n. und *अभ्येषणीय Adj. bei SÂJ. zur Erklärung von अभिष्टि.

*अभ्योष m. und *Adj. अभ्योषीय, अभ्योष्य = अभ्यूष u. s. w.

*अभ्र्, अभ्रति *umherirren.*

अभ्र 1) m. (selten) und n. *trübes Wetter; Gewölk, Gewitterwolke, Wolke.* — 2) n. *Luftraum* ÇIÇ. 9,3. — 3) n. Bez. *der Null* GAṆIT. 1,21. ÂRJABH. S. 58, Z. 4 v. u. — 4) n. *Staub* (?). — 5) n. *Talk* Mat. med. 76. — 6) n. **Gold.*

अभ्रंलिह् 1) Adj. *bis an die Wolken reichend.* — 2) m. *Wind.*

अभ्रक n. *Talk* BHÂVAPR. 2,104.

अभ्रगङ्गा f. *die himmlische* Gaṅgâ KÂD. 157,18.

अभ्रंकष 1) Adj. *bis an die Wolken reichend* KÂD. 36,14. 97,11. — 2) *m. *Wind.*

अभ्रच्छाया f. *der* (schnell vorübergehende) *Schatten einer Wolke* Spr. 514. fgg.

अभ्रजा Adj. *durch Dünste veranlasst.*

अभ्रतरु m. *eine best. Lufterscheinung.*

*अभ्रनाग m. *Weltelephant.*

*अभ्रपथ m. *Luftraum, Atmosphäre.*

*अभ्रपिशाच und *°क m. Bez. Râhu's.

अभ्रपुष्प n. 1) *Wasser-* oder *Luftblume* (als Unding) NAISH. bei GOLD. — 2) **Calamus Rotang.*

अभ्रप्रुष् f. *das Sprühen einer Wolke.*

*अभ्रमतङ्ग m. Indra's *Elephant.*

*अभ्रमांसी f. *eine kleinere Species der Valeriana Jatamansi Jones* (im Gebirge Kedâra) RÂǴAN. 12,104.

*अभ्रमातङ्ग m. Indra's *Elephant.*

अभ्रमु f. N. pr. des Weibchens von Indra's Elephanten BÂLAR. 140,19.

*अभ्रमुप्रिय und *अभ्रमुवल्लभ m. Indra's *Elephant.*

अभ्रयन्ती Adj. f. *Gewitterwolken bildend;* als Subst. Name einer der 7 Kṛttikâ.

*अभ्ररोह n. *Beryll* RÂǴAN. 13,194. *अभ्रलोह m. n. GAL.

*अभ्रलिप्त Adj. (f. ई) *hier und da mit Wolken bezogen.*

अभ्रवर्ष Adj. *aus dem Gewölk regnend.*

*अभ्रवाटिक m. *Spondias mangifera.*

*अभ्रविलिप्त Adj. (f. ई) = अभ्रलिप्त KÂÇ. zu P. 4,1,51.

अभ्रवृक्ष m. = अभ्रतरु.

अभ्रसनि Adj. *Wolken verschaffend.*

*अभ्रसार m. *Kampher* NIGH. PR.

अभ्रात n. Name eines Sâman ÂRSH. BR. 2,23,6. SÂMAV. BR. 2,1,6.

अभ्रातर् Adj. f. *bruderlos.* अभ्रात्री in einem Citat in NIR.

अभ्रातृक Adj. (f. आ) dass. GAUT. 28,20.

अभ्रातृघ्नी Adj. f. *nicht den Bruder tödtend.*

अभ्रातृमती Adj. f. = अभ्रातर्.

अभ्रातृव्य 1) Adj. (f. आ) *ohne Nebenbuhler* ṚV. 8,21,13. प्रजापतेस्तनूः AIT. BR. 5,25. ÂÇV. ÇR. 8,13,13. — 2) n. Name eines Sâman.

अभ्रानध्याय m. *Einstellung des Studiums wegen trüben Wetters* GOBH. 3,3,16.

*अभ्राय्, °यते *Wolken erregen.*

अभ्रावकाशिक und अभ्रावकाशिन् Adj. *sich dem Regen aussetzend.*

अभ्रि und *अभ्री f. *Hacke, Spate.* अभ्रिवत् *wie es bei der Hacke geschehen ist.*

अभ्रिखात Adj. *mit der Hacke ausgegraben* AV.

अभ्रित Adj. (f. आ) *mit Wolken bezogen.*

अभ्रिय und अभ्रिय 1) Adj. *aus der Wetterwolke kommend, zur W. gehörig.* — 2) m. n. *Gewitterwolke.*

अभ्रीय Adj. *auf Talk bezüglich.*

अभ्रूणहन् Adj. *kein Tödter einer Leibesfrucht.*

अभ्रूविलास Adj. *nicht mit den Brauen spielend* Spr. 517.

अभ्रेष m. *das Nichtfehlgehen, in Ordnung Sein* VAITÂN. 33.

*अभ्रोत्थ n. Indra's *Donnerkeil.*

*अभ्र्य Adj. von अभ्र.

अभ्व, अभ्व (AV.) und अभ्व (ÇAT. BR.) 1) Adj. *ungeheuer, unheimlich.* — 2) n. a) *ungeheure Grösse,* — *Macht.* — b) *Unheimlichkeit, Grauen.* — c) *Ungethüm.* — d) **Wasser;* **Wolke.*

1. अम्, *अमति, *अमिति (गत्यादिषु, गतौ शब्दे संभक्तौ) und अमीति *festmachen, festsetzen.* — एमुषम् Acc. des Partic. perf. *schädlich, verderblich.* — Caus. आमयति *Schaden leiden, schadhaft —, krank sein.* — Mit अभि Act. und Med. *gegen Jmd* (Acc.) *andringen, plagen.* *अभ्यमित und *अभ्यान्त *krank.* — Mit परि *bedrängen, plagen* KÂṬH. 13,1. — Mit *वि Partic. ved. व्यमान. — Mit सम् Med. 1) *sich Jmd verbinden.* — 2) *sich verbünden.* — 3) *unter sich festsetzen.*

2. *अम् Adv. 1) *schnell.* — 2) *ein wenig.*

1. अम Pron. *dieser.* Von den Commentatoren als प्राण gedeutet.

2. अम 1) m. a) *Andrang, Wucht, Ungestüm.* — b) *Betäubung, Schrecken.* — c) *= आम *Krankheit.* — 2) *Adj. = आम *unreif.*

अमङ्गल 1) Adj. *unheilbringend.* — 2) *m. *Ricinus communis L.* — 3) n. *Unheil* VEṆIS. 5,6. 8.

अमङ्गल्य 1) Adj. *unheilbringend* PUSHPADANTA im ÇKDR. — 2) n. *Unheil* BHÂG. P. 4,23,24. °वादिन् *U. verkündend* NÂGÂN. 67,8.

अमज्जक m. *marklos.*

*अमण्ड m. = आमण्ड, मण्ड *Ricinus communis L.*

1. अमत Adj. 1) *unempfunden, unvermuthet* KHÂND. UP. 6,1,3. — 3) *nicht gebilligt,* — *gutgeheissen.*

2. *अमत m. 1) *Krankheit.* — 2) *Tod.* — 3) *Zeit.* — 4) *Staub.*

अमतपरार्थ Adj. *eine zweite nicht zu billigende Bedeutung habend.* Dazu Nom. abstr. °ता f.

1. अमति f. 1) *Schein, Schimmer, Erscheinung;* = रूप NAIGH. 3,7. — 2) **Zeit.* — 3) **der Mond.*

2. अमति f. 1) *Armuth, Dürftigkeit.* — 2) *dürftig, arm.*

3. अमति f. *das Nichtwissen.* Instr. *ohne es zu wissen, absichtslos* GAUT. 23,2. 33.

अमतीवन् Adj. *dürftig, arm.*

1. अमत्र Adj. *fest.*

2. अमत्र (ṚV. 3,36,4) und अमत्रक n. *Krug, Trinkschale; Gefäss* überh.

अमत्रिन् Adj. *mit einer Trinkschale versehen.*

अमत्सर Adj. *uneigennützig, nicht an seine Person denkend* 211,3. M. 3,231. KATHÂS. 16,114.

अमद Adj. *freudlos* BHAṬṬ. 7,58.

अमद्यप Adj. *keine berauschenden Getränke trinkend* SUÇR. bei GOLD.

अमधव्य Adj. *der Süssigkeit* (des Soma) *nicht würdig.*

अमधु n. *keine Süssigkeit* ÇAT. BR. 6,2,2,39.

अमध्यम Adj. Pl. *von denen keiner der mittlere ist.*

अमनःप्रयोग Adj. *gedankenlos* TS. PRÂT. 23,6.

1. अमनस् n. *kein geistiges Vermögen.*

2. अमनस् Adj. 1) *ohne geistiges Vermögen* MUṆḌ. UP. 2,2. — 2) *unverständig.*

अमनस्क 1) Adj. a) *ohne geistiges Vermögen* SARVAD. 35,7. fgg. — b) *unverständig.* — c) *nicht aufgelegt,* — *guter Dinge* KÂD. II, 66,23. — 2) n. = °योगविवरण.

अमनस्कयोगविवरण n. Titel einer Schrift.

अमनस्कालय m. = शून्याशून्य, परापर.

*अमनि f. UṆÂDIS. 2,103. = गति UǴǴVAL.

अमनी Adv. mit भू *sich von seinem* Manas *befreien.* Davon Nom. act. अमनीभाव m. MAITRJUP. 6,34.

अमनुष्य m. 1) *kein Mensch, ein anderes Wesen als ein Mensch* KÂTJ. ÇR. 1,6,17. नामनुष्ये भवत्यग्निः *kein Feuer ohne Menschen.* — 2) *Unhold.*

अमनोज्ञ Adj. *unangenehm* KÂTJ. ÇR. 25,11,20.

अमन्तर् Nom. ag. *nicht denkend* MAITRJUP. 6,11.

अमन्तव्य Adj. *dem* Manas *nicht zugänglich* NṚS. UP. in Ind. St. 9,165.

अमन्तु Adj. *ohne Berather, rathlos, unberathen.*

1. अमन्त्र n. *kein Zauberspruch* Spr. 7666.

2. अमन्त्र Adj. (f. आ) 1) *von keinem* Veda-*Spruch begleitet.* — 2) *die* Veda-*Sprüche nicht kennend.*

1. अमन्त्रक n. *kein vedischer Spruch* VARÂH. BṚH.

S. 1,3.

2. अमन्त्रक Adj. (f. अमन्त्रिका) = 2. अमन्त्र 1).

अमन्त्रतन्त्र Adj. *ohne Zauberspruch und Beschwörungsformel* Spr. 6898.

1. अमन्त्रत्व n. *das kein* Veda-*Spruch Sein* Gaim. 2,1,34.

2. अमन्त्रत्व n. Nom. abstr. zu 2. अमन्त्र 1) Gaim. 3,2,27.

अमन्त्रवत् Adj. *von keinem* Veda-*Spruch begleitet* Âruṇ. Up. 2.

अमन्त्रविद् 1) Adj. *die* Veda-*Sprüche nicht kennend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अमन्द 1) Adj. *a) nicht träge, munter.* — *b) reichlich* Spr. 6757. Râgat. 1,24. n. *Vieles, Grosses* Spr. 2294. — *c) klug* LA. 88,5. — 2) Adv. अमन्दम् und अमन्द° *heftig, stark* Bhaṭṭ. 11,11. 2,31. Çrut. 22. — 2) *m. *Baum.*

अमन्दता f. *das Klugsein, Verständigsein* Spr. 4714.

अमन्यमान Adj. *sich einer Sache nicht versehend.*

अमन्युत Adj. (f. आ) *keinen Groll hegend.*

अमम 1) Adj. *a) ohne Selbstgefühl.* — *b) gleichgültig, unbekümmert um* (Loc.). — 2) m. *a) der 25te* Muhûrta Ind. St. 10,296. — *b)* *N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

अमम्रि Adj. *unsterblich.*

अमर 1) Adj. (f. आ und ई) *unsterblich, unvergänglich.* °वत् Adv. 162,5. — 2) m. *a) ein Gott.* — *b)* Bez. *der Zahl 33* Gaṇit. 2,2. — *c)* **Quecksilber.* — *d) Euphorbia Tirucalli L.* und **Tiaridium indicum Lehm.* — *e)* mystische Bez. *des Lautes* उ. — *f)* N. pr. α) eines Marut. — β) = अमरसिंह. — 3) f. आ *a)* **Nachgeburt.* — *b)* **Nabelschnur.* — *c)* **Hauspfosten.* — *d)* **Panicum dactylon*, **Cocculus cordifolius DC.*, **Coloquinthen-Gurke*, **Aloe perfoliata L.* und *indica Royle* u. s. w. Nach dem Rudrajâmala: Dûrvâ-*Gras, Vitex Negundo L., schwarzes Basilienkraut.* — *e)* *Indra's *Stadt.* — 4) *f. ई *Sanseviera Roxburghiana* Râgan. 3,7.

अमरक m. N. pr. eines Fürsten.

अमरकण्टक n. N. pr. eines Gebirges.

अमरकोश m. Titel eines *Wörterbuches.*

अमरगर्भ m. *ein Götterkind* 47,5.

अमरगुरु m. Bṛhaspati, *der Planet Jupiter* Kâd. 6,23.

अमरचन्द्र m. N. pr. eines Autors.

*अमरज m. *ein der Acacia Catechu Willd. verwandter Baum.*

अमरंजय Adj. *die Götter besiegend.*

अमरतटिनी f. *die* Gaṅgâ Spr. 1525.

अमरतरु m. *ein best. Baum* Spr. 7667.

अमरता f. (Sâh. D. 213,2) und अमरत्व n. *das Gottsein, Zustand eines Gottes.*

अमरदत्त m. ein Mannsname.

*अमरदारु n. *Pinus Deodora Roxb.* Nigh. Pr.

*अमरदेव m. = अमरसिंह.

*अमरद्विज m. *Tempelhüter.*

अमरद्विष् m. *ein* Asura.

अमरप und अमरपति m. Bein. Indra's.

अमरपतिकुमार m. Bez. Gajanta's Kâd. 80,20.

अमरपर्वत m. N. pr. eines *Berges* MBh. 2,32,11.

अमरपुरी f. *die Residenz der Götter.*

*अमरपुष्प m. *Saccharum spontaneum L., Pandanus odoratissimus* und *Mangifera indica.*

*अमरपुष्पक 1) m. *Saccharum spontaneum L.* — 2) f. °ष्पिका *Anethum Sowa Roxb.*

अमरमङ्गल m. = अमरसिंह.

अमरमय Adj. *aus Göttern bestehend.*

अमरमाला f. Titel eines Wörterbuches.

अमरमृगीदृश् f. *eine* Apsaras.

अमरंमन्य Adj. *für einen Gott geltend* oder *sich f. e. G. haltend.*

*अमररत्न n. *Krystall.* Vgl. अमलरत्न.

अमरराज् und °राज m. Bein. Indra's.

अमरराजमन्त्रिन् m. Bṛhaspati, *der Planet Jupiter* Varâh. Bṛh. 3,14.

अमरराजशत्रु m. Bein. Râvaṇas.

अमररामायण n. Titel eines Werkes.

अमरलिङ्ग n. N. pr. einer Oertlichkeit.

अमरलोक Adj. *die Welt der Götter bewohnend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

*अमरवल्लरी f. *Cassyta filiformis L.*

अमरविनोद m. Titel eines Werkes.

अमरशक्ति f. N. pr. eines Fürsten.

अमरसदस् n. *Götterversammlung* 219,14.

अमरसरित् f. *die* Gaṅgâ.

अमरसिंह m. N. pr. eines Lexicographen.

अमरागार n. *Tempel* Kâd. 83,21.

अमराङ्गना f. *eine* Apsaras.

अमराचार्य m. Bez. Bṛhaspati's Bhâg. P. 6,7,15.

अमराद्रि m. N. pr. eines *Berges*, = अमरपर्वत. Auch *Bein. des Sumeru.

अमराधिप m. Bein. 1) Indra's. — 2) Çiva's.

अमरापगा f. *die himmlische* Gaṅgâ Kâd. 147,18.

अमरारि m. 1) *ein Feind der Götter.* — 2) *ein* Asura.

अमरारिपूज्य m. Çukra, *der Planet Venus.*

अमरावति f. = अमरावती 1).

अमरावती f. 1) *die Götterstadt*, Indra's *Residenz.* — 2) N. pr. einer Stadt in Berar.

अमरी Adv. mit भू *unsterblich werden*, so v. a. *in den Himmel kommen, im Heldenkampfe fallen* Bâlar. 73,13.

अमरु, अमड्डु oder अमड्डुक m. N. pr. eines Erotikers. अमरुशतक n. heissen seine *hundert* Strophen. Z. d. d. m. G. 27,7.

अमरेड्य m. Bṛhaspati, *der Planet Jupiter* Varâh. Bṛh. 23,14. Ind. St. 14,317.

अमरेन्द्रमुनि m. N. pr. eines Mannes.

अमरेश m. Bein. 1) Çiva's. — 2) Indra's.

अमरेश्वर 1) m. Bein. *a)* Vishṇu's. — *b)* Indra's. — 2) n. N. pr. eines Liṅga.

अमरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अमर्त Adj. *unsterblich.*

अमर्त्य, अमर्तिअ 1) Adj. *a) unsterblich.* — *b) unvergänglich, göttlich.* — 2) *m. *ein Gott.*

अमर्त्यभाव m. *Unsterblichkeit* Ragh. 7,50.

*अमर्त्यभुवन n. *Götterwelt, Himmel.*

अमर्धत् Adj. 1) *nicht lässig werdend.* — 2) *nicht ermüdend.*

1. अमर्मन् n. *keine gefährliche Stelle am Körper* Spr. 6018.

2. अमर्मन् Adj. *ohne gefährliche Stelle am Körper.*

अमर्मवेधिन् Adj. *nicht die gefährlichen Stellen am Körper treffend.* Davon °वेधिता f. Nom. abstr. in übertr. Bed. H. 69.

अमर्याद Adj. *keine Grenzen habend, alle Schranken überschreitend.*

1. अमर्ष m. 1) *das Nichtdulden, Nichtleiden.* तर्षामर्ष *unerträglicher Durst* Spr. 2924. — 2) *das Ungehaltensein, Unmuth, Aerger, Zorn* 152,21. 210,6. 223,11.

2. अमर्ष m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,4,47.

अमर्षण 1) Adj. *a) der Nichts hingehen lässt, sich Etwas nicht gefallen lässt.* — *b) Etwas nicht erwarten könnend, mit Ungeduld verlangend nach.* रणामर्षण Voc. R. 4,22,5. — 2) m. N. pr. = 2. अमर्ष. — 3) n. *das Sichauflehnen gegen* (Gen.) MBh. 13,35,18.

अमर्षित Adj. = अमर्षण 1) *a)* 54,6. 106,5.

अमर्षित्व n. *das Nichtruhighinnehmen einer Beleidigung* Kâm. Nîtis. 8,10. Vṛṇîs. 30,9.

अमर्षिन् Adj. = अमर्षण 1) *a)* 60,23.

अमल 1) Adj. (f. आ) *fleckenlos, makellos, rein, hell, klar, lauter* (eig. und übertr.) 104,18. नभस् 250,21. कर्मन् 103,15. मति 105,4. Tattvas. 17.18. — 2) m. *a) Bergkrystall.* — *b)* *Bein. Nârâjaṇa's Gal. — *c)* N. pr. eines Dichters. — 3) *f. आ *a)* = अमरा *Nabelschnur.* — *b) Emblica officinalis Gaertn.* und = सप्तला. — *c)* Bein. der Lakshmî. — 4) *n. *a) Talk.* — *b) Schwefelkies* Nigh. Pr.

*अमलगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

अमलभास्कर m. *klare Sonne* Káraka 1,13.

*अमलमणि m. 1) *Krystall* Rágan. 13,204. — 2) = कर्पूरमणि Nigh. Pr.

अमलय्, °यति *rein, — weiss machen.*

*अमलरत्न n. = अमररत्न *Krystall* Rágan. 13,204.

अमलश्रीगर्भ m. = अमलगर्भ.

अमलसंयुत Adj. *an dem kein Flecken haftet* MBh. 12,261,18.

*अमलाङ्करा f. *Emblica officinalis Gaertn.*

*अमलातक und *अमलानक n. = अम्लान *Kugelamaranth.*

अमलानन्द m. N. pr. eines Mannes.

अमलिन Adj. *rein* Spr. 4019. °धी Adj. *lauteren Geistes* 4143.

अमली Adv. mit कर् *läutern* Varâh. Brh. S. S. 4, Z. 20.

अमलीमस Adj. *nicht unlauter* Rágat. 8,48.

अमलोदरी f. N. pr. einer Dichterin.

अमवत् 1) Adj. *a) ungestüm, mächtig vordringend.* — *b) gewaltig, kräftig, tüchtig.* — 2) अमवत् Adv. *ungestüm.*

अमविष्णु (मू = मीव्) Adj. *unbeweglich* RV. 10,94,11.

*अमस m. 1) *Krankheit.* — 2) *Thor.* — 3) *Zeit.*

अमसृण Adj. *hart, rauh* AK. 3,4,28,219.

अमस्तु Adj. *ohne Buttermilch.*

*अमहत्तर m. *ein Çûdra* Gal.

अमहत् Adj. *nicht gross* Comm. zu Njâjas. 2,1,34.

अमहात्मन् Adj. *nicht hohen Sinnes* Spr. 1092.

अमहाधन Adj. *nicht sehr reich* MBh. 12,119,14.

अमहीयमान Adj. (f. आ) *niedergeschlagen, betrübt* Tândja-Br. 7,5,1.

अमहीयु m. N. pr. eines Rshi.

1\. अमा Adv. 1) *daheim, heimwärts; bei uns, euch u. s. w.* Mit कर् *zu sich nehmen, bei sich haben.* — 2) **zusammen.*

2\. अमा f. = अमावास्या.

3\. अमा f. *keine Autorität* Njâjam. 1,3,10.

1\. अमांस n. *kein Fleisch.*

2\. *अमांस Adj. *mager, schwach.*

अमांसक Adj. *fleischlos.*

अमांसभक्त (Kathâs. 7,37) und अमांसाशिन् (Çat. Br. 14,1,1,29. Kâtj. Çr. 22,7,19. Pâr. Grhj. 2,8,2) Adj. *kein Fleisch essend.*

अमाक्षिक Adj. *nicht von Bienen kommend.*

अमाङ्गलिक Adj. *infaustus.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Bâlar. 41,17.

अमाजुर् Adj. f. *daheim alternd, ledig im Vaterhause bleibend.*

अमात् Abl. Adv. *aus der Nähe* oder *von Hause.*

अमातर् f. *keine Mutter* Çat. Br. 14,7,1,22.

*अमातापुत्र° Adj. *weder Mutter, noch Sohn habend,* d. i. *in seinem Eifer um das Allernächste unbekümmert.*

अमातृक Adj. *mutterlos* Âpast. 1,11,1.

अमात्य, अमातिय m. 1) *Hausgenosse, Eigener, Angehöriger.* — 2) *Gefährte des Fürsten, Minister.*

1\. अमात्र Adj. 1) *maasslos, unermesslich.* — 2) *kein prosodisches Maass enthaltend.*

2\. अमात्र Adj. *das Maass von* अ *habend.*

अमात्रालोप m. *kein Wegfall einer Mora* Lâtj. 6,10,21.

अमात्व n. *das keine Autorität Sein* Njâjam. 1,3,6.30.

अमाधुर्य n. *Unlieblichkeit* S. S. S. 197.

1\. अमान n. = 3. अमा Njâjam. 1,4,1.

2\. अमान m. *keine Ehrenerweisung* LA. 11,10, v. l.

अमानता f. = अमात्व Njâjam. 1,3,13.

अमानन n. *Geringachtung* Spr. 196, v. l.

अमानव Sg. Collect. *Nichtmenschen, Himmelsbewohner* MBh. 3,3,56.

*अमानस्य n. = अमनस्य.

अमानित Adj. *nicht hoch angeschlagen* Spr. 4299.

अमानित्व n. *Bescheidenheit, Demuth* 289,3. Bhag. 13,7.

अमानिन् Adj. *bescheiden, demüthig* MBh. 13,141, 72. 14,19,3.

1\. अमानुष 1) Adj. (f. ई) *a) nicht menschlich, übermenschlich, göttlich, himmlisch* 35,17. Kâd. 145,17. Dazu Nom. abstr. °ता f. 148,19. — *b) unmenschlich.* — 2) m. *kein Mensch* 24,14. 206,2. Spr. 48. — 3) f. ई *ein weibliches Thier* Gaut. 22,36.

2\. अमानुष Adj. (f. आ) *menschenlos.*

अमानुषलोक m. *Himmelswelt* Kâd. 156,12.

*अमामसी und *अमामासी f. = अमावास्या *Neumondsnacht.*

अमायिन् Adj. 1) *ungeschickt, nicht schlau* Çat. Br. 13,5,1,12. Ind. St. 9,346. — 2) *nicht der Mâjâ entrückt* Ind. St. 9,165.

अमाया f. *keine Hinterlist.* Instr. *mit Offenheit, ehrlich* M. 2,51. Spr. 4188.

अमायिक Adj. *kein Blendwerk seiend.*

अमायिन् Adj. *kein Blendwerk anwendend, nicht hinterlistig verfahrend* MBh. 3,34,4.

अमार m. *Nichttödtung* Rágat. 5,64.119.

अमारक Adj. *nicht tödtend* Sâj. zu RV. 1,84,4.

अमार्ग m. *unrichtiger Weg* (eig. und übertragen) Kathâs. 105,18. Rágat. 5,379. Instr. *auf unredliche Weise* MBh. 2,59,6.

अमार्गप्रसृत् Adj. *auf einem Irrwege befindlich* Káraka 1,11.

अमार्जित Adj. *ungewaschen* MBh. 3,65,46.

अमार्तण्डीय Adj. *nicht von der Sonne kommend* Bâlar. 53,20.

*अमावसी f. = अमावास्या *Neumondsnacht.*

अमावसु m. N. pr. eines Fürsten.

अमावस्या f. = अमावास्या *Neumondsnacht* Kâth.

अमावासी f. = अमावास्या *Neumondsnacht.*

1\. अमावास्य 1) n. *Nachbarschaft.* — 2) f. आ *a)* mit oder ohne रात्रि *Neumondsnacht, — tag.* — *b) Neumondsopfer* Z. d. d. m. G. 9, lvi, N. — *c)* Bein. der Akkhodâ.

2\. अमावास्य 1) *Adj. (auch °क) *in einer Neumondsnacht geboren.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers Vaṁçabr. 2.

*अमाष Adj. *keine Bohnen erzeugend* Mahâbh. 6, 82, *a.*

अमाहक 1) m. *eine best. Erscheinung an der Sonne.* — 2) n. *ein bei dieser Gelegenheit den Maga zu verabfolgendes Geschenk.*

अमाहकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अमाहठ m. N. pr. eines Schlangendämons.

अमित 1) Adj. *a) ohne bestimmtes Maass, an kein Maass —, an keine Zahl gebunden.* — *b) unermesslich, unzählbar, ungeheuer.* — 2) अमितम् Adv. *unermesslich.* — 3) m. wohl = अमिताभ 2).

अमितक्रतु Adj. *von ungemessenem Muth.*

अमितगति m. N. pr. 1) eines Vidjâdhara. — 2) eines Autors.

अमितगुण Adj. *mit unzähligen Vorzügen* Spr. 7668.

अमिततेजस् Adj. *von unermesslichem Glanze* 76,26.

अमितत्व n. *Unermesslichkeit.*

अमितद्युति Adj. = अमिततेजस् Ind. St. 9,84.

अमितध्वज m. N. pr. eines Sohnes des Dharmadhvaga VP. 6,6,6.

अमितप्रभव m. N. pr. eines Scholiasten.

अमितबुद्धिमत् Adj. *von ungeheuerem Verstande* 72,25.

अमितरुचि m. N. pr. einer buddh. Gottheit.

अमितवीर्य Adj. *von ungemessenen Kräften* AV.

अमिताक्षर Adj. *von unbeschränkter Silbenzahl.*

अमितात्मन् Adj. *von unermesslichem Geiste* MBh. 3,166,8.

अमिताभ m. N. pr. 1) Pl. einer Klasse von Göttern im 8ten Manvantara VP. 3,2,15. — 2) eines Dhjânibuddha.

अमितायुस् m. = अमिताभ 2).

अमिताशन 1) Adj. *essend ohne Maass.* — 2) f. आ N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

अमिति f. *keine Autorität* Njâjam. 1,3,4.

अमितोदन m. = अमृतोदन.

अमितौजस् 1) Adj. *von unermesslicher Thatkraft, — Macht.* — 2) m. *a)* Name von Brahman's Ruhebett Kaush. Up. 1,5. — *b)* *N. pr. eines Mannes.

1. अमित्र 1) m. *Feind.* Das n. Spr. 522 verdächtig. °वत् Adv. *nach Feindes Art* Chr. 55,14. — 2) f. आ *Feindin* 82,9.

2. अमित्र Adj. *keinen Freund habend* Spr. 641.

*अमित्रक m. *Feind* Gal.

अमित्रकर्षण Adj. *Feinde peinigend* 170,25.

अमित्रखादँ Adj. *Feinde verschlingend.*

*अमित्रघात 1) Adj. ved. *Feinde erschlagend* Mahâbh. 3,70,*a*. — 2) m. Bein. Bindusâra's.

अमित्रघातिन् und अमित्रघ्न Adj. *Feinde erschlagend.*

अमित्रजित् m. N. pr. eines Sohnes des Suvarṇa Vgl. मित्रजित्.

अमित्रतपन Adj. *Feinde plagend* Ait. Br. 8,23.

अमित्रता f. *das Feindsein.*

अमित्रदम्भन Adj. *Feinde beschädigend.*

अमित्रयँत् und अमित्रयुँ Adj. *feindselig.*

अमित्रवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अमित्रसह m. N. pr. v. l. für मित्रसह.

अमित्रसाहँ Adj. *Feinde bewältigend.*

अमित्रसेनाँ f. *Feindesheer.*

अमित्रहँन् Adj. *Feinde schlagend.*

अमित्रहू Adj. *Feinde herbeirufend* Saṁhitopan. 7,1.

अमित्राय्, °यते *sich wie ein Feind benehmen* Spr. 2103. अमित्रायँत् Partic.

अमित्रायुँध Adj. *Feinde bekämpfend.*

अमित्रिँन् und अमित्रिँय Adj. *feindlich.*

अँमिथित Adj. *nicht geschmäht, ungereizt.*

अमिथ्या Adv. *nicht unwahr, der Wahrheit gemäss.*

अमिथ्यार्थधी Adj. *die Dinge richtig anschauend* Bhâg. P. 6,2,38.

*अमिन् Adj. *krank.*

अमिनँ Adj. *ungestüm, stürmisch.* Nach den Commentatoren *unermesslich, unvergleichlich, unverletzlich.*

अँमिनत् Adj. 1) *nicht versehrend.* — 2) *nicht fehlend, — aus der Ordnung kommend.*

*अमिरी f. *Basella lucida* oder *rubra* Gal.

*अमिलातक und *°लानक 1) n. *die Blüthe von* Amlâna. — 2) *f. °लातका *Rosa moschata* Nigh. Pr.

अँमिश्र Adj. *ungemischt; ohne Theilnahme Anderer.*

*अमिष n. = आमिष.

अमी Nom. m., अमीभिस्, अमीभ्यस्, अमीषाम् und अमीषु Pluralformen zu अदस् *jener.*

अँमीतवर्ण Adj. *von unveränderter Farbe.*

अमीमांस्य Adj. *keiner Erwägung bedürfend, nicht zu beanstanden.*

अमीव 1) n. *Leid, Schmerz.* — 2) f. अँमीवा *a) Plage, Drangsal.* — *b) Dränger, Plagegeist.* — *c) Krankheit* (auch persönlich gedacht).

अमीवचातन Adj. (f. ई) *Plage* oder *Krankheit verscheuchend.*

अमीवहँन् Adj. *Leiden —, Plage tilgend.*

अमु Pronom. *jener,* in अमुम्, अमून्, अमुना, अमुया, अमुष्मै, अमुष्यै, अमुष्मात्, अमुष्यास्, अमुष्य, अमुष्यास्, अमुष्मिन्, अमुष्याम्; अमू, अमूभ्याम्, अमुयोस्; अमूम् f., अमूनि, अमून्, अमूभ्यस् f., अमूषाम् f., अमूषु f. Auch *dieser* 136,10. Vgl. अदस्, अमी und असौ.

अमुक Pron. (f. आ) *der und der,* die Stelle eines Namens vertretend und unserem *N. N.* entsprechend.

अमुकीय Adj. *N. N. gehörig.* f. आ so v. a. *Gattin des N. N.* So ist wohl zu lesen st. अमुकीदा Ind. St. 5,370 und अमुकिदा bei Gold.

अमुकुटिन् Adj. *mit keinem Diadem geschmückt* R. 1,6,9.

अमुक्त Adj. 1) *nicht fahrengelassen, — aus der Hand gelassen, — fortgeschleudert.* — 2) *nicht freigelassen, gehalten von* (Instr.) Sâh. D. 214,10. मानसैर्दुःखैः MBh. 12,320,150. — 3) *nicht erlöst* (von der Wiedergeburt) Tattvas. 37.

अमुक्तहस्त Adj. (f. आ) *nicht verschwenderisch.*

अमुखँ (TS.) und अँमुख (Çat. Br.) Adj. *mundlos* Spr. 7655.

अमुख्य Adj. *haud principalis* Comm. zu TS. Prât. 13,14.

अँमुग्ध Adj. *nicht verwirrt, — verkehrt.*

अमुँच् f. *keine Befreiung.*

अँमुची f. *die Nichtloslassende* als Bez. eines best. dämonischen Wesens.

अमुञ्चत् Adj. *nicht fahren lassend, — aufgebend.* पदात्पदम् Kathâs. 18,345. मौनम् 69,79.

अमुँतःप्रदान n. *Darbringung von dort her* TBr. 2,2,2,3. 11,5.

अमुँतस् Adv. 1) = अमुष्मात् u. s. w. *von jenem.* — 2) *von dort, dort; von hier* 136,11. — 3) *von dort* so v. a. *vom Himmel her.* — 4) *darauf, alsdann.*

अमुँत्र Adv. 1) = अमुष्मिन् Kathâs. 24,208 (hier so v. a. अस्मिन् *in diesem*). — 2) *dort.* — 3) *dort und dort* 240,21. — 4) *dort oben, im Jenseits.* — 5) *dorthin.* — 6) *in's Jenseits* 67,27. 164,10. — 7) *dort, da, im Vorhergehenden, im angegebenen Falle.*

अमुत्रभूँय n. *der Eingang in's Jenseits.*

अमुत्रार्थम् Adv. *für's Jenseits* M. 7,95.

अमुँथा Adv. *auf jene Weise, so.* Mit अस् so v. a. *verloren sein.*

अमुदा Adv. *alsdann* LA. 116,3 v. u. (lies भूत्वामुदा°).

अमुद्र Adj. *ohne Gleichen* Kathâs. 74,213. Bâlar. 47,8.

*अमुद्र्यञ्च् und *अमुमुयञ्च् Adj. *dorthin gerichtet.*

अमुयाँ Adv. *hin, caput, fertig.* In Verbindung mit अस् und भू so v. a. *dahin —, verloren sein.* पापयामुयाँ *heillos schlecht, — übel.*

अमुँर्हि Adv. *zu der Zeit, dann, damals.*

अमुवत् Adv. *wie der und der.*

अमुष्टि m. f. *keine geballte Faust* Âçv. Çr. 1,7,6.

*अमुष्यकुल n. *das Geschlecht des und des.*

*अमुष्यपुत्र m. *der Sohn des und des.*

अमुह्यत् Adj. *das Bewusstsein nicht verlierend* Sâmav. Br. 3,7,1.

अमूढ 1) Adj. *nicht verwirrt, klaren Bewusstseins.* Davon Nom. abstr. °त्व n. MBh. 12,274,18. — 2) n. Pl. *die Urelemente.*

*अमूदृत, *अमूदृश् und *अमूदृश Adj. *jenem —, dem und dem ähnlich.*

अमूँर Adj. (f. आ) *scharfsinnig.* RV. 7,36,1 ist अमूराः zu verstehen.

अमूँर्त Adj. 1) *unkörperlich.* — 2) *nicht als ein Ganzes erscheinend, in kleinere Theile zerfallend* Sûrjas. 1,10.

अमूर्तरजस्, °रजस, °रयस (MBh. 3,95,18. VP. 4, 7,3), °रयस (MBh. 12,166,75) und अमूर्तिमत् (VP.[2] 4,15) m. N. pr. eines Fürsten.

अमूलँ 1) Adj. (f. आ) *a) unbewurzelt, ohne Halt.* — *b) auf keinem Grundtext beruhend* Mit. bei Gold. — 2) f. अँमूला *a)* etwa *Zwiebelpflanze* AV. — *b)* **Methonica superba Lam.*

अँमृक्त Adj. *unversehrt.*

अमृजित Adj. *nicht abgewaschen, — entfernt* Bhâg. P. 5,24,26.

अमृडयँ Adj. *unbarmherzig.*

*अमृणाल n. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

अमृँत 1) Adj. (f. आ) *a) nicht gestorben* MBh. 1, 159,17. 13,1,23. — *b) unsterblich.* — *c) unvergänglich.* — *d)* **schön, lieblich.* — 2) m. *a) ein Gott.* — *b)* Bein. α) Çiva's. — β) *Dhanvantari's. — *c)* **Phaseolus trilobus Ait.* — *d)* **Yamswurzel.* — 3) f. आ *a) eine Göttin.* — *b) Cocculus cordifolius DC., Panicum dactylon* Spr. 6959. **Emblica officinalis Gaertn.*, **Terminalia citrina Roxb.*, **Piper longum L.*, **Ocimum sanctum*, **Koloquinthengurke*, **Halicacabum cardiospermum* u. s. w. — *c)* **ein berauschendes Getränk.* — *d) die erste* Kalâ *des*

Mondes. — *e*) Bein. der **Dâkshâjaṇî**. — *f*) N. pr. α) der Mutter des **Parîkshit**. — β) einer Schwester **Amṛtodana's**. — 4) n. *a*) *Gesammtheit der Unsterblichen*. — *b*) *Welt der Unsterblichkeit, das ewige Reich*. — *c*) *das Nichtwegsterben* ṚV. 1,159,2. 7,57,6. — *d*) *Unsterblichkeit*. — *e*) *die letzte Befreiung*. — *f*) *Unsterblichkeitstrank*, ἀμβροσία, *Nektar*. Häufig so v. a. *der Gipfel aller Genüsse*. — *g*) *Süssigkeit* R. 7,7,3. — *h*) *ein best. Heilmittel; Arzenei* überh. — *i*) *Ueberbleibsel eines Opfers;* vgl. Bhag. 4,31. — *k*) *unerbetteltes Almosen*. — *l*) *Wasser* Spr. 7806 (zugleich *Nektar*). — *m*) *Milch* Spr. 2986. **warme Milch*. — *n*) **geklärte Butter*. — *o*) **gekochter Reis*. — *p*) **Speise*. — *q*) **Birne* Madanav. 68,57. — *r*) **Gold*. — *s*) **Quecksilber*. — *t*) **Gift* überh. und **ein best. Gift*. — *u*) *Strahl*. — *v*) **Eigenthum*. — *w*) *ein best. Metrum*. — *x*) N. pr. eines Sitzes der Götter im Norden.

अमृतक n. *Unsterblichkeitstrank* Khandom. 144.

*अमृतकन्द m. *Cocculus cordifolius* Nigh. Pr.

अमृतकर m. *der Mond* Kâd. II, 134,21.

अमृतकल्परस m. *eine best. Mixtur* Mat. med. 81.

अमृतकिरण m. *der Mond* Kâd. II, 87,1.

अमृतकुम्भ m. Titel eines Werkes.

अमृतकेशव m. N. pr. eines Heiligthums.

*अमृतक्षार m. *Salmiak* Nigh. Pr.

अमृतगति f. *ein best. Metrum*.

अमृतगर्भ m. *Kind der Unsterblichkeit*.

अमृतचन्द्रसूरि m. N. pr. eines Autors.

अमृतचिति f. *Unsterblichkeitsschichtung* (von Backsteinen beim **Agnikajana**).

*अमृतजटा f. *Valeriana Jatamansi* Jon.

*अमृतजा f. *Terminalia citrina* Nigh. Pr.

*अमृततरंगिणी f. *Mondschein*.

अमृततेजस् m. N. pr. eines **Vidjâdhara**-Fürsten.

अमृतत्व n. 1) *Unsterblichkeit*. — 2) *das Ambrosiasein* Spr. 908.

अमृतदीधिति (Kâd. 54,7) und *अमृतद्युति m. *der Mond*.

अमृतधायिन् Adj. *Ambrosia schlürfend* 102,17.

अमृतधारा f. *ein best. Metrum*.

अमृतनादोपनिषद् f. Titel einer **Upanishad**.

अमृतप 1) Adj. *Nektar trinkend*. — 2) m. N. pr. eines **Dânava**.

1\. अमृतपत्त्र m. *unsterblicher Flügel*.

2\. अमृतपत्त्र Adj. als Erklärung von हिरण्यपक्ष.

अमृतपायिन् Adj. *Nektar schlürfend*, so v. a. *schöne Reden hörend* Spr. 531.

अमृतपुट m. *eine Tüte mit Ambrosia* und wohl auch *ein best. Metrum*, = अपुट.

अमृतप्रभ 1) m. N. pr. eines **Vidjâdhara**. — 2) f. आ ein Frauenname.

अमृतप्राशन 1) Adj. *von Ambrosia sich nährend*. — 2) m. *ein Gott* R. 1,16,4. 6,4,7.

अमृतप्राशिन् 1) Adj. *von Ambrosia sich nährend* R. Gorr. 1,48,9. — 2) m. *ein Gott* ebend. 20,4.

अमृतफल 1) m. *a*) *Birnbaum* (n. *Birne*) Mat. med. 291. — *b*) **Trichosanthes dioeca Roxb.* (n. *die Frucht*). — 2) *f. आ *Weinstock* und *Emblica officinalis Gaertn.*

अमृतबन्धु m. 1) *Genosse der Unsterblichkeit*. — 2) **Ross* Nigh. Pr.

अमृतबिन्दूपनिषद् f. Titel einer **Upanishad**.

अमृतभल्लातकी f. *eine best. Mixtur* Mat. med. 142.

अमृतभवन n. N. pr. eines Klosters.

अमृतभाषण n. Pl. *nektarsüsse Reden* Spr. 3069.

*अमृतभुज् m. *ein Gott*.

अमृतभोजन Adj. 1) *von Ambrosia sich nährend* R. Gorr. 1,48,6. — 2) *von Ueberbleibseln sich nährend* M. 3,285.

अमृतमति (so zu lesen) f. = अमृतगति.

अमृतमय Adj. (f. ई) 1) *unsterblich*. — 2) *nektarartig* 171,28. 175,17. *aus Nektar bestehend*. °शरीर Adj. vom Monde Spr. 551. 1168.

अमृतयज्ञ m. *ein Unsterblichkeit verleihendes Opfer* Kâth. bei Gold.

अमृतयोग m. *ein best. astrol.* **Joga**.

अमृतयोनि m. *Schooss der Unsterblichen* Çat. Br. 12,9,1,11. 12.

अमृतरश्मि m. *der Mond* 126,22.

अमृतरस 1) m. *Nektar*. — 2) *f. आ *dunkle Weintraube*.

अमृतलता f. 1) *eine Nektar spendende Liane* Spr. 3608. — 2) **Cocculus cordifolius* Râgan. 3,1.

अमृतलतिका f. = अमृतलता 1).

अमृतलोक m. *die Welt der Unsterblichen* Ait. Br. 3,46.

अमृतवटी f. *best. Pillen* Mat. med. 83.

अमृतवपुस् Adj. *einen unsterblichen Leib habend*.

अमृतवर्धन m. N. pr. eines Dichters.

*अमृतवर्षिणी f. *Zunge* Gal.

*अमृतवल्ली f. *Cocculus cordifolius*.

अमृतवाका f. *ein best. Vogel*.

अमृतशास्त्र n. Titel eines buddh. Werkes.

*अमृतसंगम m. *Galmei* Nigh. Pr.

अमृतसंभव 1) Adj. *aus Nektar hervorgegangen* MBh. 13,77,25. — 2) *f. आ = अमृतवल्ली.

*अमृतसहोदर m. *Pferd* Nigh. Pr.

*अमृतसार्ज m. und *°जा f. (Nigh. Pr.) *Candiszucker*.

*अमृतसू m. *der Mond*.

*अमृतसोदर m. *Pferd*.

*अमृतस्रवा f. *eine best. Pflanze* (im **Kitrakûṭa**). Auch *°स्रवी Gal.

अमृतस्राव m. *fliessendes Wasser*.

अमृतहरीतकी f. *eine best. Mixtur* Mat. med. 162.

अमृतह्रद m. *Nektarteich* Çâk. 100,17.

अमृतांशु m. *der Mond* 116,17.

अमृताकर m. N. pr. eines Mannes.

अमृताक्षर n. *Unsterbliches und Unvergängliches*.

अमृतात्मन् Adj. *aus Nektar bestehend* Spr. 537.

अमृतानन्द m. N. pr. eines Mannes.

*अमृतान्धस् m. *ein Gott* AK. 1,1,1,3.

*अमृताफल n. = अमृतफल 1) *b*).

अमृताभिषिक्त Adj. *mit Nektar besprengt* Çat. Br. 9,4,1,8.

अमृताय्, °यते 1) *wie Unsterblichkeit erscheinen* Spr. 6507. — 2) *Nektar gleichen*. — 3) *zu Nektar werden* Kâd. 19,23.

अमृतायन Adj. *nektarähnlich*.

अमृताश (MBh. 12,299,7) und *अमृताशन m. *ein Gott*.

*अमृताश्म m. (?)

अमृताष्टक n. *eine Verbindung von acht Stoffen, unter denen* अमृता (*Cocculus cordifolius*) *vornan steht* Mat. med. 136. 192.

अमृताष्टमीतपस् n. Titel eines Werkes.

*अमृतासङ्ग n. und *°संगम m. (Nigh. Pr.) *blauer Vitriol*.

अमृतासु Adj. *eine unsterbliche Seele habend*.

अमृताहरण 1) *m. Bein. **Garuḍa's**. — 2) n. Titel eines **Pariçishṭa** zum **Sâmaveda**.

अमृताहुति f. *eine best. Opferspende* Ait. Br. 2,14.

*अमृताह्व n. *Birne*.

अमृतिका f. N. pr. eines göttlichen Weibes.

अमृतिन् Adj. *unsterblich*.

अमृती Adv. mit भू *unsterblich werden* Spr. 6823.

अमृतीकरण n. *das Verwandeln in Nektar*.

अमृतेश m. Bein. **Çiva's**.

अमृतेशय Adj. *im* **Amṛta** *ruhend* Hariv. S. 927, Z. 4 v. u.

अमृतेश्वर m. 1) Bein. **Çiva's**. °लिङ्ग n. — 2) *eine best. Arzenei* Bhâvapr. 4,73.

अमृतेष्टका f. Bez. *bestimmter Backsteine* (beim **Agnikajana**) Çat. Br. 9,1,2,43.

*अमृतोत्थ n. *Kupfervitriol* Gal.

*अमृतोत्पन्न 1) n. desgl. Râgan. 13,107. — 2) f. आ *Fliege*.

अमृतोदधि m. *Nektarmeer* Comm. zu Çat. Br. 1133,3.

अमृतोदन m. N. pr. eines Sohnes des **Siṁhahanu**.

*अमृतोद्भव und *अमृतोपम (Nigh. Pr.) n. *Kupfer-*

vitriol.

*अमृतोपह्निता f. *Smilax China Lin.* Nigh. Pr.

अमृत्पात्रप Adj. *nicht aus einem Thongefäss trinkend* Maitr. S. 2,5,9.

1. अमृत्यु m. *Nichttod.*

2. अमृत्यु 1) Adj. *unsterblich.* — 2) *m. *ein Gott* Gal.

अमृध्र Adj. (f. आ) 1) *unablässig, unermüdlich.* — 2) *unaufhörlich.*

अमृन्मय Adj. *nicht irden* Çulbas. 2,39. Mit Ergänzung von पात्र *Geschirr* Kâtj. Çr. 4,2,34. 7,4,33. 8,2,1.

अमृन्मयप (Tândja-Br. 16,6,14) und अमृन्मयपायिन् Adj. *aus keinem irdenen Geschirr trinkend* Çat. Br. 14,1,1,30. Pâr. Grhj. 2,8,2.

अमृषा Adv. *in Wahrheit, fürwahr.*

अमृषोद्य n. *wahre Rede, Wahrheit* Bhatt. 6,57.

अमृष्ट Adj. *ungewaschen, unrein* R. ed. Bomb. 1,6,10.

अमृष्टभुज् (R. 1,6,8) und अमृष्टभोजिन् (R. ed. Bomb. 1,6,11) Adj. *keine leckere Speise geniessend.*

अमृष्यमाण Adj. *nicht geduldig ertragend, — leidend* Çat. Br. 12,5,1,1-3. MBh. 2,58,19.

अमेत्तण Adj. *ohne Rührstab* M. K. S. bei Gold.

अमेघोपप्लव Adj. *nicht mit Wolken bezogen* Suçr. 1,113,18.

अमेदस्क Adj. *fettlos.*

*अमेधस् Adj. *dumm, einfältig.*

अमेध्य 1) Adj. *nicht opferfähig* oder — *würdig, unrein, unheilig, nefastus.* — 2) n. *Unreinigkeit, etwas Unreines;* insbes. *Excremente.*

अमेन Adj. *unbeweibt.*

अमेनि Adj. *nicht schleudernd, unfähig zu schleudern.*

अमेय Adj. *unermesslich, unergründlich.*

अमेष्ट Adj. *daheim geopfert.*

अमेह m. *Harnverhaltung.*

अमोक्य Adj. *unlöslich.*

अमोघ 1) Adj. (f. आ) *nicht irrend, — fehl gehend, — eitel, — vergeblich, einschlagend, das Ziel erreichend.* — 2) m. *a) das Nichtirren, Nichtfehlgehen* Çat. Br. — *b)* Bein. Çiva's und Skanda's. — *c)* *N. pr. eines Flusses. — 3) f. आ *a)* **Bignonia suaveolens Roxb.*, **Embelia Ribes* und **Terminalia citrina.* — *b)* mit oder ohne रात्रि *die nichtvergebliche,* d. i. *das Leben kürzende, Nacht.* — *c)* mystische Bez. *des Lautes* त्त. — *d)* *Bein. der Durgâ. — *e)* N. pr. α) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — β) der Gattin Çamtanu's. — γ) eines Speers.

अमोघकिरण m. Pl. Bez. *einer best. Form der Sonnenstrahlen* Varâh. Brh. S. 28,18.

अमोघक्रोधहर्ष Adj. *der nicht vergeblich zürnt und sich freut* R. 2,1,17. Spr. 538.

अमोघदण्ड Adj. *nicht vergeblich strafend,* von Çiva.

अमोघदर्श m. wohl = अमोघदर्शिन्.

अमोघदर्शन 1) Adj. (f. आ) *dessen (deren) Erscheinen nicht vergeblich ist,* d. i. *Glück bringt* 296,25 (im Prâkrit). Nâgân. 72,8. — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons.

अमोघदर्शिन् m. N. pr. eines Bodhisattva.

अमोघनन्दिनी f. Titel einer Çikshâ Ind. St. 14,160. अमोघान° Procc. A. S. B. 1875, S. 76.

अमोघपतन Adj. *nicht vergeblich fallend, das Ziel treffend* Râgat. 6,181.

अमोघपाश m. 1) *eine sicher festhaltende Fessel* (buddh.). — 2) N. pr. eines Lokeçvara bei den Buddhisten.

अमोघराघव Titel eines Schauspiels Hall in der Vorrede zu Daçar. 30.

अमोघराज m. N. pr. eines buddh. Bettlers Lalit. 1,19.

अमोघवचन Adj. *dessen Wort nicht vergeblich ist* 138,14.

अमोघवती f. N. pr. eines Flusses.

अमोघवर्ष m. N. pr. eines Fürsten. °वर्ष्य B. A. I. 1,217.

अमोघविक्रम Adj. *dessen Kraft nicht vergeblich ist,* von Çiva.

अमोघसिद्धि m. N. pr. eines Dhjânibuddha.

अमोघाक्षी f. Name der Dâkshâjanî.

अमोघाचार्य m. N. pr. eines Autors.

*अमोघातनय m. Bein. des Flusses Brahmaputra Gal.

अमोघानन्दिनी s. अमोघनन्दिनी.

अमोच्य Adj. *nicht frei zu lassen* 99,23.

अमोत Adj. *daheim gewebt.*

अमोह Adj. *nicht dem Irrthum ausgesetzt.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 9,154.

अमौक्तिक Adj. *keine Perlen enthaltend* Spr. 539.

अमौत्रधौत Adj. *nicht mit Beize gewaschen* Kâtj. Çr. 7,2,18.

अमौन n. *das nicht* Muni *Sein* Çat. Br. 14,6,4,1.

अम्नस् Adv. *unversehens.*

*अम्ब्, अम्बति (गतौ); अम्बते (शब्दे).

*अम्ब Adj. = अम्ल. — Vgl. अम्बा.

अम्बक n. 1) *Auge* Bâlar. 259,11. 289,2. Beide Male von Çiva's *Auge;* vgl. त्र्यम्बक. — 2) **Kupfer.* — Vgl. अम्बिका.

अम्बया f. *Mütterchen.*

अम्बर (Ende eines adj. Comp. f. आ) 1) n. *Umkreis, Umgebung, Nähe.* — 2) n. *Umwurf, Kleidung, Gewand.* — 3) m. (selten) und n. *Luftraum, Himmelszelt* 162,29 (zugleich *Gewand*). — 4) n. Bez. *der Null.* — 5) Bez. *des 10ten astrol. Hauses* Varâh. Brh. 22(20),2. Ind. St. 14,315. — 6) n. *Lippe* Prasannar. 39,10. — 7) n. **Baumwolle.* — 8) n. **Safran.* — 9) n. **Talk.* — 10) n. **Ambra.* — 11) m. Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Brh. S. 14,27. Sg. eines Landes Verz. d. Oxf. H. 39,a,33.

अम्बरखण्ड m. n. *Lappen* und zugleich *Wölkchen* Spr. 5544.

अम्बरचर 1) Adj. *in der Luft wandelnd.* — 2) m. *a) Vogel* (vgl. °मार्ग). — *b) ein* Vidjâdhara.

अम्बरचरमार्ग m. *Luftraum* Spr. 4379.

अम्बरचारिन् m. *Planet* Spr. 7780.

*अम्बरद m. *Baumwolle* Dhanv. 4,67.

अम्बरनगरी f. N. pr. einer Stadt.

अम्बरपथ m. *Luftpfad* Spr. 7734.

अम्बरप्रभा f. N. pr. einer Prinzessin.

अम्बरमणि m. *die Sonne* Bâlar. 78,12.

अम्बरमाला f. ein Frauenname Viddh. 36,2.

*अम्बरस्थली f. *die Erde.*

अम्बराधिकारिन् m. *Aufseher über die Kleider* (ein Hofamt) Râgat. 7,366.

*अम्बरिष n. *Bratpfanne.*

अम्बरीष 1) m. n. *Bratpfanne* TS. 5,1,9,4. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer. — 3) m. **Thierjunges.* — 4) m. **die Sonne.* — 5) n. **Luftraum* Uggval. — 6) m. n. **Kampf.* — 7) m. **Reue.* — 8) m. **Spondias mangifera.* — 9) m. **eine best. Hölle.* — 10) m. Bein. *Vishnu's, *Çiva's und Ganeça's.

अम्बरीषक m. *Bratpfanne.*

*अम्बरीषपुत्र m. Ambarîsha's *Sohn.*

अम्बरौकस् m. *ein Gott.*

*अम्बर्य्, °र्यति *zusammentragen.*

अम्बष्ठ 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes* MBh. 7,93,62. fgg. — *b) der Sohn eines Brahmanen von einer Frau aus der dritten Kaste* Gaut. 4,16. — 2) f. आ (Kull. zu M. 10,15) und ई f. zu 1) *b*). — 3) f. आ *gehörnter Sauerklee, Clypea hernandifolia W. u. A.* Suçr. 1,130,19. **Jasminum auriculatum Vahl.* und **Hibiscus cannabinus* (Râgan. 4,79).

*अम्बष्ठकी f. *Clypea hernandifolia Vahl.*

*अम्बष्ठिका f. dass. und *Clerodendrum Siphonanthus R. Br.*

अम्बा f. 1) *Mutter, Mütterchen.* Voc. ved. अम्बे und अम्ब, klassisch nur अम्ब. अम्ब oft zu einem blossen Ausruf (etwa *ach*) abgeschwächt; so z. B.

auch Âçv. Çr. 2,18,13. — 2) Name einer der 7 Krttikâ. — 3) *Hibiscus cannabinus Râǵan. 4,79. — 4) Bein. der Durgâ. — 5) N. pr. der Tochter eines Fürsten von Kâçi MBh. 1,102,64.

अम्बाजन्मन् n. N. pr. eines Tîrtha.

*अम्बाडा, अम्बायवी (Kaush. Up. 1,3), *अम्बाला und अम्बाली (TS. 7,4,19,1.2. Ind. St. 5,51) f. *Mütterchen*. *अम्बाला auch *Hibiscus cannabinus* Râǵan. 4,79.

अम्बालभाषा m. Titel eines Schauspiels.

अम्बालिका f. 1) *Mütterchen* VS. 23,18. — 2) *Hibiscus cannabinus* Râǵan. 4,79. — 3) N. pr. der Tochter eines Fürsten von Kâçi.

अम्बि und अम्बी f. *Mutter, Mütterchen*. Superl. Voc. अम्बितमे.

अम्बिक m. N. pr. eines Mannes.

अम्बिका f. 1) *Mütterchen* VS. — 2) *die jüngste Schwester* Gal. — 3) *Herbst* Kâth. — 4) **Wrightia antidysenterica* und **Hibiscus cannabinus* (Râǵan. 4,79). — 5) Bein. der Pârvatî und der Lakshmî (Ind. St. 9,98). — 6) N. pr. *a)* einer Schwester Rudra's und eines best. Rudra. — *b)* einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — *c)* *einer Göttin bei den Ǵaina. — *d)* der Tochter eines Fürsten von Kâçi und anderer Frauen. — *e)* einer Oertlichkeit.

अम्बिकाखण्ड m. oder n. Titel eines *Abschnittes* im Skandapurâṇa.

अम्बिकापति m. Bez. Rudra's oder Çiva's Taitt. Âr. 10,18. Kathâs. 66,161. Kâd. 163,6.

अम्बिकावन n. N. pr. eines *Waldes*.

*अम्बिकासुत m. Bez. Dhṛtarâshṭra's Gal.

अम्बिकेय m. Metron. 1) Dhṛtarâshṭra's. — 2) *Gaṇeça's. — 3) *Kârttikeja's. — Vgl. die richtige Form आम्बिकेय.

*अम्बिकेयक m. = अम्बिकेय 2).

अम्बिकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अम्बु n. 1) *Wasser*. — 2) *eine Andropogon-Art* Varâh. Bṛh. S. 51,15. Bhâvapr. 4,123. — 3) *ein Metrum von 90 Silben*. — 4) = अम्बुयन्त्र *Wasseruhr* Ind. St. 10,204. — 5) Bez. *der Zahl vier* Varâh. Bṛh. 22(20),2.

*अम्बुक m. *Asclepias gigantea* und *Ricinus* Nigh. Pr.

*अम्बुकण m. *feiner Regen*.

*अम्बुकण्टक und *अम्बुकिरात m. *Alligator*.

*अम्बुकन्द m. *Trapa bispinosa* Nigh. Pr.

*अम्बुकीश m. *Delphinus gangeticus*.

अम्बुकुक्कुटी f. *Wasserhuhn*.

*अम्बुकूर्म m. *Delphinus gangeticus*.

*अम्बुकृच्छा f. *Commelina salicifolia* Nigh. Pr.

*अम्बुकेसर m. *Citronenbaum*.

अम्बुग Adj. *im Wasser lebend*.

*अम्बुघन m. *Hagel*.

*अम्बुचत्वर n. *ein viereckiger Teich* H. an. 4,216.

*अम्बुचामर n. *Blyxa octandra Rich.*

अम्बुचारिन् 1) Adj. *im Wasser lebend*; m. *Wasserthier*. — 2) *f. °णी *Hibiscus mutabilis* Nigh. Pr.

अम्बुज 1) Adj. *im Wasser lebend*. — 2) m. *Muschel* R. 7,7,10. — 3) m. n. *eine sich am Tage öffnende Lotusblüthe*. — 4) m. **Barringtonia acutangula Gaertn.* und **Calamus Rotang* (Nigh. Pr.). — 5) n. *Indra's *Donnerkeil*.

*अम्बुजन्मन् n. = अम्बुज 3).

अम्बुजबान्धव m. *die Sonne* Spr. 2655.

अम्बुजभू m. Bein. Brahman's.

अम्बुजाक्ष Adj. (f. ई) *lotusäugig* Vâs. 27.

अम्बुजानना f. N. pr. einer Göttin.

*अम्बुतस्कर m. *die Sonne*.

*अम्बुताल m. = अम्बुचामर.

अम्बुद 1) m. *a) Wolke*. — *b) Cyperus hexastachyus communis Nees*. — 2) *n. *Talk*.

अम्बुदारण्य n. N. pr. eines *Waldes*.

अम्बुदेव, अम्बुदैव und *अम्बुदैवत्य (Gal.) n. *das Mondhaus* Pûrvâshâḍhâ.

अम्बुधर m. 1) *Wolke*. — 2) **Cyperus pertenuis* Nigh. Pr.

अम्बुधि m. 1) *Meer*. — 2) Bez. *der Zahl vier*.

*अम्बुधिस्रवा f. *Aloe perfoliata*.

अम्बुनिधि m. *Meer* Spr. 7744.

अम्बुनिवह m. *Wolke*.

अम्बुप m. 1) Bez. Varuṇa's. — 2) **Cassia alata* oder *Tora L.*

अम्बुपतत्रिन् m. *Wasservogel*.

अम्बुपति m. 1) Bez. Varuṇa's. — 2) *Meer* Spr. 4517.

*अम्बुपत्त्रा f. = अम्बुद 1) *b)*.

*अम्बुप्रसाद m. und °प्रसादन n. *Strychnos potatorum L.*

अम्बुभक्ष्य Adj. *von Wasser sich nährend* Sâṁhj. Up. 2,4.

*अम्बुभव m. *Lotusblüthe* Nigh. Pr.

*अम्बुभृत् m. 1) *Wolke*. — 2) = अम्बुद 1) *b)*.

अम्बुमत् 1) Adj. *wasserreich*. — 2) f. °मती N. pr. eines Flusses.

अम्बुमात्रज Adj. *nur im Wasser lebend*.

अम्बुमुच् m. *Wolke*.

अम्बुयन्त्र n. *Wasseruhr*.

अम्बुरय m. *Strömung* 95,2.

अम्बुराशि m. *Meer*.

अम्बुरुह 1) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) *eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe* 170,28. — 2) *f. आ *Hibiscus mutabilis*.

अम्बुरुहिणी f. *Lotuspflanze*.

अम्बुलीलागेह n. *ein im Wasser stehendes Lusthäuschen*.

*अम्बुवल्लिका f. *Momordica Charantia* Râǵan. 7,179.

*अम्बुवल्ली f. *Commelina salicifolia* Nigh. Pr.

अम्बुवाची f. *die 4 Tage vom 10ten bis zum 13ten in der dunkelen Hälfte des Monats* Âshâḍha. °प्रद m. heisst *der 10te*, °त्याग m. *der 13te Tag*.

*अम्बुवासिनी und *अम्बुवासी f. *Bignonia suaveolens*.

अम्बुवाह m. 1) *Wolke*. — 2) *= अम्बुद 1) *b)*.

अम्बुवाहिनी f. 1) **ein Geschirr zum Wasserschöpfen*. — 2) N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,27.

अम्बुवीच m. N. pr. eines Fürsten.

अम्बुवेग m. *Strömung* Bhag. 11,28.

अम्बुवेतस m. *eine Rohrart* Mat. med. 290.

*अम्बुशिरीषिका f. *eine best. Pflanze*.

अम्बुशीता f. N. pr. eines Flusses.

अम्बुसंप्लव m. *Wasserfluth*.

*अम्बुसर्पिणी f. *Blutegel*.

*अम्बुसेचनी f. = अम्बुवाहिनी 1).

*अम्बुस्पृहा f. *Durst* Gal.

अम्बूकृत 1) Adj. *a) von Speien begleitet*. — *b) mit fest geschlossenen Lippen ausgesprochen*. — 2) n. *a) ein best. Fehler der Aussprache; insbes. der Vocale*. — *b) von Speichelfluss begleitetes Brüllen*.

अम्बेक m. N. pr. eines Scholiasten.

अम्ब्यम् d. i. अम्बिअम्, Acc. von अम्बी.

*अम्ब्ल = अम्ल, आम्ल.

*अम्भ्, अम्भते (शब्दे).

अम्भःपति m. Bein. Varuṇa's Ind. St. 14,329.

अम्भण n. *der Bauch der* Vîṇâ Ait. Âr. 364,8.

अम्भःश्यामाका f. *Wasserhirse* Karaka 1,27.

अम्भस् 1) *Wasser*. — 2) *die Wasser oberhalb des Himmels* Ait. Up. 1,2. — 3) *Furchtbarkeit, Macht*. — 4) Pl. Bez. *der Götter, Menschen, Manen und Ungötter* TBr. VP. 1,5,28. — 5) *Du. *Himmel und Erde*. — 6) Bez. *der Zahl vier*. — 7) *ein Metrum von 82 Silben*. — 8) mystische Bez. *des Lautes* व.

अम्भसा Instr. *am Anfange eines Comp. P. 6,3,3.

*अम्भःसार n. *Perle*.

*अम्भःसू m. *Rauch*.

अम्भिणी f. N. pr. einer Lehrerin der Vâk. — Vgl. अम्भृणी.

अम्भृण 1) Adj. *furchtbar*. Nach Naigh. *gross*, nach Sâj. *fürchterlich schreiend*. — 2) m. *a) Kufe*. — *b)* N. pr. des Vaters der Ambhṛṇî. — 3) f. अम्भृणी Bez. der Vâk als Tochter Ambhṛṇa's.

अम्भोज 1) *m. a) Lotusblüthe und Calamus Rotang Nigh. Pr. — b) der indische Kranich. — 2) *f. आ Süssholz Nigh. Pr. — 3) *f. ई eine best. Pflanze Gal. — 4) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) eine am Tage sich öffnende Lotusblüthe 248,9. 30. °गर्भ 319,8. हृदम्भोज 119,12.

*अम्भोजखण्ड n. Lotusgruppe.

अम्भोजजन्मन् m. Bein. Brahman's.

अम्भोजन्मन् n. = अम्भोज 4). °जन्मजनि m. Bein. Brahman's Bhâg. P. 10,13,15.

अम्भोजयोनि m. Bein. Brahman's.

अम्भोजिनी f. Lotuspflanze. °वन n. Spr. 544.

अम्भोद m. 1) Wolke. — 2) *Cyperus hexastachyus communis Nees.

अम्भोधर m. 1) Wolke. — 2) * = अम्भोद 2).

अम्भोधि m. Meer 167,16. Spr. 7672.

*अम्भोधिपल्लव (Râǵan. 13,161) und *अम्भोधिवल्लभ m. Koralle.

अम्भोनिधि m. Meer 163,6. 219,6.

*अम्भोबीज n. Hagel Gal.

अम्भोमुच् m. Wolke Kâd. II,70,11.

*अम्भोराशि m. Meer.

अम्भोरुह् n. = अम्भोज 4).

अम्भोरुह 1) m. a) *der indische Kranich. — b) N. pr. eines der Söhne des Viçvâmitra. — 2) n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) = अम्भोज 4) 248,3.

अम्भोरुहमय Adj. voller Lotusblüthen Spr. 7674.

अम्मय Adj. (f. ई) aus Wasser bestehend, wässerig.

अम्यक् 3. Sg. Aor. von म्यक्.

*अम्ल m. = आम्ल.

*अम्रात m. = आम्रात.

अम्रातक m. = आम्रातक Spondias mangifera Varâh. Brh. S. 55,11.

अम्ल 1) Adj. sauer. — 2) m. Sauerklee und *Sauerampfer. — 3) f. *ई Sauerklee. — 4) n. Buttermilch Suçr. 2,365,11.

*अम्लक 1) m. Artocarpus Locutscha Roxb. — 2) f. अम्लिका a) saures Aufstossen. — b) Tamarindus indica, eine Art Sauerampfer und eine best. Schlingpflanze.

अम्लकाञ्जिक n. saurer Reisschleim Karaka 1,27.

*अम्लकाण्ड n. eine Grasart.

*अम्लकासिका und *अम्लकुचिका f. eine best. Pflanze Gal.

*अम्लकेसर m. Citronenbaum.

*अम्लगोरस m. Buttermilch Nigh. Pr.

*अम्लचुक्रिका f. und *अम्लचूड m. eine Art Sauerampfer.

*अम्लजम्बीर m. Citronenbaum.

अम्लता f. Säure.

*अम्लत्वच् m. Buchanania latifolia Nigh. Pr.

अम्लद्रव m. saurer Fruchtsaft Bhâvapr. 3,97.

*अम्लनायक m. Rumex vesicarius.

*अम्लनिम्बूक m. Citronenbaum.

*अम्लनिशा f. Curcuma Zerumbet Roxb. und Meriandra bengalensis (Nigh. Pr.).

*अम्लपञ्चक (Nigh. Pr.) und *अम्लपञ्चफल n. eine Verbindung von fünf best. sauren Vegetabilien.

*अम्लपत्त्र 1) m. eine best. Pflanze. — 2) f. आ eine Art Sauerampfer und eine best. Schlingpflanze. — 3) f. ई eine best. Pflanze Gal.

*अम्लपत्त्रक 1) m. Bauhinia tomentosa Râǵan. 9, 39. — 2) f. °त्त्रिका Oxalis Nigh. Pr.

*अम्लपनस m. Artocarpus Locutscha Roxb.

*अम्लपादप m. Garcinia purpurea Nigh. Pr.

अम्लपित्त n. status gastricus Bhâvapr. 4,57.

*अम्लपूर n. = अम्लबीज.

अम्लफल 1) *m. Mangifera indica. — 2) n. Tamarindenfrucht.

*अम्लबीज n. die Frucht der Spondias mangifera.

*अम्लभेदन m. Rumex vesicarius.

*अम्लरुहा f. eine Art Betel.

अम्ललोणिका und अम्ललोणी f. Oxalis corniculata Lin. Mat. med. 124.

*अम्लवती f. eine Art Sauerampfer.

अम्लवर्ग m. die Gruppe der sauren Stoffe Suçr. 1,157,4.

*अम्लवल्ली f. Pythonium bulbiferum Schott.

*अम्लवाटिका f. eine Art Betel.

*अम्लवाटी f. eine best. Pflanze Gal.

*अम्लवास्तूक n. Sauerampfer.

*अम्लविषा f. eine best. Pflanze, = षड्ग्रन्था Gal.

*अम्लवृक्ष n. = अम्लबीज.

अम्लवेतस 1) m. Rumex vesicarius. — 2) *n. Fruchtessig H. 417.

*अम्लशाक 1) m. eine Art Sauerampfer. — 2) n. a) = अम्लबीज. — b) Fruchtessig.

*अम्लसार 1) m. Rumex vesicarius, Citronenbaum und Phoenix paludosa Roxb. — 2) f. आ Piper Betle L. Gal. — 3) n. saurer Reisschleim.

*अम्लसारक m. eine best. Pflanze Gal.

*अम्लस्तम्भिनिका f. Tamarinde Nigh. Pr.

*अम्लहरिद्रा f. Curcuma Zerumbet Roxb.

*अम्लाङ्कुश m. Rumex vesicarius.

*अम्लातक 1) m. Kugelamaranth. — 2) f. ई eine best. Pflanze Gal.

अम्लाध्युषित n. eine durch Genuss saurer Speise erzeugte Augenentzündung Wise 293. Suçr. 2,305, 8. 315,1.

अम्लान 1) Adj. a) unverwelkt, nicht verwelkend MBh. 13,42,14. Hariv. 7008. R. ed. Bomb. 5,10,31. Kathâs. 13,84. Pańkar. 1,11,37. Spr. 7675. — b) ungeschwächt, frisch, von Personen MBh. 4,4,44. °मनस् Adj. frischen Muthes 7,10,45.23,45. °दर्शन Adj. ein scharfes Auge habend Kathâs. 18,133. °मुखच्छाय Adj. 39,49. °माना Adj. Spr. 1106. °लक्ष्मी Adj. Bhâg. P. 2,2,10. — 2) *m. Kugelamaranth.

*अम्लानिनी f. eine Gruppe von Kugelamaranthen.

अम्लिकावटक m. Tamarindenklösschen Bhâvapr. 2,19.

अम्लीका f. 1) saures Aufstossen. — 2) *Tamarindus indica.

*अम्लीय m. Sauerampfer Nigh. Pr.

*अम्लोटक m. Bauhinia tomentosa.

*अम्लोद्गार m. saures Aufstossen.

अय् s. इ.

अय m. 1) am Ende eines Comp. Gang. — 2) Lauf, Umlauf. In Verbindung mit गवाम् Bez. eines best. periodischen Opfers MBh. 13,106,46. 151,50. — 3) *in einem best. Spiele mit Figuren Gang zur Rechten. — 4) gutes Geschick, Glück. — 5) Würfel. — 6) Bez. der Zahl vier.

अयःकणप m. eine best. eiserne Waffe MBh. 1, 227,25.

अयःकाय m. N. pr eines Daitja.

*अयःकिट्ट n. Eisenrost H. an. 3,230.

अयःपिण्ड m. n. ein Klumpen Eisen, eine eiserne Kugel.

*अयःप्रतिमा f. = सूर्मी Gal.

अयक्ष्म 1) Adj. (f. आ) a) nicht krank, gesund. — b) heilsam. — 2) n. Gesundheit.

अयक्ष्मंकरण Adj. (f. ई) gesund machend.

अयक्ष्मताति f. und अयक्ष्मत्व n. Gesundheit.

अयक्ष्यमाण Adj. kein Opfer zu veranstalten beabsichtigend Gaim. 5,4,8.9.

अयजमान Adj. kein Opfer veranstaltend VS. 12, 62. Âçv. Çr. 9,3,13. Lâṭj. 10,16,7.

अयजुष्क Adj. ohne Opferspruch. °म् Adv. TBr. 3,2,8,8.

अयजुष्कृत Adj. mit keinem Opferspruch geweiht.

अयजुस् n. kein Jagus. Instr. ohne Opferspruch Maitr. S. 3,6,8.

1. अयज्ञ m. 1) kein wirkliches Opfer TBr. 2,1,5,6. — 2) das Nichtvorsichgehen eines Opfers Lâṭj. 2, 8,30. Gaut. 5,43.

2. अयज्ञ Adj. nicht opfernd. Auch अयज्ञन zu lesen.

अयज्ञसाच् (stark °साच्) Adj. keinen Opfern obliegend.

अयज्ञिय und einmal अयज्ञिय Adj. 1) nicht zum

Opfer taugend (act. und pass.). — 2) *nicht verehrungswerth, unheilig.*

अयज्ञोपवीत Adj. *ohne Opferschnur* Ind. St. 9,149.

अयज्यु und अयज्वन् Adj. *nicht Götter verehrend, unfromm.*

अयत Adj. *ungezügelt* Çat. Br. 3,2,1,18. 13,3,2,8. 14,1,1,25. In übertr. Bed. Kap. 6,2,7.

अयतन्त् Adj. *nicht Seite an Seite gehend.*

अयति m. 1) *kein Asket* Bhag. 6,37. — 2) N. pr. eines Sohnes des Nahusha.

अयत्न m. *keine Anstrengung.* अयत्नेन, अयत्नात् (Pañkat. 176,8), अयत्नतस् (Chr. 289,7. Kathâs. 18,330) und अयत्न° (Chr. 170,11. 183,3) *ohne Mühe.*

अयत्नवालव्यजनी Adv. mit भू *ohne Bemühung zum Fliegenwedel werden* Ragh. 16,33.

अयथ n. 1) *Fuss.* — 2) Pl. *Gutes, Erspriessliches* Pâr. Gṛhj. 1,5,11.

अयथाकृत Adj. *nicht recht gemacht.*

अयथातथम् Adv. *nicht so wie es sein sollte.*

अयथादृष्ट Adj. *nicht so aussehend wie sonst.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Kap. 2,2,19.

अयथादेवतम् Adv. *nicht der Gottheit entsprechend.*

*अयथापुरम् Adv. *nicht wie ehemals.*

अयथापूर्व 1) Adj. *nicht so seiend wie ehemals.* — 2) °म् Adv. *nicht in richtiger Folge.*

अयथाभिप्रेत Adj. *unerwünscht, unangenehm* P. 3,4,59.

अयथामात्रम् Adv. *nicht nach der Quantität.*

अयथायथम् Adv. *nicht wie es sein sollte, unangemessen.*

अयथार्थ Adj. (f. आ) *unrichtig, unwahr* Tarkas. 53.

अयथार्थवादिन् m. ein Mannsname (*unwahr redend*) Hâsj.

अयथावत् Adv. *unrichtig, falsch* Bhag. 18,31.

अयथास्थित Adj. *in Unordnung gerathen* Kâd. II,68,4. 123,2.

अयथेष्ट Adj. *unbeliebt, nicht beabsichtigt* Mahâbh. 8,26,a.

अयथोक्तम् Adv. *gegen die Anweisung.*

अयथोचित Adj. *ungebührlich, unpassend* Spr. 6283.

अयन 1) Adj. *gehend, kommend* VS. 22,7. — 2) n. a) *Gang, Weg.* In der Astr. *das Vorrücken.* — b) *Lauf, Umlauf.* Mit einem Gen. oder am Ende eines Comp. Bez. *bestimmter ein Jahr und länger dauernder* Soma-*Opfer* Lâṭj. 10,13,2. Gaim. 2,3,5. — c) *der Lauf der Sonne nach Süden* oder *Norden, die Zeit von einem Solstitium zum andern, Halbjahr.* — d) *Solstitium.* — e) *Zufluchtsort, Ruhestätte* M. 1,10. — f) *Vorgang, Art und Weise.* — g) **Bestechung* Gal.

अयनकला f. Pl. *the correction, in minutes, for ecliptic deviation* J. A. O. S. 6,310.

अयनग्रह m. *the planet's longitude as corrected for ecliptic deviation* ebend.

अयनचलन n. *Verrückung der Solstitialpuncte* Golâdhj. 6,18.

अयनदृक्कर्मन् n. *operation for ecliptic deviation* J.A.O.S. 6,310.

अयनांश m. *degree of the* Ajana J.A.O.S. 6,249.

अयनान्त m. *Solstitium.*

अयन्त्र n. *kein lenkender Zügel.*

अयन्त्रण Adj. *ungebunden, frei.*

अयन्त्रित Adj. *ungezügelt, frei einhergehend* R. 2,88,19. *seinen Lüsten freien Lauf gewährend.*

अयभ्या Adj. f. *non futuenda.*

अयम् Nom. Sg. m. *dieser.* अयं लोकः परश्चैव 60,17. द्विपो ऽयम् *dies ist ein Elephant* R. 2,64,14. को ऽयमायाति *wer kommt da?* Chr. 144,1. सो ऽयं देवदत्तः *dies ist jener* Dev. 276,7. अयं स कालः संप्राप्तः प्रियो यस्ते *dies ist jene Jahreszeit, welche* 85,17. अयमस्मि *da bin ich* 39,26. अयमहमागत एव मकरन्दोद्यानम् 204,10. अयमस्मिन्कूपे पतितो ऽहम् 40,28.

अयमित Adj. *nicht in Ordnung gehalten;* von Nägeln so v. a. *unbeschnitten* Megh. 89. XII.

1. अयव m. *die dunkele Monatshälfte.*

2. अयव 1) *Adj. *keine Gerste erzeugend* Mahâbh. 6,82,a. — 2) m. *ein best. Eingeweidewurm.*

*अयवक Adj. = 2. अयव 1) Mahâbh. 6,82,a.

अयवन् m. = 1. अयव.

अयवस् Adj. *glücklich.*

अयवाह (oder आय°) m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,45.

1. अयशस् n. *Unehre, Schande.*

2. अयशस् Adj. *kein Ansehen geniessend* Lâṭj. Çr. 15,3,38.

अयशस्कर Adj. (f. ई) *Unehre machend* 59,6.

अयशस्य Adj. dass.

अयश्चूर्ण n. *Eisenfeilicht.*

अयःशङ्कु m. 1) *eiserner Nagel.* — 2) N. pr. eines Asura.

अयःशय Adj. (f. आ) *im Erz —, im Eisen ruhend.*

अयःशिप्र Adj. *eherne Backenstücke am Helm habend.*

अयःशिरस् m. N. pr. eines Asura.

अयःशीर्षन् Adj. *mit ehernem Haupte* RV. 8,90,3.

*अयःशूल n. *eiserner Wurfspiess,* übertr. so v. a. *gewaltsames Mittel.*

अयस् n. 1) *Erz, Metall,* insbes. *Eisen.* — 2) *eisernes Werkzeug, Schwert, Messer.* — 3) **Gold.*

°अयस n. = अयस् 1).

*अयस्कंस m. *eiserner Becher.*

*अयस्कर्णी f. und *अयस्काण्ड n.

अयस्कान्त m. *Magnet.*

*अयस्काम m. *Eisenschmied.*

अयस्कार m. *Grobschmied* Ind. St. 13,358, N. 3.

*अयस्कुम्भ m., *अयस्कुम्भी f. und *अयस्कुशा f.

अयस्कृति f. *Herstellung von Eisenpräparaten.*

अयस्ताप Adj. *Eisen glühend.*

अयस्तुण्ड Adj. *mit einer eisernen Spitze versehen.*

अयस्पात्र m. *ehernes* oder *eisernes Gefäss.*

अयस्मय 1) Adj. (f. ई) *ehern, eisern.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Manu Svârokisha.

अयःस्थूण 1) Adj. *auf ehernen Säulen ruhend.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. *seine Nachkommen.* °गृहपति Adj.

अया Instr. Adv. *auf diese Weise.*

अयाचक MBh. 12,342 fehlerhaft für अपाचक.

अयाचत् Adj. *nicht um Etwas bittend* MBh. 13,60,10.

अयाचित 1) Adj. *nicht erbeten, — erbettelt* Taitt. Âr. 10,48. अयाचिताहृत *ungebeten dargereicht* Jâgñ. 1,215. — 2) *m. N. pr. eines Ṛshi, = Upavarsha. — 3) *n. *das Aehrenlesen* Gal.

*अयाचितवल्ली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अयाचिन् Adj. *nicht bittend, — bettelnd.*

अयाच्यमाना Adj. f. *um die nicht geworben wird* MBh. 3,293,31.

अयाज्य Adj. 1) *für den nicht geopfert werden darf* 22,3. Lâṭj. 2,10,9. — 2) *was nicht geopfert werden darf.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. bei Gold.

अयाहार m. *das Aussprechen von* अयाट् Çat. Br. 1,7,2,12.

अयातयाम 1) Adj. *nicht erschöpft, — vergeblich, — ohne Erfolg, wirksam.* — 2) n. Pl. Bez. *best.* Jagus 102,25.

अयातयामता f. und अयातयामत्व n. *ungeschwächte Kraft, Wirksamkeit.*

अयातयामन् Adj. (f. °म्नी) = अयातयाम 1).

अयातु m. *kein Dämon.*

अयात्रा f. *Unpassirbarkeit* (des Meeres) R. 4,27,16.

अयात्रिक m. ein Mannsname Hâsj.

*अयाथातथ्य n. = आयथातथ्य.

*अयाथापुर्य n. = आयथापुर्य.

*अयान n. *natürliche Beschaffenheit, Natur.*

*अयानय 1) m. *eine best. Stellung in einem best. Spiele mit Figuren.* — 2) n. *Glück oder Unglück, Schicksal.*

*अयानयीन Adj. von अयानय 1).

*अयान्वित m. Bein. Çaṃkarâkârja's Gal.

अयाम m. *Tagesstunde.* Loc. Pl. so v. a. *am hellen lichten Tage* Viddh. 82,1.

अंयामन् n. *keine Kriegsfahrt* RV. 1,181,7. Vâlakh. 4,5.

1. अयाव Adj. *nicht aus Gerste bereitet* Kâtj. Çr. 5,12,5.

2. अंयाव und °न् m. *Monat* TS. 5,6,4,1.

अयावन n. *keine Mischung* RV. Prât. 11,12.

*अयावस् v. l. im gaṇa कृशाश्वादि in der Kâç.

अयाशय Adj. v. l. für अयःशय Maitr. S. 1,2,7.

अयाशु Adj. *unfähig zur Begattung.*

अयास् 1) Adj. (auch dreisilbig) *unermüdlich, sich nicht abnutzend.* — 2) *indecl. *Feuer.*

अयासोमीय n. Name eines Sâman.

अंयास्य und अयांसिग्र 1) Adj. *unermüdlich.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi 24,9.

अयि 1) Interj. in Verbindung mit einem Voc. (304, 32. 315,32) oder diesen vertretend. — 2) Fragepartikel.

*अयुक्छद m. *Alstonia scholaris R. Br.*

अयुक्त 1) Adj. a) *nicht angespannt, ledig.* — b) *unbespannt, unangeschirrt.* — c) *unverbunden.* — d) *nicht beigefügt, fehlend, zu ergänzen* H. an. 7,34. Med. avj. 48. — e) *nicht angestellt* R. 3,37,7. 10. 41,2. — f) *nicht hängend an* (Loc.) Spr. 1224, v. l. — g) *unandächtig, nicht gesammelt, nicht ganz bei einer Sache seiend* Bhag. 2,66. 18,28. R. 4,31,4. — h) *unverständig* Bhâg. P. 10,73,11. — i) *nicht am Platze seiend, unangemessen, ungehörig, unpassend* 117,2. 9. °बुद्धि Adj. *nicht die gehörige Einsicht habend zu* (Loc.) R. 3,37,23. — 2) n. *eine unangemessene Metapher* 252,4.

अयुक्तत्व n. *das Nichtamplatzesein* 278,19.

अयुक्तरूप Adj. *unangemessen, unpassend.*

अयुक्ति f. *Unangemessenheit, Unrichtigkeit* Sarvad. 18,4. °युक्त *unrichtig angewandt* Bhâvapr. 2,59.

*अयुकपलाश m. = अयुक्छद.

अयुकपादयमक n. *Paronomasie im ersten und dritten Stollen* Comm. zu Bhaṭṭ. 10,10.

अयुग n. *kein Paar, so v. a. Eins* Varâh. Bṛh. S. 5,28.

अयुगपद् Adv. *nicht gleichzeitig* Kaṇ. 5,1,16. Njâjas. 3,2,6.

अयुगपद्भाव m. *keine Gleichzeitigkeit* Njâjas. 3,2,34.

अयुगपद्भाविन् Adj. *nicht gleichzeitig bestehend* Comm. zu Njâjas. 1,1,41.

*अयुगिषु m. Bein. Kâma's.

अयुगू f. *ein Mädchen als einziges Kind einer Mutter* Gobh. 3,5,4.

अयुग्धातु Adj. *unpaare Bestandtheile habend* Kâtj. Çr. 1,3,14.

अयुग्म Adj. (f. आ) *unpaar.*

*अयुग्मच्छद m. = अयुक्छद.

अयुग्मनेत्र m. Bein. Çiva's.

*अयुग्मपत्र und *अयुग्मपर्ण m. = अयुक्छद Nigh. Pr.

अयुग्मपादयमक n. = अयुकपादयमक Comm. zu Bhaṭṭ. 10,10.

अयुग्मलोचन m. Bein. Çiva's Kâd. 146,21.

अयुग्मशर m. Bein. Kâma's.

अंयुज् Adj. *unpaar.*

*अयुङ्नेत्र m. = अयुग्मनेत्र.

अंयुज Adj. *unpaar.*

अयुज् Adj. 1) *ohne Genossen, ohne Gleichen.* — 2) *unpaar.*

अयुजिन् Adj. *unpaar* Tâṇḍja-Br. 3,9,3.

1. अंयुत 1) Adj. *ungehemmt.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Râdhika.

2. अंयुत 1) m. n. *Myriade.* °दक्षिण Adj. Kâtj. Çr. 22,11,6. — 2) am Anfange eines Comp. als Ausdruck eines grossen Lobes.

अयुतजित् m. wohl nur fehlerhaft für अयुताजित्.

अयुतनायिन् m. N. pr. eines Fürsten MBh. 1,95, 20. Davon Nom. abstr. °यित्व n. ebend.

अयुतशस् Adv. *myriadenweise* MBh. 3,43,8.

अयुतहोम m. *ein best. Opfer* Verz. d. Oxf. H. 35,a,19.

अयुताजित् m. N. pr. zweier Fürsten VP. 4,13,2.

अयुतायु m. desgl. VP. 4,20,3. 23,3.

अयुताश्व m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,4,18.

अंयुद्ध 1) Adj. *unbekämpft, unwiderstehlich.* — 2) n. *kein Kampf.*

अंयुद्धसेन Adj. *dessen Geschoss unwiderstehlich ist.*

अंयुद्ध्वी Absol. *ohne zu kämpfen.*

अयुध्य Adj. *nicht zu bekämpfen.*

अयुध्यमान Adj. *nicht kämpfend* MBh. 7,29,22.

अयुपित Adj. *nicht verstört* Maitr. S. 1,1,2.

अयुवमारिन् Adj. *wo keine Jünglinge sterben* Ait. Br. 8,25.

अये Interj. 187,16. 290,20. 291,24. 26. 312,18.

अंयोअग्र Adj. (f. आ) *eisenspitzig* RV. 10,99,6.

1. अयोग m. 1) *Trennung;* insbes. *das Nichtzusammenkommen von Geliebten* Daçak. 4,47. — 2) *ungenügende oder unrichtige Anwendung.* — 3) *schlechte Beschaffenheit* 218,8. — 4) *das Nichtamplatzesein* 251, 32. 252,4. — 5) *Unmöglichkeit* 271,21. Mallin. zu Kumâras. 3,14. — 6) **heftige Anstrengung.* — 7) **eine schlechte Constellation.* — 8) *Bez. einer best. Constellation.*

2. अयोग 1) m. = अयोगू, आयोगव MBh. 12,296,9. — 2) n. *Bez. der letzten unter den 14 Stufen, die nach dem Glauben der Gaina zur Erlösung führen.*

अंयोगक्षेम m. *keine Wohlfahrt, Ungemach.*

अयोगवाह m. Pl. *Bez. des* Anusvâra, Visargantja, Upadhmânîja, Gihvâmûlîja *und der* Jama. Sie heissen *ohne Anschirrung Ziehende*, weil sie, ohne in's Alphabet eingereiht zu sein, als vollberechtigte Laute anerkannt werden.

अयोगवे M. 10,32 wohl fehlerhaft für अयोगुवि (von अयोगू).

अयोगिन् m. *kein Mönch.*

अयोगुड m. *eiserne Kugel.*

अयोगू f. (wenn M. 10,32 °गुवि gelesen wird) und auch wohl m. (VS.) *eine best. Mischlingskaste.*

अयोग्य Adj. 1) *unbrauchbar, untauglich* Kâtj. Çr. 22,4,11. Spr. 735. 7666. *sich zu Etwas nicht eignend, nicht befugt* Jâgñ. 2,235. *Jmd* (Loc.) *nicht gewachsen* Veṇîs. 120. — 2) *sinnlich nicht wahrzunehmen* Kap. 5,44.

अयोग्यत्व n. *das sich zu Etwas Nichteignen* Kap. 5,47.

*अयोग्र und *°क n. *Mörserkeule.*

अयोघन m. *eiserner Hammer.*

*अयोच्छिष्ट n. *Eisenfeilicht* Nigh. Pr.

1. अयोजाल n. *eisernes Netz* R. ed. Bomb. 3,35,35.

2. अंयोजाल Adj. *mit einem eisernen Netze versehen.*

अंयोदंष्ट्र Adj. *mit eisernem Gebiss versehen.*

*अयोदती f. *die Eisenzähnige*, wohl N. pr. einer Unholdin Kâç. zu P. 5,4,143.

अयोदर्वि f. *ein eiserner Löffel* Bhâvapr. 2,90.

1. अयोद्धृ Nom. ag. *nicht kämpfend* Spr. 3009, v. l.

2. अंयोद्धृ Adj. *unüberwindlich.*

अयोध्य 1) Adj. (f. आ) *nicht zu bezwingen.* — 2) f. आ N. pr. einer Stadt. °काण्ड n. Titel des 2ten Buchs im Râmâjaṇa.

1. अंयोनि m. f. 1) *etwas Anderes als die weibliche Scham* Gaut. 25,7. — 2) **Mörserkeule.*

2. अयोनि Adj. 1) *ohne Ursprung, — Anfang* Kumâras. 2,9. — 2) *geringen Ursprungs* MBh. 13,27,20. — 3) *nicht entlehnt, originell.*

अयोनिक Adj. *ohne den Spruch* एष ते योनिः (VS. 23,2).

अयोनिज Adj. (f. आ) *keinem Mutterleibe entsprossen* MBh. 1,67,69. Kaṇ. 4,2,5. 10. *Feuer* Spr. 277. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kaṇ. 4,2,5.

अयोनिजतीर्थ und °जेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

(अंयोपाष्टि), अंयोअग्रपाष्टि Adj. *eiserne Krallen habend.*

अयोबाहु m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

अयोमय Adj. (f. ई) *eisern.*

*अयोमल n. *Eisenrost* und *Eisenfeilicht* Nigh. Pr.

अयोमुख 1) Adj. *a) mit einem eisernen Maul* oder *Schnabel versehen.* — *b) mit einer eisernen Spitze versehen.* — 2) m. *a) Pfeil.* — *b)* N. pr. α) eines Dânava. — β) eines Berges.

अयोरजस् n. *Eisenrost* und *Eisenfeilicht* Nigh. Pr. Kauç. 8.

अयोरस m. *Eisenrost, Abgeschabtes vom Eisen.*

अयोहत Adj. *aus Erz* oder *Eisen getrieben.*

अयोहनु Adj. *mit ehernen Kinnbacken versehen*

अयोहृदय Adj. *dessen Herz von Eisen ist* Ragh. 9,9.

अयौक्तिक Adj. *unpassend, ungereimt.*

अयौगपद्य n. *Nichtgleichzeitigkeit* Njâjas. 2,1,24.

*अयौधिक Adj. Kâç. zu P. 6,2,160.

अय्यानीभट्ट m. N. pr. eines Scholiasten.

अर्, इयर्ति, ऋणोति, ऋणवति 1) *bewegen, aufregen, aufwirbeln, erregen, erheben* (die Stimme). — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *darbringen.* — 3) *Jmd* (Acc.) *ein Leid anthun* Çat. Br. 7,3,2,14. — 4) *sich in Bewegung setzen, sich erheben.* — 5) *rinnen, zerrinnen.* — 6) *stossen auf, treffen, gerathen in* oder *auf, erreichen, erlangen.* — 7) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden.* — Caus. अर्पयति 1) *schleudern, werfen.* — 2) *durchbohren.* — 3) *hineinstecken, hineinlegen, anstecken, befestigen, infigere* 44,18. — 4) *aufsetzen, auflegen, auftragen* 113,22. 176,2. 315,27. अर्पित *besetzt mit* (Instr.) MBh. 13,50,20. — 5) (Blicke, Gedanken) *richten auf* Spr. 7765. — 6) *darreichen, hingeben, übergeben* 296,31. Spr. 7623. — 7) *zurückgeben, wiedererstatten* 109,13. — 8) *aufgeben, fahren lassen* Sâh. D. 12,12. — *Intens. अरार्यते *umherirren; zu Jmd* (Acc.) *sich hinbegeben.* — Mit अनु 1) Med. *nach Jmd sich erheben.* — 2) **folgen.* — Mit अप *öffnen, aufschliessen.* — Mit अभि *hineilen zu* (Acc.). — Mit आ 1) *einfügen, einsetzen.* — 2) *herbeibringen, schaffen.* — 3) *besetzen, erfüllen mit* (Instr.) — 4) *Jmd* (Acc.) *Etwas anthun.* — 5) *herbeieilen.* — 6) *gerathen in* (Unglück). — Vgl. आर्त. — Mit उद् 1) *aufregen, auftreiben, erheben.* — 2) Act. Med. *sich erheben.* — Caus. *emporbringen, gedeihen machen.* — Mit उप 1) *hingehen zu* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *zu Hülfe eilen.* — 3) *zu nahe treten, beleidigen.* — 4) *anstossen, ein Versehen machen.* — Mit नि 1) *niederlegen, niedersetzen.* — 2) *einfügen in* (Loc.), *verleihen.* — 3) *unterliegen* ṚV. 4,16,9. — Caus. *niederwerfen.* — Mit निस् 1) *hinfällig machen* ṚV. 1,119,7. — 2) *absondern* AV. 10,2,2. — 3) *verlustig gehen* (mit Abl. oder Gen.). — Caus. *auseinandergehen machen, auflösen.* — Mit प्र 1) *in Bewegung setzen, erregen.* — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *zuführen.* — 3) *sich in Bewegung setzen, vordringen.* — Caus. *in Bewegung setzen, anregen.* — Mit प्रति *einfügen.* — Caus. 1) *entgegenwerfen.* — 2) *befestigen, anfügen, auflegen* Çat. Br. 10,5,4,4. — 3) *übergeben.* — 4) *zurückgeben* 215,2. *von Neuem geben.* — Mit वि 1) *aufschliessen, erschliessen.* — 2) *sich öffnen.* — Mit सम् 1) *zusammenfügen, zu Stande bringen.* — 2) *zusammenraffen.* — 3) *zu Stande kommen.* — 4) *zusammenlaufen, — kommen, — hineilen zu* (Acc. oder Loc.), — *treffen mit* (Instr.), *sich zusammenfügen.* — Caus. 1) Act. Med. *schleudern, treffen.* — 2) *zusammenstossen lassen* Çat. Br. 13,3,3,7. — 3) *befestigen, hineinstecken, hineinlegen.* — 4) *auflegen, auftragen* 96,20. — 5) *übergeben.* — 6) *wiedergeben.* — 7) *absenden* Spr. 6989. — Partic. समर्पित *erfüllt von* Lalit. 97,9. — Mit अभिसम् *treffen, ergreifen.*

1. अर 1) m. und *n. *Radspeiche.* — 2) m. *speichenähnlicher Theil an einem radähnlichen Altar* Çulbas. 3,182. — 3) m. bei den Gaina *Speiche im Zeitenrade,* deren zwölf angenommen werden. — 4) m. *N. pr. eines Arhant und eines Kakravartin bei den Gaina.

2. अर m. Name eines Meeres in Brahman's Welt.

3.*अर Adj. *schnell, geschwind.*

अरक m. 1) = 1. अर 1). — 2) = 1. अर 2). — 3) **Blyxa octandra Rich.* und *Gardenia enneandra Koen.*

अरक्षत् Adj. *nicht schützend* M. 8,304. 307.

अरक्षस् Adj. *nicht schädigend, harmlos, treu.*

अरक्षित Adj. *ungehütet* 188,16. 189,1. MBh. 12, 82,4. Spr. 567.

अरक्षितर् Nom. ag. *kein Schützer* 89,6. Spr. 568. 1699. 6609.

अरक्ष्यमाण Adj. *ungeschützt* Spr. 569.

अरगराट ? AV. 6,69,1.

*अरग्वध m. = आरग्वध.

अरघट्ट m. 1) *Schöpfrad.* — 2) *Brunnen* Râgat. 6,48.

*अरघट्टक m. = अरघट्ट 1).

अरंकृत् Adj. *zurecht machend, ein Opfer zurichtend.*

अरंकृति f. *Dienst.*

अरंगम Adj. *hülfreich, förderlich.*

अरंगर m. (?) AV. 20,135,13.

अरङ्गिसत्त्व m. Pl. *eine best. Götterordnung* (buddh.).

अरंघुष Adj. *laut tönend, vernehmlich.*

अरजस् 1) Adj. *a) staublos.* — *b) ohne Leidenschaft* MBh. 14,46,25. — 2) f. *ein noch nicht mannbares Mädchen.*

अरजस्क Adj. *ohne die Qualität* Ragas Ind. St. 9,165.

अरजा f. N. pr. einer Tochter des Uçanas.

*अरजाय्, °यते Denom. von अरजस्.

अरज्जु f. *kein Strick.*

अरज्जुबद्ध Adj. *nicht angebunden* Kâtj. Çr. 7,6,14.

*अरटु m. *Calosanthes indica Bl.*

अरट्व m. N. pr. eines Mannes.

*अरड्डु m. = अरटु. Davon Adj. *अरड्डुक.

1. अरण Adj. (f. ई) *fern, fremd.*

2. अरण n. 1) **das Hineingehen, Sichhineinfügen.* — 2) *Zuflucht.*

1. अरणि 1) *m. und f. (auch अरणी) *Reibholz.* — 2) m. *Premna spinosa.* Auch *f. ई Gal. — 3) *die Sonne.*

2. अरणि f. *Unbehagen.*

*अरणिका f. *Premna spinosa* Nigh. Pr.

अरणिमन्त् Adj. *in den Reibhölzern enthalten.*

*अरणीकेतु m. *Premna spinosa.*

अरण्य 1) n. *a) Ferne, Fremde.* — *b) Wildniss, Wald.* °वत् Adv. 154,25. — 2) m. *a)* **ein best. Baum,* = कट्फल. — *b)* N. pr. eines Sâdhja, eines Sohnes des Manu Raivata und eines Lehrers.

अरण्यक n. *Wald.*

*अरण्यकणा f. *wilder Kümmel* Nigh. Pr.

*अरण्यकदली f. *wilde* Kadalî.

*अरण्यकर्पासी f. *wilde Baumwollenstaude* Gal.

*अरण्यकाक m. *Waldkrähe* Nigh. Pr.

अरण्यकाण्ड n. Titel des 3ten *Buches* im Râmâjaṇa.

*अरण्यकार्पासी f. *wilde Baumwollenstaude.*

*अरण्यकुलत्थिका f. *Glycine labialis L.*

*अरण्यकुसुम्भ m. *Carthamus tinctorius L.*

*अरण्यकेतु m. *eine best. Pflanze* Gal.

अरण्यगज m. *wilder Elephant.*

*अरण्यघोली f. *eine best. Gemüsepflanze.*

*अरण्यचटक m. *wilder Sperling.*

अरण्यचर Adj. *im Walde lebend, wild.*

*अरण्यज Adj. *im Walde lebend, — wachsend.*

*अरण्यजार्द्रका f. *wilder Ingwer.*

*अरण्यजीर m. *wilder Kümmel.*

*अरण्यजीव Adj. = अरण्यचर.

*अरण्यतुलसी f. *Ocimum adscendens* Nigh. Pr.

अरण्यद्वादशी f. *der zwölfte Tag in der lichten Hälfte des* Mârgaçîrsha.

अरण्यधर्म m. *wildes Wesen, Wildheit.*

*अरण्यधान्य n. *wilder Reis.*

अरण्यनृपति m. *König des Waldes,* Bein. des *Tigers.*

अरण्यपर्वन् n. Titel des 1ten *Abschnitts* im 3ten

Buch des MBh.

अरण्यभव Adj. im Walde wachsend.

अरण्यभाग Adj. einen Theil des Waldes bildend Çat. Br. 13,2,4,3.

*अरण्यमक्षिका f. Bremse.

अरण्यमार्जार m. wilde Katze.

*अरण्यमुद्ग m. eine Bohnenart.

*अरण्यरजनी f. Curcuma aromatica Nigh. Pr.

अरण्यराज् m. König des Waldes, Bein. des Löwen und Tigers.

अरण्यराज्य n. Herrschaft über den Wald 155,29.

अरण्यरुदित n. ein Weinen im Walde, so v. a. vergebliches Klagen Spr. 283 (Pl.). 570.

*अरण्यवायस m. Rabe.

अरण्यवास m. der Wald als Aufenthaltsort 92,32.

अरण्यवासिन् 1) Adj. im Walde lebend MBh. 3, 267,17. m. Waldthier Chr. 156,1. — 2) *f. ॰नी eine best. Schlingpflanze.

*अरण्यवास्तुक (Gal.) und *॰वास्तूक m. Melde.

*अरण्यशालि m. wilder Reis.

*अरण्यशूरण m. ein best. Knollengewächs.

*अरण्यश्वन् m. 1) Wolf. — 2) Schakal.

अरण्यषष्ठिका f. eine best. Begehung Comm. zu Mṛkkh. 54,16.

अरण्यषष्ठी f. der 6te Tag in der lichten Hälfte des Ǵjeshṭha.

अरण्यहलदी f. Curcuma aromatica Bhâvapr. 1,177.

अरण्याधीति f. und अरण्याध्ययन n. das Studium im Walde Sâj. in der Einl. zu Taitt. Âr.

अरण्यानि und अरण्यानी f. 1) Wildniss, grosser Wald. — 2) die Genie der Wildniss.

अरण्यायन n. das Sichzurückziehen in den Wald.

*अरण्यीय Adj. von अरण्य.

अरण्येगेय Adj. im Walde zu singen Lâtj. 7,5,13. Saṁhitopan. 27,6. 29,1.

*अरण्येतिलक m. Pl. im Walde wachsende Tilaka, so v. a. was keinen Nutzen bringt.

अरण्येऽनुवाक्य Adj. im Walde herzusagen.

अरण्येऽनूच्य m. eine best. Spende.

अरण्यौकस् m. Waldbewohner, Eremit.

अरतत्रप m. Hund.

1. अरति m. Diener, Gehülfe, Verwalter, administer.

2. अरति f. 1) Gefühl des Unbehagens, Verstimmtheit. — 2) *Aufregung; *Ungeduld, *Sehnsucht.

अरतिक Adj. der Rati (Gattin des Liebesgottes) ermangelnd.

अरतिज्ञ Adj. Lust nicht kennend Bhâg. P. 4,25,38.

अरत्नालोकसंहार्य Adj. durch den Glanz von Edelsteinen nicht zu Nichte zu machen Spr. 571.

1. अरत्नि m. 1) Ellbogen. f. Bhâg. P. — 2) Elle, die Entfernung vom Ellbogen bis zur Spitze des kleinen Fingers, = 2 Prâdeça oder 24 Aṅgula Çulbas. 1,16. — 3) Winkel, Ecke.

2. अरत्नि Adj. ungenügsam, unzufrieden Ṛv. 8,69,8.

अरत्निक m. Ellbogen.

अरत्निन् Adj. keine Kostbarkeiten besitzend.

1. अरत्निमात्र n. eine Entfernung von nur einer Elle Çat. Br. 6,3,4,30.

2. अरत्निमात्र Adj. (f. ई) eine Elle lang. अरत्निमात्राङ्गी Adj. Kâtj. Çr. 7,9,27.

अरथ Adj. ohne Wagen.

अरथी m. kein Wagenlenker.

अरध्र Adj. nicht willig, — gehorsam.

अरनेमि m. Brahmadatta, N. pr. eines Fürsten.

अरन्तुक n. N. pr. eines Tîrtha.

अरप Adj. unbeschädigt.

अरपचन m. Name einer Dhârâṇî des Mañǵuçrî.

अरपस् Adj. 1) unbeschädigt, heil. — 2) nicht beschädigend.

अरम् Adv. 1) passend, gemäss, angemessen, entsprechend (mit Dat.). — 2) genug, hinreichend. — Vgl. कर्, करोति und भू mit अरम्.

अरमणस् Adj. dem Willen folgend.

1. अरमति 1) f. Ergebenheit, Genie der gehorsamen Frömmigkeit. — 2) Adj. geduldig Ṛv. 10,92,4. 5.

2. अरमति (Ṛv. 2,38,4. 8,31,12) und अरममाण Adj. nicht rastend.

अरमिष् Adj. herbeieilend.

*अरर 1) n. Hülle, Deckel. — 2) m. f. (ई) und n. Thürflügel.

*अररक 1) m. a) N. pr. eines Mannes gaṇa गर्गादि. — b) Pl. die Nachkommen der Ararakâ Mahâbh. 6,48,b. — 2) f. आ ein Frauenname ebend. Ind. St. 13,389. fg.

अररि m. 1) Thürflügel Râǵat. 7,809. 1085. द्वारारि 1086. — 2) *eine best. Pflanze Gal.

अररिन्द n. 1) ein best. bei der Soma-Bereitung gebrauchtes Werkzeug. — 2) *Wasser.

अररिवंस् (schwach अररुस्) Adj. missgünstig, feindlich.

अररु 1) Adj. dass. ein Asura Maitr. S. 4,1,10. TBr. 3,2,9,4. — 2) *m. Geschoss.

*अररे Interj.

*अररय्, ॰यति (आराकर्मणि).

अरलु und ॰क m. Colosanthes indica Bl.

*अरवत् Adj. mit Speichen versehen.

अरविन्द 1) n. die am Tage blühende wohlriechende Blüthe von Nelumbium speciosum oder Nymphaea Nelumbo. Davon Nom. abstr. ॰ता f. 251,27. ॰त्व n. Tarkas. 43. — 2) *Kupfer.

*अरविन्ददलप्रभ m. Kupfer Nigh. Pr.

अरविन्दनाभ m. Bein. Vishṇu's.

अरविन्दिनी f. Nelumbium speciosum Râǵat. 7, 1516. Kâd. II,88,22.

अरश्मन् Adj. ohne Strang oder Zügel.

अरश्मिक Adj. ohne Zügel.

अरस Adj. (f. आ) 1) geschmacklos, unschmeckbar Ind. St. 9,164. — 2) ohne Geschmackssinn. — 3) kraftlos, matt.

अरसज्ञ Adj. keinen Geschmack —, keinen Sinn für Etwas habend MBh. 12,180,30.

अरसयितर् Nom. ag. Nichtschmecker Maitrjup. 6,11.

अरसाश m. Nichtgenuss von Säften Kauç. 141.

अरसाशिन् Adj. keine Säfte geniessend Kauç. 42.

अरसिक Adj. keinen Geschmack für das Schöne besitzend 167,26.

अरसीठक्कुर m. N. pr. eines Dichters Z. d. d. m. G. 27,8.

अरहस्यम् Adv. in Gegenwart Anderer MBh. 13, 123,12.

*अरा f. = आरा Ahle.

अराक्षस Adj. von Râkshasa befreit MBh. 3, 284,16.

अराग Adj. ohne Leidenschaft, — Zuneigungen Veṇîs. 4.

अरागिन् Adj. 1) nicht farbig Suçr. 2,343,5. — 2) = अराग Spr. 3593.

अराजक 1) Adj. königslos Spr. 3616. fgg. — 2) n. Anarchie Spr. 561.

अराजता f. Königslosigkeit.

अराजन् m. Nichtkönig.

अराजन्य Adj. ohne die Kriegerkaste Çat. Br. 4, 1,4,6.

अराजान्वयिन् Adj. zu keinem königlichen Geschlecht gehörend Râǵat. 3,488.

अराजिन् Adj. glanzlos, dunkel.

अराटकी f. eine best. Pflanze.

अराड Adj. langhörnig.

अराणा Partic. Aor. von अर्.

अराणि m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra MBh. 13,257. v. l. अरालि.

अराति 1) f. a) Missgunst, Feindseligkeit. — b) Ungemach, Unheil, Leid. — c) Feind, Gottloser. — d) Unhold, Unholdin. — 2) m. Feind 105,28.

अरातिदूषण und ॰दूषि Adj. Unheil zu Schanden machend.

अरातिय्, अरातियति = अरातीय्.

अरातिहन् Adj. Unheil vernichtend.

अरातीय्, °यति *feindselig gesinnt sein* (mit Dat.).
अरातीयु und अरातीवन् Adj. *feindselig gesinnt.*
अराद्धि f. *Misslingen, Ungemach.*
अराधस् Adj. *nicht wohlthätig, — freigebig, eigennützig, geizig.*
1. अराय Adj. *geizig, karg.*
2. अराय m. und अरायी f. *eine best. Gattung von Dämonen.*
अरायक्षयण n. *ein Mittel Unholde zu vernichten.*
अरायचातन n. *ein Mittel Unholde zu verscheuchen.*
अराल 1) Adj. *gebogen, krumm, kraus* (von Haaren). — 2) m. *a) eine best. Stellung der Hand. — b) *Harz der Shorea robusta. — c) *ein brünstiger Elephant. — d)* N. pr. eines Lehrers. — 3) *f. आ und ई *a) ein unkeusches Weib. — b) ein bescheidenes Weib. — c)* ein Frauenname. — 4) n. *a) *der gekrümmte Anfang des Elephantenschwanzes* Gal. — *b) eine Art Tanz* S.S.S. 260.
अरालखटकामुख m. *eine best. Stellung der Hände* Verz. d. Oxf. H. 202,*a*,28.
अरालहस्त m. *eine best. Stellung der Hand* ebend. 86,*a*,28. 202,*a*,8.
अरालि m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra MBh. **13**,4,58. अराणि v. l.
*अरालु n. ein von Nîlak. erfundenes Wort.
*अरालुक m. *Calamus Rotang* Nigh. Pr.
1. अरावन् Adj. *feindselig.*
2. अरावन् m. = अर्वन् *Ross* ṚV. 7,68,7.
अराष्ट्र n. *kein Reich, — Volk* Çat. Br. **9**,4,1,5. **12**,4,2,17.
1. अरि Adj. *treu, anhänglich; m. ein Getreuer.*
2. अरि (auch अरि AV.) 1) Adj. *feindlich, missgünstig* ṚV. 6,13,5. **10**,42,1. — 2) m. *a) Feind. — b) Feind* in astrol. Sinne. °गृह und °भ n. *das Haus eines feindlichen Planeten. — c) das 6te astrol. Haus.* — 3) f. **eine Mimosa-Art* Râǵan. 8,30 (आरि Hdschr.).
3. अरि m. = अरित्र *Rad* Spr. 5349, v. l.
अरिकर्षण Adj. *Feinde hart mitnehmend.*
अरिक्त 1) Adj. *nicht leer* Kâtj. Çr. 5,6,31. — 2) *n. *berauschendes Getränk* Gal.
अरिक्थभाज् (Mit. bei Gold.) und अरिक्थीय (M. 9,147) Adj. *keine Ansprüche auf ein Erbtheil habend.*
अरिगूर्त Adj. *von Treuen gepriesen.*
अरिजन n. *Schaar der Feinde* 112,10.
अरिजित् m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa von der Bhadrâ.
अरितर् Nom. ag. *Ruderer.*
1. अरित्र 1) Adj. *treibend.* — 2) m. *Ruder* Çat. Br. **4**,2,5,10.

2. अरित्र n. (Ende eines adj. Comp. f. आ) *Ruder* AV. 5,4,5.
*अरित्रगाध Adj. *rudertief* Kâç. zu P. 6,2,4.
अरित्रपरण Adj. (f. ई) *durch Ruder übersetzend.*
अरिदाम m. N. pr. eines Fürsten. अतिदाम v. l.
अरिधायस् Adj. *treulich nährend.*
अरिन् n. *Rad; Discus.*
अरिनन्दन Adj. *Feinde erfreuend*, so v. a. *der Feinde Schadenfreude erweckend* Hit. II, 6.
अरिंदम 1) Adj. *Feinde im Zaum haltend.* — 2) m. *a)* Bein. Çiva's. — *b)* N. pr. zweier Männer.
अरिप्र Adj. *fleckenlos* (eig. und übertr.).
अरिफित Adj. *nicht in r übergehend* ṚV. Prât. 1,17(27). 2,9. 4,14. VS. Prât. 7,6.
*अरिमर्द m. *Cassia Sophora.*
अरिमर्दन 1) Adj. *Feinde zermalmend.* — 2) m. N. pr. *a)* eines Sohnes des Çvaphalka. — *b)* eines Eulenkönigs.
अरिमेजय m. N. pr. eines Schlangenpriesters (Tâṇḍja-Br. **25**,15,3) und verschiedener Fürsten.
अरिमेद m. 1) **Vachellia farnesiana W. u. A.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.
अरिमेदक m. *ein best. Insect.*
*अरिश्म m. wohl N. pr. eines Mannes. अरीश्म v. l.
अरिषण्य und अरिषण्यत् Adj. *nicht fehlend, sicher, zuverlässig.*
अरिष्ट 1) Adj. (f. आ) *a) unversehrt. — b) unverletzlich. — c) keiner Gefahr ausgesetzt, sicher. — d)* (euphem.) *Unglück bringend, — verheissend.* गृहोत्तम so v. a. *Unglücksgemach* R. 2,42,22. — 2) m. *a) Unheil, Unglück. — b) *Reiher. — c) *Krähe. — d) Sapindus detergens Roxb.* (oder *emarginatus*), *Seifenbaum; Azadirachta indica A. Juss.* und **Knoblauch. — e) Liqueur, weinartiges Getränk. — f)* N. pr. *α)* eines in Gestalt eines Stieres auftretenden Asura. — *β)* eines Mannes VP.[2] 3,240. दिष्ट v. l. — 3) f. आ *a) Binde, Verband. — b) *eine best. Pflanze. — c) eine Form der* Durgâ. — *d)* N. pr. einer Tochter Daksha's und Gattin Kaçjapa's. — 4) n. *a) Glück, Heil* MBh. **4**,66,22. Jogat. Up. 15. — *b)* (euphem.) *Unheil, Unglück. — c) ungünstiges Symptom, Anzeichen des Todes. — d) *Gemach einer Wöchnerin. — e) *Buttermilch. — f) *Liqueur. — g)* Name eines Sâman.
अरिष्टक 1) m. *Seifenbaum.* — 2) f. अरिष्टका und अरिष्टिका *eine best. Pflanze.*
अरिष्टकर्मन् m. N. pr. eines Fürsten VP. **4**,24,12.
अरिष्टगातु Adj. *einen sichern Wohnplatz habend.*
अरिष्टगु Adj. *dessen Heerden unversehrt sind.*
*अरिष्टगृह n. *Gemach einer Wöchnerin.*

अरिष्टग्राम Adj. *dessen Schaar unversehrt ist.*
अरिष्टताति 1) f. *Unversehrtheit, Sicherheit.* — 2) *Adj. *Glück bringend.*
अरिष्टनवनीत m. (!) Titel eines Werkes.
अरिष्टनेमि 1) Adj. *dessen Radfelge unversehrt bleibt.* — 2) m. N. pr. eines Gandharva und verschiedener anderer Personen.
अरिष्टनेमिन् m. N. pr. eines Bruders des Garuḍa, eines Muni und *eines Arhant bei den Ǵaina.
*अरिष्टपुर n. N. pr. einer *Stadt.*
*अरिष्टफल m. *Azadirachta indica A. Juss.* Gal.
अरिष्टभर्मन् Adj. *sichern Schutz gewährend* ṚV.
अरिष्टमथन m. Bein. Çiva's (eig. Vishṇu's).
अरिष्टरथ Adj. *dessen Wagen unversehrt ist.*
अरिष्टवर्ग m. *Reihe von Heilsprüchen* Sâmav. Br. 2,1,5.
अरिष्टवीर Adj. *dessen Mannen unversehrt sind.*
अरिष्टशय्या f. *Lager einer Wöchnerin* 96,19.
*अरिष्टसूदन und *अरिष्टहन् m. Bein. Vishṇu's.
*अरिष्टाश्रितपुर n. N. pr. einer *Stadt.*
अरिष्टासु Adj. *dessen Lebenskraft unversehrt ist.*
अरिष्टि f. *Unversehrtheit.*
अरिष्टुत Adj. *eifrig gepriesen.*
अरिष्यत् Adj. *keinen Schaden nehmend.*
अरिसिंह m. N. pr. eines Autors.
अरिसोम m. *eine best.* Soma-*Pflanze.*
अरिह m. N. pr. zweier Fürsten.
अरिहन् Adj. *Feinde vernichtend.*
अरीढ, अरीळ्ह Adj. *ungeleckt.*
अरीति und °क n. *ein best. Fehler des Ausdrucks: das Nichtstilgemässe.*
*अरीश्म m. wohl N. pr. eines Mannes Kâç. zu P. **4**,2,80. अरिश्म v. l.
*अरीह्ण P. **4**,2,80.
1. अरु = अरुस् in अरुंतुद.
2. *अरु m. 1) *die Sonne.* — 2) *roth blühender* Khadira.
अरुंषिका f. *Kopfgrind.*
अरुग्ण Adj. *ungebrochen.*
अरुच् Adj. *lichtlos.*
अरुचि f. 1) *Mangel an Appetit, Ekel.* — 2) *Widerwille, Abneigung gegen* (उपरि) Kâd. **165**,3.
अरुचित Adj. *nicht zusagend, — schmeckend* Çat. Br. **14**,1,3,33.
अरुज् Adj. *schmerzlos.*
अरुज 1) Adj. (f. आ) *a) schmerzlos* Suçr. **2**,300, 14. 309,8. 20. — *b) nicht krank, gesund* 183,13. 217,30. — *c) wohl auf* R. 7,84,16. — 2) m. *a) *Cassia fistula.* — *b)* N. pr. eines Dânava.

अरुण 1) Adj. (f. आ, ved. auch ई) *a) röthlich, hellbraun, goldgelb.* तुषारारुणा *in Folge von* 86,9. धूमारुणा 83,18. सिन्दूररागारुणा 292,22. — *b) *verwirrt.* — *c) *stumm.* — 2) m. *a) Röthe, rothe Farbe.* — *b) Morgenröthe,* personif. als *Wagenlenker der Sonne* 52,20. — *c) die Sonne.* — *d)* Pl. Bez. *bestimmter* Ketu. — *e) ein best. kleines giftiges Thier.* — *f) *Rottleria tinctoria.* — *g) *eine Art Zucker.* — *h) *eine Art Aussatz.* — *i)* N. pr. verschiedener menschlicher und übermenschlicher Personen. अरुणा Çat. Br. 14,9,4,33. — 3) f. आ **a) eine Birkenart, indischer Krapp, Ipomoea Turpethum R. Br., Abrus precatorius, Koloquinthengurke,* = मुण्डितिका und = श्यामा. — *b)* N. pr. eines Flusses. — 4) f. ई *a) eine röthliche Kuh.* — *b) Morgenröthe.* — 5) n. *a) Röthe.* — *b) Gold.* — *c) Rubin.*

*अरुणकमल n. *rothe Lotusblüthe.*

अरुणकर m. *die Sonne* Kâd. 28,8.

अरुणकिरण m. dass. Varâh. Bṛh. S. 5,55.

अरुणकेतुब्राह्मण n. *das* Brâhmaṇa *der* Aruṇâḥ Ketavaḥ (s. u. केतु) Ind. St. 3,394.

*अरुणचूड m. *Hahn* Nigh. Pr.

अरुणज्योतिस् m. Bein. Çiva's.

अरुणता f. *Röthe.*

अरुणदत्त m. N. pr. eines Autors.

अरुणदूर्वा f. *röthliches Fennichgras.*

*अरुणनेत्र m. *Taube* Nigh. Pr.

अरुणपुष्प n. *eine röthliche Blume* Çat. Br. 4,5,10,2.3. *die Blüthe eines best. Grases* (Comm.) Kâtj. Çr. 25,12,18.

*अरुणपुष्पी f. *Pentapetes phoenicea* Nigh. Pr.

अरुणप्रिया f. N. pr. einer Apsaras.

अरुणप्सु Adj. *von röthlichem Aussehen?*

अरुणबभ्रु Adj. *rothgelb.*

अरुणाय्, °यति *röthen* Kâd. 198,7. 254,5. अरुणित *geröthet* Çiç. 6,32.

अरुणयुज् Adj. *mit röthlichen Strahlen angethan.*

अरुणलोचन 1) Adj. *rothäugig* Mârk. P. 83,7 (vor Zorn). — 2) *m. *Taube.*

*अरुणशतपत्री f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अरुणसारथि m. *die Sonne.*

अरुणस्मृति f. Titel eines Werkes.

अरुणाचलस्थल n. N. pr. einer Oertlichkeit.

*अरुणात्मज m. Bein. des Gaṭâju.

अरुणादित्य m. *eine der zwölf Formen der Sonne.*

अरुणानुज m. Bein. Garuḍa's Kâd. 34,12.

*अरुणाभ n. *eine Art Stahl.*

अरुणाम्नायविधि m. Titel eines Abschnittes im Kâṭhaka Ind. St. 3,392. 394. Vgl. अरुणीयविधि.

अरुणार्चिस् m. *die aufgehende Sonne.*

*अरुणावरज m. Bein. Garuḍa's.

अरुणाश्व Adj. *mit röthlichen Rossen fahrend.*

अरुणि m. N. pr. eines Muni. Vgl. आरुणि.

अरुणिमन् m. *Röthe* Bâlar. 21,5. Comm. zu Njâjam. 3,1,10.

अरुणी Adv. mit कर् *röthen* Kâd. 255,8.

अरुणीयविधि m. = अरुणाम्नायविधि Sâj. in der Einl. zu Taitt. Âr.

अरुणोद n. N. pr. eines Sees VP. 2,2,24.

अरुणोदयसप्तमी f. *der 7te Tag in der lichten Hälfte des* Mâgha.

*अरुणोपल m. *Rubin.*

अरुतहनु Adj. *dessen Kinnbacken nicht zerschlagen ist.*

अरुंतुद Adj. (f. आ) *auf eine Wunde schlagend, eine wunde Stelle* (eig. und übertr.) *berührend; qualvoll.*

अरुन्धती f. 1) *eine best. heilkräftige Schlingpflanze.* — 2) N. pr. der Gattin Vasishṭha's (83,15; zugleich in der Bed. 3) und Dharma's. — 3) *der kaum sichtbare Stern Alkor im grossen Bären* 83,15. fgg. 218,24. Wer den nicht sieht, soll dem Tode verfallen sein. Später in dieser Verbindung als *Zunge* gefasst. — 4) *eine best. übernatürliche Kraft.*

*अरुन्धतीजानि und *अरुन्धतीनाथ m. Bein. Vasishṭha's.

अरुन्धतीवट N. pr. eines Tirtha.

अरुन्धतीसहचर m. Bein. Vasishṭha's.

अरुन्मुख m. Pl. Bez. *bestimmter* Jati Kaush. Up. 3,1. Die richtigere Form ist अरुर्मघ.

अरुर्मघ m. Pl. Bez. *best. habsüchtiger Dämonen.*

अरुज n. Name eines Tantra.

अरुशर्दन् m. *Stöpsel* oder dgl. *am Ausguss eines Fasses.*

1. अरुष् Adj. *nicht erzürnt* Spr. 6898, v. l.

2.*अरुष्, अरुषति und अरुष्यति (गतिकर्मन्).

अरुष 1) Adj. (f. अरुषी) *roth, feuerfarben.* — 2) m. *a)* Pl. *die rothen Hengste* Agni's, *die Flammen.* — *b) die Sonne, der Tag.* — 3) f. अरुषी *a) Morgenröthe.* — *b) eine rothe Stute.* Als Gespann Agni's so v. a. *Flammen.* — 4) *n. = रूप.

अरुषस्तूप Adj. *einen rothen Haarbusch habend.*

*अरुष्क m. *Semecarpus Anacardium L.*

अरुष्कर 1) Adj. *wund machend.* — 2) m. *Semecarpus Anacardium L.,* n. *die Nuss dieses Baumes* Suçr. 1,214,2.

अरुष्कृत Adj. *verwundet* Çat. Br. 13,3,2,6.

अरुष्यत् Adj. *nicht zürnend* Spr. 577.

अरुस् 1) Adj. *wund.* — 2) n. *Wunde.* — 3) **die Sonne.* — 4) *indecl. *Gelenk.*

अरुःस्राण n. *ein best. Wundmittel.*

*अरूर् Adv. mit कर् *verwunden.*

अरूक्ष Adj. *weich.* Davon Nom. abstr. अरूक्षता f. *Weiche.*

अरूक्षित und अरूक्ष्णा Adj. *weich, geschmeidig.*

अरूप Adj. (f. आ) 1) *gestaltlos* Tâṇḍja-Br. 24,1,3. — 2) *missgestaltet.* — 3) *farblos,* so v. a. *dem Auge nicht zugänglich* Ind. St. 9,164.

अरूपक Adj. *gestaltlos, unkörperlich* MBh. 3,189,35.

अरूपज्ञ Adj. *die Gestalt —, die Farbe nicht unterscheidend* Çat. Br. 14,7,2,2.

अरूपण n. *keine bildliche Bezeichnung* 252,5.

अरूपत्व n. 1) *das Missgestaltetsein.* — 2) *Blindheit.* — 3) *Nichtbesitz einer besonderen Eigenthümlichkeit* Gaim. 2,2,13.

अरूपवत् Adj. *unschön, hässlich.*

अरूपिन् Adj. *gestaltlos, unkörperlich* Kaṇ. 4,1,12.

*अरूष m. 1) *die Sonne.* — 2) *eine Schlangenart.*

अरे tonlose Interj. *der Anrede* VS. Prât. 2,16.

अरेणु 1) Adj. *a) staublos.* — *b) nicht irdisch, himmlisch.* — 2) m. Pl. *die Götter.*

अरेतस् Adj. *keinen Samen empfangend.*

अरेतस्क Adj. *samenlos.*

अरेपस् Adj. *fleckenlos.*

अरेफजात Adj. *ohne irgend ein r* Ind. St. 9,32.

अरेफवत् Adj. *kein r enthaltend* ṚV. Prât. 4,16.

अरेफिन् Adj. *nicht in r übergehend* ṚV. Prât. 4,10.

अरेरे (wohl अरे ऽरे) Interj.

*अरेवत m. *eine best. Pflanze,* = रेवत Gal.

*अरोक Adj. *dunkel, schwärzlich.*

*अरोकदत् m. N. pr. eines Mannes.

*अरोकदत्त 1) Adj. *schwarzzähnig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

1. अरोग m. *Gesundheit* Spr. 6449.

2. अरोग 1) Adj. (f. आ) *gesund.* — 2) f. आ Name der Dâkshâjaṇî in Vaidjanâtha.

अरोगण Adj. *von Krankheit helfend.*

अरोगता f. (Bhâvapr. 1,125), अरोगत्व n., अरोगिता f. und अरोग्यता f. *Gesundheit.*

अरोचक 1) Adj. *nicht glänzend.* — 2) m. (n. Gal.) *Mangel an Esslust, Ekel.*

अरोचकिन् Adj. 1) *an Appetitlosigkeit leidend* 229,7. — 2) *wählerisch, feinsinnig* Vâmana 1,2,1.

अरोचमान 1) Adj. *a) nicht glänzend.* — *b) nicht zusagend, — schmeckend* Spr. 5108. — 2) *m. (संज्ञायाम्) Kâç. zu P. 6,2,160.

अरोमश n. *das Vermeiden einer best. fehlerhaften Aussprache der Sibilanten* Mâṇḍ. Çikshâ 5,4.

अरोहपूर्व Adj. *wobei die Töne nicht aufsteigen* SAṂHITOPAN. 17,2.

अरोहिणीक Adj. *ohne* Rohiṇî.

अर्क m. 1) *Strahl.* — 2) *Blitzstrahl.* — 3) *die Sonne, der Sonnengott* (100,10). *Pl. als Gottheiten eine Unterabtheilung der Ǵjotishka (bei den Ǵaina). — 4) Bez. *der Zahl zwölf.* — 5) *Sonntag.* — 6) *Feuer.* — 7) *Krystall* R. 2,94,6. — 8) **Kupfer.* — 9) *das aufgerichtete Glied.* — 10) *Calotropis gigantea.* — 11) *eine best. Ceremonie.* — 12) *Lobgesang, Lied.* Auch vom *Rauschen* der Winde und dem *Gedonner* Indra's. अग्नेः, इन्द्रस्य u. s. w. अर्कः (auch अर्कम्) Namen von Sâman. — 13) *Preisender, Sänger.* दिवो अर्काः heissen die Marut ṚV. 5,57,5. — 14) *Bein. Indra's. — 15) **Gelehrter.* — 16) **älterer Bruder.* — 17) **Speise* (auch n.). — 18) N. pr. eines Arztes.

*अर्ककान्ता f. *Polanisia icosandra W. u. A.*

अर्ककाष्ठ n. *Holz von der Calotropis gigantea* KÂTJ. ÇR. 18,1,1.

अर्ककुण्डतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अर्ककोशी f. *Knospe der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 10,3,4,3.5.

अर्कक्षीर n. *Milchsaft der Calotropis gigantea* SUÇR. 2,282,8.

अर्कक्षेत्र n. N. pr. einer Oertlichkeit in Orissa.

अर्कग्रह m. *Sonnenfinsterniss* VARÂH. BṚH. S. 3,8.

अर्कग्रीव m. Name eines Sâman.

*अर्कचन्दन n. *rother Sandel* RÂǴAN. 12,21.

अर्कचिकित्सा f. Arka's *Heilkunde.*

अर्कज 1) Adj. *von der Sonne kommend, zu ihr in Beziehung stehend.* — 2) m. *a) der Planet Saturn.* — *b)* *Du. Bez. der Açvin.

अर्कतनय 1) m. *a) der Planet Saturn.* — *b)* Bez. *Karṇa's. Im MBH. (angeblich) auch des Jama, Manu Vaivasvata und Manu Sâvarṇi. — 2) f. आ Bez. der Flüsse Jamunâ und Tapatî im MBH. (angeblich).

अर्कत्व n. Nom. abstr. von अर्क in unbest. Bed.

*अर्कदल m. *Calotropis gigantea.*

अर्कधाना f. Pl. *Samenkörner der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 10,3,4,3.5.

अर्कनन्दन m. 1) *der Planet Saturn.* — 2) *Bein. Karṇa's.

अर्कनयन m. N. pr. eines Asura.

1. अर्कपत्त्र n. *Blatt der Calotropis gigantea* 40,22.

2. *अर्कपत्त्र 1) m. *Calotropis gigantea.* — 2) f. आ *Aristolochia indica.*

1. अर्कपर्ण n. *Blatt der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 9,1,1,4.9.42. 10,3,4,3.5. KÂTJ. ÇR. 18,1,1.

2. *अर्कपर्ण m. 1) *Calotropis gigantea.* — 2) N. pr. eines Schlangendämons.

*अर्कपर्याय (GAL.) und *अर्कपादप m. *Azadirachta indica Juss.*

अर्कपुत्र m. 1) *der Planet Saturn.* — 2) *Bein. Jama's GAL.

अर्कपुष्प n. 1) *Blüthe der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 10,3,4,3.5. — 2) Name eines Sâman.

अर्कपुष्पाद्य n. Name eines Sâman.

*अर्कपुष्पिका f. *Gynandropsis pentaphylla DC.*

अर्कपुष्पी f. 1) *Hibiscus hirtus* NIGH. PR. SUÇR. — 2) **eine best. stachelige Wasserpflanze* MAD. 27,270.

अर्कपुष्पोत्तर n. Name eines Sâman.

अर्कप्रकाश 1) Adj. (f. आ) *hell wie die Sonne.* — 2) n. Titel zweier Werke.

अर्कप्रभाजाल n. *Sonnenstrahlen* 84,10.

*अर्कप्रिया f. *Hibiscus rosa sinensis L.*

*अर्कबन्धु und *अर्कबान्धव m. Bein. Çâkjamuni's.

*अर्कभक्ता f. *Polanisia icosandra W. u. A.*

*अर्कमार्ग m. *Himmelsraum* GAL.

अर्कमूल n. *Wurzel der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 10,3,4,3.5.

*अर्कमूला f. *Aristolochia indica.*

*अर्कय्, अर्कयति (स्तवने, तपने).

अर्करिपु m. Bez. Râhu's KÂD. 2,12.

*अर्करेतोज m. Bein. Revanta's.

*अर्कलवण n. *Salpeter* NIGH. PR.

अर्कलिन् m. *Sonnenstrahl* AIT. ÂR. 342,10.

*अर्कलूष m. N. pr. eines Mannes.

अर्कवत् Adj. *den Blitzstrahl haltend.*

*अर्कवल्लभ m. *Pentapetes phoenicea L.*

अर्कविध Adj. Arka-*artig* ÇAT. BR. 10,6,2,10.

अर्कविवाहप्रयोग m. Titel eines Werkes.

*अर्कवेध m. *eine best. Pflanze.*

अर्कव्रत n. *die Weise der Sonne* 207,12.

अर्कशशिशत्रु m. Bez. Râhu's.

अर्कशिरस् n. Name eines Sâman.

अर्कशोक m. *Strahlengluth.*

अर्कसमुद्ग m. *Knospenspitze der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 10,3,4,3.5.

अर्कसाति f. *Liederfindung, dichterische Begeisterung.*

अर्कसावन Adj. *der wahren Sonnenzeit entsprechend* GAṆIT. 1,20.

*अर्कसुत 1) m. Bein. Karṇa's GAL. — 2) f. आ *a)* Bein. der Jamunâ GAL. — *b) Clitoria ternatea* NIGH. PR.

अर्कसूनु m. 1) *der Planet Saturn* J.R.A.S. 1870, S. 454. — 2) *Bein. Jama's.

*अर्कसोदर m. Indra's *Elephant.*

*अर्कहिता f. *Polanisia icosandra W. u. A.*

अर्काग्रा f. *the sun's measure of amplitude* SÛRJAS. 3,23. ÂRJABH. 4,30.

*अर्काश्मन् m. *der Stein* Sûrjakânta und *Krystall.*

अर्काश्वमेध* n. Sg. (KÂÇ. zu P. 2,6,4) und °धौ m. Du. *die Begehung* Arka *und das Rossopfer* AV. 11,7,7. ÇAT. BR. 9,4,2,18. 10,6,5,8. °धवत् Adj. *den A. u. d. R. erhaltend* TS. 2,2,7,5. °धिन् Adj. *den A. u. d. R. begehend* 5,7,5,3.

अर्काष्ठीला f. *Fruchtkorn der Calotropis gigantea* ÇAT. BR. 10,3,4,3.5.

*अर्काह्व m. 1) *der Stein* Sûrjakânta. — 2) *Pinus Webbiana* NIGH. PR.

अर्किन् Adj. 1) *strahlenreich.* — 2) *gesangreich, lobsingend.*

*अर्कीय Adj. von अर्क.

*अर्कोपल m. *der Stein* Sûrjakânta.

अर्क्य n. Name eines Çastra und eines Sâman TS. 5,3,4,7. 7,5,9,1. TÂṆḌJA-BR. 16,7,4. 11,11.

*अर्त्, ऋत्णोति (हिंसायाम्).

अर्ग m. N. pr. eines Ṛshi.

अर्गट m. 1) **Barleria caerulea* NIGH. PR. — 2) N. pr. eines Dichters.

अर्गड in सार्गड = अर्गल.

अर्गल 1) m. f. (आ) und n. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. *a) Riegel* RAGH. 5,45. — *b) Hinderniss, Hemmschuh.* — *c)* **Welle.* — 2) m. oder n. *eine best. Hölle.*

अर्गलानिर्गम m. Titel eines astrol. Tractats.

अर्गलास्तुति f. und अर्गलास्तोत्र n. Bez. eines dem Devîmâhâtmja vorangehenden und dasselbe *verschliessenden Lobgesanges.*

*अर्गलिका f. Demin. von अर्गल 1) *a).*

अर्गलित Adj. *verriegelt, verschlossen* KÂD. II, 82,17.

*अर्गलीय und *अर्गल्य Adj. von अर्गल.

अर्घ्, अर्घति *einen Werth haben* Spr. 3969. *Etwas einbringen* PAṄKAT. 228,10.

अर्घ m. 1) *Preis, Werth.* अर्घापचयेन *billiger* GAUT. 10,35. — 2) *feierliche Aufnahme eines Gastes.* Häufig mit अर्घ्य verwechselt. — 3) *eine Anzahl von 20 Perlen, die zusammen ein* Dharaṇa *wiegen.*

*अर्घट n. *Asche.*

अर्घपात्र (richtiger अर्घ्य°) n. *eine Schüssel, in der einem Gaste das Wasser gereicht wird.*

*अर्घीश m. Bein. Çiva's.

अर्घेय in अनर्घेय.

अर्घेश्वर m. Bein. Çiva's B. A. J. 1,218.

अर्घ्य 1) Adj. *a) schätzbar,* in अनर्घ्य. — *b) eines*

ehrenvollen Empfanges würdig, ehrenvoll aufzunehmen (als Gast) Pâr. Gṛhj. 1,3,1. — c) *zum Empfang eines Gastes dienend.* — 2) n. a) *das beim Empfang eines Gastes dargereichte Wasser* Gaut. 5,32. Ragh. 11,69. — b) * *eine Art Honig;* vgl. आर्घ्य.

अर्घ्यपात्र n. s. अर्घपात्र.

*अर्घ्यार्ह m. *Pterospermum suberifolium* Râǵan. 10,105.

1\. अर्च्, अर्चति und *ऋचति 1) *strahlen, glänzen.* — 2) *singen, lobsingen, besingen.* — 3) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *anpreisen.* — 4) *Jmd ehren, seine Achtung erweisen; Etwas achten.* Ausnahmsweise auch Med. अर्चित *geehrt, dem Verehrung erwiesen worden ist, in hohem Ansehen stehend; mit Achtung gereicht.* — 5) *schmücken.* अर्चित *geschmückt* R. 1,2,29. — Caus. अर्चयति 1) *strahlen machen.* — 2) *Jmd ehren, seine Achtung erweisen.* Auch Med. — Mit अनु *Jmd* (Acc.) *zujauchzen.* — Mit अभि Act. Med. 1) *singen, besingen, preisen.* — 2) *ehren, verehren, seine Achtung erweisen.* अभ्यर्चित wird mit अभ्यर्थित verwechselt. — Mit समभि *ehren, verehren, begrüssen.* — Mit प्र 1) *vorleuchten.* — 2) *anheben zu singen.* — 3) *besingen.* — 4) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *anpreisen.* — 5) *ehren.* — *Caus. *ehren.* — Mit अभिप्र *besingen.* — Mit प्रति 1) *entgegen strahlen.* — 2) *einen Gruss erwiedern.* — Caus. *einzeln begrüssen.* — Mit सम् 1) *feststellen.* — 2) *ehren, verehren.* — 3) *schmücken.* — Caus. *ehren.*

2\. अर्च् Adj. *strahlend.*

अर्चक Adj. *verehrend,* m. *Verehrer.*

अर्चत्र Adj. *singend, donnernd.*

(अर्चत्र्य) अर्चत्रिग्र Adj. *zu preisen.*

अर्चद्धूम Adj. *glänzenden Rauch habend.*

अर्चन 1) *Adj. (f. ई) *preisend, lobsingend.* — 2) n. und f. आ *Ehrenerweisung, Verehrung.*

अर्चनमणि m. *Ehrenschmuck* Spr. 7105.

अर्चनानस् m. N. pr. eines Ṛshi.

अर्चनीय Adj. *zu ehren, verehrungswürdig.*

अर्चत् m. N. pr. eines Mannes.

अर्चा f. 1) *Verehrung.* — 2) *ein zur Verehrung bestimmtes Bild, Götterstatue.*

अर्चि m. 1) *Strahl, Flamme.* f. AV. 8,3,23. — 2) N. pr. eines der 12 Âditja.

अर्चितर् Nom. ag. *Verehrer.*

*अर्चितिन् Adj. *der Jmd* (Loc.) *seine Verehrung bezeigt hat.*

अर्चिन् 1) Adj. *singend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*अर्चिनेत्राधिपति m. N. pr. eines Jaksha.

अर्चिमन्त् und अर्चिवन्त् Adj. *strahlenreich, flammend.*

अर्चिष्मन्त् 1) Adj. dass. — 2) m. a) *Feuer, Gott* Agni. — b) *Flamme.* — 3) *f. ॰ष्मती Bez. *einer der 10 Stufen, die ein* Bodhisattva *zu ersteigen hat, bevor er* Buddha *wird.*

अर्चिस् 1) n. (nur dieses in der ältesten Sprache) und f. (Çat. Br. 2,3,2,12. Chr. 44,28. 80,13). *Strahl, Flamme.* नष्टार्चिषम् Pl. 251,13. दृष्टार्चिषम् Pl. 253,4. — 2) f. N. pr. der Gattin Kṛçâçva's Bhâg. P. 6,6,20.

अर्च्य Adj. *zu verehren, verehrungswürdig.*

अर्छ्, ऋच्छति. Nur in den Präsensformen vorhanden. 1) *auf Jmd* oder *Etwas stossen, begegnen, gerathen in* oder *auf, erreichen, theilhaftig werden* (meist zum Schaden). MBh. 4,32,23. नाशमृच्छति 3,2,38. — 2) *feindlich entgegentreten, angreifen; beleidigen* TBr. 2,1,2,9. Auch Med. — 3) *treffen, zu Theil werden* (von einem Uebel). — 4) **gehen, sich hinbewegen.* — 5) *अतीन्द्रियप्रलयमूर्तिभावेषु. — Mit *अप, अपार्छति. — Mit अभि, अभ्यर्छति 1) *zu Jmd* (Acc.) *kommen, heimsuchen* (von einer Jahreszeit). — 2) *gegen Etwas* (Acc.) *anstreben, zu bewältigen suchen.* — Mit अव, अवार्छति *zu Fall —, zu Schaden kommen.* — Mit आ *in Etwas* (Schaden) *gerathen, erlangen, theilhaftig werden.* Ohne Acc. *Schaden nehmen* Çat. Br. 6,6,4,8. 12,6,1,2. — Mit उद् *herfallen über* AV. 5,14,11. — Mit *उप, उपार्छति. — Mit नि *hinfallen, zu Grunde gehen.* — Mit निस् *dahinfahren.* — Mit संनिस् *verlustig gehen,* mit Abl. Gop. Br. 2,2,2. — Mit *प्र, प्रार्छति. — Mit वि *auseinandergehen.* — Mit सम् Med. *zusammenstossen* Çat. Br. 13,3,3,7. Kauç. 77.

1\. अर्ज् 1) अर्जति *sich verschaffen* Naish. Bhaṭṭ. — 2) *अर्जते (गतिस्थानार्जनोर्जनेषु, auch स्थैर्ये st. स्थान und उपार्जन st. ऊर्जन). — Caus. अर्जयति und ॰ते 1) *sich verschaffen, erwerben, erlangen.* — 2) = *सतो गुणान्तराधाने. — Mit अति 1) *hinüberschaffen, zulassen.* — 2) *wegschaffen, beseitigen.* — Mit अत्यति *hinzufügen zu.* — Mit अभ्यति *hinüberschaffen in, übertragen auf* (Acc.). — Mit अनु *loslassen.* — Mit अपि *hinwerfen.* — Caus. dass. Gobh. 1,8,28. — Mit अव *entlassen.* — Mit अन्वव 1) *entlassen nach einer best. Richtung.* — 2) *heimsuchen.* — Mit समव *zusammenlassen.* — Mit समा Caus. समार्जित *erworben, erlangt.* — Mit उद् *herausschaffen.* — Mit उप *hinzubringen, zulassen.* — Caus. Act. Med. *sich verschaffen, erwerben, erlangen.* — Mit समुप Caus. *verschaffen* Bhâvapr. 3,30. — Mit प्र Caus. *verschaffen.*

2\. अर्ज्, ऋज्जति, ॰ते s. ऋज्.

अर्जक 1) Adj. *sich verschaffend, erwerbend.* — 2) *m. *Ocimum pilosum* Râǵan. 10,159.

अर्जन n. *das Sichverschaffen, Erwerben, Erlangen, Einsammeln.*

अर्जनीय Adj. *sich zu verschaffen, zu erwerben, — erlangen.*

*अर्जल m. *ein schlechtes Pferd* Gal.

अर्जुन 1) Adj. (f. ई) a) *weiss, licht, silberfarben.* — b) *silbern.* — 2) m. a) * *Pfau.* — b) *Terminalia Arunja* W. u. A. — c) * *eine best. Hautkrankheit.* — d) Bein. Indra's. — e) N. pr. eines Sohnes des Pâṇḍu und des Kṛtavîrja und auch verschiedener anderer Personen. Pl. Arǵuna's *Nachkommen.* — f) * *der einzige Sohn einer Mutter.* — 3) f. ई a) Du. und Pl. *ein best. Mondhaus* (= फल्गुनी). — b) *Kuh.* — c) *eine Schlangenart.* — d) * *Kupplerin.* — e) *Bein. der Ushâ, der Gemahlin Aniruddha's. — b) *Bein. des Flusses Karatojâ. — 4) n. a) *Silber.* — b) * *Gold.* — c) *eine Krankheit des Weissen im Auge.* — d) *ein best. Gras* (ein Surrogat für die Soma-Pflanze) Tâṇḍja-Br. 8,4,1. 9,5,7. AV. Prâjaçk. 6,4. — e) * = रूप Naigh.

अर्जुनक m. 1) N. pr. eines Jägers. — 2) * *ein Verehrer* Arǵuna's.

अर्जुनकाण्ड Adj. *mit weisslichen Absätzen versehen* (Pflanze).

अर्जुनगीता f. Titel eines Werkes.

अर्जुनताल m. *ein best. Tact* S.S.S. 226.

अर्जुनदेव m. N. pr. eines *Fürsten* Spr. 4894, v. l.

*अर्जुनध्वज m. Bein. Hanumant's.

*अर्जुनपाकी f. *eine best. Pflanze* und *deren Frucht.*

अर्जुनपाल m. N. pr. eines Fürsten.

अर्जुनपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

अर्जुनमिश्र m. N. pr. eines Scholiasten.

*अर्जुनस Adj. *mit* Arǵuna *bewachsen.*

*अर्जुनसखि m. Bein. Kṛshṇa's Gal.

अर्जुनसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

अर्जुनाभ्र n. *ein best. medic. Präparat* Mat. med. 78.

अर्जुनार्चनकल्पलता f. und ॰र्चपारिजात m. Titel zweier Werke.

*अर्जुनाव N. pr. v. l. आर्जुनाद्.

*अर्जुनाह्व m. *ein best. Baum.*

अर्जुनीया f. N. pr.

अर्जुनेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*अर्जुनोपम m. *Teakbaum.*

*अर्ण्, अर्णाति und अर्णुते, ऋणोति und ऋणुते (गतौ).

अर्ण 1) m. n. *Rinnsal, Strom.* ṚV. 1,174,2 अर्णा, nicht mit Padap. अर्णाः. — 2) m. a) *Buchstab, Silbe.* — b) *ein best. Metrum.* — c) * *Teakbaum.* — d) N. pr. eines Mannes. — 3) *f. आ *Fluss* Gal.

अर्णव 1) Adj. a) *wallend, wogend.* — b) *aufbrau-*

send, unruhig. — 2) m. a) *Woge, Fluth.* — b) *wogende See, Meerfluth; Meer.* Auch n. — c) Bez. der *Zahl vier.* — d) *Luftmeer, Wolkenmeer.* Auch als *Dämon* aufgefasst. — e) Name *zweier Metra.* — f) Titel eines Werkes.

*अर्णवज m. *os sepiae.*

अर्णवनेमि f. *die Erde.*

अर्णवपति m. *Ocean* Bâlar. 291,18.

*अर्णवभव m. *Muschel* Gal.

*अर्णवमन्दिर m. Bein. Varuṇa's.

*अर्णवमल n. *os sepiae* Nigh. Pr.

अर्णवयान n. *Schiff* Ind. St. 14,319.

*अर्णववर्णन n. Titel eines Werkes.

अर्णवसरिदाश्रित m. (im Comp.) *Anwohner des Meeres und der Flüsse* 220,21.

*अर्णवोद्भव m. = अग्निगर्भ 2) c).

अर्णस् n. 1) *Woge, Fluth, Strom.* — 2) *Meerfluth, See.* — 3) *Luftmeer.* — 4) **Fluss.* — 5) *Wasser.* Am Ende eines adj. Comp. अर्णस्क Bâlar. 290,19. — 6) Name *verschiedener Metra.*

अर्णस Adj. *wogend, wallend.*

अर्णसाति f. *Gewinnung der Ströme.*

*अर्णस्वन्त् Adj. *fluthenreich.*

*अर्णोद m. 1) *Wolke.* — 2) *Cyperus rotundus.*

अर्णोदर m. N. pr. eines Lehrers. ऊर्णोदर v. l.

अर्णोनिधि m. *Meer* Bâlar. 58,12.

*अर्णोभव m. *Muschel.*

अर्णोवृत् Adj. *die Fluthen einschliessend.*

*अर्त् scheinbar in (ताम्) अन्वर्तिष्ये (verkürzt aus अनुवर्तिष्ये; vgl. अन्वर्तितर्) *ich werde* (ihr Acc.) *nachgehen* AV. 14,1,56 und in अभ्यर्तिष्ठम् (fehlerhaft für अभ्यर्थिष्ठम्) Tâṇḍja-Br. 7,8,2.

*अर्तगल Adj. = आर्तगल.

अर्तन 1) Adj. etwa *schmähend* (= दुःखिन् Schol.). — 2) *n. *Tadel.*

अर्ति f. 1) = आर्ति *Schmerz.* — 2) *= आर्त्नी *Bogenende.*

*अर्तिका f. *ältere Schwester* (im Drama).

अर्तुक Adj. *herausfordernd, streitlustig.*

अर्थ् s. अर्थय्.

अर्थ m. (in der späteren Sprache) und n. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. 1) *Geschäft, Arbeit.* अर्थम् mit इ und गम् *an eine Arbeit gehen, eine Arbeit treiben.* Mit कर् *arbeiten für* (Gen.) 191,16. — 2) *Ziel, Zweck.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *bezweckend, dienend zu.* °अर्थम् (Çat. Br. 14, 3,2,21) und °अर्थ° (Gaut. 20,1) *zum Behuf von, wegen, für, um.* अर्थेन mit Gen., अर्थाय und अर्थे mit Gen. oder am Ende eines Comp. dass. — 3) *Grund, Veranlassung.* — 4) *Vortheil, Nutzen, das Nützliche, utile.* *Mit Dat. oder Gen. der Person als Wunsch so v. a. *möge es ihm zum Vortheil gereichen.* — 5) *Lohn* Spr. 3587. — 6) *das Zuthunhaben mit, Bedürfen von* (Instr.). वरार्था *der es um einen Gatten zu thun ist* Bhâg. P. 3,8,5. — 7) *Gut, Besitz, Reichthum, Vermögen, Geld.* — 8) *das 2te astrologische Haus, das Haus des Reichthums* Ind. St. 14,314, Çl. 18. — 9) *Sache, Gegenstand, Ding, Object.* — 10) *Sinnesobject.* — Daher 11) Bez. der *Zahl fünf.* — 12) euphem. *penis.* — 13) *Sache, Angelegenheit.* अयम् so v. a. *dieses* 67,26. कमर्थम् *was?* 39,28. किं चिदर्थम् *Etwas* 11. भाव्यर्थ *etwas Zukünftiges* 82,18. अवश्यभाविन् *was nothwendig erfolgen muss* 165,30. प्रतिपन्न *etwas Versprochenes* 123,16. — 14) *gerichtliche Sache, Klage* 212,33. 213,26. 214,12. — 15) *Sinn, Bedeutung.* अर्थात् so v. a. *nämlich, scilicet.* — 16) **Art und Weise.* — 17) **das Aufhören, Unterbleiben.* — 18) **Preis* (fehlerhaft für अर्घ). — 19) personif. als Sohn des Dharma und der Buddhi Bhâg. P. 4,1,51.

अर्थक 1) m. *Bedeutung* AK. 3,3,32,d. — 2) am Ende eines adj. Comp. *die Bedeutung von — habend* AK. 2,8,2,62. 3,2,59. 3,32,b.

अर्थकर Adj. (f. ई) *nützlich* Spr. 600.

अर्थकर्मन् n. *eine Handlung ad hoc* Gaim. 4,2,21. Comm. zu Kâtj. Çr. 3,7,18. 8,4,14. Davon Nom. abstr. °र्मता Njâjam. 4,2,12. °र्मत्व n. 7.

1. अर्थकाम n. Sg. (R. 2,86,6. m. Du. ed. Bomb.), m. Du. (M. 4,176) und Pl. (M. 2,23) *utile et dulce.*

2. अर्थकाम Adj. 1) *Andern nützen wollend* Spr. 5648. 7148. — 2) *nach Reichthümern verlangend* Spr. 5408.

अर्थकारक m. N. pr. eines Sohnes des Djutimant.

°अर्थकारणात् Abl. *zum Behuf von, wegen* R. 1, 15,22. 3,4,19.

अर्थकाशिन् Adj. *nur scheinbar Gewinn bringend* Bhâg. P. 4,29,47.

अर्थकृच्छ्र n. *verwickelte Sache, schwieriger Fall.*

अर्थकृत् Adj. *Nutzen bringend.*

अर्थकृत 1) Adj. a) *einem best. Zweck angepasst* Gaim. 5,1,6. °त्व n. Nom. abstr. Comm. ebend. — b) *eigennützig.* — c) *durch die Bedeutung bewirkt, auf dieser beruhend.* — 2) °अर्थकृते Loc. *zum Behuf von, wegen* MBh. 3,296,25.

अर्थकृत्य n. und °त्या f. *Ausführung einer Angelegenheit, — eines Geschäftes.*

अर्थकोविद Adj. *sachkundig* R. ed. Bomb. 6,4,8.

अर्थकोश m. *Schatzkammer* Ind. St. 14,319.

अर्थक्रम m. *Zusammenhang der Worte dem Sinne nach* Ind. St. 13,485. N. 1.

अर्थक्रिया f. 1) *eine Handlung mit einem best. Zweck* Sarvad. 9,11. fgg. — 2) *Dienstfertigkeit, Behülflichkeit* Lalit. 183,9. 218,16.

*अर्थगत Adj. = गतार्थ.

अर्थगति f. *das Sichergeben des Sinnes.*

अर्थगुण m. *Vorzug in Betreff der Bedeutung* Vâmana 3,2,1. Kâvjapr. 8,8.

अर्थगृह n. *Schatzkammer.*

अर्थग्रहण n. 1) *das Wegnehmen von Geld* Spr. 7687. — 2) *das Meinen —, Gemeintsein der Bedeutung* 228,26. 231,15.28.

अर्थघ्न Adj. (f. ई) 1) *Schaden bringend* Verz. d. Oxf. H. 216,b,24. — 2) *verschwenderisch.*

*अर्थचम्पिका f. *Galläpfel auf Rhus succedanea* Nigh. Pr.

अर्थचित्त Adj. *auf Reichthümer bedacht* Spr. 7780.

अर्थचित्र n. *Wortspiel* Kâvjapr. 6,1.

अर्थचिन्तक Adj. *Kenner des Nützlichen.*

अर्थचिन्तन n. und °चिन्ता f. *Sorge um die Angelegenheiten* (insbes. des Staates).

अर्थजात n. Sg. und Pl. 1) *Geld* Mṛkkh. 33,3. — 2) *Sachen, Gegenstände.*

अर्थज्ञ Adj. 1) *die Sache —, das Wesen verstehend, sich auf Etwas —* R. ed. Bomb. 3,73,1. — 2) *den Sinn —, die Bedeutung verstehend* Spr. 4824. °ता f. Nom. abstr. ebend.

अर्थतत्त्व n. 1) *das wahre Sachverhältniss.* — 2) am Ende eines Comp. *der wahre Sinn.*

1. अर्थतन्त्र n. *die Lehre vom Nützlichen*

2. अर्थतन्त्र Adj. *sich vom Vortheil bestimmen lassend.*

अर्थतस् 1) *eines Zweckes wegen, für Etwas* Sâṁkhjak. 13. Mahâvîrak. 1,12. Spr. 3186. Am Ende eines Comp. *wegen* 5187. — 2) *des Vortheils wegen* Mudrâr. 7,1. — 3) *in der That, in Wahrheit.* — 4) *dem Sinne nach* 253,15.

अर्थतृष्णा f. *Geldgier* 104,33. Bhâg. P. 7,6,10.

°अर्थत्व n. *das Dienen zu* 211,33.

अर्थद Adj. 1) *Nutzen bringend.* — 2) *freigebig.*

अर्थदत्त m. N. pr. *reicher* Kaufleute.

*अर्थदर्शक m. *Richter* Gal.

अर्थदर्शन n. *das Beurtheilen einer Sache* Mâlav. 64.

अर्थदान n. *Geschenke* 72,13.

अर्थदूषण n. *Geldverschleuderung* und *ein Angriff auf fremdes Eigenthum.*

अर्थदृश् f. *ein Auge für das Wahre.*

अर्थदृष्टि f. *das Erblicken eines Gewinnes* Bhâg. P. 4,29,47.

अर्थदोष m. *Fehler in Betreff der Bedeutung* Kâvjapr. S. 173, Z. 1.

अर्थद्योतनिका f. Titel eines Werkes.

अर्थद्वयविरोध m. *Widerspruch zwischen Zweck*

und (vorgeschriebenem) *Stoff* Gaim. 6,3,39. Kâtj. Çr. 1,4,16.

अर्थना f. *Bitte.*

अर्थनाश m. *Verlust des Geldes* Spr. 583.

अर्थनिबन्धन Adj. *durch Gewinn bedingt* MBh. 1,131,8.

अर्थनिर्देश m. *das Bezeichnen —, Meinen des Sinnes* 229,3.

अर्थनिर्वृत्ति f. *Erfüllung des Zweckes* Kâtj. Çr. 1,5,2. R. 5,59,10.

अर्थनिश्चय m. 1) *Entscheidung einer Sache* R. 4,31,32. — 2) *bestimmte Ansicht in einer Sache* AK. 3,4,22,12.

अर्थनीय Adj. *zu erlangen, — fordern von* (सकाशात्).

अर्थन्यून Adj. *arm* MBh. 3,82,15. 13,107,3.

अर्थपञ्चकनिरूपण n. Titel eines Werkes.

अर्थपति m. 1) *reicher Mann, grosser Herr* Spr. 583.762.2029. — 2) *König.* — 3) *Bein. Kubera's. — 4) N. pr. des Grossvaters des Dichters Bâṇa Kâd. 3,14.

अर्थपद n. (nach dem Schol.) Bez. *der* Vârttika *zu* Pâṇini's Sûtra R. 7,36,45.

अर्थपरिग्रह Adj. *vom Gelde abhängig* MBh. 3,33,29.

अर्थपाल m. N. pr. eines Mannes.

अर्थपुनरुक्त n. *Wiederholung derselben Sache mit andern Worten* Nj. K.

अर्थपुष्टि f. *Erweiterung des Sinnes, grössere Bedeutsamkeit.*

अर्थपूर्वक Adj. *einen best. Zweck habend.* °त्व n. Nom. abstr.

अर्थप्रकाशक Adj. *den Sinn erläuternd.*

अर्थप्रकृति f. Bez. *der fünf Hauptmomente im Drama.*

अर्थप्रदीप m. *ein den Zweck einer Lampe erfüllender Gegenstand.*

अर्थप्रयोग m. *das Ausleihen von Geld auf Zinsen* Spr. 5246.

अर्थप्रसंख्या f. *Zweckerwägung* Kâtj. Çr. 1,10,3.

*अर्थप्रसादनी f. *Helicteres Isora* Nigh. Pr.

अर्थप्राप्ति f. 1) *Erwerbung von Reichthümern* MBh. 1,157,24. — 2) *das Sichvonselbstverstehen.*

अर्थबन्ध m. *bedeutungsvolle Worte.*

अर्थभ्रंश m. 1) *Verlust des Vermögens* Varâh. Bṛh. S. 45,8. — 2) *das Misslingen einer Sache* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,19,40.

अर्थमात्र 1) n. und f. आ *Besitz, Geld.* — 2) n. *nur die Sache selbst.*

अर्थय्, अर्थयते (seltener °ति, episch auch अर्थते) 1) *sich Etwas vornehmen, streben —, verlangen nach.* — 2) *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc.) *angehen, sich Etwas erbitten von* (Abl. 138,14), *bitten zu* (Inf.). — 3) *einen Sinn geben, erklären* Comm. zu Mṛkkh. 85,23. — Mit अभि *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc., Dat., Loc. oder °अर्थम् 108,7) *angehen, Etwas* (Acc.) *von Jmd* (Acc.) *fordern.* Vgl. u. अर्त्. — Mit प्र 1) *begehren —, verlangen nach* (Acc.), *Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc. oder Loc.) *angehen, sich Etwas erbitten von* (Abl.), *begehren zu* (Inf.), *Jmd bitten zu* (Inf.), *werben um* (ein Mädchen) 291,14. 324,17. — 2) *in Anspruch —, zu Hülfe nehmen.* — Mit अभिप्र *begehren.* — Mit संप्र *bitten, Jmd bitten zu* (Inf.). — Mit *प्रति *herausfordern.* — Mit सम् 1) *bereit machen.* — 2) *abschliessen, beendigen* AK. am Schluss. — 3) *Etwas mit Etwas* (Instr.) *in Verbindung setzen; grammatisch construiren.* — 4) *urtheilen, bei sich denken.* — 5) *inne werden, wahrnehmen, hinter Etwas kommen.* — 6) *auf Etwas sinnen, in Betracht ziehen.* — 7) *beurtheilen, halten für.* — 8) *für gut halten, beschliessen.* — 9) *aufrichten, aufmuntern.* — समर्थयत्ति mit समर्पयत्ति verwechselt.

अर्थयुक्त Adj. *bedeutsam* Kumâras. 1,13.

अर्थयुक्ति f. *Gewinn, Vortheil* Spr. 589. 3678. 5679.

अर्थरुचि Adj. *geldgierig, habsüchtig* 180,31. Mudrâr. 24,13 (44,6).

अर्थरूप n. *Ding, Etwas* Mahâbh. (K.) Einl. 1,6.

अर्थलोप m. *Wegfall des Zweckes* Gaim. 3,1,9. Kâtj. Çr. 4,3,22.

अर्थलोलुपता f. *Geldsucht* Spr. 591.

अर्थवत् Adv. *dem Zwecke gemäss.*

अर्थवत्ता f. und °वत्त्व n. (210,32) *Bedeutsamkeit.*

अर्थवत्सूत्रवाद m. Titel eines Njâja-Werkes.

अर्थवन्त् 1) Adj. *a) zweckdienlich, — mässig. — b) begütert, reich. — c) bedeutungsvoll, bedeutsam, einen verständlichen Sinn habend* 214,20. — 2) *m. *Mensch.*

अर्थवर्गीय Adj. Bez. *best. buddhistischer* Sûtra.

*अर्थवर्जन n. *Geldausgabe, Verschwendung* Gal.

अर्थवर्जित Adj. *bedeutungslos.*

अर्थवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

अर्थवाद m. 1) *Erklärung des Zweckes* Njâjas. 2,1,63. Chr. 282,28. 283,31. Gaim. 1,2,43. 2,3,17. 3,4,29. 4,4,16. 24. 6,7,25. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Njâjam. 1,2,8. — 2) *Lob.*

अर्थवादिन् Adj. *Thatsachen berichtend* Pañkat. 161,19.

*अर्थविज्ञान n. *Erkenntniss der Dinge.*

अर्थविद् Adj. *den Sinn —, die Bedeutung kennend* 96,32.

अर्थविद्या f. *die Kenntniss des practischen Lebens* MBh. 7,7,1.

अर्थविनाश m. *Verlust der Habe.*

अर्थविनाशन Adj. *Schaden bringend* 83,12.

अर्थविनिश्चय m. Titel eines buddh. Sûtra.

अर्थविपत्ति f. *das Misslingen einer Sache* R. 2,19,40.

अर्थविपर्यय m. *Verarmung, Armuth* Spr. 1804. 2826.

अर्थविवर्जित Adj. *arm* Ind. St. 14,324.

अर्थवैकल्य n. *ungenaues Sachverhältniss* M. 8,95.

अर्थव्यक्ति f. *Deutlichkeit des Sinnes* Vâmana 3,1,21. 2,13. Kâvjapr. S. 218, Z. 3. S. 220, Z. 2. Kâvjâd. 1,41. 73.

अर्थव्ययनाश° *Ausgabe oder Verlust des Geldes* Bhâg. P. 5,26,36.

*अर्थव्ययसह Adj. *verschwenderisch.*

अर्थव्यवहार m. *Geldprocess* 215,1.

अर्थशालिन् Adj. *reich, ein Reicher.*

अर्थशास्त्र n. *ein das praktische Leben —, die Politik behandelndes Lehrbuch* 210,1.14. Ind. St. 10,165.

अर्थशौच n. *Unbescholtenheit in Geldangelegenheiten* Kâm. Nîtis. 5,16.

अर्थश्री f. *grosser Reichthum* Kathâs. 54,163.

अर्थसंशय m. *eine Gefahr, das Vermögen zu verlieren,* MBh. 5,178,54.

अर्थसंग्रह m. 1) *das Sammeln von Reichthümern* Ragh. 17,60. — 2) *Schatzkammer Halâj. 4,54. — 3) Titel eines Werkes der Pûrvamîmâṁsâ.

अर्थसंग्रहिन् Adj. *Reichthümer sammelnd.*

अर्थसंचय m. Sg. und Pl. *Vermögen, Besitz, Reichthum* MBh. 12,87,31. Spr. 1797.

अर्थसंदेह m. *ein zweifelhafter —, kritischer Fall* Hit. 10,11, v. l.

अर्थसंन्यासिन् Adj. *jeglichem Vortheil entsagend.*

अर्थसंपादन n. *das in Ordnung Bringen einer Sache* M. 7,168.

अर्थसंबन्ध m. *Besitz von Reichthümern* Mudrâr. 24,13 (44,6).

अर्थसंबन्धिन् Adj. *bei einer Sache betheiligt.*

अर्थसाधक 1) Adj. (f. °धिका) *eine Sache fördernd, nützlich, erspriesslich.* — 2) m. *a)* **Putranjiva Roxburghii* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. eines Ministers des Daçaratha.

अर्थसाधन n. *das Zustandebringen von Etwas, ein zum Ziele führendes Mittel* Ragh. 1,19. Kathâs. 15,59.

अर्थसार m. n. *bedeutender Reichthum* Spr. 4741.

अर्थसिद्ध 1) Adj. *selbstverständlich* 213,7. 25. — 2) m. *a) der 10te Tag des* Karmamâsa Ind. St. 10,296. — *b)* Name Çâkjamuni's als Bodhisattva.

*अर्थसिद्धक m. *Vitex Negundo L.*

1. अर्थसिद्धि f. 1) *Erwerbung eines Vermögens* Spr. 592. Káraka 3,3. — 2) *das Gelingen einer Sache* R. 2,30,5. Mṛkkh. 47,4. Ragh. 2,21. — 3) *das Klarwerden des Sinnes.* — 4) *eine best. magische Kraft.*

2. अर्थसिद्धि m. N. pr. eines Sohnes des Pushja (Pushpa).

अर्थहानि f. *Verlust des Vermögens.*

अर्थहारक (f. °रिका) und °हारिन् Adj. *Geld entwendend.*

अर्थाक्षिप्त Adj. *durch irgend einen Grund hervorgerufen* (buddh.) Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,19.

अर्थागम n. *gutes Einkommen* Spr. 600. Pl. MBh. 3,2,42.

अर्थातुर Adj. *von Geld gequält, habsüchtig* Spr. 602.

अर्थात्मन् m. *das wahre Wesen* Spr. 533.

अर्थादि m. *das erste Wort in einem Satze* Ind. St. 10,413.

अर्थाधिकार m. *Geldverwaltung* Hit. 61,7.

अर्थानन्तर्य n. *eine durch den Sinn erforderte Wiederkehr eines oder mehrerer Wörter in der Folge* Ind. St. 4,275.

अर्थानभिप्रापण n. *das nicht zum Abschluss des Sinnes Gelangen* Ind. St. 8,120.

अर्थान्तर n. 1) *etwas Anderes.* Mit Abl. 231,29. Njâjas. 5,2,7. — 2) *eine andere Bedeutung.*

अर्थान्तरन्यास m. *Beibringung eines analogen Falles* Vâmana 4,3,21. Kâvjapr. 10,23.

अर्थान्तराक्षेप m. in der Rhetorik *eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei, die man dadurch zu erkennen giebt, dass man eine ähnliche Erscheinung bei einem andern Dinge beibringt.*

अर्थापत्ति f. 1) *Selbstverständlichkeit, Plausibilität.* — 2) *eine best. rhetorische Figur.* Beispiel Spr. 7386.

अर्थापत्तिसम Adj. *ein best. Sophisma, wobei man einem Dinge wegen einer Eigenschaft, die es mit einem andern Dinge gemein hat, auch andere Eigenschaften des letztern zuschreibt,* Njâjas. 5,1,21. Sarvad. 114,11.

*अर्थापय्, °यति Denom. von अर्थ.

अर्थाभाव m. *Zwecklosigkeit* Kâtj. Çr. 22,6,6.

अर्थाभिनिर्वृत्ति f. *das Gelingen einer Sache* MBh. 5,134,10.

अर्थाभिप्रापण n. *das zum Abschluss des Sinnes Gelangen* Ind. St. 8,120.

अर्थार्जन n. *Erwerb von Habseligkeiten* 140,1.

अर्थार्थ Adj. *für den eigentlichen Zweck bestimmt* Gobh. 1,4,20.

अर्थार्थतत्त्वज्ञ Adj. *sich gründlich auf Etwas verstehend* R. 3,76,1.

अर्थार्थम् Adv. *des Geldes wegen* Kathâs. 121,78.

अर्थार्थिता f. *das Begehren nach Reichthümern* Spr. 3565.

अर्थार्थिन् Adj. *eigennützig* Spr. 608. fgg. 1666.

अर्थालंकार m. in der Rhetorik *ein Schmuck der Rede in Betreff des Sinnes.*

अर्थावमर्द m. *Geldverschleuderung* Spr. 1681.

अर्थावृत्ति f. in der Rhetorik *Wiederkehr gleichbedeutender Worte.*

अर्थाशा f. *Verlangen nach Geld* Spr. 7380.

अर्थाहरण n. *das Zusammenbringen von Geld* und zugleich *das Herbeiholen von Bedeutungen* Spr. 7689.

अर्थिक 1) Adj. *der Etwas braucht* Spr. 3648. कन्यार्थिक *den es nach einer Jungfrau gelüstet* 4833. — 2) *m. *ein den Fürsten weckender Barde.*

*अर्थित n. *Wunsch* Vop. 5,26.

अर्थितव्य Adj. *petendus, aspirandus* MBh. 3,78,9.

अर्थिता f. 1) *Zustand eines Bittenden* Kâd. 159, 6. 167,19. — 2) *Begehr, Verlangen nach* (Instr.); *Bitte, Gesuch* Spr. 3154.

अर्थित्व n. 1) *Zustand eines Bittenden.* — 2) *Bitte, Gesuch.*

अर्थिन् Adj. Subst. 1) *seinen Bedürfnissen* oder *Wünschen nachgehend, geschäftig, emsig.* — 2) *der Etwas braucht, — bedarf, Verlangen habend nach* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 3) *Jmd* (Gen.) *mit einer Bitte angehend, Bittsteller, Bettler* Káraka 3,8. — 4) *werbend um* (ein Mädchen), *Bewerber* 130,28. — 5) *brünstig, geil* 87,11. — 6) *Betender, Flehender.* — 7) *Kläger* 211,20. 214,10. 12. Ragh. 17,39. — 8) **Diener.* — 9) **Gefährte.*

अर्थिभाव m. *Stand eines Bettlers* Ind. St. 14,317.

अर्थिसात् Adv. mit कर् *einem Bittenden Etwas* (Acc.) *gewähren.*

अर्थेत् Adj. *emsig, eilig.*

अर्थेप्सुता f. 1) *Verlangen nach Reichthümern* MBh. 1,157,24. — 2) *Begehr, Verlangen* Nîlak. zu MBh. 1,34,13.

अर्थैकत्व n. *Einheit des Sinnes und der Sache* Gaim. 2,1,46. 3,1,12.

अर्थैक्य n. dass. Comm. zu Njâjam. 2,1,29.

अर्थोत्पाद m. in der Rhetorik *eine künstliche Construction der Wörter, in Folge deren ein anderer Sinn herauskommt.*

अर्थोपक्षेपक Adj. *die Sache andeutend, dem Verständniss zu Hülfe kommend.*

अर्थोपक्षेपण n. *das Andeuten einer Sache.*

अर्थोपम n. *ein selbstverständliches Gleichniss ohne Beifügung des tertium comparationis.*

अर्थौघ m. *Menge von Habseligkeiten* MBh. 3, 256,10.

अर्थ्य 1) Adj. a) *zweckmässig, angemessen, passend* Kathâs. 54,240. — b) *reich.* — c) **petendus, aspirandus.* — d) **klug, verständig.* — e) = ध्रुव. — 2) *n. *Erdharz.*

अर्द्, अर्दति (RV.), अर्दति und *ऋणाति 1) *zerstieben.* — 2) *aufregen* Viddh. 82,14. — 3) *beunruhigen, bedrängen, quälen, hart mitnehmen.* अर्दित hierher oder zum Caus. — 4) *Jmd mit einer Bitte angehen.* — Caus. अर्दयति 1) *in Unruhe versetzen, aufregen, erschüttern.* — 2) *verzerren.* — 3) *beunruhigen, bedrängen, quälen, hart mitnehmen.* — 4) *schlagen, verwunden, tödten, vernichten.* — Mit *अति *stark bedrängen.* — Mit अभि *bedrängen, peinigen, quälen.* — Caus. dass. — Mit उद् *aufschlagen* (von einer Woge). — Mit नि, Partic. न्यर्ण *aufgelöst, hinschwindend.* — Mit निस् *ausströmen.* — Mit प्र Caus. 1) *fliessen machen.* — 2) **aufreiben.* — Mit प्रति Caus. Act. Med. *einen Andrang* u. s. w. *erwiedern* (mit Acc. der Person). — Mit वि 1) *wegfliessen.* — 2) **bedrängen, peinigen.* — Caus. *zerstieben machen, vernichten.* — Mit सम्, Partic. *समर्ण. — Caus. *verwunden.*

अर्दन 1) Adj. a) **unruhig sich bewegend.* — b) *bedrängend, peinigend, hart mitnehmend.* — c) *zu Nichte machend.* — 2) *f. आ *Bitte.* — 3) n. *Aufregung, Unruhe.*

*अर्दनि m. 1) *Krankheit.* — 2) *Bitte* (°नी f. Gal.). — 3) *Feuer.*

अर्दित n. *Kinnbackenkrampf* oder *Hemiplegie.*

अर्दितिन् Adj. *mit dem eben genannten Leiden behaftet.*

*अर्दिदिषु Adj. *Etwas* (Acc.) *zu vermehren wünschend* Bhaṭṭ. 9,32.

अर्ध्, Präsensstamm ऋध्, ऋध, ऋध्य, ऋणध् (ऋन्ध्) und ऋध्नु. 1) *gedeihen, Gelingen finden.* — 2) *fördern, gelingen machen, zu Stande bringen.* Pass. *gedeihen, in Erfüllung gehen.* — Partic. ऋद्ध 1) *reich, wohlhabend, mit Allem wohl versehen* 233,10. — 2) *voll* (von einer Stimme) MBh. 3,64,59. — Caus. अर्धयति *befriedigen.* — Mit अधि (in einer Etym.) *sich ausbreiten.* — Mit अनु 1) *vollführen.* — 2) *herbeischaffen.* — Mit आ *befriedigen, erfüllen.* — Desid. ईर्त्सति *erlangen —, eintreiben wollen.* — Mit उप Desid. *beharrlich bleiben, ausdauern.* — Mit वि Pass. *verlustig gehen* (mit Instr.) — व्यृद्ध *verlustig gegangen* (mit Instr.); *vergeblich.* — Caus. *verlustig gehen lassen, bringen um* (Instr.). — Desid. *vereiteln wollen.* — Mit सम् *gedeihen, einen Aufschwung nehmen.* — Pass. 1) *in Erfüllung gehen, gelingen, zutheil*

werden. — 2) *theilhaft werden* (mit Instr.) — संमृद्ध 1) *erfüllt, gelungen, vollständig, vollkommen.* — 2) *theilhaft, versehen —, ausgerüstet mit* (Instr., Abl. oder im Comp. vorangehend). — 3) *reich, wohlhabend* 135,8. — 4) *reichlich, viel* 290,14. — Caus. 1) *erfüllen, gelingen machen.* — 2) *theilhaft machen, versehen mit* (Instr.). — 3) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *verleihen.* — Desid. *vollenden wollen* SV. Âr. 3,7.

1. अर्ध 1) Adj. *halb, hälftig, die Hälfte ausmachend.* अर्धे मार्गे *auf halbem Wege* LA. 17,15. घट *ein halbvoller Krug.* अर्ध — अर्ध und नेम — अर्ध *der Eine — der Andere,* Pl. *die Einen — die Andern.* — 2) m. n. *Hälfte.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) n. *Mitte* Çâk. 9. — 4) *Partei.* अर्धे कर् *Jmd* (Acc.) *auf gleiche Weise theilnehmen lassen an* (Gen.).

2. अर्ध m. 1) *Seite, Theil.* — 2) *Ort, Platz, Gegend.*

अर्धऋच m. = अर्धर्च VS. 19,25.

अर्धक 1) Adj. a) *hälftig* Bhâvapr. 3,17. — b) Adj. und n. *eine best. fehlerhafte Aussprache der Vocale.* — 2) *m. *Wasserschlange* Nigh. Pr. Eher अन्धक.

*अर्धकंसिक Adj. = आर्ध°.

अर्धकघातिन् Adj. von Rudra. Wohl fehlerhaft für अन्धक°; AV. Paipp. liest अघग°.

अर्धकथन n. *das nicht zu Ende Erzählen* Venîs. 39.

अर्धकथित Adj. *halb erzählt* ebend. v. l.

अर्धकपिश Adj. (f. आ) *in's Braune fallend* Spr. 6238.

अर्धकर्ण Adj. ? Ind. St. 3,470,2.

अर्धकलास m. *eine best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 194.

अर्धकाय Adj. *mit einem halben Leibe* Ind. St. 14,327.

*अर्धकाल m. Bein. Çiva's.

अर्धकील n. N. pr. eines Tîrtha.

*अर्धकुड्यक n. *Beinhaus* Gal.

*अर्धकूट m. Bein. Çiva's.

अर्धकृष्ट Adj. *halb herausgezogen.* तूणार्ध° *aus dem Köcher* Çâk. 131.

अर्धकेतु m. N. pr. eines Rudra.

अर्धकेश Adj. LA. 4,12 fehlerhaft für ऊर्ध्वकेश.

अर्धकैशिक Adj. (f. ई) *halb haarbreit* Suçr. 1,27,19.

अर्धकोटी f. *fünf Millionen* 155,13.

*अर्धकौडविक Adj. = आर्ध°.

अर्धक्षेत्र n. Bez. *best. Mondhäuser* Ind. St. 10,306.

*अर्धखार n. und °री f. *eine halbe* Khârî.

*अर्धगङ्गा f. Bein. des Flusses Kâverî.

अर्धगर्भ m. *Halbsprössling.*

अर्धगुच्छ m. *ein Perlenschmuck aus 16* (*24) *Schnüren.*

अर्धघन Adj. *halb eingedickt* Bhâvapr. 1,143.

*अर्धचक्रवर्तिन् und *°चक्रिन् m. Bez. der 9 schwarzen Vâsudeva bei den Gaina.

अर्धचतुर्थ Adj. Pl. *viertehalb* Suçr. 2,167,11.

अर्धचन्दनलिप्त Adj. *halb mit Sandel bestrichen* MBh. 13,14,295.

अर्धचन्द्र 1) m. a) *Halbmond.* — b) **das Auge im Pfauenschwanz.* — c) **eine mit einem Fingernagel hervorgebrachte halbmondförmige Verletzung.* — d) *Pfeil mit halbmondförmiger Spitze.* — e) *die zum Packen halbmondförmig gebogene Hand.* °चन्द्रं दा *Jmd am Halse packen.* — f) Bez. des Anusvâra. — g) *eine best. Constellation.* — 2) *f. आ *Convolvulus Turpethum.*

अर्धचन्द्रक 1) m. = अर्धचन्द्र 1) e). — 2) *f. °चन्द्रिका *Gynandropsis pentaphylla* Râǵan. 3,125. *Convolvulus Turpethum* Nigh. Pr. — 3) n. *halbmondförmige Pfeilspitze.*

अर्धचन्द्रकुण्ड n. *eine best. mystische Figur.*

अर्धचन्द्रभागिन् Adj. *am Halse gepackt* Pańkat. 29,8.

अर्धचन्द्रमुख Adj. *mit einer halbmondförmigen Spitze versehen* Ragh. 12,96.

अर्धचन्द्रार्धभास्कर m. *Mittagszeit in der Mitte eines Monats* R. 3,55,33.

अर्धचारिणी f. *eine best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 194.

*अर्धचोलक m. *kurzes Wamms.*

अर्धजरतीय n. *Inconsequenz in der Argumentation.*

*अर्धजाह्नवी f. Bein. des Flusses Kâverî.

अर्धजीवका und अर्धज्या f. *Sinus* Comm. zu Ârjabh. S. 28. fgg.

अर्धज्वलित Adj. *halb brennend* Pańkat. 254,20.21.

अर्धतिक्त 1) *Adj. *halb bitter.* — 2) m. *Gentiana Chirata* Bhâvapr. 1,173. Râǵan. 9,15. Auch *°क Gal.

अर्धतूर m. *ein best. musikalisches Instrument.*

अर्धतृतीय Adj. Pl. (f. आ) *drittehalb* Âçv. Çr. 12, 5,19. Ait. Âr. 415,7 v. u. R. 2,92,10.

अर्धत्रयोदश Adj. Pl. (f. आ) $12^1/_2$ Ait. Âr. 415,6 v. u. Bhâvapr. 2,115. Jâǵń. 2,165. 204 (°दशान् v. l. besser). v. l. °दशान्.

अर्धदग्ध Adj. *halb verbrannt* Pańkat. 254,25.

अर्धदण्ड m. *halbe Strafe* M. 8,243.

अर्धदिवस m. *Mittagszeit.*

अर्धदेव m. *Halbgott.*

*अर्धद्रोणिक Adj. = आर्ध°.

अर्धधार m. *einschneidiges chirurgisches Messer.*

अर्धनारीनर m. *halb Weib halb Mann.*

अर्धनारीनटेश्वर (Verz. d. B. H. No. 1339), *°नारीश und °नारीश्वर m. *eine Form* Çiva's.

*अर्धनाव n. *halbes Schiff.*

अर्धनिगृहीत Adj. Bez. *einer best. Art die Trommel zu schlagen* S. S. S. 194.

अर्धपक्व Adj. *halbreif* Bhâvapr. 2,30.

अर्धपञ्चन् (Varâh. Brh. S. 73,4) und °पञ्चम (Pl. Gaut. 16,2. Âpast. 1,9,3. M. 4,95) Adj. *fünftehalb.*

*अर्धपञ्चमक Adj. Mahâbh. 1,91,*b*.

अर्धपञ्चाशत् f. *fünfundzwanzig* M. 8,268.

अर्धपण m. *halber* Paṇa M. 8,404.

अर्धपथ m. *Hälfte des Weges.*

अर्धपद n. *Hälfte eines Stollens* Lâtj. 7,7,5.

अर्धपद्या f. *ein Backstein von der Grösse eines halben* Pada Kâtj. Çr. 17,1,15. 11,7.

अर्धपर्यङ्क m. *eine best. Art zu sitzen* Lalit. 177,2.

*अर्धपाञ्चालक Adj. Mahâbh. in Ind. St. 13,379.

अर्धपाद m. *Fussspitze.*

अर्धपादभाग m. *Achtel* Ind. St. 13,239.

*अर्धपादा f. *Phyllanthus Niruri* Nigh. Pr.

अर्धपादिक Adj. *mit einem halben Fuss.*

*अर्धपारावत m. 1) *eine Taubenart.* — 2) *Rebhuhn.*

अर्धपिष्ट Adj. *halb gemahlen* Kâtj. Çr. 5,1,11.

अर्धपीत Adj. *halb getrunken* Çâk. 173.

अर्धपुरुष m. *halbe Manneslänge* Kâtj. Çr. 16,8, 4.7.11.

अर्धपुरुषीय Adj. *von halber Manneslänge* Kâtj. Çr. 16,8,8.16.

*अर्धपुष्पा f. *Sida rhomboidea* Râǵan. 4,110.

अर्धपूर्ण Adj. *halb gefüllt* Kâtj. Çr. 9,6,26.

*अर्धप्रस्थिक Adj. = आर्ध°.

अर्धप्रक्रिका oder °कारिका f. (?) Verz. d. Oxf. 86,*a*,43.

अर्धबगल n. *halbes Stück* 31,15.

अर्धबृहती f. Bez. *best. Backsteine* Ind. St. 13,242.

अर्धभक्षित Adj. *halb verzehrt* 66,32.

अर्धभाग m. *Hälfte.*

अर्धभाज् 1) Adj. *die Hälfte von Etwas* (Gen.) *erhaltend, — enthaltend* Tâṇḍja-Br. 2,15,3. — 2) m. *Theilhaber, Genosse.*

अर्धभास्कर m. *Mittagszeit.*

अर्धभूमि f. *Hälfte des Landes, — Reiches.*

अर्धभेद m. *Hemiplegie* Suçr. 2,377,8.

अर्धभागिन् Adj. *einen halben Antheil geniessend.*

*अर्धभोजन n. *halbe Mahlzeit* Gal.

*अर्धमागधक Adj. Mahâbh. 1,174,*b*.

अर्धमागधी f. *Art des* Mâgadhî-*Dialects.*

*अर्धमाणव und °क m. *Perlenschmuck von 12 Schnüren.*

1. अर्धमात्र 1) n. *Hälfte, Mitte.* — 2) f. आ *halbe Mora.*

2. अर्धमात्र 1) Adj. *von einer halben Mora* TS. Prât. 22,13. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu 1,34. — 2) m. Bez. *eines best. Lautes.*

अर्धमात्रिक Adj. *von einer halben Mora.*

अर्धमात्रिका f. *halbe Mora.*

अर्धमार्ग m. *Hälfte des Weges* 114,1. Ragh. 7,42.

अर्धमास॑ m. *halber Monat.* °मासभा॑ज् Adj. Çat. Br. 10,4,2,4. °मास॑लोक m. Pl. 3,19. °मासमन्त्र॑ n. 4,4.

*अर्धमासतम Adj. *halbmonatlich.*

अर्धमासशे॑स् Adv. *halbmonatlich.*

अर्धमासिक Adj. *einen halben Monat während.*

अर्धमुक्त Adj. *halb befreit aus* (Abl.) R. 5,28,17.

*अर्धमुष्टि und *°क (Gal.) m. *halb geschlossene Hand.*

अर्धय्, °यति *halbiren* Lîlâv. 18,2.

अर्धयाम m. *halbe Wache* Bhâvapr.

अर्धरथ m. *halber Kriegsheld* MBh. 5,168,7. 13.

अर्धराज्य n. *Hälfte der Herrschaft* LA. 28,19.

अर्धरात्र m. *Mitternacht.*

अर्धरात्रार्धदिवस m. *Aequinoctium* R. 3,55,33.

अर्धरूढ Adj. *halb hervorgewachsen* Megh. 21.

अर्धरूप Adj. *hälftig.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sarvad. 18,21.

अर्धरेचित m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanze.*

अर्धर्च॑ m. *n. *Halbvers.* अर्धर्चान्तर n. Kâtj. Çr. 6,8,17. °शस्य Adj. *in Halbversen zu recitiren* Vaitân. 26.

अर्धर्चश॑स् Adj. *halbversweise.*

अर्धर्च्य Adj. (f. आ) *in Halbversen zu recitiren* Ait. Âr. 429,1 v. u. 448,3 v. u.

*अर्धलक्ष्मीहरि m. *halb* Lakshmî *halb* Vishṇu.

अर्धलिखित Adj. *halb gemalt* Çâk. 86,17.

अर्धवारिक Adj. *hälftig Wasser* Bhâvapr. 2,47.

*अर्धवाह m. gaṇa वेतनादि in der Kâç. °न n. v. l.

अर्धविचारिन् Adj. *die Hälfte von* (Gen.) *durchstreifend* Varâh. Bṛh. S. 11,31.

अर्धविधु m. *Halbmond* Bâlar. 252,20.

अर्धविसर्ग m. *der* Visarga *vor* क, ख, प *und* फ.

*अर्धवीक्षण n. *Seitenblick.*

*अर्धवृद्ध Adj. (f. आ) *von mittlerem Alter* AK. 2,6,1,17.

अर्धवृद्धि f. *Hälfte der Zinsen* M. 8,150.

अर्धवैनाशिक m. Bez. *eines Anhängers des* Kaṇâda.

अर्धव्याम m. *halbe Klafter* Kâtj. Çr. 7,2,3. 16,7,29.

अर्धव्रत॑ n. *halbe Portion Milch* Çat. Br. 3,6,3,4. 9,2,1,18. Kâtj. Çr. 8,3,17. 6,30.

अर्धशत n. *150* M. 8,267. 311 (*50* Kull.).

*अर्धशन n. = अर्धाशन.

*अर्धशफर m. *ein best. Fisch.*

अर्धशब्द Adj. *halbwegs redend* (von Thieren).

अर्धशस् Adv. *halbweise* Kâtj. Çr. 12,1,15.

*अर्धशृङ्ग Adj. *mit halb ausgewachsenen Hörnern* Gal.

अर्धशेष Adj. (f. आ) *zur Hälfte übriggeblieben* R. 5,14,51. 15,20.

अर्धश्याम Adj. *halb schwarz, — bewölkt* Çâk. 60.

अर्धश्रुत Adj. *halb gehört* Venîs. 39.

अर्धश्लोक m. *Halb-*Çloka.

अर्धसंजात Adj. *halb hervorgewachsen* MBh. 3,76,52.

अर्धसप्तदश Adj. Pl. $16^1/_2$ Kâtj. Çr. 8,3,10.

अर्धसप्तशत 1) Adj. (f. आ) Pl. *550* R. 2,34,13. — 2) n. Pl. dass. R. 2,39,36.

अर्धसम Adj. *zur Hälfte gleich,* Bez. *der Metra, in denen die Stollen 1 und 3 und 2 und 4 gleich sind.* °मुक्तावली f. Titel eines Werkes.

*अर्धसह m. *Ohreule* Nigh. Pr. Fehlerhaft für अन्ध°.

*अर्धसार n. = न्याय्य.

अर्धसिद्ध Adj. 1) *halb vollendet* Spr. 624. — 2) *halb gar* Mârk. P. 51,33.

अर्धसीरिन् m. *Ackerbauer, der die Hälfte des Ertrages* (*Pfluges*) *für seine Arbeit erhält.*

अर्धसुप्तक Adj. (f. °प्तिका) *halb schlafend* Weber, Kṛshṇaǵ. 273.

अर्धसोम m. *Hälfte des* Soma Kâtj. Çr. 9,1,5.

अर्धसौहित्य n. *das Halbsattsein.*

अर्धस्थान n. *die Stelle, an der halbirt werden soll.*

अर्धस्पृष्ट Adj. *halb berührt, mit halber Thätigkeit ausgesprochen.* Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu VS. Prât. 1,72.

अर्धस्फोटित Adj. *halb gespalten.*

अर्धस्रगनुलेपिन् Adj. *halb bekränzt und gesalbt* MBh. 13,14,295.

अर्धस्विन्न Adj. *halb gedämpft* Bhâvapr. 2,30.

अर्धहार m. *Perlenschmuck aus 64* (*40*) *Schnüren.*

अर्धह्रस्व Adj. *eine halbe Mora lang* P. 1,2,32.

अर्धाक्षि n. *Seitenblick* Mṛkkh. 131,23.

अर्धाङ्गी Adv. mit कर् *zu einem halben Körper machen* Spr. 7763.

अर्धाङ्गुल m. n. *halbe Breite des Daumens* Ind. St. 8,218.

अर्धाचित Adj. *halb* (mit Juwelen) *besetzt* Ragh. 7,10 = Kumâras. 7,61.

अर्धाणुमात्रा f. *Achtel einer Mora.*

अर्धाधीत Adj. *halb erlernt* Spr. 625.

अर्धानूक *Hälfte des den Rückgrat des Feueraltars bildenden Streifens* Kâtj. Çr. 17,6,10.

अर्धान्तरैकपदता f. *Verstellung eines einzelnen Wortes in einen andern Vers.*

अर्धाम्बु Adj. *halb mit Wasser versetzt* AK. 2,9,53. H. 409.

अर्धायाम m. *halbe Länge* Kâtj. Çr. 8,6,7.

अर्धार्ध Adj. *Viertel* Spr. 232, v. l.

अर्धार्धभाग m. dass.

अर्धार्धहानि f. *ein jedesmaliger Abzug einer Hälfte* Jâǵn. 2,207.

अर्धार्धिका f. *jedesmalige Halbirung* Comm. zu Kâtj. Çr. 5,10,21. 15,3,45. 16,7,24.

*अर्धालिग m. *Wasserschlange* Nigh. Pr. Fehlerhaft für अन्धा°.

अर्धावलीढ Adj. *halb beleckt* Çâk. 7.

अर्धावशेष Adj. *zur Hälfte übrig geblieben* R. 5,14,49.

अर्धाविष्ट Adj. *halb stockend* (Stimme) Kathâs. 14,46.

*अर्धाशन n. *halbe Mahlzeit* Gal.

अर्धासन n. *Hälfte des Sitzes* (wird dem Gaste als Ehrenbezeugung angeboten).

अर्धास्तमय m. *halber Untergang* (der Scheibe der Sonne oder des Mondes).

अर्धिक Adj. *die Hälfte betragend.* तदर्धिक *davon.*

अर्धिन् Adj. 1) *hälftig.* — 2) *den halben Opferlohn gebend* Lâtj. 9,1,11. — 3) *d. h. O. empfangend* Comm. zu Njâjam. 3,7,26.

अर्धी Adv. mit कर् *halbiren.*

अर्धुक Adj. *gedeihend.*

अर्धेडा f. *halbe* Iḍâ, d. i. *die in gewisse* Sâman *eingeschobene Silbe* उप्, Tâṇḍja-Br. 8,9,14. fgg. 13,12,11.

अर्धेन्दु m. = अर्धचन्द्र 1) *a*) (Naish. 6,25), *c*), *d*), *e*), *g*) (Varâh. Bṛh. 12,17) und *= अतिप्रौढस्त्रीयोन्यङ्गुलियोजन.

अर्धेन्दुमौलि m. Bein. Çiva's Megh. 55. Bâlar. 88,13.

अर्धेन्द्र॑ Adj. *halb dem* Indra *gehörig* TS. 5,4,8,3. Çat. Br. 9,3,2,9.

अर्धेष्टका f. *halber Backstein* Çulbas. 3,47. 50. 52.

अर्धोक्त Adj. *halb gesagt, nicht zu Ende gesprochen, — aufgezählt* MBh. 8,45,35. Chr. 293,32. Çâk. 12,11. 15,3.

अर्धोदय m. *halber Aufgang* (der Sonne oder des Mondes).

अर्धोदित Adj. *halb aufgegangen* Pańkat. 256,22.

अर्धोद्यत Adj. *halb erhoben* Hariv. 6300.

अर्धोन Adj. (f. आ) *um eine halbe* (Mora) *geringer* RV. Prât. 1,7(17).

अर्धोरुक 1) *Adj. *bis zur Mitte der Schenkel reichend.* — 2) n. *kurzer Ueberrock* Râǵat. 7,924.

1. (अ॑र्ध्य) अ॑र्धिय Adj. *zu vollbringen, zu erreichen.*

2. अर्ध्य Adj. *die Hälfte von* (Gen.) *ausmachend* Çulbas. 3,44.

अर्पण 1) Adj. (f. ई) *a) verschaffend.* — *b) übergebend, übertragend* Spr. 3813. — 2) n. अर्पण *a) das Schleudern, Werfen.* — *b) das Einstossen, Durchbohren.* — *c) das Hineinstecken, Anheften.* — *d) das Aufsetzen.* — *e) das Darreichen, Darbringen* (auch einer Opfergabe), *Hingeben, Uebergeben.* — *f) das Zurückerstatten.*

अर्पणमीमांसा f. Titel eines Werkes.

अर्पणीय Adj. *hinzugeben, zu übergeben.*

अर्पय्, °यति Caus. von अर्.

*अर्पितोस Adj. gaṇa राजदन्तादि.

*अर्पिस m. *Herz.*

*अर्ब्, अर्बति (गतौ हिंसायां च).

अर्बुक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 2,31,14.

अर्बुद 1) m. अर्बुद *Schlange.* — 2) m. अर्बुद *ein best. dämonisches Schlangenwesen* mit dem Metron. Kâdraveja. — 3) n. *das Lied* RV. 10,94 Âçv. Çr. 5,12,9. — 4) m. n. *länglich runde Masse;* insbes. vom *Fötus im zweiten Monate.* — 5) m. n. *Geschwulst, Knoten, Polyp.* — 6) अर्बुद *m. n. *die Zahl 10,000,000.* — 7) m. N. pr. eines Berges. — 8) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अर्बुदशिखर m. N. pr. eines Berges 149,5.

*अर्बुदाकार m. *Cordia Myxa* Nigh. Pr.

अर्बुदाचलखण्ड m. n. Titel eines *Abschnittes* in einem best. Werke.

अर्बुदारण्य n. N. pr. eines *Waldes.*

अर्बुदि m. *ein best. dämonisches Schlangenwesen.*

अर्बुदिन् Adj. *mit Geschwulst u. s. w. behaftet.*

अर्बुदोदासर्पणी f. Name *eines best. Pfades bei einem Opfer* 21,14.

अर्बुध m. = अर्बुद 2).

अर्भ 1) Adj. (f. आ) *klein.* अर्भ AV. — 2) m. *Knabe.*

अर्भक 1) Adj. *a) klein.* — *b) schwach.* — *c) schwach an Zahl, wenig.* — *d)* **mager.* — *e)* **ähnlich.* — 2) m. *a) Knabe* 184,29. Spr. 7712. — *b) Thierjunges.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Kâd. 29,22. — *c)* **Thor, Einfaltspinsel.*

अर्भग Adj. *jugendlich.*

अर्म m. *n. 1) Pl. *Trümmer, Ruinen.* — 2)* = अर्मन्.

अर्मक Adj. *trümmerhaft* oder n. *Trümmerstätte.*

अर्मकपाल m. n. (Taitt. Âr. 5,2,13) und °कपालिका f. *Scherbe aus einer Trümmerstätte.*

अर्मण m. n. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण Suçr. 2,420,21.

अर्मन् n. Bez. *verschiedener Krankheiten des Weissen im Auge.*

1. अर्य (einmal अरिय) Adj. 1) *gütig, hold.* — 2) *treu, ergeben, fromm* (auch von einem Gesange). — 3) **der beste.*

2. (अर्य) अरिय Adj. *hold.*

3. अर्य m. und अर्या f. *ein Mann —, eine Frau aus einer der drei oberen Kasten,* insbes. *der dritten.*

*अर्याणी f. *Frau eines Mannes der dritten Kaste.*

अर्यक m. N. pr. eines Krankheitsdämons Hariv. 9562.

अर्यजारा f. *Geliebte eines Ariers.*

अर्यपत्नी f. *rechtmässige Gattin.*

*अर्यमदत्त m. ein Mannsname.

*अर्यमदेवा f. und *°दैवत n. (Gal.) = उत्तरफल्गुनी.

अर्यमन् m. 1) *Busenfreund, Gefährte, Kamerad.* — 2) *Brautwerber.* — 3) N. pr. eines Âditja. Steht an der Spitze der Manen. अर्यम्णः पन्थाः *die Milchstrasse.* अर्यम्ण अयनम् *eine best. Feier* Âçv. Çr. 12, 6,21. अर्यम्णामिति च त्र्यृचम् M. 11,254. — 4) **die Sonne.* — 5) **eine best. Pflanze.*

अर्यमभूति und अर्यमराध m. N. pr. zweier Lehrer.

अर्यमाख्य n. *das Mondhaus* Uttaraphalguni Ind. St. 14,321.

*अर्यमिक, *अर्यमिय und *अर्यमिल m. Hypokoristika von अर्यमदत्त.

(अर्यम्य) अर्यमिय Adj. *innig befreundet.*

अर्यल m. N. pr. eines Mannes.

*अर्यश्वेत m. N. pr. eines Mannes. आर्य° v. l.

*अर्याणी f. 1) *Herrin.* — 2) *Frau eines Mannes der dritten Kaste.*

*अर्व्, अर्वति (हिंसायाम्).

अर्व und अर्वण in अनर्व und अनर्वण.

1. अर्वन् 1) Adj. *rennend, eilend, schnell.* — 2) m. *a) Ross und Mann.* — *b)* *N. pr. eines der Rosse des Mondes. — *c)* *Bein. Indra's. — *d)* **Spanne des Daumens und kleinen Fingers.*

2. *अर्वन् Adj. *niedrig, gemein.*

1. अर्वत् 1) Adj. *rennend, eilend.* — 2) m. *a) Renner, Rennpferd, Ross.* — *b) Rosselenker.* — *c) ein best. Theil der Opferhandlung.* — 3) f. अर्वती *a) Stute.* — *b)* **Kupplerin.*

2. *अर्वत् Adj. = 2. अर्वन्.

*अर्वनस् Adj. *mit einer Pferdenase.*

अर्वनानम् m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Tâṇḍja-Br. 8,5,9. Fehlerhaft für अर्च°.

अर्वरीवत् m. N. pr. eines Sohnes des Pulaha. उर्वरीवत् v. l.

अर्वश und अर्वश Adj. *rennend, eilend.*

अर्वाके Loc. *in der Nähe.*

अर्वाक्कालिकता f. *das der Zeit nach uns näher Liegen.*

अर्वाक्चत्वारिंश Adj. Pl. *unter 40* Çat. Br. 10,2,6,8.

अर्वाक्तन Adj. (f. आ) *nicht hinanreichend.*

अर्वाक्पञ्चाश Adj. Pl. *unter 50* Çat. Br. 10,2,6, 8. 11,5,3,6.

अर्वाक्शत Adj. Pl. *unter 100* Çat. Br. 10,2,6,8.

अर्वाक्षष्ट Adj. Pl. *unter 60* ebend.

अर्वाक्सामन् m. *ein best.* Soma-*Opfertag.*

अर्वाक्स्रोतस् m. Bez. *des herwärts (zur Erde) gezogenen Menschen* VP. 1,5,22.

अर्वागशीत Adj. Pl. *unter 80* Çat. Br. 10,2,6,8.

अर्वागगति f. MBh. 14,400 fehlerhaft für अवागगति.

अर्वाग्बिल Adj. *die Mündung herwärts habend.*

*अर्वाग्भाग Adj. *niedergebogen* (Ast) Gal.

अर्वाग्वसु 1) Adj. *Güter entgegenbringend.* — 2) m. = अर्वावसु 1) *a)* Gop. Br. 2,1,1.

अर्वाग्विंश Adj. Pl. *unter 20* Çat. Br. 10,2,6,8.

अर्वाचिन् Adj. *hergewandt* Kaush. Âr. 2,14.

अर्वाचीन und अर्वाचीन 1) Adj. (f. आ) *a) hergewandt, zugewandt* (meist in freundlichem Sinne). — *b) diesseits —, unterhalb von* (Abl.) *befindlich.* — *c) uns näher liegend* (zeitlich). — *d) verkehrt* Spr. 5360, v. l. Richtiger अवाचीन. — 2) अर्वाचीनम् Adv. Praep. *a) diesseits, von* (Abl.) *an* (im Raume oder in der Zeit). — *b) weniger als* (Abl.).

अर्वाञ्च् 1) Adj. (f. अर्वाची) *a) hergewandt, zugekehrt, entgegenkommend.* — *b)* **diesseitig,* vom Ufer. — *c) unterhalb befindlich, nach unten gerichtet.* — 2) अर्वाक् Adv. Praep. *a) herwärts.* — *b) diesseits, von — aus, von — an, vor* oder *nach* (je nachdem von etwas Bevorstehendem oder Vorangegangenem die Rede ist). Mit Abl. oder Instr. — *c) unterhalb.* — *d) in der Nähe von* (Loc.).

अर्वादेवी f. ein Frauenname.

अर्वावत् f. *Nähe.*

अर्वावसु m. 1) N. pr. *a)* eines Hotar oder Brahman der Götter. — *b)* eines Sohnes des Raibhja. — 2) Bez. *eines der 7 Strahlen der Sonne* VP.[2] 2, 297. सर्वावसु v. l.

*अर्श und अर्शस् n. *Hämorrhoiden,* Pl. *Hämorrhoidalknoten.*

अर्शस Adj. *an Hämorrhoiden leidend.*

अर्शसान Adj. *zu schaden suchend, boshaft.*

*अर्शिन् Adj. = अर्शस.

अर्शोघ्न 1) Adj. *Hämorrhoiden vertreibend.* — 2) *m. *a) Amorphophallus campanulatus Blume.* — *b) ein Theil Buttermilch mit drei Theilen Wasser.* — 3) *f. ई *Curculigo orchioides L.*

*अर्शोघ्नवल्कला f. *Xanthoxylon Rhetsa* Nigh. Pr.

*अर्शोयुज् Adj. = अर्शस.

अर्शोवर्त्मन् n. etwa *Gerstenkorn* (am Auge).

*अर्शोहित m. *Semecarpus Anacardium L.*

1. अर्ष्, अर्षति 1) *dahin schiessen.* — 2) *schnell fliessen, strömen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *herbeiströ-*

men. — Mit अनु *Jmd* (Acc.) *nachströmen.* — Mit अभि 1) *hinströmen zu* (Acc.). — 2) *Etwas* (Acc.) *herbeiströmen.* — Mit परि 1) *rings strömen.* — 2) *Etwas* (Acc.) *umströmen.* — 3) *Etwas* (Acc.) *von allen Seiten herbeiströmen.* — Mit प्र 1) *hervorströmen.* — 2) *Etwas* (Acc.) *hervorströmen.* — Mit वि *Etwas* (Acc.) *durchströmen.* — Mit सम् 1) *zusammenkommen mit Jmd* (Instr.). — 2) *gemeinsam kommen zu* (Acc.).

2. अर्ष्, ऋषति 1) *stechen, stossen.* — 2) *vollstopfen, füllen* MANTRABR. 1,7,5. — 3) *गतौ. — Mit अधि, Partic. अध्यृष्ट *der auf einen Andern gestossen ist* AIT. ÂR. 32,14. — Mit उद् *aufspiessen.* — Mit उप, उपर्षति und उपा° *anstechen, anspiessen, stacheln.* — Mit नि 1) *hineinstecken, — stopfen; verstecken.* — 2) *verstopfen, füllen.* — Mit परि *ringsum stopfen, umstecken, umfangen* (zur Stütze) AIT. ÂR. 405, 11. पर्यारिषन् = पर्यार्षन् TÂṆḌJA-BR. 4,5,11. — Mit *प्र, प्रार्षति. — Mit वि *spiessen, durchbohren.*

*अर्षण und *अर्षणिन् Adj. *fliessend, beweglich.*

अर्षणी f. *stechender Schmerz* AV. 9,8,13.16.21.

अर्ष्टृ Nom. ag. (= आर्तिं गच्छन् Comm.).

अर्ह्, अर्हति (ep. auch अर्हते) 1) *Ansprüche —, ein Recht auf Etwas* (Acc.) *haben.* Mit Infin. *dürfen.* — 2) *verpflichtet sein zu, unterliegen, verdienen* (ein Uebel), *verfallen in* (Acc.). Mit Inf. *müssen.* अर्थना भवद्भिः कर्तुमर्हति *muss von euch erfüllt werden.* — 3) *werth sein, aufwiegen.* न तच्छंसितुमर्हति *verdient nicht gepriesen zu werden* 164,24. — 4) *einer Sache* (Acc.) *fähig sein.* Mit Infin. *vermögen, können.* — Caus. अर्हयति *Jmd Ehre erweisen, mit Etwas* (Instr.) *beehren, — beschenken.* — Mit अति *besonders werth sein.* — Mit अभि, अभ्यर्हित Partic. Caus. *sehr hoch geehrt* KÂD. 234,22. *höher geehrt* II,72,5. *würdiger, höher in Ansehen stehend, grösseres Gewicht habend als* (Abl.) ÇAṂK. zu BÂDAR. 2,2,1. — Mit प्र Med. *sich auszeichnen.* — Mit सम् Caus. *Jmd Ehre erweisen.*

अर्ह 1) Adj. (f. आ) a) *verdienend, würdig, Ansprüche —, ein Recht habend auf;* die Ergänzung im Acc., Infin. oder im Comp. vorangehend. *स्तोतुम् *gelobt zu werden.* — b) *verdienend* (ein Uebel), *unterworfen, unterliegend;* die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. — c) *dürfend,* mit Infin. नार्हा मत्पुरुषैर्नेतुम् *darf nicht fortgeführt werden* MBH. 3,297,16. — d) *passend, angemessen für* (Gen. oder im Comp. vorangehend). — e) *gestattet, erlaubt* NJÂJAM. 6,3,7. — 2) *m. Bein. Indra's. — 3) f. आ a) *Ehrenbezeugung.* — b) **Ficus heterophylla* NIGH. PR. nach RÂǴAN. 5,55, wo jedoch मङ्गल्यार्हा als ein Wort zu fassen ist. — 4) n. Pl. *Ehrenbezeugung.*

अर्हच्चन्द्रसूरि m. N. pr. eines Autors.

अर्हण 1) Adj. *Ansprüche habend auf* (im Comp. vorangehend). — 2) f. आ a) *Ehrenbezeugung, Verehrung.* — b) अर्हणा Instr. *nach Verdienst, — Gebühr* MANTRABR. 2,8,1. — 3) n. a) *das Verdienen, Werthsein.* — b) *Ehrenbezeugung, Verehrung.* — c) *Ehrengeschenk.* — d) *kostbarer Edelstein* (Comm.).

अर्हणीय Adj. *einer Ehrenbezeugung würdig.* °तम MBH. 2,36,27.

*अर्हत m. *ein* Buddha GAL.

°अर्हत्व n. *Würdigkeit.*

अर्हत्त्व n. *Würde eines* Arhant.

अर्हन्त् 1) Adj. a) *verdienend, Ansprüche auf Etwas* (Acc.) *habend.* — b) *vermögend, dürfend.* — c) *würdig, ein Würdiger.* अर्हत्तम Superl. — d) **gepriesen.* — 2) m. a) *ein* Buddha. — b) Bez. *der höchsten Würde in der buddh. Hierarchie.* — c) *Obergott* bei den Ǵaina.

अर्हन्त 1) *Adj. *würdig.* — 2) m. a) **ein* Buddha. — b) **ein buddh. Mönch.* — c) Bez. Ǵina's. — d) *Bein. Çiva's.

अर्हरिष्वणि Adj. *ausgelassen, tobend.*

अर्हसे Dat. Infin. *um aufzuwiegen* (mit Acc.) RV. 10,77,1.

*अर्ह्य Adj. *würdig.* स्तोतुम् *gelobt zu werden.*

*अल्, अलति (भूषणपर्याप्तिवारणेषु).

*अल n. 1) *Stachel des Scorpions.* Vgl. अड in आड. — 2) = आल, हरिताल *Auripigment.*

अलक 1) m. n. *Haarlocke, lockiges Haar.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. *= अलर्क *toller Hund.* — 3) m. Pl. N. pr. a) eines Volkes. — b) der Bewohner von Alakâ (Kubera's Stadt). — 4) f. आ a) **ein junges Mädchen von 8 bis 10 Jahren.* — b) **Fett* NIGH. PR. — c) N. pr. α) der Residenz Kubera's Spr. 7792 (zugleich *Locke*). — β) einer Stadt der Nishadha.

अलकनन्दा f. 1) *junges Mädchen.* — 2) N. pr. eines Quellstroms der Gaṅgâ VP. 2,2,32.34. 8, 114. fg. Davon Nom. abstr. °ता f. MBH. 1,170,22.

*अलकप्रभा f. N. pr. der Residenz Kubera's.

*अलकप्रिय m. *Terminalia alata.*

अलकम् Adv. *vergeblich, umsonst.*

*अलकाधिप und अलकाधिपति m. Bein. Kubera's.

*अलकाह्वय m. *eine best. Pflanze,* = कैडर्य RÂǴAN. 9,13.

अलकेश्वर m. Bein. Kubera's.

अलक्त m. *rother Lack,* namentlich *der in Wasser aufgelöste.* °रस m. dass. BHÂVAPR. 1,76.

अलक्तक m. n. (dieses selten) dass. und *mit solchem Lack getränkte Baumwolle.*

1. अलक्षण n. *Unheil verheissendes Zeichen.*

2. अलक्षण Adj. (f. आ) 1) *ohne Merkmale.* — 2) *ohne glückliche Merkmale, Unheil bringend.*

अलक्षित Adj. 1) *ungezeichnet, ohne Merkmale.* — 2) *unbemerkt* 110,32. 126,12. 127,13. 157,30. RAGH. 2,27.

1. अलक्ष्मी f. 1) *böses Geschick* (auch personif.) AV. PAIPP. 16,21,10. Spr. 7816. — 2) *Noth, Armuth.*

2. अलक्ष्मी Adj. *Unheil bringend.*

अलक्ष्मीक Adj. 1) dass. Subst. *ein Ort wo kein Segen ist.* — 2) *unglückselig* Spr. 576 (Superl.).

अलक्ष्य 1) Adj. a) *unsichtbar, unbemerkt* 83,19. — b) *unansehnlich.* — c) *was nicht mittelbar ausgedrückt wird.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. SÂH. D. 30,21. — 2) m. *ein best. über Waffen gesprochener Spruch.*

अलक्ष्यजन्मता f. *das von unansehnlicher Geburt Sein* KUMÂRAS. 5,72.

अलखान m. N. pr. eines Fürsten von Gurǵara.

अलगर्द 1) m. *eine Schlangenart* oder *ein best. Schlangendämon* Ind. St. 14,21. — 2) f. आ *eine Blutegelart.*

*अलगर्ध m. = अलगर्द 1).

अलग्नम् (अलग्लम् der Text) Adv. *unzusammenhängend.*

अलघु Adj. 1) *schwerfällig* MÂLAV. 65,15. अलस v. l. — 2) *langsam* MṚKKH. 110,4. — 3) *prosodisch lang.*

अलंकरण n. 1) *das Zurüsten, Schmücken.* — 2) *Schmuck.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

अलंकरणिन् Adj. *mit einem Schmuck versehen.*

अलंकरिष्णु 1) Adj. a) *putzsüchtig.* — b) *mit Acc. *schmückend, putzend* 238,27. — 2) m. a) **Schmuck* GAL. — b) Bein. Çiva's.

*अलंकर्तृ Nom. ag. *Schmücker.*

*अलंकर्मीण Adj. *einem Geschäft gewachsen.*

अलंकार m. 1) *das Schmücken.* — 2) *Schmuck* TBR. 2,3,10,2.4. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) *Schmuck der Rede.*

अलंकारक m. *Schmuck.*

अलंकारकारिका f., °कौस्तुभ m., °क्रममाला f., °चन्द्रिका f., °चूडामणि m. (KUMÂRASV. zu PRATÂPAR.), °मञ्जरी, °माला und °मुक्तावली f. Titel *rhetorischer* Werke.

अलंकारवती f. Titel des 9ten Lambaka im KATHÂS.

अलंकारविमर्शिनी und अलंकारवृत्ति f. Titel *rhetorischer* Werke.

अलंकारशास्त्र n. *Lehrbuch der Rhetorik.*

अलंकारशील m. N. pr. eines Fürsten der Vidjâdhara.

अलंकारशेखर m., °कारसर्वस्व n. und °सुधानिधि m. (Kumârasv. zu Pratâpar.) Titel *rhetorischer* Werke.

अलंकारसूर m. *eine best. Meditation* (buddh.).

अलंकारावतार m. Titel eines Werkes.

अलंकारोपाध्याय m. N. pr. eines Mannes.

अलंकार्य Adj. *zu schmücken, was geschmückt wird.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

*अलंकाल m. = अलंकार *Schmuck.*

*अलंकुमारि Adj. Mahâbh. 1,199,*b.*

अलंकृति f. 1) *Schmuck.* — 2) *Schmuck der Rede.*

अलंक्रिया f. 1) *das Schmücken.* — 2) *Schmuck der Rede.*

अलंगामिन् Adj. *gehörig nachgehend, hütend.*

अलङ्घनीय Adj. *nicht zu ereilen* Çik. 8.

अलङ्घित Adj. 1) *unbetreten, unangetastet* Mṛkkh. 66,10, v. l. — 2) *über den man sich nicht hinweggesetzt hat.*

अलङ्घितात्मन् Adj. *der sich nicht zu vergessen pflegt* Spr. 843.

अलङ्घ्य Adj. 1) *nicht zu passiren* (Fluss) Kathâs. 18,350. — 2) *unbetretbar, unantastbar* Mṛkkh. 66,10. — 3) *unübertretbar* (Befehl) Bhâg. P. 4,4,14.

अलज m. *ein best. Vogel.* अलजचित् und °चित (Çulbas. 3,153) Adj. *in der Form dieses Vogels geschichtet.*

अलजि und अलजी f. *eine best. Augenkrankheit.*

अलज्ज Adj. *schamlos* MBh. 3,94,9.

अलज्जा f. *Schamlosigkeit* MBh. 3,94,8.

*अलञ्जर m. = अलिञ्जर.

*अलंजीविक Adj. *zum Lebensunterhalt hinreichend.*

अलंतुष Adj. *genügend, hinreichend.*

*अलति f. *eine Art Gesang* Ujjval.

अलंतम Adj. *gar wohl vermögend* (mit Infin.).

*अलंधूम m. *dicker Rauch.*

अलपद्म und °क m. *eine best. Stellung der Hand.*

अलपत् Adj. *nicht schwatzend, — irre redend.*

अलब्ध Adj. *nicht erlangt, — erreicht* 165,21. 203,32.

अलब्धनिद्र Adj. *nicht zum Schlafen kommend* Bhâg. P. 4,13,47.

अलब्धभूमिकत्व n. *das Nichterreichen irgend einer Stufe* (der Vertiefung) Jogas. 1,30.

अलब्धवत् Adj. *nicht erlangt habend* (mit Acc.) 71,4.

अलब्धोपवास Adj. Âpast. 1,24,17 fehlerhafte Lesart.

अलभ्य Adj. *nicht zu erlangen, — haben, dessen man nicht theilhaftig werden kann* oder *darf* MBh. 1,281,21. Kumâras. 5,43.

अलम् Adv. *zur Genüge, gehörig, wie es sich gebührt, in hohem Grade, assez* Spr. 7708. Bâlar. 172,19. अलं धैर्यम् *der Muth genügt, es kommt nur auf den Muth an.* — 1) mit Dat. *a) genügend —, hinreichend für; Jmdn oder einer Sache gewachsen.* तस्मै — यद् mit folgendem Condit. oder Optativ Çat. Br. — 2) mit Loc. eines Nom. act. *gewachsen.* — 3) mit Instr. *genug des, lass' ab von.* ममाप्यलं त्वया *auch ich will Nichts von dir wissen* 101,21. अलमेभिरनुसृतैः *stehe davon ab ihnen nachzugehen* 106,7. — 4) mit Gen. *hinreichende Menge von* Tâṇḍja-Br. 18,5,9. — 5) mit Infin. *a)* **genügend zu.* — *b) im Stande seiend, vermögend.* — *c) genug des, lass' ab von.* — 6) mit Absol. *genug des, lass' ab von.* — 7) *mit Fut. *im Stande Etwas zu thun.* — 8) mit भू *hinreichen, genügen.* — 9) mit कर् *a) zurecht machen.* — *b) bewirken, hervorbringen.* — *c) schmücken.* Med. auch *sich schmücken.* — *d) Gewalt anthun,* mit Gen. M. 8,16. — *e)* mit vorangehendem अभि, उप und सम् *schmücken.*

अलमर्थता f. und अलमर्थत्व n. *das Haben der Bedeutung von* अलम् Mahâbh. 3,95,*a.*

*अलमातर्दन Adj. *leicht zu durchbohren* Nir. 6,2.

अलम्पट Adj. *nicht lüstern, keusch.*

अलंपशु Adj. *Vieh zu halten im Stande.*

*अलंपुरुषीण Adj. *für einen Menschen hinreichend.*

अलंपूर्व Adj. *dem* अलम् *vorangeht* Mahâbh. 1,199,*b.*

अलंप्रजनन Adj. *zeugungsfähig.*

अलम्बम् Adv. *ohne Aufenthalt.*

अलंबल Adj. *jeder Kraft gewachsen* (von Çiva).

अलम्बुष 1) m. *a)* **die Hand mit ausgestreckten Fingern.* — *b)* **eine best. Pflanze.* — *c)* N. pr. eines Râkshasa. — 2) f. आ *a)* **Barriere.* — *b) eine der Mimosa pudica ähnliche Pflanze* Bhâvapr. 1, 220. 4,176. **Sphaeranthus hirtus* Ratnam. 39. — *c) eine best. Ader.* — *d)* N. pr. einer Apsaras.

*अलंबुस Adj. *reich an Spreu* Ind. St. 13,483, N. 2.

*अलंभूष्णु Adj. *vermögend, gewachsen.*

अलम्म m. N. pr. eines Ṛshi.

अलंमद Adj. *gehörig berauscht* Dhûrtan. 9.

अलंमनस् Adj. *befriedigt.*

1. अलय m. *das Nichtzugrundegehen, Bestand* R. 3,71,10. v. l. अनय ed. Bomb. 3,66,12.

2. अलय Adj. *rastlos.*

अलर्क m. 1) *toller Hund.* — 2) *ein best. fabelhaftes achtbeiniges Thier.* — 3) *Calotropis gigantea alba.* — 4) N. pr. eines Fürsten.

अलर्ति 3. Sg. und अलर्षि 2. Sg. Intens. von अर्.

अलर्षिराति Adj. *ungeduldig in Betreff des Gebens.* अनर्शराति v. l.

अललाभवत् Adj. *munter rauschend.*

*अलवण Adj. *nicht salzig* P. 5,1,121.

अलवस् barbarische Aussprache für अरयस् (von अरि). अलयस् Mahâbh. 1,6,*a.*

*अलवाल und *°क m. = आलवाल.

अलष्टिका f. *eine best. Methode die Trommel zu schlagen* S. S. S. 193.

अलस 1) Adj. (f. आ) *a) träge, müde, matt, stumpf, ohne Energie.* Am Anfange eines Comp. als Adv. — *b)* **nicht blühend* Gal. — 2) m. *a) Geschwüre —, Schrunden zwischen den Zehen.* *n. Gal. — *b)* = अलसक Bhâvapr. 4,25. — *c) ein best. kleines giftiges Thier.* — *d)* **eine best. Pflanze.* — 3) *f. आ *Vitis pedata* Wall.

अलसक m. *Trommelsucht* oder *eine andere Form von Flatulenz.*

अलसगमन Adj. (f. आ) *trägen Ganges* Megh. 79. Spr. 7618.

अलसाला f. AV. 6,16,4.

अलसी Adv. mit भू *müde werden* Bhâvapr. 4,25.

अलसेक्षण Adj. (f. आ) *matten Auges* Râgat. 5,408.

अलाञ्छन Adj. *fleckenlos* Bâlar. 142,10.

अलाण्डु m. *eine Art Gewürm* AV. 2,31,2.

अलात n. *Feuerbrand.*

अलातशान्ति f. Titel des 4ten Prakaraṇa von Gauḍapâda's Commentar zur Mâṇḍukjopanishad.

अलाताक्षी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

अलातृण Adj. *karg, geizig.*

अलाबु f. (auch °बू) *Flaschengurke;* m. n. *die Frucht* und *ein daraus verfertigtes Gefäss* (auch zum Schröpfen gebraucht).

अलाबुक n. *Flaschengurke (die Frucht).* *अलाबुका f. *die Pflanze* Nigh. Pr.

अलाबुकेश्वर n. N. pr. eines Tîrtha.

अलाबुगन्धि Adj. *nach Gurken riechend* AV. Paipp. 17,3,1.

*अलाबुनी f. = अलाबुका Nigh. Pr.

अलाबुपात्र n. *als Gefäss verwandte Flaschengurke.*

अलाबुमय Adj. *aus einer Flaschengurke gemacht.*

अलाबुवीणा f. *eine Laute in Gestalt einer Flaschengurke.*

*अलाबुसुहृद् m. *Sauerampfer* Nigh. Pr.

*अलाबूकट n. *Blüthenstaub der Flaschengurke.*

अलाभ m. 1) *Nichterlangung.* — 2) *Ermangelung.* — 3) *Verlust.*

अलाभकाल m. *nicht die geeignete Zeit zur Erlangung von Etwas* Spr. 3653.

अलायुध m. N. pr. eines Râkshasa MBh. 7,176,1.

(अलाट्य) अलापिश m. wohl Bein. Indra's.

*अलार 1) m. *eine Aloeart* Gal. — 2) n. *Thür.*

अलास m. *Zungengeschwulst.*

अलास्य Adj. *nicht tanzend.*

1. अलि m. 1) *Biene* 220,19. 248,25. Spr. 7691. — 2) **Scorpion.* — 3) *der Scorpion im Thierkreise* (könnte auch अलिन् sein). — 3) **Krähe.* — 4) **der indische Kuckuck.* — 5) **Branntwein.*

2. *अलि m. Apabhramça-Form für अरि *Feind.*

अलिंश m. *ein best. dämonisches Wesen.*

अलिक m. = अलीक *Stirn* Bâlar. 63,6. °फलक n. *Stirnplatte* 175,15. °लेखा f. Kâd. 67,16.

अलिकातीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अलिकुल n. *Bienenschwarm* 220,12.

*अलिकुलप्रिया f. *Rosa glandulifera* Nigh. Pr.

*अलिकुलसंकुल 1) m. *Trapa bispinosa.* — 2) f. आ *Rosa glandulifera* Nigh. Pr.

अलिक्लव m. *ein best. Aasvogel.*

*अलिगन्ध m. *Michelia Champaka Lin.* Gal.

*अलिगर्द und *अलिगर्ध m. = अलगर्द.

*अलिगु m. N. pr. eines Mannes.

1. अलिङ्ग n. *kein entscheidendes Merkmal* Comm. zu Njâjas. 2,2,29.

2. अलिङ्ग Adj. 1) *ohne Kennzeichen* Muṇḍ. Up. 3,2,4. — 2) *geschlechtslos* (gramm.). — 3) *ohne feinen Körper.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Bhâg. P. 1,15,31.

अलिङ्गग्रहण n. *keine specielle Angabe* Kâtj. Çr. 15,2,11.

*अलिजिह्वा und *°जिह्विका f. *Zapfen im Halse.*

अलिञ्जर m. *grosser Wassertopf* MBh. 3,187,11.

*अलिदूर्वा f. *eine best. Pflanze.*

अलिन् 1) m. *a) Biene.* — *b)* **Scorpion.* — *c) der Scorpion im Thierkreise.* — 2) f. °नी *a) Bienenweibchen* Çiç. 6,72. °नाथ m. *Bienenmännchen* Prasannar. 107,r4. — *b) Bienenschwarm* Spr. 5896.

अलिन m. Pl. N. pr. eines Volkes.

अलिन्द m. 1) *Terrasse vor der Hausthür.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

*अलिन्दक m. = अलिन्द 1).

*अलिपत्र m. 1) *Biene.* — 2) *der indische Kuckuck.* — 3) *Hund.*

*अलिपत्रिका f. *Boerhavia procumbens.*

*अलिपत्त्री f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अलिपर्णी f. *Tragia involucrata Lin.*

अलिपि Adj. *unbefleckt* und zugleich *ungeschrieben* Ind. St. 14,386.

*अलिप्रिय 1) n. *rothe Lotusblüthe.* — 2) f. आ *Bignonia suaveolens.*

*अलिमक m. 1) *Biene.* — 2) *Frosch.* — 3) *der indische Kuckuck.* — 4) *Bassia latifolia.* — 5) *Staubfäden einer Lotusblüthe.*

अलिमद्दलिन् Adj. *mit Blüthenblättern versehen, auf denen Bienen sitzen,* Spr. 2340.

अलिमत् Adj. *mit Bienen versehen* Spr. 2340.

अलिमाला f. *Bienenschwarm* Mâlatîm. 1,7.

*अलिमोदा f. *Premna spinosa.*

*अलिमोहिनी f. *eine best. Pflanze,* = केविका Râǵan. 10,118.

*अलिम्पक m. = अलिमक 2) 3) 4) 5).

*अलिम्बक m. = अलिमक 1) 2) 3) 5).

*अलिवल्लभा f. *Bignonia suaveolens* Nigh. Pr.

*अलिसमाकुल m. *Chrysanthemum indicum* Nigh. Pr.

अलीक 1) Adj. *a) widerwärtig, unangenehm* AV. n. *etwas Unangenehmes.* — *b) unwahr, falsch, nicht in Wirklichkeit Etwas seiend;* n. *Unwahrheit, Falschheit* 186,11. 324,18. — *c)* **wenig.* — 2) n. *a) Stirn* Spr. 1670. 2606 (an beiden Stellen zugleich *Falschheit*). — *b)* **Kopf* Gal. — *c)* **Himmel.*

अलीकनिमीलन n. *erheucheltes Schliessen* (der Augen) Spr. 7110.

अलीकपण्डित Adj. *afterweise* Spr. 7285.

अलीकमत्स्य m. *Betelblatt mit Bohnenmehl in Oel geschmort* Bhâvapr. 2,20.

अलीकमन्त्रिन् m. *falscher —, kein redlicher Minister* Kathâs. 68,110.124.

अलीकयु m. N. pr. eines Mannes.

अलीकवादिन् Adj. *lügend* Nâgân. 72,9.

अलीकसुप्त (127,3) und °क (Kathâs. 68,9. 77,57) n. *erheuchelter Schlaf.*

*अलीकाय्, °यते *getäuscht werden.*

*अलीकिन् und *अलीक्य Adj. von अलीक.

*अलीगर्द m. = अलगर्द.

*अलीष्ट m. *Clerodendrum phlomoides* Râǵan. 10,43.

*अलु f. = आलु *kleiner Wasserkrug.*

अलुप्त Adj. *nicht zu Nichte geworden, — verloren, — dahin.*

अलुप्तसत्त्वकोश Adj. *einen vollen Schatz an Muth besitzend* Spr. 646.

अलुब्ध Adj. *nicht habsüchtig* Gaut. 28,48.

अलुभ्यत् Adj. *nicht in Unordnung gerathend.*

अलून Adj. *nicht rauh, weich, sanft.*

अलूनात्तत्व n. *keine rauhe Nachbarschaft* TBr. 1,1,6,6.

अलून Adj. *nicht abgepflückt* Spr. 271.

अलेपक Adj. *unbefleckt, rein* 284,33.

1. अलोक m. 1) *Nichtwelt, Untergang der Welt.* — 2) *Nicht-Leute.* — 3) **die übersinnliche Welt.*

2. अलोक Adj. *nicht Raum habend, keine Stelle findend.*

अलोकसामान्य Adj. *nicht den gewöhnlichen Menschen eigen* Mâlatîm. 6,8.

अलोक्य Adj. (f. आ) 1) *ungewöhnlich, unstatthaft.* — 2) *um die andere Welt bringend, zur Hölle führend* Spr. 3645.

अलोक्यता f. *Verlust der anderen Welt.*

अलोचन Adj. (f. आ) *ohne Fensteröffnung* Ḱaraka 1,14.

अलोप m. 1) *kein Schwund* Lâṭj. 6,10,15. TS. Prât. 11,2. — 2) *Schwund von* अ VS. Prât. 4,40.

अलोपाङ्ग Adj. *dem kein Glied fehlt.*

1. अलोभ m. 1) *Nichtverwirrung, richtiger Gang.* — 2) *Nichthabsucht, Genügsamkeit.*

2. अलोभ Adj. *nicht habsüchtig* zu Spr. 716.

अलोमक, अलोमक (f. °मका und °मिका) und अलोमन् Adj. *unbehaart* Gaut. 17,28.

अलोल 1) Adj. *nicht unbeständig* oder — *gierig* Spr. 716. — 2) f. आ *ein best. Metrum* Ind. St. 8,390.

अलोलत्व n. *Beständigkeit* Bhag. 16,2.

अलोलुप 1) Adj. *frei von aller Begierde* Âpast. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

अलोलुपत्व und अलोलुप्त्व n. *das Freisein von aller Begierde.*

अलोलुप्यमान Adj. *nicht gierig* Gaut. 2,41.

*अलोह्न m. N. pr. eines Mannes.

अलोहित (TS.) und अलोहित (Çat. Br. 14) 1) Adj. *blutlos.* — 2) *n. *rothe* (!) *Lotusblüthe.*

अलौकिक Adj. (f. ई) *nicht im gewöhnlichen Leben vorkommend, ungewöhnlich, ungebräuchlich.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 44.

अल्गा m. Du. *die Leisten, Weichen.*

अल्प Adj. (f. आ) *klein, gering, schwach, wenig;* n. *Kleines, Weniges.* अल्पम् Adv. *ein wenig, in geringem Grade.* अल्पेन *für ein Weniges, billig; leicht, schnell* Spr. 514. *अल्पात् *leicht, schnell.* अल्पेन und अल्पात् werden in dieser Bedeutung mit einem Partic. praet. pass. componirt 232,19. Compar. अल्पीयंस् (*weniger* Kâtj. Çr. 2,7,13. *ganz gering* Spr. 649. n. *etwas ganz Unbedeutendes*) und अल्पतर, Superl. *अल्पिष्ठ.

अल्पक 1) Adj. (f. अल्पिका) dass. m. *elender Wicht* Spr. 3919. n. *Weniges.* अल्पकम् Adv. *ein wenig.* अल्पकात् *bald darauf.* — 2) m. **Hedysarum Alhagi* und **Premna herbacea* (Nigh. Pr.). — 3) f. *अल्पिका

f. *eine Bohnenart* Nigh. Pr.

अल्पकण्ठ Adj. *eine schwache Stimme habend.*

अल्पकालत्व n. *Kürze der Zeit* 215,21.

*अल्पकेशी f. *eine best. Pflanze.*

अल्पक्रीत Adj. *billig gekauft* Prab. 61,2.

*अल्पगन्ध n. *rothe Lotusblüthe.*

अल्पचेतस् Adj. *von geringer Einsicht* R. 5,85,15.

अल्पज्ञ Adj. *Weniges wissend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 260,1. 275,6.

*अल्पतनु Adj. *klein von Wuchs* AK. 2,6,1,48.

अल्पतेजस् Adj. *des Feuers ermangelnd, schwächlich* 101,15.

अल्पता f. und अल्पत्व n. (215,22) *Geringheit, Geringfügigkeit; Kürze* (eines Tages) Spr. 5567.

अल्पदक्षिण Adj. *mit geringem Opferlohn* M. 11, 39. 40.

अल्पदर्शन Adj. *kurzsichtig* (übertr.) MBh. 1,151, 38.

अल्पदुःख Adj. *wenig Leid erfahrend.* Davon Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,173,8.

अल्पदेह Adj. *klein an Leib* Bhâvapr. 2,12.

अल्पद्वारा Adj. f. *eine enge Scheide habend* Suçr. 1,290,14.

अल्पधन Adj. *wenig begütert, arm* M. 3,66. 11,40.

अल्पधी Adj. *von geringer Einsicht* 142,3.

अल्पनिष्पत्ति Adj. *selten vorkommend* (Worte) Nir. 2,2.

*अल्पपत्त्रिका f. *Desmochaeta atropurpurea* Râǵan. 4,94.

*अल्पपत्त्री f. *eine Art Basilienkraut, Curculigo orchioides* und *Anethum Sowa* Nigh. Pr.

*अल्पपद्म n. *rothe Lotusblüthe.*

अल्पपशु Adj. *wenig Vieh besitzend.*

अल्पपायिन् Adj. *wenig, — schlecht saugend* (Blutegel) 217,28.

अल्पपुण्य Adj. (f. आ) *der wenig Gutes gethan hat, der Manches auf seinem Gewissen hat* MBh. 3,67,17. R. 6,95,20.

*अल्पपुष्पिका f. *gelber Oleander* Nigh. Pr.

*अल्पप्रमाणक m. *eine Gurkenart.*

अल्पप्रयोग Adj. *von seltenem Gebrauch* Nir. 1,14.

1. अल्पप्राण m. *schwacher Hauch* (gramm.).

2. अल्पप्राण Adj. 1) *kurzathmig,* so v. a. *nicht ausdauernd.* — 2) *mit schwachem Hauche ausgesprochen* Kâvjâd. 1,43.

अल्पबलप्राण Adj. *schwach und kurzathmig* (Pferd) MBh. 3,71,15.

अल्पबहुत्व n. *Geringheit und* (oder) *Vielheit.*

अल्पबाध Adj. 1) *geringen Schaden bringend.* — 2) *wenige Leiden habend.*

अल्पबुद्धि Adj. *geringen Verstandes* M. 12,74.

अल्पभाग्य Adj. (f. आ) *unglücklich* (Person) 66,18. R. 2,53,24. Davon Nom. abstr. °त्व n. R. 6,74,11.

अल्पभुजान्तर Adj. (f. आ) *schmalbrüstig* Vikr. 112.

अल्पमति Adj. *von geringer Einsicht* Suçr. 1,35,6.

*अल्पमारिष m. *Amaranthus polygamus L.*

अल्पमूर्ति Adj. *von geringer Masse* (Stern). Davon Nom. abstr. °त्व n. Sûrjas. 2,10.

अल्पमूल Adj. *schmal an der Basis* Bhâvapr. 5,98.

अल्पमेधस् Adj. *von geringer Einsicht.*

*अल्पंपच Adj. *wenig kochend.*

अल्पय्, °यति *verringern* Bâlar. 136,1. *um sein Ansehen bringen* Spr. 549.

अल्परुज् und °रुज Adj. *nicht schmerzhaft* Bhâvapr. 5,93. 99.

अल्पवयस् und *°वयस्क (Gal.) Adj. *jung* (von Pferden) H. 1233.

*अल्पवर्तिका f. *eine Wachtelart,* = वर्तीर Madanav. 125,44.

अल्पविद् Adj. *Weniges wissend* Khând. Up. 7,5,2.

अल्पविद्य Adj. *wenige Kenntnisse besitzend* M. 11,36.

अल्पविषय Adj. (f. आ) *von geringem Umkreis* (Verstand) Ragh. 1,2.

अल्पव्याहारिन् Adj. *wenig redend* Lâtj. 9,8,7.

अल्पशःपङ्क्ति f. *ein best. Metrum.*

अल्पशक्ति Adj. *von geringer Kraft, schwach* Hit. 15,9.

अल्पशयु m. *ein best. lästiges Insect.*

अल्पशरीर Adj. *klein von Körper* R. 5,35,31.

अल्पशस् Adv. 1) *in geringem Maasse, wenig.* — 2) *selten.*

अल्पशेष Adj. *woran wenig fehlt, beinahe vollendet, — zu Ende* R. 5,37,29. Kâd. 41,21. 52,8.

अल्पसत्त्व Adj. *wenig Muth habend, feig* Bhâr. Nâtj. 34,57. Kathâs. 18,131. 25,98.

अल्पसंनिचय Adj. *geringe Vorräthe habend, arm* R. 1,6,7.

अल्पसंभार Adj. *wenig Zubehör habend, unbemittelt.* Superl. Gobh. 4,1,18.

अल्पसर्वतोभद्रमण्डल n. *ein best. mystischer Kreis.*

अल्पसार Adj. 1) *schwach.* — 2) *werthlos, unbedeutend* Spr. 7692.

अल्पसुखित Adj. *wenig Freude habend* R. 5,86,7.

अल्पस्पर्श Adj. (f. आ) *unempfindlich* v. l. zu Suçr. 2,397,20. 398,10.

अल्पस्व Adj. *wenig besitzend* Gop. Br. 1,3,17. Vaitân. 14.

अल्पस्वर Adj. 1) *mit schwacher Stimme, kleinlaut* Kathâs. 62,75. — 2) *wenige Vocale habend.* Compar. Ind. St. 10,420.

अल्पाङ्ग Adj. *einen kleinen Körper habend.* Davon Nom. abstr. °त्व 301,11.

अल्पाज्य Adj. *mit wenig Opferschmalz* Çat. Br. 11,4,2,18.

अल्पाक्षि Adj. *fein gefleckt.*

अल्पात्यय Adj. *geringe Leiden verursachend* Suçr. 1,353,14. 2,189,17.

अल्पान्तरगत Adj. *ganz in der Nähe befindlich* R. 4,18,17.

अल्पाम्बुतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अल्पायुस् 1) Adj. *ein kurzes Leben habend.* — 2) *m. *Ziege.*

अल्पाल्प Adj. *ganz wenig.*

अल्पाल्पभास् Adj. *von ganz geringem Glanze* Megh. 78.

अल्पावशिष्ट Adj. *wenig übriggeblieben.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 65,26.

अल्पावशेष Adj. dass. R. 3,32,2.

*अल्पास्थि n. *Frucht der Grewia asiatica* Râǵan. 11,112.

अल्पाहार Adj. *wenig Nahrung zu sich nehmend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Lalit. 320,9.

अल्पी Adv. mit भू *sich verringern.*

अल्पीयःखा Adj. f. *eine sehr enge Scheide habend* Suçr. 1,296,20.

अल्पेच्छु Adj. *genügsam* Spr. 650.

अल्पेतर Adj. *gross, bedeutend.* °त्व n. *Grösse* Ragh. 5,22.

अल्पेशाख्य Adj. *von niedriger Herkunft* (buddh.).

अल्लम und °प्रभुदेव m. N. pr. eines Mannes.

*अल्ला f. *Mutter.*

अल्लाड und °नाथ m. N. pr. eines Mannes.

अल्लापदीन m. N. pr. = العابدين.

अल्लाल und °सूरि m. N. pr. eines Mannes.

अल्लालदेश m. N. pr. eines *Landes* Bhoǵa-Pr. 73, 17. 23. 74,4. 11.

अल्लोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

अव्, अवति 1) *in Gang bringen, antreiben.* — 2) *darbringen* (ein Loblied). — 3) *Jmd fördern, begünstigen, wohl wollen.* — 4) *laben, erquicken, sättigen.* — 5) *Jmd* (Acc.) *zu Etwas* (Dat. Loc.) *verhelfen.* — 6) *beschützen, behüten.* — 7) *beherrschen, regieren.* — 8) *Etwas gern haben, — annehmen.* — Caus. *verzehren.* — Mit अनु *erfrischen, aufmuntern.* — Mit अभि *erquicken.* — Mit उद् 1) *in Gang bringen, antreiben.* — 2) *fördern, unterstützen.* — 3) *gnädig annehmen.* — 4) *lauern.* — Mit उप 1) *liebkosen.* — 2) *erfrischen.* — 3) *zustimmen, ein-*

stimmen. — Mit प्र 1) *in Gang bringen, antreiben.* — 2) *fördern, unterstützen.* — 3) *laben, erquicken.* — 4) *gern annehmen.* — Mit संप्र *behülflich sein.* — Mit सम् 1) *zusammentreiben, feindlich an einander bringen.* — 2) *laben, erquicken.*

1. अ॑व in Verbindung mit Verben und in Comp. mit Nominibus *ab, herab.* Mit Abl. *von—herab* AV.

2. अ॑व m. *Gunst, Huld.*

अ॑वक्षति f. = अवर्ति.

1. अवंश m. *niedriges Geschlecht* Spr. 653.

2. अवंशं n. *das Balkenlose, d. i. der Luftraum.*

अवंश्य Adj. *nicht zur Familie gehörig.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Mahâbh. 4,36,1.

*अवकट P. 5,2,30.

*अवकटिका f. *Verstellung.*

अवकर m. *Kehricht* Gaut. 20,4. 23,13. Spr. 5220. °कूट *Kehrichthaufen* Kâd. II,129,21. °स्थान n. *der Ort wohin man den Kehricht bringt.*

अवकरितव्य Adj. *zu streuen* Comm. zu Gaim. 5,1,4.

अवकर्णय्, °यति *Etwas in den Wind schlagen* Kâd. II,115,4.

अवकर्त m. *Abschnitt.* वस्त्राव° MBh. 3,62,22.

अवकर्तन n. *das Abschneiden* MBh. 3,62,16.

°अवकर्तिन् Adj. *ab-, beschneidend.*

°अवकर्तृ Nom. ag. *Ab-, Beschneider.*

अवकल्कन n. *das Mischen, Zusammenrühren.*

अवकल्प m. *das Machen zu, Erklären für* (geht im Comp. voran) Viddh. 7,11.

*अवकल्पितिन् Adj. = अवकल्पितं येन सः.

अ॑वका f. *Blyxa octandra Rich.*

अवकादं Adj. *die Blyxa fressend.*

अवकाशं m. (Adj. Comp. f. आ) 1) *freier Platz, Raum, Stelle.* — 2) *Zwischenraum.* अवकाशेन *dazwischen* Tândja-Br. 18,9,6. — 3) *Zwischenzeit.* — 4) *Platz für, Gelegenheit zu* (Gen.). °काशं कर् oder दा *Platz machen, Raum —, Gelegenheit geben, Einlass gewähren* (mit Dat. und Gen.). °काशं लभ् oder आप् (mit und ohne Präp.) *Platz —, Gelegenheit finden, sich Eingang zu verschaffen wissen.* °काशं रुध् *hemmen, hindern.* — 5) *freie Zeit, Musse* Spr. 6240. — 6) Bez. *gewisser Sprüche, bei deren Recitation auf gewisse Gegenstände geblickt wird.*

*अवकाशक m. *Platz, Stelle* Gal.

अवकाशद Adj. *beherbergend* 205,8.21. Jâgn. 2,276.

अवकाशवन्त् Adj. *geräumig.*

अवकाश्य Adj. *zu den Sprüchen* अवकाश *zuzulassen.*

अवकिन् Adj. *mit* Avakâ *bewachsen.*

अवकिरण n. *Kehricht* Karaka 3,3.

अवकीर्णिन् Adj. *der sein Gelübde der Keuschheit gebrochen hat.*

अवकीलक m. *Pflock, Nagel.*

अवकुञ्चन n. *Krümmung, Zusammenziehung.*

*अवकुटार P. 5,2,30.

*अवकुटारिका f. *Verstellung.*

अवकुण्ठन n. vielleicht fehlerhaft für अवगुण्ठन.

अवकेश Adj. *mit herabhängenden Haaren.*

*अवकेशिन् Adj. *unfruchtbar.*

*अवकोकिल Adj. = अवक्रुष्टः कोकिलया Mahâbh. 2,355,*b*.

अवकोल्ब Adj. (f. आ) *von* Avakâ *umhüllt.*

अवक्तृ Nom. ag. *nicht redend* Maitrjup. 6,11.

अवक्तव्य Adj. *unsagbar* Ind. St. 9,164. Sarvad. 41,8. 9.

अवक्त्र Adj. (f. आ) *ohne Mündung.*

अवक्र Adj. *nicht krumm, — schief.*

अवक्रन्दिन् Adj. *herabstürmend.*

अवक्रन्द m. *das Brüllen, Wiehern.*

अवक्रमण n. *descensio in uterum, Empfängniss* Lalit. 39,18.

अवक्रय m. 1) *Vermiethung, Verpachtung.* — 2) *Pachtgeld.*

अवक्रयकुटी f. *Marktbude.*

अवक्रान्ति f. *das Hinabsteigen,* in गर्भाव°.

अवक्रामिन् Adj. *entfliehend.*

*अवक्लिन्नपक्व Adj. *vor Reife triefend.*

अवक्लेद m. *das Triefen.*

°अवक्षयण n. in अङ्गाराव°.

अ॑वक्षाम Adj. *abgemagert, mager.*

अवक्षायम् Absol. *verscheuchend* Âpast. im Comm. zu Kâtj. Çr. 666,6.

अवक्षालन n. *das Abwaschen durch Eintauchung.*

अवक्षेप m. *Verspottung, Verhöhnung.*

अवक्षेपण 1) m. *a*) *das Hinabwerfen, Niederdrängen* Kan. 1,1,7. Tarkas. 3. — *b*) *das Verspotten, Verhöhnen.* — 2) *f. ई *Zügel.*

अवखण्डन n. *das Zertheilen, Zersplittern, Zerstückeln* Kâd. 206,7.

अवखादं m. *Aufzehrung.*

अवगण Adj. *allein stehend* MBh. 3,82,15. अवगुण v. l.

*अवगणन n. *Geringachtung.*

*अवगण्ड m. = युवगण्ड *Blüthe auf dem Gesicht.*

अवगति f. *das Kommen auf Etwas, das Erkennen, Errathen.*

*अवगथ Adj. *der sich früh Morgens gebadet hat.*

अवगध m. *Kraut* Ait. Âr. 136,5 v. u.

अवगन्तृ Nom. ag. *der da erkennt* Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,28.

अवगन्तव्य Adj. *zu beurtheilen, aufzufassen; zu erkennen, — erschliessen aus* (Abl.) Comm. zu Ârjabh. 2,2.

अवगम m. und °न n. *Verständniss, Erkenntniss, das Kennenlernen, Erfahren.*

अवगमयितृ Nom. ag. *der zu Etwas verhilft.*

अवगामिन् Adj. *erkennend.*

अवगम्य Adj. *erkennbar.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,28.

*अवगल्भ्, °ल्भते und *अवगल्भाय्, °यते Kâç. zu P. 3,1,11.

अवगाण m. Pl. *die Afghanen* Varâh.

*अवगाद m. v. l. für अवगाह *Eimer.*

अवगाह m. 1) *Eintauchung, Waschung, Baden.* — 2) **Eimer.*

अवगाहन n. *das Eintauchen, Baden* Âpast. 2,2,9.

*अवगाहितव्य n. impers. *einzutauchen* Kâç. zu P. 3,4,14.

°अवगाहिन् Adj. *sich einlassend auf, sich zu schaffen machend mit* Tarkas. 52.

*अवगाहे ved. Dat. Inf. *einzutauchen* Kâç. zu P. 3,4,14.

अवगुण Adj. *der Vorzüge ermangelnd.* अवगण v. l.

अवगुण्ठन n. 1) *das Verhüllen.* कृतावगुण्ठन Adj. *verhüllt* 312,27. *eingehüllt in* (Instr.). कृतशिरोऽव° Adj. Kâd. 183,10. — 2) *Hülle, Schleier* 314,9. — 3) *eine best. mystische Fingerverbindung.* — 4) **das Kehren.*

अवगुण्ठनवन्त् Adj. *verhüllt, verschleiert* Mâlav. 73,13.

*अवगुण्ठिका f. *Hülle, Schleier.*

अवगूरण n. *das Tosen* Uttarar. 57,11.

*अवगूलिका f. *Hure* Gal.

अवगूहन n. 1) *das Verstecken.* — 2) *das Umfangen, Umfassen.*

अवगृह्य Adj. *trennbar* (Compositum).

अवगोरण n. *das Bedrohen* Gaut. 21,20. Comm. zu Gaim. 324,9 und zu Njâjam. 3,4,19.

*अवगोर्य Adj. *zu bedrohen.*

अवग्रह m. 1) *Hemmniss, Hinderniss.* — 2) *Regenmangel, Dürre.* — 3) *die im* Padapâtha *übliche Abtheilung der* Pada, *Aufhebung des* Saṁdhi Comm. zu Njâjas. 2,2,55. — 4) *die Pause zwischen in solcher Weise abgetheilten* Pada. — 5) *die Silbe* oder *der Laut, nach denen diese Abtheilung erfolgt.* — 6) *ein auf diese Weise abgetheiltes* Pada, insbes. *das vorangehende.* — 7) **natürlicher Zustand.* — 8) **Fluch* (eher *ein best. Fluch*). — 9) **Elephantenstirn.* — 10) **Elephantenheerde.*

*अवग्रहण 1) n. *a*) *das Hemmen, Hindern.* — *b*) *Geringachtung.* — 2) f. ई = गृहावग्रहणी *Thürschwelle* Gal.

अवग्रहशकम् Indecl. Titel eines Pariçishṭa zum SV.

अवग्रहान्तर n. = अवग्रह 4) RV. Prât. 1,6(16).

अवग्राह m. 1) *Hemmniss, Hinderniss (als Fluch). — 2) Dürre Râǵat. 8,1287. — 3) *Elephantenstirn. — 4) *Eimer.

अवग्राहम् Absol. mit Abtheilung der Worte Ait. Br. 2,19.

अवघटरिका f. ein best. musik. Instrument.

*अवघट्ट m. Grube. Vgl. अवघात.

अवघट्टन n. das Berühren, Betasten, Anstossen an.

अवघट्टित n. das Anstossen Hariv. 4720.

अवघर्षण n. das Abreiben.

अवघात m. 1) Schlag. — 2) das Entfernen der Hülsen durch Stampfen in einem Mörser Gaim. 483,8. — 3) *= अवघट्ट Grube. — 4) *grosse Todesgefahr.

अवघातिन् Adj. durch Stampfen (Hülsen) entfernend.

अवघूर्ण Adj. sich hinundher bewegend, schwankend.

अवघोष m. Verkündigung.

अवघ्राण n. das Beriechen, Riechen.

अवघ्रायम् Absol. beriechend Kâtj. Çr. 5,9,13.

अवघ्रेय Adj. zu beriechen.

अवच Adj. der niedere, in उच्चावच.

*अवचक्षणम् Adv. gaṇa गोत्रादि.

अवचक्षे Dat. Inf. zu erblicken von (Instr.) RV. 4,58,5.

अवचलुक N. pr. einer Gegend.

1. अवचन 1) Adj. Etwas nicht ausdrückend Gaim. 1,1,24. — 2) n. das Fehlen einer bestimmten Angabe.

2. अवचन Adj. (f. आ) sprachlos, nicht sprechend.

अवचनकर Adj. Jmds Rath nicht befolgend Spr. 1865.

अवचनीय Adj. nicht zu sagen.

अवचन्द्रमस n. das Verschwinden des Mondes.

अवचय m. das Abpflücken, Lesen.

°अवचर m. Tummelplatz, Gebiet (buddh.).

अवचरन्तिका Adj. f. herabtrippelnd.

अवचायिका f. Lese.

अवचायिन् Adj. abpflückend, lesend.

अवचारण n. das Anwenden (medic.)

अवचूड m. herabhängender Büschel.

अवचूरि und °का f. Glosse, Erklärung.

अवचूर्णन n. das Bestreuen.

अवचूर्णय्, °यति bestreuen. °चूर्णित bestreut.

अवचूल m. = अवचूड Kâd. 126,7. 128,8.

*अवचूलक n. Fliegenwedel.

अवच्छद m. Decke.

अवच्छिन्नत्व n. das Bestimmtsein Nj. K.

*अवच्छुरित und *°क n. lautes Auflachen.

अवच्छेद m. 1) Abschnitt (eines Kleides). — 2) Abschnitt (einer Recitation u. s. w.) Âçv. Çr. 1,2,25. — 3) Trennung, Absonderung. — 4) genaue Bestimmung.

अवच्छेदक Adj. genau bestimmend. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अवच्छेद्य Adj. was getrennt —, gesondert wird.

अवजय m. Ersiegung, Besiegung.

अवज्ञा f. Verachtung, Geringachtung (das Obj. im Loc. oder Gen.). अवज्ञया geringschätzig, so v. a. ganz gleichgültig.

अवज्ञान n. dass.

अवज्ञानगस्तोत्र n. Titel eines Stotra.

अवज्ञेय Adj. zu verachten, gering zu achten.

अवद्योतन n. das Beleuchten.

अवज्वलन n. das Anzünden.

अवट m. 1) Grube. °क्षेम Kâtj. Çr. 8,8,13. — 2) Grube am Körper. — 3) Zahnhöhle. — 4) *Nacken Gal. — 5) *Taschenspieler. — 6) N. pr. eines Mannes.

*अवटकच्छप m. eine Schildkröte in einer Grube, bildlich von einem Manne, der die Welt nicht kennt.

अवटनिरोधन m. eine best. Hölle.

*अवटि m. = अवट Grube.

*अवटीट 1) Adj. (f. आ) herabhängend (von einer Nase), mit einer herabhängenden Nase. — 2) n. eine herabhängende Nase.

अवटु m. oder f. 1) Nacken. — 2) *Grube und *Brunnen. Auch n. — 3) *ein best. Baum.

अवटोदा f. N. pr. eines Flusses.

अवट्य Adj. in einer Grube befindlich.

*अवडङ्ग m. Markt.

*अवण n. = तिलपर्णी Gal.

अवत m. Brunnen.

अवतंस 1) m. n. Kranz, reifenförmiger Schmuck. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. N. pr. eines Berges Ind. St. 10,281.

अवतंसक m. n. 1) = अवतंस 1). Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) Titel einer buddh. Schrift.

*अवतंसन n. Diadem Gal.

अवतंसी Adv. mit कर् als Kranz verwenden Kâd. 162,3.

अवतक्षण n. Zerschnittenes, Häckerling.

अवततधन्वन् Adj. mit abgespanntem Bogen.

*अवतप्तेनकुलस्थित n. das Stehen eines Ichneumons auf erhitztem Boden, bildlich von der Beweglichkeit und Unbeständigkeit eines Menschen.

अवतमस n. abnehmende Finsterniss.

अवतरण n. 1) das Hinabsteigen, — schiessen, — fahren 294,13. — 2) das Zustandekommen, Gelingen Bhâg. 117 (127).

अवतरणमङ्गल n. feierliche Bewillkommnung Kâd. 103,9.

अवतरणिका f. Vorrede, Einleitung.

अवतरम् Adv. weiter weg.

अवतरितव्य n. impers. descendendum.

अवतर्द m. Durchbohrung, Spaltung Kaush. Âr. 1,8.

अवतर्पण n. Linderungsmittel.

अवतान m. 1) Decke von Schlingpflanzen. — 2) Abspannung des Bogens als Bez. der Verse VS. 16,54-63 Çat. Br. 9,1,1,21. 27. — 3) *N. pr. eines Mannes Kâç. zu P. 2,4,67.

अवतापिन् Adj. von oben her von der Sonne erwärmt.

अवतार m. 1) das Herabsteigen, Herabkunft. Insbes. das Herabkommen überirdischer Wesen auf die Erde in veränderter Gestalt, so wie die Erscheinung selbst. — 2) Erscheinung, Offenbarwerdung, das zu Tage Treten. — 3) Gelegenheit zu (Gen.) Çaṁk. zu Bâdar. 4,2,21. — 4) buddh. Blösse. °रं लभ् Jmd beikommen können. — 5) *heiliger Badeplatz, Tîrtha. — 6) Titel eines buddh. Werkes.

अवतारक Adj. auftretend, betretend, in रङ्गाव°.

अवतारण n. 1) das Absteigen—, Herabkommenlassen. — 2) das Ablegen Kâd. 130,17. — 3) das Herabsteigen, — fahren. — 4) *das Verehren. — 5) *das Besessensein. — 5) *Saum eines Kleides.

अवतारप्रादुर्भाव m. Titel eines Werkes.

अवतारमन्त्र m. ein Zauberspruch, mittels dessen man sich aus der Luft herablässt, Kathâs. 20,180.

अवतारवादावली f. Titel eines Werkes.

अवतारसौख्य n. Titel eines Abschnitts im Ṭodarânanda.

अवतारिन् Adj. 1) auftretend, betretend, in रङ्गाव°. — 2) erscheinend. आलोकपथाव° Mâlatîm. 76,13 (68,17). auf der Erde erscheinend als.

अवतितीर्षु Adj. herabsteigen wollend.

*अवतूलय्, °यति = तूलैरवकुष्णाति.

अवतोका Adj. f. die eine Fehlgeburt gemacht hat.

अवत्क n. ein best. Heilmittel. AV. Paipp. 19,8,2 fälschlich अवतक.

अवत्त Partic. von दा, द्यति mit अव.

अवत्तरम् Adv. lieber TS. 4,6,1,2; vgl. jedoch VS. 17,6.

°अवत्तिन् Adj. (in so und so viele Theile) zertheilend.

अवत्सार m. N. pr. eines Mannes.

*अवत्सीय Adj. Kälbern nicht zuträglich.

अवदंश m. 1) Reizmittel, Gewürz, Zukost. — 2) *Meerrettig Nigh. Pr.

अवदत् Adj. nicht redend RV. 10,117,7.

*अवदत्त m. Kind Nigh. Pr.

अवदरण n. *das Aufbrechen, Bersten.*

*अवदाघ m. gaṇa न्यङ्क्वादि.

अवदात Adj. 1) *rein* (eig. und übertr.). — 2) *weiss.* — 3) *klar, deutlich, verständlich.* — 4) **reizend, angenehm.*

*अवदातकर m. *der Mond* Gal.

अवदातता f. *die Weisse* Spr. 7708.

अवदातव्य n. impers. *abzuschneiden* Comm. zu Njâjam. 3,4,35. 6,4,1 und zu Gaim. 1,4,30.

1. अवदान n. 1) *das Abschneiden, Zerstücken, Zerschneiden.* — 2) *Abschnitt, Stück.* °होम Kâtj. Çr. 1,1,16.

2. अवदान n. *Heldenthat.* °शतक n. Titel einer buddh. Legendensammlung.

3. *अवदान m. = अवदाह.

अवदानक n. = 1. अवदान 1) Njâjam. 5,2,6.

अवदानीय Adj. *was einen Abschnitt* oder *Theil bilden soll.*

*अवदान्य Adj. gaṇa चार्वादि.

*अवदाय m. Vop. 26,37, v. l.

अवदार m. *Durchbruch.* °रम् इ *durchbrechen.*

*अवदारक Adj. *grabend.*

अवदारण 1) Adj. *bersten machend, zertrümmernd.* — 2) n. a) *das Zerspalten, Zertrümmern.* — b) *das Aufbrechen, Bersten.* — c) **Spaten.*

*अवदालक m. *eine Art Wels* Gal.

अवदावद Adj. *unbestritten.*

*अवदाह, *°दाहेष्ट und *°दाहेष्टकापथ m. *die Wurzel von Andropogon muricatus.*

अवदेय Adj. *abzutheilen* Comm. zu Njâjam. 1,4,55.

अवदोल m. *das Schaukeln.*

*अवदोह m. *Milch.*

अवद्य 1) Adj. a) *tadelnswerth, schlecht.* — b) **unangenehm.* — 2) n. a) *Tadelnswerthes, Mangel, Unvollkommenheit, Fehler.* — b) *Tadel, Schmähung.* — c) *Schande, Schmach.*

अवद्यगोहन Adj. *Fehler —, Mängel verdeckend* RV.

अवद्यभी f. *Scheu vor Tadel, Ehrgefühl.*

अवद्यवत् Adj. *schmählich, beklagenswerth.*

°अवद्योतक Adj. *verdeutlichend* Comm. zu Njâjas. 5,2,7.

अवद्योतन n. *das Verdeutlichen* Comm. zu Njâjas. 2,1,15.

°अवद्योतिन् Adj. *beleuchtend, verdeutlichend.*

*अवद्रङ्ग m. *Markt.*

1. अवध m. 1) *kein Schlagen* Gaut. 2,42. — 2) *keine Tödtung.*

2. अवध्र Adj. *unzerstörbar.*

अवधर्ष्य Adj. in अनव°.

अवधातव्य n. impers. *aufzupassen, aufzumerken.*

अवधान n. *das Aufpassen, Aufmerksamkeit, Andacht.*

*अवधानिन् Adj. *aufpassend, aufmerkend.*

अवधारक Adj. 1) *begreifend, verstehend* Bhar. Nâṭjaç. 34,98. — 2) *beschränkend* TS. Prât. 22,6.

अवधारण 1) n. a) *Bestätigung, Bejahung.* — b) *genaues Bestimmen, das Beschränken auf etwas Bestimmtes mit Ausschliessung alles Andern.* — 2) *f. आ *Grenze* Gal.

अवधारणीय Adj. 1) *für ausgemacht anzusehen.* — 2) *zu beschränken auf* (Instr.) Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,1. — Vgl. अनव°.

*अवधारितिन् Adj. = अवधारितमनेन.

अवधार्य Adj. 1) *womit man sich vertraut zu machen hat* Spr. 2122. — 2) *zu begreifen, — verstehen,* in दुरवधार्य.

अवधि m. 1) **Aufmerksamkeit.* — 2) *Grenze, Grenzpunkt* Çat. Br. 8,7,2,12. *das Non plus ultra* Prasannar. 57,17. Bâlar. 253,13. Kâd. 139,12. II, 42,14. *Frist, Termin* Bhâvapr. 3,17. Megh. 84. °अवधि Acc. und अवधेम् (nach einem Gen. oder am Ende eines Comp.) Abl. Adv. *bis.* मासत्रयावधि Adv. *drei Monate lang.* — 3) *Umgegend* P. 4,2,124. — 4) **Höhle.* — 5) **Zeit.*

अवधिज्ञानिन् m. Pl. Bez. eines best. Gefolges des Vîra.

अवधित्व n. *das Grenzpunktsein* Comm. zu Taitt. Pr. 4,23.

अवधिमत् Adj. *begrenzt, dessen Grenze bestimmt wird.*

अवधीरण n. und °णा f. *Zurückweisung, Verschmähung.*

अवधीरय्, °यति 1) *zurückweisen, verschmähen, nicht beachten.* — 2) *übertreffen* Spr. 7756. — Mit सम् *nicht beachten* Kâd. 203,16.

°अवधीरिन् Adj. *übertreffend.*

अवधूत 1) m. N. pr. eines Philosophen Ind. St. 14,404. — 2) n. *das Vonsichstossen* MBh. 4,13,27.

अवधूतगीता, अवधूतानुभूति und अवधूतोपनिषद् f. Titel von Werken.

अवधूनन n. 1) *das Schütteln.* — 2) *das Beben* (der Erde) Karaka 1,12.

अवधूलन n. *das Bestreuen* Bhâvapr. 3,89.

अवधूलित Adj. *bestreut.*

अवधृत n. Pl. im Sâṁkhja *die Sinnesorgane* Tattvas. 15.

अवधृति f. = अवधारण 1) b).

अवधृष्य Adj. in अनव°.

अवध्य Adj. *unverletzbar.*

अवध्यता f., अवध्यत्व n. und अवध्यभाव (153, 22) m. *Unverletzbarkeit.*

अवध्यान n. *Geringachtung.*

अवध्यायिन् Adj. 1) am Ende eines Comp. *gering achtend.* — 2) *gering geachtet* Saṁhitopan. 25,2.

अवध्याश्व m. N. pr. fehlerhaft für वध्र्यश्व.

अवध्येय Adj. *gering zu achten* Bhâg. P. 4,13,23.

अवध्र Adj. *unzerstörbar.*

अवध्वंस m. 1) **Bestreuung.* — 2) *Staub, Mehl.* — 3) **in Stich Lassung.* — 4) **Verachtung.*

अवन 1) n. a) *Begünstigung, Gunst.* — b) **Labung, Erquickung.* — c) *Beschützung, Behütung.* — d) **Freude, Wohlgefallen.* — e) **Wunsch.* — f) **Eile.* — 2) *f. ई *Ficus heterophylla* Râgan. 5,56.

अवनक्षत्र n. *das Verschwinden der Gestirne.*

अवनति f. 1) *Niedergang, Untergang* (eines Gestirns). — 2) *Erniedrigung.* — 3) *Parallaxe in Breite.*

अवनद्ध* n. *Trommel.*

अवनम्र Adj. (f. आ) *gebeugt, geneigt.*

*अवनय m. = अवनाय.

अवनयन n. 1) **das Niedersetzen* Gal. — 2) *das Hinabgiessen.*

*अवनाट Adj. (f. आ) und n. = अवटीट.

अवनामिन् Adj. *sich beugend, — neigend.*

*अवनाय m. *Niedersetzung.*

अवनि 1) *Lauf* oder *Bahn eines Flusses, Strombett.* — 2) *Strom, Fluss.* — 3) *die Erde, Erdboden, Platz auf dem Erdboden, Platz überh.* — 4) *Pl. *die Finger.*

अवनिज m. *der Planet Mars.*

अवनिप, °पति, °पाल und °पालक m. *Fürst, König.*

अवनिरुह m. *Baum.*

अवनिसुत m. *der Planet Mars.*

अवनिःसरण n. *das Sichfernhalten von* (Abl.) Lalit. 216,21.

अवनी f. *die Erde.* — Vgl. u. अवन.

अवनीधर und °ध्र m. *Berg.*

अवनीपति und °पाल m. *Fürst, König.*

अवनीय Adj. *abzugiessen.*

अवनीश und °नीश्वर (Varâh. Bṛh. S. 5,27) m. *Fürst, König.*

अवनेग m. *Abwaschung,* in प्रातरवनेग.

अवनेग्य Adj. *zum Abwaschen dienend* Çat. Br. 1,8,1,1.

अवनेज m. *Abwaschung.*

अवनेजन 1) Adj. (f. ई) *abwaschend, zum Abwaschen dienend.* — 2) n. a) *das Abwaschen, Abspülen.* — b) *Waschwasser.*

अवनेज्य in पादावनेज्य.

अवनेय Adj. *abzuführen*.

अवन्त् m. N. pr. eines Mannes.

अवन्त m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛshṭa Hariv. 1,36,25. आवन्त v. l.

अवन्तक m. Pl. N. pr. 1) eines Volkes Varâh. Bṛh. S. 14,12. — 2) einer buddh. Schule.

अवन्ति m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *N. pr. eines Flusses.

अवन्तिका f. 1) *die Stadt* Avantî. ॰खण्ड m. n. Titel eines *Abschnittes* in einem best. Werke. — 2) *die Sprache der* Avanti.

अवन्तिदेव und अवन्तिन् m. N. pr. eines Fürsten.

अवन्तिनगरी f. *die Stadt* Uǵǵajinî Kâd. II,102,11.

अवन्तिपुर 1) n. *a) die Stadt* Uǵǵajinî. — *b)* N. pr. eines von Avantivarman errichteten Heiligthums. — 3) f. ई *die Stadt* Uǵǵajinî.

*अवन्तिब्रह्म m. *ein Brahman bei den* Avanti Kâç. zu P. 5,4,104.

अवन्तिभूपाल m. Bein. des *Fürsten* Bhoǵa.

अवन्तिमातृ und ॰मातृका f. Pl. *die göttlichen Mütter der* Avanti Kâd. II,102,12. 106,7.

अवन्तिवती f. ein Frauenname.

अवन्तिवर्धन m. ein Mannsname.

अवन्तिवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten und eines Dichters.

अवन्तिसुन्दरी f. ein Frauenname.

अवन्तिसेन m. ein Mannsname Kâd. II,103,14.

*अवन्तिसोम m. *saurer Reisschleim*.

अवन्तिस्वामिन् m. N. pr. eines von Avantivarman errichteten Heiligthums.

अवन्ती f. 1) Uǵǵajinî, die Hauptstadt der Avanti. — 2) **eine Fürstin der* Avanti. — 3) N. pr. eines Flusses.

अवन्तीनगर n. = अवन्तिनगरी Kâd. 259,8.

अवन्तीश्वर m. N. pr. eines von Avantivarman errichteten Heiligthums.

अवन्तीसरस् n. N. pr. eines Tîrtha.

*अवन्त्यक m. Pl. AV. Par. 56 wohl fehlerhaft für आव॰.

*अवन्त्यश्मक n. Sg. und m. Pl. *die* Avanti und Açmaka. आवन्त्य॰ v. l.

अवन्ध्य 1) Adj. *nicht unfruchtbar, — fruchtlos, — vergeblich* 97,16. — 2) m. (oder n.) und f. आ N. pr. einer Oertlichkeit. — 3) f. आ **Momordica mixta* Râǵan. 7,183.

अवन्ध्यरूप Adj. *dessen Schönheit nicht vergeblich ist*. Davon Nom. abstr. ॰ता Kumâras. 5,2.

अवपतन n. *das Herabfallen*.

अवपाक Adj. *ohne Netzhaut* (*omentum*) Kâtj. Çr. 21,2,5.

अवपाटिका f. *Zerreissung der Vorhaut*.

अवपात m. 1) *Herabfall, Niederfall*. — 2) *Herabflug*. — 3) *das Sichbegeben auf* Spr. 5563. — 4) *Fanggrube*.

अवपातन n. 1) *das Niederfällen, Niederwerfen, Umwerfen*. — 2) in der Dramatik *eine Scene, in der eine Person erschrocken die Bühne betritt und am Schluss in froher Stimmung die Flucht ergreift*.

अवपात्रित Adj. *von der Gemeinschaft der Geschirre ausgeschlossen*.

अवपाद m. *das Fallen*.

अवपान n. 1) *das Trinken, Trunk*. — 2) *Tränke*.

अवपाशित Adj. *über den eine Schlinge gezogen worden ist*.

अवपीड m. 1) *Druck*. — 2) *ein best. Niese-* oder *Kopfreinigungsmittel*.

अवपीडक m. = अवपीड 2).

अवपीडन 1) n. *a) Druck; das Zudrücken* (des Auges) Comm. zu Njâjas. 3,1,11. — *b) Niesemittel*. — 2) f. आ *Verletzung*.

अवपोथिका f. *Steine u. s. w., die man von den Mauern einer Stadt auf den Feind herabwirft*.

अवप्रज्जन n. *Ende eines Gewebeaufzuges*.

अवबधा f. *Segment der Basis eines Dreiecks*.

अवबन्ध und ॰क m. *Lähmung*, in वर्त्माव॰.

अवबाहुक m. *Krampf im Arm*.

अवबोद्धव्य Adj. *zu beherzigen*.

अवबोध m. 1) *das Wachen, Wachsein*. — 2) *Wahrnehmung, Erkenntniss* 219,21. 289,6.

अवबोधक Adj. *erweckend*.

अवबोधन n. *das Unterweisen, Lehren*.

अवबोधनीय Adj. *zu erkennen an* (Instr.) Kâd. II,53,24.

अवब्रव in अनवब्रव.

अवभङ्ग m. 1) *das Zerbrechen, Entzweigehen*. — 2) *das Einfallen* (der Nase).

अवभञ्जन n. *das Zerbrechen, Abreissen*.

अवभर्जन Adj. *röstend*, so v. a. *zu Nichte machend*.

अवभाषण n. *das Reden*.

अवभास m. 1) *Glanz, Schein, Aussehen*. — 2) *das Erscheinen, Zutagetreten* 285,10. — 3) *Bereich*. श्रवणाव॰ *des Hörens* (buddh.)

अवभासक Adj. *erhellend, zur Erscheinung bringend* 289,12. Davon Nom. abstr. ॰त्व n. 259,6. 260,1.

अवभासकर m. N. pr. eines Devaputra Lalit. 346,10.

अवभासन n. 1) *das Scheinen* Bhâvapr. 1,69. — 2) *Erscheinen, Zutagetreten*. — 3) *das Erhellen, Erleuchten* 281,16.17.

*अवभासनशिखिन् m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

अवभासप्रभ m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* (buddh.).

अवभासप्राप्त m. N. pr. einer Welt (buddh.).

अवभासिन् Adj. 1) *glänzend, schimmernd* 219,26. — 2) *erhellend, zu Tage treten lassend*. Davon Nom. abstr. ॰सिता f. Njâjam. 1,1,17.

अवभास्य Adj. *zu erleuchten, erleuchtet werdend* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,28.

अवभृति f. N. pr. eines Flusses.

अवभृथ (॰भृथ AV.) m. 1) *Reinigungsbad für die Opfernden und die gebrauchten Gefässe*. ॰थेष्टि f. Lâṭj. 2,12,9. Kâtj. Çr. 19,5,12.7,12. ॰स्नपन n. ॰सामन् n. Name eines Sâman Lâṭj. 2,12,1.7. ॰न्यङ्ग m. 5,1,8.10. 10,12,1. ॰न्यङ्गस्थान 5,4,6. — 2) *Ende*. जीविताव॰ *Lebensende* Gobh. 1,3,13.

अवभेदक und ॰भेदिन् Adj. *zerspaltend*.

अवभ्र in अनवभ्र.

*अवभ्रट Adj. (f. आ) und n. = अवटीट.

अवम 1) Adj. (f. आ) *a) der unterste* (örtlich und im Range). अवमतम *der allerniedrigste* Maitr. S. 4,7,6. — *b) der nächste* (zeitlich und dem Verhältnisse nach). — *c) der letzte, jüngste*. — *d)* nach einem Zahlwort *um — weniger*. — 2) m. Pl. Bez. *best. Manen* Tâṇḍja-Br. 1,5,9. Lâṭj. 2,5,14. — 3) n. *ein bei der Zeitausgleichung auszuscheidender Tag* Comm. zu Golâdhj. 4,12. gew. Pl. *der Unterschied zwischen einem Mond- und einem* Sâvana-*Monat; insbes. der zu 24 Stunden angewachsene Unterschied, welcher bei der Ausgleichung abgezogen wird*. ॰दिवस m. Comm. zu Ârjabh. 3,6 und ॰रात्र m. Ind. St. 10,309 dass.

*अवमताङ्कुश m. *ein hartnäckiger Elephant, der des Hakens spottet*.

*अवमति m. *Herr, Gebieter*.

अवमन्तृ Nom. ag. *Verächter, verachtend*, mit Acc. Bâlar. 110,6.

अवमन्तव्य Adj. *gering zu achten, zu verachten*.

अवमन्थ und ॰क m. *eine Beulenkrankheit*.

अवमन्यक Adj. *gering achtend, verachtend, verschmähend* 101,17.

अवमर्द m. 1) *Aufreibung, hartes Mitnehmen*. — 2) *eine best. Art von Eklipse*. — 3) N. pr. einer Eule.

अवमर्दन 1) Adj. *aufreibend, hart mitnehmend*. — 2) n. *a) das Reiben*. — *b) das Aufreiben, hartes Mitnehmen*.

अवमर्दिन् Adj. *aufreibend, hart mitnehmend*.

अवमर्श m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Berührung*. — 2) *das Bedenken, Erwägung*.

अवमर्शन 1) n. = अवमर्श 2). — 2) *f. आ *Verwünschung* Gal. (अवमर्षणा).

अवमर्शम् Absol. *unter Berührung* Çat. Br. 1,2,5,24.26.

अवमान m. (adj. Comp. f. आ) *Geringachtung; Schimpf, Schande.*

अवमानन n. und °ना f. *Geringachtung, Verachtung; Beschimpfung* Bâlar. 57,5.

अवमानिन् Adj. *gering achtend, verachtend, verschmähend.* Davon Nom. abstr. °निता LA. 30,3.

अवमान्य Adj. *gering zu achten, zu verachten.*

अवमार्जन n. 1) *das Abwischen, Wegkehren.* — 2) *das Abgeriebene, Abgestreifte.*

अवमुक्तशैव s. अविमुक्त°.

अवमूत्रण n. *das Bepissen* Karaka 1,18.

*अवमूर्धशय Adj. *mit herabhängendem Kopfe ruhend.*

अवमृश्य Adj. in अनवमृश्य.

अवमेहन n. *das Bepissen.*

अवमोचन n. *Station, Aufenthaltsort.*

अवमोटन (f. ई) und °टिन् Adj. *verdrehend* Bhâvapr. 4,157.

अवयजन n. 1) *Sühnung, Reinigung.* — 2) *Sühnungsmittel* Tâṇḍja-Br. 1,6,10.

अवयव m. (adj. Comp. f. आ) *Glied, Theil.*

अवयवधर्म m. *die Anwendung von pars pro toto* 230,19.

अवयवयोग Adj. (f. आ) *in der Beziehung von «ein Theil davon» stehend.*

अवयवरूपक n. *ein Gleichniss, in dem aus den verglichenen Theilen zu bestimmen ist, womit das Ganze verglichen wird,* 251,24.

अवयवशस् Adv. *gliedweise, Theil für Theil* Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,15.

अवयविन् Adj. *aus Gliedern* oder *Theilen bestehend;* Subst. *ein Ganzes.*

अवयविरूपक n. *ein Gleichniss, in dem aus dem verglichenen Ganzen zu bestimmen ist, womit die einzelnen Theilen verglichen werden,* 251,28.

अवयवी Adv. mit भू *zu einem Bestandtheile werden* Comm. zu Mṛkkh. 3,16. fgg.

*अवयस = आवयस fehlerhaft für अयवस und आयवस.

अवयाज् (nur Nom. °याः, viersilbig zu sprechen) f. *Opferantheil.*

*अवयात n. N. pr. eines Tîrtha gaṇa धूमादि in der Kâç.

अवयातृ Nom. ag. *Abwender, Besänftiger.*

अवयातहेळस् Adj. *dessen Groll besänftigt ist.*

अवयान 1) *das Heruntergehen.* — 2) *Rückzug* Lalit. 178,16. — 3) *Besänftigung.*

अवयास m. N. pr. eines Plagegeistes in Jama's Welt.

अवयुन Adj. *unkenntlich, dunkel.*

अवर 1) Adj. (f. आ) a) *der untere.* Compar. अवरतर. — b) *niedrig, gering, wenig geachtet.* — c) *näher.* — d) *der hintere, nachstehend, nachfolgend, später, jünger.* — e) *vorangehend* (mit Abl.). — f) *westlich.* — 2) f. आ a) *Nachgeburt.* — b) **Hintertheil eines Elephanten.* — c) *Bein. der Durgâ. — 3) n. a) am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *das Mindeste, das niedrigste Maass, der niedrigste Betrag.* त्र्यवरम् Adv. *wenigstens dreimal.* — b) **Hintertheil eines Elephanten.*

अवरङ्गसाह् m. N. pr. *Aurungzeb.*

अवरज 1) Adj. (f. आ) a) *niedrig geboren.* — b) *nachgeboren, jünger.* — 2) m. a) *ein* Çûdra. — b) *jüngerer Bruder* (mit Abl.). — 3) f. आ *jüngere Schwester.*

*अवरतस् Adv. *unterhalb* u. s. w.

*अवरति f. *das Nachlassen, Aufhören.*

अवरपर 1) Adj. (f. आ) *vorangehend und nachfolgend* Ait. Âr. 327,5.4 v. u. — 2) °रम् Adv. *nach —, auf einander.*

अवरपुरुष m. *Nachkomme* Khând. Up. 4,11,2.

अवरवयस् Adj. *jünger an Jahren* Âpast.

1. अवरवर्ण m. *niedrige —, verachtete Kaste.* °ज = 2. अवरवर्ण.

2. *अवरवर्ण und *°क *ein* Çûdra.

*अवरव्रत m. *die Sonne.*

अवरशैल m. 1) *der westliche Berg.* °संघाराम m. Name eines darauf belegenen *Klosters.* — 2) Pl. Name einer buddh. Schule.

*अवरस्तात् Adv. = अवरतस्.

अवरस्पर Adj. *der hintere voran, verkehrt.*

*अवरह्रस n. P. 5,4,81.

अवरार्ध 1) m. a) *Untertheil.* °र्धम् Adv. *von unten her.* — b) am Ende eines adj. Comp. *das Mindeste, Minimum.* — 2) °म् Adv. *mindestens.*

अवरार्ध्य 1) Adj. a) *auf der unteren (näheren) Seite befindlich.* — b) *von unten anfangend.* — c) *die mindeste Zahl seiend* Lâṭj. 9,11,4. — 2) am Ende eines adj. Comp. *das Mindeste, Minimum.*

अवरावपतन n. *das Abgehen der Nachgeburt* Pâr. Gṛhj. 1,16,2.

अवरावर Adj. *der allerniedrigste* R. 5,53,24. 69,21.

*अवरिका f. = अवारिका.

*अवरीण Adj. *getadelt.*

अवरीयस् m. N. pr. eines Sohnes des Manu Sâvarṇa.

अवरुण्य Adj. *nicht* Varuṇa *gehörig, nicht ihm verfallen* Çat. Br. 3,2,4,18. 6,4,2,8. 5,2,13.

अवरूढि f. *Erlangung, Erreichung.*

अवरूढिका f. *eine Frau im Harem* Râgat. 7,726.

अवरूप Adj. (f. आ) *ungestalt, ausgeartet.*

अवरेण Instr. Praep. *unter,* mit Acc.

अवरोकिन् Adj. (weiss) *durchscheinend,* d. i. *weiss gefleckt.*

अवरोक्त Adj. *zuletzt genannt* Kâtj. Çr. 1,10,5.

अवरोचक m. *Mangel an Appetit.*

1. अवरोध m. 1) *Bewegung nach unten, Senkung.* — 2) *Senker, Wurzeltrieb.*

2. अवरोध m. 1) *Hemmung, Unterdrückung, Beseitigung.* — 2) *Störung, Beeinträchtigung.* — 3) *Einsperrung* Âpast. 1,9,25. *Gefangensetzung* Chr. 214,5. — 4) *Einschliessung, Belagerung.* — 5) *Gewinnung, Erlangung* Njâjam. 1,2,6. — 6) **Verbergung.* — 7) *Harem,* Pl. *die Frauen eines Harems.* — 8) **Palast eines Fürsten.*

3. अवरोध Suçr. 1,89,4. 90,3 fehlerhaft für अवबोध.

अवरोधक Adj. *im Begriff einzuschliessen, zu belagern* (mit Acc.).

अवरोधगृह n. Sg. und Pl. *Harem.*

1. अवरोधन n. *absteigende Bewegung, das Absteigen.*

2. अवरोधन n. 1) *Einschliessung, Belagerung.* — 2) *das Einsperren* Âpast. 2,28,4. — 3) *verschlossener Ort, innerstes Heiligthum.* — 4) n. *Harem,* Pl. *die Weiber eines Harems* Spr. 2418.

अवरोधशिखण्डिन् m. *Hauspfau* Kâd. 93,22.

*अवरोधिक m. *Aufseher in einem Harem.*

°अवरोधिन् Adj. *einschliessend, verdeckend* Kâd. II,88,24.

अवरोपण n. *das Pflanzen.*

अवरोह m. 1) **das Herabsteigen.* — 2) *absteigendes Verhältniss, Herabstimmung; Uebergang von einem höhern Tone zu einem tiefern* Comm. zu Mṛkkh. 44,14.15. — 3) **das Aufsteigen.* — 4) *Luftwurzel* (des indischen Feigenbaums). — 5) **Himmel.*

*अवरोहक 1) m. in अश्वाव°. — 2) f. °हिका *Physalis flexuosa L.*

अवरोहण 1) Adj. (f. ई) *herabsteigend.* — 2) n. a) *das Herabsteigen, Sichherablassen von.* — b) *absteigendes Verhältniss, Herabstimmung; Uebergang von einem höhern Tone zu einem tiefern* Comm. zu Mṛkkh. 44,14.15. — c) *Absteigeort.*

*अवरोहद्रु m. *Ficus infectoria Willd.* Gal.

अवरोहवत् Adj. *mit Luftwurzeln versehen.*

*अवरोहशाखिन् m. *Ficus infectoria* Râgan. 11,125.

*अवरोहितीय Adj. von अवरोहित.

अवरोहिन् 1) *niedersteigend* Varâh. Bṛh. 8,6. *ab-*

steigend (von Tönen) S. S. S. 34. — 2) *m. *indischer Feigenbaum.*

अवर्चस् Adj. *energielos, schwächlich.*

अवर्जनीय Adj. *unvermeidlich.* Davon Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. (Gaim. 6,4,17. Comm. zu Njâjas. 2,1,22).

अवर्जुषी Adj. f. *nicht vorenthaltend.*

1. अवर्ण m. *Vorwurf, Tadel.* °भाज् Adj. Riǵat. 8,614.

2. अवर्ण m. *der Laut* अ *oder* आ.

3. अवर्ण Adj. 1) *keine Erscheinungsform habend.* — 2) *farblos.*

अवर्णसंयोग m. *kein Zusammenhang mit einer Kaste* Âpast.

अवर्ण्य Adj. 1) *nicht zu beschreiben* Âtmopan. 3. — 2) *nicht auszusagen, — zu prädiciren* Comm. zu Njâjas. 5,1,4.

अवर्ण्यसम m. *ein best. Sophisma, das auf der Verwechselung des zu beweisenden mit dem beweisenden Beispiele beruht,* Njâjas. 5,1,4. Sarvad. 114,10.

अवर्तमान Adj. *im Augenblick nicht vorsichgehend, nicht gegenwärtig.*

अवर्ति f. *Herabgekommenheit, Mangel, Noth.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Z. d. d. m. G. 29,183.

अवर्त्र Adj. *ungedämmt, ungehemmt.*

*अवर्धमान (संज्ञायाम्) gaṇa चार्वादि.

अवर्मन् Adj. *ohne Rüstung.*

*अवर्य्, °यति Denom. von अवर्.

अवर्ष und °षा (Spr. 729) n. *Mangel an Regen, Dürre.* अवर्षा f. MBh. 13,94,33, das nach dem Comm. gleichbedeutend sein soll, ist verdächtig; vgl. ebend. 93,30.

अवर्षशतिक Adj. *noch nicht hundert Jahre alt.*

अवर्षुक Adj. *nicht regnend.*

अवर्ष्य Adj. *bei regenlosem Wetter thätig.*

*अवलक्ष Adj. *weiss.*

अवलगित n. *ein Hors d'oeuvre im Prolog.*

अवलग्न m. n. *Taille.*

*अवलत्तिका f. (?) Uǵǵval.

अवलम्ब 1) Adj. (f. आ) *herabhängend.* — 2) m. *a) das Hängen an* Megh. 69. — *b) Halt, Stütze* Spr. 6641, v. l. 7740. — *c) *senkrechte Linie.*

अवलम्बक 1) m. *Senkrechte* Ârjabh. 4,23. Comm. zu 2,13. Bîǵag. 113. — 2) n. *ein best. Metrum.*

अवलम्बन 1) Adj. (f. ई) *sich an Etwas hängend* Bhâvapr. 1,35.36. — *haltend, — lehnend.* — 2) n. *a) das Herabhängen.* — *b) das Hängen —, Sichanhalten —, Sichheften an, Sichstützen auf* (eig. und übertr.). — *c) Halt, Stütze.* — *d) das Verweilen, Bleiben.*

अवलम्बितव्य Adj. *woran man sich zu halten hat* 159,9.

अवलम्बिन् Adj. 1) *herabhängend, sich neigend.* — 2) *sich haltend an, — stützend —, — lehnend auf* (eig. und übertr.), *beruhend auf, abhängig von* Çaṁk. zu Bâdar. 3,3,52. — 3) *sich befindend an.*

*अवलिन्द m. = उपरिकुटी.

अवलिप्तता f. und °लिप्तत्व n. *Hochmuth.*

अवलिप्स m. Bez. *eines best. Amulets* AV. Paipp. 1,14,4.

*अवलीढा f. *Geringachtung.*

अवलीला f. *Scherz, Spiel.* Instr. so v. a. *mit der grössten Leichtigkeit.*

अवलुञ्चन n. 1) *das Ausreissen.* — 2) *das Zerreissen, Aufgehen* (einer Naht).

अवलुण्ठन n. *das Berauben.*

अवलुम्पन n. *Ansprung, Ansatz* MBh. 1,140,45.

अवलेख 1) m. *Abschabsel.* — 2) f. आ *das Zeichnen, Malen.*

अवलेखन 1) n. *das Bürsten, Kämmen* Sâmavidh. Br. Gaut. 9,32. Âpast. — 2) f. ई *Bürste, Kamm.*

अवलेप m. 1) *Klebrigkeit* Trik. Suçr. 1,155,1. — 2) **Salbe, Teig* H. an. Med. — 3) **Schmückung.* — 4) *Hochmuth.*

अवलेपन n. 1) *Salbe* Ṛtus. 5,5. — 2) *hochmüthiges Benehmen.*

अवलेह m. 1) *das Ablecken.* — 2) *Extract* (Mat. med. 10), *Latwerge, Paste mit Zucker u. s. w.*

अवलेहक 1) *Adj. *beleckend.* — 2) f. °हिका = अवलेह 2).

अवलेहन n. 1) *das Belecken* Spr. 5748. — 2) *Paste u. s. w.* Bhâvapr. 2,20.

अवलेहिन् Adj. *leckend, Leckermaul.*

अवलोक m. 1) *Betrachtung, Beschauung, Musterung.* — 2) *Blick.* — 3) *Gesichtskreis.* °केषु नारीणाम् *im Angesicht von Frauen.* °मार्ग m. dass. — 4) Titel eines Werkes, = दशरूपावलोक Hall in der Einl. zu Daçar. 3. 4.

अवलोकक Adj. *spectaturus* (mit Acc.).

अवलोकन 1) n. *a) das Sehen, Erblicken, Gewahrwerden.* — *b) das Betrachten, Beschauen, Mustern.* — *c) Blick.* — *d) Ansehen, Aussehen.* — 2) f. आ *aspectus* (planetarum) Varâh. Bṛh. S. 5,62.

अवलोकनीय Adj. *betrachtenswerth* Lalit. 59,11.

अवलोकयितर् Nom. ag. *Betrachter, Beschauer* 261,22. 24.

अवलोकयितव्य Adj. *zu beobachten* Varâh. Bṛh. S. S. 7, Z. 13.

अवलोकित 1) m. *a) ein best. Tact* S. S. S. 235. — *b)* = अवलोकितेश्वर. — 2) f. आ ein Frauenname. — 3) n. *das Hinschauen.*

अवलोकितक n. *das Hinsehen.* Instr. *hinsehend* Bâlar. 148,4. 227,9.

अवलोकितव्रत m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

अवलोकितेश्वर m. N. pr. eines Bodhisattva Kâd. 234,21 (आर्याव° zu lesen).

अवलोकिन् Adj. *schauend, blickend auf.*

अवलोक्य Adj. *anzusehen.*

अवलोगित n. *eine Art* Prastâvanâ Çâk. ed. Premak. 3, Note. Vgl. अवलगित.

अवलोप m. *Unterbrechung, Störung.*

*अवलोप्य Adj. *abzureissen.*

अवलोभन in अनवलोभन.

*अवलोम Adj. P. 5,4,75.

*अवल्क m. *Gymnema sylvestre* Nigh. Pr.

अवल्गुज m. *Vernonia anthelminthica Willd.*

अवल्गुली f. *ein best. giftiges Insect.*

अववद् in दुरववद्.

अववदन n. *übles Nachreden.*

अववदितर् Nom. ag. *der das letzte Wort hat, der Entscheidende.*

अववर्तिन् Adj. *wiederkehrend.*

अववर्षण n. *das Beregnen.*

अववाद m. 1) **üble Nachrede.* — 2) **Befehl.* — 3) **Vertrauen.* — 4) *Unterweisung* Lalit. 307,7.

अवव्रश्च m. *abgetrenntes Stück.*

अवश Adj. (f. आ) 1) *keinem fremden Willen unterthan, unabhängig, frei, sich frei gehen lassend.* — 2) *keinen eigenen Willen habend, wider Willen gehorchend, invitus* 125,1. 135,9.

अवशग Adj. *nicht in Jmds* (Gen.) *Gewalt stehend* 184,2.

अवशंगम n. *ein best.* Saṁdhi.

अवशस् f. *unrechtes Verlangen.*

अवशा f. *Nichtkuh, schlechte Kuh.*

अवशातन n. *das Welken, Einschrumpfen.*

अवशित्व n. *das sich nicht in der Gewalt Haben* MBh. 14,36,15.

अवशिन् Adj. *seines Willens nicht mächtig, invitus* Spr. 5800. *unselbständig* Âpast.

अवशिरस् Adj. *mit dem Kopf nach unten.*

अवशिष्टक n. *Ueberbleibsel, Rest.*

अवशीर्षक Adj. = अवशिरस्.

अवशेष n. *Ueberbleibsel, Rest.* भस्माव° Adj. *von dem nur Asche übrig geblieben ist* Spr. 7626. पीताव° Adj. *bis auf einen kleinen Rest ausgetrunken* Spr. 3123. कृताव° Adj. Chr. 299,21. Davon Nom. abstr. अवशेषता f.

°अवशेषम् Absol. *bis* (excl.) *auf* Benf. Chr. 188,14.

अवशेष्य Adj. *übrig zu lassen, zu bewahren.*

अवश्यकर्मन् n. *nothwendige Verrichtung* Ait. Âr. 410,8.

अवश्यभाविन् Adj. *was nothwendig erfolgen muss* Spr. 670.

अवश्यम् und अवश्य° (insbes. vor einem Partic. fut. pass.) *nothwendig, jedenfalls, durchaus.*

अवश्यंभाव m. *Nothwendigkeit* Comm. zu Kâtj. Çr. 38,2 v. u. Vielleicht richtiger अवश्यभाव.

अवश्यंभाविन् Adj. vielleicht unrichtig für अवश्यभा°. Davon Nom. abstr. °वित्व n. Bhâvapr. 2,167 und °विता f. Comm. zu Mṛkkh. 163,25.

*अवश्यविषय m. *Gattin* Gal.

*अवश्या f. *Reif, pruina.*

अवश्याय m. 1) dass. 132,25. Kâd. 28,16. — 2) **Hochmuth.*

*अवश्यायपट m. *eine Art Zeug.*

*अवश्यायबिन्दु m. *Reiftropfen,* so v. a. *Unding.*

अवश्रपण n. *das vom Feuer Nehmen.*

अवश्व॑से (so wohl zu lesen) Dat. Inf. *um wegzublasen* AV. 4,37,3.

अवषट्कार (Kâtj. Çr. 5,10,7) und अ॑वषट्कृत (Çat. Br. 4,6,7,6) Adj. *ohne Ruf* वषट्.

अवष्टभ्य Adj. *aufzuhalten, festzuhalten.*

अवष्टम्भ m. 1) *das Sichaufstützen, Sichanlehnen an.* — 2) *das Greifen zu Etwas, Anwendung* Pańkat. 21,20.24. Sâh. D. 333,19. — 3) *Entschlossenheit, Muth.* — 4) **Anfang.* — 5) **Uebung im Bogenschiessen* Gal. — 6) **Pfosten.* — 7) **Gold.*

अवष्टम्भन n. = अवष्टम्भ 2).

अवष्टम्भमय Adj. *von Entschlossenheit —, von Muth zeugend* Ragh. 3,53.

*अवष्वाण m. *geräuschvolles Essen.*

1. अ॑वस् n. 1) *Förderung, Gunst, Beistand.* — 2) *Labung, Erquickung.* — 3) *Lust, Behagen.* — 4) *Lust, Verlangen, Wunsch.*

2. अव॑स् (vor म einmal अवर्) 1) Adv. *herab.* — 2) Praep. *a) herab von,* mit Abl. und Instr. — *b) unter,* mit Instr.

अवसँ n. *Nahrung, Zehrung, Wegzehrung.* पद्व॑त् so v. a. *das Vieh.*

*अवसक्थि f. (Gal.) und °का (Gaut. 2,14) f. *ein Tuch, welches beim Sitzen über die Lenden geschlagen wird.* °कां कर् *ein Tuch über die Lenden schlagen.*

*अवसंचद्य Adj. *zu meiden* Mahâbh. 2,405,*a.*

अवसज्ञन n. *die über die Schulter hängende Brahmanenschnur.*

*अवसथ m. 1) *Wohnung.* — 2) *Dorf.* — Vgl. आवसथ.

अवसन्नता f. *Verlegenheit, Rathlosigkeit.*

अ॑वसभ Adj. (f. आ) *von einer Versammlung ausgeschlossen.*

अवसर m. 1) **Regen.* — 2) *Gelegenheit, Veranlassung, günstiger Augenblick* 176,7. — 3) *das am Platze Sein, das irgendwobei Zuthunhaben.* — 4) *Jmds Reihe.* — 5) = मन्त्रभेद. — 6) **Jahr.* — 7) N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,217.

अवसर्ग m. 1) *das Loslassen,* in अनवसर्ग. — 2) **Willensfreiheit.*

अवस॑र्जन n. *Lösung.*

*अवसर्प m. *Späher.*

अवस॑र्पण n. 1) *das Herabsteigen; der Ort, von dem Jmd herabgestiegen ist.* — 2) *das auf die Strasse Gehen.*

अवसर्पिन् 1) Adj. *eine Abnahme bewirkend* VP. 2,4,13. — 2) f. °णी *eine herabsteigende Zeitperiode* Ârjabh. 3,7.

अवसलवि Adv. = अपसलवि.

अवसवि Adv. *nach links hin.*

*अवसव्य Adj. *nicht der linke, der rechte.*

अ॑वसा 1) *Rast, Einkehr,* in अनवस. — 2) *Lösung, Befreiung.*

अवसात॑र् Nom. ag. *Löser, Befreier.*

अवसाद m. 1) *das Sichsenken* Suçr. 1,109,8. — 2) *das Sinken, Abnahme.* — 3) *Abnahme der Kräfte, Mattigkeit.* — 4) *Niederlage* Mâlav. 12,14. — 5) **das Sinken des Muths, Rathlosigkeit.*

अवसादक Adj. *zum Sinken bringend, vereitelnd.*

अवसादन n. 1) *das Entmuthigen.* — 2) *Gedrücktheit* Karaka 3,1. — 3) *künstliche Erzeugung von Schorf.*

*अवसादिनी f. *eine best. Pflanze* Gal.

1. अवसा॑न n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Ort der Einkehr, Ruheort.* — 2) *das zu Ende Gehen, Schluss, Ende.* — 3) *Lebensende, Tod.* — 4) **Grenze.* — 5) *Ende eines Wortes; der letzte Bestandtheil eines Compositums; Ende eines Satzes, Pause.* — 6) *Ende einer Verszeile* und *die dadurch gebildete Verszeile selbst.* — 7) *N. pr. einer Oertlichkeit.

2. अ॑वसान Adj. *unbekleidet.*

°अवसानक Adj. (f. °निका) *sein Ende erreichend —, absterbend mit.*

अवसानद॑र्श Adj. 1) *auf seinen Bestimmungsort* oder *Aufenthalt blickend.* — 2) *das Ende von* (Gen.) *schauend* Tâṇḍja-Br. 11,5,19.

अवसानभूमि f. *Höhepunkt, das Non plus ultra* Kâd. 139,14.

°अवसानिक Adj. *den Schluss von Etwas bildend.*

अवसान्य॑ Adj. *zur Verszeile gehörig.*

*अवसाम P. 5,4,75.

अवसाय m. 1) *das Haltmachen, Sichniederlassen,* in यत्रकामावसाय. — 2) **Beschluss, Ende.* — 3) **Rest.* — 4) **Beschluss, Entscheidung.*

°अवसायिन् Adj. *Halt machend, sich niederlassend.*

अवसित n. *Wohnplatz.*

अवसितत्व n. *das Abgemachtsein* Çaṁk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 182.

अवसिति f. *Schluss, Ende* Ind. St. 8,322.

अवसेक m. 1) *Begiessung, Guss.* — 2) *Einspritzung* (eines Klystiers) Suçr. 2,201,10. — 3) *Blutentziehung* (durch Blutegel) Suçr. 1,41,21 (Chr. 217,29).

*अवसेकिम m. *eine Art Gebäck.* *°सेकित Gal.

अवसेचन n. 1) *das Begiessen.* — 2) *das Baden.* — 3) *Wasser zum Begiessen.* — 4) *das Aufstreuen.* — 5) *das Blutentziehen.*

अवसेय Adj. 1) *zu erschliessen, — errathen* Comm. zu Kâvjâd. 2,72. — 2) *zu erlernen* Comm. zu Ârjabh. S. 2, Z. 11 fgg.

अवस्कन्द m. *Ueberfall, Angriff.* स्कन्दावस्कन्ददायिन् Adj. Bâlar. 109,16.

अवस्कन्दन n. 1) *das Herabsteigen.* — 2) **das Baden.* — 3) *Beschuldigung.*

अवस्कन्दिन् Adj. 1) *bespringend* Çat. Br. — 2) *angreifend.*

*अवस्कन्दीय Adj. v. l. im gaṇa गह्वादि in der Kâç.

अवस्कर m. 1) **Excremente.* — 2) **Schamtheile* — 3) *Ort, wohin die Unreinigkeiten getragen werden; Abtritt.* — 4) * = अपस्कर *Wagentheil* Gal.

*अवस्कारक m. etwa *Spulwurm.*

अवस्करमन्दिर n. *Abtritt.*

अवस्कव॑ m. *ein best. Wurm.*

अवस्तरण n. 1) *das Bestreuen.* — 2) *Bettdecke* Âpast.

अव॑स्तात् 1) Adv. *a) unten.* — *b) diesseits, vorher.* — 2) Praep. mit Gen. *a) unter.* — *b) westlich von* Çulbas. 3,90.

अव॑स्तात्प्रपदन Adj. *wohin man von unten her gelangt.*

अवस्तार m. *Streu.*

अवस्तु n. 1) *werthlose Sache.* — 2) *Unding, das Unreale* 258,3.9. 274,5. Dazu Nom. abstr. °त्व n.

अवस्त्र Adj. *unbekleidet.* Davon Nom. abstr. °ता f. MBh. 3,62,16.

अवस्थ॑ 1) m. *penis.* — 2) f. आ॑ *a) das Erscheinen vor Gericht.* — *b) Bestand.* — *c) Lage, Lebenslage, Zustand, Verhältniss.* — *d) Grad, Stufe, Altersstufe.* — *e)* in der Dramatik *ein einzelner Erfolg, der alle übrigen nach sich zieht.* — *f) vulva.*

अवस्थातव्य n. impers. *zu verbleiben, sich aufzuhalten* Kâd. II,31,6.

अवस्थान n. 1) *das Auftreten* R. 5,5,18. — 2) *Stellung, Lage* Pańkat. 9,14. — 3) *das Weilen, Verweilen, Verharren* 284,25. 285,9. Sâh. D. 75,2. —

4) *das Standhalten, Bestand.*

अवस्थापन n. *das Ausstellen* (von Waaren).

अवस्थापिन् Adj. 1) *einen Platz einnehmend, sich aufhaltend in* Kād. II,49,8. *aufgestellt.* — 2) *in einem best. Zustande verharrend* Çaṁk. zu Bādar. 2,2,19. Dazu Nom. abstr. °पित्व n. ebend.

अवस्थावन् Adj. *Stand haltend* TS. 5,5,10,2. 4.

अवस्थासंग्रह m. Titel eines Werkes.

अवस्थिति f. 1) *Aufenthalt.* — 2) *das Verbleiben, Verharren.*

अवस्थितिचापल n. *Unbeständigkeit* Spr. 5563.

अवस्पर्तर् Nom. ag. *Erretter* Ṛv.

अवस्फूर्जथु m. *das Rollen des Donners* Kāṇ. 5,2,9, v. l.

अवस्फोटन n. *das Knacken mit den Fingern* Gaut. 2,15. 9,51.

अवस्यन्त् Partic. *Beistand suchend.*

*अवस्यन्दन n. und davon Adj. *°नीय gaṇa गहादि.

अवस्यन्दित n. in der Dramatik *das Umdeuten der eigenen Worte.*

*अवस्यन्दी f. und davon Adj. *°य gaṇa गहादि Kāç. zu P. 4,2,138.

अवस्यु 1) Adj. *Beistand* oder *Gunst suchend.* Auch °स्यू. — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

अवस्रंसस् Abl. Inf. *vor Herabfall, ne decidat* Ṛv. 2,17,5.

अवस्वत् Adj. *strebend, begierig.*

*अवह m. *kein Weg* Gal.

अवहनन n. 1) *das Dreschen, Aushülsen* 229,1. — 2) *Lunge.*

अवहर्तर् Nom. ag. *der niederschlägt, abwehrt, vertreibt.*

अवहरण n. *das Wegwerfen.*

अवहसन n. *das Verlachen, Verspotten.*

*अवहस्त m. *Rücken der Hand.*

अवहार m. 1) *Zurückziehung der Truppen, Einstellung des Kampfes.* — 2) *Aufschiebung, Hinausschiebung.* — 3) **Einladung.* — 4) **Dieb.* — 5) **ein best. grosses Wasserthier.* — 6) * = धर्मान्तर. — 7) * = अपनेतव्यद्रव्य oder उपनेतव्य°.

*अवहारक m. = अवहार 5).

अवहारिक n. *Beute.*

अवहार्य Adj. 1) *der anzuhalten ist, Etwas* (Acc.) *zu erstatten, — bezahlen.* — 2) *was man erstatten lassen muss.*

*अवहालिका f. *Hecke, Zaun.*

अवहास m. 1) *Scherz, Spass.* — 2) *Verspottung, Spott.*

अवहास्य Adj. *zu verspotten, dem Spotte ausgesetzt, lächerlich.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अवहित Partic. von धा, दधाति mit अव.

अवहितपाणि Adj. *Etwas in der Hand haltend* Āpast.

अवहित्थ 1) m. *eine best. Stellung der Hände.* — 2) n. und f. आ *das Verbergen einer inneren Aufregung.*

अवहित्थक m. = अवहित्थ 1).

अवहेल *n. und f. °ला *Geringschätzung.* °हेलया so v. a. *mit der grössten Leichtigkeit, ohne alle Anstrengung.* बिसकाण्ड° *mit einer Leichtigkeit, als wenn es ein Lotusstengel wäre.*

अवहेलन* n. *Geringschätzung.* f. ना dass. Spr. 7043 (Conj.).

अवह्वर in अनवह्वर.

अवांश m. *penis* Sāmav. Br. 2,6,11.

अवाक् von अवाच् und अवाञ्च्.

अवाका f. *die untere Eihaut* (?) TS. 4,6,1,1.

अवाकिन् Adj. *nicht redend.*

1. अवाक्क Adj. *sprachlos.*

2. अवाक्क Adj. (f. आ) *abwärts gerichtet.*

*अवाक्पुष्पी f. *Anethum Sowa Roxb.*

अवाक्फण Adj. *mit der Haube nach unten* (Schlange) LA. 83,9.

अवाक्फल Adj. *schlimme Folgen habend* MBh. 2,63,6.

अवाक्यशेष m. *kein weggebliebenes Wort* Gaim. 1,3,13.

अवाक्शाख Adj. *mit nach unten gerichteten Zweigen.*

अवाक्शिरस् Adj. 1) *mit dem Kopf nach unten.* — 2) *mit dem obern Ende nach unten.*

अवाक्शीर्ष Adj. *mit dem Kopf nach unten.*

अवाक्शृङ्ग Adj. *mit einem Horn nach unten* (Mond).

*अवाक्श्रुति Adj. *taubstumm.*

अवाक्सर्ग m. *Schöpfung der abwärts strebenden Wesen.*

अवाक्स्रोतस् Adj. *abwärts strebend* MBh. 14,36,25.

अवागति Adj. *Gang zur Hölle.*

अवागमनवत् Adj. *sich abwärts bewegend* 264,24.

अवागज Adj. *nicht aus der Stimme* (dem Laut) *entspringend* Dhjānab. Up. 18.

*अवाग्भाग m. *der untere Theil, Boden.*

*अवाग्र Adj. *krumm.*

अवाग्वदन Adj. *mit dem Gesicht nach unten.*

अवाङग्र Adj. *mit der Spitze nach unten* Āpast. Ungrammatisch für अवागग्र.

अवाङ्नाभि Adv. *unterhalb des Nabels.*

अवाङ्निरय Adj. *Hölle unter der Erde.*

अवाङ्मनस Adj. *dem Worte und dem Geiste sich entziehend* Bhāg. P. 5,1,21.

अवाङ्मनसगोचर Adj. dass. 253,10.

अवाङ्मनोगोचर Adj. dass. Davon Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 9,134.

अवाङ्मुख 1) Adj. (f. ई) a) *mit dem Gesicht nach unten.* — b) *abwärts gekehrt* Ind. St. 14,383. — 2) m. *ein best. über Waffen gesprochener Zauberspruch.*

अवाच् Adj. *sprachlos, stumm.*

अवाचक Adj. *Etwas nicht ausdrückend, — besagend* Kāvjapr. 7,2. Ind. St. 8,313. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अवाचनीय Adj. *nicht zu lesen* Bālar. 156,6.

अवाचाल Adj. *nicht geschwätzig, — grosssprecherisch* Spr. 3591.

अवाचीन 1) Adj. (f. आ) *abwärts gerichtet, unterhalb von* (Abl.) *befindlich.* Mit अर्वाचीन verwechselt Spr. 5360. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

अवाचीनशीर्षन् Adj. (f. °र्ष्णी) *mit dem Kopf nach unten.*

अवाच्य Adj. 1) *nicht anzureden.* — 2) *nicht zu sagen, — auszusprechen* 126,10. — 3) *nicht unmittelbar ausgedrückt.*

अवाच्यता f. *Schmähung.*

अवाच्यत्व n. *das nicht unmittelbar Ausgedrücktsein.*

अवाच्यदेश m. *vulva.*

अवाजिन् m. *schlechtes Ross.*

अवाञ्च् 1) Adj. (Nom. m. अवाङ्, f. अवाची) a) *abwärts gerichtet, der untere, unterhalb von* (Abl.) *gelegen.* दिश् *Richtung nach dem Boden hin.* — b) nach einem Zahlwort *um — abnehmend.* — 2) *f. अवाची *Süden.* — 3) अवाक् Adv. *nach unten, in die Tiefe.*

अवाञ्चम् Adv. *abwärts* Çulbas. 3,85.

1. अवात Adj. (f. आ) *nicht eingetrocknet, frisch, vollsaftig* MBh. 2,17,28, v. l. für अवान.

2. अवात Adj. (f. आ) *unangefochten, sicher.*

3. अवात 1) Adj. *windstill* Ṛv. 1,38,7. — 2) n. *Windstille.*

अवातल Adj. *nicht blähend.*

अवान Adj. 1) *nicht eingetrocknet, frisch, vollsaftig* MBh. 2,17,28. — 2) *nass* Kād. II,72,17. — 3) **trocken.*

अवान्तर Adj. 1) *dazwischen liegend* TS. 7,5,2,1. Çat. Br. — 2) *je ein anderer, — verschiedener* 255,11. 270,8.9. Sarvad. 18,8.

अवान्तरदिश् f. *Zwischengegend* Çulbas. 3,307. °दिक्सक्ति Adj. Kātj. Çr. 5,8,21.

अवान्तरदिशा f. dass. Maitr. S. 3,14,7.

अवान्तरदीक्षा (Çat. Br. 3,4,3,2) und *°दीक्षिन्

(Mahâbh. 5,20,a) Adj. *der eine dazwischen geschobene Weihe vollzieht.*

अवान्तरदेश m. *ein Ort, der in der Richtung einer Zwischengegend liegt.*

अवान्तरभेद m. *Unterabtheilung* Kap. 2,38. 3,41.

अवान्तरम् Adv. *dazwischen* Çat. Br. 12,8,3,31.

अवान्तरेडा f. *eine dazwischen geschobene* इडा Âçv. Çr. 1,7,3.8. Ind. St. 9,225. fg.

अवाप in दुरवाप.

*अवापितधान्य Adj. *nicht gesäetes* (d. i. *verpflanztes*) *Korn.*

अवाप्तव्य Adj. *zu erlangen.*

अवाप्ति f. 1) *Erlangung, Erreichung.* — 2) *Quotient* Bîǵag. 148.

अवाप्य Adj. *zu erlangen.*

अवाम Adj. *nicht der linke, der rechte* Hem. Pr. Gr. ed. Bomb. 38,b,7.

अवामरथ्य m. *kein* Vâmarathja Kâtj. Çr. 10,2,21.

अवाय m. 1) *das Hinabsteigen.* उदकावाय *in's Wasser* Kâtj. Çr. 8,5,5. — 2) *das Weichen,* in अनवाय.

अवायु Adj. *ohne Wind* Çat. Br. 14,6,8,8.

अवार m. n. *das diesseitige Ufer, Diesseits* AV. Paipp. 2,4,4. अवारतस् Adv. *nach diesseits.*

अवारणीय Adj. 1) *unaufhaltsam, unwiderstehlich.* — 2) *von unheilbaren Krankheiten handelnd.*

*अवारपार m. *Meer.* Davon Adj. *°पारीण.

*अवारिका f. *Coriandrum sativum* L.

*अवारीण Adj. von अवार.

अवारुण Adj. *nicht* Varuṇa *gehörig* Kâtj. Çr. 4,5,3.

1. अवार्य Adj. *diesseitig.*

2. अवार्य Adj. 1) *nicht zurückzuhalten, — aufzuhalten.* — 2) *unheilbar.* Davon Nom. abstr. °ता f.

(अवार्यक्रतु) अवारिम्र° Adj. *von unwiderstehlicher Kraft.*

अवालेय m. *kein* Vâleja Kâtj. Çr. 10,2,21.

अवावट m. *ein Sohn, den ein Mann mit einer Frau aus seiner Kaste zeugt, die vorher mit einem andern Manne gelebt hat.*

*अवावन् Adj. (f. °वरी).

अवाप्शृङ्ग Adj. *dessen Hörner nach unten gebogen sind.*

*अवासस् Adj. *unbekleidet.*

*अवासिन् Adj. gaṇa ग्राह्यादि.

अवास्तु Adj. *heimathlos.*

अवाहन Adj. *ohne Gespann, nicht fahrend.*

अवि 1) Adj. *zugethan, günstig.* — 2) m. a) *Schaf.* — b) Soma-*Seihe.* — c) **Beschützer.* — d) **die Sonne.* — e) **Wind.* — f) **Berg.* — g) **Wall.* — h) **Decke von Mäusefellen.* — 3) f. a) *Schafmutter.* — b) **ein Frauenzimmer zur Zeit der Katamenien.*

अविक 1) *m. *Schaf.* — 2) f. अवी *Schafmutter* 191,9. — 3) *n. *Diamant.*

*अविकट m. *Schafheerde.*

*अविकटोरण m. *eine für den Beschäler einer Schafheerde erhobene Abgabe.*

अविकत्थन *nicht ruhmredig* Spr. 4350.

अविकथयन्त् Adj. *keine unnützen Reden führend* Âpast.

अविकर्ष m. *keine Auseinanderziehung* RV. Prât. 17,30.31.

अविकल Adj. *woran Nichts fehlt, nicht mangelhaft, vollständig* Spr. 1624. *correct* Çiç. 11,10.

अविकल्प Adj. 1) *ununterschieden* Ind. St. 9,133 u. s. w. Bhâg. P. 3,9,3. — 2) *sich nicht lange besinnend.* °म् Adv. *ohne sich lange zu besinnen, ohne Bedenken* Kâd. II,61,1.

1. अविकार m. *keine Veränderung, — Umänderung, — Entstellung* Gaut. 27,10. Ǵaim. 1,1,16.

2. अविकार Adj. *keiner Veränderung unterliegend.*

*अविकारसदृश Adj. gaṇa चार्वादि.

अविकारिन् Adj. *keiner Veränderung unterworfen.* Davon Nom. abstr. °रित्व n. Ind. St. 9,159.

अविकृत Adj. 1) *unverändert* TS. Prât. 5,39. — 2) *nicht zubereitet, — zugerichtet, unverarbeitet, in natürlichem Zustande befindlich* Gaut. 1,18. Âpast. — 3) *unentwickelt* Çat. Br. 3,1,3,3. — 4) *nicht verunstaltet, — von ungewöhnlicher Gestalt* Gaut. 17,36.

अविकृताङ्ग Adj. *mit unentwickelten Gliedern* Çat. Br. 4,5,2,6.

अविकृति f. *Unveränderlichkeit* Ind. St. 9,15.

अविकृष्ट Adj. *nicht auseinander gezogen* RV. Prât. 3,18.

अविक्रम m. *das Nichtunterbleiben der Umwandlung des* Visarga *in einen* Ûshman RV. Prât. 11,22.

अविक्रिय Adj. 1) *keiner Veränderung —, keinem Wandel unterworfen.* — 2) *keine Miene verziehend.* — 3) *ganz gleich.*

अविक्रियत्व n. *Unveränderlichkeit* Kull. zu M. 6,92 (अविक्र° gedr.).

अविक्रिया f. *kein Wandel.* °त्मक Adj. *keinem W. unterworfen* 285,1.

अविक्रीत Adj. *der nicht verkauft hat.*

अविक्रेय Adj. *nicht verkäuflich* 89,25.

अविक्लव Adj. (f. आ) *unbefangen, unverwirrt, sicher* (Person, Geist, Rede, Gang) MBh. 1,54,4.

अविक्षत Adj. *unverletzt* MBh. 12,97,24.

अविक्षित् m. N. pr. eines Fürsten.

अविक्षित Adj. *unvermindert.*

अविक्षिप 1) *Adj. P., Sch. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka Hariv. 1917.

अविक्षीण Adj. *unvermindert.*

अविक्षुब्ध Adj. *nicht aus der Ordnung gebracht.*

अविख्यातदोष Adj. *der kein offenkundiges Verbrechen begangen hat* Gaut. 24,1.

अविख्यापयन्त् Adj. *nicht ausposaunend, — zur Schau tragend* Çaṅk. zu Bâdar. 3,4,50.

*अविगन्धिका f. *Ocimum villosum* Râǵan. 4,180.

अविगान Adj. (f. आ) *einstimmig* Râǵat. 7,133.

अविगीत Adj. *sich gegenseitig nicht widersprechend* Çaṅk. zu Bâdar. 1,4,14.

अविगुण Adj. *nicht krank, normal* Bhâvapr. 4,153.

*अविघ्न m. *Carissa Carandas* L. Vgl. अविघ्ना.

अविग्रह m. *Unselbständigkeit eines Wortes, das Erscheinen desselben in einem Compositum* RV. Prât. 4,12.

अविघात m. *Nichtverhinderung* Njâjas. 3,1,47.

अविघ्न 1) Adj. *ohne Hinderniss, — Störung.* — 2) *f. आ *Carissa Carandas* Râǵan. 11,214. — 3) n. *Abwesenheit jedes Hindernisses, Ungestörtheit.* अविघ्नेन *ohne Hinderniss, ungestört.*

अविघ्नकरणव्रत n. *eine best. Begehung.*

अविघ्नविनायकचतुर्थी f. *ein best. vierter Tag.*

अविघ्नव्रत n. = अविघ्नकरणव्रत.

अविघ्नित Adj. *ungestört* 90,27.

अविचक्षण Adj. *nicht scharfsichtig, einfältig, dumm.*

अविचर्त्य Adj. *unlöslich.*

अविचल Adj. 1) *sich nicht von der Stelle bewegend, nicht wankend, beharrlich, beständig.* — 2) *nicht abschweifend* (von den Sinnen).

अविचलित Adj. *unverwandt* (°मनस् Adj.) Mâlatîm. 74,6. *nicht abweichend von* (Abl.) Comm. zu TS. Prât. 5,2.

अविचाचल, अविचाचलत् und अविचाचलि Adj. *nicht schwankend, fest stehend.*

1. अविचार m. *Mangel an Ueberlegung.*

2. अविचार Adj. *nicht überlegend.* °म् Adv. *ohne sich lange zu bedenken.*

अविचारज्ञ Adj. *keine Ueberlegung kennend* 120,18.

अविचारण 1) n. *kein Ueberlegen, — Bedenken.* — 2) f. आ *Nichtrevision* Hâsj.

अविचारणीय Adj. *keiner Erwägung bedürfend.*

अविचारयन्त् Adj. *Etwas nicht erwägend, ohne sich zu bedenken* 205,6.26. Spr. 677.

अविचारित 1) Adj. a) *nicht überlegt.* — b) *keinem Bedenken unterliegend.* — 2) °म् Adv. *ohne Bedenken.*

अविचार्य Adj. *keiner Erwägung bedürfend* 118,14.

अविचालिन् Adj. 1) *nicht weichend von* (Abl.). — 2) *unwandelbar.*

अविचाल्य Adj. *nicht von der Stelle zu rücken.*

अविचिकित्सन्त् Adj. *nicht in Ungewissheit über Etwas seiend* Çat. Br. 4,3,4,20.

अविचिकित्सा f. *kein obwaltender Zweifel* Âpast.

अविचिन्तन n. *das Nichtdenken an Etwas* MBh. 3,2,23.

अविचिन्तितृ Nom. ag. *an Etwas* (Gen.) *nicht denkend.*

अविचिन्त्य Adj. 1) *wovon man sich keine Vorstellung machen kann* MBh. 3,189,31. — 2) *nicht ausfindig zu machen, nicht vorhanden* R. ed. Gorr. 2,96,22.

अविचृत्य Adj. *unlöslich.*

अविचेतन Adj. *unverständlich.*

अविचेतस् Adj. *thöricht.*

अविच्छिन्दन्त् (f. °दती) Adj. *nicht von einander trennend* Âçv. Gṛhj. 1,7,13. mit Ergänzung von अञ्जलिम् Ind. St. 5,384.

अविच्छिन्न Adj. *ununterbrochen.*

अविच्छेद m. *Ununterbrochenheit, ungestörte Fortdauer.* °दात् *ohne Unterbrechung* Kâd. II,118,14. °देन dass. Comm. zu Njâjas. 2,2,36.

अविजाता Adj. f. *nicht geboren habend.*

अविजानन्त् Adj. *nicht verstehend, — wissend, — kennend, unwissend* Kenop. 11. M. 3,97. Jâǵñ. 2,258.

अविजितिन् Adj. *nicht siegreich.*

अविजेय Adj. *unbesieglich.*

अविज्ञ Adj. *keine Einsicht habend.* °ता f. *Dummheit* Spr. 4874.

अविज्ञात 1) Adj. *unerkannt, unbekannt; zweifelhaft* Âpast. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Anala Hariv. 1,3,43.

अविज्ञातगति 1) Adj. *dessen Gang unbekannt ist* Bhâg. P. 1,13,24. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Anila Hariv. 156.

अविज्ञातगद् Adj. *unverständlich redend.*

अविज्ञातृ Nom. ag. *nicht erkennend* Khând. Up. 7,9,1. *unwissend.* Auch als Beiw. Vishṇu's.

अविज्ञातार्थ n. *Nichtverständniss der Worte des Gegners* (ein निग्रहस्थान) Njâjas. 5,2,1. 9.

1. अविज्ञान n. *das Nichtwissen.* °नात् *ohne es zu wissen.*

2. अविज्ञान Adj. 1) *keine Kenntniss von Etwas habend.* — 2) *unerkennbar.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 9,162.

अविज्ञानवन्त् Adj. *nicht mit Erkenntniss ausgestattet.*

अविज्ञेय Adj. *nicht erkennbar* Gaim. 1,2,38.

अविडीन n. *das Entgegenfliegen der Vögel.*

अवितत्करण n. bei den ekstatischen Pâçupata *das Verrichten allgemein für unziemlich geltender, ihnen aber anders erscheinender Handlungen.*

अवितथ 1) Adj. *nicht unwahr, wahr.* °म् Adv. *der Wahrheit gemäss.* °थेन dass. Saṁhitopan. 32,1; vgl. Spr. 4992. — 2) n. *ein best. Metrum.*

अवितथाभिसंधि Adj. *dessen Anschläge gelingen* Bhâg. P. 8,7,8.

अवितथी Adv. mit कृ *wahr machen, erfüllen.*

अवितद्भाषण n. bei den ekstatischen Pâçupata *das Führen von allgemein für Unsinn geltenden, ihnen aber anders erscheinenden Reden.*

अवितृ Nom. ag. *Gönner, Förderer, Schirmer.* f. अवित्री.

अवितर्क m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

अवितवे Dat. Inf. *um zu laben, — erquicken* Ṛv. 7,33,1. Çat. Br. 6,4,4,9.

अवितारिन् Adj. *nicht vorübergehend, dauernd.*

अवित्ति f. 1) *das Nichtfinden.* — 2) *Armuth.*

*अवित्यज m. n. *Quecksilber.*

अविथुर Adj. *nicht wankend* Âçv. Çr. 3,1,17.

*अविथ्य Adj. *Schafen zuträglich.* f. आ vielleicht *eine best. Pflanze.*

अविदग्ध Adj. 1) *nicht verbrannt.* — 2) *nicht im Magen zerkocht, unverdaut.* — 3) *nicht reif.* शोथ Bhâvapr. 5,117. — 4) *nicht sauer geworden.* — 5) *nicht klug, — gewandt* Spr. 3786.

अविदस्य Adj. *unerschöpflich.*

अविदान्त m. N. pr. eines Sohnes des Çatadhanvan.

अविदासिन् Adj. *nicht versiegend.*

अविदित Adj. *ungekannt, nicht erkannt* Çat. Br. 10,6,1,4. fgg. Kenop. 3. अविदितम् Adv. *ohne dass man es weiss* Mṛkkh. 108,1.

अविदीधयु Adj. *nicht zaudernd.*

*अविदुग्ध n. *Schafmilch.*

अविदुष्टर Adj. *unwissender, ganz unwissend* Ṛv. 10,2,4.

अविदूर 1) Adj. *nicht sehr weit entfernt, nahe.* — 2) n. *Nähe.* °रम् *in die Nähe von, zu — hin.* °रे (MBh. 3,280,1), °र°, °रात् und °रतस् *in der Nähe.*

*अविदूस n. *Schafmilch.*

अविदोष Adj. *ohne Schuld, — Fehl* Lâṭj. 6,5,30.

अविदोह m. *kein verkehrtes Melken* Maitr. S. 2,4,2.

अविद्ध Adj. 1) *undurchbohrt, undurchstochen.* — 2) *unbeschädigt, unabgenutzt, in voller Kraft* Bhâg. P. 3,9,3. 8,3,4. — 3) *natürlich* Bhar. Nâṭjaç. 34,118.

*अविद्धकर्णा und *°कर्णी f. *best. Pflanzen.*

अविद्य Adj. *ungebildet* Spr. 684. 7833. *ohne Wissen* 685.

अविद्यमान Adj. *nicht daseiend, — vorhanden* Kâtj. Çr. 2,3,18. 3,8,26. Lâṭj. 1,7,21. 10,17,11. Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Njâjas. 2,2,12.

अविद्या f. 1) *Unwissenheit.* Auch als Çakti. — 2) buddh. *Unwissenheit* und zugleich *Nichtsein.*

अविद्यामय Adj. *in Unwissenheit bestehend.*

अविद्रिय Adj. *nicht berstend, unzerstörbar.*

अविद्वंस् Adj. *unwissend, Etwas nicht wissend* Âpast.

अविद्विषाण Adj. *nicht in Feindschaft lebend* Kâtj. Çr. 25,14,26. Lâṭj. 1,11,14.

अविद्विषे Dat. Inf. *auf dass keine Feindschaft bestehe.*

अविद्वेष m. *keine Feindschaft.*

अविधवा f. *Nichtwittwe.*

*अविधा Interj.

अविधान n. *das Nichtvorgeschriebensein* Kâtj. Çr. 1,7,8. 9,5. 9,11,16. 19,4,4. °तस् *nicht der Verordnung gemäss.*

अविधायक Adj. *nicht vorschreibend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 1,4,2.

अविधायिन् Adj. *unfolgsam* Bhâvapr. 1,132.

अविधि m. *keine Vorschrift.* °ना *nicht der Vorschrift gemäss* Âpast.

अविधुर Adj. *nicht allein stehend.*

अविधृति Adj. *ohne die* Vidhṛti *genannten Halme* Kâtj. Çr. 5,8,31.

अविधेय Adj. *unfolgsam* Bhâvapr. 1,132.

*अविन m. *ein best. Opferpriester.*

अविनय m. *ungebührliches —, unanständiges Benehmen.*

अविनयवन्त् Adj. *ungesittet* Spr. 691.

अविनाभाव m. und °भावित्व n. *Unzertrennlichkeit, Zusammengehörigkeit.*

अविनाभाविन् Adj. *unzertrennlich verbunden* Comm. zu Njâjas. 2,2,1.

अविनाभाव्य Adj. *unzertrennbar.*

अविनामित Adj. *nicht mit dem ersten* Svara *beginnend und mit dem zweiten endend* Saṁhitopan. 17,3.

*अविनायिन् Adj. gaṇa ग्राह्यादि.

अविनाश m. *Nichtverderbniss, — verwesung* Kâd. II,100,18. 110,17.

अविनाशित्व n. *Unvergänglichkeit.*

अविनाशिन् Adj. 1) *unvergänglich.* — 2) *der Verderbniss —, der Verwesung nicht ausgesetzt* Kâd. II,88,3.

अविनाश्य Adj. *nicht zu Grunde zu richten.*

अविनिपात n. *das Nichtfehlgehen.*

अविनिपातिन् Adj. *nicht fehlgehend.*

अविनियुक्त Adj. *nicht bestimmt zu* (Loc.) Mahidh. zu VS. 33,55. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अविनिर्णय m. *Unentschlossenheit in Bezug auf* (Gen.) MBh. 14,36,12.

अविनिर्भाग m. *Unzertrennlichkeit.* °गेन *unzertrennlich* Comm. zu Njâjas. 1,1,21.

अविनिवर्तिन् Adj. *nicht umkehrend, — fliehend* Spr. 3906.

अविनीत 1) Adj. *ungezogen, schlecht gezogen, von schlechter Aufführung, ungesittet* (von Menschen und Hausthieren). * f. आ *ungesittete Frau.* — 2) m. N. pr. eines Mannes Ind. Antiq. 5,134.

अविनोद m. *Langeweile* Vikr. 45.

अविन्ध्य 1) m. N. pr. eines Ministers des Râvaṇa. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अविपक्व Adj. *unverdaut* Bhâvapr. 3,12.

अविपक्वकरण Adj. *mit unreifen Werkzeugen* Jâgñ. 3,141.

अविपक्वकषाय Adj. *dessen Schlacken noch nicht ausgeglüht sind, an dem noch Sünde haftet* Bhâg. P. 1,6,22. 11,18,41.

अविपक्वबुद्धि Adj. *unreifen Geistes* Bhâg. P. 1, 18,42.

अविपक्वभाव Adj. *bei dem Etwas noch nicht zur Reife gelangt ist* Çâṇḍ. 79.

*अविपट n. = अवीनां विस्तारः.

अविपरिहृत Adj. *unvertauscht,* so v. a. *identisch* Ait. Âr. 305,5.

अविपरीत Adj. *nicht verkehrt, richtig* Comm. zu Njâjas. 5,1,6.

अविपर्यय्, °यति *nicht fehlschlagen.*

अविपर्यय m. 1) *keine Umstellung.* — 2) *kein Irrthum.* °यात् *ohne Irrthum, ganz gewiss.*

अविपर्यासम् Absol. *so dass keine Vertauschung stattfindet* Çat. Br. 3,7,2,22.

अविपश्चित् Adj. *unverständig, unerfahren.*

1. अविपाक m. *mangelhafte Verdauung.*

2. अविपाक Adj. *an mangelhafter Verdauung leidend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविपाल m. *Schafhirt* Çat. Br. 4,1,5,4.

अविप्र Adj. *nicht begeistert.*

अविप्रकृष्ट Adj. *nicht weit von einander entfernt, nahe stehend* P. 2,4,5. 5,4,20.

अविप्रक्रमण n. *das Sichnichtentfernen* Âpast.

अविप्रगीत Adj. *worüber Einstimmigkeit herrscht* Comm. zu Gaim. 2,3,3.

अविप्रणाश m. *das nicht spurlos Vorübergehen.*

अविप्रतिपत्ति f. *keine Meinungsverschiedenheit.*

अविप्रतिपन्न Adj. *nicht abgewichen von* (Abl.) Âpast. 1,1,12.

अविप्रतिषिद्ध Adj. 1) *nicht im Widerspruch stehend* Kâtj. Çr. 4,3,19. Âpast. — 2) *keinen Widerspruch hervorrufend* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,2.

अविप्रतिषेध m. *kein Widerspruch* Gaim. 5,4,15.

अविप्रयुक्त Adj. *nicht abgelöst, — abgetrennt* Gaut. 3,20.

अविप्रलब्ध Adj. *ehrlich gemeint* Bhâg. P. 5,10,10.

अविप्रलम्भक Adj. *nicht täuschend, — betrügend.*

अविप्रवास m. *keine Abwesenheit vom Orte.*

*अविप्रिय 1) m. *Panicum frumentaceum.* — 2) f. आ *eine best. Pflanze.*

अविप्लव Adj. (f. आ) 1) *ununterbrochen* Jogas. 2, 26. — 2) f. *nicht unsittlich, keusch* MBh. 1,54,4, v. l.

अविप्लुत Adj. 1) *nicht in Unordnung gerathen, unerschüttert, unverletzt* (Gelübde, Wandel). — 2) *nicht vom richtigen Wege abgekommen, seinem Gelübde treu.*

अविबुध Adj. *unverständig.*

अविभक्त Adj. 1) *ungetheilt* Lâtj. 1,9,12. *nicht vertheilt.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 4,1,2. — 2) *keine Theilung vorgenommen habend, in Gütergemeinschaft lebend.* Auch so v. a. *ein nächster Verwandter, gesetzlicher Erbe.* — 3) *ununterschieden.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,6,8.

अविभक्तिन् Adj. = अविभक्त 2) Kauç. 69.

अविभवत् Adj. *nicht vorhanden* Kâtj. Çr. 12,1,12.

अविभाग m. 1) *keine Theilung* Gaut. 28,46. — 2) *keine Trennung, — Sonderung, — Unterscheidung, untheilbare Einheit* Bâdar. 4,2,16. Z. d. d. m. G. 29, 184. Sarvad. 16,20 (°भागे zu lesen).

अविभागिन् Adj. *nicht getrennt, — gesondert.*

अविभाज्य Adj. *nicht zu theilen* Lâtj. 7,7,10. 31.

अविभावित Adj. *nicht deutlich vernommen* Bâlar. 107,23.

अविभाव्यमान Adj. *unbemerkt bleibend* Kâd. II, 4,12.

अविभु Adj. *nicht allgegenwärtig* und zugleich *nicht unumschränkt* Comm. zu Njâjas. 5,1,4.

*अविभुज् m. *Wolf* Râgan. 19,9.

अविभू Adj. *nicht allgegenwärtig* MBh. 3,189,35. v. l. अभिभू besser.

*अविभूति f. *Geringachtung* Gal.

अविभूषणपरिच्छद Adj. (f. आ) *ohne Schmuck und Hausgeräthe* M. 9,78.

अविभेदन Adj. *nicht durchbohrend,* so v. a. *nicht verfinsternd.*

अविभ्रंशिन् Adj. *nicht zerbröckelnd.*

1. अविभ्रम m. *Besonnenheit, kaltes Blut* MBh. 4, 58,63.

2. अविभ्रम Adj. *nicht erheuchelt, — erkünstelt.*

*अविमत्त m. Pl. N. pr. eines Geschlechts.

अविमनस् Adj. *nicht zerstreut* Âpast.

अविमत् Adj. *Schafe besitzend.*

*अविमरीस n. *Schafmilch* Vârtt. zu P. 4,2,36.

अविमर्श Adj. *ohne Ueberlegung, einfältig.*

अविमान m. *Verehrung.*

अविमुक्त 1) Adj. *nicht gelöst, — abgespannt* Çat. Br. 1,9,2,32. 3,4,2,4. — 2) m. N. pr. eines Tîrtha bei Vârâṇasî. अविमुक्तेश m. *eine Form Çiva's.*

अविमुक्तेशमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*अविमुक्तक 1) m. = मधुमाधवीपुष्प Nigh. Pr. — 2) f. आ *Diospyros glutinosa* Nigh. Pr. — 3) n. ein Name von Kâçî Gal.

अविमुक्तचक्र Adj. (f. आ) *dessen Bereich nicht verlassen worden ist, stets bewohnt* Pâr. Gṛhj. 1, 15,8; vgl. Âçv. Gṛhj. 1,14,7.

अविमुक्तशैव m. *ein Çaiva-Mönch best. Ranges* Kâd. 235,15 (अवमुक्त° gedr.).

अविमुक्तापीड m. N. pr. eines Fürsten.

अविमूढ m. Pl. Bez. *best.* Ṛshi MBh. 1,28,5.

अविमृश्यकारिन् Adj. *ohne Ueberlegung handelnd.* Davon Nom. abstr. °रिता f. Bâlar. 23,24.

अविमृष्ट Adj. 1) (*nicht rein*) *trübe* (Gesicht) Bhâg. P. 4,26,25. — 2) *unklar, undeutlich* Sâh. D. 574.

अविमोक्य Adj. *unlöslich.*

अविमोचन n. *das Nichtbefreien, Nichtzuhülfekommen* Gaut. 21,19.

अवियुक्त Adj. *ungetrennt* Veṇîs. 131. *von* (Instr.) Vikr. 78,19.

अवियोग m. *Nichttrennung, das Nichtverlustiggehen* (mit Instr.).

अवियोगतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

अवियोगव्रत n. *eine best. Begehung.*

अवियोगिन् Adj. *keiner Trennung unterworfen* MBh. 12,242,13.

अविरण m. *das Vergehen aller Lust.*

अविरत Adj. 1) *nicht ablassend von* (Abl.). — 2) *ununterbrochen.* °म् Adv.

अविरति f. *das Hängen an den Sinnesobjecten.*

अविरमत् Adj. *nicht ablassend von* (Abl.) Kathâs. 45,96.

अविरल Adj. (f. आ) 1) *dicht.* °म् Adv. — 2) *dicht anschliessend.* °म् Adv. *fest* (binden, umarmen). — 3) *ununterbrochen, häufig* 300,26. — 4) *stark, heftig* Kâd. 247,20.

अविरविकन्याय m. = अव्यविक°.

अविरहित Adj. *nicht verlassen, stets begleitet von* Kâd. 47,1.

अविराधयत् Adj. *nicht uneins werdend.*

अविराम m. *das Nichtaufhören* Z. d. d. m. G. 29,183.

अविरुद्ध Adj. *nicht im Widerspruch stehend mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) 210,1. 214,22. 276,33. 280,10. 288,1. GAUT. 11,20. KÂTJ. ÇR. 5,11, 25. Davon Nom. abstr. °ता f.

अविरूक्ष Adj. (f. आ) *nicht rauh, — hart* (Rede).

अविरोद्धर् Nom. ag. *nicht kämpfend* Spr. 3009.

अविरोध m. *kein Wiederspruch, — Conflict mit, — Nachtheil für* (geht im Comp. voran) 169,22. 210,3. °प्रकाश m. Titel eines Werkes, °प्रकाशविवेक m. Titel eines Commentars dazu.

अविरोधिन् Adj. 1) *nicht störend, wohlthuend* Spr. 471, v. l. — 2) *nicht im Widerspruch stehend, — beeinträchtigend* (die Ergänzung im Gen. oder im Comp. vorangehend) 214,23. GAUT. 3,10.

अविलग्नम् Adv. *ohne hängen zu bleiben.*

अविलङ्घ्य Adj. *unüberwindbar.*

1. अविलम्ब m. *kein Zögern.* °म्बेन *ohne Verzug* Spr. 7695.

2. अविलम्ब Adj. *nicht zögernd.* °म् Adj. *ohne Verzug* Spr. 7636.

1. अविलम्बन n. *das Nichtzögern, rasches Vorsichgehen* MBH. 1,132,17.

2.*अविलम्बन Adj. *nicht zögernd, rasch zu Werke gehend.*

अविलम्बित Adj. 1) dass. °म् Adv. *ohne Verzug* 320,18. — 2) *nicht langsam ausgesprochen* LÂTJ. 6,10,18. TS. PRÂT. 23,20.

*अविला f. *Schafmutter.*

*अविलालित Adj. *frei* GAL.

*अविलिख Adj. P. 6,2,157. 158, Sch.

अविलुप्त Adj. *nicht geschwunden, unversehrt.*

अविलुप्य Adj. *unzerstörbar, unverwüstlich* Spr. 7178.

अविलोप m. *keine Störung, — Unterbrechung, — Beeinträchtigung.*

अविलोमन् n. *Schafwolle* MAHÂBH. 1,283,*b.*

अविवक्षत् Adj. *zu sprechen nicht beabsichtigend* SARVAD. 19,4.

अविवक्षता f. *das für unwesentlich Erachten* MAHÂBH. 1,282,*a.*

अविवक्षित Adj. *nicht ausdrücklich gemeint, unwesentlich, worauf es weiter nicht ankommt.* Davon Nom. abstr. °त्व n. MAHÂBH. 1,282,*a.*

अविवदिष्णु Adj. *zu keinem Streit Anlass gebend.*

अविवर्ण Adj. *nicht verfärbt, von natürlicher Farbe* SUÇR. 1,45,8.

अविवश Adj. *nicht willenlos, — in der Gewalt von Etwas stehend.*

अविवाक्य Adj. *wobei kein Streit obwaltet,* Bez. *des 10ten Tages einer best.* Soma-*Feier.*

अविवाद Adj. *unbestritten, worüber Alle einig sind* Comm. zu NJÂJAS. 1,1,18. 24.

अविवादिन् Adj. *nicht im Streite liegend mit* (अभि).

अविवाह Adj. *keine Ehe eingehend* (Vieh) 22,17.

अविवाहप्रयोजक Adj. *keine Ehe veranlassend* SAṀSK. K. 180,*b.* 181,*a.*

अविवाह्किन् Adj. *mit dem man sich nicht durch Heirath verbindet.*

अविवाह्य Adj. 1) f. *die man nicht heirathen darf.* — 2) *mit dem man sich nicht verschwägern darf.*

अविविक्त Adj. *ungesondert, ungeschieden* 261,14.

अविविदिषा f. *Mangel an Wissbegierde.*

अविविदिषु Adj. *nicht wissbegierig.*

*अविवृत्त m. *Gymnema sylvestre* NIGH. PR.

अविवृत Adj. *nicht aufgedeckt, ungekannt, verborgen* ÇAT. BR. 14,6,8,8. BHÂG. P. 5,12,15. *seine Blössen nicht zeigend* Spr. 1401.

1. अविवेक m. 1) *Nichtsonderung, Nichtunterscheidung* KAP. 1,55. 57. 3,68. 6,12. — 2) *Mangel an Urtheilskraft* KATHÂS. 3,37.

2. अविवेक Adj. *ohne Urtheilskraft.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविवेकिन् Adj. 1) *ungetrennt, aneinander stossend* Spr. 7696. — 2) *nicht gesondert, ununterschieden* SÂṀKHJAK. 11. 14. Dazu Nom. abstr. °कित्व n. WILSON, SÂṀKHJAK. S. 38. — 3) *nicht richtig urtheilend, keine richtige Einsicht habend* Spr. 693. 7696. — 4) *keine urtheilsfähigen Menschen habend* KATHÂS. 24,225.

अविवेचक Adj. *nicht richtig unterscheidend, keine Urtheilskraft besitzend.*

अविवेनत् Adj. *sich nicht verschmähend abwendend* RV. 4,24,6.

अविवेनम् Adv. *nicht abgeneigt, wohlgeneigt.*

अविशङ्क Adj. *sich nicht bedenkend, nicht zögernd.*

अविशङ्का f. *keine Scheu, kein Bedenken.* Instr. *ohne Zögern.*

अविशङ्कितम् Adv. *ohne Zögern* SUÇR. 1,13,5.

अविशङ्किन् Adj. MBH. 8,3505 fehlerhaft für अभिशङ्किन्.

अविशद Adj. 1) *undeutlich* 294,25. — 2) *steif, starr* KÂD. II,37,13.

अविशस्तर् Nom. ag. *schlechter Zerleger, unkundiger Schlächter.*

अविशाख Adj. (f. आ) *unverästet, ungegabelt* KÂTJ. ÇR. 6,5,7.

अविशिष्ट Adj. 1) *nicht unterschieden, gleich* MBH. 1,170,47. °ता f. und °त्व n. *das Nichtverschiedensein von* (im Comp. vorangehend) SARVAD. 30,11.7. — 2) *niedriger stehend* Comm. zu TS. PRÂT. 21,1.

अविशुद्ध Adj. 1) *unrein* (auch in übertr. Bed.) BHÂG. P. 6,16,41. — 2) *nicht genau untersucht* KÂM. NÎTIS. 13,16.

अविशुद्धि f. *Unreinheit.*

1. अविशेष m. *keine genauere Angabe, Ununterschiedenheit, keine Verschiedenheit.* °षात् (so stets KÂTJ. ÇR. GAIM. 4,3,27. GAUT. 23,6. ÇULBAS. 3,182. 218), °षतस् und °षेण (ÂPAST. Chr. 210,12. 238,9) *ohne genauere Angabe, — Unterschied.* °षेण *unter allen Umständen* KHÂND. UP. 8,13 (अतिशेषेण Text). ÇAṄK. zu BÂDAR. 4,1,18. 2,18. °षात् *gleicherweise, gleichfalls* Comm. zu NJÂJAS. 2,1,18. अविशेषोपदेशात् = अविशेषेण उ° KÂTJ. ÇR. 2,6,20 u. s. w. अविशेषश्रुतेः 7,5,23. अविशेषचोदना LÂTJ. 9,7,3.

2. अविशेष 1) Adj. *ununterschieden.* — 2) n. Pl. *Atome, Urstoffe.*

अविशेषज्ञ Adj. *keine Urtheilskraft besitzend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविशेषवत् Adj. *keinen Unterschied machend zwischen* (Loc.).

अविशेषसम m. *ein best. Sophisma, wobei man einwendet, dass Alles ununterschieden wäre, wenn aus der Uebereinstimmung zweier Gegenstände in Bezug auf eine Eigenschaft Gleichartigkeit gefolgert würde,* NJÂJAS. 5,1,23. SARVAD. 114,11 (fälschlich वि°).

अविशेषित Adj. *nicht genauer angegeben, — specificirt* PAT. zu P. 1,1,52. ÇAṄK. zu KHÂND. UP. S. 133.

अविश्रम Adj. *nicht aufhörend, — nachlassend.*

अविश्रम्भ m. *kein Vertrauen, Misstrauen.* Davon Nom. abstr. °ता f. KÂD. 215,10.

अविश्रम्भिन् Adj. *misstrauend.*

अविश्रान्त Adj. *nicht aufhörend, — nachlassend* ÇÂK. 89,10.

अविश्राम Adj. 1) *nicht ausruhend.* °म् Adv. *ohne auszuruhen.* — 2) *nicht aufhörend, — nachlassend.*

अविश्व n. *nicht das All* BHÂG. P. 3,9,3.

अविश्वमिन्व Adj. (f. आ) *nicht allbefassend.*

अविश्वविन्न Adj. (f. आ) *nicht überall enthalten.*

अविश्वसनीय Adj. *kein Vertrauen verdienend.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अविश्वसत् Adj. *nicht trauend, misstrauisch* Spr. 7697.

1. अविश्वास m. *Misstrauen.*

2. अविश्वास 1) Adj. *misstrauisch.* °म् Adv. Spr. 695. — 2) *f. आ *eine Kuh, die nicht regelmässig kalbt.*

अविश्वासिन् Adj. *misstrauisch* MEGH. 109.

1. अविष n. *kein Gift* Spr. 696.

2. अविषॅ 1) Adj. (f. आ) *ungiftig.* — 2) *m. *Meer.* — 3) *f. आ *Curcuma Zedoaria.* — 4) *f. ई *Fluss.*

अविषक्त Adj. 1) *nicht an Etwas hängend* Spr. 5108. — 2) *nicht hängen bleibend,* so v. a. *unaufhaltsam* Kir. 13,24.

अविषम Adj. (f. आ) 1) *nicht ungleich, gleich.* — 2) *nicht unwirsch, freundlich.* °म् Adv. (blicken).

1. अविषय m. 1) *kein Bereich.* रवेर् विषये so v. a. *da wohin die Sonne nicht dringt, wo sie nicht scheint* Spr. 4439. 5507. — 2) *nicht Jmds Sache* oder *Fach, etwas Unausführbares* oder *Unerlaubtes* MBh. 13, 38,6. Çâk. 55,20. Kathâs. 17,138. — 3) *kein geeignetes Object für* (Gen.) Mâlatim. 17,2. Venîs. 21,20.

2. अविषय Adj. *kein Object habend* Ind. St. 9,165.

अविषयमनस् Adj. *dessen Geist nicht auf die Sinnenwelt gerichtet ist* Mâlav. 1.

अविषयीकरण n. *das Etwas* (Gen.) *nicht zum Objecte Machen* 283,18. 19.

अविषह्य Adj. 1) *nicht tragbar.* — 2) *unerträglich* 315,7. — 3) *unbezwingbar, unwiderstehlich.* — 4) *unausführbar.* — 5) *unzugänglich.* चक्षुषाम् so v. a. *unsichtbar.* — 6) *unbestimmbar.*

अविषाण Adj. *ungehörnt.*

अविषाद m. und °दित्व n. *Unverzagtheit, guter Muth.*

अविषादिन् Adj. *unverzagt.*

अविष्टम्भ m. (Comm. zu Njâjas. 3,1,47) und °न n. (Maitrjup. 2,2) *Nichthemmung.*

अविष्ठ Adj. Superl. *sehr gern annehmend.*

अविष्यत् Partic. 1) *gern helfend.* — 2) *begierig* (mit Acc. Loc. oder Infin.).

अविष्या f. *Begierde, Trieb, Hitze.*

अविष्यु Adj. *gierig, Rache suchend.*

अविसंवाद m. *kein Widerspruch.*

अविसंवादक Adj. *seinem Worte treu bleibend.*

अविसंवादन n. und °वादिता f. *das Worthalten.*

अविसंवादिन् Adj. *übereinstimmend, entsprechend, zutreffend.*

अविसदृश Adj. *entsprechend.*

अविसर्गिन् Adj. *nicht intermittirend* Bhâvapr. 3,109.

अविसर्जयितव्य Adj. *kein Object der Entleerung bildend.* Ind. St. 9,164.

अविसर्पिन् m. *eine best. Hölle* Taitt. Âr. 1,19.

अविसृष्ट Adj. *nicht beseitigt,* — *fortgelassen* Lâtj. 1,12,10. Saṃhitopan. 17,4.

*अविसोढ n. *Schafsmilch.*

अविस्तर Adj. *von geringem Umfange.*

अविस्तीर्ण Adj. dass. Kâd. 265,20.

अविस्थल n. N. pr. einer Stadt.

अविस्पन्दित Adj. *nicht zuckend.*

अविस्पष्ट Adj. (f. आ) *nicht klar,* — *deutlich* 323, 22. °म् Adv.

अविस्मित Adj. *nicht stolz* Bhâg. P. 6,9,21.

अविस्यन्दित Adj. Kumâras. 3,47 fehlerhaft für °स्पन्दित.

अविस्र Adj. *keinen Fleischgeruch* u. s. w. *habend.*

अविस्रंस m. *das Nichtauseinanderfallen, das Zusammenhalten* (intrans.) Tâṇḍja-Br. 13,4,13.

अविस्राव्य Adj. 1) *nicht abfliessen zu lassen.* — 2) *ohne Blutentziehung zu behandeln* Suçr. 1,45, 9. — 3) *was zergeht,* — *aufgelöst wird.* Dazu Nom. abstr. °ता f.

अविस्वर Adj. *nicht misstönend.* °म् Adv.

अविहत Adj. 1) *unaufgehalten, ungehemmt.* — 2) *an dem Nichts auszusetzen ist.*

अविहर्यतक्रतु Adj. *dessen Wille sich nicht abwenden lässt* RV.

अविहस्त Adj. *nicht ungeschickt, erfahren in* (Loc.).

अविहिंसक Adj. *Niemanden ein Leid zufügend.*

अविहिंसन n. und °ता f. *das Nichtzufügen eines Leides.*

अविहिंस्र Adj. *kein Leid zufügend, keinen Schaden bringend.*

अविहित Adj. *nicht vorgeschrieben, verboten* Âpast.

अविहितसिद्ध Adj. *unerkünstelt* Uttarar. 113, 16 (154,3).

अविह्रुत Adj. *ungebeugt, unbeschädigt.*

अविह्वरत् Adj. *nicht gleitend,* — *fallend.*

अविह्वल Adj. (f. आ) *ungebeugt, wohlgemuth* 111,6.

*अवी f. (Nom. °स्) *ein Frauenzimmer zur Zeit der Katamenien.*

अवीक्षित् und °क्षित m. N. pr. = अविक्षित्.

अवीङ्गित Adj. *unbewegt* TBr. 1,1,8,6.

अवीचि 1) *Adj. *wellenlos.* — 2) m. *eine best. Hölle.* Auch *अवीची f. Gal.

अवीचिमत् Adj. *wellenlos.* नरक = अवीचि 2) Bhâg. P. 5,26,28.

अवीत Adj. *unangetastet, unberührt.*

1. अवीर Adj. (f. आ) 1) *unmännlich, schwächlich.* — 2) *kinderlos.* — 3) f. *gattenlos.* Adj. und Subst. *kinder-* und *gattenlos, eine solche Frau; Wittwe* Bhâg. P. 6,19,25. — 4) *heldenlos* Bâlar. 116,18.

2. अवीर Adj. *männerleer;* n. *eine solche Gegend* 29,27.28.

अवीरजुष्ट Adj. *Männern nicht zusagend* Mṛkkh. 147,14, v. l.

अवीरता f. *Kinderlosigkeit.*

अवीरपुरुष m. *Schwächling* Kathâs. 18,337.

अवीरहन् Adj. (f. °घ्नी) *Männern nicht verderblich.*

अवीर्य Adj. (f. आ) *schwach, machtlos.*

अवृक 1) Adj. *nicht schädigend; ungefährdet, harmlos.* — 2) n. *Sicherheit.*

अवृक्ष (R. ed. Bomb. 4,43,28) und °क Adj. *baumlos.*

अवृजिन Adj. *nicht ränkevoll.*

अवृणक् 2te und 3te Sg. Imperf. von वर्ज्.

1. अवृत Adj. *unbeschränkt, ungehemmt.*

2. अवृत Adj. *unerwählt, uneingeladen* Gaut. 9,54.

1. अवृत्त Adj. 1) *nicht erfolgt,* — *stattgefunden* Kathâs. 33,214. — 2) *nicht verstorben, noch am Leben seiend* R. 6,8,10.

2. अवृत्त Adj. *von schlechtem Betragen* R. ed. Bomb. 1,6,12.

1. अवृत्ति f. *kein Lebensunterhalt, Nahrungssorgen* Gaut. 12,48. 21,15. Âpast. Spr. 701. fg.

2. अवृत्ति Adj. *nicht vorkommend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

अवृत्तिक Adj. 1) *keinen Lebensunterhalt habend.* — 2) *k. L. gewährend.*

अवृद्ध Adj. 1) *nicht alt an Jahren* Spr. 3592. — 2) *nicht gesteigert* (gramm.) Ind. St. 1,47.

अवृद्धिक Adj. *frei von Zinsen* Jâǵn. 2,63.

अवृध Adj. *nicht freudig erregend,* — *labend.*

अवृन्तक Adj. *stiellos.*

अवृषण Adj. *hodenlos* 88,23.

अवृषणी Adv. mit कर् *hodenlos machen* R. ed. Gorr. 1,50,6.

*अवृषल m. *kein* Çûdra Mahâbh. 6,61,*b*.

*अवृषलक Adj. *ohne* Çûdra.

*अवृषलीक Adj. *ohne* Çûdra-*Frauen* Kâç. zu P. 6,2,173.

अवृष्टि f. *Mangel an Regen, Dürre* 220,28.

अवृष्य Adj. *nicht auf die Potenz wirkend.*

अवृह m. Pl. Bez. *best. Götter* (buddh.) Lalit. 171,6.

अवेकाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

°अवेक्षक Adj. *die Aufsicht über Etwas habend.*

अवेक्षण n. 1) *das Hinsehen, Hinblicken auf* Gaut. 9,32. 15,24. — 2) *das Richten der Aufmerksamkeit auf Etwas, Vorsorge.* — 3) *aspectus planetarum.*

अवेक्षणीय Adj. *auf den Rücksicht zu nehmen ist.*

अवेक्षा f. *Vorsorge, Sorgfalt, Rücksicht auf* (Loc.) 82,3.

अवेक्षितव्य Adj. *aufmerksam zu beobachten.*

अवेक्षिन् Adj. 1) *hinsehend, hinblickend.* — 2) *seine Aufmerksamkeit auf Etwas* (Acc.) *richtend.*

अवेक्ष्य Adj. *auf den* oder *worauf man zu achten hat.*

*अवेगगमन Adj. *langsam gehend* (Pferd) Gal.

अवेणि *ein Ding für sich* Lot. de la b. l. 648.

अवेद् m. Pl. *Nicht-*Veda Çat. Br. 14,7,2,22.

1. अवेदन n. *das Nichtkennen* M. 5,60.

2. अवेदन Adj. *schmerzlos* Suçr. 1,88,12.

अवेदविद् (Gop. Br. 1,3,15) und °विद्वंस् (MBh. 12, 247,17) Adj. *den* Veda *nicht kennend.*

अवेदविहित Adj. *nicht im* Veda *vorgeschrieben* M. 5,43.

1. अवेदि f. *Unkenntniss* Bṛh. Âr. Up. 4,4,14.

2. अवेदि Adj. *ohne Opferbank* Kâtj. Çr. 15,10,10.

अवेदिन् Adj. *keine Erkenntniss besitzend.*

अवेदोक्त Adj. *im* Veda *nicht gelehrt* MBh. 13,93,2.

1. अवेद्य 1) Adj. *nicht zu erkennen.* — 2) f. आ im Sâmkhja *die Nichtanerkennung des* Ahamkâra.

2. अवेद्य Adj. (f. आ) *nicht zu ehelichen* (Weib).

3.*अवेद्य m. *Kalb.*

अवेद्यवेदकाकार Adj. (f. आ) *nicht in der Form von zu Erkennendem oder Erkennendem auftretend* Sarvad. 17,5.

अवेध्य Adj. *nicht zu durchbohren.*

अवेनत् Adj. *nach Nichts verlangend.*

*अवेल 1) m. *Verheimlichung, Läugnung.* — 2) f. आ *gekauter Betel.*

अवेलम् Adv. *zur Unzeit.*

अवेला f. *Unzeit* Lâtj. 4,11,6.

अवेशसदृश Adj. *der Prostitution nicht entsprechend* Mṛkkh. 123,18.

अवेष्टि f. *Befriedigung* oder *Sühnung durch Opfer* Gaim. 2,3,3. Njâjam. 2,3,4.

अवैकार्य n. *keine Umgestaltung.*

अवैक्लव्य n. *Unverzagtheit, guter Muth.*

अवैगुण्य n. *keine mangelhafte Beschaffenheit* Gaim. 6,3,22.

अवैदग्ध्य n. *Mangel an Scharfsinn, Dummheit* Spr. 3656.

अवैद्य Adj. *ungelehrt* Gaut. 5,34. 28,30.31. Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 6,1,37.

अवैध Adj. *nicht ausdrücklich vorgeschrieben.*

अवैधर्म्य n. *keine Ungleichartigkeit.*

अवैधव्य n. *kein Wittwenstand.*

अवैयाकरण m. *kein Grammatiker* Nir. 2,3.

अवैरहत्य n. *kein Männermord.*

अवैराग्य n. *Empfänglichkeit für die Aussenwelt* Tattvas. 7.

अवैरिजुष्ट Adj. *wozu sich auch ein Feind nicht entschliesst* Mṛkkh. 147,14.

अवैश्य m. *kein* Vaiçja Kâtj. Çr. 14,1,1.

अवैषम्य n. *keine Noth, Wohlfahrt.*

अवोक्षण n. 1) *das Begiessen.* — 2) *das Sichbegiessen, Sichbespritzen* Gaut. 2,2. Cit. im Comm. zu Gobh. 1,1 (S. 36).

अवोचत्, °चम्, °चम् Aor. von वच्.

अवोढर् Nom. ag. *Nichtgatte.*

*अवोद Adj. *triefend, nass* Trik. 3,1,8.

अवोदेव Adj. *die Götter herablockend.*

अवोष m. wohl N. pr. eines Ameisenkönigs.

*अवोषीय und *अवोष्य Adj. von अवोष.

अवौम् wohl = अयोम् vom Pron. इ.

अव्य Adj. *vom Schaf herrührend* (Soma-*Seihe*); Subst. *eine solche* Soma-*Seihe.*

अव्यक्त 1) Adj. a) *nicht zur Erscheinung gebracht, sinnlich nicht wahrnehmbar; undeutlich.* °म् Adv. *undeutlich.* — b) *unbenannt.* — c) *undeutlich redend.* — 2) m. a) *die Allseele.* — b) *Bez. Vishṇu's, Çiva's und Kâma's. — c) **Thor, Narr.* — d) Titel einer Upanishad. — 3) *f. आ *Sanseviera guineensis* Nigh. Pr. — 4) n. *das nicht zur Erscheinung Gekommene, der Urstoff* oder *Urgeist.*

अव्यक्तगणित und °बीज n. *Algebra* Bîǵag. 2.

अव्यक्तरूप Adj. *undeutlich, unentschieden.* गर्भ *eine Leibesfrucht von unbestimmtem Geschlecht* 71,9.

अव्यक्तलक्षण Adj. *mit unerkennbaren Merkmalen,* Beiw. Çiva's.

अव्यक्तव्यक्त Adj. *nicht sinnlich wahrnehmbar und zugleich s. w.,* Beiw. Çiva's.

अव्यक्तानुकरण n. *schallnachahmendes Wort.*

अव्यग्र Adj. (f. आ) 1) *unverwandt* Âpast. *auf ein ganz bestimmtes Ziel gerichtet, entschieden* (Rede, Vorhaben). — 2) *ruhig und besonnen zu Werke gehend.* °म् Adv. *in aller Ruhe.* — 3) *unbeschäftigt, Nichts zu thun habend.* — 4) *ungefährdet, sicher.*

1. अव्यङ्ग Adj. *vollgliederig.* Davon Nom. abstr. °ता f.

2. अव्यङ्ग 1) m. oder n. *Gürtel* (bei den Maga). — 2) *f. आ = अव्यण्डा.

अव्यङ्गाङ्ग Adj. (f. ई) *vollgliederig.*

अव्यचस् Adj. *nicht geräumig.*

अव्यञ्जन Adj. (f. आ) 1) *bartlos, ohne Pubes* Spr. 765. — 2) *ohne Consonanten* Ind. St. 9,32.

*अव्यण्ड 1) m. *Asteracantha longifolia* Nigh. Pr. — 2) f. आ *Flacourtia cataphracta* und *Carpogon pruriens* Nigh. Pr.

अव्यतिक्रम m. *Nichtübertretung, Erfüllung* (eines Vertrags), *das Nichtentgegenhandeln* Âpast.

अव्यतिचार m. *Nichtumwechselung.*

अव्यतिमोह m. *keine irrthümliche Verwechselung.*

अव्यतिरेक m. 1) *Nichtausgeschlossenheit, Ausnahmslosigkeit, das Nichthinaustreten aus dem Kreise von* Gaim. 1,1,5. Njâjas. 3,1,52. Comm. zu 55. 60. — 2) *Ununterschiedenheit* Comm. zu Njâjas. 4,1,38.

अव्यतिरेकिन् Adj. *unfehlbar.* Davon Nom. abstr. °कित्व n. Kusum. 28,11.

अव्यतिषक्त Adj. *nicht untereinandergemischt* Çat. Br. 12,7,2,15.16.

अव्यती Partic. f. *den Beischlaf nicht wollend.*

अव्यथ 1) Adj. a) *ohne zu schwanken, unverzagt* Spr. 6146. — b) *schmerzlos.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Bhâvapr. 3,49. — 2) *m. *Schlange.* — 3) *f. आ a) *Terminalia citrina Roxb.* — b) *Hibiscus mutabilis L.*

अव्यथमान Partic. *nicht wankend* TS. 5,3,2,1.

अव्यथा f. *Schwankungslosigkeit.*

अव्यथि 1) Adj. a) *nicht schwankend, sicher schreitend, unverzagt.* — b) *sicher* (Hülfe). — 2) *m. *Ross* Gal. — 3) f. *sicherer Gang, Unverzagtheit.*

*अव्यथिन् Adj. P. 3,2,157.

*अव्यथिष 1) m. a) *die Sonne.* — b) *Meer.* — 2) f. ई a) *die Erde.* — b) *Nacht.*

*अव्यथिष्यै ved. *um nicht zu schwanken u. s. w.*

अव्यथ्य Adj. *unerschütterlich.*

(अव्यनत्) अविअनत् Adj. *nicht athmend.*

अव्यपदेश m. *keine Bezeichnung, kein Gemeintsein* Âpast. 2,8,13.

अव्यपदेशरूपिन् Adj. *für dessen Erscheinungsform es keine Bezeichnung giebt* Bhâg. P. 5,18,31.

अव्यपदेश्य Adj. 1) *nicht zu bezeichnen.* — 2) *wogegen man Nichts vorzuschützen vermag* Njâjas. 1,1,4.

अव्यपाय m. *das Nichtaufhören, Fortdauer.*

अव्यपाश्रयजीविन् Adj. *sich im Leben auf Niemand verlassend* MBh. 13,60,11.

अव्यपेक्षण n. *das Nichtberücksichtigen.*

अव्यपेत Adj. *nicht getrennt, unmittelbar auf einander folgend* Kâvjâd. 3,1.

अव्यपोह्य Adj. *nicht zu läugnen.*

1. अव्यभिचार n. 1) *das Nichtfehlgehen, Unumgänglichkeit, absolute Nothwendigkeit.* °रात् und °रेण *unumgänglich, nothwendig.* — 2) *eheliche Treue.* — 3) *Nichtübertretung, Nichtverletzung.*

2. अव्यभिचार Adj. *unwandelbar, beständig.*

अव्यभिचारवत् Adj. *unumgänglich, nothwendig erfolgend.*

अव्यभिचारिन् Adj. 1) *nicht fehlgehend* Njâjas. 1,1,4. *sich als wahr bewährend.* — 2) *treu anhängend.* — 3) *unwandelbar, beständig.*

1. अव्यभीचार m. *eheliche Treue* 194,19 (Conj.).

2. अव्यभीचार Adj. *sich Nichts zu Schulden kommen lassend.*

1. अव्यय und अव्यय (selten) Adj. *vom Schaf herrührend, in Schafen bestehend.*

2. अव्यय m. *das Nichtverausgaben* 165,31.

3. अव्यय 1) Adj. (f. आ) a) *unveränderlich, unver-*

gänglich. Dazu Nom. abstr. °त्व n. — b) Nichts ausgebend, Knicker Spr. 7689. — 2) m. a) der höchste Gott: *Vishṇu, Çiva. — b) *Pl. eine best. Klasse von Göttern, = तुषित Gal. — c) N. pr. eines Sohnes des Manu Raivata und eines Schlangendämons. — 3) n. (*m.) Indeclinabile Spr. 7689. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Mahâbh. 3,69,b.

4. अव्यय m. häufig fehlerhaft für अप्यय.

अव्ययमान Adj. sich nicht ergehend, unbeweglich Maitrjup. 2,2.

अव्ययवत् Adj. ein Indeclinabile seiend.

अव्ययात्मन् Adj. von unvergänglichem Wesen 104,26. 105,7.

अव्ययीभाव m. adverbiales Compositum. °समास m. dass.

*अव्यर्ण Adj. unangefochten Bhaṭṭ. 9,19.

अव्यर्थक Adj. nicht verlustig gehend (mit Instr.).

अव्यलीक Adj. 1) ohne Leiden, wohl auf MBh. 5,23,14. — 2) ohne Falsch, ehrlich, wahr. °म् Adv.

अव्यवच्छिन्न Adj. ununterbrochen Çat. Br. 1,3,5,13.16. 7,2,4. 7,4,2,20.

अव्यवच्छेद m. Ununterbrochenheit.

1. अव्यवधान n. 1) das Nichtdazwischentreten von Etwas, Nichtunterbrochenwerden durch Etwas 244,2. Çaṁk. zu Bṛh. Âr. Up. S. 94. Comm. zu Njâjas. 2,1,30. — 2) Nichtsonderung, Nichtscheidung.

2. अव्यवधान Adj. 1) unbedeckt, nackt, bloss (Boden) Kâd. 170,11. — 2) ununterbrochen.

अव्यवलम्बिन् Adj. nicht gestützt, — fest stehend.

अव्यवसायवत्, °सायिन् und °सित (R. 4,26,13) Adj. unentschlossen, Nichts unternehmend.

अव्यवस्त Adj. nicht gebunden, — gewunden.

अव्यवस्थिति f. das keinen festen Wohnsitz Haben MBh. 12,274,18. Es kann übrigens auch व्यव° gemeint sein.

अव्यवस्रंस m. das Nichtauseinanderfallen.

अव्यवहार m. 1) ungebührliches Verfahren Hâsj. — 2) Nichtgebrauch eines Ausdrucks Kap. 1,120.

अव्यवहार्य Adj. womit man sich nicht befassen kann Mâṇḍ. Up. 7.

अव्यवहित Adj. 1) nicht getrennt, unmittelbar anstossend, — folgend. — 2) durch nichts Anderes unterbrochen, ganz auf Jmd oder Etwas gerichtet (भक्ति) Bhâg. P. 3,29,12. — 3) durch अ getrennt VS. Prât. 3,64.

अव्यवहृत Adj. = अव्यवहार्य Bhâg. P. 5,1,21.

अव्यवाय m. 1) das Nichtdazwischentreten Lâṭj. 1,2,15. — 2) das Ungetrenntsein, ununterbrochener Zusammenhang Gaim. 5,1,31. 3,17. Njâjam. 5,3,11.

अव्यविकन्याय m. die Weise von अवि und अविका, so v. a. Wandelbarkeit der Wortformen je nach Umständen.

अव्यवेत Adj. 1) nicht getrennt durch (Instr.) ṚV. Prât. 5,25. — 2) durch अ getrennt VS. Prât. 3,64.

अव्यसन und °निन् Adj. keine tadelnswerthen Passionen habend.

अव्यस्त Adj. nicht auseinandergerissen Lâṭj. 6,10,18.

अव्याकृत Adj. ungesondert, ungetheilt MBh. 12,242,13. Vgl. Mahîdh. zu VS. 40,9 und Comm. zu Çat. Br. 14,7,2,13.19. 8,6,1.

अव्याक्षेप m. Nichtzerstreutheit, Geistesgegenwart.

1. अव्याज m. kein Betrug, — Täuschung. Am Anfange eines Comp. ohne Betrug, — angewandte Künste.

2. अव्याज Adj. nicht simulirt, natürlich, wirklich Mâlatîm. 77,15 (69,15). Bâlar. 16,20.

*अव्याड् m. Bein. Jama's Gal.

अव्याधित Adj. nicht krank, gesund Ind. St. 13,196.

अव्याध्य Adj. nicht zu schlagen (Ader) Suçr. 1,362,5.

अव्यानयितव्य Adj. nicht mit dem Vjâna zu fassen Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

अव्यापत्ति f. die Nichtverwandlung des Visarga in den Ûshman.

अव्यापद् f. kein Fehler Bhâvapr. 3,27.

अव्यापन्न Adj. nicht gestorben Megh. 10. 98.

अव्यापाद m. das Freisein vom Verlangen Andern zu schaden Lalit. 36,5.

अव्यापार m. 1) *Musse. — 2) eine Einem nicht zukommende Beschäftigung.

अव्यापिन् Adj. nicht allumfassend.

अव्याप्त Adj. nicht erfüllt von, — versetzt mit (Instr.) Spr. 966.

अव्याप्ति f. das Nichtallumfassen.

अव्याप्यवृत्ति Adj. nicht stets sich vorfindend, an bestimmte Bedingungen geknüpft, nur relativ Geltung habend Z. d. d. m. G. 29,246. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjas. 2,2,18.

अव्यायत Adj. nicht getrennt ṚV. Prât. 14,19.

अव्यायाम m. keine körperliche Anstrengung, — Uebung.

अव्यावहारिक Adj. (f. ई) womit man sich nicht befassen kann Bhâg. P. 10,85,14.

अव्यावृत्त Adj. 1) ungeschieden, ununterschieden Comm. zu Njâjas. 3,2,42. — 2) gleichzeitig TS. 6,4,8,3. TBr. 1,1,8,1.

अव्यावृत्ति f. das Sichnichtabwenden, nicht den Rücken Kehren Lâṭj. 1,2,15.

अव्याहत Adj. 1) ungehemmt, ungehindert. — 2) nicht im Widerspruch stehend. Dazu Nom. abstr. °त्व n. H. 66.

*अव्याहारिन् Adj. nicht sprechend.

अव्याहृत n. das Nichtsprechen, Schweigen Spr. 708.

अव्युच्छित्ति f. Nichtunterbrechung.

अव्युच्छिन्न Adj. ununterbrochen.

अव्युच्छेत्तृ Nom. ag. nicht unterbrechend, — störend.

अव्युत्थान n. das Nichtnachgeben, das Bestehen auf Etwas.

अव्युत्पन्न Adj. 1) nicht erfolgt Veṇis. 10,14. — 2) nicht entstanden, so v. a. grammatisch nicht zu zerlegen, keine Etymologie habend. — 3) ungebildet, roh. °मति Adj. Spr. 6783.

अव्युष्ट Adj. noch nicht leuchtend.

अव्युष्टि f. die Zeit vor Tagesanbruch TS. 1,5,7,5.

अव्यूढ Adj. nicht auseinandergerückt Çat. Br. 5,1,3,13. 5,4,33.

अव्यूह m. 1) Untheilbarkeit Njâjas. 4,2,22. — 2) keine Auflösung von Halbvocalen oder zusammengeflossenen Vocalen.

अव्यृद्ध Adj. ungeschmälert Çat. Br. 12,3,5,13.

अव्यृद्धि f. das Nichtmisslingen.

अव्येष्यत् Adj. nicht verschwindend, sich nicht verlierend.

अव्रण Adj. unverletzt (eig. und übertr.).

1. अव्रत n. das Nichtbeobachten der religiösen Vorschriften.

2. अव्रत 1) Adj. (f. आ) a) gesetzlos, ungehorsam, ruchlos. — b) die religiösen Obliegenheiten nicht erfüllend Gobh. 1,9,19. MBh. 12,228,72. Spr. 3285. — 2) *m. ein Daitja Gal.

अव्रतवत्, अव्रतिक und अव्रतिन् Adj. = 2. अव्रत 1) b).

अव्रत्य Adj. den religiösen Vorschriften nicht entsprechend Âçv. Çr. 12,8,19. Gobh. 1,6,7. Ait. Âr. 469,2.

*अव्राजिन् Adj. gaṇa ग्राह्यादि.

अव्रात्य m. kein Vrâtja.

*अव्रीड m. N. pr. eines Mannes.

1. अश्, अश्नोति und अश्नुते 1) gelangen zu (Acc.), erreichen; einholen. ककुभः so v. a. nach allen Weltgegenden hin sich zerstreuen. — 2) erlangen. — 3) treffen, über Jmd kommen. — 4) bewältigen. — 5) darbringen, darreichen. — 6) geniessen Spr. 3067. — 7) *durchdringen, erfüllen. — 8) *anhäufen. — Mit अनु 1) gleichkommen. — 2) erlangen. — Mit अभि 1) gelangen zu, erreichen. — 2) erlangen. — 3) bewältigen. — Mit आ erreichen. — प्रा-

पमाशिष्ये und — आशितुम् fehlerhaft für — आसिष्ये und आसितुम्. — Mit उद् 1) *gelangen zu, erreichen* Çat. Br. 4,2,1,26. — 2) *gleichkommen.* — 3) *beherrschen.* — Mit उप *erlangen, theilhaftig werden* (auch eines Uebels). — प्रापमुपाशिष्ये fehlerhaft für — उपासिष्ये. — Mit समुप *theilhaftig werden* Spr. 6426. — Mit परि 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen.* — Mit प्र 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen.* — 3) *zu Theil werden.* — Mit प्रति, Partic. प्रत्यष्ट etwa *Jmdn* (Loc.) *zu Theil geworden* Kauç. 106. — Mit वि 1) *gelangen zu, erreichen.* — 2) *erlangen, theilhaftig werden.* — 3) *zu Theil werden.* — 4) *Jmdes habhaft werden.* — 5) *durchdringen, erfüllen.* — Mit अनुवि *erreichen.* — Mit सम् 1) *gelangen zu.* — 2) *erlangen, theilhaftig werden.* — 3) *zu Theil werden, treffen.* — 4) *erfüllen, erhören* ṚV. 8,40,3. — Mit अनुसम् *erlangen.* — Mit उपसम् dass.

2. अश्, अश्नाति 1) *essen, verzehren, zu sich nehmen* (Speise und Trank), mit Acc. und Gen. (in der älteren Sprache). — 2) *kosten, geniessen* in übertr. Bed. — Caus. आशयति *essen lassen, speisen,* mit doppeltem Acc. 225,30. आशित 1) *gespeist, gefüttert, gesättigt, satt.* — 2) *zum Essen dargereicht.* — Desid. अशिशिषति *essen wollen.* — Mit अति *vor einem Andern* (Acc.) *essen.* — Mit उप 1) *essen, verzehren.* — 2) *kosten, geniessen* in übertr. Bed. — Mit समुप *kosten, geniessen.* — Mit निस् in अनिरशित. — Mit परि *früher als ein Anderer* (Acc.) *essen, Jmd beim Genuss von Etwas* (Instr.) *übergehen.* — Mit प्र *essen, verzehren, zu sich nehmen.* — Caus. *essen lassen, zu essen geben, speisen;* mit doppeltem Acc. — Mit अभिप्र *etwas Anderes nach Etwas* (Acc.) *essen* (um den früheren Geschmack zu verlieren) Khând. Up. 6,13,2. — Mit वि *aufessen.* Mit — सम् 1) *essen, verzehren.* — 2) *kosten, geniessen* in übertr. Bed.

*अशक m. *Boerhavia diffusa* Nigh. Pr.

अशकुन n. (adj. Comp. f. आ) *böses Omen.*

*अशकुम्भी f. *Pistia Stratiotes L.*

अशक्त Adj. *nicht könnend, unvermögend* 94,27. Die Ergänzung ein Infin. (94,28), ein Nom. act. im Loc. (81,25.30) oder Dat. (28).

अशक्ति f. *Unvermögen, Schwäche.*

अशक्नुवस् Adj. *nicht könnend, unvermögend,* mit Infin. Mṛkkh. 158,1.

*अशक्नुवान Adj. dass. Bhaṭṭ. 3,6.

अशक्य Adj. 1) *unmöglich, unthunlich.* वचस् *unausführbar.* वेदशास्त्र *unverfassbar.* अशक्यो ऽपाक्रष्टुम् *unentfernbar* Ragh. 12,17. स्थातुं नियोक्तुर्यदशक्यमग्रे *weil es unmöglich ist zu verbleiben* 2,56. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. mit einem Infin. — 2) *unüberwindlich.*

अशग m. N. pr. eines Autors.

अशङ्क Adj. *furchtlos, ohne Scheu* Spr. 4295. °म् Adv.

अशङ्कनीय Adj. *nicht zu vermuthen, — zu befürchten, — anzunehmen.*

अशङ्का f. *keine Furcht, — Scheu.* Instr. *ohne Scheu.*

अशङ्कित 1) Adj. a) *unbesorgt, kein Misstrauen habend.* — b) *nicht beanstandet, — verdächtig.* — 2) °म् Adv. a) *ohne Scheu, — Bedenken* Kâd. 170,15. — b) *wider alles Erwarten, plötzlich.*

अशङ्क्य Adj. 1) *kein Misstrauen erregend.* — 2) *nicht zu erwarten, — anzunehmen.*

अशठ Adj. (f. आ) *nicht falsch, — hinterlistig, ehrlich.*

अशठक्रोध Adj. *ohne Falschheit und Zorn* MBh. 12,293,12.

अशत n. *kein volles Hundert* Çat. Br. 4,3,4,3.

अशतदक्षिण Adj. *wobei der Lohn weniger als Hundert beträgt* ebend.

अशत्रु 1) Adj. a) *ohne ebenbürtigen Gegner.* — b) *unvermögend sich zu vertheidigen* ṚV. 5,2,12. — 2) *m. *der Mond.* — 3) n. *Feindlosigkeit.*

अशन् m. 1) *Stein, Fels.* — 2) *Schleuderstein.* — 3) *Himmelsgewölbe* ṚV. 1,164,1. 173,2. 10,27,13.

1. *अशन Adj. *erreichend, hinüberreichend.*

2. अशन n. 1) *das Essen, Speisen.* — 2) *Essen, Speise.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

अशनकृत् Adj. *Speise bereitend.*

अशनक्रिया f. *das Zusichnehmen von Speisen.* °क्रियां कर् Pańkat. 236,22.

अशनपति m. *Speiseherr* Çat. Br.

*अशनवन्त् Adj. *speisereich.*

अशना f. = अशनाया Çat. Br. 11,7,2,3. Khând. Up. 6,8,3.

अशनानशन n. *das Essen und Fasten* 35,20.

1. अशनाय्, °यति *nach Speise verlangen, hungrig sein* Çat. Br. *°यित *hungrig.*

2. अशनाय् *den Donnerkeil vorstellen.* °यितम् n. impers. Du. V. 22,5.

अशनाया und अशनाया f. *Hunger.* अशनायापिपासे *Hunger und Durst* Çat. Br. 14,6,4,1.

अशनायावन्त् (271,21) und अशनायुक Adj. *hungrig.*

अशनि 1) f., später auch m. *Donnerkeil, Blitzstrahl.* Auch अशनी f. अशन्यस्त Adj. Çat. Br. 11,2,7,25. — 2) f. *Pfeilspitze.* — 3) f. als Naturerscheinung *eine Species der* Ulkâ. — 4) m. ein Name Rudra's. — 5) *m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*अशनिक Adj. = अशनौ कुशलः.

अशनिग्रावन् m. *Diamant* Spr. 6850.

अशनिन् Adj. *mit einem Donnerkeil versehen.*

अशनिप्रभ m. N. pr. eines Râkshasa.

अशनिमन्त् Adj. *blitzschleudernd.*

अशनिहत Adj. *vom Blitz getroffen.* दुःखाशनि° Kathâs. 19,27.

*अशनीय्, °यति *nach Speise verlangen.*

अशपन्त् Adj. *nicht fluchend, — verwünschend.*

अशब्द Adj. 1) *lautlos* Çat. Br. 14,6,8,8. Âpast. TS. Prât. 23,6. — 2) *im* Veda *nicht gelehrt, unvedisch* Gaim. 6,3,29. Dazu Nom. abstr. °त्व n. 5,2,18.

अशम् Indecl. *Unheil.*

अशमरथंभावुक Adj. *in einen nie ruhenden Wagen sich wandelnd* TBr. 1,3,5,4.

अशम्य Adj. = अवृत्त Cit. im Comm. zu TS. II, 694 und zu Njâjam. 4,1,28. असव्य v. l.

1. अशरण n. *Schutzlosigkeit.*

2. अशरण Adj. (f. आ) *schutzlos* Âpast.

अशरणी Adv. mit कर् *schutzlos machen* Spr. 5807.

अशरण्य Adj. 1) *keinen Schutz gewährend.* — 2) *keines Schutzes bedürfend.*

अशरव्य Adj. (f. आ) *Pfeilen nicht zugänglich.*

अशरीर (!) 1) Adj. (f. आ) *körperlos* Çat. Br. 14,7,2,10. Âpast. *ohne festen Körper* Ait. Br. 2,14. *körperlos* von einer Stimme, so v. a. *aus keinem sichtbaren Wesen heraustönend.* — 2) m. *der Liebesgott.* — 3) n. in der Rhetorik *das Fehlen des Verbums in einem Satze.*

अशरीरिन् Adj. = अशरीर 1).

1. अशर्मन् n. *Leid, Unglück* Kir. 12,26.

2. अशर्मन् Adj. *freudlos* Âpast.

*अशल्क = भीरु Gal.

अशल्यविद्ध Adj. *nicht gesprungen, — beschädigt* Hariv. 7773.

अशवाग्नि m. *kein Leichenfeuer.*

अशस् Adj. *verwünschend, hassend.*

अशस्त Adj. *infaustus.*

अशस्तवार Adj. *unaussprechliche Schätze besitzend.*

अशस्ति f. 1) *Verwünschung, Hass.* — 2) *Verwünscher, Hasser.*

अशस्तिहन् Adj. *Verwünscher tödtend.*

1. अशस्त्र Adj. (f. आ) *keinen Anruf habend.*

2. अशस्त्र Adj. *schwertlos, unbewaffnet* MBh. 12,95,5. Bhag. 1,46. Mṛkkh. 102,4.

अशस्त्रकृत्य Adj. *nicht mit dem Messer zu behandeln* Suçr. 1,362,5.

अशस्त्रपाणि Adj. *kein Schwert in der Hand habend* Veṇis. 74. 92.

अशस्त्रपूत Adj. *nicht durch das Schwert* oder *Messer geläutert, — geheiligt* MÂLATÎM. 77,15 (69, 15). VEṆÎS. 31,16.

अशस्त्रबद्ध (wohl so zu lesen) Adj. *mit keinem Schwert bewaffnet* KÂM. NÎTIS. 7,57.

*अशाखा f. *eine best. Grasart.*

अशान्त Adj. 1) *unbändig, heftig, wild.* — 2) *der heiligen Ordnung nicht unterworfen, ungeweiht, unheilig.*

*अशान्तगन्धाख्या f. *Curcuma* NIGH. PR.

अशान्तता f. *Mangel an Gemüthsruhe, Leidenschaftlichkeit.*

अशान्ति f. *das Nichtnachlassen, Nichtaufhören* SUÇR. 2,47,21.

अशान्तिकर Adj. *Unheil bringend.*

अशाब्द Adj. *auf keinem vedischen Texte beruhend* GAIM. 5,1,5.

अशाब्दिक Adj. *nicht mit den Worten vertraut, kein Grammatiker* u. s. w.

अशाम्य Adj. *nicht zu beschwichtigen, unversöhnlich* HARIV. 1,48,7.

अशाय्, अशायते *gelangen zu* (Acc.) ṚV. 10,92,1. — Mit वि Act. *bewältigen* ṚV. 6,33,2.

अशाश्वत Adj. (f. ई) *nicht beständig, — ewig.*

अशासत् Adj. *nicht bestrafend* 204,5.

अशास्त्र Adj. (f. आ) *auf keiner Vorschrift beruhend* GAIM. 6,2,18.

अशास्त्रचक्षुस् Adj. *nicht mit dem Auge der Lehrbücher schauend* Spr. 719.

(अशास्य) अशासिस्र Adj. *untadelig.*

अशि Bez. *der Wurzel* 2. अश्. अश्यर्थ Adj. *die Bedeutung «essen» habend* 224,29.

अशिक m. Pl. N. pr. eines Volkes. अशिकेश VARÂH. BṚH. S. 11,56, v. l.

अशिक्षित Adj. 1) *nicht erlernt.* — 2) *nicht unterwiesen, — gelehrt* (auch von Thieren). Die Ergänzung im Loc. (120,19) oder im Infin.

अशिख Adj. 1) *ohne Haarbusch* Ind. St. 9,149. — 2) *mit Ausnahme des Haarbusches* KÂTJ. ÇR. 2,1,9.

अशित n. 1) Adj. *gegessen* 35,25. 26. 264,30. — 2) *der Ort wo Jmd gegessen hat* 238,20.

*अशितंगवीन Adj. = आशितं°.

अशितृ Nom. ag. *Esser.*

अशितव्य Adj. *zu essen.*

अशितावत् Adj. *gegessen habend* AV. 9,6,38.

अशित्र n. *Nahrung.*

अशिथिल Adj. (f. आ) *nicht locker, — schlaff, fest.*

अशिथिलंभाव m. *das Festwerden.*

*अशिन् Adj. *weitreichend, dauernd.*

अशिपद Adj. (f. आ) *die* Çipada *genannte Krankheit verscheuchend.*

अशिमिद Adj. (f. आ) *nicht verderblich wie die* Çimidâ.

अशिमिविद्विष् Adj. als Beiw. der sieben Parǵanja vielleicht *Werke nicht anfeindend.*

*अशिर 1) m. a) *Feuer.* — b) *die Sonne.* — c) N. pr. eines Râkshasa. — 2) f. आ N. pr. der Frau des Açira. — 3) n. *Diamant.*

अशिरस् und °स्क Adj. *ohne Kopf.*

अशिल्पिन् m. *kein Künstler, — Handwerker* GAUT. 17,7.

अशिव 1) Adj. (f. आ) *unheilvoll, schlimm* 82,21. — 2) m. N. pr. eines Krankheitsdämons HARIV. 2, 109,76. — 3) n. *Unheil.* °शंसिन् 74,20.

अशिशिर Adj. (f. आ) *heiss.* °ता f. *Hitze* MEGH. 81.

अशिशिरकर m. *die Sonne* KÂD. 16,18.

अशिशिरकिरण m. dass. KÂD. 14,12. 28,3. 91,7. 130,14.

अशिशिषु Adj. *essen wollend, hungrig.*

1. अशिशु m. *kein Kind* MBH. 3,189,42.

2. अशिशु Adj. (f. ebenso und अशिश्वी) *kinderlos, ohne Junge.*

अशिश्नत् 3. Sg. Aor. von श्नथ्.

*अशिश्विका Adj. f. *kinderlos, ohne Junge.*

1. अशिष्ट Adj. *ungebildet, ungesittet* ÂPAST.

2. अशिष्ट Adj. *nicht übrig.*

अशिष्ठ Adj. *am meisten essend.*

अशिष्य Adj. 1) *nicht zu lehren* (eine Sache). — 2) *nicht zu unterweisen.*

1. अशीत Adj. *der 80ste.*

2. अशीत Adj. *nicht kalt* TARKAS. 14.

अशीततनु Adj. *einen heissen Körper habend* TS. 1,1,13,3. TBR. 1,2,1,25.

अशीतम Adj. *am meisten essend* VS. 2,20.

अशीतरुचि m. *die Sonne* VIDDH. 40,4.

अशीतल Adj. (f. आ) *nicht kühl, warm.*

अशीति f. *achtzig.* अशीतीष्टक Adj. ÇAT. BR. 10, 4,2,9. अशीतिशतेष्टक Adj. 6. अशीत्यक्षर Adj. MAITR. S. 3,2,5.

अशीतिक Adj. 1) *das Maass von 80 habend.* — 2) *achtzigjährig.* अशीतिकावर Adj. *mindestens achtzigjährig* GAUT. 6,10.

अशीतितम Adj. *der 80ste.*

अशीतिभाग m. *der 80ste Theil.*

अशीर्ततनु Adj. *einen unzerstörbaren Körper habend* KÂṬH. 1,12.

अशीर्य Adj. *unzerstörbar.*

अशीर्षक, अशीर्षन्, *अशीर्षिक und *अशीर्षिन् (KÂÇ. zu P. 5,2,116) Adj. *kopflos.*

1. अशील n. *schlechte Gewohnheiten, Unsittlichkeit.*

2. अशील Adj. (f. आ) *schlechten Gewohnheiten fröhnend, unsittlich.*

अशीलिन् Adj. dass.

अशुकादष्ट Adj. *nicht von Papageien angefressen* MBH. 2,17,28.

*अशुकाह्व n. = तमालपत्त्र GAL.

अशुक्ल Adj. (f. आ) *nicht weiss, — weisslich.*

अशुक्लवत् Adj. *nicht das Wort* शुक्ल *enthaltend* ÇAT. BR. 6,2,2,14.

अशुचि Adj. *unrein* (auch in rituellem Sinne), *unlauter.* Davon Nom. abstr. °त्व n. zu Spr. 328.

अशुचिकर Adj. *verunreinigend* ÂPAST.

अशुचिभाव m. *Unreinheit* 43,8.

अशुचिलिप्त Adj. *verunreinigt* ÂPAST.

अशुच्यायतन Adj. *auf unreiner Feuerstätte befindlich* KÂTJ. ÇR. 25,4,34.

अशुद्ध Adj. 1) *unrein.* — 2) *fehlerhaft.*

अशुद्धि f. *Unreinheit.*

अशुन AV. 14,2,16 fehlerhaft; vgl. ṚV. 3,33,13.

अशुभ 1) Adj. a) *hässlich.* — b) *nicht angenehm, — zusagend, unerfreulich.* — c) *Unheil verheissend, infaustus* LA. 13,12. — d) *schlecht* (in ethischem Sinne). °मति Adj. 105,1. — e) *unrein* (Beschäftigung). — 2) m. N. pr. eines Lexicographen. — 3) n. a) *Weh, Unheil, Unglück.* — b) *Böses, böses Werk, Sünde.*

अशुभदर्शन Adj. *hässlich.*

अशुभोदय m. *der Aufgang eines ungünstigen Planeten.*

अशुश्रूषा f. *Ungehorsam.*

अशुश्रूषु Adj. 1) *nicht lernbegierig* GOP. BR. 2,3,18. — 2) *ungehorsam gegen* (Gen.) MBH. 12,228,73.

अशुष Adj. *verzehrend, gefrässig.*

अशुष्क Adj. (f. आ) *nicht ausgetrocknet, — trocken, — dürr.*

अशुष्काग्र Adj. (f. आ) *keine trockene Spitze habend* KÂTJ. ÇR. 4,2,4. 6,1,8.

*अशूकमुण्ड m. *eine Art Gerste* GAL.

अशूद्र m. *kein* Çûdra.

अशूद्रोच्छिष्टिन् Adj. *nicht in Berührung mit* Çûdra *und Ueberbleibseln kommend* ÇAT. BR. 14, 1,1,31.

अशून Adj. *nicht geschwollen.*

अशून्य 1) Adj. (f. आ) a) *nicht leer, — unbesetzt.* अशून्यां गुहां कर् *eine Höhle nicht verlassen.* — b) *nicht eitel, — vergeblich.* — c) *nicht unausgeführt.* नियोगमशून्यं कर् *einen Auftrag ausführen* und *ein Amt erfüllen* (KÂD. II,5,18). — 2) n. *Nichtleere, das Besetztsein mit Menschen.*

अशून्यता f. *das Vollwerden.*

अशून्यशयन n. *der Tag, an welchem* **Viçvakarman** *sich dem Schlaf hingiebt, und die an diesem Tage stattfindende Begehung.*

अशून्योपस्था Adj. f. *deren Schooss nicht leer bleibt, so v. a. verheirathet* MANTRABR. 1,1,10. PÂR. GṚHJ. 1,5,11.

*अशूला f. *Vitex alata Roxb.*

अशृङ्ग Adj. (f. ई) *ohne Hörner* TÂṆḌJA-BR. 21,1, 7. RÂǴAT. 5,460.

अशृण्वत् Adj. *nicht hörend, — hören mögend* TS. 7,5,22,1. Spr. 721.

अशृत Adj. *ungekocht.*

अशृथित Adj. *nicht locker werdend.*

अशेव Adj. (f. आ) *unlieb, verhasst.*

1. अशेष m. *kein Rest.* अशेषेण und अशेषतस् *vollständig, ganz.*

2. अशेष Adj. (f. आ) *ohne Rest, ganz, vollständig, gesammt, all.* °म् Adv.

अशेषकुलवल्लरी f. Titel eines Werkes.

अशेषगुरु Adj. *aus lauter langen Silben bestehend* Ind. St. 8,467.

अशेषता f. und °त्व n. (GAIM. 3,5,5. 6,7,8) *Vollständigkeit, Totalität.*

अशेषय्, °यति *vollständig zu Ende bringen.* अशेषित *vollständig vernichtet* VENÎS. 130.

अशेषस् Adj. *ohne Nachkommenschaft.*

अशेषसाम्राज्य Adj. *über Alles herrschend* (Çiva).

अशैक्ष m. *ein* **Arhant** (bei den Buddhisten).

अशैल Adj. *ohne Felsen, — Berge* R. 4,44,35.

अशोक 1) Adj. (f. आ) *a) ohne Gluth. — b) keinen Kummer bereitend* LALIT. 178,11. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 9,154. — *c) keinen Kummer empfindend.* — 2) m. *a) Jonesia Asoka Roxb.* — *b)* N. pr. verschiedener Männer. — 3) *f. आ *a) Helleborus niger L.* — *b)* ein Frauenname und N. pr. einer Göttin bei den **Ǵaina**. — 4) n. *a)* **Açoka**-*Blüthe.* — *b)* **Quecksilber.*

अशोककर 1) m. N. pr. eines **Vidjâdhara**. — 2) f. ई ein Frauenname.

अशोकचन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

अशोकतीर्थ n. N. pr. eines **Tîrtha**.

अशोकत्रिरात्र m. *eine best. Feier.*

अशोकदत्त m. ein Mannsname.

अशोकद्वादशी f. *ein best. zwölfter Tag.*

अशोकपूर्णिमा f. *eine best. Vollmondsnacht.*

अशोकभाण्ड und °क n. *ein Kleinod, das man seiner erwählten Braut verehrt,* LALIT. 161,11.14. 17. 162,5. fgg.

अशोकमञ्जरी f. 1) *ein best. Metrum.* — 2) Titel eines astron. Werkes.

अशोकमाला f. ein Frauenname.

अशोकरोहिणी f. *Helleborus niger L.*

अशोकवनिका f. **Açoka**-*Wäldchen.*

*अशोकवर्तिका f. *ein best. Gericht* GAL.

अशोकवर्धन m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,8.

अशोकवेग m. ein Mannsname.

अशोकव्रत n. *eine best. Begehung.*

अशोकषष्ठी f. *der sechste Tag in der lichten Hälfte des* **Kaitra**.

अशोकातर Adj. *nicht mit Kummer untermischt* ÇAT. BR. 14,7,1,22.

अशोकारि m. *Nauclea Kadamba Roxb.*

अशोकाष्टमी f. *der achte Tag in der lichten Hälfte des* **Kaitra**.

अशोकेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines **Tîrtha**.

अशोकोत्तंसिका f. *ein best. Spiel.*

*अशोच Adj. = अनहंकृति.

अशोचनीय Adj. *nicht zu beklagen* KÂD. II,115,18.

अशोच्य Adj. dass. Spr. 722. fgg.

अशोण Adj. AV. 19,60,1 wohl fehlerhaft für अशीर्ण.

अशोभन 1) Adj. *a) unschön* UTPALA zu VARÂH. BṚH. 3,8. — *b) den Erwartungen und Wünschen nicht entsprechend, nicht gut, schlecht.* — *c) infaustus.* — 2) n. *Leid, Weh, Böses.*

*अशोभमान (संज्ञायाम्) gaṇa चार्वादि.

अशोष्य Adj. *nicht trocknend, — versiegend.*

अशौच n. *Unreinlichkeit* Spr. 328. *Unreinheit* (in rituellem Sinne). °निर्णय m. Titel eines Werkes.

अशौटीर Adj. = अशौण्डीर.

अशौटीर्य n. = अशौण्डीर्य MBH. 12,97,25.

अशौण्डीर Adj. *kein Selbstgefühl verrathend, unmännlich.*

अशौण्डीर्य n. *Mangel an Selbstgefühl.*

अशौभ्रेय m. *kein* **Çaubhreja** KÂTJ. ÇR. 10,2,21.

अश्न m. 1) *Stein.* — 2) N. pr. eines Dämonen.

अश्नयी SV. wohl fehlerhaft.

*अश्नीतपिबता f. *eine Aufforderung noch mehr zu essen und zu trinken.*

*अश्नीतपिबतीय्, °यति *zum fernern Essen und Trinken auffordern wollen.*

अश्नुष्टि Adj. *den Essenden brennend.*

°अश्म = 2. अश्मन् *Stein.*

अश्मक 1) m. *a)* N. pr. eines Sohnes des **Vasishṭha** und der **Madajantî** 108,8. — *b)* Pl. N. pr. eines Kriegerstammes MBH. 6,9,44. — 2) f. ई N. pr. verschiedener Frauen.

अश्मकदली f. *eine *Species der* **Kadalî**.

अश्मकसुमन्तु m. N. pr. eines **Ṛshi** MBH. 12,47,5.

अश्मकुट्ट und °क Adj. *mit einem Stein zermalmend* (Körner).

*अश्मकेतु m. *eine best. Pflanze.*

अश्मगन्धा f. *eine best. Pflanze.*

अश्मगर्भ und *°ज n. *Smaragd.*

अश्मघनस्वेद m. *künstliche Schweisserzeugung durch Liegen über einer erhitzten Steinplatte.*

*अश्मघ्न m. *Coleus scutellaroides* RÂǴAN. 5,37.

अश्मचक्र Adj. *mit einer Scheibe von Stein versehen.*

अश्मचित Adj. *mit Steinen besäet* TÂṆḌJA-BR. 14, 3,13. अश्माचित Comm.

अश्मचूर्ण m. n. *fein zerriebener Stein* KÂTJ. ÇR. 16,3,19.

*अश्मज n. 1) *Erdharz.* — 2) *Eisen.*

*अश्मजतुक n. *Erdharz.*

*अश्मजित् m. = अश्मघ्न NIGH. PR.

अश्मता f. *das Steinsein, Härte eines Steines.*

*अश्मदारण m. *Brechstange.*

अश्मदिद्यु Adj. *Steine oder Donnerkeile zu Geschossen habend.*

1. अश्मन् m. *Esser.*

2. अश्मन् m. 1) *Fels, Gestein, Stein.* Einmal अश्मन् ÇAT. BR. — 2) *Werkzeug aus Stein.* — 3) *Donnerkeil.* — 4) *Himmel.* — 5) N. pr. eines Brahmanen.

अश्मनगर m. N. pr. der von den **Kâlakeja** bewohnten *Felsenstadt.*

अश्मन्त 1) *Adj. *a) unheilvoll.* — *b) schrankenlos.* — 2) m. *a) *Bauhinia tomentosa* RÂǴAN. 9,40. — *b)* N. pr. eines **Marutvant**. — 3) *n. *a) Ofen.* — *b) Feld.* — *c) Tod.*

अश्मन्तक 1) m. *Bauhinia tomentosa* (RÂǴAN. 9, 39) und *Oxalis corniculata* (BHÂVAPR. 2,67). — 2) m. n. *a) Ofen.* — *b) *Lampenschirm.*

अश्मन्मय Adj. (f. ई) *steinern, aus Fels gemacht.*

अश्मन्वत् Adj. *steinig.*

अश्मपरान्त N. pr. einer Oertlichkeit.

अश्मपुरी f. *Felsenburg* ÇAT. BR. 3,1,2,11.

*अश्मपुष्प n. *Benzoe-Harz.*

अश्मपृष्ठ N. pr. eines heiligen *Steines* in **Gajâ**.

*अश्मभार m. *eine Last Steine* gaṇa वंशादि.

*अश्मभाल n. *eine Art Mörser.*

अश्मभिद्, *°भेद und °भेदक m. *Coleus scutellarioides Benth.*

अश्ममय Adj. (f. ई) *von Stein, steinern.*

अश्ममूर्धन् Adj. *einen Kopf von Stein habend* 27,20.

*अश्मयोनि m. *Smaragd.*

*अश्मरथ m. N. pr. eines Mannes.

अश्मरी und °रि (metrisch) f. *Blasenstein.*

अश्मरीघ्न m. **Crataeva Roxburghii R. Br.* und *Capparis trifoliata* (Mat. med. 115).

*अश्मरीहर m. *eine best. Kornart.*

अश्मल m. Pl. N. pr. eines Volkes. Die richtige Lesart ist अश्मक.

*अश्मलाक्षा f. Erdharz Rāǵan. 13,70.

*अश्मलोह m. Eisen Gal.

अश्मवत् Adj. steinig.

अश्मवर्मन् n. steinerner Wall oder Schild.

अश्मवर्ष n. Steinregen MBh. 3,167,33. 12,281, 18.19.

अश्मवृष्टि f. dass. R. 3,38,8.

अश्मव्रज Adj. in Fels eingesperrt.

अश्मश्रु Adj. unbärtig Gop. Br. 1,3,9.

अश्मश्रुमुख Adj. keinen Bart im Gesicht habend Ind. St. 8,314.

अश्मसार 1) m. n. Eisen. — 2) m. *Sapphir.

अश्मसारमय Adj. eisern.

अश्मसारिन् m. N. pr. eines Mannes.

अश्महन्मन् n. Schlag des Donnerkeils.

अश्मातक m. = अश्मन्त 2) a).

अश्मापिधान Adj. mit einem Steine zugedeckt Tāṇḍja-Br. 19,7,1.

*अश्मार्म n. Trümmerhaufen von Steinen.

(अश्मास्य) अश्मासिअ Adj. dessen Mündung ein Fels ist, aus einem Felsen fliessend.

*अश्मीय Adj. von 2. अश्मन्.

*अश्मीर m. n. = अश्मरी.

*अश्मोत्थ n. Erdharz.

अश्येताक्ष Adj. (f. ई) keine röthlich weissen Augen habend Kātj. Çr. 7,6,14.

अश्र am Ende eines adj. Comp. = अश्रि.

अश्रद्दधान Adj. kein Vertrauen zu Etwas habend, ungläubig Çat. Br. 12,4,1,10. MBh. 12,35,47. Bhag. 4,40. mit Gen. 9,3.

अश्रद्ध Adj. dass.

अश्रद्धा f. 1) Mangel an Vertrauen, Unglaube. — 2) *Appetitlosigkeit Gal.

अश्रद्धित Adj. kein Vertrauen habend, ungläubig Bhâg. P. 8,20,14.

अश्रद्धेय Adj. unglaublich Kâd. II,100,19. 109,4. unglaubwürdig Venîs. 81,2. Davon Nom. abstr. °त्व n.

1. अश्रम m. Nichtermüdung.

2. अश्रम und अश्रम Adj. unermüdlich.

1. अश्रमण Adj. dass.

2. अश्रमण m. kein Bettelmönch.

अश्रमिष्ठ Adj. nimmer ermüdend.

अश्रवण n. 1) das Nichterwähntsein in einem heiligen Texte Lâtj. 10,11,5. — 2) das Fehlen, — Mangeln eines Wortes, Suffixes u. s. w. 279,1.

अश्रवणीय Adj. nicht hörbar.

अश्रात Adj. ungekocht.

अश्राद्ध n. eine nicht für ein Todtenmahl bestimmte Speise Âpast. 1,10,28.

*अश्राद्धभोजिन् Adj. an keinem Todtenmahl theilnehmend.

अश्राद्धिन् Adj. kein Todtenmahl veranstaltend.

अश्राद्धेय Adj. zu einem Todtenmahl sich nicht eignend.

अश्रान्त Adj. unermüdlich. °म् Adv. Spr. 2065. 3274.

अश्राव्य Adj. unhörbar, was man nicht hören darf.

अश्रि f. scharfe Kante, Ecke, Schneide. Auch अश्री Shadv. Br. 4,4. Am Ende eines adj. Comp. अश्रि und अश्रिक (118,9).

अश्रित Adj. nicht haftend an (Loc.).

अश्रिमत् Adj. kantig.

अश्री f. Missgeschick, die Göttin des Unglücks.

अश्रीक Adj. aller Pracht oder Wohlfahrt baar MBh. 3,173,64.

अश्रीमत् (R. ed. Bomb. 1,6,16) und अश्रीर (f. आ) Adj. nicht schön, hässlich.

अश्रु n. (ausnahmsweise auch m.) Thräne. Mit कर् (Spr. 3664), मुच् (Chr. 59,11. 82,27), वर्तय् und आवर्तय् Thränen vergiessn.

अश्रुकण्ठ Adj. mit Thränen im Halse R. 2,74,28.

अश्रुकर्मन् n. das Thränenvergiessen Spr. 3664.

अश्रुत 1) Adj. a) ungehört 283,32. — b) vom Lehrer nicht gehört, nicht gelehrt Gaim. 4,4,34. — c) keine Gelehrsamkeit besitzend, ungelehrt Spr. 727. 1320. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa und desgl. des Djutimant (VP.² 1,152). — 3) f. आ N. pr. der Gattin des Añgiras.

अश्रुतवत् Adv. wie nicht gehört.

अश्रुतव्रण m. N. pr. eines Sohnes des Djutimant VP.² 1,152.

1. अश्रुति f. 1) Vergessenheit. — 2) kein vedischer Text.

2. अश्रुति Adj. unvernehmlich. Davon Nom. abstr. °त्व n.

अश्रुतिधर Adj. nicht in's Gehör fallend.

अश्रुधारा f. Thränenstrom Pañkad. 32.

अश्रुनिपात m. = अश्रुपात 1).

अश्रुपात m. 1) Thränenfall, herabstürzende Thränen MBh. 14,56,13. — 2) ein best. Theil des Pferdekopfes.

अश्रुपातक m. = अश्रुपात 1) Sâmnj. Up. S. 36, Çl. 4.

अश्रुप्रमार्जन n. 1) das Abwischen der Thränen, so v. a. Weinen Spr. 117. — 2) das Trösten.

अश्रुप्रवाह m. Thränenstrom.

अश्रुप्लावित n. Thränenfluth Kâd. II,81,23.

अश्रुमुख 1) Adj. (f. ई) mit Thränen im Gesicht. — 2) m. Bez. des Vaters, Grossvaters und Urgrossvaters Brahma-P. in Prajogar. — 3) n. Bez. einer der fünf Weisen, auf welche der Planet Mars seinen Rücklauf beginnt, Varâh. Brh. S. 6,2.

अश्रुलोचन und अश्रुविलोचन Adj. mit Thränen im Auge.

अश्रेयंस् 1) Adj. schlechter, niedriger stehend. — 2) n. Unheil, Unglück.

अश्रेयस्क Adj. unheilvoll.

अश्रेष्मन् Adj. ohne Band.

अश्रोतर् Nom. ag. nicht hörend Khând. Up. 7,9,1. Maitrjup. 6,11.

अश्रोत्र Adj. ohne Ohren Çat. Br. 14,6,8,8.

अश्रोत्रिय Adj. mit der heiligen Schrift nicht vertraut.

अश्रौतयाजक Adj. der nicht die Çrauta-Handlungen verrichtet Ind. St. 10,100.

अश्लाघा f. Bescheidenheit, Zurückhaltung.

अश्लाघ्य Adj. nicht rühmenswerth, schimpflich Mṛkkh. 152,15.

अश्लीक Adj. unheilvoll.

अश्लील Adj. (f. आ) unschön, hässlich, nicht fein, unanständig (Worte) Vâmana 2,1,15. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

*अश्लीलदृढरूप Adj. (f. आ) von hässlicher, aber kräftiger Gestalt P. 6,2,42.

अश्लीलनामन् Adj. einen hässlichen Namen habend Weber, Nax. 1,309.

अश्लीलपरिवाद m. üble Nachrede.

*अश्लीलरूप Adj. (f. आ) hässlich Gal.

अश्लेष m. das Nichthaften Bâdar. 4,1,13.

अश्लेषा f. Sg. und Pl. = आश्लेषा.

*अश्लेषाभव und *°षाभू m. der niedersteigende Knoten.

अश्लोण Adj. (f. आ) nicht lahm.

*अश्व्, अश्वति sich wie ein Pferd gebaren.

अश्व und अश्व 1) m. a) Ross, Pferd, insbes. Hengst. Auch collect. °वत् Adv. wie ein Ross. अश्वशतं n. Çat. Br. 13,4,2,5. अश्वप्रोक्षण n. Kâtj. Çr. 20,6,7. °संज्ञपन n. 10. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — b) Bez. der Zahl sieben. — c) Springer im Schachspiel Pañkad. 14. — d) der Schütze im Thierkreise Varâh. Brh. 17,9. — e) *Bez. eines best. Liebhabers. — f) N. pr. α) eines Lehrers mit dem Patron. Sâmudri Çat. Br. 13,2,2,14. — β) eines Sohnes des Kitraka. — γ) eines Dânava. — 2) f. अश्वा Stute.

अश्वक 1) m. a) Rösslein, Hengstlein (spöttisch). — b) *Sperling Nigh. Pr. — c) Pl. N. pr. eines Volkes. अश्मक v. l. — 2) *f. अश्विका eine kleine Stute.

*अश्वकन्थरिका f. Cactus Opuntia Râǵan. 5,114.

*अश्वकन्दिका f. Physalis flexuosa L.

1. अश्वकर्ण m. *Pferdeohr.*

2. अश्वकर्ण 1) Adj. *pferdeohrig* als Bez. *einer best. Art von Knochenbruch.* — 2) m. *a*) *Vatica robusta W. u. A.* — *b*) N. pr. eines Berges. — 3) *f. ई *eine best. Pflanze* Gal.

अश्वकर्णक 1) Adj. = 2. अश्वकर्ण 1). — 2) m. = 2. अश्वकर्ण 2) *a*).

अश्वकशा f. *Pferdepeitsche* Nir. 9,19.

*अश्वकिनी f. *das Mondhaus* अश्विनी.

अश्वकुटी f. *Pferdestall.*

अश्वकेश m. Pl. N. pr. eines Volkes Mârk. P. 58,37.

अश्वक्रन्द m. *ein best. mythisches Wesen* (Jaksha Nîlak. zu MBh.) Ind. St. 14,21.

अश्वक्रान्ता f. *eine best.* Mûrkhanâ S. S. S. 31.

*अश्वखरज m. *Maulthier* Râgan. 19,40.

अश्वखुर 1) m. *a*) *Pferdehuf.* °वत् Adv. 217,33. — *b*) **ein best. Parfum.* — 2) *f. ई *Clitoria Ternatea L.*

अश्वगति f. *Pferdegang* als Bez. *eines best. Metrums.*

अश्वगन्धा f. *Physalis flexuosa L.*

अश्वगुप्त m. N. pr. eines Lehrers (buddh.).

अश्वग्रीव m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Sohnes des Kitraka.

अश्वघाम m. N. pr. eines Ortes.

अश्वघास m. 1) *Pferdefutter.* — 2) N. pr. eines Mannes Râgat. 8,631.

अश्वघोष m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*अश्वघ्न m. *Nerium odorum* Râgan. 10,11.

अश्वचक्र m. N. pr. eines Mannes.

अश्वचर्या f. *das Hergehen hinter einem* (zum Opfer bestimmten) *Rosse* R. 1,40,6.

अश्वचलनशाला f. *Reithaus.*

अश्वचिकित्सा f. *Veterinärkunde,* Titel eines Werkes des Gajadatta.

अश्वजघन Adj. *von hinten ein Pferd seiend.*

अश्वजित् 1) Adj. *Rosse erbeutend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes (buddh.). v. l. für विश्वजित् VP.[2] 4,140.

*अश्वजीवन n. *Wicke* Nigh. Pr.

अश्वतर 1) m. *a*) *Maulthier.* — *b*) **ein besserer Hengst.* — c) **männliches Kalb.* — *d*) N. pr. α) *eines Gandharva. — β) eines Schlangendämons. — 2) *f. आ *eine bessere Stute.* — 3) f. ई *Maulthierweibchen.* Eine Leibesfrucht soll ihm den Tod bringen.

*अश्वतराश्व m. N. pr. eines Mannes.

अश्वतरीरथ m. *ein mit Maulthierweibchen bespannter Wagen.*

अश्वतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अश्वत्थ 1) m. *a*) *Ficus religiosa L.* Aus dem Holze dieses Baumes wird das männliche Reibholz genommen. — *b*) **Thespesia populneoides Wall.* — *c*) *ein best. Mondhaus,* = श्रोणा. — *d*) Bein. *der Sonne* MBh. 3,3,21. — *e*) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. अश्वत्था *Vollmondstag im Monat* Âçvina. — 3) f. अश्वत्थी *der kleine* Pippala-*Baum* Râgan. 11,123. — 4) *Adj. *zum Mondhaus* Açvattha *in Beziehung stehend.*

*अश्वत्थक 1) Adj. *zur Fruchtzeit des* Açvattha *abzutragen* (Schuld). — 2) f. °त्थिका = अश्वत्थी Râgan. 11,124.

*अश्वत्थकुण m. *Fruchtzeit des* Açvattha.

*अश्वत्थभेद m. *Ficus benjamina.*

अश्वत्थल m. *ein best. Baum.*

*अश्वत्थसंनिभा f. = अश्वत्थी Râgan. 11,123.

*अश्वत्थाम Adj. *die Kraft eines Rosses habend* Mahâbh. 4,38,*a*.

अश्वत्थामन् 1) m. N. pr. *a*) eines Sohnes des Droṇa. — *b*) eines der sieben Ṛshi unter Manu Sâvarṇi. — 2) *Adj. von अश्वत्थामन् m.

*अश्वत्थिक (f. ई), *अश्वत्थिल und *अश्वत्थीय Adj. von अश्वत्थ.

अश्वत्रिरात्र m. *eine best. Begehung* Lâṭj. 2,12,6.

अश्वत्व n. Nom. abstr. von अश्व *Ross* Çat. Br. 13,3,2,1. Çaṁk. zu Taitt. Up. S. 66.

अश्वथ m. N. pr. eines Mannes.

अश्वद Adj. *Rosse schenkend.*

*अश्वदंष्ट्रा f. = श्वदंष्ट्रा *Tribulus lanuginosus L.*

अश्वदा und °दावन् (ṚV.) Adj. *Rosse schenkend.*

अश्वदूत m. *Bote zu Pferde* Lalit.

अश्वद्वादश Adj. Pl. (f. आ) *eilf Kühe und als zwölftes ein Ross* Kâtj. Çr. 22,5,16. Lâṭj. 8,7,6.

अश्वनदी f. N. pr. eines *Flusses.*

अश्वनाय m. *Rosshirt.*

*अश्वनाशक m. *Nerium odorum* Râgan. 10,11.

*अश्वनासिका f. *Nüster des Pferdes* Gal.

अश्वनिबन्धिक m. *Reitknecht.*

अश्वनिर्णिज् Adj. *mit Rossen geschmückt.*

*अश्वत्त Adj. und m. wohl fehlerhaft für अश्मन्त.

अश्वप m. *Rosshirt.*

अश्वपति m. 1) *Rossegebieter.* — 2) N. pr. eines Asura und verschiedener Männer.

अश्वपतिन् m. N. pr. = अश्वपति.

अश्वपद् n. *Fussstapfe eines Pferdes* Kâtj. Çr. 16,2,21.

अश्वपर्ण 1) Adj. *durch Rosse beflügelt.* — 2) f. अश्वपर्णी N. pr. eines Flusses.

(अश्वपस्त्य), °पस्तिम Adj. *Rosse im Stall habend.*

अश्वपाद् 1) *Adj. *pferdefüssig* (in übertr. Bed.). — 2) m. N. pr. eines Siddha.

अश्वपाल 1) m. *a*) *Rosshirt, Reitknecht* 299,23. — *b*) *Hüter des Opferrosses.* — 2) *f. ई wohl *Rosshirtin.*

*अश्वपुच्छक 1) m. *eine best. Pflanze.* — 2) f. °च्छिका = अश्वपुच्छा Nigh. Pr.

*अश्वपुच्छा f. *Glycine debilis Ait.* Râgan. 3,18.

*अश्वपुत्री f. *Boswellia thurifera* Nigh. Pr.

1. अश्वपृष्ठ n. *Pferderücken.* Spr. 728. °पृष्ठे संगतः so v. a. *ein guter Reiter* R. 1,19,19.

2. अश्वपृष्ठ Adj. *auf Rosses Rücken getragen.*

*अश्वपेय m. N. pr. eines Mannes Kâç. zu P. 4,3,106. °पेज v. l.

अश्वपेशस् Adj. *mit Rossen geschmückt.*

अश्वप्रणीत Adj. *durch ein Pferd hingebracht* Çat. Br. 7,3,2,4.

*अश्वप्रपतन n. und davon *°पतनीय Adj.

अश्वप्लुत n. *Sprung eines Pferdes* Spr. 729.

अश्वबन्ध und °क (R. 2,91,58) m. *Reitknecht.*

1. अश्वबन्धन n. *das Anbinden der Pferde.*

2. अश्वबन्धन Adj. (f. ई) *zum Anbinden der Pferde dienend.*

अश्वबला f. *Trigonella foenum graecum.*

अश्वबाहु m. N. pr. eines Sohnes des Kitraka.

अश्वबुध्न Adj. (f. आ) *von Rossen getragen.*

अश्वबुध्य Adj. *auf Rossen beruhend.*

*अश्वब्रह्मचर्यक n. *Keuschheit des Hengstes,* so v. a. *verdienstlose K., K. aus Mangel an Gelegenheit* Gal.

*अश्वभद्रका f. *eine best. Pflanze* Gal.

*अश्वभार m. *Pferdelast* gaṇa वंशादि.

अश्वमन्दुरा f. *Pferdestall* Kâd. II,100,14.

*अश्वमहिषिका f. *Feindschaft zwischen Pferd und Büffel.*

*अश्वमातृ f. Bein. der Lakshmî Gal.

अश्वमार und °क m. *Nerium odorum Ait.*

अश्वमित्र m. N. pr. eines Mannes.

अश्वमिष्टि Adj. 1) *Rosse wünschend.* — 2) *R. verschaffend.*

अश्वमुख 1) Adj. (f. ई) *pferdeköpfig.* — 2) m. *a*) *ein best. mythisches Wesen* Ind. St. 14,21. *ein* Kiṁnara Kâd. II,22,11. — *b*) Pl. N. pr. eines Volkes. श्वमुख v. l. — 3) f. ई *Weib eines* Kiṁnara Kumâras. 1,11.

1. अश्वमेध m. *Rossopfer.* °अश्वमेधवत् Adv. *wie beim R.* Kâtj. Çr. 21,1,14. °त्व n. Nom. abstr. Çat. Br. 10,6,5,7. °याजिन् Adj. अश्वमेधकाण्ड n. Titel des 13ten *Buches* im Çat. Br. अश्वमेधत्रिरात्र m.

2. अश्वमेध m. N. pr. eines Mannes.

अश्वमेधक oder °मेधज्ञ m. N. pr. eines Fürsten Bhâg. P. 9,22,38 (39).

अश्वमेधदत्त m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,21,3.

अश्वमेधवत् Adj. *ein Rossopfer erhaltend* Maitr. S. 2,2,9.

अश्वमेधिक 1) Adj. *vom Rossopfer handelnd.* — 2) *m. *ein zum R. sich eignendes Ross.*

अश्वमेधिन् Adj. *ein Rossopfer darbringend* Tâṇḍja-Br. 21,4,3.

*__अश्वमेधीय__ m. = अश्वमेधिक 2).

अश्वमेधेश्वर m. N. pr. eines Fürsten.

अश्वमेध्य R. 1,12,37 fehlerhaft für अश्वमेध.

*__अश्वमोहक__ m. *Nerium odorum* Nigh. Pr.

*__अश्वय्__, °यते = अश्वतरमाचष्टे.

अश्वयज्ञ m. *Opfer für das Gedeihen der Rosse* Gobh. 3,6,13.

अश्वया f. *Wunsch nach Rossen.*

अश्वयु Adj. *Rosse begehrend.*

अश्वयुक्त Adj. *auf das Ross Bezug habend* Kâtj. Çr. 20,4,1.

अश्वयुक्सेन m. N. pr. eines Mannes.

अश्वयुज् 1) Adj. *a*) *Rosse anschirrend.* — *b*) *mit Rossen bespannt.* — *c*) **unter dem Sternbilde* Âçvajuǵ *geboren.* — 2) *der Monat* Âçvina. — 3) f. Sg. und Du. *ein best. Mondhaus.*

अश्वयुज m. 1) *der Monat* Âçvina. — 2) **eine Reisart* Gal.

अश्वयूप m. *der Pfosten, an den das Opferross gebunden wird.*

अश्वयोग Adj. *Rosse schirrend*, so v. a. *zum Schirren der R. veranlassend.*

*__अश्वरक्ष__ m. *Stallknecht.*

1. **अश्वरथ** m. *ein mit Rossen bespannter Wagen.*

अश्वरथदान n. Titel eines Pariçishṭa zum AV.

2. **अश्वरथ** 1) Adj. *auf einem mit Rossen bespannten Wagen sitzend.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

अश्वराज m. *Rossefürst*, Bez. des Rosses 1) Uḱḱaiḥçravas. — 2) des Çâkjamuni Lalit. 256,4. 287,11. 292,2.

अश्वराधस् Adj. *Rosse zurüstend.*

अश्वरिपु m. *Büffel* Bhâvapr. 5,105.

*__अश्वरोधक__ m. *Nerium odorum* Ait.

अश्वल m. 1) N. pr. eines Mannes. — 2) * = अनीकस्थ.

अश्वललित n. *ein best. Metrum.*

*__अश्वलाला__ f. *eine Art Schlange.*

*__अश्ववक्त्र__ m. *ein* Kiṃnara.

*__अश्ववडव__ n. Sg. oder m. Du. *Hengst und Stute.* m. Pl. *Hengste und Stuten* Kâç. zu P. 2,4,27.

अश्ववदन m. Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes.

अश्ववत् 1) Adj. *rossereich.* — 2) m. N. pr. = अविक्षित्. — 3) f. अश्ववती N. pr. *a*) eines Flusses MBh. 13,166,25. — *b*) einer Apsaras VP.[2] 2,82. — 4) n. *Besitz von Rossen.*

*__अश्ववह्__ m. *Reiter zu Pferde.*

1. *__अश्ववार__ m. = अश्ववाल 1).

2. **अश्ववार** m. 1) *Reiter zu Pferde.* — 2) * *Stallknecht.*

*__अश्ववारक__ m. *Stallknecht.*

*__अश्ववारण__ m. *Bos Gavaeus.*

अश्ववाल m. 1) *Haar aus dem Rossschweif.* — 2) *Saccharum spontaneum L.*

अश्ववाह् m. *Reiter zu Pferde.*

*__अश्वविक्रयिन्__ m. *Pferdehändler.*

1. *__अश्वविद्__ Adj. *sich auf Pferde verstehend.* m. Bein. Nala's.

2. **अश्वविद्** Adj. *Rosse verschaffend.*

अश्ववृष m. *Hengst.*

अश्वव्रत n. Name eines Sâman.

अश्वशक n. *Pferdeapfel.*

अश्वशकृत् 1) n. dass. — 2) f. N. pr. eines Flusses.

अश्वशङ्कु m. N. pr. eines Dânava.

*__अश्वशत्रु__ m. *Büffel.*

अश्वशफ m. *Pferdehuf* Çat. Br. 13,3,4,4. °शफमात्र Adj. 1,2,2,10.

*__अश्वशाखोट__ m. *eine best. Pflanze.*

अश्वशाला f. *Pferdestall.*

अश्वशास्त्र n. *Hippologie* und Titel eines Werkes des Nakula. *°विद् m. Bein. Nakula's Gal.

1. **अश्वशिरस्** n. *Pferdekopf.*

2. **अश्वशिरस्** 1) Adj. *pferdeköpfig.* — 2) m. N. pr. *a*) eines Dânava. — *b*) eines Fürsten.

अश्वशिश्न n. *equi penis* Kâtj. Çr. 20,6,16.

अश्वश्चन्द्र Adj. *mit Rossen glänzend.*

*__अश्वषा__, __अश्वसनि__ und __अश्वसा__ Adj. *Rosse gewinnend,* — *herbeischaffend.*

अश्वसाद und °सादिन् m. *Reiter zu Pferde.*

अश्वसार m. Titel eines Werkes.

अश्वसारथ्य n. *Dressur der Pferde und Wagenlenkerei.*

अश्वसूक्त 1) *m. N. pr. eines Mannes Comm. zu Tâṇḍja-Br. 19,4,10. — 2) n. Name eines Sâman Sâmav. Br. 2,1,7. Comm. zu Lâṭj. 3,4,16.

अश्वसूक्तिन् m. N. pr. eines Veda-Dichters.

अश्वसूत m. *Rosselenker* MBh. 4,12,4. 5.

अश्वसूत्र n. *ein* Sûtra *über die Rossekunst.*

अश्वसूनृत Adj. (f. आ) *an Rossen sich freuend* ṚV.

*__अश्वसृगालिका__ f. *Feindschaft zwischen Pferd und Schakal.*

अश्वसेन m. N. pr. 1) eines Schlangendämons. — 2) eines Sohnes des Kṛshṇa. — 3) *des Vaters des 23ten Arhant der gegenwärtigen Avasarpiṇî.

*__अश्वसेननृपनन्दन__ m. Patron. Sanatkumâra's.

अश्वस्तन Adj. *ohne morgen, für den folgenden Tag Nichts habend* MBh. 12,31,3.

अश्वस्तनविद् Adj. *das «morgen» nicht kennend.*

अश्वस्तनविधातृ Nom. ag. *der sich um das «morgen» nicht kümmert.*

अश्वस्तनविधान n. *das Sichnichtkümmern um das «morgen».*

अश्वस्तनिक Adj. = अश्वस्तन.

अश्वस्तोमीय n. Bez. *der Hymne* ṚV. 1,162 Çat. Br. 13,3,6,1. fgg.

1. **अश्वस्थान** n. *Pferdestall* Jâǵn. 1,278.

2. *__अश्वस्थान__ Adj. *im Pferdestall geboren.*

*__अश्वस्य्__, °स्यति *nach dem Hengste verlangen.*

अश्वस्रवण n. *das Abfliessen des Wassers von einem nass gewordenen Pferde* Kâtj. Çr. 20,2,5.

अश्वहन् m. N. pr. eines Mannes.

अश्वहन्तृ m. *Nerium odorum* Ait.

अश्वहय Adj. *Rosse antreibend.*

अश्वहविस् n. *eine best. Opferhandlung* Maitr. S. 2,3,3.

अश्वहारक m. *Pferdedieb* M. 11,51.

अश्वहृदया f. Bein. der Apsaras Rambhâ Kâd. 90,11.

*__अश्वाक्ष__ m. *eine Art Senf.*

अश्वाजनी f. *Pferdepeitsche.*

अश्वाध्यक्ष m. *Aufseher über die Pferde.*

अश्वानीक n. *Reiterheer* Mâlav. 71,2.

अश्वानुसरण n. *das Hergehen hinter dem Opferrosse* MBh. 14,73 in der Unterschr.

अश्वानुसार m. dass. MBh. ed. Calc.

*__अश्वान्तक__ m. *Nerium odorum* Râǵan. 10,11.

अश्वापद् f. *ein dem* (Opfer-) *Rosse zustossender Unfall* Kâtj. Çr. 20,3,12.

अश्वाभिधानी f. *Pferdehalfter* Çat. Br. °धानीकृत Adj.

अश्वामघ Adj. *an Rossen reich.*

अश्वाय्, Partic. °यन्त् *nach Rossen verlangend.*

अश्वायुर्वेद m. *Veterinärkunde.* Wird dem Bhoǵa zugeschrieben B. A. J. 10,130.

अश्वायुस् m. N. pr. eines Fürsten.

*__अश्वारि__ m. *Büffel.*

अश्वारूढ Adj. *reitend* 133,22.

अश्वारोह 1) m. *Reiter zu Pferde.* — 2) *f. आ *Physalis flexuosa L.*

*__अश्वालु__ m. *eine best. Pflanze.*

*__अश्वावतान__ m. N. pr. eines Mannes.

अश्वावत् 1) Adj. *rossereich.* — 2) f. अश्ववती N. pr. eines Flusses. — 3) n. *Besitz an Rossen.*

*__अश्वावरज__ m. *Maulthier* Gal. Vgl. अश्वखरज.

*अश्वावरोहक m. und *°रोहिका f. Physalis flexuosa L.

*अश्विक Adj. (f. ई) von अश्व.

अश्विन् 1) Adj. a) mit Rossen versehen, aus R. bestehend. — b) zu Rosse sitzend. — 2) m. a) Rossebändiger, Rosselenker. — b) Du. Bez. zweier Lichtgötter, die zuerst am Morgenhimmel erscheinen. Sie sind die Aerzte der Götter. अश्विनोः संयोजनम्, साम und व्रतम् Namen von Sâman. अश्विनोस्तीर्थम्. — c) Du. das Mondhaus Açvinî, dessen Gottheit die Açvin sind. — d) Bez. der Zahl zwei. — e) Du. = अश्विसुतौ d. i. Nakula und Sahadeva. — 3) f. अश्विनी a) N. pr. der Gattin oder (später) der Mutter der beiden Açvin. — b) Sg. und Pl. das erste Mondhaus. Metrisch auch अश्विनि. — c) *Nardostachys Jatamansi Nigh. Pr. — 4) n. Reichthum an Rossen.

अश्विनकृत Adj. von den Açvin ausgeführt.

*अश्विनिनी f. = अश्विनी b) Gal.

अश्विनीकुमार m. Sohn der Açvinî (zeugt den Arzt).

*अश्विनीपुत्र m. Du. die Açvin.

*अश्विनीभेषज n. Gymnema sylvestre Nigh. Pr.

*अश्विनीसुत m. Du. die Açvin.

*अश्विमत् Adv. das Wort अश्विन् enthaltend.

अश्विय n. Pl. Rossschaaren.

*अश्वीय्, °यति sich Rosse wünschen.

अश्वीय 1) *Adj. dem Pferde zuträglich. — 2) n. Reiterschaar Prij. 9,18. Kâd. 91,15. fgg.

अश्वेषित Adj. von Rossen getrieben.

अश्वैकविंश Adj. Pl. (f. आ) zwanzig (Kühe) und als einundzwanzigstes ein Ross Kâtj. Çr. 22,2,18.

1. अश्व्य und अश्विय 1) Adj. zum Rosse gehörig. — b) aus Rossen bestehend. — 2) n. Besitz an Rossen, Rossheerde.

2. (अश्व्य) अश्विय m. Patron. von अश्व.

*अष्, अषति und °ते (गतिदीप्त्यादानेषु).

*अषड्ग्र Adj. = अतिकुत्सित Gal.

*अषडक्षीण Adj. nicht unter sechs Augen verhandelt, geheim.

अषडङ्गविद् Adj. mit den sechs Vedâñga nicht vertraut R. ed. Bomb. 1,6,15.

अषतर Adj. Compar. annehmbarer.

अषाढ oder अषाळ्ह 1) Adj. a) unüberwindlich. — b) *unter dem Mondhause Ashâḍhâ geboren. — 2) m. a) *der Monat Âshâḍha. — b) *ein bei besondern Gelübden getragener Stab aus Palâça-Holz. — c) N. pr. eines Mannes. — d) *das Gebirge Malaja. — 3) f. a) अषाढा ein best. Backstein. अषाढावेला Kâtj. Çr. 17,11,9. 12,10; vgl. Çat. Br. 8, 5,4,1. — b) अषाढा Sg. und Pl. Name zweier Mondhäuser (पूर्वा und उत्तरा). — c) अषाढा N. pr. einer Tochter des Uçanas.

*अषाढक m. der Monat Âshâḍha.

अषाढिन् Adj. einen Stab aus Palâça-Holz tragend Kâd. 22,17.

अषोडशिक Adj. nicht mit dem sechzehntheiligen Stotra verbunden.

अष्ट 1) Partic. von अद् (in 1. अष्टकर्ण) und 1. अश्. — 2) am Ende eines adj. Comp. = अष्टन्. — 3) m. v. l. für अष्टक 2) VP.[2] 4,27.

अष्टक 1) Adj. (f. आ) a) achttheilig. f. अष्टिका Çulbas. 1,49. — b) *der die acht Bücher Pâṇini's studirt hat. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra. — 3) f. आ a) der achte Tag nach dem Vollmonde, insbes. in den Monaten Hemanta und Çiçira; auch das an diesen Tagen dargebrachte Manenopfer. — b) Bein. des Flusses Akkhodâ. — 4) n. Oktade.

अष्टकट्वरतैल n. eine best. Mixtur zum Einreiben Mat. med. 244.

*अष्टकपाल Adj. = अष्टाक°.

1. अष्टकर्ण Adj. *am Ohr durch einen Einschnitt gekennzeichnet. f. ई eine solche Kuh.

2.*अष्टकर्ण m. Bein. Brahman's (achtohrig).

अष्टकवर्ग m. die aus den 7 Planeten und dem Lagna bestehende Gruppe. °बिन्दुफल n. Titel eines astrol. Werkes.

*अष्टकाङ्ग n. achttheiliges Würfelbrett.

*अष्टकिक Adj. von अष्टका.

अष्टकृत्वस् Adv. achtmal.

*अष्टकोण m. Achteck.

*अष्टक्य Adj. von अष्टका.

अष्टखण्ड m. Titel einer Schrift.

*अष्टगव n. Sg. acht Kühe.

1. अष्टगुण m. im Comp. acht Eigenschaften.

2. अष्टगुण Adj. achtfach.

अष्टगृहीत Adj. = अष्टागृहीत Kâtj. Çr. 8,2,26. 16,2,7.

अष्टचत्वारिंश Adj. der 48ste.

अष्टचत्वारिंशत् f. achtundvierzig.

अष्टतय n. Oktade.

अष्टताल m. ein best. Tact Git. S. 41. f. ई S.S.S. 227.

अष्टत्रिंश Adj. der 38ste MBh. ed. Bomb.

अष्टत्रिंशत् f. achtunddreissig MBh.

*अष्टत्व n. Nom. abstr. von अष्टन्.

अष्टदंष्ट्र m. N. pr. eines Dânava.

अष्टदल 1) Adj. acht Blüthenblätter habend. — 2) n. achtblätterige Lotusblüthe.

अष्टधा Adv. achtfach, in acht Theile (Theilen).

अष्टधाविहित Adj.

अष्टन् acht. Nom. Acc. अष्टौ, अष्टा und अष्ट; अष्टाभिस्, अष्टानाम्, अष्टासु.

अष्टनवत Adj. der 98ste.

अष्टनवति f. achtundneunzig.

अष्टनवतितम Adj. der 98ste.

अष्टनिधन n. प्रजापतेरष्ट° Name eines Sâman.

अष्टपञ्चाश Adj. der 58ste.

अष्टपञ्चाशत् f. achtundfünfzig.

अष्टपञ्चाशत्तम Adj. der 58ste.

अष्टपत् (!) Adj. n. zu अष्टपत्नी f. Taitt. Âr. 1,13.

अष्टपत्त्र 1) Adj. achtblätterig Ind. St. 9,109. — 2) n. achtblätterige Lotusblüthe.

अष्टपत्नी Adj. f. acht Gatten habend Taitt. Âr. 1,13.

अष्टपद् 1) *m. (Nom. °पात्) a) Spinne. — b) ein fabelhaftes achtfüssiges Thier. — 2) f. °पदी eine Strophe mit acht Cäsuren Verz. d. Oxf. H. 129,b,1.

अष्टपद Adj. (f. आ) achtstollig. Davon Nom. abstr. °ता f.

अष्टपदिका f. Vallaris dichotomus Wall.

अष्टपाद 1) Adj. achtfüssig. — 2) *m. a) eine Art Spinne. — b) das fabelhafte Thier Çarabha Râǵan. 19,4.

अष्टपादिका f. = अष्टपदिका.

अष्टपुत्र Adj. (f. आ) acht Söhne habend AV. 8,9,21. Taitt. Âr. 1,13.

अष्टपुरुष Adj. aus acht Personen bestehend Taitt. Âr. 1,8. 15,1. 18,1.

अष्टपुष्पिका f. ein aus achterlei Blumen bestehender Kranz Kâd. 255,20.

अष्टभाग m. Achtel.

अष्टम 1) Adj. a) oxyt. (f. ई) der achte. — b) den achten Theil von (Gen.) betragend Gaut. 10,24. Çulbas. 3,123. — 2) m. Achtel. — 3) f. ई a) der achte Tag in einem Halbmonat. — b) *eine best. Pflanze — 4) n. = अष्टमभक्त Spr. 739.

अष्टमक 1) Adj. der achte. — 2) f. °मिका ein best. Gewicht, = शुक्ति.

अष्टमकालिक Adj. nur jede achte Mahlzeit geniessend.

1. अष्टमङ्गल n. Sg. acht glückbringende Dinge.

2.*अष्टमङ्गल m. ein Pferd, bei dem Schweif, Brust, Hufe, Mähne und Gesicht weiss sind.

अष्टमदेश m. Zwischengegend.

अष्टमभक्त n. die achte Mahlzeit (so dass sieben übersprungen werden).

अष्टमान n. ein best. Hohlmaass, = कुडव.

अष्टमीव्रतविधान n. Titel eines Werkes.

अष्टमूर्ति m. Bein. Çiva's.

अष्टमूली f. eine Gruppe von acht Wurzeln ver-

schiedener Pflanzen.

अष्टयोनि Adj. (f. ई) *acht Geburtsstätten habend* AV. 8,9,21. Taitt. Âr. 1,13.

अष्टरत्न n. *acht Juwelen* als Titel einer Spruchsammlung.

अष्टरस m. *ein best. Präparat aus verschiedenen Metallen* Mat. med. 61.

अष्टरूप Adj. (f. आ) *achtgestaltig* Ind. St. 9,12.

अष्टर्च m. *eine Strophe* oder *Lied von acht Versen.*

*अष्टलोहक n. *eine Gruppe von acht Metallen.*

1. *अष्टवर्ग m. *eine Gruppe von Achten,* insbes. **von acht Arzeneien.* = अष्टकवर्ग Ind. St. 14,323.

2. अष्टवर्ग Adj. *in Reihen von acht bestehend* Kâtj. Çr. 9,4,19.

अष्टवर्गज्ञातक n. Titel eines Werkes.

अष्टवर्ष Adj. (f. आ) *achtjährig* M. 9,94.

अष्टविकल्प Adj. *achtartig* Sâṁkhjak. 53.

अष्टविकृतिविवरण n. Titel eines gramm. Werkes des Madhusûdana.

अष्टविध Adj. *achtfach, achtfältig* 140,11. °शस्त्रकर्मण्य Adj. *über die achtfache Anwendung des Messers* u. s. w. *handelnd* Suçr. 1,91,20.

अष्टवृष Adj. *acht Stiere habend* AV. 5,16,8.

अष्टवे Dat. Inf. *zu erreichen* Ṛv. 4,30,19.

अष्टशत n. 1) *hundertundacht.* — 2) *achthundert* Jâgṅ. 1,302.

अष्टशतक n. = अष्टशत 1) MBh. 3,3,28.

अष्टशतसाहस्र Adj. *aus 800,000 bestehend* MBh. 4,10,9.

अष्टशलाक Adj. *acht Rippen habend* (Sonnenschirm) MBh. 12,235,21.

*अष्टश्रवण und *°श्रवस् m. Bein. Brahman's (*achtohrig*).

अष्टषष्ट Adj. *der 68ste.*

अष्टषष्टि f. *achtundsechzig.*

अष्टषष्टितम Adj. *der achtundsechzigste.*

अष्टसप्तति f. *achtundsiebzig.*

अष्टसप्ततितम Adj. *der 78ste.*

अष्टसाहस्रक Adj. (f. °स्रिका) *aus achttausend bestehend* Burn. Intr. 51.

अष्टस्तना Adj. f. *achtzitzig.*

*अष्टहायनी f. *achtjährige Kuh* Gal.

अष्टाकपाल Adj. *auf acht Schalen vertheilt.*

अष्टाक्षर 1) Adj. (f. आ) *achtsilbig* Çat. Br. 5,2,1,5. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

अष्टाक्षरव्याख्या f. Titel eines mystischen Tractats.

*अष्टागव Adj. *mit acht Kühen bespannt.*

अष्टागृहीत Adj. *achtmal geschöpft* Çat. Br. 6,3,1,1.3.

1. अष्टाङ्ग am Anf. eines Comp. *acht Bestandtheile.* Eines Heeres MBh. 2,5,63. Vgl. अष्टाङ्गक.

2. अष्टाङ्ग Adj. (f. आ) *achtgliederig, achttheilig* MBh. 15,5,8.

अष्टाङ्गक Adj. (f. °ङ्गिका) dass. रथा नागा हया योधाः पत्तयः कर्मकारकाः । चारा देशिकमुख्याश्च ध्वजिन्यष्टाङ्गिका मता ॥ Nîlak. zu MBh. 2,5,63.

अष्टाङ्गदण्डवत् Adv. *mit acht Körpertheilen wie ein Stock* (zu Boden fallen als Zeichen höchster Verehrung).

अष्टाङ्गपात m. in साष्टाङ्गपातम्.

अष्टाङ्गहृदय n. Titel eines med. Werkes des Vâgbhaṭa und eines philos. Tractats.

अष्टाङ्गावलेह m. *eine best. Latwerge* Bhâvapr. 3,61.

अष्टाचक्र Adj. (f. आ) *achträderig.*

अष्टाचत्वारिंश Adj. 1) *der 48ste.* — 2) *aus 48 bestehend.* m. *ein aus 48 Versen best.* Stoma Ind. St. 9,266.

*अष्टाचत्वारिंशक Adj. *ein 48jähriges Gelübde begehend.*

अष्टाचत्वारिंशत् f. *achtundvierzig.* अष्टाचत्वारिंशदक्षर Adj. (f. आ) *aus 48 Silben bestehend* Çat. Br. 6,2,2,32. fg. अष्टाचत्वारिंशदिष्टक Adj. 10,4,2,13.

*अष्टाचत्वारिंशिन् Adj. = अष्टाचत्वारिंशक.

अष्टातय n. Pl. *achterlei Dinge.*

अष्टात्रिंश Adj. 1) *der 38ste.* — 2) *um 38 vermehrt.* °शं शतम् *hundertachtunddreissig* Çat. Br. 10,4,2,18.

अष्टात्रिंशत् f. *achtunddreissig.* °शद्रात्र Adj. Kâtj. Çr. 24,2,35.

अष्टादंष्ट्र m. N. pr. eines Mannes Âçv. Çr. 12,11,1. Wohl fehlerhaft für अष्ट्रा°.

अष्टादश Adj. 1) *der achtzehnte.* — 2) *mit einem achtzehntheiligen* Stoma *verbunden* Tâṇḍja-Br. 16,15,3.

अष्टादशधा Adv. *achtzehnfach* 212,18.

अष्टादशन् (Nom. °दश) Adj. *achtzehn.* अष्टादशदीन Adj. Kâtj. Çr. 24,3,36. अष्टादशारत्नि Adj. 8,6,4. अष्टादशाक्षर Adj. *achtzehnsilbig.*

*अष्टादशभुजा f. Bein. der Durgâ.

अष्टादशम Adj. *der achtzehnte.*

*अष्टादशविवादानुशासन n. = धर्मशास्त्र Gal.; vgl. M. 8,3. fgg.

1. अष्टादशशत n. und °शती f. *achtzehnhundert* Ind. St. 9,468. fg.

2. अष्टादशशत Adj. *aus 1800 bestehend* Ind. St. 9,469.

अष्टादशशत्य Adj. (f. आ) *aus 118 bestehend* Kâtj. Çr. 17,7,25.

अष्टादशसाहस्र Adj. (f. ई) *aus achtzehn Tausend* (Çloka) *bestehend.*

अष्टादशाङ्गक्वाथ m. *ein best. aus 18 Ingredienzen bestehendes Decoct.*

अष्टादशात्मक Adj. *achtzehnartig* R. 1,13,30.

अष्टाध्यायी f. *ein aus acht* Adhjâja *bestehendes Buch.*

अष्टानवति f. *achtundneunzig* Çat. Br. 10,2,2,11.

अष्टानुवाक n. Sg. *acht* Anuvâka's Kâtj. Çr. 18,5,1.

अष्टापक्ष Adj. (f. आ) *mit 8 Seitenpfosten versehen.*

अष्टापञ्चाशत् f. *achtundfünfzig.*

अष्टापद् 1) Adj. (Nom. °पात्, f. °पदी) a) *achtfüssig.* — b) *achttheilig.* — 2) *m. a) *Spinne* Gal. — b) *das fabelhafte Thier* Çarabha Gal. — 3) f. °पदी a) *trächtiges Mutterthier.* — b) *achttheilige Strophe.* — c) **eine Jasminart.*

अष्टापद 1) m. a) **Spinne.* — b) **Raupe, Wurm.* — c) **das fabelhafte Thier* Çarabha. — d) **eine Jasminart.* — e) **Keil.* — f) *Bein. des Berges Kailâsa. — 2) m. n. a) *ein getäfeltes Brett mit acht mal acht Feldern zum Würfelspiel.* °व्यापार m. *Würfelspiel* Kâd. 99,6. — b) *Gold.* — 3) f. आ *eine achtzeilige Strophe.*

*अष्टापर्ण Adj. wohl *achtblätterig.*

अष्टापाद्य Adj. *achtfach* Gaut. 12,15.

अष्टापोग्य m. *Achtgespann.*

अष्टार Adj. *mit acht Speichen* Ind. St. 9,109.

*अष्टारचक्रवत् m. Bein. des Mañguçrî.

अष्टारत्नि Adj. *acht Ellen lang* Çat. Br. 3,6,4,20.

अष्टारथ m. N. pr. eines Sohnes des Bhîmaratha.

अष्टार्धार्ध n. *die Hälfte der Hälfte von acht,* d. i. *zwei* Pratâpar. 61,a.

अष्टावक्र 1) m. N. pr. eines Mannes. °गीता, °संहिता und °सूक्तिदीपिका f. Titel von Schriften. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

अष्टावक्रीय Adj. Ashṭâvakra *betreffend.*

अष्टावन्धुर Adj. *mit acht Wagensitzen.*

अष्टाविंश Adj. 1) *der 28ste.* — 2) *aus 28 bestehend.* m. *ein aus 28 Versen best.* Stoma Ind. St. 9,276.

अष्टाविंशति f. *achtundzwanzig.* अष्टाविंशतिरात्र n. Kâtj. Çr. 24,2,22. अष्टाविंशतिशत n. *hundertundachtundzwanzig.* °शतमान Adj. Tâṇḍja-Br. 18,3,2.

अष्टाविंशतिधा Adv. *28fach.*

अष्टाविंशद्विध Adj. *achtundzwanzigfach.*

अष्टाशत n. *hundertundacht.*

अष्टाशफ Adj. *achtklauig.*

अष्टाशीति f. *achtundachtzig.* °शतानि *hundertundachtundachtzig.* °सहस्राणि *480 Tausend* Ind. St. 13,483.

अष्टाशीतितम Adj. *der 88ste.*

अष्टाश्रकुण्ड n. *eine best. achteckige mystische Figur.*

अष्टाश्रि Adj. *achteckig* Çat. Br. 3,6,4,27. 7,4,28. 5,2,4,5. अष्टास्रि MBh. 3,134,15.

अष्टाषष्टि f. *achtundsechzig.*

1. अष्टाष्टक n. *acht Oktaden, vierundsechzig.*

2. अष्टाष्टक Adj. *aus 64 bestehend.*

अष्टासप्तति f. *achtundsiebzig.*

अष्टाह् m. *achttägiges* Soma-*Opfer.*

अष्टाह्निकमहोत्सव m. und अष्टाह्निकव्याख्यान n. Titel von Werken.

1. अष्टि f. *Erreichung.*

2. अष्टि f. 1) *ein 64silbiges Metrum.* Später *ein Metrum von 4 X 16 Silben.* — 2) Bez. *der Zahl sechzehn.*

3. अष्टि f. *Samenkorn.*

अष्टिन् Adj. *achttheilig, achtsilbig.*

अष्टेड Adj. *acht* इडा *enthaltend.* पदस्तोभ m. Name eines Sâman Tâṇḍja-Br. 13,5,21.

अष्टोत्तर Adj. *plus acht* 212,28.

अष्ट्रा f. *Stachel zum Antreiben des Viehes* (das Zeichen des Ackerbauers).

अष्ट्रादंष्ट्र m. N. pr. des Verfassers von ṚV. 10,111.

अष्ट्राविन् Adj. *dem Stachel gehorchend.*

*अष्ठि f. = 3. अष्टि.

अष्ठीला f. 1) *Kugel* 73,12.26. — 2) *runder Stein, Kiesel.* — 3) *Ambos* Bhâvapr. 6,16,11. — 4) *Obstkern.* — 5) *kugelige steinharte Anschwellung im Unterleibe.*

अष्ठीलिका f. *eine Art von Eitergeschwüren.*

अष्ठीव n. = अष्ठीवन्त् in ऊर्ध्वष्ठीव.

अष्ठीवन्त् m. (*n.) *Kniescheibe, Knie.*

1. अस्, अस्ति. Med. 2. Sg. से zu belegen in der älteren Sprache nur im umschriebenen Futurum von medialen Verben 30,22. TS. 2,6,2,3 (1te Sg.?). Nur in den Formen vom Präsensstamme und im Perfectum आस. 1) *sein, da —, vorhanden sein, existiren; Statt finden, geschehen, sich ereignen.* अयमस्मि *da bin ich* 39,26. Mit न a) *nicht da sein.* सो ऽपि नास्ति यथा तथा *und auch dieser ist so gut wie nicht da* 66,17. नास्ति *es ist Nichts da, ich habe Nichts.* Damit wird ein Bittender abgewiesen Spr. 7615. — b) *verloren —, hin —, nicht mehr zu retten sein.* — 2) *weilen, sich aufhalten, sich irgendwo* oder *irgendwobei* (Loc.) *befinden.* — 3) mit Gen. oder Dat. *esse alicui, Jmd gehören, da sein —, geben für.* अस्ति मे *ich besitze Etwas, ich bin reich.* तवास्मि *ich gehöre dir, ich bin dein Gefangener.* कस्यासि *wem gehörst du?* so v. a. *wessen Gattin —, wessen Tochter bist du?* MBh. 3,64,118. Mit Loc. *sich bei Jmd befinden, angetroffen werden, Jmd eigen sein* 102,23. — 4) *bereit —, gegenwärtig —, Jmd* (Dat.) *zur Hand sein.* — 5) *hinreichen, genug sein für* (Gen.) 74,27. *einer Sache* (Dat.) *gewachsen sein, vermögen* 34,23. — 6) *Jmd* (Dat.) *zu Etwas* (Dat.) *gereichen, — behülflich sein.* — 7) *sein* (copula). का तवास्मि *was bin ich dir?* 180,6. Bildet mit Participien verschiedene Arten von Aussageformen. Mit Adverbien *sein, sich verhalten.* तथैव *wie zuvor* 57,18. एवमस्तु *so sei es,* so v. a. *einverstanden.* स्यादेवमपि mit Potent. *es könnte auch sein, dass.* — 8) आस mit dem Acc. eines Nom. act. auf आ bildet umschriebene Perfecta Ait. Br. 7,17. — 9) *werden.* Mit Gen. *Jmd zu Theil werden, zufallen* 59,26. आसीच्च मे मनसि so v. a. *und es tauchte in mir der Gedanke auf* Kâd. 35,4. 160, 1. 198,19. — 10) अस्ति *so ist es* (vollständig अस्त्येतत्). Am Anfange eines Satzes mit einem andern Verbum finitum (ist es wieder अस्ति, so fällt es weg) *es ist (war) der Fall —, es kommt vor, dass; zuweilen* Mṛkkh. 49,17. Mahâbh. 1,67,*b*. 185,*a*. 294,*a*. अस्त्यत्र कां चिद्दां पश्यसि (fragend) 211,*a*. *Fragend in Verbindung mit einem Fut. *kommt es wirklich vor, dass?* अस्मि mit einer 1. Sg. *ich bin in dem Falle, dass ich* Kathâs. 25,187. Cit. bei Mallin. zu Kir. 3,6. असि mit einer 2. Sg. *du bist in dem Falle, dass* Vâmana 5,2,82. — 11) अस्तु *es geschehe,* so v. a. *gut, einverstanden.* यदस्तु *es geschehe, was da wolle.* यदस्तु मे *was mir auch geschehen möge.* अस्तु und सन्तु mit einem folgenden Nom. *um nicht davon zu reden* Spr. 6790. — Mit अति *übertreffen* (mit Acc.). — Mit *व्यति Med. *mehr sein, überwiegen.* — Mit अनु 1) *dabei sein* (mit Acc.). — 2) *bereit sein, sich darbieten.* — 3) *gelangen zu* (Acc.), *erreichen.* — Mit *व्यत्यनु Med. — Mit अप *sich fern halten.* — Mit अपि 1) *sein, sich befinden bei* oder *in.* — 2) *zu Theil werden, zufallen.* — 3) impers. mit Gen. der Person *theilhaben an* (Loc.). — Mit अभि 1) **zufallen, auf Jmds* (Gen.) *Theil kommen.* — 2) *darüber sein, übertreffen, beherrschen, bewältigen; Jmd* (Gen. oder Dat.) *mehr gelten als* (Abl.) ṚV. 5,33,3. — Mit उप *sein —, sich befinden in* (Acc.). — उपास्ति st. उपास्ते von आस्. — Mit नि *dabei sein, Theil haben an* (Gen.). — Mit परि 1) *überholen.* — 2) *über* (einen Zeitpunkt) *hinaus gehen,* (e. Z.) *nicht einhalten* ṚV. 7,103,7. — Mit प्र *voran sein, in ausgezeichnetem Maasse sein, vorwiegen, hervorragen.* — Mit प्रति *Jmd gleichkommen, mit Jmd wetteifern.* — Mit *वि. — Mit सम् 1) *Jmd* (Acc.) *gleich sein.* — 2) *vereinigt sein mit* (सह). — 3) *sein, geben, existiren* Sarvad. 9,15. — समस्तु MBh. 13,1323 fehlerhaft für ममास्ति.

2. अस्, अस्यति 1) *schleudern, werfen, schiessen auf* (Loc., Dat. oder Gen.); *schleudern mit* (Instr.). — 2) *vertreiben, verscheuchen.* — 3) *von sich werfen, ablegen, fahren lassen.* Nur im Partic. अस्त am Anfange eines adj. Comp. 104,14.21. — 4) अस्त **beendigt.* — Mit अति 1) *niederschiessen.* Vielleicht fehlerhaft für अभि. — 2) *अत्यस्त *über Etwas* (Acc. oder im Comp. vorangehend) *hinweg gebracht, Etwas hinter sich habend.* — Mit व्यति, Partic. व्यत्यस्त *umgestellt, in eine umgekehrte Lage gebracht.* — Mit अधि 1) *darüber werfen.* — 2) *fälschlich übertragen* Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,5. 6. *missverstehen.* — Caus. Partic. अध्यासित *mit Etwas* (Nom. abstr. im Instr.) *gemeint, unter — verstanden.* — Mit अनु, Partic. अन्वस्त *durchschossen, durchflochten.* — Mit अप 1) *wegschleudern, wegstossen, wegwerfen, abwerfen, ablegen* (Kleid, Schmuck); *niederlegen auf* 297, 1. — 2) *verlassen* (einen Ort) 124,21. *Jmd im Stich lassen* 75,28. *Etwas aufgeben, fahrenlassen* 299,25. *bei Seite lassen.* अपास्य mit Acc. *mit Hintansetzung, trotz* Bâlar. 39,14. 102, 13. समरम् so v. a. *ausser im Kampf* Spr. 5238. — 3) *entziehen, an sich ziehen* 93,5. — 4) *subtrahiren* Bîǵag. 34. — 5) *zurückweisen, widerlegen.* — Mit उदप *ganz aufgeben, — unterlassen.* — Mit अपि *einfügen.* — Mit अभि auch असति und °ते. 1) *hinwerfen, zuwerfen.* — 2) *schleudern* (Pfeile) MBh. 1,138,41. — 3) *hinzufügen* Çulbas. 2,9. — 4) *obliegen, betreiben, besorgen, verrichten, studiren.* — 5) *wiederholen, verdoppeln.* अभ्यस्त *verdoppelt, reduplicirt* Spr. 7615. — 6) *multipliciren.* — Caus. *Jmd obliegen lassen, beibringen, lehren.* — Mit समभि *obliegen, betreiben, üben.* — Mit अव *hinwerfen* ṚV. 1,140, 10. — Mit अन्वव *Etwas bringen auf* (Dat.). — Mit अभ्यव *auf Etwas hinwerfen.* — Mit आ Med. 1) *hingiessen, fliessen lassen.* — 2) *an sich —, in die Hand nehmen* Çat. Br. 1,5,2,1. — Mit उद् 1) *hinaufwerfen, in die Höhe heben.* — 2) *hinauswerfen.* — 3) *sich erheben von* (Acc.) Çâk. 34,1. — Mit अनूद् *nach Jmd hinaufwerfen.* — Mit पर्युद् *beseitigen, ausschliessen.* — Mit व्युद् 1) *umherstreuen.* — 2) *aus sich entlassen* Gaut. 9,12. — 3) *fahren lassen, aufgeben.* — Mit अभिव्युद् *vollständig fahren lassen, — aufgeben.* — Mit उद्व्युद् dass. — Mit उप *unter Etwas werfen, zu Etwas hinwerfen.* — Mit व्युप *dazwischen hinwerfen.* — Mit नि auch असति. 1) *niederwerfen, — setzen, — legen, ablegen* 93,27. प्ररोहान् *Steckreiser pflanzen* Bâlar. 147,13. — 2) *legen —, setzen —, absetzen —, einsetzen —, aussetzen in, auf* (Loc.), *stecken an, in* 113,17. 218,6, *schütten —, giessen auf, in* 169,11. मनसि चि-

त्नातिभारम् so v. a. *sich viele Gedanken machen* 311,11. शिरस्याज्ञाम् *auf's Haupt legen*, so v. a. *mit Ehrerbietung entgegennehmen* Spr. 1876. पथि *auf die Strasse werfen*, so v. a. *ablegen, aufgeben*. — 3) *schleudern* (einen Fluch) *auf* (Loc.). — 4) *auftragen* (Salbe, Zeichen) *auf* (Loc.). — 5) *heften* (den Blick) *auf* (Loc.) Spr. 7758. — 6) *Jmd* (Loc.) *Etwas* oder *Jmd übergeben, übertragen, anvertrauen* 292,4. 326,33. — 7) *aufgeben, fahren lassen* (प्राणान्, जीवितम्, देहम्). — 8) *vorbringen, zur Sprache bringen*. — 9) न्यस्त a) *hingestreckt, ausgestreckt*. क्रयाय *zum Verkauf ausgestellt*. — b) von einem Vocale α) *niedrig betont*. Compar. RV. Prât. 3,17. — β) *kurz* Çrut. 27. — Caus. *niederlegen —, niedersetzen heissen*. — Mit अभिनि *niederdrücken*. — Mit उपनि 1) *hinlegen, hinsetzen* R. 4,4,17. — 2) *Jmd* (Acc.) *Jmd* (Dat.) *anmelden* MBh. 3,158,28. — 3) *vorbringen, zur Sprache bringen* 250,3. — Mit समुपनि *vorbringen, zur Sprache bringen*. — Mit परिनि, Partic. °न्यस्त *ausgestreckt, hingestreckt*. — Mit प्रतिनि *für Jmd besonders hinlegen*. v. l. प्रवि. — Mit विनि auch असति. 1) *auseinanderlegen, ausbreiten, hinlegen, hinstellen*. — 2) *legen —, setzen auf* (Loc.) 304,32. 310,4. 320,8. *stecken in* 175,31. — 3) *auftragen* (Salbe, Zeichen) *auf* (Loc.) 115,17. — 4) *Etwas durch Etwas bezeichnen* Mbgh. 84. — 5) *richten, heften* (den Geist, den Blick) *auf* (Loc.). — 6) *Jmd* (Loc.) *Etwas* oder *Jmd übergeben, anvertrauen*. — Mit संनि auch असति. 1) *zusammen niederlegen, zusammenlegen*. — 2) *niederlegen, ablegen*. — 3) *legen —, setzen auf* (Loc.) 43,21. *Jmd* (Loc. oder Gen.) *in Verwahrung geben, anvertrauen*. — 4) *Etwas aufgeben, fahren lassen, sich von Etwas lossagen*. — 5) *allem irdischen Treiben entsagen und sich ganz dem beschaulichen Leben widmen*. — 6) संन्यस्त *hingestreckt, ausgestreckt, ausgebreitet, hingelagert*. — Mit उपसंनि in उपसंन्यास. — Mit निस् 1) *ausreissen*. — 2) *hinauswerfen, verbannen aus* (Abl.) 128,31. *verstossen, entfernen, verjagen, verscheuchen*. — 3) *abwehren*. — 4) *zurückweisen, abweisen* (einen Bewerber). — 5) *zu Nichte machen, vertilgen*. — 6) **abschiessen*. — 7) *ह्रस्तौ Act. Med. *ausstrecken*. — 8) **von sich abstreifen*, Act. Med. — 9) *zurückweisen, widerlegen*. — 10) निरस्त *ausgestossen*. a) von der Aussprache der Laute श, ष, स und ह. — b) von einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale. — Caus. *ausreissen*. Partic. निरसयत् (!) zu Spr. 1171. — Mit अभिनिस् *hinwerfen nach*. — Mit परा 1) *wegwerfen, bei Seite werfen*. — 2) *hinwerfen*. — 3) *verstossen, aussetzen* (ein Kind). — 4) *verlassen* (einen Ort). — 5) *zurückweisen, widerlegen*. — Mit परि 1) *hinundher werfen, — bewegen, umhergehen lassen* (die Augen). — 2) *umwerfen, niederwerfen*. पर्यस्त *umgeworfen, umgestürzt, niedergefallen auf* (Loc.). — 3) Med. *ringsherum anlegen, umlegen* 21,16. — 4) *umringen, umgeben, umstricken*. — 5) *sich umdrehen*. पर्यस्य Absol. Spr. 1622. — 6) *sich ausbreiten*. पर्यस्त *ausgebreitet um* (im Comp. vorangehend). — 7) *aufreihen*. पर्यस्त *aufgereiht auf* (im Comp. vorangehend). — 8) पर्यस्त *verkehrt* Spr. 5560. — Mit विपरि 1) *umkehren, umwerfen* Gaut. 20,3.4. *umwechseln, vertauschen*. विपर्यस्त *umgekehrt, verstellt, verkehrt* 236,14. — 2) *eine verkehrte Ansicht haben* Spr. 2596. — 3) विपर्यस्त *herumstehend* 128,14. — Caus. *bewirken, dass Etwas* (Acc.) *sich verkehrt* Bâlar. 271,4. — Mit संपरि s. संपर्यासन. — Mit प्र 1) *fortschleudern, hinschleudern, hinwerfen, werfen in* (Loc.) 34,23. 162,1. अंशम् *einen Einsatz machen, wetten*. — 2) *umwerfen*. — Mit अनुप्र *nachwerfen*. — Mit अभिप्र *hinwerfen auf* (Acc.). — Mit प्रतिप्र *daraufwerfen*. — Mit प्रति 1) *zuwerfen, hinwerfen*. — 2) *umschlagen, einbiegen*. — 3) *abwerfen, ablegen, fahren lassen*. — Mit वि 1) *auseinanderwerfen, zersprengen, zertrennen, zerstreuen, sondern*. व्यस्त *zerstückt, auseinandergerissen, getrennt, zerlegt, zertheilt, gesondert, vermannichfacht* 251,16. 259,28. 263,24. 293,11. 304,24. 321,6. व्यस्ते काले *hin und wieder, bisweilen* MBh. 3,305,6. — 2) व्यस्त **verwirrt*. — Mit प्रवि *hinlegen, hinstellen auf* (Loc.) R. ed. Bomb. 2,40,15. — Mit सम् *verbinden, aneinanderreihen, zusammenlegen, — fügen, — thun* Çulbas. 1,50. 2,12.76. Pass. *zusammengesetzt werden* (gramm.) *mit* (Instr.). समस्त a) *verbunden, vereinigt, eine Einheit bildend* 259,28. *componirt* (gramm.) 251,16. — b) *ganz, alles, alle insgesammt* 104,8. 169,4. 215,25. 292,4. 297,1. — Mit अनुसम् *noch hinzulegen, vollends beifügen*. — Mit उपसम् 1) *darauflegen*. — 2) *hinzufügen* Çulbas. 1,68. — 3) उपसमस्त *mit einem andern Worte componirt*.

3. °अस् Adj. *werfend, treffend*, in हृत्स्वस्.

4. *अस्, °असति, °ते (गतिदीप्त्यादानेषु).

असंयत Adj. 1) *nicht zusammengehalten*. — 2) *ungezügelt, ungehemmt*. — 3) *unaufmerksam hergesagt* Saṁhitopan. 8,7.

असंयत् Adj. *nicht eingehend, — zusagend*.

असंयम m. *Nichtzügelung*.

असंयाज्य Adj. *mit dem man nicht an einem Opfer Theil nehmen darf*.

असंयुक्त Adj. *unverbunden, nicht zusammenhängend* Gaim. 3,3,11.

असंयुत 1) Adj. *unverbunden, nicht zusammengefügt*. — 2) *m. Bein. Vishṇu's.

1. असंयोग m. 1) *das Unverbundensein, Nichtzusammenhängen* Gaim. 3,3,16. 5,1,27. 6,3,9. — 2) *keine Doppelconsonanz* P. 1,2,5.

2. असंयोग Adj. *mit dem man keinen Verkehr haben darf* Âpast.

असंरम्भ m. *keine innere Aufregung, kein Aufwallen* MBh. 14,38,2. = निर्भयत्व Nilak.

असंरोध m. *Nichtbeeinträchtigung, Nichtschädigung Jmdes* MBh. 14,46,24.

असंरोह m. *das Nichtzusammenwachsen, Nichtzusammenlaufen* (von Wegen).

असंलक्ष्य Adj. *nicht wahrnehmbar*.

असंवत्सरभृत Adj. *kein Jahr hindurch getragen*.

असंवत्सरभृतिन् Adj. *kein Jahr hindurch getragen habend*.

असंवत्सरवासिन् Adj. *noch kein Jahr* (beim Lehrer) *weilend* Ait. Âr. 370,18.

असंवर्तमान Adj. *sich nicht zusammenthuend* (in coitu).

असंवार्य Adj. *nicht zurückzuhalten, — abzuwehren*.

असंवाह्य Adj. *nicht an den Tag zu legen, nicht zu äussern*.

असंविज्ञात Adj. *nicht einverstanden* Gaut. 4,13.

असंवित्ति f. *das Nichterkennen* v. l. in Bhâvapr. für असंप्राप्ति Suçr. 1,331,13.

असंविद् Adj. *bewusstlos*.

असंविदान Adj. *nicht einig —, uneins seiend* Çat. Br. 10,6,1,2. Khând. Up. 8,7,2.

असंविभागिन् Adj. *nicht mit Andern theilend*. Nom. abstr. °गित्व n.

असंविवादिता f. fehlerhaft für अविसंवादिता.

असंवृत 1) Adj. *unverdeckt, unverhüllt* Çat. Br. 14,5,5,18. 6,8,8. *unbedeckt, bloss* (Erde). °गुद Adj. *dessen After nicht mehr schliesst* Bhâvapr. 3,148. — 2) n. *eine best. Hölle*.

असंवृत्ति f. *Nichtvollendung* Âpast. 1,14,5.

असंवेशन n. *kein geschlechtliches Beiwohnen* Âpast.

असंव्यवहार्य Adj. *mit dem man nicht verkehren darf*. Nom. abstr. °त्व n.

असंव्याध m. *das nicht aus der Lage Kommen*.

*असंव्याहारिन् Adj. gaṇa ग्राह्यादि.

असंलय m. *das Nichtzusammensinken*.

असंशब्द्य Adj. *nicht erwähnenswerth*.

1. असंशय m. *kein Zweifel*, Nom. absolut so v. a. °येन *ohne Zweifel, ganz sicher*.

2. असंशय Adj. *keinen Zweifel habend*. °म् Adv. *ohne*

Zweifel.

असंश्रवणे und °श्रवे Loc. *in einer Entfernung, aus der Jmd* (Gen.) *Etwas nicht vernehmen kann.*

असंश्रावम् Absol. *unhörbar für* (Gen.).

असंश्राव्य Adj. *nicht hörbar für* (Gen.).

असंश्लिष्ट 1) Adj. *a) nicht fest anliegend, — unmittelbar sich berührend* Tâṇḍja-Br. 13,4,6. — *b) nicht gemischt, von einer Qualität, durchaus gut* (eine Handlung) MBh. 12,360,12. — 2) m. Bein. Çiva's.

असंश्लेष m. 1) *das Nichthaften* Bâdar. 4,1,14. — 2) *keine Berührung, kein Contact.*

असंसक्त Adj. *unzusammenhängend* Bhâvapr. 3,12.

असंसर्ग m. *Nichtberührung, kein Verkehr mit* (Gen.) Spr. 248.

असंसव m. *kein gleichzeitiges* Soma-*Opfer zweier benachbarter Gegner* Kâtj. Çr. 25,14,23.

असंसारिन् Adj. *dem Kreislauf des Lebens nicht unterliegend* 261,24.

असंसूक्तगिलं Adj. *Ungekautes schlingend.*

असंसृष्ट Adj. 1) *in keiner näheren Berührung mit Jmd stehend, fremd, unbekannt* MBh. 12,103,48. — 2) *nicht vermischt mit* (Instr.) Kâtj. Çr. 3,3,29. Âçv. Çr. 2,3,18. — 3) *frei von* (Instr.) 106,21. — 4) *an ungehöriger Stelle unterbrochen* (Recitation) Saṁhitopan. 8,7.

असंसृष्टि f. *Nichtvermengung* Maitr. S. 1,4,13.

असंस्कार m. *Mangel einer Verzierung, — Pflege, natürliche Beschaffenheit* Çâk. 182. Kâd. II, 88,20.

असंस्कृत Adj. 1) *nicht zugerüstet.* — 2) *nicht geweiht* (Vieh, Jüngling mit der heiligen Schnur, Mädchen bei der Hochzeit). — 3) *ungeschmückt, unverziert; ungebildet, roh* (Sprache) Spr. 4434.

असंस्कृतालकिन् Adj. *mit ungeschmückten Locken* Kâd. 67,16.

असंस्तव Adj. = असंस्तुत.

असंस्तुत Adj. *unbekannt, fremd* Kir. 3,21. Kâd. II, 77,5. Verz. d. Oxf. H. 217,*a*,34.

असंस्थान Adj. *verunstaltet* R. 3,73,18.

असंस्थित Adj. 1) *nicht stille stehend, unstät, ruhelos* Çâk. 33, v. l. — 2) *nicht an einem Platz vereinigt, zerstreut* (Truppen) Spr. 2821. Kâm. Nîtis. 18,52. — 3) *unvollendet* AV. 6,50,2.

असंस्पर्श m. *das Nichtinberührungkommen mit Etwas* MBh. 12,180,33.

असंस्पृशत् Adj. *nicht berührend* Âpast. In astr. Sinne Varâh. Bṛh. S. 24,29.

असंस्यन्दमान Adj. *nicht zusammenlaufend* Kâtj. Çr. 2,5,26.

असंस्वादम् Absol. *ohne zu schmecken* Gobh. 3,8,16.

असंहत 1) Adj. *a) nicht zusammengeballt, — dick.* Blut Suçr. 1,45,8. faeces Bhâvapr. 2,113. Wind Karaka 1,12. — *b) unverbunden* Bhâg. P. 2,5,32. — *c) allein stehend* MBh. 13,107,4. — *d) uneinig* Spr. 1424. — 2) m. *eine best. Art der Truppenaufstellung* Kâm. Nîtis. 18,41.

असंहनन n. *das Unverbundensein, Freisein von* (Instr.).

असंहार्य Adj. *nicht abzubringen, — zu verleiten, unbestechlich.*

असंहित Adj. *unverbunden* RV. Prât. 1,14 (24). VS. Prât. 1,156. Taitt. Prât. 21,5.

असकल Adj. (f. आ) *nicht ganz, — vollständig.*

असकृत् Adv. *nicht einmal, oftmals.* संवत्सरस्य *öfter als einmal im Jahr* Pâr. Gṛhj. 1,3,31.

असकृत्समाधि m. *eine best. Meditation* (buddh.).

असकृद्भव m. *Zahn* Varâh. Bṛh. S. 77,34.

असकौ Nom. Sg. m. f. mit vorangehendem यकः oder यका *der* (*die*) *da, welcher* (*welche*) VS. 23,22.23.

असक्त 1) Adj. *a) nicht hängen bleibend an, keinen Widerstand findend an* (Loc.) MBh. 3,39,52. *auf keinen Widerstand stossend, Alles durchbohrend* (Pfeile) 14,75,15. — *b) an Nichts gebunden, frei* Sâṁkhjak. 40. — *c) an den Dingen nicht hängend, mit dem Herzen unbetheiligt* Ragh. 1,21. Bhâg. P. 1,6,28. 3,3,19. — 2) °म् Adv. *a) ohne auf Widerstand zu stossen.* रथो याति Hariv. 2,113,19. बाहुमसिना चिच्छेद R. 3,75,6. — *b) ohne sich einer Sache hinzugeben, mit Bewahrung seiner Unabhängigkeit von Etwas* Kâm. Nîtis. 7,57.

असक्ति f. *das Nichthängen an den Dingen.*

*असक्थ und *असक्थि Adj. *keine Schenkel habend.*

असक्र Adj. *nicht versiegend.*

*असखि m. *ein schlechter Freund.*

असगोत्र Adj. (f. आ) *nicht gesippt mit* (Gen.) Gobh. 3,4,4.

असंकर m. 1) *keine Vermischung der Kasten* Gaut. 8,3. — 2) *keine Verwirrung* Njâjas. 1,1,3.

असंकलितरूप Adj. *einförmig* Comm. zu Vâmana 1,3,30.

असंकल्प n. (!) *das Nichtwollen, Nichtbegehren.*

असंकल्पयत् Adj. *Nichts begehrend* Kauç. 42.

असंकल्पित Adj. *nicht beabsichtigt, — gewollt* R. 2,22,24.

असंकसुक Adj. *nicht unschlüssig, festen Sinnes.*

असंकीर्ण Adj. *nicht verunreinigt, rein* Suçr. 1, 45,12.

*असंकुल m. *breiter Weg.*

असंकेतित Adj. *mit dem* (*der*) *man keine Verabredung getroffen hat.* °त्व n. *das Nichtfestgesetztsein durch Uebereinkunft.*

असंक्रान्तिमास m. *ein Monat, in dem die Sonne in kein neues Sternbild tritt,* Gaṇit. Adhim. 6.

असंक्रुद्ध Adj. *nicht erzürnt* R. 2,98,1.

असंक्लिष्ट Adj. *nicht mitgenommen, — abgenutzt* R. ed. Bomb. 2,118,19.

असंक्लेश m. *Nichtbeeinträchtigung, Nichtschädigung.*

असंक्षिप्त Adj. *nicht zusammengedrängt, ausführlich* Kâvjâd. 1,18.

असंखादत् Adj. *nicht zerkauend* Lâṭj. 4,11,13.

असंख्य 1) Adj. (f. आ) *ohne Zahl, unzählbar.* — 2) n. *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

असंख्यात Adj. *ungezählt, zahllos.*

असंख्येय 1) Adj. *unzählbar, unzählig.* — 2) n. *a) unzählbare Menge.* — *b) eine best. hohe Zahl* (buddh.).

1. असङ्ग m. 1) *das Nichthängenbleiben, Nichtanstreifen.* — 2) *das Nichthängen an den Dingen.* Abl. so v. a. *nach Laune, — Belieben* Bâlar. 62,15.

2. असङ्ग und असङ्ग 1) Adj. *a) nicht hängen bleibend, keinen Widerstand findend an* (Loc.), *sich frei bewegend.* — *b) ungebunden, frei* Ind. St. 9,146.164. fg. Dazu Nom. abstr. °त्व n. 159. — *c) an den Dingen nicht hängend.* Dazu Nom. abstr. °ता R. ed. Gorr. 1,67,15. — 2) m. N. pr. zweier Männer.

असंगत Adj. P. 5,1,121. 1) *unverbunden* Bhâg. P. ed. Bomb. 2,5,32. — 2) *nicht zusammenpassend, unpassend* Spr. 1066.

1. असंगति f. *eine rhetorische Figur, bei der zwei zu einander nicht stimmende Erscheinungen als Ursache und Wirkung dargestellt werden,* Kâvjapr. 10,38.

2. असंगति Adj. *mit Niemanden verkehrend* MBh. 12,363,4.

असंगम m. *kein Verlangen nach* (Loc.), *das Nichthängen an den Dingen*

असंगर Adj. *nicht kämpfend.*

असङ्गवत् R. 3,37,23 fehlerhaft für सङ्गवत्.

असङ्गिन् Adj. 1) *nicht an den Dingen hängend.* Nom. abstr. °ङ्गित्व n. MBh. 12,274,18. — 2) *frei von allen Gelüsten* (योग).

असङ्गिसत्त्व m. Pl. *best. göttliche Wesen* (buddh.).

असंघट्ट m. *kein Zusammenstoss, keine Collision.* °सुखम् Adv. Ragh. 14,86.

असचद्विष् Adj. *Ergebene nicht anfeindend* RV.

असच्छाखा f. *Scheinglied* (?).

असच्छास्त्र n. *schlechte —, falsche Lehre.*

असजात Adj. *nicht blutsverwandt.*

असजाति Adj. *nicht von derselben Kaste* 193,22.

असजात्य Adj. (f. आ) *ohne Blutsverwandtschaft.*

असज्जन m. 1) *Bösewicht* Spr. 7699. — 2) *ein übelwollender —, missgünstiger Mensch* Kâd. 2,4.

असज्जमान Adj. *nicht anstehend, — zögernd* Spr. 5625.

असज्जातिमिश्र m. ein Mannsname.

असंचय (MBh. 13,31,11), °वत् (Taitt. Âr. 1,32,2) und असंचयिक (M. 6,43, v. l.) Adj. *keine Vorräthe habend.*

असंचर m. *kein Durchgang, ein Platz, den Niemand betritt.*

असंचरत् Adj. *sich nicht ergehend* Çat. Br. 14,4,2,29.32.

असंचार m. *das nicht von der Stelle Geschobenwerden.*

असंचार्य Adj. *unzugänglich für* (Instr.).

असंचित Adj. *nicht vollständig geschichtet.*

असंछन्न Adj. *nicht verdeckt, — umhüllt* Çat. Br. 8,7,4,19.21.

असंज्ञ Adj. 1) *bewusstlos* Bhâvapr. 4,42. — 2) *kein klares Bewusstsein habend.* Nom. abstr. °त्व n. MBh. 14,36,15.

असंज्ञप्त Adj. *nicht getödtet* (Opferthier) Çat. Br. 13,6,2,12.

असंज्ञा f. 1) *Uneinigkeit, Zwietracht.* — 2) *kein Appellativum und kein Nomen proprium* P. 4,3,149.

असंज्ञिसत्त्व m. Pl. v. l. für असञ्ज्ञिसत्त्व.

असंज्वर Adj. *keine innere Gluth —, keinen Kummer empfindend.*

*असतीज (Gal.), *असतीपुत्र (Gal.) und *असतीसुत m. *der Sohn einer unzüchtigen Frau.*

असतीपोषण n. bei den Gaina *das Füttern von allerhand unnützen Geschöpfen.*

असत्कर Adj. *nicht im Stande Etwas zu bewirken.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

असत्कल्पना f. *falsche Voraussetzung* Çaṁk. 66,3.

असत्कार m. *schlechte Behandlung, Beleidigung* MBh. 1,166,28.

असत्कार्य n. *eine unerlaubte Beschäftigung.*

असत्कृत 1) Adj. *schlecht behandelt* MBh. 3,70,12.74,29. — 2) n. *angethanes Unrecht, Beleidigung* MBh. 3,76,31.

*असत्ता f. *das Nichtsein.*

असत्त्रोत्थान Adj. *ohne Auseinandergehen vom* Sattra Kâtj. Çr. 23,5,31.

1. असत्त्व n. 1) *das Nichtdasein, Abwesenheit* Njâjam. 9,1,11. — 2) *das Nichtsein* Ind. St. 9,159.

2. असत्त्व Adj. *muth-, energielos.*

1.*असत्पथ m. *schlechter Weg.*

2. असत्पथ Adj. *nicht auf dem richtigen Wege seiend.*

असत्पुत्र Adj. *keinen Sohn habend* 197,29.

असत्प्रमुदित n. im Sâṁkhja *eine best. Unvollkommenheit.*

असत्प्रलाप m. *leeres Geschwätz* Spr. 749.

असत्प्रवृत्ति f. *schlechte Handlungsweise* 105,1.

असत्य 1) Adj. *unwahr, trügerisch.* — 2) n. *Unwahrheit, Lüge* 180,12. Spr. 7700.

असत्यता f. *Unwahrheit.*

असत्यशील Adj. (f. आ) *der Lüge ergeben* Spr. 751.

असत्यसंध Adj. *auf dessen Wort man sich nicht verlassen kann.*

असत्सङ्ग m. ein Mannsname.

*असदध्येतर् m. *ein Brahman, der ketzerische Werke studirt.*

असदाग्रह Adj. = असद्ग्रह 1).

असदूह Hariv. 15479 fehlerhaft für असद्ग्राह m.

असदृश Adj. *ungleich, unähnlich, unebenbürtig* Mârk. P. 51,20. *ungebührlich* MBh. 3,279,17. Mârk. P. 125,16. Nom. abstr. °त्व n.

असदृशोपम n. *ein unähnliches Gleichniss.*

असद्ग्रह 1) Adj. *auf etwas Schlechtem bestehend, einer thörichten Grille nachgehend.* — 2) m. *ein schlechter Gedanke, auf dem man besteht, eine thörichte Grille* 105,27. *böse Neigung* Kâd. 119,19.

असद्ग्रहिन् Adj. fehlerhaft für असद्ग्राहिन्.

असद्ग्राह Adj. und m. = असद्ग्रह.

असद्ग्राहिन् Adj. = असद्ग्रह 1).

असद्धर्म m. *schlechter Brauch* Spr. 753.

असद्बुद्धि Adj. *thöricht.*

असद्भाव m. 1) *das Nichtdasein, Fehlen, Abwesenheit* 285,18. — 2) *Unwirklichkeit, Unwahrheit* Comm. zu Njâjas. S. 1, Z. 2 v. u.

असद्यस् Adv. *nicht an demselben Tage, — sogleich.*

असद्वाच् Adj. *unwahr redend, Lügner.*

असद्वाद m. *Irrlehre.*

असद्वृत्त Adj. *nicht schön rund* und zugleich *nicht von gutem Betragen* Spr. 7701.

असद्वृत्ति Adj. *auf unrechtem Wege sich befindend* zu Spr. 7200. Bhâg. P. 3,5,44.

असन् n. *Blut.* Zu belegen nur अस्ना, अस्नस् und अस्नाम् (Maitr. S. 3,9,6). Vgl. असृज्.

1. असन 1) n. *das Schleudern, Schiessen, Schuss.* — 2) f. असनी *Geschoss, Pfeil.*

2. असन m. *Terminalia tomentosa W. u. A.*

*असनपर्णी f. *eine best. Pflanze.*

असनाम Adj. (f. आ) *nicht gleichnamig* 68,26.

*असनि und *असनिक gaṇa ऋश्यादि.

1. असत् 1) Adj. (f. असती) a) *nicht daseiend, — vorhanden, fehlend, nicht seiend* Taitt. Up. 2,6. — b) *wie Jmd* oder *Etwas nicht sein sollte:* α) *unwahr.* — β) *schlecht; untreu, unzüchtig* (von einem Weibe) zu Spr. 3319. असती auch Subst. — 2) *m. Bein. Indra's. — 3) n. a) *Nichtseiendes, Nichtsein.* — b) *Unwahrheit, Lüge.* — c) *Böses.*

2. असत् m. in der Personification असन्पांसवः nach der Etym. des Çat. Br. *werfend, ausstreuend.*

असंतत Adj. *unterbrochen.*

असंताप Adj. (f. आ) 1) *keinen Schmerz —, keinen Kummer empfindend* Kull. zu M. 4,185. — 2) *keinen Schmerz —, keinen Kummer verursachend.*

असंतुष्ट Adj. *unzufrieden, ungenügsam* Spr. 755.

असंतोष m. *Unzufriedenheit, Ungenügsamkeit* Spr. 757.

असंतोषवत् Adj. *unzufrieden.*

असंत्याग m. *das Nichtaufgeben, das Sichnichtlossagen von* (Gen.) Spr. 758.

असंत्यागिन् Adj. *nicht aufgebend.*

असंत्याज्य Adj. 1) *nicht im Stich zu lassen.* — 2) *nicht zu vermeiden.* — 3) *nicht zu versäumen.*

असंदधत् Adj. *nicht verbindend, keinen* Saṁdhi *eintreten lassend* RV. Prât. 11,22.

असंदधान Adj. *nicht Frieden schliessend, sich nicht vertragend* Spr. 759.

असंदर्शन n. 1) *das Nichtsehen von Menschen, kein Verkehr mit M.* MBh. 12,180,33. — 2) Loc. *ausserhalb des Gesichtskreises von* (Abl.) Âçv. Gṛhj. 4,8,12.

असंदिग्ध Adj. 1) *nicht undeutlich, klar* MBh. 12,230,6. — 2) *keinem Zweifel unterliegend* Mahâbh. 6,85,b. °म् Adv. *ohne Zweifel.*

असंदित (M. 8,342 nach der richtigen Lesart) und असंदिन् Adj. *ungebunden, unbeschränkt.*

असंदृश्य Adj. *unsichtbar für* (Gen.) Uttarar. 45, 2 (59,1).

असंदेह m. *kein Zweifel, keine Ungewissheit* Mahâbh. (K.) 1,14.22. Abl. *ohne Zw.*

असंधिज Adj. *nicht durch* Saṁdhi (gramm.) *entstanden.*

असंधित M. 8,342 schlechte Lesart für असंदित.

असंधेय Adj. 1) *mit dem man keinen Frieden (kein Bündniss) schliessen kann* oder *darf.* Davon Nom. abstr. °ता f. Veṇîs. 11,3.4. — 2) *nicht wieder in Ordnung zu bringen, — gut zu machen.*

असन्न Adj. *rastlos.*

असंनद्ध Adj. 1) *nicht angelegt* (Panzer) MBh. 12,95,7. — 2) *dessen man noch nicht theilhaftig geworden ist* Spr. 4083. — 3) **sich für gelehrt haltend.* — 4) **stolz.*

असंनिकृष्ट Adj. *nicht in unmittelbarer Nähe befindlich* Nîlak. 172.

असंनिधान n. 1) *Abwesenheit* Kâvjâd. 1,5. Utpala zu Varâh. Bṛh. 5,1. — 2) *das Nichtdasein, Nichtvor-*

handensein Spr. 1317.

असंनिधि m. 1) *Abwesenheit* Gaut. 2,40. Utpala zu Varâh. Bṛh. 5,1. — 2) *das Nichtdasein* Ǵaim. 2,4,17.

असंनिपात m. *das Nichtzusammenfallen, Nichtzusammentreffen* Kâtj. Çr. 1,7,15.

असंनियम m. *keine absolute Bestimmtheit* Ǵaim. 1,3,12.

असंनिवृत्ति f. *Nichtwiederkehr.*

असन्मति f. 1) *kein Sinn für* (Loc.). — 2) *eine falsche Ansicht.*

असन्मन्त्र m. *unwahre Rede.*

1. असपत्न m. *kein Nebenbuhler.*

2. असपत्न 1) Adj. (f. आ) *ohne Nebenbuhler, unangefochten.* — 2) f. आ *ein best. Backstein.* — 3) n. *unangefochtener Zustand, Frieden.*

असपिण्ड Adj. *so nahe verwandt, dass er nicht am* Piṇḍa *für die Manen theilnehmen sollte,* Gaut. 14,20.44.

असप्तविध Adj. *nicht siebenfach* Çulbas. 2,21.

असप्तशफ Adj. (f. आ) *nicht siebenklauig* TS. 6,1,6,7. Çat. Br. 3,3,1,16.

असबन्धु Adj. *nicht verwandt.*

असभ Adj. *ohne Gesellschaft, — Gefolge.*

असभ्य Adj. 1) *nicht in gute Gesellschaft passend, ungebildet, unanständig.* — 2) *unwürdig Richter zu sein* Nâr. 1,60.

1. असम 1) Adj. *a) ungleich, unebenbürtig* Gaut. 17,20. Spr. 761. fg. — *b) unpaar.* — 2) m. *ein best. Tact* S.S.S. 233.

2. असम Adj. (f. आ) *ohne Gleichen, unvergleichlich, einzig.*

असमक्षम् Adv. *hinter dem Rücken.*

असमग्र Adj. *unvollständig* 52,12. *nicht voll* (Mond) 252,28. °म् und असमग्र° Adv. *nicht vollständig, — ganz* Mâlav. 31.

असमञ्ज und °स् (106,16) m. N. pr. eines Sohnes des Sagara.

असमञ्जस Adj. und °म् Adv. *nicht richtig, — wie Jmd oder Etwas sein sollte, unpassend, ungehörig.*

असमत्व n. *ungleiches —, unfreundliches Benehmen.*

असमद् f. *Eintracht.*

असमन Adj. (f. आ) 1) *nicht zusammenbleibend, auseinanderstrebend.* — 2) *uneben.*

असमबाण m. *der Liebesgott.*

असमय m. 1) *keine übernommene Verpflichtung* Âpast. — 2) *Unzeit* Kathâs. 18,2. Veṇîs. 166.

असमर m. *kein feindlicher Zusammenstoss.*

असमरथ Adj. *einen unvergleichlichen Wagen habend.*

असमरम् Adv. *ohne Anstoss.*

असमर्ति f. *das Nichtschadennehmen.*

असमर्थ Adj. (f. आ) 1) *unfähig.* Die Ergänzung im Infin. (155,26), Dat. (81,27), Loc. oder im Comp. vorangehend (281,16). Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *nicht die beabsichtigte Bedeutung habend* Kâvjapr. 7,2.

असमवक्लृप्तम् Adj. *nicht zusammentreffend* Çat. Br. 9,4,2,15.

असमवायिन् Adj. *nicht inhärent.* Dazu Nom. abstr. °यित्व n.

असमवेत Adj. 1) *nicht unzertrennlich verbunden* Comm. zu Njâjam. 9,1,17. — 2) Pl. *nicht alle vereint* Gaut. 13,5.

असमष्टकाव्य Adj. *von unerreichter Weisheit.*

असमसम Adj. *ohne Gleichen, unvergleichlich* Lalit. 114,9.

असमसायक m. *der Liebesgott.*

असमस्त Adj. *nicht zusammengesetzt* (gramm.) 251,15.

असमाति 1) Adj. *einzig in seiner Art.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 10,33. — AV. 6,79,1 wohl fehlerhaft für असमर्ति.

(असमात्योजस्) असमातिओजस् Adj. *von unvergleichlicher Kraft.*

असमान 1) Adj. (f. आ) *ungleich* Gaut. 4,27. Spr. 7702. — 2) n. *eine nicht entsprechende Lage* Mṛkkh. 109,5.

असमानकारण Adj. *nicht dieselbe Ursache habend.*

असमानग्राम Adj. *nicht aus demselben Dorfe* Gaut. 5,40.

असमानजातीय Adj. *ungleichartig* Comm. zu Njâjas. 1,1,28.

असमानयन n. *das Nichteingiessen.*

असमानयितव्य Adj. *kein Object des* Samâna *bildend* Ind. St. 9,165.

असमापत्ति f. *das Sichnichtfügen, Bestehen auf seinem Kopfe* Âpast.

असमाप्त Adj. *nicht vollendet* Spr. 760. 6576. °कलुष Adj. *dessen Schmutz noch n. v. ist,* so v. a. *noch ferner sündigend* (von einer best. Stufe der Seele bei den Çaiva) Sarvad. 86,8.

असमाप्ति f. *Nichvollendung* Kâtj. Çr. 1,4,4.

असमापिन् Adj. *nicht für Viele gleichzeitig zu erreichen.*

असमालम्भन n. *das Nichtberühren* Gobh. 2,7,23.

असमावृत्तक und °वृत्तिक Adj. *der seine Lehrzeit noch nicht vollendet hat und noch nicht heimgekehrt ist.*

असमास m. *kein Compositum* Ṛv. Prât. 15,9.

असमासाङ्ग्योग m. *eine andere Verbindung als die von Theilen eines Compositum* Ṛv. Prât. 1,23 (33).

असमाहित Adj. *nicht gesammelt, — aufmerksam* Kaṇ. 9,1,13.

असमिद्ध Adj. *nicht entzündet* Mârk. P. 15,38.

असमिश्र Adj. *sich nicht mischend, — verbindend.*

असमीक्षितकारिन् Adj. *ohne Ueberlegung handelnd.* Davon Nom. abstr. °रिता f. Ind. St. 14,379.

असमीक्ष्यकारिन् Adj. dass. Hit. 43,22. Davon Nom. abstr. °रिता f. Nâgân. 66,23.

असमीरित Adj. *nicht erregt* (Wind) Spr. 3179.

असमुद्यम m. *keine Bemühung, — Anstrengung* (mit Loc.) 184,27.

असमुन्नद्ध Adj. *bescheiden* Spr. 588.

असमृद्ध Adj. *nicht zum Ziele gelangt, dem* oder *woran noch Etwas fehlt.*

असमृद्धि f. *das Misslingen, Verunglücken, Misserfolg* MBh. 5,134,11.

असमेत Adj. *nicht gekommen,* so v. a. *fehlend* Ragh. 9,70.

*असमेषु m. *der Liebesgott.*

असमौजस् m. N. pr. eines Mannes.

असंपन्न Adj. *unvollkommen, mangelhaft* Çâñkh. Br. 8,4. 5. Bhâg. P. 1,4,30.

असंपरायाभिमुख Adj. *nicht an den Tod denkend* Bhâg. P. 4,25,38.

असंपाठ्य Adj. *mit dem man nicht zusammen studiren darf.*

1. असंपात m. *kein Raum zum Durchgehen, Gedrängtheit* R. ed. Bomb. 5,21,26.

2. असंपात Adj. (f. आ) *nicht zur Hand seiend.*

असंपादयत् Adj. *nicht zu Stande bringend* Spr. 764.

असंपूर्ण Adj. *nicht vollständig, mangelhaft* Saṁhitopan. 8,6. *woran Etwas* (Instr.) *fehlt* 38,3.

असंपृक्तान Adj. *nicht in Berührung kommend* Çat. Br. 3,7,4,11. Kâtj. Çr. 6,4,3.

असंप्रति Adv. *dem Augenblick —, den Verhältnissen nicht entsprechend.*

असंप्रत्त Adj. *nicht übergeben* TS. 2,6,9,2.

असंप्रत्यय m. 1) *Misstrauen.* — 2) *keine richtige Vorstellung, das Ungewisssein über Etwas* Mahâbh. 4,40,a. Vârtt. zu P. 1,1,71.

असंप्रदत्त Adj. *nicht freiwillig gegeben* (ein Mädchen zur Ehe) Hariv. 11006 (S. 709).

असंप्रदान n. *das Nichtherausgeben, das Zurückhalten einer Gabe.*

असंप्रमाद m. *keine Sorglosigkeit.*

असंप्रमोष m. *das Nichtvergessen.*

असंप्राप्त Adj. 1) *nicht angelangt, — zum Ziele gelangt* MBh. 14,75,14. — 2) *noch nicht erschienen, — da seiend* Spr. 765. — 3) *nicht erreicht, — an-*

gelangt bei Mahâbh. 2,381,*a*. — 4) *nicht erlangt* (Wunsch) 53,33.

असंप्रीति f. *Unlust*.

असंबद्ध Adj. 1) *unverbunden, einzeln* R. 3,31,20. — 2) *in keiner näheren Beziehung stehend, fern stehend, Nichts mit Jmd* oder *Etwas zu schaffen habend*. — 3) *unzusammenhängend, ungereimt*. °प्रलापिन् Adj. Veṇîs. 49,19. °प्रलापित्व n. Kâm. Nîtis. 14,59, v. l. *unsinnig* (Handlung) Kâd. II, 43,15. — 4) *Ungereimtes sprechend* Mṛkkh. 146,6.

1. असंबन्ध m. *kein Zusammenhang, keine nähere Beziehung* Gaim. 5,1,32.

2. असंबन्ध Adj. (f. आ) *in keiner näheren Beziehung stehend* M. 2,129. Kâm. Nîtis. 14,59. Vielleicht nur fehlerhaft für असंबद्ध.

असंबाध 1) Adj. (f. आ) *a*) *unbeengt, geräumig, weit, gross*. — *b*) *unbehindert* 247,22. — *c*) *leer, wenig besucht* Kâd. II, 36,5. — 2) f. °धा *ein best. Metrum*. — 3) n. *Unbeengtheit, offener Raum*.

असंबोध m. *Nichterkenntniss, Nichtverständniss*.

असंबोध्य Adj. (f. आ) *wobei es keinen Angeredeten giebt* Comm. zu Mṛkkh. 32,17. 18.

1. असंभव m. 1) *das Vergehen, Vernichtung*. — 2) *das Unterbleiben*. — 3) *das Nichtdasein, Fehlen, Mangeln* Gaut. 28,50. Chr. 211,13. — 4) *Unmöglichkeit, Unstatthaftigkeit, Ungereimtheit* 210,21. 215,21. 280,3.

2. असंभव Adj. 1) *nicht wieder entstehend, — geboren werdend*. — 2) *nicht vorkommend, — vorhanden, unmöglich, ungereimt* Ind. St. 1,41,19. Spr. 766. fg. — 3) *ohne groben* (*materiellen*) *Körper* Bhâg. P. 1,15,31.

असंभव्यम् Adv. *um nicht wieder aufzukommen*.

असंभावना f. 1) *das Nichtfürmöglichhalten* Kâd. II, 7,20. — 2) *Geringachtung, Mangel an Respect* Bâlar. 21,15. 78,1. 80,10.

असंभावनीय Adj. *nicht vorauszusetzen, undenkbar*.

असंभावयत् Adj. *nicht für möglich haltend* Kâd. 248,7.

असंभावित Adj. 1) = असंभवावनीय Kâd. 110,12. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Kâvjâd. 2,39. — 2) *unwürdig*, mit Gen. Kâd. 75,11.

असंभावितोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem Unmögliches vorausgesetzt wird*, 249,22.

असंभाव्य 1) Adj. *nicht vorauszusetzen, undenkbar* MBh. 13,5,10. Spr. 768. Kâd. 197,1. — 2) °म् Adv. *auf nicht wieder gut zu machende Weise*.

असंभाषण n. *das Nichtzureden* Kâd. 264,18.

असंभाषा f. *keine Unterredung mit* (Instr.) Pâr. Gṛhj. 2,8,3.

असंभाष्य Adj. *mit dem man sich nicht unterreden darf*.

असंभिन्न Adj. 1) *undurchbrochen* (Schranken) Spr. 6563. MBh. 15,12,2. — 2) *nicht verbunden, getrennt, abgesondert*.

असंभूति f. *das Vergehen, Vernichtung*.

असंभेद m. *das Nichtineinanderfliessen, Getrenntsein*.

असंभेद्य Adj. *nicht in Verbindung zu setzen*.

असंभोग m. 1) *Nichtgenuss*. — 2) *kein Liebesgenuss*.

असंभोज्य Adj. *mit dem man nicht zusammen speisen darf*.

असंभ्रम Adj. *keine Aufregung verrathend, ruhig und besonnen*. °म् Adv.

असंभ्रान्त Adj. dass. °म् Adv. Mṛkkh. 142,22.

असंमत 1) Adj. *a*) *nicht geschätzt, — in Ehren stehend*. — *b*) *nicht bevollmächtigt, — die Erlaubniss zu Etwas habend*. — 2) n. *Nichteinwilligung*.

असंमतादायिन् Adj. *ohne Einwilligung* (des Besitzers) *Etwas nehmend*.

असंमति f. *Unehre* P. 3,1,128.

असंमान m. dass.

असंमित Adj. *ungemessen, maasslos*.

असंमुख Adj. (f. ई) *mit abgewandtem Gesicht*.

असंमुग्ध Adj. *nicht verirrt*.

असंमूढ Adj. *nicht verwirrt, das volle Bewusstsein habend*.

असंमृष्ट Adj. *ungescheuert, ungereinigt* Spr. 442.

असंमोष m. buddh. wohl = असंप्रमोष.

असंमोह m. *klares Bewusstsein, Besonnenheit*.

असम्यक् Adv. *nicht auf die richtige Weise, falsch*.

असम्यक्कारिन् Adj. *falsch verfahrend* 204,15.

असम्यक्कृतकारिन् Adj. *seine Sache schlecht machend* Spr. 3667.

असम्यक्प्रयोग m. *unrichtige Anwendung* Kâraka 1,15.

असम्यग्दर्शिन् Adj. *keine richtige Einsicht habend*.

असम्यग्वचन n. *falscher Ausspruch* Tattvas. 37.

असरण n. *das Nichtgehen* Kâtj. Çr. 18,6,25.

*असरु m. *Blumea lacera DC.*

असर्पभूत Adj. *keine Schlange seiend* 258,3.

असर्व Adj. *nicht vollständig*.

असर्वक्रतु m. *kein beliebiges Opfer*.

असर्वग Adj. *nicht überall befindlich, — allgegenwärtig*.

असर्वभक्त Adj. *was nicht ganz aufgegessen wird*.

असर्वविभक्ति Adj. *nicht alle Casus habend* P. 1,1,38.

असर्ववीर Adj. *seine Leute nicht voll beisammen habend*.

असर्वशस् Adv. *nicht allgemein, — stets, — überall*.

असर्वहोम m. *das Nichtopfern bis zum letzten Rest*.

असवर्ण Adj. (f. आ) 1) *zu einer anderen Kaste als* (Gen.) *gehörig* Çâk. 11,10. — 2) *nicht homogen* (Laut).

असव्य Adj. 1) **der rechte*. — 2) *der linke*. — 3) = अनूत Cit. im Comm. zu Gaim. 4,1,36. अशम्य v. l.

असश्चत्, असश्चन्त् (f. °श्चती) und असश्चिवंस् (f. °श्चुषी) Adj. *nicht stockend, — versagend, — versiegend*. Pl. f. असश्चतस् *nie versiegende Ströme*.

अससन्त् Adj. *nicht schlummernd*.

असस्थान Adj. *nicht an derselben Stelle des Mundes hervorgebracht*.

असस्य Adj. (f. आ) *nicht mit Korn bestanden* Hariv. 2,15,11.

असह 1) Adj. (f. आ) *a*) *nicht im Stande Etwas* (Acc.) *zu tragen*. — *b*) *nicht im Stande Etwas* (im Comp. vorangehend) *zu ertragen*. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Sarvad. 9,21. *das Nichtzulassen* Sâh. D. 258,1. — *c*) *nicht vermögend, — im Stande seiend* (mit Infin. oder am Ende eines Comp.) Kathâs. 26,237. — *d*) *die Geduld verlierend, ungeduldig*. — *e*) *nicht bei der Hand seiend*. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Bhâvapr. 1,146. — 2) *n. *Mitte der Brust*.

असहज Adj. *nicht angeboren, künstlich erzeugt* S. S. S. 254.

असहन 1) Adj. (f. आ) *a*) *nicht im Stande Etwas* (im Comp. vorangehend) *zu ertragen*. °ता f. *Schwäche* Kâd. II, 74,11. — *b*) *missgünstig, eifersüchtig* 315,6. Spr. 1512. — 2) *m. *Feind*. — 3) n. *das Nichtertragen, Sichnichtgefallenlassen*.

असहन्त् Adj. (f. °न्ती) *nicht vermögend zu* (Inf.) R. ed. Gorr. 1,39,16.

असहभाव m. *das sich gegenseitig Ausschliessen* Comm. zu Njâjas. 1,1,23.

असहस्रद Adj. *weniger als Tausend* (Kühe) *gebend* R. 1,6,15.

असहाय 1) Adj. *ohne Genossen* 169,15. *alleinstehend, isolirt*. Dazu Nom. abstr. °ता f. — 2) *m. *ein best. Schauspieler* Gal.

असहायवत् Adj. *ohne Genossen*.

असहित Adj. in der Astr. *nicht in Conjunction stehend*.

असहिष्णु Adj. 1) *Etwas* (Acc., Loc. oder im Comp. vorangehend) *nicht ertragen könnend*. Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *Nichts ertragen könnend, sich Nichts gefallen lassend, unverträglich, missgünstig*. Dazu Nom. abstr. °ता f.

असह्य Adj. (f. आ) 1) *nicht zu ertragen, — auszuhalten, dem man nicht zu widerstehen vermag*.

— 2) *nicht zu vollbringen, unmöglich.* द्रष्टुम् *nicht sichtbar* Ind. St. 9,10.

असह्यनविधि (!) m. Titel einer Schrift.

असांवत्सर (Varâh. Bṛh. S. 2,9), °क und °रिक Adj. *keinen Astrologen habend.*

असांशयिक Adj. *nicht zweifelhaft, sicher.*

असांहित Adj. *nicht durch* Saṁdhi *bewirkt.*

असाकाङ्क्ष Adj. *nicht in Correlation stehend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Sâh. D. 319,2.

असाक्षिक Adj. *ohne Zeugen.* °हत *geschlagen.*

असाक्षित्व n. *das nicht Zeuge Sein.*

असात्म्य Adj. *nicht zuträglich.*

असादिन् Adj. 1) *nicht reitend.* — 2) *nicht erschlaffend, — müde werdend.*

असादन n. *das Nichthinsetzen, — stellen* Kâtj. Çr. 12,6,21.

असादृश्य n. *Unähnlichkeit.*

असाधक Adj. *Etwas nicht zu Ende —, nicht zum Ziele führend, nicht abschliessend, — befriedigend, ungenügend* Gaim. 6,1,2. VP. 1,5,7.11.14.

1. असाधन n. *kein Mittel, — Requisit* Kap. 4,8.

2. असाधन Adj. 1) *ohne Mittel, ganz auf seine Person angewiesen* MBh. 3,82,15 (vgl. 13,107,4). 5,46, 16. Spr. 772. — 2) *unausführbar, unmöglich.*

असाधारण Adj. (f. ई) *besonder, speciell; einzig in seiner Art, ganz ungewöhnlich.*

असाधारणोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem ein Gegenstand als mit keinem andern, als nur mit sich selbst, vergleichbar erscheint,* 249,18.

असाधारण्य n. *Ungleichheit* Kap. 5,112.

असाधु Adj. *a) nicht gut, schlecht, böse* (von Personen und Handlungen), *schlecht gegen Jmd* (Loc.) 233,10. — *b) falsch.* — 2) m. *kein Biedermann, schlechter Mensch.* — 3) n. *a) Böses, ein böses Wort* 82,32. साध्वसाधुनी *Gutes und Böses.* — *b) Unfreundlichkeit, Ungunst.* — 4) Adv. *schlecht, pfui* als Ausruf.

असाधुजन m. *kein Biedermann, schlechter Mensch.*

असाधुत्व n. *Schlechtigkeit, Unehrenhaftigkeit.*

असाधुदर्शिन् Adj. *keine richtige Einsicht habend.*

असाधुवाद m. *Bezeugung des Missfallens.*

असाधुवृत्त Adj. *schlechtgesittet.*

असाध्य Adj. *mit dem* oder *womit man nicht fertig wird:* 1) *nicht in seine Gewalt zu bringen, mit dem man nicht zurechtkommen kann, nicht zu bemeistern* Spr. 774. fg. — 2) *nicht wieder gut zu machen, unheilbar* 217,10. 218,7. — 3) *nicht zu Stande zu bringen* 181,28. — 4) *nicht zu ermitteln, — constatiren, — beweisen* 215,17.20.21.

असाध्यता f. Nom. abstr. zu असाध्य 1) 2).

असाध्यत्व n. Nom. abstr. zu असाध्य 2).

असानाथ्य n. *kein Beistand, keine Hülfe.*

*असांतापिक Adj. *nicht zu erhitzen vermögend.*

असांनाय्य Adj. *ohne die Spende* Sâṁnâjja Kâtj. 25,5,8. °वत् Adj. dass. Comm. ebend.

असांनिध्य n. *das Nichtdabeisein, Abwesenheit* Gop. Br. 2,2,5 (असांनिध्य gedr.). Chr. 242,1.

असामञ्जस्य n. 1) *Unrichtigkeit.* — 2) *Ungebühr, Ungebührlichkeit* Bâdar. 2,2,37.

1. असामन् n. *Mangel* Khând. Up. 2,1,1. असाम नो बत *ach! es geht uns schlecht* 3.

2. असामन् Adj. 1) *ohne Gesang, —* Sâman Çat. Br. 1,4,1,1. — 2) *nicht mit dem* Sâmaveda *vertraut* MBh. 12,60,44.

3. असामन् n. *unfreundliche Weise* Khând. Up. 2,1,2.

असामन्य Adj. *unfreundlich, unwirsch (parteiisch* Sâj.).

असामयिक Adj. *nicht rechtzeitig.*

1. असामर्थ्य n. *Unvermögen, Unfähigkeit.*

2. असामर्थ्य Adj. *unvermögend, im Absterben begriffen* (Baum) MBh. 13,5,19.

असामान्य Adj. *von nicht gewöhnlicher Art, absonderlich.*

असामि Adj. und Adv. *nicht halb, ganz, vollständig.*

असामिधेनीक Adj. *ohne* Sâmidhenî-*Verse.*

असामिशवस् Adj. *vollkräftig.*

असांप्रत Adj. 1) *ungebührlich, unpassend.* °म् Adv. — 2) *nicht der Gegenwart angehörig.*

असांप्रतिक Adj. *sich ungebührlich benehmend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Bâlar. 153,17.

असांप्रदायिक Adj. *nicht auf der Ueberlieferung beruhend.*

असाम्य n. *Ungleichheit.* — Adj. Hariv. 2711 fehlerhaft für अशाम्य.

असार 1) m. n. in सारासार *Tauglichkeit oder Untauglichkeit.* — 2) Adj. *a) untauglich, werthlos, nichtig.* — *b)* *leer Gal. — 3) m. **Ricinus communis.* — 4) *f. आ *Musa paradisiaca* Nigh. Pr. — 5) n. **Aloeholz.*

असारता f. *Untauglichkeit.*

असारत्वरूपता f. *Untauglichkeit, Nichtigkeit* und zugleich *Leerheit* Spr. 6233.

असारस्वत Adj. *nicht an der* Sarasvatî *vor sich gehend* Kâtj. Çr. 13,4,5.

असार्थक Adj. *von keinem Nutzen.*

असार्वत्रिक Adj. *nicht allenthalben gültig, — allgemein.*

असालतिखान m. N. pr. eines *Fürsten.*

असालतिप्रकाश m. Titel eines Wörterbuchs.

असाहचर्य n. *das Nichtzusammensein, Ungleichzeitigkeit* Comm. zu Njâjas. 3,1,56.

असाहस n. *keine Uebereilung, — Verwegenheit* Spr. 3669.

असाहसिक Adj. *nicht verwegen, — tollkühn, — unbesonnen zu Werke gehend.*

1. असि m. *Schlachtmesser, Schwert* 136,20. 139,17.

2. असि und असी f. N. pr. eines Flusses bei Benares.

3. असि 2. Sg. Praes. von 1. अस्.

असिंहासन Adj. *ohne Thron* Mṛkkh. 33,2.

असिक 1) m. N. pr. eines Volkes oder Landes. — 2) *n. *die Vertiefung zwischen Unterlippe und Kinn.*

*असिक्निका f. Demin. von असिक्नी *Dienerin im Harem.*

असिक्नी s. 2. असित 4).

*असिगण्ड m. *kleines Kopfkissen.*

1. असित Adj. *ungebunden* Spr. 781.

2. असित 1) Adj. (f. असिता und असिक्नी) *dunkelfarbig, schwarz* 84,8. 184,1. Spr. 781. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Varâh. Bṛh. S. 5,2. — 2) m. *a) der Planet Saturn.* — *b) ein best. zu den Mäusen gerechnetes giftiges Thier.* — *c)* N. pr. α) eines Herrschers des *Dunkels* und Zauberers, sowie auch verschiedener Männer. — β) eines Berges. — 3) f. असिता *a)* **Dienerin im Harem.* — *b)* **die Indigopflanze.* — *c)* N. pr. einer Apsaras. — 4) f. असिक्नी *a) Dunkel, Nacht.* — *b)* **Dienerin im Harem.* — *c)* N. pr. α) einer Gattin Daksha's. — β) eines Flusses im Pendschab, Akesines. Auch असिक्नी.

3. असित m. 1) *schwarze Schlange* und N. pr. eines Schlangendämons. — 2) *ein best. gegen Schlangen wirkender Spruch* MBh. 1,58,23.

असितग्रीव 1) Adj. *dunkelnackig.* — 2) m. *Pfau.*

असितज्ञु Adj. (f. °ज्ञू) *mit dunkeln Knien.*

*असितद्रुम m. *Xanthochymus pictorius* Nigh. Pr.

असितपक्ष m. *die dunkle Hälfte eines Monats* Spr. 2863, v. l.

असितपीतक Adj. (f. °तिका) *dunkelgelb* 217,7.

असितमुष्कक m. *Schrebera Swietenioides* Suçr. 1,32,7.

असितमृग m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. *seine Nachkommen.*

असितवर्ण Adj. *dunkelfarbig* TS. 3,1,11,4.

*असितवल्ली f. *Panicum Dactylon* Nigh. Pr.

*असितसार und *°क m. *Diospyros glutinosa* Nigh. Pr.

असिताङ्ग Adj. *einen dunkeln Körper habend.* m. und °भैरव m. *eine Form* Çiva's.

*असिताञ्जनी f. *dunkelfarbige Baumwollenstaude* Râǵan. 4,189.

*असिताभ्रशेखर m. N. pr. eines Buddha.

*असितार्चिस् m. *Feuer.*

*असितालु m. *ein best. Knollengewächs.*

असिताश्मन् m. *Sapphir.*

असितोत्पल n. *eine blaue Lotusblüthe* Spr. 1365.

असितोद n. N. pr. eines mythischen Sees.

असिद m. *Sichel.*

*असिदंष्ट्र und *°क m. Bez. des Makara.

असिद्ध Adj. 1) *unvollkommen* Ind. St. 9,163. Dazu Nom. abstr. °त्व n. 162. — 2) *ungültig.* — 3) *keine Zaubermacht besitzend.*

असिद्धान्त m. *kein feststehender Satz* Suçr. 1, 149,14.

असिद्धार्थ Adj. *der seinen Zweck nicht erreicht hat.*

असिद्धि f. 1) *Verfehlung des Ziels* Gaut. 21,5. — 2) *das sich nicht als richtig Herausstellen, Unbewiesensein* Kap. 1,34. 37. 92. 111. 5,127. Njâjas. 4,2,33. Vâmana 5,2,37. — 3) im Sâm̃khja *Unvollkommenheit.*

असिद्धिद Adj. *keinen Erfolg verleihend.*

असिद्धिनिरूपणव्याख्या f. Titel eines Werkes.

असिद्वितीय Adj. *nur von einem Schwerte begleitet* Ind. St. 13,356.

असिधारा f. *Schwertklinge* Spr. 782. °व्रत n. so v. a. *ein über die Maassen schwieriges Vorhaben.* *°व्रतिन् Adj. *der etwas ü. d. M. Schwieriges vorhat* Gal. — असिधार Kathâs. 17,91 fehlerhaft für असि°.

असिधारक Adj. in Verbindung mit व्रत = असिधाराव्रत Einschiebung nach Varâh. Brh. S. 76,12.

*असिधाव und *°क m. *Schwertfeger.*

असिधेनु und °का f. *Messer.*

असिन्व (f. आ) und असिन्वत् Adj. *unersättlich.*

1\. असिपत्त्र n. *Schwertklinge.* °व्रत n. so v. a. असिधाराव्रत Gaim. Bhâr. 1,45. 53. 13,145. 29,48. 37,34.

2\. असिपत्त्र m. 1) *Scirpus Kysoor Roxb.* — 2) **Zuckerrohr.* — 3) **eine best. Hölle.*

*असिपत्त्रक m. *Zuckerrohr.*

असिपत्त्रवन n. *eine best. Hölle.*

असिपथ m. *Bahn des Schlachtmessers.*

असिपाणि Adj. *ein Schwert in der Hand haltend* MBh. 12,101,5.

*असिपुच्छक m. *Delphinus gangeticus.*

*असिपुत्रिका und *°पुत्री f. *Messer.*

असिबद्ध Adj. *mit einem Messer umgürtet* Çâñkh. Çr. 14,22,20.

*असिभरिता f. *eine Art Tonleiter* Gal.

असिमत् Adj. *mit Messern* oder *Dolchen versehen.*

असिमुसल n. Bez. *einer der 5 Weisen, auf welche der Planet Mars seinen Rücklauf beginnt.*

*असिमेद m. *Vachellia farnesiana W. u. A.*

असिर m. *Geschoss.*

असिलता f. *Schwertklinge* Prab. 3,9.

असिलोमन् m. N. pr. eines Dânava.

*असिशिम्बी f. *Schwertschote, ein Dolichos* Râǵan. 7,178.

असिष्ठ Adj. *am besten schiessend.*

*असिहत्य n. *Schwertkampf.*

*असिहेति Adj. *mit einem Schwerte bewaffnet.*

असीमकृष्ण m. N. pr. eines Fürsten Bhâg. P. 9,22,38.

असीमन् Adj. *unbegrenzt* Bâlar. 7,14.

असु 1) m. a) *Lebenshauch, Leben.* Pl. (nur dieses in der späteren Sprache) *Lebensgeister.* — b) *Geisterleben.* — c) 1/360 Muhûrta Ganit. 1,17. — d) * = प्रज्ञा. — 2) *n. a) *Trauer.* — b) *der Geist.*

असुकर Adj. *nicht leicht auszuführen.*

*असुकस् Nom. Sg. m. *jener.* Vgl. असुक.

*असुतपा n. v. l. für असूर्तपा.

असुख 1) Adj. (f. आ) a) *unangenehm, schmerzlich.* — b) *unglücklich.* — c) *nicht leicht zu* (Inf.) Kir. 5,49. — 2) n. *Herzeleid, Pein, Kummer* Spr. 7703.

असुखदुःख Adj. *weder Freude noch Leid kennend* Ind. St. 9,163.

असुखसंचार Adj. (f. आ) *wo man sich nicht behaglich ergeht, nicht einladend.*

असुखावह Adj. (f. आ) *kein Wohlbehagen bringend.*

असुखिन् Adj. *sich nicht behaglich fühlend, traurig, unglücklich.*

असुखोदय und असुखोदर्क Adj. *keine Freuden —, kein Glück verheissend.*

1\. असुगन्ध m. *übler Geruch.*

2\. असुगन्ध Adj. *nicht wohlriechend, — parfümirt.*

असुगम Adj. *nicht leicht gangbar.*

असुत Adj. *nicht ausgepresst, — gekeltert.*

असुतार im Sâm̃khja 1) n. *das Sichverhören* Tattvas. 37. — 2) f. आ *das Jagen nach Sinnesobjecten* Tattvas. 36.

असुतृप् Adj. *unersättlich.*

असुतृप Adj. *das Leben geniessend, ganz den Lebensgenüssen ergeben.*

असुत्याग m. *das Aufgeben des Geistes.*

*असुधारण n. *das Leben.*

असुनियम m. *Hemmung des Athems* Ind. St. 9,140.

असुनीत n. *Geisterreich* oder m. *Geisterherr* (Jama).

असुनीति f. *Geisterleben, Geisterreich.* Auch personificirt als Gottheit.

असुनेत्रा f. im Sâm̃khja *das Jagen nach Reichthümern, als wären diese unvergänglich.*

असुन्दर Adj. *nicht gut, — richtig.*

असुन्व (f. आ) und असुन्वत् Adj. *keinen* Soma *auspressend, unfromm.*

असुपारा f. im Sâm̃khja *das Hüten und Pflegen der Sinnesobjecte* Tattvas. 36.

असुप्त Adj. *nicht schlafend* Çat. Br. 14,7,1,12.

असुप्राप्य Adj. *nicht leicht zu erlangen.*

असुब्रह्मन् m. *kein guter Brahman.*

*असुभगंभविष्णु Adj. etwa *nicht beliebt werdend.*

असुभिक्ष n. *Theuerung, schlechte Zeiten* Varâh. Brh. S. 5,71.

असुभृत् m. *lebendes Wesen, Mensch.*

असुमति m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,129.

असुमत् Adj. *mit Leben begabt,* m. *belebtes Wesen.*

असुमरीचिका f. im Sâm̃khja *das Hängen an sinnlichen Genüssen.*

असुम्न Adj. *widerwärtig.*

असुंभर Adj. (f. आ) *nur das Leben erhaltend, nur für d. L. sorgend.*

असुर 1) Adj. *geistig, unkörperlich, göttlich.* — 2) m. a) *Geist, der höchste Geist* (insbes. von Varuṇa). — b) *böser Geist, Gespenst, Dämon, Widersacher der Götter.* — c) Bez. Râhu's. — d) **die Sonne.* — e) **Wolke.* — f) Pl. N. pr. α) *eines Kriegerstammes. — β) einer Schule. — 3) *f. असुरा a) *Nacht.* — b) *Zodiakalzeichen.* — 4) f. असुरी a) *ein weiblicher Unhold.* — b) **Sinapis ramosa Roxb.*

असुरकाण्ड m. oder n. Titel eines *Abschnittes* in einem best. Werke.

*असुरकुमार m. Pl. *eine best. Klasse von Göttern* bei den Ǵaina.

असुरक्षयण und असुरक्षिति Adj. *Dämonen vernichtend.*

असुरगुरु m. Çukra, *der Planet Venus* Kâd. II, 110,4.

असुरतमस n. *das Dunkel der Dämonen* Çat. Br. 4,3,4,21.

असुरत्व n. 1) *Geistigkeit, göttliche Würde.* — 2) *das ein* Asura (*Widersacher der Götter*) *Sein* Maitr. S. 4,2,1.

*असुरद्विष् m. Bein. Vishṇu's.

असुरब्रह्म m. *Priester der Dämonen* Çat. Br. 1,1,4,14.

असुरभि Adj. *übelriechend* Tattvas. 13. Tarkas. 14.

असुरमाया f. *dämonisches Blendwerk* Tâṇḍja-Br. 13,12,5.

असुररक्षस n. 1) Sg. *ein dämonisches Wesen, das sowohl ein* Asura *als auch ein* Rakshas *ist.* — 2. Pl. Asura *und* Rakshas.

असुरराज् m. *Fürst der* Asura MBh. 1,160,4.

*असुररिपु m. Bein. Vishṇu's.

असुरलोक m. *die Welt der Dämonen* Kâth. 14,9)

असुरसंहिता f. *die* Sam̃hitâ *der* Asura Sam̃-

HITOPAN. 7,4.

*असुरसा f. *Basilicum pilosum Benth.*

असुरसूदन m. Bein. Vishṇu's.

असुरर्हन् Adj. (f. असुरघ्नी) *Dämonen vernichtend.*

*असुराचार्य m. *der Planet Venus.*

असुराधिप m. *Fürst der* Asura.

असुरारि m. *Feind der* Asura, Bein. Vishṇu's KÂD. 44,20.

*असुराह्व n. *Messing.*

असुरेड्य m. *der Planet Venus.*

असुरेन्द्र m. *Fürst der* Asura VP. 5,36,2.

*असुर्तपा n. v. l. für असूर्तपा.

असुर्य und असुरिम्र 1) Adj. *a) geistig, himmlisch, göttlich. — b) geisterhaft, dämonisch, asurisch.* — 2) n. *a) Geistigkeit, göttliche Lebensfülle, Göttlichkeit. — b) Geister —, Götterwelt.*

असुलभ Adj. (f. आ) *nicht leicht zu haben, selten.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

असुवर्ग्य Adj. = अस्वर्ग्य TS. 5,2,10,7.

असुविलास m. *ein best. Metrum.*

असुव्यय m. *Hingabe des Lebens* PRAB. 64,12.

असुषिरत्व n. *das Nichthohlsein* MAITR. S. 3,10,2.

असुषुप्त Adj. *nicht in tiefen Schlaf versunken* Ind. St. 9,131.

असुष्वि Adj. *keinen* Soma *auspressend, unfromm.*

असुसमाप्त Adj. *unvollkommen.*

असुसू m. *Pfeil* KIR. 15,5.

असुस्थ und असुस्थित Adj. *unwohl.*

असुस्थिरादर Adj. *beständig um sein Leben besorgt* RÂǴAT. 1,360.

असुहित *nicht satt, hungrig.*

1. असुहृद् m. 1) *kein Freund.* — 2) *Feind.*

2. असुहृद् Adj. *keinen Freund habend.*

असू Adj. f. *nicht gebärend, unfruchtbar.*

*असूतपा n. v. l. für असूर्तपा.

असूचीसंचार Adj. *so dicht, dass keine Nadel durchgeht,* Spr. 785. RÂǴAT. 8,1378.

*असूत Adj. in °जारती *nicht geboren habend, unfruchtbar.*

असूति f. *Nichtentstehung, das Sichnichteinstellen* KIR. 2,56.

असूतिका Adj. f. = असूत.

असूत्रित Adj. *nicht in die Form eines* Sûtra *gebracht* Comm. zu TS. PRÂT. 24,6, v. l.

असूय्, °यति und °यते *murren, ungehalten —, unzufrieden sein* (mit Dat. oder Acc.) KÂD. 121,22. — Caus. असूययति 1) *Jmd reizen* MBH. 3,66,17. — 2) *seinen Unwillen gegen Jmd* (Acc.) oder *Etwas* (Acc.) *an den Tag legen, grollen.* Auch mit Gen. der Sache MBH. 14,20,5.

असूय 1) Adj. *murrend, grollend, ungehalten über.* — 2) f. आ *das Murren, Ungehaltensein, Unlust, Unwille,* insbes. *über die Verdienste oder das Wohlergehen Anderer, Missgunst* ÂPAST.

असूयक Adj., असूयितर् Nom. ag. und असूयु (in अनसूयु) Adj. *murrend, ungehalten,* insbes. *über die Verdienste oder das Wohlergehen Anderer.*

असूरे Loc. *Nachts.*

*असूर्तपा n. *Geringachtung.*

असूर्त Adj. *unbetreten, unbekannt.*

असूर्तरजस m. N. pr. v. l. für असूर्तरजस्. Vgl. ṚV. 10,82,4.

1. (असूर्य) असूरिम्र Adj. *unbetretbar, unbekannt.*

2. असूर्य Adj. *sonnenlos.* °म् Adv. *Nachts* SHAḌV. BR. 4,1.

असूर्यग Adj. *nicht zur Sonne hin sich bewegend* RAGH. 3,13.

असूर्यंपश्य 1) Adj. *die Sonne nie sehend* VIDDH. 82,12. Ind. St. 13,470. — 2) f. आ *Gemahlin eines Fürsten.*

असूसु Adj. *nicht gebärend, unfruchtbar.*

*असृक्कर m. *Chylus.*

असृक्त्व n. Nom. abstr. von असृज् 1) *a)* MAITR. S. 4,2,9.

*असृक्प m. *ein* Rakshas.

असृक्पथोपग Adj. *in's Blut übergehend* Ind. St. 14,317.

असृक्पात m. *Blutspur.*

असृक्पावन् Adj. *Blut saugend.*

असृग्ग्रह m. *der Planet Mars.*

असृग्दर m. *Bluterguss, Blutung.*

*असृग्धरा f. 1) *Haut.* — 2) *Chylus* GAL.

असृग्धारा f. 1) *Blutstrom.* — 2) **Haut.*

*असृग्बिन्दुच्छदा f. *eine best. Pflanze* GAL.

असृग्भाजन Adj. *Blut als Antheil erhaltend* ÇÂṄKH. BR. 10,4.

असृङ्मय Adj. (f. ई) *aus Blut gebildet* ÇIÇ. 18,71.

असृङ्मुख Adj. *mit blutigem Gesicht.*

असृज् 1) n. *a) Blut.* Acc. असृजम् (st. असृक्) HARIV. 9296. असृड् vor ढ TS. 7,4,9,1. — *b)* **Saffran.* — 2) m. *a) der Planet Mars* GAṆIT. 2,2. — *b)* **ein best. astrol.* Joga.

असृणि Adj. *ungezügelt, unbändig.*

*असृपाट m. und *°टी f. *Blutspur.*

*असेचन und °क Adj. *entzückend.*

असेचनीय Adj. *geeignet Entzücken zu erregen* LALIT. 59,12.

(असेन्य) असेनिम्र Adj. *nicht treffend, — verwundend.*

असेवित Adj. *nicht besucht* Spr. 788.

असेव्य Adj. 1) *nicht zu besuchen, — betreten für* (Gen.). — 2) *dem man nicht dienen soll.*

असोढ Adj. *was man nicht zu überwinden vermag* 221,22.

1. असोम m. 1) *kein* Soma-*Saft* KÂTJ. ÇR. 22,6,3. — 2) *kein* Soma-*Opfer* KÂTJ. ÇR. 6,5,23.

2. असोम Adj. *ohne* Soma-*Saft* Spr. 5988.

असोमप, असोमपीथ und असोमपीथिन् Adj. *keinen* Soma *trinkend, zum* Soma-*Trank nicht zugelassen.*

असोमयाजिन् Adj. *der kein* Soma-*Opfer dargebracht hat* ÇAT. BR. 1,6,4,10. 11.

असौ Nom. Sg. m. f. *jener, jene.* Vergl. अदस्, अमी, अमु.

असौनामन् Adj. *den und den Namen führend.*

असौभाग्य n. *Unbeliebtheit* Spr. 2290.

असौम्य Adj. 1) *nicht ansprechend, unangenehm.* — 2) *Unglück verheissend.*

असौयज्ञ m. *ein best.* Praisha.

असौरभ Adj. *übelriechend, stinkend.*

असौवर्ण Adj. *nicht von Gold* Spr. 539.

असौहित्य n. *Nichtsättigung* SÂMAV. BR. 1,3,8.

असौहृद n. *Feindschaft.*

अस्कन्द m. *Nichtverspritzung, Nichtverschüttung.*

अस्कन्दत्व n. dass. MAITR. S. 1,8,3.

अस्कन्दयत् Adj. 1) *nicht verschüttend, — vergiessend* ÂPAST. — 2) *nicht versäumend, — unterlassend.*

अस्कन्दित Adj. *nicht versäumt, — unterlassen.*

अस्कन्दिन् Adj. *nicht gerinnend.*

अस्कन्न Adj. 1) *unverspritzt, unverschüttet.* Dazu Nom. abstr. अस्कन्नत्व n. MAITR. S. 3,9,7. — 2) *nicht mit Samen bespritzt, — belegt.*

अस्कम्भन n. *keine Stütze.*

अस्कृधोयु Adj. *nicht knapp, reichlich.*

अस्खलित 1) Adj. *a) nicht strauchelnd, sicher* (Gang). — *b) nicht stecken bleibend, ununterbrochen sich fortbewegend* 106,12. — *c) ununterbrochen, ungehemmt, ungestört.* — 2) n. *a) das Nichtstraucheln.* — *b) das Nichtsteckenbleiben* UTTARAR. 16,6 (22,8).

अस्त 1) n. *Heimat, Heimatstätte.* अस्तम् Adv. *heim, heimwärts. Heimwärts gehen* bedeutet *a) untergehen* (von Gestirnen, insbes. der Sonne). — *b) zur Ruhe eingehen, aufhören, vergehen, sterben.* — 2) m. *Untergang.* — 3) N. pr. eines mythischen Berges im Westen, hinter dem Sonne und Mond beim *Untergang* verschwinden sollen, 297,1. — 4) m. *das siebente astrologische Haus* VARÂH. BṚH. 25,4. 8. Ind. St. 14,312, Çl. 2.

अस्तंयत् und अस्तंयात् Adj. *untergehend.*

अस्तक 1) n. *Heimat, Haus.* — 2) *m. *Eingang in die ewige Ruhe.*

अस्तक्षितिभृत् m. = अस्त 3) 311,13.

अस्तगमन n. *Untergang* (der Sonne) MBh. 1, 155,17.

अस्तगामिन् Adj. *untergehend* Hâsj. 44.

अस्तगिरि m. = अस्त 3).

अस्तंगच्छत् n. *westlicher Horizont* Sûrjas. 13,13.

अस्तंगत Adj. 1) *untergegangen* (Gestirne). — 2) *zur Ruhe gelangt, aufgehört, hingegangen, gestorben.*

अस्तंगमन n. *Untergang* (der Sonne).

अस्तंगमित Adj. *vernichtet.*

अस्ततति f. *Heimatsstätte.*

अस्तनिमग्न Adj. *untergegangen.*

अस्तन्ध Adj. 1) *beweglich, rührig.* — 2) *anspruchlos* Spr. 790. fg.

अस्तब्धता f. und अस्तब्धत्व n. *Anspruchlosigkeit.*

अस्तभवन n. *das 7te astrologische Haus.*

*अस्तमती f. *Desmodium gangeticum DC.*

अस्तमन n. *Untergang* (der Sonne), *heliakischer* —.

अस्तमय m. 1) dass. — 2) *Untergang* in übertr. Bed., *Hingang, Schwund.*

अस्तमयन n. *Untergang* (der Sonne).

अस्तमस्तक m. n. *der Gipfel des Berges* Asta 311,17.

अस्तमित Adj. 1) *untergegangen, heliakisch* — Varâh. Brh. S. 6,6. 7,19. °ते (sc. सूर्ये) *nach Sonnenuntergang* Chr. 38,7. — 2) *zur Ruhe gelangt, aufgehört, hingegangen, gestorben* Venîs. 106,10. 105,2.

अस्तमितोदिता f. (sc. पौर्णमासी) *der Tag, an welchem der Mond nach Sonnenuntergang voll aufgeht,* Gobh. 1,5,10.

अस्तमीके Loc. *daheim.*

अस्तमूर्धन् m. = अस्तमस्तक.

अस्तमेष्यत् Adj. *im Begriff unterzugehen.*

1. *अस्तम्भ m. *eine best. Kunst* Gal.

2. अस्तम्भ Adj. *anspruchlos* Râgat. 8,83.

अस्तम्भनीय Adj. *nicht zu hemmen.*

अस्तर् Nom. ag. *Schleuderer, Schütze.*

*अस्तरण n. gaṇa व्युष्टादि. आस्तरण Kâç.

अस्तराशि m. *das 7te astrol. Haus.*

*अस्तर्ण n. v. l. für असूर्त्ण.

अस्तर्य Adj. *nicht niederzustrecken.*

अस्तलग्न n. *westlicher Horizont* Comm. zu Sûrjas. 13,13.

अस्तवे Dat. Inf. *um zu schleudern* VS. 16,3.

अस्तशिखर m. n. *der Gipfel des Berges* Asta.

अस्तशैल m. = अस्त 3).

अस्तसमय m. *Augenblick des Untergangs* (eig. und übertr.) Çiç. 9,5.

1. अस्ता Adv. v. l. zu अस्तम्.

2. अस्ता f. *Wurfgeschoss, Pfeil.*

अस्तांश m. Pl. *Zahl der Grade beim heliakischen Untergange eines Planeten* Sûrjas. 9,6.

*अस्ताग m. N. pr. eines Arhant's bei den Gaina.

*अस्ताघ Adj. *überaus tief.*

अस्ताचल (40,24) und अस्ताद्रि m. = अस्त 3).

*अस्तार Adj. = अस्ताघ Gal.

अस्ति f. N. pr. einer Tochter Garâsaṁdha's.

अस्तिकाय m. *Kategorie* Sarvad. 35,4. °त्व n. Nom. abstr. 36,6.

*अस्तिक्षीरा Adj. f. *Milch habend.*

अस्तिता f. und अस्तित्व n. *wirkliches Dasein, Existenz* Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,33. Sarvad. 42,11.

अस्तिति Tâṇḍja-Br. 22,17,3 fehlerhaft für अस्तृति.

अस्तिप्रवाद m. Titel eines Gaina-Werkes.

*अस्तिबल Adj. gaṇa पत्तादि in der Kâç.

*अस्तिमत् Adj. *wohlhabend.*

*अस्तुंकार m. *ein abgedrungenes Ja.*

अस्तुत Adj. 1) *ungepriesen* Ait. Br. 3,42. — 2) *unbeliebt.* — 3) *nicht vorgetragen, — gesungen.*

अस्तुति Adj. *Niemand lobend* MBh. 12,246,24.

अस्तुत्य Adj. *nicht zu preisen, — lobenswerth* Spr. 298.

अस्तुविद् Adj. *wissend, dass Etwas gethan werden muss,* Râgat. 7,1542 (अस्त्वविद् gedr.).

अस्तृत Adj. *unüberwunden, unüberwindlich, unverwüstlich.*

अस्तृतयज्वन् Adj. *unermüdlich* oder *unübertrefflich opfernd.*

अस्तृति (so Hdschr.) f. *Unüberwindlichkeit* Tâṇḍja-Br. 22,17,3.

अस्तेन m. *kein Dieb, — Räuber.*

अस्तेनमानिन् Adj. *sich für keinen Dieb haltend.*

अस्तेय n. *das Nichtstehlen* 285,28.

अस्तोक Adj. *nicht gering, — unbedeutend.*

अस्तोतर् Nom. ag. = अस्तुति.

अस्तोत्रस्थान n. *keine Veranlassung zu einem* Stotra Lâtj. 10,3,5.

अस्तोपगत Adj. *untergegangen.*

अस्तोभ Adj. 1) *ohne Triller u. s. w.* Lâtj. 6,11, 7. 7,2,2. — 2) *kurz und bündig.*

*अस्त्य n. *Haus.*

*अस्त्यान n. *Geringschätzung.*

अस्त्र n. (selten m.) 1) *Wurfwaffe, Geschoss, Pfeil;* auch *Bogen.* — 2) *ein best. Spruch aus einem für heilig gehaltenen Buche, den man vor dem Beginn des Lesens dieses Buches hersagt.* — 3) *ein best. beim Anzünden des Feuers gesprochener Spruch.* — 4) Bez. *der mystischen Silbe* फट्.

*अस्त्रकण्टक m. *Pfeil.*

*अस्त्रखदिर m. *rother* Khadira Râgan. 8,27.

अस्त्रग्राम m. *eine Menge verschiedener Geschosse* Venîs. 114.

*अस्त्रजित् n. *eine best. Pflanze.*

अस्त्रबन्ध m. *ununterbrochene Reihe von Pfeilen* R. 5,44,13. 15.

अस्त्रभृत् m. *Schütze* R. 5,43,2.

अस्त्रमल्ल m. 1) *ein über Pfeile gesprochener Spruch.* — 2) *ein best. Spruch bei den* Maga.

*अस्त्रमार्ज m. *Schwertfeger.*

अस्त्रविद् Adj. *auf Geschosse sich verstehend, guter Schütze.*

अस्त्रवृष्टि f. *Pfeilregen* 99,9.

अस्त्रवेद m. *Bogenkunde* Dh. V. 15,3.

*अस्त्रसायक m. *eiserner Pfeil.*

अस्त्रागार n. *Waffenkammer.*

अस्त्राय्, *°यते *zu einer Waffe wenden.* °यित Partic. Bâlar. 239,10.

अस्त्रिन् m. *Schütze* Çiç. 18,71.

अस्त्री f. 1) *kein Weib.* — 2) *kein Femininum,* so v. a. *Masculinum und Neutrum* 244,27. 245,5. 26.

अस्त्रीजित Adj. *nicht in der Gewalt eines Weibes stehend.*

अस्त्रीसंभोगिन् Adj. *keinem Weibe beiwohnend* Kull. zu M. 6,26.

अस्त्रैण Adj. *ohne Weiber.*

अस्त्रोपसंहारमल्ल m. *ein Zauberspruch, mit dem man abgeschossene Pfeile wieder an sich zieht,* Verz. d. B. H. No. 909.

अस्त्र्युपायिन् Adj. *keinem Weibe beiwohnend* Kâtj. Çr. 22,7,18.

°अस्थ n. = अस्थि *Knochen.*

अस्थन् und अस्थि n. 1) *Knochen.* — 2) *Kern —, Stein einer Frucht.*

अस्थन्वन्त् Adj. *mit Knochen versehen.* Subst. *ein solches Thier* Gaut. 22,20. 22.

अस्था Adv. etwa *sogleich.*

*अस्थाग und *अस्ताघ Adj. *überaus tief.*

1. अस्थान n. 1) *keine Dauer* Gaim. 1,1,7. — 2) *ungeeigneter Ort für* (Gen.) Kâd. 50,4. Loc. अस्थाने und अस्थान° *am unrechten Orte, zur unrechten Zeit, mit Unrecht.*

2. *अस्थान Adj. *überaus tief.*

अस्थानयुक्त Adj. *am unrechten Orte angebracht.* Davon Nom. abstr. °ता f.

अस्थानसमास m. *ein ungeeignetes Compositum.*

अस्थानस्थपद् Adj. *wo ein Wort nicht an seiner Stelle steht* Kâvjapr. S. 165, Z. 10.

अस्थानस्थसमास Adj. *wo ein Compositum nicht am Platz ist* Kâvjapr. S. 166, Z. 4.

अस्थानिन् Adj. *nicht am Platz —, — an der Reihe seiend, — hingehörig.*

*अस्थाय (!) Adj. *überaus tief.*

अस्थायिन् Adj. *unbeständig, nicht von Dauer.* Davon Nom. abstr. °यित्व n.

*अस्थार Adj. = *überaus tief.*

अस्थि s. अस्थन्.

अस्थिक n. *Knochen* Spr. 7322. Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

अस्थिकुण्ड n. *eine mit Knochen angefüllte Grube in der Hölle.*

*अस्थिकृत् n. *Fett.*

अस्थिकेतु m. *ein best. Komet* (?).

अस्थिचक्कलित n. *eine best. Art Knochenbruch.*

अस्थिज 1) Adj. *in den Knochen entstanden.* — 2) m. *a) Donnerkeil;* vgl. MBh. 1,33,20. — *b)* **Mark.*

अस्थित Adj. *nicht verweilend, momentan* RV. Prât. 13,3.

अस्थिति f. *schlechte Institution, Unordnung* Kâd. II, 55,3.

*अस्थितुण्ड m. *Vogel.*

*अस्थितेजस् n. *Mark.*

अस्थिदन्तमय Adj. *aus Knochen* oder *Elfenbein gemacht.*

*अस्थिधन्वन् m. Bein. Çiva's.

*अस्थिपञ्जर m. *Gerippe.*

अस्थिबन्धन n. *Sehne* R. 5,42,20.

*अस्थिभक्ष m. *Hund.*

अस्थिभङ्ग m. 1) *Knochenbruch.* — 2) **Vitis quadrangularis Wall.*

*अस्थिभुज् m. *Hund.*

अस्थिभूयंस् Adj. *vorzugsweise aus Knochen bestehend, dürr.*

अस्थिमन्त् Adj. *mit Knochen versehen.*

अस्थिमय Adj. (f. ई) *aus Knochen bestehend, voller Knochen.*

अस्थिमाला f. Titel eines Werkes.

अस्थियज्ञ m. *Knochenopfer* (eine best. Ceremonie beim Todtenritual).

*अस्थियुज् m. *Vitis quadrangularis* Madanav. 31,315.

अस्थिर Adj. 1) *nicht fest, unstät, beweglich* MBh. 14,23,23. — 2) *von keinem Bestand.* — 3) *nicht standhaft, wankelmüthig, unzuverlässig.* — 4) *zweifelhaft, nicht glaubwürdig.*

अस्थिरत्व n. 1) *Unbeständigkeit, Vergänglichkeit* MBh. 3,79,12. — 2) *Wankelmüthigkeit, Unzuverlässigkeit.*

अस्थिरी Adv. mit भू *abnehmen, geringer werden.*

अस्थिवर्षण n. *Knochenregen* Ind. St. 1,40,4 v. u.

*अस्थिविग्रह m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

*अस्थिशृङ्खला f. *Vitis quadrangularis.*

अस्थिशेष Adj. *von dem nur die Knochen übrig geblieben sind.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kathâs. 72,136.

*अस्थिशैथिल्य n. *Runzeln* Gal.

अस्थिसंयोग m. *Gelenk* Karaka 1,11.

*अस्थिसंहार m. und *°री f. *Vitis quadrangularis.*

अस्थिसंहारक m. 1) dass. Madanav. 31,315. — 2) **ein best. Aasvogel, der calcuttische Adjutant.*

अस्थिसंचय m. *Beinhaufen, Knochenstätte* Comm. zu Kâtj. Çr. 25,8,2.

*अस्थिसंधानकर m. *Lauch* Nigh. Pr.

अस्थिसंधि m. *Gelenk* Karaka 1,11.

अस्थिसंभव 1) Adj. *aus Knochen gebildet* MBh. 1,33,20. — 2) *m. *Mark.*

1.*अस्थिसार m. *Mark.*

2. अस्थिसार Adj. *bei dem die Knochen vorwalten, knochig* Varâh. Lagh. 2,13.

अस्थिस्थूण Adj. *Knochen zum Gerüste habend* M. 6,76.

*अस्थिस्नेह und *°संज्ञक m. *Mark.*

अस्थिस्रंस Adj. *die Knochen auseinanderfallen machend.*

अस्थूरि Adj. *nicht einspännig, — einseitig* Kâth. 22,9.

अस्थूल Adj. (f. आ) *nicht grob, — dick, — gross, — massiv, schmächtig.*

अस्थेयंस् Adj. 1) *nicht sehr hart, — fest.* — 2) *nicht standhaltend.*

अस्थैर्य n. 1) *Unbeständigkeit, Wechsel.* — 2) *Unbestand, Vergänglichkeit.*

अस्नात Adj. *nicht gebadet.*

अस्नातृ Adj. *nicht badelustig, das Wasser scheuend, kein Schwimmer.*

अस्नावक Adj. *sehnenlos.*

अस्निग्ध Adj. *nicht weich, rauh.*

*अस्निग्धदारुक m. *eine best. Fichtenart* Râǵan. 12,29.

अस्नेह Adj. *ohne Fett* Çat. Br. 14,6,8,8.

अस्नेहन und अस्नेहवन्त् Adj. *keine Zuneigung empfindend.*

अस्नेह्य Adj. *nicht mit Fett zu behandeln* Suçr. 2,558,6 (अस्नेघ्य gedr.).

अस्पन्द Adj. 1) *nicht zuckend, unbeweglich.* अस्पन्दप्राण Adj. so v. a. *mit unterdrücktem Athem* Bhâg. P. 12,6,9. — 2) *unwandelbar.*

अस्पन्दन und अस्पन्दमान Adj. *nicht zuckend.*

अस्पन्दयन्त् Adj. *nicht zucken lassend, — bewegend.*

अस्पर्धितमनस् Adj. *nicht neidisch* MBh. 14,46,14.

1. अस्पर्श m. *das Unberührtbleiben, Nichtbehaftetsein mit* (Instr.) MBh. 3,116,17.

2. अस्पर्श Adj. 1) *keinen Gefühlssinn habend* Çat. Br. 14,6,8,8. — 2) *nicht fühlbar* Âpast. Ind. St. 9,164. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Njâjas. 2,2,23.

अस्पर्शन n. *das nicht in Berührung Kommen mit Etwas* Comm. zu TS. Prât. 4,23. 14,4.

अस्पर्शपर Adj. *worauf keine Muta folgt* VS. Prât.

अस्पष्ट Adj. *nicht deutlich wahrzunehmen, — ersichtlich, unklar.* °कीर्ति Adj. *unberühmt* Bhâg. P. 4,23,34.

अस्पष्टोपाधि Adj. *dessen Bedingendes unklar ist.* Davon Nom. abstr. °ता 260,5.

अस्पृत Adj. *nicht entrissen.*

अस्पृशत् Adj. *nicht berührend.* वित्तानि Spr. 1892.

अस्पृश्य 1) Adj. *a) nicht zu berühren.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — *b) nicht fühlbar.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Unberührbarkeit* Bhâg. P.

अस्पृष्ट Adj. 1) *nicht berührt, womit man nicht in Berührung gekommen ist, wohin man nicht gelangt ist* Spr. 517. Bhâg. P. 4,29,47. 6,3,15. — 2) *nicht behaftet mit* (Instr.) Cit. im Comm. zu Vâmana 1,2,11. — 3) *unberührt* heisst das hervorbringende Organ (करण) der Vocale, des Anusvâra und des Ûshman. Dazu Nom. abstr. °ता.

अस्पृष्टपुरुषान्तर Adj. *keinem Andern zukommend* Kumâras. 6,75.

अस्पृह Adj. *frei von allem Begehren.*

अस्पृहा f. *kein Begehren* Gaut. 8,23.

अस्प्रष्टृ Nom. ag. *nicht fühlend* Maitrjup. 6,11.

अस्फुट Adj. (f. आ) 1) *undeutlich, unklar* Kâvjapr. 5,1. °म् Adv. °त्व n. Nom. abstr. — 2) *ungenau, incorrect, approximativ* Sûrjas. 3,7. Nom. abstr. °ता f.

अस्फुटालंकार m. *undeutlicher Redeschmuck.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 4,21.

अस्फुटित Adj. *nicht gesprungen, — rissig.*

अस्फूर्ति f. *das nicht zu Tage Treten, — Offenbarwerden.*

*अस्फोटक m. *Calotropis gigantea* Gal.

1. अस्म Pron. der 1ten Person Pl. Davon अस्मान्, अस्माभिस्, अस्मभ्यम्, अस्मत् (auch am Anf. eines Comp.), अस्मत्तस् (59,30. Mudrâr. 8,13 oder 25,5). अस्मे Dat. Loc. ved., अस्माकम्, अस्मासु.

2. अस्म Pron. der 3ten Person Sg. Davon अस्मै und अस्मै, अस्मात्, अस्मिन्. Als Substantiv unbetont.

अस्मत्प्रेषित Adj. *zu uns getrieben* Çat. Br. 6,3,1,5.

अस्मत्रा Adv. *bei —, unter —, zu uns.*

अस्मत्रीच् Adj. *uns zugewandt.*

अस्मत्सखि Adj. (Nom. °खा) *uns zu Gefährten habend.*

अस्मत्संग्रसनव्यात्तव्यालतुण्डाय्, °यते *den in der Absicht uns zu verschlingen geöffneten Rachen eines Tigers darstellen.*

अस्मदीय Adj. *unser* 290,27. 321,9.

अस्मद्दात Adj. *von uns gegeben.*

अस्मद्रुह् Adj. *uns nachstellend, — feindlich.*

(अस्मद्र्यञ्च्) अस्मद्रिअञ्च् Adj. *uns zugewandt.* Adv. °द्र्यक् und °द्रिअक्.

अस्मद्वत् Adv. *gleich uns.*

अस्मद्विध Adj. *einer von unseres Gleichen* 58,2. 59,21.

*अस्मय्, °यति Denom. von 1. अस्म.

अस्मयु Adj. *uns zustrebend, — liebend.*

अस्मरण n. *das Sichnichterinnern, Nichtgedenken Jmdes* (Gen.).

अस्मरत् Adj. *sich auf Etwas nicht besinnend* Lâṭj. 9,2,7.

अस्मर्तव्य Adj. *dessen man nicht zu gedenken braucht.*

अस्माक Adj. *unser, der unserige.*

अस्मिता f. *Egoismus.*

*अस्मिमान m. *Selbstbewusstsein.*

अस्मृत Adj. 1) *vergessen.* — 2) *nicht erwähnt.*

अस्मृतध्रु Adj. *das Verlangen nicht täuschend* ṚV. 10,61,4.

1. अस्मृति f. 1) *Nichterinnerung, das Vergessen* MBh. 3,116,17. 12,180,32. — 2) *Gedächtnissschwäche* MBh. 14,36,13.

2. अस्मृति Adv. *unachtsam.*

अस्मेर Adj. (f. आ) 1) *nicht schmollend, zutraulich.* — 2) *nicht lächelnd, — heiter, betrübt* Bâlar. 40,21.

अस्मोक्ति f. *Auftrag für uns.*

अस्यग्र n. *Messerspitze* Çâṅkh. in Ind. St. 5,331.

अस्यवामीय n. *das Lied* ṚV. 1,164.

*अस्यसि Adv. *Schwert gegen Schwert* Vop. 6,33.

अस्याकृति Adj. *schwertförmig* Kâtj. Çr. 1,3,39.

*अस्युद्यत Adj. *mit erhobenem Schwerte.*

1. अस्र 1) Adj. *schleudernd.* — 2) n. a) *Thräne.* — b) * *Blut.*

2. *अस्र m. *Kopfhaar.*

*अस्रकण्ठ m. *Pfeil.* Vgl. अस्रकण्टक.

*अस्रखदिर m. *eine rothblühende Mimosa.*

अस्रग्विन् Adj. *unbekränzt.*

*अस्रघ्न m. *Xanthoxylon Rhetsa* Nigh. Pr.

*अस्रज (Râǵan. 17,1) und *°जन्मन् (Gal.) n. *Fleisch.*

*अस्रप 1) m. *ein* Rakshas. — 2) f. आ a) *Blutegel.* — b) *eine* Ḍâkinî.

*अस्रपत्रक m. *Abelmoschus esculentus W. und A.*

*अस्रफला f. *Weihrauchbaum.*

*अस्रबिन्दुच्छदा f. *ein best. Knollengewächs.*

*अस्रमातर् (Gal.) und *°मातृका f. *Chylus.*

*अस्ररेणु m. *Mennig* Nigh. Pr.

*अस्ररोधिनी f. *Mimosa pudica L.*

अस्रव fehlerhaft für आस्रव.

अस्रवत् Adj. *nicht leck.*

अस्राम Adj. (f. आ) 1) *nicht lahm.* — 2) *nicht welk.*

*अस्राय्, °यते *weinen* gaṇa सुखादि.

अस्रायमाणक Adj. *weinend* MBh. 3,297,87.

*अस्रार्जक m. *eine Art Basilienkraut.*

अस्राव m. *das Nichtausfliessen* Bhâvapr. 1,22.

अस्रिध् und अस्रिधान Adj. *nicht fehlgehend, — irrend.*

*अस्रिन् Adj. *weinend* gaṇa सुखादि.

अस्रीवयस n. (Çat. Br. 8,3,3,5) und अस्रीवि m. oder f. *von unbekannter Bedeutung.*

अस्रुत Adj. 1) *unversieglich* Çat. Br. 14,9,4,26. Pâr. Gṛhj. 1,16,18. Andere Texte st. dessen अस्तृत. — 2) *nicht eingeweicht* Bhâvapr. 2,15.

अस्रेधत् Adj. *nicht fehlgehend, — irrend.*

अस्रेमन् Adj. *fehlerlos, vollkommen.*

अस्व Adj. *besitzlos* MBh. 12,246,22. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kathâs. 121,35.

*अस्वक Adj. (f. अस्वका und अस्विका) Adj. dass.

अस्वग Adj. *nicht zum eigenem Heerde gehend, ohne Heimat.*

अस्वगता f. *Heimatlosigkeit.*

*अस्वच्छन्द Adj. *keinen eigenen Willen habend, abhängig.*

अस्वजाति Adj. *von einer anderen Kaste.*

अस्वतःप्रामाण्य n. *das nicht von sich aus Autoritätsein* Comm. zu Gaim. 1,3,13.

अस्वतन्त्र Adj. (f. आ) *nicht selbstständig, unfrei, abhängig* Gaut. 18,1. Bhâg. P. 1,6,7. *nicht Meister seiner selbst.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Kâd. 160,12.

अस्वदित Adj. *nicht schmackhaft gemacht* Çat. Br. 1,4,1,15.

अस्वदृश् Adj. *nicht die Seele schauend.*

अस्वन Adj. *keinen hellen Klang habend.*

अस्वन्त Adj. *nicht gut auslaufend, Unglück bringend.*

अस्वपत् Adj. *nicht schlafend* Ind. St. 14,22.

1. अस्वप्न m. n. *Schlaflosigkeit.*

2. अस्वप्न 1) Adj. a) *nicht schlafend, wachsam.* — b) *nicht träumend.* — 2) *m. *ein Gott.*

अस्वप्नज् Adj. *nicht schläfrig, schlummerlos.*

अस्वयंकृत Adj. *nicht mit eigener Person betrieben* Gaut. 10,5.

अस्वर Adj. 1) *nicht laut, halblaut, undeutlich.* Dazu अस्वरम् Adv. — 2) *vocallos* Ind. St. 9,24. — 3) *tonlos, accentlos.* — 4) * *eine unangenehme Stimme habend.*

अस्वरक Adj. = अस्वर 3).

अस्वरादि Adj. *nicht vocalisch anlautend* Ind. St. 10,420.

अस्वरित Adj. *nicht mit dem* Svarita-*Accent versehen.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 228,3.

अस्वर्गयोग्य Adj. *sich nicht für den Himmel eignend, des Himmels unwürdig* 107,2.

अस्वर्ग्य Adj. *nicht zum Himmel führend* Gaut. 21,20.

अस्वल्प Adj. (f. आ) *gross, geräumig* Viddh. 9,14.

अस्ववेश Adj. *kein eigenes Haus habend, heimatlos.*

अस्वश्लाघान्यनिन्द Adj. *kein Selbstlob und keinen Tadel Anderer enthaltend.* Davon Nom. abstr. °ता f. H. 68.

अस्वस्थ Adj. (f. आ) 1) *unwohl, krank, sich unbehaglich fühlend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. 309,25 (im Prâkrit). — 2) *nicht natürlich, — in seinen Fugen.*

अस्वस्थशरीर Adj. *unwohl* Kâd. 238,4.

अस्वातन्त्र्य n. *Unselbstständigkeit, Abhängigkeit.*

अस्वाधीन Adj. (f. आ) 1) *nicht frei, abhängig.* — 2) *worüber man nicht selbst verfügen kann.*

*अस्वाध्याय Adj. *den* Veda *nicht studirend.*

अस्वामिक Adj. *herrenlos* Gaut. 10,36.

अस्वामिन् m. *Nichtherr, Nichtbesitzer* M. 8,4.

अस्वास्थ्य n. *das Unwohlsein, krankhafter Zustand.*

अस्वाहाकृत Adj. *nicht durch* स्वाहा *den Göttern geweiht* Çat. Br. 4,5,2,17. 6,6,2,17.

अस्विन्न 1) Adj. *nicht durchgesotten.* — 2) n. *keine Anwendung von Schweissmitteln* Suçr. 1,45,14.

अस्वेदन Adj. *nicht schwitzend.*

अस्वेद्य Adj. *nicht mit Schweissmitteln zu behandeln* Karaka 1,14.

1. अह् nur im Perf. आह u. s. w. 1) *sagen, sprechen,* mit Dat. oder Acc. der Person und Acc. der Sache. — 2) *von Jmd oder Etwas* (Acc.) *sagen.* — 3) *aussagen, ausdrücken, bedeuten, bezeichnen.* — 4) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *beilegen.* — 5) *Jmd oder Etwas* (Acc.) *irgendwie* (Acc.) *nennen, Jmd oder Etwas* (Acc.) *für Jmd oder Etwas* (Acc.) *halten, ansehen, erklären.* Der prädicative Acc. wird bisweilen durch इति hervorgehoben. — 6) *anerkennen, annehmen, aufstellen, statuiren.* — 7) *Jmd* (Gen.) *Etwas* (Acc.) *zusprechen, Etwas für Jmdes Eigenthum erklären.* — Mit अधि *für Jmd* (Dat.) *sprechen.* — Mit अनु 1) *hersagen, vorsprechen*

37,29. — 2) *nachsprechen, nacherzählen.* — Mit अभि 1) *sprechen zu* (Acc.), *antworten.* — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *mittheilen.* — Mit निस् *aussprechen, aussagen, ausdrücken.* — Mit परा *gegen Jmd* (Acc.) *sprechen, Jmd Unrecht geben.* — Mit परि *umher*, d. h. *der Reihe nach* oder *zusammen sagen.* — Mit प्र 1) *aussagen, ansagen, ankündigen, verkündigen, sprechen, sagen.* Mit Dat. oder Acc. der Person und Acc. der Sache. — 2) *angeben, überliefern.* — 3) *Jmd* oder *Etwas* (Acc.) *irgendwie* (Acc.) *benennen, Jmd* oder *Etwas für Etwas halten, ansehen.* Der prädicative Acc. kann durch इति hervorgehoben werden. — Mit प्रति 1) *Jmd* (Acc.) *gegenüber Etwas* (Acc.) *aussprechen, zu Jmd sagen.* — 2) *erwiedern, antworten* (mit Acc. der Person). — Mit वि *eine abweichende Ansicht kund geben, streiten, disputiren.*

2. *अह्, अह्नोति (व्याप्तौ).

1. अह Part. 1) *gewiss, sicher, ja, wohl, gerade.* — 2) *nämlich.* — 3) *zwar, freilich, wenigstens.* — 4) oft einfach durch stärkere Betonung des vorangehenden Wortes wiederzugeben.

2. अह n. *Tag.* Davon अहा (= अहानि 8,1) und अहानाम्. Häufig am Ende eines Comp. und zwar meistens m.

अहंयाति m. N. pr. eines Sohnes des Saṁjâti MBh. 1,95,14.15. VP. 4,19,1.

अहंयु Adj. *stolz, hochmüthig.*

अहंरहित Adj. *frei von der Meinung, dass man das Ich sei,* Bhâg. P. 10,38,11.

अहंवाद m. = अहंश्रेयस् Comm. zu Kaush. Up. 2,14.

अहंवादिन् Adj. in अनहं°.

अहंश्रेयस् und °श्रेयस (Kaush. Up. 2,14) n. und *अहंश्रेष्ठिका (Gal.) f. *ein für sich in Anspruch genommener Vorrang.*

अहंसन Adj. *für sich haben wollend* RV.

*अहःपति m. = अहर्पति.

*अहकम् Demin. von अहम् *ich* Pat. zu P. 1,1,29.

अहंकरण n. *das Meinen, dass man das Ich sei.*

अहंकर्तव्य Adj. *das Object des* Ahaṁkâra *seiend.*

अहंकार m. 1) *Ichbewusstsein.* — 2) *Selbstsucht* Spr. 810. — 3) *Selbstbewusstsein, Dünkel, Hochmuth.* — 4) N. pr. eines Mannes.

*अहंकारवत् Adj. *von sich eingenommen, dünkelhaft.*

अहंकारिन् Adj. dass. Daçak. 2,5.

अहंकार्य Adj. 1) *das Object des* Ahaṁkâra *seiend* 269,15. — 2) n. *persönliche Angelegenheit* MBh. 3,148,6.

अहंकृत Adj. 1) *ein Bewusstsein von seinem Ich habend.* — 2) *egoistisch* VP. 1,5,10. — 3) *stolz, hochmüthig.*

अहंकृति f. 1) *die Meinung, dass man das Ich sei.* — 2) *hohe Meinung von sich, Dünkel.*

अहंक्रिया f. in निरहं°.

अहंचन्द्रसूरि m. N. pr. eines Autors Sarvad. 27,20.

अहत 1) Adj. *a) nicht geschlagen, unverletzt.* — *b) nicht geschlagen* (Trommel). — *c) beim Waschen nicht geschlagen, ungewaschen, neu* (Kleid) 37,4. — *d) nicht zu Grunde gerichtet, — dahin.* — 2) n. *ein ungewaschenes —, neues Kleid.*

अहतता f. *Unversehrtheit* Gop. Br. 2,3,9.

अहतवासस् Adj. *ein neues Kleid anhabend* Çat. Br. 14,9,4,12. Kâtj. Çr. 5,1,22. 21,4,24.

अहति f. *Unversehrtheit.*

अहन् und अहस् (अहर्) n. 1) *Tag.* Du. im RV. *Tag und Nacht.* अहश्च कृष्णमहरर्जुनं च so v. a. *Nacht und Tag* RV. 6,9,1. अहरहः *Tag für Tag.* — 2) *Tagewerk, Tagesabschnitt* (in einer Opferfeier). — 3) *der Tag personif. als einer der 8* Vasu. — 4) N. pr. *a)* eines Âṅgirasa. — *b)* eines Tîrtha.

अहना RV. 1,123,4 mit falscher Betonung st. अह्ना Instr.

अहन्तर् Nom. ag. *kein Vernichter.*

अहन्ता f. *das Gefühl des Ich.*

अहन्ति f. = अहति.

अहन्त्य Adj. *untreffbar, unverwundbar* TS. 4,5, 2,1.

1. अहल्य Adj. dass. Kâth.

2. अहल्य n. *das Ichsein* Ind. St. 9,153.

अहंधी f. *die Meinung, dass man Ich sei.*

अहंनामन् Adj. *Ich heissend* 31,8.

(अहन्य) अहन्निय Adj. *diurnus, täglich.*

अहन्यमान Adj. *nicht geschlagen —, nicht getroffen werdend* Âpast. Bhâg. P. 3,17,25.

अहंनून m. N. pr. eines Ṛshi TS. 4,3,3,2.

अहम् 1) Nom. Sg. *ich.* सोऽहम् so v. a. *ich, wie ich hier vor dir u. s. w. stehe,* 30,10. 35,20. — 2) *das Ich* Pinḍop. 3. — 3) *die Meinung, dass man Ich sei.* Gen. अहमम्, Loc. अहमि. Mit कर् *sich für Ich halten.*

अहम m. *eine best. Personification.*

*अहमयिका f. = अहंश्रेयस्.

अहमद m. N. pr. = احمد.

अहमहमिका f., अहमुत्तर n. und अहमुत्तरर्व (Conj.) n. = अहंश्रेयस्.

*अहंपूरुषिका f. *Selbstüberhebung* Gal. Vgl. अहो°.

अहंपूर्व Adj. *begierig, der Erste zu sein.*

अहंपूर्विका und अहंप्रथमिका f. = अहंश्रेयस्.

अहंबुद्धि f. 1) *die Meinung, dass man Ich sei.* — 2) *Selbstbewusstsein, Hochmuth.*

अहंभद्र n. = अहंश्रेयस्.

अहंभाव m. und अहंमति f. *die Meinung, dass man Ich sei.*

अहंममता f. *das Gefühl des Ich und des Mein.*

अहंममाभिमान m. *die falsche Voraussetzung, dass es ein Ich und ein Mein gebe,* Comm. zu Çat. Br. 14,9,2,7 (ungedr.).

1. अहंमान m. 1) *die Meinung, dass man Ich sei.* — 2) *Selbstsucht* VP. 6,7,7. 24.

2. अहंमान Adj. *meinend, dass man Ich sei,* VP. 1,5,10.

अहंमानिन् Adj. in सर्वाहं° *Alles für Ich haltend* Ind. St. 9,162.

*अहंमुनि m. *ein* Gina Gal.

अहर् s. अहन्.

अहर m. N. pr. 1) eines Asura. — 2) eines Sohnes des Manu. अहूर v. l.

अहरहःकर्मन् n. *tägliche Beschäftigung* Çat. Br. 9,4,4,17.

अहरागम m. *Tagesanbruch* Bhag. 8,18. 19.

अहरिक Adj. (f. आ) *nicht das Wort* हरि *enthaltend* Lâtj. 3,1,18.

अहरित Adj. *nicht gelb.*

अहरीत n. Name eines Sâman.

अहर्गण m. 1) *eine Reihe von Tagen,* insbes. *Opfertagen* Gaim. 6,5,56. 7,14. — 2) *die Anzahl von solaren Tagen, welche zu einer bestimmten Zeit von einem best. Zeitpuncte an verflossen sind.* — 3) **Monat.*

अहर्जरम् Adv. *bei schwindenden Tagen, im Laufe der Tage* Mantrabr. 2,6,4. Taitt. Up. 1,4,3.

अहर्जात Adj. *am Tage geboren, nicht dämonisch.*

अहर्दिव 1) Adj. (f. आ) *tagtäglich.* — 2) अहर्दिवम् Adv. *Tag für Tag.*

अहर्दिवि Loc. *Tag für Tag.*

अहर्दृश् Adj. *den Tag sehend, lebend.*

अहर्निश 1) n. νυχθήμερον. — 2) °म् Adv. *Tag und Nacht, beständig.*

*अहर्निशिव्यापक m. *Händler* Nigh. Pr.

अहर्पति m. 1) *Herr des Tages.* — 2) *die Sonne.* — 3) Bein. Çiva's.

*अहर्बान्धव m. *die Sonne.*

अहर्भाज् Adj. *am Tage Theil habend* (von einem Backstein).

*अहर्मणि m. *die Sonne.*

*अहर्मुख n. *Tagesanbruch.*

अहर्लोका Adj. f. Bez. *bestimmter Backsteine.*

अहर्विद् Adj. *der Tage kundig.*

अहर्व्यत्यासम् Adv. *mit Umstellung der Tage* Kâtj. Çr. 16,6,5.

अहर्व्यास m. *Tagdiameter, das Doppelte des Tag-Sinus.*

अहर्षण n. *kein Reiz zum coitus* Karaka 8,13.

अहर्षमय Adj. *nicht aus Freude bestehend.*

*अहल und *अहलि Adj. *pfluglos.*

अहल्या f. N. pr. 1) der Gattin Gautama's oder Çaradvant's. — 2) *einer Apsaras. — 3) *eines Sees.

अहल्याजार und अहल्यापति m. Bein. Indra's Bâlar. 261,12. 124,22.

अहल्याह्रद m. N. pr. eines *Sees.*

अहल्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

अहलिक m. etwa *Schwätzer* Çat. Br.

अहविर्याजिन् Adj. *nicht mit* Havis *opfernd* Âpast.

अहविष्य m. oder n. *nicht zur Opfergabe geeigneter Reis* u. s. w. Âpast. 2,15,17. 18,3.

अहविस् Adj. *nicht opfernd.*

अहव्यवह् Adj. (Nom. °वाट्) *kein Opfer bringend.*

अहश्शस् Adv. *tagweise.*

1. अहःशेष m. *Rest des Tages* M. 11,204.

2. अहःशेष Adj. *den Rest des Tagewerkes vollbringend* Saṁhitopan. 44,4.

अहस् s. अहन्.

अहस्कर m. *die Sonne* Râgat. 7,1219. Bâlar. 79,18.

अहस्त Adj. (f. आ) *handlos.*

अहस्ताभरण Adj. *ohne Handschmuck.*

अहःसंधिमत् Adj. *wobei ein Zusammentreffen zweier Tage stattfindet.*

अहःसहस्र n. *tausend Tage* Çat. Br. 10,4,4,4.

अहःसामन् n. *ein am Tage zu singendes* Sâman Çat. Br. 11,5,5,6.

अहह und *अहहा Interj. *der freudigen* oder *traurigen Ueberraschung.*

अहारयत् Adj. *nicht verlierend* (im Spiele) Kathâs. 121,73.

*अहारिन् Adj. gaṇa ग्राह्यादि.

अहार्य 1) Adj. *a) was nicht fortgenommen werden darf* oder *kann, unnehmbar, nicht stehlbar.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Spr. 6928. — *b) unabänderlich, unerschütterlich.* — *c) unbestechlich.* — 2) m. *a) *Berg.* — *b)* N. pr. eines Fürsten VP.² 4,137.

अहालेय m. *kein* Hâleja Kâtj. Çr. 10,2,21.

अहावस् Interj. in einem Sâman.

अहि m. 1) *Schlange, Natter.* — 2) *die Schlange am Himmel, der Dämon* Vṛtra. — 3) **Wolke.* — 4) **Wasser.* — 5) **die Sonne.* — 6) *Bein. Râhu's. — 7) **Reisender.* — 8) **Nabel.* — 9) **Blei.* — 10) Bez. *der Zahl acht* Gaṇit. 2,10. — 11) N. pr. verschiedener Ṛshi.

अहिंसक und अहिंसत् Adj. *Niemand verletzend.*

अहिंसा f. 1) *das Niemand Etwas zu Leide Thun.* Personif. als Gattin Dharma's. — 2) *Unverletztheit.*

अहिंसान Adj. *nicht verletzend.*

अहिंस्य Adj. *dem man kein Leid zufügen darf.*

अहिंस्यमान Adj. *nicht verletzt werdend.*

अहिंस्र 1) Adj. *nicht verletzend, harmlos* Gaut. 9,73. *ungefährlich.* — 2) f. आ *Capparis sepiaria* Mat. med. *Cactus Opuntia* Bhâvapr. 1,144. Nigh. Pr. und **Momordica cochinchinensis Spreng.* — 3) n. *kein verletzendes —, mildes Wesen.*

*अहिका f. *Salmalia malabarica Sch. u. Endl.*

*अहिकान्त m. *Wind.*

*अहिकुटिन् m. *Feldlerche* Nigh. Pr.

*अहिकोश m. *eine abgestreifte Schlangenhaut.*

अहिक्षत्र N. pr. eines Landes MBh. 3,254,9.

अहिक्षेत्र n. v. l. für अहिच्छत्त्र.

*अहिगन्धा f. *die Ichneumonpflanze* Nigh. Pr.

अहिगोप Adj. (f. आ) *von der Schlange bewacht.*

अहिघ्न n. *Tödtung der Schlange.* — अहिघ्नी s. u. अहिहन्.

अहिङ्कार und अहिङ्कृत Adj. *nicht vom Ausruf* हिङ् *begleitet* Lâṭj. 2,10,23. 1,12,8.

अहिचक्र n. *ein best. Diagramm.*

*अहिचुम्बक m. N. pr. eines Mannes. Davon Patron. *°चुम्बकायनि Ind. St. 13,414.

अहिच्छत्त्र 1) m. *a) *ein best. vegetabilisches Gift* und **Odina pennata L.* — *b)* N. pr. eines Landes. *Pl. *seine Bewohner.* — 2) f. आ *a) *Zucker.* — *b) *eine best. Pflanze* Gal. — *c)* N. pr. der Hauptstadt von Ahikkhattra.

अहिच्छत्त्रक n. *eine Art Staubpilz.*

अहिजम्भन n. *ein Schlangen vernichtendes Mittel* Mantrabr. 2,1,4.

*अहिजाटक m. *Eidechse* Nigh. Pr.

*अहिजिह्विका f. *Asparagus racemosus* Nigh. Pr.

अहिज्ञान m. N. pr. eines Kâjastha-Geschlechts.

अहिण्डुका f. *ein best. kleines giftiges Thier.*

अहित 1) Adj. *a) ungeeignet, untauglich.* — *b) nicht erspriesslich, —frommend, nachtheilig, schädlich* M. 3,20. Chr. 171,18. *Böses im Schilde führend, feindselig* 136,28. — 2) m. *Feind.* — 3) f. अहिता N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,21. — 4) n. *Schaden, Nachtheil, Böses* Âpast. Chr. 164,30. 172,27.

अहितकारिन् Adj. *Schaden bringend, nachtheilig, schädlich.* Davon Nom. abstr. °रित्व n.

अहितनामन् Adj. *noch unbenannt.*

*अहितुण्ड (Gal.) und *°तुण्डिक m. = आहि°.

*अहिदत् Adj. *schlangenzähnig.*

अहिदैत्र und अहिदैवत n. *das Mondhaus* Açleshâ.

*अहिद्विष् m. 1) *Ichneumon.* — 2) *Pfau.* — 3) Bein. *a)* Garuḍa's. — *b)* Indra's.

*अहिनकुलिका f. *die Feindschaft zwischen Schlange und Ichneumon* Mahâbh. 4,74,a.

*अहिनस् Adj. *schlangennasig.*

अहिनामन् Adj. *was Schlange heisst.*

*अहिनामभृत् m. Bein. Baladeva's.

अहिनिर्ल्वयनी f. *eine abgestreifte Schlangenhaut.*

अहिपताक m. *eine best. ungiftige Schlange.*

*अहिपुत्रक m. *ein Boot von best. Form.*

*अहिपुष्प m. *Mesua Roxburghii* Nigh. Pr.

अहिपूतन m. und °ना f. *Geschwüre am After* (bei Kindern).

*अहिफल 1) n. *Schlangengurke* (die Frucht) Nigh. Pr. — 2) f. आ *a) Schlangengurke* (die Pflanze) ebend. — *b)* = ऐरावती (*eine best. Pflanze*) ebend.

*अहिफेन m. *Opium.*

अहिबलचक्र n. Titel eines Werkes.

*अहिबीज n. *Mohnsamen* Nigh. Pr.

*अहिब्रध्न m. fehlerhaft für अहिर्बुध्न्य.

*अहिभय n. *Furcht eines Fürsten vor seinen Unterthanen.*

*अहिभयदा f. *Flacourtia cataphracta Roxb.*

अहिभानु Adj. *glänzend wie eine Schlange* ṚV.

*अहिभुज् m. 1) *Pfau.* — 2) *die Ichneumonpflanze.* — 3) Bein. Garuḍa's.

*अहिभृत् m. Bein. Çiva's.

अहिम Adj. (f. आ) *ohne Kälte, nicht kalt, warm.*

अहिमकिरण m. *die Sonne.*

अहिमत्विष् m. dass. Prasannar. 130,15.

*अहिमत् Adj. *schlangenreich.* Vgl. आहिमत.

अहिमन्यु Adj. *grimmig wie eine Schlange.*

अहिमरश्मि m. *die Sonne.*

*अहिमर्दनी f. *die Ichneumonpflanze.*

अहिमांशु m. *die Sonne* Spr. 7804.

अहिमाय Adj. *reich an Blendwerken wie eine Schlange.*

*अहिमार und *°क (Gal.) m. = अहिमेदक Râgan. 8,41.

*अहिमुक्ता f. *eine Perlenart* Gal.

*अहिमेद und *°क m. = असिमेद Râgan. 8,41.

अहिरण्य Adj. *ohne Gold* Âpast. 1,11,34.

अहिरण्यवत् Adj. *kein Gold besitzend* AV. 20,128,6.

*अहिरिपु m. *Pfau.*

*अहिर्बुध्न m. fehlerhaft für °बुध्न्य.

अहिर्बुध्न्यस् (zwei selbstständige Worte) Nom. m. 1) *der Drache der Tiefe,* d. i. *des Dunstmeeres.* — 2) N. pr. eines Rudra MBh. 1,123,68. Hariv. 1,3,52. 2,12,41. 69,24. Pl. (अहिर्बुध्न्यास्) Bez. *der* Rudra's

MBh. 5,114,4. — 3) आहिर्बुध्न्य n. a) *ein best.* Veda-*Vers* (ṚV. 1,186,5 oder 6,50,14) Çāñkh. Br. 16,7. — b) fehlerhaft für आहि°.

*अहिर्बुध्न्यदेवता f. Pl. und *°देवत्य n. (Gal.) *das Mondhaus* Uttarabhadrapadâ.

अहिर्ब्रध्न und °ब्रध्न्य fehlerhaft für °बुध्न्य.

*अहिलता f. 1) *die Ichneumonpflanze.* — 2) *Betel.*

*अहिलोचन m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

*अहिलोलिका f. *Flacourtia cataphracta* Nigh. Pr.

अहिल्या f. schlechte Schreibart für अहल्या.

*अहिवल्ली f. *die Betelpflanze* Nigh. Pr.

*अहिविषापहा f. *die Ichneumonpflanze* Nigh. Pr.

अहिशुष्मसत्वन् Adj. *dessen Mannen wie Schlangen zischen.*

अहिहत्य n. *Erschlagung der Schlange* (*des Dämons* Ahi).

अहिहन् Adj. (f. °घ्नी) *Schlangen* —, *den Dämon* Ahi *tödtend.*

अहिह्रद m. *Schlangensee*, N. pr. eines mythischen Sees Ind. St. 14,109.

अही m. 1) *Schlange.* — 2) *ein best. schlangenartiger Dämon.* — 3) *Du. अह्यौ *Himmel und Erde.*

1. अहीन Adj. *über mehrere Tage sich erstreckend*, m. *eine mehrtägige Feier.* Bei Kull. auch n.

2. अहीन 1) Adj. a) *ungeschmälert, vollständig, voll, üppig, reichlich.* — b) *nicht ermangelnd, sich einer Sache* (Instr.) *nicht entziehend, obliegend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,9,8.

अहीनकर्मन् Adj. *keinen niedrigen Beschäftigungen obliegend* oder *die* (vorgeschriebenen) *Handlungen nicht unterlassend* Gaut. 18,29.

अहीनगु m. N. pr. eines Fürsten.

अहीनर m. desgl. VP. 4,21,4.

अहीन्द्र m. Bein. Patañgali's.

*अहीर m. = अभीर *Kuhhirt.*

*अहीरणि m. *eine zweiköpfige Schlange.*

*अहीवती f. (संज्ञायाम्) gaṇa शरादि.

अहीशुव m. N. pr. eines von Indra bekämpften Dämons.

अहु Adj. = अंहु in परोऽहु.

अहुत 1) Adj. a) *nicht geopfert,* — *dargebracht, noch nicht geopfert.* — b) *dem nicht geopfert worden ist.* — c) *worin* (Feuer) *nicht geopfert worden ist* Âpast. 2,7,15. — d) *nicht eropfert,* — *durch Opfer erlangt.* — 2) m. *ein leise hergesagtes Gebet* M. 3,73.74.

अहुताद् Adj. *nicht vom Geopferten geniessend, dem nicht gebührt vom Opfer zu essen,* oder *Nichtgeopfertes essend* TS. 5,4,5,2.

अहुताभ्युदिते Loc. *wenn die Sonne aufgegangen ist, bevor geopfert worden ist,* Kâtj. Çr. 25,4,10.

अहुताश m. *kein Feuer.*

अहुर m. *das Feuer im Magen* Gobh. 2,10,29. Mantrabr. 1,6,21.

अहूत Adj. *ungerufen, unaufgefordert.*

अहृणान Adj. *nicht grollend, freundlich.*

अहृणीयमान Adj. dass. °म् Adv. *ohne zu grollen,* so v. a. *gern* TBr. 3,1,2,5.

अहृत Adj. *nicht hingerissen von* (Instr.) Ragh. 8,68.

अहृदय Adj. *ohne Herz* Çat. Br. 14,6,10,17.

अहृदयज्ञ Adj. *dem Herzen nicht zusagend.*

अहृद्य Adj. *nicht mundend.*

अहे Interj. Vgl. TS. 3,2,4,4.

अहेळत्, अहेळमान und अहेळयत् Adj. *nicht unwillig, geneigt.*

अहेतु m. 1) *keine Ursache,* — *Veranlassung* MBh. 12,285,27. — 2) *kein gültiger Grund, ein untaugliches Argument* Njâjas. 5,1,30. Comm. zu 1,1,37. — 3) *eine best. rhetorische Figur.*

अहेतुक Adj. *unbegründet.*

अहेतुत्व n. *das keine Ursache* —, — *Hauptursache Sein.*

अहेतुरुज् Adj. *ohne Anlass schmerzend* Bhâvapr. 5,93.

अहेतुसम m. *ein best. Sophisma, wobei man die Tauglichkeit eines Argumentes zu bestreiten sucht wegen dessen Unzulänglichkeit für die drei Zeiten,* Njâjas. 5,1,18. Sarvad. 114,11.

अहेध्म m. पैद्वस्य Name eines Sâman Ârsh. Br.

*अहेरु m. *Asparagus racemosus Willd.*

अहेला f. *kein Spass, voller Ernst* Spr. 5135.

अहैतुक 1) Adj. (f. ई) a) *keine Ursache habend, unbegründet.* — b) *uneigennützig.* — 2) °म् Adv. *ohne Anwendung eines andern Mittels, durch seine eigene Kraft.*

अहो Interj. *des freudigen* oder *traurigen Staunens, des Entzückens* oder *der Trauer, der Freude* oder *des Unwillens, des Lobes* oder *Tadels.* अहो नु (Spr. 7717), अहो धिक्, धिगहो, अहो बत. Weder das ओ noch ein folgender Vocal erleiden irgend eine euphonische Veränderung.

अहोतर् Nom. ag. *kein Opferer, zum Opfern ungeschickt.*

*अहोपुरुषिका f. = आहो°.

अहोबल N. pr. 1) m. eines Scholiasten. — 2) einer Oertlichkeit.

अहोबलशास्त्रिन् m. N. pr. eines Autors.

अहोम m. *keine Spende* Çat. Br. 12,4,2,2.9.

अहोमसंयुक्त Adj. *mit keiner Spende verbunden* Kâtj. Çr. 1,3,36.

*अहोरत्न n. *das Juwel des Tages, die Sonne* Kâç. zu P. 8,2,68.

*अहोरथंतर n. Vârtt. zu P. 8,2,68.

अहोरात्र m. n. νυχθήμερον.

अहोरात्रवृत्त n. *Tagkreis* Golâdhj. 6,27.

*अहोरूप n. Vârtt. zu P. 8,2,68.

अहोवीर्य m. N. pr. eines Mannes.

अह्न m. am Ende einiger Compp. = अहन् *Tag.* Dat. अह्नाय 1) **ehemals.* — 2) *alsbald, sogleich.*

(अह्नवाय्य) अह्नवाय्य Adj. *nicht zu läugnen,* — *beseitigen.*

*अह्नि f. N. pr. einer Frau Comm. zu Taitt. Âr. 2,12.

अह्निज Adj. *am Tage entstehend,* — *erscheinend.*

अह्नय n. *Tagereise* (der Sonne).

अह्यर्षु m. wohl *ein best. Vogel.*

अह्रय Adj. 1) *keck, kühn.* — 2) *üppig, reichlich.*

अह्रयाण Adj. *üppig, keck, kühn.*

अह्रस्व Adj. *nicht kurz* Çat. Br. 14,6,8,8.

अह्रि Adj. = अह्रय.

1. अह्री f. *Schamlosigkeit* MBh. 3,94,8.

2. अह्री Adj. *schamlos, zudringlich.*

*अह्रीक m. *ein Buddhist.*

अह्रुत Adj. 1) *nicht schwankend,* — *strauchelnd, geradeaus gehend.* — 2) *ungekrümmt, gerade.*

अह्रुतप्सु Adj. *geraden* —, *aufrechten Aussehens.*

अह्वला f. 1) *das Nichtschwanken, Nichtstraucheln, Festigkeit.* — 2) **Semecarpus Anacardium L.*

1. आ 1) Adv. a) *heran, herbei.* — b) *dazu, ferner, auch.* — c) das vorangehende Wort steigernd und hervorhebend: *gerade, recht, zumal.* Oft nur durch stärkere Betonung des vorangehenden Wortes wiederzugeben. — 2) Praep. a) mit vorangehendem Acc. *zu* — *hin, bis an,* — *zu.* — b) mit folgendem Acc. *mit Ausschluss von.* — c) mit vorangehendem Abl. α) *von* — *her,* — *aus,* — *weg,* — *an.* — β) *aus, von, unter* (zur Hervorhebung eines Einzelnen unter Mehreren). — c) mit folgendem Abl. α) *bis zu* (einem best. Orte, Zeitpunkte oder Eintritt eines Falles). — β) *von* — *an.* — d) mit vorangehendem Loc. *an, auf, in, bei, zu.* — 3) am Anf. eines Comp. a) eines adj. *bis zu* — *sich erstreckend.* — b) eines adv. *bis zu.* — c) vor einem Adj. oder Subst. *etwas, ein wenig, kaum; gering.*

2. आ Interj., insbes. als Ausruf eines sich auf Etwas Besinnenden.

3. *आ 1) m. a) Bein. Çiva's. — b) *Grossvater.* — c) *Rede.* — 2) f. Bein. der Lakshmî.

*आंश m. Patron. von अंश.

*आंश्य Adj. von अंश.

आंहस्पत्य Adj. *unter* Aṁhaspati *stehend*.

आकण्ठम् und आकण्ठ° Adv. *bis zum Halse* zu Spr. 1753. Ind. St. 14,157. Pańkad. 48. Kathâs. 30,97. Spr. 7773.

आकत्थन Adj. *ein wenig prahlend*.

*आकत्य n. Nom. abstr. von अकत.

आकनिष्ठम् Adj. *bis zum kleinen Finger* AK. 2,6,2,32.

आकपिल Adj. *bräunlich* Kâd. 11,6.

आकम्प m. *das Erzittern, zitternde Bewegung*.

आकम्पन 1) m. N. pr. eines Daitja. — 2) n. *das Erzittern*.

आकम्पित n. *das Erzittern*.

आकर 1) m. a) *Ausstreuer, freigebiger Verleiher*. — b) *Anhäufung, Ansammlung, Menge*. — c) *Mine, Fundgrube, Fundort* (auch in übertr. Bed.). — d) *Herkunft* Spr. 845. — e) N. pr. eines Landes. — f) Titel eines Werkes. — 2) *Adj. *der beste*.

आकरज 1) Adj. *mineralisch* Tarkas. 8. — 2) *n. *Edelstein* Râgan. 13,147.

*आकरण n. und *°णा f. fehlerhafte Lesart für आका°.

आकरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आकराकर m. *Berg, Gebirge* Gal.

आकरिक Adj. *in einer Mine beschäftigt*, m. *Bergmann* Kâç. zu P. 4,4,69.

आकरिन् Adj. *aus Minen herstammend*.

आकर्णन n. *das Hören, Vernehmen* 118,1. Ind. St. 14,388.

आकर्णनीय Adj. *zu hören* Prasannar. 2,13.

आकर्णम् und आकर्ण° Adv. *bis zum Ohr* R. 3,69,16.

आकर्णमूलम् Adv. *bis zur Ohrwurzel* R. 4,9,106.

आकर्णय्, °यति *das Ohr hinhalten, hinhorchen, Etwas hören, vernehmen*. — Mit उप *hören, vernehmen*. — Mit सम् dass.

आकर्ष m. 1) *Ansichziehung, Heranziehung* (auch als Zauberkunst). — 2) *das Schleppen*. — 3) **das Spannen* (eines Bogens). — 4) **Krampf*. — 5) *Würfelspiel* MBh. 2,63,6. — 6) **Würfel*. — 7) **Spielbrett*. — 8) *ein best. anziehender* oder *klebriger Körper* Kâtj. Çr. 13,3,21. MBh. 5,40,9. — 9) **Sinnesorgan*. — 10) **Boot* Gal. — 11) Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 2,34,11. Sg. (wohl N. pr. *ihres Fürsten*) ed. Calc.

आकर्षक 1) *Adj. = आकर्षे कुशलः. — 2) m. *Magnet* VP. 6,7,30. — 3) °र्षिका f. N. pr. einer Stadt.

*आकर्षकारिका f. *Pech* Nigh. Pr.

आकर्षक्रीडा f. *ein best. Spiel*.

आकर्षण 1) Adj. (f. ई) *heranziehend* Pańkad. 37. — 2) *f. ई *ein Haken zum Ansichziehen eines Astes*. 3) n. a) *das Ansichziehen, Anziehung, Herbeiziehen* (auch als Zauberkunst). — b) *das Ziehen an* (geht im Comp. voran). — c) *das Spannen* (eines Bogens).

*आकर्षश्व m. = आकर्षः श्वेव.

*आकर्षिक Adj. (f. ई) = आकर्षेण चरति.

आकर्षिन् 1) Adj. in मलाक°. — 2) *f. °णी = आकर्षणी.

*आकलन n. = बन्धन (विबन्ध), परिसंख्या (°ख्यान) und आकाङ्क्षा.

आकलनीय n. impers. *aufzufassen* Comm. zu Mṛkkh. 63,2.

*आकली f. *Sperlingsweibchen* Nigh. Pr.

1. आकल्प m. 1) *Nom. act. = कल्पन. — 2) *Schmuck, Putz, Zierat*.

2. आकल्प° Adv. = आकल्पम्. °स्थायिन् *bis zum Ende der Welt dauernd* Kâd. II, 46,19.

3. आकल्प n. fehlerhaft für आकल्य.

*आकल्पक m. = उत्कण्ठा (उत्कलिका), चित्तकर्मणि, मुद्, मोह, तमस् und ग्रन्थि.

आकल्पम् und आकल्पान्तम् (329,8) Adv. *bis zum Ende der Welt*.

आकल्य n. 1) **Unwohlsein, Krankheit*. — 2) *Liebesqual* Kâd. II, 36,22 (आकल्प gedr.).

*आकल्ल m. *Anemis pyrethrum* Nigh. Pr.

*आकशायेय m. Patron. von अकशाय gaṇa शुभ्रादि in der Kâç.

*आकषक und *आकषित्र Adj. v. l. für आकर्षक und आकर्षिक.

आकस्मिक Adj. (f. ई) *unvorhergesehen, plötzlich, zufällig*. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आकाङ्क्ष 1) Adj. *eine Ergänzung erfordernd*. — 2) f. आ a) *Verlangen, Wunsch*. — b) *das Erfordern einer Ergänzung*.

आकाङ्क्षण n. *das Erfordern, Nichtumhinkönnen* Comm. zu Njâjam. 10,1,12.

आकाङ्क्षावाद m. Titel eines Njâja-Tractats.

°आकाङ्क्षिन् Adj. *verlangend, wünschend, erwartend* Kâd. II, 49,15.

आकाङ्क्ष्य 1) *Adj. *was man erwartet, das Complement von Etwas bildend*, in दृशा°. — 2) n. *das Erfordern einer Ergänzung*.

*आकाय m. *Scheiterhaufen*.

(आकाय्य॑) आकायि॑अ Adj. *begehrenswerth*.

1. आकार m. (adj. Comp. f. आ) *Form, Gestalt, äussere Erscheinung, Aussehen*. आकारमुद्वह् *eine wichtige Miene machen, sich in Positur setzen*. Mit einem Verbum in der Bed. «*verbergen, verstecken*» so v. a. *sich verstellen*.

2. आकार m. *der Laut* आ 238,6.

*आकारकरभ m. = आकल्ल Nigh. Pr.

आकारण n. *das Herbeirufen*. Auch *f. आ.

आकारणीय Adj. *herbeizurufen*.

आकारवत् Adj. 1) *gestaltet, leibhaftig*. — 2) *wohlgeformt*.

*आकारिक Adj. fehlerhaft für आकरिक.

°आकारित Adj. *die Form von — habend, in d. F. von — gekleidet* 280,30. 281,10.

आकाले m. Loc. *gerade um die Zeit von* (Gen.).

आकालम् Adv. *bis zu derselben Zeit am folgenden Tage* Âpast. Gobh. 3,3,17. Sâmav. Br. 2,4,8.

1. आकालिक 1) Adj. (f. आ und ई) a) **nur einen Moment während*. — b) *bis zu derselben Zeit am folgenden Tage während* Gaut. 16,22.47. M. 4,103.105.118. — c) *in ferner Zukunft liegend* (?) Gaim. 1,2,14. — 2) *f. ई *Blitz*.

2. आकालिक Adj. (f. ई) *nicht zur rechten, gewöhnlichen Zeit eintreffend* LA. 32,21.

आकाश m. (in der älteren Sprache) und n. (adj. Comp. f. आ) 1) *freier Raum* 260,30.31. — 2) *Luftraum*. — 3) *die unbewegte Luft* als *das feinste Element* 262,13.32. 263,4. 267,30. — 4) Die Worte, die eine Person auf der Bühne an eine abwesende richtet, und die Antwort, die sie darauf zu vernehmen vorgiebt, werden durch die scenische Bemerkung आकाशे bezeichnet. Bei den Poetikern heisst auch *diese Unterredung* schlechtweg आकाश n. — 5) n. **Talk* Râgan. 13,116.

*आकाशकक्षा f. *Horizont*.

आकाशखण्डन n. Titel eines Tractats.

आकाशग 1) Adj. (f. आ) *im Luftraum sich bewegend, — befindend*. — 2) m. *Vogel*.

आकाशगङ्गा f. *die noch im Luftraum fliessende* Gaṅgâ.

आकाशगत Adj. *aus dem Luftraume kommend* (Stimme) Kathâs. 18,180.

आकाशगति f. und °गमन n. *Gang —, Fortbewegung im Luftraum*.

आकाशगर्भि (°गर्भ?) m. N. pr. eines Bodhisattva.

आकाशगामिन् Adj. *im Luftraum sich fortbewegend*. Davon Nom. abstr. °मित्व n.

आकाशचक्र n. *Luftbereich* Ind. St. 14,137.

*आकाशचमस m. *der Mond*.

आकाशचारिन् 1) Adj. = आकाशग. — 2) m. *Vogel* 78,10.

*आकाशजननिन् m. *Schiessscharte*.

*आकाशदीप m. *eine Laterne, die zu Ehren der* Lakshmî oder Kṛshṇa's *an besondern Tagen in freier Luft an einen Dachbalken gehängt wird*.

आकाशदेश m. *freier Platz* MBh. 3,66,10.

*आकाशपटल n. *Talk* Nigh. Pr.

आकाशपथ m. *Luftweg* Kathâs. 25,214.

आकाशपथिक m. *der Wanderer im Luftraum*, Beiw. der Sonne.

आकाशपालि m. N. pr. eines Dichters.

आकाशप्रतिष्ठित m. N. pr. eines Buddha.

आकाशभाषित n. *die fingirte Unterhaltung einer Person auf der Bühne mit einer abwesenden* Comm. zu Mṛkkh. 32,17. 18.

आकाशमय Adj. *aus Luft* (als Element) *bestehend*.

*आकाशमांसी f. *Narde*.

आकाशमुखिन् m. Pl. *eine best. Çiva'itische Secte.*

आकाशमुष्टिहननाय्, °यते *widersinnig sein wie das Schlagen der Luft mit den Fäusten.*

*आकाशमूली f. *Pistia Stratiotes.*

आकाशयान n. *Gang* —, *Fortbewegung im Luftraum.*

आकाशयोगिनी f. N. pr. einer Göttin.

आकाशरक्षिन् m. *Wärter auf einer Warte.*

आकाशवत् Adj. 1) *geräumig.* — 2) *ausgespreizt* Âçv. Çr. 5,5,9.

आकाशवर्त्मन् n. *Luftweg.*

*आकाशवल्ली f. *Cassyta filiformis L.*

आकाशवाणी 1) *f. *eine Stimme aus dem Luftraum*, — *vom Himmel.* — 2) m. N. pr. eines Autors.

आकाशवाद und °वादार्थ m. Titel eines Werkes.

आकाशव्यभिचारिन् m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,126. 135.

आकाशशयन n. (adj. Comp. f. आ) *das Schlafen unter freiem Himmel* 86,7.

*आकाशसलिल n. *Regen.*

*आकाशस्फटिक m. *eine Krystallart.*

आकाशात्मन् Adj. *luftartig* Çat. Br. 10,6,3,2.

आकाशानन्त्यायतन n. N. pr. einer buddh. Welt.

आकाशास्तिकाय m. *die Kategorie des Raumes* (bei den Ǵaina) Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,33.

आकाशीय Adj. *der Luft* (als Element) *eigen.*

आकाशेश 1) Adj. *nur über die Luft verfügend, ganz hülflos* M. 4,184. — 2) *m. Bein. Indra's.

*आकाशोदक n. *Regen* Nigh. Pr.

आकाशोपन्यास m. Titel eines Werkes.

*आकाश्य Adj. *in der Luft befindlich.*

आकिंचन्य n. *Mangel an jeglichem Besitz.*

*आकिदन्ति m. N. pr. eines Fürsten. *°दन्तीय m. Pl. N. pr. des von ihm beherrschten Stammes. Kâç. liest °दन्ती f.

आकीटपतंगपिपीलकम् Adj. *bis auf das Gewürm, Alles was fliegt und die Ameisen* Khând. Up. 7,2,1. 8,1.

आकीम् Praep. *von* — (Abl.) *her.*

आकीर्ण Partic. von कर्, किरति mit आ.

आकुञ्चन n. *das Biegen, Beugen, Zusammenziehen.*

आकुटिल Adj. *etwas gekrümmt* Çik. 184. *etwas kraus* Kâd. 32,20.

आकुड्मलीकृत Adj. *halb geöffnet* Prasannar. 53,21.

आकुमारम् Adv. *bis zu den Knaben* MBh. 3,35,28.

आकुर्वती f. N. pr. eines Felsens.

आकुल 1) Adj. (f. आ) *a) in Verwirrung* oder *Unordnung gerathen, verworren, aus seinem natürlichen Zustande gebracht, verwirrt* (auch in übertr. Bed.). — *b) dicht besetzt, erfüllt* —, *voll von, überhäuft mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend) 213, 14. 15. — 2) n. *a) ein mit Menschen erfüllter Ort.* — *b) Verwirrung.*

आकुलक Adj. = आकुल 1) *a*).

आकुलकृत् m. *Anthemis pyrethrum* Bhâvapr. 3, 97,8. Vgl. आकल्ल.

आकुलता f. und °त्व n. 1) *Verwirrung, Verwirrtheit.* — 2) *Fülle, Menge.*

आकुलय्, °यति *in Verwirrung* oder *Unordnung bringen.* Partic. आकुलित 1) *in Verwirrung* oder *Unordnung gebracht, verwirrt.* — 2) *getrübt* (Wasser).

आकुलागमतन्त्र n. Titel eines Werkes.

आकुलि m. N. pr. eines Asura-Priesters. Vgl. Tâṇḍja-Br. 13,12,5.

आकुली Adv. 1) mit कर् *a) verwirren.* — *b) erfüllen mit* (Instr.) Kâd. 63,16. धूमाकुलीकृत Chr. 219,25. — 2) mit भू *verwirrt werden.*

आकुलीकरण n. *das Verwirren.*

आकुलीभाव m. *das Verwirrtwerden.*

आकूत n. *Absicht, Vorhaben, Wunsch.*

आकूति f. 1) dass. MBh. 5,158,2. Auch personif. — 2) Name eines Kalpa.

आकूतिप्र Adj. *das Vorhaben erfüllend.*

आकूपार n. Name verschiedener Sâman Lâṭj. 7,2,1.

*आकूवार m. = अकूपार *Meer.*

आकृति 1) f. *a) Bestandtheil.* — *b) Form, Gestalt, äussere Erscheinung, Aussehen.* — *c) schöne Gestalt.* — *d) Art, Unterart, Species.* — *e) ein Metrum von 88 (4 X 22) Silben.* — *f*) Bez. der Zahl 22 Ganit. 2,7. — 2) m. N. pr. eines Mannes MBh. 2, 4,31. 31,61.

आकृतिगण m. *eine zu einer grammatischen Regel gehörige Sammlung von Worten, von denen nur ein Theil als Species aufgeführt wird.* Davon Nom. abstr. °ता f. Kâç. zu P. 4,1,96.

*आकृतिच्छत्रा f. *Achyranthes aspera.*

आकृतिमत् Adj. *gestaltet, leibhaftig.*

आकृतियोग m. *eine best. Klasse von Constellationen.*

आकृती f. = आकृति 1) *b*).

आकृष्ट m. Pl. als Bez. best. Ṛshi fehlerhaft für अकृष्ट.

आकृष्टि f. 1) *Anziehung, Ansichziehung* (einer Bogensehne), *Herbeiziehung* (auch als Zauberkunst). — 2) *der zur Herbeiziehung eines Abwesenden dienende Zauberspruch.*

आकृष्ण Adj. *schwärzlich* AV. Pariç. 52,10.

आकृष्णपूर्व Adj. *mit* आ कृष्णेन (ṚV. 1,35,2) *beginnend* Ind. St. 14,327.

आकृष्णीया f. (sc. ऋच्) *der Vers* ṚV. 1,35,2. Âçv. Gṛhj. Pariç. 1,7.

आके Loc. Adv. 1) *in der Nähe.* — 2) **in der Ferne.*

आकेकर Adj. *ein wenig schielend* Kâd. 90,22.

आकेनिपं Adj. 1) *in der Nähe* — (?). — 2) *= मेधाविन्.

आकोकेर m. = αἰγόκερως.

आकोप m. *ein Anflug von Zorn.*

आकौशल n. *Unerfahrenheit, Unbeholfenheit* Spr. 4194.

आक्ताक्ष Adj. *dessen Augen gesalbt sind* AV. 20, 128,7.

आक्ताक्ष्य m. N. pr. eines Mannes.

आक्त Partic. von अच् mit आ.

आक्रन्द m. 1) *Geschrei, Kampfgeschrei, Wehgeschrei.* — 2) *Freund, Beschützer.* — 3) *der natürliche Freund eines im Kriege begriffenen Fürsten (der Nachbar seines Nachbarn).* Auch von Planeten beim Planetenkampfe. — 4) **Schlacht, Kampf.*

आक्रन्दन n. *das Wehklagen.*

आक्रन्दनीय Adj. *zu Hülfe zu rufen.*

*आक्रन्दिक Adj. (f. ई) *auf einen Hülferuf herbeieilend.*

°आक्रन्दिन् Adj. *in klagendem Tone anrufend.*

आक्रम m. *Anschritt, Aufstieg, Angriff.*

आक्रमण 1) Adj. *heranschreitend, beschreitend.* — 2) n. *a) das Beschreiten, Auftreten, Aufsteigen; Aufstieg* TS. 6,6,4,2. — *b) das Angreifen, Angriff* (auf eine Person oder ein Land). — *c) das Sichverbreiten, Sichausbreiten nach* (Loc.) Kathâs. 18,46.

आक्रमणीय und आक्रम्य in अनाक्र°.

आक्रय m. und °यी f. *Handel, Kram.*

आक्रष्टव्य Adj. *hinzuschleppen.*

आक्रान्ति f. 1) *Betretung, Besteigung.* — 2) *das Aufsteigen, Emporkommen.*

आक्रीड 1) m. n. *Spielplatz, Lusthain, Garten.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kurûtthâma.

आक्रीडपर्वत m. *ein zum Spielen dienender Berg.*

आक्रीडभूमि f. *Spielplatz.*

*आक्रीडिन् Adj. P. 3,2,142.

आक्रोश m. 1) *Anfahrung, Schmähung, Beschimpfung* Gaut. Âpast. — 2) N. pr. eines Fürsten.

आक्रोशक Adj. *schmähend, schimpfend* Spr. 1520.

*आक्रोशन n. *das Anfahren, Schmähen.*

आक्रोशिन् Adj. und आक्रोष्टर् Nom. ag. = आक्रोशक.

*आक्ली Adv. in Verbindung mit अस्, कर् und भू.

*आक्लोद m. Nom. act.

1.*आक्ष n. *ein aus der Rinde der Terminalia Bellerica bereitetes berauschendes Getränk* Gal.

2. आक्ष Adj. *von der geographischen Breite* Comm. zu Sûrjas. 4,24.25.

आक्षकी f. = आक्षिकी.

*आक्षद्यूतिक Adj. *durch Würfelspiel entstanden.*

आक्षपटलिक m. *Archivar*, in महाक्ष°.

*आक्षपाटिक m. = अक्षपाटक *Richter.*

*आक्षपाद m. *ein Anhänger des Philosophen* Gautama.

*आक्षभारिक Adj. von अक्षभार.

आक्षरसमाम्नायिक Adj. *zum Alphabet gehörig; Laut, Buchstab.*

आक्षाण Partic. perf. von अक्ष्.

आक्षार n. Name eines Sâman.

*आक्षारणा f. *eine auf ein geschlechtliches Vergehen bezügliche Schmähung.*

आक्षाराक्त Adj. पैधाक्षयम् Name eines Sâman.

आक्षि 1te Sg. Aor. med. von 1. अश् Taitt. Âr. 2,3,1.

आक्षिक 1) Adj. *a) auf Würfelspiel beruhend* u. s. w. — *b) aus den Früchten der Terminalia Bellerica bereitet.* — c) *= अक्षान्हृति, वहृति oder आवहृति. — 2) *m. *Morinda tinctoria.* — 3) f. ई *ein aus den Früchten der Terminalia Bellerica bereitetes berauschendes Getränk.* आक्षकी v. l.

आक्षित् Adj. *wohnend.*

आक्षिप्तत्व n. *das Angedeutetsein* Comm. zu Âçv. Çr. 1,1,1.

आक्षिप्तिका f. *ein Gesang, der von einer der Bühne sich erst nähernden Person gesungen wird.*

*आक्षीब m. = अक्षीब 2).

आक्षील n. Name eines Sâman.

आक्षुस् 3te Pl. Aor. von 1. अश्.

आक्षेप m. 1) *das Aufwerfen, Aufreissen* (der Erde durch den Pflug) Spr. 7725. — 2) *Ansichziehung, Zuckung* Kâd. 14,17. — 3) *das Auflegen, Auftragen* (einer Salbe). — 4) *das Abwerfen, Ablegen, Entfernen.* — 5) *Schwenkung* (der Hände) Pañkad. 19. bei der Aussprache des Svarita ṚV. Prât. 3,1; vgl. AV. Prât. 1,16. — 6) *das Hinreissen, Fortreissen, Entzücken* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Spr. 5560. Kâd. II, 118,20. 121,9. — 7) *Hinweisung auf* (im Comp. vorangehend) 216,4. *Andeutung* (auch als Bez. *eines best. Gleichnisses*) Vâmana 4,3,27. Kâvjapr. 10,21. Vgl. आक्षेपोपमा. — 8) *Schmähung, Beleidigung* Spr. 3379. 7725. — 9) *Einwurf, Einwendung, eine Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei,* Suçr. 2,559,5. Insbes. *Berichtigung der eigenen Rede.* — 10) *Herausforderung* (zum Streit). — 11) N. pr. eines Mannes VP.[2] 4,96.

आक्षेपक 1) Adj. *a) vor Augen habend, es zu thun habend mit* Comm. zu Jogas. 2,54. — *b) hinweisend auf, andeutend* Njâjam. 6,3.5. — c) **schmähend, beleidigend.* — 2) m. *Convulsion.*

आक्षेपण 1) Adj. (f. ई) *hinreissend, entzückend* Mâlatîm. 160,14. — 2) n. *a) das Stossen, Anstossen.* — *b) das Einwerfen, Einwenden* Karaka 3,8.

आक्षेपरूपक n. = आक्षेपोपमा 232,30.

आक्षेपवलन n. *das Hinundhergehen* (der Arme) 304,24.

आक्षेपसूत्र n. *ein Faden zum Aufreihen von Perlen.*

°आक्षेपिन् Adj. 1) *vor Augen habend, es zu thun habend mit* Jogas. 2,51. — 2) *hindeutend, anspielend auf.*

आक्षेपोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem das womit Etwas verglichen wird, nur angedeutet wird,* Sâh. D. 276,15.

आक्षेप्तर् Nom. ag. *der Etwas zurückweist.*

आक्षेप्य Adj. 1) *wogegen man einen Einwurf zu erheben hat.* — 2) *herauszufordern.*

*आक्षैत्रज्ञ्य n. Nom. abstr. von अक्षेत्रज्ञ.

*आक्षोट und *आक्षोड m. = अक्षो°.

*आक्षोदन n. v. l. für आच्छोदन.

आक्ष्यत् Adj. in Verbindung mit अहन् Bez. *best. Schlusstage in der Feier des* Ajana *der* Âditja *und* Añgiras. आक्ष्यन्त् v. l.

आख m. *Fanggrube* (Comm.); vielleicht *Ziel* oder *Schussweite.*

आखण m. *Zielscheibe.*

*आखण्डयितर् Nom. ag. *Zerbrecher, Zerstörer.*

आखण्डल Adj. 1) dass. als Beiw. Indra's ṚV. Später m. Bein. Indra's und ausnahmsweise auch Çiva's. — 2) (f. आ) *dem* Indra *gehörig* (z. B. Osten).

आखण्डलचाप m. n. *Regenbogen* Kâd. 88,4.

आखण्डलधनुस् n. dass. Prasannar. 130,22.

आखण्डलाशा f. *Osten* Prasannar. 130,4.

आखण्डलीय Adj. *Indra gehörig* Prasannar. 56,11.

*आखाण्ड m. wohl *ein best. Handwerker.* *°शाला f.

*आखन m. P. 3,3,125.

*आखनिक m. 1) *Dieb.* — 2) *Schwein.* — 3) *Maus.*

*आखनिकबक m. *ein Reiher einer Maus gegenüber,* so v. a. *Bedrücker der Schwachen.*

आखर m. *Höhle, Bau eines Thieres.*

आखरेष्ठ Adj. *im Bau sich aufhaltend.*

*आखा Adj. oder f. P. 3,2,101, Vârtt.

आखाटेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आखात n. = अखात 2) *a).*

*आखान m. = आखन.

आखु m. (*f. ebenso P. 4,1,44, Sch.) 1) *Maulwurf.* — 2) *Maus* 180,14. — 3) **Schwein.* — 4) **Dieb.* — 5) **Lipeocercis serrata Trin.*

आखुकरीष n. *Maulwurfshaufen.*

*आखुकर्णपर्णिका f. = आखुकर्णी Nigh. Pr.

*आखुकर्णी f. *Salvinia cucullata Roxb.*

आखुकिरि m. *Maulwurfshaufen* Maitr. S. 1,6,3.

*आखुग m. Bein. Gaṇeça's.

*आखुनली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*आखुपर्णिका und *°पर्णी f. = आखुकर्णी und आखुपत्त्रा (Nigh. Pr.).

*आखुपाषाण m. *Magnet.*

*आखुपत्त्रा f. *eine mit Croton Tiglium zusammengestellte Pflanze* Nigh. Pr.

*आखुभुज् m. *Katze.*

*आखुरथ m. Bein. Gaṇeça's.

आखुग्राम m. N. pr. eines *Dorfes* Râǵat. 4,677.

*आखुविषहा und *°विषापहा (Nigh. Pr.) f. *Lipeocercis serrata Trin.* und *eine best. Cucurbitacee.*

*आखुश्रुति f. = आखुकर्णी Nigh. Pr.

आखूत्कर m. *Maulwurfshaufen.*

*आखूत्थ m. आखूनामुत्थानम्.

आखेट m. *Jagd* 134,18.

आखेटक m. 1) dass. — 2) *Jäger* Spr. 861. fg.

आखेटकाटवी und आखेटभूमि f. *Wildpark.*

*आखेटशीर्षक n. = आखोट°.

*आखेटिक m. 1) *Jagdhund.* — 2) *Jäger.*

*आखोट m. = अक्षोट *Wallnussbaum.*

आखोटकतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आखोटशीर्षक n. *eine Art Estrich* (कुट्टिम).

*आख्यस् m. = प्रजापति.

आख्या f. 1) *Benennung, Name.* Instr. *mit Namen* 123,28. 130,29. 138,21. Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) — *heissend.* — 2) *Zeitdauer* M. 2,134. MBh. 3,188,27. — 3) *Aussehen.*

आख्यात n. *Verbum finitum.*

आख्यातदीधिति f. Titel eines Werkes.

आख्यातर् Nom. ag. *der Etwas mittheilt, berichtet, erzählt* Gaut. 10,45.

आख्यातवाद m. Titel eines Werkes. °टिप्पणी f., °टीका f., °विवेचन n. und °व्याख्यासुधा f. Titel von Commentaren dazu.

आख्यातविवेक m. dass.

आख्यातवृत्तिटीका f. Titel eines gramm. *Commentars.*

आख्यातव्य Adj. *mitzutheilen, zu erzählen.*

आख्याति f. 1) *Mittheilung, Erzählung, Verbreitung einer Nachricht.* — 2) *Benennung, Name.*

आख्यातिक Adj. (f. ई) *verbal* Comm. zu Ǵaim. 2,1,4 und Njâjas. 2,2,60.

आख्यान n. 1) *das Mittheilen, Erzählen, Berichten* 160,17. 249,16. Kap. 1,107. In der Dramatik *das Mittheilen eines vorangegangenen Ereignisses.* — 2) *Erzählung, Legende.*

आख्यानक 1) n. *eine kleine Erzählung* Kâd. 12,24. — 2) f. ई *ein best. Metrum.*

आख्यानय्, °यति *mittheilen, berichten.*

आख्यापक (!) Adj. *verkündend.*

आख्यापन n. *Aufforderung zum Erzählen.*

आख्यायिका f. *eine kleine Erzählung.* Auch आख्यायिक (des Metrums wegen) MBh. 2,11,36.

आख्यायिन् Adj. *erzählend, berichtend.*

आख्येय Adj. *mitzutheilen, zu erzählen, — berichten, einzugestehen.*

आग = आगस् in अनाग.

आगण्ड° Adv. *bis zu den Wangen* Çâk. 145. Megh. 88.

आगत 1) m. *Ankömmling, Gast* Çat. Br. 3,4,1,3. — 2) n. *Eingetroffenes, Erfolgtes* Çat. Br. 2,3,1,24. 27.

आगतत्व n. 1) *das Gekommensein* Comm. zu Mṛkkh. 72,1. — 2) *das Herkommen, Herstammen.*

*आगतनन्दिन् (°नर्दिन् Kâç.), *आगतप्रहारिन्, *°मत्स्य (°मत्स्या Kâç.), *°योधिन्. *°रोहिन् und *°वञ्चिन् Adj. gaṇa युक्तारोह्यादि.

आगतागम Adj. *der sich die Kenntniss von Etwas* (Gen.) *erworben hat* MBh. 3,28,1.

आगति f. 1) *Ankunft, Wiederkunft.* — 2) *das Herkommen, Herstammen.* — 3) *Entstehung.* — 4) *das Hinzukommen, Sichhinzugesellen.*

आगन्तर् Nom. ag. als Fut. *wird kommen* Çat. Br. 1,8,1,4.

आगन्तव्य n. impers. *veniendum* 110,26. 153,13.

आगन्तु Adj. 1) *herankommend, herbeikommend;* m. *Ankömmling, Fremdling, Gast* Ragh. 5,62. — 2) *hinzukommend, sich anhängend, angehängt.* — 3) *zufällig.*

आगन्तुक Adj. 1) 2) 3) = आगन्तु 1) (als m.), 2) und 3). — 4) *verlaufen, verirrt* (Vieh); *eingeschlichen, nicht hingehörig* (Lesart).

आगन्तुज Adj. *zufällig entstanden.*

आगन्तोस् Gen. Inf. mit Ergänzung von ईश्वर: *er könnte wiederkommen* Çat. Br. 12,5,1,1.

आगम 1) Adj. (f. आ) *hinzukommend, hinzutretend* AV. 19,35,3. — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Ankunft.* — *b) Herkunft.* — *c) Eintreffen, Eintritt* (eines Zeitpunktes, Zustandes). — *d) Lauf* (eines Wassers), *Ausfluss.* — *e) Erwerb, Besitz.* — *f) das Lernen, Erlernen.* — *g) erlangte Kenntniss, Wissen, Kunde.* — *h) überlieferter Wortlaut, überlieferte Lehre, Ueberlieferung; Gesetzsammlung.* — *i) Hinzutritt, Zusatz.* — *k) Augment* (gramm.). — *l) eine best. rhetorische Figur.* — 3) n. *ein* Tantra.

आगमकल्पद्रुम m. Titel eines Werkes.

आगमकृसर m. Kṛsara *zum Willkommen* Kauç. 34.

आगमन n. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Ankommen, Ankunft; das Wiederkommen.* — 2) *das Eintreffen.* — 3) *Entstehung.* — 4) *Bestätigung* Sâh. D. 397.

आगमवत् Adj. 1) *sich fleischlich vermischend.* — 2) *mit einem Augment* (gramm.) *versehen.*

आगमशष्कुली f. Çashkulî *genanntes Backwerk zum Willkommen* Kauç. 23.

आगमशास्त्र n. *ergänzende Lehre,* Titel *eines Supplementes* zur Mâṇḍûkjopanishad von Gauḍapâda, Weber, Lit.[2] 178.

आगमश्रुति f. *Ueberlieferung.*

आगमसार m. oder n. und °सारोद्धार m. Titel eines Werkes.

आगमापायिन् Adj. *kommend und gehend.*

आगमिक Adj. *durch Ueberlieferung erlangt* Comm. zu Njâjas. 2,1,19.

आगमिन् Adj. *ein Augment* (gramm.) *erhaltend.*

आगमिष्ठ Adj. *gern kommend zu* (Acc.) TBr. 3,1,1,6.

आगर wohl = आगार.

आगरिन् m. *eine best. Mischlingskaste.*

*****आगवीन** Adj. *der so lange arbeitet, bis ihm die dafür versprochene Kuh übergeben wird.*

आगस् n. 1) *Aergerniss, Anstoss, zugefügtes Leid.* — 2) *Vergehen, Sünde.*

आगस्कारिन् Adj. *der sich gegen Jmd* (Gen.) *vergeht* oder *vergangen hat, Uebelthäter* MBh. 1,113,27.

आगस्कृत् Adj. dass. MBh. 1,113,25.

आगस्कृत Adj. dass. MBh. 3,207,1.

आगस्ती s. आगस्त्य.

*****आगस्तीय** 1) Adj. = अगस्तये हितम्. — 2) m. Pl. *die Nachkommen des* Agasti.

आगस्त्य 1) Adj. *a)* (f. आगस्ती) *den* Ṛshi Agasti *betreffend, ihm geweiht* u. s. w. — *b) von der Pflanze Agati grandiflora herrührend.* — 2) m. *a)* Patron. von अगस्ति. Pl. MBh. 3,26,8. *f. आगस्ती. — *b) *Agati grandiflora.*

आगा f. *Intonation, Sangweise, Melodie.*

आगातर् Nom. ag. *Ersinger.*

*****आगाध** Adj. = अगाध.

आगान n. *das Ersingen, Erlangen durch Singen.*

*****आगान्तु** m. = आगन्तु.

आगामिक Adj. (f. आ) *auf die Zukunft bezüglich.*

आगामिन् Adj. 1) *kommend, hinzukommend.* — 2) *künftig, bevorstehend* 110,24. — 3) *wandelbar, beweglich* (in der Auguralkunde).

आगामुक Adj. *kommend, zu kommen pflegend nach* (Acc.) Maitr. S. 3,1,5. 2,2. Chr. 238,28.

आगार n. *Gemach, Wohnung.*

आगारगोधिका f. *Hauseidechse.*

आगारधूम m. *eine best. Pflanze.*

आगावप m. Patron. auch im Pl.

आगावीय n. *das mit den Worten* आ गाव: (ṚV. 6,28) *beginnende Lied.*

आगुर् f. *zustimmender Ausruf,* Bez. *best. Formeln in priesterlichen Responsorien.*

आगुरण n. *das Aussprechen der* Âgur.

आगुरव Adj. (f. ई) *vom Aloeholz herrührend.*

आगूर्ण und **आगूर्त** (Comm.) n. = आगुरण.

आगूर्तिन् Adj. *der die* Âgur *vollbringt* Çat. Br. 11,2,4,10.

आगेय Adj. (*zart, leise*) *anzustimmen* Tâṇḍja-Br. 13,10,8.

आगोपाल Adj. *bis zu den Kuhhirten herabgehend* MBh. 2,13,18.

आगोमुच् Adj. *von Schuld befreiend* Maitr. S. 3,5,11.

आग्नापौष्ण Adj. *dem* Agni *und* Pûshan *gehörig.*

आग्नावैष्णव Adj. *dem* Agni *und* Vishṇu *gehörig.*

आग्निक 1) Adj. (f. ई) *zur Schichtung des Feuers —, zum Feueropfer gehörig* Âpast. Çr. 15,33. 16,8. — 2) m. N. pr. eines Geistes Pańkad.

*****आग्निदत्तेय** Adj. von अग्निदत्त.

*****आग्निपद** Adj. = अग्निपदे दीयते कार्यं वा.

आग्निपात्नीवती f. (sc. ऋच्) *der Vers* ṚV. 1,22,9 Çâṅkh. Br. 28,3.

आग्निपात्रमानी f. (sc. ऋच्) *der Vers* ṚV. 9,66,19 Tâṇḍja-Br. 16,5,9. 19.

आग्निमारुत 1) Adj. *dem* Agni *und den* Marut *gehörig.* — 2) *m. Patron. Agastja's. — 3) n. *Litanei an A. und die M.*

*****आग्निमारुति** m. Patron. Agastja's Trik. 1,1,89.

*****आग्निवारुण** Adj. (f. ई) *dem* Agni *und* Varuṇa *gehörig.*

आग्निवेशि m. Patron. von अग्निवेश.

आग्निवेशी s. आग्निवेश्य.

आग्निवेश्य 1) Adj. (f. °वेशी) *dem* Agniveça *gehörig.* — 2) m. Patron. von अग्निवेश.

आग्निवेश्यायन und °वेश्यायन 1) Adj. *von* Agniveçja *stammend.* — 2) m. Patron. eines Grammatikers TS. Prât. 14,32.

आग्निशर्मायण und *आग्निशर्मि m. Patron. von अग्निशर्मन्.

*आग्निशर्मीय Adj. von आग्निशर्मि.

आग्निष्टोमिक Adj. 1) *zum* Agnishṭoma *gehörig.* — 2) **mit dem A. vertraut.*

आग्निष्टोम्य n. Nom. abstr. von अग्निष्टोम 1) Lâṭj. 8,1,16.

आग्नीध्र 1) Adj. *vom Feueranzünder herrührend, ihm gehörig.* — 2) m. *a) Feueranzünder* (ein best. Priester). — *b) Feuer* (!) Bhâg. P. 5,1,25. — *c)* N. pr. eines Sohnes des Manu Svâjambhuva und des Prijavrata. — 3) *f. आग्नीध्रा ~~*die*~~ *Sorge um das heilige Feuer.* — 4) n. *a) der Platz des Feueranzünders, der Feueraltar sammt Umfassung.* आग्नीध्रगत Çat. Br. 12,6,1,16. आग्नीध्रवेला 9,2,3,15. — *b) das Geschäft des Feueranzünders.*

आग्नीध्रक m. N. pr. eines der 7 Ṛshi im 12ten Manvantara Bhâg. P. 8,13,29.

आग्नीध्रीय 1) Adj. *im* Âgnîdhra 4) *a) befindlich.* — 2) m. *a) das im Â. befindliche Feuer.* — *b) der Feuerheerd im Â.*

आग्नीध्य Adj. (f. आ) *dem* Âgnîdhra 2) *a) gehörig.*

आग्नेन्द्र Adj. (f. ई) *dem* Agni *und* Indra *geweiht.*

आग्नेय 1) Adj. (f. ई) *a) dem Feuer* oder *Feuergotte gehörig, — geweiht, zu ihm in Beziehung stehend* 106,3. 220,5. 27. — *b)* **der* Agnâjî *gehörig, — geweiht.* — *c) südöstlich.* — 2) m. *a)* Patron. α) Skanda's. — β) *Agastja's. — *b)* Pl. N. pr. eines Volkes. आग्नेय v. l. — 3) f. आग्नेयी *a) eine Tochter* Agni's und Gattin Ûru's Hariv. 73. VP. 1,13,6. — *b)* *Agni's *Gattin.* — *c) Südost.* — *d)* **der erste Tag einer Monatshälfte* Gal. — 4) n. *a)* **Blut.* — *b) geklärte Butter.* — *c)* **Gold.* — *d)* **die Stelle der Hand an der Wurzel des Mittel und Ringfingers* Gal. — *e) das Mondhaus* Kṛttikâ. — *f)* Name eines Sâman. — *g)* *N. pr. einer Gegend.

आग्नेयपावमानी f. = आग्निपावमानी Maitr. S. 1,5,6.

आग्नेयपुराण n. = अग्निपुराण.

आग्नेयास्त्र n. *ein best. Spruch.*

आग्नेयैन्द्र Adj. Agni *und* Indra *gehörig* Daiv. Br. 1.

आग्नेयैन्द्री f. (sc. ऋच्) *ein an* Agni *und* Indra *gerichteter Vers* Tâṇḍja-Br. 15,6,1. 3.

आग्न्याधेयिक Adj. (f. ई) *zum Anlegen des heiligen Feuers gehörig.*

आग्रथन n. *das Schürzen, Umbinden* (eines Gürtels) Ragh. 19,41.

आग्रन्थम् Absol. in पुनरा°.

*आग्रभोजनिक Adj. *dem man zuerst das Essen reicht.*

आग्रयण 1) m. *a) Erstling, eine* Soma-*Libation beim* Agnishṭoma. — *b) eine Form des* Agni. — 2) f. आग्रयणी *Erstlingsopfer.* — 3) n. *Erstlingsopfer von Früchten am Ende der Regenzeit* 85,21. Gaut. 8,19.

आग्रयणक n. = आग्रयण 3) Cit. im Comm. zu Kâtj. Çr. 347,4. Am Ende eines adj. Comp. Chr. 85,22.

आग्रयणपात्र n. *der zur Darbringung der* Âgrajana-*Libation bestimmte Becher.*

आग्रयणाग्र Adj. *mit der* Âgrajana-*Libation beginnend* Çat. Br. 4,5,9,2. 13.

आग्रयणेष्टि f. *Ernteopfer.*

आग्रह m. *das Sichklammern an Etwas, Bestehen —, Versessensein auf, Hartnäckigkeit, Grille.* Abl. und Instr. *mit Beharrlichkeit, — Hartnäckigkeit, auf Etwas bestehend.* Nach den Lexicographen 1) = ग्रह oder ग्रहण. — 2) = आक्रम oder आक्रमण. — 3) = आसङ्ग, सक्ति (शक्ति fehlerhaft) oder आसक्ति (आशक्ति fehlerhaft). — 4) = अनुग्रह oder स्नेह.

आग्रहायण 1) *m. = अग्रहायण. — 2) f. ई *a) der Vollmondstag im Monat* Mârgaçîrsha 231, 24. *Am Ende eines adv. Comp. °णि oder °णम्. — *b) ein best.* Pâkajagńa Gaut. 8,18. — *c)* **das Sternbild* Mṛgaçiras.

*आग्रहायणक Adj. *am Vollmondstage im Monat* Mârgaçîrsha *zu bezahlen.*

*आग्रहायणिक Adj. *zum Vollmondstage im Monat* Mârgaçîrsha *in Beziehung stehend, an diesem Tage zu bezahlen.*

*आग्रहारिक Adj. von अग्रहार.

1. आग्रायण m. Patron. verschiedener Männer.

2. आग्रायण n. im Kâṭh. = आग्रयण n.

आग्रावसत्रीय (?) Adj. Ind. St. 3,259.

आग्रेय m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 3,254, 20. आग्नेय v. l.

आग्ला f. (?) Gop. Br. 1,2,21.

*आघट्टक m. *Desmochaeta atropurpurea DC.*

आघतन (!) n. = आघातन *Schlachthaus.*

आघमर्षण n. Patron. von अघमर्षण.

*आघर्षण 1) n. *das Reiben.* — 2) f. ई *Reiber, Bürste.*

आघाट m. 1) *Cymbel, Klapper.* — 2) *Grenze.* — 3) **Achyranthes aspera.* — 4) = आघात am Ende einiger Comp.

आघाटि m. oder f. = आघाट 1).

आघात m. 1) am Ende eines Comp. *Schläger.* — 2) *Anschlag, Schlag mit* oder *auf* (im Comp. vorangehend). — 3) *Tödtung.* — 4) *Verhaltung* (von Harn u. s. w.). — 5) **Trübsal, Leiden.* — 6) *Richtplatz, Schlachthaus.*

आघातकाल m. *kritische —, gefährliche Zeit* Karaka 2,7.

आघातन und आघातस्थान n. *Schlachthaus, Schlachtstätte.*

आघार m. 1) *Sprengung von Fett in das Opferfeuer.* — 2) **geklärte Butter.* — 3) * = आघाट *Grenze* Gal.

आघूर्ण Adj. *wankend, schwankend.*

आघृणि Adj. *glühend, gluthstrahlend.*

आघृणीवसु Adj. *gluthreich* ṚV.

आघोष m. 1) *Anruf* Nir. 5,11. — 2) *das Posaunen, Prahlen.*

आघोषणा f. *öffentliches Ausrufen, — Bekanntmachen.*

आघ्राण 1) n. *a) das Riechen* (trans.) Gaut. 23,6. — *b)* **das Sattsein.* — 2) *Adj. *satt.*

आघ्रात n. *eine der zehn Weisen, auf welche eine Eklipse* (angeblich) *erfolgt.*

आघ्रेय Adj. *zu riechen.*

आङ् gramm. Bez. von 1. आ.

*आङ्कुशायन Adj. von अङ्कुश.

आकृति m. N. pr. eines Mannes. आकृति v. l.

1. आङ्ग m. *ein Fürst der* Aṅga, f. ई *eine Prinzessin der* A.

2. आङ्ग 1) *das Thema* (gramm.) *betreffend.* — 2) *n. *ein zarter Körper.*

*आङ्गक Adj. *die* Aṅga *betreffend* u. s. w.

आङ्गदी f. *die Residenz* Aṅgada's.

आङ्गरिष्ठ m. N. pr. eines Mannes.

*आङ्गविद्य Adj. *mit der Chiromantie vertraut.*

*आङ्गार n. *Kohlenhaufen.*

आङ्गारक m. Patron. von अङ्गारक.

आङ्गारिक m. *Kohlenbrenner, Köhler* Spr. 4843.

आङ्गि m. Patron. des Havirdhâna.

आङ्गिक 1) Adj. *mit dem Körper —, mit den Gliedern bewerkstelligt.* — 2) *m. *Trommelschläger.*

आङ्गिरस 1) Adj. (f. ई) *von* oder *von den* Aṅgiras *stammend, ihnen gehörig, sie betreffend.* — 2) m. *a)* Patron. verschiedener Männer, insbes. Bṛhaspati's. f. ई. — *b) der Planet Jupiter.*

आङ्गिरसेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आङ्गीरस Adj. (f. ई) und Patron. = आङ्गिरस.

आङ्गुलिक Adj. (f. ई) von अङ्गुलि *Finger.*

आङ्गूषं m. n. *lauter Preis, Loblied.*

(आङ्गूष्य) आङ्गूषिंष Adj. *lautpreisend, schallend.*

आङ्गेय m. *ein Fürst der* Aṅga, f. ई *eine Prinzessin der A.*

*आङ्ग्र Adj. von 2. oder 3. अङ्ग.

आच् Bez. *des Suffixes* आ *in Adverbien wie* दक्षिणा u. s. w. 231,26.

आच m. N. pr. eines Mannes.

आचर्क्ति Adj. *Etwas* (Acc.) *in Etwas* (Acc.) *verwandelnd.*

*आचतुस् Adj. Uǵǵval.

आचञ्चल Adj. *sich langsam hinundher bewegend, flatternd* Prasannar. 95,8.

आचतुरम् Adj. *bis zum vierten Gliede* Maitr. S. 1,7,3.

*आचतुर्य n. Nom. abstr. von अचतुर.

आचन्द्रतारकम् Adv. *bis auf Mond und Sterne.*

आचपराच Adj. (f. आ) *hin- und zurückgehend* Tâṇḍja-Br. 2,2,3.

आचमन n. 1) *das Einschlürfen von Wasser, Ausspülen des Mundes* Âpast. — 2) *Wasser zum Einschlürfen* oder *zum Ausspülen des Mundes.* Auch f. ई.

*आचमनक n. = आचामनक.

आचमनीय 1) m. *ein Gefäss zum Ausspülen des Mundes.* — 2) n. *Wasser zum Ausspülen des Mundes.*

*आचमनीयक n. = आचमनीय 2).

आचय m. *Ansammlung, Fülle.*

*आचयक Adj. = आचये कुशलः.

आचर in दुराचर.

आचरण n. 1) *Herfahrt, Ankunft.* — 2) *das Thun, Verrichten, Bewerkstelligen* Kâd. 263,13. — 3) *Wandel, Benehmen.* — 4) *Wagen, Karren.* Nach dem Comm. m.

आचरणीय Adj. *zu thun* Spr. 6922.

आचरित n. 1) *das Herbeikommen, Herbeikunft* Pâr. Gṛhj. 2,11,6. — 2) *Herkommen, Brauch.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. Pâr. Gṛhj. 11,17,18. — 3) *Betragen, Benehmen.* — 4) *der herkömmliche Weg* (zur Eintreibung einer Schuld). Dieser besteht darin, dass man die Frau, den Sohn und das Vieh des Schuldners fortnimmt und sein Haus belagert. Vgl. Jolly, Schuld. 316.

आचरितव्य 1) Adj. *zu thun.* — 2) n. impers. *nach hergebrachter Sitte zu verfahren.*

*आचर्य Adj. 1) *adeundus.* — 2) *zu thun.*

आचान्ति f. *das Einschlürfen* Bâlar. 143,5.

आचान्तोदक Adj. *der Wasser eingeschlürft hat* Gobh. 1,1,2.

आचाम m. 1) *das Einschlürfen von Wasser, Ausspülung des Mundes.* — 2) *das Wasser —, der Schaum von gekochtem Reise* u. s. w. Kâtj. Çr. 19,1,20.

*आचामक Adj. P. 7,3,34, Sch.

*आचामनक m. *Spucknapf.*

*आचाम्य n. = आचमन 1).

आचार 1) m. (am Ende eines adj. Comp. f. आ) *a) Wandel, Benehmen, Betragen.* — *b) guter Wandel, gutes Betragen.* — *c) Herkommen, Brauch, hergebrachte Sitte, Observanz.* Am Anf. eines Comp. vor einem Subst. *wie der Gebrauch es verlangt, herkömmlich.* — *d) bestimmte Verhaltungsweise, Diät.* — *e) Richtschnur* MBh. 3,3,36. = अन्तर्यामिन् Nilak. — *f)* bei den Buddh. *die Erklärung, dass man mit dem vom Lehrer Gesagten einverstanden sei.* — 2) *f. ई *Hingtscha repens Roxb.*

आचारचक्रिन् m. Pl. *eine best.* Vishṇu'*itische Secte.*

आचारचन्द्रिका f., °चिन्तामणि m., °तन्त्र n. (buddh.), °दीप m., °दीपिका f. und °प्रदीप m. Titel von Werken.

आचारभेद m. *Verletzung der hergebrachten Sitte* P. 8,1,60, Sch.

आचारमय Adj. *voller Observanz, ganz in Etiquette aufgehend* Kâd. 100,22.

आचारमयूख m., °माधव, °माधवीय und °रत्न n. Titel von Werken.

आचारवत् Adj. *von gutem Betragen, tugendhaft.*

आचारविवेक m. Titel eines Werkes.

*आचारवेदी f. Bein. Ârjâvarta's.

आचारव्यपेत Adj. *vom Herkommen abweichend* Jâǵn. 2,5.

आचारसंग्रह m. Titel eines Werkes.

आचाराङ्ग n. Titel eines heiligen Buches der Ǵaina.

*आचारातिक्रम m. = क्रिया Halâj.

आचारादर्श m. Titel eines Werkes.

आचारापेत Adj. = आचारव्यपेत 211,29.

आचारार्क m. Titel eines Werkes.

आचारिक n. *bestimmte Verhaltungsweise, Diät.*

आचारोल्लास m. Titel des 1ten Theils des Paraçurâmaprakâça.

आचार्य 1) m. *a) Lehrer,* insbes. *ein Brahman, der seinen Schüler mit der heiligen Schnur umgürtet und ihn in die heiligen Schriften einführt.* आचार्यज्ञायौ Çat. Br. 11,3,3,7. आचार्यान्तेवासिनौ 10,1,4.10. आचार्यकुल n., °दार m., °पुत्र m. Âpast. °शुश्रूषा Saṁhitopan. 36,5. — *b)* Bein. Droṇa's, des Lehrers der Pâṇḍava. — 2) *f. आचार्या *Lehrerin.*

आचार्यक n. *Lehreramt, Lehrmeisterschaft* Mâlatîm. 49,3. Bâlar. 42,17. 111,23.

आचार्यकल्प m. *die Vorschriften der Lehrer* AV. Prâjaçk. 6,8.

आचार्यकारिका f. Bez. *einer best.* Kârikâ.

आचार्यकोश m. Titel eines *Wörterbuchs.*

आचार्यचरितचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

आचार्यचूडामणि m. Titel eines Werkes.

आचार्यता f. und °र्यत्व n. *Lehreramt, Lehrerberuf.*

आचार्यदेशीय Adj. *an einen Meister anstreifend, dem M. nahe kommend,* Bez. Patańgali's bei Kaij.; vgl. Ind. St. 13,316. fg.

*आचार्यभोगीन Adj. *zum Wohl des Lehrers gereichend.* भोगशब्दः शरीरवाची Kâç.

आचार्यमतरहस्य n. Titel eines Werkes.

आचार्यवचस् n. *das Wort des Lehrers* Çat. Br. 11,3,3,6.

आचार्यवत् Adj. *einen Lehrer habend* 283,23.

आचार्यसव m. *ein best.* Ekâha.

आचार्याधीन Adj. *vom Lehrer abhängig.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Gaut. 3,5.

*आचार्यानी f. *die Frau eines Lehrers.*

आचिख्यासा f. *die Absicht, Etwas auszudrücken.*

आचिख्यासु Adj. *auszudrücken beabsichtigend* 249,7.

आचिख्यासोपमा f. *ein Gleichniss, bei dem man es im Ungewissen lässt, ob man bei der Vergleichung zweier Dinge ihre guten oder ihre schlechten Eigenschaften meint,* 249,8.

आचित् f. *das Merken auf* (Gen.).

आचित n. *Wagenlast* (*ein Gewicht von 20* Tulâ).

*आचितिक (f. ई) und *आचितीन (f. आ) Adj. *eine Wagenlast bildend.*

आचिदोह (आचिद्दोह Ind.) n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

आचूषण n. *das Saugen, Aussaugen;* auch vom *Saugen der Schröpfköpfe* u. s. w.

आचेश्वर m. N. pr. eines von Âka erbauten Heiligthums.

आचोपच Adj. *schwankend.*

आच्छद् f. *Hülle.*

आच्छद्विधान n. *Schutzvorrichtung, Bedeckungsmittel.*

आच्छाद m. *Gewand, Kleidung.*

आच्छादक Adj. *verhüllend, verbergend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. 259,12.

आच्छादन n. 1) *das Verdecken, Verhüllen, Verbergen* Gaut. 3,18. — 2) *Bekleidung, Kleidung* Âpast. — 3) *Betttuch.* — 4) **First, Söller.*

*आच्छादनफल m. *die Baumwollenstaude* Nigh. Pr.

आच्छादनवस्त्र n. *Untergewand* Pańkat. 226,17.

°आच्छादिन् Adj. *verdeckend, verhüllend.*

आच्छुक m. = आलिक *Morinda tinctoria.*

आच्छुरित *n. 1) *eine mit den Nägeln bewirkte Musik.* — 2) *Hohngelächter.*

*आच्छुरितक n. 1) *eine best. Verletzung durch Fingernägel.* — 2) *Hohngelächter.*

आच्छेत्तर् Nom. ag. *Abschneider.*

*आच्छोट m. (Gal.) und *आच्छोदन n. *Jagd.*

आच्यादोह् n. v. l. für आस्यादोह् Ârsh. Br. Tâṇḍja-Br. 21,2,5. °त्व n. Nom. abstr. ebend.

*आच्युतत्ति m. Pl. und *°त्तीय m. v. l. für आच्युदत्ति.

*आच्युतिक Adj. (f. ई) von अच्युत N. pr.

*आच्युदत्ति m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes. Davon *°दत्तीय m. *ein Fürst desselben.*

आज 1) Adj. *von der Ziege herrührend, caprinus.* — 2) m. a) **Geier.* — b) Patron. Auch im Pl. — 3) f. आजा ein zur Erklärung von अजा *Ziege* erfundenes und diesem gleich gesetztes Wort Çat. Br. 3,3,3,9. — 4) n. a) *das unter* Aǵa Ekapad *stehende Mondhaus* Pûrvabhâdrapadâ 220,1. — b) **ein mit einem Ziegenfell geschlossener Korb* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,55,18.

*आजक n. *Ziegenheerde.*

*आजकरोण Adj. P. 4,2,78, Sch.

*आजकार m. Çiva's *Stier.*

*आजक्रन्दक Adj. von अजक्रन्द Kâç. zu P. 4,2,125.

*आजक्रन्दि m. Patron.

आजगर Adj. (f. ई) *einer Boa gehörig, ihr eigen, sie betreffend, wie sie verfahrend.*

आजगव n. Çiva's *Bogen.*

आजगाव oder अज° m. N. pr. eines Schlangendämons Tâṇḍja-Br. 25,15,3.

*आजधेनवि m. Patron.

आजनन n. *Geburt, Ursprung.*

आजनि f. *Treibstock.*

आजन्म Adv. *von der Geburt an* Ragh. 1,5. Kathâs. 2,29. Spr. 7725. °वैखानस Bâlar. 32,20. °सात्म्य n. *Zuträglichkeit durch's ganze Leben* Vâgbh. 1,10,7.

*आजन्मसुरभिपत्त्र m. *eine Art Ocimum.*

*आजपथिक Adj. von अजपथ.

आजपाद n. *das Mondhaus* Pûrvabhâdrapadâ Ind. St. 14,320.

*आजबन्धवि m. Patron. von अजबन्धु Kâç. zu P. 4,1,96.

आजमायव n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

*आजमार्य m. Patron. von अजमार.

आजमीढ oder °मीळ्ह m. Patron. von अजमीढ.

*आजमीढक Adj. von अजमीढ.

*आजमीढि m. Patron. von अजमीढ Mahâbh. 4,60,b.

*आजयन n. Nom. act. zur Erklärung von आजि.

आजरसम् Adv. und °साय Dat. *bis zum hohen Alter.*

आजर्जरित Adj. *etwas zerschlagen, — zerfetzt* Kâd. II, 74,22.

*आजवन n. Nom. act. zur Erklärung von आजि.

*आजवस्तेय m. Patron. von अजवस्ति.

*आजवाह und *°क Adj. von अजवाह.

आजस्रिक Adj. *beständig —, täglich geschehend.*

आजातशत्रव m. Patron. von अजातशत्रु.

आजाति f. *Geburt.*

*आजाद्य m. *zum Stamm der* Aǵâda *gehörig.*

आजान 1) n. a) *Geburt, Abkunft.* — b) *Geburtsort.* — 2) *m. *Götterwelt* Çaṁk. zu Taitt. Up. 2,8. — — 3) f. आ *Ort der Empfängniss* Ait. Âr. 103,1.

आजानज Adj. *schon von Geburt Etwas seiend.*

आजानदेव m. *ein Gott von Geburt.*

आजानि f. 1) *Geburt, Abkunft.* — 2) *edle Abkunft.*

*आजानिक्य n. *Unbeweibtheit.*

आजानुबाहु Adj. *dessen Arme bis an die Kniee reichen* R. 1,1,12.

आजानुलम्बिन् Adj. *bis an die Kniee reichend* Kâd. 33,8.

आजानुसम Adj. *kniehoch* Suçr. 2,215,19.

आजानेय 1) Adj. (f. ई) *von edler Abkunft.* Am Ende eines Comp. (buddh.) *von der und der Abkunft, — Art.* — 2) m. *ein edles Pferd* MBh. 3,270,10.

आजानेय्य Adj. dass.

*आजायन m. Patron. von अज.

आजाविक Adj. *aus Ziegen- und Schaffellen* oder *-Haaren gemacht.*

आजि m. f. 1) *Wettlauf, Wettkampf, Kampf* überh. Acc. mit अज्, इ, धाव् und सर् *einen Wettlauf anstellen.* आजौ *im Kampfe,* आजिमध्ये *mitten im Kampfe* MBh. 5,182,12. — 2) *Rennbahn.* — 3) *= क्षणा. — 4) *= आक्षेप.

आजिकृत् Adj. *einen Wettkampf anstellend.*

आजिग n. Name eines Sâman Tâṇḍja-Br. 15, 9,6. Lâṭj. 1,6,46.

आजिगमिषु Adj. in अनाजि°.

आजिघृक्षु Adj. *anzupacken beabsichtigend* Kâd. 70,6.

आजिजित्या f. *Sieg im Wettlauf* Tâṇḍja-Br. 14, 3,11. 15,9,6.

आजिज्ञासेन्या f. Pl. *ein best. kurzer Abschnitt der* Kuntâpa-*Lieder.*

आजितुर् Adj. *in Kämpfen siegend.*

*आजिनीय Adj. von अजिन.

आजिपति m. *Herr des Kampfes* Vâlakh. 5,14.

आजिपथ m. *Kampfweg,* so v. a. *der Weg, auf dem Räuber sich zurückziehen,* Âpast. 1,24,21.

आजिमुख n. *Vordertreffen* 321,8.

*आजिरि von अजिर.

*आजिरेय m. Patron. von अजिर.

आजिशिरस् n. *Vordertreffen* MBh. 3,289,15.

आजिसृत् Adj. *einen Wettlauf anstellend.*

आजिहीन m. N. pr. eines Mannes, Pl. *seine Nachkommen.*

आजिहीर्षु Adj. *Etwas* (Acc.) *herbeizubringen beabsichtigend.*

आजिह्मित Adj. *etwas seitwärts gezogen.* °लोचनम् Adv. Kâd. 73,21.

*आजीकूल N. pr. einer Gegend. Davon *°क Adj. आञ्जी° v. l.

आजीगर्त n. Name eines Sâman.

आजीगर्ति m. Patron. von अजीगर्त.

आजीव m. 1) *Lebensunterhalt.* — 2) **ein buddh.* oder Gaina- *Bettler.*

आजीवक 1) m. = आजीव 2). — 2) *°विका f. *Lebensunterhalt* Gal.

आजीवन n. *Lebensunterhalt.*

आजीवनिक्र Adj. *einen Lebensunterhalt suchend* Kâd. II, 103,16.

आजीवम् Adv. *lebenslang.*

आजीविक m. = आजीविन् Varâh. Bṛh. 15,1.

आजीवितान्तम् Adv. *lebenslang* 179,11.

आजीविन् m. *eine best. Art Bettler.*

आजीव्य 1) Adj. *zum Lebensunterhalt geeignet, einen L. gewährend.* — 2) n. *Lebensmittel* MBh. 3, 92,11 (= भृत्यादय: Nilak.).

*आजुर् f. = विष्टि.

आजेय m. Patron. des Nandivardhana.

आज्ञप्ति f. *Anordnung, Befehl.*

आज्ञा f. 1) dass. — 2) *Autorität, unbeschränkte Gewalt* Bâlar. 17,19. 23,16. — 3) Bez. *des 10ten astrol. Hauses* Varâh. Bṛh. 9,1.

आज्ञाकर 1) m. *Diener.* Davon Nom. abstr. °त्व n. — 2) f. ई *Dienerin.*

आज्ञाख्य n. *ein best. mystischer Kreis am Körper.*

आज्ञाचक्र n. = आज्ञाख्य.

आज्ञातकौण्डिन्य m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

आज्ञातर् Nom. ag. *Bestimmer, Anordner.*

आज्ञादान n. *das Ertheilen eines Befehls* Râǵat. 5,3.

आज्ञान n. *das Erkennen, Verstehen.*

आज्ञानकौण्डिन्य m. v. l. für आज्ञात°.

आज्ञापक Adj. (f. °पिका) *anweisend.*

*आज्ञापत्त्र n. *ein geschriebener Befehl.*

आज्ञापरिग्रह m. *das Empfangen eines Befehls* Râǵat. 5,3.

आज्ञापालन n. *das Befolgen der Befehle* VP. 1,13,24.

आज्ञाप्य Adj. *zu Jmds* (Gen.) *Befehlen bereit.*

आज्ञाभङ्ग m. *Verletzung —, Nichtausführung eines Befehls* Spr. 878. °कर Adj. *einen Befehl nicht ausführend* 877. °कारिन् Adj. dass. Chr. 101,19.

आज्ञायिन् Adj. *erkennend*, in मनसाज्ञायिन्.

आज्ञासंपादिन् Adj. *Befehle ausführend, gehorsam.*

1. आज्य und आजिय n. 1) *Opferschmalz; am Feuer zerlassene und gereinigte Butter, welche in die Flamme gegossen oder zum Schmälzen und Salben verwendet wird.* — 2) *Oel, Milch und andere Stoffe, wenn sie statt des eigentlichen Opferschmalzes verwendet werden.* — 3) *ein best.* Çastra *bei der Frühspende und zwar je eines für den* Hotar *und seine drei Gehülfen.* — 4) *das in diesem* Çastra *enthaltene* Sûkta. — 5) *ein mit diesem* Çastra *verbundenes* Stotra.

2. *आज्य m. Patron. von अज.

आज्यग्रह् m. *ein Becher Opferschmalz.*

आज्यदोह् n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br. Comm. zu Tâṇḍja-Br. 21,2,5. °त्व n. Nom. abstr. ebend.

आज्यधानी f. *Opferschmalzbehälter.*

आज्यन्त m. *Ziel eines Wettlaufs.*

आज्यप 1) Adj. *Opferschmalz trinkend.* — 2) m. Pl. Bez. *bestimmter Manen.*

1. आज्यभाग m. *Theil (Portion) des Opferschmalzes.* Gewöhnlich Du. von *den zwei Theilen für* Agni *und* Soma Lâṭj. 5,2,4.

2. आज्यभाग Adj. (f. आ) *das Opferschmalz als Antheil habend.*

*आज्यभुज् m. Bein. Agni's.

आज्यलिप्त Adj. *mit Opferschmalz bestrichen* Çat. Br. 1,3,1,24. 9,3,2,14.

आज्यलेप m. *Salbe von Opferschmalz.*

*आज्यवारि m. *das Meer mit Opferschmalz statt Wasser.*

आज्यविलापनी f. *Schmalzpfanne* Çat. Br. 3,5,2,13. 5,2,1,1.

आज्यस्थाली f. *Schmalztopf* Cit. im Comm. zu Gobh. 1,7,24.

आज्यहविस् Adj. *Schmalzspende habend* Çat. Br. 3,4,4,6. Ait. Br. 1,25.

आज्यहोम m. *Schmalzopfer* Gaut. 23,20. 27,5.

आज्यादोह् n. = आज्यदोह् Ârsh. Br.

आज्याहुति f. *Schmalzspende* Gaut. 25,3. 26,14.

आञ्छ्, आञ्छति *ziehen, zerren.*

आञ्छन n. *das Ziehen, Zerren* Bâlar. 205,6.

1. आञ्जन 1) n. a) *Salbe*, insbes. *Augensalbe.* — b) *Fett* überh. — 2) f. आञ्जनी *eine Schachtel mit Augensalbe.*

2. आञ्जन Adj. *die Farbe von Augensalbe habend.*

आञ्जनगन्धि Adj. (f. ebenso) *nach Salbe riechend* 20,9.

आञ्जनगिरि m. N. pr. eines *Berges* Kâth. 23,1. Vgl. अञ्जन°.

आञ्जनाभ्यञ्जन 1) n. Du. *Augen- und Fusssalbe.* — 2) f. आ Pl. *ein best. 49 tägiges* Sattra.

आञ्जनाभ्यञ्जनीय n. Sg. und °या f. Pl. (Âçv. Çr. 11,6,5) = आञ्जनाभ्यञ्जना.

*आञ्जनिक्य n. Nom. abstr. von अञ्जनिक.

आञ्जनीकारी f. *Salberin* oder *Salbenbereiterin.*

आञ्जनेय m. 1) *Metron. Hanumant's. — 2) N. pr. eines Autors.

आञ्जन्य Adj. *für welchen Augensalbe gehört.*

*आञ्जलिक्य n. Nom. abstr. von अञ्जलिक.

आञ्जस Adj. (f. ई) *unmittelbar, direct* Çaṅk. zu Bâdar. 4,3,8.

आञ्जस्य n. Abl. und Instr. *unmittelbar, ohne Weiteres.*

आञ्जिक m. N. pr. eines Dânava.

आञ्जिग m. Patron. des Svapas oder N. pr. eines Dânava Ârsh. Br.

*आञ्जिनेय m. *eine Eidechsenart.*

*आञ्जीकूल N. pr. einer Gegend. Davon Adj. *°क Kâç. zu P. 4,2,127. आञ्जी° v. l.

आट् onomatop. vom Quaken der Frösche.

आट 1) am Ende einiger Compp. Nom. ag. oder act. von अट्. Auch आटक (f. °टिका). — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons Tâṇḍja-Br. 25,15,3.

*आटरु, *आटरूष und *°क m. = अटरूष *eine best. Pflanze* Gal.

आटविक 1) Adj. *zu einem Walde in Beziehung stehend.* सैन्य n. *ein aus Waldbewohnern bestehendes Heer* Spr. 3712. — 2) m. a) *Waldbewohner* Mâlav. 69,1. — b) *Förster.*

आटविन् m. N. pr. eines Lehrers.

आटवी f. N. pr. einer Stadt.

आटव्य m. N. pr. v. l. für आटविन्.

आटि f. *Turdus Ginginianus* Pâr. Gṛhj. 1,19,11. *°शाला f. gaṇa छात्र्यादि.

आटिकी f. N. pr. einer Frau. Nach Çaṅk. Adj. f. *noch nicht mannbar* (zu lesen अनुपजातपयोधरादिस्त्रीव्यञ्जना). Nach einer anderen Erklärung f. von आटिक *sich umhertreibend* Ind. St. 1,255.

आटिक्य (?) Adj. *auf der Wanderung begriffen.*

*आटीकन n. *das Springen der Kälber.*

*आटीकार m. *Stier.*

आटीमुख n. *ein best. beim Aderlassen gebrauchtes Instrument.*

*आटीमेद m. *ein best. Vogel* Gal.

आटोप m. 1) *Aufbauschung, Anschwellung.* — 2) *Fülle, Menge, Uebermaass.* — 3) *Aufgeblasenheit des Leibes, Flatulenz.* — 4) *Stolz.*

*आट्टस्थलीक Adj. von अट्टस्थली.

आट्णार 1) m. Patron. von अट्णार. — 2) *Adj. *wanderlustig.*

आठक m. = आढक 1).

आडम्पर R. 5,13,51 fehlerhaft für आडम्बर (so ed. Bomb.).

आडम्बर m. 1) *eine Art Trommel* R. ed. Bomb. 5,10,45. — 2) *Lärm, Getöse* Spr. 3785. — 3) *lärmvolles Benehmen, das Posaunen, vieles Reden, Wortschwall.* — 4) **Trompetenstoss.* — 5) *Elephantengebrüll* Kâd. 128,16. — 6) Am Ende eines Comp. *Riesenmässigkeit, das Non plus ultra* —, *die Krone von* Uttarar. 36,12. Kathâs. 26,89. Bâlar. 271,6. 307,21. Prasannar. 23,7. 145,22. — 7) **Freude.* — 8) **die Augenwimpern.* — 9) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

आडम्बरवन्त् Adj. *viel Lärm machend* Spr. 3771.

आडम्बराघात m. *Trommelschläger.*

*आडारक m. N. pr. eines Mannes. अपडारक v. l.

आडि f. 1) *ein best. Wasservogel*, = आति. — 2) **ein best. Fisch.*

आडिबक und आडी° Adj. *zwischen den Vögeln* Âḍi und Baka (d. i. *zwischen* Vasishṭha *und* Viçvâmitra) *vor sich gegangen* (Kampf).

आडीविन् m. N. pr. einer Krähe Kathâs. 62,8.

*आढु in *आढ्याढु Adj. *Reiche beneidend.*

*आडू *Floss, Boot.*

आढक 1) m. n. (adj. Comp. f. ई) *ein best. Hohlmaass*, = 4 Prastha. — 2) f. ई a) *Cajanus indicus Spreng.* — b) * *alaunhaltiger Thon* und *Alaun* Nigh. Pr.

*आढकजम्बुक P. 4,2,120, Sch.

*आढकिक (f. ई) und *आढकीन (f. आ) Adj. *einen* Âḍhaka *enthaltend* u. s. w.

*आढकीफल m. *Rohr* Gal.

*आढोलक n. = आटोलक.

आढ्य (aus आर्ध्य) 1) Adj. (f. आ) a) *wohlhabend, begütert, reich*; Subst. *ein Reicher.* — b) mit Instr. oder am Ende eines Comp. *reich an, strotzend von, reichlich versehen* —, *vermischt* —, *getränkt mit.* — c) *vermehrt um* (Instr.) Golâdhj. 7,22. — 2) *f. आ *die Erde* Gal. Vgl. आढ्या.

*आढ्यक n. *das Reichsein.*

*आढ्यकुलीन Adj. *aus einem reichen Geschlecht.*

*आढ्यंकरण Adj. (f. ई) *reich machend.*

आढ्यता f. *das Reichsein.*

*आढ्यपदि Adv. gaṇa द्विपद्यादि.

*आढ्यपूर्व Adj. *ehemals reich gewesen* Pat. zu Vârtt. 1 zu P. 1,1,29.

*आढ्यंभविष्णु und *°भावुक Adj. *reich werdend.*

आढ्यरोग m. *Rheumatismus, Gicht.*

आढ्यरोगिन् Adj. *rheumatisch, gichtisch* Ḱaraka 1,14. Suçr. 2,207,4.

आढ्यवात m. *rheumatische Lähmung der Lenden.*

आणक Adj. = अणक *fein, klein, winzig* Spr. 119.

आणव 1) Adj. *a) fein. — b) *mit Panicum miliaceum bestanden* Gal. — 2) *n. *Feinheit, Dünnheit.*

*आणवय्, °यति Denom.

*आणवीन Adj. = आणव 1) *b).*

आणि m. und *f. 1) *der in der Nabe laufende Zapfen einer Achse.* — 2) **Achsennagel, Lünse.* — 3) *der unmittelbar über dem Knie liegende Theil des Beines.* — 4) **Hausecke.* — 5) **Grenze.* — 6) **Kampf.*

*आणीविय m. Patron. von अणीव.

आण्ड 1) n. *Ei.* — 2) m. Du. *die Hoden.* — 3) f. ई *Hode.*

आण्डकपाल n. *Eierschale.*

आण्डकोश m. *Ei.*

आण्डज 1) Adj. *aus einem Ei geboren.* — 2) m. *Vogel* Ind. St. 14,2.

*आण्डवत् Adj. *mit Eiern* oder *Hoden versehen.*

आण्डाद m. *Eierfresser* (ein Dämon).

*आण्डायन Adj. von अण्ड.

आण्डीक Adj. *Eier —, eiartige Früchte tragend.*

*आण्डीर Adj. = अण्डीर.

*आण्डीवत oder *°वत् gaṇa कर्णादि. Davon *°वतायनि.

आत् Adv. 1) *darauf, dann, da;* insbes. im Nachsatz nach यद्, यदा, यदि. — 2) *dann, ferner, auch, und.* — 3) nach einem Fragewort *dann, doch.*

आत s. आता.

आतक m. N. pr. eines Schlangendämons. Vgl. आट.

आतङ्क m. (adj. Comp. f. आ) 1) *körperliches Leiden.* — 2) **Fieber.* — 3) *Leiden der Seele, Unruhe, Angst, Furcht* 299,23. 310,18. — 4) **der Laut einer Trommel.*

*आतङ्कक m. *Fieber* Gal.

आतङ्कदर्पण m. Titel eines Werkes.

आतङ्कप्रतिमा f. *bildliche Darstellung einer Krankheit.*

आतञ्च in घृतातञ्च.

आतञ्चन n. *Lab.* Nach den Lexicographen = प्रतिवाप (प्रती°), आप्यायन (प्रापण) und जवन (पवन).

आतत Partic. von तन् mit आ.

आततायिन् Adj. 1) *einen gespannten Bogen habend.* — 2) *mit bewaffneter Hand Jmdes Leben* oder *Gut bedrohend, nach Jmdes Leben* oder *Gut trachtend.*

आतताविन् Adj. = आततायिन् 1) TS. 4,5,2,1.

आततीकरण n. *das Spannen* (einer Bogensehne).

आतनि Adj. *durchdringend.*

आतप् s. आतपस्.

आतप 1) Adj. *Weh verursachend.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *Gluth, Hitze* 185,11.23. *Sonnenhitze, — schein.*

आतपति Loc. Partic. *im Sonnenschein.*

आतपत्र n. (adj. Comp. f. आ) *Sonnenschirm.*

*आतपत्रक n. dass.

*आतपत्रपत्रा f. *eine best. Pflanze* Gal.

आतपत्राय् *einen Sonnenschirm darstellen.* °यित Partic. *e. S. darstellend.*

आतपन Adj. *erhitzend* (Çiva).

आतपवत् Adj. 1) *von der Sonne beschienen.* — 2) m. *der 24te* Muhûrta Ind. St. 10,296.

आतपवर्ष्य Adj. (f. आ) *von einem Sonnenregen herrührend* Kâtj. Çr. 15,4,35.

आतपवारण n. *Sonnenschirm.*

आतपस् Abl. Inf. (abhängig von वर् *wehren*) *zu brennen, — versengen* ṚV. 5,73,5. 8,62,8.

आतपात्यय m. *Schwund der Tageshitze, abendliche Kühle* Ragh. 1,52.

आतपापाय m. *Ablauf der heissen Jahreszeit, Beginn der Regenzeit* R. 2,93,9. 6,15,24. 79,56.

आतपाय्, °यते *zur Sonnenhitze werden* Kâd. 248,14.

*आतपीय Adj. von आतप.

आतपोदक n. *ein in der Sonnenhitze als Wasser erscheinende Luftspiegelung.*

आतपोवनम् Adv. *bis zum Büsserwald* Kathâs. 10,208.

आतप्य Adj. *im Sonnenschein befindlich.*

आतमाम् superl. Steigerung der Präposition आ (vor ख्या).

आतर m. 1) *das Setzen über einen Fluss* Râǵat. 8,1508. — 2) *Fährgeld.*

आतर्द m. *durchbohrte Stelle, Loch.*

आतर्दन n. in *अलमातर्दन.

*आतर्पण n. 1) = प्रीणन. — 2) = आलिम्पन, मण्डोदक, मङ्गलालेपन.

*आतव m. N. pr. eines Mannes. Davon *°वायन m. Patron.

आता f. (Instr. Pl. आताभिस् und आतैस्) *Umfassung, Rahmen einer Thür;* bildlich auch *Rahmen des Himmelsraumes.*

आतान m. *ausgespannte Schnur, Strick* u. s. w. VS.

आतायिन् 1) Adj. *von Eifer beseelt* Lalit. 296,3. — 2) m. *a)* * = आतायिन्. — *b)* N. pr. eines Daitja.

*आतायिन् m. *Falco Cheela* (चिल्ल).

आताम्र Adj. (f. आ) *röthlich* 248,3. 294,29. LA. 90,4. Compar. °तर. Nom. abstr. °ता f. Chr. 314,19.

*आतार m. 1) = संसारतीरं प्राप्यापि पुनरावर्तनम् Ind. St. 2,41. — 2) = आतर 2).

आतार्य Adj. *zum Übersetzen behülflich.*

*आताली Adv. in Verbindung mit अस्, कर् oder भू.

आति und आती f. *ein best. Wasservogel.* **Turdus ginginianus* H.

आतिच्छन्दस n. *der 6te Tag in der 6tägigen* Pṛshṭhja-*Feier.*

(आतिथिग्वं) °ग्व m. Patron. von अतिथिग्व.

आतिथेय 1) Adj. (f. ई) *hospitalis.* — 2) *m. Patron. von अतिथि. — 3) f. ई (Bâlar. 18,21. 19,1) und n. *Bewirthung, gastliche Aufnahme, Gastfreundschaft.*

आतिथ्य 1) Adj. *für einen Gast bestimmt, gastlich.* — 2) *m. *Gast.* — 3) f. आ = 4) *b)* Lâṭj. 1,3,1. 6,22. 5,6,4. — 4) n. (adj. Comp. f. आ) *a) Gastverhältniss, gastliche Aufnahme, Gastfreundschaft.* त्वष्ट्रातिथ्यम् Name eines Sâman. युद्धातिथ्यं कर् oder दा *mit einem Kampfe bewirthen,* so v. a. *eine Herausforderung zum Kampfe annehmen.* श्रवणयोरातिथ्यं या so v. a. *zu Ohren gelangen* Prasannar. 6,1. — *b)* im Ritus *der Empfang des* Soma, *wenn er zum Opferplatz gebracht wird.*

आतिथ्यरूप Adj. *das* आतिथ्य 4) *b) darstellend.*

आतिथ्यवत् Adj. *von Gastfreundschaft redend, das Wort «Gast» enthaltend* Ait. Br. 1,17.

आतिथ्येष्टि f. = आतिथ्य 4) *b)* Mahîdh. zu VS. 19,14.

आतिदेशिक Adj. von अतिदेश.

आतिरश्चीन Adj. (f. आ) *ein wenig zur Seite gewandt* Benf. Chr. 198,23.

आतिरात्र्य n. Nom. abstr. zu अतिरात्र 2) *a)* Lâṭj. 8,1,16.

आतिरेक्य n. *das Zuvielsein, Ueberschuss.*

आतिवाहिक Adj. in Verbindung mit शरीर *der feine Körper, der die Seele in eine fernere Geburt hinüberführt,* Kap. 5,103. Bâdar. 4,3,4. Davon Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend.

आतिविज्ञान्य Adj. *über das Erkennen hinausgehend.*

आतिशायनिक und °शायिक Adj. *Steigerung ausdrückend; ein solches Suffix.*

*आतिश्वायन Adj. von अतिश्वन्.

आतिष्ठ n. *das Obenanstehen.*

*आतिस्वायन Adj. von अतिस्वन् gaṇa पक्षादि in der Kâç. zu P. 4,2,80.

आतीषादीय n. Name eines Sâman Lâṭj. 7,8,13. Tâṇḍja-Br. 12,11,15. 16.

*आतु m. *Floss.* Vgl. आडू.

आतुच् f. *das Dunkelwerden.*

आतुजि Adj. *auf Etwas losstürzend.*

आतुजे Dat. Inf. *herbeizuschaffen.*

आतुर Adj. (f. आ) 1) *leidend, krank.* Am Ende eines Comp. *gequält —, gepeinigt von* 58,22. 122, 29. — 2) mit Inf. *heftig verlangend* MBh. 3,63,36.

आतुरसंन्यासविधि m. Titel eines Werkes.

आतुरान्तक m. fingirtes N. pr. eines Arztes (*Kranke tödtend*) Hâsj.

आतृण्ण Partic. von तर्द् mit आ.

आतृतीयम् Adv. *bis zum dritten* Lâṭj. 9,8,17. 19.

आतृदस् Abl. Inf. mit पुरा *ohne zu spalten* (mit attrahirtem Abl.) Ṛv. 8,1,12.

*आतृप्य m. *Anona reticulata;* n. *die Frucht.*

आतोदिन् Adj. *stossend, stechend.*

आतोद्य n. *ein geschlagenes musik. Instrument.*

आत्कील m. Patron. von अत्कील.

आत्त Partic. von दा, ददाति mit आ.

आत्तकर्षण n. = अतिस्वर Saṁhitopan. 17,6.

आत्तकान्ति Adj. *des Glanzes beraubt* Prab. 13,10.

आत्तगन्ध Adj. *dem Gewalt angethan worden ist* Ragh. 13,7.

आत्तगर्व Adj. *gedemüthigt.*

आत्ततेजस् Adj. *der Kraft beraubt.* Speisen Âpast.

आत्तमनस् (Lalit. 182,8) und °मनस्क Adj. *hingerissenen Herzens.*

आत्तलक्ष्मि Adj. *der Herrlichkeit beraubt* MBh. 3,269,5.

आत्तवचस् Adj. *der Sprache beraubt.*

आत्तविद्य Adj. *der sein Wissen von* — (Abl.) *erlangt hat* Vop. 5,20.

आत्तविभव Adj. *zu Reichthum gelangt* Kathâs. 10,180.

आत्तवीर्य Adj. *der Kraft beraubt.* Speisen Gaut. 9,58.

आत्तसार Adj. (f. आ) 1) *der Macht beraubt* Bhâg. P. 6,10,29. — 2) *der Schätze beraubt* Ragh. 5,26. — 3) *gehaltlos* (Rede) Bhâg. P. 3,15,23.

आत्तसोमपीथ Adj. *um den* Soma-*Trunk gekommen* Çat. Br. 13,5,4,19.

आत्थ 2. Sg. Perf. von अह्.

आत्म am Ende einiger Compp. = आत्मन्.

आत्मक Adj. (f. आत्मिका) 1) *zum Wesen —, zur Natur eines Dinges gehörig* MBh. 15,34,7. — 2) am Ende eines Comp. *das Wesen —, die Natur —, die Eigenthümlichkeit von Etwas habend, bestehend in, aus.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. 264,3. 265,20.

आत्मकाम Adj. (f. आ) 1) *Eigenliebe besitzend.* — 2) *die Weltseele liebend.*

*आत्मकामेय m. Pl. N. pr. eines Stammes. Davon Adj. *°क *von ihnen bewohnt.*

आत्मकीय Adj. *dem eigenen Selbst gehörig.*

आत्मकृत Adj. 1) *gegen sich selbst begangen.* — 2) *selbstbegangen, — verschuldet.*

आत्मक्रीड Adj. *mit der Allseele spielend* Ind. St. 9,149.

आत्मगत 1) Adj. *auf —, in ihm selbst befindlich* MBh. 11,19,20. Chr. 172,13. — 2) °म् Adv. *für sich* (als scenische Bemerkung) 295,17. 304,16.

आत्मगति f. 1) *der eigene Weg.* °तिं गम् *seiner Wege gehen* R. 1,76,24. — 2) *Eigenmacht.* Instr. *von selbst, ohne Zuthun eines Andern.* — 3) *das Leben des Geistes.*

*आत्मगन्धक m. *Myrrhe* Nigh. Pr.

*आत्मगन्धिहरिद्रा f. *Curcuma Amada* Nigh. Pr.

आत्मगुण n. *Seelentugend* Gaut. 8,22. 24. 25.

आत्मगुप्ता f. *Mucuna pruritus Hook.*

आत्मगुप्ति f. *Versteck eines Thieres.*

आत्मघातक und °घातिन् (Kâd. 195,22) Adj. *sich selbst tödtend, Selbstmörder.*

*आत्मघोष m. 1) *Krähe.* — 2) *Hahn.*

*आत्मचतुर्थ Adj. *selbviert* Mahâbh. 6,87,a.

*आत्मचिन्तन n. *das Nachdenken* Gal.

आत्मच्छन्दतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आत्मज 1) Adj. *selbsterzeugt* MBh. 12,329,28. — 2) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Sohn;* auch *Nachkomme.* Du. auch *ein Sohn und eine Tochter.* — b) astrol. *das fünfte Haus* Ind. St. 14,313. — 3) f. आ a) *Tochter.* — b) * *Vernunft.*

आत्मजता f. Nom. abstr. von आत्मज *Sohn* Kâd. II, 110,9.

1. आत्मजन्मन् n. *Geburt* (*Wiedergeburt*) *seiner selbst,* d. i. *Geburt eines Sohnes.*

2. आत्मजन्मन् m. *Sohn.*

आत्मज्ञ Adj. 1) *sich selbst kennend* MBh. 12,329, 19. — 2) *die Allseele kennend* 288,29.

आत्मज्ञान n. 1) *Selbsterkenntniss.* — 2) *Kenntniss der Allseele* 283,22.

आत्मज्ञानोपदेशप्रकरण n. und °देशविधि m. Titel von Werken.

आत्मज्ञानोपनिषद् f. Titel einer Upanishad. °षद्दीपिका T. eines Commentars dazu.

1. आत्मज्योतिस् n. *das Licht der Allseele* MBh. 12, 174,51.

2. आत्मज्योतिस् Adj. *durch sich selbst Licht empfangend* Çat. Br. 14,7,1,6. MBh. 12,26,16.

आत्मतत्त्व n. 1) *das eigene Wesen, die eigene Natur* Spr. 888. — 2) *das wahre Wesen der Allseele.* °प्रदीप m., °प्रबोध m., °विवेक m., °विवेककल्पलता f. und °विवेकदीधिति f. Titel von Werken.

1. आत्मतन्त्र n. *die Grundlage des Selbst* MBh. 13,93,4.

2. आत्मतन्त्र Adj. *von sich selbst abhängig, unabhängig, frei.*

आत्मता f. *Wesenheit* Bhâg. P. 10,14,24. fg. अनुक्रोशात्मता *Mitleidigkeit* Nom. abstr. von अनुक्रोशात्मन् Chr. 61,15.

आत्मतृप्त Adj. *sich selbst genügend* Bhag. 3,17.

आत्मत्याग m. 1) *Selbstvergessenheit* Suçr. 1,192,6. — 2) *Selbstmord.*

आत्मत्यागिन् Adj. 1) **selbstvergessen.* — 2) *sich selbst tödtend, Selbstmörder.*

आत्मत्राण n. *ein Mittel, sich zu retten,* R. 5,47, 27. Bhâg. P. 1,7,19.

आत्मत्व n. *Wesenheit.*

आत्मत्वजातिविचार m. Titel eines Werkes.

आत्मदक्षिण Adj. *wobei die eigene Person als Opferlohn gegeben wird* Tâṇḍja-Br. 4,9,19.

आत्मदर्श m. *Spiegel.*

°आत्मदर्शन n. *das Sichselbsterblicken in.*

आत्मदा Adj. *Athem —, Leben gebend.*

आत्मदान n. *Selbstaufopferung.*

आत्मदूषि Adj. *die Seele verderbend.*

आत्मद्वेष m. *Hass gegen sich selbst* Spr. 889.

आत्मन् m. 1) *Hauch.* — 2) *Seele* (als Princip von Leben und Empfindung). — 3) *das Selbst, die eigene Person.* Häufig in der Function eines Pron. reflex. आत्मना — अकरोत् *ipse fecit* Kâd. 27,21. II, 112,18. संस्तम्भयात्मानमात्मना *ipsum ipse* R. Gorr. 2,53,38. आत्मन् Loc. mit धा oder कर् *in sich aufnehmen, sich aneignen.* — 4) *Wesen, Natur, Eigenthümlichkeit.* — 5) *der Leib im Gegensatz zu den Gliedern, Rumpf.* — 6) *Leib, Körper.* — 7) *Verstand, Intelligenz.* — 8) *die Allseele, Weltseele.* — 9) abgekürzt für आत्मोपनिषद्. — 10) * *Anstrengung.* — 11) * = धृति. — 12) * *die Sonne.* — 13) * *Feuer.* — 14) * *Sohn.* — Im Epos wird der Anlaut nach ए und ओ nicht selten elidirt.

आत्मनातृतीय Adj. *selbdritt* 125,4. Çâk. 6,17.

*आत्मनादशम Adj. *selbzehnt* Mahâbh. 6,87,a.

आत्मनाद्वितीय Adj. *selbander* Spr. 6604.

आत्मनापञ्चम Adj. *selbfünft* R. 4,5,9. 5,89,47.

आत्मनासप्तम Adj. *selbsiebent* MBh. 17,1,25.

आत्मनिका f. ein Frauenname.

आत्मनित्य Adj. *an's Herz gewachsen* MBh. 1, 155,39. = स्ववश Nîlak.

आत्मनिन्दा f. *Selbsttadel* Spr. 896.

आत्मनिष्क्रयण Adj. *sich loskaufend* Çat. Br.

आत्मनीन 1) Adj. (f. आ) *der eigenen Person entsprechend, — frommend.* — 2) *m. a) *Sohn.* — b) *ein lebendes Wesen.* — c) *Bruder der Frau.* —

d) *der Spassmacher im Drama.*

आत्मनीय Adj. (f. आ) = आत्मीय Lalit. 377,17.

आत्मनेपद n. *die Verbalsuffixe des Mediums.*

आत्मनेपदिन् Adj. *die Medial-Endungen habend.*

आत्मनेभाष 1) Adj. = आत्मनेपदिन् Mahâbh. 6, 87,*a*. — 2) f. आ = आत्मनेपद.

आत्मन्य Adj. (f. आ) *zur eigenen Person in Beziehung stehend* Tândja-Br. 16,1,9.

आत्मन्वॅत् und आत्मन्विॅन् Adj. *beseelt, belebt.*

आत्मप Adj. *Hüter —, Wächter der eigenen Person.*

आत्मपक्ष m. *die eigene Partei* 156,15.

*आत्मपञ्चम Adj. *selbfünft* Kâç. zu P. 6,3,5.

आत्मपराजितॅ m. *der sich selbst verspielt hat.*

आत्मपात m. *Herabsturz der Seele,* so v. a. *Wiedergeburt* Bhâg. P. 2,1,39.

आत्मपुराण n. Titel einer Schrift, °दीपिका f. desgl.

आत्मपूजा f. *Eigenlob* Spr. 896. 5794.

आत्मप्रकाश 1) Adj. *durch sich selbst hell* Ind. St. 9,149. — 2) m. Titel eines Commentars zum VP.

आत्मप्रतिकृति f. *das eigene Abbild.*

आत्मप्रत्ययिक Adj. *was man selbst lernen muss* MBh. 12,247,13.

आत्मप्रत्यर्थिनामवत् Adj. *mit dem eigenen und mit dem Namen des Verklagten versehen* 214,26.

आत्मप्रबोध m. Titel einer Upanishad.

आत्मप्रयत्न m. *das Sichangelegenseinlassen der eigenen Person, Selbstzucht* VP. 6,7,31.

आत्मप्रयोजन Adj. *eigennützig* Âpast. 1,3,35.

आत्मप्रवाद 1) m. *Bekenner der Allseele, Metaphysiker* Nir. 13,9. — 2) *n. Titel eines Ǵaina-Werkes.

आत्मप्रशंसक Adj. *sich selbst lobend, Prahler* MBh. 12,141,82.

आत्मप्रशंसा f. *Eigenlob* Âpast. 1,7,24. Spr. 902.

आत्मप्रशंसिन् Adj. = आत्मप्रशंसक.

1. आत्मबोध m. 1) *Kenntniss der Allseele.* — 2) Titel eines Werkes. °प्रकरणविधि m. Titel eines Commentars dazu. °बोधोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

2. आत्मबोध Adj. *die Allseele kennend* Spr. 6445.

1. आत्मभव m. *das Erscheinen seiner selbst* MBh. 3,57,36.

2. आत्मभव 1) Adj. *von der eigenen Person herrührend, selbstverschuldet* R. 2,64,69. — 2) m. *der Liebesgott.*

आत्मभाव m. 1) *das Dasein der Seele* Çvetâçv. Up. 1,2. — 2) *das eigene Sein, Persönlichkeit* Spr. 2306. Bei den Buddhisten dass. und *Körper.*

आत्मभू m. *der durch sich selbst Entstandene,* Bez. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) Çiva's. — 4) *des Liebesgottes.*

आत्मभूत Adj. *des andern Selbst seiend, ganz ergeben.*

आत्मभूय n. *Eigenthümlichkeit, Natur.*

आत्ममध्य n. *Mittelkörper, Rumpf* Ind. St. 13,254.

आत्ममय Adj. (f. ई) *aus dem eigenen Selbst hervorgegangen.*

आत्ममिथुन Adj. *mit der Allseele sich paarend* Ind. St. 9,149.

आत्ममूर्ति Adj. *dessen Leib die Seele ist.*

*आत्ममूली f. *Alhagi Maurorum Tournef.*

आत्मंभरि Adj. *nur auf seinen Unterhalt bedacht, nur an seine Person denkend, selbstsüchtig* Ḱaṇḍak. 100,2. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आत्मयाजिन् Adj. 1) *für sich selbst opfernd.* — 2) *sich selbst zum Opfer bringend* (uneig.).

आत्मयूप Adj. *dessen Opferpfosten die eigene Person ist* Âpast. 2,26,2.

आत्मयोग m. *Vereinigung mit der Allseele.*

आत्मयोनि m. Bez. 1) Brahman's. — 2) *Çiva's. — 3) *des Liebesgottes.*

आत्मरक्षक Adj. *Leibtrabant* Ind. St. 10,313.

आत्मरक्षण n. *das Schonen der eigenen Person* Spr. 904.

*आत्मरक्षा f. *Trichosanthes bracteata.*

आत्मरति Adj. *an der Allseele sich erfreuend* Ind. St. 9,149.

आत्मरामयोगेन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

आत्मरुह् Adj. *auf ihm selbst wachsend.*

आत्मलाभ m. 1) *eigener Gewinn, — Vortheil* 178, 10. — 2) *das in's Leben Treten* Comm. zu Njâjas. 1,1,47. 4,2,12. 5,1,37. *Geburt* Kâd. II,1,10. — 3) *Gewinn der Allseele* Âpast.

आत्मलाभीय Adj. *auf den Gewinn der Allseele bezüglich* Âpast. 1,22,3.

आत्मलिङ्गपूजापद्धति f. Titel eines Werkes.

आत्मवञ्चक Adj. *sich selbst betrügend, — um den Lohn bringend.*

आत्मवत् Adv. = आत्मानमिव *wie sich selbst* 140,26.

आत्मवत्ता f. *Selbstbeherrschung.*

आत्मवध m. und °वध्या f. *Selbstmord.*

आत्मवत् Adj. 1) *beseelt* Ind. St. 9,159. — 2) *Selbstbeherrschung übend* Âpast. Gaut. 9,62. — 3) *wohlgesinnt.* — 4) *die Person betreffend.* अत n. so v. a. *Menschenkenntniss* Ragh. ed. Calc. 8,85.

आत्मवर्ग m. *die eigene Partei* Spr. 906.

आत्मवश Adj. *was von Einem selbst abhängt.*

आत्मवाद m. Titel eines Werkes.

आत्मविक्रय m. *Verkauf seiner selbst, — seiner Freiheit.*

आत्मविॅद् Adj. *die Allseele kennend.*

आत्मविद्या f. *Kenntniss der Allseele.*

आत्मविधित्सा f. *Selbstsucht* Spr. 145.

आत्मविलास und आत्मविवेक m. Titel von Werken.

*आत्मवीर m. 1) *ein mächtiger Mann.* — 2) *ein lebendes Wesen.* — 3) *Sohn.* — 4) *Bruder der Frau.* — 5) *der Spassmacher im Schauspiel.*

आत्मवृत्ति f. *der Zustand, in dem man sich befindet.*

आत्मशंसा f. *Selbstlob* Spr. 5794, v. l.

आत्मशक्ति f. *eigene Kraft.* Instr. *nach Kräften* Spr. 1255.

*आत्मशल्या f. *Asparagus racemosus Willd.*

आत्मश्लाघ (Veṇis. 50,4) und °श्लाघिन् Adj. *sich selbst lobend, Prahler.*

आत्मषट्कभाष्य n. und °षट्कोपनिषद् f. Titel von Werken.

आत्मसंयुक्त Adj. *im Körper befindlich* Âpast. 1, 10,23.

आत्मसंयोग m. *die Beziehung zur eigenen Person, persönliches Interesse an Etwas* Âpast. 1,8,6.

आत्मसंस्थ Adj. (f. आ) *an der Person haftend* Mâlav. 15.

आत्मसॅद् Adj. *in mir wohnend.*

आत्मसॅनि Adj. *Lebenshauch spendend.*

आत्मसंतान m. *Sohn.*

आत्मसंदेह m. *Lebensgefahr* 139,24.

आत्मसम Adj. *dem eigenen Selbst gleich* Ind. St. 14,366. Davon Nom. abstr. °ता f. °तां नी *Jmd* (Acc.) *sich selbst gleich machen* Chr. 329,1.

आत्मसमर्पण n. *das Sichhingeben* (einer Gottheit).

आत्मसंपन्न in अना°.

आत्मसंभव 1) m. *a*) *Sohn.* — *b*) *der Liebesgott* Kâd. II,136,16. — 2) f. आ *Tochter.*

आत्मसंभावना f. *Eigendünkel* Kâd. 224,13.

आत्मॅसंमित Adj. 1) *der Person entsprechend* Çat. Br. 6,6,2,12. 7,2,2,17. 5,1,14. 9,2,2,2. 10,4,1,3. — 2) *der Allseele gleichend* Ḱhând. Up. 6,10,1.

आत्मसाचिॅन् Adj. *der eigene Begleiter* Suparṇ. 25,2.

आत्मसात् Adv. mit कर् 1) *auf sich legen.* — 2) *sich zu eigen machen, an sich ziehen, für sich gewinnen.* — 4) *zur Allseele machen* Ind. St. 9,159.

आत्मसुख m. N. pr. eines Mannes.

आत्मस्तव m. 1) *Selbstlob* R. 3,35,22. — 2) Pl. Bez. *der den Geist preisenden Hymnen* Bṛhadd. 2,18.

आत्मस्थ Adj. *in der Seele befindlich* Çira-Up. 5.

आत्मस्पॅरण Adj. *die Person rettend.*

आत्मकृत्या f. Selbstmord.

आत्मकृन् 1) Adj. a) die Seele tödtend, nicht an die Wohlfahrt der Seele denkend. — b) sich selbst tödtend, Selbstmörder. — 2) *m. Aufseher eines Heiligthums.

आत्मात्मीय Adj. der eigenen Person gehörig.

आत्माधिक Adj. (f. आ) lieber als das eigene Ich Kathâs. 15,23.

आत्माधीन 1) Adj. von der eigenen Person abhängig, worüber man selbst verfügen kann Âpast. 1,15,22. Spr. 908. — 2) *m. a) = प्राणाधार. — b) Sohn. — 3) Bruder der Frau. — 4) der Spassmacher im Schauspiel.

आत्मानन्द Adj. an der Allseele seine Wonne habend Ind. St. 9,149.

आत्मानन्दव्याख्या f. Titel eines Werkes.

आत्मानपेक्ष Adj. auf sich keine Rücksicht nehmend, uneigennützig 137,14.

आत्मानात्मविचार m., आत्मानात्मविवेक m. und आत्मानुशासन n. Titel von Werken.

आत्मापकार m. Verstellung. °रं कर् sich verstellen Çâk. 13,21.

आत्मापहारक (M. 4,255) und °हारिन् (Spr. 5619) Adj. sich um sich selbst bringend, sich verläugnend, — verstellend.

आत्माभिमानिता f. hohe Meinung von sich MBh. 3,313,94.

आत्मामिष m. ein mit dem Opfer des eigenen Heeres erkauftes Bündniss oder Friede Spr. 7329.

आत्मायास m. Selbstquälerei Nâgân. 68,9.

आत्माराम 1) Adj. am eigenen Selbst oder an der Allseele sich erfreuend. — 2) m. N. pr. eines Autors.

आत्मार्थम् (121,13) und °र्थे (74,30) Adv. für sich. °र्थेषु im eigenen Interesse Âpast.

आत्मावबोध m. Titel eines Werkes.

आत्मावास्य Adj. von der Allseele erfüllt Bhâg. P. 8,1,10. Vgl. Îçop. 1.

*आत्माशिन् m. Fisch.

आत्माश्रयोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आत्मी Adv. mit कर् sich aneignen, in Besitz nehmen Kâd. 131,11.

आत्मीभाव m. das Aufgehen in der Allseele Spr. 1450.

आत्मीय Adj. (f. आ) dem Selbst gehörig, eigen.

आत्मेच्छा f. das Verlangen nach der Allseele Spr. 6275.

आत्मेयँ m. Pl. und आत्मेयत्वँ n. Nom. abstr. = आत्म्य und °त्व n. Maitr. S. 4,1,9.

आत्मेश्वर m. Herr seiner selbst.

आत्मोत्कर्ष m. 1) das Mehrgelten der eigenen Person Spr. 924. — 2) Selbstüberhebung Spr. 6736.

आत्मोद्भव 1) m. Sohn. — 2) *f. आ Glycine debilis Roxb.

आत्मोपजीविन् Adj. zum Lebensunterhalt nur seiner eigenen Person bedürfend Gaut. 10,32.

आत्मोपदेश und °विधि m. Titel eines Werkes.

आत्मोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आत्मौपम्य n. Gleichheit mit sich selbst. Instr. in dem man sich zum Maasstab macht, — Jmd nach sich beurtheilt 140,22. 24. Spr. 926.

आत्म्यँ m. Pl. eine best. Götterordnung. Davon Nom. abstr. आत्म्यत्वँ n. TBr. 3,2,8,11. Vgl. अना° und एतदा°.

आत्यन्तिक Adj. (f. ई) 1) bis an's Ende dauernd, für immer gültig, unabänderlich 107,23. 224,11. — 2) vollständig, absolut. Dazu Nom. abstr. °त्व n.

आत्ययिक Adj. wobei Gefahr im Verzug ist, dringend Gaut. 13,30.

आत्र n. Name verschiedener Sâman.

1. आत्रेयँ 1) m. a) Patron. von Atri. N. pr. eines Arztes Bhâvapr. 3,7. Pl. MBh. 3,26,8. als Volksstamm 6,9,68. — b) ein best. Priester. — c) Bein. Çiva's. — d) *Chylus. — 2) f. ई a) ein weiblicher Nachkomme des Atri Gaut. 22,12 (oder zu b). — b) eine Frau, die eben das Reinigungsbad nach den Katamenien vollzogen hat, Âpast. Nach den Lexicographen *ein Frauenzimmer während der Katamenien. — c) *Chylus Gal. — d) N. pr. eines Flusses. — 3) n. Name zweier Sâman.

2. आत्रेय Adj. (f. ई) von Âtreja herrührend.

*आत्रेयायण m. Patron. von 1. आत्रेय.

*आत्रेयिका f. ein Frauenzimmer während der Katamenien.

आत्रेयीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*आत्रेयीय Adj. von 1. आत्रेय.

आथर्वणँ 1) Adj. (f. ई) von Atharvan oder den Ath. herrührend, ihnen gehörig u. s. w. वेद Âpast. 2,29,12. — 2) m. a) ein Abkömmling Atharvan's oder der Ath. — b) ein mit dem AV. vertrauter Brahman, Beschwörer Spr. 4216. — c) der Atharvaveda, = आथर्वणवेद m. Auch ein zum AV. gehöriges Werk. — 3) n. a) Name verschiedener Sâman. — b) *das Gemach, in dem der Opferpriester dem Veranstalter eines Opfers das Gelingen desselben meldet.

आथर्वणरहस्य n. Titel eines Werkes.

आथर्वणशिरस् n. Titel einer Upanishad.

आथर्वणिक 1) Adj. (f. ई) = आथर्वण. — 2) m. ein Kenner oder Anhänger des AV.

आथर्वणीयरुद्रोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आथर्विक Adj. zum AV. in Beziehung stehend.

आथापिनी f. eine best. Mûrkhanâ Haug, Acc. 59.

°आद Adj. nehmend, empfangend.

आदंश m. Biss, Bisswunde.

आदघ्नँ Adj. bis an den Mund reichend.

आँदत् 3. Sg. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

आदर्दिँ Adj. mit Acc. 1) verschaffend. — 2) erlangend, empfangend. — 3) eintreibend (eine Schuld).

आदँभे Dat. Inf. Etwas (Acc.) zu verkümmern RV. 8,21,16.

आँदम् 1te Sg. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

आदमखान m. N. pr. eines Chans.

आदर m. die einer Person oder Sache (Loc., °अर्थम् oder im Comp. vorangehend) gewidmete Rücksicht, — Beachtung, Bemühung um, das Augenmerk Haben auf, Lust zu Daçak. 19,5. आदरं कर् mit Infin. sich bemühen Kâd. 171,18. Instr. und Abl. mit der gehörigen Rücksicht, sorgfältig, alles Ernstes, von ganzer Seele, sollicite.

आदरण n. das Beachten.

आदरणीय Adj. zu berücksichtigen, — beachten. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. (Comm. zu Njâjam. 1,3,20).

आदरवत् Adj. bemüht, eifrig besorgt um (Loc.) Kâd. 71,9.

आदर्तव्य Adj. = आदरणीय Comm. zu Gaim. 1,3,1.

आदर्दिरँ Adj. zermalmend.

आदर्शँ m. 1) Wahrnehmung mit dem Auge. — 2) Spiegel. °बिम्ब m. n. ein runder Spiegel. — 3) am Ende von Büchertiteln so v. a. Beleuchtung. Auch आदर्श allein als Titel eines Werkes. — 4) Spiegelbild, Abbild (in übertr. Bed.) Kâd. 5,4. — 5) Abschrift. — 6) N. pr. a) eines Sohnes des 11ten Manu. — b) eines Berges. — c) einer Landschaft.

आदर्शक 1) m. Spiegel. — 2) Adj. von आदर्श 6) c).

आदर्शमण्डल m. eine Schlangenart.

आदर्शमय Adj. ganz und gar Spiegel seiend Kâd. 94,10.

आँदस् 2te Sg. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

आदँहन n. Verbrennungsplatz.

आदातर् Nom. ag. Empfänger.

आदातव्य Adj. 1) was ergriffen —, angefasst wird Praçnop. 4,8. — 2) zu nehmen.

1. आदान n. 1) das Ergreifen, Anfassen 269,14. — 2) das Ansichziehen, Fürsichnehmen Kap. 4,13. Empfangen, Wegnahme, Entziehung. पाञ्चभौतिक das Ansichziehen der fünf Elemente. रुधिरादान Blutentziehung Spr. 7687. — 3) in der Dramatik kurze Angabe der Haupthandlung. — 4) *Krankheitsursache Râgan. 20,67.

2. आर्दान n. 1) das Zerstückeln, Zermalmen, Klein-

machen Gaim. 4,2,6. — 2) *Theil.* भादान Weber, Gjot. 36. 38. 74.

3. आदान n. 1) *das Binden, Gebundensein.* — 2) **Pferdeschmuck.*

आदानवत् Adj. *empfangend, gewinnend.*

आदानसमिति f. bei den Gaina *die Lebensregel des* (vorsichtigen) *Anfassens* (so dass dabei keinem lebenden Wesen ein Leid geschieht).

*आदानी f. *eine grosse Cucurbitacee* Rágan. 7,171.

आदापन n. *Aufforderung zum Ergreifen* Âçv. Çr. 3,4,2.

आदाम 1te Pl. Imperf. von दा, ददाति mit आ.

*आदायचर Adj. (f. ई) P. 3,2,17.

आदायिन् Adj. 1) *Gaben zu empfangen geneigt.* Am Ende eines Comp. *Etwas für sich nehmend.* — 2) fehlerhaft st. आधायिन्.

आदार m. 1) *Rücksicht.* — 2) *eine best. den* Soma *vertretende Pflanze.*

आदारसृत् fehlerhaft für अदार°

आदारिन् Adj. *aufbrechend.*

आदारिबिम्बी f. *eine best. Pflanze.*

1. आदि m. 1) *Anfang, Beginn.* आदौ *am Anfange, zuerst.* आदि (metrisch) कर् *Jmd* (Acc.) *vorangehen lassen.* — 2) *Erstling.* — 3) *Anlaut.* — 4) am Ende eines adj. Comp. (häufig mit angefügtem क, f. का) *mit dem beginnend, der und die folgenden.* गर्भिणी द्विमासादिः *eine Frau, die zwei Monate oder länger schwanger ist.* पञ्चादिका दशपरास्त्वाङ्काः *mindestens fünf und höchstens zehn Acte.*

2. आदि Adj. *mit* आ *beginnend.*

*आदिकर m. Bein. Brahman's.

आदिकर्तर् Nom. ag. *Urschöpfer.*

*आदिकर्णी f. *eine best. Pflanze.*

आदिकर्मन् n. *eine beginnende Handlung.*

*आदिकवि m. Bein. 1) Brahman's. — 2) Vâlmîki's.

आदिकाण्ड n. *Titel des 1ten Buchs im* Râmâjaṇa.

आदिकारण n. 1) *Urgrund.* — 2) *Analysis, Algebra.*

आदिकाल m. *Urzeit.*

आदिकालीन Adj. *der Urzeit angehörig* Comm. zu Kâvjâd. 1,5.

आदिकाव्य n. *das erste Poem,* Bez. des Râmâjaṇa.

आदिकृत् m. *Schöpfer* VP. 6,4,4.

आदिकेशव m. Bein. Vishṇu's.

आदिगदाधर m. N. pr. eines in Gajâ verehrten Gottes.

आदिग्रन्थ m. Titel des heiligen *Buches* der Sikhs.

आदितस् Adv. *von Anfang an, am Anfang, im Beginn, zuerst.* Mit कर् *voranstellen.* Am Ende eines Comp. *von — an.*

आदिताल m. *ein best. Tact* S. S. S. 207.

आदितेय m. 1) *Sohn der* Aditi. — 2) **ein Gott.*

1. आदित्य, आदितिय 1) Adj. *der* Aditi *gehörig, geweiht* u. s. w.; *von ihr stammend.* — 2) m. a) *Sohn der* Aditi. Pl. *eine besondere Götterklasse,* deren Zahl mit Beziehung auf die Monate später auf zwölf angegeben wird. — b) Pl. *die obersten Götter überh.* — c) *der Sonnengott, die Sonne.* — d) *Du. = 4) a). — e) **Calotropis gigantea.* — f) N. pr. eines Mannes. — 3) f. आदित्या *die Sonne* VS. 4,21. — 4) n. a) *das unter* Aditi *stehende Mondhaus* Punarvasu. — b) Name eines Sâman.

2. आदित्य Adj. 1) *den* Âditja *gehörig, ihnen zugerechnet, von ihnen stammend.* — 2) *in Beziehung zum Sonnengott stehend.*

*आदित्यकान्ता f. *Polanisia icosandra* Nigh. Pr.

आदित्यकेतु m. N. pr. eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra.

आदित्यगति f. *Bewegung der Sonne* Mahâbh. in Ind. St. 13,484.

*आदित्यगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

आदित्यग्रह m. *ein best. Becher* Soma *bei der Abendspende* Çat. Br. 4,3,5,16. 23.

आदित्यजूत Adj. *von den* Âditja *gefördert* ṚV. 8,46,5.

आदित्यतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

*आदित्यतेजस् m. oder f. 1) *Polanisia icosandra* Nigh. Pr. — 2) *Herpestes Monniera* ebend.

आदित्यत्व n. Nom. abstr. von आदित्य *Sonne* Maitrjup. 6,35.

आदित्यदास m. N. pr. eines Mannes.

आदित्यदेव m. desgl.

आदित्यदेवत Adj. *dessen Gottheit die Sonne ist* Çat. Br. 14,6,9,21.

आदित्यनक्तविधिव्रत n. *eine best. Begehung.*

आदित्यनामन् n. *ein Name der Sonne* Çat. Br. 5,3,5,9.

*आदित्यपत्त्र m. *Calotropis gigantea.*

*आदित्यपर्णिका f. (Nigh. Pr.), °पर्णिन् m. und °पर्णिनी f. *Polanisia icosandra.*

आदित्यपाक Adj. *in der Sonne gekocht.* तैल *ein best. Medicament* Mat. med. 27. गुग्गुलु 136.

आदित्यपात्र n. *der Becher, mit dem der* Âditjagraha *geschöpft wird,* Çat. Br. 4,3,5,6.9. 5,5,8.12.

आदित्यपुराण n. Titel eines Upapurâṇa. Davon Adj. °णीय.

*आदित्यपुष्पिका f. *Calotropis gigantea.*

आदित्यप्रतापसिद्धान्त m. Titel eines Werkes.

आदित्यप्रभ m. N. pr. eines Fürsten.

आदित्यबन्धु m. Bein. Gautama's und Çâkjamuni's.

*आदित्यभक्ता f. *Polanisia icosandra.*

आदित्यमण्डल n. *Sonnenscheibe* 261,22. °मण्डलविधि m. *eine best. Ceremonie.*

आदित्ययशस् m. N. pr. eines Mannes B.A.J. 9,362.

आदित्यलोक m. Pl. *die Welten der Sonne* Çat. Br. 14,6,6,1.

आदित्यवत् Adv. *wie die Sonne* 44,2.

आदित्यवनि Adj. *die* Âditja *gewinnend.*

आदित्यवत् Adj. *von den* Âditja *umgeben.*

आदित्यवर्ण 1) Adj. *sonnenfarbig.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

आदित्यवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten.

*आदित्यवल्लभा f. *Polanisia icosandra* Nigh. Pr.

आदित्यवार m. *Sonntag* Gaṇit. S. 7, Z. 19. °व्रत n. *eine best. Begehung.*

आदित्यव्रत n. 1) *eine best. Begehung* Gobh. 3, 1,28. 30. — 2) Name eines Sâman.

*आदित्यव्रतिक Adj. *das* Âditjavrata *begehend.*

आदित्यशयन n. *der Schlaf der Sonne.* °व्रत n. *eine best. Begehung.*

आदित्यसंवत्सर m. *Sonnenjahr.*

आदित्यसूक्त n. *eine best. Hymne.*

आदित्यसूनु m. *Sohn der Sonne.*

आदित्यसेन m. N. pr. eines Fürsten Kathâs. 18,69.

आदित्यस्थाली f. *der Kessel, aus dem der* Âditjagraha *geschöpft wird,* Çat. Br. 4,2,2,16. 3,5,9.

आदित्यस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B.A.J. 2,11.

आदित्यहृदय n. Name eines Stotra. °स्तोत्रमन्त्र m.

आदित्याचार्य m. N. pr. eines Autors.

आदित्यानुवर्तिन् Adj. *der Sonne folgend* Suçr. 2,172,2.

आदित्येश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आदित्येष्टि f. *ein best. Opfer* Çat. Br. 11,5,2,4.

आदित्व n. Nom. abstr. von 1. आदि 1).

आदित्सु Adj. *zu nehmen —, zu erlangen verlangend* (mit Acc.), *habsüchtig* Kâd. II, 54,21.

आदिदीपक n. *eine best. rhetorische Figur.* Beispiel Bhaṭṭ. 10,22.

आदिदेव m. *Urgott,* Bein. 1) Brahman's. — 2) Vishṇu's. — 3) Çiva's. — 4) des Sonnengottes. — 5) Gaṇeça's. — 6) Dhanvantari's.

आदिदैत्य m. Bein. Hiraṇjakaçipu's.

1. आदिन् Adj. *essend, fressend* Âpast. *verspeisend.*

2. °आदिन् Adj. ganz ausnahmsweise = 1. आदि am Ende eines adj. Comp.

आदिनव *Unglück* (im Würfelspiel) AV. 7,109,4.

आदिनवदर्श Adj. *auf des Mitspielers Unglück es absehend.*

आदिनाथ m. 1) Bein. Âdibuddha's und eines Gina. — 2) N. pr. eines Autors.

आदिनान्तम् Adv. *bis zum Ende des Tages* Kathâs. 18,122.

आदिपर्वत m. *Hauptberg, — gebirge* Kâd. 131,23.

आदिपर्वन् n. Titel des *1ten Buches* im MBh.

आदिपितामह m. Bein. Brahman's.

आदिपुराण n. = ब्रह्मपुराण und Titel eines Werkes über die Gaina-Religion.

आदिपुरुष m. 1) *Urahn.* — 2) *Urgeist.*

आदिपूरुष m. *Urgeist*, Bein. Vishṇu's.

आदिप्लुत Adj. *dessen erster Vocal* pluta *ist* Vaitân.

आदिबल n. *Zeugung.*

आदिबुद्ध 1) Adj. *im Anfange erkannt.* — 2) m. Bez. *der obersten Gottheit bei den nördl. Buddhisten.*

आदिभव Adj. *zuerst entstanden.*

आदिभवानी f. *die* Çakti *des* Paramapurusha.

आदिभूत Adj. *der erste unter* (Gen.) *seiend* 102,16. VP. 4,1,6.

आदिम 1) Adj. (f. आ) *der erste.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,133. — 2) *f. आ *die Erde* Râgan. 2,2.

आदिमध्यान्तलुप्त Adj. *eines Anlauts, Inlauts oder Auslauts verlustig gegangen* Ind. St. 4,310.

आदिमत् Adj. *einen Anfang habend* Çaṁk. zu Bâdar. 4,4,17. Davon Nom. abstr. °मत्त्व n. Nsâjas. 2,2,14.

आदिमूल n. (adj. Comp. f. आ) *Urgrund.*

आदियामल n. Titel eines Tantra.

आदियोगाचार्य m. Bein. Çiva's.

आदिरसश्लोक m. Pl. Titel eines dem Kâlidâsa zugeschriebenen Gedichtes.

आदिराज m. 1) *ein Fürst der Urzeit.* — 2) Bein. Manu's und *Pṛthu's. — 3) N. pr. eines Sohnes des Avikshit.

आदिरूप n. *Anzeichen —, Symptom einer Krankheit.*

आदिलीला f. Titel eines Werkes.

आदिलुप्त Adj. *des Anlauts verlustig gegangen* Nir. 10,34.

आदिवंश m. *Urgeschlecht.*

आदिवक्तर् m. *Urverkünder, Gründer einer Lehre* Sûrjad. in der Vorrede zu Ârjabh. 5.

आदिवत् Adv. *wie ein Anlaut.* Davon Nom. abstr. °वत्त्व n.

आदिवराह m. *Ureber*, Bein. Vishṇu's Kâd. 24,5.

आदिवातुलतन्त्र n. Titel eines Werkes.

आदिवाराह Adj. *auf den Ureber bezüglich.*

आदिवाराहतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आदिविपुला f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,297. fgg.

*आदिवृत्त m. *Bauhinia tomentosa* Nigh. Pr.

आदिश् f. 1) *Anschlag, Absicht.* — 2) Pl. Bez. *bestimmter Puncte in der Windrose.*

आदिशरीर n. *Urkörper* MBh. 3,183,76.

आदिशाब्दिक (so zu lesen) m. *ein Grammatiker der ältesten Zeit* Vop. in Ind. St. 13,398.

आदिशे Dat. Inf. *zu zielen auf* (Acc.), *auf's Korn zu nehmen* ṚV. 9,21,5. 6. *in bestimmter Absicht* 6,48,14. präd. *zu treffen* 56,1.

आदिष्ट 1) m. *ein bestimmter Friede* oder *Bündniss.* — 2) n. a) *Anweisung, Geheiss, Verhaltungsbefehl* Kull. zu M. 5,88. — b) *Ueberbleibsel einer Mahlzeit.*

आदिष्टदक्षिणा f. *ein best. Lohn, — Geschenk* Çat. Br. 6,2,2,40.

आदिष्टिन् Adj. *der die Verhaltungsbefehle* (von seinem Lehrer) *erhalten hat, Noviz.*

आदिसर्ग m. *eine primitive Schöpfung.*

आदिसूर m. N. pr. eines Fürsten.

आदिसृष्टि f. *der blosse Gedanke an eine That.*

आदिस्वरित Adj. *den* Svarita *auf der ersten Silbe habend.*

*आदीध्यक Adj. und *आदीध्यन n. Nom. act.

आदीनव m. 1) *Leiden, Noth, Elend* Lalit. 254,2. — 2) *Fehler. — 3) *= दुरन्त.

आदीपक m. *Brandstifter.*

आदीपन n. 1) *das Anzünden.* — 2) = आतर्पण, आलिम्पन, मण्डितक.

आदीर्घ Adj. *länglich* Spr. 935.

आदीश्वर m. N. pr. eines Fürsten.

आदुरि Adj. *achtsam* ṚV.

आदृत्य Adj. *auf den* oder *worauf man Rücksicht zu nehmen hat, zu beachten* Ait. Âr. 47,9 v. u.

आदृष्टिगोचरम् Adv. *so weit das Auge reicht.*

आदृष्टिप्रसरम् Adv. dass. Spr. 937.

आदेय Adj. 1) *zu nehmen, sich anzueignen;* so v. a. *abzupflücken* Spr. 2153. — 2) *zu nehmen,* so v. a. *anzuwenden.* — 3) *zu entfernen, — entsetzen.* — 4) *zuzuwenden, zu schenken* Spr. 6706 (vielleicht आधेय zu lesen).

1. आदेव Adj. (f. ई) = अदेव *den Göttern feindlich.*

2. आदेव Adj. (f. ई) *den Göttern zugethan.*

आदेवन n. *Spielplatz.*

आदेश m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Bericht, Mittheilung, Aussage, Ausspruch.* — 2) *Lehre.* — 3) *Wahrsagung* 291,14. — 4) *Anweisung, Vorschrift, Geheiss.* — 5) (in der Gramm.) *Substitut* 240,2.

आदेशक m. *Wegweiser* Kâd. II, 33,6. Im Comm. zu TS. Prât. 1,28 fehlerhaft für अन्वादेशक.

आदेशन n. *das Angeben, Angabe, Mittheilung.*

आदेशिन् Adj. 1) am Ende eines Comp. *anweisend, gebietend.* — 2) *das wofür Etwas substituirt wird* Vârtt. 7. 8 zu P. 1,1,56.

आदेश्य Adj. *anzugeben, mitzutheilen.*

आदेष्टर् Nom. ag. 1) *Lehrer.* — 2) * *Veranstalter eines Opfers* H. 817.

आद्धम् (defectiv आधम्) 2te Pl. Imperf. von आस्.

1. आद्य, आदिय 1) Adj. (f. आ) *essbar, geniessbar;* n. *Nahrung.* — 2) n. * *Korn.*

2. आद्य 1) Adj. (f. आ) a) *am Anfange befindlich, der erste.* Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *den und den zum Ersten habend,* so v. a. *der und die übrigen.* — b) am Ende eines Comp. *unmittelbar vorangehend.* — c) *früher, älter* Bhâg. 162. 166. — d) *voranstehend, einzig in seiner Art, unvergleichlich.* — 2) m. Pl. *eine Klasse von Göttern unter* Manu Kâkshusha Hariv. 1,7,81 (v. l. आप्य). VP. 3,1,27. — 3) f. आ a) *eine best. Form der* Durgâ. — b) * *die Erde* Râgan. 2,2.

*आद्यकवि m. Bein. Vâlmîki's. Vgl. Ragh. 15,41.

आद्यकालक Adj. (f. °लिका) *nur auf das Heute gerichtet.*

आद्यगङ्गा f. N. pr. eines Flusses.

आद्यन्त n. Sg. und m. Pl. (283,4. Lâṭj. 2,2,6) *Anfang und Ende.* आद्यन्त° *am Anfange und am Ende* Lâṭj. 3,9,8. 7,5,22. Am Ende eines adj. Comp. *beginnend und schliessend mit* M. 3,205.

आद्यन्तयमक n. *gleichlautende Silben am Anfange und am Schluss eines* Çloka, z. B. Bhaṭṭ. 10,21.

आद्यन्तवत् Adj. *Anfang und Ende habend.*

*आद्यबीज n. *Urgrund.*

*आद्यमाषक m. *ein best. Gewicht,* = 5 Guṅgâ.

आद्यलिङ्ग m. *Oberpriester* Ind. St. 10,143.

आद्यर्धसम Adj. (f. आ) *in den beiden ersten Stollen gleich* Ind. St. 8,302.

*आद्यवसान n. Du. *Anfang und Ende* gaṇa दधिपयआदि.

आद्याद्य Adj. *der je vorangehende* M. 1,20.

आद्युदात्त Adj. *den Acut auf der ersten Silbe habend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

आद्यून Adj. *gefrässig* Spr. 2140. Râgat. 8,893.

*आद्योत m. *Licht.*

आद्रव (?) m. N. pr. eines Mannes.

आद्रिसार Adj. *eisern.*

आद्वादशम् Adv. *bis auf zwölf.*

आधमन n. *das Verpfänden.*

आधमर्ण्य n. *das Schuldnersein* 239,3.

°आधर in दुराधर.

*आधर्मिक Adj. *Unrecht thuend.*

आधर्ष्य n. *das Unterliegen —, Verlieren im Process.*

°आधर्ष in दुराधर्ष.

आधर्व m. 1) *Aufrüttler, Erreger.* — 2) *gerüttelte*

Masse.

*आधवन n. *das Schütteln, Rütteln.*

आधवनीय m. *ein Gefäss, in welchem der* Soma *geschüttelt und gereinigt wird.*

आधातर् Nom. ag. 1) *der das heilige Feuer angelegt hat* Njâjam. 6,6,9. — 2) *Geber, Verleiher, Zutheiler* Spr. 4029.

आधातव्य Adj. *beizulegen, zuzutheilen* Comm. zu Njâjam. 10,2,13.

आधान n. 1) *das Anlegen, Zulegen, Darauflegen.* — 2) = अग्न्याधान *das Anlegen des heiligen Feuers* Çat. Br. 2,1,4,29. — 3) = गर्भाधान *Befruchtung, eine der Befruchtung vorangehende Ceremonie.* — 4) *das Mondhaus der Befruchtung* AV. Gjot. 10,1. 11,2. — 5) *das Hinzufügen.* — 6) *das Bewirken, Hervorbringen* MBh. 13,96,5. Megh. 3. Ragh. 1,24. Mahâvirak. 92,16. Sâh. D. 10,13. Chr. 235,26. — 7) *Verpfändung.* — 8) *Behälter.* — 9) *Zaum, Gebiss.* — 10) verwechselt mit आधार् Kathâs. 67,25.

आधानकारिका (vgl. आधारका°) f., आधानपद्धति f. und आधानविधि m. Titel von Werken.

*आधानिक n. *eine der Befruchtung vorangehende Ceremonie.*

°आधायक Adj. *verleihend, bewirkend, verursachend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n.

°आधायिन् Adj. dass. Râgat. 8,305. Dazu Nom. abstr. °यिता f. Oefters fälschlich °आदायिन् geschrieben.

आधार m. 1) *Stütze, Halt, Unterlage, Grundlage* (eig. und übertr.). — 2) *Behälter, Behältniss.* — 3) **Wasserbehälter, Teich.* — 4) **eine Vertiefung um die Wurzel eines Baumes, in die das für den Baum bestimmte Wasser gegossen wird.* — 5) *Deich, Damm.* — 6) *Boden —, Gebiet einer Wirksamkeit* oder *Thätigkeit* P. 1,4,45. Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *sich beziehend auf, betreffend.* — 7) *Subject, Träger einer Eigenschaft.* — 8) N. pr. *a)* eines Teiches. — *b)* eines Autors.

आधारक am Ende eines adj. Comp. *Unterlage.*

आधारकारिका f. Titel einer Kârikâ. Vgl. आधानका°.

आधारचक्र n. *ein best. mystischer Kreis am After.*

आधारण n. *das Tragen, Halten.*

आधारता f. Nom. abstr. von आधार 3) Kumâras. 6,67.

आधारत्व n. Nom. abstr. von आधार 1) Kap. 2,42.

आधाररूपा f. *ein Halsschmuck von best. Form* MBh. 3,112,3.

आधाराधेयभाव m. *das Verhältniss zwischen Behälter und dem darin Enthaltenen* Spr. 4760.

*आधार्मिक Adj. = अधार्मिक.

आधार्य Adj. *in Etwas enthalten.*

आधावे m. Pl. *das Geschüttelte, durch Schütteln Gereinigte.*

1. आधि m. 1) *Behälter.* — 2) *Grundlage* (bildlich) Njâjam. 1,1,21. — 3) *Pfand.* Dazu Nom. abstr. °ता f. — 4) *Miethgeld* Âpast. 1,18,20. — 5) **nähere Bestimmung, Epitheton* u. s. w.

2. आधि m. 1) *Gedanken, Sorge, Seelenleiden.* Gewöhnlich Pl. — 2) **das Nachdenken über die Pflichten.* — 3) **Erwartung, Hoffnung.* — 4) **Unglück.* — 5) **ein um die Familie besorgter Mann.*

आधिकरणिक m. *Richter.*

आधिकारिक 1) Adj. *die Hauptsache —, die Hauptperson betreffend.* — 2) *der oberste Herrscher, der höchste Geist* Bâdar. 4,4,18.

आधिक्य n. *Ueberschuss, Ueberfluss, Uebermaass, grosses Maass, hoher Grad, das Vorwalten, Uebergewicht, Ueberlegenheit, höhere Bedeutung.*

*आधिज्ञ Adj. 1) *mit Seelenleiden vertraut.* — 2) *krumm.*

आधिदैवत und °दैविक Adj. *zu den Göttern in Beziehung stehend, von ihnen kommend.*

आधिपत्य n. *Oberherrlichkeit,* mit Loc. 156,2.

आधिभोग m. *Niessbrauch eines Pfandes* Gaut.

आधिभौतिक Adj. 1) *in Bezug zu den Wesen stehend, von der Aussenwelt kommend.* — 2) *in Beziehung zu den Elementen stehend, aus ihnen gebildet.*

*आधिमन्यु m. Pl. *Fieberhitze.*

आधिरथि m. Patron. von अधिरथ.

आधिरथीय n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

आधिराज्य n. *Oberkönigthum* Bâlar. 268,6.

आधिवेदनिक n. *ein Geschenk, das ein Mann bei seiner Wiederverheirathung der hintangesetzten Frau macht.*

1. आधी f. *Sehnsucht, Sorge.*

2. आधी Adv. mit कर् *verpfänden* Mit. zu Jâgn. 2,61.

आधीकरण n. *das Verpfänden.*

आधीत n. *Gegenstand des Sinnens, das Beabsichtigte, Gehoffte* Maitr. S. 1,4,14. 9,1.

आधीतयजुस् n. *ein Opferspruch, den man im Sinne hat.*

आधीति f. *das Sinnen, Beabsichtigung* Maitr. S. 1,3,36. 4,14.

आधीन Adj. = अधीन *abhängig von* (Loc.).

आधीपर्ण Adj. (f. आ) *mit Sehnsucht beflügelt.*

आधुनिक Adj. *jetzig.*

आधूपन und आधूमन n. *das in Rauch* (oder *Nebel*) *Hüllen.*

आधूम्र Adj. *rauchfarbig* Varâh. Bṛh. S. 5,55.

आधृषम् Abl. Inf. mit पा *vor Angriff schützen.*

आधृषीय Adj. *bis zur Wurzel* धृष् *gehend.*

आधृषे Dat. Inf. *anzugreifen.*

आधृष्टि f. und आधृष्य Adj. in अनाधृ°.

*आधेनव n. *Mangel an Milchkühen.*

आधेय 1) Adj. *a) anzulegen* 238,30. — *b) niederzulegen, zu deponiren.* — *c) zuzutheilen, zukommen zu lassen, zu gewähren.* — *d) enthalten —, gelegen in* 227,15. 278,10. Bâlar. 41,23. 95,3. *haftend an.* — *e) fälschlich zugeschrieben werdend* Bâlar. 44,12. — 2) n. *a) das Anlegen, Aufsetzen.* — *b) Prädicat, Aussage.*

आधोरण m. *Elephantentreiber.*

आध्मान 1) n. *a) das Sichaufblähen.* — *b)* Bez. *verschiedener Krankheiten mit Blähungszuständen.* — 2) *f. ई *eine best. wohlriechende Rinde* Râgan. 12,163.

आध्मापन n. *das Daraufblasen.*

आध्यक्ष्य n. *Aufsicht.*

*आध्यश्वि m. von अध्यश्व. Davon Adj. *°श्वीय.

*आध्या f. = आध्यान.

आध्यात्मिक Adj. (f. ई und आ) 1) *zum Selbst —, zum Subject in Beziehung stehend, subjectiv.* — 2) *zur Allseele in Beziehung stehend.*

आध्यान n. *wehmüthiges Zurückdenken.*

*आध्यापक m. = अध्यापक *Lehrer.*

आध्यायिक Adj. *dem Studium obliegend.*

आध्र Adj. *dürftig, ärmlich, gering.*

आध्वनिक Adj. *auf der Reise sich befindend.*

आध्वम् defectiv für आह्वम्.

आध्वर m. N. pr. eines Mannes.

*आध्वरायण m. Patron. von अध्वर.

आध्वरिक Adj. *zum* Soma-*Opfer gehörig.*

आध्वर्यव 1) Adj. *zum* Adhvarju (d. i. Jagurveda) *in Beziehung stehend.* — 2) n. *der Dienst beim Opfer,* insbes. *die Function des* Adhvarju.

आन m. 1) *Gesicht.* — 2) **Hauch.*

आनंश 3te Sg. Perf. von 1. अश्.

आनक m. 1) *eine Art Trommel.* — 2) **Donnerwolke.*

आनकदुन्दुभि m. Bein. Vasudeva's.

*आनकस्थलक Adj. von आनकस्थली.

*आनकस्थली f. N. pr. einer Gegend.

*आनकि von आनक.

आनट् 2te und 3te Sg. Aor. von 1. अश्.

आनडुह 1) Adj. *vom Stier stammend, taurinus* Âpast. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha. आनडुह v. l.

*आनडुह्क n. (संज्ञायाम्).

*आनडुह्य m. Patron. von अनडुह्.

*आनडुह्यायन m. Patron. von आनडुह्य.

*आनडुह्यायनि von आनडुह्य.

आनत Partic. von नम् mit आ.

*आनतक m. Pl. *eine best. Gruppe göttlicher Wesen* (bei den Gaina).

आनति f. 1) *Verneigung.* — 2) *Unterwerfung, das zu Willen Werden* Gaut. Njâjam. 10,2,9. Comm. zu Kâtj. Çr. 8,1,6 und zu Tâṇḍja-Br. 18,1,24.

आनद्ध *n. *ein mit Fell bezogenes musik. Instrument.*

आनद्धत्व n. *Verstopfung* Bhâvapr. 3,130.

आनद्धवस्ति Adj. *dessen Blase verstopft ist.* Davon Nom. abstr. °ता f.

आनन n. (adj. Comp. f. आ) *Mund, Gesicht* (von Menschen und Thieren).

आननान्त m. *Mundwinkel.*

आननान्तम् Adv. *bis zum Munde hinaus* nach Spr. 7791.

आनन्तर्य n. *unmittelbares Darauf, — Nachher.*

आनन्तर्यतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

आनन्त्य 1) n. *Endlosigkeit, Ewigkeit.* — 2) Adj. *a) unendlich, ewig.* — *b) endlosen Lohn verleihend* Ârsh. Br. S. 71.

आनन्द 1) m. *Lust, Wonne; Wollust.* Häufig Pl. bisweilen auch n. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. in der Dramatik *Eintritt des Erwünschten.* — 3) m. *eine Art Flöte* S. S. S. 196. — 4) n. *eine Art Haus* Gal. — 5) m. n. *das 48te Jahr im Jupiter-Cyclus* Varâh. Bṛh. S. 8,45. — 6) m. *der 16te* Muhûrta Ind. St. 10,296. — 7) m. Bein. Çiva's. — 8) N. pr. *a)* eines der 5 Lokeçvara bei den Buddhisten. — *b)* *des 6ten der 9 weissen Bala bei den Gaina. — *c)* verschiedener Männer. — *d)* einer Oertlichkeit. — 9) *f. आ *eine best. Pflanze.* — 10) *f. ई desgl.

आनन्दक 1) Adj. *erfreuend, erheiternd* Kâd. 155,18. — 2) n. N. pr. eines Sees.

आनन्दकन्द m. 1) *die Wurzelknolle der Wonne.* — 2) N. pr. eines Autors. — 3) Titel eines medic. Werkes. — 4) N. pr. einer Oertlichkeit.

आनन्दकलिका f. Titel eines Werkes.

आनन्दकाननमाहात्म्य n. Titel eines Abschnitts im Vâjupurâṇa.

आनन्दकोश m. Titel eines Schauspiels Hall in der Einl. zu Daçar. 30.

आनन्दगिरि m. N. pr. eines Glossators des Çaṁkarâkârja und Verfassers des Çaṁkaradigvigaja.

आनन्दघन Adj. *aus reiner Wonne bestehend* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,132.

आनन्दचतुर्दशी f. *ein best. 14ter Tag.*

आनन्दचिद्घन Adj. *nur aus Wonne und Geist bestehend* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,163.

आनन्दचिद्रूप Adj. *als Wonne und Geist erscheinend.* Nom. abstr. °त्व n. Kap. 5,66.

आनन्दचैतन्य m. N. pr. eines Lehrers.

आनन्दज 1) m. desgl. — 2) *n. *männlicher Same* Gal.

आनन्दजल n. *Freudenthränen.*

आनन्दज्ञान und °गिरि m. = आनन्दगिरि.

आनन्दता f. Nom. abstr. von आनन्द 1) Çat. Br. 14,6,10,5.

आनन्दताण्डवपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

आनन्दतीर्थ m. N. pr. eines Gelehrten.

आनन्दथु m. *Lust, Wonne* Dhûrtan. 49.

आनन्ददीपिका f. Titel eines Werkes.

आनन्ददेव m. N. pr. eines Dichters.

आनन्दन 1) Adj. *erfreuend* Spr. 7785. — 2) *n. *freundliche Begrüssung.*

आनन्दनाथ m. N. pr. eines Mannes.

आनन्दनिधि m. Titel eines Commentars.

*आनन्दपट m. *das Gewand einer Neuvermählten.*

आनन्दपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

आनन्दपूर्ण m. N. pr. eines Gelehrten.

*आनन्दप्रभव m. *männlicher Same.*

आनन्दबाष्प m. *Freudenthränen* Spr. 7730.

आनन्दबोधपरमहंस, °बोधयति, °बोधेन्द्र und °बोधेन्द्रसरस्वती m. N. pr. eines Gelehrten.

आनन्दभुज् Adj. *Wonne geniessend* Mâṇḍ. Up. 5.

आनन्दभैरव m. 1) *eine Form* Çiva's. — 2) N. pr. eines Lehrers der Haṭhavidjâ.

आनन्दभैरवरस m. *eine best. Mixtur.*

आनन्दभोग m. *Genuss von Wonne* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,125.

आनन्दमय Adj. (f. ई) Adj. *aus Wonne bestehend, wonnevoll* 259,12. 272,6. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आनन्दमाला f. Titel eines Werkes.

आनन्दयितर् Nom. ag. (f. °त्री) *Erheiterer, Erfreuer.*

आनन्दयितव्य Adj. *als Wollust empfunden werdend.*

आनन्दयोग m. *ein best. astrol.* Joga.

आनन्दराय m. N. pr. eines Mannes.

आनन्दरूप Adj. *als Wonne erscheinend* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,137.

आनन्दलहरि und °री f. Titel eines Gedichtes. °रीतरी f. Titel eines Commentars dazu. °रीस्तोत्र n. Titel eines Gedichtes.

आनन्दवन 1) m. N. pr. eines Scholiasten. — 2) *n. Bein. der Stadt Kâçî Gal.

आनन्दवर्धन 1) Adj. *Wonne fördernd.* — 2) m. N. pr. eines Dichters und eines Rhetorikers (Kumârasv. zu Pratâpar. 56,7).

आनन्दवल्ली f. Titel des 2ten Theils der Taitt. Up.

आनन्दविमल m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 1,97.

आनन्दवेद m. N. pr. eines Mannes.

आनन्दश्रावकसंधि m. Titel eines Werkes.

आनन्दाचल m. N. pr. = आनन्दगिरि.

आनन्दात्मन् 1) Adj. *dessen Wesen Wonne ist* Çat. Br. 10,3,5,13. — 2) m. N. pr. eines Lehrers.

आनन्दामृत n. *Wonnenektar* Nṛs. Up. S. 158. °रूप Adj. 156.

आनन्दाश्रम m. N. pr. eines Gelehrten.

आनन्दाश्रु n. *Freudenthränen* Daçak. 23,24.

*आनन्दि m. *Lust, Wonne.*

आनन्दित m. N. pr. eines Thürstehers Lalit. 378,11.

आनन्दिन् 1) Adj. *a) wonnig, lusterfüllt, glückselig.* — *b) erfreuend* Spr. 7645. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

आनन्देश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आनन्दोत्सव m. *Freudenfest* 252,10.

आनपत्य Adj. *von Kinderlosigkeit herrührend.*

आनभिम्लात m. Patron. von अनभिम्लात.

*आनभिम्लान m. Patron. von अनभिम्लान.

आनम in दुरानम und स्वानम.

*आनम्य Adj. = आनाम्य.

आनम्र Adj. *gebogen, geneigt.*

*आनय m. *Einführung beim Lehrer.*

आनयन n. 1) *das Herbeibringen, — führen, — schaffen* 106,32. 129,16. इह *hierher* 291,16. — 2) *das Schaffen, Bewirken.* — 3) *das Berechnen.*

आनयितव्य Adj. 1) *herbeizubringen, — führen.* — 2) *zu berechnen* Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,1.

*आनयुग n. Trik. 3,5,5.

आनर्त 1) m. *a)* **Bühne.* — *b)* **Kampf.* — *c)* Pl. N. pr. eines Volkes in Guzerat. — *d) ein Fürst der* Ânarta und auch N. pr. eines angeblichen Stammherrn. — 2) n. *das Reich der* Ânarta.

*आनर्तक Adj. von आनर्त 1) c).

आनर्तन n. *das Tanzen, Tanz.*

आनर्तीय Adj. *vom Volksstamm der* Ânarta.

आनर्थक्य n. *Zwecklosigkeit* Gaim. 1,2,1. Kap. 4,15.

आनर्दम् Absol. *unter Gebrüll* MBh. 5,141,47.

आनर्दित n. *Gebrüll* R. 2,42,20.

आनल n. *das unter* Anala *stehende Mondhaus* Kṛttikâ.

आनलवि m. N. pr. eines Lehrers.

आनव 1) Adj. *a) den Menschen zugethan.* — *b) menschlich.* — 2) m. *ein fremder Mann.*

आनश, आनशुस्, आनशे, आनश्म und आनश्याम् Perfect-Formen von 1. अश्.

आनस Adj. *zum Lastwagen gehörig.*

1. आनाक° Adv. *bis zum Himmel* Ragh. 1,5.

2. आनाक m. N. pr. eines fürstlichen Geschlechts.

आनाथ्य n. *Schutzlosigkeit.*

आनाभि Adv. *bis zur Nabe.*

आनामन n. *das Geneigtmachen, Gewinnen.*

*आनाम्य Adj. *zu beugen.*

आनाय m. *Netz, Fischernetz.*

आनायाय्, °यते *ein Netz darstellen.*

आनायिन् m. *Fischer.*

*आनाय्य m. *das aus dem* Gârhapatja *genommene südliche Altarfeuer.*

आनाश 3te Sg. Perf. von 1. अश्.

आनाह m. 1) *Verstopfung des Leibes.* — 2) *Länge.*

आनाहिक Adj. *bei Verstopfung des Leibes anwendbar.*

*आनिचेय m. Patron. *f. ई.

आनिङ्ग्य n. *Regungslosigkeit* Lalit. 439,15. 440,16.

आनिधन Adj. त्वाष्ट्रीसामन् n. Name eines Sâman.

*आनिधेय m. Patron. *f. ई.

आनिन्द्ययोनि Adv. *bis zur verachteten Geburtsstätte* Çând. 78.

आनिरुक्त्य n. N. abstr. von अनिरुक्त Comm. zu Lâtj. 8,9,1.

*आनिरुद्ध m. Patron. von अनिरुद्ध.

आनिर्हत Adj. *von unvernichtbarer Art.*

आनिल n. und *°ली f. *das unter* Anila *stehende Mondhaus* Svâti.

*आनिलि m. Patron. Hanumant's.

आनीकवत Adj. (f. ई) *zu* Agni anîkavant *in Beziehung stehend* Comm. zu Kâtj. Çr. 4,3,4.

आनीति f. *Herbeiführung.*

आनील 1) Adj. *schwärzlich* Vikr. 146. Sâh. D. 294,14. — 2) *m. *Rappe* Gal. — 3) *n. *Zinn* Nigh. Pr.

*आनुकल्पिक Adj. = अनुकल्पमधीते वेद वा.

*आनुकूलिक Adj. = अनुकूलं वर्तते.

आनुकूल्य n. 1) *Geneigtheit, Gunst.* — 2) *Annehmlichkeit.* °तम् *wie es Einem zusagt.* — 3) *freundschaftliches Verhältniss, Einverständniss.*

*आनुखड्ग्य Adj. von अनुखड्गम् gaṇa परिमुखादि in der Kâç.

*आनुगङ्ग्य Adj. von अनुगङ्गम्.

*आनुगतिक Adj. von अनुगत.

*आनुगादिक Adj. = अनुगादिन्.

*आनुगुणिक Adj. = अनुगुणमधीते वेद वा.

आनुगुण्य Adj. *Gleichartigkeit.*

*आनुग्रामिक Adj. von अनुग्रामम्.

*आनुचारक Adj. von अनुचारक.

आनुजावर Adj. 1) *nachgeboren* Maitr. S. 2,5,6. — 2) *gemein, ganz niedrig.*

आनुतुह m. N. pr. eines Tîrtha Hariv. 2,39,62. Richtiger v. l. आनडुह.

*आनुतिल्य Adj. von अनुतिलम्.

*आनुदृष्टिनेय und आनुदृष्टेय m. Metron. von अनुदृष्टि.

आनुदेशिक Adj. (f. ई) zu अनुदेश 1) Vârtt. 6 zu P. 1,1,56. Saṁhitopan. 27,1.

*आनुनाश्य von अनुनाश.

आनुनासिक्य n. *Nasalität.*

*आनुपथ्य Adj. von अनुपथम्.

*आनुपदिक 1) Adj. *auf dem Fusse folgend.* — 2) *das* Anupada *studirend.*

*आनुपद्य Adj. von अनुपदम्.

आनुपूर्व n. (Gaut.), °पूर्वी f. und °पूर्व्य n. (Âpast.) *Reihenfolge von vorn (oben) nach hinten (unten).* Instr. °पूर्वेण, °पूर्व्या, °पूर्व्येण und Abl. °पूर्व्यात् *der Reihe nach.*

आनुमत Adj. *der* Anumati *gehörig, an sie gerichtet.*

*आनुमति m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.

आनुमानिक Adj. 1) *auf einem Schluss beruhend* Âpast. Nom. abstr. °त्व n. — 2) *Schlüsse machend.*

*आनुमाष्य und *आनुयव्य Adjj. von अनुमाषम् und अनुयवम्

आनुयात्रिक m. *ein Mann aus dem Gefolge, Diener.*

*आनुयूप्य Adj. von अनुयूपम्.

*आनुरक्ति f. = अनुरक्ति.

आनुरूप्य n. *Angemessenheit.*

*आनुरोहति m. Patron. von अनुरोहत्.

आनुरोहिणी Adj. f. als Beiw. des Mondhauses Rohiṇî.

*आनुलेपिक Adj. von अनुलेपिका.

*आनुलोमिक Adj. = अनुलोमं वर्तते.

आनुलोम्य 1) Adj. = अनुलोमज. — 2) n. a) *gerade oder natürliche Ordnung.* — b) *das in gehöriger Ordnung Sein, das gut von Statten Gehen.* — c) *das Bringen in die richtige Lage.*

*आनुवंश्य Adj. von अनुवंशम्.

आनुवासनिक Adj. *zu einem öligen Klystier geeignet.*

*आनुविधित्सा (!) f. *Undankbarkeit.*

आनुवेश्य m. *ein Nachbar zur Seite.*

*आनुशातिक Adj. von अनुशातिक.

आनुशासनिक Adj. *auf Unterweisung bezüglich, davon handelnd.*

आनुश्रव, °श्रविक und °श्राविक Adj. *auf Ueberlieferung beruhend.*

आनुषक् Adj. *in stetiger Folge, nach der Reihe.*

आनुषङ्गिक Adj. (f. ई) 1) *sich anschliessend, hinterherfolgend, sich anreihend.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *bleibend, constant* Râǵat. 7,1447. — 3) *nothwendig auf Etwas* (Gen.) *folgend, — sich ergebend.* — 4) *zufällig, unwesentlich.*

*आनुषण्ड und *°क Adj. von अनुषण्ड.

आनुषूक Adj. *nachgetrieben.*

आनुष्टुभ Adj. (f. आ und ई Vaitân.) *aus* Anushṭubh *bestehend, der A. gleichartig, z. B. aus vier Theilen zusammengesetzt.*

आनुष्टुभौष्णिह Adj. *aus* Anushṭubh *und* Ushṇih *bestehend* RV. Prât. 18,11.

*आनुसाय्य, *आनुसीत्य und *आनुसीर्य Adjj. von अनुसायम्, अनुसीतम् und अनुसीरम्.

*आनुसुक Adj. = अनुसूमधीते वेद वा.

आनुसूक Adj. = आनुषूक Kauç. 16.

*आनुसृतिनेय und *आनुसृष्टिनेय Metronn. von अनुसृति und अनुसृष्टि.

*आनुसेय m. Patron. oder Metron. von अनुसू.

*आनुहारति m. Patron. von अनुहरत्.

आनूकम् Adv. = अन्वक् *im Anschluss daran* RV. 5,33,9.

आनूप 1) Adj. *feucht, wässerig, sumpfig.* — 2) m. a) *Wasserthier, Sumpfthier.* — b) Patron. von Anûpa. — 3) n. Name eines Sâman Lâtj. 4,6,1.

*आनूपक Adj. *in Sümpfen lebend.*

आनृण्य n. und °ता f. *Schuldlosigkeit, Sch. in Bezug auf* (Gen. oder im Comp. vorangehend). आनृण्यं वि-धा *vergelten, bezahlen* Prasannar. 132,12.

*आनृत Adj. *der Lüge ergeben.* Davon *°क Adj. *von Lügnern bewohnt.*

आनृशंस n. *Wohlwollen* Gaut. 5,45.

*आनृशंसि m. und *°शंसीय Adj. gaṇa गहादि.

आनृशंस्य 1) Adj. (f. आ) *wohlwollend.* — 2) n. *Wohlwollen* Âpast.

आनेतर् Nom. ag. (f. °त्री) *Herbeibringer, -führer.*

आनेतवै Dat. Inf. *herbeizubringen, -führen* Çat. Br. 2,1,4,16.

आनेतव्य Adj. *anzuführen* Comm. zu Njâjam. 9,2,9.

आनेय Adj. *herbeizubringen, -führen* Kathâs. 18,265.

*आनैपुण n. = अनैपुण.

*आनैश्वर्य n. = अनैश्वर्य.

आनोभद्र und °द्रीय n. *die mit* आ नो भद्राः *beginnende Hymne* (RV. 1,89).

आन्त Partic. von 1. अम्.

आन्तःपुरिक 1) Adj. *zum Harem gehörig* Prasannar. 16,15. — 2) n. *das Treiben im Harem.*

अन्तःपुरिक n. = आन्तःपुरिक 2).

आन्तम् Adv. *bis zum Ende* (Gaut. 3,5), *vollständig, von Kopf bis zu Fuss.*

आन्तर 1) Adj. *im Innern befindlich, der innere.* — 2) m. a) *ein im Innern des Palastes Angestellter.* — b) *ein Vertrauter* Ind. St. 14,126.153.

आन्तरतम्य n. nächste Verwandtschaft (von Lauten).

*आन्तराकृति m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.

आन्तरिक्ष und weniger gut आन्तरीक्ष Adj. (f. ई) zur Luft gehörig, aus der Luft stammend, in der Luft vor sich gehend, atmosphärisch Comm. zu Lâṭy. 4,8,7.

*आन्तरीप Adj. von अन्तरीप Kâç.

*आन्तर्गेहिक Adj. im Innern des Hauses befindlich.

आन्तर्य 1) Adj. bei den Gaina was auf das Streben nach Erlösung hemmend einwirkt Govindân. zu Bâdar. S. 582, Z. 11. — 2) n. nahe Verwandtschaft (von Lauten).

आन्तर्वेदिक Adj. innerhalb der Opferstätte befindlich.

*आन्तर्वेश्मिक Adj. im Innern des Hauses befindlich.

*आन्तिका f. = अन्तिका ältere Schwester.

आन्त्य m. Endiger, personif. als Bhauvana.

आन्त्यायन m. Patron. von आन्त्य.

आन्त्र n. Sg. und Pl. Eingeweide.

आन्त्रतन्ति f. und आन्त्रपाश m. Darmsaite.

आन्त्रानुचारिन् Adj. in den Eingeweiden sich aufhaltend Mantrabr. 2,7,2.

*आन्त्रिक Adj. in den Eingeweiden befindlich.

आन्द्र m. eine best. verachtete Menschenklasse.

आन्द्रोड und आन्द्रोर m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,117. Vgl. आण्डीर.

आन्दोल in महदान्दोल.

आन्दोलक m. Schaukel, Schwinge.

आन्दोलन n. das Schwingen.

आन्दोलय्, °यति schwingen Bâlar. 38,20. आन्दोलित Spr. 555.

*आन्धसिक m. Koch.

आन्धीगव n. Name verschiedener Sâman Lâṭy. 4,5,27. Tâṇḍja-Br. 12,11,21. Nyâjam. 9,2,10.

आन्ध्य n. Blindheit 257,32.

आन्ध्र m. Pl. N. pr. eines Volkes. f. ई eine Frau dieses Volkes.

आन्ध्रभृत m. Pl. N. pr. eines Geschlechts B.A.J. 5,33.

*आन्न Adj. = अन्नं लब्धा.

आन्यतरेय m. N. pr. eines Grammatikers.

आन्यभाव्य n. das ein Anderes Sein.

*आन्वयिक Adj. von edler Familie.

आन्वाह्निक Adj. (f. ई) täglich.

आन्वीक्षिकी f. Logik Gaut. 11,3.

*आन्वीपिक Adj. von अन्वीपम्.

आप्, आप्नोति, seltener Med. 1) erreichen, einholen, stossen auf, antreffen. — 2) erlangen, bekommen, in Besitz nehmen, theilhaftig werden, erleiden. — 3) über Jmd kommen, zu Theil werden. — 4) Pass. voll werden. — Partic. आप्त 1) erreicht, ereilt, getroffen. — 2) erlangt, empfangen, bekommen. — 3) erfüllt, durchdrungen Çat. Br. 1,1,2,14. — 4) angelangt bei (Acc.) Naish. 22,42. — 5) sich erstreckend über (अभि). °तम am Weitesten reichend Nṛs. Up. in Ind. St. 9,146. — 6) dividirt. — 7) vollständig, reichlich. — 8) zuverlässig; m. Gewährsmann. — 9) nahe stehend, befreundet. — Caus. आपयति 1) erreichen —, gelangen lassen, bringen zu. — 2) erlangen lassen. — 3) Jmd (Acc.) Etwas abgeben, zu fühlen geben. — Desid. ईप्सति und °ते zu erreichen suchen, zu erlangen streben Tâṇḍja-Br. 20,3,2. — Partic. ईप्सित 1) wen oder was man zu haben wünscht, begehrt, erwünscht, genehm, lieb. Superl. °तम zunächst stehend 224,31. — 2) von einer Autorität festgesetzt, anerkannt. — Desid. vom Caus. आपिपयिषति zu erreichen streben. — Mit अनु erreichen Ait. Br. 3,27. — Mit अभि bis zu Etwas reichen, erreichen. — Caus. bis an's Ziel bringen. — Desid. zu erlangen streben, nach Etwas verlangen, wünschen. — Mit अव 1) erreichen, gelangen zu, stossen auf, antreffen. अवाप्त auch mit act. Bed. — 2) erlangen, bekommen, in Besitz nehmen, theilhaftig werden, erleiden. — 3) durch Division erhalten. — Mit प्रत्यव wiedererlangen. — Mit समव 1) stossen auf, antreffen. — 2) erlangen, bekommen, theilhaftig werden, erleiden. — Mit आ erreichen, über Jmd (Acc.) kommen ṚV. 10,32,8. — Mit उद् hinaufreichen, erreichen. — Mit उप gelangen zu, erlangen Ait. Âr. 370,11.13. — Desid. Jmd zu gewinnen suchen Maitr. S. 2,1,11. Gobh. 1,9,5. — Mit समुप Desid. in समुपेप्सु. — Mit परि 1) erreichen, gewinnen. — 2) ein Ende machen, genug sein lassen. — Partic. पर्याप्त zum Abschluss gebracht, das volle Maass habend, reichlich, geräumig, hinreichend für (Dat. oder Gen. 182,4), genügend; einer Sache (Dat., Loc. eines Nom. act. oder Infin.) oder einer Person (Gen.) gewachsen. °म् Adv. so v. a. Alles in Allem Spr. 4813, v. l. — Caus. vollbringen. — Desid. 1) verlangen, fordern, wünschen. — 2) zu erhalten wünschen, in Acht nehmen, schützen. — 3) beizukommen suchen, lauern auf, nachstellen. — Mit संपरि zusammenfassen, zusammennehmen. — Mit प्र 1) gelangen an, in, zu, stossen auf, antreffen, erwischen 120,26. 123,15. reichen bis (आ). अप्राप्य mit Acc. so v. a. diesseits. दिशः so v. a. nach allen Richtungen hin fliehen. प्राप्य कृष्णचतुर्दशीम् nach Erreichung dieses Tages, so v. a. nachdem dieser Tag gekommen war 110,29. — 2) Jmd treffen (von einem Ungemach). — 3) erlangen, bekommen, gewinnen, theilhaftig werden, sich zuziehen, erleiden. Mit Infin. bekommen zu. — 4) zum Gatten oder zur Gattin bekommen. — 5) in der Gramm. übergehen in. — 6) sich finden, vorhanden sein. — 7) in Folge einer Regel Geltung erhalten, sich aus einer Regel ergeben 235,4. 240,21. In derselben Bed. auch Pass. — Partic. प्राप्त 1) erreicht 159,6. getroffen, angetroffen, erwischt. — 2) erlangt, gewonnen, sich zugezogen, auf sich geladen. — 3) erreicht —, getroffen habend (auch von einem Ungemach als Subj.), angelangt bei; die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. सहस्रम् ein Tausend voll geworden. — 4) erlangt —, sich zugezogen —, auf sich geladen —, erlitten habend; die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend. कं चित्प्रकारम् so v. a. eine best. Art zu sein habend 230,22. — 5) gekommen, eingetroffen, angelangt, da seiend 92,14. 119,9. 120,29. 125,22. 291,9. प्राप्तेषु कालेषु so v. a. zu gewissen Zeiten Spr. 7651. gelangt zu (Acc.) Chr. 226,29. — 6) in der Med. indicirt. — 7) in der Gramm. in Folge einer Regel Geltung habend, sich aus einer Regel ergebend 223,17. 227,10. — Caus. 1) Jmd oder Etwas (Acc.) irgendwohin (Acc. oder Ortsadv.) gelangen lassen, treiben, Jmd (Dat.) Etwas (Acc.) zuführen 107,1. bringen, befördern. — 2) Jmd (Acc.) Etwas (Acc.) erlangen lassen. — 3) Etwas zu Jmd gelangen lassen, so v. a. überbringen, melden, anmelden, erkünden M. 8,43. MBh. 14,9,24. Ragh. 14,60. — 4) erlangen, theilhaftig werden. — Desid. zu erreichen suchen, verlangen nach. — Mit अनुप्र 1) gelangen zu, erreichen, stossen auf, finden. — 2) nachgehen, nachahmen. — Partic. अनुप्राप्त 1) angelangt bei, gekommen zu (Acc.). — 2) gerathen in (Acc.) MBh. 5,190,11. — 3) widerfahren R. 5,35,14. — 4) gekommen (auch von bestimmten Zeiten und Umständen), eingetroffen. — 5) hinauslaufend auf, einbegriffen —, enthalten in (Acc.) Nir. 1,16. — Mit समनुप्र erreichen, anlangen bei. — Partic. समनुप्राप्त 1) angelangt bei (Acc.). — 2) erlangt habend, mit Acc. — 3) angekommen, angelangt. — Mit अभिप्र reichen bis zu, erreichen. — Desid. in अभिप्रेप्सु. — Mit उपप्र, Partic. °प्राप्त genaht, herangetreten. — Mit परिप्र in परिप्राप्ति und परिप्रेप्सु. — Caus. mit Etwas zu Stande kommen Lalit. 167,1. fgg. — Mit संपरिप्र Desid. in संपरिप्रेप्सु. — Mit संप्र 1) erreichen, gelangen zu, antreffen 122,16. 123,19. कृच्छ्रकालम् in die Zeit der Noth hereinkommen 79,26. — 2) erlangen, theilhaftig werden 139,19. sich zuziehen, erleiden. — 3) zur Gattin bekommen

135,21. — Partic. संप्राप्त 1) *angetroffen.* — 2) *erlangt* 296,16. *sich zugezogen, auf sich geladen.* — 3) *erreicht habend, angelangt bei, gekommen zu, gerathen auf* (Acc.) 67,23. 228,28. *sich erstreckend auf* (im Comp. vorangehend). — 4) *erlangt habend, gerathen in* (ein Ungemach). — 5) *angelangt, gekommen* (insbes. von Zeitpunkten); *herstammend von* (Abl.) 197,4. — Caus. *erreichen machen.* — Mit अनुसंप्र *erreichen, anlangen bei, in, antreffen.* — Partic. अनुसंप्राप्त 1) *angelangt bei* (Acc.). — 2) *Jmd* (Acc.) *widerfahren.* — 3) *gekommen, erschienen, da seiend.* — Mit अभिसंप्र 1) *erreichen, gelangen zu.* — 2) *erlangen, bekommen, theilhaftig werden.* — Partic. अभिसंप्राप्त 1) *angelangt bei* (Acc.). — 2) *gekommen.* — Mit उपसंप्र *gelangen zu.* — Partic. उपसंप्राप्त 1) *sich zugezogen habend, gerathen in* (Acc.). — 2) *herangekommen.* — Mit प्रति Desid. *werben um* (ein Mädchen). — Mit वि 1) *hindurchreichen, durchdringen, erfüllen, ausfüllen.* — 2) *reichen bis* (आ). — Partic. व्याप्त 1) *durchdrungen, erfüllt, angefüllt.* सूर्यतेजसा मुखम् so v. a. *ganz beschienen von* 154,5. — 2) *eingenommen, in Besitz genommen.* — 3) *behaftet mit* (Instr.) Tarkas. 41 (अनित्यत्वेन zu lesen). — 4) *in etwas Anderm eingeschlossen, — enthalten* Bhâshâp. 67. — 5) *wohlhabend* Ait. Br. 4,4. — Caus. Partic. व्यापित *durchdrungen, erfüllt* Spr. 1402. — Mit अभिवि Absol. °व्याप्य *bis* — (Acc.) *inclusive.* — Mit सम् 1) *erlangen, theilhaftig werden.* समाप्तवत् 91,25. — 2) *vollenden.* — 3) *heranreichen.* — Partic. समाप्त *vollendet, beendigt, zum Abschluss gelangt.* — समाप्तः MBh. 14, 2561 fehlerhaft für ममाप्तः. — Caus. 1) *Jmd Etwas erreichen —, erlangen lassen.* — 2) *zu Ende führen, vollbringen.* — 3) *Jmd abthun, den Garaus machen.* — Desid. *zu vollenden streben.* — Partic. समीप्सित *begehrt, erwünscht.* — Desid. vom Caus. *zu vollbringen suchen.* — Mit अनुसम् Caus. *dazu vollenden, nachher zu Stande bringen.* — Mit परिसम् Pass. 1) *enthalten sein in* (Loc.). — 2) *sich erstrecken auf, gehören zu* (Loc. oder प्रति). — 3) *das Endziel erreichen.* — Partic. परिसमाप्त 1) *vollständig beendigt* MBh. 1,223,60. — 2) *vollendet*, so v. a. *auf dem Höhepunkt stehend* Çâk. 105. — Caus. *vollenden* Gâbâlop. S. 444.

1. आप in दुराप und मनआप.

2. आप 1) m. *a*) N. pr. eines der 8 Vasu Varâh. Bṛh. S. 53,48. 49. 51. VP. 1,15,111. fg. — *b*) *der Stern δ Virginis.* — 2) *f. ई *das Mondhaus* Pûrvâshâḍhâ H. 113.

*आपक, f. ई gaṇa गौरादि.

*आपकर Adj. = अपकारे ज्ञातः.

आपक्व Adj. 1) *halbgar.* — 2) *halbreif* Ṛtus. 3,1.

*आपत्तिति m. Patron. *°तित्या f. Gaṇar. 1,36.

आपगा f. 1) *Fluss.* — 2) N. pr. eines Flusses.

आपगेय m. Metron. Bhîshma's.

*आपच्चिक, f. ई gaṇa गौरादि.

आपण m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Markt* 115,4. 118, 22. — 2) *Waare.*

आपणदेवता f. *eine auf einem Markte stehende Götterstatue.*

आपणवीथिक *Budenreihe auf einem Markte* R. 7,70,11. Am Ende eines adj. Comp. f. आ R. Gorr. 2,41,21.

आपणवेदिका f. *Marktbank, -tisch.*

*आपणिक 1) Adj. *zum Markte in Beziehung stehend.* — 2) m. *a*) *Handelsmann.* — *b*) *Pachtgeld für einen Markt.*

आपणीय Adj. *vom Markte kommend* Âpast.

आपतन n. *unerwartetes zum Vorschein Kommen.*

आ॑पति m. etwa *Gebieter hier* Maitr. S. 1,2,7. 3,7,10.

*आपातिक Uṇâdis. 2,45. 1) Adj. *vom Schicksal abhängig.* — 2) m. *Falke* Uǵǵval.

आपत्कल्प m. *das Verfahren in Zeiten der Noth* Gaut. 7,1. 9,67. M. 11,28.

आपत्काल m. *Zeit der Noth* M. 2,241. Spr. 952.

*आपत्कालिक Adj. (f. आ und ई) von आपत्काल.

आपत्ति f. 1) *Eintritt eines Falles* (im Comp. vorangehend) Kap. 1,22. 50. 113. 5,8. 6,19. — 2) *Uebergang —, das Gerathen —, Umwandlung in.* — 3) *Unfall, Ungemach, Noth.* — 4) **Fehler, Versehen.*

आ॑पत्तोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वरः) *zu gerathen in* Çat. Br. 9,5,2,1.

आपत्प्राप्त Adj. *in's Unglück —, in Noth gerathen.*

आपत्य Adj. *patronymisch.*

आ॑पथि Adj. *auf dem Wege befindlich.*

आपथी॑ f. *ein auf dem Wege liegender Stein* u. s. w.

आपद् f. Sg. und Pl. *Unfall, Ungemach, Noth.* Instr. Sg. *aus Versehen* Âçv. Çr. 12,8,23.

*आपदा f. dass.

आपदुद्धरण n. *das Ziehen aus der Noth* Spr. 6780. 6835.

आपदुद्धारकल्प m. Titel eines Werkes.

आपदेव 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई *ein von ihm verfasstes Werk.*

आपद्गत Adj. *in's Unglück —, in Noth gerathen* Spr. 963. 7733.

आपद्धर्म m. 1) *die im Falle der Noth geltenden Vorschriften.* — 2) Pl. *unglückliche Verhältnisse.*

आपद्विनीत Adj. *durch Ungemach bescheiden geworden* Bâlar. 193,17.

आपन 1) Adj. *bringend, herbeiführend.* — 2) *n. *Pfeffer.*

*आपनिक Uṇâdis. 2,45. m. 1) *Sapphir.* — 2) *ein* Kirâta Uǵǵval.

आपनेय Adj. *zu erreichen, — erlangen.*

*आपन्नजीविक Adj. *einen Lebensunterhalt habend* P. 1,2,44, Sch.

आपन्नसत्त्वा Adj. f. *schwanger.*

आपप्रश्न m. Titel eines astrol. Tractats.

आपभट्ट m. N. pr. = आपदेव.

*आपमित्यक Adj. *durch Tausch erhalten.*

आपया॑ f. N. pr. eines Flusses.

आपयितर् Nom. ag. *Verschaffer.*

आपरपक्षीय Adj. *zur zweiten Hälfte eines Monats in Beziehung stehend.*

*आपराधय्य n. Nom. abstr. von अपराधय.

आपराह्णिक Adj. *nachmittägig.*

आपर्तुक Adj. *nicht der Jahreszeit entsprechend.*

आपर्वभङ्गनिपुण Adj. *geschickt sogar ein Rohr im Gelenk zu brechen*, so v. a. *das Schwerste zu vollbringen vermögend* Kâm. Nîtis. 11,40 (wo आ°निपुणे — दैवे zu vermuthen ist).

आपर्वभाग° Adv. *bis zum Gelenk* Çâk. 80.

आपल n. Name eines Sâman.

आपव m. Bein. Vasishṭha's.

आपवत्स m. N. pr. eines Genius.

आपवर्गिक und °वर्ग्य Adj. *zur Erlösung führend.*

1. आ॑पस् n. *ein frommes Werk* ṚV. 1,178,1. 4,38,4.

2. *आपस् n. *Wasser.*

3. आ॑पस् Nom. und bisweilen auch Acc. Pl. von 3. अप् *Wasser.*

1. आपस्तम्ब m. N. pr. eines Lehrers.

2. आपस्तम्ब 1) Adj. (f. ई) *von* Âpastamba *stammend.* — 2) m. Pl. *die Schüler des* Âp. Verz. d. Oxf. H. 271,*a*,4.

आपस्तम्बि m. Patron. von आपस्तम्ब.

आपस्तम्बीय Adj. und m. Pl. = 2. आपस्तम्ब.

*आपस्तम्भिनी f. *eine best. Pflanze.*

आपाक m. *Ofen.*

आपाकस्थ॑ Adj. *im Ofen steckend.*

आपाङ्ग्य n. *das Behandeln der Augenwinkel mit Salbe.*

आपाटल Adj. (f. आ) *röthlich* Kâd. 32,23. 53,9.

आपाटलिपुत्रम् Adv. *bis* Pâṭaliputra Kâç. zu P. 2,1,13.

आपाण्डु Adj. *gelblich weiss, weisslich, bleich* Varâh. Bṛh. S. 3,23. Chr. 86,22. Nom. abstr. °ता f.

आपाण्डुर Adj. dass. Spr. 2497.

आपाण्डुरी Adv. mit भू *bleich werden* Kumâras. 3,33.

आपात m. 1) *Heransturz, Andrang.* लोचनापात

ein zudringlicher Blick Spr. 5974. — 2) *Sturz in* (im Comp. vorangehend). — 3) *unerwartetes Erscheinen, Eintritt, Eintreffen* Spr. 3772. 6419. आपाततस् und आपात° *sofort, im Nu, beim ersten Blick.* आपातमात्रे und आपातमात्र° *nur im ersten Augenblick.* — 4) **das zum Sturz Bringen.*

आपातालिका f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,307. fgg.

आपातिक Adj. *sich zunächst darbietend* Comm. zu Kâvjâd. 3,123.

°आपातिन् Adj. *eintretend, sich ereignend.*

*आपात्य Partic. fut. pass. von पत् mit आ.

आपाद् m. *Lohn, Belohnung.*

आपादक Adj. *herbeiführend, bewirkend* Comm. zu TS. Prât. 5,35.

आपादकण्ठम् Adv. *von den Füssen bis zum Halse* Ind. St. 14,375.

आपादन n. *das Bringen —, Versetzen in.*

1. आपान Partic. 1) *das Ziel erreichend* RV. 2,34,7. — 2) *erlangend, theilhaftig werdend* RV. 9,110,5.

2. आपान n. *das Zechen, Gelage.* °गोष्ठी f. *Gelage,* °भूमि f. *Zechplatz,* °शाला f. *Zechstube.*

आपानक n. *Trinkgelage* Kâd. 35,8. 9.

आपान्तमन्यु Adj. *dessen Trunk Muth erzeugt.*

आपायिन् Adj. *trinklustig.*

*आपारि m. gaṇa क्षात्र्यादि in der Kâç. zu P. 6,2,86.

आपाल n. Name eines Sâman.

*आपालि m. *Laus.*

आपि 1) m. *Verbündeter, Befreundeter, Bekannter.* — 2) Adj. am E. e. C. *reichend, hindringend.*

आपिङ्ग Adj. *rothbräunlich* Bhaṭṭ. 2,30.

आपिञ्जर 1) Adj. (f. आ) *röthlich, gelbröthlich* Kâd. 11,15. II, 98,4. — 2) *n. *Gold.*

आपिञ्जरी Adv. mit कर् *röthlich färben.*

1. आपित्व n. *Bundesgenossenschaft, Freundschaft.*

2. आपित्व n. vielleicht *Abendzeit* RV. 8,4,3.

आपिशङ्ग Adj. *goldfarbig* Kâd. 40,6.

आपिशर्वर Adj. *nächtlich* TS. 7,3,13,1.

आपिशल 1) Adj. (f. ई) *von* Âpiçali *herrührend.* शिला Ind. St. 14,160. — 2) *m. *ein Schüler* Âpiçali's. *f. आ. — 3) *n. *ein von* Âpiçali *verfasstes Werk.*

आपिशलि m. Patron. eines alten Grammatikers.

*आपिशल्या f. zu आपिशलि.

आपीड m. 1) *das Zusammendrücken, Kneifen.* — 2) *ein auf dem Scheitel getragener Kranz.* — 3) *ein best. Metrum.*

आपीडन n. *das Drücken, Druck.*

°आपीडित Adj. *mit einen Kranz von — geschmückt.*

आपीत 1) Adj. *gelblich* R. 2,76,4. — 2) *m. *Ficus benjamina* Nigh. Pr. — 3) *n. *a) Staubfaden der Lotusblüthe* Nigh. Pr. — *b) Schwefelkies.*

आपीतय्, °यति *mit einem gelben Anstrich versehen* Kâd. II, 136,4.

आपीन n. *Euter.*

आपीनवत् Adj. *eine Form von* प्या *mit* आ *enthaltend.*

*आपूपिक 1) Adj. von अपूप. — 2) n. *ein Haufen Kuchen.*

आपूप्य 1) m. **Mehl.* — 2) *Backwerk.*

आपूर m. *Fluth, Ueberfluss, Uebermaass* Çiç. 7,74.

आपूरण 1) Adj. *füllend, voll machend* Spr. 1928. — 2) m. N. pr. *a)* eines Schlangendämons MBh. 1, 35,6. — *b)* eines Jaksha VP. — 3) n. *a) das Füllen, Vollmachen* 179,32. — *b) das Spannen eines Bogens bis zur vollständigen Rundung* Prasannar. 81,12. — *c) Wassermenge* Uttarar. (1862) 75,1.

आपूरयत् m. v. l. für आपूरण 2) *b)* VP.[2] 2,289.

आपूर्त n. = पूर्त *ein frommes Werk* Kâd. II, 46,19.

आपूर्यमाणपक्ष m. *die zunehmende Hälfte eines Mondmonats* Khând. Up. 5,10,1. Âçv. Gṛhj. 1,4,1.14,2.

*आपृष n. *Zinn.*

आपृक् Adv. *in Berührung mit, auf* (Gen.).

आपृचस् Gen. Inf. *um zu füllen, — sättigen* RV. 8,40,9.

आपृचे Dat. Inf. dass. RV. 5,50,2.

*आपृच्छा f. *Anrede, Unterhaltung.*

(आपृच्छ्य) आपृच्छिञ Adj. 1) *zu begrüssen, — verehren.* — 2) *lobenswerth.*

आपेक्षिक Adj. *relativ.* Nom. abstr. °त्व n. Njâjas. 4,1,39.

आपेय m. Pl. *eine best. Götterordnung* Maitr. S. 4,1,9. आपेयत्व n. Nom. abstr. ebend. Vgl. आप्त्य 2).

आपेषम् Absol. *mit Berührung* Çat. Br. 14,5,1,15.

आपोक्लिम n. = ἀπόκλιμα.

आपोदेवत (Âçv. Çr. 5,10,17) und °देवत्य (Çâñkh. Br. 16,7) Adj. *das Wasser zur Gottheit habend.*

आपोमय Adj. *aus Wasser bestehend.*

आपोमात्रा f. *der feine Urstoff des Wassers.*

आपोमूर्ति m. N. pr. 1) eines Sohnes des Manu Svârokisha Hariv. 419. — 2) eines der 7 Ṛshi im 10ten Manvantara.

आपोरेवती f. *der Vers* RV. 10,30,12 Çâñkh. Br. 11,8.

आपोऽशान n. *das vor und nach dem Essen unter den Worten* अपोऽशान *zu vollziehende Mundausspülen.*

आपोहिष्ठीय 1) Adj. (f. आ) von आपो हि ष्ठ (RV. 10,9,1). — 2) n. Name eines Sâman.

आप्त 1) Adj. s. u. आप्. — 2) m. *a)* **ein* Arhant bei den Gaina. — *b)* N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1,35,8. — 3) *f. आ *Haarflechte.* — 4) n. *a) Quotient* Lîlâv. 124. — *b) *equation of a degree.*

आप्तकारिन् Adj. *zuverlässig,* von Personen.

आप्तदक्षिण Adj. *von reichlichen Geschenken begleitet* (Opfer) M. 7,79. 3,79,5. R. 1,53,24. 2,30,35.

आप्तनिश्चयालंकार m. Titel eines Werkes.

आप्तभाव m. *Zuverlässigkeit* Spr. 3131.

आप्तवचन n. *ein zuverlässiger Ausspruch* Sâñkhjak. 4. 5. Ragh. 11,42.

आप्तवज्रसूचि f. Titel einer Upanishad.

आप्तवर्ग m. *Nahestehende, Wohlbekannte* Mâlav. 67,11.

आप्तवाक्य n. = आप्तवचन Colebr. Misc. Ess. 1,303.

1. आप्तवाच् f. dass.

2. आप्तवाच् Adj. *dessen Wort zuverlässig ist* Ragh. 13,60.

आप्तव्य Adj. *zu erreichen.*

आप्तश्रुति f. *eine zuverlässige Ueberlieferung* Sâñkhjak. 5.

आप्तागम m. dass. Sâñkhjak. 6. Karaka 1,11.

आप्ताधीन Adj. *von zuverlässigen Personen abhängig.*

आप्ति f. 1) *Erreichung, das Treffen.* — 2) *Erlangung, Gewinnung* 321,5. — 3) Bez. *von zwölf Opfersprüchen, die mit* आपये (VS. 9,20) *beginnen.* — 4) *Quotient* Bîǵag. 56. Lîlâv. 103. — 5) **Zusammenhang, Verbindung.*

आप्तिकर Adj. *eintretend* Lalit. 259,6.

*आप्तोक्ति f. = आप्तवचन H. 242.

आप्तोपदेश Adj. *eine zuverlässige Unterweisung* Kap. 1,101. Sâh. D. 10,9.

आप्तोर्याम und °र्यामन् m. = अप्तोर्याम.

आप्त्य, आप्तिय m. 1) Bein. *a)* Trita's. — *b)* Indra's. — 2) Pl. Bez. *einer best. Götterordnung.*

आप्नवान m. Patron. von अप्नवान.

आप्रान Partic. in Verbindung mit तीर्थ *der gewöhnliche Zugang zur Opferstätte zwischen der Grube und den beiden Aufwürfen* RV. 10,114,7.

1. आप्य 1) Adj. *a) zum Wasser gehörig, wässerig, flüssig.* — *b) im Wasser wohnend.* — 2) m. *a)* (sc. राशि) Bez. *der Zodiakalbilder Krebs, Fische und der zweiten Hälfte des Steinbocks* Varâh. Bṛh. 5,9. — *b)* N. pr. α) eines Vasu. — β) Pl. *einer best. Götterordnung* (sonst आप्त्य). Unter Manu Kâkshusha Hariv. 437 (v. l. आद्य). Bhâg. P. — 3) n. *das die Gewässer zur Gottheit habende Mondhaus* Pûrvâshâḍhâ.

2. आप्य Adj. *zu erreichen, — erlangen.*

3. (आप्य) आपिञ n. *Bundesgenossenschaft, Freundschaft.*

4. *आप्य n. *Costus speciosus* oder *arabicus.*

आप्यानवत् Adj. = आपीनवत्.

आप्याय m. *Zunahme, das Vollwerden.*

आप्यायन 1) Adj. *Fülle —, Beleibtheit verleihend.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Jaǵńabâhu und des von ihm beherrschten Varsha Bhâg. P. 5,20,9. — 3) f. आ *Sättigung* Pańkat. ed. Bomb. I, 76,5. — 4) f. ई *eine Arterie im Nabelstrang.* — 5) n. *a) das Vollmachen, Fettmachen.* — *b) das Sättigen, Befriedigen.* — *c) das Gedeihenmachen.* तप° MBh. 3,83,32. — *d) das Schwellenmachen,* Bez. *einer best. am Sôma vorgenommenen Handlung.* — *e) eine best. an einem Zauberspruche vorgenommene Ceremonie.* — *f) Mittel zum Fett* — oder *Starkwerden.* — *g) Mittel zum Gedeihen.*

आप्यायनवत् Adj. *Gedeihen verleihend* Maitrj-Up. 6,5.

°आप्यायिन् Adj. *Gedeihen —, Wohlergehen verleihend.*

आप्याय्य Adj. *zu sättigen, — befriedigen.*

1. आप्र॑ Adj. *thätig, eifrig.*

2. आप्र Adj. von आप्री.

*आप्रच्छन n. *das Lebewohlsagen.*

आप्रदिवम् Adv. *für immer.*

*आप्रपदम् Adv. *bis zur Fussspitze.*

आप्रपदीन Adj. *bis zur Fussspitze reichend* Kâd. 146,23.

आप्रवर्तन n. *allgemeiner Ausbruch* (des Schweisses) Bhâvapr. 3,64.

आप्रावृषम् Adv. *bis zur Regenzeit.*

आप्री f. Pl. Bez. *gewisser Anrufungen im* ṚV.

आप्रीतपा Adj. *die ihm Versöhnten, Wohlgefälligen schützend.*

*आप्रीतिमाप् m. N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *°मापवक.

आप्लव m. *Bad.*

आप्लवन n. *das Eintauchen, Bad.*

*आप्लवव्रतिन् Adj. *der das Bad genommen hat, das die Lehrzeit abschliesst.*

*आप्लाव m. *Bad.*

आप्लाव्य Adj. *als Bad dienend, die Stelle eines Bades vertretend.*

आप्लुत n. *das Baden* MBh. 13,116,40.

*आप्लुतव्रतिन् Adj. = आप्लवव्रतिन्.

*आप्लुति f. *Bad* Gal.

*आप्वा f. = कण्ठस्थान.

आप्सरस 1) Adj. (f. ई) *von einer* Apsaras *stammend.* — 2) n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

आप्सव m. Bein. eines Manu.

आफलक m. *Pallisade.*

आफलोदयकर्मन् Adj. *einem Werke obliegend, bis der Lohn eingetreten ist,* Ragh. 1,5.

आफल्य n. *Fruchtlosigkeit* Njâjas. 4,1,19.

*आफीन (Nigh. Pr.) und *आफूक n. (Madanav. 33, 341) *Opium.*

आबद्ध 1) n. (*m.) *Schmuck.* — 2) *m. *Zuneigung.*

आबन्ध m. *das Umbinden.*

आबन्ध m. 1) *Band.* — 2) **ein Riemen zum Anbinden eines Ochsen an's Joch* oder *an den Pflug.* — 3) **Schmuck.* — 4) **Zuneigung;* vgl. प्रेमाबन्ध.

आबन्धन n. *das Anbinden, Umbinden.*

आबयु m. *eine best. Pflanze* AV. 6,16,1.

आबर्ह 1) Adj. *ausreissend,* in मुष्काबर्ह. — 2) *m. *das Ausreissen.*

*आबर्हण n. *das Ausreissen.*

आबर्हम् Absol. *unter Ansichreissen* Kâth. 25,6.

*आबर्हिन् Adj. *zum Ausreissen geeignet.*

आबल्य n. *Kraftlosigkeit, Schwäche* Kaush. Up. 3,3 (so zu lesen).

आबाध 1) m. *Andrang.* — 2) m. und f. (आ) *Pein, Qual, Leiden.* — 3) f. आ *Segment einer Basis.*

आबालम् Adv. *bis auf die Knaben herab.*

आबाल्यम् und आबाल्य° (Kathâs. 21,122) Adv. *vom Knabenalter an.*

आबिलम् Adv. (*zur Höhle hin*) *erschrocken.*

आबुत्त m. *Mann der Schwester* (im Drama).

*आबुध्य n. Nom. abstr. von अबुध Kâç. zu P. 5,1,121.

आब्दम् Adv. *ein Jahr hindurch.*

आब्दिक Adj. *jährlich,* nach Zahlwörtern — *jährig.*

आब्रह्म Adv. *bis* Brahman *inclusive.*

आब्रह्मस्तम्बपर्यन्त Adj. *mit* Brahman *beginnend und mit einem Grasbüschel endigend* Pańkar. 2,1,21.

आभग m. *Theilnehmer an* (Loc.).

आभङ्गिन् Adj. *ein wenig gebogen* Kâd. 136,20.

*आभण्डन n. als Bedeutung von भल्.

*आभयज्ञात Adj. von आभयज्ञात्य.

*आभयज्ञात्य m. Patron. von अभयज्ञात.

आभयिन् Adj. in अनाभयिन्.

आभर n. इन्द्रस्य Name verschiedener Sâman.

आभरण n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Schmuck, Schmucksache.* — 2) Titel verschiedener Werke.

आभरद्वसव n. Name eines Sâman.

आभरद्वसु 1) Adj. *Güter herbeibringend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

°आभरित Adj. wohl = भरित *voll von.*

आभा f. 1) *Glanz, Licht.* Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *Licht, Farbe, Aussehen.* Als Adj. *ähnlich* gefasst 250,30. — 2) *Acacia arabica* Bhâvapr. 4, 153. 177. — 3) **eine Art Asparagus* und *— *Ziziphus* Nigh. Pr.

आभाणक m. *Spruch, Sprichwort.*

*आभाति f. = आभा 1).

आभाष m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Rede, Sprache.* — 2) *Spruch, Sprichwort* Spr. 1409.

आभाषण n. *Unterredung.*

आभाष्य Adj. 1) *einer Unterredung würdig.* — 2) angeblich = अभाष्य *wovon man nicht reden darf* MBh. 13,25,67, v. l.

आभास m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Glanz, Licht* 282, 11. *Farbe, Aussehen.* — 2) *blosser Schein, Trugbild* 272,30. 273,10.

आभासन n. *das Klarmachen, Verdeutlichen.*

°आभासिन् Adj. *leuchtend wie.*

आभासुर und आभास्वर m. Pl. *eine best. Götterordnung.*

आभिकामिक Adj. *erwünscht, gern gesehen.*

आभिचरणिक Adj. *zum Behexen dienend.*

आभिचार m. = अभिचार *Behexung.*

आभिचारिक 1) Adj. *auf Behexung bezüglich* Vaitân. — 2) n. *Zauber.*

आभिजन Adj. *patronymisch.*

आभिजाती (308,19) f. und °जात्य n. (316,32) *Adel.*

आभिजित 1) *Adj. *unter dem Sternbilde* Abhiǵit *geboren.* — 2) m. (*f. ई) Patron. von अभिजित्. *Pl. P. 5,3,118, Schol.

*आभिजित्य m. Patron. von अभिजित्.

आभिधानिक m. *Lexicograph.*

आभिप्रतारिण m. Patron. von अभिप्रतारिन्.

आभिप्रायिक Adj. *nach Belieben geschehend, beliebig.*

आभिप्लविक Adj. *zum* Abhiplava *gehörig* Âçv. Çr. 7,5,18. Lâṭj. 3,6,18. Vaitân.

आभिमुख्य n. 1) *das Zugewandtsein* (die Ergänzung im Gen., Acc. oder im Comp. vorangehend) 235,4. 290,6. Spr. 3708. 6195. Instr. als Umschreibung von अभि Utpala zu Varâh. Bṛh. 27(25),29. — 2) *das im Begriff Stehen —, Willens Sein zu* (im Comp. vorangehend).

*आभिरूपक n. = आभिरूप्य.

आभिरूप्य n. 1) *Angemessenheit* Lâṭj. 1,6,16. — 2) *Schönheit.*

आभिशस्य n. *Verleumdung* Âpast.

*आभिषिक्त Adj. von अभिषिक्त.

आभिषेक (Varâh. Jogaj. 9,4) und °षेचनिक Adj. (f. ई) *auf die Königsweihe bezüglich, dazu dienend.*

आभिहारिक Adj. *was aufgetragen —, einem vornehmen Herrn vorgesetzt wird.*

आभीक n. Name eines Sâman.

*आभीक्ष्ण 1) Adj. *wiederholt.* — 2) = आभीक्ष्ण्य.

आभीक्ष्ण्य n. *häufige Wiederholung.*

आभीर 1) m. *a)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *b) Kuhhirt.* Im System *der Sohn eines Brahmanen*

von einer Ambashṭha-*Frau.* — 2) Adj. (f. ई) *zum Volk der* Âbhîra *gehörig, ihnen eigen.* — 3) f. ई *a)* **zur Kaste der* Âbhîra *gehörig* und auch *die Frau eines solchen* Âbhîra. — *b) ein best. Metrum.* — *c) die Sprache der* Âbhîra. — *d) eine best.* Râgiṇî S.S.S. 37.

आभीरक 1) m. Pl. = आभीर 1) *a*). — 2) f. °रिका *eine best.* Râgiṇî S.S.S. 110.

*आभीरपल्लि, *°पल्लिका und *°पल्ली f. *eine Ansiedelung von Kuhhirten.*

आभीरिक Adj. (f. ई) = आभीर 2).

आभील 1) Adj. *schrecklich.* — 2) *n. *Schmerz, Pein.*

आभीवर्तस्तोत्रीय Lâṭj. 3,6,18 fehlerhaft für अभी°.

आभीशव, °शवाद्य und °शवोत्तर n. Namen von Sâman.

आभु Adj. 1) *leer.* — 2) *leerhändig, karg.*

आभुग्न Adj. *ein wenig gebogen* Ragh. 1,82.

आभू 1) Adj. *gegenwärtig, zur Hand seiend, hülfreich, dienstfertig.* — 2) m. *Gehülfe.*

आभूक Adj. *inhaltslos, kraftlos.*

आभूतसंप्लवम् Adv. *bis zum Untergang der Geschöpfe,* — *Welt.*

आभूति 1) f. *Vermögen, Macht.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — Ait. Br. 7,13 wohl fehlerhaft; vgl. Chr. 22,22. 351,18. fgg.

आभूमिपाल Adj. *mit Einschluss des Fürsten* Hariv. 1,37,25.

आभूषेण्य Adj. *dem man sich fügen muss.*

*आभेरी (आभीरी?) f. *eine best. musikalische Weise.*

1. आभोग m. 1) *Biegung, Krümmung* MBh. 3,109, 11. — 2) *Rundung, Wölbung.* — 3) *Umfänglichkeit, Ausgedehntheit* MBh. 3,178,25. 15,38,21. 16,4,14. R. 2,65,3. Çâk. 8,1. Kathâs. 18,72. Bâlar. 27,23. eines Lautes, so v. a. *Kräftigkeit* Kâd. II,74,5. — 4) *Mannichfaltigkeit* Spr. 1443. 7254. — 5) *Schlange.* — 6) *das Finale einer Composition* S.S.S. 120. — 7) **Anstrengung.* — 8) *Varuṇa's *Sonnenschirm.*

2.*आभोग m. *Genuss.*

आभोगय m. und आभोगि f. *Zehrung.*

आभोगिन् Adj. *gekrümmt.*

*आभोजिन् Adj. *verzehrend,* in भुजगा°.

आभ्यन्तर und °रिक (Dhûrtan. 31) Adj. *im Innern befindlich, innerlich, der innere.*

आभ्यवकाशिक Adj. *in freier Luft lebend* (buddh.).

आभ्याशिक Adj. *nahe bei einander stehend* MBh. 1,207,34. आभ्यासिक gedruckt und durch *waffengeübt* erklärt.

आभ्युदयिक 1) Adj. *heilbringend* Uttarar. 38,19 (52,12). — 2) n. *ein best. Manenopfer* Gaut. 11,17.

आभ्राज n. Name eines Sâman.

*आभ्रिक Adj. *mit der Hacke arbeitend.*

*आभ्र्य m. Patron. von अभ्र.

आम् Interj. 1) eines sich auf Etwas Besinnenden. — 2) des Einverständnisses, *ja* Bâlar. 284,20. 288,11. 296,18.

1. आम 1) Adj. (f. आ) *a) roh, ungekocht.* Als Beiw. der Kuh im Gegensatz zur Milch, die als *gar, gekocht* bezeichnet wird; als Beiw. der Wolken im Gegensatz zum Wasser, das sie entlassen. — *b) ungebrannt* (von Gefässen). — *c) unreif* (von Früchten, Geschwüren u. dgl.). — *d) unverdaut* (von krankhafter Ausleerung). — *e) zart, fein* (Haut). — 2) m. N. pr. *a)* eines Sohnes des Kṛshṇa VP.² 5,79. — *b)* eines Sohnes des Ghṛtapṛshṭha und des von ihm beherrschten Varsha Bhâg. P. 5,20, 21. — 3) m. oder n. *Verdauungslosigkeit, cruditas;* insbes. *eine acute Form von Dysenterie.* — 4) n. *der Zustand des Rohseins.*

2.*आम m. *Krankheit.*

आमक 1) Adj. *roh, ungekocht.* — 2) *m. *Kürbis* Nigh. Pr.

*आमगन्धि, *°गन्धिक und *°गन्धिन् (Gal.) Adj. *muffig riechend.*

आमगर्भ m. *unreife Leibesfrucht* Bhâvapr. 5,21. Vgl. Sâmav. Br. 3,6,13.

*आमघ्नी f. *Flaschengurke* Gal.

आमज्जनान्तम् Adv. *bis zum Untertauchen inclusive* Kathâs. 10,69.

आमज्वर m. *Dysenterie* Spr. 2229.

आमञ्जु Adj. *reizend, lieblich* Uttarar. 34,12 (46,1).

*आमण्ड m. (f. आ Gal.) und *°क n. (Nigh. Pr.) = मण्ड *Ricinus communis.*

आमण्डली Adv. mit कर् *beinahe zu einem Kreise gestalten* Kâd. 56,8.

आमता f. *Unfertigkeit* (eines Medicaments).

आमध्याह्नम् Adv. *bis zur Mittagsstunde* Spr. 7736.

1. आमन n. *freundliche Gesinnung, Zuneigung* Maitr. S. 2,3,2.

2.*आमन n. *Krankheit.*

आमनस् Adj. *freundlich gesinnt, geneigt* Maitr. S. 2,3,2.

*आमनस्य n. *Leid, Pein, Qual.*

आमनहोम m. *eine von den Versen* TS. 2,3,9,1. 2 *begleitete Spende* Njâjam. 4,4,6.

आमन्त्रण n. 1) *Anrede, Anruf.* — 2) *Einladung.* — 3) *das Bereden, Befragen, Berathen.* — 4) **das Lebewohlsagen.* — 5) *Mahlstatt.*

आमन्त्रणीय Adj. *zu befragen, des Raths kundig.*

*आमन्त्रयितर् Nom. ag. *Einlader* (mit Acc.).

आमन्त्रयितव्य Adj. *dem man Lebewohl sagen muss* Veṇîs. 8,23.

आमन्त्रित n. *Anrede, Vocativ.*

आमन्त्र्य Adj. *angeredet werdend, im Vocativ stehend.*

आमन्द्र Adj. *ein wenig dumpf,* — *tief* (Laut) Megh. 34.

*आमपच्चिका f. *eine Spinatart* Nigh. Pr.

आमपाचिन् Adj. *Verdauung befördernd* Bhâvapr. 1,174.

आमपात्र n. *ein ungebranntes Gefäss.*

आमय 1) m. *a) Krankheit.* — *b)* **schlechte Verdauung.* — 2) n. *Costus speciosus* Bhâvapr. 3,97.

आमयाविन् Adj. 1) *krank.* — 2) *an schlechter Verdauung leidend.* Dazu Nom. abstr. °वित्व n.

आमयाव्य n. *Krankheit* Sâmav. Br. 2,2,3.

आमयित्नु Adj. in अनामयित्नु.

°आमयिन् in अद्या° und पृष्ठा°.

आमर Adj. *der Götter.* अद्रुर् Çatr. in Golâdhj. 304.

आमरणम् Adv. *bis zum Tode* Spr. 5525.

आमरणान्त (Spr. 976) und °णान्तिक Adj. *bis zum Tode während, lebenslänglich.*

आमराक्षसी f. *ein best. Heilmittel gegen Dysenterie* Mat. med. 112.

आमरीतर् Nom. ag. *Verderber.*

आमर्द m. 1) *Druck.* — 2) *das Zausen, hartes Zusetzen.* — 3) N. pr. einer Stadt.

आमर्दक m. Bein. Kâlabhairava's.

°आमर्दिन् Adj. *zerzausend, hart zusetzend.*

आमर्यादास्थ Adj. *beinahe an der Grenze stehend* Ind. St. 10,416.

आमर्श m. *Berührung, Anklang.*

*आमल = आमलक Comm. in R. ed. Bomb. 1,70,3.

आमलक 1) m. und f. (ई) *Myrobalanenbaum.* n. *die Frucht.* आमलकीफल n. dass. Kâd. 19,21. 146, 15. — 2) m. * *Gendarussa vulgaris Nees.*

आमलकीपत्त्र n. *Pinus Webbiana* Nigh. Pr.

आमलीश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आमवात m. *eine mit Blähungen verbundene Verdauungslosigkeit.*

आमविधि m. *eine best. Begehung.*

आमशूल n. *Cholik in Folge von Indigestion* Bhâvapr. 5,5. 8.

आमश्राद्ध n. *ein best.* Çrâddha.

आमहीयव 1) m. N. pr. eines Ṛshi. — 2) n. Name verschiedener Sâman.

आमहीया f. Bez. *des Verses* ṚV. 8,48,3.

आमाजीर्ण n. *eine Form von Indigestion* Bhâvapr. 4,23. Wise 328.

आमातिसार m. *eine acute Form der Dysenterie.* °रिन् Adj. *daran leidend.*

*आमात्य m. = अमात्य.

आमाद् Adj. *Rohes (Fleisch, Cadaver) essend.*

आमाद्य n. *Genuss von Rohem.*

*आमानस्य n. = आमनस्य.

आमावास्य 1) Adj. *a) zum Neumond oder dessen Feier gehörig.* — *b)* *an einem Neumond geboren.* — 2) n. *Neumondsopfer.* °स्यविध Adj.

आमाशय m. *Magen.*

आमिक्षवत् Adj. *mit Quark versehen* TBr. 2,7,16,4.

आमिक्षा f. *Milchklumpen, Quark.* आमिक्षेष्टि f. Vaitân.

*आमिक्षीय und *°क्ष्य Adj. *zu Quark tauglich, — geeignet.*

*आमितौजि m. Patron. von अमितौजस्.

आमित्र Adj. (f. ई) *vom Feinde herrührend.*

*आमित्रायण, *°त्रायणि und *°त्रि m. Patronn. von अमित्र.

*आमित्रीय Adj. von आमित्रि.

*आमिधी gaṇa मद्यादि in der Kâç. zu P. 4,2,86. Davon Adj. *°वत् ebend.

आमिलायन m. Patron. Auch Pl.

आमिश्र Adj. *vermischt, vermengt.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

आमिश्रीभूत Adj. dass. Davon Nom. abstr. °त्व n.

आमिश्ल Adj. *sich vermengend.* Superl. °तम.

आमिष 1) n. *a) Fleisch.* — *b) Leckerbissen, Lockspeise, erwünschte Beute.* Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — *c) Geschenk, Honorar, Trinkgeld.* — 2) *f. ई *eine best. Pflanze.* Davon Adj. *°वत्.

*आमिषप्रिय m. *Reiher.*

आमिषाशिन् Adj. *Fleisch essend* 144,9. Hâsj. 17.

आमिस् m. *rohes Fleisch, Cadaver, Fleisch* überh.

*आमीक्षा f. = आमिक्षा.

*आमील *ein best. wollener Stoff* (buddh.).

आमीलन n. *das Schliessen der Augen* Spr. 4649. Kâd. II,20,6.

आमीवत्क Adj. *andringend, drängend.*

आमुकुलित Adj. *halb geöffnet* (Blüthe) Kâd. 96,8.

आमुख n. 1) *Beginn. — 2) *Vorspiel, Einleitung.*

आमुखी Adv. mit कर् *offenbaren* Lalit. 218,17.19. Mit भू *offenbar werden* 230,5.10.14.20.

*आमुय m. *Bambusa spinosa Hamilt. Roxb.*

आमुर् und आमुरि m. *Verderber, Zerstörer.*

आमुष्मिक Adj. (f. ई) *dortig, im Jenseits erfolgend, auf's Jenseits gerichtet.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjam. 4,3,16.

*आमुष्यकुलक n. und *°कुलिका f. Nom. abstr. von अमुष्यकुल.

*आमुष्यकुलीन Adj.

*आमुष्यपुत्रक n. und *°पुत्रिका f. Nom. abstr. von अमुष्यपुत्र.

आमुष्यायण m. *der Sohn oder Abkömmling des und des.*

आमूर्तरयस m. Patron. von अमूर्तरयस्.

आमूलम् und आमूल° (Vâmana 5,2,18) Adv. *von Anfang an.*

आमृण in अनामृण.

आमेखलम् Adv. *bis zur Thalwand eines Berges* Kumâras. 1,6.

(आमेन्य) आमेनिय Adj. *mit einem Geschoss zu erreichen.*

आमेष्टका f. *ein ungebrannter Ziegel* Mṛkkh. 47,9.

आमोक्षण und आमोचन n. *das Anheften, Anbinden.*

आमोटन n. *das Knicken, Brechen* Bhogapr. 60,9 = Spr. 7300.

आमोद् 1) Adj. (f. आ) *erfreuend, erheiternd.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Freude, Heiterkeit.* — *b) Wohlgeruch* Spr. 1010. — *c)* *Asparagus racemosus* Nigh. Pr.

*आमोदजननी f. *Betelpfeffer* Nigh. Pr.

आमोदायन m. Patron.

आमोदिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *den Wohlgeruch von — habend.* — 2) *m. *a) wohlriechendes Spülwasser.* — *b) Acacia Catechu Willd.* Gal. — 2) *f. °नी *Moschus* Gal.

आमोष m. *Beraubung.*

*आमोषिन् Adj. *beraubend.*

आमोह्निका f. *ein best. Wohlgeruch.*

आम्नातव्य Adj. *zu erwähnen, aufzuführen.*

*आम्नातिन् Adj. *der Etwas* (Loc.) *erwähnt hat* 233,9.

आम्नान n. *Erwähnung, Ueberlieferung in einem heiligen Texte.*

आम्नाय m. *Ueberlieferung, heiliger Text, Legende.*

आम्नायरहस्य n. Titel eines Werkes.

*आम्नायिन् m. *ein* Vaishṇava Gal.

आम्ब m. *eine best. Körnerfrucht.*

*आम्बरीषपुत्रक Adj. von Ambarîshaputra's *bewohnt.*

*आम्बष्ठ m. *ein Mann aus dem Volke der* Ambashṭha.

आम्बष्ठ्य m. *ein Fürst der* Ambashṭha. *f. आ.

आम्बिकेय m. 1) Metron. von अम्बिका. — 2) N. pr. eines Gebirges in Çâkadvîpa VP. 2,4,63.

आम्भस Adj. *aus Wasser bestehend, W. seiend* MBh. 3,187,45.

*आम्भसिक Adj. *im Wasser lebend.*

*आम्भि Patron. von अम्भस्.

आम्भृणी f. *eine Tochter des* Ambhṛṇa.

आम्र m. *Mangobaum; n. die Frucht.* Als *best. Gewicht* = पल.

आम्रकूट m. N. pr. eines Berges.

*आम्रगन्धक, *°गन्धकृत् (Gal.), *°गन्धधृक् (Râǵan. 4,21) und *°गन्धधृत् (Nigh. Pr.) m. *eine best. Pflanze.*

आम्रगन्धिहरिद्रा f. *Curcuma reclinata* Mat. med. 291. Bhâvapr. 2,27.

*आम्रगुप्त m. N. pr. eines Mannes. Davon Patron. *°गुप्तायनि und *°गुप्ति m.

*आम्रतैल n. *Oel aus Mango* Madanav. 95,48.

*आम्रनिशा f. *Curcuma reclinata* Nigh. Pr.

आम्रपञ्चम m. *ein best.* Râga S.S.S. 36. 82.

आम्रपाल 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) f. ई ein Frauenname.

आम्रफलप्रपानक n. *ein best. erfrischender Trank* Bhâvapr. 2,27.

*आम्रमय Adj. *vom Mango kommend, daraus gemacht.*

आम्रवण n. *ein Wald von Mangobäumen.*

*आम्रवाट (Nigh. Pr.) und आम्रात m. *Spondias mangifera.*

आम्रातक 1) m. *a)* dass. — *b)* *verdickter Mangosaft. — *c)* N. pr. eines Berges. — 2) *f. ई *eine best. Schlingpflanze* Râǵan. 3,134.

आम्रातकेश्वर n. Name eines Liṅga.

आम्रावती f. N. pr. einer Stadt.

*आम्रावर्त m. *verdickter Mangosaft.*

आम्रास्थि n. *Mangokern* Bhâvapr. 3,136.

*आम्रिन् Adj. *mit Mangobäumen besetzt* Kâç. zu P. 5,2,131.

*आम्रिमन् m. Nom. abstr. von आम्र.

आम्रेड m. *Wiederholung* (einer Handlung) Bâlar. 189,16.

आम्रेडित n. *Wiederholung, das zweite Wort einer Wiederholung.*

*आम्र्य n. Nom. abstr. von आम्र.

*आम्ल m. f. (आ) und n. *Tamarindus indica* und = चीवल्ली.

*आम्लवल्ली f. *eine best. Pflanze* Gal.

*आम्लवेतस m. = अम्लवेतस.

*आम्लिका und *आम्लीका f. = अम्लिका.

आय m. 1) *Hinzutritt.* — 2) *Einkünfte, Einkommen.* — 3) *das 11te astrol. Haus.* — 4) *Mittel* (vgl. उपाय). — 5) = अय *Würfel.* — 6) Bez. *der Zahl vier.* — 7) Bez. *best. liturgischer Einschiebsel.* — 8) *Haremswächter* (?).

*आयक Adj.

आयज्जि, °ज्जिन् und °ज्यु Adj. *herbeiopfernd, verschaffend.* Dazu Compar. आयजीयंस् und Superl. आयजिष्ठ.

आयत 1) Adj. s. यम् mit आ. — 2) Adv. आयतन् *flugs, ohne Weiteres* Çat. Br. 14,7,1,15. आयतया dass. 1,7,3,3. — 3) f. आ *eine Art von Intervall* S.S.S. 23.

आयतचतुरस्र m. *ein längliches Viereck* Bíǵag. 124. Colebr. Alg. 271.

*आयतच्छदा f. *Musa paradisiaca L.*

आयतन n. 1) *Standort, Stätte.* हास्यायतन *Gegenstand des Gelächters.* Dazu Nom. abstr. आयतनत्व n. Kap. 5,121. Chr. 268,32. 269,8. — 2) *Feuerstätte.* — 3) *heilige Stätte, Tempel* 55,3. 157,17. — 4) *Scheune* Jáǵn. 2,154. — 5) *Sitz einer Krankheit.* — 6) *Strecke* (Landes). — 7) bei den Buddhisten Bez. *der fünf Sinne und des* Manas *und der von diesen wahrgenommenen Qualitäten.* Jene sind *die inneren,* diese *die äusseren* Âjatana.

आयतनवत् 1) Adj. *eine Stätte habend.* — 2) m. Bez. *des vierten Fusses* Brahman's.

*आयतस्तू Adj.

आयताक्ष Adj. (f. ई) *langäugig* 163,2.

आयति f. 1) *das Sichausbreiten, Sicherstrecken* Praçnop. 3,12. *bis zu* (Loc.) RV. 1,139,9. — 2) *Länge* Kâd. 62,4. — 3) *Folge, Zukunft* MBh. 12,274,9. Spr. 4224. Pl. 7815. Metrisch auch आयती. — 4) *Erwartung, Hoffnung* Kathâs. 24,119. Kâd. 62,4 (zugleich *Länge*). — 5) **Ansehen, Würde.* — 6) N. pr. einer Tochter Meru's VP. 1,10,3.

*आयतीगवम् Adv. *zur Zeit, wann die Kühe heimkehren.*

*आयतीसमम् Adv.

आयत्तता f. und आयत्तत्व n. (Sâh. D. 45,15) *Abhängigkeit von* (Loc. oder im Comp. vorangehend).

आयत्तमूल Adj. *was Wurzel geschlagen hat* Tâṇḍja-Br. 20,16,1.

आयत्ति f. 1) *Abhängigkeit* Praçnop. in Ind. St. 1,449. — 2) **Anhänglichkeit.* — 3) **Länge.* — 4) **Zukunft.* — 5) **Würde, Ansehen.* — 6) **Macht, Kraft.* — 7) **Grenze.* — 8) **Schlaf.* — 9) **Tag.*

आयथातथ्य n. *Unrichtigkeit, unrichtige Anwendung* Spr. 2134.

*आयथापुर्य n. *das Anderssein wie ehemals.*

आयदर्शिन् Adj. *Einkommen zu Gesicht bekommend, — beziehend* Mṛkkh. 33,4.

आयद्वसु Adj. *bei dem die Güter sich einstellen.*

आयद्वार n. *Einnahmestelle.*

1. आयन n. *das Kommen.*

2. आयन Adj. *zum Solstitium in Beziehung stehend.*

आयन्तर् Nom. ag. *Befestiger.*

आयमन n. *das Spannen* (eines Bogens).

आयम्य Adj. *zu spannen.*

*आयल्लक 1) m. *eine wollene Decke* Gal. — 2) n. *Ungeduld, Sehnsucht.*

आयव n. Name eines Sâman. अन्नमायवम् desgl.

आयवन् m. = अयवन् Maitr. S. 3,4,4.

आयवन n. *Rührlöffel* oder *ein ähnliches Geräthe.*

आयवस् n. = आयवन् Maitr. S. 3,4,4.

आयवस 1) *Futtermangel.* Fälschlich आयवस Mahâbh. 5,78,a und आयवस Vârtt. 7 zu P. 5,4,36. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

आयवाह् s. अयवाह्.

*आयःशूलिक Adj. *gewaltsam zu Werke gehend, Jmd das Messer an die Kehle setzend.*

आयस 1) Adj. (f. आयसी und आयसी) a) *ehern, metallen, eisern.* — b) *eisenfarbig.* — 2) *f. ई *ein eisernes Netz* (als Rüstung). — 3) n. a) *Eisen* und *ein aus Eisen verfertigter Gegenstand.* — b) *Blasinstrument.*

आयसमय Adj. *ehern, eisern* Kâd. 32,16.

*आयसीय Adj. von अयस्.

*आयस्कार m. *der obere Theil des Vorderbeins beim Elephanten.*

*आयस्कारि m. Patron. von अयस्कार.

आयस्थान n. *Einnahmestelle.*

आयःस्थूण m. Patron. von अयःस्थूण.

आयाग m. 1) *Opferlohn.* — 2) v. l. für आयोगव 2) VP. 5,20,14.

आयाज्ञिभट्ट m. N. pr. = अय्याज्ञिभट्ट.

आयात n. *Uebermaass.*

आयाति 1) f. *Herbeikunft.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Nahusha.

आयान n. 1) *das Herankommen.* — 2) * = अयान.

आयापन n. *das Herbeiholen, Einladen.*

आयाम m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Spannung, Dehnung.* — 2) *Hemmung.* — 3) *Länge* (räumlich und zeitlich). — 4) *eine Senkrechte* Âryabh. 2,8. — Bisweilen verwechselt mit आयास.

आयामवत् Adj. *lang* (räumlich und zeitlich).

आयामिन् Adj. 1) *hemmend,* in प्राणायामिन्. — 2) *lang* (räumlich und zeitlich) Kâd. 28,3. 46,12. 55,16.

*आयावसीय Adj. von अयावस् v. l. im gaṇa कृशाश्वादि in der Kâç. zu P. 4,2,80.

आयास m. 1) *Anstrengung.* — 2) *Ermüdung, Abspannung.*

आयासक (Spr. 1450, v. l.), आयासकर (f. आ) und आयासद Adj. *ermüdend.*

आयासन n. *das Ermüden.*

आयासिन् Adj. *sich anstrengend, — Mühe gebend.*

आयास्य n. Name verschiedener Sâman.

आयिन् Adj. *herbeieilend.*

1. आयु 1) Adj. *beweglich, lebendig.* — 2) m. a) *lebendes Wesen, Mensch;* häufig als Collect. — b) *Sohn, Nachkomme;* auch als Collect. — c) Bez. *des Feuers.* — d) N. pr. α) verschiedener Männer. — β) eines Froschkönigs (kann auch आयुस् sein).

2. आयु 1) m. *ein Genius des Lebens* RV. 10,17,4. — 2) n. *Leben, Lebenszeit.*

आयुक्त und °क m. *Beamter* Spr. 994.

*आयुक्तिन् Adj.

आयुत n. *halbgeschmolzene Butter.*

आयुध n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Waffe.* — 2) *Geräthe.* — 3) Pl. **Wasser.* — 4) *Gold zu Schmucksachen.*

आयुधजीविन् Adj. *von den Waffen lebend;* m. *Krieger.*

*आयुधधर्मिणी f. *Sesbania aegyptiaca Pers.*

आयुधपाल m. *Aufseher über die Waffen.*

आयुधभृत् Adj. *Waffen tragend;* m. *Krieger* 219,29.

आयुधशाला f. *Arsenal* Kâd. 97,16.

आयुधसहाय Adj. *bewaffnet* Veṇîs. 8,20.

आयुधसाह्वय *eine best. Pflanze* Suçr. 2,104,10.

आयुधागार n. *Waffenkammer, Arsenal* Veṇîs. 8, 20. fgg.

आयुधागारनर und आयुधागारिक m. *Aufseher über die Waffenkammer.*

*आयुधि m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç. zu P. 2,4,61.

आयुधिक, आयुधिन् und आयुधीय (214,4) Adj. *bewaffnet;* m. *Krieger.* आयुधीयपुत्र m. *der Sohn eines Kriegerdienste thuenden Brahmanen* Âpast.

*आयुध्य n. Nom. abstr. v. l. आबुध्य.

आयुपत्नी Adj. f. *über die Lebenden herrschend* Tâṇḍja-Br. 1,5,17.

आयुर्ज्ञान n. Titel eines Werkes.

आयुर्दद् Adj. *langes Leben verleihend.*

आयुर्दा 1) Adj. dass. — 2) f. N. pr. a) der Schutzgottheit der Âpnavâna. — b) eines Flusses in Çâkadvîpa Bhâg. P. 5,20,27.

आयुर्दाय m. *Prognostication der durch den Planetenstand bedingten Lebensdauer.*

आयुर्दावन् Adj. *langes Leben verleihend.*

*आयुर्द्रव्य n. *Arzenei.*

आयुर्महोदधि m. Titel eines Werkes.

आयुर्युध् Adj. *um's Leben kämpfend.*

*आयुर्योग m. *Arzenei.*

आयुर्वेद m. *Heilkunde.* °रसायन n., °सर्वस्व n. und °सौख्य n. Titel von Werken.

आयुर्वेदमय Adj. *die Heilkunde in sich enthaltend.*

*आयुर्वेदिक und *°वेदिन् m. *Arzt.*

आयुर्हृत् Adj. *gesundheitsschädlich* Bhâvapr. 2,105.

आयुवती f. Pl. *eine best. Klasse von* Apsaras VP.[2] 2,82. Vgl. VS. 18,39.

1. आयुःशेष m. *Lebensrest* 157,27.

2. आयुःशेष Adj. *dessen Lebenszeit noch nicht abgelaufen ist.* Nom. abstr. °ता f. Pańkat. 9,4. 127,3.

°आयुष n. = आयुस् *Lebenszeit.*

आयुषक् Adv. *unter menschlicher Mitwirkung.*

*आयुषय्, °यति *Jmd langes Leben wünschen.*

आयुष्क n. *das Hängen an der körperlichen Existenz.*

आयुष्कर Adj. *langes Leben bewirkend* Kâd. II, 124,17. Nom. abstr. °त्व n. Sâh. D. 11,11.

आयुष्काम Adj. *langes Leben wünschend* Âpast. 1,1,20.

आयुष्कामीय Adj. *in Beziehung stehend zu Jmd, der langes Leben wünscht.*

आयुष्कारण n. *die Ursache eines langen Lebens* Sâh. D. 11,9.

आयुष्कृत् Adj. *langes Leben schaffend.*

आयुष्पत्नी f. *Lebensherrin* AV.

आयुष्पा Adj. *das Leben erhaltend.*

आयुष्प्रतरण Adj. *das Leben verlängernd.*

आयुष्मत्पुत्रक Adj. *Männern langes Leben verleihend* Mahâbh. (K.) 7,2.

आयुष्मन्त् 1) Adj. *a) lebenskräftig, gesund, dem ein langes Leben bevorsteht, — gewünscht wird. — b) dauernd. — c) alt an Jahren. — d) lebenslänglich* Spr. 4463. — 2) m. *a) der Hauptstern im dritten Mondhause. — b)* N. pr. eines Sohnes α) des Uttânapâda. — β) des Saṁhrâda VP. 1,21,1.

आयुष्य, आयुषिय 1) Adj. (f. आ) *langes Leben verleihend.* — 2) n. *a) Lebenskraft, Lebensfülle, langes Leben. — b) *Arzenei* Gal. — *c) eine langes Leben verleihende Handlung* Gaut. — *d) eine best. Begehung nach der Geburt eines Kindes* Pâr. Gṛhj. 1,16,3.

आयुष्यवत् Adj. *lange lebend.*

आयुःष्टोम m. *Lebensfeier* (eine best. Begehung).

आयुस् 1) n. *a) Leben, Lebenskraft, Lebensdauer, Menschenalter, langes Leben. — b) lebendige Kraft. — c) Welt* ṚV. 2,38,5. 7,90,6. — *d) Lebenselement* 217,3 (in einer Etymologie). — *e) eine best. Begehung.* Auch m. — *f)* आयुः und नवस्तोभम् Namen von Sâman. — *g) das achte astrol. Haus* Ind. St. 14,312. — *h) *Speise.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Purûravas und der Urvaçî. Vgl. 1. आयु 2) *d)* β).

आयुस्तेजस् m. N. pr. eines Buddha.

आयै Dat. Inf. *herbeizukommen* ṚV. 2,18,3.

आयोग m. 1) *Gespann.* — 2) **das bei Etwas Angestelltsein, Beschäftigung.* — 3) *Schmuck, Zierat* R. 2,3,18 (माल्ययोग्याः ed. Bomb.). Hariv. 4501. 4503. 4507. *Berühmtheit* Comm. — 4) *Schwarm.* भ्रमरायोग *Bienenschwarm* R. 5,17,5. — 5) **Darbringung von Wohlgerüchen und Kränzen.* — 6) **Ufer.* — 7) v. l. für आयोगव 2) VP. 5,20,14.

आयोगव 1) m. *eine best. Mischlingskaste, angeblich der Sohn eines Çûdra von einer* Vaiçjâ Gaut. Im Çat. Br. heisst Marutta Âvikshita आयोगवो राजा. — 2) n. N. pr. eines Bogens VP. 5,29,14.

1. आयोजन n. 1) *das Herbeischaffen.* — 2) Bez. *gewisser Sprüche* u. s. w. Kauç. 23.

2. आयोजन° Adv. *auf eine Entfernung von einem* Jogana MBh. 1,185,21.

आयोद m. Patron. des Ṛshi Dhaumja 39,16.

आयोधन n. 1) *Kampf, Schlacht.* — 2) *Kampfplatz.* — 3) **Mord, Todtschlag.*

आयोधेय und आयोध्य m. Pl. Name einer Schule.

आयोध्यक Adj. *von —, aus* Ajodhjâ; m. *ein Bewohner von* A.

आयोभव्य m. = मायोभव्य.

आर्, आर्यति *preisen.* Partic. आरित.

1. आर 1) m. n. *Erz.* — 2) n. **Eisen* Râgan. 13,45. — 3) m. *Höhlung.* — 4) n. *Stachel.* Vgl. आरा. — 5) n. *Spitze, Ecke.* — 6) m. **ein best. Baum.* — 7) m. N. pr. eines Sees in Brahman's Welt Kaush. Up. 1,3. 4.

2. आर m. 1) = Ἄρης, *der Planet Mars.* — 2) **der Planet Saturn.*

3. आर MBh. 1,1498 fehlerhaft für अर *Speiche.*

आरकात् Adv. *fern von* (Abl.).

आरकूट und *क (Gal.) m. n. *eine Art Messing* Râgan. 13,28.

आरक्त Adj. 1) *röthlich.* — 2) *n. *rother Sandel* Nigh. Pr.

*आरक्तपुष्पी f. *Pentapetes phoenicea* Nigh. Pr.

आरक्ती Adv. mit भू *röthlich werden* Comm. zu Naish. 22,49.

आरक्ष 1) m. und °क्षा f. (Spr. 2196) *Schutz, Wache.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) m. **eine best. Stelle auf der Stirn eines Elephanten.*

आरक्षक m. *Wächter.*

आरक्षण m. *Hüter,* °णी f. *Hüterin.*

आरक्षिक m. *Wächter.* °नायक m. *Polizeimeister.*

आरक्षिन् m. *Hüter,* °क्षिणी f. *Hüterin.*

आरक्ष्य Adj. *zu hüten,* in दुरारक्ष्य.

आरग्वध m. *Cathartocarpus (Cassia) fistula;* n. *die Frucht.* Davon Adj. °धीय *darüber handelnd* Karaka 1,3.

*आरग्वावनवन्धकी f. gaṇa राजदन्तादि.

आरङ्गर m. *Biene.*

आरटि *Gebrüll.*

आरट्ट m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) N. pr. des angeblichen Stammvaters desselben.

आरट्टक Adj. *zu den* Âraṭṭa *gehörig.*

आरट्टज Adj. *von den* Âraṭṭa *stammend, bei ihnen vorkommend.*

*आरडव Adj. von अरडु.

आरण n. *Abgrund, Tiefe.*

*आरणाल m. Pl. *eine best. Götterordnung* (bei den Gaina).

आरणाच्छला f. Titel eines Abschnittes in der Sâmavedakkhalâ.

*आरणि m. *Strudel.*

आरणिका f. ein Frauenname Prij.

आरणेय 1) Adj. *aus Reibhölzern erzeugt* Comm. zu Gobh. 1,1,17.18. — 2) m. Metron. Çuka's. — 3) n. *ein Behälter für die Reibhölzer* MBh. 3,314,27.

आरण्य 1) Adj. (f. ई) *in der Wildniss befindlich, — wohnend, — wachsend, auf dieselbe bezüglich, wild.* — 2) m. *ein wildes Thier.*

आरण्यक 1) Adj. dass. und *von Waldthieren herrührend.* — 2) m. *Waldbewohner, Einsiedler.* — 3) n. *der im Walde zu studirende Theil eines* Brâhmaṇa.

आरण्यककाण्ड n. Titel des 14ten *Buchs* im Çat. Br. und des 3ten im R.

आरण्यकगान n. Titel eines Theiles des Sâmaveda.

*आरण्यकाण्ड n. Titel des 3ten *Buchs* im R. und Adhjâtmar.

आरण्यकुक्कुट m. *wilder Hahn* Bhâvapr. 2,8.

आरण्यगान n. = आरण्यकगान.

आरण्यपर्वन् n. = अरण्यपर्वन्.

*आरण्यमुद्गा f. *Phaseolus trilobus Ait.*

*आरण्यराशि m. Bez. *des Löwen, Widders, Stiers und der vorderen Hälfte des Steinbocks im Thierkreise.*

आरण्योपल m. *geformter und getrockneter Kuhdung* Bhâvapr. 3,88.

*आरति f. *das Aufhören, Nachlassen.*

आरदेश m. N. pr. einer Oertlichkeit.

आरद्ध m. N. pr. eines Mannes. Davon Patron. *आरद्धायनि.

आरदत्त m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,17,1.

आरनाल m. n. und *°क n. *saurer Reisschleim.*

आरब 1) m. *Arabien.* — 2) f. ई *die arabische Sprache.*

आरब्ध m. N. pr. eines Fürsten (= आरदत्त).

आरब्धव्य Adj. *zu unternehmen, — beginnen.*

आरब्धि f. *Unternehmung* Spr. 2772.

आरभट 1) *m. *ein beherzter Mann.* — 2) f. ई *a) Heldenstück* Râgat. 8,2019. — *b) Darstellung übernatürlicher und schauervoller Ereignisse auf dem Theater.*

आरभम् Acc. Inf. 1) *zu packen* ṚV. 5,34,5. — 2) *Fuss zu fassen* ṚV. 9,73,3. — 3) *zu erreichen* ṚV. 10,62,9.

आरभे Dat. Inf. *zu erfassen, festzuhalten* ṚV. 1,

24,5. 34,2. 182,7. 9,73,1.

आरभ्य Adj. = आरब्धव्य in अनारभ्य.

आरमण n. 1) *Ergötzen, Lust* TS. Çat. Br. — 2) *Liebesgenuss* Gaut.

*आरमुखी f. = आरी (?) Gal. Vgl. आरामुख.

आरम्बन n. *Stütze*, in अनारम्बन.

आरम्भ m. 1) *das sich an Etwas Machen, das Gehen an Etwas, Unternehmung, das Beginnen.* — 2) *Anfang, Beginn* 167,21. 286,30. — 3) *der erste Grad in den Mysterien der* Çâkta *und in den Zuständen des* Joga. — 4) in der Dramatik *die beginnende Handlung, die die Besorgniss um das Erreichen des Zieles erweckt.*

आरम्भक Adj. 1) *in's Leben rufend, bewirkend* Kap. 2,51. 5,113. Dazu Nom. abstr. °त्व n. Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,11. — 2) *voller Erwartung.* — 3) am Ende eines adj. Comp. = आरम्भ 1).

आरम्भण n. 1) *das sich an Etwas Machen, das Gehen an Etwas* Comm. zu TS. Prât. 5,1. 14,3. — 2) *Haltpunct, Handhabe.* आरम्भणतस् Adv. *an der Handhabe* Ait. Br. 2,35. — 3) *woran man sich klammert* (in übertr. Bed.) Âpast. 2,27,7. m. 5,19. वाचारम्भणम् so v. a. *eine blosse Redensart* Khând. Up. (Chr. 284,5).

आरम्भणवत् Adj. *anfassbar.*

आरम्भणीय Adj. (f. आ) 1) *zu unternehmen* Comm. zu Njâjam. 1,1,1. 9,1,1. — 2) *womit zu beginnen ist, den Anfang bildend.* Mit इष्टि oder f. mit Ergänzung davon Vaitân. Njâjam. 10,1,6.

आरम्भता f. Nom. abstr. zu आरम्भ 2).

आरम्भरुचि Adj. *unternehmungslustig.* Davon Nom. abstr. °ता f. M. 12,32.

आरम्भसिद्धि f. Titel eines Werkes.

आरम्भिक Adj. *einen Anfang nehmend, beginnend.*

आरम्भिन् Adj. *Vieles unternehmend.*

*आररक Adj. von आररक्य.

*आररक्य m. Patron. von अररक.

आरव m. 1) *Geschrei, Geheul, Gekrächz, Laut, Ton.* — 2) Pl. N. pr. eines Volkes Varâh. Brh. S. 14,17.

आरवडिण्डिम m. *eine Art Trommel.*

आरस m. *Geschrei* u. s. w., in सारस.

*आरस्य n. Nom. abstr. von अरस.

आरा f. 1) *Ahle, Pfriem.* — 2) *ein best. Wasservogel.*

*आराकार m. = लोकदण्ड Gal.

आराग m. v. l. für अरोग.

1. आराग्र n. *die Spitze einer Ahle.*

2. आराग्र Adj. (f. आ) *wie eine Ahle spitz zulaufend.*

*आराज्ञक Adj. von आराज्ञी.

*आराज्ञी f. gaṇa धूमादि.

आराड m. N. pr. eines Lehrers des Çâkjamuni Lalit. 295,8. fgg.

आराढि, आराढ्कि m. Patron. des Saugâta.

आरात् 1) Abl. Adv. a) *aus der Ferne, von fern; fern, fernhin; fern von* (Abl.) Âpast. — b) *in der Nähe; nahe bei* (Abl.) Gaut. 9,39. — c) *sogleich, alsbald.* — 2) *m. N. pr. eines Dorfes der Bâhîka.

आराति m. = अराति *Feind* Maitr. S. 1,5,1.

*आरातीय Adj. von आरात् 1)

*आरात्क Adj. (f. आ und ई) von आरात् 2).

आरात्तात् Adv. *aus der Ferne, von fern.*

आरात्रिक n. *eine best. Ceremonie.*

*आरात्रिविवासम् Adv. *bis Tagesanbruch* Mahâbh. 3,27,b.

आरादुपकारक Adj. *indirect beitragend, — wirkend* Madhus. in Ind. St. 1,15. Comm. zu Njâjam. 9,1,8. Nom. abstr. °ता f. zu 9,2,26. °त्व n. Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,16.

आरादुपकारिन् Adj. dass. Comm. zu Njâjam. 9,1,8.

आराध m. *Huldigung.*

आराधन 1) Adj. *für sich gewinnend, günstig stimmend.* — 2) n. a) *das Gerathen, Gedeihen* Comm. zu Njâjam. 4,1,19. — b) *das Vollbringen.* — c) *das Kochen.* — d) *das Erlangen.* — e) *das für sich Gewinnen, günstig Stimmen, Huldigen* 290,2. Auch *f. आ.

आराधनप्रकार m. Titel eines Werkes.

आराधनीय Adj. *für sich zu gewinnen, günstig zu stimmen, dem man zu huldigen hat* Kâd. 217,10.

*आराधय Adj. wohl = आराधयितर्.

आराधयितर् Nom. ag. *für sich zu gewinnen suchend, huldigend.*

आराधयिषु Adj. dass., mit Acc.

*आराधय्य n. Nom. abstr. von आराधय.

आराधिन् m. = आराविन् 2) VP.² 4,153.

आराध्य 1) Adj. a) *was man zu vollbringen hat* Spr. 1768. fg. — b) = आराधनीय. — c) *was Jmd* (Instr.) *gern hat* Spr. 7640 (zugleich in Bed. b). — 2) m. Pl. Name einer Secte.

आराम m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Ergötzen, Lust.* — 2) *Garten, Baumgarten.* — 3) *ein best. Metrum.*

*आरामवल्लिका f. *eine best. Pflanze* Nigh. Pr.

*आरामशीतला f. *eine best. Pflanze mit wohlriechenden Blättern* Râgan. 10,177. Madanav. 30,306. Dhanv. 4,68.

आरामादिप्रतिष्ठापद्धति f. Titel eines Werkes.

आरामिक m. *Gärtner* Râgat. 7,39.

आरामुख n. *eine Pfeilspitze in Form einer Ahle.*

*आराल gaṇa तारकादि.

आरालिक m. *eine Art Koch.*

*आरालित Adj. von आराल.

आराव m. *Geschrei, Geheul, Gesumme, Laut, Ton* 74,10. 111,6. 149,21.

आरावली f. N. pr. einer Gebirgskette.

°आराविन् 1) Adj. *klingend —, schallend mit* Mâlav. 52. — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Gajasena VP. 4,20,3.

*आरिका f. *Schilfhalm* Gal.

*आरित्रिक Adj. (f. आ und ई) von अरित्र.

*आरिंदमिक Adj. (f. आ und ई) von अरिंदम.

आरिप्सु Adj. *zu unternehmen beabsichtigend* Njâjam. S. 3, Z. 17.

आरिराधयिषु Adj. *bestrebt Jmd zu gewinnen, — huldigen.*

*आरिश्मीय Adj. von अरिश्म. v. l. आरीश्मीय.

*आरिष्टीय Adj. von अरिष्ट.

*आरी f. = आरमुखी (?) Gal. — Vgl. auch आर्य.

*आरीश्मीय Adj. von अरीश्म Kâç. zu P. 4,2,80.

*आरीहणक n. von अरीहण. Davon Adj. *°कीय.

*आरु 1) m. a) *Eber.* — b) *Krebs.* — c) *eine best. Pflanze.* — 2) f. *Wasserkrug.*

आरुक 1) Adj. *Jmd* (Acc.) *verletzend.* — 2) n. *die Frucht einer best. Pflanze.*

आरुज् Adj. *zerbrechend*, in शफारुज्.

आरुज 1) Adj. *zerbrechend* (die Ergänzung im Acc. oder im Comp. vorangehend). — 2) m. N. pr. eines Râkshasa.

आरुजत्नु Adj. *zerbrechend.*

आरुजे Dat. Inf. *zu erbrechen* ṚV. 4,31,2.

आरुण 1) Adj. (f. ई) *von* Aruṇa *stammend* u. s. w. — 2) f. आरुणी *ein röthliches Zugthier* ṚV. 1, 64,7. Bei anderer Betonung erhielte man अरुणी.

आरुणक Adj. (f. °णिका) *von* Âruṇi *kommend, zu ihm in Beziehung stehend.*

आरुणकेतुक Adj. *zu den* अरुणाः केतवः *in Beziehung stehend.*

*आरुणपराजिन् m. Name eines alten Kalpa.

आरुणि m. Patron. (auch Pl.) von अरुण. Bez. Gaṭâju's Bâlar. 175,3. °योग m. und °श्रुति f. °केतुर् adj. Comp. Tâṇḍja-Br. 23,1,5.

*आरुणिन् m. Pl. Name einer Schule.

आरुणीय Adj. = आरुणक.

आरुणेय 1) Adj. = आरुणीय. — 2) m. Patron. von Âruṇi.

आरुणोपपद n. Name eines Âraṇjaka.

आरुण्य n. *Röthe* Comm. zu Njâjam. 3,1,11.

आरुण्यक Adj. *zu den* Aruṇa *in Beziehung stehend.*

आरुद्ध m. v. l. für आरद्ध, आरदत्.

आरुपित Adj. ṚV. 4,5,7.

आरुरुतु Adj. mit Acc. 1) *zu besteigen —, zu erklettern beabsichtigend*, mit Acc. Kâd. 36,11. 90,17.

— 2) *an Etwas zu gehen beabsichtigend.*

आरुषी 1) (Part. perf. von अर्) Adj. f. *treffend, zu Nichte machend* ṚV. 10,155,2. — 2) f. N. pr. einer Tochter Manu's und Gattin Kjavana's MBH. 1,66,46.

*आरुषीय Adj. von अरुस्.

आरुष्कर n. *die Frucht von Semecarpus Anacardium L.*

आरुह् 1) Adj. *besteigend*, in गर्तारुह्. — 2) f. *Auswuchs, Schössling.*

°आरुह Adj. *springend auf, besteigend.*

आरुहम् Acc. Inf. (abhängig von शक्) *besteigen* ṚV. 10,44,6.

*आरू Adj. *lohfarben.*

आरूढवत् n. आङ्गिरस Name eines Sâman.

आरूढि f. *das Aufsteigen*, in अत्यारूढि.

आरे Loc. Adv. 1) *fern, fern von* (Abl.). — 2) *ausserhalb, ohne* (mit Gen. oder Abl.). — 3) **in der Nähe.*

आरेअघ Adj. (f. आ) *ohne Uebel.*

आरेअवद्य Adj. *ohne Tadel.*

*आरेक m. *Zweifel.*

आरेवत m. = आरग्वध; n. *die Frucht.*

आरेशत्रु Adj. *Feinden entrückt.*

आरेहण n. *das Lecken, Küssen.*

आरैहण्य m. N. pr. eines Lehrers Ind. St. 4,373.

आरोक m. 1) *ein feiner Zwischenraum, durch den das Licht durchdringt; Masche eines Geflechts* oder *Gewebes.* — 2) *Zwischenraum zwischen den Zähnen* u. s. w. MANTRABR. 1,3,1.

आरोग m. *eine best. Sonne* Comm. zu AIT. ÂR. 395,5.

आरोग्य 1) n. *Gesundheit* GAUT. ÂPAST. 1,14,29. °व्रत und °प्रतिपद्व्रत n. *eine best. Begehung.* — 2) f. आ ein Name der Dâkshâjaṇî.

आरोग्यचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

आरोग्यता f. *Gesundheit.*

आरोग्यपञ्चक n. *ein best. Mittel gegen Fieber* BHÂVAPR. 3,28.

आरोग्यमाला f. Titel eines Werkes.

*आरोग्यशाला f. *Krankenhaus.*

आरोग्याम्बु n. *Gesundheitswasser*, d. i. *Wasser auf ein Viertel eingekocht* BHÂVAPR. 3,15.

आरोचक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBH. 6,51,7.

*आरोचन Adj. *glänzend.*

आरोढर् Nom. ag. *Besteiger.*

आरोढव्य Adj. *zu ersteigen, — besteigen.*

आरोध m. *Belagerung* Spr. 1284.

आरोधन n. *verschlossener Ort, das Innerste.*

आरोप m. 1) *das Aufsetzen, Auflegen.* — 2) *Uebertragung, Unterschiebung an die Stelle von, Identification mit* (Loc.) 258,3. 270,24.

°आरोपक Adj. *pflanzend.*

आरोपण n. 1) *das Besteigenlassen.* — 2) *das Aufstellen, Aufrichten.* — 3) *das Auflegen, Auftragen.* — 4) *das Legen auf den Scheiterhaufen, das Verbrennen eines Gestorbenen* R. 5,15,46. — 5) *das Beziehen eines Bogens mit der Sehne.* — 6) *das Uebertragen, Unterschieben an die Stelle von, Identificiren.*

आरोपणीय Adj. 1) *auf Etwas* (Loc.) *steigen zu lassen.* — 2) *zu pflanzen* (bildlich) PRASANNAR. 7,2. — 3) *mit einer Sehne zu beziehen* (Bogen) PRASANNAR. 21,16. — 4) *einzuschieben, einzuschalten* Comm. zu TS. PRÂT. 14,9. °त्व n. Nom. abstr. ebend.

आरोप्य Adj. 1) *aufzulegen, was auf —, angelegt wird.* — 2) *zu pflanzen, — verpflanzen* VARÂH. BṚH. S. 55,5. — 3) *mit einer Sehne zu beziehen* (Bogen). — 4) *was übertragen —, untergeschoben —, identificirt wird.*

आरोह m. 1) *Reiter, ein auf —* (im Comp. vorangehend) *sitzender Mann.* — 2) *eine Pflanze, die auf einer anderen wächst* MAITR. S. 1,6,12. — 3) *der sich erhoben hat zu* (im Comp. vorangehend). — 4) *Haufe, Berg.* — 5) *die schwellenden Hüften eines Weibes.* — 6) *Schooss.* — 7) *Besteigung.* — 8) *das Aufsteigen* (der Töne) Comm. zu MṚKKH. 44,14.15. — 9) *aufsteigendes Verhältniss, Zunahme.* — 10) *das Hochhinauswollen.* — 11) *Erhebung, Höhe.* — 12) *Verdeckung —, Verfinsterung eines Planeten durch einen andern.* — 13) *eine der 10 Weisen, auf welche eine Eklipse erfolgt.* — 14) **Länge.* — 15) **ein best. Maass.* — 16) **das Herabsteigen.*

आरोहक m. 1) *Reiter.* — 2) *Backe.* — 3) **Baum.*

आरोहण 1) Adj. (f. ई) *aufsteigend.* — 2) n. *a) das Hinaufsteigen, Besteigen.* — *b)* **das Wachsen* (von Pflanzen). — *c) Gefährt, Wagen.* — *d) eine erhöhte Bühne zum Tanz.* — *e) Treppe, Leiter.* — *f)* = आरोह 13).

आरोहणवाह Adj. *einen Wagen ziehend.*

*आरोहणीय Adj. = आरोहणं प्रयोजनमस्य.

*आरोहवत् Adj. von आरोह.

आरोहिन् Adj. 1) *aufsteigend.* दशा VARÂH. BṚH. 8,6. von Tönen S. S. S. 34. — 2) am Ende eines Comp. *erreichen machend, hinaufführend* Spr. 6240.

आर्क 1) Adj. *a) solar.* — *b) von der Calotropis gigantea kommend.* — 2) *n. *ein baumwollenes Kleid* GAL.

आर्कम् Adv. *mit Einschluss der Sonne.*

*आर्कलूष m. Patron. von अर्कलूष. Davon Patron. *°षायण. *°षायणि Adj. von अर्कलूष.

*आर्कायण m. Patron., *°णि Adj. von अर्क.

आर्कि m. *der Sohn der Sonne, der Planet Saturn* VARÂH. BṚH. 15,3.

आर्क्ष 1) Adj. (f. ई) *siderisch* GAṆIT. 1,17. — 2) m. Patron. von ऋक्ष.

*आर्क्षोद Adj. *aus dem Gebirge* Ṛkshoda *stammend.*

आर्क्ष्य m. Patron. von ऋक्ष.

आर्क्ष्यवत् Adj. ÇAT. BR. 12,2,2,1.3 = आर्क्ष्यत्.

*आर्क्ष्यायणी f. zu आर्क्ष्य.

*आर्गयन Adj. von ऋगयन.

*आर्गल m. f. = अर्गल.

*आर्ग्वध m. = आरग्वध.

आर्ग्वेदिक Adj. *zum* Ṛgveda *gehörig* Comm. zu KÂTJ. ÇR. 25,1,5.12. °पार्वेदिकत्व n. 2,1,12.

*आर्घा f. *eine Art Biene.*

आर्घ्य Adj. *von der* आर्घा *genannten Biene kommend.*

*1. आर्च Adj. von अर्चा.

2. आर्च Adj. (f. ई) von ऋच्.

आर्चत्क m. Patron. von ऋचत्क.

*आर्चन m. *eine best. Pflanze* GAL.

आर्चनानस m. Patron. von अर्चनानस् TÂṆḌJA-BR. 8,5,9 (आर्व° gedr.).

आर्चाभिन् m. Pl. *die Schüler des* Ṛkâbha KÂÇ. zu P. 4,3,104. °भिकालविधि ANUPADA 3,12.

*आर्चायन m. Metron. von ऋच्.

आर्चिक Adj. *auf einer* Ṛk *beruhend, mit ihr zusammenhängend* LÂṬJ. 10,9,7. SAṀHITOPAN. 30,5.

आर्चीकपर्वत m. N. pr. eines *Berges.*

आर्चीकि m. Patron. Ǵamadagni's BÂLAR. 43, 9. 98,3.

*आर्जट m. *Barleria caerulea* MADANAV. 57,19.

आर्जव 1) Adj. *redlich, aufrichtig.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers. — 3) n. *a) gerade Richtung.* — *b) gerades —, redliches Benehmen* ÂPAST.

आर्जवक Adj. in Verbindung mit सर्ग als Bez. *des 8ten und 9ten Schöpfungsactes.*

आर्जविन् Adj. *gerade —, redlich sich benehmend* Spr. 3019.

*आर्जि ÇÂNT. 3,8.

आर्जीक m. *ein best.* Soma-*Gefäss.*

आर्जीकीय 1) m. dass. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses.

आर्जुन n. = अर्जुन 4) *d)* KÂṬH. 34,3.

*आर्जुनाद m. N. pr. und davon Adj. *°क gaṇa धूमादि in der KÂÇ.

आर्जुनायन m. 1) Patron. von अर्जुन. Pl. Ind. St. 1,50. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes.

*आर्जुनायनक Adj. *von den* Ârǵunâjana *bewohnt.*

*आर्जुनावक Adj. v. l. für आर्जुनादक.

आर्जुनि 1) *Adj. von अर्जुन. — 2) m. Patron. von अर्जुन.

आर्जुनेय m. Patron. von आर्जुनि.

आर्त Partic. *hineingerathen* (in eine unglückliche Lage), *niedergeschlagen, krank, versehrt, gestört, bedrängt, leidend.* Häufig in Comp. mit dem, was das Leid verursacht. परमार्तवत् Adv. *sehr niedergeschlagen* 95,7.

आर्तगल m. *Barleria caerulea Roxb.*

आर्तता f. *Niedergeschlagenheit.*

आर्तन Adj. (f. आ) etwa *unbebaut, wüst.*

आर्तनाद m. *Schmerzensschrei, Klageruf* Hâsj. 37.

आर्तपर्णि m. Patron. von ऋतपर्ण. v.l. आर्तु°.

आर्तपात्र n. *ein krankes Gefäss* TS. 6,4,10,6.

आर्तबोध m. Patron. von ऋतबोध.

आर्तभाग m. Patron. von ऋतभाग. आर्तभागीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

आर्तरौद्र n. *rauhes —, grausames Benehmen gegen Unglückliche.*

आर्तव 1) Adj. (f. ई) a) *der Jahreszeit entsprechend.* — b) *zu den Katamenien in Beziehung stehend.* — 2) m. Pl. *Jahresabschnitte, mehrere Jahreszeiten zusammengenommen.* — 3) *f. ई *Stute.* — 4) n. a) *monatliche Reinigung.* — b) *die zehn auf die monatliche Reinigung folgenden Tage.* — c) *die Flüssigkeit, die ein Thierweibchen zur Zeit der Brunst entlässt.* — d) * *Blüthe.*

आर्तशब्द m. = आर्तनाद.

1. **आर्तस्वर** m. dass. R. ed. Bomb. 2,59,15.

2. **आर्तस्वर** Adj. *wehklagend.*

1. **आर्ति** f. *übler Zufall, Unheil, Leid des Körpers* oder *der Seele, Weh.*

2.* **आर्ति** f. = आर्त्नी.

आर्तिज Adj. *durch Weh erzeugt* Gop. Br. 2,1,15.

आर्तिमत् 1) Adj. *leidend.* — 2) m. *ein best.* Mantra MBh. 1,58,23.

आर्तुपर्णि m. Patron. von ऋतुपर्ण.

आर्तोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वर:) *hineinzugerathen in* TS. 5,2,8,2. Çat. Br. 10,1,4,13.

आर्त्नी f. *Bogenende, an welches die Sehne befestigt wird.*

आर्त्विजीन Adj. *zum Priesteramt tauglich.*

आर्त्विज्य n. *des Priesters Amt und Pflicht.*

* **आर्त्वेयी** Adj. f. *die Katamenien habend.*

आर्त्व्य m. Patron. des Dvimûrdhan.

आर्थ Adj. (f. ई) 1) *auf Vortheil beruhend* (Verbindungen). — 2) *die Sache —, den Sinn betreffend, sachlich.* Ein *sachliches* Gleichniss hat die Form: *a* gleicht *b* in Bezug auf Etwas. Dazu Nom. abstr. °त्व n.

आर्थपत्य n. *Besitz einer Sache.*

आर्थिक Adj. *sich aus Etwas ergebend, implicite enthalten* (Gegensatz *ausdrücklich genannt*) Njâjam. 8,4,3. Comm. zu TS. Prât. 1,59.

* **आर्द्**, f. * **आर्दी** gaṇa गौरादि.

आर्द्ध n. *Fülle* Bâlar. 130,18.

आर्द्र 1) Adj. (f. आ) a) *feucht, nass.* — b) *saftig, vollsaftig, frisch.* — c) *frisch, neu.* °छिन्न *vor Kurzem.* — d) *sanft, weich, gefühlvoll, warm* 252,3. Am Ende eines Comp. *überfliessend von.* — 2) m. a) *frischer Ingwer.* — b) N. pr. eines Enkels des Pṛthu. — 3) f. आ Sg. und Pl. *das vierte (sechste) Mondhaus.* — 4) n. *Feuchtigkeit, feuchte Masse.*

आर्द्रक 1) Adj. (f. आर्द्रिका) a) *feucht, nass.* — b) *unter dem Sternbild* Ârdrâ *geboren.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,24,10. — 3) n. *frischer Ingwer.* Auch *m. und *f. आ.

आर्द्रकवट m. *Ingwerpastille* Bhâvapr. 2,21.

* **आर्द्रज** n. *trockener Ingwer* Râǵan. 6,26.

आर्द्रदानु Adj. *frische Tropfen habend.*

आर्द्रपटी f. *eine best. Zauberceremonie.*

* **आर्द्रपत्त्रक** m. *Bambusrohr* Nigh. Pr.

* **आर्द्रपदी** Adj. f. *feuchtfüssig.*

आर्द्रपवि Adj. *eine feuchte Radfelge habend.*

आर्द्रपवित्र Adj. *dessen Seihe feucht ist.*

आर्द्रभाव m. 1) *Feuchtigkeit* Kumâras. 7,14. — 2) *Weichherzigkeit* Ragh. 2,11.

आर्द्रमञ्जरी f. *eine frische Blüthenrispe* Comm. zu Gobh. 2,7,5.

* **आर्द्रमाषा** f. *Glycine debilis Roxb.* Râǵan. 3,18.

आर्द्रमूल Adj. (f. आ) *feuchte Wurzeln habend* Çat. Br. 1,3,3,4.

आर्द्रय्, °यति 1) *befeuchten, benetzen* Spr. 5802. — 2) *weich stimmen* Bâlar. 26,1. Kâd. II,91,20.

आर्द्रवस्त्र Adj. *ein nasses Kleid tragend.* Davon Nom. abstr. °ता f. Gaut. 19,15.

* **आर्द्रशाक** n. *frischer Ingwer.*

आर्द्रहस्त Adj. *feuchthändig.*

आर्द्रानन्दकरीतृतीया f. *ein best. dritter Tag.*

° **आर्द्रार्द्र** Adj. *überfliessend von* Spr. 640.

* **आर्द्रालुब्धक** m. *der niedersteigende Knoten* Halâj. 1,49.

आर्द्री Adv. mit कर् 1) *befeuchten, erfrischen* Kâd. 205,5. 213,17. — 2) *weich stimmen* Kâd. 194,23. — Mit प्रति *wieder befeuchten, — erfrischen* Kâd. 240,15.

आर्द्रैधाग्नि m. *mit grünem Holz genährtes Feuer* 34,14.

आर्द्र्य n. *Feuchtigkeit* Gop. Br. 1,1,1.

* **आर्धकंसिक**, * **आर्धकौडविक**, * **आर्धक्रोशिक** und * **आर्धद्रोणिक** Adjj. von अर्ध + कंस, कुडव, क्रोश und द्रोण.

आर्धधातुक Adj. (f. आ) *an die unerweiterte Verbalwurzel tretend* (Suffix).

आर्धधातुकीय Adj. vom substantivirten आर्धधातुक.

आर्धनारीश्वर n. *die Geschichte* Çiva's *als Mann und Weib* Bâlar. 29,14.

* **आर्धपुर** gaṇa अंश्वादि. अर्ध ॥ पुर Kâç.

* **आर्धप्रस्थिक** Adj. von अर्ध + प्रस्थ.

आर्धमात्रक Adj. Ind. St. 4,115 vielleicht fehlerhaft für अर्धमात्रिक.

* **आर्धमासिक** Adj. *halbmonatlich.*

आर्धरात्रिक 1) Adj. *zu Mitternacht stattfindend, mitternächtlich.* — 2) m. Pl. Name einer astronomischen Schule.

* **आर्धवाहनिक** Adj. von अर्ध + वाहन.

* **आर्धवाह्निक** Adj. von अर्ध + वाह् gaṇa चेतनादि in der Kâç.

आर्धिक Adj. = अर्धसीरिन्.

आर्धुक Adj. *gedeihlich.*

आर्पयितर् Nom. ag. *der Jmd Etwas anthut.*

आर्बुदि m. Patron. von अर्बुद.

आर्भव 1) Adj. (f. ई) *den* Ṛbhu *geweiht.* पवमान (auch mit Ergänzung desselben) Lâṭj. 2,10,4. 6,3, 25. 4,8. 8,8,5. — 2) m. Patron. des Sûnu, angeblichen Verfassers von ṚV. 10,176.

आर्य, **आरिय** 1) m. a) *ein zu den Treuen Gehöriger, ein Mann des eigenen Stammes, ein Arier;* später *ein Mann der drei oberen Kasten* und überh. *ein Mann, der Anspruch auf Achtung hat.* Nicht selten, insbes. im Voc. lässt sich das Wort einfach durch *Herr* oder *Freund* wiedergeben. — b) *ein Vaiçja. — c) Bez. α) *des Grossvaters* MBh. 1,178,8. — β) *des Urgrossvaters* MBh. 12,343,19. — γ) *des älteren Bruders* Bâlar. 55,8. 206,6. — d) * *Haremswächter.* — e) * *ein* Buddha. — f) bei den Buddhisten *ein Mann, der über die vier Grundwahrheiten nachgedacht hat und sein Betragen darnach richtet.* — g) N. pr. eines Sohnes des Manu Sauvarṇa und auch ein sonst vorkommender Mannsname. — 2) Adj. (f. आ und आरी) *arisch;* später *eines Ariers würdig, ehrenhaft, ehrenwerth, edel.* — 3) f. आ a) f. zu 1) a). — b) Bez. *der Frau des älteren Bruders* Bâlar. 206,8. 207,14. — c) Bein. der Pârvatî. — d) *ein best. Metrum.* — e) *eine Strophe in diesem Metrum.* — f) Titel verschiedener in diesem Metrum verfasster Werke.

आर्यक 1) m. a) *ein ehrenwerther Mann.* — b) *Grossvater.* — c) Bez. *der Brahmanen in* Plakshadvîpa VP. 2,4,19. — d) N. pr. α) Pl. eines Volkes in Südindien. — β) eines Fürsten aus dem Hirtenstande. — γ) eines Schlangendämons. — 2) f. a) आर्यका und आर्यिका * *eine ehrenwerthe Frau.* — b) आर्यका N. pr. eines Flusses in Krauñkadvîpa Bhâg. P. 5,20,22. — c) आर्यिका * *das Mondhaus*

Kṛttikâ. — 3) *n. *eine best. Ceremonie zu Ehren der Manen.*

*आर्यकुमार m. P. 6,2,58.

आर्यकुल्या f. N. pr. eines Flusses VP.[2] 2,130.154.

आर्यकृत Adj. (f. ई) *von einem Manne einer der drei oberen Kasten verfertigt* Maitr. S. 1,8,3.

*आर्यगण m. = आर्यसंघ 1).

आर्यगृह्य Adj. *zu den Ehrenwerthen sich haltend.*

आर्यचेतस् Adj. *von edler Gesinnung* Spr. 4194.

आर्यजन m. *Arier, ehrenhafte Leute* Gaut. Vaitân.

आर्यजुष्ट Adj. *Ehrenhaften zusagend* Spr. 1024.

आर्यता f. *Ehrenhaftigkeit.*

आर्यतुल्य Titel eines astron. Tractats.

आर्यत्व n. *Ehrenhaftigkeit.*

आर्यदुहितर् f. *Tochter eines Edlen* als Anrede einer *Freundin.*

आर्यदेव m. N. pr. eines Schülers des Nâgârǵuna.

आर्यदेश m. *eine von Ariern bewohnte Gegend* Spr. 1025.

आर्यदेश्य m. *aus einer von Ariern bewohnten Gegend stammend.*

आर्यनिवास m. *Wohnort der Arier* Mahâbh. in Ind. St. 13,358.

आर्यपक्षग्रहसिद्धि f. Titel eines Werkes.

आर्यपथ m. *der Pfad der Ehrenhaften.*

आर्यपुत्र m. *Sohn eines Ehrenhaften*, Bez. 1) *des Sohnes eines Angeredeten.* — 2) *des Gatten von Seiten der Frau.* — 3) *des Fürsten von Seiten eines Untergebenen.*

आर्यप्रवृत्त Adj. *ehrenhaft verfahrend* R. Gorr. 2,126,6.

आर्यप्राय Adj. *zum grössten Theil von Ariern bewohnt.*

आर्यबल m. N. pr. eines Bodhisattva.

*आर्यब्राह्मण m. P. 6,2,58.

आर्यभट m. N. pr. zweier Astronomen.

आर्यभटीय n. *das von* Ârjabhaṭa *verfasste Werk.*

आर्यभट्ट m. und °भट्टीय n. fehlerhaft für °भट und °भटीय.

आर्यभद्रचर्या n. Titel eines buddh. Sûtra.

आर्यभाव m. *Ehrenhaftigkeit.*

आर्यमण Adj. *zu* Arjaman *in Beziehung stehend.* °णी दुहिता Bez. der Jamunâ Bâlar. 305,15.

आर्यमार्ग m. = आर्यपथ.

आर्यमिश्र Adj. *dem die Prädicate «ehrenhaft u. s. w.» zukommen.*

आर्यम्ण n. *das unter* Arjaman *stehende Mondhaus* Uttaraphalgunî.

*आर्ययुवन् m. *arischer Jüngling.*

आर्यराज m. N. pr. eines *Fürsten.*

आर्यरूप Adj. *wie ein Ehrenhafter aussehend* M. 10,57.

आर्यलिङ्गिन् Adj. *die Abzeichen eines Ehrenhaften tragend.*

आर्यव n. *Ehrenhaftigkeit* (daneben आर्जव) Âpast.

आर्यवक MBh. 12,11565 fehlerhaft für आर्जवक.

आर्यवर्मन् m. N. pr. eines Fürsten Kathâs. 18,319.

आर्यवाच् Adj. *eine arische Sprache redend* M. 10,45.

आर्यविदग्धमिश्र Adj. *dem die Prädicate «ehrenhaft, gelehrt u. s. w.» zukommen.*

1. आर्यवृत्त n. *ehrenhaftes Betragen.*

2. आर्यवृत्त Adj. *von ehrenhaftem Betragen* Gaut. 9,69.

आर्यवेष Adj. *wie ein Ehrenhafter gekleidet.*

आर्यव्रत Adj. *sich wie ein Arier benehmend* MBh. 1,202,9.

आर्यशाटीय m. N. pr. eines Lehrers.

*आर्यशिम् Adj. Mahâbh. 6(4),18,*b*.

आर्यशील Adj. *von ehrenhaftem Charakter* Spr. 3451.

*आर्यश्वेत m. N. pr. eines Mannes und Patron. davon.

आर्यसंघ m. 1) *die Gesammtheit der buddh. Geistlichkeit.* — 2) N. pr. eines Philosophen.

आर्यसत्य n. *eine ehrwürdige Wahrheit* (buddh.).

आर्यसमय m. *die Satzung ehrenhafter Männer* Âpast.

आर्यसिंह m. N. pr. eines buddh. Patriarchen.

आर्यसिद्धान्त m. Titel des astron. Siddhânta des jüngeren Ârjabhaṭa.

आर्यसुत m. = आर्यपुत्र 2).

आर्यस्त्री f. *ein Weib der oberen Kasten* Gaut. Âpast.

*आर्यस्थान n. = आर्यावर्त Gal.

आर्यस्वामिन् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 3,206.

*आर्यहलम् Adv. etwa so v. a. *Mordio.*

आर्यागम m. *das Beschlafen einer Frau aus den oberen Kasten* Jâǵń. 2,294.

आर्यागीति f. *eine Abart des* Ârjâ-*Metrums.*

आर्याचण्डीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

आर्याणक N. pr. eines Landes.

आर्याधिष्ठित Adj. *unter der Aufsicht von Männern der höheren Kasten stehend* Âpast. 2,3,4.

आर्यावर्त m. Bez. *des von den Ariern bewohnten Landes* (zwischen Himâlaja und Vindhja). Pl. *die Bewohner dieses Landes.*

आर्याविलास m. Titel eines Werkes.

आर्याष्टशत n. *der aus 108* Ârjâ-*Strophen bestehende* Siddhânta *des älteren* Ârjabhaṭa.

आर्याष्टाङ्गमार्ग m. bei den Buddh. Bez. *der letzten von den 57 Stufen, die zur* Bodhi *führen.*

आर्यासङ्ग m. = आर्यसंघ 2).

आर्वनानस m. Tâṇḍja-Br. 8,5,9 fehlerhaft für आर्चनानस.

आर्श Adj. *dem Antilopenbock gehörig.*

आर्ष 1) Adj. (f. ई) *von den* Ṛshi *herrührend, sie betreffend, archaistisch.* प्रत्यय *ein an den Namen eines* Ṛshi *gefügtes Suffix.* विवाह = 2) Gaut. 4,8. — 2) m. *die von den* Ṛshi *eingesetzte Heirathsweise.* — 3) f. ई = संहितापाठ. — 4) n. *a) die Hymnen der* Ṛshi. — *b) heilige Abstammung.* — *c) der* Ṛshi-*Ursprung, Autorschaft eines heiligen Liedes.*

आर्षधर n. Name eines Sâman.

आर्षभ 1) Adj. *vom Stier herrührend, taurinus.* — 2) m. Patron. von Ṛshabha. — 3) f. ई Bez. *der Mondhäuser* Maghâ, Pûrvaphalgunî *und* Uttaraph. Comm. zu Bhâg. P. 5,21,7. — 4) n. *a)* Name eines Sâman Lâṭj. 1,6,43. — *b) ein best. Metrum.*

*आर्षभि m. Patron. von Ṛshabha.

*आर्षभ्य Adj. *als ausgewachsener Stier zu gebrauchen; castrirbar.*

*आर्षिक m. *ein Fürst der* Ṛshika.

*आर्षिक्य n. Nom. abstr. von ऋषिक.

आर्षिषेण्य (!) m. N. pr. eines Fürsten VP.[2] 4,31.

आर्षेय 1) Adj. *von den* Ṛshi *stammend, aus altheiligem Geschlecht.* — 2) n. *a) heilige Abstammung.* — *b)* mit अग्रे: und देवानां वार्षाणाम् Namen von Sâman.

आर्षेयवत् Adj. *mit heiliger Abkunft verbunden.*

आर्ष्टिषेण m. Patron. von Ṛshṭishena. Pl. Comm. zu Kâtj. Çr. 1,9,3.

आर्ष्यशृङ्गि m. Patron. von Ṛshjaçṛṅga.

आर्हत 1) Adj. (f. ई) *zur Lehre* Ǵina's *in Beziehung stehend.* — 2) m. *ein* Ǵaina. — 3) n. *die* Ǵaina-*Lehre.*

*आर्हन्ती f. und *आर्हन्त्य n. Nom. abstr. von अर्हन्त्.

*आर्हायण m. Patron. von अर्ह.

आर्हीय Adj. von आ अर्हात् (P. 5,1,19).

आल 1) *Adj. *nicht klein, — gering.* — 2) m. N. pr. eines Affen. — 3) n. *a) Laich* oder *Ausspritzung eines giftigen Thieres.* — *b) Auripigment.*

आलक n. = आल 3)*a*) AV. Paipp. 9,2,5.

आलक्षण in स्वालक्षण.

*आलक्षि und *°क्षी f. gaṇa गौरादि.

आलक्ष्य Adj. 1) *wahrzunehmen, sichtbar, bemerkbar.* — 2) *anzuschauen, aussehend.* — 3) *kaum sichtbar* 249,32.

*आलज्जि und *°ज्जी f. gaṇa गौरादि.

आलपन n. 1) *das Plaudern, Unterhaltung* Kâd. II,74,11. — 2) *das Anschlagen —, Probiren eines Tons.*

आलपितव्य Adj. *anzureden* Kâd. II,84,6.

आलप्ति f. = आलपन 2).

आलब्धव्य Adj. *zu schlachten.*

*आलब्धि und *°ब्धी f. gaṇa गौरादि.

आलभ in दुरालभ.

आलभन n. 1) *das Anfassen, Berühren* VARÂH. BṚH. 26(24),5. — 2) *das Schlachten* (eines Opferthiers).

°आलभनीय Adj. in मङ्गलालभनीय.

आलभ्य॑ Adj. *schlachtbar, opferbar.*

आलमन्दारस्तोत्र n. Titel eines Gedichts.

आलमर्थ्य n. = अलमर्थता.

आलम्ब 1) Adj. *herabhängend* 86,18. — 2) m. *a) das woran Etwas hängt, woran man sich festhält, Stütze* (eig. und übertr.). — *b)* **senkrechte Linie.* — *c)* N. pr. eines Muni. — 3) f. आ *eine best. Pflanze mit giftigen Blättern.*

आलम्बन n. 1) *das Sichstützen auf —, das Sichanhalten an Etwas* 115,29. — 2) *das Stützen, Befestigen.* — 3) *Stütze, Halt* 105,18. Dazu Nom. abstr. °ता Comm. zu JOGAS. 3,2 in Verz. d. Oxf. H. 229,*a*. — 4) *Fundament, Grundlage* (in übertr. Bed.). — 5) im Joga *eine Art Meditation* BÂDAR. 4,3,15. VP. 6,7,42. Comm. zu JOGAS. 3,6 in Verz. d. Oxf. H. 229,*a*. — 6) in der Poetik *der eigentliche Grund einer Gefühlserregung.* — 7) buddh. *die von den fünf Sinnesorganen und dem* Manas *wahrgenommenen Objecte.*

आलम्बनपरीता f. Titel eines Werkes.

आलम्बनवन्त् Adj. *der* Âlambana *genannten Meditation hingegeben* VP. 6,7,42.

आलम्बनी Adv. mit कर् *zur Stütze machen* Comm. zu JOGAS. 3,2 in Verz. d. Oxf. H. 229,*a*.

आलम्बर m. = आडम्बर *eine Art Trommel.*

आलम्बायन m. und °नी f. Patron. von आलम्ब.

आलम्बायनीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

आलम्बायनीय Adj. von आलम्बायन.

आलम्बि m. N. pr. eines Schülers des Vaiçampâjana. f. ई. आलम्बीपुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

1\. आलम्बिन् Adj. 1) *herabhängend, an Etwas hängend* Spr. 5695. *sich auf Etwas stützend.* — 2) *herabhängend bis an* Spr. 5695. — 3) *gehüllt in.* — 4) *abhängig —, getrieben von.* — 5) *stützend* Spr. 1928.

2.*आलम्बिन् m. Pl. *die Schule des* Âlambi.

आलम्बुक Adj. in अनालम्बुक.

आलम्भ॑ m. 1) *Anfassung, Berührung* ÂPAST. — 2) *das Abreissen, Ausreissen.* — 3) *Schlachtung* (eines Opferthiers).

आलम्भन n. 1) *das Anfassen, Berühren* GAUT. 2, 16. — 2) *das Schlachten.*

आलम्भनीय in मङ्गलालम्भनीय.

°आलम्भिन् Adj. *berührend.*

आलम्भुक Adj. in अनालम्भुक.

आलम्भ्य॑ Adj. *zu schlachten.*

आलय m. n. (selten) 1) *Wohnung, Behausung, Sitz* (auch in übertr. Bed.). °यं कर् *seine Wohnung aufschlagen.* — 2) *Seele* (buddh.).

आलयविज्ञान n. *eine Erkenntniss, die man aus sich selbst gewinnt* (buddh.).

आलर्क Adj. *von einem tollen Hunde herrührend.*

आलव m. *Stoppel.*

*आलवण्य n. Nom. abstr. von अलवण.

आलवाल n. 1) *eine Vertiefung um die Wurzel eines Baumes, in die das für den Baum bestimmte Wasser gegossen wird,* MÂLATIM. 13,16(16,11). Spr. 7800. — 2) in der Med. *ein aus Teig gebildetes Receptaculum, um Flüssigkeiten auf einem Körpertheile festzuhalten,* BHÂVAPR. 3,137.

*आलस 1) Adj. = अलस. — 2) m. Patron. von अलस.

*आलसायन m. Patron. von आलस.

आलस्य 1) n. *Trägheit, Schlaffheit, Mangel an Energie.* — 2) *Adj. = अलस.

आलाक्त Adj. *mit Gift bestrichen.*

आलाद्य Adj. von unbekannter Bed.

*आलात n. = अलात.

आलान 1) n. *a) der Pfosten, an den ein Elephant gebunden wird,* 115,25. Spr. 7732. Davon Nom. abstr. °ता f. — *b) der Strick, mit dem ein Elephant angebunden wird.* — 2) * m. N. pr. eines Dieners des Çiva.

आलानय्, °यति *einen Elephanten anbinden.* °नित Partic. BÂLAR. 4,7.

आलानिक Adj. *als* आलान 1) *a) dienend.*

आलाप॑ 1) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Rede, Gespräch, Unterhaltung* 310,16. — *b) Gesang* (der Vögel), *Ton* (eines musik. Instr.). — *c)* in der Mathematik *Fragestellung.* — 2) f. आ *eine best.* Mûrkhanâ S.S.S. 31.

आलापन in मङ्गलालापन.

आलापवन्त् Adj. *Jmd anredend* Spr. 1043.

आलापिकवंश m. *eine Art Flöte* S.S.S. 195.

आलापिन् 1) Adj. *redend, sprechend,* in प्रियालापिन्. — 2) f. °नी *ein best. Intervall* S.S.S. 23.

*आलाबु f. = अलाबु *Flaschengurke.*

*आलावर्त m. *Fächer aus Zeug.*

*आलास्य m. *Krokodil.*

1.*आलि Adj. 1) *unnütz, zwecklos.* — 2) *von lauterer Gesinnung.*

2\. आलि m. 1) **Scorpion.* — 2) *der Scorpion im Thierkreise.* — 3) **Biene.*

3\. आलि und °ली (KUMÂRAS. 7,68) f. *Freundin.*

4\. आलि f. 1) *Streifen, Strich, Linie, Zug.* Auch °ली. षट्पदाली *Bienenschwarm* RAGH. 6,69. Am Ende eines adj. Comp. आलिक HÂSJ. 15. — 2) **Genealogie.* — 3) **Damm.* — 4) **kleiner Graben.*

आलिक्रम m. *eine best. Composition* S.S.S. 163.

आलिखत् m. N. pr. eines den Kindern gefährlichen Dämons PÂR. GṚHJ. 1,16,23.

*आलिगव्य m. Patron. von अलिगु. *f. °गव्यायनी.

आलिगी f. *eine best. Schlange.*

आलिङ्ग्, °ङ्गति und °ङ्गते, und आलिङ्गय्, °यति 1) *die Glieder auschmiegen, umfangen, umarmen.* — 2) *sich ausbreiten über.* — Mit प्रति *eine Umarmung erwiedern.* — Mit सम् *umfangen, umarmen.*

*आलिङ्ग m. 1) *Umarmung,* fehlerhaft für आलिङ्गन. — 2) *eine Art Trommel,* = आलिङ्ग्य.

आलिङ्गन n. *Umarmung.*

*आलिङ्गि, f. *°ङ्गी gaṇa गौरादि in der KÂç.

*आलिङ्गिन् und *आलिङ्ग्य m. *eine Art Trommel.*

*आलिङ्ग्यायन gaṇa वराहादि.

आलिजन m. *Freundin* PRASANNAR. 39,11.

*आलिञ्जर m. = अलिञ्जर.

*आलिन् m. *Scorpion.*

*आलिन्द und *°क m. = अलिन्द.

*आलिम्पन n. = आदीपन 2).

आलीढ 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) n. *eine best. Stellung beim Schiessen.*

*आलीढ्य m. Patron. von आलीढ.

*आलीनक n. *Zinn.* Vgl. आनील.

*आलु 1) m. *a) Eule.* — *b) eine Art Ebenholz.* — 2) f. आलु und आलू *ein kleines Wassergefäss.* — 3) n. *a) Floss, Nachen.* — *b) Wurzelknolle* und *eine best. Wurzelknolle.*

आलुक 1) m. *a)* *m. *eine Art Ebenholz.* — *b) Bein des Schlangendämons* Çesha. — 2) f. ई *eine best. Wurzel.* — 3) n. *a)* **eine best. Frucht,* = आरुक DHANV. 5,21. — *b) die essbare Wurzel von Amorphophallus campanulatus Bl.* — *c)* **die Rinde von Feronia elephantum.*

आलुञ्चन n. *das Zerrupfen.*

आलेखन 1) m. N. pr. eines Lehrers ÂÇV. ÇR. 6, 10,29. — 2) *f. ई *Pinsel.* — 3) n. *a) das Kratzen, Scharren.* — *b) das Anritzen, mit einem Riss Bezeichnen* Comm. zu LÂṬJ. 10,15,17.

आलेख्य n. 1) *Malerei.* — 2) *Gemälde, Bild.*

आलेख्यपुरुष m. *eine menschliche Truggestalt* KATHÂS. 121,208.212.

आलेख्यशेष Adj. *nur noch als Bild vorhanden, so v. a. verstorben.*

आलेख्यसमर्पित Adj. *gemalt* 96,20.

आलेप m. und °न n. 1) *Einschmierung, Bestreichung, Salbung.* — 2) *Schmiermittel, Salbe.*

आलोक m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Sehen, Hinsehen, Erblicken, Hinblick, Anblick.* — 2) *Licht, heller Schein.* — 3) *ein Schimmer —, eine Spur von* (Gen.) — 4) *Lobpreis.* — 5) *Abschnitt, Kapitel in*

Werken, die im Titel ein Wort wie *Leuchte* oder *Licht* enthalten. — 6) Titel eines Werkes.

आलोककर् Adj. *Licht verbreitend über* (Gen.).

आलोकगदाधरी f. Titel eines Commentars zum Werke Âloka.

आलोकन 1) Adj. *anblickend, anschauend.* Dazu Nom. abstr. °ता f. Spr. 7210. — 2) n. *das Ansehen, Anblicken, Anblick* 176,26. 300,32.

आलोकनीय Adj. 1) *anzusehen, wovor das Auge nicht zurückschrickt.* Dazu Nom. abstr. °ता. — 2) *genau anzusehen, zu untersuchen.*

आलोकपथ m. *Gesichtskreis* Ragh. 15,78. Mâlatîm. 76,13 (68,17).

आलोकमथुरानाथी f. Titel eines Commentars zum Werke Âloka.

आलोकमार्ग m. *Gesichtskreis* Ragh. 7,6.

आलोकवत् Adj. *Licht besitzend, leuchtend.*

आलोकाकाश m. *ein ausserweltlicher Raum* Sarvad. 40,22. Govindân. zu Bâdar. 2,2,33 (S. 582).

°आलोकिन् Adv. *anschauend, betrachtend* Spr. 5739.

आलोचक Adj. *das Sehen vermittelnd.*

आलोचन 1) n. *a) das Sehen.* — *b) das Wahrnehmen* (der Sinnesorgane). — 2) n. und f. आ *Betrachtung, Erwägung.*

आलोचनीय Adj. *in Betracht zu ziehen* 253,24.

आलोच्य Adj. dass.

आलोडन n. *das Mischen.*

*आलोप m. *Bissen.*

आलोल Adj. (f. आ) *sich langsam hin und her bewegend* Spr. 1035.

आलोलचतुर्थी f. *ein best. Spiel: Schaukelvergnügen am 4ten Tage der lichten Hälfte im Monat* Çrâvaṇa.

*आलोष्टी Adv. gaṇa ऊर्यादि.

आलोहवत् Adj. *in's Röthliche spielend.*

आलोहायन m. Patron. von अलोह. Verz. d. B. H. 58,9 ist vielleicht आलोहायनाः st. आलोहा लोभायनाः zu lesen.

आलोहित Adj. *röthlich* 251,25. 252,25.

आलोहिती Adv. mit कर् *röthlich färben* Kâd. 32,23.

आवाँ Pron. der 1ten P. Du. Nom. आवँम् und आवाम्, Acc. आवाँम्, Instr. Dat. Abl. आवाँभ्याम्, Abl. auch आवँत्, Gen. Loc. आवँयोस्.

आवटिक m. Pl. Name einer Schule.

*आवट्य 1) m. und f. आ Patron. von अवट. — 2) n. Nom. abstr. von अवट.

*आवट्यायनी f. Patron. = आवट्या.

आवँत् f. *Nähe.*

आवत्सरान्तम् Adv. *bis zum Ende des Jahres* Kathâs. 23,20.

आवदानिक Adj. *was in Stücken geopfert wird* Vaitân.

*आवनतीय Adj. von अवनत gaṇa कृशाश्वादि.

आवनेय m. *Sohn der Erde, der Planet Mars.*

आवन्त् Adj. *mit आ versehen.*

आवन्त 1) m. *a) ein Fürst der* Avanti. — *b)* N. pr. eines Sohnes des Dhṛshṭa. v. l. अवन्त. — 2) f. ई *die Sprache der* Avanti.

आवन्तक 1) Adj. *zu den* Avanti *in Beziehung stehend, zu ihnen gehörig.* — 2) m. Pl. *die Bewohner von* Avanti.

आवन्तिक 1) Adj. (f. आ) = आवन्तक. — 2) m. Pl. Name einer buddh. Schule. — 3) f. आ ein Frauenname.

आवन्त्य 1) Adj. (f. आ) = आवन्तक. — 2) m. *ein zu den* Avanti *gehöriger Mann, ein Fürst der* Av.

आवन्त्यक m. = आवन्त्य 2) AV. Par. in Ind. St. 10,212 (अव° gedr.).

*आवन्त्यश्मक n. Kâç. zu P. 2,2,31. m. Pl. zu 6,2,37. v. l. अव°.

*आवन्दन n. *Begrüssung* Gal.

आवँपन 1) n. *a) das Hinstreuen, Hinwerfen, Auflegen* Gaut. 1,32. — *b) das Einstreuen, Einschieben.* — *c) das Insichaufnehmen, Fassen* MBh. 1, 88,13. — *d) Gefäss, Behälter* (auch in übertr. Bed.) Maitr. S. 3,12,19. Bhâg. P. 10,80,45. 87,20. — *e)* **hänfenes Gewand* Gal. — 2) f. आवँपनी *Gefäss, Behälter.*

*आवपनिष्किरा f. *beständiges Hinein- und Hinausschütten.*

आवपन्तकी Adj. (f. °न्तिकी) *hinstreuend.*

आवभृत्य m. Pl. N. pr. einer Dynastie.

आवभृथ Adj. von अवभृथ.

1\. आवँय n. *Empfängniss.*

2\. *आँवय m. oder °या f. Pl. *Wasser.*

3\. *आवय N. pr. einer Oertlichkeit; davon Adj. *°क. v. l. अवयात, आवयातक.

आवयस fehlerhaft für आयवस.

आँवयास् m. (Nom. °यास्) *der durch Opfer Etwas abwehrt.*

*आवयातक Adj. von अवयात gaṇa धूमादि in der Kâç.

*आवयासीय Adj. von अवयास gaṇa कृशाश्वादि in der Kâç.

आँवर् 2. und 3. Sg. Aor. von वर्, वृणोति.

आवरक Adj. *bedeckend. verhüllend, verfinsternd.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

आवरण 1) Adj. dass. — 2) n. (adj. Comp. f. आ) *a) das Verdecken, Verhüllen* (eig. und übertr.) 261,20. 22. — *b) das Verschliessen, Hemmen, Unterbrechen.* — *c) Hülle, Decke* (auch in übertr. Bed.), *Gewand.* — *d) Schirm, Schutz.* — *e) Schild.* — *f) Riegel, Schloss.*

आवरणिन् m. Pl. Name einer buddh. Secte.

आवरणीय Adj. bei den Gaina *Alles was unter den Begriff* आवरण 2) c) *fällt.*

*आवरसमक Adj. *im nachfolgenden Jahre abzutragen.*

*आवरिका f. = आवारि.

आवरीतर् Nom. ag. *Hemmer* Sâj. zu ṚV. 1,52,3.

आवरीवर् 3. Sg. und आवरीवुर् 3. Pl. Imperf. vom Intens. von वर्त् mit आ.

आवर्जक Adj. *geneigt machend, für sich gewinnend.*

आवर्जन n. 1) *das Geneigtmachen, für sich Gewinnen.* — 2) *das Ducken* Lalit. 314,5. 315,1.

आवर्जनी Adv. mit कर् *Jmd* (Gen.) *ducken* Lalit. 308,9.

आवर्जित n. *eine best. Stellung —, — Figur des Mondes.*

आवर्त 1) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Drehung.* — *b) Wendung, Windung.* — *c) Wirbel, Strudel.* — *d) Haarwirbel.* — *e)* Du. *die beiden Vertiefungen im Stirnbein über den Augenbrauen.* — *f) Tummelplatz.* — *g) ein best. Komet.* — *h)* Bez. *best. mythischer Wolken.* — *i)* **ein best. Edelstein.* — *k)* **Brunnenrad* Gal. — *l)* **das Hinundhergehen der Gedanken, Sorgen.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses. — 3) n. **Schwefelkies* Râgan. 13,85.

आवर्तक 1) m. *a) ein best. giftiges Insect.* — *b)* Bez. *best. mythischer Wolken.* — 2) * f. ई *die Sennapflanze* Râgan. 3,123.

आवर्तन 1) Adj. *umwendend, sich herwendend.* — 2) m. N. pr. eines Upadvîpa in Gambudvîpa Bhâg. P. 5,19,30. — 3) f. ई *a)* *= तैजसाव° *Schmelztiegel.* — *b) eine best. Zauberkunst.* — 4) n. *a) das Umwenden, Rückkehr.* — *b)* **das Buttern.* — *c)* **das Schmelzen von Metallen.* — *d) das Sichdienstbarmachen* Sâmav. Br. 2,5,1. — *e) Mittagszeit.* — *f) Jahr.*

आवर्तनीय Adj. *zu wiederholen* Comm. zu Njâjam. 1,4,7. 9,1,14. Nom. abstr. °त्व n. zu 9,2,7.

*आवर्तपूलिका f. *Weizenkuchen mit süsser Füllung* Nigh. Pr.

*आवर्तमणि m. *ein best. Edelstein* Râgan. 13,216.

1\. आवर्तिन् Adj. *mit einem Haarwirbel versehen.*

2\. आवर्तिन् 1) n. Bez. *bestimmter* Stotra Lâṭj. 2, 5,18. 27. 6,1,15. — 2) *f. °नी *Odina pinnata.*

आवर्ष in निरावर्ष.

आवलि und °ली f. *Streifen, Reihe, Zug.*

आवलिका f. 1) = आवलि Ind. St. 10,285. — 2) *Koriander Râǵan. 6,36.

*आवलीकन्द m. ein best. Knollengewächs Râǵan. 7,97.

आवल्गिन् Adj. hüpfend, springend.

आवल्गुज Adj. von der Vernonia anthelminthica stammend.

आवशीर m. Pl. N. pr. eines Volkes.

आवश्यक 1) Adj. (f. ई) nothwendig, unumgänglich. Dazu Nom. abstr. °ता f. — 2) n. a) Unumgänglichkeit. — b) Befriedigung der Nothdurft.

आवश्यकबृहद्वृत्ति n. Titel eines Ǵaina-Werkes Wilson, Sel. W. 1,286 (अव° gedr.).

आवसति f. 1) Nachtlager, Herberge. — 2) Nacht MBh. 3,165,14.

आवसथ m. 1) Nachtlager, Herberge, Wohnort. — 2) *= वक्रकवितान Cit. bei Uǵǵval. zu Uṇâdis. 3,114.

*आवसथिक Adj. (f. ई) in einem Hause übernachtend.

आवसथ्य 1) Adj. im Hause befindlich. — 2) m. (sc. अग्नि) das im Hause gepflegte Feuer Vaitân. — 3) m. n. *= आवसथ 1).

आवसथ्याधान n. 1) das Anlegen des häuslichen Feuers Pâr. Gṛhj. 1,2,1. — 2) Titel eines Pariçishṭa des SV.

*आवसानिक Adj. von अवसान N. pr.

आवसायिन् Adj. nach Zehrung ausgehend.

*आवसित Adj. = अवसित aufgehäuft.

आवस्थिक Adj. 1) den Verhältnissen entsprechend. — 2) aus Zeitpunkten bestehend.

आवह 1) Adj. (f. आ) herbeiführend, bewirkend. Die Ergänzung im Comp. vorangehend, im Bhâg. P. einmal im Acc. — 2) m. a) einer der sieben Winde. — b) eine der sieben Zungen des Feuers.

आवहन n. das Herbeibringen.

आवाप m. 1) das Ausstreuen, Säen 214,3. — 2) das Hinzustreuen, Beimischen. — 3) Einstreuung, Einschiebung, Einschaltung, Zusatz 216,8. Çulbas. 1,54. 3,201. — 4) *das Aufstellen von Geräthen oder Ausstellen von Waaren. — 5) Hauptspende Gobh. 1,8,16. — 6) Behälter, Gefäss. व्यसनावाप so v. a. Jammerthal. — 7) Handschutz gegen das Anprallen der Bogensehne MBh. 14,77,21. — 8) m. n. *ein best. Handschmuck. — 9) Einmischung in des Feindes Angelegenheiten, Diplomatie. — 10) *ein best. Trank. — 11) *= आलवाल 1). — 12) *unebener Boden.

*आवापक m. = आवाप 8).

*आवापन n. Weberstuhl.

आवापस्थान n. die Ṛk eines Tṛka, welche bei Bildung eines Stoma mehr als dreimal wiederholt wird.

आवापिक Adj. einen Zusatz bildend, eingeschoben.

*आवाय m. Mahâbh. 3,93,a.

आवार m. Hut, Schutz.

*आवारि f. Marktbude.

*आवाल m. n. = आलवाल 1).

आवास m. (adj. Comp. f. आ) Wohnstätte, Standort.

*आवासित Adj. = अवसित aufgehäuft.

°आवासिन् Adj. wohnend. निरन्तरावा° wimmelnd Daçak. 29,1.

आवास्य Adj. in आत्मावास्य und ईशावास्य.

आवाह m. 1) Einladung. — 2) *Heirath. — 3) N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka.

आवाहन 1) n. Einladung VP. 3,15,18. — 2) f. ई eine best. Stellung der Hände.

आवाह्य Adj. einzuladen Njâjam. 10,1,4.

आवि und आवी f. Weh, Schmerz. Pl. Geburtswehen. Am Ende eines adj. Comp. f. ई.

आविक 1) Adj. a) vom Schaf herrührend Gaut. 17,24. — b) wollen. — 2) n. a) Schaffell Âpast. — b) wollenes Gewand, — Decke. Auch *m.

आविकसौत्रिक Adj. aus wollenen Fäden bereitet.

*आविक्य n. Nom. abstr. von अविक.

आविक्षित m. Patron. von अविक्षित्.

*आविघ्न Adj. = अविघ्न.

आविज्ञ m. N. pr. eines Asura (?).

आविज्ञान्य Adj. ununterscheidbar.

आविद् f. 1) Vorwissen, das Bekanntsein. — 2) Bez. der mit आविस् und आवित्त beginnenden Formeln in VS. 10,9.

आविदूर्य n. Nähe.

आविदे Dat. Inf. zu erlangen ṚV. 10,113,3.

आविद्ध n. das Schwingen (beim Fechten).

आविद्धवक्त्र m. eine best. Stellung der Hände beim Tanz.

आविद्वंस् Adj. kundig.

*आविध m. eine Art Bohrer.

आविर्ऋजीक Adj. offen schimmernd.

आविर्भाव m. und °भूति f. das Offenbarwerden.

आविर्मुख 1) *Adj. (f. ई) dessen Oeffnung vor Augen liegt. — 2) f. (sc. द्वार्) Bez. des rechten Auges.

आविर्मूल Adj. dessen Wurzeln bloss liegen Ait. Âr. 236,6.

आविर्होत्र m. N. pr. eines Mannes.

आविल Adj. (f. आ) 1) trübe. — 2) am Ende eines Comp. a) befleckt —, besudelt mit. — b) erfüllt von, bedeckt —, besäet —, vermischt mit.

*आविलकन्द m. eine best. Wurzelknolle. Richtig आवलीकन्द.

आविलय्, °यति trüben, beflecken.

आविशम् Acc. Inf. um hineinzugehen ṚV. 10,215,6.

आविष्करण n. und °ष्कार m. das Offenbaren, an den Tag Legen.

आविष्टत्व n. das Behaftetsein mit.

आविष्टलिङ्ग Adj. (f. आ) gramm. von festem Geschlecht, das G. nicht ändernd.

(आविष्ट्य) आविष्टिय Adj. offenkundig, offenbar.

आविष्पद् Adj. dessen Füsse zu sehen sind Âçv. Çr. 6,10,6.

*आविष्पीत Adj. P. 8,3,41, Sch.

आविस् Adv. offenbar, sichtbar, vor Augen. Mit अस् und भू offenbar werden, — sein, erscheinen, vor Augen treten. Mit कर् und भू Caus. (Kâd. 265, 15) offenbar machen, aufdecken, sehen lassen, zeigen. Compar. आविस्तराम्.

आवी s. आवि und आव्य.

आवीत Partic. von व्या mit आ.

आवीतिन् in प्राचीनावीतिन् und प्राचीनआ°.

आवीरचूर्ण n. ein best. rothes Pulver.

आवीसूत्र n. wollener Faden Âpast. 1,2,36.

*आवुक m. Vater (im Drama).

आवृत् f. 1) das Sichherwenden, Einkehr. — 2) Wendung des Ganges, — Weges, Lauf, Gang, Richtung. — 3) Wendung einer Handlung, Vorgang, Folge von Verrichtungen; im Ritual eine Verrichtung ohne Sprüche ṚV. 9,74,3. 10,130,7. — 4) Hergang, hergebrachte Weise, Weise. — 5) Abtheilung.

आवृत m. eine best. Mischlingskaste.

आवृति f. Bedeckung, Verhüllung.

आवृते Dat. Inf. einzukehren ṚV. 3,42,3.

आवृत्त n. das Richten von Gebeten an einen Gott.

आवृत्ति f. 1) Einkehr. — 2) Umkehr, Wiederkehr. — 3) Sonnenwende. — 4) Wiederholung Kap. 4,3. Auch als best. rhetorische Figur. — 5) Wiederkehr in diese Welt, Wiedergeburt Kap. 1,82. 3,52. 4,22. 6,56. — 6) Lauf, Richtung. — 7) Vorgang, Hergang.

आवृत्तिदीपक n. die rhetorische Figur der Wiederholung.

आवृत्वत् Adj. hergeneigt, zugewandt.

आवृद्धबालकम् Adv. vom Knaben bis zum Greise LA. 92,9.

आवृष्टि f. anhaltender Regen.

आवेग 1) m. Aufregung, Aufgeregtheit. — 2) *f. ई Argyreia speciosa oder argentea Râǵan. 3,105.

आवेणिक Adj. (f. ई) mit nichts Anderem in Berührung stehend, ganz in sich abgeschlossen, unabhängig (buddh.) Lalit. 183,13.

°आवेदक Adj. mittheilend, aussagend.

आवेदन n. 1) *Ankündigung, Anmeldung.* — 2) *gerichtliche Anzeige* 214,13. 30.

आवेदनीय Adj. *anzukündigen, —zeigen* Kâd. II, 61,22. *zu melden, — hinterbringen.*

°आवेदिन् Adj. *verkündend.*

आवेद्य Adj. = आवेदनीय.

आवेध m. *das Schütteln, Schwingen.*

आवेध्य Adj. *eingehängt werdend.*

*आवेव्यक Adj. und *आवेव्यन n.

आवेश m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Hereintreten in* Spr. 7231. — 2) *das Miteingeschlossensein* Kâtj. Çr. 22,3,51. — 3) *das Ergriffensein, Benommensein* (von einer heftigen Gemüthsorscheinung). — 4) *Wuth, Zorn* Bâlar. 146,18. Kâd. II,58,8. — 5) *das Besessensein.* — 6) *das Hängen an.* — 7) **Stolz, Hochmuth.*

आवेशन n. 1) **das Hineindringen.* — 2) *das Besessensein.* — 3) **Zorn.* — 4) *Werkstatt.*

°आवेशवत् Adj. *besessen von.* मदनावे° *verliebt* Daçak. 30,16.

*आवेशिक 1) Adj. *eigenthümlich.* — 2) m. *Gast.* — 3) n. *gastfreundliche Aufnahme.*

*आवेषण n. *Hof um die Sonne* oder *den Mond.*

आवेष्ट m. *das Würgen.*

आवेष्टक m. 1) *Schlinge.* — 2) **Umzäunung, Wall.*

आवेष्टन n. *Hülle, Binde.*

आवोढवे Dat. Inf. *herbeizuführen* Çat. Br. 1,4,2,17.

1. आव्य Adj. (f. आवी) 1) *zum Schafgeschlecht gehörig.* — 2) *wollen.*

2. (आव्य) आविश्य Absol. von अव्.

आव्यक्त Adj. *vollkommen deutlich.*

आव्यक्तिक Adj. *immateriell* Comm. zu Njâjas. 3,1,29.

आव्यथा f. *ein Anflug von Rührung.* °थां कर् *ein wenig gerührt werden* 30,21 (Conj. für आव्यपा).

आव्यम् Acc. von आव्य und आवि *Weh, Schmerz.*

आव्यपा f. s. आव्यथा.

आव्यात्त Adj. *ein wenig geöffnet.*

आव्याध m. *eine angerissene —, angebrochene Stelle.*

आव्याधिन् 1) Adj. *mit einem Geschosse treffend.* — 2) f. Pl. (sc. सेना:) *Räuberschaar* Maitr. S. 2,9,4.

आव्युषम् Adj. *bis zum Morgenlicht.*

आव्रश्चन m. *Strunk, Stumpf eines Baumes* Njâjam. 10,1,11.

आव्रस्क in अनाव्रस्क.

आव्रस्कज Adj. *abgebrochen, zerbröckelt* Kauç. 16.

*आव्रीडक Adj. *von schamlosen Menschen bewohnt.*

1. आश m. *Erlangung,* in दुराश.

2. आश m. *Speise.*

आशंसन n. *das Anwünschen, Wünschen.*.

आशंसा f. 1) *Wunsch, Erwartung, Hoffnung* 243, 3. 20. — 2) *Ahnung.*

आशंसितर् Nom. ag. 1) **der Etwas wünscht, — erwartet.* — 2) *Verkünder,* mit Acc.

°आशंसिन् Adj. *verkündend, versprechend* Âçv. Gṛhj. 1,23,12.

आशंसु Adj. *wünschend. erwartend, hoffend;* mit Acc.

आशक in अनाशक.

आशङ्क 1) n. am Ende eines Comp. nach einem Nom. act. *a)* **Zweifel —, Ungewissheit in Bezug auf.* — *b) Gefahr.* — 2) f. आ *a) Besorgniss, Befürchtung vor* (Abl.). अत्र 177,12. — *b) Misstrauen.*

आशङ्कनीय Adj. *zu befürchten, — besorgen* 267,21.

आशङ्कितव्य Adj. dass. Çaṁk. zu Bâdar. 3,5,52.

आशङ्किन् Adj. 1) *befürchtend* 299,28. — 2) *vermuthend* 111,23. — 3) *haltend für* Kâd. 50,15. — 4) *Besorgniss —, Furcht erweckend* Spr. 4517.

1.*आशन m. = अशनि und *ein Fürst der* Açani.

2.*आशन m. = अशन, असन *Terminalia tomentosa.*

आशय m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Lagerstatt, Sitz —, Ort des.* — 2) *Ort, Stelle* überh. — 3) in der Med. *Sitz* oder *Behälter eines der den Körper constituirenden Grundstoffe.* Ungenau auch st. आमाशय und पक्वाशय. — 4) *Sitz der Gefühle und Gedanken, Herz, Gemüth.* — 5) *Gedanken, Absicht.* — 6) *Gesinnungs —, Denkweise.* — 7) im Joga *die Anlage, mit der ein Mensch zur Welt kommt, und die eine Folge der Werke in einer vorangehenden Existenz ist.* — 8) **Artocarpus integrifolia L.* — 9) *= विभव, किंपचान und मलिन.

आशयाग्नि m. *das Feuer der Verdauung.*

*आशयाश m. = आश्रयाश *Feuer.*

*आशर m. 1) *Feuer.* — 2) *ein* Râkshasa.

आशरीक m. *Reissen* (im Körper).

आशरीरम् Adv. *mit Einschluss des Körpers.*

*आशव n. *Geschwindigkeit.*

आशस् f. *Wunsch, Erwartung, Hoffnung.*

आशसन n. *das Aushauen* (eines geschlachteten Thieres).

आशस्त्रबन्ध Adj. Kâm. Nitis. 7,57 fehlerhaft für अश°.

आशस्य Gobh. 1,4,29 fehlerhaft für आसस्य.

1. आशा f. 1) *Raum, Gegend.* — 2) *Himmelsgegend.*

2. आशा f. 1) *Wunsch, Erwartung, Hoffnung.* Die Ergänzung im Gen., Loc. (Spr. 7664) oder im Comp. vorangehend. Instr. *in Erwartung von Etwas, hoffend auf* 182,26. 248,23. Spr. 7619. आशां कृत्वा (so ist wohl zu lesen 94,24) dass. — 2) personif. als Gattin eines Vasu und als Schwiegertochter des Manas.

आशाकृत Adj. R. 2,63,18. Wohl आशां कृत्वा zu lesen.

आशागज m. *ein eine best. Weltgegend tragender mythischer Elephant.*

आशाचक्रवाल n. *der ganze Horizont* Kâd. 28,2.

आशादशमी f. *der 10te Tag in der lichten Hälfte des* Âshâḍha.

आशादामन् m. N. pr. eines Fürsten.

आशादित्य m. = आशार्क N. pr. eines Scholiasten.

आशानस्तव m. Titel eines Werkes.

आशापरा f. N. pr. einer Göttin.

आशापाल m. *Hüter einer Weltgegend* Maitr. S. 3,9,4.

आशापालीय n. Bez. *des Spruches* देवा आशापाला: *u. s. w.* (VS. 22,19) Vaitân. 36,20.

आशापिशाचिका und °ची f. *die Hoffnung als böser Dämon.*

आशापुर n. und °पुरी f. N. pr. einer *Stadt.*

*आशापुरसंभव m. *Balsambaum* Râgan. 12,113.

आशाबन्ध m. 1) *Band der Hoffnung.* — 2) *Spinngewebe.*

आशारेषिन् Adj. *ein Obdach suchend.*

आशार्क m. = आशादित्य.

आशावत् Adj. *voller Hoffnung, hoffend —, vertrauend auf* (Loc. oder Dat.).

आशावरी f. *eine best.* Râgiṇî S.S.S. 55.

आशावह m. 1) Bez. *der Sonne* MBh. 1,1,42. — 2) N. pr. eines Vṛshṇi.

आशावासस् n. *die Weltgegenden als Gewand.* °सो वस् *sich in ein solches Gewand kleiden,* so v. a. *nackt einhergehen* 166,3.

आशाविजय m. *Welteroberung* Kâd. 125,7.

आशाविद् Adj. *mit den Weltgegenden vertraut.*

आशासंशित Adj. *durch die Himmelsgegenden geschärft* AV. 10,5,29.

आशासन n. *das Bitten, Flehen* Comm. zu Njâjam. 10,2,25.

आशासनीय Adj. *zu erbitten* Comm. zu Njâjas. 9,3,16.

आशास्य 1) Adj. *zu wünschen, erwünscht* Mâlav. 95. — 2) n. *Wunsch, Segenswunsch.*

आशि *das Essen.*

आशिता f. *Lernbegier.*

आशिखम् Adv. *mit Einschluss des Haars auf dem Scheitel* Hariv. 15266.

आशिञ्जित n. *Geklingel* Viddh. 9,14.

आशित 1) Adj. s. 2. अश् Caus. — 2) n. *Speise* ṚV. 10,37,11. 117,7.

*आशितंगवीन Adj. von Kühen abgeweidet.

*आशितंभव 1) Adj. sättigend. — 2) m. n. das Sattsein.

आशितिमन् m. das Sattsein.

°आशिन् Adj. essend, geniessend.

आशिन Adj. betagt.

*आशिमन् m. Geschwindigkeit.

आशिर् f. die dem Soma-Saft zugesetzte Milch.

1. आशिर् dass. °दुघ Adj. Milch zum Soma-Saft milchend Âçv. Çr. 12,8,34.

2.*आशिर् 1) Adj. gefrässig. — 2) m. a) Feuer. — b) ein Râkshasa.

आशिरःपादम् Adv. von Fuss bis zu Kopf Kathâs. 4,53.

आशिर्वाद (!) m. = आशीर्वाद Nir. 7,1.

आशिष्ठ Adj. Superl. von आशु 1).

1. आशिस् 1) Bitte, Bittgebet, Wunsch; ein zum Wohl eines Andern ausgesprochener Wunsch, Segenswunsch. — 2) der Charakter und die Personalendungen des Precativs. — 3) ein best. Heilmittel.

2. आशिस् (Ind. St. 14,397) und *आशी f. Schlangenzahn.

आशीतिक Adj. fehlerhaft für अशीतिक.

आशीयस् Adj. Compar. von आशु 1).

आशीरुक्ति f. Segenswunsch Prasannar. 82,10.

आशीर्गेय n. Gesang mit Segenswünschen.

आशीर्ग्रहण n. das Empfangen eines Segenswunsches Dhûrtan. 61.

आशीर्दा und °र्दाया f. Erfüllung der Erwartung.

आशीर्वचन n. Segenswunsch. °नाक्षेप m. in der Rhet. eine durch einen Segenswunsch ausgedrückte Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei. Beispiel Spr. 2057.

आशीर्वाचक Adj. einen Wunsch ausdrückend Kull. zu M. 2,23.

आशीर्वत् Adj. mit Milch gemischt.

आशीर्वाद m. Segenswunsch. °मन्त्र m. dass.

आशीर्वादाभिधानवत् Adj. ein einen Wunsch ausdrückendes Wort enthaltend M. 2,23.

*आशीर्विष m. = आशीविष.

आशीविष m. 1) Giftschlange. — 2) eine best. zu den Haubenschlangen gerechnete Giftschlange.

आशु 1) Adj. geschwind, rasch, schnell. — 2) Adv. schnell, eiligst, auf der Stelle, alsbald, sogleich. — 2) m. a) Ross. — b) schnell reifender Reis. — 3) n. Name eines Sâman.

*आशुकर्मन् Adj. rasch zu Werke gehend.

आशुकारिन् 1) Adj. schnell wirkend Kâd. II,41,1. — 2) m. eine Species von Fieber Bhâvapr. 3,71.

आशुक्रिया f. schnelles Verfahren.

आशुम्लान Adj. alsbald verwelkt Çâk. 66.

आशुग 1) Adj. (f. आ) schnell gehend, — sich dahinbewegend 84,15. 217,14. — 2) m. a) Pfeil. — b) *Wind. — c) *die Sonne. — d) *N. pr. eines der fünf ersten Anhänger Çâkjamuni's.

आशुगति Adj. sich schnell bewegend Comm. zu Njâjas. 3,2,30. Nom. abstr. °त्व n. im Text.

आशुगामिन् 1) Adj. dass. — 2) m. die Sonne.

आशुङ्ग m. wohl ein best. Vogel.

आशुतोष Adj. leicht zu befriedigen.

आशुत्व n. 1) Geschwindigkeit. — 2) die Benennung आशु Tândja-Br. 14,9,10.

*आशुद्ध n. Unreinheit Gal.

*आशुपत्री f. Weihrauchbaum.

आशुपत्वन् Adj. schnell fliegend.

आशुप्रतिकारिन् Adj. schnell einschreitend (Arzt) Karaka 1,17.

आशुबोध 1) *Adj. leicht verständlich. — 2) m. Titel einer Grammatik.

आशुभाविन् Adj. schnell von Statten gehend. Davon Nom. abstr. °विता f.

आशुमत् und आशुया Adv. schnell, rasch.

आशुरथ Adj. einen raschen Wagen habend.

आशुरथीय n. कुत्सस्य आ° Name eines Sâman.

आशुविक्रम Adj. schnellen Schrittes R. 3,30,44.

आशुविमर्दित Adj. alsbald zerdrückt Çâk. 66, v. l.

आशुवृत्ति Adj. schnell vor sich gehend. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjas. 3,2,62.

*आशुव्रीहि m. schnell reifender Reis.

आशुशुक्षणि 1) Adj. hervorblinkend. — 2) m. Feuer Bâlar. 38,10. Kâd. 49,11.

आशुशुष्क Adj. schnell eintrocknend. Davon Nom. abstr. °त्व n. Kâm. Nîtis. 7,18.

आशुश्रवस् m. N. pr. eines mythischen Rosses.

आशुषेण Adj. rasches Geschoss habend Maitr. S. 2,9,6.

आशुसंधेय Adj. leicht zusammenzufügen und zugleich — zu versöhnen Spr. 4971.

आशुहेमन् Adj. 1) rasch hineilend. — 2) die Rosse antreibend.

आशुरेषस् Adj. schnell verwundend.

*आशेकुटिन् m. Berg.

*आशोकेय 1) Adj. von अशोक. — 2) m. Metron. von अशोका. f. ई.

आशौच n. Unreinheit (in rit. Sinne) Gaut. °निर्णय m. Titel eines Werkes.

आशौचिन् Adj. unrein.

*आश्चर्य्, °र्यति wunderbar sein.

आश्चर्य 1) Adj. seltsam, wunderbar. — 2) n. a) seltene Erscheinung, Wunder. Mit यद्, *यच्च, *यत्र, *यदि und blossem Fut. Superl. °तम n. eine gar s. E. — b) Verwunderung, Staunen, Erstaunen. °र्यं दा Jmd (Loc.) in Staunen versetzen.

आश्चर्यभूत Adj. eine seltene Erscheinung seiend, wunderbar.

आश्चर्यमय Adj. wunderbar.

आश्चर्यरत्नमाला f. Titel eines Werkes.

आश्चर्यरूप Adj. seltsam, wunderbar Nṛs. Up. in Ind. St. 9,165.

आश्चोतन und आश्च्योतन n. das Beträufeln, Anspritzen.

आश्च्योतयितवै Dat. Inf. hinzuträufeln.

*आश्म Adj. steinern.

*आश्मकि m. Patron. von अश्मक.

*आश्मन 1) Adj. steinern. — 2) m. Bein. Aruṇa's.

*आश्मन्य Adj. von अश्मन्.

*आश्मभारिक Adj. eine Last Steine fahrend u. s. w.

आश्मरथ 1) Adj. zu Âçmarathja in Beziehung stehend. — 2) *f. ई Patron. von Açmaratha.

आश्मरथ्य m. Patron. von Açmaratha.

आश्मरिक Adj. am Blasenstein leidend.

*आश्मायन m. Patron. von अश्मन्.

*आश्मिक Adj. von अश्मन्; auch so v. a. आश्मभारिक.

*आश्मेय m. Patron. von अश्मन्.

आश्रपण n. das Ankochen.

आश्रम (adj. Comp. f. आ) 1) m. n. Einsiedelei. — 2) m. eine zu feierlichen Gelegenheiten errichtete Hütte. — 3) m. ein Stadium im religiösen Leben, insbes. eines Brahmanen, deren 4 (Schüler, Haushälter, Einsiedler und Bettler) oder 3 (ohne Schüler) angenommen werden. — 4) m. N. pr. oder Bein. eines Schülers des Pṛthvîdhara.

आश्रमपद n. = आश्रम 1) 3).

आश्रमपर्वन् n. Titel des ersten Abschnittes im 15ten Buche des MBh.

आश्रममण्डल n. Gruppe von Einsiedeleien.

आश्रमवासिक Adj. auf den Aufenthalt in einer Einsiedelei bezüglich.

आश्रमवासिन् und आश्रमसद् m. Bewohner einer Einsiedelei, Einsiedler.

आश्रमस्थान n. Einsiedelei.

आश्रमालय m. Bewohner einer Einsiedelei, Einsiedler.

आश्रमिन् Adj. in irgend einem Stadium des religiösen Lebens sich befindend Gaut. 28,49.

आश्रमोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

आश्रय m. (adj. Comp. f. आ) 1) das Sichanlehnen —, Sichanheften an Spr. 7699. — 2) nächste Umgebung. — 3) Anschluss —, Hingabe an, das sich einer Sache Ergeben Spr. 2991. das Greifen zu Chr. 252,5. — 4) das Berufen auf, Abhängigkeit

von. Am Ende eines adj. Comp. *beruhend auf, abhängig von.* — 5) *Bezug auf.* Am Ende eines adj. Comp. *sich beziehend auf* 117,7. MBh. 3,45,9. — 6) *Lehne, Stütze, Halt, Unterlage.* — 7) *Halt, Zuflucht, Hort, Schirm.* — 8) *Sitz, Wohnsitz, Standort, Behälter.* — 9) *Subject; Substrat* 279,13. — 10) Pl. *zusammenhängende Menge, Kette von.* कयाश्रयाः MBh. 3,298,7. — 11) Pl. *die fünf Sinnesorgane und das* Manas (buddh.). — 12) *= व्यपदेश.

आश्रयऋयोग m. *eine best. Klasse von Constellationen ohne Mond.*

आश्रयण 1) Adj. (f. ई) a) *seine Zuflucht zu Etwas nehmend.* — b) *in Bezug stehend zu, betreffend.* — 2) n. a) *das Sichhinbegeben zu.* — b) *das Sichanschliessen an, Greifen zu* Comm. zu TS. Prât. 9,1.

आश्रयणीय Adj. 1) *zu dem man seine Zuflucht nehmen kann, von dem man Hülfe erwarten kann.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *wozu man sich zu halten hat, zu bekennen* (eine Lehre).

आश्रयता f. Nom. abstr. zu आश्रय 6) Comm. zu Njâjam. 9,2,8.

आश्रयत्व n. Nom. abstr. zu आश्रय 1) und 6) (Comm. zu Njâjam. 9,2,8).

आश्रयभूत Adj. *von dem oder wovon Jmd oder Etwas abhängt, die Grundlage bildend* 144,30. 224, 14. 274,14. Comm. zu Njâjam. 9,2,8.

आश्रययोग m. = आश्रयऋयोग.

आश्रयलिङ्ग Adj. *dessen Geschlecht von dem Worte abhängt, an das es sich anlehnt;* m. *Adjectiv.*

आश्रयवन्त् Adj. *einen Halt —, einen Rückhalt habend* Comm. zu Njâjas. 3,2,18.

आश्रयस्थान n. *das Organ des nächst folgenden Lautes, an den sich ein anderer anlehnt,* Çikshâ in Ind. St. 4,354. 361.

आश्रयाश 1) *Adj. *die nächste Umgebung verzehrend.* — 2) m. *Feuer* Spr. 2881.

आश्रयासिद्ध Adj. *logisch unzulässig wegen des Substrats* Tarkas. 43.

आश्रयितव्य Adj. *woran man sich zu halten hat* (in übertr. Bed.) Comm. zu Njâjas. 2,1,29. Çaṁk. zu Bâdar. 3,4,47.

आश्रयिन् Adj. 1) *sich an Etwas anlehnend, anhaftend an, sich anschliessend* Gaim. 4,1,18. — 2) *sitzend auf, wohnend in* 299,27. *einen Platz einnehmend.*

1. आश्रव 1) Adj. (f. आ) *gehorsam, fügsam.* — 2) *m. *Einwilligung, Versprechen.*

2. आश्रव und आश्राव m. fehlerhaft für आस्रव und आस्राव.

आश्रावण n. *Zuruf.* Bez. *best. Worte, die bei best. heiligen Handlungen einem Dienstthuenden zugerufen werden.*

आश्राव्य m. N. pr. eines Muni.

आश्राव्यप्रैष m. *der auf das* Âçrâvaṇa *folgende* Praisha Kâtj. Çr. 1,9,14.

*आश्रि f. = अश्रि.

आश्रित 1) m. *Untergebener, Diener* 148,21. — 2) Pl. (wohl n.) buddh. *die durch die fünf Sinne und das* Manas *bewirkten Wahrnehmungen.*

आश्रितत्व n. *Abhängigkeit.*

आश्रुत n. = आश्रावण.

आश्रुति f. *Bereich des Gehörs.*

आश्रुत्कर्ण Adj. *dessen Ohren lauschen* Ṛv.

आश्रेष 1) m. *Umschlinger* als N. pr. eines Plagegeistes. — 2) f. आ Pl. *das 7te Mondhaus* TBr. 3,1,1,6.

आश्लेष 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *unmittelbare Berührung.* — b) *Umschlingung, Umarmung.* — c) *was hängen —, kleben bleibt* Njâjam. 10,1,5. — 2) f. आ Sg. und Pl. *das 7te Mondhaus.*

आश्लेषण n. *das Hängen, — Klebenbleiben* Comm. zu Njâjam. 10,1,4.5.

आश्व 1) Adj. a) *dem Pferde gehörig, vom Pf. kommend.* — b) **von Pferden gezogen.* — 2) n. a) **Pferdetrupp.* — b) *Nom. abstr. von अश्व. — c) Name verschiedener Sâman.

आश्वघ्न m. N. pr. eines Mannes.

आश्वतर m. Patron. von अश्वतर.

आश्वतराश्वि m. Patron. von अश्वतराश्व.

आश्वत्थ 1) Adj. (f. ई) a) *vom heiligen Feigenbaum, aus solchem Holze verfertigt.* — b) **zum Mondhaus* Açvattha *in Beziehung stehend.* — 2) *n. *die Frucht der Ficus religiosa.*

*आश्वत्थिक und *°क Adj. und Subst. von अश्वत्थ.

*आश्वत्थिकीय Adj. von आश्वत्थिक.

*आश्वत्थीय Adj. von आश्वत्थि.

*आश्वपत Adj. von अश्वपति.

(आश्वपस्) आशुअपस् Adj. *rasch handelnd.*

*आश्वपालिक m. Metron. von अश्वपाली.

*आश्वपेयिन् m. Pl. *die Schüler des* Açvapeja Kâç. zu P. 4,3,106.

आश्वबल Adj. *von der Pflanze* Açvabalâ *kommend.*

*आश्वभारिक Adj. *eine Pferdelast fahrend* u. s. w.

आश्वमेध m. Patron. von Açvamedha.

आश्वमेधिक Adj. *zum Rossopfer gehörig, dazu Beziehung habend* Âpast.

आश्वयुज् m. *der Monat* Açvina.

आश्वयुज 1) Adj. a) **unter dem Sternbild* Açvajuǵ *geboren.* — b) *zum Monat* Âçvajuǵa *in Beziehung stehend.* — 2) m. *der Monat* Âçvina. — 3) f. ई a) *Vollmondstag im Monat* Âçvina. °कर्मन् n. *ein auf diesen Tag fallender* Pâkajaǵna. — b) = °कर्मन् Gaut. 8,18.

*आश्वयुजक Adj. *am Vollmondstage im Monat* Âçvina *gesäet.*

आश्वयुज्य m. *der Monat* Âçvina.

*आश्वलक्षणिक (so zu lesen) Adj. *sich auf die Kennzeichen der Pferde verstehend* Mahâbh. 4,67,a.

1. आश्वलायन m. Patron. von Açvala, N. pr. eines Lehrers. °गृह्यकारिका f. und °ब्राह्मण n. Titel von Werken. °शाखा f. *die Schule des A.* °शाखिन् Adj. *zu dieser Schule gehörig.*

2. आश्वलायन 1) Adj. (f. ई) *zu* Âçvalâjana *in Beziehung stehend.* — 2) m. Pl. N. pr. einer Schule.

आश्ववार (Maitr. S. 3,7,9) und आश्ववाल Adj. *aus dem Rohr* Açvavâra (-vâla) *verfertigt.*

(आश्वश्व) आशुअश्व Adj. *rasche Rosse habend.*

(आश्वश्व्य) आशुअश्विय n. *Besitz rascher Rosse.*

आश्वसूक्त n. Name eines Sâman.

आश्वसूक्ति m. Patron. von Açvasûktin (-sûkta Comm.).

*आश्वायन m. Patron. von Açva.

*आश्वावतान m. Patron. von Açvâvatâna.

आश्वास m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Aufathmen, Erholung.* — 2) *Trost.* °सं कर् *Trost —, Muth zusprechen.* — 3) *Verlass auf* (Gen. oder Loc.). — 4) *Abschnitt in einer Erzählung.*

आश्वासन 1) n. a) *das Erfrischen, Beleben.* — b) *das Aufheitern, Trösten.* — 2) f. आ *Erquickung, Erheiterung* Bâlar. 275,7. *Tröstung, Trost* Veṇîs. 15,20. °दायिन् Adj. Prasannar. 155,2.

आश्वासनीय Adj. *zu erheitern, — trösten* Uttarar. 38,22 (52,14).

आश्वासिन् Adj. *aufathmend, sich erheiternd.*

आश्वास्य Adj. *worüber man Beruhigung haben muss* Megh. 98.

आश्वि m. Patron. von Açva.

आश्विक 1) *Adj. = आश्वभारिक. — 2) m. *Reiter zu Pferde.*

1. आश्विन 1) Adj. (f. ई) *Reitern gleichend.* — 2) n. *Tagereise für einen Reiter.*

2. आश्विन 1) Adj. *den* Açvin *gehörig, — geweiht.* — 2) m. a) *ein best. Regenmonat, in dem der Vollmond im Mondhaus* Açvinî *steht.* — b) *Du. *die beiden* Açvin Gal. — 3) f. ई Bez. *best. Backsteine.* — 4) n. *das Mondhaus* Açvinî.

*आश्विनचिह्नित n. *Herbstaequinoctium.*

आश्विनपात्र n. *die den* Açvin *geltende Schale* Çat. Br. 4,1,5,19.

आश्विनाग्र Adj. *mit dem den* Açvin *gehörigen*

Becher Soma *beginnend* KÂṬH. 30,3.

आश्विनेय m. 1) Patron. Nakula's und Sahadeva's. — 2) *Metron. der beiden Açvin.

आश्वीन 1) *Adj. *von einem Pferde in einem Tage zurückzulegen* (Weg). — 2) n. *Tagereise eines Pferdes* TÂṆḌJA-BR. 25,10,16.

*आश्वेय m. Patron. von अश्व.

आष् onomatop. *vom Laute des Niesens.*

1. आषाढ 1) m. *a) ein best. Monat.* — *b) ein Stab aus* Palâça-*Holz* (bei besonderen Begehungen getragen). — *c)* N. pr. eines Fürsten. — *d)* *Bein. des Malaja-Gebirges. — 2) f. Pl. आ fehlerhaft für अषाढा. — 3) f. ई *Vollmondstag im Monat* Âshâḍha VAITÂN. Spr. 7741.

2. आषाढ 1) Adj. *zum Monat* Âshâḍha *in Beziehung stehend.* — 2) m. *ein best. Festtag* ÂPAST. 1,11,20.

आषाढक 1) m. N. pr. eines Elephantenführers KATHÂS. 13,8.14.16.25. — 2) f. °ढिका N. pr. einer Râkshasî.

आषाढपुर n. N. pr. eines mythischen Berges.

*आषाढपूर्वज m. *der Monat* Ǵjaishṭha.

*आषाढभव m. *der Planet Mars.*

आषाढभूति m. N. pr. eines Gauners.

आषाढाद्रिपुर n. = आषाढपुर.

*आषाढाभू m. *der Planet Mars.*

आषाढि m. Patron. von Ashâḍha.

*आषाढीय Adj. *unter dem Mondhaus* Ashâḍhâ *geboren.*

आष्कारणिधन n. Name eines Sâman.

आष्ट 3. Sg. Aor. von 1. अश्.

*आष्टक n. N. pr. einer Oertlichkeit. Davon Adj. *आष्टकीय.

आष्टक्य n. = अष्टक 3) *a)* ÂPAST. 1,10,2 (अष्टाक्य gedr.).

*आष्टम m. *Achtel.*

*आष्टमातुर Adj. *acht Mütter habend.*

आष्टमिक Adj. *im achten* (Buche) *gelehrt —, besprochen.*

आष्टादंष्ट्र fehlerhaft für आष्ट्रा°. °ष्ट्राद्य und °ष्ट्रान्तर n.

*आष्टि m. Patron. von अष्टन्.

आष्ट्र 1) *n. *Luftraum.* — 2) f. आ = अष्ट्रा KÂṬH. 37,1. — 3) f. ई *Küche, Feuerplatz.*

आष्ट्रादंष्ट्र n. Name eines Sâman MAITR. S. 1,11,9.

*आष्ठा f. *Weltgegend.*

1. आस् Interj. *der Freude* und *des Unwillens.*

2. आस्, आस्ते, ep. auch आसते und आस्ति. 1) *sitzen, sich setzen, — auf* (Loc.; Acc. nur scheinbar. VIKR. 27,16 zu interpungiren: एतदासनम् । आस्यताम् । Eben so R. ed. Bomb. 1,72,15). — 2) *seinen Sitz haben, wohnen, weilen, seinen Wohnsitz aufschlagen, sich niederlassen, ein Lager beziehen, — in* (Loc. und *Acc.). Auch von Zuständen, die in diesem Falle persönlich gedacht werden. — 3) *auf dem Throne sitzen, Audienz ertheilen.* — 4) *ruhen, liegen* (von Thieren und leblosen Körpern). — 5) *sitzen,* so v. a. *festsitzen, nicht herunterfallen* Spr. 7253. — 6) *stillsitzen, verweilen, verbleiben, verharren.* सन्मार्गे *auf dem rechten Pfade* 146,5. — 7) *sitzen bleiben,* so v. a. *das Nachsehen haben* 233,11.13. — 8) *in einer heiligen Handlung begriffen sein, einer Ceremonie obliegen,* mit Acc. Ueberhaupt *obliegen,* mit Loc. — 9) *längere Zeit in einer best. Lage sich befinden, sich verhalten, — wie.* Die nähere Bestimmung ein Partic., Adj. oder Subst. im Nom. (oder im Instr. bei impersonaler Redeweise), ein Absol. oder Adv. सुखम् oder सुखेन *sich wohl befinden.* दुःखम् *betrübt dastehen* 327,15. — 10) *gereichen zu* (Dat.) Spr. 4859. — 11) *esse alicujus* (Gen.) 39,6. — 12) Imperat. *weg damit, genug —, schweigen wir davon, nedum* Spr. 7744. KÂD. 228,10.11. 250,6. II,61,9. VIKRAMÂÑKAK. 3,30 (wo समस्तमास्ताम् zu lesen ist). तथा यथा — *so dass nicht mehr die Rede sein kann (konnte) von.* — Caus. आसयति *sitzen heissen.* — Desid. *आसिसिषते. — Mit अधि 1) *sitzen —, sich setzen —,* (von Thieren) *liegen —, sich legen auf* (Acc.). अधस्तच्छिंशपायाः (so ist wohl zu lesen) *unterhalb* R. 5,57,6. — 2) *seinen Aufenthaltsort haben* oder *nehmen, bewohnen, seinen Sitz haben* oder *aufschlagen* (auch von einem Herrscher), *beziehen* (eine Wohnung); mit Acc. Auch mit यत्र *wo.* — 3) *treten auf* oder *in, betreten, antreten* (Weg, Stellung, Beruf, Amt). पादुके *in die Schuhe fahren.* प्रमाणपथम् oder प्रमाणपद्धतिम् so v. a. *sich beweisen lassen.* — 4) *über —, höher als Jmd* (Acc.) *sitzen.* — 5) *ruhen auf.* Partic. अध्यासित *a) ruhend auf.* विवादाध्या° *einem Streite unterliegend,* so v. a. *fraglich.* — *b) worauf Etwas* (Instr.) *ruht, — steht* KÂD. 40,15. — 6) *einem Manne* (Acc.) *fleischlich beiwohnen.* — 7) *über Etwas gestellt sein, herrschen.* — *Caus. *einen Sitz einnehmen lassen.* — *Desid. *zu besteigen im Begriff sein.* — Mit समधि *einen Platz* (Acc.) *einnehmen; bewohnen.* — *Desid. *einen Platz einnehmen wollen.* — Mit अनु 1) *dabei sitzen, umsitzen* (mit Acc.). Med. mit passiver Bed. — 2) *sich setzen, sobald sich ein Anderer gesetzt hat* (mit Acc.). — 3) einer religiösen Ceremonie (Acc.) *obliegen.* — Mit अन्तर् *sich setzen in* (Acc.) ṚV. 9,78,3. — Mit उद् 1) *unbetheiligt sein, keine Theilname zeigen, sich gleichgültig* oder *passiv verhalten,* — 2) *Etwas* (Acc.) *bei Seite lassen, übergehen.* — Mit उप 1) *daneben sitzen, sich daneben setzen, neben Jmd* (Acc.) *sitzen* oder *sich setzen, umlagern* (als Zeichen der Unterordnung, Dienstbereitheit oder Hülfsbedürftigkeit). Med. auch mit pass. Bedeutung. — 2) *belagern.* — 3) *sitzen* 42,16. — 4) *zum Aufenthaltsort haben* oder *erwählen.* — 5) *beiwohnen, Theil nehmen an* (Acc.). — 6) *sich nähern, — hinbegeben —, gelangen zu* (Acc.). — 7) *obliegen, sich zu thun machen mit, pflegen, ausführen, ausüben;* mit Acc. अर्थान् *dem Gelde fröhnen* Spr. 7688. — 8) *sich unterziehen, erleiden, theilhaftig werden.* — 9) *ausharren, in einer Thätigkeit* oder *einer Lage verharren.* Die nähere Bestimmung ein Partic. oder ein Absol. — 10) *erwartend dabeisitzen, erwarten, zuwarten* 28,4. *das Zuwarten —, Nachsehen haben.* — 11) *ehrend* oder *dienend nahen, verehren, huldigen* 179,26. — 12) *achten auf Jmd* oder *Etwas, seine Aufmerksamkeit richten auf, hegen, pflegen.* — 13) *anwenden, gebrauchen.* — 14) *dafür halten, — erkennen.* — 15) eine Zeit (Acc.) *zubringen* R. 1,36,1 (35,1 ed. Bomb.). — Mit पर्युप 1) *umsitzen, umgeben, umlagern* (auch in feindlicher Absicht). Med. auch mit pass. Bedeutung. — 2) *sitzen auf* (Acc.). — 3) *umwohnen.* — 4) *beiwohnen, Theil nehmen an* (Acc.). — 5) *Jmd dienend nahen, Ehre erzeigen, verehren, huldigen.* — 6) *Etwas* (Acc.) *ruhig ansehen* Spr. 3530. — Mit समुप 1) *dasitzen* 86,27. R. 2,105,1. — 2) *obliegen, ausüben, verrichten.* — 3) *Jmd Ehre erzeigen, verehren, huldigen.* — Mit परि 1) *herumsitzen, sich um Jmd* (Acc.) *sammeln.* — 2) *sich bemühen um* (Acc.) ṚV. 10,40,7. — 3) *sitzen —, unthätig bleiben.* — Mit प्रति *sich setzen gegen* (Acc.). — Mit सम् 1) *zusammensitzen, versammelt sein —, sich versammeln um* (Acc.). — 2) *sitzen.* — 3) *seinen Sitz —, seinen Aufenthalt haben in* (Loc.) 89,14. — 4) *zur Berathung zusammentreten, Rath halten.* — 5) *obliegen,* mit Acc. — 6) *dasitzen —, sich benehmen wie* (इव) Spr. 5558. — 7) *dasitzen,* so v. a. *verblüfft sein, sich nicht zu helfen wissen* R. 7,106,7. — 8) *achten auf, anerkennen;* mit Acc. Spr. 1337. — 9) *es aufnehmen mit, gewachsen sein, widerstehen;* mit Acc. — Mit प्रतिसम् *es aufnehmen mit, gewachsen sein, widerstehen;* mit Acc.

3. आस् wohl n. *Mund, Angesicht;* nur im Abl. und Instr. आसँ आ mit einer 1sten Person so v. a. *von mir aus.* आसा *vor's Angesicht hin, vor Aller Augen.*

4. आस् ved. 3te Sg. von 1. अस् 19,18.

1. आँस m. *Asche, Staub.*

2.*आस m. n. *Bogen.*

3. आस 1) m. a) *Sitz.* — b) *Nähe;* s. आसात्. — 2) n. *Gesäss.*

आसंसारम् Adv. 1) *vom Anbeginn der Welt an.* — 2) *bis zum Weltende, für immer.*

आसक्ति 1) f. a) *Nachstellung, Verfolgung.* — 2) *das Hängen —, Hingabe an* (Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) Adv. *ununterbrochen, durchgängig, durchaus.*

आसङ्क्तव्य Adj. *anzuhängen, anzufügen.*

आसङ्ग 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *das Anhaken, Hängenbleiben.* — b) *Nachstellung, Verfolgung.* — c) *das Hängen —, Hingabe an.* — d) N. pr. eines Mannes ṚV. eines Sohnes des Çvaphalka Bhâg. P. 9,24,15. — e) अत्रेः Name eines Sâman Ârsh. Br. — 2) *n. *eine Lehmart.* — 3) *Adj. und °म् *Adv. *ununterbrochen.*

*आसंगत्य n. Nom. abstr. von असंगत.

आसंगवम् Adv. *bis zum* Saṁgava TBr. 2,1,1,3.

आसङ्गिन् 1) Adj. *hängend an* (im Comp. vorangehend) Kâd. 161,11. — 2) *°नी f. *Wirbelwind.*

आसङ्गिम m. *eine Art Verband.*

आसञ्ज Adj. in चक्रमासञ्ज.

आसञ्जन n. 1) *das Anhängen, Anhaken; das Hängenbleiben.* — 2) *Henkel, Haken.*

आसञ्जनवत् Adj. *mit einem Henkel* oder dgl. *versehen.*

आसंज्ञित Adj. *mit dem man vorher eine Verabredung getroffen hat* Kâm. Nîtis. 6,11.

आसताम् Râǵat. 5,3 fehlerhaft für आसाताम्.

आसत्ति f. 1) *Anschluss, unmittelbare Verbindung.* — 2) *das in die Enge Kommen, Verlegenheit, Rathlosigkeit.* — 3) **Erlangung.*

आसत्तिविचार m. Titel eines Werkes.

आसद in दुरासद.

आसदन n. *Sitz.*

आसदम् Acc. und आसदे Dat. Inf. *sich zu setzen auf* (Acc.) ṚV.

आसन् n. *Mund, Rachen.*

1. आँसन (AV.) und आसन (Çat. Br. 14) 1) n. (adj. Comp. f. आ) a) *das Sitzen, Sichsetzen.* — b) *Art und Weise zu sitzen, Stellung beim Sitzen* (von grosser Bedeutung bei religiösen Vertiefungen). — c) *das Sichaufhalten, Verweilen an einem Orte* AV. 20,127,8. — d) *das Haltmachen* (im Feldzuge), *Beziehen eines Lagers.* — e) *Sitz* Çat. Br. 14,9,1, 7. — f) *Thron eines Fürsten* und *die damit verbundene hohe Stellung.* — g) *der Theil des Pferderückens, auf dem der Reiter sitzt.* — 2) *f. आ *Aufenthalt.* — 3) f. ई a) **Aufenthalt.* — b) *Sitz.* — c) **Bude, Laden.*

2. *आसन m. = 2. असन.

आसनबन्ध m. *das Sichsetzen* Ragh. 2,6.

आसनवत् Adj. *einen Sitz habend, sitzend* Ragh. ed. Calc. 2,6.

आसनविधि m. *das Reichen eines Sitzes* Spr. 7663.

आसनस्थ Adj. *sitzend* 292,1. 319,1. M. 2,119. 202.

आसनी Adv. mit कर् *zum Sitze machen* Kâd. 162,20. fg.

आँसन्त् Adj. = असन्त् ṚV. 4,5,14. 5,12,4. 7,104,8.

आसंतति Adv. *bis auf die Nachkommenschaft*

आसन्द 1) *m. Bein. Vishṇu's. — 2) f. ई *ein aus Holz* oder *Flechtwerk gemachter Stuhl* oder *Sessel* VP. 3,11,79.

आसन्दिका f. *ein kleiner Sessel* Kâd. 247,6.

आसन्दीवत् m. N. pr. einer Oertlichkeit.

आसन्दीसद् Adj. *auf einem Sessel sitzend.*

आसन्न n. *Nähe.* °चर Adj. *in der Nähe von* (im Comp. vorangehend) *sich bewegend* Kumâras. 3,56. °वर्तिन् Adj. *in der Nähe, neben Jmd befindlich* Chr. 109,24.

आसन्नतरता f. *grössere Nähe* Spr. 1065.

*आसन्ननिवासिन् Adj. *in der Nähe wohnend, Nachbar* Gal.

आसन्नप्रसवा Adj. f. *dem Gebären (Eierlegen) nahe* Bhâvapr. 1,77. Chr. 131,29.

आसन्निषु Adj. *Pfeile im Munde führend.*

आसन्य Adj. *im Munde befindlich, mündlich.*

आसन्वत् Adj. *gegenwärtig.*

आसपिण्डक्रियाकर्म Adv. *vor der Veranstaltung des Todtenmahls, an dem die* Sapiṇḍa *theilnehmen,* M. 3,247.

आसप्तम Adj. *bis zum siebenten sich erstreckend* Muṇḍ. Up. 1,2,3. Jâǵ. 1,205. R. 4,34,16.

आसमञ्ज m. Patron. von असमञ्ज.

आसमुद्र° Adv. *bis zum Meere* Ragh. 1,5.

आसमुद्रान्तात् Adv. dass. R. 4,37,3 (°न्ते gedr.). समुद्रान्ते R. ed. Bomb.

आसंबाध Adj. *beengt, vollgedrängt.*

आसया Instr. Adv. *vor Jmdes Angesicht.*

1. आसव m. 1) **Destillation.* — 2) *abgezogenes —, destillirtes Getränk, Liqueur,* insbes. *Rum* 294,28. Uebertragen auf *das Nass der Lippen.*

2. आसव m. *Belebung, Anregung.*

*आसवद्रु m. *Borassus flabelliformis L.*

आसवितर् Nom. ag. *Anreger.*

आसस्य m. *ein best.* Bali Gobh. 1,4,29 (आशस्य gedr.).

आसह् in दुरासह्.

आसात् Abl. Adv. *aus der Nähe, in d. N.*

आसाद m. *Fussbank eines Sessels* Tâṇḍja-Br. 16,3,7.

आसादन n. 1) *das Niedersetzen, Niederlegen.* — 2) *das Stossen auf, Habhaftwerden* MBh. 2,21,12. Chr. 291,14.

आसादयितव्य Adj. *dem man sich nähern darf, angreifbar.*

आसाद्य Adj. *erreichbar, zu erlangen,* in अनासाद्य.

आसायम् Adv. *bis zum Abend* Spr. 7743.

आसार m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Platzregen, heftiger Erguss* überh. Mâlav. 56. — 2) **Umschliessung des Feindes.* — 3) *ein durch mehrere zwischenliegende Länder getrennter Fürst, der im Fall eines Krieges ein natürlicher Bundesgenosse ist.* — 4) *ein best. Metrum.*

आसारण m. N. pr. eines Jaksha.

आसारशर्करा f. Pl. *Hagelschlag.*

आसाव m. *Bereiter eines* Soma-*Tranks* ṚV.

*आसाव्य Partic. fut. pass. von सु, सुनोति mit आ.

*आसिक Adj. *mit einem Schwerte kämpfend.*

*आसिका f. 1) *die Reihe zu sitzen* 237,30. — 2) *Art und Weise zu sitzen.* — 3) *Das Sitzen* (als Angabe einer Wurzelbedeutung).

आसिच् f. *Schale, Schüssel.*

आसित 1) Adj. a) *sitzend* Kathâs. 121,99. — b) **gesessen habend.* — c) n. impers. *gesessen worden.* — d) *dem man obgelegen hat, was getrieben worden ist* R. 1,3,4. — 2) n. a) *das Sitzen, Sichsetzen.* — b) *der Ort, an dem man gesessen* oder *sich aufgehalten hat.* — c) Name verschiedener Sâman.

आसिताग्र n. und आसितोत्तर n. desgl.

आसितकी s. आसीतकी.

आसितव्य n. impers. *zu sitzen.*

आसिधार Adj. *mit der Schneide eines Schwertes in Verbindung stehend.*

आसिन् Adj. *werfend, schleudernd,* in पूर्वासिन्.

*आसिनासि und *आसिबन्धकि m. Patron.

आसिसादयिषु Adj. *Jmd* (Acc.) *anzugreifen beabsichtigend.*

आसिक्रात्य von असिक्रत्य gaṇa अनुशतिकादि in der Kâç.

आसीतकी f. *eine best. Pflanze* Lalit. 319,8. आसितकी 321,3.

आसीन Partic. praes. von 2. आस्.

आसीननगरप्राकारप्रशस्ति f. Titel eines Werkes.

*आसीनप्रचलायित n. *das Nicken beim Schlaf in sitzender Stellung.*

आसीमान्तम् Adv. *bis zur Grenze* Kathâs. 56,306.

आसीवन n. *das Annähen* Kâtu. 23,2.

आसुक n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

आसुत् gaṇa गह्वादि.

आसुत n. *Mischtrank* (aus Früchten, Wurzeln u. s. w.) Bhâvapr. 2,57.

1. आसुति f. *Gebräu.*

2. आसुति f. *Erregung Belebung.*

*आसुतिमत् Adj. von 1. आसुति.

*आसुतीय Adj. von आसुत्.

*आसुतीवल m. 1) *Opferpriester.* — 2) *Bereiter* oder *Verkäufer von gebrauten Getränken.*

1. आसुर 1) Adj. (f. ई) a) *geistig, göttlich.* — b) *asurisch, dämonisch.* — 2) m. a) *ein* Asura. — b) **ein Fürst der* Asura. — c) Pl. *die Sterne der südlichen Hemisphäre.* — 3) f. ई a) *weiblicher Dämon.* — b) *Chirurgie.* — c) (sc. द्वार्) *Harnröhre.* — d) **Sinapis ramosa Roxb.* — 4) *n. a) *Blut.* — b) *Sochalsalz.*

2. आसुर Adj. *von* Âsuri *stammend* Ind. St. 3,259.

आसुरायण 1) m. a) Patron. von Âsuri, N. pr. eines Lehrers MBh. 13,4,56. — b) Pl. Name einer Schule. — 2) *f. ई Patron. von Asura und f. zu Âsuri.

आसुरायणि m. MBh. 13,255 wohl nur fehlerhaft für आसुरायण.

आसुरायणीय Adj. von Âsurâjaṇa.

*आसुराकृति m. Patron. gaṇa तौल्वल्यादि in der Kâç.

आसुरि m. Patron. von Asura, N. pr. eines Lehrers.

आसुरिवासिन् m. Bein. des Prâçnîputra.

आसुरीकल्प m. Titel eines Tantra.

*आसुरीय Adj. *von* Âsuri *stammend.*

आसृक्का° Adv. *bis zu den Mundwinkeln* Kathâs. 18,82.

आसृष्टि Adv. *von der Erschaffung der Welt an.*

आसेक m. *das Begiessen, Bewässern* (eines Feldes).

आसेक्य m. *eine Art Schwächling.*

आसेचन n. 1) *das Aufgiessen, Eingiessen.* — 2) *Behälter für Flüssigkeiten.*

*आसेचनक Adj. = असेचनक.

आसेद्धर् Nom. ag. *der Einen in Haft setzt* 213,31.

आसेध m. *Haft, Gefangensetzung* 213,25. 29. 30. 33. 214,5.

आसेवन n. 1) *das Sichaufhalten in* Spr. 2575. — 2) *anhaltende Beschäftigung mit Etwas.*

आसेवा f. = आसेवन 2) 233,32.

*आसेवितिन् Adj. = आसेवितमनेन.

आसेविन् Adj. 1) *besuchend, sich aufhaltend in.* — 2) *betreibend, obliegend, einer Sache sich hingebend.*

आसेव्य Adj. *zu besuchen* Spr. 1769.

आस्कन्द m. 1) *das Hinaufspringen, Sichschwingen auf.* — 2) *Angriff.* — 3) *eine best. Recitationsweise.* — 4) Bez. *des vierten Würfels.*

आस्कन्दक oder स्कन्दक Sâh. D. 561 fehlerhaft für स्कन्धक.

आस्कन्दन n. 1) *Angriff.* — 2) **das Anfahren, Schmähen.* — 3) *= संशोषण.

*आस्कन्दित und *°क n. *Carrière eines Pferdes.*

आस्कन्दिन् 1) Adj. a) *springend auf.* — b) *angreifend.* — c) *spendend.* — 2) *m. *Räuber* Gal.

आस्क्र Adj. (f. आ) *zusammenhaltend, vereinigt.*

आस्तर m. 1) *Streu, Lager, Teppich* Spr. 6052. — 2) N. pr. eines Mannes.

1. आस्तरण 1) n. = आस्तर 1). Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) *f. ई gaṇa गौरादि.

2. *आस्तरण Adj. = आस्तरणे दीयते oder कार्यम् gaṇa व्युष्टादि in der Kâç.

आस्तरणिक und °णीय n. = आस्तर 1).

*आस्तायन Adj. von अस्ति gaṇa पक्षादि.

आस्तार m. 1) *Hinstreuung.* — 2) *ein zum Würfelspiel hergerichteter Platz.*

आस्तारक m. *Rost* oder *Dreifuss* (auf welchem eine Pfanne über das Feuer gesetzt wird).

आस्तारपङ्क्ति f. *ein best. Metrum.*

आस्ताव m. *Ort der Recitation eines best.* Stotra.

आस्तिक Adj. 1) *gläubig, gottesfürchtig.* — 2) *von Glauben zeugend* (Rede).

आस्तिक्य n. *Gläubigkeit, Gottesfurcht.*

आस्तिबलायन Adj. von अस्तिबल gaṇa पक्षादि in der Kâç.

1. आस्तीक m. N. pr. eines alten Weisen.

2. आस्तीक Adj. Âstîka *betreffend.*

*आस्तीकार्थद m. Bein. Ġanameġaja's (अस्ति° die Autt.).

*आस्तेय Adj. von अस्ति.

आस्त्रबुध्न m. N. pr. eines Mannes.

आस्थत् 3te Sg. und आस्थताम् (Bhaṭṭ. 15,91) 3te Du. Aor. von अस्, अस्यति.

आस्था f. (adj. Comp. f. आ) 1) *Verlangen nach, Interesse für, Sorge um, Lust an, Drang zu* (Loc. oder im Comp. vorangehend) Bâlar. 47,2. Spr. 4444. Instr. so v. a. *mit Leib und Seele, nur darauf bedacht* 2304. Kathâs. 81,113. 87,24. — 2) **Einwilligung, Versprechen.* — 3) **Stütze.* — 4) **Versammlung.* — 5) **Aufenthalt.* — 6) **Zustand.*

आस्थातर् Nom. ag. *darauf* (auf dem Wagen) *stehend.*

आस्थान 1) n. a) *Standort.* — b) *eine von Fürsten veranstaltete Versammlung* und *der dazu dienende Ort, Audienzsaal.* — 2) f. ई *Versammlungsort, Audienzsaal* 297,2.

*आस्थानगृह n. *Versammlungszimmer.*

आस्थानमण्डप m. oder n. *Audienzsaal* Hariv. 14438. Kâd. 8,3. 14,15. 15,4. 74,4.

आस्थानीय m. etwa *Kämmerling* Râǵat. 7,1518.

आस्थापन n. 1) *das Stillen* (des Blutes). — 2) *ein stärkendes und beruhigendes*, gewöhnlich *öliges Klystier.*

*आस्थापित n. (Kâç.) संज्ञायाम् gaṇa आचितादि.

आस्थायिका f. *Audienz.*

आस्थेय Adj. 1) *anzuwenden, zu erwählen, — ergreifen.* — 2) *anzusehen als, zu halten für* (Nom.). — 3) n. impers. *anzunehmen* Sarvad. 63,13.

आस्नान n. *Waschwasser, Bad.*

आस्नुपयस् v. l. für आस्र°.

आस्नेय Adj. (f. ई) *im Blut befindlich.*

आस्पद n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Standort, Sitz, Stätte, Aufenthaltsort, Stelle —, Ort für* (eig. und übertr.); *Gegenstand des.* Dazu Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. (Prij. 20,4). — 2) *das 10te astrologische Haus.* — 3) **Geschäft.* — 4) **Macht.*

आस्पदी Adv. mit भू *zur Stätte von —, zum Gegenstand des* (Gen.) *werden* 211,31.

आस्पन्दन n. *das Zittern.*

आस्पात्र n. *Mund —, Trinkgefäss.*

आस्फानक n. *eine best. Meditation* Lalit. 314. fg. 324. fg.

आस्फार m. (Sâj. zu RV. 10,34,1. 8. 9) und आस्फारकस्थान n. *Würfelbrett.*

*आस्फाल m. *das Aneinanderprallen der Ohren eines Elephanten.*

आस्फालन n. *das Anprallen, Anschlagen, Anstossen, Zusammenstoss.*

आस्फुजित् m. Ἀφροδίτη, *der Planet Venus.*

आस्फोट 1) m. a) *das Schütteln*, insbes. *der Arme.* — b) **eine best. Pflanze.* — 2) *f. आ = 1) a).

*आस्फोटक m. *eine best. Pflanze.*

आस्फोटन 1) n. a) *das Schütteln, rasche Hinund herbewegung.* गात्रास्फो° *das Recken der Glieder.* — b) **das Aufblühen.* — c) **das Versiegeln.* — 2) *f. ई *Bohrer.*

आस्फोटित n. *das Schütteln*, insbes. *der Arme.*

आस्फोत 1) m. a) *Calotropis gigantea.* — b) **Bauhinia variegata.* — c) *= भूपलाश. — 2) f. आ a) *Jasminum Sambac Ait.* — b) **Clitoria Ternatea.* — c) **Echites frutescens* und *dichotoma.*

*आस्फोतक m. = आस्फोत 1) a).

आस्माक Adj. (f. ई) *unser, der unserige.*

*आस्माकीन Adj. dass.

आस्य, आसिय n. 1) *Mund, Maul, Rachen.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 2) *Gesicht.* — 3) *der Theil des Mundes, der bei der Hervorbringung eines*

Lautes in Betracht kommt. — 4) *Mündung, Oeffnung* (z. B. einer Wunde).

आस्यदघ्न Adj. *bis zum Munde reichend* Kâṭh. 23,4.

*आस्यन्दनवत् Adj. *herbeiströmend.*

*आस्यंधय Adj. (f. ई) *am Munde saugend, den M. küssend.*

*आस्यपत्त्र n. *Lotusblüthe.*

*आस्यपुष्प m. *eine Achyranthes* Nigh. Pr.

*आस्यफल m. *weiss blühender Stechapfel* Nigh. Pr.

आस्यमोदक n. *eine best. mythische Waffe.*

*आस्यलाङ्गल m. *Wildschwein.*

*आस्यलोमन् n. *Bart.*

आस्यस्रवण n. *Wässern des Mundes* (bei Uebelkeit) Karaka 1,17.

*आस्यहृत्य Adj. *die Worte* अस्यहृत्य (?) *enthaltend.* — Vgl. आसिहृत्य.

आस्या f. 1) *das Sitzen.* — 2) **Aufenthalt.* — 3) **Zustand.*

*आस्यासव m. *Speichel.*

आस्यासुख Adj. *unangenehm schmeckend* Karaka 1,17.

आस्योपलेप m. *eine best. Schleimkrankheit.*

*आस्रप m. *das 19te Mondhaus.*

आस्रव m. 1) **Reisschleim.* — 2) bei den Gaina *der Einfluss der Aussenwelt auf den Menschen.*

*आस्रायण m. Patron. von अस्र.

आस्राव m. 1) *das Fliessen, Ausfluss, Eiterung* Spr. 3667. — 2) *im Munde zusammengelaufenes Wasser* Gaut. — 3) *Körperschaden, Gebrechen.* — 4) Pl. *die auf den Menschen einwirkenden Sinnesobjecte* Âpast. 2,5,19.

आस्रावभेषज n. *Heilmittel gegen Schäden.*

आस्राविन् Adj. 1) *Brunstsaft entlassend, brünstig* (Elephant). — 2) am Ende eines adj. Comp. *Etwas fliessen lassend, — von sich gebend.*

आस्वपयस् Adj. *mit reichlich fliessender Milch.*

आस्व 2. Imper. von 2. आस् 33,22.

आस्वाद m. 1) *das Kosten, Genuss* (auch in übertragener Bed.). — 2) *der an Etwas haftende Geschmack* (auch in übertr. Bed.).

आस्वादक Adj. *kostend, geniessend* (auch in übertr. Bed.).

आस्वादन n. = आस्वाद 1) 286,29.

आस्वादवत् Adj. *wohlschmeckend.*

आस्वाद्य Adj. 1) *zu kosten, — schmecken* (auch in übertr. Bed.). — 2) *wohlschmeckend, schmackhaft* (auch in übertr. Bed.). Dazu Nom. abstr. °त्व n.

आस्से 1te (MBh. 3,189,41) und 2te Sg. Praes. von 2. आस्.

*आह Interj. *des Vorwurfs, Befehls* und *der starken Vermuthung.*

आहक m. *eine best. Nasenkrankheit.*

आहंकारिक Adj. *zum* Ahaṁkâra *in Beziehung stehend.* Davon Nom. abstr. °त्व n. Kap. 2,20. 5,84.

आहत 1) Adj. *angeschlagen*, so v. a. *durch ein Instrument bewirkt* (Ton) S.S.S. 5,1. 21,2.3. S. auch हन् mit आ. — 2) *m. *Trommel.* — 3) *n. *ein altes* oder *neues Kleid.*

*आहतलक्षण Adj. *in gutem Rufe stehend.*

आहतविसर्ग Adj. *wo der* Visarga *in* ओ *übergeht.* Davon Nom. abstr. °ता f. Sâh. D. 575.

आहति f. 1) *Schlag, Stoss.* — 2) *Product einer Multiplication* Comm. zu Ârjabh. 2,17. Bîǵag. 70.

आहत्यवाद m. *ausdrückliche Erklärung* Çaṁk. zu Bâdar. 4,3,15.

आहनन n. 1) *das Anschlagen, Aufschlagen.* — 2) *das Schlachten eines Thiers.* — 3) *Trommelschlägel* AV. 20,133,1.

*आहननवत् Adj. zur Erklärung von आहनस्.

आहनन्य Adj. *beim Anschlagen* (der Trommel u. s. w.) *sich äussernd.*

आहनस् Adj. 1) *schwellend, strotzend.* — 2) *geil.*

आहनस्य 1) n. a) *Geilheit.* — b) *Zoten.* °वादिंतर Adj. *sehr schamlose Reden führend.* — 2) f. आ Pl. *Bez. eines best. Abschnittes der* Kuntâpa*-Lieder.*

आहर 1) Adj. am Ende eines Comp. *herbeitragend, bringend.* — 2) m. a) *Darbringung* (eines Opfers) Kâd. 5,4. — b) **die eingeathmete Luft.*

*आहरकरटा und *आहरचेला f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

आहरण 1) *Adj. *entwendend.* in अमृताहरण 1). — 2) f. ई *District* Ind. Antiq. 7,54. — 3) n. a) *das Ergreifen* Sâṁkhjak. 32. — b) *das Herbeiholen, Bringen.* — c) *das Ausziehen, Entfernen.* — d) *das Darbringen* (eines Opfers). — e) **Kampf* Gal.

आहरणी Adv. mit कर् *darbringen, verleihen.*

*आहरनिवपा, *आहरनिष्किरा, *आहरवनिता, *आहरवसना, *आहरवितना und *आहरसेना f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

आहर्तर् Nom. ag. 1) *Herbeiholer, Bringer, Verschaffer.* — 2) *Nehmer, Entzieher* 214,28. — 3) *Veranlasser, Urheber*, mit Acc. — 4) *Darbringer* (eines Opfers). — 5) *Zusichnehmer, Geniesser*, mit Acc. Lalit. 320,13.

आहर्तवै Dat. Inf. *herbeizuholen* Çat. Br. 13,8,3,10.

आहलक् Interj.

1. *आहव m. *Opfer.*

2. आहव m. *Herausforderung, Kampf, Streit.* देहि ममाहवम् *kämpfe mit mir.*

आहवन n. *Opferspende.*

आहवनीय Adj. in Verbindung mit अग्नि) oder m. (mit Ergänzung von अग्नि) *Opferfeuer*, insbes. *das östliche der drei Feuer in der* Vedi. आहवनीयागार.

आहवनीयक dass.

आहवभूमि f. *Kampfplatz.*

आहस्पत्य Adj. *dem Herrn des Tages* (der Sonne) *gehörig* Mantrabr. 1,5,14. Gobh. 2,8,14.

आहार 1) Adj. (f. ई) am Ende eines Comp. a) *herbeiholend, verschaffend.* — b) *herbeizuholen beabsichtigend, allaturus.* — 2) m. a) *das Herbeiholen.* — b) *das Beiziehen, Anwenden.* — c) *das Zusichnehmen von Nahrung; Nahrung, Speise.* °रं कर् *Nahrung zu sich nehmen.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

आहारक 1) *Adj. *allaturus*, mit Acc. — 2) am Ende eines adj. Comp. *Nahrung, Speise.*

आहारनिर्गमस्थान n. und आहारनिःसरणमार्ग m. euphem. für *After* Spr. 5051.

आहारभूमि f. *Speiseplatz.*

आहारय्, °यति *seine Mahlzeit einnehmen* Spr. 1078.

आहारयोजन n. *Speisebereitung* MBh. 12,59,66.

आहारवृत्ति f. *Lebensunterhalt* Pańkat. 77,12.

*आहारसंभव m. *Chylus.*

आहारिक Adj. Bez. eines der fünf Körper der Seele bei den Gaina.

आहारिन् Adj. *sammelnd, lesend*, in शिलाहारिन्.

आहार्य 1) Adj. a) *herbeizuholen, herbeizuschaffen.* — b) *auszuziehen, zu entfernen, wobei ausgezogen wird* Suçr. 1,14,19. 28,9. 29,7. — c) *anzuwenden* Ind. St. 8,80. — d) *wandelbar, äusserlich.* — 2) m. *eine Art Verband.* — 3) n. a) *Zurüstung, Aufwartung.* — b) *Nahrung.*

1. आहाव m. 1) *Eimer, Trog.* — 2) **Tränke an einem Brunnen.*

2. आहाव m. 1) *Anruf, eine best. liturgische Formel.* — 2) **Kampf.*

3. आहाव Pańkat. I, 458 fehlerhaft für आहार; vgl. Spr. 5051.

*आहिंसि m. Patron. Davon Adj. *°सीय.

*आहिक m. 1) *der niedersteigende Knoten.* — 2) Bein. Pâṇini's.

*आहिकम् Indecl.

आहिच्छत्त्र Adj. (f. ई) *aus* अहिच्छत्त्र oder °त्त्रा *stammend* Mahâbh. 4,35,a.

आहिच्छत्त्रिक m. *ein Bewohner von* अहिच्छत्त्र oder °त्त्रा.

*आहिच्छत्त्रीय Adj. von आहिच्छत्त्र.

आहिण्डक und आहिण्डिक m. *eine best. Misch-*

lingskaste: der Sohn eines Nishâda von einer Vaidehî. Im Prâkrit Mṛkkh. 37,9 so v. a. Reisender.

आँहित Partic. von धा, दधाति mit आ.

*आहितलक्षण Adj. = आहृतलक्षण.

आहितसमित्क Adj. der Brennholz zugelegt hat Kauç. 56.

आँहिताग्नि Adj. der das heilige Feuer angelegt hat, es unterhält.

आँहिति f. Anlegung (des Feuers), Angelegtes.

आहितुण्डिक m. Schlangenbändiger.

*आहित्थ n. = अवहित्थ 2).

*आहिमत Adj. von अहिमत्.

आहिर्बुध्न und °बुध्न्य n. das unter Ahirbudhna stehende Mondhaus Uttarabhadrapadâ.

आहीनिक Adj. (f. ई) zu einer mehrtägigen Feier gehörig Âçv. Çr. 11,2,11 (Hdschrr.).

आहुक 1) m. N. pr. a) eines Sohnes oder Grossohnes des Abhiǵit. — b) Pl. eines Volkes. आकूतीनाम् v. l. für आहुकानाम्. — 2) f. ई N. pr. der Schwester Âhuka's.

आहुत n. *das den Menschen darzubringende Opfer, Gastfreundschaft.

आँहुति 1) f. Opferspende. In der älteren Sprache wohl auch Anrufung (s. आहूति). — 2) m. N. pr. eines Marutvant und eines Sohnes des Babhru Hariv. 1,36,22. MBh. 3,12,30. VP.[2] 4,67.

आँहुतिकृत Adj. als Opferspende dargebracht Çat. Br. 6,6,4,2.

आहुतिभाँग् Adj. einer Opferspende theilhaftig Maitr. S. 1,6,2.7.

आहुतिमँय Adj. aus Opferspenden gebildet.

आँहुतिवत् Adj. mit Opferspenden versehen.

आहुती Adv. mit कर् als Opferspende darbringen 325,24. Bâlar. 280,9. Mit भू zur O. werden 244,12.

आहुतीवृँध् Adj. an Opferspenden sich erfreuend.

आहुतीष्टका f. Pl. Bez. best. Backsteine TS. 3,4,10,1.

*आहुल्य n. Tabernaemontana coronaria Willd.

आहुँवध्यै Dat. Inf. herbeizurufen ṚV. 6,60,13.

आहूँ f. Anruf.

आहूतप्रपलायिन् Adj. der, wenn er vor Gericht citirt wird, sich aus dem Staube macht, 214,16.

आहूतव्य Adj. herbeizurufen Kathâs. 110,141. Wohl nur fehlerhaft für आह्वातव्य.

आहूतसंप्लवम् Adv. fehlerhaft für आभूतसंप्लवम्.

आहूताध्यायिन् Adj. mit dem Studium wartend, bis man gerufen wird, Âpast. 1,5,27. Gaut. 2,29.

आहूति f. Anrufung.

(आहूर्य) आहूँरिय Adj. vor dem man sich zu beugen hat.

आँहृतयज्ञक्रतु Adj. das bereite Opfer zu vollziehen entschlossen.

आहृति f. das Heranziehen.

आहेय 1) Adj. einer Schlange gehörig AV. Paipp. — 2) m. Schlangenkind.

आहैनिक Âçv. Çr. 11,2,11 fehlerhaft für आहीनिक.

आँहो Indecl. oder (in der Frage). Mit folgendem स्विद् oder etwa.

आहोपुरुषिका f. grosses Selbstvertrauen.

आह्न m. oder n. eine Folge von Tagen.

आह्निक 1) Adj. a) was am Tage geschieht, — erfolgt. — b) was täglich geschieht, — erfolgt, täglich. — 2) n. a) eine täglich zu bestimmter Zeit zu vollbringende religiöse Handlung. — b) was an einem Tage vollbracht werden kann, Abschnitt, Kapitel. — c) *Speise. — d) Titel verschiedener Werke.

आह्निकचन्द्रिका f., आह्निकतत्त्व n., आह्निकदीपक m., आह्निकप्रदीप m., आह्निकप्रयोग m., आह्निकमञ्जरी f., आह्निकसार m. und आह्निकाचारतत्त्व n. Titel von Werken.

आह्नीनैबुक m. oder n. ein best. Fest bei den Dâkhinâtja Comm. zu Gaim. 1,3,15 und zu Njâjam. 1,3,26.

आह्नेयँ m. Metron. des Çauka.

आह्रुतभेषजँ Adj. (f. ई) das aus der Lage Gekommene heilend.

आह्लादँ m. 1) Erquickung, Erfrischung. °कर (313,20. Kâd. II,69,6) und °कारिन् (Spr. 343) erquickend.

आह्लादक Adj. erquickend, erfrischend.

आह्लादन n. das Erquicken, Erfrischen. °कर erquickend.

आह्लादनीय Adj. geeignet zu erquicken, — erfrischen Kâd. 139,12.

आह्लादिन् Adj. erquickend, erfrischend 290,11.

आह्व 1) *Adj. etwa anrufend, herbeirufend. — 2) f. आ (adj. Comp. f. आ) Benennung, Name.

आह्वय m. 1) Wette, insbes. bei Thierkämpfen 212,25. — 2) Benennung, Name. Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

आह्वयन n. Benennung, Name.

आँह्वयितवै Dat. Inf. herbeizurufen Çat. Br. 2,5,2,18.

आह्वयितव्य Adj. aufzufordern, einzuladen.

आह्वरक m. Pl. = आह्वारक.

*आह्वरकन्थ n. N. pr. einer Stadt bei den Uçînara.

*आह्वरय्, °यति = आह्वरकं करोति oder आचष्टे.

आह्वान n. 1) das Anrufen, Herbeirufen, Einladung. — 2) das Citiren vor Gericht 213,6.12.20. — 3) Aufforderung zum Kampf. — 4) das Herbeirufen einer Gottheit. — 5) das Citiren eines Geistes. — 6) eine best. liturgische Formel. — 7) *Benennung, Name.

आह्वानय्, °यति Jmd (Acc.) vor Gericht citiren 213,16.22.

*आह्वाय m. Herbeirufung.

आह्वायक 1) m. Bote, Gerichtsbote MBh. 12,76,6. — 2) °यिका Botin.

आह्वाययितव्य Adj. vor Gericht zu citiren.

आह्वारक m. Pl. N. pr. einer Schule TS. Prât. 23,14.

आह्वृति 1) Adj. hinterlistig Hariv. 6737. — 2) m. N. pr. eines Fürsten. आहुति v. l.

---

1. *इ Interj.

2. इ pronom. Stamm der 3ten Person.

3. इ, एँति (इमि! Taitt. Âr. 1,12,2) und °इते, अँयति und °ते, ईयँति; Pass. ईयते. 1) gehen, wandern, fahren, fliessen, sich fortbewegen, — verbreiten (vom Schall); kommen. इत gekommen in (Acc.) Ait. Br. 2,31 (गृहानितं zu lesen). Mit पुनर् wiederkommen. — 2) hingehen zu, sich begeben in, nach, zu (Acc.). Mit पुनर् zurückkehren zu. — 3) weggehen, entfliehen, weichen, verstreichen. — 4) ausgehen —, herkommen von (Abl.). — 5) wiederkommen. — 6) gut von Statten gehen, gelingen. — 7) gelangen zu, erlangen, erreichen, gerathen in. Pass. ईयते Bhâg. P. 3,32,36. Partic. इत gelangt zu (Acc.). — 8) Jmd (Acc.) zu Theil werden 236,2. — 9) bittend kommen, erbitten. — 10) gehen an, sich einlassen in, unternehmen. — 11) in einer Handlung begriffen sein, in einem Zustande oder Verhältnisse sich befinden. Die Ergänzung ein Partic. Praes. — 12) beschäftigt sein mit (Instr.). — 13) erscheinen —, sich darstellen als, sein. — 14) Partic. इत = *स्मृत. — Caus. *आययति zu gehen veranlassen. — Intens. ईयँते (auch in pass. Bed.), इयते, ईमहे, Partic. इयानँ (auch in pass. Bed.). 1) wandeln, laufen, eilen, rasch dahin fahren. — 2) eilen zu (Acc., Dat. oder Loc.). — 3) erscheinen —, sich darstellen als (Nom.). — 4) angehen —, anflehen um; mit doppeltem Acc.; erflehen. Pass. angegangen —, angefleht werden um (Acc. oder Gen.); erfleht werden. — Mit अच्छ hinzugehen, sich nähern; mit Acc. — Mit अति 1) vorübergehen, verstreichen, hingehen. Partic. अतीत vergangen, verflossen, verstrichen, geschwunden. — 2) überflüssig —, überzählig sein. — 3) hingehen —, wegschreiten über (Acc.), überschreiten, hinter sich lassen. अतीत mit act. Bed. — 4) eine best. Zeit (Acc.) verstreichen lassen, versäumen. अतीत mit act. Bed. — 5) für

Jmd (Acc.) verstreichen (von der Zeit). — 6) betreten. — 7) hinausgehen über, weiterreichen, überholen, überragen (mit Acc.). अतीत mit act. Bed. — 8) siegreich überschreiten, überwinden. अतीत mit act. Bed. — 9) vorbeischreiten an, vorbeikommen, vermeiden, nicht beachten. — 10) sich ablösen von (Abl.). बलादतीतः so v. a. kraftlos. — 11) अतीत verstorben. Mit वयसा dass. — 12) अतीत säumig, lässig; mit Loc. — Intens. अतीयते im Widerspruch stehen mit (Acc.) MBh. 2,41,40. — Mit अन्वति in Jmds Gefolge hinüberschreiten. — Mit अपाति entgehen, mit Acc. Gop. Br. 1,1,15. — Mit अभ्यति 1) vorübergehen, verstreichen. अभ्यतीत verstrichen. — 2) überschreiten, mit Acc. — 3) durchdringen zu. — 4) verstreichen lassen, versäumen. — 5) अभ्यतीत gestorben. — Mit उपाति überschüssig hinzukommen. — Mit अन्तरुपाति eintreten, indem man eine Schwelle oder Grenze überschreitet. — Mit प्राति vorübergehen an (Acc.) ṚV. 5,1,9. — Mit व्यति 1) vorübergehen, verstreichen. व्यतीत vergangen, verstrichen. °काल Adj. ungelegen (z. B. kommen) Ragh. 5,14. — 2) einen unregelmässigen Gang annehmen. — 3) vorübergehen—, —kommen an, überschreiten 304,4. — 4) hinüberkommen über (einen best. Zeitraum). — 5) überwinden, besiegen. — 6) nicht beachten, versäumen. व्यतीत mit act. und pass. Bed. — 7) abgehen —, abweichen von (Abl.). — 8) व्यतीत gestorben. — 9) व्यतीत säumig, lässig; mit Loc. R. ed. Bomb. 4,31,8. — Mit समति 1) vergehen, verstreichen. समतीत vergangen, verstrichen. — 2) vorübergehen bei, —kommen an, durchschreiten. — 3) überwinden, besiegen Bhag. 14,26. — Mit अधि 1) Act. a) bemerken, wahrnehmen, erkennen. — b) den Sinn richten auf Tâṇḍja-Br. 8,2,10. gedenken an, sich erinnern, sich kümmern um; mit Gen. oder Acc. — c) behüten vor (पुरा) ṚV. 1,71,10. — d) kennen, verstehen, auswendig wissen. — e) auswendig hersagen, verkünden. — f) studiren, lernen. गुरोर्मुखात्. — 2) Med. a) auswendig lernen, studiren, lernen von (Abl.). — b) auswendig hersagen, verkünden. — 3) अधीत a) gelernt, erlernt von (Abl.). — b) der Studien gemacht hat, unterrichtet. — Caus. अध्यापयति und °ते (selten) studiren lassen, unterrichten; mit dopp. Acc. — *Desid. अधीषिषति. — *Desid. vom Caus. अध्यापिपयिषति. — Mit उपाधि in उपाध्याय. — Mit प्राधि, Partic. प्राधीत im Veda-Studium vorgeschritten Gaut. — Mit प्रत्यधि Med. einzeln durchstudiren MBh. 1,104,12. — Mit समधि Med. durchstudiren, erlernen. समधीत erlernt. — Mit अनु 1) nachgehen, folgen, verfolgen, nachkommen. — 2) suchend nachgehen, aufsuchen. — 3) hingehen zu, besuchen, Theil nehmen an. — 4) sich richten nach, folgen, gehorchen 26,16. — 5) Jmd (Acc.) anheimfallen (als Erbe). — 6) gleichkommen, gleichen; mit Acc. 248,13. 251,8. — 7) hineingehen in (Loc.). — 8) kennen. — Partic. अन्वित 1) nachgehend, verfolgend; mit Acc. — 2) begleitet, umgeben, verbunden, erfüllt, versehen, ausgestattet, begabt, heimgesucht; die Ergänzung im Instr. oder im Comp. vorangehend. दशयोजनान्वित vermehrt um, plus 221,1. — 3) nachgeahmt, wiedergegeben. — 4) in einem logischen Zusammenhange stehend. — 5) entsprechend, passend. — Intens. suchend nachgehen, aufsuchen ṚV. 5,34,1. — Mit समनु, Partic. समन्वित 1) = अन्वित 2). — 2) entsprechend, angemessen, passend. — Mit अन्तर् 1) dazwischentreten. — 2) dazwischentretend Jmd (Acc.) beschirmen Bâlar. 235,6. — 3) beseitigen. अन्तरायान् Hindernisse Kâd. 182,4. — 4) ausschliessen von (Abl. und bisweilen Gen.) 29,14. Jmd übergehen. अन्तरित ausgeschlossen von. — 5) अन्तरित a) dazwischenstehend Spr. 5523. — b) entfernt 143,20. — c) getrennt, geschieden. कतिपयदिवसान्तरितम् Adv. so v. a. nach Verlauf von einigen Tagen Kâd. II, 60,24. — d) sich in einer best. Lage oder Zustande (im Comp. vorangehend) befindend. — e) verhüllt, verdeckt; die Ergänzung im Instr. oder im Comp. vorangehend 241,27. MBh. 13,143,40. — f) unterdrückt —, gehemmt durch Spr. 7327. — Intens. hinundhergehen zwischen (Acc.). — Mit अप weggehen, sich entfernen, entfliehen, weichen, verschwinden. — अपेत 1) entflohen, gewichen, geschwunden. — 2) abgefallen —, abgewichen von, im Widerspruch stehend mit (Abl. oder im Comp. vorangehend). — 3) gekommen um, frei von. — Mit व्यप 1) auseinandergehen, sich trennen. — 2) weichen, schwinden, aufhören. — व्यपेत 1) getrennt Spr. 3163. — 2) gewichen, geschwunden. — 3) abweichend von (im Comp. vorangehend). — Mit अपि 1) eintreten —, eingehen —, sich ergiessen —, sich auflösen in (Acc.). अपीत mit act. Bed. — 2) hingehen zu. — 3) hingehen in die andere Welt, sterben. — 4) theilhaftig werden. — 5) vergehen. — Mit अभि 1) herankommen, sich nähern, — einstellen. सकाशम् oder समीपम् sich nähern. अस्तम् zum Untergang sich neigen. — 2) zugehen —, losgehen auf (Acc.). — 3) entlang gehen, nachgehen. °पदवीम् so v. a. gleichen. — 4) hereintreten, eingehen in. — 5) erreichen, treffen, gelangen zu. — 6) erlangen, theilhaftig werden. — 7) Jmd (Acc.) zu Theil werden. — 8) mit einem Partic. Praes. sich daran machen zu. — 9) hervorgehen, entstehen aus (Abl.) Spr. 2969. Wohl besser अत्येति. — 10) erkennen. — Intens. anflehen um, mit dopp. Acc. — Mit उदभि über Jmd (Acc.) aufgehen (von der Sonne) ṚV. 8,82,1. — Mit समभि 1) herankommen, kommen zu (Acc.). — 2) zu Theil werden. — 3) nachgehen, folgen. — Mit अव 1) herabgehen. — 2) sich herabstürzen auf (Acc.). — 3) hingehen zu. — 4) weggehen, sich entfernen. — 5) der Meinung sein, dafürhalten. — 6) schauen auf, betrachten. — 7) einsehen, begreifen, verstehen, gewahr —, inne werden. Mit Acc. des Objects und Prädicats erfahren —, erkennen —, wissen, dass — ist. Das Prädicat auch im Nom. mit इति. — 8) verstehen zu (Infin.). — अवेत 1) vergangen, abgelaufen. — 2) gelangt zu oder zur Einsicht gelangt von (Acc.) P. 5,1,134 nach der Kâç. — Intens. abbitten, versöhnen. — Mit अन्वव nachgehen, zugehen auf (Acc.). — 2) theilhaftig werden, erhalten. — 3) sich einlassen in, — abgeben mit. अन्ववेत betrieben, dem man obliegt. — Mit अभ्यव 1) hinabgehen —, hinabsteigen in. — 2) ein Einsehen haben, sich herablassen Çat. Br. 4,2,1,6. — 3) wahrnehmen. — Mit समभ्यव 1) ganz hineindringen in (Acc.) Çat. Br. 3,8,5,8. — 2) ein Uebereinkommen schliessen mit (Instr.). — Mit आव sich herabstürzen —, herabschiessen auf (Acc.) ṚV. 5,41,13. — Mit उपाव 1) hinabgehen, hinabsteigen in (Acc.). Mit नितराम् ganz niedersinken. — 2) einstimmen, einfallen. — 3) zustimmen, sich willig zeigen. — Mit पर्यव 1) umlenken, einlenken auf (Acc.). — 3) umlaufen (von der Zeit), verstreichen. — Mit प्रत्यव 1) wieder herabkommen zu (Acc.) Tâṇḍja-Br. 15,7,6. — 2) sich vergehen, sündigen Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,5. — Mit अभिप्रत्यव herabsteigen zu. — Mit व्यव treten zwischen (Acc.), trennen ṚV. Prât. 17,14. °व्यवेत getrennt —, geschieden durch Vârtt. zu P. 6,4,93 (Mahâbh. 6,4, 32,b). — Mit अनुव्यव einem Andern folgend dazwischentreten. — Mit समव 1) zusammenkommen, — fliessen, sich vereinigen in (Acc.) Çaṁk. zu Bâdar. 2,2, 10.11. — 2) erachten, halten. तृणमिव 104,16. — समवेत 1) vereint, zusammengenommen, alle. — 2) enthalten in, inhärirend. — 3) gelangt zu (Acc.). — Mit आ 1) herbeikommen, kommen, hingehen zu (Acc., ausnahmsweise Dat.) 119,4. 128,11. 271,13. Mit पुनर् wiederkommen, — hingehen zu 25,9. 40,15. 116,26. — 2) wiederkommen 78,3. — 3) gelangen zu, erlangen, gerathen in (eine Lage, einen Zustand). मध्यम् zu stehen kommen zwischen (Gen.). — 4) Jmd (Acc.) zu Theil werden. आपयत्ति Khând. Up. 5,14,1 wohl

fehlerhaft für आपत्ति. — Intens. 1) *herbeieilen.* — 2) *anflehen um* (mit dopp. Acc.), *erflehen.* — Mit अच्छा *hinzugehen.* — Mit अत्या *herüberkommen.* — Mit अन्वा 1) *in Jmds* (Acc.) *Gefolge kommen.* — 2) *Etwas nachthun, sich richten nach* (Acc.) KÂTJ. ÇR. 11,1,8. — Mit अभ्या 1) *herbeikommen, kommen zu* oder *in, herantreten an* (Acc.) 22,1. 48,18. 62,30. *kommen von* (Abl.). Mit भूयस् *wieder zurückkommen* 115,10. — 2) *sich hingeben* (z. B. dem Schlafe). — Mit समभ्या *herbeikommen, kommen zu* (Acc.). — Mit अवा scheinbar in अवैहि (fehlerhaft für अवेहि). — Mit उदा 1) *hinaufgehen, aufgehen* (von einem Gestirn), *emporsteigen, hinaufsteigen auf* oder *zu* (Acc.). — 2) *herauskommen, — steigen, hinausgehen.* — 3) *hervorgehen, entstehen.* — Mit अनूदा *nach Jmd hinaufsteigen.* — Mit अभ्युदा *heraustretend Jmd* (Acc.) *entgegengehen.* — Mit उपोदा *hinaufgehen in* (Acc.). — Mit उपा 1) *herbeikommen, kommen —, treten zu, sich nähern.* शरणम् *sich in Jmds* (Acc.) *Schutz begeben.* गान्धर्वेण विवाहेन *sich nach Art der* Gandharva *mit einem Manne* (Acc.) *vermischen.* — 2) *Jmd angehen um,* mit dopp. Acc. ṚV. 8,20,22. — 3) *gelangen zu, theilhaftig werden* Spr. 1450. — Mit अभ्युपा *zu Jmd hingehen.* शरणम् *sich in Jmds* (Acc.) *Schutz begeben.* — Mit न्या *gerathen in* (Acc.). — Mit निरा *hervorkommen, erscheinen, abgehen* AV. 10,4,21. 22. — Mit परा scheinbar in परैहि (fehlerhaft für परेहि). — Mit पर्या 1) *umherwandern* 23,15. — 2) *umwandeln,* mit Acc. — 3) *wiederkehren.* — Mit अनुपर्या *der Länge nach umwandeln, durchwandern.* — Mit अभिपर्या *für Jmd* (Acc.) *verstreichen.* — Mit प्रत्या *wiederkommen, zurückkommen, — kehren nach* (Acc.) 39,3. — Mit प्रा und विप्रा scheinbar in प्रैहि und विप्रैहि (fehlerhaft für प्रेहि und विप्रेहि). — Mit समा 1) *zusammenkommen, zusammen herbeikommen, sich sammeln bei* oder *in* (Acc. oder Loc.), *zusammenkommen mit* (समम् oder blosser Instr.). — 2) *sich ehelich verbinden mit* (Instr.). — 3) *herbeikommen, hinkommen —, hingehen zu* (Acc.). — 4) *betreten.* — 5) *es mit Jmd* (Acc.) *aufnehmen.* — 6) *herbeiführen, bewerkstelligen.* — समेत 1) *zusammengekommen, versammelt, verbunden, vereinigt.* — 2) *vereinigt —, verbunden —, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). °म् Adv. — 3) *aneinandergerathen mit* (Instr.). — 4) *gelangt zu, getreten in* (ein Verhältniss, eine Lage); mit Acc. VARÂH. BṚH. S. 24,29. — Mit अभिसमा 1) *zusammen herbeikommen, vereinigt hinkommen zu* (Acc.), *aufsuchen.* अभिसमेत *versammelt.* — 2) *zusammentreffen, aneinanderstossen* SÂMAV. BR. 3,3,5. — 3) *sich wenden zu* (Acc.) AV. 6,102,1. — Mit उपसमा *zusammenkommen, zusammentreffen an* oder *mit* (Acc.). — Mit परिसमा *umkehrend sich hinbegeben zu* (Acc.). — Mit उद् 1) *hinaufgehen, — steigen, — zu* (Acc.). — 2) *aufgehen* (von Gestirnen) Spr. 7830. in der Astron. *heliakisch aufgehen.* उदित *aufgegangen.* — 3) *aufziehen* (von Wolken). — 4) *sich erheben, aufbrechen, ausziehen* AV. 3,4,1. *zum Kampfe gegen* (Acc.). — 5) *in die Höhe kommen, sich über Andere erheben* Spr. 399. so v. a. *stolz thun* 6865. उदित *sich brüstend* MBH. 3,254,27. — 6) *einen Aufschwung nehmen, sich steigern.* उदित *gehoben, gesteigert; üppig geworden.* — 7) *aufsteigen, wachsen, an Zahl zunehmen.* — 8) *hinaus —, herausgehen aus* (Abl.). — 9) *hervorgehen, entstehen, zu Tage treten, zum Vorschein kommen* 280,30. 294,24. *ertönen* BÂLAR. 188,12. उदित *entstanden, zum Vorschein gekommen* Spr. 4498. *offen zu Tage liegend* ṚV. 8,92,11. — 10) *entkommen, sich losmachen von* (Abl.). — Mit अनूद् 1) *hinaufgehen —, hinaufsteigen nach* (Acc.) ÇAT. BR. 7,5,2,30. — 2) *aufgehen nach.* — 3) *heraustretend Jmd* (Acc.) *entgegengehen* AIT. BR. 2,19. — Mit अपोद् 1) *ausweichen, auf die Seite gehen, abgehen von* (Abl.). — 2) *sich entfernen von* (Abl.) ÇAT. BR. 2,6,2,15. — 3) *sich entziehen,* mit Abl. 22,2. — Mit अभ्युद् 1) *aufgehen über* (Acc.), von der Sonne. अभ्युदित mit pass. Bed. *bei Sonnenaufgang noch schlafend* Cit. im Comm. zu TS. I, 144. — 2) *aufgehen,* von Gestirnen. In der Astron. *heliakisch aufgehen.* अभ्युदित *aufgegangen.* — 3) *sich zum Kampf erheben gegen* (Acc.). अभ्युदित mit act. Bed. — 4) *in die Höhe kommen.* अभ्युदित *im Glück sich befindend.* — 5) *entstehen, erscheinen, zu Tage treten.* — 6) *bei Etwas* (Acc.) *den Schluss machen* TÂṆḌJA-BR. 10,5,5. 7,4. — Mit उपोद् *zugehen auf* (Acc.). — Mit प्रोद् 1) *aufgehen,* von Gestirnen. — 2) *hervortreten, erscheinen, sich zeigen* SÂH. D. 18,21. Spr. 4034. — Mit प्रत्युद् 1) *hinaufsteigen zu* (Acc.). — 2) *sich erheben und Jmd* (Acc.) *entgegen gehen.* — Mit समुद् 1) *aufgehen,* von Gestirnen. — 2) *aufstehen, sich zum Kampf erheben.* एककार्यसमुद्यत्तौ MBH. 2,20,24. — समुदित 1) *aufgezogen,* von Wolken. — 2) *hoch.* — 3) *zusammengekommen, vereinigt, gesammt* 290,25. BENF. Chr. 190,11. — 4) *versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 5) *gehörig versehen, woran Nichts fehlt, allen Forderungen entsprechend* R. 2,14,40. *glücklich ausgestattet* MBH. 4,20,13. — Mit उप 1) *herbeikommen, hinzugehen, herankommen an, hintreten —, gelangen zu, sich hinbegeben zu* oder *nach, sich nähern, antreffen, stossen auf* 29,2. *sich von* (Abl.) *zu* (Acc.) *hinwenden* 35,12. 13. अस्तम् *heliakisch untergehen.* अपः *sich in's Wasser begeben, baden.* — 2) *sich fleischlich nähern* (vom Manne und Weibe). — 3) *in die Lehre treten bei* (Acc.). — 4) *sich wenden an, angehen* Spr. 3154. — 5) *erlangen, theilhaftig werden* 25,27. 26,17. *sich begeben —, gerathen in* (eine Lage, einen Zustand). मम पुत्रताम् 25,21. 24. धृतिम् 292,7. दर्शनम् *sich Jmd* (Gen.) *zeigen* 42,23. राक्षसभावम् 107,27. समीपत्वम्, अतिदूरत्वम् Spr. 7849. — 6) *antreten, begehen, unternehmen, sich widmen, — hingeben.* निद्राम् *dem Schlafe,* प्रायम् *dem Hungertode.* — 7) *eintreten, sich einstellen, erscheinen.* — 8) *zu Theil werden, zufallen, widerfahren, treffen* Spr. 5343. — 9) *einstimmen, einfallen.* — 10) *sich zu einer Meinung bekennen, annehmen* Comm. zu NJÂJAM. 2,1,18. — 11) *begreifen, fassen.* — 12) *Etwas* (Acc.) *halten für* (Acc.), *ansehen.* — उपेत 1) *herbeigekommen.* — 2) *sich begeben habend nach.* वनोपेत *der sich in den Wald zurückgezogen hat* 219,3. राशिम् so v. a. *sich befindend —, stehend in.* — 3) *bei einem Lehrer in die Lehre getreten* PÂR. GṚHJ. 3,10,10. JÂǴÑ. 3,2. — 4) *gekommen um Schutz zu finden, um Schutz flehend* Spr. 1843. — 5) *sich an* einem Ort (Loc.) *befindend.* — 6) *gelangt zu, erreicht habend.* पीनत्वम् 311,26. — 7) *angetreten —, sich hingegeben habend.* निद्राम् *schlafend.* मौनव्रतोपेत 58,24. — 8) *Jmd* (Gen.) *zu Theil geworden* PRAB. 75,12. — 9) *begleitet von, versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Intens. (einen Gott) *angehen —, anflehen mit* (Instr.) ṚV. 10,24,2. — Mit अध्युप R. 2,43,15 fehlerhaft für अभ्युप. — Mit अभ्युप 1) *herbeikommen* 291,29. *treten —, sich hinbegeben —, gelangen zu, sich hineinbegeben in.* अपः so v. a. *baden.* — 2) *Jmd* (Acc.) *entgegengehen.* — 3) *sich gesellen zu* (Acc.) Spr. 3483, v. l. — 4) *gelangen zu, theilhaftig werden, gerathen in* (eine Lage, einen Zustand). रुचाम् *Jmd* (Dat.) *gefallen* MBH. 3,5,13. — 5) *sich zu einer Meinung bekennen, annehmen* ṚV. PRÂT. 11,24. Comm. zu NJÂJAM. 2,1,18. ÇAṄK. zu BÂDAR. 2,2,25. — 6) *erwählen* Spr. 7734. — *zu* (Acc.) 3734. Chr. 44,24. — 7) *zugeben, beistimmen, beipflichten.* — अभ्युपेत 1) *gekommen zu* oder *in* (Acc.). गृहम् so v. a. *stehend —, sich befindend in.* — 2) *wozu sich Etwas gesellt hat, verbunden mit* (Instr.). — 3) *zugegeben, dem man beistimmt* BENF. Chr. 183,12. *versprochen* MṚCH. 38. — Mit समभ्युप in समभ्युपेय. — Mit समोप, Partic. °समोपेत *versehen mit.* — Mit प्रत्युप *sich wieder hinwenden zu, wieder beginnen.* — Mit व्युप *sich vertheilen in* oder

über. — Mit समुप 1) *zusammenkommen, sich versammeln.* — 2) *feindlich zusammenstossen.* — 3) *herbeikommen, hintreten —, sich begeben zu.* — 4) *sich fleischlich nähern* (einem Weibe) 75,26. — 5) *Jmd angehen, sich wenden an* zu Spr. 3154. — 6) *aufgehen in* RV. Prât. 18,32. — 7) *erlangen, theilhaftig werden, gerathen in.* — 8) *eintreten, sich einstellen, erscheinen* MBh. 2,63,5. — 9) *Jmd zu Theil werden, kommen über, treffen* Spr. 7797. — समुपेत 1) *zusammengekommen, versammelt.* — 2) *gekommen.* — 3) *verbunden —, versehen mit* (Instr.) 51,21. — Mit *इस्, इरयते und इलयते. — Mit नि 1) *hineingehen, eindringen in.* — 2) *gerathen in, theilhaftig werden.* — Mit अभिनि *inire* (feminam). — Mit उपनि *sich irgendwohin begeben.* — Mit निस् *herausgehen, hervorkommen, — dringen* (von Belebtem und Unbelebtem). Auch *निलयते. — Mit परा 1) *weggehen, — laufen.* — 2) *hingehen* 21,24. — *zu* (Acc.). — 3) *hingehen in die andere Welt, abscheiden, sterben.* परेयिवंस् (Bhâg. P.) und परेत *abgeschieden.* — 4) *gelangen zu, erlangen, theilhaftig werden.* — Mit अनुपरा *entlang gehen, nachgehen.* — Mit अपपरा *davon gehen.* — Mit अभिपरा *weggehen zu.* — Mit उपपरा *hingehen zu.* — Mit प्रतिपरा *wieder zurückkehren zu.* — Mit विपरा *wieder weggehen, zurückkehren zu.* — Mit संपरा, Partic. संपरेत 1) *dem Tode verfallen* Ait. Âr. 352, 3 v. u. — 2) *abgeschieden, verstorben.* — Mit परि 1) *umhergehen, im Kreise sich bewegen, umherwandern; umschreiten, umwandern, umfliessen.* — 2) *umfassen, einfassen, umspannen, umgeben.* — 3) *rennen in.* — 4) *gelangen zu, erreichen.* — 5) *erlangen, theilhaftig werden.* — 6) mit oder ohne मनसा *mit dem Geiste durchwandern, erwägen.* — परीत 1) *im Kreise herumstehend.* — 2) *abgelaufen.* — 3) *umspannt —, umgeben —, erfüllt —, in Besitz genommen —, ergriffen von* (Instr. oder im Comp. vorangehend) 24,2. — 4) = विपरीत *verkehrt* in übertr. Bed. MBh. 14,17,13. — 5) fehlerhaft für परीत्त. — Intens. *sich umwälzen, — bewegen um, umkreisen.* — Mit अनुपरि 1) *im Kreise sich bewegen nach, umkreisen.* — 2) *entlang wandern,* mit Acc. R. 6, 3,29. — Mit अभिपरि, Partic. अभिपरीत *erfüllt —, ergriffen von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — Mit प्रतिपरि *in umgekehrter Richtung herumgehen.* — Mit विपरि 1) *sich umwenden, umkehren, heimkehren.* — 2) *fehlschlagen.* — विपरीत 1) *umgekehrt, verkehrt, in entgegengesetzter Richtung gehend, versetzt.* — 2) *im umgekehrten Falle sich befindend, das Gegentheil von Etwas seiend* oder *thuend.* — 3) *auseinandergehend, verschieden.* — 4) *verkehrt* in übertragener Bed. — 5) *widerwärtig, ungünstig.* — Mit प्रतिविपरि *sich wieder umwenden.* — Mit संपरि 1) *umgehen, umschreiten.* — 2) *umspannen, in sich fassen.* — 3) *erwägen* Kathop. 2,2. — Mit पला (= परा), पलायति (selten) und पलायते *fliehen.* — Mit प्रपला *davonfliehen, profugere.* — Mit विपला *auseinanderfliehen.* Imperf. व्यपलायत. — Mit *संपला *insgesammt fliehen.* — Mit पलि (= परि), पल्ययते *umhergehen.* — Mit उपपलि *sich zurückwenden.* — Mit विपलि *sich umwenden, umkehren, heimkehren.* — Mit प्र 1) *fortgehen, weitergehen, aufbrechen, sich auf den Weg machen* 29,14. 80,20. 81,6. अस्माल्लोकात् oder इतस् *aus dieser Welt scheiden; fortschreiten —, vordringen —, hingehen zu.* — 2) *hervortreten, vorschreiten.* — 3) *in Gang kommen, von Statten gehen.* — 4) *aus dieser Welt fortgehen, abscheiden, sterben.* प्रेत्य *nach dem Tode, jenseits* 34,25. प्रेत *verstorben.* — 5) *gelangen zu, theilhaftig werden.* — Mit अनुप्र 1) *Jmd nachgehen, folgen.* — 2) *aufsuchen.* — 3) *im Tode folgen.* — Mit अपप्र *sich entfernen von* (Abl.). — Mit अभिप्र 1) *herbeikommen, sich nähern, hingehen —, sich hinbegeben zu.* — 2) *Jmd* (Acc.) *zu Theil werden.* — 3) *mit den Gedanken gehen zu, im Auge haben, meinen, denken an* P. 1,4,32. Comm. zu Njâjam. 2,1,10. — 4) *hinter Etwas kommen, erfahren.* — 5) *einwilligen in* (Acc.). — अभिप्रेत 1) *beabsichtigt, gemeint.* बोधयितुम् *dem man Etwas zu wissen thun will* 222,33. °म् Adv. Pańkat. 265,21 fehlerhaft für यथाभिप्रेतम्, wie od. Bomb. liest. — 2) *angenommen, anerkannt, gebilligt.* — 3) *am Herzen liegend, erwünscht, genehm, lieb.* — Mit उपप्र 1) *hinzugehen, losgehen auf, hingehen zu.* — 2) *unternehmen, beginnen, sich anschicken zu* (Acc. oder Dat.). — Mit परिप्र *ringsum durchlaufen.* — Mit विप्र 1) *auseinandergehen, sich zerstreuen.* विप्रेताः Partic. — 2) *fortgehen.* — Mit संप्र *zusammenströmen.* — संप्रेत्य MBh. 13,2980 fehlerhaft für स प्रेत्य. — Mit प्रति 1) *hinzugehen —, hingehen zu, entgegen gehen* (auch feindlich). — 2) *herbeikommen.* — 3) *heimkehren.* — 4) *Jmd angehen, sich wenden an.* — 5) *Jmd* (Dat.) *zu Theil werden, zufallen.* — 6) *Etwas annehmen, entgegennehmen* 24,27. — 7) *annehmen, anerkennen, als gemeint ansehen, als gültig erkennen, glauben an.* Ausnahmsweise auch प्रतीयते in dieser Bed. — 8) *sich überzeugen von, Gewissheit erlangen über, mit Bestimmtheit wissen* (Object und Prädicat im Acc.). — 9) *Jmd* (Gen.) *glauben, trauen.* — 10) Pass. प्रतीयते *erkannt —, ersehen werden, sich ergeben* 248,1. 6. प्रतीयमान *bekannt als* (Nom.); *sich erst herausstellend, nicht direct ausgesprochen* 230,13. — प्रतीत 1) *der eine feste Ueberzeugung gewonnen hat, fest entschlossen, auf Etwas bestehend* MBh. 3,266,9. 14,9,23. — 2) *Glauben schenkend, vertrauend auf* (im Comp. vorangehend) Hit. 12,2. — 3) (*einverstanden*) *zufriedengestellt, froh, heiter* 26,11. 81,9. — 4) *anerkannt, bekannt, — für* (Instr.). — Caus. प्रत्याययति 1) *annehmen —, erkennen lassen, führen auf, herausstellen als, beweisen.* — 2) *Jmd von der Wahrheit einer Sache überzeugen.* — *Desid. प्रतीषिषति *zu erkennen streben.* — Mit आप्रति *Jmd* (Acc.) *entgegengehen* RV. 6,42,2. — Mit संप्रति 1) *wiederkehren;* nur im Partic. संप्रतीत. — 2) *zu einer festen Ueberzeugung gelangen, auf's Reine kommen.* संप्रतीत *fest überzeugt* MBh. 3,186,26. *fest entschlossen* 268,13. — 3) *Jmd* (Gen.) *trauen.* — 4) Pass. *gemeint sein.* — 5) संप्रतीत *allgemein angenommen.* — Caus. *bewirken, dass man Etwas unter Etwas versteht.* — Mit प्ल (= प्र), प्लायते *fortgehen, hingehen* Maitr. S. 3,9,1. 4,6,8. — Mit उपप्ल, °प्लायते *losgehen auf* Maitr. S. 1,10,14. 16. — Mit वि 1) *auseinander gehen, nach verschiedenen Richtungen gehen, sich zerstreuen, — vertheilen.* — 2) *zerstieben, verschwinden, vergehen, weichen, verloren —, zu Grunde gehen.* वीत am Anf. eines adj. Comp. *verschwunden, vergangen, gewichen.* — 3) *durchgehen, durchschneiden im Gange.* — Intens. *durchgehen, durchlaufen.* — Mit अनुवि 1) *im Anschluss an Jmd sich trennen.* — 2) *sich ausbreiten.* — Mit अभिवि *von verschiedenen Seiten hingehen zu.* — Mit परिवि in परिव्यय. — Mit सम् 1) *zusammengehen, — kommen, — treffen, sich vereinigen an* oder *bei* (Acc.), — *mit* (Instr., in der älteren Sprache auch Dat.). समित *vereinigt* 15,7. *versammelt; verbunden mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) *feindlich zusammentreffen.* — 3) *sich fleischlich vereinigen mit* (Acc. oder सार्धम्, सह). — 4) *kommen, hingehen, hingehen —, gelangen zu, aufsuchen.* — 5) *führen zu* (von einem Wege). — 6) *übereinkommen —, übereinstimmen mit* (Instr.). — 7) impers. *unter Jmd* (Gen.) *über Etwas* (Loc.) *zur Entscheidung kommen.* — Intens. 1) *besuchen.* — 2) *erscheinen, sich darstellen.* — Vgl. समीप. — Mit अतिसम् *hinaufgelangen zu* (Acc.). — Mit अनुसम् 1) *zusammen —, der Reihe nach aufsuchen, — besuchen.* — 2) *zu Jmd* (Acc.) *treten um ihm zu dienen.* — 3) *sich zusammen richten nach* (Acc.). — 4) *übergehen in, werden zu* (Acc.). — 5) *der Reihe nach abma-*

chen Njâjam. 5,2,8. — Mit अभिसम् 1) *zusammenkommen, zusammen hingehen zu.* — 2) *einen Einfall machen in* (Acc.). — 3) *Jmd* (Acc.) *treffen, zu Theil werden.* — Mit उपसम् *zusammen herbeikommen zu* (Acc.).

4.*इ m. 1) *der Liebesgott* Spr. 7674. — 2) Patron. von अ.

इकार m. *der Laut* इ Lâtj. 7,4,3. 8,16.19.

*इक्कट m. *eine Rohrart.* Davon Adj. *°टिक und *°टिन्.

इक्कवाल astrol. = إِقْبال.

इक्षु m. 1) *Zuckerrohr.* इक्षुनेत्र n. Pańkad. 21. — 2) *Zuckerrohrstengel.* — 3) *Augenwimper.* — 4) N. pr. verschiedener Fürsten VP.

इक्षुक 1) m. *Zuckerrohr.* — 2) f. आ N. pr. eines Flusses VP.[2] 2,155.

1. इक्षुकाण्ड n. *Zuckerrohrstengel* zu Spr. 2219. Comm. zu TBr. I,222,1 v. u.

2.*इक्षुकाण्ड m. *Saccharum* 1) *Munja Roxb.* — 2) *spontaneum L.*

*इक्षुकीय Adj. *reich an Zuckerrohr.*

*इक्षुगन्ध 1) m. *a) Saccharum spontaneum L.* — *b) eine Varietät von Asteracantha longifolia Nees.* — *c) Tribulus terrestris* Râǵan. 4,42. — 2) f. आ *a) Saccharum spontaneum L.* — *b) Asteracantha longifolia Nees.* — *c) Capparis spinosa L.* — *d) Batatas paniculata Chois.* — *e) Tribulus terrestris* Mat. med. 125.

*इक्षुगन्धिका f. *Batatas paniculata Chois.*

*इक्षुतुल्या f. *Saccharum spontaneum L.*

इक्षुदण्ड m. n. *Zuckerrohrstengel* Spr. 1085. 2684.

*इक्षुदर्भा f. *eine Schilfart* Râǵan. 8,127.

इक्षुदा f. N. pr. eines Flusses. इक्षुला v. l.

*इक्षुनेत्र n. *Wurzel des Zuckerrohrs* Râǵan. 14,88.

*इक्षुपत्त्र 1) m. *Penicillaria spicata Willd.* — 2) f. ई *Acorus Calamus* Nigh. Pr.

*इक्षुपर्णी f. *Acorus Calamus* Nigh. Pr.

*इक्षुपाक m. *Melasse.*

*इक्षुप्र m. *Saccharum Sara.*

*इक्षुबालिका f. *Saccharum spontaneum L.*

*इक्षुभक्तिका f. *das Kauen von Zuckerrohr.*

*इक्षुभक्तित Adj. (f. आ und ई) *Zuckerrohr kauend.*

इक्षुभञ्जम् Absol. *auf die Weise, wie man Zuckerrohr knickt,* Prasannar. 72,22.

इक्षुभञ्जिका f. *ein best. Spiel.*

इक्षुमती f. N. pr. eines Flusses.

इक्षुमालवी f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,324.

इक्षुमालिनी f. v. l. für इक्षुमालवी.

*इक्षुमेह m. *Zuckerharnruhr.* Davon °मेहिन् Adj. *damit behaftet.*

*इक्षुयोनि m. *Saccharum officinarum L.*

*इक्षुर m. 1) *Capparis spinosa L.* — 2) *Asteracantha longifolia Nees.* — 3) *Saccharum spontaneum L.*

इक्षुरक m. *Capparis spinosa L.* und *Saccharum spontaneum L.*

*इक्षुरतण्डुला f. *Uraria lagopodioides* Nigh. Pr.

1. इक्षुरस m. *Zuckerrohrsaft.*

2. इक्षुरस m. *Saccharum spontaneum L.*

*इक्षुरसक्वाथ m. *Melasse.*

इक्षुरसोद m. *Syrupmeer* VP. 2,4,20. °क m. 24.

*इक्षुलता f. *Batatas paniculata* Nigh. Pr.

इक्षुला f. N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,18.

*इक्षुलोचन n. = इक्षुनेत्र Gal.

*इक्षुवण n. *Zuckerröhricht.*

इक्षुवती f. N. pr. eines Flusses.

*इक्षुवल्लरी und *°वल्ली f. *Batatas paniculata.*

*इक्षुवाटिका und *°वाटी f. *Saccharum officinarum.*

*इक्षुवारि m. *Syrupmeer.*

*इक्षुवार्धि m. *eine Art Zuckerrohr* Gal.

इक्षुविकार m. *Zuckerwerk, Gezuckertes.*

*इक्षुवेष्टन m. *eine Art Zuckerrohr.*

इक्षुशलाका f. *Zuckerrohrstäbchen* Maitr. S. 1,10,17.

*इक्षुशाकट und *°शाकिन n. *ein mit Zuckerrohr bestandenes Feld.*

*इक्षुसमुद्र m. *Syrupmeer.*

*इक्षुसार m. *Melasse.*

इक्ष्वाकु 1) m. *a)* N. pr. eines alten Fürsten. — *b) ein Abkömmling* Ikshvâku's. — *c)* Pl. N. pr. eines Volkes. — *d) ein Fürst der* Ikshvâku. — 2) f. *eine saure Gurkenart.*

*इक्ष्वारि m., *इक्ष्वालिक m. und *°का f. *Saccharum spontaneum L.*

*इख्, एखति (गत्यर्थ).

इङ्ख् = इङ्ग्. Mit वि Caus. *hinundherbewegen* TBr. 1,1,9,6. Tândja-Br. 14,6,10.

इङ्कार m. und इङ्कृत n. = हिङ्कार, हिङ्कृत.

*इङ्ख्, इङ्खति (गत्यर्थ).

इङ्ग्, इङ्गति und °ते *sich regen, — bewegen.* — Caus. 1) *in Bewegung setzen, rühren, schütteln.* — 2) (ein zusammengesetztes Wort) *durch eine Pause trennen.* — Mit उद् Caus. *hinundherbewegen, schwingen* TS. Prât. 17,8. — Mit वि Caus. Partic. वैङ्गित *bewegt.* — Mit सम् Caus. *in eine zitternde Bewegung versetzen.*

इङ्ग 1) Adj. *a) beweglich.* — *b) *wunderbar.* — 2) *m. *a) Gebärde.* — *b) Kenntniss.* — 3) f. आ *eine best. Zählmethode* (buddh.).

इङ्गन 1) n. *a) das Hinundherbewegen, Schütteln.* — *b) das Trennen eines zusammengesetzten Wortes durch eine Pause.* — 2) f. आ *Bezeichnung für* (Gen.).

*इङ्गल m. *das Lebensprincip, Seele* Râǵan. 18. Wohl fehlerhaft für इङ्गन.

इङ्गिड m. *eine best. Pflanze.*

इङ्गित n. 1) *Gebärde, Miene.* — 2) *Absicht.*

इङ्गिताध्यासित n. *Mienenbewegung, —spiel* MBh. 3,233,21.

इङ्गुद m. und f. (ई) *Terminalia Catappa.* n. *die Nuss derselben.* Nach Andern *Balanites indica* Mat. med. 300.

*इङ्गुल m. und f. (*ई) dass.

इङ्ग्य Adj. *trennbar durch eine Pause* (ein zusammengesetztes Wort).

*इचिकिल m. *Sumpf.*

*इच्छक m. *Citrus medica L.*

इच्छा f. 1) *Wunsch, Verlangen, Neigung.* Instr. *nach Wunsch, — eigener Neigung, — Belieben, — Laune.* इच्छा° dass. — 2) *Desiderativum* (gramm.). — 3) in der Math. *die gestellte Frage.* °फल n. *die Lösung derselben.* °राशि m. *die Zahl derselben* Comm. zu Ârjabh. 2,26.

इच्छाभरण m. N. pr. eines Mannes.

*इच्छामरण m. Bein. Bhîshma's Gal.

इच्छाराम und °स्वामिन् m. N. pr. eines Autors.

इच्छारूप n. *die erste Manifestation der göttlichen Macht* bei den Çâkta.

*इच्छावत् Adj. *viele Wünsche habend.*

*इच्छावसु m. Bein. Kubera's.

इच्छाशक्तिमत् Adj. *die Kraft des Wünschens besitzend* 265,26.

इच्छु Adj. *wünschend, verlangend nach.* Die Ergänzung im Acc. (Kathâs. 18,129), Infin. oder im Comp. vorangehend.

इछ् s. 3. इष्.

इज् in ऋलिज्.

*इज्जल m. *Barringtonia acutangula Gaertn.*

इज्य 1) Adj. *zu verehren, das Object der Verehrung seiend.* — 2) m. *a) Lehrer.* — *b)* Bein. Bṛhaspati's, des *Lehrers* der Götter. Als *Planet Jupiter* Golâdhj. 6,2. — *c) Gottheit.* — 3) f. आ *a) Opfer.* *°शील Adj. *fleissig opfernd.* — *b) *Gabe.* — *c) *Zusammenkunft.* — *d) *Kupplerin.* — *e) *Kuh.*

*इञ्चाक m. *Seekrabbe.*

*इञ्ज्, समिञ्जयति Brh. Âr. Up. 6,4,23 prâkritisch für समिङ्गयति.

इञ्जना f. *Bewegung* Lalit. 325,5. कायेञ्जना 472,3.

इट्, Partic. इटत् etwa *eilend, irrend.*

इट m. 1) *Schilf.* — 2) *Geflecht aus Schilf, Matte.* — 3) N. pr. eines Ṛshi.

इटत् m. N. pr. eines Kâvja.

इटसूर्न् n. *Schilfgeflecht, Matte.*

*इट्चर m. *ein frei umherwandelnder Bulle.*

इठिमिका m. Titel eines Abschnitts in der Kâṭhaka-Recension des Jagurveda.

1. इड् f. 1) *Labetrank, Labung, eine den Göttern dargebrachte Spende* und *das dabei gesprochene Gebet.* इडस्पतिः heissen Pûshan, Bṛhaspati und Vishṇu (Bhâg. P. 6,5,27). — 2) Pl. Bez. *des 5ten* oder *4ten* Prajâǵa.

2. इड्, इळयति Ṛ V. ed. M. 1,191,6 fehlerh. für इलयति.

इड m. 1) in einer Formel als Beiw. Agni's. — 2) N. pr. eines Fürsten, eines Sohnes des Kardama oder des Manu (VP.[2] 3,234. fg.). Auch इल.

इडप्रजस् f. Pl. = इडाप्रजस् Maitr. S. 1,5,3.

*इडविड् f. = इडविडा 2).

इडविड 1) m. N. pr. eines Sohnes des Daçaratha VP.[2] 3,311. Auch इडविल. — 2) f. आ *a) eine Art Ziege.* — *b)* N. pr. einer Tochter Tṛṇabindu's und der Mutter Kubera's VP. Bhâg. P.

इडविल s. इडविड.

इडा, इळा, इला 1) *Labetrank, Labung.* — 2) *Spende, Libation;* insbes. *eine feierliche Spende aus viererlei Milchstoffen,* oder *die durch fünfmaliges Schöpfen aus allen* Havis *gewonnen wird.* इडानां संतारः Name eines Sâman. — 3) *Erguss des Lobes und der Andacht,* personif. als *Göttin der heiligen Rede und Handlung.* — 4) *Rede* überh. — 5) *die Erde* MBh. 3,114,28 (= पशु Comm.). 236,10. — 6) *Kuh.* — 7) *eine best. Arterie auf der linken Seite des Körpers.* — 8) **der Himmel.* — 9) Bein. der Durgâ. — 10) N. pr. *a)* einer Tochter Manu's oder auch Mitra-Varuṇa's. — *b)* einer Tochter Daksha's und Gattin Kaçjapa's. इरा v. l. — *c)* einer Gattin Vasudeva's Bhâg. P. 9,24,44. — *d)* = इड, इल 2) als Weib.

इडाचमस m. *der Becher für die Spende* इडा Kauç. 81.

*इडाचिका f. *Wespe.*

*इडाजात m. *eine Art Agallochum* Râǵan. 12,113.

इडादध (इळादध) m. *ein best.* Ishṭjajana.

इडान्त Adj. *mit der* इडा *schliessend* Çat. Br.

इडापात्र n. (Comm. zu Lâṭj. 8,8,19) und °पात्री f. *das Gefäss für die Spende* इडा.

इडाप्रजस् f. Pl. *die Nachkommenschaft der* Iḍâ Kâṭh. in Ind. St. 3,463. Vgl. इडप्रजस्.

इडाप्राशित्र n. Sg. *die* Iḍâ *und das* Prâçitra Çat. Br. 2,6,1,33.

इडावत् 1) Adj. *a) labend, erquickend.* — *b) gelabt, erquickt.* — *c) das Wort* इडा *enthaltend.* — 2) m. *ein best. Tact* S.S.S. 133.

*इडिका f. *die Erde.*

*इडिक्क m. *wilde Ziege.*

इडिविड m. v. l. für इडविड VP.[2] 3,311.

इडिविदा f. v. l. für इडविडा *b).*

*इडीय Adj. von इडा.

*इड्वर m. = इट्चर.

इण्त् m. Tâṇḍja-Br. 14,9,16 fehlerhaft für इट्त्.

*इण्डरी und *इण्डली f. *eine Art Gebäck* Madanav. 117,83.

इण्ड्व n. Du. *zwei runde aus* Muńǵa-*Schilf geflochtene Plättchen, die beim Ausheben der Feuerpfannen zum Schutz der Hände dienen.*

*इण्वेरिका (इण्डरिका?) f. *eine Art Gebäck.*

इत् Adj. in अर्थेत्.

इत n. *Gang, Weg.*

इतऊति Adj. 1) *von hier aus weiter fördernd.* — 2) *über diese Zeit hinausdauernd.*

1. इतःप्रदान n. *Darbringung von hier* (d. i. *der Erde*) *aus* TS. 3,2,9,7.

2. इतःप्रदान Adj. (f. आ) *von hier aus Spenden erhaltend* Çat. Br. 3,8,2,22.

इतर 1) Adj. (f. आ, Nom. Acc. n. इतरम् und इतरद् Çat. Br., इतरद् in der späteren Sprache) *a) ein anderer, der andere.* In न पत्नी कुत एवेतरे मृगाः und ähnlichen Verbindungen hebt इतर den schon durch मृग ausgesprochenen Gegensatz nur noch stärker hervor. इतर — इतर *der eine — der andere.* पदेतरार्धान् *die eine und andere Hälfte des Wortes.* — *b) ein anderer als, verschieden von* (Abl.). द्विजेतर *ein anderer Mann als ein Brahman.* स्वस्वेतर 267,16. — *c) unter Zweien der andere,* d. i. *entgegengesetzt.* विजयायेतराय वा *zum Siege oder zur Niederlage,* जङ्गमानीतराणि च *Bewegliches und Unbewegliches,* सुखेतरेषु *bei Freud und bei Leid,* बहुलेतरपक्षयोः *in der dunkelen und hellen Monatshälfte,* दक्षिणेतर *der linke.* — *d) gewöhnlich, alltäglich, gemein* Spr. 1093. Kâd. II,123,24. यथायमितरो जनः *wie dieser gewöhnliche Mensch,* so v. a. *wie Unsereins* MBh. 3,30,38. — 2) f. आ angeblich N. pr. der Mutter des Aitareja. — 3) इतरद् Adv. *dagegen* Spr. 2639 (Conj.).

इतरजन m. 1) *ein gewöhnliches Menschenkind* Spr. 7715. — 2) Pl. *andere, nicht zu nennende Wesen,* so v. a. *Dämonen* Maitr. S. 3,14,17. Gop. Br. 1,3,12.

इतरजातीय Adj. *von gemeiner Art* Burnouf, Intr. 504, N. 3.

इतरतस् Adv. 1) *anderswohin.* इतश्चेतरतश्च *hierhin und dorthin.* — 2) *anders als* (Abl.).

इतरत्र Adv. 1) in der Bed. des Loc. Sg., Du. oder Pl. von इतर 1) *a)* Çulbas. 1,54. fg. — 2) *anderswo.* — 3) *im entgegengesetzten Falle, sonst.*

इतरथा Adv. 1) *anders, auf andere Weise.* — 2) *im entgegengesetzten Falle, sonst* 225,1. 232,1. 29. 237,33. 239,19.

इतरपाणि m. *die linke Hand.*

*इतरय्, °यति *abspenstig machen, auf seine Seite ziehen.*

इतराङ्ग n. *ein Hülfsmittel zu etwas Anderm.*

इतरेतर Subst. nur in den obliquen Casus des Sg. im Gebrauch. *Einer den Andern* u. s. w. °रम्, *°राम् (wenn das Subject f. oder n. ist) und इतरेतर° Adv. *gegenseitig, im Verhältniss zu einander.* Am Anf. eines Comp. auch *dieser und jener.* °तस् Adv. *hierhin und dorthin* Spr. 3561, v. l.

इतरेतरप्रत्यय Adj. *gegenseitig bedingt.* Nom. abstr. °त्व n. Bâdar. 2,2,19.

इतरेतराश्रय Adj. *sich gegenseitig stützend.* m. *ein best. logischer Fehler.*

इतरेतरोपकृतिमत् Adj. *gegenseitig behülflich* Çiç. 9,33.

*इतरेद्युस् Adv. *am andern Tage.*

इतस् Adv. 1) in der Bed. des Abl. Sg., Du. und Pl. (89,20) von 1. अ. Auf den Sprechenden bezogen so v. a. *von mir.* इतो जनात् dass. — 2) in der Bed. des Loc. von 1. अ. Auf den Sprechenden bezogen so v. a. *auf —, gegen mich* (geschleudert). — 3) *von hier; aus dieser Welt* 59,5. 63,20. *von hier an* (in einem Buche). इत ऊर्ध्वम् dass. 221,7. 226,25. इतश्चेतश्च *von hier und von dort.* — 4) *hier; hienieden.* इतस् — इतस् *hier — dort.* इतस्ततः *hier und dort* 57,1. 142,26. 145,8. 9. — 5) *hierher.* इतस्ततः, इतश्चेतरतश्च und अत इतः *hierhin und dorthin, hin und her.* — 6) *von jetzt an* 110,25. इतोऽपरम्, इतः परम् und इतः प्रभृति *von nun an, künftighin.* इतः पूर्वम् *früher.* — 7) *daher, dadurch, in Folge dessen* 83,5.

इतासु Adj. *dessen Lebensgeister entflohen sind.*

1. इति Adv. *so,* auf Ausgesprochenes oder Gedachtes hinweisend und am Ende oder Anfange stehend. In gebundener Rede bleibt es nicht selten dem Hörer oder Leser überlassen, das Wort richtig zu verbinden. इति तथा करोति als scenische Bemerkung so v. a. *er thut wie gesagt.* Statt des einfachen इति findet man auch इतीति in Versen. इति fasst auch einzeln aufgezählte Dinge am Schluss zusammen. In diesem Falle kann च ganz fehlen (28,10. Çat. Br. 11,5,7,9. Gaut. 8,18. fgg. 9,44. Âpast. 2,11,7), oder nach jedem Gliede erscheinen (Gaut. 8,13), oder nur nach dem letzten (Chr. 51,11), oder auch hier und da (M. 5,51). In den Brâhmaṇa häufig als lautlicher Begleiter einer Gebärde. Beliebte Verbindungen: इतीव (95,

13. 170,28), इत्युत am Ende eines Verses (49,29. 55,15), ईत्येवे (Çat. Br. 2,6,1,5), इत्येवम् (77,20), mit einem nachfolgenden pleonastischen demonstrat. Pronomen (इतीयं वैदिकी श्रुतिः, इत्येषा सृष्टिरादितः), इति ह (242,6), इति ह स्म (31,15. 53,9), इति स्म ह (81,13), इति कृत्वा *so sagend* (56,13), *aus diesem Grunde, in Betracht dessen, dass,* किमिति = किम् *warum, weshalb,* aber auch = इति किम् (173,12).

2. इति f. 1) *das Gehen, Sichbewegen;* oxyt. VS., parox. TS. — 2) *das einer Sache* (Acc.) *Nachgehen* ṚV. 1,113,6 (oxyt.).

3. इति m. N. pr. eines Sohnes des Babhru VP.[2] 4,67. v. l. धृति.

*इतिक m. N. pr. eines Mannes.

*इतिकथ Adj. und *°था f. fehlerhaft für अति°.

इतिकरण m. *das Wort* इति ṚV. Prât.

इतिकर्तव्य n. und °ता f. *das «was zu thun», das zu Vollbringende, Obliegenheit.*

इतिकार m. = इतिकरण ṚV. Prât.

इतिकार्य n. (209,15), °कार्यता f., °कृत्य n. (M. 2, 237) und °कृत्यता f. = इतिकर्तव्य.

इतिथ Adj. (f. ई) *der und der.*

इतिनामन् Adj. *so heissend* Hariv. 1813.

इतिपर Adj. *worauf* इति *folgt* TS. Prât. °त्व n. Nom. abstr. Comm.

*इतिपाणिनि Adv. so v. a. Pâṇini *über Alles* P. 2,1,6, Sch.

इतिमात्रम् Adv. fehlerhaft für अतिमात्रम्.

इतिवत् Adv. *gerade so, auf eben diese Weise* 211,19.

इतिवृत्त n. *Begebenheit, Ereigniss, Geschichte* Vâmana 1,3,11. तुल्येतिवृत्त Adj. Davon Nom. abstr. °ता f. Comm. zu Daçar. 1,14.

*इतिश m. N. pr. eines Mannes.

*इतिहरि Adv. so v. a. Hari *über Alles* Vop. 6,61.

इतिहास m. *Sage, Legende.* इतिहासपुराण n. Sg. *Legende und* Purâṇa. Das m. Khând. Up. 7,1,4 ohne Zweifel fehlerhaft.

इतिहाससमुच्चय m. Titel eines Werkes.

इतीक m. Pl. N. pr. eines Volkes, v. l. für ईतिक.

इत्कट m. = इक्कट Káraka 1,4. Davon Adj. *°टिक gaṇa कुमुदादि 1. in der Kâç.

*इत्किला f. *ein best. Parfum.*

इत्थ n. = ἰχθύς, *die Fische im Thierkreise.*

इत्थंविध Adj. *so geartet, so beschaffen* Spr. 5778.

*इत्थंकारम् Adv. = इत्थम्.

इत्थन m. N. pr. v. l. für इत्वल VP.[2] 2,71.

*इत्थम् Adv. *so, auf diese Weise.*

इत्थंभाव m. *das der Art Sein.*

इत्थंभूत Adj. *so seiend, in diesem Zustande sich befindend, so beschaffen* Mâlav. 66,22.

इत्थशाल m. *der 5te astrol.* Joga, = اتّصال.

इत्था Adv. ursprünglich *so,* häufig aber durch ein den Begriff hervorhebendes oder verstärkendes Wort wiederzugeben, wie etwa *recht, eigentlich, wahrhaft, gar, gerade.* Geht gewöhnlich dem hervorgehobenen Worte voran.

इत्थात् Adv. = इत्थम्.

इत्थाधी Adj. *recht andächtig, innig verlangend.*

इत्य 1) *Adj. *adeundus* u. s. w. — 2) f. आ a) *Gang.* — b) **Sänfte, Palankin.*

इत्यक m. N. pr. eines Oberkämmerers und eines Vidjâdhara.

इत्यन्त Adj. *so endend* P. 1,2,1, Sch.

इत्यर्थ und °क (Comm. zu Mṛkkh. 165,25) Adj. *die ebengenannte Bedeutung habend.*

इत्यर्थम् Adv. *zu diesem Endzweck.*

इत्यहे Loc. *an dem und dem Tage* Çat. Br. 3,3, 4,17. 19. 9,5,1,8.

इत्यादि Adj. *so beginnend* 255,5. 258,15. n. *und so weiter* 262,1. °क dass. Comm. zu Njâjam. 9,4,4.

इत्यालिखित Adj. *so geritzt* Çat. Br. 10,2,1,8. 10.

इत्युक्त n. *Bericht, Erzählung* (buddh.).

इत्युन्मृश्य Adj. (f. आ) *so zu berühren* Çat. Br. 1,4,1,22.

इत्येतन्नामक Adj. *die eben genannten Namen habend* 268,2.

इत्येवमादि Adj. = इत्यादि 102,20. 106,4. 250,19.

इत्वन् Adj. *gehend,* in अग्रेत्वन् und प्रातरित्वन्.

इत्वर 1) Adj. (*f. ई) a) *gehend, sich bewegend.* — b) **auf Reisen befindlich.* — c) **grausam.* — d) **arm.* — e) *niedrig, verachtet.* Voc. f. इत्वरे (!) etwa *du Elende!* Pañkad. 12. — 2) *m. = इत्तर. — 3) f. ई *eine untreue Frau* Râǵat. 8,2672.

ईद् Indecl. hebt das vorangehende Wort hervor: *eben, gerade, selbst, sogar, nur.* Oft nur durch stärkere Betonnung wiederzugeben.

*इदंयु Adj. *dieses begehrend.*

इदंरूप Adj. *diese Gestalt habend.*

इदंविद् Adj. *dieses wissend* Ait. Âr. 469,14.

*इदंकाया f. *Hedysarum Alhagi.*

इदंवसु Adj. *an diesem und jenem reich.*

इदंतन Adj. *jetzig, jetzt lebend.*

इदंता f. *das Diessein, haecceitas.*

*इदंतृतीय Adj. *dieses zum dritten Male thuend* P. 6,2,162, Sch.

इदन्द्र m. zur Erklärung von इन्द्र erfunden.

*इदंद्वितीय Adj. *dieses zum zweiten Male thuend* P. 6,2,162, Sch.

इदम् Nom. Acc. Sg. n. 1) *dieses, es.* इदमस्मदीयं गृहम् *dies ist unser Haus* 290,27. *Dieses* sagen, *diese* Worte, so v. a. *Folgendes* s., *folgende* W.; dagegen auf etwas Vorangehendes hinweisend 231,12. 237,3. इदं विश्वम्, विश्वमिदम् (76,13), इदं सर्वम्, सकलमिदम् (105,3) und इदम् allein *dieses Alles, Alles um uns her.* तदिदम् *eben dieses* 51,15. 171,15. 177,2. *da ist es* 101,21. किमिदं कुरुषे *was thust du da?* 55,8. किमिदं ते चिकीर्षितम् 73,16. 127,32. यदिदं किं च (31,20. 33,15. 16) und यत्किंचेदम् (31,25) so v. a. *jeglich.* — 2) Adv. a) *hier.* इदम्—इदम् *hier—dort.* — b) *hierher.* — c) *jetzt.* — d) *hiermit, da* (in feierlicher Rede). — e) *gerade, recht, eben.* — f) *so, in dieser Weise* R. 2,53,31. Çâk. 66,16, v. l.

*इदंपर Adj. *dieses bezweckend.* Vgl. ऐदंपर्य.

*इदंप्रकारम् Adv. *auf diese Weise.*

1. *इदंप्रथम Adj. *hierdurch der erste* P. 6,2,162, Sch.

2. *इदंप्रथम Adj. 1) *dieses zum ersten Male thuend.* — 2) *diesen zum Ersten* (*Vorzüglichsten*) *habend.* Auch °क P. 6,2,162, Sch.

*इदंप्रधान Adj. = 2. इदंप्रथम 2) P. 6,2,162, Sch.

इदंमधु m. *ein best. Lied.*

इदम्मय Adj. *aus diesem bestehend.*

इदा Adv. *jetzt, in diesem Augenblick.* In Verbindung mit dem Gen. Sg. oder Pl. von अहन् *heut am Tage, heutigen Tages.* इदा श्वः *gestern erst, schon g.*

इदादिक Adj. *mit* इदा *beginnend.* वत्सर so v. a. इदावत्सर.

इदानि n. *ein Nu, als best. Zeitmaass* $^1/_{15}$ Etarhi.

इदानीतन Adj. *jetzig, jetzt lebend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

इदानीम् Adv. *jetzt, in diesem Augenblick, gerade.* Mit Gen. Sg. oder Pl. von अहन् wie इदा. Auch mit अद्य verbunden.

*इदाम्, °मति Denom. von इदम्.

इदावत्सर m. *eines der Jahre* (meist *das 5te*) *in einem 5jährigen Cyclus* Maitr. S. 4,9,18. Davon Adj. °रीण (f. आ TBr. 1,4,10,2) und °रीय.

इदासंवत्सर m. dass.

इडुवत्सर m. = इद्वत्सर.

इद्ध *n. 1) *Sonnenschein.* — 2) *Wunder.*

इद्धतेजस् m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 4,111.

इद्धदीधिति m. *Feuer* Spr. 4736.

*इद्धा Adv. gaṇa चादि und स्वरादि.

इद्धाग्नि Adj. *dessen Feuer brennt.*

इद्रात् Indecl. Lâṭj. 5,11,11. ईद्रात् Comm.

इद्वत्सर m. *das 4te, 5te* und auch *3te Jahr in einem 5jährigen Cyclus.*

1. इध्, इन्ध्, इन्द्धे *entzünden, entflammen.* इन्धान 1)

entzündend. — 2) entzündet. — इधानं angezündet, flammend. — Pass. इध्यते entzündet werden, flammen. इद्ध 1) entzündet, flammend (eig. und übertr.) 290,9. — 2) *rein, lauter. — Mit अनु entflammen. — Mit अभि mit Flammen umgeben, in Flammen setzen. — Mit आ 1) anzünden, entflammen. — 2) entflammt sein, flammen. — Mit परि ringsum entzünden Maitr. S. 4,2,2. — Mit प्र, प्रेद्ध entflammt. — Mit संप्र, संप्रेद्ध dass. — Mit प्रति in प्रतीन्धक. — Mit सम् 1) entzünden. Auch Act. ausnahmsweise = Pass. entflammt werden, flammen. समिद्ध entzündet, entflammt. °तम Superl. — 2) entzünden, so v.a. verstärken, steigern. — 3) sich entflammen, flammen. समिधानं flammend. — Mit अभिसम् entzünden Tâṇḍja-Br. 12,2,2. — Mit उपसम् dass. TBr. 2,1,4,8. — प्रतिसम् wieder entzünden.

2. इध् Adj. entzündend, in अग्नीध्.

इध्मं 1) m. *n. Brennholz, insbes. das zum heiligen Feuer verwendete. — 2) m. N. pr. eines Âṅgirasa Gop. Br. 2,1,2.

इध्मचिति f. Holzstoss Âçv. Gṛhj. 4,2,14.

इध्मजिह्व m. 1) Feuer Bhâg. P. 5,1,25. — 2) N. pr. eines Sohnes des Prijavrata ebend.

*इध्मप्रव्रश्चन m. Messer oder Axt zum Hauen von Brennholz.

इध्मभृति Adj. mit Herbeischaffung des Brennholzes beschäftigt.

इध्मवत् Adj. mit Brennholz versehen TBr. 2,1,3,8.

इध्मवाह् m. N. pr. eines Mannes.

इध्मसंनहन n. Strang aus Gräsern zum Binden des Brennholzes.

*इध्माबर्हिषी Nom. Du. n. Brennholz und Streu.

इन् s. इन्व्.

इनं 1) Adj. a) tüchtig, stark, kräftig. — b) reichlich. — 2) m. a) ein grosser Herr, Gebieter, Fürst. — b) die Sonne Spr. 7804. — c) N. pr. eines Âditja. — d) *der Planet Venus Gal. — e) *das Mondhaus Hasta.

इनत्, इनंतति zu erreichen suchen, zustreben; mit Acc. — Mit उद् aufstreben zu (Acc.), erstreben ṚV. 10,45,7. — Mit सम् erstreben.

*इनानी f. eine best. Pflanze Râǵan. 5,39.

इनोदय m. Sonnenaufgang Gaṇit. 1,20.

इन्थिहा f. = إنثها.

*इन्द्, इन्दति (परमैश्वर्ये).

*इन्दम्बर n. = इन्दीवर 1).

इन्दिन्दिर f. eine Art Biene Prasannar. 37,7.

इन्दिरा f. Bein. der Lakshmî.

*इन्दिरामन्दिर m. Bein. Vishṇu's.

*इन्दिरालय und *इन्दिवर n. = इन्दीवर 1).

इन्दीवर 1) m. n. eine blaue Lotusblüthe 167,29. °दल n. ein Blüthenblatt des blaublühenden Lotus. — 2) m. Biene. — 3) *f. a) आ Koloquinthengurke. — b) ई Asparagus racemosus Willd.

इन्दीवरप्रभा f. N. pr. einer Tochter Kaṇva's.

इन्दीवराक्ष m. N. pr. eines Mannes.

इन्दीवरिका f. ein Frauenname Prij. 13,3.

*इन्दीवरिणी f. blauer Lotus (die ganze Pflanze), eine Gruppe blauer Lotuse.

*इन्दीवार n. = इन्दीवर 1).

इन्दु m. 1) Tropfen, Soma-Tropfen. — 2) der Tropfen am Himmel, der Mond. — 3) Bez. der Zahl Eins. — 4) Kampher Bhâvapr. 3,95. 4,110. — 5) Funke TS. 5,7,8,1. — 6) Auge des Würfels AV. 7,109,6. — 7) Bez. des Anusvâra. — 8) Bez. Vâstoshpati's ṚV. 7,54,2. — 9) *Münze Gal.

*इन्दुक 1) m. Bauhinia tomentosa Râǵan. 9,39. — 2) n. die Knolle der Colocasia Nigh. Pr.

*इन्दुकमल n. die Blüthe der weissen Nymphaea Nigh. Pr.

इन्दुकर m. N. pr. eines Mannes.

इन्दुकलश m. desgl.

इन्दुकला f. 1) Mondsichel. — 2) *Cocculus cordifolius DC. — 3) *Sarcostemma viminale R. Br. — 4) *Ligusticum Ajowan Roxb.

इन्दुकलावतंस m. Bein. Çiva's Daçak. 15,16.

*इन्दुकलिका f. Pandanus odoratissimus.

इन्दुकान्त 1) m. der Mondstein (चन्द्रकान्त) Kâd. 9,4. — 2) *f. आ Nacht.

इन्दुकिरीट m. Bein. Çiva's Prasannar. 59,4.

इन्दुकेसरिन् m. N. pr. eines Fürsten.

इन्दुखण्डा f. eine Art Galläpfel Mat. med. 140 (vgl. 303). Râǵan. 6,158.

*इन्दुचन्दन n. weisser Sandel Nigh. Pr.

इन्दुज 1) m. der Planet Mercur. — 2) *f. आ Patron. des Flusses Revâ.

*इन्दुजनक m. das Meer.

इन्दुदिन n. ein lunarer Tag. Pl. die Zahl der lunaren Tage im Ahargaṇa Gaṇit. Bhagaṇ. 12.

इन्दुनन्दन m. der Planet Mercur J.R.A.S. 1870, S. 475.

इन्दुपुत्र m. der Planet Mercur.

*इन्दुपुष्पिका f. Methonica superba. इन्द्र° v. l.

इन्दुप्रभ m. N. pr. eines Mannes.

इन्दुप्रमति (°मदि) fehlerhaft für इन्द्रप्रमति.

*इन्दुफल m. Spondias mangifera Nigh. Pr.

इन्दुबिम्ब n. (adj. Comp. f. आ) Mondscheibe Spr. 7721. 7813.

इन्दुभवा f. N. pr. eines Flusses.

*इन्दुभृत् m. Bein. Çiva's.

इन्दुमणि m. der Mondstein (चन्द्रकान्त).

इन्दुमत् 1) Adj. Beiw. Agni's; vgl. VS. 26,13. — 2) °मती f. a) *Vollmondstag. — b) N. pr. α) verschiedener Frauen. — β) eines Flusses. — c) Titel eines Commentars.

इन्दुमित्र m. N. pr. eines Grammatikers.

इन्दुमुख Adj. (f. ई) mondantlitzig Hâsj. 1.

इन्दुमौलि m. Bein. Çiva's Bâlar. 76,15.

इन्दुयशस् f. N. pr. einer Prinzessin.

*इन्दुरत्न n. Perle.

इन्दुराज् m. fehlerhaft für उडुराज्.

इन्दुराज m. ein Mannsname.

*इन्दुराजी f. Vernonia anthelminthica Nigh. Pr.

इन्दुलेखा f. 1) *dass. Râǵan. 4,63. — 2) N. pr. einer Fürstin.

*इन्दुलोहक n. Silber Râǵan. 13,14.

इन्दुवदन 1) Adj. (f. आ) mondantlitzig Mâlav. 17. — 2) f. आ ein best. Metrum Ind. St. 8,389.

*इन्दुवल्ली f. Sarcostemma viminale R. Br.

इन्दुवार m. astrol. = إدبار.

इन्दुव्रत n. eine best. Kasteiung, = चान्द्रायण MBh. 13,26,39.

*इन्दुशकला f. = इन्दुराजी Nigh. Pr.

*इन्दुशफरी f. Bauhinia tomentosa Râǵan. 9,39.

इन्दुशेखर m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Kiṁnara.

इन्दुसुत m. der Planet Mercur Sârâv. bei Utpala zu Varâh. Bṛh. 4,14.

इन्दुसूनु m. dass. J.R.A.S. 1870, S. 477.

*इन्दूर m. Ratze, Maus.

इन्द्र (im ṚV. auch dreisilbig) 1) m. a) N. pr. des nationalen Gottes der arisch-indischen Stämme, der mit seinem Donnerkeil im Gewitter die dämonischen Gewalten bekämpft. Er ist das Haupt der Götterwelt und Hüter des Ostens. इन्द्रतम Indra in höchster Potenz. — b) am Ende eines Comp. der Erste in seiner Art, Fürst, Oberster (von Belebtem und Unbelebtem). — c) das auf dem Stern des rechten Auges sich spiegelnde Bildchen. — d) Bez. der Zahl vierzehn (14 Manvantara und 14 Indra). — e) der Stern γ Pegasi. — f) ein best. astrol. Joga. — g) *Seele. — h) *Nacht. — i) *ein best. vegetabilisches Gift. Auch *f. — k) N. pr. α) eines Âditja. — β) eines Grammatikers. — γ) eines Arztes. — δ) *eines Upadvîpa. — 2) *f. आ a) Indra's Gattin. — b) Koloquinthengurke Nigh. Pr. — 3) f. ई N. pr. eines Wesens im Gefolge der Devî.

इन्द्रऋषभ Adj. Indra zum Befruchter habend.

*इन्द्रक n. Audienzsaal.

इन्द्रकर्मन् Adj. Indra's Thaten verrichtend.

इन्द्रकवि m. N. pr. eines *Dichters*.

इन्द्रकार्मुक n. *Regenbogen*.

इन्द्रकील m. 1) *Thür—, Thorriegel, vorgeschobene Stange* AV. Pariç. 58,4,1. Suçr. 2,144,3. — 2) N. pr. eines Berges.

इन्द्रकुत्ति m. Du. Bez. *der beiden* Soma-*Opfer* Viçvaǵit *und* Abhiǵit Tâṇḍja-Br. 25,11,1. 4. 12,1. 6.

*इन्द्रकुञ्जर m. Indra's *Elephant*.

इन्द्रकूट m. N. pr. eines Berges.

इन्द्रकृष्ट Adj. *von* Indra *gepflügt, wild wachsend*.

इन्द्रकेतु m. 1) Indra's *Fahne*. — 2) N. pr. eines Mannes Lalit. 202,4.

*इन्द्रकोश und °क m. *ein flaches Dach, Plattform*.

इन्द्रक्रोश m. N. pr. einer Oertlichkeit.

इन्द्रगिरि m. N. pr. eines *Berges*.

इन्द्रगुप्त 1) Adj. *von* Indra *behütet*. — 2) m. N. pr. eines Brahmanen.

इन्द्रगुरु m. Indra's *Lehrer*, Bein. Kaçjapa's.

इन्द्रगृह n. *ein dem* Indra *geweihtes Haus*, d. i. Indra's *Versteck* Tâṇḍja-Br. 15,11,9.

1. इन्द्रगोप oder °पा Adj. Indra *zum Hüter habend*.

2. इन्द्रगोप und °गोपक m. *Coccinelle*.

इन्द्रघोष m. *eine best. Gottheit*. Pl. Maitr. S. 1,2,8.

*इन्द्रचन्दन n. = हरिचन्दन Râǵan. 12,25.

इन्द्रचाप m. n. *Regenbogen*.

*इन्द्रचिर्भिटा f. *Koloquinthengurke* Râǵan. 3,57.

इन्द्रच्छन्द m. *ein aus 1008 Schnüren bestehender Perlenschmuck* Pañkad. 30.

*इन्द्रज m. Patron. des Affen Vâlin Gal.

इन्द्रजटाकलापिन् Adj. Ind. St. 2,28.

*इन्द्रजतु n. *Erdpech* Nigh. Pr.

*इन्द्रजनन n. Indra's *Geburt*. Davon Adj. *°नीय *darüber handelnd*.

इन्द्रजा Adj. *von* Indra *stammend*.

इन्द्रजानु m. N. pr. eines Affen.

इन्द्रजाल n. 1) Indra's *Netz*. — 2) *eine best. mythische Waffe* Arǵuna's. — 3) *Blendwerk, Zauber* 288,2. 322,17. 326,21. °ज्ञ m. *Zauberer, Gaukler*. °विद्या f. *Zauberkunde*. — 4) Titel eines Werkes über *Zauberei*.

इन्द्रजालपुरुष m. *eine menschliche Truggestalt* Daçak. 38,18.

*इन्द्रजालि m. N. pr. eines Mannes gaṇa कुर्वादि in der Kâç. इन्द्रलाजी v. l.

इन्द्रजालिक m. *Zauberer, Gaukler*.

इन्द्रजालिन् m. 1) dass. — 2) N. pr. eines Bodhisattva Lalit. 364,14.

इन्द्रजित् m. Indra's *Besieger*, N. pr. 1) eines Sohnes des Râvaṇa Ragh. 13,73. — 2) eines Dânava. — 3) des Vaters von Râvaṇa und Fürsten von Kâçmîra. — 4) eines Prinzen im 17ten Jahrh., des Patrons von Keçavadâsa.

*इन्द्रजिद्विजयिन् m. Besieger Indraǵit's, Bein. Lakshmaṇa's.

इन्द्रजूत Adj. *von* Indra *gefördert, —verschafft*.

इन्द्रज्येष्ठ Adj. Indra *an der Spitze habend, von ihm angeführt*.

इन्द्रतनू f. Bez. *best. Backsteine*.

इन्द्रतरु m. *Terminalia Arjuna* Nigh. Pr.

इन्द्रता f. Indra's *Macht und Würde*.

इन्द्रतापन m. N. pr. eines Dânava.

इन्द्रतुरीय n. *eine best. liturgische Handlung*.

*इन्द्रतूल n. *in der Luft umherfliegende Baumwollenflocken*.

इन्द्रतेजस् n. Indra's *Donnerkeil*.

इन्द्रतोया f. N. pr. eines Flusses MBh. 13,25,11.

इन्द्रत्व n. 1) Indra's *Macht und Würde*. — 2) *Oberherrschaft*.

इन्द्रत्वोत Adj. *von dir, o* Indra, *begünstigt*.

इन्द्रदत्त m. N. pr. eines Brahmanen.

इन्द्रदत्तस्मृति f. Titel eines Werkes.

इन्द्रदमन m. N. pr. eines Asura (buddh.).

इन्द्रदारु n. *Pinus Deodora* Bhâvapr. 1,185.

इन्द्रदिन्नसूरि m. N. pr. eines der Daçapûrvin bei den Ǵaina.

इन्द्रदेवी f. N. pr. der Gattin Meghavâhana's. °भवन n. Name eines von ihr erbauten Vihâra.

*इन्द्रद्युति *Sandel* Nigh. Pr.

इन्द्रद्युम्न N. pr. 1) m. verschiedener Männer. — 2) n. eines Sees. Auch °सरस् n.

*इन्द्रद्रु m. 1) *Terminalia Arjuna W. u. A.* — 2) *Wrightia antidysenterica R. Br.* — 3) *Pinus Deodora Roxb.* Nigh. Pr.

*इन्द्रद्रुम m. = इन्द्रद्रु 1).

इन्द्रद्विष्ट Adj. Indra *verhasst, — unangenehm*.

इन्द्रद्वीप m. N. pr. eines der 9 Dvîpa VP. 2,3,6.

इन्द्रधनुस् n. *Regenbogen*.

इन्द्रध्रुव m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

इन्द्रध्वज m. 1) Indra's *Banner*. — 2) N. pr. *a)* eines Buddha. — *b)* *eines Schlangendämons.

इन्द्रनक्षत्र n. Indra's *Mondhaus*, d. i. Phalguni.

इन्द्रनील und *°क m. *Sapphir* oder *Smaragd*.

इन्द्रनीलमय Adj. *aus Smaragden bestehend*.

इन्द्रपत्नी f. Indra's *Gattin*.

इन्द्रपद s. Ind. St. 15.

इन्द्रपर्णी f. *eine best. Pflanze*.

इन्द्रपीतम Adj. *von* Indra *am liebsten getrunken*.

इन्द्रपान Adj. *dem* Indra *zum Trunke dienend*.

इन्द्रपाल m. N. pr. eines Fürsten.

इन्द्रपालित m. 1) N. pr. eines Fürsten. — 2) ein Vaiçja-Name.

इन्द्रपीत Adj. *von* Indra *getrunken*.

इन्द्रपुत्रा f. Indra's *Mutter* AV.

इन्द्रपुष्प m. (Bhâvapr. 1,142), *°पुष्पा, *°पुष्पिका (इन्दु° v. l. Râǵan. 4,130) und °पुष्पी f. *Methonica superba Lam.*

इन्द्रप्रमति m. N. pr. eines Ṛshi VP. 3,4,19.

इन्द्रप्रमद m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रप्रसूत Adj. *von* Indra *angeregt*.

इन्द्रप्रस्थ n. N. pr. der Residenz der Jâdava.

*इन्द्रप्रहरण n. Indra's *Donnerkeil*.

*इन्द्रफल n. = इन्द्रयव.

इन्द्रबाहु m. Du. Indra's *zwei Arme*. Nach einem Comm. *Sonne und Mond*.

इन्द्रबीज n. = इन्द्रयव.

इन्द्रब्राह्मण m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

*इन्द्रभगिनी f. Indra's *Schwester*, Bein. der Pârvatî.

इन्द्रभाजन n. Indra's *Stellvertreter* Çat. Br. 3, 4,2,15.

इन्द्रभू m. N. pr. eines Lehrers.

*इन्द्रभूति m. N. pr. eines Gaṇâdhipa bei den Ǵaina.

*इन्द्रभेषज n. *getrockneter Ingwer*.

इन्द्रमद m. *eine best. Krankheit der Blutegel* 218, 7. *der Fische* Gal..

इन्द्रमन्त्रिन् m. Bṛhaspati, *der Planet Jupiter* Utpala zu Varâh. Bṛh. 2,8.

इन्द्रमन्दिर m. Indra's *Behausung*, Svarga Daçak. 44,13.

1. इन्द्रमह (इन्द्र + मह) m. *ein Fest zu Ehren* Indra's.

2. इन्द्रमह (इन्द्रमहम् AV. 3,15,1) n. *eine best. Weihe*.

*इन्द्रमहकर्मन् und *°महकामुक m. *Hund*.

इन्द्रमहोत्सव m. *ein grosses Fest zu Ehren* Indra's.

इन्द्रमातृ f. Indra's *Mutter* Ind. St. 1,114. Auch Pl.

इन्द्रमादन (sechssilbig) Adj. Indra *ergötzend*.

इन्द्रमार्ग m. N. pr. eines Tîrtha.

इन्द्रमार्गा f. N. pr. eines Flusses.

इन्द्रमेदिन् Adj. Indra *zum Genossen habend*.

इन्द्रयु, °यते *nach* Indra *verlangen* ṚV.

इन्द्रयज्ञ m. *eine Feier zu Ehren* Indra's Pâr. Gṛhj. 2,15,1.

इन्द्रयव m. *der haferähnliche Same der Wrightia antidysenterica*.

इन्द्रयष्टि m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

इन्द्रयाग m. = इन्द्रयज्ञ.

इन्द्रयु Adj. *nach* Indra *verlangend*.

इन्द्रयोग m. Indra's *verbindende Kraft*.

इन्द्रराज m. N. pr. eines Fürsten B. A. J. 1,217. 2,375. Ind. Antiq. 3,149.

इन्द्रराजन् Adj. **Indra** *zum Fürsten habend* TBr. 1,5,6,4.

इन्द्रराशि m. **Indra's** *Haufe* (von Fruchtkörnern) AV. Paipp. 12,1,2.

*इन्द्रलाजी f. ein Frauenname. इन्द्रलालि v. l.

इन्द्रलुप्त m. n. und *°क n. *krankhaftes Ausfallen der Haare.*

इन्द्रलोक m. **Indra's** *Welt.* इन्द्रलोकाभिगमन (ed. Bomb.) oder इन्द्रलोकागमन n. Titel eines Abschnittes im MBh.

इन्द्रवंश m. **Indra's** *Geschlecht.*

इन्द्रवंशा f. *ein best. Metrum.*

इन्द्रवज्र n. 1) **Indra's** *Donnerkeil.* — 2) Name eines **Sâman.**

इन्द्रवज्रा f. *ein best. Metrum.*

इन्द्रवन n. N. pr. einer Oertlichkeit.

इन्द्रवत् Adj. *von* **Indra** *begleitet, in seiner Gemeinschaft befindlich.*

*इन्द्रवर्मन् m. ein Kriegername.

*इन्द्रवल्लरी und °वल्ली f. *Koloquinthengurke.*

इन्द्रवस्ति m. *Wade.*

इन्द्रवह् (stark °वाह्) Adj. **Indra** *fahrend.*

इन्द्रवाटतीर्थ n. N. pr. eines **Tîrtha.**

इन्द्रवाततम (siebensilbig) Adj. *von* **Indra** *sehr begehrt.*

इन्द्रवायु m. Du. **Indra** *und* **Vâju.**

इन्द्रवारुण 1) n. *Koloquinthengurke* (die Frucht) Spr. 5943. — 2) f. ई *Koloquinthengurke* (die Pflanze).

*इन्द्रवारुणिका f. *Koloquinthengurke.*

इन्द्रवाह m. N. pr. = पुरंजय Bhâg. P. 9,6,12.

इन्द्रवाहन n. **Indra's** *Vehikel* Vâmana 5,2,92.

इन्द्रवृक्ष m. = इन्द्रद्रु Nigh. Pr. Davon *°क्षीय Adj.

इन्द्रवृद्धा f. *eine best. Art von Abscess.*

*इन्द्रवृद्धिक m. *eine best. Pferdeart.*

इन्द्रवैडूर्य n. *ein best. Edelstein.* °वैदूर्य geschr.

*इन्द्रवैरिन् m. **Indra's** *Feind, ein* **Daitja** Gal.

इन्द्रव्रत n. **Indra's** *Verfahren.*

1. इन्द्रशत्रु m. 1) **Indra's** *Ueberwinder.* — 2) **Indra's** *Feind,* Bez. **Prahlâda's.**

2. इन्द्रशत्रु Adj. **Indra** *zum Ueberwinder habend.*

*इन्द्रशर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रशलभ m. N. pr. eines Mannes.

*इन्द्रशिर N. pr. einer Oertlichkeit.

इन्द्रशैल m. N. pr. eines *Berges.*

इन्द्रश्रेष्ठ Adj. = इन्द्रज्येष्ठ.

इन्द्रसख Adj. **Indra** *zum Gefährten habend* Suparn. 19,5.

इन्द्रसखि Adj. (Nom. °खा) dass.

इन्द्रसंजय n. Name eines **Sâman.** इन्द्रस्य सं° Ârsh. Br.

इन्द्रसंधा f. *Vertrag mit* **Indra.**

इन्द्रसव m. *ein best. Form des* **Soma**-*Opfers* Kâth. 37,8.

इन्द्रसामन् n. Name eines **Sâman.**

इन्द्रसारथि Adj. **Indra** *zum Wagengenossen habend.*

इन्द्रसावर्णि m. Name **Indra's** im 14ten **Manvantara** Bhâg. P. 8,13,34.

इन्द्रसाह्व m. = इन्द्रयव Karaka 6,15.

इन्द्रसिंह m. N. pr. eines Dichters.

*इन्द्रसुत m. 1) Patron. **Arǵuna's, Gajanta's** und des Affen **Vâlin.** — 2) *Terminalia Arjuna W. u. A.*

इन्द्रसुपर्ण m. Du. **Indra** *und* **Suparṇa** Suparn.

*इन्द्रसुरस m. *Vitex Negundo.*

इन्द्रसुरा f. *eine bittere Koloquinthe* Nigh. Pr.

*इन्द्रसुरिस m. = इन्द्रसुरस.

इन्द्रसेन m. N. pr. 1) verschiedener Männer. — 2) *eines Schlangendämons. — 3) eines Berges Bhâg. P. 5,20,4.

इन्द्रसेना f. 1) **Indra's** *Wurfgeschoss.* — 2) N. pr. *a*) einer Göttin. — *b*) verschiedener Frauen.

इन्द्रस्तुत् und °स्तोम m. Name eines **Ekâha.**

इन्द्रस्थान n. *die Stelle, an der* **Indra's** *Banner steht,* Varâh. Jogaj. 7,15.

इन्द्रस्वत् Adj. *dem* **Indra** *ähnlich.*

इन्द्रहव m. *Anrufung* **Indra's.**

*इन्द्रहस्त m. *eine best. Arzenei* (buddh.).

*इन्द्रहू m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रहूति f. *Anrufung* **Indra's** ṚV. 6,38,1.

इन्द्राकुत्स m. Du. **Indra** *und* **Kutsa** ṚV. 5,31,9.

इन्द्राक्ष m. *eine best. Heilpflanze,* = ऋषभक Bhâvapr. 1,170. Madanav. 8,48.

इन्द्राग्नि (auch viersilbig) m. Du. **Indra** *und* **Agni.** इन्द्राग्न्योरयनम् Tâṇḍja-Br. 25,11,1.4. °ग्न्योः कुलायः 19,15,1. स्तोमः 17,1.

*इन्द्राग्निदेवता f. *das Mondhaus* **Viçâkhâ.**

इन्द्राग्निदेव Adj. **Indra** *und* **Agni** *zur Gottheit habend.* युग n. *das 10te Lustrum im 60jährigen Jupitercyclus.*

इन्द्राग्निदैवत und *°दैवत्य (Gal.) n. *das Mondhaus* **Viçâkhâ.**

*इन्द्राग्निधूम m. *Schnee.*

*इन्द्राङ्क m. *eine Art Krabbe* Gal.

*इन्द्राणिका f. = इन्द्रसुरस.

इन्द्राणी f. 1) **Indra's** *Gattin.* — 2) *das auf dem Stern des linken Auges sich spiegelnde Bildchen* Çat. Br. 10,5,2,9. — 3) **quidam coeundi modus.* — 4) **Vitex Negundo* Râǵan. 4,155. — 5) **Kardamomen.* — 6) **eine bittere Koloquinthe* Nigh. Pr.

इन्द्राणीकर्मन् n. *eine best. Ceremonie* Ind. St. 5,293.

इन्द्राणीतन्त्र n. Titel eines **Tantra.**

इन्द्राणीशाक n. *eine best. Gemüsepflanze* Karaka 6,20.

इन्द्राणीसामन् n. Name eines **Sâman** Ârsh. Br.

इन्द्रादित्य m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 3,206.

*इन्द्रादृश gaṇa तात्वादि.

इन्द्रानुज m. **Indra's** *jüngerer Bruder,* Bein. **Vishṇu's** oder **Kṛshṇa's.**

इन्द्रापर्वत m. Du. **Indra** *und* **Parvata** ṚV.

इन्द्रापूषन् und इन्द्रापूषन् m. Du. **Indra** *und* **Pûshan.**

इन्द्राबृहस्पति m. Du. **Indra** *und* **Bṛhaspati.**

इन्द्राब्रह्मणस्पति m. Du. **Indra** *und* **Brahmaṇaspati** ṚV.

इन्द्राभ m. 1) *ein best. zu den Hühnerarten gezählter Vogel.* — 2) N. pr. eines Sohnes des **Dhṛtarâshṭra** MBh. 1,94,59.

इन्द्रामरुत् m. Pl. **Indra** *und die* **Marut** ṚV.

इन्द्रायतन Adj. *auf* **Indra** *beruhend* Çat. Br. 12, 8,2,24. 3,25.

1. इन्द्रायुध n. 1) *Regenbogen.* — 2) **Diamant* Râǵan. 13,176.

2. इन्द्रायुध 1) m. *ein Pferd mit schwarzen Flecken an den Augen.* — 2) f. आ *eine Blutegelart.*

इन्द्रायुधमय Adj. *ganz aus Regenbogen bestehend* Kâd. 94,8.

*इन्द्रायुधशिखिन् m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

*इन्द्रारि m. **Indra's** *Feind, ein* **Asura.**

*इन्द्रालिश gaṇa तात्वादि.

इन्द्रावत् Adj. = इन्द्रवत्.

इन्द्रावरज m. = इन्द्रानुज VP.² 4,318.

इन्द्रावरुण m. Du. **Indra** *und* **Varuṇa.**

*इन्द्रावसान gaṇa उत्सादि.

इन्द्राविष्णु m. Du. **Indra** *und* **Vishṇu.**

*इन्द्राशन m. 1) *Hanf.* — 2) *Abrus precatorius.*

इन्द्रासन n. 1) **Indra's** *Thron.* — 2) *ein Fuss von fünf Moren.*

इन्द्रासोम m. Du. **Indra** *und* **Soma.**

इन्द्रासोमीय Adj. **Indra** *und* **Soma** *geweiht.*

इन्द्राह्व m. = इन्द्रयव Suçr. 2,224,4.

इन्द्रिय 1) Adj. *dem* **Indra** *gehörig, — angemessen, — ähnlich, — lieb.* — 2) m. *ein Genosse* **Indra's.** — 3) n. *a*) *ein ausserordentliches Vermögen wie das* **Indra's,** *potentia, Uebergewalt.* — *b*) Sg. und Pl. *Aeusserung des Vermögens, Kraftthat, gewaltige Erscheinung.* — *c*) Sg. und Pl. *körperliches Vermögen, Sinnesvermögen, sinnliche Kraft.* Häufig in

Verbindung mit वीर्य. — *d) Sinn, Organ* (sowohl *ein aufnehmendes*, बुद्धीन्द्रिय, als auch *ein verrichtendes*, कर्मेन्द्रिय). Nicht selten wird auch मनस् hinzugezählt. — *e)* Bez. *der Zahl fünf.* — *f) männlicher Same* MBH. 12,228,45. — *g)* *= धन. — *h)* *= प्रमाण KULL. zu M. 9,18. — *i)* इन्द्रस्येन्द्रियम् Name eines Sâman.

इन्द्रियंकाम Adj. *nach Vermögen —, nach Kraft verlangend* ÂPAST.

इन्द्रियकृत Adj. *mit den Sinnesorganen gethan, — verübt* Ind. St. 9,26.

इन्द्रियग्राम m. *die Gesammtheit der Sinne* 287,33.

इन्द्रियघात m. *Schwäche der Sinnesorgane* SÂÑKHJAK. 7.

इन्द्रियत्व n. *das ein Sinnesorgan Sein* KAP. 5,69.

इन्द्रियनिग्रह m. *Zügelung der Sinne.*

इन्द्रियप्रसङ्ग m. *das den Sinnen Fröhnen.*

इन्द्रियबोधन und °बोधिन् Adj. *die Sinne weckend, — schärfend.*

इन्द्रियमोचन n. *freiwilliger Nichtgebrauch der Sinne* GOBH. 3,1,26.

इन्द्रियवत् Adj. 1) *vermögend, kräftig.* इन्द्रियंवत्तम Superl. — 2) *Sinnesorgane habend.*

इन्द्रियविषय m. *ein Object der Sinne* Cit. im Comm. zu TS. PRÂT. 21,15.

इन्द्रियवृत्ति f. *Sinnesthätigkeit* KAP. 2,32.

इन्द्रियशक्ति f. *Kraft der Sinne* 183,14. KAP. 5,113.

इन्द्रियसंयमं m. *Zügelung der Sinne.*

*इन्द्रियस्वाप m. *Weltende.*

इन्द्रियहन् m. Bez. *eines* Agni *im Wasser* MÂNTRABR. 1,7,1.

*इन्द्रियायतन n. *der Sitz der Sinne, Körper.*

इन्द्रियात्मन् Adj. *eines Wesens mit den Sinnen* VP. 5,18,50.

इन्द्रियार्थ m. Sg. (selten) und Pl. *ein Object der Sinne, Alles was die Sinne anregt.* °वाद m. Titel eines Werkes.

इन्द्रियावत् und इन्द्रियाविन् Adj. *vermögend, kräftig.*

इन्द्रियासङ्ग m. *das den Sinnen Nichtfröhnen*, Pl. M. 6,75.

इन्द्रियैष्या f. *eine einjährige Kuh mit röthlichbraunen Augen* TÂNDJA-BR. 21,1,5.6.

*इन्द्रीय् Denom. von इन्द्र. Davon Desid. *इन्दिद्रीयिषति.

*इन्द्रेड्य m. Bein. Brhaspati's.

इन्द्रेपात Adj. (f. आ) in Verbindung mit इषीका *ein von selbst gekrümmtes Rohr* TÂNDJA-BR. 15,5,20. LÂTJ. 4,1,7.

इन्द्रेश्वर und °तीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

इन्द्रेश्वरलिङ्ग n. Name eines Liñga.

इन्द्रेषित Adj. *von* Indra *ausgesandt, — angetrieben.*

इन्द्रोत m. N. pr. eines Mannes.

इन्द्रोत्सव m. *ein Fest zu Ehren* Indra's.

इन्ध् s. इध्.

इन्ध 1) Adj. *entflammend.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes.

इन्धन n. 1) *das Anzünden, Entflammen*, in अग्नीन्धन. — 2) *Brennstoff, Brennholz.*

इन्धनवत् Adj. *mit Brennholz versehen.*

इन्धनी Adv. mit कर् *zum Brennstoff machen* KÂD. 156,16.

इन्धन्वन् Adj. *flammend.*

इन्धुक m. N. pr. eines Mannes.

इन्व्, इन्, इन्वति, इनोति (इनीमसि v. l. für मिनीमसि) 1) *in Schwung —, in Bewegung setzen.* — 2) *von sich geben, ausgehen lassen.* — 3) *senden, zutheilen.* — 4) *fördern, begünstigen.* — 5) *eindringen, vordringen.* — 6) *fortdrängen, verscheuchen.* — 7) *bewältigen, bezwingen.* — 7) *= गतिकर्मन् und व्याप्तिकर्मन्. — Mit अव *herabsenden* RV. 7,64,2. — Mit आ *herbeisenden.* — Mit उप, उपेनित *eingezwängt, eingefügt.* — Mit प्र *emportreiben.* — Mit प्रति *Nachdruck geben.* — Mit वि 1) *wegdrängen, verscheuchen.* — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *zukommen lassen.* — Mit सम् 1) *zusenden, zutheilen.* — 2) *zusammenfügen, wieder herstellen* RV. 1,119,7.

इन्व Adj. in विश्वमिन्व.

इन्वक 1) n. Name eines Sâman. — 2) f. आ Pl. *das Mondhaus* Mrgaçîrsha.

इन्वगा f. = इन्वका MAITR. S. 2,13,20.

इभ 1) m. oder n. *Gesinde, Dienerschaft, Hausgenossenschaft, Familie.* RV. 9,57,3 इभे zu vermuthen. — 2) m. *a) Elephant* RAGH. 4,47.59. °कुम्भ m. Ind. St. 14,373. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b)* Bez. *der Zahl acht* GANIT. 2,5. — *c) *Mesua Roxburghii* NIGH. PR. — 3) *f. ई *Elephantenweibchen.*

*इभकणा f. *Scindapsus officinalis* Sch.

इभकेसर m. *Mesua Roxburghii Wight.*

*इभगन्धा f. *eine best. giftige Frucht.*

*इभदन्ता f. *Tiaridium indicum.*

*इभनिमीलिका f. *das Thun, als wenn man Etwas nicht sähe.*

इभप und *इभपालक m. *Elephantenwächter.*

*इभमाचल m. *Löwe.*

*इभमूलक m. *ein best. Gras* NIGH. PR.

*इभाख्य m. = इभकेसर.

*इभारि m. *Löwe.*

*इभावत् m. N. pr. eines Mannes.

इभ्य 1) Adj. *a) zum Gesinde gehörig, ein Höriger.* — *b) reich, ein reicher Mann* Spr. 7649. PAÑKÂD. — 2) *f. इभ्या *a) Elephantenweibchen.* — *b) Boswellia serrata Stackh.*

*इभ्यका und *इभ्यिका Adj. Demin. f.

इभ्यतिल्विल Adj. *reich an Hörigen.*

इमं Pron. *dieser, — hier.* Davon इमम्, इमाम्, इमस्य; इमौ oder इमा, इमे (f. n.); इमे, इमास् (Nom. Acc.), इमान्, इमा und इमानि. In der klass. Spr. nur Acc. Sg. und Nom. Acc. Sg. Du. und Pl. इमे स्मः *da sind wir.* याः — इमास्ताः R. 5,13,31. इमेम् (!) MBH. 1,129, 23. KARAKA 607,5.

*इमक Demin. von इम in allen Casus mit Ausnahme des Nom. Sg.

इमथा Adv. *auf diese Art.*

इम्मादिभारत्याचार्य und इम्मादिसच्चिदानन्दभारत्याचार्य m. N. pr. zweier *Lehrer.*

इयत्, इयत्ति, Partic. auch Med. 1) *Etwas* (Acc.) *erflehen, ersehnen, Jmd* (Acc.) *um Etwas* (Acc.) *bitten, nach Jmd* (Gen. Acc.) oder *nach Etwas* (Acc.) *sich sehnen, verlangen.* — 2) *= गतिकर्मन्. — Mit अभि *hinstreben —, verlangen nach* (Acc.). — Mit प्र dass.

इयत्नु Adj. *verlangend.*

इयच्चिरम् Adv. *so lange* KATHÂS. 6,144. *bislang, bisher, bis jetzt* 13,187. 25,255. Chr. 136,24.

इयत्तक Adj. (f. °त्तिका) *so klein, — winzig.*

इयत्ता f. *Quantität, Anzahl, Maass, Entfernung.* घवत्ताम् so v. a. *Inbegriff, Summe* KÂD. 145,23.

इयध्यै Dat. Inf. *zu kommen* RV. 6,20,8.

इयत् Adj. *tantus, so gross, — viel, nur so gross, — viel, so klein, — unbedeutend* 136,4. 166,16. 248, 18. Spr. 7751. 7856.

इयम् Nom. Sg. f. *diese, — hier.* संध्या प्रवर्तते चेयम् *da* (hinweisend) 70,8. पेयम् 28,19. 244,3. सेयम् 248,10. 250,8. इयं सा 248,12. Ohne Beisatz so v. a. *diese Erde.*

इयर्ति s. अर्.

इयसा f. *das Einschrumpfen.*

इयसित 1) Adj. *eingeschrumpft* — 2) n. = इयसा.

इयस्, °स्यते *einschrumpfen* ÇAT. BR.

इयेष 3. Sg. Perf. von 3. इष्.

*इर्, इरति *sich bewegen.*

इरज्य्, °ज्यति, °ज्यते 1) *anordnen, befehlen.* — 2) *lenken, leiten.* — 3) *verfügen —, gebieten über* (Gen.). — 4) इरज्यन् durch दीप्यमान *flammend* erklärt ÇAT. BR. 7,3,1,32. — 5) *= परिचरणकर्मन्. — 6) *ईर्ष्यायाम्. — Mit प्र *zurichten.*

इरज्यु Adj. *mit Zurüsten beschäftigt.*

*इरणा n. *salzhaltiges Land.*

इध्, °धते, *इध्यति *zu gewinnen suchen.*

(इँध्यै) इँधिर् Dat. Inf. *zu gewinnen.*

इरंमँदु Adj. = इरंमद् 1) Maitr. S. 1,5,3.

इरंमदँ 1) Adj. *im Trank schwelgend*, Beiw. Agni's. — 2) m. *Wetterleuchten* Kâd. 78,11.

इरस्य, °स्यँति *missgönnen, Jmd* (Dat.) *neiden.* — Mit अभि *Jmd übelwollen.*

इरस्याँ f. *Uebelwollen.*

इँरा f. 1) *Trunk, Labetrunk.* — 2) *Erquickung, Genuss, Wohlbehagen.* Auch इँरा. — 3) **Speise.* — 4) **Wasser.* — 5) *ein berauschendes Getränk* Bhâvapr. 4,37. — 6) **die Erde.* — 7) **Rede, die Göttin der Rede.* — 8) N. pr. einer Apsaras und einer Tochter Daksha's und Gattin Kaçjapa's VP. 1,15,25.

इँराक्षीर् Adj. (f. आ) *deren Milch Sättigung (Befriedigung) ist.*

*इराचर n. *Hagel.*

*इराज m. Bein. Kâma's ÇKDr. nach Halâj., wo aber 1,34 इरजः, d. i. इ und अज gelesen wird.

इरांद् n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

इरामय Adj. *aus Saft bestehend* Ait. Âr. 160,2 v. u.

इरामा f. N. pr. eines Flusses MBh. 3,188,104.

इरामुख n. N. pr. der Stadt der Asura unter dem Meru.

*इराम्बर (!) n. = इराचर.

इरावत m. N. pr. eines Schlangendämons.

इँरावत् 1) Adj. a) *mit Labetrunk —, mit Labung versehen.* — b) *Labung gewährend, erquickend* Kauç. 20. — 2) m. a) **Meer.* — b) N. pr. α) eines Sohnes des Arguna VP. 4,20,11. — β) v. l. für ऐरावत VP.² 2,293. — 3) f. इरावती a) **eine Art Basilicum* oder dgl. Râgan. 5,39. — b) N. pr. α) der Gattin eines Rudra Bhâg. P. 3,12,13. — β) der Tochter des Schlangendämons Suçravas. — γ) eines Flusses.

*इरिका f. *eine best. Pflanze.* *°वन n.

इँरिण n. 1) *Rinnsal.* — 2) *Bach, Quelle.* — 3) *Rinne, Vertiefung, Grube im Boden.* — 4) *Würfelbrett.* — 5) *kahles*, insbes. *salzhaltiges Land.*

इरिण्यं Adj. *zu ödem Lande gehörig.*

इँरिन् m. *Zwingherr.*

इरिमेद् m. = अरिमेद् Çârṅg. Saṁh. 2,9,34. Madanav. 59,34.

इरिम्बिठि m. N. pr. eines Ṛshi.

इरिविल्ला, °वेल्लिका (Bhâvapr. 6,35) und °वेल्ली (Çârṅg. Saṁh. 1,7,65) f. *ein best. Ausschlag am Kopf.*

इरेश m. 1) **Fürst.* — 2) Bein. Brahman's, *Vishṇu's und *Varuṇa's.

*इर्कुट und davon Adj. *इर्कुटिन् gaṇa प्रेक्षादि in der Kâç.

*इर्गल und davon Adj. *इर्गलीय, *इर्गल्य gaṇa अपूपादि.

*इर्य्, इर्यति, °ते = इरस्य्.

इर्यँ Adj. *rührig, kräftig, energisch.*

*इर्वारु m. f. *Cucumis utilissimus Roxb.*

*इर्वारुशुक्तिका f. *Cucumis momordica Roxb.*

*इर्वालु = इर्वारु.

इल्, 1) इलति a) *kommen* VP.² 3,234. — b) *स्वप्नक्षेपणयोः. — 2) इलँयति *stillstehen, sich nicht rühren, zur Ruhe kommen.* इळयति fehlerhaft. — Caus. *एलयति (प्रेरणे). — Mit अव (इलयति) *zur Ruhe kommen.*

इल und इला s. इड und इडा.

इलय Adj. in अनिलय.

इलव m. *Pflüger, Bauer.*

इलविल m. und f. आ (VP. 4,1,19,b) v. l. für इडविड, °डा.

इलसंवर्तम् Absol. *in Erde eingehüllt* Çâṅkh. Çr. 17,5,6.

इलादध = इडादध.

इलादुर्ग n. N. pr. einer Oertlichkeit.

ईलांद n. Name eines Sâman Maitr. S. 4,2,1.7. Lâṭj. 7,7,12. 8,12. 10,9,6.

इलावृत N. pr. 1) m. eines Sohnes des Agnîdhra VP. 2,1,17.20. — 2) n. eines Varsha VP. 2,2,14.22.

इलास्पद n. N. pr. eines Tîrtha MBh. 3,83,77.

*इलिका f. *die Erde.*

इलिना f. N. pr. einer Tochter Jama's VP.² 4,131.

इलिनी f. N. pr. einer Tochter Medhâtithi's. ईलिनी v. l.

इलिविल m. N. pr. eines Sohnes des Daçaratha VP. 4,4,38. Vgl. इडविड.

*इली f. v. l. für ईली.

इलीबिश m. N. pr. eines Dämons.

*इलीश m. = इल्लिश.

इलुवर्दं m. von unbekannter Bed. TBr. 3,8,20,5.

*इलूष m. N. pr. eines Mannes. Vgl. ऐलूष.

इल्य m. *ein best. mythischer Baum.*

इल्लक m. ein Mannsname.

*इल्लल m. *ein best. Vogel.*

*इल्लिश, इल्लिस (Bhâvapr. 2,12) und *इल्लीस m. *Clupea alosa.*

*इल्वका f. Pl. fehlerhaft für इन्वका.

इल्वल 1) m. a) **ein best. Fisch.* — b) N. pr. eines Daitja, eines Bruders des Vâtâpi. — 2) *f. आ Pl. *die fünf Sterne im Haupt des Orion.* Vgl. इन्वका.

*इल्वलारि m. Bein. Agastja's Gal.

इव Adv. Ausnahmsweise am Anfange eines Stollens 118,12. 1) *gleichwie, wie.* गुणानामिव रत्नानाम् *sowohl der Tugenden als auch der Juwelen* 123,26. — 2) *gleichsam, gewissermaassen, so zu sagen.* Nach einem Infin. so v. a. *als wenn es sich darum handelte zu* — 118,22. — 3) *beinahe, fast, ungefähr, etwa.* — 4) *ein wenig, etwas.* — 5) nach einem Interrogativum so v. a. *wohl.* — 6) oft wie एव durch *eben, gerade, nur*, oder bloss durch stärkere Betonung des vorangehenden Wortes wiederzugeben. उष्णमिव भस्म *möglichst heisse Asche* AV. Prâjaçk. 1,3.

इवर्ण m. *der Laut* इ *oder* ई VS. Prât. TS. Prât.

इवीलक m. N. pr. eines Sohnes des Lambodara. दिवीलक v. l.

1. इष्, इषति, एषति (mit अनु), ईष्यति und इष्णाति (*आभीक्ष्ण्ये). Auch Med. 1) *in rasche Bewegung setzen, schnellen, schleudern.* — 2) *aussenden.* — 3) *aus sich entlassen, aussprechen, verkünden.* — 4) *Jmd antreiben, bewegen, erregen, anregen, aufmuntern, beleben, fördern.* — 5) *schleudernd treffen.* — 6) *vordringen, zustreben, hinstreben zu* (Dat. Loc.). — 7) एषते *suchen* Bhâg. P. 3,13,44. 9,4,52. — Mit प्राधि in प्राध्येषण. — Mit अनु, अन्विषति (MBh. 3,271,38), अन्वेषति, °ते und अन्विच्छति, °ते *hinterhergehen, nachgehen, suchen, sich umsehen nach* 39,3. 130,24. MBh. 1,125,24. Çâk. 32,13. *durchsuchen.* — Mit समनु (इष्यति) *aufsuchen* Bâlar. 107,22. — Mit अपि Med. *nachstreben, nachzukommen suchen;* mit Loc. — Mit परि (एषति) *herumsuchen nach* MBh. 13,85,19. Med. Saddh. P. 4,34,b. — Caus. dass. Saddh. P. 4,18,b. 31,b. — Mit प्र Act. Med. 1) *forttreiben, antreiben; aussenden.* — 2) *auffordern* (einen andern Priester) *zu* (einer Recitation oder Handlung, im Acc.). प्रेष्य mit Acc. oder Gen. *fordere auf zur Recitation* oder *Darbringung von;* bisweilen auch so v. a. *bringe dar.* Mit Dat. *fordere auf zur Darbringung* oder *Recitation für.* — Caus. प्रेषयति, °ते 1) *schleudern, werfen.* — 2) *schicken, senden, entsenden in* (Acc.), *zu* (Dat.), *gegen* (प्रति). — 3) *fortschicken, entlassen.* — 4) *Jmd* (Gen.) *eine Botschaft senden.* — प्रेषित auch fehlerhaft für प्रोषित. — Mit अनुप्र Caus. *nachsenden, hinsenden, aussenden.* — Mit अभिप्र 1) *auffordern.* — 2) *anbefehlen*, s. अनभिप्रेषित. — Mit उपप्र 1) *antreiben.* — 2) *auffordern* (in liturg. Sinne). — Mit निप्र in पृश्निनिप्रेषित. — Mit परिप्र Caus. *aussenden.* — Mit संप्र *auffordern* (in liturg. Sinne). — Caus. 1) *senden, schicken, fortschicken, entlassen.* — 2) *Jmd* (Gen.) *eine Botschaft senden.* — 3) *richten* (die Gedanken) *auf* (Loc.) Lalit. 216,16. — Mit सम् in समिष्.

2. इष् Adj. *eilend*, in अरमिष्.

3. इष्, इच्छँति, °ते (in der älteren Sprache und im Epos) 1) *suchen, aufsuchen.* — 2) mit मँनसा *haben*

wollen, herbeiwünschen, erwünschen. — 3) मनः *Jmds Herz zu gewinnen suchen.* — 4) *zu gewinnen —, sich zu verschaffen suchen, erwünschen, wünschen, haben wollen, verlangen, belieben. a)* mit Acc. — *b)* mit zwei Acc. *wünschen, dass sei* 41,21. 43,3. 71,26. ÂPAST. 2,23,4. 5. — *c)* mit Acc. und Abl. (90,23) oder Loc. *Etwas von Jmd* oder *Etwas zu erhalten suchen, erwarten, sich Etwas von Jmd erbitten.* Meistens Med. — *d)* mit Infin. *Willens —, im Begriff sein, im Sinne haben zu.* Mit न *sich weigern zu* 212,17. — *e)* mit Acc. und Inf. α) in act. Bed. यदि मां च जीवितुमिच्छसि (v. l. चेज्जीवतम्) *wenn du wünschest, dass ich am Leben bleibe.* — β) mit pass. Bed. यत्सर्वेणेच्छति ज्ञातुम् (man könnte ज्ञातम् vermuthen) *wovon er wünscht, dass es Jedermann wisse.* — *f)* mit Potent. oder Imperat. *wünschen, dass.* Zu belegen nur Potent. mit इति, wobei die Person, von der man Etwas *wünscht*, im Acc. steht. — *g)* ohne Ergänzung *wollen, geneigt —, einverstanden sein.* Mit न *nicht einverstanden sein, sich weigern* 42,13. — 5) *nach Belieben wählen* M. 8,384. — 6) *anerkennen, annehmen, statuiren* 238,9. mit zwei Acc. *dafür halten, dass Etwas sei.* — Pass. इष्यते (इष्यति MBH. 3,59 fehlerhaft) 1) *gewünscht —, gern gesehen werden.* ज्ञापयितुमिष्यमाणः *von dem man Etwas zu wissen thun will* 222,33. — 2) *verlangt — gefordert werden, vorgeschrieben sein.* — 3) *gebilligt —, anerkannt —, angenommen werden, für Etwas angesehen werden, gelten.* भर्तुरेव तदिष्यते *das wird als dem Gatten angehörend angesehen.* — Partic. इष्ट s. besonders. — Caus. 1) एषयति *sondiren* SUÇR. 2,7,15. — 2) इच्छयामि R. 7,59,1, 25 = इच्छामि *ich bin Willens.* — Mit अधि, Partic. अधीष्ट *um Unterweisung freundlich angegangen* (Lehrer). — Mit अनु *suchen, forschen nach, aufsuchen, durchsuchen; zu erlangen suchen, streben —, verlangen nach.* — Caus. अन्वेषयति 1) *suchen.* — 2) *warten auf* (einen Zeitpunkt). — Mit पर्यनु *umhersuchen.* — Mit समनु *durchsuchen.* — Mit अन्तर् *herbeiwünschen, begehren* ṚV. 8,61, 3. — Mit अभि 1) *aufsuchen, erstreben.* — 2) *wünschen, wollen, beabsichtigen;* mit Infin. — Partic. अभीष्ट *erstrebt, erwünscht, genehm, lieb;* m. *Liebling, Geliebter.* °वर्षिन् *erwünschten Regen sendend* Spr. 4345. °तम Adj. *überaus lieb.* — Mit परि *herumsuchen nach* (Acc.) KHÂND. UP. 1,11,2 (पर्येषिषम् zu lesen). — Mit प्रति 1) *suchen* ṚV. 10, 129,4. — 2) *entgegennehmen, empfangen von* (Gen.) 68,32. — 3) *auffangen in* (Loc.) BÂLAR. 206,12. PRASANNAR. 118,23. — 4) *annehmen* (Worte, einen Befehl), so v. a. *achten auf.* — Mit वि *suchen.*

4. इष् 1) Adj. *suchend* u. s. w. in गविष्, नमस्विष्, पश्विष्. — 2) *f. *Wunsch*, in *इट्चर्.

5. इष् f. Sg. und Pl. 1) *Trank, Labung, Erquickung.* — 2) *Trankopfer, Spende.* — 3) *die erquickenden Gewässer des Himmels.* — 4) *Kraft, Frische; Wohlsein, Gedeihen, Wohlstand.* In Verbindung mit ऊर्ज् so v. a. *Saft und Kraft.*

1. इष 1) Adj. *suchend*, in गविष.

2. इष 1) Adj. *a) wohlgenährt, fett* ṚV. 10,106,5. — *b) saftig, fruchtbar* ṚV. 1,165,15. 169,8. — 2) m. *a) ein best. Herbstmonat* (Âçvina). — *b)* N. pr. eines Ṛshi BHÂG. P. 4,13,12.

इषणाय्, °यते *bewegen, anregen* ṚV.

इषणि (für इष्णणि) optat. Inf. *möge entlassen, — ausspritzen.*

इषण्य्, इषण्यति *zur Eile antreiben, herheitreiben, anregen.* Partic. इषण्यन्त्. — Mit सम् *zusammentreiben.*

इषण्या f. *Anregung, Antrieb.*

इषध्यै Dat. Inf. *anzutreiben, zu erregen* ṚV. 7,43,1.

इषंधर m. Pl. Bez. der Çûdra in Plakshadvîpa BHÂG. P. 5,20,11.

इषंभर m. *der Hüter des Monats* Âçvina.

इषय्, इषयति, °ते 1) *frisch —, rege —, rührig —, kräftig sein.* इषयते Dat. Partic. — 2) *erfrischen, stärken, beleben.*

इषयध्यै Dat. Inf. *um zu erfrischen, — laben.*

इषयु Adj. *frisch, kräftig.*

इषव्य Adj. *pfeilkundig.* Vgl. अनिषव्य.

इषस्तुत् oder इषःस्तुत् f. *Lob des Gedeihens, — Wohlstandes.*

इषि 1) f. *Erquickung, Labung.* Dat. als Infin. ṚV. 6, 52,15. — 2) इषयस् Nom. Pl. v. l. im SV. zu इषस् im ṚV.

*इषिका f. = इषीका 1) *Pinsel.* — 2) *Augapfel des Elephanten.*

इषितत्वता Instr. *mit Begeisterung.*

*इषितसेन m. N. pr. eines Mannes NIR. 2,11.

इषिध् f. *Spende, Gabe.*

इषिर 1) Adj. *a) erquickend, erfrischend.* — *b) frisch, blühend.* — *c) kräftig, muthig, rüstig, rasch, munter.* °म् Adv. — 2) *m. Bein. Agni's.

इषीक oder ऐषीक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

इषीकतूल n. *Schilfrispe.*

इषीका f. 1) *Rohr, Binse, Schilfhalm.* Häufig besprochen und als Zaubermittel, insbes. als Pfeil, gebraucht. इषीकातूल n. *Schilfrispe.* इषीकास्त्र n. *ein Schilfhalm als Wurfgeschoss.* इषीकाटवी f. *Röhricht.* — 2) **Saccharum spontaneum.* — 3) **Pinsel.* — 4) *Augapfel der Elephanten.*

इषु m. f. 1) *Pfeil.* — 2) इषुस्त्रिकाण्डः und °काण्डा *ein best. Sternbild.* — 3) *Sinus versus.* — 4) *eine best.* Soma-*Feier.* — 5) Bez. *der Zahl fünf.* — 6) *eine best. Constellation.*

इषुक 1) *Adj. *pfeilartig.* — 2) am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *Pfeil.* — 3) f. इषुका *a) Pfeil.* — *b)* f. N. pr. einer Apsaras VP.[2] 2,81.

*इषुकामशमी f. N. pr. einer Oertlichkeit, in अपरेषु° (KÂÇ. zu P. 2,1,50) und पूर्वेषु°.

इषुकार m. *Pfeilmacher* KAP. 4,14.

1. इषुकृत् m. dass.

2. इषुकृत् (für इष्कृत्) Adj. *zurüstend* ṚV. 1,184,3.

इषुक्षेप m. *Pfeilschussweite* LALIT. 341,16.

इषुधि m. *f. *Köcher.*

इषुधिमन्त् Adj. *mit einem Köcher versehen.*

इषुध्य्, °ध्यति 1) *flehen um* (Dat.), *Jmd* (Acc.) *anflehen.* — 2) *शरधारणे.

इषुध्या f. *das Flehen.*

इषुध्यु Adj. *flehend.*

इषुप m. N. pr. eines Asura. इषुपद् v. l.

इषुपथ m. *Pfeilschussweite.*

इषुपद् m. (stark °पाद्) N. pr. eines Asura MBH. 1,67,20. इषुप v. l.

इषुपर्षिन् Adj. nach SÂJ. *Pfeile schleudernd* ÇAT. BR. 13,4,2,5.

*इषुपुङ्खा und *°ङ्खिका f. *die Indigopflanze* RÂGAN. 4,73.

इषुबल Adj. *durch Pfeile stark.*

इषुभृत् Adj. *Pfeile tragend, Bogenschütze.*

इषुमन्त् und इषुमन्त् (einmal) Adj. *mit Pfeilen versehen.*

1. इषुमात्र 1) n. *die Länge eines Pfeils* ÂPAST. 1,15,19. — 2) °त्रम् *so weit ein Pfeilschuss reicht.*

2. इषुमात्र Adj. (f. ई) *die Länge eines Pfeils* (etwa drei Fuss) *habend.*

*इषुमार्ग m. *Luftraum* GAL.

इषुवध m. *Tod durch einen Pfeil* ÇAT. BR. 5,4,2,2.

इषुसाह्व m. *eine best. Pflanze.*

इषुहत Adj. *durch einen Pfeil getödtet* TÂṆḌJA-BR. 22,14,3.

इषूय्, इषूयति *streben, strebsam sein.* इषूयते Dat. Partic.

*इषेत्वक Adj. *die Worte* इषे त्वा (VS. 1,1) *enthaltend.*

इषोवृधीय n. Name eines Sâman LÂṬJ. 3,4,16.

इष्कर्तर् Nom. ag. *Zurüster, Anordner.*

इष्कृताह्राव Adj. *dessen Eimer bereit ist.*

इष्कृति f. *Heilung* ṚV. 10,97,9.

1. इष्ट 1) Adj. *a) gesucht.* — *b) erwünscht, gewünscht, gern gesehen, beliebt, genehm, lieb.* °तर und °तम *lieber als* (Instr.) °तम mit einem passivisch auf-

zufassenden Inf. 224,32. — c) günstig, faustus. Tag 49,14. — d) für gut erachtet, angenommen, Geltung habend, erachtet für (Nom.) 252,23. °तम für den besten erachtet. — 2) * m. Ricinus communis. — 3) * f. आ Mimosa Suma Roxb. Rāǵan. 8,33. — 4) n. Wunsch, Verlangen 96,2. 116,6.

2. इष्ट 1) Adj. geopfert. — 2) m. Opfer Mārk. P. 13,15. (vielleicht इष्टश्च पूर्तश्च zu lesen). — 3) n. a) das Opfern, Opfer 329,7 (Pl.). — b) * = संस्कार. — c) * = योग.

इष्टकचित Adj. mit Backsteinen belegt.

इष्टकर्मन् n. eine mathem. Operation mit einer beliebig angenommenen Zahl Līlāv. 14. fg. Colebr. Alg. 23.

इष्टका f. Ziegel, insbes. gebrannter Backstein.

इष्टकागृह n. ein Haus aus Backsteinen Spr. 1850, v. l.

इष्टकाचिति f. Backsteinschichtung Çat. Br. 10,1,2,8.

इष्टकापथ (Bhāvapr. 1,193), *°थक und *°थिक (Rāǵan. 12,52) n. die Wurzel von Andropogon muricatus.

इष्टकापशु m. ein Thieropfer bei Gelegenheit der Backsteinbereitung Mahīdh. zu VS. 27,29.

इष्टकापूरण n. Titel eines Werkes Ind. St. 13,263.

इष्टकामदुह् f. (Nom. °धुक्) die alle Wünsche melkende (gewährende) Wunderkuh.

इष्टकामात्रा f. das Maass der Backsteine Çat. Br. 8,7,2,17.

इष्टकालय n. ein Haus aus Backsteinen Spr. 1850.

*इष्टकाव und *°वत् Adj. von इष्टका.

इष्टकासंपद् f. Vollzahl —, Harmonie der Backsteine Çat. Br. 10,4,2,8.

इष्टकृत् Adj. das Opfer zu Stande bringend Cit. im Comm. zu Kātj. Çr. 5,9,10.

इष्टकैकशतविध Adj. den 101 Backsteinen entsprechend Çat. Br. 10,2,6,11.

इष्टगन्ध 1) Adj. wohlriechend Suçr. 2,480,5. — 2) *n. Sand.

*इष्टगन्धि Adj. wohlriechend Gal.

इष्टजन m. geliebte Person, Geliebter, Geliebte.

इष्टदर्पण m. Titel eines Werkes.

इष्टदेवता f. die besonders verehrte Gottheit einer Person oder Secte, Schutzgottheit.

इष्टनि Adj. rauschend.

इष्टयजुस् Adj. der einen Opferspruch gesprochen hat.

इष्टयामन् Adj. dessen Gang dem Wunsche entspricht.

इष्टरश्मि Adj. dessen Zügel (Zeug überh.) dem Wunsche entsprechen.

इष्टर्ग (für निष्टर्ग) m. Vor- oder Nebenkämpfer zur Deckung des Hauptkriegers.

इष्टव्रत Adj. dem Wunsche gehorchend.

इष्टसंपादिन् Adj. Gewünschtes verschaffend.

इष्टस्विष्टकृत् Adj. dem ein Svishṭakṛt dargebracht ist Çat. Br. 4,3,5,7.

इष्टाकृत MBh. 3,10513 fehlerhaft für इष्टीकृत.

इष्टापूर्त n. Sg. und Du. Erstrebtes (auch Eropfertes) und Lohn, d. h. erworbener Schatz (Verdienst) frommer Werke; also Anspruch an den himmlischen Lohn. Später aufgefasst als Opfer und fromme Werke.

इष्टापूर्ति f. Opfer und fromme Werke Brahmop. 243.

इष्टापूर्तिन् Adj. das Verdienst der Opfer und frommen Werke habend TS. 1,7,2,3.

1. इष्टार्थ m. etwas Erwünschtes, — Angenehmes AK. 3,1,9.

2. इष्टार्थ Adj. der das gewünschte Ziel erreicht hat MBh. 13,164,10. R. 2,25,38.

इष्टावत् Adj. das Gewünschte besitzend.

इष्टाश्व (viersilbig) Adj. dessen Rosse dem Wunsche entsprechen.

इष्टाहोत्रीय n. Name eines Sāman Lāṭj. 1,6,8.

इष्टाहोत्र्य n. dass. Maitr. S. 4,9,11.

1. इष्टि f. 1) Beschleunigung, Antrieb, Anregung — 2) Aufforderung, Geheiss. — 3) Stärkung, Förderung. — 4) Förderer, Helfer.

2. इष्टि f. 1) das Suchen, Aufsuchen, Nachgehen. Häufig nach Art eines Infin. construirt. — 2) Wunsch, Bitte, Verlangen. — 3) Ausspruch einer Autorität.

3. इष्टि f. Opfer, insbes. die Darbringung eines einfachen, aus Butter, Früchten und dgl. bestehenden Opfers im Unterschied vom feierlichen Thier- oder Soma-Opfer.

इष्टिका f. fehlerhaft für इष्टका.

*इष्टिकापथ m. = इष्टकापथ.

इष्टिकापुर n. N. pr. einer Stadt.

इष्टित्व n. Nom. abstr. von 3. इष्टि Ait. Br. 1,2. Gaim. 6,8,7.

इष्टिन् Adj. der geopfert hat.

*इष्टिपच und *इष्टिमुष् m. ein Asura.

इष्टियाजुक Adj. ein Ishṭi genanntes Opfer darzubringen pflegend Çat. Br. 14,4,2,3.

इष्टिरूप n. die Eigenthümlichkeit des Ishṭi-Opfers Çat. Br. 1,6,2,12.

इष्टिश्राद्ध n. ein best. Todtenmahl VP.[2] 3,189. fg.

इष्टिहौत्र n. Verrichtung des Hotar bei der Ishṭi Comm. zu TBr. 3,5,1.

इष्टीकृत n. eine best. grosse Soma-Feier MBh. 3,129,1. 260,4.

*इष्टु f. Wunsch, Verlangen.

इष्ट्ययन n. eine ein Jahr lang dauernde Opferfeier.

इष्ट्वा Absol. von यज्.

इष्णुच् das Suffix इष्णु 238,27.

*इष्म m. 1) Frühling. — 2) Liebe, Liebesgott.

इष्मिन् Adj. treibend, eilig, stürmisch.

*इष्य m. = इष्म 1).

इष्वग्र n. Pfeilspitze.

*इष्वग्रीय Adj. von इष्वग्र.

*इष्वनीक n. Pfeilspitze. Davon *°कीय Adj.

इष्वसन n. Bogen.

इष्वस्त्र n. Pfeile und andere Geschosse.

इष्वायुध n. Pfeil und Waffen.

इष्वास m. 1) Pfeilschütze. — 2) Bogen 228,1.

1. इस् Präp. = निस्.

2. *इस् Interj. कोपे, संतापे, दुःखभावनायाम्.

इह Adv. 1) hier, hierher. — 2) hienieden. In gebundener Rede oft als blosses Flickwort verwandt. — 3) in einem Buche a) hier in diesem Lehrbuch oder System. — b) im Folgenden 225,27. 228,15. 230,2. 231,16. 232,1. 234,25. — 4) vor einem Subst. im Loc. so v. a. अस्मिन्, अस्याम्. Auch substantivisch so v. a. in —, an ihm u. s. w.; statt Loc. Du. 181,2. — 5) jetzt, nun, im Augenblick 51,4. 61,20. 81,14. — 6) इहेह hier und da; von da und dort; jetzt und jetzt, d. i. wiederholt.

इहकार m. das Wort इह Lāṭj. 7,8,5.

इहक्रतु Adj. dessen Wille hierher geht.

इहचित्त Adj. dessen Gedanken hierher gehen.

इहत्य Adj. hiesig. *°क (f. °त्यिका) dass.

*इहत्र Adv. hienieden.

*इहद्वितीया und *इहपञ्चमी f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

इहभोजन Adj. dessen Habe hierher kommt.

इहलोक m. die Welt hienieden 264,9. Spr. 6771. °स्थ MBh. 14,35,18. 47,8.

इहवत् n. Name verschiedener Sāman Lāṭj. 7,8,9.

इहशिल्प n. ein Kunstwerk von Menschenhand.

इहस्थ Adj. (f. आ) hier seiend, — befindlich, — bleibend 305,16. 322,15. 325,6. Bālar. 156,3. 280,6.

इहस्थान Adj. dessen Standort hier auf Erden ist.

इहात्मनिका (sic) Kathās. 108,117 in zwei selbständige Worte (इह und आत्मनिका) zu zerlegen.

इहामुत्रफलभोगविराग m. Gleichgültigkeit gegen die Genüsse des Lohns in dieser und in jener Welt 255,18. 28.

इहार्थ Adj. für diese Welt nützlich MBh. 12,259,2.

इहेहमातृ Adj. Du. von deren Müttern die eine hier die andere dort ist.

1. *ई Interj. क्रोधे, दुःखभावने, प्रत्यक्षे, संनिधौ, विषादे, अनुकम्पायाम्.

2. ई in ईमहे s. 3. इ.

3.*ई (Nom. ई oder ईस्) f. Bein. der **Lakshmî**.

4.ई = ईम्.

ईकार m. *der Laut* ई AV. Prât. 1,74.

ईक्ष्, ईक्षते (Act. selten) 1) *sehen, blicken, hinblicken, anblicken, erblicken;* mit Acc. oder Loc. — 2) *mit dem geistigen Auge schauen, bei sich denken, auf einen Gedanken kommen, eine Betrachtung anstellen* (insbes. von höhern Wesen). — 3) *Etwas* (Acc.) *mit dem geistigen Auge schauen, — wahrnehmen.* — 4) *achten —, Rücksicht nehmen auf* (Acc.) 112,28. — 5) *Etwas* (Acc.) *erwarten.* — 6) **Jmd* (Dat.) *wahrsagen* P. 1,4,39; vgl. Kâç. — Caus. ईक्षयति *hinsehen lassen nach* (Acc.). — Mit अधि (?) *erwarten, befürchten, besorgen* Spr. 6897, v. l. — Mit अनु und समनु 1) *in einer Richtung hinsehen, Jmd nachsehen.* — 2) *im Auge behalten.* — Mit अप 1) *wegsehen, sich umsehen.* — 2) *es auf Jmd* (Acc.) *abgesehen haben, lauern auf.* — 3) *achten —, Rücksicht nehmen auf* 163,29. — 4) *warten auf, erwarten* Spr. 7829. *harren auf* 436 (Conj.). — 5) *befürchten, besorgen* Spr. 6897. — 6) *erheischen, erfordern, voraussetzen* 282, 2. *bedingt sein durch* (Acc.) Ḱaraka 3,3. — 7) mit न *nicht ansehen können, — leiden.* — Mit व्यप 1) *gehörig Acht geben* R. 2,86,22. — 2) *achten —, Rücksicht nehmen auf.* — Mit अभि *hinblicken auf* (Acc.). — Mit अव 1) *hinsehen nach, ansehen, betrachten.* — 2) *erblicken, wahrnehmen, bemerken* 104,16. *in Erfahrung bringen* Kathâs. 18,194. — 3) *sein Augenmerk richten auf, berücksichtigen, erwägen, in Betracht ziehen.* — 4) *erwarten, hoffen auf.* — Caus. *Jmd* (Acc.) *veranlassen hinzusehen.* — Mit अन्वव 1) *hinsehen auf* MBh. 14,50,23. सर्वतस् *nach allen Seiten ausschauen.* — 2) *in Augenschein nehmen, untersuchen.* — 3) *schauen, wahrnehmen, bemerken* — 4) *eine Betrachtung anstellen, bei sich denken.* — 5) *in Betracht ziehen, erwägen, berücksichtigen* 77,27. 78,11. — Mit अभ्यव *anblicken.* — Mit उपाव *hinblicken, hinunterblicken.* — Mit न्यव *erwägen* MBh. 12,137,64. — Mit निरव *in Betracht ziehen, berücksichtigen.* — Mit पर्यव 1) *von allen Seiten anschauen* MBh. 14,21,9. — 2) *hinabschauen auf* Kaush. Up. 1,4. — Mit प्रत्यव 1) *anschauen.* — 2) *besichtigen, in Augenschein nehmen, nachsehen wie es sich mit Jmd* oder *Etwas verhält, prüfen.* — 3) *in Betracht ziehen, erwägen, berücksichtigen.* — Mit समव 1) *ansehen, betrachten, um sich sehen, zu Gesicht bekommen.* — 2) *mit dem geistigen Auge betrachten, nachdenken.* — 3) *in Betracht ziehen, erwägen, berücksichtigen, sich kümmern um* Spr. 620. — 4) *Etwas anerkennen, für nöthig erachten.* — Caus. *sehen lassen.* — Mit आ *ansehen* MBh. 2,71,10. — Mit उद् 1) *hinaufblicken zu.* — 2) *ansehen, erblicken, schauen, sehen.* — 3) (eine Zeitlang) *zusehen, warten.* — 4) *erwarten.* — Caus. 1) *hinaufsehen lassen.* — 2) *zusehen, warten.* — Mit अभ्युद् *hinsehen nach, auf.* — Mit प्रत्युद् *anschauen, erblicken.* — Mit समुद् 1) *aufschauen, hinaufschauen* R. 3,73,2. — 2) *hinschauen nach* Spr. 1316. *ansehen* Chr. 57,15. *erblicken.* — 3) *wahrnehmen, bemerken.* — 4) *an Jmd denken, auf Jmd Rücksicht nehmen* MBh. 5,173,7. — Mit उप 1) *zusehen.* — 2) *hinblicken auf.* — 3) *erschauen.* — 4) *zusehen, zuwarten.* — 5) *übersehen, nicht beachten, vernachlässigen.* — 6) *nachsehen, Etwas geschehen lassen, leiden* Spr. 162. — 7) *es nicht genau mit Etwas* (Acc.) *nehmen, nicht bestehen auf* Spr. 7644. — 8) *harren auf* (fehlerhaft für अप) Spr. 436. — Mit अभ्युप *nachsehen, Etwas geschehen lassen* MBh. 15,6,13. — Mit समुप *nicht beachten, vernachlässigen.* — Mit निस् *hinsehen, schauen nach, umhersehen, ansehen, betrachten, gewahren.* Auch vom *aspectus planetarum.* — Mit संनिस् 1) *erblicken.* — 2) *einsehen, erkennen.* — Mit परा *hinblicken* (*neben sich*). — Mit परि 1) *um sich hinsehen, genau hinsehen nach, prüfen, untersuchen.* — 2) *erkennen, finden dass* Spr. 4854, v. l. — Caus. *prüfen —, untersuchen lassen.* — Mit उपपरि *erkennen, finden dass* Lalit. 216,14. — Mit प्र 1) *hinsehen, zusehen, ansehen, erblicken, gewahren.* — 2) *ruhig ansehen, zugeben dass* MBh. 3,12,66. — Mit अनुप्र *nachschauen* MBh. 3,268,23. — Mit अभिप्र *ansehen, hinsehen, erblicken.* — Mit समभिप्र dass. — Mit आप्र Hiḍ. 3,21 fehlerhaft für संप्र. — Mit उत्प्र 1) *zu Jmd hinaufschauen um seinen Worten zu lauschen.* — 2) *ausschauen, hinschauen* Kâd. 135,18. — 3) *erwarten* Bâlar. 38,7. — 4) *mit Sehnsucht zurückdenken an* Spr. 2071. — 5) *uneigentlich —, bildlich gebrauchen, — benennen* 248,23. *übertragen auf* (Loc.). — 6) *Etwas* (Acc.) *irrthümlich für Etwas* (Acc.) *ansehen* Kâd. 264,19 *fälschlich voraussetzen, sich einbilden* Vṛnis. 36. — 7) *Jmd* (Loc.) *Etwas zuschreiben, imputare* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,10. — Mit उपप्र *übersehen, nicht beachten* MBh. 1,74,35. — Mit विप्र 1) *hierher und dorthin schauen.* — 2) *betrachten* (?). — Mit संप्र 1) *ansehen, betrachten, erblicken, gewahr werden.* — 2) *in Betracht ziehen, erwägen.* — Mit अभिसंप्र *ansehen, gewahr werden.* — Mit प्रति 1) *zusehen.* — 2) *hinblicken auf.* — 3) *erblicken.* — 4) *erwarten, abwarten, warten auf.* प्रतीक्ष्य so v. a. *ganz allmählich* Mṛkkh. 48,19. — 5) *Geduld mit Jmd* (Acc.) *haben* M. 9,77. — Mit संप्रति *warten, warten auf.* संप्रतीक्ष्य so v. a. *lange.* — Mit वि 1) *sehen, schauen, hinsehen, ansehen, erblicken.* Auch vom *aspectus planetarum.* हृदि *im Herzen schauen,* so v. a. *nachdenken.* Pass. *aussehen.* — 2) *sich über Etwas Gewissheit verschaffen, erfahren* 128,29. 315,5. *erkennen, unterscheiden.* — 3) *für angemessen erkennen.* — 4) *durchsehen,* so v. a. *lesen, studiren.* — 4) *ansehen als, sich gegen Jmd benehmen.* पितृवत् *wie gegen einen Vater.* — Mit अनुवि 1) *sich umschauen, hinsehen auf, nach, erblicken.* अन्ववीक्षेताम् = अनुव्यैक्षेताम् MBh. 4,38,5. — 2) *prüfen, untersuchen.* — Mit समनुवि *erblicken* Spr. 7813. — Mit अभिवि 1) *ansehen, erblicken, gewahren* 103,31. — 2) *sein Augenmerk auf Etwas richten, prüfen, untersuchen.* — 3) *auf Jmd schauen, sich gegen Jmd benehmen.* पितृत्वेन *wie ein Vater* MBh. 15,11,24. — Mit समभिवि *gewahr werden.* — Mit उद्वि 1) *hinaufschauen.* — 2) *schauen auf, nach, hinblicken auf* 297,4. — 3) *gewahr werden* R. 5, 8,8. *sich einer Sache bewusst werden* Spr. 892. — Mit समुद्वि *ansehen, erblicken.* — Mit उपवि 1) *hinschauen nach.* — 2) *für ungemessen erkennen* Bhâvapr. 4,131. — Mit प्रतिवि *hinsehen auf, gewahr werden.* — Mit संवि *gewahr werden* Spr. 1381. — Mit अभिसंवि *anstarren* Kâd. 74,20. — Mit सम् 1) *hinsehen, hinblicken, anschauen, erblicken, sehen.* — 2) *gewahr —, inne werden, sich überzeugen von, Gewissheit erlangen.* — 3) *ausfindig machen, erdenken.* — 4) *sein Augenmerk richten auf, denken an, es abgesehen haben auf.* — 5) *in Betracht ziehen, untersuchen, prüfen, überlegen.* — 6) *Jmd* (Acc.) *bestimmen zu* (Acc.) R. 2,45,9. — समैक्षत MBh. 14,2201 fehlerhaft für समीक्षत. — Caus. Act. Med. 1) *Jmd* (Acc.) *Etwas* oder *Jmd* (Acc. oder Instr.) *sehen lassen.* — 2) *sich sehen lassen.* — Mit अनुसम् *im Auge haben.* — Mit अभिसम् 1) *erblicken.* — 2) *einsehen, gewahr —, inne werden* Suçr. 1,3,3. 60,14. 2,47,9. Ṛv. Prât. 17,15. — 3) *in Betracht ziehen, bedenken.* °मीक्ष्य *mit Rücksicht auf* Ḱaraka 3,8. 4,8. 6,1. Suçr. 1,30,21. — Mit प्रसम् 1) *sehen, ansehen, erblicken, gewahren.* — 2) *lauern auf.* — 3) *in Betracht ziehen, erwägen.* — 4) *erklären für* (Acc.) MBh. 3,180,30. 36. — Mit प्रतिसम् *ausharren.*

ईक्ष 1) Adj. (f. ई) *sehend, blickend,* in तिर्यगीक्ष. वधीक्षाः प्रति *zu den* (Weibern), *welche kommen, um die junge Frau zu sehen* Kauç. 77. — 2) m.

f. oder n. *Masche*, in तुदेक्ष (v. l. तुद्राक्ष) Adj. *feinmaschig*. — 3) f. आ *a) Blick, Anblick*. — *b) Betrachtung, Erwägung*. — 4) ईक्ष n. ein zur Erklärung von अन्तरिक्ष erfundenes Wort.

ईक्षक m. *Zuschauer* Gobh. 2,2,14.

ईक्षण n. 1) *das Sehen, Hinsehen, Erblicken, Gewahrwerden* Lâṭj. 5,5,2. Chr. 135,15. 299,28. यावदीक्षणम् so v. a. *einen Augenblick*. — 2) *das Nachsehen, Sichkümmern um, Besorgen*. — 3) *Auge*. Am Ende eines adj. Comp. f. आ.

ईक्षणपथ m. *Gesichtskreis* 311,26.

ईक्षणश्रवस् m. *Schlange* MBh. 1,37,29.

ईक्षणिक (* f. आ) und ईक्षणीक m. *Wahrsager*.

ईक्षणीय Adj. *zu sehen, zu Gesicht kommend* Spr. 6073.

ईक्षि in वधीक्षीन् Kauç. 77 fehlerhaft für वधोक्षी:; s. u. ईक्ष 1).

ईक्षित n. *Blick* Çâk. 44. Prab. 108,14.

ईक्षितर् Nom. ag. *der da sieht, — schaut*. ब्रह्मेक्षितृ जगतः *das* Brahman *schaut die Welt* Çaṁk. zu Bâdar. S. 1055, Z. 4.

°ईक्षिन् (Conj.) Adj. *ein Auge habend für* Spr. 2904.

ईक्षे 1. Sg. Med. von ईक्ष् und 2. Sg. Med. von ईश्.

(ईक्षेण्य) ईक्षेणिय Adj. *sehenswerth*.

*ईख्, ईखति v. l. für ईङ्ख्.

ईङ्ख्, ईङ्खति, *ईङ्खते (गतिकर्मन्). — Caus. ईङ्खयति *schwankend bewegen, schaukeln*. — Mit समा, सम्वेङ्ख्व Ait. Br. 8,9 fehlerhaft für सम्विक्षस्व. — Mit परि, परीङ्खयातै AV. v. l. für पर्यङ्ख° des Ṛv. — Mit प्र *erzittern*. Med. Ait. Âr. 409,12. — Caus. *schaukeln*. Med. *sich schaukeln*.

ईङ्खन n. *das Schaukeln*.

°ईङ्खय Adj. *in Bewegung setzend*.

ईङ्गयति Çat. Br. 14,9,4,22 fehlerhaft für इङ्गयति.

ईज्, *ईजति, *ईञ्जति (गतिकुत्सनयोः), ईजते. — Mit अप Med. *wegtreiben*. — Mit सम् Med. *zusammentreiben*.

ईजान Partic. Perf. von यज्.

ईजिक m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,52.

ईजितुम् MBh. 2,33,6 = यष्टुम्, ईजिरे 3. Pl. Perf. Med. und ईजे 1te und 3te Sg. Perf. Med. von यज्.

1. ईड्, ईट्टे 1) *Jmd* (Acc.) *anflehen —, bitten um* (Acc., Gen. oder Dat.). — 2) *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *darbringen* Ṛv. 5,12,6. — 3) *preisen, loben*. — 4) **in Bewegung setzen, erzeugen* (ईट्टे = ईर्ते). — Caus. ईडयति 1) *preisen, loben*. — 2) *ertönen lassen*. Vgl. ईर्. — Mit प्र, उपप्र, प्रति, सम् und प्रसम् *preisen, loben*.

2. ईड् und *ईडा f. *Preis, Lob*.

ईडितर् Nom. ag. *Lobpreiser* AV. ईळितृ Ṛv.

ईडेन्य, ईळेनिय Adj. 1) *anzuflehen um* (Dat.). — 2) *zu preisen*.

ईड्य und ईडिय Adj. *zu preisen, preisenswerth*.

*ईणमत् Adj. von 2. ईष्.

1. ईति f. 1) *Noth, Plage, Landplage* Mâlav. 95. ईतिनाम् st. ईतीनाम्. — 2) * = प्रवास. — 3) * = डिम्ब.

2. ईति Adv. = इति *so*.

ईदृक्ता f. *Qualität*.

ईदृक्ष (f. आ), ईदृग्विध, ईदृश् (Nom. ईदृङ् und ईदृक्), ईदृश (f. ई) und ईदृशक Adj. *von diesem Aussehen, derartig, so beschaffen, ein solcher*. (यदि) ईदृगार *wenn ich in solche Lage gerathen bin*.

ईद्रात्, ईध्रात् oder इ° Adv. Lâṭj. 5,11,11.

ईध्रिय Adj. = वीध्य *zum heitern Himmel gehörig*.

ईध्य VS. Prât. aus वीध्य herausgenommen.

ईनिधन Adj. ई *zum Schlusssatz habend* (ein Sâman).

*ईत्त्, ईत्तति (बन्धने).

ईप्स्, ईप्सति Desid. von आप्.

ईप्सा f. *Verlangen, Begehren, Wunsch*.

ईप्सित n. dass. 81,11. R. 1,55,18. Ragh. 1,72. 3,1. 5. Kathâs. 18,315. 22,170.

ईप्सिततमत्व n. *das Zunächststehen, das nächstes-Object-Sein einer Handlung* Comm. zu Njâjam. 9,2,28.

ईप्सु Adj. *zu erlangen strebend, verlangend —, begehrend nach*. Die Ergänzung im Acc., Infin. oder im Comp. vorangehend.

ईप्सुयज्ञ m. *ein best.* Soma-*Opfer*.

ईम् nachgesetzte Verstärkungspartikel. Nach Relativen so v. a. *cunque*. कं ईम् so v. a. *wer wohl* Ṛv. 10,40,14. *welche wohl* 7,56,1. किं चनेम् *gar nichts* 2,16,2. Häufig ganz bedeutungslos zur Vermeidung des Hiatus eingeschoben.

ईयचक्षस् Adj. *weithin schauend* Ṛv.

ईयिवंस् (schwach ईयुष्) Partic. Perf. von 3. इ.

ईर्, ईर्ते (hier und da auch Act.) 1) *in Bewegung setzen, fördern*. — 2) *sich in Bewegung setzen, sich erheben, hervorgehen, erstehen, erschallen*. — 3) *sich auf und davon machen*. — Caus. ईरयति, °ते 1) *in Bewegung setzen, schleudern, anregen, hervorgehen —, erstehen lassen, in's Leben rufen*. — 2) *erschallen lassen*, ohne Object *ausrufen, verkünden* 105,6. Pass. *genannt werden*. — 3) *erheben, in die Höhe heben*. — 4) *sich erheben*. — Mit अभि Caus. *herbeischaffen*. — Mit व्यव Caus. *zertheilen*. — Mit आ Simpl. und Caus. Act. Med. 1) *herbeischaffen, verschaffen, hinschaffen*. — 2) *sich verschaffen, theilhaftig werden* Ṛv. 1,6,4. — 3) *erheben* (einen Gesang u. s. w.). — Mit न्या 1) *Jmd* (Acc.) *einsetzen als* (Acc.). — 2) *richten* (das Verlangen) *auf* (Loc.). — Mit समा *zusammenfügen, schaffen* Ṛv. 10,40,10. — Mit उद् 1) *herausholen* Ṛv. 1,118,6. — 2) *Jmd ehren* Ṛv. 4,2,7. — 3) *sich erheben, aufstehen, aufbrechen*. — 4) *in Bewegung kommen, aufsteigen, erstehen*. — Partic. उदीर्ण *erregt, zum Ausbruch gekommen, gesteigert, gehoben* (in übertr. Bed.), *von Selbstgefühl erfüllt*. — Caus. 1) *herausholen* Ṛv. 1,112,5. 118,6. 10,39,9. — 2) *erheben, emporrichten; aufwirbeln* (Staub). — 3) *schleudern, werfen* (Geschosse, Würfel). — 4) *emportreiben, ansetzen* (Blüthe). — 5) *aus sich hervortreten lassen, an den Tag legen* Kumâras. 2,6. — 6) *anstimmen, ertönen lassen* Ṛv. 1,168,8. 8,90,16. 9,72,1. *aussprechen, enunciare*. Ohne Object *sprechen* LA. 28,1. Pass. *angegeben —, genannt werden* Chr. 274,10. *gelten für* (Nom.) 104,4. — 7) *verschaffen, bewirken, hervorbringen* Ṛv. 1,48,2. 10,39,2. TS. 2,4,10,2. Suçr. 1,128,1. — 8) *erregen, steigern, verstärken, vermehren* Suçr. 1,152,15. 2,312,17. Kumâras. 4,41. उदीरितधी Adj. *von aufgewecktem Verstande*. — 9) *Jmd erheben, verherrlichen* Ṛv. 5,42,3. MBh. 3,134,21. — 10) *Jmd beleben, aufregen, höher stimmen* Ṛv. 1,113,8. 117,24. 8,68,6. R. 2,7,9. — 11) *Jmd drängen, anstacheln* R. 5,49,19. — 12) *sich erheben aus* (Abl.) Ṛv. 5,55,5. *aufbrechen* 8,7,3. — Mit अभ्युद् Caus. 1) *ertönen lassen*. इति तयाभ्युदीरिते *nachdem sie so geredet hatte*. — 2) *erregen, steigern, verstärken*. — Mit प्रत्युद् Caus. *dagegen ertönen lassen, erwiedern*. — Mit समुद्, Partic. समुदीर्ण *erregt, in Aufregung gerathen*. — Caus. 1) *hinausdrängen* MBh. 5,179,29. — 2) *aufwirbeln* (Staub). — 3) *schleudern, werfen*. — 4) *aussprechen, enunciare* 69,16. 144,11. — समुदीर्यति Çat. Br. wohl fehlerhaft für समुद्दीपयति. — Mit नि Caus. *herabschleudern auf* (Loc.). — Mit प्र *sich in Bewegung setzen, hervorkommen, zum Vorschein kommen, erstehen, erschallen*. — Caus. 1) *vorwärts treiben, — drängen, Jmd treiben, drängen* 122,23. 148,7. 212,30. — 2) *entsenden, richten* (die Augen). — 3) *anstimmen, ertönen lassen, aussprechen* 181,5. — 4) *erregen, in Aufregung versetzen* Megh. 69, v. l. — 5) *vertreiben, verbringen* (die Zeit). — Mit अभिप्र Caus. *vorwärts treiben*. — Mit संप्र *sich zusammen erheben*. — Caus. *vorwärts drängen, stossen*. — Mit प्रति Caus. *aufhetzen*. — Mit वि *zerspalten*. — Caus. *zerspalten, zertheilen, theilen* Çat. Br. 3,3,4,13. — Mit सम् 1) *zusammenfügen, schaffen* Ṛv. 3,55,20. 4,56,3. — 2) *bewirken, befördern* Ṛv. 3,31,15. — Caus. 1) *zusammenfügen, schaffen, entstehen lassen*. — 2) *antreiben* Ṛv. 10,

59,10. — 3) *wiederbeleben.* — 4) *ausstatten mit* (Instr.). — Mit अभिसम् Caus. *in Bewegung versetzen.*

ईर् m. *Wind.* °ज m. Patron. Hanumant's.

ईरण 1) *Adj. *bewegend, treibend.* — 2) m. *Wind.* — 3) n. *a) das Drängen, Drücken* (bei Ausleerungen) Bhâvapr. 5,93. — *b) das Verkünden.*

ईरपाद् m. *Schlange* Ait. Âr. 136,5 v. u.

ईरयध्यै Dat. Inf. *in Bewegung zu setzen, lebendig zu machen* RV. 4,2,1.

ईरामा f. N. pr. eines Flusses. इरामा v. l.

ईरिण n. *salzhaltiges, unfruchtbares Land* MBh. 3,179,54. Vgl. इरिण.

ईरिन् m. Pl. N. pr. eines Stammes.

ईरुगपदण्डनाथ m. N. pr. eines Lexicographen.

*ईर्त्य्, ईर्त्यति = ईर्ष्य्.

ईर्त्स्, ईर्त्सति Desid. von अर्ध्.

*ईर्त्सु Adj. *Etwas* (Acc.) *zu vermehren wünschend* Bhatt. 9,32.

ईर्म m. 1) *Bug, Arm, Vorderschenkel eines Thiers.* ईर्मतस् Tândja-Br. 21,1,7. — 2) m. n. *Wunde* Spr. 7645.

ईर्मन् = ईर्म 1) in दक्षिणेर्मन्.

ईर्मा (Padap. ईर्म) Adv. *auf der Stelle, hier, hierher.*

ईर्मान्त Adj. Pl. etwa *deren Büge dicht bei einander stehen.*

ईर्य 1) Adj. *anzuregen, — treiben.* Dazu Nom. abstr. ईर्यता f. Ait. Âr. 114,3. — 2) f. आ bei den Buddhisten und Gaina *vorsichtiges Gehen, so dass man keinem lebenden Wesen dabei ein Leid zufügt.* °पथ m.

*ईर्वारु m. f. = इर्वारु.

ईर्षा, ईर्षालु, ईर्षित, ईर्षितव्य und ईर्षु fehlerhaft für ईर्ष्या u. s. w.

ईर्ष्य्, ईर्ष्यति *neidisch —, eifersüchtig sein.* Der Nebenbuhler im *Dativ, die Gattin im Gen. (Âpast.) oder *Acc.

ईर्ष्यक m. *eine Art Schwächling.*

ईर्ष्या f. *Neid, Eifersucht.*

ईर्ष्याभिरति m. *eine Art Schwächling* Karaka 4,2.

ईर्ष्याय्, Denom. *Eifersucht an den Tag legen.* °यित n. Nom. act. Bâlar. 121,17.

ईर्ष्यारति m. = ईर्ष्याभिरति Karaka 4,2.

ईर्ष्यालु und ईर्ष्यावत् Adj. *neidisch, eifersüchtig.*

ईर्ष्याषण्ढ m. *eine Art Schwächling* Nâr. 12,13.15.

ईर्ष्यित n. *Eifersucht* Spr. 7336.

ईर्ष्यिन् Adj. *neidisch* Spr. 1149, v. l.

ईर्ष्यु Adj. *neidisch, eifersüchtig.*

*ईलि, *ईलिका und *ईली f. *eine Art Schwert.*

ईलिन 1) m. N. pr. eines Sohnes des Tamsu MBh. 1,95,27. 28. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter Medhâtithi's Hariv. 1,32,6. इलिनी v. l.

ईवत् Adj. *so gross, — trefflich, tantus.*

1. ईश्, ईष्टे und ईशे 1) *zu eigen haben, besitzen;* mit Gen. (selten Acc.). — 2) *zu eigen sein, Jmd* (Gen.) *gehören, gebühren,* — 3) *verfügen können über, Ansprüche* oder *ein Recht haben auf* (Gen.). — 4) *können, vermögen zu* (Inf. auf तोस् oder तुम्, oder Nom. act. im Loc.), *Etwas* (Acc.) *vermögen.* Ohne Ergänzung auch so v. a. *männliches Vermögen haben.* — 5) *gebieten —, herrschen —, Gewalt haben über* (Gen. oder Acc.). — 6) (*als Gebieter*) *Erlaubniss ertheilen.* — Mit परि *vermögen zu* (Inf.).

2. ईश् m. 1) *Gebieter, Herr.* — 2) Bein. Çiva's.

ईश 1) Adj. Subst. (f. आ) *a) Eigenthümer.* — *b) verfügen könnend über* (Gen.), *Ansprüche* oder *ein Recht habend auf* (Gen.). — *c) vermögend —, im Stande seiend zu* (Infin.). — 2) m. *a) Herr, Gebieter von, der Oberste unter* (Gen. oder im Comp. vorangehend. — *b)* **Gemahl.* — *c)* Bein. α) Vishṇu's VP. 5,20,91. — β) Çiva's. — γ) Kubera's. — *d) eine Form* Çiva's. — *e) ein* Rudra. — *f)* Bez. *der Zahl eilf.* — *g)* bei einigen Çaiva *eine best.* Çakti. — *h)* N. pr. eines Sâdhja VP.[2] 2,22. — 3) f. ईशा *a) Vermögen, Gewalt, Herrschaft.* — *b) eine best.* Çakti.

ईशखान m. N. pr. eines *Chans.*

ईशगीता f. Pl. Titel eines Abschnittes im Kûrmapurâṇa.

ईशत्व n. LA. 3,13 fehlerhaft für ईशित्व.

ईशन n. *das Gebieten, Herrschen.* — ईशनी fehlerhaft für ईशिनी.

*ईशय्, °यति = ईशमनमाचष्टे oder करोति.

ईशसंस्थ Adj. *als Herr erscheinend* Çvetâçv. Up. 6,17.

*ईशसखि m. Bein. Kubera's.

ईशसरस् n. N. pr. eines *Sees.*

ईशहृदय n. Titel eines Werkes.

ईशाखान m. N. pr. eines *Chans.*

ईशाध्याय m. = ईशोपनिषद्.

ईशान und ईशान 1) Adj. *a) zu eigen habend, besitzend.* — *b) vermögend.* — *c) herrschend, Herrscher.* — 2) m. *a)* Bein. α) Çiva-Rudra's. — β) *der Sonne,* als einer der acht Formen Çiva's. — γ) Vishṇu's. — *b)* Bez. *des 11ten* Muhûrta Ind. St. 10,296. — *c)* N. pr. α) eines Rudra VP. 1,8,6. — β) eines Sâdhja. — γ) eines Mannes. — δ) eines Berges in Çâkadvîpa Bhâg. P. 5,20,26. — 3) f. ईशाना *a)* Bein. der Durgâ. — *b) eine best.* Çakti. — 4) m. f. (ई) **Mimosa Suma Roxb.* — 5) *n. *Licht, Glanz.*

ईशानकल्प m. Name eines Kalpa VP.[2] 1,LVIII. LXVII.

ईशानकृत् Adj. *handelnd wie Einer der es vermag, seinen Besitz* oder *seine Macht gebrauchend.*

ईशानचन्द्र m. N. pr. eines Arztes.

*ईशानज m. Pl. *eine best. Götterordnung* bei den Gaina.

ईशानदेवी f. ein Frauenname.

ईशानबलि m. *ein best. Opfer* VP.[2] 3,114.

ईशानाधिप Adj. (f. आ) Çiva *zum Herrn habend.* दिश् *Nordost.*

ईशान्य n. Name eines Liñga.

ईशावास्य n. = ईशोपनिषद्.

ईशितर् Nom. ag. *Herr, Gebieter.* Nom. abstr. °तृत्व n. Comm. zu Njâjam. 6,7,2.

ईशितव्य Adj. *das Object eines Herrn* oder *Herrschers seiend, beherrscht werdend.* Davon Nom. abstr. °त्व n.

ईशितव्याय्, °यति *thun, als wenn man beherrscht würde.*

ईशिता f. *Allmacht* (eine der acht Siddhi).

ईशित्व n. dass. MBh. 14,38,12.

ईशिन् 1) Adj. *gebietend —, herrschend über.* — 2) f. °नी *Herrschermacht.*

ईशोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

ईश्वर 1) Adj. (f. आ) *vermögend, im Stande zu thun, — zu werden, in dem Falle seiend zu.* Die Ergänzung ein Infin. auf अस्, तोस्, तवै oder तुम्, ein Nom. act. im Loc., oder ein Potent. mit oder ohne यद्. Beim Infin. auf तोस् steht häufig der Nom. m. Sg. ohne Rücksicht auf Genus und Numerus des Subst. — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Besitzer, Eigenthümer von* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend) 126,18. — *b) Gebieter, Fürst, König.* — *c) ein vornehmer —, reicher Herr* 166,4. — *d) Gemahl.* — *e) die oberste Gottheit.* — *f)* Bein. α) Brahman's 55,33. — β) Çiva's 130,3. — γ) Indra's. δ) **des Liebesgottes.* — *g)* **die Seele.* — *h)* N. pr. α) eines Rudra. — β) eines Sohnes Brahman's VP.[2] 2,126. — γ) eines Fürsten MBh. 1,67,65. — *i)* Bez. *der Zahl eilf.* — *k) das 11te Jahr im 60jährigen Jupiter-Cyclus.* — 3) f. ईश्वरा und *ईश्वरी Bein. der Durgâ. — 4) f. ईश्वरी *a) Gebieterin, Fürstin.* — *b) eine best. übernatürliche Kraft.* — *c)* *Bez. *verschiedener Pflanzen* Nigh. Pr.

ईश्वरकृष्ण m. N. pr. eines Autors.

ईश्वरगीता f. Pl. 1) = भगवद्गीता. — 2) Titel eines Abschnittes im Kûrmapurâṇa.

ईश्वरग्रास Adj. *Gott* (die 3te Stufe des Âtman) *verschlingend* (d. i. *aufhebend*), Beiw. der 4ten Stufe des Âtman Nrs. Up. in Ind. St. 9,126.

ईश्वरचन्द्राय m. N. pr. eines Mannes.

ईश्वरता f. *Herrschaft, Oberherrschaft.*

ईश्वरतीर्थाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

ईश्वरत्व n. *Herrschaft, Oberherrschaft.*

ईश्वरदत्त m. N. pr. eines Fürsten.

ईश्वरप्रणिधान n. *Ergebung in den Willen Gottes* 285,30.

ईश्वरप्रत्यभिज्ञा f. Titel eines Werkes.

*ईश्वरमल्लिका f. *Mimusops Elengi* Nigh. Pr.

ईश्वरमीननाथसंवाद m. Titel eines Werkes.

ईश्वरवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

ईश्वरवाद m. Titel eines Werkes.

*ईश्वरसद्मन् n. *Tempel.*

ईश्वरसूरि m. N. pr. eines Gelehrten.

ईश्वरसेन m. N. pr. eines Fürsten VP.² 4,208.

ईश्वरानन्द m. N. pr. eines Scholiasten.

ईश्वरी Adv. mit कर् *Jmd zu einem reichen Herrn machen.*

ईश्वरीतन्त्र n. und ईश्वरे (Loc.) नित्यसुखावस्थापनम् Titel von Werken.

1. ईष्, ईषति (meist mit Präpp.), °ते 1) *wegrücken, sich entziehen, weichen von* (Abl.). — 2) *abweichen von* (Abl.). — 3) *Jmd* (Acc.) *verlassen* ṚV. 10,89,3. — 4) *feindlich anrücken*, im Partic. ईषत्. — 5) Act. *उञ्छे. — 6) Med. *हिंसायाम् und *दर्शने. — Mit अति *vorüberlaufen*, mit Acc. Maitr. S. 1,10,14. — Mit अप Act. *sich entfernen von* (Abl.). — Mit आ Act. (selten) und Med. 1) *anrücken, sich drängen an, zu.* — 2) *Etwas* (Acc.) *erstreben, begehren, hinstreben nach* (Loc.), *sich anschicken zu* (Infin. auf अम्). — 3) *bittend angehen, anflehen.* — Mit उपा Med. *angehen, anflehen.* — Mit प्रत्या Med. *sich fügen an, in* ṚV. 5,86,3. — Mit उद् Act. *emporsteigen* Maitr. S. 1,10,12. उदीषित *emporgestiegen, erhoben.* — Mit समुद् Act. *emporsteigen, auf die Oberfläche kommen.* — Mit उप Med. *losgehen auf.* — Mit प्रति, Partic. प्रतीषित *entgegengestreckt.* — Mit वि Act. *auseinandergehen, sich dehnen.* — Mit सम् *sich strecken.* समीषित *gestreckt.*

2. ईष् die als Nidhana verwandte Silbe ईष् Ârsh. Br.

ईष m. 1) *der Monat* Âçvina. — 2) N. pr. eines Sohnes des 3ten Manu. — Fehlerhaft für इष.

*ईषण 1) Adj. *eilend.* — 2) f. आ *Bestreben* und *Bitte* Gal.

*ईषणिन् Adj. *eilend.*

ईषच्छ्वास Adj. *mit geringem Hauch hervorgebracht.*

ईषत् Adv. *annähernd, obenhin, leichthin, ein wenig, etwas.*

ईषत्कर Adj. 1) *leicht zu vollbringen.* — 2) **ein wenig.*

ईषत्कार्य Adj. (f. आ) *leicht zu* (Loc. eines Nom. act.).

*ईषत्पान Adj. *leicht zu trinken.*

*ईषत्प्रमय Adj. etwa *leicht vergänglich.*

*ईषत्प्रलम्भ Adj. *leicht zu betrügen.*

ईषत्स्पृष्ट Adj. *leicht berührt.* Nom. abstr. °ता f.

ईषथुस् 2. Du. Perf. von 3. इष्.

ईषदसमाप्त Adj. *nicht ganz vollständig.* °प्तः पटुः so v. a. *nicht vollkommen geschickt, nahe daran geschickt zu heissen* P. 5,3,67, Sch.

ईषदसमाप्ति f. *das Fehlen von Wenigem, Nahekommen, Anstreifen* (in übertr. Bed.) P. 5,3,67.

*ईषदाढ्यंकर Adj. *leicht reich zu machen.*

*ईषदाढ्यंभव n. impers. *leicht reich zu werden.*

*ईषदुपदान Adj. *leicht zu Grunde gehend* Kâç. zu P. 6,1,50.

ईषद्धास Adj. (f. आ) *lächelnd.*

1. ईषद्धास्य n. *das Lächeln.*

2. ईषद्धास्य Adj. (f. आ) *lächelnd.*

*ईषद्वीजा f. *eine Traubenart ohne Kerne* Nigh. Pr.

*ईषद्विलय Adj. *leicht vergänglich.*

*ईषद्वीर्य m. *Mandelbaum* Nigh. Pr.

ईषन्नाद Adj. *schwach tönend.*

*ईषन्निमय Adj. *leicht auszumessen.*

*ईषन्मर्ष und *°ण Adj. *leicht zu ertragen.*

*ईषल्लभ Adj. *leicht zu erlangen, — haben.*

ईषा f. 1) *Deichsel.* Du. *die doppelte, gabelförmige D.* ईषायुगानि. — 2) *Brett an einer Bettstelle.* — 3) *ein best. Längenmaass,* = 88 Aṅgula Çulbas. 1,10.

ईषादण्ड m. *Deichsel* VP. 2,8,2.

ईषादन्त Adj. *deichsellange Stosszähne habend.*

*ईषिका f. 1) *Saccharum spontaneum.* — 2) *Pinsel, Probirstäbchen.* — 3) *Augapfel eines Elephanten.* — Vgl. इषीका.

*ईषिर m. *Feuer.* Vgl. इषिर.

ईषिरे Âpast. = ईषुस्. ईषिरर्षयः metrisch richtig und in der älteren Sprache unanfechtbar.

ईषीका f. *Rohr, Schilf* Maitr. S. 3,6,3. Vgl. इषीका.

ईषुस् 3. Pl. Perf. von 3. इष्.

*ईष्म m. = इष्म.

*ईष्व m. *Lehrer.*

ईसराफ (arab.) m. in der Astrol. Bez. *des 4ten* Joga.

ईह्, ईहति (selten), ईहते *streben —, verlangen nach, sich Etwas* (Acc.) *angelegen sein lassen, im Sinne haben, gedenken zu* (Infin.). धनेहितास् *sich des Geldes wegen abmühen* Spr. 3058. समारम्भान् *Etwas unternehmen.* ईहित *worauf man sein Streben gerichtet hat* 290,3. — *Caus. *Jmd antreiben.* — Mit प्रति in प्रतीह. — Mit सम् = Simpl. समीहित *unternommen.*

ईहा 1) m. *das Bestreben.* — 2) f. आ a) *das Streben, Anstrengung, Thätigkeit, Arbeit.* — b) *das Treiben, Thun.* — c) *Verlangen, Begehren, Wunsch.*

ईहामृग m. 1) *Wolf.* — 2) *eine Art Schauspiel.*

*ईहावृक m. *Wolf.*

ईहित n. 1) *Anstrengung, Bemühung.* — 2) *das Treiben, Thun.* — 3) *Vorhaben* Spr. 5889. — 4) *Verlangen, Begehren, Wunsch.*

---

1. उ Interj. Nach den Lexicographen रोषोक्तौ, आमन्त्रणे (संबोधने), अनुकम्पायाम्, नियोगे, पदपूरणे und पादपूरणे.

2. उ (ऊ) Indecl. 1) *und, auch, und auch.* — 2) *doch, dagegen, anderseits, dafür.* — 3) *nun, schon, so eben, sogleich, alsbald.* — 4) besonders beliebt nach einem Pron. demonstr., relat. oder interrog., nach einigen Partikeln und am Ende eines Stollens nach einem Infin. auf तवै (तवा उ). Meistens nur durch eine stärkere Betonung wiederzugeben. — 5) उ — उ, उ — उत *einestheils — anderntheils, sowohl — als auch.* — 6) in der klass. Sprache nur nach अथ (s. u. अथ), न (s. नो) und किम्. किमु प्रतिकूले विधातरि न संभाव्यते *was wohl nicht?* so v. a. *Alles.* आभाषस्ते किमु न विदितः *ist dir etwa nicht bekannt?* किमु — स्यात् *ob wohl?* सुहृत्सार्थः किमु त्यज्यते *warum doch, — wohl?* Spr. 4288. किमु सर्वमास्ताम् so v. a. *doch lieber sage ich Nichts* 4801. श्रोत्रतां किमु नेत्रताम् *oder* 3216, v. l. 7105. किमु — उत *utrum — an.* Häufig bedeutet किमु so v. a. *wie viel eher, — mehr* (schon im Çat. Br.). Auch *dagegen, jedoch* Bâlar. 42,1. 106,4. 276,18.

3. उ, उणोति und *अवते *rufen, schreien.* — उवे s. bes. — Mit आ Partic. ओत *angerufen, aufgefordert.* — Mit वि *zurufen, antreiben.*

4. *उ m. Bein. 1) Brahman's. — 2) Çiva's.

उंवेक m. Maṇḍanamiçra's volksthümlicher Name.

*उक Indecl.

*उकण, f. *ई gaṇa गौरादि in der Kâç. उणक v. l.

*उकनाह m. *ein hell-* oder *dunkelbraunes Pferd.*

उकार m. *der Laut* उ.

उक्त 1) m. N. pr. eines zu den Viçve Devâs gezählten Wesens Hariv. 2,12,51. उकथ v. l. — 2) n. *Wort, Ausdruck für.* — 3) n. f. (आ) *ein best. Metrum.* — Vgl. वच्.

उक्तपुंस्क Adj. *wozu es ein nur durch den Begriff des Geschlechts sich unterscheidendes Masculinum giebt.*

उक्तपूर्व Adj. *ehemals —, sonst gesprochen* 60,5. 72,6. 73,24.

उक्तप्रत्युक्त n. *Rede und Gegenrede, Unterhaltung.* Auch *eine Art Wechselgesang.*

उक्तवत् Partic. Perf. von वच्.

उक्तवाक्य Adj. *gesprochen habend* 89,29.

उक्तानुशासन Adj. (f. आ) *dem eine Unterweisung zu Theil geworden ist* Çat. Br. 14,7,2,25.

उक्ति f. 1) *Ausspruch, Verkündigung, ausdrückliche Erwähnung, Rede, Wort, Ausdruck für.* उक्तिं कर् *seine Stimme erheben* 174,4. — 2) *kluger —, witziger Ausspruch.*

उक्तोपनिषत्क Adj. *dem die* Upanishad *gelehrt worden sind* Çat. Br. 14,6,11,1.

उक्त्वा Absol. von वच्.

उक्थ 1) m. a) *eine Form* Agni's MBh. 3,219,25. — b) N. pr. α) eines zu den Viçve Devâs gezählten Wesens. उक्त v. l. — β) eines Fürsten VP. 4,4,47. — 2) n. a) *Spruch, Preis, Lob.* — b) im Ritual *der Satz* oder *die Strophenreihe, welche die Recitation des* Hotar *und seiner Gehülfen bilden* (später शस्त्र genannt). महदुक्थम् oder बृहदुक्थम् = बृहतीसहस्रात्मकं शस्त्रम् Comm. zu Çat. Br. 10,1,1,1. — 3) n. f. (आ) *ein best. Metrum.*

उक्थंवाच् f. *ein best. Theil eines* Çastra Âçv. Çr. 5,14,26. 15,23.

उक्थदोह m. *ein best. Schlusstheil eines* Çastra Ait. Âr. 454,18.

उक्थपत्त्र Adj. *Sprüche zu Flügeln habend* VS. 17,55. उक्थपात्रम् Mahâbh. 6,1,10,*a*.

उक्थपात्र n. *Schalen, welche während der Recitation der* Uktha *aufgesetzt werden.*

उक्थभृत् Adj. *Sprüche darbringend.*

उक्थमुख n. *Beginn der* Uktha *genannten Recitation* Ait. Br. 2,35.37. Çâñkh. Br. 7,9. 29,3. Ait. Âr. 52,6. Davon °मुखीय Adj. Çâñkh. Br. 22,8.25,5.6. 29,4. Çr. 12,3,5. Vaitân.

उक्थवत् Adj. *mit einem Spruch verbunden.*

उक्थवर्धन Adj. *an Lobpreis sich stärkend, — ergötzend.*

उक्थवाहस् Adj. 1) *Sprüche darbringend.* — 2) *dem Sprüche dargebracht werden.*

उक्थविद् Adj. *der Sprüche kundig* Çat. Br. 14,8,14,1.

उक्थविध Adj. *spruchartig* Çat. Br. 10,6,2,10.

उक्थवीर्य n. *ein best. Theil des* आज्यं शस्त्रम् Ind. St. 10,354. Ait. Âr. 416,4. 454,18.

उक्थशंसिन् Adj. 1) *lobpreisend.* — 2) *die* Uktha *sprechend.*

उक्थशंस् (stark °शास्) und °शंस Adj. *den Spruch sprechend, lobpreisend.*

उक्थशास्त्र m. Titel eines Werkes.

उक्थशुष्म Adj. 1) *in Sprüchen dahin rauschend.* — 2) *dem rauschendes Lob dargebracht wird.*

उक्थसंपद् f. *eine best. Schlussrecitation eines* Çastra Ait. Âr. 454,17.

उक्थामद n. Pl. *Preis und Jubel* Maitr. S. 1,9,2.8.

उक्थायु Adj. *nach Lob verlangend* TS. 1,4,22,1. Maitr. S. 1,3,14.

उक्थार्क (viersilbig) n. Pl. *Spruch und Lied.*

उक्थावी Adj. *Sprüche liebend.*

उक्थाशस्त्र n. Pl. Uktha *und* Çastra.

उक्थिन् Adj. 1) *Sprüche sprechend, preisend, lobend.* — 2) *von Preis begleitet,* liturg. *von* Uktha (rit.) *b.*

उक्थ्य, उक्थिय 1) Adj. a) *des Preisens würdig, preisenswerth.* — b) *Preis enthaltend, preisend.* — c) *von* Uktha (rit.) *begleitet.* — 2) m. a) *eine best. Libation bei der Früh- und Mittagsspende.* — b) *eine der Grundformen der* Soma-*Feier.* Nom. abstr. °ता f. Lâṭj. 8,1,16.

उक्थ्यपात्र n. *der zur Darbringung der Libation* Ukthja *bestimmte Becher* Çat. Br. 4,5,5,8.12.

उक्थ्यस्थाली f. *der zur Bereitung der Libation* Ukthja *dienende Topf* Çat. Br. 4,2,2,16.

1. उक्ष्, उक्षति, °ते 1) *träufeln lassen, sprengen.* — 2) *beträufeln —, besprengen mit* (Instr.). उक्षित *besprengt, benetzt.* — 3) Med. *träufeln.* — 4) Med. *sprühen* (Funken). — 5) *harnen.* — 6) उक्षित *reichlich versehen mit* (im Comp. vorangehend). — Mit अनु Act. Med. *beträufeln, besprengen, besprühen.* — Mit अभि, अव und आ Act. *beträufeln, besprengen.* — Mit उद् Act. *hinauf —, hinaussprengen.* — Mit उप Act. *hinzusprengen.* — Mit निस् Act. *wegsprengen, wegspritzen.* — Mit परि *ringsum besprengen.* — Mit अनुपरि dass. Gobh. 1,3,11. 8,26. Gaut. 25,4. — Mit अभिपरि *einen Guss machen um* Gobh. 1,3,5. — Mit प्र Act. 1) *vor sich hinsprengen.* — 2) *besprengen, weihen.* — 3) *durch Besprengung zum Opfertode weihen, schlachten.* — Caus. *vor sich hinsprengen.* — Mit संप्र 1) *besprengen.* — 2) Med. *sich besprengen.* — Mit वि 1) Act. *vergiessen.* — 2) Med. *überträufeln.* — Mit अभिवि *hinsprengen nach* (Acc.). — Mit सम् 1) *ausgiessen.* — 2) *besprengen, begiessen.* — 3) समुक्षित *übergossen —,* so v. a. *reichlich versehen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend),

2. उक्ष् Adj. in बृहदुक्ष्.

3. उक्ष्, उक्षति, उक्षमाण *heranwachsen, erstarken.* उक्षित *erwachsen, herangewachsen, erstarkt.* — Caus. उक्षयते *stärken.* — Mit सम्, Partic. समुक्षित *zugleich gestärkt, — ermuthigt.* — Vgl. वक्ष्.

4. उक्ष् Adj. in माकमुक्ष्.

उक्ष 1) *Adj. *gross.* — 2) m. = उक्षन् in जातोक्ष u.s.w.

उक्षण n. *das Besprengen, Weihen.*

उक्षण्य्, °ण्यति etwa *nach Stieren* (*Rinderheerden*) *begierig sein.*

(उक्षण्यायन) उक्षणोऽयन m. Patron.

उक्षण्यु Adj. etwa *nach Stieren* (*Rinderheerden*) *begierig.*

*उक्षतर m. *ein kleiner* (angeblich auch *grosser*) *Stier.*

उक्षन् 1) m. a) *Stier, Bulle.* Häufig bildlich gebraucht. — b) *der Stier im Thierkreise.* — c) **ein best. Heilmittel.* — 2) *Adj. = महत्.

उक्षवश m. *Stierkalb.*

उक्षवेहत् m. *ein zeugungsunfähiger Stier* Çat. Br. 12,4,1,6.

उक्षसेन m. N. pr. eines Fürsten.

उक्षान्न Adj. *Stiere verzehrend.*

उक्ष्णोरन्ध्र m. N. pr. eines Ṛshi Tâṇḍja-Br. 13,9,19.

*उख्, ओखति (गतौ).

उख 1) m. a) *Kochtopf, Pfanne.* — b) *ein best. Theil des Oberschenkels.* — c) N. pr. eines Lehrers. — 2) f. उखा a) *Kochtopf, Pfanne.* — b) = 1) *b)* Ḱaraka 4,7.

उखाच्छिद् Adj. *brüchig wie ein Topf, morsch.*

उखड N. pr. einer Oertlichkeit.

*उखर्वल und *उखल m. *ein Andropogon* Râǵan. 8,126.

उखासंभरण n. *Herstellung des Kochtopfes.* Titel des 6ten Buchs im Çat. Br. Davon Adj. °भरणीय Çâñkh. Br. 19,1. Çr. 9,22,7. Âçv. Çr. 4,1,21. Vaitân.

*उखास्रस् (Nom. °स्रत्) Adj. *aus dem Topfe fallend.*

उख्य 1) Adj. a) *in der Feuerschüssel befindlich.* — b) **auf einer Pfanne gebraten.* — 2) m. N. pr. eines Grammatikers. — 3) *f. उख्या gaṇa काश्यादि.

उगण Adj. (f. आ) in Verbindung mit सेना oder Subst. ohne सेना *breitgeschaart.*

उग्र 1) Adj. (f. आ) *gewaltig, heftig, über die Maassen stark, — gross, — streng, grausig.* Bez. best. Mondhäuser. — 2) m. a) *ein Gewaltiger, Grosser, Vornehmer; ein gewaltthätiger, leidenschaftlicher Mensch.* — b) Bein. Çiva's oder Rudra's. — c) N. pr. eines Rudra VP. 1,8,7. Bhâg. P. 6,6,17. — d) *der Sohn eines Kriegers* (Vaiçja Comm. zu Âpast.) *von einer* Çûdrâ Âpast. 1,7,20.21. Gaut. 4,16. — e) **Hyperanthera Moringa.* — f) N. pr. eines Dânava und verschiedener anderer Personen. — g) Pl. Name einer Çiva'itischen Secte. — 3) f. उग्रा a) Bez. *verschiedener Pflanzen* (*Artemisia sternutatoria Roxb., Coriandrum sativum,* = अतता und वचा). — b) *die Tochter eines Kriegers von einer* Çûdrâ. — c) *eine best.* Çruti S.S.S. 23. — 4) f. उग्री Pl. Bez. *best. dämonischer Wesen* AV. 4,24,2. — 5) *n. *die Wurzel von Aconitum ferox Wall.*

उग्रक m. N. pr. eines Schlangendämons MBh. 1,35,7.

उग्रकर्णिक Adj. *einen gewaltig grossen Ohrschmuck tragend.* Kirâta R. 4,40,29.

*उग्रकाण्ड m. *Momordica Charantia Lin.*

उग्रकाली f. *eine Form der* Durgâ.

*उग्रगन्ध 1) m. *Knoblauch* (Râǵan. 7,49), *Ocimum pilosum* (Râǵan. 10,159), *Michelia Champaca* und *Myrica sapida* (Râǵan. 9,19). — 2) f. आ *Carum Carvi, Apium involucratum, Artemisia sternutatoria, Ligusticum Ajowan* und = वचा. — 3) n. *Asa foetida.*

*उग्रगन्धिका f. *Apium involucratum* Râǵan. 6,111.

उग्रगाध m. *eine Stelle* (in einem Flusse u. s. w.), *wo man schwer Fuss fassen kann,* Tâṇḍja-Br. 14, 8,4. 15,2,6.

उग्रचण्डा f. N. pr. einer Nâjikâ der Devî.

उग्रचारिन् 1) Adj. *sich heftig —, sich rasch bewegend* (Mond). — 2) *f. °रिणी Bein. der Durgâ.

उग्रजाति f. *ein Grauen erregender Stand* Varâh. Bṛh. S. 15,29.

उग्रजित् f. N. pr. einer Apsaras.

उग्रतपस् m. N. pr. eines Muni.

उग्रता f. *heftiges —, ungestümes Wesen.*

उग्रतारा f. N. pr. einer Göttin.

उग्रतेजस् 1) Adj. *von gewaltiger Energie.* — 2) m. N. pr. *a*) eines Schlangendämons MBh. 16,4,16. — *b*) eines Buddha Lalit. 5,18. eines Devaputra 43,18. eines Sohnes des Mâra 360,2.

उग्रत्व n. *Gewaltthätigkeit, grosse Strenge* 51,14.

उग्रदण्ड Adj. *strenge strafend.*

*उग्रदत् (H. 457) und *°दन्त (Gal.) Adj. *gewaltige Zähne habend.*

उग्रदर्शन Adj. (f. आ) *grausig anzusehen* MBh. 1,210,24.

*उग्रदुहितर् f. *Tochter eines Grossen.*

उग्रदेव m. N. pr. eines Mannes.

उग्रधन्वन् Adj. *einen gewaltigen Bogen führend.*

*उग्रनासिक Adj *eine gewaltige Nase habend* H. 452.

1. उग्रपुत्र m. *Sohn eines Grossen.*

2. उग्रपुत्र Adj. (f. आ) *gewaltige Söhne habend* ṚV.

उग्रप्रदर्शन Adj. (f. आ) *grausig anzusehen* MBh. 3,42,4.

उग्रबाहु Adj. *gewaltige Arme habend.*

उग्रभट m. N. pr. eines Fürsten.

*उग्रभा f. *Vitis quadrangularis* Nigh. Pr.

उग्रभैरव m. N. pr. eines Kâpâlika.

उग्रंपश्य 1) Adj. *schrecklich blickend,* als Beiw. der Würfel. — 2) f. °श्या N. pr. einer Apsaras.

उग्ररेतस् m. *eine Form* Rudra's Bhâg. P. 3,12,12.

उग्रवीर Adj. *gewaltige Männer habend.*

*उग्रवीर्य n. *Asa foetida* Râǵan. 6,74.

उग्रव्यग्र m. N. pr. eines Dânava Hariv. 2282.

उग्रशक्ति m. N. pr. eines Fürsten.

*उग्रशेखरा f. Bein. der Gaṅgâ.

उग्रश्रवस् m. N. pr. eines Sohnes des Lomaharshaṇa.

उग्रसेन 1) m. N. pr. *a*) verschiedener Fürsten. — *b*) eines Gandharva VP.[2] 2,285. — 2) f. उग्रसेनी (°सेना falsch) N. pr. der Gattin Akrûra's VP.[2] 4,96.

*उग्रसेनज und *°सेनसुत (Gal.) m. Bein. Kaṁsa's.

उग्रसेनानी m. Bein. Kṛshṇa's MBh. 12,43,9.

उग्रसेवित Adj. *von gewaltthätigen Wesen bewohnt* R. 3,20,38.

उग्राचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

उग्रादेव m. N. pr. eines Mannes.

उग्रायुध 1) Adj. *gewaltige Waffen führend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

उग्रेश m. 1) *der gewaltige Herr,* Bein. Çiva's MBh. 3,106,12. — 2) N. pr. eines von einem Ugra erbauten Heiligthums.

*उङ्कुण m. = उत्कुण.

*उङ्ख्, उङ्खति (गतौ).

उच्, उच्यति *Gefallen finden an, gern thun, gewohnt sein.* — Partic. उचित 1) *Gefallen findend —, gewohnt an* (Gen., Loc. oder im Comp. vorangehend). — 2) *müssend, verpflichtet zu* (Infin.) Spr. 7685. — 3) *woran man Gefallen findet, — gewohnt ist, bekannt* Çiç. 10,81. — 4) *angemessen, entsprechend, passend.* गणयितुम् *aufgeführt zu werden verdienend.* उचितेन *auf eine entsprechende Weise* Spr. 2708. — Mit अभि *einen Zug haben zu, gern aufsuchen.* — Mit नि 1) *Gefallen finden an* (Acc. oder Loc.). — 2) *gern verweilen in, bei* (Loc.). — Mit सम् *Behagen finden an* (Instr.), *gern zusammensein mit.* — समुचित 1) *gewohnt an* (im Comp. vorangehend). — 2) *angemessen, passend zu* (Gen. oder im Comp. vorangehend) 133,29. 179,30.

उचथ n. *Spruch, Preis, Loblied.*

उचथ्य, उचथ्यि 1) Adj. *preiswürdig.* — 2) m. N. pr. eines Âṅgirasa.

उचितज्ञ Adj. *wissend was sich schickt.* Davon Nom. abstr. °ता f. Spr. 2748.

उचितत्व n. *Angemessenheit, Schicklichkeit* MBh. 1,204,6.

उच्च 1) Adj. *a*) *in der Höhe befindlich, hoch.* — *b*) *tief* (Sumpf). — *c*) *hoch,* so v. a. *vornehm.* — *d*) *laut.* — *e*) *hoch* (Ton), *hoch betont.* — *f*) *gesteigert, heftig* (Leidenschaft). — 2) m. *a*) *Höhe.* — *b*) *Höhestand eines Planeten.* — *c*) *Pinus longifolia* Râǵan. 12,38. **Kokospalme* Nigh. Pr.

उच्चकैस् Adv. *laut.*

*उच्चक्षुस् Adj. *mit nach oben gerichteten Augen.*

*उच्चक्षुः Adv. mit अस् und भू *die Augen nach oben gerichtet haben,* mit कर् *d. A. n. o. richten.*

उच्चगिर् Adj. *eine laute Stimme habend für* (im Comp. vorangehend), *laut ausposaunend* Spr. 6967.

उच्चटा f. 1) **Wandel, Benehmen.* — 2) **Stolz.* — 3) *eine Art Cyperus,* **eine Art Knoblauch,* **Abrus precatorius* und *Flacourtia cataphracta.*

उच्चण्ड Adj. 1) *überaus heftig, — stark, gewaltig, fürchterlich* Bâlar. 104,9. 145,7. Prasannar. 94,21. — 2) **rasch.* — 3) **ungebunden, ungezügelt* (in übertr. Bed.) Gal.

*उच्चतरु m. *Kokospalme* Râǵan. 11,47.

उच्चता f. *Ueberlegenheit* MBh. 3,133,15.

*उच्चताल m. *Tanz bei Gelagen.*

उच्चत्व n. *Höhestand eines Planeten* Ind. St. 10,312.

*उच्चदेव m. Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's.

*उच्चद्रु m. *Pinus longifolia* Râǵan. 12,38.

उच्चध्वज m. Name Çâkjamuṇi's als Lehrers der Götter.

*उच्चनासिक Adj. *hochnasig* Gal.

उच्चनीच 1) Adj. *eine hohe oder niedrige Stellung einnehmend* MBh. 14,16,21. — 2) n. *a*) *der Höhe- und Tiefestand eines Planeten.* — *b*) *Tonwechsel.*

उच्चनीचवृत्त n. *Epicyclus* Ârjabh. 3,19.

*उच्चन्द्र m. *der zweite Theil der Nacht.*

*उच्चभाल Adj. (f. आ) *eine hohe Stirn habend* Gal.

उच्चय m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Auflesen von der Erde.* — 2) *das Zulegen, Zuzählen.* — 3) *Ansammlung, Haufen, Fülle, Menge* 184,30. — 4) **der Knoten, mit dem das Untergewand aufgebunden wird.* — 5) **Kathete.*

उच्चयमान m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उच्चरित n. *Excremente* Bhâg. P. 5,5,32.

उच्चल m. 1) **der Geist.* — 2) N. pr. eines Fürsten Râǵat. 8,14. fgg.

*उच्चललाट (f. आ) und *°क (f. °टिका) *eine hohe Stirn habend.*

उच्चशस् Adv. *aufwärts* Gop. Br. 1,3,9.

उच्चा Adv. *oben* (insbes. *im Himmel*), *von oben, nach oben.*

उच्चाचक्र Adj. *das Rad oben habend.*

उच्चाट m. *das aus dem Wege Räumen eines Gegners* und *die darauf gerichtete Zauberhandlung.*

उच्चाटन 1) Adj. (f. ई) *einen Gegner aus dem Wege räumend.* — 2) m. Name eines der 5 Pfeile des

Liebesgottes. — 3) n. a) das Umwerfen. — b) = उच्चाट.

उच्चाट्टालध्वजवत् Adj. Fahnen auf den hohen Wachtthürmen habend R. 1,5,17.

उच्चाप्राजापत्य n. Name eines Sâman.

उच्चाबुध्न Adj. den Boden oben habend.

*उच्चामन्यु m. N. pr. eines Mannes. Vgl. औच्चामन्यव.

उच्चार 1) Adj. aufgehend. अमुमेवादित्यमुच्चारं कुरुते lässt die Sonne da aufgehen TS. 2,3,12,2. — 2) m. a) Ausleerung, Excremente 229,3. मूत्रोच्चारे n. Du. Gaut. 9,37. — b) das Aussprechen, Hörbarmachung.

उच्चारक Adj. aussprechend, hörbar machend.

उच्चारण n. das Aussprechen, Hörbarmachen.

उच्चारयितर् Nom. ag. der Etwas (Acc.) ausspricht Comm. zu Njâjam. 3,8,21.

उच्चारित 1) Adj. der eine Ausleerung gehabt hat Gaut. Suçr. 2,463,15. — 2) n. das Geschäft der Ausleerung Suçr. 2,148,19.

*उच्चारिन् Adj. Töne ausstossend. गर्दभो° wie ein Esel.

उच्चार्य Adj. auszusprechen, ausgesprochen werdend. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

उच्चावच Adj. hoch und niedrig, gross und klein, mannichfaltig, verschieden, bunt.

*उच्चिङ्ग्ट m. 1) ein zorniger Mensch. — 2) eine Art Seekrabbe.

उच्चिटिङ्ग m. ein best. kleines giftiges Wasserthier.

उच्ची Adv. mit कर् in die Höhe heben.

*उच्चूड und *उच्चूल m. ein in die Höhe stehender Büschel.

उच्चेय Adj. zu pflücken, — lesen Kâd. II,86,11.

उच्चैःकर Adj. den Hochton bewirkend TS. Prât.

*उच्चैःकारम् Adv. mit lauter Stimme P. 3,4,59, Sch.

उच्चैःकुल n. hohes Geschlecht Çâk. 92.

उच्चैःपद n. hoher Standort Kumâras. 5,64.

उच्चैःपौर्णमासी f. der Tag, an welchem der Vollmond am Himmel steht, ehe die Sonne untergegangen ist, Gobh. 1,5,10.

उच्चैरुच्चैःश्रवस् m. der erhabene Ukkaiḥçravas Kumâras. 2,47.

उच्चैर्गोत्र n. hohes Geschlecht, hohe Geburt.

*उच्चैर्घुष्ट n. lautes Verkünden.

उच्चैर्घोष Adj. laut tönend, — schreiend, — wiehernd, — brüllend, — rasselnd.

उच्चैर्द्विष् Adj. mächtige Feinde habend Kumâras. 3,14.

उच्चैर्धामन् Adj. hoch —, stark strahlend Spr. 3971.

उच्चैर्भाषण und °भाष्य n. lautes Reden.

उच्चैर्भुज Adj. die Arme emporhaltend Megh. 36.

उच्चैर्मन्यु m. N. pr. eines Mannes. Pl. seine Nachkommen.

*उच्चैर्मुख Adj. mit emporgerichtetem Gesicht.

उच्चैःशिरस् Adj. den Kopf hoch tragend, hochstehend, vornehm.

उच्चैःश्रवस् 1) *Adj. etwa laut wiehernd. — 2) m. a) *Ross. — b) N. pr. des bei der Quirlung des Oceans hervorgekommenen Prototyps und Königs der Rosse. Nach den Lexicographen Indra's Ross.

उच्चैःश्रवस m. N. pr. 1) * = उच्चैःश्रवस् 2, b). — 2) eines Rosses des Sonnengottes.

उच्चैस् Instr. Pl. Adv. 1) hoch, oben, nach oben, von oben. — 2) laut. Als scenische Bemerkung 290,27. Mit *कर् laut sprechen. — 3) hoch (vom Tone). — 4) in gesteigertem Maasse, in hohem Grade 104,18. stark, kräftig, gründlich, ganz genau (wissen).

उच्चैस्तट n. Abhang Ind. St. 14,372.

*उच्चैस्तमाम् Adv. überaus hoch u. s. w.

उच्चैस्तर 1) Adj. a) höher, recht hoch. Nom. abstr. °त्व n. — b) *sehr laut. — 2) °राम् Adv. a) höher Âpast. उच्चैरुच्चैस्तराम् höher und höher Spr. 1160. — b) höher betont.

उच्चैस्त्व n. Nom. abstr. von उच्चैस् laut Comm. zu Gaim. S. 278, Z. 2.

1. उच्चैःस्थान n. hoher Standort Spr. 1162.

2. उच्चैःस्थान Adj. von hohem Range M. 7,121.

उच्छादन n. das Einreiben des Körpers mit Oel u. s. w.

उच्छास्त्रवर्तिन् Adj. ausserhalb der Gesetzbücher wandelnd, die G. übertretend.

उच्छिंखन n. = उच्छिङ्खन.

उच्छिख 1) Adj. a) mit emporstehendem Kamme (Pfau) Uttarar. 50,12 (65,8). — b) mit der Flamme nach oben, hell lodernd. — 2) m. N. pr. eines Schlangendämons.

उच्छिखण्ड Adj. mit emporgerichtetem Schwanze (Pfau).

उच्छिङ्खन n. das Aufziehen in die Nase.

उच्छित्ति f. Zerstörung, Ausrottung, Vernichtung, das Zugrundegehen.

उच्छिन्न m. (sc. संधि) ein durch Abtretung fruchtbarer Ländereien erkaufter Friede Spr. 4600.

उच्छिरस् 1) Adj. mit erhobenem Haupte, das Haupt hoch tragend. — 2) m. N. pr. eines Berges.

1. उच्छिलीन्ध्र n. ein aufgeschossener Pilz Megh. 11.

2. उच्छिलीन्ध्र Adj. (f. आ) mit aufgeschossenen Pilzen Megh. 11, v. l.

उच्छिष्ट 1) Adj. a) übrig gelassen, als unbrauchbar liegen gelassen, übrig geblieben. — b) an dem noch ein Speiserest haftet, der nach vollbrachter Mahlzeit sich noch nicht den Mund gespült, die Zähne gereinigt und die Hände gewaschen hat, unrein überh. (in rituellem Sinne) Gaut. 1,28. 41. Chr. 42,22. — 2) n. Ueberbleibsel, Rest, insbes. Opferrest, Speiserest.

उच्छिष्टक Adj. = उच्छिष्ट 1) b) MBh. 13,131,5.

उच्छिष्टगणपति und °गणेश m. eine Form Gaṇeça's. °पतिपञ्चाङ्ग n. Titel eines Tantra.

उच्छिष्टचाण्डालिनी f. N. pr. einer Göttin.

उच्छिष्टता f. Nom. abstr. zu उच्छिष्ट 1) b) und 2). °तां नी zu einem Ueberbleibsel machen, so v. a. bis auf einen kleinen Rest verzehren.

उच्छिष्टभाज् Adj. die Speisereste erhaltend Gobh. 4,3,28.

1. उच्छिष्टभोजन n. das Geniessen der Speisereste.

2. *उच्छिष्टभोजन m. ein Brahman, der von den Ueberbleibseln der Opfer lebt, welche den ihm anvertrauten Götzenbildern dargebracht werden.

*उच्छिष्टमोदन n. Wachs.

उच्छिष्टाशन n. das Geniessen von Speiseresten Gaut. 2,32.

उच्छिष्ठित Adj. verunreinigt Parâç. 11,6.

*उच्छिष्य ved. Partic. fut. pass. von शिष् mit उद्.

उच्छीर्षक 1) Adj. der den Kopf aufgerichtet hat. — 2) n. Kopfkissen.

उच्छुष्क Adj. ausgetrocknet, vertrocknet, ausgemergelt Râgat. 7,1574.

उच्छुष्म 1) Adj. etwa aufzischend AV. Pariç. 36. — 2) m. N. pr. einer Tantra-Gottheit (buddh.).

उच्छुष्मकल्प m. Titel eines Abschnittes in AV. Pariç. Verz. d. B. H. 91.

उच्छुष्मभैरव Titel eines Werkes.

उच्छुष्मरुद्र m. Pl. 1) eine best. Dämonenschaar AV. Pariç. 36. — 2) N. pr. einer Çiva'itischen Secte.

उच्छून Partic. von श्वा (श्वि), श्वयति.

उच्छृङ्खल Adj. entfesselt, zügellos, keine Schranken kennend.

उच्छेत्तर् Nom. ag. Zerstörer, Vernichter.

उच्छेत्तवै Dat. Inf. abzuhauen Çat. Br. 1,2,5,10.

उच्छेद m. 1) das Abhauen. — 2) abgebrochenes Stück. — 3) Zerstörung, Ausrottung, Vernichtung. — 4) Unterbrechung.

उच्छेदन n. das Zerstören, Vernichten, Zugrunderichten.

उच्छेदनीय Adj. abzuschneiden.

°उच्छेदिन् Adj. zerstörend, vernichtend.

उच्छेद्य Adj. zu zerstören, — vernichten, auszurotten.

उच्छेष 1) Adj. übriggeblieben. — 2) m. Ueberbleibsel.

उच्छेषण n. *Ueberbleibsel, Rest.*

उच्छेषणी Adv. mit कर् *übriglassen, zurücklassen* DAÇAK. 40,8.

उच्छोचन Adj. *brennend.*

उच्छोथ m. *Anschwellung, Aufgedunsenheit* MÂLATIM. 70,16.

उच्छोषण 1) Adj. *austrocknend, ausdörrend.* — 2) n. a) *das Austrocknen, Trockenwerden.* — b) *das Austrocknen, Trockenlegen.*

उच्छोषुक Adj. *austrocknend, dürre werdend* GOP. BR. 1,4,2.

उच्छ्रय m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das in die Höhe Steigen, Sichemporheben, Erhebung.* — 2) *Höhe.* — 3) *Wachsthum, Zunahme, Steigerung.* — 4) *Kathete.*

उच्छ्रयण n. *das Erheben, Aufrichten.*

उच्छ्राय 1) m. (adj. Comp. f. आ a) *das in die Höhe Steigen, Aufsteigen, Sichemporheben.* — b) *Höhe.* — c) *Wachsthum, Zunahme, Steigerung.* — 2) f. ई *eine aufgerichtete Planke.*

उच्छ्रित Partic. von श्रि mit उद्. *m. *Pinus longifolia* RÂGAN. 12,38.

उच्छ्रिति f. 1) *das in die Höhe Steigen, Emporkommen.* — 2) *Wachsthum, Zunahme, Steigerung.* — 3) *Kathete.*

उच्छ्लङ्खे m. Du. *ein best. Theil des menschlichen Leibes.*

उच्छ्लङ्क m. *das Aufklaffen, Sichaufthun.*

उच्छ्वयन n. *das Aufschwellen* ÇAÑK. zu BÂDAR. 4,2,13.

उच्छ्वसत् m. *ein athmendes Wesen.*

उच्छ्वसित n. 1) *das Ausstossen des Athems.* — 2) *Athem, Lebenshauch.* — 3) *das Ausströmen feuchter Dünste.* — 4) *das Aufgehen, Sichlösen.*

उच्छ्वास m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Ausstossen des Athems.* — 2) *Athem, Hauch.* — 3) *das Verhauchen, Sterben.* — 4) *Seufzer.* — 5) *Gischt.* — 6) *das Aufschwellen, Sichheben.* — 7) *Abschnitt, Kapitel.*

उच्छ्वासिन् Adj. 1) *aushauchend.* — 2) *athmend.* — 3) *seufzend.* — 4) *aufschwellend, sich erhebend* KUMÂRAS. 7,82 (उच्छ्वासिकाला° zu verbinden).

1. उछ् s. वस्.

2. *उछ्, उच्छति (विवासे, निवासे, विपाशे, बन्धसमापने, वर्जने, अतिक्रमे). — *Desid. उचिच्छिषति.

उज्जयन 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. ई = उज्जयिनी.

उज्जयन्त m. N. pr. eines Berges in Surâshṭra.

उज्जयिनी f. N. pr. der Hauptstadt der Avanti.

*उज्जिहोड m. (KÂÇ. zu P. 2,1,72) und उज्जिहिस्तम्ब m. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

उज्जागर Adj. *aufgeregt, aufgebracht* KÂD. 130,20. 153,19.

उज्जानक m. N. pr. eines Tîrtha.

उज्जालुक m. N. pr. einer Oertlichkeit.

*उज्जासन n. *das Morden, Tödten.*

*उज्जिघ्र Adj. VOP. 26,34.

उज्जिति f. 1) *Sieg.* — 2) Pl. *Bez. der Verse* VS. 9,31. fgg.

उज्जिहान 1) Adj. Partic. von हा, जिहीते mit उद्. — 2) m. a) *N. pr. eines Mannes gaṇa पैलादि. — b) Pl. N. pr. eines Volkes VARÂH. BṚH. S. 14,2. — 3) f. आ N. pr. einer Stadt.

उज्जीवितमदालस m. Titel eines Schauspiels DAÇAR. Einl. 30.

उज्जीविन् m. N. pr. einer Krähe.

उज्जूटडिम्ब n. N. pr. einer Oertlichkeit. उज्झट° v. l.

उज्जूटित Adj. *der sich die Haarflechte aufgebunden hat.*

उज्जृम्भ Adj. 1) *gähnend.* — 2) **aufgeblüht.*

उज्जृम्भण 1) n. a) *das Gähnen, Schnappen.* — b) *das Hervorbrechen* BÂLAR. 99,3. — 2) f. आ = 1) b) BÂLAR. 249,17.

*उज्जृम्भित n. *Anstrengung, Bemühung.*

उज्जेन्द्र m. N. pr. eines Mannes.

उज्जेष Adj. *siegend.*

उज्जेषवत् Adj. *das Wort* उज्जेष *enthaltend.*

उज्जेषिन् m. N. pr. eines der 7 Marut.

उज्ज्य Adj. *mit abgespannter Sehne.* °धन्वन्.

उज्ज्वल 1) Adj. (f. आ) *glänzend, strahlend, prächtig, schmuck* BHAR. NÂṬJAÇ. 34,103. — 2) m. a) **Geschlechtsliebe.* — b) N. pr. eines Autors. — 3) f. आ *ein best. Metrum.* — 4) *n. *Gold.*

उज्ज्वलदत्त m. N. pr. eines Scholiasten.

उज्ज्वलन scheinbar R. 2,40,14. अथो ज्वलन° ed. Bomb.

उज्ज्वलनरसिंह N. pr. eines Tîrtha.

उज्ज्वलनीलमणि m. Titel eines Werkes.

उज्ज्वलभाष्य n. und उज्ज्वलरसकणा f. Titel von Werken.

उज्ज्वलितत्व n. *das in Gluth Versetztsein* KAP. 1,99.

उज्ज्वालन n. *das in Gluth Versetzen* KARAKA 1,12.

उज्झ्, उज्झति 1) *fahren lassen, aus der Hand —, von sich geben, aufgeben, verlassen.* उज्झित *fahren gelassen, verlassen —, frei von* (Instr. oder im Comp vorangehend). — 2) *hinablassen in* (Loc.). — 3) *Jmd aussetzen.* — 4) *vermeiden, entgehen.* — Mit प्र 1) *fahren lassen, aufgeben, verlassen.* प्रोज्झ्य *bei Seite lassend, mit Ausnahme von.* °प्रोज्झित *frei von.* — 2) *abziehen, subtrahiren.* — 3) mit उञ्छ् verwechselt Spr. 5539. 6977. — Mit सम् *fahren lassen, aufgeben, verlassen.* °समुज्झित *frei von.*

°उज्झ Adj. *fahren lassend, aufgebend.*

*उज्झक m. 1) *Wolke.* — 2) *Mönch.*

उज्झटडिम्ब n. N. pr. einer Oertlichkeit. उज्जूट° v. l.

उज्झन n. 1) *das Wegschaffen.* — 2) *das Aufgeben, Meiden.*

उज्झिति f. *das Verlassen dieser Welt* TÂṆḌJA-BR. 18,6,10.

उञ्य fehlerhafte Schreibart für उज्ज्य.

उञ्चदेश m. N. pr. eines *Landes.*

उञ्छ्, उञ्छति *nachlesen, liegen gebliebene Aehren auflesen.* तृणानि ÇÂÑKH. GṚHJ. 2,17. — Mit प्र *wegwischen.*

उञ्छ m. und उञ्छन n. *Nachlese, das Aufsammeln von liegen gebliebenen Aehren.*

उञ्छवर्तिन् Adj. *von Nachlese lebend.*

उञ्छवृत्ति 1) Adj. dass. — 2) m. Bein. Mudgala's.

उञ्छशिल n. = उञ्छ.

*उट m. *Laub, Gras.*

उटज m. n. (adj. Comp. f. आ) *Hütte aus Laub.*

उटजाङ्गन n. NÂGÂN. 55,12.

उट्टङ्कन (उट्टङ्कण gedr.) n. *das Stempeln.*

*उठ्, ओठति (उपघाते).

*उड् (संहतौ).

उडङ्गव m. *eine best. Körnerfrucht.*

उडिय und उडियान m. N. pr. eines Mannes.

उडु 1) f. n. *Stern.* — 2) n. a) *Mondhaus.* — b) **Wasser.*

उडुगणाधिप m. *der Mond.* °र्क्ष n. *das Mondhaus* Mṛgaçiras.

उडुगोल m. *die Sphäre der Gestirne* GOLÂDHJ. 11,4.

उडुदायप्रदीप m. Titel eines astrol. Werkes.

उडुनाथ m. *der Mond.*

उडुप 1) m. n. (adj. Comp. f. आ) *Nachen.* — 2) m. *der Nachen am Himmel, der Mond.* — 3) n. *eine Art Tanz* S.S.S. 237.

उडुपति m. 1) *der Mond* 290,13. — 2) *eine* Soma-*Art* SUÇR. 2,164,19.

*उडुपथ m. *Luftraum.*

*उडुपप्रिया f. *bei Nacht blühender Lotus* NIGH. PR.

उडुम्बर schlechte Schreibart für उदुम्बर.

उडुराज् und °राज m. *der Mond.*

*उडुलोम m. Pl. *die Nachkommen des* Uduloman.

*उडुलोमन् m. N. pr. eines Mannes.

*उडूप = उडुप.

उड्डमर Adj. = उड्डामर BÂLAR. 124,3.

उड्डमरित Adj. *in Aufruhr gebracht, aufgeregt* BÂLAR. 267,12. 270,4.

उड्डयन n. *das Auffliegen, Flug.*

उड्डामर Adj. *aussergewöhnlich, absonderlich, heftig, stark.* Laut BÂLAR. 22,6.

उड्डामरतन्त्र n. Titel eines Tantra.

उड्डामरिन् Adj. *einen entsetzlichen Lärm machend* Bâlar. 50,4.

उड्डामरेश्वरतन्त्र n. = उड्डामरतन्त्र.

उड्डियाण N. pr. einer Oertlichkeit.

उड्डियान *eine best. Fingerstellung.*

उड्डीन n. *Aufflug, Flug.*

उड्डीयकवि m. N. pr. eines *Dichters.*

उड्डीयन n. *das Auffliegen.*

उड्डीयान = उड्डियान.

*उड्डीविन् m. N. pr. einer Krähe. Vgl. उड्डीविन्.

*उड्डीश m. 1) Bein. Çiva's. — 2) Titel eines Werkes.

उड्र m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*उणक, f. ई gaṇa गौरादि. उकण v. l.

उणादि m. Pl. *eine best. Klasse von Suffixen.* Die °सूत्राणि behandeln dieselben. °वृत्ति f. *ein Commentar zu diesen* Sûtra Aufrecht, Uǵǵval. S. 1, Çl. 4.

उण्डुक m. 1) *Säckchen, Netz.* — 2) *Magen* Bhâvapr. 4,168.

उण्डेरकस्रज् f. *eine Art Gebäck.*

*उत् Indecl. = 2. उत.

1. उत Partic. von वा, वयति.

2. उत Indecl. 1) *und, auch.* उतो *und auch,* उत स्म *und zumal,* उत — उत, उतो — उत, उत — उतो, उतो — उतो *sowohl — als auch,* उत वा *oder auch,* वा — उत वा, उताहो वापि — वा, उत — वा (kann auch fehlen) *entweder — oder.* — 2) Fragewort. उत — आहो (*oder*). Sehr häufig in einer doppelten oder mehrfachen Frage an zweiter und folgender Stelle, d. i. *oder.* Kann auch durch वा, आहो, स्विद् und आहो स्विद् verstärkt werden und mit वा, अथ वा, आहो स्विद् wechseln. Selten wird an zweiter oder folgender Stelle किम् vor उत wiederholt 129,9. — 3) किमुत *wie viel mehr, — eher, — weniger* (in einem negativen Satze). — 4) im Epos häufig blosses Flickwort, insbes. am Ende eines Verses 52,4. 61,9. 163,20. — 5) *उताधीयीत soll so v. a. बाढमध्येष्यते sein.

उतङ्क fehlerhaft für उत्तङ्क.

उतथ in Verz. d. Oxf. H. vielleicht fehlerhaft für उतथ्य.

उतथ्य m. N. pr. eines Âṅgirasa. उचथ्य die ältere Form.

उतथ्यतनय m. Patron. Gautama's.

*उतथ्यानुज und *उतथ्यानुजन्मन् m. Bein. Bṛhaspati's, *der Planet Jupiter.*

उताहो s. u. 2. उत 2).

उतूल m. 1) *Knecht* Pâr. Gṛhj. 3,7,1.2. — 2) Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,361. उलूत v. l.

उत्क 1) Adj. (f. आ) *sich sehnend nach, heftig verlangend.* Die Ergänzung im Infin. oder im Comp. vorangehend. — 2) wohl n. *Sehnsucht, heftiges Verlangen.*

उत्कच Adj. 1) *haarlos.* — 2) *aufgeblüht.*

उत्कचय्, °यति *das Haar aufstecken, — aufputzen.*

उत्कच्छा f. *ein best. Metrum.*

उत्कञ्चुक Adj. *des Mieders beraubt* Spr. 2302.

उत्कट 1) Adj. (f. आ) a) *das gewöhnliche Maass überschreitend, überaus gross, — stark, — heftig.* करभोत्कटमूर्धज Adj. *dessen Haare die Dicke eines Elephantenrüssels haben* MBh. 3,280,46 (= उष्ट्रसदृशकेश Nilak.). उत्कट° Adv. *in hohem Grade, heftig.* — b) *reichlich versehen mit, strotzend von* (im Comp. vorangehend). — c) *trunken, toll, rasend.* — 2) m. a) **die zur Brunstzeit aus den Schläfen des Elephanten träufelnde Flüssigkeit.* — b) *Saccharum Sara* oder *eine verwandte Grasart.* — c) N. pr. eines Dichters. — 3) f. आ a) **Laurus Cassia* und **eine Art Pfeffer* (Râǵan. 6,17). — b) N. pr. einer Stadt. — 4) n. a) **die Rinde von Laurus Cassia.* — b) *eine Art Tanz* S. S. S. 258.

उत्कटिका f. und °सन n. *das Sitzen auf dem Erdboden mit ausgestreckten Beinen (im rechten Winkel).* Vgl. उत्कुटक.

उत्कटुक s. उत्कुटक.

उत्कणिका f. fehlerhaft für उत्कलिका.

उत्कण्टकित Adj. *mit aufgerichteten Dornen, — Härchen* Kâd. 253,8. II,70,17. 79,10. 121,23.

उत्कण्टकिन् Adj. dass. Kâd. II,134,7.

उत्कण्ठ्, °ण्ठते 1) *den Hals in die Höhe richten.* उत्कण्ठित *d. H. in d. H. richtend* Spr. 1753. — 2) *sich sehnen nach* (Dat.) Prasannar. 15,9. mit Infin. Pat. 13,14. उत्कण्ठित *sich sehnend nach* (प्रति oder Dat. Prasannar. 23,5); *verliebt.* — Caus. उत्कण्ठयति 1) *machen, dass Jmd* (Acc.) *den Hals in die Höhe richtet.* — 2) *in Jmd* (Acc.) *Sehnsucht erwecken.* — Mit प्र Caus. *in Jmd* (Acc.) *Sehnsucht erregen.* — Mit सम् *sich sehnen, wehmüthig zurückdenken.*

1. उत्कण्ठ Adj. 1) *den Hals in die Höhe richtend.* — 2) *mit offener Kehle.* नद् so v. a. *aus vollem Halse schreien.* — 3) *sehnsüchtig.* °म् Adv. Spr. 1753.

2. उत्कण्ठ 1) m. a) **Sehnsucht.* — b) *quidam coeundi modus.* — 2) f. आ *Sehnsucht, wehmüthige Gedanken um einen geliebten Gegenstand, Verlangen nach* 163,3.

उत्कण्ठक Adj. *Sehnsucht erregend.*

उत्कण्ठामाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

उत्कण्ठाय्, °यते *den Hals in die Höhe heben,* so v. a. *wieder Muth fassen.* °यित n. impers. Prasannar. 135,14.

उत्कण्ठेश्वरमाहात्म्य n. Titel eines Werkes.

उत्कता f. 1) *Sehnsucht, Verlangen nach.* — 2) **Pothos officinalis Roxb.*

*उत्कन्दक m. *eine best. Krankheit.*

उत्कंधर Adj. *mit erhobenem Halse* Râǵat. 8,3324.

उत्कम्प 1) Adj. *erzitternd, zitternd.* — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *das Erzittern, Zittern* 290,8.

उत्कम्पन n. *das Erzittern.*

उत्कम्पिन् Adj. 1) *erzitternd* Spr. 4366. Kâd. 247,13. II, 84,22. *wallend* (Busen) Chr. 316,30. — 2) am Ende eines Comp. *erzittern machend.*

उत्कर m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Auswurf, Schutt, — haufen.* — 2) *Haufen, Menge.* — 3) *das Zappeln mit Händen und Füssen* Bhâvapr. 1,138.

उत्करपिण्डका f. *Kehrichthaufen* Comm. zu Gobh. 1,4,11.

उत्करिका f. *ein best. süsses Gericht* Kull. zu M. 5,7 (तत्करिका gedr.).

*उत्करीय Adj. von उत्कर.

*उत्कर्कर m. *ein best. musikalisches Instrument.*

उत्कर्ण Adj. *die Ohren emporrichtend.*

उत्कर्णताल Adj. *mit den Ohren zu klatschen beginnend* (Elephant) Kathâs. 12,19.

उत्कर्तन n. *das Ausschneiden.*

उत्कर्तम् Absol. *ausschneidend* Çat. Br. 13,7,1,9.

उत्कर्तृ Nom. ag. Förderer. Nom. abstr. °र्तृत्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,154.

उत्कर्ष 1) Adj. *prahlerisch.* — 2) m. a) *Aufschwung, Zunahme, Zuwachs; Erhebung zu etwas Besserem; das Hervorragen, Vorwiegen, Vorrang, Uebergewicht, Uebermaass.* — b) *das Ausnehmen, bei Seite Lassen.* — c) *Selbstüberhebung.* — d) *Aufschub* Njâjam. 5,1,23.33.35. Comm. zu 4,10.

उत्कर्षक Adj. *steigernd, hebend.*

उत्कर्षण 1) n. a) *das Hinaufziehen.* — b) *das Ausziehen* (eines Kleides). — 2) f. ई *eine best.* Çakti.

*उत्कर्षम् Absol. *auseinanderziehend.*

उत्कर्षसम m. im Njâja *das Sophisma: a und b haben eine Eigenschaft mit einander gemein, folglich auch eine andere.* Njâjas. 5,1,4. Sarvad. 114,10.

*उत्कर्षित Adj. von उत्कर्ष.

उत्कर्षिन् 1) Adj. *den Vorrang habend, vorzüglicher, besser* 249,14. — 2) f. °षिणी *eine best.* Çakti.

उत्कल m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. Name des Landes. — 2) N. pr. eines Sohnes des Dhruva und des Sudjumna. — 3) **Lastträger.* Vgl. उत्कूल. — 4) **Vogelsteller.*

उत्कलखण्ड m. n. Titel eines *Abschnitts* im Skandapurâṇa.

उत्कलाप Adj. *mit emporgehobenem Schwanze, ein Rad schlagend* (Pfau).

उत्कलापन n. *das Heimführen der Frau* (Acc.) *aus dem väterlichen Hause.*

उत्कलापय्, °यति 1) *sich bei Jmd* (Acc.) *verabschieden* Pañkad. 33. 34. — 2) *seine Frau aus dem väterlichen Hause heimführen.*

उत्कलिका f. (adj. Comp. f. आ) 1) *Sehnsucht, heftiges Verlangen nach einem geliebten Gegenstande* 300,25. Mâlatîm. 50,13. — 2) **Zärtlichkeiten, Tändeleien eines Verliebten.* — 3) *Knospe* 300,25. — 4) *Welle* Mâlatîm. 50,13.

उत्कलिकाप्राय Adj. *von zusammengesetzten Wörtern strotzend* (Prosa) Vâmana 1,3,26.

उत्कषण n. *das Aufreissen.*

*उत्काका f. *eine Kuh, die jedes Jahr kalbt.*

*उत्काकुद् Adj. *einen hohen Gaumen habend.*

उत्कान्ति f. *überaus heller Schein* (des Mondes).

*उत्काय्, °यते = उत्सुकाय्.

*उत्कार m. *das Schwingen* (des Korns).

उत्कारिका f. *warmer Brei.*

उत्कारिकोपनाह m. *Breiumschlag* Karaka 6,19.

उत्काश n. (!) *Hinausgang* Çâñkh. Br. 2,5.

*उत्कास m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उत्कासन n. *das Aushusten, Sichräuspern.*

°उत्किर Adj. *aufwerfend, aufwirbelnd.*

1. उत्किरण m. *heller Strahl.*

2. उत्किरण n. *Verbindung, Vereinigung.*

उत्कीर्तन n. *das Berichten, Bericht.*

उत्कील m. v. l. für अत्कील.

उत्कीलक m. N. pr. eines Berges.

उत्कीलित Adj. *durch Herausziehen des Pflockes geöffnet* Kâd. II,15,3.

*उत्कुञ्चिका und *उत्कुञ्चिता f. *Nigella indica Roxb.*

*उत्कुट Adj. = उत्तान.

उत्कुटक Adj. *hockend, kauernd.* उत्कुटकासन n. *das Hocken, Kauern.* °प्रधान (vgl. Dhammap. 141) Burn. Intr. 324. उत्कटुक und उत्कुटुक v. l.

उत्कुटुक s. उत्कुटक.

*उत्कुण m. = मत्कुण *Wanze.*

°उत्कुतुक Adj. *sich belustigend an* Prasannar. 100,4.

उत्कुमुद Adj. *mit emporgetretenen Lotusblüthen.*

उत्कुल Adj. (f. आ) *vom Geschlecht ausgeartet, seiner Familie Unehre machend.*

उत्कूज m. *Gesang* (des Kokila).

*उत्कूट m. *Sonnenschirm.*

उत्कूर्दन n. *das Aufspringen.*

उत्कूल Adj. *über das Ufer gehend* (Wasser) Kâd. II,70,17.

उत्कूलगामिन् Adj. dass. Kâd. 71,24.

उत्कूलनिकूल Adj. Pl. *bergan und bergab gehend* VS. 30,14. Lalit. 340,12.

उत्कूलम् Adv. *bergan.*

उत्कूलित Adj. *an's Ufer geworfen.*

उत्कृति f. 1) *ein Metrum von 104 (4 X 26)* und *von 80 (4 X 20) Silben.* — 2) Bez. *der Zahl 26* Çrîpati in Ganit. S. 31.

उत्कृष्टत्व n. *Vorzüglichkeit* Ind. St. 9,154.

उत्कृष्टवेदन n. *das Heirathen eines Mannes aus einer höheren Kaste.*

उत्कृष्टोपाधि Adj. *dessen Bedingendes hoch steht.* Nom. abstr. °ता f. 258,32.

उत्कोच m. 1) *das Abwinden, Ablösen.* — 2) *Bestechung.*

उत्कोचक 1) Adj. *der sich bestechen lässt.* — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

*उत्कोट m. Nom. act.

उत्कोटि Adj. *spitz zulaufend* Kâd. 149,24.

उत्कोठ m. *eine Art Ausschlag* Bhâvapr. 6,40.

उत्कोरकय्, °यति *mit hervorbrechenden Knospen versehen* Kâd. II,136,3.

उत्क्रम m. 1) *das Emporsteigen.* — 2) *das Hinausgehen.* — 3) *das Eingehen in* (Loc.) Comm. zu Çând. 92. — 4) *umgekehrte Ordnung.* — 5) **Unordnung, Verwirrung.*

उत्क्रमज्जीवा (Comm. zu Ârjabh. S. 29) und °ज्या f. *sinus versus.*

उत्क्रमण n. 1) *das Hinaufschreiten.* — 2) *das Hinaustreten, Hinausgang* 264,28. — 3) *Betrag des sinus versus* Ârjabh. 4,36.

उत्क्रमणीय Adj. *aufzugeben* (Absicht).

उत्क्रष्टव्य Adj. *zu verschieben, aufzuschieben* Njâjam. 5,1.29. Comm. zu 36.

उत्क्राथिनी f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

उत्क्रान्तमेध Adj. *aus dem Saft und Kraft hinausgegangen ist* Çat. Br. 7,5,2,37.

उत्क्रान्तश्रेयस् Adj. *von dem das Glück gewichen ist* Vaitân.

उत्क्रान्ति 1) a) *das Hinaufschreiten.* — b) *Aufgang.* — c) *das Hinausschreiten, Hinausgang* Çañk. zu Bâdar. 4,2,1. — d) *das Scheiden aus dieser Welt.*

*उत्क्रान्त्यवस्थ Adj. *moribundus* Gal. — 2) m. इन्द्राविष्णोः उ° Name eines Ekâha.

उत्क्रो m. Name eines Ekâha.

उत्क्रोद m. etwa *exsultatio.*

उत्क्रोदिन् Adj. etwa *exsultans* Maitr. S. 2,5,9.

उत्क्रोश m. *Meeradler.*

*उत्क्रोशीय Adj. von उत्क्रोश.

उत्क्लेद m. *das Nasswerden, Sichregen der Flüssigkeiten, Uebelkeit.* v. l. उत्क्लेश.

उत्क्लेदिन् Adj. *nässend, auflösend* Karaka 1,27,a.b.

उत्क्लेश m. *Aufregung, das Heraustreten einer der drei Flüssigkeiten des Leibes aus ihrem normalen Stande, Uebelkeit* Bhâvapr. 4,37,7. v. l. उत्क्लेद.

उत्क्लेशक m. *ein best. giftiges Insect.*

उत्क्लेशन und °उत्क्लेशिन् Adj. *aufregend.*

उत्क्वाथ m. *Absud* Karaka 6,3,d.

उत्क्षिप्त m. (!) *die Frucht der Datura Metel* oder *fastuosa.*

उत्क्षिप्ति f. *das Heben* Prij. 11,11.

*उत्क्षिप्तिका f. *ein best. Ohrschmuck.*

उत्क्षेप 1) m. a) *das in die Höhe Werfen, Heben, Emporrichten.* — b) *das Ausbreiten* (der Flügel). — c) Du. *die Stellen über den Schläfen.* — d) *N. pr. eines Mannes. — 2) *f. आ N. pr. einer Frau Kâç. zu P. 4,1,112. v. l. für उत्क्षिप.

उत्क्षेपक m. *Kleiderdieb.*

उत्क्षेपण n. 1) *das in die Höhe Werfen, Heben, Erheben.* Dazu Nom. abstr. °त्व n. — 2) *das Auswerfen.* — 3) **Dreschflegel.* — 4) **Fächer.* — 5) **16 Paṇa.*

उत्क्षेपलिपि m. *eine best. Schrift* (buddh.).

उत्खलिन् m. N. pr. eines Devaputra (buddh.).

उत्खली f. N. pr. einer buddh. Göttin.

उत्खा f. ein zur Erklärung von उखा erfundenes Wort Çat. Br. 6,7,1,23.

उत्खात n. 1) *das Untergraben, Unterwühlen* Spr. 860. — 2) *Ausrottung* Mudrâr. 6,12 (19,5). — 3) *unebener Boden.*

उत्खातिन् Adj. *uneben* (Boden).

उत्खीली f. N. pr. einer buddh. Göttin.

उत्त Partic. von उन्द्, उनत्ति.

उत्तंस m. (adj. Comp. f. आ) *ein auf dem Scheitel getragener Kranz.* Uebertr. so v. a. *Zierde* Bâlar. 14,20.

उत्तंसक m. dass. Am Ende eines adj. Comp. in अशोकोत्तंसिका.

उत्तंसय्, °यति *mit einem Kranze schmücken* Veṇis. 21. — Partic. उत्तंसित *als Kranz verwendet, — getragen* Spr. 2303. *gleichsam mit einem Kranze geschmückt* Prasannar. 31,17. Mit उत्तभित verwechselt.

*उत्तंसिक m. N. pr. eines Schlangendämons.

उत्तङ्क m. N. pr. eines Ṛshi 41,20. MBh. 3,201,11. fgg. 14,53,7. fgg. Hariv. 1,11,27. °मेघाः *best. nach ihm benannte Wolken* MBh. 14,55,37.

उत्तट Adj. *aus den Ufern getreten.*

उत्तथ्य m. N. pr. eines Sohnes des Devadatta. Vgl. उतथ्य.

उत्तपन m. *ein best. Feuer.*

उत्तप्त *n. *gedörrtes Fleisch.*

उत्तब्ध und उत्तभित Partic. von स्तभ् mit उद्.

उत्तम 1) Adj. (f. आ) *a) der höchste, oberste. — b) die höchste Stelle einnehmend, der vorzüglichste, trefflichste, beste, summus.* Am Ende eines Comp. *der trefflichste unter. — c) höher stehend, vorzüglicher als* (Abl.). — *d) der höchste* (vom Tone). — *e) der äusserste, letzte* (im Raume, in der Reihenfolge, in der Zeit). — 2) m. *a) die erste Person* 241, 27. 29. — *b) der letzte Laut in einem* Varga, *ein Nasal.* — c) N. pr. α) eines Bruders des Dhruva, eines Vjâsa, eines Manu und eines Ṛshi unter dem 6ten Manu (VP. 3,1,28). — β) Pl. eines Volkes MBh. 6,9,41. — γ) eines Berges Ind. St. 10, 281. — 3) f. आ *a) eine Art Pustel. — b) Oxystelma esculentum R. Br. — c) die drei Myrobalanen* Bhâvapr. 3,98. — *d) die erste Nacht im* Karmamâsa Ind.St. 10,296. — 4) n. = उत्तमाङ्ग *Kopf,* in मृगोत्तम.

उत्तमजन m. Pl. *ausgezeichnete Menschen* Spr. 4342.

उत्तमतेजस् Adj. *überaus glanzvoll* 49,12.

उत्तमदक्षिण Adj. in Verbindung mit कर *die Fingerspitzen der rechten Hand* R. 2,52,12.

उत्तमदर्शन Adj. *prachtvoll anzuschauen* MBh. 3, 234,3.

उत्तमपुरुष m. 1) *die erste Person.* — 2) *der höchste Geist* Gaut.

उत्तमपूरुष m. *der höchste Geist.*

*उत्तमफलिनी f. *Oxystelma esculentum R. Br.*

उत्तमबल Adj. *sehr stark* Karaka 1,13.

उत्तमम्, उत्तम° Adv. 1) *im höchsten Grade* R. 2, 30,2. — 2) *zuletzt* Çat. Br. 3,2,1,21.

*उत्तममणि m. *der Edelstein* Gomeda Gal.

*उत्तमरथ्य Adj. von उत्तम-रथ.

उत्तमर्ण m. 1) *Gläubiger* Spr. 7644. — 2) Pl. N. Pr. eines Volkes Mârk. P. 57,53.

उत्तमर्णिक m. *Gläubiger.*

उत्तमवयस n. *der letzte Abschnitt des Lebens* Çat. Br. 12,9,1,8.

उत्तमवर्ण Adj. *die schönste Farbe habend, überaus schön gefärbt* 155,28.

उत्तमवेष Adj. *in prachtvoller Tracht* (Çiva).

*उत्तमशाख m. und davon Adj. *°खीय gaṇa गहादि.

उत्तमश्रुत Adj. *die grösste Gelehrsamkeit besitzend* R. 2,65,2.

1. उत्तमश्लोक m. *der höchste Ruhm.*

2. उत्तमश्लोक Adj. *hochberühmt.*

उत्तमश्लोकतीर्थ m. N. pr. eines Lehrers.

उत्तमसुख m. N. pr. eines Mannes.

1. उत्तमाङ्ग n. 1) *Kopf.* — 2) = मुख *Antlitz* Sch. zu Çâṅkh. Çr. 7,15,2.

2. उत्तमाङ्ग m. *eine Art Papagei* Gal.

(उत्तमाय्य) उत्तमाविय Adj. *was zu oberst zu setzen ist.*

*उत्तमारणी f. *Asparagus racemosus Willd.*

उत्तमार्ध m. *der letzte Theil* Lâṭj. 7,12,6. 10.

*उत्तमीय Adj. von उत्तम gaṇa गहादि.

उत्तमोत्तम Adj. *der allervorzüglichste.*

उत्तमोत्तमक n. *eine Art Gesang.*

उत्तमोत्तरीय m. N. pr. eines alten Grammatikers.

उत्तमौजस् m. N. pr. eines Mannes.

उत्तमौदार्य Adj. *überaus edelmüthig* R. 4,44,104.

*उत्तम्भ m. Nom. act. von स्तम्भ् mit उद्.

उत्तम्भन n. *Stützbalken.*

*उत्तम्भितव्य Partic. fut. pass. von स्तम्भ् mit उद्.

1. उत्तर 1) Adj. (f. आ) mit Abl. 231,32.33. *a) der obere, höhere. — b) nördlich, vom Norden kommend* (Wind), *nach Norden gerichtet. — c) der linke. — d) folgend, der hintere, spätere, künftig, der letzte.* गुरूत्तर *auf eine Länge folgend.* दशोत्तर so v. a. *der eilfte* MBh. 3,308,1. काव्य so v. a. *das letzte Buch des Poems* R. 1,3,38. — *e) superior, überlegen, siegreich, mächtiger. — f) im Process gewinnend. — g) besser, trefflicher* R. 2,103,20. — 2) m. *a) Beantwortung einer Klage. — b) gleichmässige Differenz der Glieder einer Prozession* Lîlav. 103. — c) N. pr. α) *eines Schlangendämons. — β) verschiedener Männer, insbes. eines Sohnes des Virâṭa. — γ) Pl. einer Schule. — δ) eines Berges. — 3) आ *a) Norden. — b) ein in seinem Namen mit dem Worte* उत्तर *verbundenes Mondhaus.* — c) Du. *der 2te und 5te Vers eines* Tṛka Njâjam. 9,2,6. — d) Pl. *der zweite Theil der* Sâmasaṁhitâ. — *e)* N. pr. α) einer Tochter Virâṭa's. — β) einer Magd Lalit. 335,2. fgg. — 4) n. (adj. Comp. f. आ) *a)* am Ende eines adj. Comp. *Oberfläche, Decke. — b) Norden. — c) das hintere Ende, der folgende Theil, der letzte Theil einer Zusammensetzung.* स्मोत्तर Adj. *gefolgt von* स्म 244,8. भवदुत्तरम् Adv. *so dass* भवत् *folgt. — d) Folge, ein späteres Stadium.* वर्षोत्तरेषु *in späteren Jahren* Suçr. 2,297,1. दुःखोत्तर Adj. *Leiden im Gefolge habend* Çâk. 61, 18. — *e) Antwort* 136,1. Spr. 7826. — *f) Beantwortung einer Klage. — g) Widerrede, Behauptung des Gegentheils* Karaka 3,8. — *h)* in der Mîmâṁsâ Bez. des 4ten Gliedes eines Adhikaraṇa, *die Antwort,* d. i. *der bewiesene Schluss. — i) Oberhand, Ueberlegenheit.* उत्तरं कर् *den Sieg davontragen. — k)* am Ende eines adj. Comp. *Haupttheil, der grösste, überwiegende Theil, das Hervorragende.* कम्पोत्तर *heftig zitternd.* वृष्ट्युत्तरा निशा *sehr regnerisch* Râǵat. 7,1675. जयोत्तर *voll des Sieges, des Sieges gewiss* MBh. 3,284,41. अस्रोत्तरम् Adv. *ganz in Thränen. — l) Ueberschuss, ein Plus.* शतमष्टोत्तरम् *hundertundacht* 212,28. Nur am Ende eines adj. Comp.; könnte also auch als m. gefasst werden. — *m) das im Stande Sein, Vermögen zu* (Nom. act. im Loc.) R. 5,70,18. — *n) ein in seinem Namen mit dem Worte* उत्तर *verbundenes Mondhaus. — o) ein best. Gesang. — p) eine best. rhetorische Figur. — q)* Bez. *des letzten Buchs im* Râmâjaṇa.

2. उत्तर in दुरुत्तर.

उत्तरक Adj. *aufgegangen* (beim Kochen).

उत्तरकल्प m. Titel eines Werkes.

उत्तरकाण्ड n. Titel *des letzten Buchs im* Râmâjaṇa und Adhjâtmarâmâjaṇa.

उत्तरकामाख्यतन्त्र n. Titel eines Werkes.

उत्तरकाय m. *Oberkörper* Ragh. 9,60.

1. उत्तरकाल m. *Folgezeit.* °म् Adv. *später, nach;* die Ergänzung im Abl. oder im Comp. vorangehend. °तस् *nach,* mit Gen.

2. उत्तरकाल Adj. (f. आ) *bevorstehend, zukünftig* MBh. 3,181,23. 9,62,23.

उत्तरकुरु m. Pl. *die nördlichen* Kuru.

उत्तरकोसल 1) m. Pl. *die nördlichen* Kosala. — 2) *f. आ Bez. *der Stadt* Ajodhjâ.

उत्तरक्रिया f. *die letzte —, Todtenceremonie.*

उत्तरखण्ड m. n. Bez. des *Schlussbuches* in verschiedenen Werken.

उत्तरग Adj. (f. आ) *nach Norden fliessend* R. ed. Bomb. 2,71,14.

उत्तरगार्ग्य m. Gârgja *der jüngere.*

उत्तरगीता f. Titel eines Abschnittes im 6ten Buche des MBh.

उत्तरग्रन्थ m. Titel eines buddh. Werkes. Auch verwechselt mit उत्तराग्रन्थ.

उत्तरघृत Adj. *mit* Ghṛta *begossen, geschmälzt* Gobh. 2,7,9.

उत्तरंग्, °गते *wellenartig hervorbrechen* Kâd. II, 87,16. — Vgl. तरंग्.

1. उत्तरंग m. *eine hochgehende Woge.*

2. उत्तरंग 1) Adj. *mit hochgehenden Wogen.* — 2) *n. *Sturz einer Thür.*

उत्तरंगय्, °यति *in eine wogenartige Bewegung versetzen, hinundher bewegen* (die Augen) Prasannar. 39,7.

उत्तरच्छद m. *Decke, Ueberwurf.*

उत्तरज Adj. *in der letzten (zuletzt genannten Ehe) geboren.*

*उत्तरज्या f. *the versed sine of an arc.*

उत्तरज्योतिष n. N. pr. eines Landes.

उत्तरण 1) Adj. *überschreitend.* — 2) n. *a) das Uebersetzen —, Hinüberkommen über* (im Comp. vorangehend). — *b) das Herauskommen aus* (Abl.) *auf* (Acc.).

उत्तरतआयतन Adj. (f. आ) *zur Linken seinen Platz habend.*

उत्तरतउपचार Adj. *woran man von links herantritt.*

उत्तरतन्त्र n. Bez. der *Schlussstücke* in verschiedenen Werken.

उत्तरतर Adj. *weiter entfernt als* (Abl.).

उत्तरतस् Adv. 1) *nach Norden* R. 4,55,20. *nördlich von* (Gen.) Chr. 37,8. *von —, im Norden, in nördlicher Richtung.* उत्तरतः पश्चात् *nordwestlich.* — 2) *links, — von* (Gen.). — 3) *nachher* AV. Prâjaçk. 1,1.

उत्तरतापनीय n. Titel des *zweiten* Theils der Nṛsiṁhatâpanîjopanishad.

उत्तरत्र Adv. 1) *in der Folge, weiter unten* (in einem Buche). — 2) *im andern Falle.*

उत्तरत्वे AV. 3,8,3. Zu vermuthen अहमुत्तरत्वे.

उत्तरदन्त m. *ein Zahn in der oberen Kinnlade* Comm. zu TS. Prât. 2,43.

उत्तरदायक Adj. *antwortend, widersprechend* 151,1.

उत्तरद्रु m. etwa *oberer Stein einer Mühle* oder *Presse* AV. 6,49,2.

उत्तरद्वारिक Adj. *einem kriegerischen Auszuge nach Norden günstig* Ind. St. 14,356.

उत्तरधर्म m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

*उत्तरधुरीण Adj. *links von der Deichsel angespannt.*

उत्तरनाभि f. *die Vertiefung am nördlichen Feuerheerd* Çat. Br. 14,3,1,16. Comm. zu Çulbas. 1,8.

उत्तरनारायण m. *der zweite Theil des* Purusha-*Liedes* (ṚV. 10,90) Çat. Br. 13,6,2,20. Vgl. Comm. zu Taitt. Âr. 3,13,1.

उत्तरपक्ष m. 1) *der nördliche* oder *linke Flügel* (*Seite*). — 2) *die Antwort desjenigen, der eine Thesis aufstellt, auf die vom Gegner gemachte Einwendung.* °पक्षावली f. Titel eines Werkes.

उत्तरपट m. *Obergewand* MBh. 1,137,1.

उत्तरपथ m. *Nordland.*

उत्तरपथिक (औत्तर°?) Adj. *das Nordland bewohnend.*

उत्तरपद n. *das hintere Glied einer Zusammensetzung.*

उत्तरपदार्थप्रधान Adj. (ein Compositum) *in dem die Bedeutung des hintern Gliedes vorwaltet* P. 2,1,22, Sch.

*उत्तरपदिक Adj. = उत्तरपदमधीते वेद वा.

उत्तरपर्वत m. N. pr. eines Berges im Norden.

*उत्तरपश्चार्ध m. *der nordwestliche Theil.*

उत्तरपश्चिम m. und *f. (आ) *Nordwesten.*

उत्तरपाद m. *der zweite Theil des viertheiligen Processes, die Beantwortung einer Klage.*

उत्तरपुरस्तात् Adv. *nordöstlich von* (Gen.).

उत्तरपुराण n. Titel eines Ǵaina-Werkes.

उत्तरपूर्व 1) Adj. (f. आ) *a) nordöstlich.* — *b)* **Nord für Osten haltend.* — 2) *f. आ *Nordost.*

*उत्तरप्रच्छद m. = उत्तरच्छद.

उत्तरप्रोष्ठपदा f. *ein best. Mondhaus.*

उत्तरफल्गुनी und °फाल्गुनी f. desgl.

उत्तरबर्हिस् n. *die nördliche Opferstreu.*

उत्तरभक्तिक Adj. *nach dem Essen angewendet.*

*उत्तरभद्रपदा f. = °भाद्रपदा Gal.

उत्तरभाग m. *der andere Theil* Ind. St. 1,20,2.6.

उत्तरभाद्रपदा f. *ein best. Mondhaus.*

उत्तरम् Adv. 1) *weiter hinaus, vorwärts.* — 2) *hinterher, darauf* 54,27. Spr. 5533. इतः *im Folgenden* (im Buche).

उत्तरमति m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

उत्तरमद्र m. Pl. *die nördlichen* Madra.

उत्तरमन्द्रा f. *eine laute aber langsame Sangweise.*

उत्तरमन्द्राद्या f. *eine best.* Mûrḱhanâ S.S.S. 31.

उत्तरमानस n. N. pr. eines Tîrtha.

उत्तरमार्ग m. (adj. Comp. f. आ) *der Weg nach Norden* Ind. St. 1,20. 393. Çaṁk. zu Ḱhând. Up. 4,17,9.

उत्तरमीमांसा f. *der andere Theil der* Mîmâṁsâ, *die Untersuchung des* Brahman.

उत्तरमूल Adj. (f. आ) *die Wurzeln oben habend* Çat. Br. 1,2,4,16.

उत्तरय्, °यति *antworten, insbes. eine Klage beantworten.*

उत्तरयुग n. 13 Aṅgula Çulbas. 1,8.

उत्तररामचरित und °चरित्र n. Titel eines Schauspiels.

उत्तररूप n. *der zweite von zwei zusammenstossenden Vocalen* oder *Consonanten.*

उत्तरल Adj. *aufzuckend, erzitternd* Bâlar. 84,10. Kâd. 246,10. II,10,8.

उत्तरलक्षण Adj. (f. आ) *links gezeichnet.*

उत्तरलाय्, °यते *aufzucken, erzittern* Kâd. II,50,13.

उत्तरलित Adj. *in Aufregung versetzt* Bâlar. 292,8.

उत्तरली Adv. mit कर् *in eine hüpfende Bewegung versetzen.* Davon Nom. act. °करण n.

उत्तरलोमन् Adj. *mit den Haaren nach oben* Âçv. Gṛhj. 4,2,15.

उत्तरवयस n. *das spätere Lebensalter.*

उत्तरवल्ली f. Titel der *zweiten* Abtheilung der Kaṭhopanishad.

उत्तरवस्ति m. *eine zu Einspritzungen in die Harnröhre dienende Blase* und *das Klystier selbst.*

उत्तरवस्त्र n. *Obergewand.*

उत्तरवादिन् Adj. 1) *antwortend, mit einer Antwort nicht verlegen.* — 2) in der Gerichtssprache *die späteren Ansprüche machend.*

उत्तरवासस् n. *Obergewand.*

उत्तरवीथि f. *die nördliche Bahn am Himmel.*

उत्तरवेदि und °दी f. *der nördliche Aufwurf, — Feuerheerd.* Nom. abstr. °वेदित्व n. Maitr. S. 3,8,3.

उत्तरशान्ति f. *Schlussweihe* Çâṅkh. Gṛhj. 6,2.

उत्तरशैल m. Pl. Name einer buddh. Schule.

उत्तरस् in रेवोत्तरस्.

*उत्तरसक्थ n. *Oberschenkel.*

उत्तरसाधक m. *Gehülfe.* Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 15,276.

उत्तरसेन m. N. pr. eines buddh. Lehrers.

उत्तरहनु f. *die obere Kinnlade.*

उत्तरा Adv. *nach Norden,* **nördlich von* (Gen. Abl.).

उत्तरांस m. *die linke Schulter.*

उत्तरागार n. *Giebelzimmer.*

उत्तराग्रन्थ m. *der zweite Theil der* Sâmasaṁhitâ Njâjam. 9,2,6.

उत्तराङ्ग n. *der letzte Theil einer Consonantengruppe.*

*उत्तराचमन n. *eine best. Ceremonie* Gal.

उत्तरात् Adv. 1) *von Norden her.* — 2) *von links her.*

*उत्तरातनय m. Metron. Parîkshit's Gal.

उत्तरात्तात् Adv. *von Norden her.*

उत्तरात्व n. Nom. abstr. zu उत्तर 3) c) Comm. zu Njâjam. 9,2,6.

उत्तरात्सद् Adj. = उत्तरासद् Maitr. S. 2,6,3.

*उत्तराद्रि m. *der* Himâlaja.

उत्तराद्वात m. *Nordwind* Maitr. S. 2,7,20.

उत्तराधर 1) Adj. (f. आ) *darüber und darunter seiend.* — 2) n. *die Ober- und Unterlippe, die Lippen.*

उत्तराधरविवर n. *Mund* Daçak. 73,11.

*उत्तराधिकारिन् Adj. *in zweiter Reihe auf Etwas Ansprüche habend.*

उत्तराध्ययनगीता f. und °नसूत्र n. (Pischel, de Gr. pr. 20) Titel von Ǵaina-Werken.

उत्तरापथ m. *Nordland.*

उत्तरापर Adj. (f. आ) *nordwestlich* Pâr. Gṛhj. 2,9,10. °राभिमुख Adj. *nach Nordwesten gewandt* Âçv. Gṛhj. 3,7,4.

उत्तराभास m. *Scheinantwort, eine ungenügende,*

unklare Antwort auf eine gerichtliche Klage.

उत्तराभिमुख Adj. nach Norden gewandt Ind. St. 9,30.

उत्तराम् Adv. weiter hinaus.

उत्तरामुख Adj. nach Norden gewandt.

उत्तराम्नाय m. Titel eines heiligen Buches der Çâkta.

उत्तरायण n. der Gang der Sonne nach Norden, das Halbjahr, in dem die Sonne sich von Süden nach Norden bewegt; Sommersolstitium.

उत्तरायणचक्र n. ein best. mystisches Diagramm.

उत्तरायता f. eine best. Mûrkhanâ S. S. S. 31.

उत्तरारणि f. das obere Reibholz bei der Feuererzeugung 30,33.

उत्तरार्क m. eine der 12 Formen der Sonne.

उत्तरार्चिक n. = उत्तरग्रन्थ.

उत्तरार्थ Adj. (f. आ) des Folgenden wegen geschehend Lâṭj. 1,4,9. Chr. 236,29. 240,6.

उत्तरार्ध m. 1) Oberkörper. — 2) der nördliche Theil. — 3) die letztere Hälfte.

उत्तरार्धपूर्वार्ध m. der vordere Theil der nördlichen Seite Çat. Br. 1,6,2,39.

उत्तरार्ध्य Adj. auf der nördlichen Seite befindlich.

उत्तरावत् Adj. 1) oben befindlich. — 2) überlegen, siegreich.

उत्तराशा f. Norden Hemâdri 1,127,23. *°धिपति und *°पति Bein. Kubera's.

उत्तराश्मन् 1) Adj. mit hochanstehenden Felsen Râgat. 4,157. — 2) *m. N. pr. einer Gegend. Davon *Adj. °श्मक.

उत्तराश्रमिन् Adj. in's nächstfolgende Lebensstadium eintretend Ind. St. 15,117.

उत्तराश्रित Adj. in nördlicher Richtung befindlich Bhâvapr. 1,140.

*उत्तराषाढा f. ein best. Mondhaus.

उत्तरासङ्ग m. Obergewand, Ueberwurf.

उत्तरासद् Adj. nördlich oder links sitzend.

*उत्तराह्न m. der folgende Tag.

उत्तराहि Adv. nördlich Çat. Br. 2,1,2,4. Daçak. 85,6. *— von (Abl.).

उत्तरिका f. N. pr. eines Flusses.

उत्तरिन् Adj. gesteigert. Wiederholt immer stärker und stärker (Stimme) Vaitân.

उत्तरीय n. (adj. Comp. f. आ) Obergewand, Ueberwurf Pâr. Gṛh. 1,4,13. Bettdecke Karaka 8,3. Nom. abstr. °ता f. Gobh. 1,2,21.

उत्तरीयक n. (adj. Comp. f. आ) dass. VP. 3,9,20.

उत्तरेण Instr. Adv. mit Gen., Abl., Acc. oder am Ende eines Comp. 1) nördlich. — 2) links.

*उत्तरेतरा f. Süden.

उत्तरेद्युस् Adv. am folgenden Tage TS. 5,2,2,7.

उत्तरेला f. = अवान्तरेडा Ind. St. 9,226.

उत्तरेश्वरतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उत्तरेश्वराश्रम n. Name eines Liñga.

उत्तरोत्तर 1) Adj. (f. आ) je folgend, stets höher steigend Kap. 3,52. stets zunehmend, überbietend. °म् Adv. immer höher und höher, — mehr und mehr, in stetiger Folge Gaut. — 2) n. Erwiederung auf Erwiederung, das Hinundherreden.

उत्तरोत्तरपदच्छला f. Titel eines Abschnittes der Sâmavedakkhalâ.

उत्तरोत्तरिन् Adj. stets sich steigernd, — zunehmend. Dazu Nom. abstr. °रिता f.

उत्तरोत्तरोक्त Adj. je später ausgesprochen 272,31.

उत्तरोष्ठ und °रौष्ठ m. 1) Oberlippe. — 2) der oberste Theil einer Säule.

उत्तर्जन n. heftiges Drohen.

उत्तान 1) Adj. (f. आ) a) in horizontaler Lage ausgestreckt, — ausgebreitet. Von Menschen: mit dem Gesicht nach oben, von Händen und Füssen: mit der inneren Fläche nach oben, von Gefässen, Muscheln und vom Schnabel: mit der Oeffnung nach oben. — b) flach, auf der Oberfläche sich befindend Karaka 6,27. oberflächlich (eig. und übertragen). — c) ausgebreitet, weit offen Kâd. 161,12. so v. a. fertig daliegend Spr. 1189. — 2) m. N. pr. eines Âñgirasa.

उत्तानक 1) *m. eine Cyperus-Art. — 2) f. °निका N. pr. eines Flusses.

उत्तानकूर्मक n. eine best. Art zu sitzen.

उत्तानचरण m. = उत्तानपाद 1). *°रणात्मज m. Patron. Dhruva's Gal.

उत्तानपत्रक m. rother Ricinus Bhâvapr. 1,201. Râgan. 8,58.

उत्तानपद् f. (deren Beine ausgebreitet sind) Name einer kosmogonischen Potenz.

उत्तानपर्ण Adj. ausgebreitete Blätter habend.

*उत्तानपर्णक m. eine best. Pflanze Gal.

उत्तानपाद m. 1) N. pr. eines Sohnes des Vîra oder Manu Svâjambhuva und Vaters des Dhruva. *°ज m. Patron. Dhruva's. — 2) der Stern β im kleinen Bären.

उत्तानबर्हिस् m. N. pr. eines Sohnes des Çarjâti Bhâg. P. 9,3,27.

उत्तानरेचित und उत्तानवञ्चित (v. l.) m. eine best. Stellung der Hände.

*उत्तानशय 1) Adj. auf dem Rücken liegend. — 2) m. ein kleines Kind.

उत्तानशायिन् Adj. auf dem Rücken liegend Ind. St. 15,399.

उत्तानशीवरी Adj. f. ausgestreckt daliegend. आपः stehende Gewässer.

उत्तानहय m. N. pr. eines Sohnes des Çatâgit VP.[2] 4,53.

उत्तानहस्त Adj. die Hände ausbreitend, — ausstreckend (zum Gebet) Vaitân.

उत्तानार्थ Adj. flach —, oberflächlich dem Inhalt nach.

उत्तानी Adv. mit भू sich ausbreiten Kâd. II,37,21. mit कर् weit aufsperren (den Mund) Chr. 314,33.

उत्ताप m. grosse Hitze, Gluth (eig. und übertr.) Bâlar. 188,8. Spr. 4245.

*°उत्तापिन् Adj. brennend.

1. उत्तार m. 1) das Hinübersetzen über (im Comp. vorangehend). — 2) Rettung Spr. 4888. — 3) das Brechen, Vomiren.

2. उत्तार Adj. 1) mit herausgetretenem Augenstern. — 2) *ausgezeichnet.

उत्तारक Adj. rettend, Beiw. Çiva's.

उत्तारण 1) Adj. rettend (Çiva). — 2) n. a) das Hinüberschaffen über (im Comp. vorangehend). — b) das Hinausschaffen Weber, Kṛshṇag. 288. — c) das Herausschaffen —, Befreien aus (Abl.).

उत्तारयितर् Nom. ag. trajecturus, mit Acc. Daçak. 79,11.

*उत्तारिन् Adj. beweglich, unbeständig.

उत्तार्य Adj. auszubrechen, von sich zu geben.

उत्ताल 1) Adj. a) heftig, ungestüm Viddh. 40,7. 42,3. — b) üppig (Locken) Bâlar. 62,21. — c) grausig, Grauen erregend Pañkad. 16. — d) *ausgezeichnet, vorzüglich. — 2) *m. Affe. — 3) n. eine best. hohe Zahl (buddh.).

उत्तालीभवन n. ungestümes Verfahren.

उत्तितीर्षु Adj. 1) herauszusteigen —, herauszukommen beabsichtigend aus (Abl.) Ind. St. 9,148. — 2) überzusetzen beabsichtigend Anukr. zu Ṛv. 3,33 bei Sâj. über (Acc.).

उत्तिष्ठासा f. die Absicht vor Vollendung einer heiligen Handlung aufzubrechen, — eine h. H. abzubrechen.

उत्तीर्णविकृति Adj. jeder Veränderung entronnen. Nom. abstr. °त्व n. Nṛs. Up. in Bibl. ind. 203. °कृतत्व n. Ind. St. 9,154 fehlerhaft.

उत्तुङ्ग Adj. emporragend, hoch 168,13. Spr. 7758. fg.

*उत्तुण्डिका f. Milletia piscidia Nigh. Pr.

उत्तुण्डित Adj. mit der Spitze hervorragend.

उत्तुद m. Aufstachler.

*उत्तुष m. (enthülstes) geröstetes Korn.

उत्तेजन n. das Anfeuern, Aufreizen.

उत्तेजित *n. der Gang eines Pferdes mit mittlerer Geschwindigkeit.

*उत्तेरित n. *Carriere eines Pferdes.*

उत्तोरण Adj. (f. आ) *mit aufgerichteten Bogen geschmückt.*

उत्तोरणपताक Adj. (f. आ) *mit aufgerichteten Bogen und Fahnen geschmückt.*

*उत्तोलन n. *das in die Höhe Heben.*

*उत्त्रास m. *Schreck.*

उत्त्रासक Adj. *schreckend.*

उत्थ 1) Adj. (f. आ) fast nur am Ende eines Comp. *a) aufstehend, sich erhebend.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Çat. Br. 887,10. — *b) hervorgehend, entstehend, entspringend* 304,27. — 2) *m. in आखूत्थ.

उत्थातर् Nom. ag. 1) *Aufsteher.* — 2) etwa *Beendiger, Beschliesser.*

उत्थातव्य n. impers. 1) *aufzustehen* Kâd. 77,2. — 2) *aufzubrechen.* — 3) *thätig zu sein* Spr. 1194.

उत्थान 1) m. *Urheber.* — 2) n. *a) das Aufstehen* Çâñkh. Gṛhj. 1,24. 25 (einer Wöchnerin). Gaut. (vom Mahl). *Sichaufrichten.* — *b) Aufgang* (der Gestirne). — *c) das Auferstehen eines Verstorbenen.* — *d) das Herauskommen, Emportauchen* Kap. 3,54. *das Aufschiessen* (von Pflanzen) Ǵaim. 6,5,36. — *e) Aufstand, Aufruhr* Râǵat. 8,868. — *f) Bemühung, Anstrengung, Thätigkeit, Arbeit* Âpast. 2,28,1. — *g) Entstehung, Ursprung,* insbes. *einer Krankheit.* — *h) das Aufbrechen, Aufhören mit, Einstellung, Schluss.* — *i)* euphem. für *Ausleerung.* — *k) ein best. mit Mineralien vorgenommener Process.* — Nach den Lexicographen noch अङ्गन (प्राङ्गण), चैत्य, तन्त्र, पुस्तक, युध् (रण), वास्तव, सैन्य und हर्ष.

उत्थानयुक्त Adj. *bemüht,* mit Loc. eines Nom. act.

उत्थानवन्त् Adj. *thätig, fleissig.*

उत्थानवीर m. *ein Mann der That* 168,17. 18.

उत्थानशील und °शीलिन् Adj. *thätig, fleissig.*

उत्थानीय Adj. *den Schluss bildend* Tâṇḍja-Br. 23,19,11. Comm. zu Lâṭj. 9,3,8.

उत्थानैकादशी f. *der 11te Tag in der lichten Hälfte des* Kârttika.

उत्थापक m. 1) *Wecker, Kammerdiener* Ḱaraka 1,15. — 2) *eine best. Stilart.*

उत्थापन 1) n. *a) das Aufstehenmachen.* — *b) das Erwecken* 69,29. — *c) das Hervorgehenlassen, Hervortreiben.* — *d) das in's Werk Setzen.* — *e) das aufhören Machen, Beendigen.* — *f)* in der Mathem. *das Finden der gesuchten Quantität, Antwort auf eine Frage* oder *Substitution eines Werthes* Bíǵag. 143. — 2) f. ई *ein beschliessender Vers.*

*उत्थापनीय Adj. = उत्थापनं प्रयोजनमस्य.

उत्थापयितर् Nom. ag. *Aufrichter.* Nom. abstr. °तृत्व n. Ind. St. 9,154.

उत्थाप्य Adj. 1) *wegzuschicken.* — 2) in der Math. *durch Substitution eines Werthes zu finden* Bíǵag. 45.

*उत्थायम् Absol. *aufstehend.* शय्यायाः *vom Lager* P. 3,4,52, Sch.

उत्थायिन् Adj. 1) *aufstehend* (vom Schlaf). — 2) *erscheinend.* — 3) *sich anstrengend, thätig* Spr. 1202. °यित्व n. Nom. abstr. 2977.

उत्थित n. *das Aufstehen* AV. 3,15,4.

उत्थितता f. *das bei der Hand Sein, Dienstbereitheit.*

*उत्थिताङ्गुलि m. *die Hand mit ausgestreckten Fingern.*

*उत्थेप m. *Fächer aus einem Pfauenschweif* Gal.

उत्पक्ष m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka Hariv. 1,34,13. Vgl. अपेक्ष und उपेक्ष.

उत्पक्ष्मन् und °क्ष्मल Adj. *mit erhobenen Wimpern.*

*उत्पचनिपचा und *उत्पचविपचा f.

*उत्पचिष्णु Adj. P. 3,2,136.

उत्पट m. *der aus einer Baumwunde hervordringende Saft.*

*उत्पत m. gaṇa उत्सङ्गादि in der Kâç. *Vogel.*

उत्पतन 1) Adj. (f. ई) *auffliegend.* विद्या *ein Zauberspruch, mittels dessen man sich in die Lüfte erhebt.* — 2) n. *a) das Aufspringen, in die Höhe Springen.* — *b) *das Entstehen.*

उत्पताक Adj. *mit aufgezogenen Fahnen.*

उत्पताका f. *eine aufgezogene Fahne.*

उत्पताकाध्वज Adj. *mit aufgezogenen Fahnen und Bannern.*

*उत्पतितर् Nom. ag. *der da auffliegt, in die Höhe springt.*

उत्पतितव्य n. impers. *sursum subvolandum.*

उत्पतिष्णु Adj. 1) *auffliegend.* — 2) *im Begriff stehend aufzuspringen* Spr. 5179.

उत्पत्तव्य n. impers. *zum Vorschein zu kommen, zu erscheinen, aufzutreten.* अनेन °व्यम् *er wird wiedergeboren werden* Kâd. II,90,20.

उत्पत्ति f. 1) *das zum Vorschein Kommen, Entstehung, Geburt, Ursprung, origo, Fundgrube* Kâd. 5,5. — 2) *Wiedergeburt.* — 3) *Ertrag, Ergiebigkeit* (eines Landes). — 4) *das Vorkommen,* insbes. *einer vedischen Stelle, ausdrückliches Erwähntsein in einer vedischen Stelle* Ǵaim. 1,1,24. 2,1,3. 2,21. 3,6,6. 7,26. 4,2,14.19. 3,2.37. 6,1,42.

उत्पत्तिकेतन n. *Geburtsort, — stätte.*

उत्पत्तिधामन् n. dass. 112,20.

उत्पत्तिमन्त् Adj. *entstanden, geboren.*

उत्पत्तिवाक्य n. *ein vedischer* und folglich *maassgebender Satz* Njâjam. 4,3,21. Comm. zu 1,4,32. 2,2,7 und zu Ǵaim. 2,2,22.

उत्पत्तिशिष्ट Adj. so v. a. *im* Veda *gelehrt* Nilak. zu MBh. 12,201,12.

उत्पत्त्यपूर्व n. *die wunderthätige Wirkung einer einzelnen Handlung aus einem Aggregat von Handlungen* Comm. zu Njâjam. 2,1,9.

*उत्पत्यपाकला f. wohl fehlerhaft für *उत्पत्यव्याकुला f., wie die Kâç. liest.

उत्पत्सु *eine best. Zeitperiode.*

1. उत्पथ m. *Abweg* (eig. und übertr.) 228,28.

2. उत्पथ Adj. *vom rechten Wege gewichen* Bhâg. P. 1,17,16 (उत्पथानिरुह् zu verbinden).

उत्पथचारिकत्व n. Ind. St. 9,154 fehlerhaft für °वारिकत्व.

उत्पथवारिक (°वारक?) Adj. *von Abwegen zurückhaltend.* Nom. abstr. °त्व n. Nṛs. Up. 203,5.

*उत्पन्नबल Adj. *mächtig* Gal.

उत्पन्नबुद्धि Adj. *verständig, klug* 106,3.

उत्पन्नापवर्गिन् Adj. *entstehend und sogleich wieder vergehend* Comm. zu Njâjas. 3,2,44. fgg. Nom. abstr. °र्गित्व n. ebend.

1. उत्पल 1) n. *a) Lotusblüthe,* insbes. *eine blaue* 251,29. 252,3. 313,18. erscheint später als कमल 97,30. Auch *m. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b) Samenkorn einer Nymphaea.* — *c) Costus speciosus* Bhâvapr. 1,175. Varâh. Bṛh. S. 77,10. — *d) *Blume* überh. — *e) eine best. Hölle* (buddh.). — 2) m. N. pr. *a)* eines Schlangendämons. — *b)* verschiedener Männer. — 3) f. आ N. pr. eines Flusses Hariv. 9511. — 4) *f. ई *ein best. Gebäck.*

2. *उत्पल Adj. *fleischlos.*

उत्पलक m. N. pr. 1) *eines Schlangendämons. — 2) eines Mannes, = उत्पल.

*उत्पलगन्धिक n. *eine Art Sandelholz.*

*उत्पलगोपा f. = उत्पलसारिवा Nigh. Pr.

*उत्पलपत्त्र n. 1) *Lotusblüthenblatt.* — 2) *eine durch den Fingernagel eines Frauenzimmers hervorgebrachte Wunde.* — 3) *Schminkfleck, Schönfleckchen.* — 4) = उत्पलपत्त्रक.

उत्पलपत्त्रक n. *ein best. chirurgisches Instrument.*

उत्पलपरिमल m. Titel eines Commentars zur Varâhasaṁhitâ Kumârasv. zu Pratâpar. 154,5.

उत्पलपुर n. Name einer von Utpala erbauten *Stadt.*

उत्पलभेद्यक m. *eine Art von Verband.*

*उत्पलमालभारिन् Adj. *einen Lotuskranz tragend* P. 6,3,65, Schol.

उत्पलमाला f. Titel von Utpala's Wörterbuche.

उत्पलराज m. N. pr. eines Dichters.

उत्पलवन n. *Lotusgruppe* 112,24.

उत्पलवर्णा f. N. pr. eines Frauenzimmers (buddh.).

उत्पलशाक n. *eine best. Pflanze.*

उत्पलश्रीगर्भ m. N. pr. eines Bodhisattva.

उत्पलसारिवा f. *Ichnocarpus frutescens Roxb.*

उत्पलस्वामिन् m. Name eines von Utpala erbauten Heiligthums.

उत्पलाक्ष 1) Adj. (f. ई) *lotusäugig* DHÛRTAN. 18. — 2) m. N. pr. eines Fürsten. — 3) f. ई N. der Dâkshâjaṇî in Sahasrâksha.

उत्पलाचार्य m. N. pr. eines Autors.

उत्पलापीड m. N. pr. eines Fürsten.

उत्पलावती f. N. pr. eines Flusses MBH. 6,342. = ताम्रपर्णी GAL.

उत्पलावन n. N. pr. einer Oertlichkeit der Pâńkâla MBH. 3,87,15. 13,25,34.

उत्पलावर्तक N. pr. einer Oertlichkeit.

उत्पलिन् 1) Adj. *mit Lotusblüthen versehen.* — 2) f. ॰नी *a) eine Nymphaea, eine Gruppe von N.* — *b) ein best. Metrum.* — c) N. pr. eines Flusses MBH. 1,215,6. — *d)* Titel eines Wörterbuchs.

उत्पवन n. 1) *das Reinigen* Comm. zu NJÂJAM. 9,2,22. 4,14. — 2) *Werkzeug zum Reinigen.* — 3) **das Sprengen von geschmolzener Butter u.s.w. in's Feuer.*

उत्पवितर् Nom. ag. *Reiniger.*

*उत्पश्य Adj. *hinaufschauend.*

उत्पांसय्, ॰यति s. उत्पुंसय्.

उत्पाट m. *eine best. Krankheit des äusseren Ohres.*

उत्पाटक 1) m. dass. — 2) f. उत्पाटिका *die äussere Rinde eines Baumes.*

उत्पाटन 1) Adj. *verjagend, verscheuchend,* in *कसनोत्पाटन. — 2) n. *a) das Ausreissen, gewaltsames Herausziehen.* — *b) das Bersten, Reissen* AV. PARIÇ. 71,7. — *c) das Verjagen, Fortjagen.* — *d) das Entthronen.*

उत्पाटयोग m. *ein best. astrol.* Joga.

॰उत्पाटिन् Adj. *ausreissend, herausziehend.*

उत्पात m. 1) *Aufflug* KARAKA 1,30. — 2) *Sprung, Satz.* — 3) *das Steigen* (in übertr. Bed.) Spr. 3053. — 4) *plötzliche Erscheinung, etwas ganz Unerwartetes* KARAKA 1,30. Instr. so v. a. *plötzlich* MBH. 3,181,25. — 5) *eine aussergewöhnliche, Unglück verheissende Erscheinung, portentum* GAUT. GOP. BR. 2,2,5. Ausnahmsweise auch n. — 6) fehlerhaft für उत्पाट SUÇR. 2,149,10.17.

उत्पातक 1) m. *ein best. Thier.* — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

उत्पाद m. *das Hervorkommen, Entstehung, Geburt.*

1. उत्पादक 1) Adj. *hervorbringend, bewirkend, herbeischaffend; productiv* (Dichter). — 2) m. *Erzeuger.*

2. उत्पादक 1) *m. *das fabelhafte Thier* Çarabha. — 2) f. ॰दिका *a) *ein best. Insect.* — *b) Enhydra Hingtscha DC., Basella cordifolia Lam.* HARIV. 2,79,59.

उत्पादकत्व n. *das Hervorbringersein* Ind. St. 9,154.

उत्पादन 1) Adj. (f. ई) *erzeugend, hervorbringend, bewirkend.* — 2) n. *das Erzeugen, Gebären, Hervorbringen, Bewirken, Herbeischaffen.*

*उत्पादपूर्व n. Titel eines Gaina-Werkes.

उत्पादयितर् Nom. ag. *Erzeuger.*

उत्पादयितव्य Adj. *hervorzubringen, herbeizuschaffen* Comm. zu GAIM. 2,1,12.

*उत्पादशयन m. *eine Hühnerart.*

उत्पादिन् Adj. 1) *was entsteht —, geboren wird.* — 2) am Ende eines Comp. *hervorbringend, bewirkend.*

उत्पाद्य Adj. *hervorzubringen, herbeizuschaffen* NJÂJAM. 2,1,12. *was hervorgebracht —, bereitet —, herbeigeschafft wird* SARVAD. 18,13. *was vom Dichter geschaffen —, — erdacht wird.*

उत्पाद्योत्पादकता f. *das Verhältniss von Erzeugtem und Erzeugendem.*

उत्पारण n. *das Hinübersetzen über, Retten.*

उत्पारपारम् Adv. *bis auf den tiefsten Grund des Meeres.*

*उत्पाली f. *Gesundheit.*

*उत्पाव m. *Reinigung.*

उत्पिञ्ज *Aufruhr.* Wohl m.

*उत्पिञ्जल 1) Adj. *wobei eine grosse Verwirrung herrscht, wo es drunter und drüber geht.* — 2) m. = रणे लोलता GAL.

*उत्पिण्ड *Zuspeise* (buddh.).

उत्पित्सु Adj. 1) *sich erheben wollend, heraufstrebend* ÇIÇ. 3,77. — 2) *im Entstehen begriffen* (Krankheit).

*उत्पिब Adj. *austrinkend.*

उत्पीड m. 1) *das Drücken, Druck* KÂD. 91,17. II,125,15. — 2) *ein hervorbrechender Strom.* बाष्पोत्पीड KÂD. II,63,6. — 3) *Wunde* MBH. 3,21,8.

उत्पीडन n. 1) *das Drücken.* — 2) *das Entwurzeln.*

उत्पुंसय्, ॰यति *wegwischen.* Wohl fehlerhaft für उत्पांसय्.

*उत्पुच्छ Adj. 1) = उत्क्रान्तः पुच्छात्. — 2) = उदस्तं पुच्छमस्य. — 3) = पुच्छमुदस्यति KÂÇ. zu P. 6,2,196.

*उत्पुच्छय्, ॰यति und ॰यते *den Schwanz in die Höhe heben.*

*उत्पुट gaṇa उत्सङ्गादि und संकलादि.

उत्पुटक m. *eine best. Krankheit des äusseren Ohrs.*

*उत्पुत gaṇa उत्सङ्गादि. उत्पत v. l.

1. उत्पुलक n. *Haarsträuben.*

2. उत्पुलक (f. आ) und उत्पुलकित Adj. *mit Haarsträuben versehen.*

उत्पोषध (?) m. N. pr. eines alten Königs (buddh.).

उत्प्रबन्ध Adj. *ununterbrochen* MÂLATÎM. 35,11.

*उत्प्रभ Adj. *Licht ausstrahlend, leuchtend.*

उत्प्रवाल Adj. *mit aufspriessendem Laube* Spr. 1218.

उत्प्रविष्टत्व n. *das tief Hineingedrungensein* Ind. St. 9,154. v. l. उत्प्रवेष्टत्व.

उत्प्रवेष्टर् Nom. ag. *der tief hineindringt.* Nom. abstr. ॰ष्टत्व n. NṚS. UP. 203,5.

उत्प्रास m. und ॰न n. *Spott, Hohn.*

उत्प्रुष् f. *Aufsprützendes.*

उत्प्रेक्षक Adj. *betrachtend.*

उत्प्रेक्षण n. 1) *das Voraussehen, Ahnen.* — 2) *bildliche Bezeichnung.*

उत्प्रेक्षणीय Adj. *bildlich gesagt werdend.*

उत्प्रेक्षा f. 1) *Nichtbeachtung, Gleichgültigkeit.* — 2) *Gleichniss, bildliche Redeweise* VÂMANA 4,3,9. KÂVJAPR. 10,6.

उत्प्रेक्षावयव m. in der Rhetorik *eine best. Form der* Upamâ.

उत्प्रेक्षावल्लभ m. N. pr. eines Dichters.

उत्प्रेक्षितोपमा f. *eine Art Gleichniss* 248,20.

उत्प्रेक्ष्य Adj. = उत्प्रेक्षणीय.

उत्प्लवन n. 1) *das Springen.* — 2) *das Ueberfliessen, Abfliessen.*

*उत्प्लवा f. *Nachen.*

उत्फण Adj. *mit angeschwollener Haube* (Schlange) Ind. St. 14,374.

उत्फल in प्रोत्फल.

उत्फाल m. *Sprung, Bewegung in Sprüngen, Galopp.*

उत्फुलिङ्ग (उत्स्फु॰) Adj. *Funken sprühend* Ind. St. 14,373.

उत्फुल्ल 1) Adj. *a) aufgeblüht.* — *b) weit geöffnet.* — *c) gedunsen, geschwollen, aufgeblasen* KATHÂS. 20,109. Spr. 1219. Ind. St. 14,158,5. ॰फण Adj. BÂLAR. 109,19. — *d) *Jmd frech ansehend, unverfroren* MAHÂBH. 8,39,*b*. — 2) *n. *quidam coeundi modus.*

उत्स m. *Quelle, Brunnen* (auch in übertr. Bed.).

उत्सक्थ Adj. *die Schenkel öffnend.*

उत्सङ्ग 1) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Schooss.* — *b) horizontale Fläche.* — *c) Vertiefung* SUÇR. 1,15,18. 18,6. 63,1. 2,80,12. — *d) eine best. Stellung der Hände.* — 2) n. *eine best. grosse Zahl* LALIT. 168,16.

उत्सङ्गक m. = उत्सङ्ग 1) *d*).

उत्सङ्गवत् Adj. *vertieft* SUÇR. 2,7,1.

*उत्सङ्गवल Adj. = उत्सङ्गो ऽस्यास्ति.

उत्सङ्गिन् 1) Adj. *vertieft, tiefsitzend* Ḱaraka 6,13. — 2) f. °नी *Ausschlag am untern Augenlide.*

उत्सञ्जन n. *das Aufheben, Emporrichten.*

उत्सत्ति f. *Schwund.*

उत्सधि m. *Behälter —, Umfassung einer Quelle.*

उत्संधि Adj. *nicht in dem Falle gewesen* Bâlar. 129,11.

उत्सन्नयज्ञ m. *eine ausgesetzte, unterbrochene Opferfeier.*

उत्सर 1) *ein best. Metrum.* — 2) m. **der Monat* Vaiçâkha Gal.

*उत्सरण n. *das Hinaufsteigen, —kriechen.*

उत्सर्ग m. 1) *das Aussichentlassen, Vonsichgeben, Ausstossen.* — 2) *das Ablegen, Wegwerfen* (verdorbener Gegenstände) Gaut. 1,34. — 3) *Loslassung, Freilassung, Befreiung.* — 4) *das Fahrenlassen, Aufgeben, Aufhebung, Einstellung, Beendigung, Schluss* Çâṅkh. Gṛhj. 4,5. — 5) *das Wiederherausgeben* Gaut. 22,31. — 6) *das Spenden* MBh. 3,293, 41. *Spende* 14,85,38. — 7) *das Veranlassen* Ǵaim. 3,7,19. — 8) *stercus.* Personificirt als Sohn Mitra's von der Revatî. — 9) *allgemeine Regel* (Gegensatz *Ausnahme*). — 10) mit und ohne छन्दसाम् *eine best. Ceremonie bei Gelegenheit der Einstellung des* Veda-*Studiums.* — 11) Bez. *der Sprüche* VS. 13,47—51.

उत्सर्गनिर्णय m., उत्सर्गपद्धति f. und उत्सर्गमयूख m. Titel von Werken.

उत्सर्गसमिति f. bei den Ǵaina *behutsames Benehmen bei der Entleerung, so dass dabei keinem lebenden Wesen ein Leid widerfährt.*

उत्सर्गिन् Adj. *weglassend.*

उत्सर्जन 1) Adj. (f. ई) *ausstossend,* so heisst eine der drei Falten des Afters Bhâvapr. 1,28,2. = 2) n. *a) das Entlassen, Loslassen.* — *b) das Aufheben, Einstellung* Lâṭj. 4,8,8. छन्दसाम् *eine best. Ceremonie.* — *c) *das Spenden.*

उत्सर्जनप्रयोग und उत्सर्जनोपाकर्मप्रयोग m. Titel zweier Werke.

उत्सर्जम् Absol. *freilassend* Çat. Br. 5,2,3,7.

उत्सर्प n. Name eines Sâman.

उत्सर्पण n. 1) *das Aufgehen der Sonne.* — 2) *das Hinausgehen.* — 3) *das Vortreten.*

उत्सर्पिन् 1) Adj. *a) in die Höhe springend* Ragh. 16,62. — *b) hervorbrechend, zu Tage kommend* Kâd. 11,15. — *c) hinaufstrebend* Çâk. 101,5. — *d) eine Zunahme bewirkend* VP. 2,4,13. — 2) f. °णी *eine aufsteigende Zeitperiode* Ârjabh. 3,9.

*उत्सर्या f. *eine erwachsene, belegbare Kuh.*

उत्सव m. 1) *Unternehmung, Beginn.* — 2) *Festtag, Fest, Jubel* (auch in übertr. Bed.). Compar. °तर n. *ein grösseres Fest als* (Abl.) Ḱaraka 6,12. Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) *Aufbruch* (einer Blume) Spr. 6418. — 4) *ein best. Tact* S. S. S. 213. — Nach den Lexicographen ausserdem = उत्सेक, अमर्ष (कोप), इच्छाप्रसव (°प्रसर).

उत्सवप्रतान und उत्सवविधि m. Titel zweier Werke.

उत्सवसंकेत m. Pl. N. pr. eines Volkes.

उत्सवाय्, °यते *ein Fest bilden für.* °लोचनोत्सवायमान Daçak. 88,8.9.

उत्सह in दुरुत्सह.

उत्साद m. 1) *das zu Ende Gehen* MBh. 1,110,2. — 2) *Störenfried* VS. 30,10. — 3) *ein best. Theil des Opferthiers.*

उत्सादक Adj. *zu Grunde richtend, vernichtend.*

उत्सादन n. 1) *das Wegsetzen* Ind. St. 13,278. — 2) *das Aussetzen, Abbrechen, Einstellen.* उत्सादनार्थम् Adv. Çat. Br. 14,3,2,21. — 3) *das Vernichten, Zugrunderichten.* — 4) *das Ausreiben, Abreiben, Einreiben* Çâṅkh. Gṛhj. 4,7. — 5) *das Höhermachen einer Wunde* u. s. w., *ein Mittel dazu* Ḱaraka 6,13.

उत्सादनीय n. *ein Mittel zum Höhermachen von Wunden* u. s. w.

उत्सादिन् Adj. *einstellend, ausgehen lassend,* in अग्न्यु°.

*उत्सारक m. *Thürsteher.*

उत्सारण n. und °णा f. (Mudrâr. 27,11) *das Wegtreiben des Volkes auf der Strasse.*

उत्सारणीय (Spr. 1676) und उत्सार्य Adj. *hinauszuweisen, fortzujagen, wegzutreiben.*

उत्साह m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Vermögen, Kraft.* — 2) *fester Wille, — Entschluss.* — 3) *Lust zu, Freude an* (im Comp. vorangehend) R. 3,33,4. Çâk. 23,12. — 4) **Faden.*

*उत्साहक 1) Adj. am Ende eines Comp. — 2) f. °हिका = वर्धापन Gal.

*उत्साहन n. = गन्धन.

उत्साहयोग m. *Kraftanwendung, Uebung der Kräfte* 206,29.

उत्साहवत् Adj. *Willenskraft an den Tag legend.*

*उत्साहवर्धन Adj. *die Willenskraft steigernd.*

*उत्साहवल Adj. = उत्साहो ऽस्यास्ति.

उत्साहशक्ति f. *Willenskraft* Spr. 1222.

उत्साहशौर्यधनसाहसवत् Adj. *mit Willenskraft, Heldenmuth, Reichthum und Verwegenheit ausgestattet* Varâh. Bṛh. 13,7.

उत्साहिन् Adj. 1) *standhaft* (ein Kranker) Râǵan. 20,32. — 2) *mächtig* Spr. 5248. — Vgl. अनुत्साहिन्.

उत्सिक्त *m. = राजमल्ल.

उत्सिसृतु Adj. *aufzugeben beabsichtigend.*

उत्सुक 1) Adj. (f. आ) *a) unruhig, aufgeregt, besorgt.* — *b) mit Ungeduld Etwas erwartend, gespannt.* — *c) mit Wehmuth an einen geliebten Gegenstand denkend, sehnsüchtig.* — *d) verlangend nach* (Loc., प्रति oder im Comp. vorangehend) 124, 32. 290,29. — *e) *für Etwas Sorge tragend, bedacht auf* (Loc. oder Instr.) 234,18. — 2) n. in निरुत्सुक und सोत्सुक *a) Sorge.* — *b) Sehnsucht.* — *c) Verlangen.*

उत्सुकता f. 1) *Unruhe, Hast, Eifer.* — 2) *Sehnsucht, Verlangen.*

उत्सुकय्, °यति *wehmüthig stimmen.*

*उत्सुकाय्, °यते *ein Verlangen bekommen.*

*उत्सुकी Adv. mit भू dass. Comm. II zu Bhaṭṭ. 5,74.

*उत्सूर m. *Abend.*

उत्सूर्य° Adv. *nach Sonnenaufgang.* °शायिन् — *noch schlafend.* Vgl. प्रोत्सूर्यम्.

उत्सृष्टाग्नि Adj. *der das heilige Feuer hat ausgehen lassen* Gaut.

उत्सृष्टि f. *das Hinauslassen.*

उत्सृष्टिकाङ्क m. *eine Art einactiger Schauspiele.*

उत्सेक m. 1) *das Ueberfluthen, Uebermaass.* — 2) *Ueberhebung, Hochmuth, hochfahrendes Wesen.*

उत्सेकिन् in अनुत्सेकिन्.

°उत्सेक्य Adj. *über und über voll zu machen geeignet* Viddh. 12,5.

उत्सेद MBh. 1,4364 fehlerhaft für उत्साद.

उत्सेध m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Erhebung* Ḱaraka 1,18 (der Haut). *Anhöhe.* — 2) *Höhe, Dicke.* Auch *n. — 3) *das Hervorragen über Andere, Ueberlegenheit.* — 4) **Körper.* — 5) Name verschiedener Sâman.

उत्सेधपरोत्तवृद्ध Adj. als Beiw. der Saṁhitâ des Agni Saṁhitopan. 10,6.

उत्सेधविस्तारतस् Adv. *nach Höhe und Breite.*

उत्स्तन Adj. (f. ई) *hohe Brüste habend.*

उत्स्थल n. N. pr. einer Insel.

उत्स्नान n. *das Auftauchen aus dem Wasser* Devatâdhj. Brâhm. 3.

उत्स्नेहन n. *das Ausgleiten, Gerathen auf einen falschen Weg* Ḱaraka 3,1.

उत्स्मय Adj. 1) *aufgeblüht, blühend.* — 2) *weit geöffnet* (Blick).

उत्स्मित n. *das Lächeln.*

(उत्स्य) उत्सिम्र Adj. *aus Quellen—, aus Brunnen stammend.*

उत्स्रष्टव्य Adj. 1) *auszuscheiden per anum.* — 2) *zu entlassen* Kâd. II,86,20.

उत्स्वन m. *ein lauter Ton.*

उत्स्वप्राय्, °यते *im Schlafe sprechen.* °यित n.

das Sprechen im Schlafe.

1. उद् in Verbindung mit Verben und in Comp. mit Nominibus 1) *hinauf, auf.* — 2) *hinaus, aus.* — Zu उद् mit einem nachfolgenden Acc. ist ein Zeitwort zu ergänzen.

2. उद्, उन्द्, उनत्ति und उन्दति (auch Med.) 1) *quellen.* — 2) *benetzen, baden.* — Partic. 1) उन्न a) *benetzt, nass.* — b) **mitleidig.* — 2) *उत्त *benetzt, nass.* — Mit अनु und अभि *benetzen.* — Mit अव, in अवोद्. — Mit उप *benetzen.* Partic. उपोत्त. — Mit नि *eintauchen.* Partic. न्युत्त *eingetaucht, benetzt.* — Mit वि 1) *hervorquellen.* — 2) *beträufeln, benetzen.* Partic. व्युत्त. — Mit सम् *benetzen.* Partic. समुन्न *benetzt, nass gemacht* Spr. 6863.

उद् am Anfange eines Comp. und am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *Wasser.*

उदंशु Adj. *hell strahlend.*

उदक् s. उदञ्च्.

उदक 1) n. (adj. Comp. f. आ) a) *Wasser.* उदकं दा, प्र-दा oder कर् (उदकं कृत्वा oder *उदकंकृत्य) *einem Verstorbenen* (Gen. oder Dat.) *die Wasserspende darbringen.* उदकं कर् auch *die vorgeschriebenen Abwaschungen vollbringen.* उदकमुप-स्पर्श् *die vorgeschriebenen Berührungen einzelner Theile des Körpers mit Wasser vollbringen.* — b) = उदककर्मन् Gaut. 20,2.16. — c) *ein best. Metrum.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes. उदङ्क die richtige Lesart.

उदककर्मन् n. *die einem Verstorbenen dargebrachte Wasserspende.*

उदककार्य n. 1) dass. — 2) *Abwaschung des Körpers* 43,22.

*उदककुम्भ m. = उदकुम्भ.

उदकक्रिया f. = उदककर्मन् Gaut.

उदकक्रीडन n. *Belustigung im Wasser.*

उदकक्ष्वेडिका f. *ein best. Spiel, bei dem man sich mit wohlriechendem Wasser besprützt.*

*उदकगाह् Adj. *sich in's Wasser tauchend.*

*उदकगिरि m. *ein wasserreicher Berg.*

उदकघात m. *eine der 64* Kalâ.

*उदकचन्द्र *eine best. Zauberkunst* (buddh.).

उदकतर्पण n. *Wasserlibation* Gaut. 26,11. Sâmav. Br. 1,2,5.

उदकदान n. 1) *die einem Verstorbenen dargebrachte Wasserspende* Gaut. 5,5. 14,34. — 2) *ein best. Fest.*

उदकदानिक Adj. *auf die Wasserspende bezüglich.*

उदकदायिन् Adj. *die Wasserspende darbringend.*

*उदकधर m. *Wolke.*

उदकधारा f. *Wasserguss.*

उदकपरीक्षा f. *Wasserprobe* (als Gottesurtheil).

*उदकपर्वत m. *ein wasserreicher Berg.*

उदकपूर्व Adj. (f. आ) 1) *mit einer Wasserausgiessung beginnend* Âpast. 2,9,8. — 2) *vorher gebadet.*

*उदकबिन्दु m. *Wassertropfen.*

*उदकभार m. *Wasserträger.*

*उदकभूम m. *feuchter Boden.* v. l. उदग्भूम.

उदकमञ्जरी f. Titel eines medic. Werkes.

उदकमञ्जरीरस m. *eine best. Mixtur gegen Fieber* Bhâvapr. 3,32. Mat. med. 284.

उदकमण्डलु m. *ein Krug mit Wasser.*

उदकमत n. *die Lehre der Verehrer des Wassers.*

*उदकमन्थ m. = उदमन्थ.

उदकमय Adj. *ganz aus Wasser bestehend* Kâd. 244,16.

उदकमेह m. *eine Art Harnruhr.* °मेहिन् Adj. *daran leidend.*

*उदकल Adj. *wasserhaltig.*

*उदकवज्र m. = उदकस्य वज्रः Kâç.

उदकवत् Adj. *mit Wasser versehen.*

उदकवाद्य n. *eine der 64* Kalâ.

*उदकवीवध m. = उदकस्य वीवधः.

उदकशान्तिप्रयोग m. Titel eines Werkes.

उदकशील Adj. *Verstorbenen regelmässig die Wasserspende darbringend* MBh. 12,123,22.

*उदकशुद्ध m. N. pr. eines Mannes.

*उदकसक्तु m. *Grütze mit Wasser.*

उदकसाधु Adj. *aus dem Wasser —, über das W. helfend* Gobh. 3,2,28.

उदकसेन m. VP. 4,19,13 fehlerhaft für उदक्सेन.

*उदकस्पर्श Adj. *Wasser berührend.*

उदकस्पर्शन n. *Berührung mit Wasser, Abwaschung* Âpast.

*उदकहार Adj. *Wasser holend, Wasserträger.*

उदकाञ्जलि m. *eine Handvoll Wasser* 107,23.

उदकात्मन् (!) Adj. *Wasser zum Wesen habend.*

उदकान्त 1) m. *Wassergrenze* Pâr. Grhj. 3,10,10. सरस्वत्याः पश्चिम उदकान्ते (nach dem Comm.) *da wo die S. verschwindet.* ओदकान्तात् *bis zu einem Wasser.* — 2) °म् Adv. *zum Wasser, bis z. W.* MBh. 3,187,11.

उदकार्गल n. v. l. für उदगार्गल.

उदकार्णव m. *Behälter der Gewässer* Spr. 184.

उदकार्थ 1) m. *Wasserhandlung* Pâr. Grhj. 2,8,6. — 2) °म् Adv. *um eine Abwaschung zu vollbringen* 43,21.

उदकाहार Adj. *der Wasser zu holen hat* Comm. zu VS. Prât. 3,57.

*उदकिल Adj. *wasserhaltig.*

*उदकीय्, °यति Denom. von उदक.

उदकीर्ण und °कीर्य m. *Galedupa piscidia Roxb.* Bhâvapr. 1,206. °कीर्या f. wohl *eine* Karañga-*Art* Karaka 1,1. 3,8.

उदकुम्भ m. *ein Krug mit Wasser* 38,12.

उदकेचर m. *Wasserbewohner.*

*उदकेविशीर्ण Adj. *im Wasser zu Grunde gegangen, so v. a. zwecklos z. G. g.*

उदकेशय Adj. *im Wasser liegend, — hausend.*

उदकोदरिन् Adj. *wassersüchtig.*

उदकोपस्पर्शन n. *Berührung von Wasser, Abwaschung* Gaut. 14,30. 19,15. 24,4. 26,10. Âpast.

उदकोपस्पर्शिन् Adj. *Wasser berührend, sich abwaschend* Gaut. 22,6.

उदकोष्ठ m. *Wassergefäss* Karaka 1,15.

*उदकौदन m. *in Wasser gekochter Reisbrei.*

उदक्तस् und उदक्तात् Adv. *von oben —, von Norden her.*

उदक्पथ m. *Nordland.*

उदक्पाद् Adj. (f. ई) *dessen Füsse nach Norden gewandt sind* Kauç. 44.

उदक्प्रवण Adj. *nach Norden geneigt.*

उदक्य Adj. 1) *im Wasser befindlich.* — 2) f. आ *menstruirend.* °गमन n. *Beischlaf mit einer m. Frau* Gaut. 23,34.

उदक्संस्थ Adj. *im Norden endigend* Âçv. Grhj. 1,3,1.

उदक्सेन m. N. pr. eines Fürsten.

उदगग्र Adj. *mit den Spitzen nach Norden* Kâtj. Çr. 4,13,15. Lâtj. 2,6,6.7.

*उदगद्रि m. *der* Himâlaja.

उदगपवर्गम् Adv. *mit Abschluss im Norden* Âpast. 2,3,20.

उदगयन 1) n. *der Gang der Sonne nach Norden, das Halbjahr vom Winter- zum Sommersolstitium* Kauç. 67. — 2) Adj. *auf dem Wege liegend, den die Sonne auf ihrem Gange nach Norden geht.*

उदगायत Adj. *nach Norden gerichtet* Âçv. Grhj. 1,3,1.

उदगार्गल n. = द्गार्गल.

उदगावृत्ति f. *die Wendung* (der Sonne) *nach Norden* Ragh. 8,33.

*उदगाह् Adj. = उदकगाह्.

उदगति f. = उदगयन 1).

उदग्दक्षिण Adj. (f. आ) *nördlich und südlich* AK. 1,1,2,13.

उदग्दश Adj. *dessen Saum nach oben oder nach Norden gewandt ist.*

उदग्द्वार Adj. *nach Norden den Eingang habend* Çâñkh. Grhj. 6,2. °म् Adv. *nördlich vom Eingange* MBh. 3,219,21.

*उदग्भव Adj. *nördlich.*

*उदग्भूम m. *fruchtbares Land* Kâç. zu P. 5,4,75.

उदग्र Adj. 1) *in die Höhe gehoben, hoch, lang, gross.* — 2) *hoch, erhaben* (in übertr. Bed.), *überlegen, mächtig, erhöht—, gesteigert durch* (im Comp. vorangehend). उदग्र° *überaus.* — 3) *hochfahrend* (Rede) PRASANNAR. 77,21. — 4) *vorgerückt* (Alter). — 5) *laut tönend.* — 6) *aufgeregt, hingerissen durch* (im Comp. vorangehend).

उदग्रप्लुत Adj. *hohe Sprünge machend.* Nom.abstr. °त्व n. ÇÂK. 7.

उदग्राभ m. *der das Wasser umfasst, — einschliesst.*

उदघोष m. *das Rauschen des Wassers.*

उदङ्क m. 1) **Schöpfgefäss.* — 2) N. pr. eines Mannes. *Pl. *seine Nachkommen.*

उदङ्ग m. N. pr. eines Dämons KAUÇ. 56.

उदङ्गुलीक Adj. *mit emporgehobenen Fingern* VIDDH. 28,13.

उदङ्मुख Adj. 1) *nach oben gerichtet* BÂLAR. 90,7. — 2) *mit nach Norden gewandtem Gesicht.*

*उदङ्मृत्तिक m. = उदग्भूम.

उदचमस m. *eine Schale mit Wasser.*

1.*उदज m. *das Hinaustreiben* (des Viehes).

2. उदज n. *Lotusblüthe.*

उदजलक m. N. pr. eines Wagners.

*उदजिन n. gaṇa निरुदकादि.

*उदज्ञ m. N. pr. eines Mannes. उदन्य v. l.

उदञ्च् 1) Adj. (f. उदीची) *a) aufwärts gerichtet, nach oben gehend.* — *b) nach Norden gerichtet, nördlich.* — *c)*später, nachfolgend.* — 2) Adv. उदक् *a) nördlich, gegen Norden.* — *b) *später.* — 3) *m. N. pr. eines Mannes gaṇa बाह्वादि.

उदञ्चन 1) m. *Schöpfgefäss, — eimer.* — 2) *n. *Deckel.*

उदञ्जलि Adj. *die beiden hohl an einander gelegten Hände in die Höhe haltend.*

*उदण्डपाल m. 1) *ein best. Fisch.* — 2) *eine best. Schlange.*

उदतन्तु m. *Wasserfaden,* so v. a. *ein zusammenhängender Guss* AV. PRÂJAÇK. 1,3.

उदतोलिक m. *ein best. Gewicht,* = भार HEMÂDRI 1,117,15.17.

उदधान 1) Adj. *Wasser enthaltend.* — 2) n. *Wasserbehälter* ÂPAST. GOBH. 1,4,9.

उदधारा f. *Wasserguss.*

उदधि 1) Adj. *Wasser enthaltend.* — 2) m. *a) Wasserbehälter,* von der Wolke, von Seen und Flüssen. Später *das Meer.* — *b)* N. pr. eines Sohnes des Vasudeva VP.[2] 4,110.

*उदधिकुमार m. Pl. *eine best. Götterordnung* bei den Gaina.

*उदधिक्रा m. *Seefahrer.*

उदधिजलमय Adj. *aus Meerwasser gebildet* KÂD. II,17,24.

*उदधिमल m. *os sepiae.*

उदधिमेखला f. *die Erde.*

उदधिराज m. *der Fürst der Wasserbehälter, das Meer, der Meergott* R. 2,32,80.

*उदधिवस्त्रा f. *die Erde* RÂGAN. 2,1.

उदधिशा m. N. pr. eines der 7 Weisen im 11ten Manvantara. उरुधिष्ण्य v. l.

*उदधिसंभव n. *Seesalz* NIGH. PR.

उदधिसुता f. Bein. 1) der Lakshmî. °नायक m. Bein. Vishṇu's PRASANNAR. 59,6. — 2) *der Stadt Dvârakâ.

उदधीय्, °यति *Etwas* (Acc.) *für ein Meer halten.*

उदन् n. *Wasserwoge, Wasser.*

उदनिमन्त् Adj. *wogen —, wasserreich.*

उदनेमि Adj. *meerumfelgt* Comm. zu NJÂJAS. 4,1,57.

1. उदन्त m. 1) *Ende der Arbeit, Erntezeit.* — 2) *Nachricht, Neuigkeit.* — 3) **das Opfern für Andere als Lebensunterhalt.*

2. उदन्त 1) Adj. *a) überlaufend* (beim Kochen). — *b) *gut, brav* (साधु). — 2) °म् Adv. *bis zu Ende.*

*उदन्तक 1) m. *Nachricht.* — 2) f. °न्तिका *Befriedigung.*

उदन्त्य Adj. *jenseits der Grenze wohnend.*

उदन्य्, °न्यति 1) *herabströmen auf* (Loc.). °न्यन्त् Partic. — 2) **dürsten.*

उदन्य, उदन्यि 1) Adj. (f. आ) *wogend, wässerig.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes gaṇa तिकादि in der KÂÇ. — 3) f. आ *Verlangen nach Wasser* RÂGAT. 1,167. *Durst.*

उदन्यज Adj. *wassergeboren.*

उदन्यु Adj. 1) *nach Wasser verlangend.* — 2) *Wasser ausströmend.*

उदन्वन्त् 1) Adj. *wogend, wasserreich.* — 2) m. *a) Meer* 109,1. Spr. 7863. — *b)* *N. pr. eines Ṛshi.

*उदप Adj. *aus dem Wasser schaffend.*

उदपात्र 1) n. *a) Wasserbecher, ein Gefäss mit Wasser* ÂPAST. — *b) Wasserspende.* — 2) f. °त्री = 1) *a).*

उदपान 1) m. n. *Brunnen.* — 2) m. *N. pr. eines Dorfes. v. l. उदयान.

*उदपानमण्डूक m. *ein Frosch im Brunnen,* so v. a. *ein unerfahrener Mensch.*

उदपीति f. *ein Ort, an dem man Wasser zu trinken bekommt,* KÂD. II,49,7.

उदपू Adj. *im Wasser sich reinigend, durch W. rein.*

उदपेषम् Absol. *im Wasser zerreibend* PÂR. GṚHJ. 1,13,1. 14,3.

उदप्रुत् Adj. *im Wasser schwimmend, plätschernd.*

उदप्लव m. *Wasserfluth.*

उदप्लुत Adj. *im Wasser schwimmend.*

उदबिन्दु m. *Wassertropfen* KUMÂRAS. 5,24.

*उदबुद्ध m. N. pr. eines Mannes. S. औदबुद्धि.

*उदभार m. = उदकभार.

*उदभज्ज und *उदमज्ज m. N. pr. zweier Männer.

उदमन्थ m. *ein best. Rührtrank* ÇÂÑKH. GṚHJ. 3,2.

उदमय 1) Adj. *aus Wasser bestehend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उदमेघ m. 1) *Wasserschauer.* — 2) *N. pr. eines Mannes KÂÇ.

*उदमेय m. N. pr. eines Mannes. Vgl. औदमेयि.

उदमेक्षिन् Adj. = उदकमेक्षिन् KARAKA 2,4.

उदम्भस् Adj. *reichlich mit Wasser versehen.*

उदय m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Emporsteigen, Sichheben, Anschwellen.* — 2) *Aufgang* (von Gestirnen), *heliakischer Aufgang, Aufzug* (von Wolken). — 3) N. pr. eines fabelhaften Berges, hinter dem Sonne und Mond *aufgehen* sollen. — 4) *Hinausgang* R. 2,48,29. — 5) *das Hervorbrechen, Hervortreten, Sichtbarwerden, zur Erscheinung Kommen, Entstehung, Entfaltung.* — 6) *Ausgang, Erfolg, Folge.* — 7) *ein nachfolgendes Wort, ein nachfolgender Laut.* — 8) *das Emporkommen, Aufschwung, glückliche Lage, — Verhältnisse.* — 9) *Vortheil, Gewinn.* — 10) *Erwerb, Einkommen, Besitz.* — 11) *Zinsen.* — 12) *das erste astrol. Haus* Ind. St. 14,313. 315. 319. — 13) = उदयज्या. — 14) N. pr. verschiedener Männer.

उदयकर m. N. pr. eines Autors. Vgl. उदयाकर.

उदयगिरि m. = उदय 3) VP. 2,4,62.

उदयगुप्त m. N. pr. eines Mannes.

उदयंकर m. = उदयकर.

उदयजित् m. N. pr. eines Mannes.

उदयज्या f. *orient sine.*

उदयतट m. *der Abhang des Berges* Udaja 297,8.

उदयतुङ्ग m. N. pr. eines Fürsten.

उदयधवल m. desgl.

उदयन 1) n. (adj. Comp. f. आ) *a) Aufgang* (eines Gestirns). — *b) Ausgang.* — *c) Ausgang, Ende* TÂṆḌJA-BR. 2,15,3. 13,12,1. — *d) Erlösungsmittel* KARAKA 4,5. — 2) m. N. pr. verschiedener Männer.

उदयनचरित n. Titel eines Schauspiels.

उदयनाचार्य m. N. pr. eines Philosophen.

उदयनीय 1) Adj. (f. आ) *zum Ausgang gehörig, schliessend.* — 2) m. f. oder n. je nachdem अतिरात्र, इष्टि oder कर्मन् zu ergänzen sind.

उदयनोपाधि m. Titel eines Werkes.

उदयपर्वत m. = उदय 3).

उदयपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

उदयप्राण m. Pl. *die Zeit des Aufganges eines Sternbildes, in dem ein Planet steht, nach* Prâṇa *berechnet*

उदयरात्र m. N. pr. eines Mannes.

उदयराय m. desgl. Kshitîç. 52,17.

उदयराशि m. = उदयर्त 2).

उदयर्त n. 1) *dasjenige Mondhaus, in welchem der heliakische Aufgang stattfindet.* — 2) *dasjenige astrologische Haus, in welchem ein am Horizont erscheinender Planet steht.*

उदयवन्त् 1) Adj. *aufgegangen* (Gestirn). — 2) f. °वती N. pr. einer Tochter Udajatuṅga's.

उदयशैल m. = उदय 3).

उदयसिंह m. N. pr. eines Fürsten.

उदयाकर m. N. pr. eines Mannes. Vgl. उदयकर.

उदयाचल m. = उदय 3).

उदयादित्य m. N. pr. verschiedener Männer.

उदयाद्रि m. = उदय 3).

*उदयान m. v. l. für उदपान 2) Kâç.

उदयान्त Adj. (f. आ) *mit dem Aufgang der Sonne endend* Spr. 818.

उदयान्तरकर्मन् n. *eine Correction, die vorgenommen wird, um den wahren Stand der Planeten für* Laṅkâ *zu berechnen, wenn man denselben zuvor durch den mittleren* Ahargaṇa *bestimmt hat.*

उदयावृत्ति f. *die Wendung nach dem Aufgange* (der Sonne) *hin* Ragh. ed. Calc. 8,34.

उदयाश्व m. N. pr. eines Sohnes des Darbhaka.

उदयासु m. Pl. = उदयप्राण.

उदयिन् und उदयिभद्र m. = उदयाश्व.

उदयोन्मुख Adj. (f. ई) *gute Tage erwartend* Pańkad. 43.

उदयोर्वीभृत् m. = उदय 3) 314,2.

उदर n. (adj. Comp. f. आ und ई) 1) *Bauch; Mutterleib* 73,9.11. 105,28. m. Ḱaraka 1,20. — 2) *Wasserbauch* und überh. *Anschwellung des Leibes* (Bez. einer best. Krankheitsklasse). — 3) *der dicke Theil eines Dinges* (z. B. des Daumens, eines Korns). — 4) *Höhlung, das Innere eines Dinges.* — 5) *Kampf* Naish. 7,81.

*उदरग्रन्थि m. *krankhafte Anschwellung im Unterleibe.*

उदरण n. *das Sicherheben, Aufsteigen* Maitr. S. 1,9,7.

*उदरत्राण n. *Panzer.*

*उदरथि m. 1) *die Sonne.* — 2) *Meer.*

उदरदार m. *eine best. Unterleibskrankheit.*

उदरपात्र n. *der Bauch als Gefäss* Âruṇ. Up. 5.

*उदरपिशाच m. *der keinerlei Speise für seinen Bauch verschmäht.*

*उदरपूरम् Absol. *bis der Bauch gefüllt ist.*

उदरंभर und *°भरि Adj. *der nur seinen Bauch nährt.*

उदररन्ध्र n. *ein best. Theil am Bauche des Pferdes* Kâd. 87,23.

उदररोग m. *Unterleibskrankheit.*

*उदरवन्त् Adj. *dickbäuchig.*

उदरवेष्ट m. *Zusammenschnürung des Bauches* Ḱaraka 1,20.

उदरव्याधि m. *Unterleibskrankheit* Râǵat. 6,90.

*उदरशय Abl. *auf dem Bauche liegend, -schlafend.*

उदरशाण्डिल्य m. N. pr. eines Ṛshi Vaṅçabr. 2.

उदरसर्पिन् Adj. *auf dem Bauche kriechend.*

उदरस्थ m. *das Feuer im Magen* Maitrjup. 6,17.

उदराग्र m. N. pr. eines Krankheitsdämons. उदारात्र v. l.

उदराग्नि m. *Verdauungskraft.*

उदराट m. *eine Art von Eingeweidewürmern* Ḱaraka 1,9. 3,7.

उदराध्मान n. *Aufgeblasenheit des Unterleibes.*

उदरामय m. *Unterleibskrankheit.* *= अतीसार Nigh. Pr.

उदरामयिन् Adj. *eine Unterleibskrankheit habend.*

*उदरावर्त m. *Nabel.*

*उदरावेष्ट m. *Bandwurm.*

*उदरिक Adj. *dickbäuchig.*

उदरिन् Adj. 1) *an Leibesanschwellung leidend.* — 2) f. °णी *schwanger.*

*उदरिल Adj. *dickbäuchig.*

उदरेमुख Adj. *am Bauch den Mund habend.*

उदर्क m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Ertönen* Ṛv. 1,113,18. — 2) *Folge, Zukunft, zukünftige Lage.* — 3) *glückliche Zukunft.* — 4) *Ausgang, Ende.* — 5) *Refrain.* — 6) *Thurm, Warte.* — 7) **Vanguiera spinosa Roxb.*

उदर्चिस् 1) Adj. *glänzend, strahlend.* — 2) m. *Feuer* Spr. 6122.

उदर्द m. *Rothlauf, Rose* Bhâvapr. 6,40.

उदर्य 1) Adj. *zum Bauch gehörig, im B. befindlich* Ḱaraka 1,4.20. 3,3. — 2) n. *Inhalt des Leibes* oder *was den Leib bildet.*

उदर्ष m. *Ueberlauf, Ueberschwang* TBr. 3,7,10,1.

उदल m. N. pr. eines Mannes.

उदलाकाश्यप m. N. pr. einer Gottheit des Ackerbaues.

*उदलावणिक Adj. *mit Salzwasser bereitet.*

उदवग्रह Adj. *dessen* Udâtta *auf dem ersten Bestandtheil des aufgelösten Wortes ruht.*

उदवज्र m. *Wasserdonnerkeil* Çiç. 8,39.

उदवसातर् Nom. ag. *der beim Abschluss der Feier die Opferstätte verlässt* Comm. zu Njâjam. 10,2,18.

उदवसान n. *das Verlassen der Opferstätte nach Abschluss der Feier* Comm. zu Njâjam. 10,2,16. Bhâg. P. 4,7,56.

उदवसानीय 1) Adj. (f. आ) *den Schluss eines Opfers bildend* Maitr. S. 4,8,6. — 2) f. आ *Schlussfeier.*

उदवसित n. *Wohnung, Haus* Mṛkkh. 67,10, v. l.

*उदवाप m. N. pr. eines Mannes. v. l. richtig उदवाह.

उदवास m. *Aufenthalt im Wasser.*

उदवासिन् Adj. *im Wasser sich aufhaltend* Kâd. 24,23.

उदवाह 1) Adj. *Wasser bringend.* — 2) *m. N. pr. eines Mannes; vgl. औदवाहि.

*उदवाहन Adj. *Wasser bringend* Kâç.

*उदवीवध m. = उदकवीवध.

उदव्रज m. 1) *Behausung der Gewässer.* Nach Sâj. N. pr. einer Oertlichkeit. — 2) *N. pr. eines Mannes.

उदशराव m. *eine Schüssel mit Wasser.*

*उदशुङ्ग m. N. pr. eines Mannes.

उदशोचा f. N. pr. einer Hexe Ind. St. 14,127.

उदश्रय्, °यति 1) *Thränen vergiessen* Suparṇ. 30,7. — 2) *weinen machen* Spr. 1251.

उदश्रयण n. *das Weinenmachen.*

उदश्रु Adj. *weinend.*

उदश्वित् n. *halb Wasser und halb Buttermilch.*

*उदश्वित्वन्त् Adj. *reich an* Udaçvit.

*उदसक्तु m. = उदकसक्तु.

उदसन n. *das in die Höhe Werfen, Aufrichten.*

उदस्तात् Adv. *oberhalb,* mit Gen.

उदस्तोक m. *Wassertropfen.*

*उदस्थान n. N. pr. einer Oertlichkeit.

उदस्थाली f. *ein Kessel mit Wasser* Çat. Br. 12,4,1,5. 8.

उदहरण m. *Gefäss zum Wasserschöpfen.*

उदहार 1) Adj. (f. ई) a) *Wasser holend, Wasserträger* Ind. St. 13,485. — b) *Wasser zu holen beabsichtigend.* — 2) *m. *Wolke.*

उदहृत् Adj. *Wasser holend* Kauç. 60.

उदाचम् Absol. *aufhebend* Çat. Br. 3,3,2,14. fgg.

उदाचार m. *Spazierplatz* Âpast.

उदाज m. *kriegerischer Auszug* Maitr. S. 1,10,16.

उदात्त 1) Adj. a) *erhoben, hoch.* — b) *aufgegangen, zum Vorschein gekommen* Prab. 97,1. — c) *hochstehend, berühmt* (Geschlecht) 327,10. — d) *hochbetont.* °तर Ṛv. Prât. 3,2. °तम Saṁhitopan. 27,3.5. — e) *grossmüthig, hochherzig.* — f) *hochfahrend, trotzig.* — 2) m. a) *Acut.* — b) **Gabe.* — c) **Geschäft.* — d) **eine best. Redefigur.* — e) **ein best. musikalisches Instrument.* — 3) n. *prunkhafte Rede* Kâvjapr. 10,29.

उदात्तता f. *Prunkhaftigkeit der Rede.*

उदात्तत्व n. *das Hochbetontsein.*

उदात्तमय Adj. *wie der Acut klingend.*

उदात्तय्, °यति *Jmd* (Acc.) *erheben, zu einem angesehenen Manne machen* Bâlar. 258,23.

उदात्तराघव n. Titel eines Schauspiels.

उदात्तवत् Adj. *mit dem Acut versehen.*

उदात्तश्रुति Adj. *wie der Acut klingend.* Nom. abstr. °ता f.

उदाद्यन्त Adj. *dem ein Acut vorangeht und folgt.*

उदान m. 1) *der sich von unten nach oben bewegende Wind im Körper* 264,20. 28. — b) **Nabel.* — c) **Augenwimpern.* — d) **eine Art Schlange.* — e) bei den Buddhisten α) *Herzensergiessung;* s. उदानय्. — β) *eine Klasse von Schriften, in denen* Buddha *ohne besondere Veranlassung spricht.*

उदानय्, °यति in Verbindung mit उदानम् *sein Herz vor Freude ausschütten* Lalit. 34,6. 118,8. 182,11.

उदापि m. N. pr. eines Sohnes 1) des Sahadeva Hariv. 1,32,99. — 2) des Vasudeva VP. 4,15,15.

उदायिन् v. l.

उदापेक्षिन् m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra.

(उदाप्यम्) उदाप्यिम् Adv. *gegen den Strom.*

उदामन्त्रण n. *lautes Anrufen, — Anreden.*

उदाय in त्र्युदाय.

उदायिन् m. N. pr. eines Sohnes 1) des Vasudeva VP.[2] 4,110. — 2) des Kûnika VP.[2] 5,391.

उदायुध Adj. *mit erhobenen Waffen.*

1. उदार 1) Adj. (f. आ und *ई) a) *erregend, bewirkend.* — b) *erhaben, edel, ausgezeichnet, vorzüglich, prächtig.* रथोदार *der trefflichste der Wagen.* — c) *laut.* °म् Adv. — d) als Bez. eines best. Kleça *beständig thätig, unablässig wirkend.* — 2) m. a) *aufsteigender Nebel, Dunst.* — b) Pl. *Nebelgeister, Dunstgestalten.* — 3) *f. आ N. pr. einer Apsaras Gal.

2. उदार m. Pl. Çiva's *Gattin* Spr. 7764.

उदारक m. ehrender Bein. eines Mannes.

उदारकीर्ति Adj. *hochberühmt,* von Çiva.

उदारचरित 1) Adj. *von edlem Benehmen, edel handelnd* 142,6. 168,23. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

उदारता f. 1) *Edelmuth.* — 2) *edle Ausdrucksweise* Vâmana 3,1,20. 2,12.

उदारत्व n. 1) *edle Ausdrucksweise.* — 2) Nom. abstr. zu 1. उदार 1) d).

उदारथि 1) Adj. *dampfend.* — 2) *m. Bein. Vishṇu's.

उदारदर्शन Adj. (f. आ) *von edlem Aussehen.*

उदारधिषण m. N. pr. eines Astronomen.

उदारधी 1) Adj. *von ausgezeichnetem Verstande.* — 2) m. N. pr. des Vaters von Ripu VP.[2] 1,178.

उदारभाव m. *Edelmuth* Spr. 7733.

उदारमति Adj. *von ausgezeichnetem Verstande.*

उदारवसु m. = उदावसु VP. 4,5,12.

उदारविक्रम Adj. *von vorzüglicher Tapferkeit* Spr. 1843.

उदारवृत्तार्थपद Adj. *dem Metrum, dem Sinne und den Worten nach vorzüglich* R. 1,2,45.

उदारशोभ Adj. (f. आ) *überaus prachtvoll.*

उदारसत्त्व Adj. *von edlem Charakter.*

उदारसत्त्वाभिजन Adj. *von edlem Charakter und edler Abkunft.*

उदाराल m. N. pr. eines Krankheitsdämons MBh. 9,45,63. उदाराल v. l.

उदारार्थ Adj. *inhaltsvoll* (Rede).

उदावर्त 1) m. Bez. *einer Klasse von Krankheiten, wobei die natürlichen Ausscheidungen zurückgehalten werden* TS. 6,4,1,1. — 2) f. आ *schmerzhafte Menstruation mit schaumigem Blute.*

उदावर्तक Adj. *zurückhaltend* Bhâvapr. 4,170.

उदावर्तन n. *das Zurückhalten* Karaka 6,30.

उदावर्तिन् Adj. *an Verhaltung leidend.*

उदावसु m. N. pr. eines Sohnes des Ganaka.

उदाशय m. *Wasserbehälter, Teich.*

उदास m. *das Auswerfen, Ausstossung* Tâṇḍja-Br. 11,5,19. गर्भस्य *Fehlgeburt.*

उदासर्पणी f. in अर्बुदोदा°.

*उदासारिन् Adj. Mahâbh. 3,68,a.

उदासिन् m. 1) N. pr. v. l. für उदयाश्व VP.[2] 4, 182. — 2) Pl. *eine best. asketische Schule.*

उदासीन 1) Adj. *unbetheiligt, sich gleichgültig verhaltend in Bezug auf* (Loc.). — 2) m. a) *ein Gleichgültiger,* so v. a. *weder Freund noch Feind.* Auch in astrol. Sinne. — b) *Asket.*

उदासीनता f. *das bei einer Sache Unbetheiligtsein.*

उदास्त Adj. = उदासीन.

उदास्थित m. 1) *ein Mönch, der sein Gelübde gebrochen hat* (als Späher verwandt) Kull. zu M. 7, 154. — 2) **Thürsteher.* — 3) **Aufseher.*

उदास्यपुच्छ Adj. *mit erhobenem Gesichte und Schweife.*

उदाहरण n. 1) *das Sprechen, Reden.* — 2) *das Aussprechen, Hersagen* Gaut. — 3) *Beispiel* 241,16. उदाहरणावली f. *Reihe von Beispielen* H. 5. — 4) *das dritte Glied eines fünftheiligen Syllogismus* Njâjas. 1,32. 36. — 5) *steigernde Rede, Uebertreibung im Ausdruck.*

उदाहरणचन्द्रिका f. Titel eines Werkes.

उदाहरणवस्तु n. Pl. *Alles was gesprochen wird.*

उदाहरणानुगम m. Titel eines Werkes.

उदाहरणीय n. impers. = उदाहार्य Comm. zu Njâjam. 2,1,20.

उदाहारिन् Adj. *ausrufend, anrufend,* mit Acc.

1.*उदाहार m. 1) *Beispiel.* — 2) *Einleitung einer Rede.*

2. उदाहार 1) Adj. *Wasser zu holen die Absicht habend* 93,25. — 2) m. *das Herbeiholen von Wasser.*

उदाहार्य n. impers. *als Beispiel zu geben* 231,15.

उदाहित Adj. *erhöht.* Compar. °तर Çat. Br. 7,5,1,38.

उदाहृति f. 1) *Beispiel.* — 2) *steigernde Rede, Uebertreibung im Ausdruck.*

उदिक्षण (!) m. *ein best. Tact* S.S.S. 210.

उदित Partic. 1) von इ mit उद्. — 2) von वद्. — 3) nachlässige Schreibart für उद्दित.

उदितउम्बार (!) m. N. pr. eines Mannes.

उदितहोमिन् Adj. *nach Sonnenaufgang das Feueropfer darbringend.*

उदितानुवादिन् Adj. *Andern nachsprechend.*

उदिति f. 1) *Aufgang* (der Sonne). — 2) *Weggang, Untergang* (der Sonne). — 3) *Ende, Schwund* RV. 6,15,11. AV. 10,2,10.

उदितोदित Adj. *in dem das Gesprochene aufgegangen ist, gelehrt.*

उदित्वर Adj. *hervorragend, aussergewöhnlich* Ind. St. 14,158,6.

उदीक्षा f. 1) *das Aufblicken, Hinblicken.* — 2) *das Warten* Çaṅk. zu Bâdar. 4,2,20.

उदीची s. उदञ्च्.

उदीचीन Adj. *nördlich gewandt.* °प्रवण *nach Norden sich neigend.* °दश Adj. Çat. Br. 1,7,1,13. 4,3,3,21. °वंश Adj. (f. आ) 3,1,1,7. 6,1,23. उदीचीनाग्र Adj. (f. आ) 1,2,1,16 (falsch betont). 3,5,1,20. 6,1,14. 7,1,7.

(उदीच्य) उदीचिय und उदीच्य 1) Adj. *im Norden befindlich, — wohnend.* m. Pl. *die Bewohner des Nordlandes.* Am Anf. eines Comp. *Nordland* MBh. 3,237,3. — 2) m. Pl. *eine best. Schule.* — 3) n. *ein Parfum, Pavonia odorata* Bhâvapr. 1,190. 2,118.

*उदीच्यकाष्ठ *Smilax China* Nigh. Pr.

उदीच्यवृत्ति f. 1) *die Sitte der Bewohner des Nordlandes* Âpast. 2,17,17. — 2) *ein best. Metrum.*

उदीप m. *Hochwasser, Ueberschwemmung* Râgat. 7,1636. 8,2887.

उदीरण n. 1) *das Schleudern.* — 2) *das Ausstossen* Karaka 1,15. — 3) *das Erregen* Karaka 7,2. — 3) *das Aussprechen, Kundthun.*

उदीर्ण Partic. von ईर् mit उद्.

उदीर्णता f. *gesteigerter Zustand* Suçr. 1,355,9.

उदीर्णवराहतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उडुम्बर 1) m. *Ficus glomerata.* Auch *die Frucht* 23,32. — b) *eine Art Aussatz* Karaka 6,7. °कुष्ठ dass. 2,5. — c) *Schwelle.* — d) **Eunuch.* — e) **penis.* — f) N. pr. α) *eines Mannes gaṇa नडादि. — β) Pl. eines Volks-

stammes. — 2) f. ई in काकाह्वानोदुम्बरी *Ficus oppositifolia* Suçr. 2,67,12. — 3) n. a) *ein* Udumbara-*Wald.* — b) *die Frucht des* Udumbara. उदुॅम्बर Çat. Br. 14. — c) *Kupfer.* — d) *ein best. Gewicht,* = कर्ष.

*उदुम्बरकृमि m. *eine Raupe auf einem* Udumbara (als Gleichniss).

*उदुम्बरच्छदा (Nigh. Pr.), *उदुम्बरदला und उदुम्बरपर्णी (Karaka 7,12) f. *Croton polyandra Roxb.*

*उदुम्बरमशक m. *eine Mücke auf einem* Udumbaka (als Gleichniss).

उदुम्बरावती f. N. pr. eines Flusses Hariv. 9511.

उदुम्बरिका f. in काकोदु°.

उदुम्बलॅ Adj. *kupferfarben.*

उदुम्भॅर m. ein zur Erklärung von उदुम्बर erfundenes Wort.

उॅदुष्टमुख Adj. *mit einer glühendrothen Schnauze* Çat. Br. 7,3,2,14.

उदुर्हॅ TBr. 3,8,4,8 fehlerhaft für उदूर्हॅ.

उदूखल = उलूखल n. 1) *Mörser.* — 2) **Bdellion.*

*उदूढ Adj. 1) = ऊढ. — 2) *dick, fett.*

उदूर्हॅ m. 1) *Bündel von Ruthen, Besen.* — 2) *ein am höchsten gesprochener Acut* Saṁhitopan. 27,6.

उदॅच् f. *Ausgang, Ende.* Loc. *zuletzt, schliesslich.*

*उदेजय Adj. *zittern machend.*

उदेतव्य n. impers. *aufzugehen* Kâd. 245,22.

उदेतोम् Abl. Infin. mit पुरा *vor Aufgang* (der Sonne) 238,30. mit आ *bis zum A.* Tāṇḍja-Br. 9,1,38.

उदेपुर n. N. pr. einer *Stadt.*

उॅदोजस् Adj. *übergewaltig.*

उदौॅदन m. *in Wasser gekochter Reisbrei.*

*उद्गतशृङ्ग Adj. *bei dem die Hörner schon hervorgekommen sind.*

उद्गता f. *ein best. Metrum* Ind. St. 8,352. fgg.

उद्गति f. *das Hervorkommen.*

उद्गद्गदिका f. *das Schluchzen* Kâd. II,99,15.

उद्गॅन्तर् (!) Nom. ag. *Hinausführer* Maitrjup. 6,31.

उद्गन्धि Adj. *wohlriechend.*

उद्गम m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Aufgang* (von Gestirnen). — 2) *das Emporsteigen, Erhebung.* — 3) *das Hervortreten, — brechen, zum Vorschein Kommen* 300,26. 304,15. 326,1. — 4) *Hinaustritt, Entweichung.* — 5) *Schoss, Schössling.* — 6) *Horoskop* Ind. St. 14,312.

उद्गमन n. 1) *Aufgang* (von Gestirnen). — 2) *das Hervortreten, — brechen, zum Vorschein Kommen.*

उद्गमनीय n. *ein reines Gewand.*

उद्गर्भ Adj. *schwanger* Vâmana 41,13.

उद्गल Adj. *den Hals (Kopf) aufrichtend.*

उद्गातॅर् m. *derjenige Hauptpriester, der das* Sâman *singt.* °तृवेद m. Comm. zu Kâtj. Çr. 22,1,1.

उद्गातृदमन n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

उद्गाथा f. *ein best. Metrum.*

उद्गार m. 1) *das Ausspeien, Auswerfen, Vonsichgeben, Ausstossen, Ausströmen* Spr. 7682. — 2) *Auswurf, Speichel* Gaut. — 3) *eine heranstürzende Wassermasse, Fluth.* — 4) *Gebrüll, Getöse, lauter Ausruf.* व्यक्तोद्गारम् Adv. Spr. 2473.

*उद्गारकमणि m. *Koralle* Râǵan. 13,161.

उद्गारचूडक m. *ein best. zu den* Pratuda *gezählter Vogel.*

उद्गारशोधन m. *schwarzer Kümmel* Bhâvapr. 1,166. *°नी Nigh. Pr.

उद्गारिन् 1) Adj. am Ende eines Comp. *ausspeiend, auswerfend, von sich gebend, ausstossend, ausströmend.* सामो° *ertönen lassend* Bâlar. 53,17. — 2) m. *das 57ste Jahr im 60jährigen Jupitercyclus.*

उद्गारिम Adj. *ausströmend* Ind. St. 15,292.

उद्गाह्मान *m. N. pr. eines Mannes gaṇa पैलादि.

उद्गिरण n. *das Ausspeien, Erbrechen* 265,3.

उद्गिरय्, °यति *ausstossen* (Laute).

उद्गीत n. *Gesang.*

उद्गीति f. *ein best. Metrum.*

उद्गीथॅ 1) m. und n. (ausnahmsweise) *das Singen des* Sâman, *das Geschäft des* Udgâtar; insbes. *der Gesang des eigentlichen* Sâman (ohne die Zuthaten) und *ein best. Theil eines* Sâman Mâdh. Kâlan. 82,b. — 2) m. N. pr. α) eines Sohnes des Bhuva (VP. 2,1,38) oder Bhûman. — β) eines Commentators Sâj. zu Ṛv. 10,46,5.

उद्गेय n. impers. *zu singen* Tāṇḍja-Br. 6,7,23. 7,7,13.

*उद्गेही f. *eine Ameisenart* Gal. Vgl. उद्देहिका.

उद्ग्रथन n. *das Schürzen, Umbinden* (eines Gürtels) Ragh. ed. Calc. 19,41.

उद्ग्रन्थ m. 1) **Kapitel, Abschnitt.* — 2) N. pr. eines Mannes (buddh.).

उद्ग्रन्थि Adj. *frei von hemmenden Knoten* (bildlich).

उद्ग्रभण n. *das in die Höhe Nehmen.*

उद्ग्रॅहण n. 1) *das Herausnehmen.* — 2) **das Eintreiben* (einer Schuld).

उद्ग्रहणिका f. *Einwand.*

उद्ग्राभॅ m. *das Erheben, Emporheben, Erhöhen.*

उद्ग्रासक Adj. *verschlingend.* Nom. abstr. °त्व n. Nṛs. Up. 203.

उद्ग्राह m. 1) *Aufnahme.* — 2) **Einwurf.* — 3) *ein best. grammatischer* Saṁdhi. — 4) *der erste Theil einer Composition, Introduction, Vorspiel* S. S. S. 120.

*उद्ग्राहणिका f. *Einwurf.*

उद्ग्राहपदवृत्ति f. *ein best. grammatischer* Saṁdhi.

उद्ग्राहवत् n. desgl.

*उद्ग्राहिणी f. *Einwand.*

उद्ग्रीव Adj. 1) *den Hals in die Höhe richtend.* °म् Adv. Spr. 7812. — 2) *mit dem Halse nach oben gekehrt* (Gefäss) Kâd. 40,15.

उद्ग्रीविन् Adj. = उद्ग्रीव 1) Spr. 3780.

*उद्घ m. 1) *Ausbund —, Muster von.* — 2) *die hohle Hand.* — 3) *Feuer.* — 4) *der Wind im Körper.*

*उद्घट्टक m. *ein best. Tact.*

उद्घट्टन n. 1) *das Aufschlagen, Schlag* Mrch. 61. — 2) *Ausbruch.* दर्पो° Kathâs. 18,88. अविनयो° Bâlar. 191,8. Ohne nähere Bez. *Ausbruch einer Leidenschaft* 25,20.

*उद्घन m. *Werkbank eines Zimmermanns.*

उद्घर्ष m. = उद्घर्षण 2) Karaka 1,28. 6,7.

उद्घर्षण n. 1) *das Schrammen* Suçr. 2,149,13. — 2) *Reibung, Friction* (als Heilmittel). — 3) *Prügel.*

*उद्घस m. *Fleisch.*

उद्घाट m. 1) *das Oeffnen, Offenlegen, Zeigen* (der Zähne). — 2) **Wachhaus.*

उद्घाटक 1) m. *Schlüssel.* — 2) *n. *Schöpfeimer.*

उद्घाटन 1) Adj. *öffnend, wegschiebend* (einen Riegel) Spr. 599. — 2) n. a) *das Oeffnen, Aufschliessen* Sâj. zu Ṛv. 1,13,6. — b) *das Blosslegen, Entblössen.* — c) *das Erschliessen, Offenbarmachen, Offenbaren* Mârk. P. 16,11. — d) **Schöpfeimer.*

उद्घाटनीय Adj. *zu öffnen.*

उद्घाटितज्ञ Adj. (f. आ) *klug, verständig.*

*उद्घाटिताङ्ग Adj. 1) *nackt.* — 2) *klug, verständig.*

उद्घाटिन् Adj. *öffnend, aufschliessend* Prasannar. 43,7.

उद्घात m. 1) *Stoss, Schlag.* — 2) **das Straucheln der Füsse.* — 3) *Erhöhung, Höcker.* — 4) *Beginn.* — 5) *das zur Sprache Kommen* Kathâs. 17,3. — 6) **Kapitel, Abschnitt.* — 7) *eine best. Art zu athmen als Kasteiung.* — 8) **Hammer.* — 9) **Waffe.*

उद्घातक n. *Wechselrede in kurzen, nur andeutenden Worten.*

*उद्घातन n. *Schöpfeimer.*

उद्घातिन् Adj. *höckerig, uneben.*

उद्घात्य n. = उद्घातक.

उद्घात्यक 1) m. *diejenige Stelle in einem Prolog, in der ein Schauspieler Worte, die für ihn unverständlich sind, auf seine Weise auffasst, indem er selbst Etwas dazu ergänzt.* — 2) n. = उद्घातक.

उद्घूर्ण Adj. *in's Schwanken gerathen* Kâd. 225,12.

उद्घोण Adj. *mit emporgehobener Nase, — Schnauze* Kâd. 29,19.

उद्घोष m. *lautes Verkünden.* °डिण्डिम m. *eine*

Trommel, mit der man das Volk zusammenruft, um Etwas bekannt zu machen.

उद्घोषक m. 1) *Ausrufer.* — 2) N. pr. eines Bharataka.

उद्घोषण 1) n. a) *öffentliche Bekanntmachung.* पटहो° *mit Hülfe einer Trommel.* — b) *das Ausposaunen, Ausplaudern.* — 2) f. आ = 1) b).

*उद्दंश und *°क (Gal.) m. *Wanze.*

उद्दण्ड 1) Adj. a) *mit erhobenem Stabe* Spr. 3719. — b) *mit emporstehendem Stile* Ragh. 16,46. Kathâs. 25,248. — c) *emporgehoben, —stehend* Spr. 1790. Prab. 81,13. — d) *emporragend, aussergewöhnlich.* °कर्मन् Adj. Daçak. 25,18. — 2) m. *ein best. Tact* S. S. S. 236.

*उद्दण्डपाल m. = उद्दण्डपाल.

उद्दण्डित Adj. 1) *emporgerichtet, — gehoben.* — 2) *hoch aufgesteckt,* so v. a. *für Jedermann sichtbar gemacht.*

*उद्दन्तुर Adj. 1) *hervorstehende Zähne habend.* — 2) *hoch.* — 3) *Schauder erregend.*

*उद्दम m. *Bändigung.*

*उद्दर्शन m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

उद्दल m. N. pr. eines Schülers des Jâǵñavalkja.

उद्दलन 1) Adj. *ausreissend* Kâd. 130,1. — 2) n. *das Spalten* Ind. St. 14,389.

उद्दान 1) n. a) *das Aufbinden, Aufreihen.* — b) *das Bändigen.* — c) **Taille.* — d) **Ofen.* — e) **das unterseeische Feuer.* — f) **Eintritt der Sonne in ein Zodiakalzeichen.* — g) **Inhalt.* — h) **Abgaben, Gebühren* Gal. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*उद्दानक m. *Acacia Sirissa* Râǵan. 9,59.

उद्दाम 1) Adj. (f. आ) a) *entfesselt, ungebunden, zügellos, schrankenlos, maasslos.* — b) *voll —, ganz erfüllt von* (im Comp. vorangehend). रणोद्दाम *kampfbegierig* Spr. 6045. — 2) °म् und उद्दाम° Adv. *ungezügelt, ausgelassen, ohne alle Grenzen, wild* Kâd. II,91,8. — 3) m. a) *ein best. Metrum.* — b) Bein. α) *Jama's. — β) *Varuṇa's Gal.

उद्दामय्, °यति *in einen üppigen Zustand versetzen* Kâd. II,136,5.

उद्दाल m. 1) *Paspalum frumentaceum Rottl.* — 2) **Cordia Myxa* oder *latifolia.*

उद्दालक 1) m. a) = उद्दाल 1). — b) = *उद्दाल 2). — c) N. pr. eines Lehrers. — 2) *n. *eine Art Honig.* Wohl fehlerhaft für औद्दालक.

*उद्दालकपुष्पभञ्जिका f. *ein best. Spiel bei den* Prâṅkas.

उद्दालकव्रत n. *ein best. Gelübde* Comm. zu Âçv. Gṛhj. (Bibl. ind.) 1,19,6.

उद्दालकायन m. Patron. von उद्दालक. Vgl. औद्दा°.

उद्दालन n. *Mittel zur Wegschaffung* Káraka 6,7.

उद्दालिन् m. N. pr. = उद्दल.

*उद्दास m. gaṇa बलादि.

*उद्दासिन् Adj. gaṇa बलादि und ग्राम्यादि.

उद्दिधीर्षा f. *das Verlangen zu entfernen* Comm. zu Njâjas. (1829) 5,49. Fehlerhaft für उज्जिहीर्षा.

उद्दिधीर्षु Adj. *zu retten wünschend.* Fehlerhaft für उज्जिहीर्षु.

उद्दिश् f. *Aufgegend.*

उद्दिष्ट n. *ein best. Tact* S. S. S. 216.

उद्दीपक 1) Adj. *anfachend, erregend.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) m. *ein best. Vogel.* — 3) f. °पिका *eine Ameisenart* AV. Pariç. 67,1.

उद्दीपन 1) Adj. a) *anfachend, erregend.* — b) *stark wirkend.* Nom. abstr. °ता f. *Schärfe* (eines Giftes) Daçak. 12,10. — 2) n. a) *das Anfachen, Erregen.* — b) *das Anfeuern, Aufwiegeln.* — c) *Anregungsmittel.*

उद्दीप्ति f. *das Entflammen, Erregtwerden.*

*उद्दीप्र n. *Bdellion.*

*उद्दीश m. = उड्डीश Bein. Çiva's.

उद्दृष्ट n. *das Sichtbarwerden des Mondes.*

उद्देश m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Hinweisung.* कस्योद्देशः so v. a. *für wen ist es bestimmt?* °उद्देशेन (Pańkad. 36) und °उद्देशात् (Kap. 2,7) *für, in Bezug auf, in Betreff —, zum Behuf —, in Folge von.* — 2) *Angabe.* कृतोद्देश Adj. *dem man Etwas angegeben hat.* — 3) *kurze Angabe, blosses Nennen, blosse Angabe des Namens* MBh. 3,45,15. 230,59. उद्देशतस् *in aller Kürze, in ganz geringem Maasse.* — 4) *Platz, Gegend.*

उद्देशक 1) *Adj. *auf Etwas hinweisend, E. angebend.* — 2) m. *Aufgabe* (in der Math.) Comm. zu Âryabh. 2,8.

*उद्देशकवृत्त m. *ein bedeutungsvoller, zu einem best. Zweck gepflanzter Baum.*

उद्देशन n. *das Hinausstrecken, Hinaushalten.*

उद्देशविधेयविचार m. Titel eines Werkes.

*उद्देशवृत्त m. = उद्देशकवृत्त.

उद्देशिन् Adj. *worauf zunächst hingewiesen wird, was z. angegeben wird.*

उद्देश्य Adj. 1) *worauf* oder *auf wen man hindeutet, — es abgesehen hat* Ind. St. 10,354. Comm. zu Gobh. 180,3. Nom. abstr. °त्व n. 4. — 2) *was zuerst angegeben* oder *gesagt wird* Kâvjapr. S. 168, Z. 10. — 3) *für Jmd bestimmt* Âpast. — 4) *nur dem Namen nach anzugeben* Comm. zu Njâjam. 2,1,1.

उद्देश्यक am Ende eines adj. Comp. so v. a. *hinweisend auf.*

*उद्देश्यपादप m. = उद्देशकवृत्त.

उद्देश्यविधेयबोधस्थलीयविचार m. Titel eines Werkes.

उद्देह्रिक 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. आ *Termite.*

उद्द्योत 1) Adj. *aufleuchtend, strahlend.* — 2) m. a) *das Aufleuchten, Hellwerden, Erglänzen* (eig. und übertr.). — b) *aufstrahlendes Licht, Glanz.* — c) *Kapitel, Abschnitt* Verz. d. B. H. No. 648.

उद्द्योतक Adj. *anfeuernd, aufregend.*

उद्द्योतकर Adj. (f. ई) *erleuchtend, erhellend* (eig. und übertr.).

उद्द्योतकराचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

उद्द्योतकारिन् Adj. = उद्द्योतकर.

उद्द्योतनसूरि m. N. pr. eines Ǵaina-Lehrers.

उद्द्योतमयूख m. Titel eines Werkes Verz. d. B. H. No. 1043.

उद्द्योतिन् Adj. *hinauf leuchtend.*

उद्द्रष्टर् Nom. ag. *Erschauer.* °ष्टृत्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,154.

उद्द्राव m. 1) Adj. *davonlaufend.* — 2) m. a) **Flucht.* — b) Bez. *bestimmter Formeln.*

उद्धत 1) Adj. s. हन् mit उद्. — 2) m. a) **ein königlicher Ringer.* — b) N. pr. eines Esels Pańkat. 247,25.

उद्धतत्व n. *Hochmuth* Maitrjup. 3,5.

*उद्धतमनस्क Adj. *hochmüthig.* Nom. abstr. °त्व n. *Hochmuth.*

उद्धति f. *Stoss, Schlag.*

उद्धनन n. *das Aufschütten* Comm. zu Njâjam. 10,1,1.

उद्धन्तवै Dat. Inf. *aufzuschütten* Çat. Br. 13,8,1,20.

*उद्धम Adj. Vop. 26,34.

*उद्धमचूडा und *उद्धमविधमा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

*उद्धय Adj. Vop. 26,34.

उद्धर MBh. 3,11188 fehlerhaft für उद्धुर.

*उद्धरचूडा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

उद्धरण 1) n. a) *das Aufheben* MBh. 3,147,22. Çârṅg. Paddh. 47,b,1 (68,b,3). — b) *das Herausziehen, Ausreissen.* — c) *Mittel zum Ausreissen.* — d) *das Ausziehen* (eines Kleides). — e) *das Fortnehmen, Entfernen.* — f) *das Ausscheiden eines Theiles.* — g) *das Vorsetzen, Anbieten* Comm. zu Kâtj. Çr. 4,1,10. — h) *das Befreien, Erretten.* — i) *das Herausnehmen des Feuers,* d. h. *das Entzünden der andern Feuer durch aus dem* Gârhapatja-*Feuer entnommene Brände.* — k) *Näschereien, die man nach Hause bringt,* MBh. 13,60,14 (सोद्धरणा ग्° zu vermuthen). — l) **ausgebrochene Speise.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उद्धरणीय Adj. *auszuscheiden* Comm. zu Njâjam. 9,4,10.

*उद्धरावसुधा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

उद्धर्तर् Nom. ag. 1) *Ausrotter, Vernichter.* — 2) *Erretter, Befreier.*

उद्धर्तव्य Adj. 1) *herauszuziehen* Kathâs. 18,299. — 2) *auszuscheiden* Comm. zu Njâjam. 9,4,9.

उद्धर्म m. *Irrlehre.*

1. **उद्धर्ष** m. 1) *das mit Lust und Muth an Etwas Gehen.* — 2) **Fest.*

2. **उद्धर्ष** Adj. *erfreut, froh.*

उद्धर्षण 1) Adj. *ermuthigend.* — 2) f. ई *ein best. Metrum.* — 3) n. a) *Ermuthigung.* — b) **Haarsträubung.*

उद्धर्षिन् 1) Adj. *dessen Haar sich sträubt.* — 2) f. °र्षिणी *ein best. Metrum,* = उद्धर्षणी.

उद्धव m. 1) **Opferfeuer.* — 2) **Freude.* — 3) **Fest.* — 4) N. pr. eines Jâdava.

उद्धवदूत und **उद्धवसंदेश** m. Titel zweier Gedichte.

उद्धस्त Adj. *die Hände ausstreckend* Suçr. 2,533,10. v. l. उद्धस्त्र und प्रस्तब्ध.

1. **उद्धान** n. *das Verlassen,* in अनुद्धान.

2. ***उद्धान** 1) Adj. 1) *ausgebrochen, ausgespien.* — b) *einen Hängebauch habend.* — 2) n. a) *das Brechen, Ausspeien.* — b) *Ofen.*

***उद्धान्त** 1) Adj. *ausgebrochen, ausgespien.* — 2) m. *ein Elephant, der nicht mehr brünstig ist.*

उद्धार 1) m. a) *das Herauf—, Herausziehen.* — b) *das Ausreissen* Gaut. 12,2. — c) *Entfernung, Tilgung* (einer Schuld). — d) *Wegnahme, Abzug* M. 10,85. *Auslassung* (in einem Schriftstück) Chr. 216,8. — e) *Widerlegung* Karaka 8,12. Comm. zu Njâjas. 5,1,42. — f) *Auswahl, ein für Jmd ausgeschiedener, ausgewählter Theil* Agni-P. 115,15. *Auszug* (aus einer Schrift). — g) *Rettung, Befreiung.* — h) = उद्धरण 1) i). — i) *Anleihe, Schuld* Kâtj. Dh. — 2) *f. आ *Cocculus cordifolius DC.* — 3) *n. *Ofen.*

उद्धारकविधि m. *Bezahlung, Bestreitung* (einer Ausgabe) Pañkat. ed. Bomb. II,38,18.

उद्धारकोश m. Titel eines Werkes.

उद्धारण n. 1) *das Herausziehen.* — 2) *das Bezahlen, Bestreiten* (einer Ausgabe) Pañkat. 138,14.

उद्धार्य Adj. 1) *wegzuschaffen, zu entfernen* Âpast. eine Krankheit Karaka 1,25. — 2) *zu retten.*

उद्धि m. 1) *Sitz eines Wagens.* — 2) *Untersatz an der* Ukhâ.

उद्धित Partic. von धा, दधाति mit उद्.

उद्धुर Adj. 1) *aus Rand und Band gekommen, vor Uebermuth vergehend.* — 2) in Comp. mit einem Nom. act. oder mit einem Infin. *bestrebt zu.* — 3) *alles Maass überschreitend, ganz aussergewöhnlich.* — 4) **hoch.*

***उद्धुषण** n. *Haarsträubung.*

उद्धूत n. 1) *das Stampfen.* पादोद्धूत *mit den Füssen* MBh. 4,13,29 = Hariv. 4719. — 2) *das Wühlen.* वराहोद्धूत *eines Ebers* MBh. 4,13,28 = Hariv. 4718.

उद्धूनन n. 1) *das Rütteln, das in heftige Bewegung Versetzen* Verz. 90,14. — 2) *eine Art Pulver.*

उद्धूपन n. *das Ausräuchern.*

उद्धूलन n. *das Bestreuen* Bâlar. 185,19.

उद्धूलय्, °यति *bestreuen* Kâd. II,34,11.

***उद्धूष** m. *eine Art Mehl* Gal.

उद्धूषित Adj. *schaudernd* Pañkat. 190,21. प्रोद्धूषित ed. Bomb.

उद्धृत Partic. von हर् mit उद्.

उद्धृति f. 1) *das Herausziehen* Spr. 2682. Çiç. 14,14. — 2) *das Herausnehmen* (des Feuers) Njâjam. 9,4,11. — 3) *Auszug* (aus einer Schrift). — 4) *Rettung.*

***उद्ध्मान** n. *Ofen.*

उद्ध्य m. 1) *Fluss.* — 2) *N. pr. eines Flusses.

उद्ध्वंस m. 1) *Vernichtung* Karaka 2,2.8. — 2) *Ueberzogenheit, das Bedecktsein.* कण्ठस्य oder कण्ठोद्ध्वंस (Karaka 6,1) so v. a. *Heiserkeit.* — 3) *Epidemie.*

उद्ध्वंसन n. = उद्ध्वंस 2) 3).

1. **उद्बन्ध** m. *das Sicherhängen.*

2. **उद्बन्ध** Adj. *des Bandes beraubt.*

उद्बन्धन 1) Adj. (f. ई) *zum Hängen dienend.* — 2) n. a) *das Hängen* (eines Verbrechers). — 3) *das Sicherhängen* Gaut.

उद्बन्धुक Adj. *der sich erhängt.*

उद्बल Adj. in उपोद्बलय्.

उद्बाष्प Adj. *Thränen vergiessend.* Nom. abstr. °त्व n. Vikr. 29.

उद्बाहु, °क und *°लक (!) Adj. *die Arme erhebend.*

उद्बिल Adj. *der die Höhle verlassen hat.*

उद्बुध्य्, °ध्यति *aufkeimen* Maitrjup. 7,11.

उद्बृंहण Adj. *verstärkend, vermehrend, fördernd.*

उद्बोध m. 1) *das Erwachen,* so v. a. *Hervorbrechen* (des Bartes, einer Gemüthsstimmung, Leidenschaft). — 2) *das Räuchern.*

उद्बोधक Adj. *erweckend, zum Ausbruch bringend.*

उद्बोधन n. *das Erwachen* Verz. d. Oxf. H. 16,a,17 (उद्बोधनं zu lesen).

उद्भङ्ग m. *das Brechen, Aufgeben* (einer Gewohnheit) Spr. 6349.

उद्भट 1) Adj. (f. आ) *hervorragend, ausgezeichnet, in seiner Art ungewöhnlich* Bhar. Nâṭjaç. 34,119. Viddh. 98,7. Adv. *heftig, leidenschaftlich* (geküsst). °त्व n. Nom. abstr. *gravitas* (eines Widerspruchs). — 2) m. a) **Schildkröte.* — b) **Schwingkorb.* — c) **Sonne* (missverständlich). — d) N. pr. eines Autors.

उद्भव m. 1) *Entstehung, Geburt, Ursprung, Erscheinung, das zum Vorschein Kommen* Kap. 1,11. 2,36. 3,22. 5,31. — 2) *Geburtsstätte* Çvetâçv. Up. 3,4. Chr. 249,5. — 3) am Ende eines adj. Comp. (f. आ) *entstehend aus, herstammend von* 44,2. Nom. abstr. °त्व n. — 4) **Steppensalz* Gal. — 5) N. pr. eines Sohnes des Nahusha VP.² 4,46.

उद्भवक्षेत्र n. *Ursprungsstätte* Daçak. 79,14.

उद्भस m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,50,53.

***उद्भार** m. N. pr. eines Mannes; vgl. औद्भारि.

उद्भाव m. gaṇa बलादि in der Kâç. zu P. 5,2,136. *das Aufsteigen* (von Tönen) Pushpas. 9,4,22.

उद्भावन n. 1) *das in die Höhe Bringen.* — 2) *Versäumniss* MBh. 1,129,41. 141,22.

उद्भावयितर् Nom. ag. *in die Höhe bringend.*

***उद्भाविन्** Adj. von उद्भाव gaṇa बलादि in der Kâç. zu P. 5,2,136.

***उद्भास** m. *Strahl, Glanz.*

***उद्भासवन्त्** Adj. *strahlend, glänzend.*

उद्भासिन् Adj. 1) *strahlend —, glänzend durch, mit* Spr. 1269. — 2) *hervortretend —, sichtbar werdend durch* Spr. 6238. — 3) *Glanz verleihend, fördernd* Mṛkkh. 130,21.

उद्भासुर Adj. *strahlend* Spr. 283.

***उद्भिज्ञ** fehlerhaft für उद्भिज्ज.

उद्भिज्ज Adj. *aus dem Erdboden emporschiessend* (von Pflanzen) Kap. 5,111. Chr. 268,12. 21.

उद्भिद् 1) Adj. a) *aus der Erde emporschiessend.* — b) *hervorbrechend, —quellend* (auch in übertr. Bed.), *siegreich durchdringend.* — 2) m. *ein best. Opfer.* — 3) f. a) *Spross, Sprössling, Pflanze.* — b) *Quelle.* — c) इन्द्रस्य Name eines Sâman.

उद्भिद 1) Adj. = उद्भिद् 1) a). — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Gjotishmant und des von ihm beherrschten Varsha VP. 2,4,36. fg. — 3) n. a) **Quelle.* — b) **Steppensalz.* — c) Name eines Sâman.

उद्भु Adj. (f. उद्भ्वी, n. उद्भु) *ausreichend, Bestand haltend, dauernd.*

उद्भूतरसस्य कारणत्वविचार: Titel eines Werkes.

उद्भूति f. 1) *Entstehung, Erscheinung, das zum Vorschein Kommen* Kap. 6,65. — 2) *das Emporkommen, Gedeihen.*

उद्भेद m. 1) *Durchbruch, das Hervorbrechen, zum Vorschein Kommen* Mbh. X. — 2) **Spross, Sprössling* Gal. — 3) *Quelle.* — 4) *Verrath.* — 5) *Erwähnung* Prasannar. 100,9. — 6) in der Dramatik *die Entwickelung des Keims* (बीज).

उद्भेदन n. = उद्भेद 1) Karaka 1,12.

उद्भ्रास Adj. *erbebend.*

उद्भ्रम m. 1) **Aufregung.* — 2) **Rausch* Gal. — 3) N. pr. einer Schaar Çiva's.

उद्भ्रमण n. *das sich in die Luft Schwingen.*

उद्भ्रान्त n. 1) *das Sicherheben* (eines Windes). — 2) *Schwertschwingen.*

उद्भ्रान्तक 1) Adj. *umherirrend.* Nom. abstr. °त्व n. Nrs. Up. in Ind. St. 9,154. — 2) n. *das sich in die Luft Schwingen.*

उद्भ्रु Adj. *mit emporgezogenen Brauen* Bâlar. 36,1.

1. °उद्य 1) Adj. *auszusprechen, gesprochen werdend.* — 2) n. *Unterhaltung.*

2. उद्य Adj. nachlässig für उद्य.

3. *उद्य m. fehlerhaft für उद्य.

उद्यत *m. 1) *ein best. Tact.* — 2) *Abschnitt, Kapitel.* Richtig उद्घात.

उद्यतस्रुच् Adj. *der den Opferlöffel erhoben hat.*

उद्यति f. 1) *Erhebung, Darbringung.* — 2) *Erhöhung* (in übertr. Bed.) Ait. Br. 5,3.

उद्यद्गिरि m. = उदयगिरि R. 7,36,44.

उद्यन्त् 1) m. *a) Gestirn* (*was aufgeht*) Pâr. Grhj. 1,3,8. — *b)* in Verbindung mit पर्वत = उदयगिरि. — 2) f. °न्ती *eine best. steigende Recitationsweise* Tândja-Br. 2,1,1. 12,1. Lâtj. 6,7,2.3.

उद्यन्तर् Nom. ag. *erhebend.*

उद्यम m. *n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Erhebung, das in die Höhe Heben.* — 2) *das sich an Etwas Machen, Gehen an, Anstrengung, Bemühung, Fleiss* Spr. 1246. fgg. Die Ergänzung im Dat., im Acc. mit प्रति, im Infin. oder im Comp. vorangehend.

उद्यमन n. 1) *das Aufheben, Emporheben.* — 2) *das Bestreben zu* Daçak. 78,6.

उद्यमभृत् Adj. *sich anstrengend, — bemühend, arbeitend* Spr. 1460.

उद्यमिन् Adj. dass.

उद्यमीयंस् Adj. (f. °यसी) *mehr in die Höhe hebend.*

उद्यष्ट Adj. *beim Singen schreiend* S.S.S. 117.

उद्यान n. 1) *das Hinausgehen.* — 2) *Lustgarten, Park* (auch *m.). Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — 3) **Beweggrund, Zweck.* — 4) N. pr. eines Landes im Norden Indiens. — 5) MBh. 12,137,14 fehlerhaft für उद्दान.

उद्यानक n. *Lustgarten, Park.*

उद्यानपाल (Spr. 7767) und °क m. *Gärtner*, °ली (Kâd. 212,5) und °लिका f. *Gärtnerin.*

उद्यानमाला f. *eine Reihe von Gärten* 249,2.

उद्यापन n. *das Vollbringen, Vollziehen.*

उद्याम m. 1) *das Aufrichten, Aufspannen.* — 2) *Strang.*

उद्याव m. *Scheidewand* Kâth. 24,8.

उद्यास m. *Anstrengung.*

उद्युग m. oder n. wohl *eine best. Krankheit.*

उद्युज् wohl f. *Bemühung* Mân. Grhj. 1,4.

उद्योग m. *n. *das sich an Etwas Machen, Gehen an, Anstrengung, Bemühung, Uebung in* (im Comp. vorangehend).

उद्योगपर्वन् n. Titel des 5ten *Buchs* im MBh. und eines *Abschnitts* im 5ten Buche des Râmâjaṇa.

उद्योगिन् Adj. *sich Mühe gebend, — anstrengend, fleissig* Spr. 7769. Nom. abstr. °गिता f. Ind. St. 15,351.

उद्योत nachlässig für उद्द्योत.

उद्र 1) m. *a) ein best. Wasserthier* (*Krabbe* und *Fischotter* die Erklärer). — *b)* in einer unbekannten ved. Schule angeblich = ऋत. ऋत VS. — 2) n. *Wasser*, in अनुद्र und उद्रिन्.

उद्रक m. N. pr. eines Ṛshi. v. l. रुद्रक.

*उद्रङ्क m. = उद्रङ्ग 2).

*उद्रङ्ग m. 1) in बहुद्रङ्ग so v. a. *das Sichbäumen* (eines Rosses) Nîlak. zu MBh. 5,155,20. — 2) *Stadt* und N. pr. der *in der Luft schwebenden* Stadt Hariçkandra's.

*उद्रथ m. 1) *Bolzen an einer Wagenachse.* — 2) *Hahn.*

उद्रपारक m. N. pr. eines Schlangendämons.

1. °उद्रिक्तचित्त n. *ein von — überfliessendes Gemüth* Pañkar. 1,6,12.

2. उद्रिक्तचित्त Adj. 1) *hochmüthig* Kathâs. 91,55. — 2) **berauscht.* Nom. abstr. *°ता f. Gal.

उद्रिक्तचेतस् Adj. *hochsinnig* Kathâs. 32,73.

उद्रिन् Adj. *wasserreich.*

°उद्रुज Adj. *unterwühlend*, in कूलमुद्रुज.

उद्रेक 1) m. *Ueberschuss, Ueberfluss, Uebergewicht, Uebermacht, das Ueberwiegen.* — 2) *f. आ *Melia sempervirens Sw.*

उद्रेकिन् Adj. 1) *übermässig, heftig.* — 2) am Ende eines Comp. *ein Uebermaass von — bewirkend.*

°उद्रेचक Adj. = उद्रेकिन् 2).

उद्रोधन n. *das Aufsteigen, Wachsen.*

उद्रोहण m. *das Besteigen eines Bettes* Mân. Grhj. 2,7.

*उद्व ved. Adj. (f. आ) Mahâbh. 5,51,b.

उद्वंश Adj. *hohen Geschlechts* (Rudra-Çiva) Hemâdri 1,210,20.

उद्वंशपुत्र m. 1) N. pr. eines Ṛshi. — 2) Name eines Sâman.

उद्वंशीय n. Name eines Sâman Lâtj. 1,6,49. 8,5,22. उद्वंशीयोत्तर n. desgl.

उद्वक्त्र Adj. *mit emporgehobenem Gesicht* (Rudra-Çiva) Hemâdri 1,203,16.

उद्वत् 1) f. *Höhe, Anhöhe.* — 2) उद्वत् Adj. (*f. °ती) Mahâbh. 5,51,b. *das Wort* उद् *enthaltend* Tândja-Br. 10,6,3. 12,3,2. — 3) n. Name zweier Sâman Lâtj. 1,6,21.

उद्वत्सर m. *das letzte Jahr in einem Lustrum* Maitr. S. 4,9,18. Davon Adj. °रीय.

उद्वत् Adj. *ansteigend.*

उद्वपन n. *das Ausschütten.*

उद्वमन n. 1) *das Ausspeien, Vonsichgeben, Entlassen.* — 2) *das über die Ufer Treten* Karaka 1,12. v. l. उद्वर्तन.

उद्वयस् Adj. *stärkend.*

उद्वर्ग m. *Vertilger.*

उद्वर्त Adj. *überschüssig.*

उद्वर्तक 1) Adj. am Ende eines Comp. *einreibend.* — 2) m. in der Mathem. *the quantity assumed for the purpose of the operation.*

उद्वर्तन n. 1) Adj. *zersprengend*, in हृदयोद्वर्तन. — 2) n. *a) das Aufspringen, Sicherheben.* — *b) das über die Ufer Treten* Karaka 1,12. उद्वमन v. l. — *c) das Einreiben, Einreibung* (auch in concreter Bed.).

°उद्वर्तिन् Adj. *sich einreibend mit.*

उद्वर्त्मन् n. *Abweg.*

*उद्वर्धन n. *unterdrücktes Lachen.*

उद्वस 1) Adj. *a) unbewohnt, öde* Spr. 6005. — *b) geschwunden, dahingegangen* Viddh. 9,8. — 2) n. *Einöde.*

उद्वस्त्र Adj. *die Kleider abwerfend* Suçr. 2,533, 10 v. l. für उद्वस्त.

उद्वह 1) Adj. *a) hinaufführend.* — *b) wegtragend*, in शवोद्वह. — *c) fortreissend*, in कूलमुद्वह. — *d) fortführend, fortsetzend*, in कुलोद्वह. — 2) m. *a) das Heimführen einer Frau, Hochzeit.* — *b) Sohn —, Nachkomme des* (im Comp. vorangehend). — *c)* Name eines der sieben Winde. — *d)* Name einer der sieben Zungen des Feuers. — *e)* N. pr. eines Fürsten MBh. 1,67,64. — 3) *f. आ *Tochter.*

उद्वहन n. 1) *das Hinaufheben, — schaffen.* — 2) *das Tragen, Ziehen, Fahren.* — 3) mit Instr. *das Reiten auf.* — 4) *das Heimführen einer Frau, Heirath, Hochzeit.* — 5) *das Ansichhaben, Besitzen.* — 5) *der unterste Theil einer Säule.*

उद्वह्नि Adj. *Feuer sprühend.*

उद्वह्निज्वाल Adj. *mit aufsteigender Flamme.*

उद्वाचन Adj. AV. 5,8,8 vielleicht fehlerhaft für उद्वञ्चन *ausweichend.*

उद्वात Kathâs. 68,11 fehlerhaft für उद्वान्त.

उद्वादन n. *lautes Ausrufen* Vaitân. 2,2.

1. उद्वान n. *das Erlöschen* Njâjam. 9,4,12.

2. *उद्वान 1) Adj. *ausgebrochen, ausgespien.* — 2) n. *a) das Ausbrechen, Ausspeien.* — *b) Ofen.*

उद्वान्त *m. *ein Elephant, dessen Brunstzeit vorüber ist.*

उद्वाप्ति f. = उद्वमन 1).

उद्वाप m. 1) *das Hinauswerfen, Entfernen* Comm. zu Njâjam. 5,3,8. 10,4,20. — 2) *Auswurf.* — 3) *das Subtrahiren* Weber, Gjot. — 4) *das Abstrahiren* Çaṁk. zu Bâdar. 3,4,52.

*उद्वाम m. und davon Adj. *°वत् gaṇa बलादि in der Kâç. zu P. 5,2,136.

°उद्वामिन् Adj. *ausspeiend* Karaka 6,15.

उद्वार Adj. *mit emporgerichtetem Schwanze.*

उद्वालवत् m. N. pr. eines Gandharva.

1. उद्वास m. 1) *Entlassung.* — 2) **Schlachtung* Gal.

2. उद्वास Adj. (f. आ) in रत्नउद्वास.

उद्वासन n. 1) *das Herausnehmen, Wegnehmen vom Feuer.* — 2) **das Schlachten* (*Hinausführen* zur Schlachtbank).

*उद्वासवत् Adj. von 1. उद्वास.

उद्वासस् Adj. in मलोद्वासस्.

*उद्वासिन् Adj. von 1. उद्वास.

उद्वासीकारिन् Adj. *von Wohnungen leer machend.*

उद्वास्य Adj. 1) *abzunehmen, abzulegen.* — 2) *auf die Schlachtung des Opferthiers bezüglich.*

उद्वाह m. (adj. Comp. f. आ) *das Heimführen einer Frau, Heirath, Hochzeit.* °तत्त्व n. Titel eines Tractats.

उद्वाहन 1) n. a) **das Hinaufheben.* — b) *ein Werkzeug zum Hinaufheben.* — c) **das Hintragen des Feuers an seine Oerter.* — d) **zweimaliges Pflügen.* — e) **Angst, Besorgniss.* — 2) *f. ई *Strick.*

उद्वाहर्क्ष n. *ein für eine Heirath günstiges Mondhaus.*

उद्वाहिक Adj. M. 9,65 fehlerhaft für औद्वाहिक.

*उद्वाहिनी f. *Strick* Med. n. 772 fehlerhaft für उद्वाहनी.

उद्विकासिन् Adj. *aufgeblüht* Kâd. II,79,12.

उद्विबर्हण n. *das Herausziehen.*

उद्वीक्षण n. *Blick, Anblick.*

उद्वृत्त 1) m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz* Verz. d. Oxf. H. — 2) n. = उन्मण्डल Ganit. Tripr. 39. °शङ्कु m. 64.

उद्वृत्य Adj. *sich umdrehend, — umwendend.*

उद्वृषभयज्ञ m. *ein best. Opfer* Comm. zu Gaim. 1,3, 15 und zu Njâjam. 1,3,26.

1. उद्वेग 1) m. a) *das Zittern, Wogen* (des Meeres). — b) *innere Unruhe, Aufregung* 291,4. °गं कर् *beunruhigen* und *sich b., erschrecken* (intrans.). — c) *das Anstossnehmen an Etwas* 230,14. 20. — 2) *n. *die Nuss von Areca Faufel Gaertn.*

2.*उद्वेग Adj. 1) *mit grosser Geschwindigkeit gehend.* — 2) *die Arme in die Höhe haltend.* — 3) *unbeweglich.*

उद्वेगकर Adj. (f. ई) *beunruhigend, aufregend, in Angst versetzend.*

उद्वेगकारक Adj. dass. Pankat. 123,20.

उद्वेगकारिन् Adj. dass. 83,13.

उद्वेगकृत् Adj. *Widerwillen erzeugend* Spr. 7631.

उद्वेगवाहिन् Adj. *Jmd* (Gen.) *beunruhigend.*

उद्वेगिन् Adj. *in Aufregung gerathend* Spr. 574.

उद्वेजिन् zu vermuthen.

उद्वेजक Adj. = उद्वेगकर Spr. 6219.

उद्वेजन 1) Adj. *in Unruhe —, in Angst versetzend* Kâm. Nîtis. 3,16. — 2) n. a) *das Schaudern.* — b) *Aufregung, Angst.* — c) *das Aufregen, in Angst Versetzen.*

उद्वेजनकर Adj. = उद्वेगकर.

उद्वेजनीय Adj. *wovor* oder *vor dem man zusammenfährt, — erschrickt.*

उद्वेजिन् Adj. 1) = उद्वेगकर. — 2) *Widerwillen erzeugend, unangenehm berührend* Kathâs. 24,25.

उद्वेदि Adj. *worauf sich eine Opferbank erhebt.*

उद्वेल Adj. (f. आ) 1) *aus den Ufern getreten* Agni-P. 2,14. — 2) *übermässig* Kâd. 155,17. — 3) *frei von* (im Comp. vorangehend) Prasannar. 22,14.

उद्वेलय्, °यति *über die Ufer treten lassen* Prasannar. 148,14. उद्वेलित Hemâdri 1,1,11.

उद्वेष्ट m. = 1. उद्वेष्टन Karaka 8,6.

1. उद्वेष्टन n. *das Zusammenschnüren, Beengen.*

2. उद्वेष्टन Adj. *dessen Band sich gelöst hat.*

उद्वेष्टनीय Adj. *aufzudrehen, aufzulösen* Megh. 89.

उध्न् n. = ऊ° *Euter* Maitr. S. 1,3,26.

*उध्रस्, उध्रस्याति und उध्रासयति (उञ्के, उत्सेपे).

उनप् 2. Sg. Imperf. von उभ्.

उन्द् s. 2. उद्.

उन्दन n. *das Benetzen* Pâr. Grhj. 2,1,14.

*उन्दरु, उन्दुर und उन्दुरु m. *Maus* oder *Ratte.*

उन्दुरकर्णिका und *°कर्णी f. *Salvinia cucullata.*

उन्न Partic. von 2. उद्.

उन्नत 1) m. a) *ein grosshöckeriger Stier.* — b) **eine grosse Schlange, Boa.* — c) N. pr. α) eines der 7 Ṛshi unter Manu Kâkshusha VP.[2] 3,12. — β) eines Buddha. — γ) eines Gebirges in Çâlmaladvîpa VP. 2,4,26. — 2) n. a) *Erhebung, Steigung.* — b) *Erhöhung, erhabener Theil.*

उन्नतकोकिला f. *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 177.

उन्नतत्व n. *Höhe, Erhabenheit, Majestät.*

उन्नतसत्त्वशालिन् Adj. *von hohem Wesen* Spr. 1128 (nach der richtigen Lesart).

उन्नति f. 1) *das Aufsteigen, Sicherheben* Spr. 7864 (von Wolken und Brüsten). — 2) *das Sicherheben über* (Loc.), *Aufschwung, hohe Stellung* Spr. 7778. — 3) N. pr. a) einer Tochter Daksha's und Gattin Dharma's Bhâg. P. 4,1,49. — b) *der Gattin Garuḍa's.

उन्नतिमत् Adj. 1) *hoch.* — 2) *eine hohe Stellung einnehmend.*

उन्नती Adv. mit भू *sich erheben* Comm. zu Mṛkkh. 3,16. fgg.

*उन्नतीश m. Bein. Garuḍa's.

उन्नमन n. 1) *das Aufrichten.* — 2) *Aufschwung* Prasannar. 81,21.

उन्नम्र Adj. *sich erhebend.* Nom. abstr. °ता f.

उन्नय m. 1) **das in die Höhe Bringen, — Schaffen.* — 2) *Folgerung, Erschliessung* Sâh. D. 736.

उन्नयन n. 1) *das Hinaufheben* Âpast. Br. — 2) *das Herausnehmen, Schöpfen.* — 3) *das Gefäss, aus welchem geschöpft wird.* — 4) *das Auseinanderstreifen, Abscheiden, Schlichten.* — 5) *das Folgern, Erschliessen.*

उन्नयनपङ्क्ति Adj. Pl. *deren Augenreihen nach oben gerichtet sind.*

उन्नस Adj. *eine hervorspringende Nase habend.*

उन्नह्न Adj. *entfesselt.*

उन्नाद m. 1) *Geschrei* MBh. 3,158,40. — 2) N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

उन्नाभ m. N. pr. eines Fürsten.

उन्नाम m. *das Aufsteigen, Sicherheben.*

*उन्नाय m. = उन्नय 1).

उन्नाल Adj. *mit emporgerichtetem Stengel* Kâd. 91,9. Bâlar. 229,5.

उन्नाह m. 1) *Uebermaass, Fülle.* — 2) *zügelloses Wesen.* — 3) **saurer Reisschleim.* n. Gal.

उन्निद्र Adj. (f. आ) 1) *schlaflos, wach* Megh. 85. — 2) *aufgeblüht* 248,7. Ind. St. 14,372. Priy. 15,1. — 3) *am Himmel erwacht, scheinend* (Mond), von den Strahlen der aufgehenden Sonne Prasannar. 130,15. — 4) *sich sträubend* (Härchen) Naish. 8,1.

उन्निद्रक n. und उन्निद्रता f. *Schlaflosigkeit, das Wachen.*

उन्निद्रय्, °यति *Jmd* (Acc.) *erwecken.*

*उन्नी Adj. *in die Höhe bringend.*

उन्नीत n. *Ausschöpfung, Füllung.*

उन्नीतशिख Adj. *mit hinaufgekämmtem Haarstrang* Suparn. 16,5.

उन्नीतशुष्म Adj. *dessen Hauch* oder *Duft aufsteigt* Maitr. S. 1,1,11.

उन्नीतिन् Adj. *der die Ausschöpfung* oder *Füllung vollbracht hat.*

*उन्नीय ved. Adj.

उन्नीयम् (°य?) Absol. *herausschöpfend* Çâṅkh. Grhj. 4,14.

उन्नेतर् Nom. sg. *der Priester, welcher den* Soma *in die Becher giesst.*

उन्नेतव्य Adj. *zu folgern* Comm. zu Njâjam. 2,2,7.

उन्नेत्र n. *die Verrichtung des* Unnetar.

उन्नेय Adj. *zu folgern, nach der Analogie zu bilden.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjam. 1,4,54.

उन्मकर m. *ein Ohrschmuck in der Gestalt eines sich aufrichtenden* Makara.

उन्मज्जन 1) m. N. pr. eines Fieberdämons. — 2) n. *das Auftauchen.*

उन्मणि m. *ein an der Oberfläche liegender Edelstein.*

उन्मण्डल n. *der Kreis am Himmel, auf der die Sonne um sechs Uhr steht.* °शङ्कु m. zu Sûrjas. 3,34.

उन्मत्त m. 1) *Stechapfel* Spr. 7770 (zugleich *berauscht* oder *toll*). — 2) * *Pterospermum acerifolium Willd.* — 3) *eine der acht Formen* Bhairava's. — 4) N. pr. eines Rakshas.

उन्मत्तक 1) Adj. (f. °त्तिका) *toll, nicht ganz bei Sinnen* MBh. 12,14,32. Kâd. II,85,7. — 2) *m. *Stechapfel* Dhanv. 4,4.

*उन्मत्तकीर्ति m. Bein. Çiva's.

*उन्मत्तगङ्गम् Adv. *wo die* Gaṅgâ *tobt* Mahâbh. 2,411,*b*.

*उन्मत्तप्रलपित n. *das Geschwätz eines Tollen.*

उन्मत्तभैरव 1) m. *eine Form* Bhairava's. °तन्त्र n. Titel eines Werkes. — 2) f. ई *eine Form der* Durgâ.

उन्मत्तवेष Adj. *als Toller angeputzt* (Çiva).

उन्मत्तावन्ति m. N. pr. eines Fürsten.

उन्मथन n. 1) *das Schütteln.* — 2) *das Quirlen.* — 3) *Aufreibung* Karaka 2,7. — 4) *das Herunterschiessen.*

उन्मद Adj. *trunken, toll, ausgelassen.*

उन्मदन Adj. *von Liebe entbrannt.*

उन्मदिष्णु Adj. *verrückt, toll* Spr. 1536.

उन्मन m. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण.

उन्मनय्, °यति *in Aufregung versetzen, verwirren.*

उन्मनस् 1) Adj. *a*) *aufgeregt, verwirrt.* — *b*) *heftig verlangend*, mit Infin. Spr. 2026. — 2) m. Bez. eines der 7 Ullâsa bei den Çâkta.

उन्मनस्क Adj. = उन्मनस् 1) *a*). Nom. abstr. °ता f.

उन्मनाय्, °यते *in Aufregung gerathen, verwirrt werden.* *°यित n. Nom. act. Gal.

उन्मनी Adv. 1) mit *अस् und भू = उन्मनाय्. — 2) mit कर् *in Aufregung versetzen, verwirren.*

उन्मनीभाव m. *Selbstvergessenheit* Brahmabindûp. 4.

उन्मन्थ m. 1) **Tödtung.* — 2) *eine best. Krankheit des äusseren Ohres.*

उन्मन्थक m. = उन्मन्थ 2).

उन्मयूख Adj. *Strahlen aussendend, strahlend, glänzend* Megh. 111. Ind. St. 14,371. Kâd. 9,5. 125,20.

उन्मर्द m. *das Einreiben.*

उन्मर्दन n. 1) dass. Gaut. — 2) *Wohlriechendes zum Einreiben.*

उन्मा f. *Maass nach oben* Maitr. S. 1,4,11. 2,8,14. 4,9,4.

उन्माथ m. 1) * *Mörder.* — 2) *das Erschüttern.* — 3) **Tödtung.* — 4) *Falle.* — 5) N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

°उन्माथिन् Adj. 1) *erschütternd* Nâgân. 52. — 2) *zerstörend, zu Grunde richtend* Bâlar. 20,16.

1. उन्माद m. 1) *Geistesverwirrung, Tollheit* 219,28. भूतोन्माद *durch Dämonen bewirkt,* देवोन्माद *durch Götter b.* — 2) *Steifheit* (des Gliedes).

2. उन्माद Adj. *toll, verrückt.*

उन्मादक Adj. *toll machend.*

उन्मादन 1) Adj. dass. — 2) m. Name *eines der fünf Pfeile des Liebesgottes.*

उन्मादयन्ती f. N. pr. eines Mädchens Beitr. z. K. d. ig. Spr. 4,380.

उन्मादवत् Adj. *toll, verrückt.*

उन्मादिता f. *Tollheit* Harshak. 25,2.

उन्मादिन् 1) Adj. *toll, verrückt* Spr. 1791. — 2) m. N. pr. eines Kaufmannes. — 3) f. °नी N. pr. *a*) einer Königstochter. — *b*) einer Statue Ind. St. 15,241.

उन्मादुक Adj. *Trunk liebend* Maitr. S. 1,8,2. 3,1,10.

उन्मान 1) m. *ein best. Hohlmaass,* = द्रोण. — 2) n. *a*) *Maass.* — *b*) *Höhenmaass, Länge einer Gestalt.* — *c*) *Gewicht.* — *d*) *Werth.*

1. उन्मार्ग m. *Abweg.* °गामिन्, °यात (Spr. 4671, v. l.), °वर्तिन् und °वृत्ति Adj. *auf Abwegen wandelnd.* °गमन n. *das Abseitsgehen* Suçr. 1,355,20.

2. उन्मार्ग Adj. 1) *über die Ufer getreten.* — 2) *auf Abwegen gehend.*

उन्मार्गिन् Adj. *abseits gehend, einen Ausweg nehmend.*

उन्मार्जन Adj. *verwischend.*

उन्मिति f. 1) *Höhenmaass* Comm. zu Ârjabh. 2,3. — 2) *Maass.* — 3) *Werth.*

°उन्मिश्र Adj. *vermengt —, vermischt mit.*

*उन्मिष m. *das Aufschlagen der Augen.*

उन्मील m. *das zu Tage Treten.*

उन्मीलन n. 1) *das Aufschlagen* (der Augen). — 2) *das zu Tage Treten.* — 3) *das Sichtbarwerden des Mondes nach einer Eklipse.*

उन्मीलित n. *unverdeckte, offene Beziehung* oder *Anspielung.*

उन्मुख 1) Adj. (f. ई) *a*) *das Gesicht emporrichtend, hinblickend auf.* — *b*) *emporgerichtet* Kathâs. 90, 44. — *c*) *verlangend nach, erwartend.* — *d*) *im Begriff stehend, nahe daran seiend zu.* — 2) °म् Adv. *hinauf* (blicken). — 3) m. N. pr. eines Brahmanen in seiner Verwandlung als Gazelle.

उन्मुखता f. Nom. abstr. zu उन्मुख 1) *c*) Kathâs. 25,248.

उन्मुखदर्शन n. *das Hinaufblicken* Spr. 4625.

उन्मुखर Adj. *laut tönend.*

उन्मुखीकरण n. (Daçak. 3,6) und °कार m. *das Hinlenken der Aufmerksamkeit Jmds auf Etwas.*

उन्मुच und उन्मुचु m. N. pr. eines Ṛshi.

उन्मुद्र Adj. 1) **aufgeblüht.* — 2) *ausgelassen* (vor Freude) Prasannar. 15,16.

*उन्मुह् Adj. (Nom. °ट्).

उन्मूल्, उन्मूलति *entwurzelt werden* Shaḍv. Br. 6,12. — Caus. उन्मूलयति 1) *entwurzeln, mit der Wurzel ausreissen.* — 2) *ausrotten, zu Grunde richten.* — 3) *entthronen* 132,20. — Caus. mit सम् 1) *entwurzeln, mit der Wurzel ausreissen* Spr. 4752. — *ausrotten, zu Grunde richten.*

उन्मूल Adj. (f. आ) *entwurzelt.*

उन्मूलन 1) Adj. *von Grund aus vernichtend.* — 2) n. *a*) *das Entwurzeln, Ausziehen* (der Wurzel). — *b*) *das Ausrotten, Vernichten.*

उन्मूलनीय Adj. *zu entwurzeln, mit der Wurzel auszuziehen.*

*उन्मृज्ञावमृज्ञा f. *wiederholtes Hinauf- und Hinabstreichen.*

उन्मृश्य Adj. in इत्युन्मृश्य.

*उन्मेय n. *Last.*

उन्मेष m. 1) *das Aufschlagen der Augen.* — 2) *das Zucken* (des Blitzes). — 3) *das Aufblühen.* — 4) *das zu Tage Treten, Erscheinen* Spr. 6887. 7750.

उन्मेषण n. = उन्मेष 4).

उन्मेषम् Absol. *in einem Augenblick.* Nach Nîlak. उन्मेष n. = उपबृंहण.

उन्मोचन n. 1) *das Auflösen.* °प्रमोचने Du. AV. 5,30,2. — 2) *das Fahrenlassen, Aufgeben* Kâd. II,3,8.

उन्मोटन n. *das Abknicken, Abbrechen.*

उप 1) Adv. *a*) in Verbindung mit Verben *herzu, hinzu, herbei.* Bisweilen ist im Veda ein Zeitwort der Bewegung zu उप zu ergänzen. — *b*) *dazu, ferner.* — 2) Präp. *a*) mit Acc. α) *zu — her, zu — hin.* — β) *in der Nähe von, bei.* — γ) * *unter* (zur Bezeichnung der Unterordnung). — *b*) mit Loc. α) *in der Nähe von, an, bei, auf.* — β) *zur Zeit von, an.* — γ) *zu — hin, zu — hinauf.* — δ) *in.* — ε) **über, mehr als.* — *c*) mit Instr. α) *mit, in Begleitung von, gleichzeitig mit.* — β) *in Gemässheit von.* — *d*) in Comp. mit einem Nom. *in der Nähe von* (eig. und übertr.).

*उपक m. Hypokoristikon aller mit उप anlautenden Eigennamen. Auch Pl.

उपकक्ष 1) Adj. *bis zur Achsel reichend.* — 2) n. *die Haare in der Achselgrube* Gop. Br. 1,3,7.9. Könnte auch Adj. *in der A. befindlich* sein.

उपकण्ठ n. 1) *Nähe, Nachbarschaft* 112,5. — 2) *Carrière eines Pferdes.*

उपकनिष्ठिका f. *Ringfinger.*

*उपकन्या f. gaṇa गौरादि zu P. 6,2,194.

उपकन्यापुरम् Adv. *in der Nähe des Gynaeceums.*

उपकरण n. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Erweisen eines Dienstes, einer Gefälligkeit, das Fördern.* — 2) *Zuthat, Zubehör, Geräthe. Werkzeug.* m. Bhâg. P. — 3) *Zugabe, Beitrag, Hülfsmittel.* — 4) **Gefolge eines Fürsten.*

उपकरणवत् Adj. *mit Hülfsmitteln versehen, vermögend* Karaka 3,8.

उपकरणार्थ Adj. *dienlich, erforderlich* Karaka 1,15.

उपकरणी Adv. mit कर् *zu einem Werkzeug machen, so v. a. ganz von sich abhängig machen* Harshak. 21,15. Kâd. 229,18. Mit भू so v. a. *ganz abhängig werden* 222,21.

उपकरणीय Adj. in अनुप°.

*उपकर्णम् Adv. *in der Nähe des Ohres.*

उपकर्तर् Nom. ag. (f. °र्त्री) *Jmd einen Dienst* oder *eine Gefälligkeit erweisend, Förderer.*

उपकर्षण n. *das Herbeischleppen.*

*उपकलापम् Adv. *in der Nähe des Gürtels.*

उपकल्प m. *Zubehör.*

उपकल्पन 1) n. *das Zurüsten.* — 2) f. आ *Zubereitung.*

उपकल्पनीय Adj. 1) *vorzubereiten, zuzurüsten, herbei —, anzuschaffen* Karaka 1,15. — 2) *über Herbeischaffung handelnd* ebend.

उपकल्पयितवै Dat. Inf. *zuzurüsten, herbeizuschaffen.*

उपकल्पयितव्य Adj. = उपकल्पनीय 1).

उपकार 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Diensterweisung, Dienst, Gefallen, das Beitragen zu Etwas, von Nutzen Sein* Kap. 3,68. 5,8. °रे वर्त् *Jmd einen Dienst erweisen können, — erwiesen haben.* — b) *Zurüstung, Ausschmückung.* — 2) *f. ई = उपकार्य 2) a).

उपकारक 1) Adj. (f. °रिका) a) *einen Dienst erweisend, zu Etwas beitragend, nützlich, behülflich* 107,5. 161,1. 224,3. Nom. abstr. °त्व n. — b) *accessorisch.* — 2) *f. °रिका a) = उपकार्य 2) a). — b) *eine Art Gebäck.*

उपकारिन् Adj. *der Jmd einen Dienst* oder *einen Gefallen erweist, Wohlthäter, beitragend zu Etwas, nützlich, förderlich* 253,21. Nom. abstr. °रित्व n.

उपकार्य 1) Adj. *dem ein Gefallen* oder *eine Wohlthat erwiesen wird* Râgat. 7,821. *dem Hülfe geleistet werden muss, was ohne andere Factoren nicht zu Stande kommen kann, was gefördert wird.* — 2) f. आ a) *ein königliches Zelt.* — b) **Leichenacker* Gal.

*उपकाल m. N. pr. eines Schlangendämons.

उपकालिका f. *Nigella indica* Bhâvapr. 1,166.

उपकिरण n. *das Verschütten, Vergraben in.*

उपकीचक m. *ein Anhänger des* Kîkaka.

*उपकुञ्चि f. *Nigella indica Roxb.*

उपकुञ्चिका f. 1) *dass.* — 2) **kleine Kardamomen.*

*उपकुम्भ 1) °म्, °म्भे, °म्भेन *in der* oder *die Nähe des Topfes.* *°म्भात् *vom Topfe her.* — 2) f. आ *Croton polyandrum* Nigh. Pr.

उपकुर्वाण (Çaṅk. zu Khând. Up. S. 137) und °क (Kull. zu M. 9,94, wo °दृश्योप° zu lesen ist) m. *ein Schüler, der nur bis zur Beendigung des* Veda-*Studiums beim Lehrer wohnt und dann* Gṛhastha *wird.*

उपकुल n. *Nebengeschlecht,* Bez. *best. Mondhäuser* Ind. St. 10,289. 292.

उपकुल्या f. *Piper longum L.*

उपकुश m. 1) *Abscess am Zahnfleisch* Karaka 1,25. 6,17. — 2) *N. pr. eines Sohnes des Kuça (buddh.).

*उपकूप m. 1) *ein kleiner Brunnen.* — 2) °पे und उपकूप° *in der Nähe eines Brunnens.*

उपकूल Adj. *am Ufer sich befindend, — wachsend* Kâd. II,75,1. Auch in Comp. mit einem Flussnamen.

उपकूलक m. N. pr. eines Mannes.

उपकूलतस् und °कूलम् Adv. *am Ufer von.*

उपकृति f. *Erweisung eines Dienstes* oder *Gefallens* Spr. 7748. 7753.

*उपकृतिन् Adj. *der Jmd einen Dienst erwiesen hat.*

*उपकृष्ण m. gaṇa गौरादि zu P. 6,2,194.

उपकृष्णक m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

उपकेतु m. N. pr. eines Mannes.

उपकोण m. *Zwischengegend* Bâlar. 273,7.

उपकोशा f. N. pr. der Gattin Vararuki's.

उपकोसल m. N. pr. eines Mannes.

*उपक्रन्तर् Nom. ag. Vop. 26,28.

उपक्रम m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Herannahung, Herbeikunft.* — 2) *Anwendung* (einer Arzenei). — 3) *das Thun für Etwas, Befördern.* — 4) *Behandlung* (medic.) — 5) *Antritt, Anfang, Beginn* Lâṭj. 4,6,1. — 6) *Anschlag, überlegter Plan.* — 7) *der erste Gedanke zu einem Werke.* *n. am Ende eines Comp. — 8) *Mittel.* — 9) *Radkranz* Hemâdri 1,326, 16. — 10) *= विक्रम. — 11) fehlerhaft für अपक्रम.

उपक्रमण 1) Adj. (f. ई) *nachkommend, willfahrend.* — 2) n. *das Behandeln* (medic.).

उपक्रमणीय Adj. 1) *zu behandeln* (eine Krankheit). — b) *die Behandlung betreffend.* द्विविधोप° *die zweifache Art der B. b.*

उपक्रमपराक्रम Titel eines Werkes.

उपक्रमितव्य Adj. *womit der Anfang zu machen ist.*

उपक्रम्य und °क्राम्य Adj. *zu behandeln, behandelt werdend* (medic.).

उपक्रिया f. 1) *Zuführung, Mittheilung.* — 2) *Diensterweisung.* — 3) *Heilmittel* Karaka 6,24.

उपक्रीडा f. *Spielplatz.*

उपक्रुष्ट m. *Zimmermann* Âçv. Çr. 2,1,13.

उपक्रोश m. *Tadel, Vorwurf.*

उपक्रोशन n. *das Tadeln, Schmähen.* कुलोपक्रोशनकरी *das Geschlecht beschimpfend.*

उपक्रोष्टर् m. *Esel.*

उपक्लेश m. *ein kleinerer* Kleça (buddh.).

*उपक्वण m. *Ton einer Laute.*

उपक्वस m. *ein best. Wurm* AV. 6,50,2.

उपक्ष m. = उपक्षत्र VP.[2] 4,96.

उपक्षत्र m. N. pr. eines Fürsten VP. 4,14,2.

उपक्षपयितर् Nom. ag. *Zunichtemacher* Sâj. zu RV. 7,83,1.

उपक्षय m. 1) *Abnahme, Verminderung, Schwund.* — 2) als Beiw. Çiva's nach Nîlak. *ein intermediärer Weltuntergang.*

उपक्षित् Adj. *anhaftend, anhängend.*

उपक्षुद्र Adj. (f. आ) *minusculus.*

उपक्षेतर् Nom. ag. *Anhänger.*

उपक्षेप m. 1) *Andeutung, Erwähnung* Viddh. 5,1. — 2) **poetical or figurative style or composition.*

उपक्षेपक Adj. *andeutend,* in अर्थोपक्षेपक.

उपक्षेपण n. 1) *das Andeuten.* — 2) *das Kochenlassen von Speisen eines* Çûdra *im Hause eines Brahmanen.*

उपखातम् Adv. *am Graben.*

उपखिल n. *ein Supplement zu einem Supplement.*

°उपग Adj. (f. आ) 1) *sich hinbegebend zu, in;* s. अच्छावाकोपग. — 2) *befindlich —, stehend in, auf* (Çiç. 16,68). — 3) *gehörig zu, sich anschliessend an* AK. 3,6,8,43. — 4) *geeignet —, dienend zu* MBh. 13,14,398. Karaka 1,4. 6,5. — 5) *versehen mit.* — 6) f. *belegt —, besprungen von* H. 1266. — Vgl. उपगा.

उपगण 1) *Adj. *keine sehr grosse Zahl bildend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

उपगत n. *Empfangschein.*

उपगति f. *Herbeikunft.*

उपगन्तवै Dat. Inf. *herbeizukommen* RV. 10,160,5.

उपगन्तव्य Adj. *worein man sich zu fügen hat* KÂD. II,91,22.

उपगम m. 1) *Hinzutritt, Ankunft, das Sichhinbegeben —, Hingelangen zu* BÂLAR. 95,10. मकरोपगमे रवेः *wenn die Sonne in den Steinbock tritt* HEMÂDRI 1,538,7. — 2) *das Eintreten, Hinzutreten* (eines Verhältnisses) ÇÂK. 14. — 3) *ehrfurchtsvolles Herantreten*, so v. a. *Verehrung*. — 4) **Einwilligung*. — 5) *das Gewahr—, Innewerden*. — 6) **eine best. hohe Zahl* (buddh.).

उपगमन n. 1) *das Gelangen in, zu*. — 2) *das Sichhingeben*. — 3) *das Gewahr—, Innewerden*.

उपगम्य Adj. *zugänglich*.

उपगहन m. N. pr. eines Ṛshi.

उपगा f. *Begleitung eines Gesanges* LÂṬJ. 1,11, 24. GAIM. 3,7,30.

उपगातर् Nom.ag. *der den Gesang* (des Udgâtar) *begleitet, Chorsänger*.

उपगान n. *begleitender Gesang*.

उपगामिन् Adj. *herbeikommend, sich einstellend*.

उपगायन n. *das Singen*.

*उपगिरम् Adv. *am Berge*.

उपगिरि 1) m. *an ein Gebirge angrenzendes Land*. — 2) * Adv. *am Berge*.

उपगीति f. *ein best. Metrum*.

उपगीथ dass. MAITR. S. 2,13,4.

उपगु 1) m. N. pr. eines Fürsten. — 2) * Adv. *bei der Kuh*.

*उपगुड (KÂÇ.) und *उपगुध m. gaṇa गौरादि zu P. 6,2,194.

उपगुप्त m. N. pr. eines Fürsten.

1. उपगुरु m. desgl. VP.[2] 3,334.

2. उपगुरु Adv. *beim Lehrer* Ind. St. 15,291.

उपगूढ n. *das an die Brust Drücken Jmds, Umarmen* VEṆIS. 115.

*उपगूढक Adj. von उपगूढ.

उपगूहन n. 1) *das Verstecken*. — 2) = उपगूढ. — 3) in der Dramatik *das Eintreten eines wunderbaren Ereignisses*.

उपगेय n. *Gesang*.

उपगोह्य m. *ein best. als unrein geltendes Feuer* MANTRABR. 1,7,1.

*उपगौर m. P. 6,2,194.

उपग्रन्थ m. *eine best. Gattung von Werken*.

1. उपग्रह m. 1) **Ergreifung, Gefangennehmung*. — 2) *Handvoll* (insbes. Kuça-Gras) KÂTJ. SNÂNAS. 1. — 3) **ein Gefangener*. — 4) *Anfügung* (eines Bindevocals). — 5) *ein als* Nidhana *bei einem* Sâman *angefügtes* ए. — 6) *Veränderung, Modification* SAṂHITOPAN. 17,4 (vgl. 21,6). — 7) *Geneigtmachung, Zufriedenstellung, das Schmeicheln*. — 8) *ein Bündniss* oder *Friede, die man, um das Leben zu retten, durch Hingabe von Allem erkauft*, Spr. 7329. — 9) *genus verbi* (*Act. Med.*).

2. उपग्रह m. 1) *Nebenplanet, Meteor, Sternschnuppe*. — 2) *ein best. Krankheitsdämon* HARIV. 9562.

उपग्रहण n. 1) *das Unterfangen, Unterstützen*. — 2) *das Fördern, Befestigen*. — 3) **das Gefangennehmen*.

उपग्राह m. *Geschenk, Gabe* MBH. 2,52,40.

*उपग्राह्य n. dass.

उपघात m. 1) *Schlag, Verletzung, Beschädigung*. — 2) *Verkümmerung, Beeinträchtigung, Erleidung eines Schadens*. — 3) *das Nehmen, Fassen*.

उपघातक 1) Adj. *verkümmernd, beeinträchtigend, schädigend, schädlich* KARAKA 5,12. — 2) m. = उपघात 2).

उपघातम् Absol. *nehmend, fassend* PÂR. GṚHJ. 2,14,13.

उपघातिन् Adj. 1) *verletzend, beschädigend*. — 2) *verkümmernd, beeinträchtigend, schädigend*.

उपघोषण n. *das Verkünden, Bekanntmachen*.

उपघ्न m. 1) *Stütze*. — 2) **Zufluchtsstätte*.

उपच Adj. in आचोपच.

उपचक्र m. *ein zu den* Vishkira *gezählter Vogel*.

*उपचक्षुस् n. *ein über Raum und Zeit hinwegsehendes Auge*.

*उपचतुर् Adj. Pl. *beinahe vier*.

उपचय m. 1) *Ansammlung, Zunahme, Vermehrung, Wachsthum, das Gedeihen, Wohlergehen*. °यं कर् *Jmds* (Gen.) *Wohlergehen fördern, Jmd Hülfe gewähren*. उपचयावह Adj. *Vortheil bringend* 164, 29. — 2) *Zusatz*. — 3) *das 3te, 6te, 10te und 11te Haus vom* Lagna.

उपचर 1) Adj. *hinzutretend*. — 2) m. in सूपचर a) *Zugang*. — b) *Behandlung* (medic.)

उपचरण n. *das Hinzutreten*, in सूपचरण.

उपचरणीय Adj. *zuzuschreiben* Comm. zu TBR. 1,126,5 v. u.

*उपचरध्यै Dat. Inf. P. 3,4,9, Sch.

उपचरित n. = उपाचरित.

उपचरितव्य Adj. 1) *zu behandeln* (Person) 175, 22. — 2) *dem man höflich begegnen muss, — Verehrung zu bezeigen hat* Spr. 3936, v. l.

*उपचर्म Adv. *an der Haut, am Fell* oder *am Schilde*.

उपचर्य 1) Adj. = उपचरितव्य 1) (KARAKA 4,8) und 2). — 2) f. आ a) *Bedienung, Aufwartung* Spr. 7665. — b) **Behandlung* (medic.).

*उपचाकु m. N. pr. eines Mannes.

उपचायमृड Adj. zu क्लिरएय KÂṬH. 11,1. Vgl. उपचाय्यपृड.

°उपचायित MBH. 14,2198 fehlerhaft für °अपचायित.

°उपचायिन् Adj. 1) *gedeihen machend, fördernd*. — 2) *ehrend*.

*उपचाय्य und *°क (GAL.) m. *ein best. Opferfeuer*.

*उपचाय्यपृड Adj. v. l. für उपचायमृड MAHÂBH. 3,60,a.

उपचार m. (adj. Comp. f. आ) 1) *das Betragen, Benehmen, Verhalten Jmds* (Gen.); *das Verfahren mit Jmd* oder *Etwas* (Gen.) 29,23. 35,32. ÂPAST. — 2) *zuvorkommendes Betragen, Aufwartung, Bedienung, Höflichkeitsbezeigung*. Bei der Verehrung eines Götterbildes 16 derselben aufgezählt HEMÂDRI 1,111,2. fgg. WEBER, KṚSHṆAG. 255. — 3) *Behandlung* (medic.). — 4) *Ceremonie*. — 5) **Darbringung, Geschenk*. — 6) *Schmuck, Verzierung* RAGH. 7,4. KUMÂRAS. 7,88. — 7) *ein glücklicher Umstand*. — 8) *Sprachgebrauch, Redeweise* NJÂJAS. 2,2,14. 15. 31. 32. — 9) *uneigentliche, conventionelle Benennung eines Gegenstandes*. — 10) *das Erscheinen von* स *und* ष *an Stelle des* Visarga. Vgl. उपाचार. — 11) Titel eines Pariçishṭa des SV.

उपचारक 1) am Ende eines adj. Comp. (f. °रिका) = उपचार 2) 117,13. — 2) m. = उपचार 2) HEMÂDRI 1,756,8.

उपचारक्रिया f. *Höflichkeitsbezeigung* M. 8,357.

उपचारच्छल n. *das Verdrehen der Meinung eines Andern, indem man ein Wort nach dem Sprachgebrauch in einem andern Sinne auffasst*, NJÂJAS. 1,1,52. 55.

उपचारपद n. *ein höfliches Wort, blosse Schmeichelei* KUMÂRAS. 4,9.

उपचारपरीत Adj. *überaus höflich*. Nom. abstr. °ता H. 65.

उपचारवन्त् Adj. *verziert, geschmückt* RAGH. 6,1.

°उपचारिक Adj. *zu Etwas dienend, —gehörig*.

उपचारिन् Adj. 1) *Jmd* (Acc.) *dienend, aufwartend, Ehre erweisend* MAITRJUP. 6,30. — 2) am Ende eines Comp. *gebrauchend* (medic.) KARAKA 1,13.

*उपचारु und °मत् m. N. pr. zweier Kakravartin (buddh.).

उपचार्य 1) Adj. *dem man den Hof machen muss* Spr. 7343, v. l. — 2) *m. *Behandlung* (medic.).

उपचिकीर्षु Adj. *Jmd einen Dienst zu leisten beabsichtigend* BÂLAR. 243,18.

उपचित्त् f. *eine best. Krankheit*, etwa *Anschwellung*.

उपचिति f. 1) *Zunahme, Vermehrung* Spr. 2810. 3474 (Conj.). — 2) *Gewinn* Spr. 914. — 3) *Scheiterhaufen* MBH. 3,251,21. — 4) *arithmetische Pro-*

gression Ârjabh. 2,21.

उपचिती Adv. mit भू *zunehmen, wachsen.*

उपचित्र 1) Adj. *buntfarbig* Ind. St. 8,358. — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. आ *a*) **Salvinia cucullata Roxb.* — *b*) *Croton polyandrum Spr.* — *c*) Name *verschiedener Metra.*

उपचित्रक n. *ein best. Metrum.*

उपचीका f. so v. a. उपजीक AV. Paipp. 9,2,5. schädliche Wesen 19,8,4.

उपचूडन und °**चूलन** n. *das Abflammen, Sengen* Paraç. 5,6. Âkâradarça und Mit. 3,83,*a*,2 v. u.

*__उपचेय__ Partic. fut. pass. von चि mit उप. *°पुड Mahâbh. 3,60,*a*. Vgl. उपचाय्य°.

उपच्छन्द m. *Bedarf* MBh. 13,65,12.

उपच्छन्दन n. *das Bereden, Ueberreden* Bâlar. 118,2.

उपच्छन्दोह्वपीठ N. pr. einer Oertlichkeit.

उपज 1) Adj. *a*) *hinzukommend, hinzuzurechnen zu* (Gen.). — *b*) *entstanden—, hervorgegangen aus, herkommend von* (im Comp. vorangehend) Gaut. — 2) m. *eine best. Gottheit.*

उपजगती f. *ein best. Metrum.*

उपजन m. 1) *Hinzutritt* Comm. zu Njâjas. 2,2,53. — 2) *Zusatz, Zuwachs, Anhängsel.* — 3) *hinzutretender Laut, — Silbe, Suffix.*

उपजनन n. *Zeugung* Mân. Gṛhj. 1,14.

उपजन्धनि m. N. pr. eines Mannes. Vgl. औप°.

उपजप्य Adj. *aufzuwiegeln, zu seiner Partei herüberzuziehen.*

उपजला f. N. pr. eines Flusses.

उपजल्पिन् Adj. *zu Jmd redend, Rath ertheilend.*

उपजा f. *entferntere Nachkommenschaft.*

उपजाति f. *ein gemischtes Metrum.*

उपजातिका f. dass. Utpala zu Varâh. Bṛh. 28 (24),2. 27 (25),8.

*__उपजानु__ Adv. *am Knie.*

उपजाप m. *das Zuraunen, Aufwiegeln, Herüberziehen zu seiner Partei* MBh. 12,140,64.

उपजापक Adj. *aufwiegelnd.*

उपजिगमिषु Adj. *zu gehen beabsichtigend nach* (Acc.).

उपजिघ्रण n. oder °**णा** f. *das Beriechen* Karaka 7,7.

उपजिज्ञासु Adj. *kennen zu lernen wünschend.*

उपजिज्ञास्य Adj. *räthselhaft.*

उपजिहीर्षा f. *die Absicht zu rauben* MBh. 3,300,11.

उपजिह्वा f. 1) *Zäpfchen im Halse.* — 2) *Abscess auf der unteren Seite der Zunge.* — 3) **eine Ameisenart.*

उपजिह्विका f. = उपजिह्वा 1)*, 2) und 3).

उपजीक m. Bez. von *Nixen*. Vgl. Ind. St. 13,139.

उपजीव 1) Adj. Nebenbegriff zu जीव in einer Formel. — 2) f. आ *Lebensmittel.*

उपजीवक Adj. 1) *lebend von, seinen Lebensunterhalt habend von* (Instr. oder im Comp. vorangehend). — 2) *von einem Andern seinen Lebensunterhalt beziehend, auf Kosten Anderer lebend, ein Untergebener.*

उपजीवन n. 1) *Lebensunterhalt.* — 2) *vollkommene Abhängigkeit von, demüthige Verehrung* Prasannar. 30,4.

उपजीवनीय Adj. *Lebensunterhalt gewährend, dazu dienend.*

उपजीविन् Adj. 1) *lebend—, seinen Lebensunterhalt habend von* (Acc., Gen. oder im Comp. vorangehend). — 2) *vollkommen abhängig von, demüthig verehrend* 290,16. — 3) = उपजीवक 2).

उपजीव्य 1) Adj. *a*) = उपजीवनीय. — *b*) *das wovon etwas Anderes abhängt, worauf Etwas beruht.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Lebensunterhalt.*

उपजोष 1) m. *Gefallen, arbitrium*, in यथोपजोषम्. — 2) Adv. *a*) **nach Belieben.* — *b*) *still, ruhig.*

उपजोषण n. *das Gebrauchen, Geniessen* (einer Speise).

उपज्ञा f. *eine Kenntniss, auf die man selbst gelangt ist, eigene Erfindung.* Am Ende eines adj. Comp. *erfunden —, erdacht vor —, vor — nicht gekannt.*

उपज्मन् m. etwa *Bahn.*

उपज्योतिष N. pr. eines Landes Varâh. Bṛh. S. 14,3.

*__उपड__ m. Hypokoristikon, = उपक.

*__उपढौकन__ n. *Darbringung, Geschenk.*

उपतक्ष und °**क** m. N. pr. eines Schlangendämons.

उपतटम् und **उपतट**° Adv. *am Abhange, — Ufer* Kâd. 24,20.

उपतपत् und *°**तप्तर्** m. *innere Hitze, Krankheit.*

उपतल्पम् Adv. *an den Thürmen, an die Thürme* Çiç. 3,39.

उपतल्प्य m. *Auftritt, Bank.*

*__उपतस्विन्__ m. N. pr. eines Mannes.

उपताप m. 1) *Hitze, Wärme, Erwärmung.* — 2) *Schmerz, Leid.* — 3) *Erkrankung, Krankheit, Beschädigung.*

उपतापक Adj. *Schmerz bereitend* Hem. Jog. 4,9 (nach der richtigen Lesart).

उपतापिन् Adj. 1) *krank.* — 2) am Ende eines Comp. *Schmerz bereitend* 252,29. Nom. abstr. °पित्व n.

उपतारक Adj. (f. आ) *überschwemmend.*

उपतिष्ठासु Adj. *sich hinbegeben wollend.* °आसिकम् Daçak. 8,13.

उपतिष्य m. N. pr. *eines Sohnes des* Tishja.

*__उपतीरम्__ Adv. *am Ufer.*

उपतीर्थ *Steg zum Wasser*, in सूपतीर्थ.

*__उपतूलम्__ Adv. *an der Rispe* u. s. w.

उपतृण्य m. *eine best. Schlange* AV. 5,13,5.

*__उपतैल__ und *__उपतैष__ gaṇa गौरादि.

उपत्यका f. *am Fusse eines Berges gelegenes Land.*

उपदंश m. 1) *Gewürz, Zukost.* — 2) *eine best. Krankheit der Geschlechtstheile.* — 3) **Moringa pterygosperma Willd.* — 4) **ein best. Strauch.*

*__उपदंशक__ m. *eine best. Pflanze* Gal.

*__उपदंशम्__ Absol. mit einem Instr. oder am Ende eines Comp. *mit einem Zubiss von.*

उपदधि Adj. *darauf legend.*

*__उपदर्शक__ m. *Thürsteher.*

उपदर्शन n. *das vor Augen Führen, Vergegenwärtigen.*

*__उपदश__ Adj. *gegen—, beinahe zehn.*

उपदा 1) Adj. *nur Kost* (nicht Lohn) *empfangend.* — 2) f. *Darbringung, Geschenk.*

1. **उपदातर्** Nom. ag. *Gewährer, Ertheiler, Verleiher.*

2. *__उपदातर्__ Nom. ag. von दा mit उप Kâç. zu P. 6,1,50.

*__उपदातव्य__ Partic. fut. pass. von दा mit उप Kâç. zu P. 6,1,50.

*1. **उपदान** n. *Darbringung, Geschenk.*

*2. **उपदान** n. Nom. act. von दा mit उप.

*__उपदानक__ n. *Darbringung, Geschenk.*

उपदानवी f. N. pr. einer Tochter Vṛshaparvan's und Vaiçvânara's.

उपदासुक Adj. (f. आ) *ausgehend, versiegend.*

°**उपदिग्धता** f. *das Beschmiertsein, Belegtsein mit.*

उपदिदिक्षा f. *die Absicht anzuweisen, — zu belehren* Çaṅk. zu Bâdar. 3,4,8.

1. **उपदिश्** Adj. *anzeigend, anweisend*, in मार्गोपदिश्.

2. **उपदिश्** f. *Zwischengegend.*

उपदिश m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

*__उपदिशम्__ Adv. *in einer Zwischengegend.*

उपदिशा f. *Zwischengegend.*

उपदिष्ट n. in der Dramatik *Worte der Ermahnung der Vorschrift gemäss.*

1. *__उपदी__ f. *Schmarotzerpflanze.*

2. **उपदी** Adv. mit कर् *Jmd* (Dat.) *Etwas* (Acc.) *darbringen, schenken.*

उपदीक m. (Taitt. Âr. 5,10,6) und °**का** f. *eine Ameisenart.*

उपदीक्षिन् Adj. *an der Weihe Theil nehmend, nahe verwandt.*

उपदुह् m. *Melkeimer.*

उपदृश् f. *Anblick, Aussehen.*

उपदेव 1) m. *a*) *eine untergeordnete Gottheit.* — *b*) N. pr. verschiedener Männer VP. — 2) f. आ und

देव॑ N. pr. einer Gemahlin Vasudeva's.

*उपदेवता f. = उपदेव 1) a).

उपदेश m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Hinweisung, Verweisung auf.* — 2) *Anweisung, Unterweisung, Belehrung, Rathertheilung, Vorschrift.* — 3) *die in grammatischen Lehrbüchern angenommene Bezeichnungsweise einer Wurzel, eines Themas, Suffixes* u. s. w. — 4) *eine best. Klasse von Schriften bei den Buddhisten.* — 5) fehlerhaft für अपदेश *Vorwand.*

उपदेशक 1) Adj. *Etwas lehrend.* — 2) *m. *Handwerker* Gal.

उपदेशकर्णिका f. Titel eines Werkes.

उपदेशता f. Nom. abstr. zu उपदेश 2).

उपदे॑शन n. und उपदेशना f. *Anweisung, Unterweisung, Lehre.*

उपदेशनवत् Adj. *mit einer Anweisung versehen* Tâṇḍja-Br. 6,2,1.2.

उपदेशपञ्चक n., उपदेशमाला f., उपदेशसाहस्री f. und उपदेशामृत n. Titel von Werken.

1. उपदेशिन् Adj. *unterweisend, lehrend, Lehrer.*

2. उपदेशिन् m. *ein Wort, Thema, Suffix* u. s. w. *in der in grammatischen Lehrbüchern angenommenen Form.*

(उपदेश्यं) उपदेशिअ, उपदेश्य Adj. *was gelehrt wird.*

उपदेष्टृ Nom. ag. *Anweiser, Unterweiser, Lehrer.* Nom. abstr. ॰ष्टृत्व n.

उपदेष्टव्य Adj. *anzuweisen, zu unterweisen, — lehren* (Etwas).

उपदेह m. 1) *Ueberzug, eine sich ansetzende Aussonderung* (an kranken Körpertheilen). — 2) *Umschlag, Pflaster* Comm. zu Kâraka 1,1 (S. 357).

॰उपदेहवत् Adj. *mit einem Ueberzug von — versehen* Suçr. 2,304,6.

*उपदेहिका f. *eine Ameisenart.*

उपदोह m. (adj. Comp. f. आ) und ॰न n. (adj. Comp. f. आ) *Melkeimer.*

उपद्रव m. (adj. Comp. f. आ) 1) *widerwärtiger Zufall, Unfall, Widerwärtigkeit, Calamität, Uebel, Gebrechen.* — 2) **Sonnen-* oder *Mondfinsterniss* Gal. — 3) *eine hinzukommende Krankheitserscheinung, Krankheitszufall.* — 4) *Scheusal* (?) MBh. 12,60,44. — 5) *der vierte Satz in einer Sâman-Strophe* Comm. zu Ait. Âr. 227,3 v. u.

उपद्रष्टृ॑ Nom. ag. *Zuschauer, Zeuge.*

उपद्रष्टृ॑मत् Adj. *mit Zeugen versehen.* Loc. so v. a. *vor Zeugen.*

उपद्रुत n. *ein best.* Saṁdhi.

उपद्वार n. *Nebenthor, — thür* Agni-P. 29,37. 47.

उपद्वीप m. *ein kleinerer* Dvîpa.

उपधमन n. *das Anblasen* Gaut.

उपधर्म॑ m. 1) *eine untergeordnete Verpflichtung.* — 2) *Aftergesetz, falscher Glaube.*

उपधा f. 1) *Betrug, Schelmerei, Ränke.* — 2) *das auf die Probe Stellen.* — 3) *der vorletzte* oder *vorangehende Laut.*

उपधातु m. 1) *Halbmetall.* — 2) *ein untergeordneter Bestandtheil des Körpers.*

उपधा॑न 1) Adj. *aufsetzend, beim Aufsetzen angewendet.* — 2) n. (adj. Comp. f. आ) a) *das Aufsetzen* Çulbas. 3,46. — b) *das Hinzufügen* Comm. zu Lâṭj. 7,9,8. — c) *Kissen, Polster.* — d) *Einschlagtuch* (für Stoffe, die unter die Presse kommen) Kâraka 1,15. — e) *Deckel* Hemâdri 1,416,15. — f) etwa *Zapfen an der* Vîṇâ. — g) *Ausserordentlichkeit, Ungewöhnlichkeit.* प्रेमोप॰ *eine ungewöhnliche Liebe* Bâlar. 92,19. फलोपधान Siddh. K. — h) **Zuneigung.* — i) **Gelübde.* — k) **Gift.* — 3) f. उपधानी *Kissen.*

उपधानक n. *Kissen, Polster* Hemâdri 1,657,20.

उपधानविधि m. Titel eines Werkes.

उपधानीय n. *Kissen.*

॰उपधायिन् Adj. *Etwas* (als Kissen) *unterlegend.*

उपधारण n. *das in Betracht Ziehen, Erwägung.*

उपधार्य Adj. *zu begreifen* Kâraka 1,15.

उपधालोपिन् Adj. *einen Ausfall des vorletzten Lautes erleidend* P. 4,1,28.

उपधि॑ m. 1) *Hinzufügung* Lâṭj. 7,9,8. — 2) *Betrug, Schelmerei.* — 3) *der Theil des Rades zwischen Nabe und Radkranz.* — 4) = उपाधि *Bedingung, Attribut* (buddh.).

उपधिक M. 9,258 fehlerhaft für औपधिक.

*उपधृति f. *Lichtstrahl.*

उपधेय Adj. *aufzusetzen, aufgesetzt werdend.*

उपध्मा f. *Anhauch, die Thätigkeit, durch welche der* Upadhmânîja *hervorgebracht wird.*

उपध्मानि॑न् Adj. *anhauchend.*

उपध्मानीय m. *der* Visarga *vor* प *und* फ.

उपध्वंसक्त MBh. 13,2617. fgg. fehlerhaft für अप॰.

उपनक्षत्र॑ n. *Nebenstern.*

उपनख n. *eine best. Krankheit der Nägel.*

उपनगर *n. *Vorstadt.* Adv. in ॰भव Adj. *in der Nähe der Stadt befindlich* Daçak. 60,17.

उ॑पनति f. 1) *Zuneigung.* — 2) *das Zutheilwerden.*

*उपनदम् Adv. *am Fluss.*

उपनद्धव्य Adj. *mit einem Umschlag zu versehen.*

उपनन्द m. N. pr. eines Schlangenfürsten und verschiedener Männer.

उपनन्दक m. N. pr. 1) eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — 2) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 3) einer Trommel Judhishṭhira's.

उपनन्दन m. *eine Form* Çiva's VP.[2] 1,79.

उपनन्दसंज्ञा f. N. pr. einer der Kumârî an Indra's Banner.

उपनम्र Adj. *sich einstellend* Naish. 2,12. 3,134.

उपनय m. 1) *Zuführung, Verschaffung.* — 2) *Erlangung.* — 3) *Anwendung.* — 4) *Einführung* (in eine Wissenschaft). — 5) *das vierte Glied in einem Syllogismus* Kâraka 3,8. — 6) = *उपनयन 4).

उपनयन n. 1) *das Zuführen, Bringen.* — 2) *das Anwenden.* स्नेहस्य Kâraka 1,29. — 3) *das Einführen* (in eine Wissenschaft), *das Vertrautmachen mit.* — 4) *Aufnahme eines Schülers in die Lehre, wodurch dieser in die Stellung eines vollberechtigten Mitglieds der religiösen Gemeinde einzutreten beginnt.* — 5) *Einleitung, introductio.*

उपनयनचिन्तामणि m. und उपनयलक्षण n. Titel zweier Werke.

*उपनर m. N. pr. eines Schlangendämons (buddh.).

उपनहन n. *Tuch zum Einbinden.*

उपनागर Adj. Bez. *eines best.* Apabhraṁça-*Dialects.*

उपना॑मुक Adj. *sich zuneigend.*

उपनाय्य॑ m. 1) *Führer, Anführer.* — 2) *= उपनयन 4).

उपनायक m. *Nebenheld* (im Drama).

उपनायन n. = उपनयन 4).

उपनायिक Hariv. 4417 fehlerhaft für औप॰.

उपनासिक n. *Umgebung der Nase.*

उपना॑ह m. 1) *Bündel.* — 2) *Pflaster, Umschlag.* ॰स्वेद m. *Schweiss durch heisse Umschläge* Mat. med. 19. — 3) *Augenwinkelgeschwulst.* — 4) **das obere Ende des Halses der* Vînâ. — 5) **anhaltende Feindschaft* Gal.

उपनिक्षेप m. *Depositum, anvertrautes Gut.*

उपनिधातृ॑ Nom. ag. *niedersetzend.*

उपनिधान 1) *das Danebensetzen* Comm. zu Lâṭj. 9,7,16. — 2) *= उपनिधि 1).

उपनिधि m. 1) *anvertrautes Gut,* insbes. *ein mit einem Siegel versehenes.* — 2) **Lichtstrahl* Gal. Vgl. उपधृति. — 3) N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

उपनिपात m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Hinzutritt.* — 2) *Eintritt, das Eintreffen* Çaṁk. zu Bâdar. 3,4,51. *plötzliches Eintreffen, das Hervorbrechen* Mudrâr. 132,3 (197,3). Kâd. 152,14. 171,3. — 3) *Ueberfall.*

उपनिपातन n. *das Hereinbrechen, plötzliches Erscheinen* Comm. zu Njâjas. 2,1,24.

॰उपनिपातिन् Adj. *hereinbrechend —, sich stürzend in.*

उपनिबन्द्धृ Nom. ag. *Abfasser, Redacteur.* Nom. abstr. ॰न्द्धृत्व n.

उपनिबन्धन 1) Adj. *offenbarend, an den Tag le-*

gend. — 2) n. *das Schildern, Beschreiben.*

°उपनिभ Adj. *gleich, ähnlich.*

उपनिमन्त्रण n. *das Einladen* Veṇis. 25.

*उपनिर्गम m. *Hauptstrasse.*

उपनिवपन n. *das Hinwerfen auf Etwas.*

उपनिवेश m. (adj. Comp. f. आ) *Vorstadt.*

°उपनिवेशिन् Adj. *zukommend* (ein Name einem Dinge).

उपनिषद् f. 1) **das sich in die Nähe Setzen.* — 2) *esoterische Lehre, Geheimlehre, Geheimniss.* *उपनिषत्कर् wohl *mit Etwas geheim halten.* — 3) *eine Klasse von Schriften, welche die Auffindung des geheimen Sinnes des* Veda *zur Aufgabe haben.*

उपनिषद n. = उपनिषद् 3).

उपनिषद्ब्राह्मण n., °षद्रत्न n. und °षद्विवरण n. Titel von Werken.

उपनिषादिन् Adj. *zu Jmds Füssen sitzend, unterthänig.*

*उपनिष्कर m. *Hauptstrasse.*

उपनिष्क्रमण n. 1) *das Hinaustreten zu Etwas.* — 2) *das erste Hinauskommen eines Kindes in die freie Luft* Hemâdri 1,231,6. — 3) *freier Platz* Gaut. — 4) **Hauptstrasse.*

उपनीति f. = उपनयन 4) Njâjam. 2,3,8.

*उपनीवि Adv. *am Schurz* Comm. zu Çiç. 10,60.

उपनृत्य n. *Tanzplatz.*

उपनेतर् Nom. ag. (f. °त्री) 1) *Zuführer, Herbeibringer.* — 2) *der einen Schüler bei sich aufnimmt, Erzieher* Spr. 2328.

उपनेतव्य Adj. *zu bringen.*

उपनेय Adj. Nâr. 4,51 fehlerhaft für अपनेय.

उपन्यसन n. *das zur Sprache Bringen, Etwas Predigen* Çiç. 16,51.

उपन्यास 1) Adj. *das Nöthige herbeischaffend* MBh. 12,100,28,*b*. — 2) m. *a*) *Beisetzung, Beifügung.* — *b*) *das Herbeischaffen des Nöthigen* MBh. 12,100,28,*a*. — *c*) *eine hingeworfene Aeusserung, gelegentliche Erwähnung, — Ausspruch, Andeutung, Angabe* Bâdar. 1,2,23. 4,6. *Anführung, Citat* Utpala zu Varâh. Bṛh. 7,3. — *d*) *Begründung.* — *e*) *eine best. Art von Bündniss* oder *Frieden* Spr. 4566. — *f*) in der Dramatik *Beschwichtigung, Besänftigung.* — *g*) **Pfand.*

°उपन्यासम् Absol. *unter Aeusserung von* Spr. 2665.

उपपक्ष m. 1) *Achselgrube.* उपपक्षदघ्न Adj. *bis dahin reichend.* — 2) Du. *die Haare in der Achselgrube.*

उपपक्ष्म Adv. *an den Augenwimpern* Suçr. 2,338,3.

(उपपक्ष्य) उपपक्षित्र Adj. *an der Achsel befindlich.*

उपपतनीय n. = उपपातक.

उपपति m. *Nebenmann, Buhle.*

उपपत्ति f. 1) *das Eintreffen, Sichereignen, zu Stande —, zum Vorschein Kommen.* — 2) *das Zutreffen, Sichergeben, Begründetsein, Bewiesensein, Begründung, Beweis.* °युक्त *begründet, bewiesen.* °परित्यक्त *unbegründet, unbewiesen.* — 3) *Angemessenheit.* Instr. Sg. und Pl. (MBh. 13,23,8) *auf angemessene Weise.*

उपपत्तिमत् Adj. *mit Beweisen versehen, bewiesen.* Nom. abstr. °मत्त्व n. *Beweisbarkeit* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,32.

उपपत्तिसम m. im Njâja *das Sophisma: einem Dinge kann die eine von zwei grundverschiedenen Eigenschaften zukommen, wenn die Verschiedenheit in der Ursache des Dinges begründet ist.* Njâjas. 5,1,1. 25.

उपपथ 1) m. etwa *Anhang, Ergänzung.* — 2) *°म् Adv. *am Wege.*

उपपद् f. *das Eintreffen, Eintreten.*

उपपद n. 1) *ein Wort in untergeordneter Stellung, das als Begleiter eines andern Wortes auftritt.* — 2) **ein Bischen.*

*उपपरीक्षण n. und उपपरीक्षा f. *genaue Betrachtung, Untersuchung, Erforschung.*

उपपर्चन 1) *Adj. *dicht berührend.* — 2) n. *Begattung.*

उपपर्वन् n. *der Tag* vor oder *nach einem* Parvan Çâṅkh. Gṛhj. 6,1.

उपपल्वलम् Adv. *am Teiche* Naish. 1,121.

उपपात m. 1) *das Hinzukommen, von Neuem Entstehen* Ind. St. 10,311. — 2) *Zufall, Unfall.*

उपपातक n. *eine kleinere Sünde* Gaut.

°उपपातिन् Adj. *sich stürzend auf.*

उपपाद in दुरुपपाद und यथोपपादम्.

उपपादक Adj. *bewirkend, dass Etwas sich ereignet, — zu Stande kommt, bedingend, ermöglichend.*

उपपादन 1) Adj. *vorbringend, zur Sprache bringend* H. 255. — 2) n. *a*) *das Herbeischaffen.* — *b*) *das Erscheinen.* — *c*) *das Beweisen.*

उपपादनीय Adj. *zu behandeln* (medic.) Karaka 3,7.

उपपादुक Adj. *von selbst entstehend.*

उपपाद्य Adj. *was zur Erscheinung gebracht wird.*

उपपाप n. = उपपातक.

उपपार्श्व m. wohl *Schulterblatt* MBh. 3,71,16.

उपपीडन n. *das Quälen, Martern.*

उपपीडम् Absol. *unter Drücken, an sich drückend* Naish. 6,78. उरसि Çiç. 10,47. *पार्श्वोप°, *पार्श्वाभ्यामुप° oder *पार्श्वयोरुप° P. 3,4,49, Sch.

*उपपुर n. und °पुरी f. *Vorstadt.*

उपपुराण n. *Neben-*Purâṇa, *eine best. Klasse von Schriften, die den 18* Purâṇa *zur Seite gestellt werden.*

*उपपुष्पिका f. *das Gähnen.*

*उपपूर्वरात्रम् Adv. *gegen Anfang der Nacht* P. 6,2,33, Sch.

उपपृच् Adj. *fest angeschmiegt an* (Gen.).

उपपौरिक Adj. *in der Nähe der Stadt gelegen.*

*उपपौर्णमासम् und *°मासि Adv. *um die Zeit des Vollmondes.*

उपप्रदे Inf. *um sich zu begatten.*

उपप्रदर्शन n. *das Hinweisen auf.*

उपप्रदान n. *das Beschenken, Geschenk* VP. 5,22,17.

उपप्रलोभन n. *das Verführen, Verlockung.*

उपप्रुत् Adj. *heranwallend.*

उपप्रेक्षण n. *ruhiges Zusehen, das Nichtbeachten.*

उपप्रैष m. *Aufforderung.*

उपप्लव m. 1) *Heimsuchung, widerwärtiger Zufall, Unfall, Unglück, Störung;* insbes. von *widerwärtigen Naturereignissen* und *Finsternissen.* — 2) *Kampfplatz* MBh. 2,23,25. — 3) *Rand* Çulbas. 2,37.

उपप्लविन् Adj. *von einem Unfall betroffen.* Zugleich *verfinstert* Kâd. 234,6.

उपप्लव्य n. N. pr. der Hauptstadt der Matsja.

उपबन्ध m. 1) *Verbindung.* — 2) *Band, Strick.* — 3) *Anführung, Citat* Taitt. Prât. 1,59. — 4) *Anwendung, Gebrauch* (eines Wortes u. s. w.) Bâdar. 3,4,24. — 5) *eine best. Art zu sitzen.* — 6) *Suffix.*

उपबन्धन n. = उपबन्ध 4) Çaṅk. zu Bâdar. 3,4,24.

*उपबर्ह m. *Kissen.*

उपबर्हण 1) Adj. (f. आ) *mit einem Polster versehen* Vaitân. 36,7. — 2) m. *a*) Bein. des Gandharva Nârada VP.[2] 2,20. — *b*) N. pr. eines Gebirges. — 3) f. ई *Kissen, Polster.* — 4) n. dass.

उपबार्हिण m. v. l. für उपबर्हण 2) *b*).

*उपबहु Adj. *ziemlich viel.*

उपबाहु m. 1) *Unterarm.* — 2) *N. pr. eines Mannes.

उपबाह्यकसृञ्जयी und उपबाह्या f. N. pr. einer Gattin des Bhuǵamâna Hariv. 1,37,3. 4.

*उपबिन्दु m. N. pr. eines Mannes gaṇa बाह्वादि in der Kâç.

उपबिल Adj. *neben der Oeffnung befindlich* Mânava im Comm. zu Kâtj. Çr. 9,9,25.

उपबृंहण n. *das Befestigen, Kräftigen, Fördern* R. ed. Bomb. 1,4,6.

उपबृंहिन् Adj. *kräftigend, fördernd.*

उपब्द 1) m. *Geräusch, Geklapper, Gerassel* u. s. w. — 2) f. उपब्दा oder m. उपब्दि *ein best. giftiges Thier* AV. 2,24,6.

उपब्दि m. = उपब्द 1).

उपब्दिमत् Adj. *geräuschvoll, laut*

उपभङ्ग m. *Glied einer Strophe.*

उपभाषा f. *ein untergeordneter Provincialdialect.*

उपभुक्तधन Adj. *der sein Vermögen genossen hat* und zugleich m. N. pr. eines Kaufmanns.

उपभुक्ति f. *die tägliche Bewegung eines Gestirns.*

उपभूषण n. *Schiff und Geschirr.*

उपभृत् f. *eine hölzerne Opferkelle.*

उपभेद m. *Unterart, Species.*

उपभैमि Adv. *neben* Bhaimî (Damajantî) Naish. 3,1.

उपभोक्तर् Nom. ag. *Geniesser, Niessbraucher, Gebraucher.*

उपभोग m. *Genuss, Niessbrauch, Gebrauch* (vom *coitus* 108,4); *Genuss*, so v.a. *Genussmittel.* Bei den Gaina *wiederholter Genuss desselben Gegenstandes.*

उपभोगवत् Adj. *Genüsse gewährend* zu Spr. 4491.

°उपभोगिन् Adj. *geniessend, niessbrauchend.*

उपभोग्य Adj. 1) *zu geniessen, — niessbrauchen, — gebrauchen, was genossen u. s. w. wird.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) n. *Object des Genusses* MBh. 1,204,20.

उपभोजिन् Adj. *geniessend, essend.*

°उपभोज्य Adj. *sich zum Genuss für — eignend.*

उपम Adj. (f. आ) 1) *der oberste, höchste.* — 2) *der höchste, herrlichste, trefflichste.* — 3) *der nächste, erste.*

उपमज्जन n. *Bad, Abwaschung.*

उपमद्गु m. N. pr. *eines jüngern Bruders des* Madgu.

उपमन्त्रण n. *das Bereden, Beschwatzen.*

1. उपमन्त्रिन् Adj. *ermunternd, antreibend.*

2. उपमन्त्रिन् m. *ein fürstlicher Rath zweiten Ranges.*

उपमन्थनी f. *Rührstab.*

उपमन्थितर् Nom. ag. *der* (Butter u. dgl.) *rührt.*

उपमन्यु 1) Adj. *eifrig, anstrebend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उपमर्द m. 1) *heftiger Druck.* — 2) *Zufügung eines Leids, — Schadens, Beeinträchtigung.* — 3) *Vernichtung* Comm. zu Njâjas. 4,1,14. — 4) *Unterdrückung, das Verschwindenlassen* (eines Lautes) Njâjas. 2,2,59.

उपमर्दक Adj. 1) *vernichtend, zu Grunde richtend.* — 2) *unterdrückend, aufhebend.*

उपमर्दन n. 1) *Zufügung eines Leids, Beleidigung* Comm. zu Mṛkkh. 18,20. — 2) *das Unterdrücken, Aufheben.*

°उपमर्दिन् Adj. *vernichtend, zu Grunde richtend.*

उपमश्रवस् 1) Adj. *hochberühmt.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

1. उपमा Adv. *in nächster Nähe.*

2. उपमा f. 1) *Verhältniss der Aehnlichkeit* oder *Gleichheit, Vergleichung, Gleichniss* (auch rhet.). Am Ende eines adj. Comp. (f. आ) so v. a. *ähnlich, gleichend.* अलब्धोपम *keinen Vergleich zulassend.* — 2) *Vergleichungswort.* — 3) *ein best. Metrum.*

उपमात् = उपमित्.

*उपमातर् f. *Amme.*

उपमाति f. 1) *das Angehen mit einem Wunsche, — einer Bitte, Ansprache, Anrede.* — 2) *der Anrede zugänglich, affabilis.*

उपमातिवनि Adj. *eine Ansprache gern aufnehmend.*

उपमाद m. *Belustigung, Erheiterung.*

उपमान n. 1) *Vergleich, Aehnlichkeit, Analogie.* Am Ende eines adj. Comp. so v. a. *ähnlich, gleichend.* — 2) *das womit Etwas verglichen wird.* — 3) *Vergleichungswort.*

उपमानचिन्तामणि m. Titel eines Werkes.

उपमानता f. 1) *Gleichheit.* °तां प्राप् *einem Dinge* (Gen.) *in Etwas* (Loc.) *gleich werden.* — 2) Nom. abstr. zu उपमान 2).

उपमानत्व n. Nom. abstr. zu उपमान 2) Comm. zu Vâmana 4,3,15.

उपमानवत् Adj. *ähnlich* Çatr. 14,162.

उपमाम् Adv. *am Höchsten.*

उपमारण n. *das Untertauchen* (trans.).

उपमारूपक n. in der Rhet. *ein best. Gleichniss.*

उपमालिनी f. *ein best. Metrum.*

उपमाव्यतिरेक m. in der Rhet. *ein best. Gleichniss* 252,24.

उपमास्य Adj. *allmonatlich.*

उपमित् f. *Strebepfeiler, Stützbalken.*

उपमिति f. 1) *Aehnlichkeit.* — 2) *Schlussfolge nach Analogie.*

*उपमित्र n. *ein Freund in zweiter Reihe.*

उपमीमांसा f. *das Bedenken, Besinnen.*

उपमुखम् Adv. *am Munde* Lâṭj. 4,2,6.

उपमूलम् und उपमूल° (Gobh. 1,5,7) Adv. *an der Wurzel.*

*उपमेत m. *Vatica robusta W. u. A.*

उपमेय Adj. *zu vergleichen mit* (Instr. oder im Comp. vorangehend), *was verglichen wird;* n. *der verglichene Gegenstand.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Vâmana 4,3,15.

उपमेयोपमा f. *ein Gleichniss von der Form: a gleicht b, und b gleicht a* Kâvjapr. 10,5.

उपयज् f. (Nom. °यट्) Bez. *von elf Zusatzsprüchen beim Thieropfer* (VS. 6,21) Maitr. S. 3,10,4.

उपयन Kathâs. 14,31 fehlerhaft für उपायन.

उपयन्तर् Nom. ag. *Gemahl.*

उपयन्त्र n. *chirurgisches Hülfswerkzeug.*

उपयम m. (adj. Comp. f. आ) *das Sichzulegen, Heirathen* (einer Frau) und *das Anlegen* (eines Feuers) Gaut.

उपयमन 1) Adj. *unterfassend, zum Unterfassen dienend.* — 2) f. ई a) *Unterlage.* — b) *Schöpflöffel.* — 3) n. *das Heirathen, zur Frau Nehmen.* — Fehlerhaft für उपगमन Kâd. II,141,12.

उपयष्टर् Nom. ag. *der bei der* Upajag *thätige Priester.*

उपयाचन, °याचित und *°याचितक n. *Bitte, Forderung.*

उपयाज m. 1) = उपयज्. — 2) N. pr. *eines jüngern Bruders des* Jâga.

उपयान n. *das Herankommen, Herbei—, Ankunft.*

उपयापन n. *das Hinführen zu, Zusammenführen mit* (Instr.).

उपयाम m. 1) *ein best. irdenes Geschirr* AV. Prâjaçk. 37,14. Comm. zu TS. 3,2,1,1. — 2) Pl. *die mit* उपयामगृहीतः *beginnenden, beim* Soma-*Schöpfen dienenden Sprüche.* — 3) *das Heirathen einer Frau* (obj.). — 4) von unbekannter Bed. VS. 25,2.

उपयामगृहीत Adj. *mit* Upajâma 1) *geschöpft* VS. 7,4.12.20. Ind. St. 2,99.

*उपयामवत् und *°यामिन् Adj. von उपयाम.

उपयायिन् Adj. *herankommend.*

उपयुत m. N. pr. eines Fürsten VP.² 3,334.

उपयुयुत्सु Adj. *anzuwenden beabsichtigend.*

उपये Dat. Inf. *zu kommen* ṚV. 8,47,12.

उपयोक्तर् Nom. ag. *der da anwendet, Gebrauch macht* (von einer Nahrung).

उपयोक्तव्य Adj. *zu geniessen* 40,4.

उपयोग m. 1) *Anwendung, Verwendung, Gebrauch, Genuss* (von Speisen und Getränken). °गं व्रज्, इ oder गम् (Spr. 7630) *zur Anwendung kommen.* — 2) *Erwerbung, Erlernung* Gaut.

उपयोगिन् Adj. 1) *zur Anwendung kommend, dienlich, förderlich, angemessen.* Nom. abstr. °गिता f. (Naish. 2,48) und °गित्व n. — 2) am Ende eines Comp. *anwendend, gebrauchend.*

उपयोग्य Adj. = उपयोज्य Bâlar. 254,6.

उपयोजन n. 1) *das Anspannen.* — 2) *Gespann.*

उपयोज्य Adj. *anzuwenden, zu gebrauchen, was angewandt* oder *gebraucht wird* 217,10.

*उपयोषम् Adv. v. l. für उपजोषम्.

उपर 1) Adj. (f. आ) a) *unterhalb gelegen, der untere.* — b) *der hintere.* — c) *der spätere.* — d) *der nähere, benachbarte.* — 2) m. a) *der untere Stein, auf welchem der* Soma *mit den Handsteinen ausgeschlagen wird.* — b) *der untere Theil des Opferpfostens.* — c) *Wolke. — d) *Weltgegend. — 3) f. आ Pl. Loc. *in der Nähe.*

*उपरक्षण n. *Piquet, Feldwache.*

उपरञ्जक Adj. 1) *färbend.* — 2) *einem Dinge eine Färbung gebend, auf dasselbe Einfluss übend.*

उपरञ्ज्य Adj. *dem eine Färbung gegeben wird, worauf ein Einfluss geübt wird.*

उपरतशोणिता Adj. f. *deren menses aufgehört haben* Gobh. 2,5,8.

उपरताति f. *Nähe.* Nur im Loc.

उपरति f. 1) *das Aufhören.* — 2) *Quietismus* 256,1. 11. — 3) *Tod* Kâd. II,100,17. 112,12.

उपरत्न n. *ein Edelstein niederer Gattung.*

उपरन्ध्र n. *ein best. Theil des Körpers beim Pferde.*

उपरम m. 1) *das Aufhören, zu Ende Gehen, Ablauf.* Nom. abstr. °त्व n. 259,15. — 2) *das Abstehen von, Aufgeben.* — 3) *Hingang, Tod* Kâd. II,141,22.

उपरमण n. *das zur Ruhe Kommen* 256,11.

उपरव m. *Schallloch;* so heissen *Gruben, über welchen der* Soma *ausgeschlagen wird, damit der Schall der Steine verstärkt wird.*

उपरस m. *Halbmetall.*

उपराग m. 1) *Färbung.* — 2) *Verfinsterung, Finsterniss.* — 3) *Einfluss* Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,20.

उपरागदर्पण m. Titel eines astron. Tractats.

उपराज 1) *m. *Unterkönig.* — 2) °म् Adv. *in Gegenwart des Königs* Ind. St. 15,287.

*उपराधय Adj. gaṇa ब्राह्मणादि.

*उपराम m. *das Aufhören.*

*उपराव m. Nom. act.

उपरि 1) Adv. *a) oben, darauf, nach oben.* Wiederholt *über einander* 268,3. Suçr. 1,238,13. — *b) überdies, dazu, ferner.* Wiederholt *immer wieder* Kâd. 188,18. II,89,17. — *c) nachher.* — 2) Praep. *a) über, oberhalb, über — hinaus, auf, hinauf in;* mit Acc., Gen., Abl., Loc. und am Anfange oder Ende eines adv. Comp. उपर्युपरि mit Acc. *unmittelbar über* Tâṇḍja-Br. 6,5,14. mit Gen. *hoch über* MBh. 3,53,2. — *b) über* (der Zahl, dem Werthe nach); mit Gen. oder am Ende eines adv. Comp. — *c) nach* (zeitlich), mit Gen. oder am Ende eines adv. Comp. — *d) in Bezug auf, in Betreff von, wegen;* mit Gen.

उपरिकाण्ड n. Titel des 3ten Kâṇḍa in Maitr. S.

*उपरिकुटी f. *Bodenkammer.*

उपरिग Adj. *darüber sich bewegend, — fliegend.*

उपरिचर m. Bein. des Königs Vasu.

°उपरिचिह्नित Adj. *oben mit — gekennzeichnet.*

उपरिज Adj. *hervorwachsend, herausragend.*

उपरिजानु Adv. *oberhalb des Knies* Âpast.

उपरितन Adj. (f. आ) 1) *der obere* Mṛkkh. 51,18, v. l. Comm. zu Tâṇḍja-Br. 3,6,2. — 2) in einem Buche so v. a. *nachfolgend, nächstfolgend* Comm. zu Njâjam. 2,2,5. 3,21. 9,2,16.

उपरितल n. *superficies* Mṛkkh. 51,18. Daçak. 85,4.

उपरितस् Adv. *darüber* Hemâdri 1,306,7.

उपरिदंष्ट्रिन् Adj. *in der oberen Kinnlade Schneidezähne habend.*

उपरिनाभि Adv. *über dem Nabel.*

उपरिन्यस्त Adj. *darauf gesetzt.*

उपरिपात्र n. *Oberschale, Deckel* Hemâdri 1,231,9. Vgl. ऊर्ध्वपात्र.

उपरिपुरुष m. *ein darauf befindlicher Mann.*

उपरिप्रुत् Adj. *von oben herkommend.*

उपरिबभ्रव m. N. pr. eines Ṛshi.

उपरिबुध्न Adj. *über den Boden emporragend.*

उपरिभक्त Adj. *nach dem Essen angewendet* Karaka 6,20. 25.

उपरिभाग m. *Obertheil* Comm. zu TS. Prât. 2, 37. 41. Hemâdri 1,190,7.

उपरिभाव m. *das Darübersein, Höhersein.*

उपरिभूमि Adv. *über dem Boden.*

(उपरिमर्त्य) °मर्तिग्र Adj. *über die Sterblichen sich erhebend.*

*उपरिमेखल m. N. pr. eines Mannes. Pl. *seine Nachkommen.*

उपरियान n. *das nach oben Gehen, in den Himmel Kommen.*

उपरिशयन n. *erhöhte Lagerstatt.*

उपरिशय्या f. dass. Âpast. Gobh. 3,1,18.

उपरिशायिन् Adj. *auf einem erhöhten Lager ruhend.*

उपरिश्रेणिक Adj. *in der oberen Reihe stehend.*

उपरिषद् und °षद्य (Tâṇḍja-Br. 5,5,1) = °सद् und °सद्य.

उपरिष्टाज्ज्योतिष्मती f. und °ज्योतिस् *ein best. ved. Metrum.*

उपरिष्टात् 1) Adv. *a) oben, oberhalb* 116,12. *von oben her.* — *b) hinten.* — *c)* in einem Buche u. s. w. *weiterhin, später, im Folgenden.* — *d) nachher.* — 2) Praep. *a) über, auf, hinab auf;* mit Acc. oder Gen. (Çulbas. 1,39). — *b) hinter,* mit Gen. — *c) über, in Bezug auf, in Betreff von;* mit Gen.

उपरिष्टात्स्वाहाकृति Adj. *mit hinterher folgendem* Svâhâ-*Ruf* Çat. Br. 3,8,1,16. 13,2,11,2.

उपरिष्टादुपयाम Adj. *mit hinterher folgenden* Upajâma-*Sprüchen* TS. 6,5,10,3.

उपरिष्टाद्बृहती f. *ein best. ved. Metrum.*

उपरिष्टाद्वात m. *Wind von oben* Maitr. S. 2,7,20.

उपरिष्टाल्लक्षण Adj. (f. आ) *hinten das Merkmal habend* Çat. Br. 1,7,2,19.

उपरिष्ठ Adj. = उपरिस्थ Daçak. 16,2.

उपरिसद् Adj. *oberhalb sitzend, — wohnend.*

उपरिसद्य n. *das Sitzen in der Höhe.*

उपरिस्थ (!) Adj. (f. आ) *oben —, darüber stehend, darauf befindlich* Maitrjup. 2,4. *stehend auf* (Gen. oder im Comp. vorangehend) Hemâdri 1,591,1. 13.

उपरिस्थापन n. *das Darauflegen.*

उपरिस्थायिन् Adj. *höher stehend, überragend* Comm. zu TS. Prât. 21,1.

उपरिस्थित Adj. = उपरिस्थ.

उपरिस्पृश् Adj. *emporragend.*

उपरिहस्त m. *eine höher stehende Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,285,8.

उपरीतक m. *quidam coeundi modus.*

उपरूप n. *ein schlechtes Symptom* Karaka 5,12.

उपरूपक n. *ein Schauspiel von untergeordneter Gattung.*

उपरोध m. 1) *Versperrung, Obstruction, Hemmung.* — 2) *Störung, Schädigung, Beeinträchtigung.* — 3) *Zwistigkeit, Misshelligkeit.* — 4) = अनुरोध *Rücksicht.*

*उपरोधक n. *ein inneres Gemach.*

उपरोधन n. 1) *Belagerung.* — 2) *Hemmniss.*

°उपरोधिन् Adj. 1) *gehemmt —, gestört —, unterbrochen durch.* — 2) *hemmend, störend, beeinträchtigend.*

उपर्यासन n. *das Sitzen in der Höhe.*

उपर्यासीन Adj. *erhöht sitzend* Ait. Âr. 468,3 v. u.

उपल 1) m. (adj. Comp. f. आ) *a) Stein.* — *b) Edelstein* Jâgn. 3,36. — *c)* * *Wolke.* — 2) f. उपला *a) der obere, kleinere Mühlstein.* — *b)* * = शर्करा.

उपलक m. *Stein.*

उपलक्ष in दुरुपलक्ष.

उपलक्षक Adj. 1) *implicite bezeichnend, — ausdrückend.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât. 4,23. 8,34. — 2) *wahrnehmend, errathend* Spr. 4976.

उपलक्षण 1) n. *a) Bezeichnung.* — *b) das implicite Bezeichnen, elliptische Bezeichnung.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. (267,21). — *c) Merkmal.* — *d) das Schauen nach.* — 2) f. आ = 1) *b).*

उपलक्षयितव्य Adj. *worauf man zu achten hat* Suçr. 1,43,9.

उपलक्ष्य Adj. *erkennbar.*

*उपलधिप्रिय m. fehlerhaft für वालधिप्रिय.

उपलप्रक्षिन् Adj. *mit dem Mühlstein hantirend.*

उपलब्धर् Nom. ag. *Wahrnehmer* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,162. Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,25.

उपलब्धव्य Adj. *wahrzunehmen.*

उपलब्धार्थ Adj. (f. आ) *was man vernommen hat.*

उपलब्धि f. 1) *Erlangung.* — 2) *Auffassung, Wahrnehmung, das Gewahrwerden, Verständniss.* — 3) *Vernehmbarkeit.*

उपलब्धिमत् Adj. 1) *wahrnehmend.* °मत्त्व n. *Fähigkeit der Wahrnehmung.* — 2) *vernehmlich, verständlich.*

उपलब्धिसम m. *im* Njâja *das Sophisma: dagegen ist einzuwenden, dass die Erscheinung nicht immer dieselbe Ursache hat.* Njâjas. 5,1,27. Sarvad. 114,12.

*****उपलभेदिन्** m. *Coleus scutellarioides Benth.*

उपलभ्य Adj. 1) *zu erlangen.* — 2) *wahrzunehmen.*

उपलम्भ m. 1) *Erlangung.* — 2) *Wahrnehmung, Empfindung.* — 3) fehlerhaft für उपालम्भ.

उपलम्भक Adj. 1) *wahrnehmend.* — 2) *wahrnehmen lassend.*

उपलम्भन n. 1) *Wahrnehmung.* Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 1,1,4. — 2) *Intellect.*

उपलम्भ्य Adj. *was man sich zu eigen zu machen hat.*

उपलव्हस्त m. N. pr. eines Kâṇḍâla.

उपलाभ m. *Erhaschung,* in अनुपलाभ.

उपलालन n. und °ना f. *das Hätscheln* Comm. zu R. ed. Bomb. 2,77,12.

*****उपलिङ्ग** n. *ein Unglück verheissendes Zeichen.*

उपलिप्सा f. *das Verlangen nach* Spr. 2337.

उपलिप्सु Adj. *zu erfahren begierig,* mit Acc.

उपलेख m. Titel eines gramm. Tractats. °पञ्जिका f. und °भाष्य n. *Commentare* dazu Ind. St. 1,82.

*****उपलेट** gaṇa गौरादि.

उपलेप m. 1) *das Bestreichen mit Kuhmist.* — 2) *Verschleimung* Suçr. 1,155,15. — 3) *Abstumpfung, Stumpfheit.*

उपलेपन n. 1) *das Bestreichen, Beschmieren,* insbes. *mit Kuhmist* Agni-P. 38,42. — 2) *Kuhmist* Karaka 3,8.

उपलेपिन् Adj. 1) *zur Salbe dienend.* — 2) *verstopfend.*

*****उपलोट** gaṇa गौरादि. = कोष्ठ Nigh. Pr.

उपलोह m. n. etwa *Halbmetall.*

उपवक्तर् Nom. ag. 1) *Zusprecher, Ermunterer.* — 2) Bez. *eines best. Priesters* Comm. zu TBr. 2, 411,15. 412,2. Âçv. Çr. 5,7,3.

उपवङ्ग m. Pl. N. pr. eines Volkes.

उपवञ्चन in सूपवञ्चन.

*****उपवट** m. *Buchanania latifolia Roxb.*

उपवन n. (adj. Comp. f. आ) *Wäldchen, Hain.*

उपवनविनोद m. Titel eines Werkes.

उपवत् Adj. *das Wort* उप *enthaltend.* f. °ती (sc. ऋच्) Çat. Br. 2,3,4,9. 16. Lâṭj. 4,5,19. Tâṇḍja-Br. 11,1,1. 2.

उपवर्णन n. 1) *das Schildern, Beschreiben, genaues Angeben.* f. आ dass. Hemâdri 1,533,9. — 2) *das Verherrlichen, Lobrede auf* Bâlar. 183,4.

*****उपवर्त** *eine best. hohe Zahl* (buddh.).

उपवर्तन n. 1) *das Vorführen.* — 2) **Tummelplatz, Land.*

उपवर्ष m. N. pr. *eines jüngern Bruders des* Varsha.

*****उपवल्लिका** f. = अमृतस्रवा.

उपवल्ह m. *Herausforderung zum Wettstreit.*

उपवसथ m. 1) *Fasttag,* Bez. *des Vorabends des* Soma-*Opfers* und *der Feier dieses Tages.* — 2) **Dorf.*

उपवसथीय und °वसथ्य Adj. *zum* Upavasatha 1) *bestimmt.*

उपवसन in पयोप° und पीवोप°.

उपवसनीय Adj. = उपवसथीय.

*****उपवस्त** n. *Fasten.*

*****उपवस्तर्** Nom. ag. *der da fastet.*

उपवस्तव्य Adj. *mit Fasten zu begehen* Gobh. 1,5,5.

*****उपवस्ति** gaṇa वेतनादि.

उपवह n. *Unterlage des Joches auf dem Nacken eines Stieres, um diesen einem höhern Jochgenossen gleichzumachen.*

उपवा f. *das Anwehen.*

1. **उपवाक** m. *Anrede, Preis.*

2. **उपवाक** m. und °का f. Indra-*Korn* (इन्द्रयव).

उपवाकसक्तव:.

(**उपवाक्य**) °वाकिंग्र und (°वाच्य) °वाचिग्र Adj. *anzureden, zu preisen.*

उपवाजन n. *Fächer.*

उपवात Adj. *trocken.* Holz Âçv. Gṛhj. 3,8,4.

उपवाद m. *Tadel, Anfahrung* Ait. Âr. 315,1 (अप° gedr.).

उपवादिन् Adj. *tadelnd, schmähend.*

उपवास m. *n. 1) *Fasten* (religiös und diätetisch) Gaut. Spr. 7623. 7802. — 2) *das Anlegen des heiligen Feuers.*

उपवासक m. = उपवास 1).

उपवासन n. *Anzug, Ueberwurf.*

उपवासव्रतिन् Adj. *in Folge eines Gelübdes fastend* Naish. 3,101.

उपवासिन् Adj. *fastend.*

उपवाह m. Pl. N. pr. eines Volkes VP.[2] 2,165.

°**उपवाहिन्** Adj. *hinfliessend zu* MBh. 1,63,35.

उपवाह्य 1) Adj. *a) herbeizuführen.* — *b) zum Fahren* oder *Reiten dienend.* °करेणुका Kâd. II,47, 11. — 2) m. *a) Reitthier.* — *b)* **ein von einem Fürsten gerittener Elephant.*

*****उपविचार** m. *Umgegend* (buddh.).

उपविद् f. *das Aufsuchen, Erkunden.*

*****उपविन्ध्य** m. *das an den* Vindhja *grenzende Land* Gal.

*****उपविपाशम्** Adv. *an der* Vipâç.

उपविमोकम् Adv. *mit Wechsel der Zugthiere.*

उपविष 1) n. *ein leichteres Pflanzengift.* Sieben aufgezählt Bhâvapr. 2,109. — 2) *f. आ *Aconitum ferox.*

*****उपविषाणिका** f. *ein Aconitum* Nigh. Pr.

उपविष्टक Adj. von einer Leibesfrucht, *die über die Zeit bleibt.*

उपवीणय्, °यति *Jmd* (Acc.) *auf der* Vînâ *vorspielen* Kâd. 147,15.

उपवीत n. 1) *das Behängtsein mit der heiligen Schnur.* — 2) *die heilige Schnur.*

उपवीतक n. = उपवीत 2).

उपवीतिन् Adj. *die heilige Schnur über die linke Schulter tragend.*

उपवीर m. *ein best. böser Geist* Pâr. Gṛhj. 1,16,23.

उपवृत्त n. *ein best. mit dem ersten Verticalkreis parallel laufender Kreis* Comm. zu Golâdhj. 8,67.

उपवृत्ति f. *das an seine Stelle Rücken.*

उपवेणा f. N. pr. eines Flusses MBh. 3,222,24.

उपवेणु m. etwa *gewöhnliches Rohr.* Am Ende eines adj. Comp. °क Hemâdri 1,363,2.

उपवेद m. *Neben-*Veda, *eine den 4* Veda *untergeordnete Klasse von Werken.*

उपवेदनीय Adj. *ausfindig zu machen* Comm. zu Njâjas. 1,1,37.

उपवेश m. 1) *das Sichniederlassen.* — 2) *das Obliegen, Sichhingeben.* — 3) N. pr. eines Ṛshi.

उपवेशन n. 1) *das Niedersitzen.* — 2) *Sitz.* — 3) *das Obliegen, Sichhingeben.* — 4) *Stuhlgang.*

उपवेशि m. N. pr. eines Mannes.

°**उपवेशिन्** Adj. 1) *obliegend, sich hingebend.* — 2) *Stuhlgang habend* Karaka 6,18.

उपवेष m. *Schürhaken* Gaim. 6,4,47.

उपवेष्टन n. *das Umwickeln mit Windeln* Karaka 3,6.

उपवेष्टितिन् Adj. *der ein Tuch um die Lenden geschlagen hat* Âpast.

*****उपवैणव** n. *die drei Tageszeiten.*

उपव्याख्यान n. *Erklärung* Nṛs. Up. in Ind. St. 9,125.

*****उपव्याघ्र** m. *der kleine Jagdleopard* Râǵan. 19,6.

उपव्युषम् (Âpast. und Karaka 3,8) und °व्युषसम् Adv. *um das Morgenroth.*

उपव्रजम् Adv. *in der Nähe der Kuhhürde.*

उपव्रय m. *die Gegend um das Schlüsselbein* Lâṭj. 1,5,7.

उपशद् m. 1) **Aufhebung eines Zeugungshindernisses.* — 2) *ein best.* Ekâha Âçv. Çr. 9,8,22. Vaitân.

उपशफ m. *Afterklaue.*

उपशम m. 1) *das zur Ruhe Gelangen, Nachlassen, Aufhören, Erlöschen.* — 2) *Ruhe, — des Gemüths* MBh. 3,102,17. — 3) Bez. *des 20ten* Muhûrta Ind. St. 10,296.

उपशमक्षय m. bei den Gaina *das Zunichtewerden des Thätigkeitsdranges in Folge des zur Ruhe Kommens.*

उपशमन 1) Adj. (f. ई) *zur Ruhe bringend, stillend.* — 2) n. a) *das Erlöschen.* — b) *das zur Ruhe Bringen, Stillen* Spr. 7701.

उपशमनीय Adj. 1) *zur Ruhe zu bringen, — stillen.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) *zur Beruhigung geeignet* Káraka 6,10.

उपशमवत् Adj. *im Gemüth beruhigt.*

उपशमायन Adj. *auf dem Wege zur Ruhe des Gemüths seiend.*

उपशय 1) Adj. *daneben —, daliegend.* — 2) m. a) * *das daneben Liegen.* — b) *das Wohlbekommen, Zuträglichkeit, begünstigender Umstand.* — c) *Vorliebe.* — d) Bez. *des 12ten* Jûpa TS. 6,6,4,4. Nom. abstr. उपशयत्व n. ebend. — 2) f. °या *ein bereit liegendes Stück Thon.*

*उपशारदम् Adv. *zur Herbstzeit.*

उपशल्य n. 1) *ein Pfahl mit eiserner Spitze* (Nilak. und zwar m.) MBh. 3,15,6. — 2) *offener Platz vor einer Stadt* oder *einem Dorf; nächste Umgebung* überh.

उपशल्यक n. *ein offenes Plätzchen in der Umgebung* Kâd. 56,1.

उपशाक m. etwa *Helfer.*

उपशाखा f. *Zweig* Sâj. zu RV. 7,33,6.

उपशान्ति f. *das zur Ruhe Gelangen, Nachlassen, Aufhören, Schwinden.*

उपशामक Adj. *zur Ruhe bringend* Lalit. 250,20.

*°उपशाय m. *die Reihe bei Jmd zu schlafen, abwechselndes Schlafen bei Jmd.*

उपशायक 1) *Adj. (f. °यिका) *abwechselnd bei Jmd schlafend.* — 2) m. N. pr. eines Mannes.

उपशायिन् Adj. 1) *liegend an* (Acc.). — 2) *liegend, schlafend.* — 3) *sich schlafen legend.*

उपशाल 1) n. *Vorhof.* — 2) *°म् *am Hause.*

उपशिङ्घन n. *Riechmittel.*

उपशिक्षा f. 1) *Erlernung.* — 2) *Lernbegierde.*

उपशिरस् Adv. *am Kopfe* Kauç. 86.

*उपशिव m. N. pr. eines Mannes.

उपशिष्य m. *ein Schüler vom Schüler.*

उपशीर्षक n. *eine Krankheit des Kopfes* Çârng. Samh. 1,7,86. 108.

उपशीवरी Adj. f. *daneben liegend* Maitr. S. 2, 13,16. Kâth. 39,9.

*उपशुनम् Adv. *in der Nähe eines Hundes.*

उपशूनम् s. उपसूनम्.

उपशैल m. *ein kleinerer Berg* Hemâdri 1,496,15.

उपशोभन 1) Adj. *schmückend.* — 2) n. *das Ausschmücken.*

उपशोभा f. *Schmuck* Çiç. 13,36. *Nebenschmuck, — verzierung* Agni-P. 29,15. 16. 18. 46. 30,16. Hemâdri 1,177,17. 194,17.

उपशोभिका f. *Schmuck, Verzierung* Agni-P. 29,48.

उपशोभिन् Adj. *ein schönes Aussehen habend.*

उपशोषण Adj. *auftrocknend, ausdörrend.*

उपश्री f. *Decke, Ueberwurf.*

उपश्रुति 1) m. N. pr. eines bösen Geistes Pâr. Grhj. 1,16,23. — 2) f. a) *das Aufhorchen, Lauschen.* — b) *das Hören.* — c) *Bereich des Hörens.* — d) *Gerücht* MBh. 5,30,5. — e) *Orakelstimme.* शकुनोप° dass. Prasannar. 135,1. — f) N. pr. einer Göttin, die Verborgenes enthüllt, MBh. 5,13,26. 27.

उपश्रोतृ Nom. ag. *Zuhörer, Lauscher* Vaitân.

उपश्लाघा f. *Grossthuerei.*

उपश्लेष m. 1) *unmittelbare Berührung.* — 2) *Umarmung.*

उपश्लेषण n. *das Anschliessen, Anheften.*

उपश्लोक m. N. pr. des Vaters des 10ten Manu.

*उपश्लोकय्, °यति *in* Çloka *besingen.*

उपश्वस Adj. *dröhnend.*

उपष्टम्भ und °क s. उपस्तम्भ und °क.

उपष्टुत् Adv. *auf den Ruf, zu Befehl, zur Hand.*

उपस् *Schooss.* Nur Loc. उपसि.

उपसंयोग m. *Nebenbeziehung, Modification.*

उपसंरोह m. *Verwachsung.*

उपसंवाद m. *das Uebereinkommen.*

उपसंव्यान n. *Untergewand.*

उपसंस्कार m. *ergänzende Behandlung.*

उपसंस्थान n. etwa *eine secundäre Erscheinungsform.*

उपसंहर्तव्य Adj. *herbeizuschaffen* Lalit. 225,18. 232,11.

उपसंहार m. 1) *das Ansichziehen, Einziehen* (einer gezückten Waffe) MBh. 3,168,67. — 2) *Annäherung* TS. Prât. 2,24. 31. — 3) * *Bändigung* (buddh.). — 4) *Zusammenfassung am* und *als Schluss, Résumé.* — 5) *Ende, Abschluss, Epilog.*

उपसंहारप्रकरण n. Titel eines Werkes.

उपसंहारिन् in अनुप°.

उपसंहृति f. *Abschluss, Katastrophe* (im Schauspiel).

उपसंक्रमण n. *das Hinschreiten zu* Lalit. 39,18.

उपसंक्रान्ति f. *das Hinübergelangen, — geschafftwerden* Râgat. 8,722.

उपसंक्षेप m. *gedrängte Zusammenfassung.*

उपसंख्य Adj. etwa *annäherungsweise der Zahl nach zu bestimmen.*

उपसंख्यान n. *das Hinzuzählen, — fügen.*

उपसंख्येय Adj. *hinzuzuzählen —, — fügen zu* (Loc.).

उपसंगमन n. *fleischliches Beiwohnen* Gaut.

उपसंग्रह m. 1) *das Umfassen* (z. B. der Füsse). — 2) * *das Umfassen der Füsse als ehrerbietige Begrüssung.* — 3) *das Nehmen* (einer Frau). — 4) *Zusammenbringung, — schaarung.* — 5) *Anreihung.* — 6) *Polster, Matratze.*

उपसंग्रहण n. 1) = उपसंग्रह 1) Gaut. 1,52. 6,1. — 2) = उपसंग्रह 2) Âpast. Gaut. 6,8.

उपसंग्राह्य Adj. *dessen Füsse man umfassen soll* Âpast.

उपसंघात m. *das Zusammenfassen im Geiste* Comm. zu Njâjas. 1,1,22.

उपसंचार m. *Zugang, Eingang* Gobh. 4,2,7.

उपसत्क am Ende eines adj. Comp. = उपसद् 3) d).

उपसत्तृ Nom. ag. 1) *der Nahende, Verehrer.* — 2) *Bewohner.*

*उपसत्ति f. 1) = सङ्ग. — 2) = सेवा. — 3) = प्रतिपादन.

उपसत्त्व n. Nom. abstr. zu उपसद् 3) d) Maitr. S. 3,8,1.

उपसद् 1) Adj. *aufwartend, dienend.* — 2) m. Bez. best. Feuer. — 3) f. a) *Belagerung, Berennung* Kâth. 24,10. — b) *Aufspeicherung.* — c) *Aufwartung.* — d) *eine best. der* Sutjâ *vorangehende mehrtägige Feier beim* Soma-*Opfer.* उपसत्पथ m., उपसद्रूप n. Çat. Br. 11,2,3,26.

उपसद 1) m. = उपसद् 3) d). — 2) f. उपसदी *Dienerschaft* oder *Nachkommenschaft.*

उपसदन n. 1) *ehrfurchtsvolle Begrüssung* MBh. 1,132,5. — 2) *das Gehen an Etwas, Verrichten* Gaut. — 3) *das bei Jmd* (Gen.) *in die Lehre Gehen,* mit Loc. des zu Erlernenden MBh. 3,309,17. — 4) *Feier* (eines Opfers) R. 1,50,14.

उपसद्य Adj. *dem man verehrend nahen, dienen muss.*

उपसद्वन् Adj. *der Verehrung geniesst.*

उपसद्व्रतिन् Adj. *die Uebungen der* Upasad-*Feier einhaltend.*

उपसंतान m. *unmittelbare Verbindung, das Anhängen.*

उपसंध्यम् Adv. *um die Zeit der Dämmerung.*

उपसंन्यास m. *das Aufgeben, Fahrenlassen.*

उपसपत्नि Adv. *in Gegenwart der Nebenfrau* Çiç. 10,45.

उपसमाधान n. *das Aufeinanderlegen.*

उपसमाहार्य Adj. *zusammenzubringen, zuzurü-*

sten.

*उपसमिद्ध und *°समिधम् Adv. *beim Brennholz.*

उपसमिन्धन n. *das Anzünden* Comm. zu TBr. 2,387,5.

उपसमूहन n. *das Hineinschieben.*

उपसंपत्ति f. *das Sichbegeben in eine Lage* u. s. w.

उपसंभाषा f. *freundliches Zureden.*

*उपसर m. *das Belegen, Befruchten.*

*उपसरज Adj. Mahâbh. 6,81,*b*.

उपसरण n. 1) *das Herantreten an* Megh. 81. — 2) *das Anströmen, krankhafter Andrang.* — 3) *Zufluchtsstätte.*

उपसर्ग m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Zusatz.* — 2) *Widerwärtigkeit, Unfall, Ungemach* 292,5. — 3) in der Med. *Anfall, das Besessensein.* — 4) *eine hinzukommende Krankheitserscheinung.* — 5) *Verfinsterung* (eines Gestirns) Kull. zu M. 4,105. — 6) *Präposition.*

उपसर्गवाद m. Titel eines Werkes.

उपसर्गहारस्तोत्र n. Titel eines Werkes.

उपसर्गिन् Adj. *zu den 30 Tagen des* sâvana-*Monats einen 31sten hinzufügend* Lâṭj. 4,8,21.

उपसर्जन 1) n. (adj. Comp. f. आ) *a*) *das Zugiessen, Zuguss* Kâraka 7,1. — *b*) *Verfinsterung* (eines Gestirns) M. 4,105. — *c*) *etwas Untergeordnetes* (Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu Njâjas. 1, 4,19), *Nebenperson;* in der Gramm. *ein Wort, das in der Zusammensetzung oder in der Ableitung seine ursprüngliche Selbstständigkeit einbüsst, indem es zur näheren Bestimmung eines Andern verwendet wird.* — 2) f. ई Pl. *Aufguss.*

उपसर्तव्य Adj. 1) *um Hülfe anzugehen.* — 2) *woran man zu gehen hat, womit man sich befassen soll.*

उपसर्पण n. *das Herantreten, Sichnähern,* insbes. *geräuschloses Hinzugehen; das Hinausgehen auf* (z. B. die Strasse).

उपसर्पितक n. *das Herantreten.* Instr. als scenische Bemerkung *sich nähernd* Bâlar. 146,22.

उपसर्पिन् Adj. *herankriechend.*

*उपसर्या Adj. f. *zu belegen, —befruchten.*

उपसाद Padmap. 8,19 fehlerhaft für 2. उपाङ्ग.

उपसादन n. 1) *das Hinsetzen.* — 2) *ehrfurchtsvolles Hinzutreten zu, das Verehren.*

उपसाधक Adj. *zubereitend,* in भक्तोपसाधक.

उपसान्त्वन n. *freundliches Zureden* P. 1,3,47, Sch. Pl. *freundliche Worte* Kâd. 197,22. 257,2.

*उपसार्य Adj. *woran man heranzutreten hat.*

उपसिन्धु Adv. *am Indus.*

*उपसीरम् Adv. gaṇa परिमुखादि.

उपसुन्द m. N. pr. eines Daitja, *eines jüngern Bruders des* Sunda.

उपसुपर्णम् Adv. *auf* Suparṇa Bhâg. P. 8,5,29.

उपसूचक Adj. *angebend, verrathend.*

उपसूतिका f. *Geburtshelferin, Gehülfin einer Wöchnerin.*

उपसूनम् (so zu lesen) Adv. *an der Schlachtbank* Hem. Jog. 2,94.

*उपसूर्यक 1) m. *Elater noctilucus* Râǵan. 19,125. — 2) n. *Hof um die Sonne.*

*उपसूर्यग m. = उपसूर्यक 1) Gal.

उपसृत्य Adj. *adeundus* Bâdar. 1,3,2. Nom. abstr. °त्व n. Comm.

उपसृष्ट *n. *Beischlaf.*

उपसेक्तर् Nom. ag. *Begiesser.*

उपसेचन 1) Adj. *zugiessend, zum Zugiessen dienend.* — 2) f. ई *Löffel* oder *Schale zum Zugiessen.* — 3) n. *a*) *das Zugiessen, Begiessen, Sprengen mit* (Instr.) *in* (Loc.) Pâr. Gṛhj. 3,3,11. — *b*) *Zuguss, Brühe.* क्षीरोप° *mit Milch übergossener Reis.*

*उपसेन m. N. pr. eines Schülers des Çâkjamuni.

°उपसेवक Adj. *huldigend, hofirend.*

उपसेवन n. 1) *das Huldigen, Hofiren.* — 2) *das Sichhingeben einer Sache, häufiges Gebrauchen, — Geniessen.* — 3) *das Erfahren, Erleiden.*

उपसेवा f. 1) *Huldigung, Verehrung.* — 2) *Hingabe an Etwas, das Obliegen, häufiger Gebrauch, — Genuss.*

°उपसेविन् Adj. 1) *huldigend, dienend, verehrend.* — 2) *sich einer Sache hingebend.*

*उपसोम P. 6,2,194, Sch.

उपस्कर 1) m. und ausnahmsweise n. (adj. Comp. f. आ) *Zuthat, Zubehör, Geräthe, Ausrüstung.* — 2) m. **Gewürz.* — 3) m. N. pr. eines Ṛshi.

उपस्कार m. *Ergänzung.*

*उपस्कृति f. Nom. act.

उपस्तम्भ m. 1) *Stütze, Hülfsmittel.* — 2) *Aufregung.*

उपस्तम्भक Adj. *stützend, fördernd.* Nom. abstr. °ता f.

उपस्तम्भन n. *Stütze.*

उपस्तरण n. 1) *das Untergiessen* Comm. zu Njâjam. 10,2,2. — 2) *das Aufsagen eines das Wort* उपस्तृणाते *enthaltenden* Mantra. — 3) *Unterlage, Matratze* Âpast.

उपस्तव m. *Lob* (des Lehrers) Saṁhitopan. 36,4.

उपस्तार m. *Unterguss* Njâjam. 10,2,2.

उपस्ति und उपस्ती m. *Untergebener, Dienstbote.*

उपस्तितरम् Adv. *untergeordneter.*

उपस्तिर् 1) f. *Decke.* — 2) °स्तिरे Dat. Inf. *auszubreiten.*

उपस्तुत् f. *Anrufung.*

उपस्तुत m. N. pr. eines Ṛshi. Pl. *sein Geschlecht.*

उपस्तुति f. *Anrufung, Preis.*

उपस्तुत्य Adj. *zu preisen.*

उपस्तृणीषणि optat. Inf. *hinzubreiten* ṚV. 6,44,6.

*उपस्त्री f. *Nebenfrau.*

उपस्थ 1) m. (adj. Comp. f. आ) *Schooss* (eig. und übertr.). उपस्थं कर् so v. a. *mit angezogenen Beinen sitzen.* उपस्थकृत (Âçv. Çr. 6,5,5) und °पाद (Çâṅkh. Gṛhj. 4,8) Adj. *so sitzend.* पिप्पलोपस्थे so v. a. *im Schatten eines Feigenbaumes.* उर्व्युपस्थे, धरोपस्थे *auf dem Erdboden.* — 2) m. n. *die Geschlechtstheile,* insbes. *des Weibes.* उपस्थनिग्रह m. *Bezähmung des Geschlechtstriebes.* — 3) m. *Schooss* (*Fond*) *des Wagens.* — 4) m. **anus.* — 5) *Adj. *dabeistehend, nahe.*

*उपस्थक m. *penis* Gal.

उपस्थदघ्न Adj. *bis an den Schooss reichend.*

*उपस्थपत्त्र m. *der indische Feigenbaum.*

उपस्थपदी f. *ein best. zu den Geschlechtstheilen führendes Gefäss.*

उपस्थसद् Adj. *im Schoosse von — sitzend.*

उपस्था Adj. *auf Etwas stehend.*

उपस्थातर् Nom. ag. 1) *sich einstellend* 214,15. — 2) *Pfleger, Wärter.*

उपस्थातव्य n. impers. 1) *sich einzustellen* Bâlar. 91,6. — 2) *aufzuwarten.*

उपस्थान n. 1) *das zur Seite Stehen, Dasein, Gegenwart.* Am Ende eines adj. Comp. °क Hemâdri 1,697, 1. — 2) *das Hinzutreten, Nahen, Erscheinen.* उपस्थानं कर् *Jmd* (Dat.) *Zutritt, Gelegenheit zu Etwas geben.* — 3) *Aufwartung, Verehrung.* — 4) *das Herbeischaffen der Effecten des Schuldners* Jolly, Schuld. 305. — 5) beim Kṛshṇa-Dienst *das Erwecken des Gottes.* — 6) **Aufenthalt.* — 7) *Versammlung.* — 8) *Standort* (eines Gottes) Pâr. Gṛhj. 3,4,9.

उपस्थानगृह n. und उपस्थानशाला f. *Versammlungszimmer, Audienzsaal.*

उपस्थानसाहस्री f. Titel eines Werkes.

*उपस्थानीय Adj. 1) *dem aufzuwarten ist.* — 2) *der Jmd* (Gen.) *aufzuwarten hat.*

उपस्थापन in अनुप°.

उपस्थापयितव्य Adj. *herbeizuholen, — schaffen.*

उपस्थाप्य Adj. *was zuwegegebracht wird* P. 2, 3,65, Sch.

उपस्थायक m. *Diener* (buddh.).

उपस्थायम् Absol. *sich an Etwas haltend* ṚV. 1, 145,4.

उपस्थायिक m. *eine Art von Diener* Bhar. Nâṭjaç. 34,55. *Krankenwächter* Râǵat. 7,1081.

उपस्थायिन् Adj. = उपस्थातर् 1) Gaut. 3,10.

उपस्थावर् Adj. *stillstehend.*

उपस्थित 1) *m. *ThürsteherGal.* — 2) f. ग्रा *ein best. Metrum.* — 3) n. a) Name *zweier Metra.* — b) *das im* Padapâṭha *von* इति *gefolgte Wort.*

उपस्थितप्रचुपित n. *ein best. Metrum.*

उपस्थिति f. 1) *das Dabeistehen, Dasein.* — 2) *Vollständigkeit,* in ग्रनुप°.

*उपस्थूणम् Adv. *am Pfosten.*

उपस्थेय 1) Adj. *dem man aufzuwarten hat.* — 2) n. impers. *aufzuwarten.*

*उपस्निक्ति f. Nom. act.

उपस्नेह m. *Befeuchtung, Feuchtwerdung.*

*उपस्पर्श m. 1) *Berührung.* — 2) *Abwaschung.* — 3) *Ausspülung des Mundes.*

उपस्पर्शन n. 1) *das Berühren* Saṁhitopan. 42,5. उदकोप° Gaut. 19,15. 24,4. 26,10. — 2) *Abwaschung, Bad.* — 3) *Ausspülung des Mundes.*

°उपस्पर्शिन् Adj. 1) *berührend.* उदकोप° Gaut. 22,6. — 2) *badend in.*

उपस्पिज्ञ् f. etwa *Scherz.*

उपस्पृश् 1) Adj. *berührend.* — 2) f. *Liebkosung.*

उपस्मारम् in यथोपस्मारम्.

उपस्मृति f. *ein Rechtsbuch niederen Ranges* Hemâdri 1,529,3.

उपस्रवण n. *das Fliessen der monatlichen Reinigung.*

उपस्रोतस् Adv. *am Fluss* Cit. bei Vâmana 5,2,47.

*उपस्वत्व n. *Einkünfte.*

उपस्वाय (Hariv. 1,38,46) oder उपस्वावत् (Hariv. 2077) m. N. pr. eines Sohnes des Satrâǵit.

उपस्वेद m. *Feuchtigkeit* Karaka 7,1.

उपस्वेदन n. *künstliche Schweisserzeugung.*

उपहत *n. संज्ञायाम् Kâç. zu P. 6,2,146. उपहित v. l.

उपहतात्मन् Adj. *verblendet* Karaka 1,17. Kathâs. 114,100.

उपहति f. 1) *Unterdrückung, Schädigung.* दृगुप° so v. a. *Blindheit* Naish. 4,85. — 2) *Kehricht* Comm. zu Tâṇḍja-Br. 1,6,5.

उपहत्नु Adj. *anfallend, angreifend.*

उपहत्या f. *Verblendung* (der Augen).

उपहदन n. *das Bescheissen.*

उपहन्तर् Nom. ag. *entgegenwirkend, verderblich.*

उपहन्तव्य Adj. *zu tödten.*

उपहरण n. *das Darbringen, Darreichen.*

उपहर्तर् Nom. ag. *Darbringer, Darreicher.*

उपहर्तव्य Adj. *darzubringen, darzureichen.*

उपहव m. *Herbeirufung, Einladung.* °वम् इष् *Einladung bei Jmd* (Loc.) *begehren, Zutritt wünschen.* भरद्वाजस्योपहवौ Name zweier Sâman Ârsh. Br.

उपहव्य m. *eine best. Feier* Gaim. 2,4,28.

उपहसित n. *ein Lachen, bei dem der Kopf sich schüttelt.*

*उपहस्त gaṇa वेतनादि.

उपहस्तिका f. *Betelbehälter.*

उपहस्वन् Adj. *spottend, Spötter.*

उपहार m. (adj. Comp. f. ग्रा) 1) *Darbringung* (insbes. *an eine Gottheit*), *Geschenk* 92,17. 136,22. 257,22. °रं वि-धा *Jmd* (Acc.) *als Opfer darbringen* 136,23. Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 2) *ein best. durch Opferbringen erkauftes Bündniss* oder *Frieden.* — 3) bei den ekstatischen Pâçupata *eine best. Observanz.*

उपहारक 1) m. = उपहार 1). Auch am Ende eines adj. Comp. — 2) f. °रिका dass.

उपहारपशु m. *Opferthier.* Nom. abstr. °ता f.

उपहारवर्मन् m. N. pr. eines Mannes.

उपहारी Adv. mit कर् *Jmd* (Acc.) *als Opfer darbringen.*

उपहारीचिकीर्षु Adj. *Jmd* (Acc.) *als Opfer darzubringen beabsichtigend.*

उपहार्य 1) Adj. *darzubringen, was dargebracht wird.* — 2) n. *Darbringung.*

*उपहालक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

उपहास m. 1) *Gelächter, Spott.* — 2) *Lächerlichkeit* Varâh. Bṛh. S. 2,18. — 3) *Tändelei, Scherz, Spass, nicht ernstlich Gemeintes.*

उपहासक m. *Posse.*

*उपहासगिर् f. *Scherz* Gal.

°उपहासिन् Adj. *verlachend, verspottend* Veṇîs. 52,9.

उपहास्य Adj. *zu verspotten, dem Spott anheimgefallen.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

उपहित 1) Adj. a) Partic. s. धा, दधाति mit उप. — b) *gut in zweiter Reihe,* n. *ein secundäres Gut.* — 2) *n. संज्ञायाम् gaṇa ग्राचितादि. उपहत v. l.

उपहितत्व n. *das Bedingtsein* 266,7. 17.

उपहिति f. 1) *das Aufsetzen* Njâjam. 10,1,22. — 2) *das Anhängen.*

उपहूत *m. 1) Bein. Çâkalja's Kâç. zu P. 6,2, 146. — 2) Pl. *best. Manen* Gal.

उपहूति f. *Herausforderung* (zum Kampfe) Çiç. 13,30. 17,49.

उपहोम m. *Zusatzopfer.*

उपह्वर 1) m. a) *Abhang* (eines Berges oder Flussufers). — b) * *Wagen.* — 2) n. a) *ein einsamer Ort.* Nur °रे so v. a. *insgeheim* MBh. 1,167,9. 178,23. — b) *Nähe.* Nur °रे *in der Nähe, nahebei* MBh. 3,165,5. 12,29, 68. 15,5,7.

उपह्वान n. *das Einladen.*

उपा f. *das Finale* upâ *in einem* Sâman Lâṭj. 7,10,1. fgg. Comm. zu Tâṇḍja-Br. 8,1,1. 9,17.

उपांशु 1) Adv. a) *leise, ohne Stimme.* — b) *im Stillen, — Geheimen.* — 2) m. a) *ein ohne Stimme gesprochenes Gebet.* — b) *der erste* Graha, *der beim* Soma-*Opfer gekeltert wird.*

उपांशुग्रह m. = उपांशु 2) b). °होम m. Vaitân.

उपांशुता f. und °त्व n. (Comm. zu Njâjam. 9,1,9) Nom. abstr. zu उपांशु 1) a).

उपांशुदण्ड n. *eine heimliche Strafe.*

उपांशुपात्र n. *der Becher für den* उपांशु 2) b).

उपांशुयाज m. *ein leise dargebrachtes Opfer* Gaim. 2,2,9. 6,5,10. Vaitân.

उपांशुवध m. *ein heimlicher Mord* Mudrâr. 74,17.

उपांशुव्रत n. *ein im Stillen gethanes Gelübde.*

उपांशुसवन n. *der Stein, mit dem der für den* उपांशु 2) b) *bestimmte* Soma *gekeltert wird,* Lâṭj. 1,10,13.

उपांशुहविस् Adj. *wobei die Opfergabe ohne zu reden gereicht wird.*

उपांश्वन्तर्यामौ m. Du. Bez. *zweier best.* Soma-*Füllungen* Çat. Br. 4,1,2,3. 18. 4,2,4. 2,10. 5,5,12.

उपांश्वायतन Adj. *eine lautlose Stätte habend* Çat. Br. 10,3,5,15.

उपाक und उपाके 1) Adj. (f. ग्रा) *mehr zusammengerückt, verbunden, benachbart.* — 2) Loc. उपाके *in nächster Nähe, gegenwärtig, coram;* mit Gen.

उपाकेचक्षस् Adj. *nahe vor Augen stehend.*

उपाकरण n. 1) *das Herbeiholen* Pâr. Gṛhj. 3,11, 2. 5. — 2) *Vorbereitung zu, Beginn* Âpast. 1,11,7. — 3) *Beginn des* Veda-*Studiums.* — 4) *ein best. Spruch* Kâtj. Çr. 3,3,17.

उपाकरणविधि m. Titel eines Werkes.

उपाकर्मन् n. = उपाकरण 2) und 3).

उपाकर्मप्रयोग und °कर्मविधि m. Titel zweier Werke.

उपाकृत *m. 1) *ein geschlachtetes Opferthier.* — 2) *Widerwärtigkeit.*

*उपाकृति f. = उपाकरण 2) Gal.

*उपाकृतिन् Adj. = उपाकृतमनेन.

उपाक्त m. *ein an der Achse befindlicher Theil des Wagens.* Auch °क m.

*उपाक्षम् Adv. *vor Augen.*

उपाख्य 1) Adj. in ग्रनुपाख्य und निरुपाख्य. — 2) f. ग्रा *Beiname.*

उपाख्यान n. 1) *eine kleinere Erzählung, Episode.* Auch °क n. — 2) *Erzählung einer von einem Andern gehörten Begebenheit.*

*उपागम m. 1) *Herankunft.* — 2) *Einwilligung.*

*उपाग्नि Adv. *am Feuer.*

उपाग्निक Adj. (f. आ) bei dem die Feuerceremonie angewendet worden ist.

उपाग्र n. 1) der der Spitze —, dem Ende vorangehende Theil. — 2) *ein untergeordnetes Glied.

*उपाग्रहण n. = उपाकरण 2).

*उपाग्रहायणम् und *°णि um den Vollmondstag im Monat Agrahâjaṇa.

*उपाग्र्य n. = उपाग्र 2).

उपाक्षपृष्ठ m. ein best. Ekâha.

1. उपाङ्ग m. das Schmieren Karaka 1,5. Vgl. अनु°.

2. उपाङ्ग n. 1) ein untergeordnetes Glied des Körpers. — 2) Unterabtheilung. — 3) ein Anhang —, ein ergänzendes Werk von geringerer Bedeutung. Ausnahmsweise m. — 4) ein trommelartiges Instrument S. S. S. 192.

उपाङ्गगीत n. etwa Chorgesang Spr. 6279. Râǵat. 7,607.

उपाङ्गललिताव्रत n. eine best. Begehung.

उपाचरित m. n. ein best. grammatischer Saṁdhi.

उपाचार m. 1) das Verfahren. — 2) Sprachgebrauch Nir. 1,4. — 3) = उपाचरित.

उपाचिकीर्षु Adj. an Etwas zu gehen beabsichtigend.

उपाच्युतम् Adv. in Akjuta's (Kṛshṇa's) Nähe.

*उपाजिन n. etwa Lederhaut.

*उपाजे Adv. mit कर् unterstützen.

उपाञ्जन n. das Salben, Bestreichen.

उपातङ्क n. Lab.

उपात्त 1) Adj. s. दा, ददाति mit उपा. — 2) *m. ein Elephant ausser Brunst.

उपात्यय m. Versäumniss.

उपादान n. 1) das Fürsichnehmen, Sichzueignen. — 2) das Aufnehmen mit den Sinnen, mit dem Verstande. — 3) das Annehmen, Anerkennen, Nichtausschliessen 231,15. Sâh. D. 11,21. Siddh. K. 248,b,4. — 4) das Gebrauchen, Anwenden. — 5) das Erwähnen, Aufführen 210,2. 211,32. 283,4. — 6) *das Ablenken der Sinne von der Sinnenwelt. — 7) bei den Râmânuǵa das Herbeischaffen von zur Verehrung der Gottheit erforderlichen wohlriechenden Dingen und Blumen. — 8) bei den Buddhisten Aufnahme, Empfängniss. — 9) *= उपदान Geschenk, Darbringung. — 10) materielle Ursache 262,24. Nom. abstr. °ता f. Kap. 5,109. 6,32. °त्व n. 1,81.

उपादानक am Ende eines adj. Comp. = उपादान 10).

उपादानलक्षणा f. eine elliptische Ausdrucksweise, bei der ein Wort auf das zu ihm hinzuzudenkende Wort selbst hinweist und seine eigene Bedeutung dabei bewahrt.

उपादानोपलम्भकता f. das die materielle Ursache und zugleich das der Wahrnehmende Sein Bhâg. P. 6,9,41.

*उपादिक m. ein best. Insect Trik. 2,5,13.

उपादित्सा f. Bereitwilligkeit anzunehmen, anzuerkennen.

उपादेय Adj. 1) anzunehmen, nicht zurückzuweisen Spr. 2473. Nom. abstr. °त्व n. — 2) enthalten in. — 3) vorzüglich. Nom. abstr. °त्व n.

उपाद्य Adj. auf den ersten folgend.

उपाधाय्यपूर्वय Adj. mit einem Besatz oder Durchzug (einer rothen Schnur) versehen, verbrämt, praetextus.

1. उपाधि m. 1) Stellvertretung R. 2,111,29. Surrogat. — 2) Alles was den Namen von Etwas trägt, — für Etwas gelten kann. °मात्रायाम् so v. a. zum blossen Schein. — 3) Beiname. — 4) Bedingung, Voraussetzung, Postulat, das Bedingende. — 5) Betrug MBh. 3,190,9. Vgl. उपधि.

2. उपाधि m. 1) Augenmerk Karaka 3,4. — 2) *Pflichterwägung. — 3) *ein für den Unterhalt der Familie besorgter Mann.

1. उपाधिक am Ende eines adj. Comp. = 1. उपाधि 4).

2. उपाधिक Adj. überzählig.

उपाधिखण्डन n., उपाधिदूषकताबीज n., उपाधिन्यायसंग्रह m., उपाधिविवृति f. und उपाधिसिद्धान्तग्रन्थ m. Titel von Werken.

उपाध्याय 1) m. Lehrer. उपाध्यायस्य सर्वस्वम् und °सर्वस्व n. Titel einer Grammatik. — 2) *f. आ Lehrerin. — 3) *f. ई Lehrerin und Frau eines Lehrers.

उपाध्यायानी f. Frau eines Lehrers.

उपाध्यायी Adv. mit कर् zum Lehrer nehmen Bâlar. 85,18.

उपाध्वर्यु m. ein zweiter Adhvarju, ein die Stelle eines A. vertretender Mann.

उपानत्क am Ende eines adj. Comp. = उपानह्.

उपानयन n. das Heimführen.

उपानस 1) Adj. auf dem Wagen befindlich. — 2) n. der Raum auf einem Wagen oder das auf einem Wagen Geladene.

उपानह् f. (Nom. °नत्) Sandale, Schuh.

उपानह m. = उपानह्, insbes. am Ende eines copul. und adv. Comp.

उपानहिन् Adj. beschuht Âpast.

उपानुवाक्य 1) Adj. als Beiw. eines Agni. — 2) n. ein best. Abschnitt in TS.

1. उपान्त n. (adj. Comp. f. आ) 1) Nähe des Endes, Saum, Rand. — 2) vorletzte Stelle. — 3) unmittelbare Nähe. उपान्ते und उपान्त° in der Nähe von (Gen. oder im Comp. vorangehend), nahebei. °उपान्तम् und °उपान्तात् zu — hin.

2. उपान्त Adj. = उपान्त्य.

उपान्तभाग m. Saum, Rand.

उपान्तिक n. Nähe. °कम् zu (Gen.) hin. °कात् aus der Nähe, in d. N. कर्णयोरुपान्तिके in's Ohr (sagen).

उपान्तिम (Biǵag. 48) und उपान्त्य Adj. der vorletzte.

उपाप in दुरुपाप.

उपाप्ति f. Erreichung, Erlangung Ait. Âr. 84,13.

उपाभिगद Adj. dem das Sprechen schwer fällt Kaush. Up. 2,15.

उपाभृति f. das Herzubringen.

उपाय m. 1) Annäherung Spr. 3772, v. l. — 2) Mittel Gaut. Weg zu, fein angelegtes Mittel, Kunstgriff, List. उपायेन und उपायतस् (136,5) auf die rechte Weise, auf kluge Weise. — 3) das Anstimmen eines Gesanges Çâṅkh. Çr. 5,12,4.

उपायन n. 1) das Herbeikommen. — 2) das in die Lehre Treten Âpast. उपायनकीर्ति f. — 3) das Antreten, Unternehmen. — 4) Geschenk, Darbringung.

उपायनी Adv. mit कर् 1) als Geschenk darbringen Daçak. 16,20. — 2) ehrerbietig anbieten, so v. a. die Ehre haben mitzutheilen Prasannar. 10,3.

उपायम Kathâs. 13,166 fehlerhaft für उपायन.

उपायवत् Adj. wobei ein Gesang angestimmt wird Lâṭj. 7,6,5.

उपायश्रीभद्र m. N. pr. eines Gelehrten (buddh.).

उपायाक्षेप m. in der Rhet. eine durch Angabe des Mittels, durch welches ein Uebel wieder gutgemacht werden könnte, abgegebene Erklärung, dass man mit Etwas nicht einverstanden sei.

उपायात n. Ankunft.

उपायिन् Adj. 1) hinzutretend. Nom. abstr. °यित्व n. — 2) Jmd zukommend (Gegens. abgehend). — 3) sich fleischlich vereinigend mit. — 4) Jmd erreichend, in अनुपायिन्.

उपायु Adj. herbeikommend.

उपायोपन्यास m. Titel des 1ten Acts im Madhurâniruddha.

उपार m. und उपारण n. Verfehlung, Zufügung eines Unrechts.

उपारम m. das Aufhören, Nachlassen.

उपाराम m. das Ausruhen.

उपारुह् f. Schoss.

उपार्जन n. und °ना f. das Herbeischaffen, Erwerben, Erlangen.

उपार्ज्य Adj. zu erwerben, acquirendus.

उपार्ध n. 1) die erste Hälfte Ind. St. 15,160. — 2) Hälfte Lalit. 242,1.

उपालब्धव्य (Kâd. II, 84,6) und उपालभ्य Adj. zu

tadeln, mit Vorwürfen zu empfangen.

उपालम्भ m. 1) *Zurechtweisung, Vorwurf, Tadel* (auch einer Sache). — 2) *Verbot.*

उपालम्भन n. = उपालम्भ 1).

उपालम्भ्य Adj. *zum Opfer hinzuzunehmen.*

उपालाल्य Adj. *zu hätscheln.*

1. उपालि m. N. pr. eines Schülers Buddha's.

2. उपालि Adv. *in Gegenwart der Freundin* Çiç. 10,26.

*उपाव m. N. pr. eines Mannes.

उपावरोहण n. *das Wiederhervorholen* Çāñkh. Gṛhj. 5,1.

उपावर्तन n. *das Zurückkehren.*

उपावर्तितर् Nom. ag. als Fut. *wird herantreten zu* (Acc.).

उपावसायिन् Adj. *sich Jmd* (Gen.) *fügend, — anschliessend.*

उपावसित Partic. von सा, स्यति mit उपाव.

उपावसु Adj. *Gutes herbeibringend, — verschaffend.*

उपावहरण n. *das Herabnehmen.*

उपावि m. N. pr. eines Mannes Ait. Br. 1,25. Vgl. औपावि.

उपावी Adj. *ermunternd, anziehend.*

उपावृत् f. *Wiederkehr.*

उपावृत्त m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,48.

उपावृत्ति f. *Wiederkehr* Tāṇḍja-Br. 7,9,7. 15,5,35.

उपाव्याधे m. *verwundbare, offene Stelle.*

उपाशंसनीय Adj. *zu hoffen.*

उपाशार m. *Schutz* Kāṭh. 29,8.

उपाश्रय m. 1) *Lehne, Stützkissen.* — 2) *Anschluss.* — 3) *Zuflucht.* Richtiger अपाश्रय.

उपासक Adj. Subst. 1) *dienend, Diener.* — 2) *Verehrer, Anhänger;* insbes. Buddha's. — 3) *einer Sache obliegend.* — 4) **ein* Çûdra Rāǵan. 18,12.

उपासकदश m. Pl. Titel eines Ǵaina-Werkes.

उपासङ्ग m. *Köcher.*

उपासन 1) n. a) **das Danebensitzen, in der Nähe Sein.* — b) *Sitz* Vaitān. — c) *das Dienen, Aufwarten, Pflegen, Ehreerweisen* Gaut. Āpast. — d) *das Verehren einer Gottheit, Cult, fromme Hingebung* 254,4. 30. 255,1. — e) *das Obliegen, Sichüben in.* — f) *Uebungen im Bogenschiessen.* — g) *das häusliche Feuer.* — 2) f. आ = 1) a) (Naish. 1,34), c) und d).

उपासनाखण्ड n. Titel des 1ten *Theils* im Gaṇeçapurâṇa.

उपासनाचन्द्रामृत n. Titel eines Werkes.

उपासनीय Adj. *dem man obzuliegen hat.*

उपासा f. *Verehrung.*

*उपासादितिन् Adj. = उपासादितमनेन.

उपासितर् Nom. ag. *Ehrenerweiser, Verehrer* Kaṭhaka 6,1.

उपासितव्य Adj. 1) *dem man Ehre zu erzeigen hat.* — 2) *dem man obzuliegen hat.*

उपास्तमनवेला f. *die Zeit um Sonnenuntergang.*

उपास्तमयम् Adv. *um Sonnenuntergang.*

उपास्तरण n. Kātj. Çr. 9,9,24 Druckfehler für उपस्त°.

1. उपास्ति f. *Verehrung, Cult.*

2. उपास्ति m. fingirte 3. Sg. Praes. von 2. आस् mit उप als Bez. *dieses Verbums* Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,1.

उपास्त्र n. *eine untergeordnete Waffengattung.*

*उपाह्लात n. N. pr. eines Tîrtha.

उपास्य Adj. 1) *zu verehren* Kap. 4,32. Nom. abstr. °त्व n. Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,5. — 2) *dem man obzuliegen hat.* — 3) *wozu man seine Zuflucht zu nehmen hat.*

उपाहित 1) Adj. Partic. von धा, दधाति mit उपा. — 2) *m. *eine feurige Lufterscheinung.*

*उपिक m. Hypokoristikon für alle mit उप anfangenden Eigennamen.

उपित Partic. von वप् *säen.*

*उपिय und *उपिल m. = उपिक.

उपेक्ष 1) m. N. pr. eines Sohnes des Çvaphalka. — 2) f. आ *Nichtbeachtung, Gleichgültigkeit, Vernachlässigung,*

उपेक्षक Adj. *nicht beachtend, sich gleichgültig verhaltend.*

उपेक्षण n. 1) *das Nichtbeachten, Sichgleichgültigverhalten.* — 2) *Unterlassung* Lāṭj. 1,1,26. — 3) *Schonung* Kāraka 1,9.

उपेक्षणीय Adj. 1) *nicht zu beachten, zu übersehen.* — 2) *wogegen man gleichgültig ist* Comm. zu Njājas. 3,1,59.

उपेक्षितव्य und उपेक्ष्य Adj. 1) *zu beachten, worauf zu sehen ist.* — 2) *nicht zu beachten, zu übersehen.*

उपेतपूर्व Adj. *der sich schon zum Lehrer in die Lehre begeben hat* 38,15.

उपेतर् Nom. ag. *Unternehmer.*

उपेतव्य Adj = उपेत्य Comm. zu Tāṇḍja-Br. 4,10,3.

उपेति f. *Annäherung.*

उपेत्य Adj. *anzutreten, zu beginnen* Tāṇḍja-Br. 4,10,3. 4.

उपेन्द्र 1) m. a) Bein. Vishṇu's. — b) *N. pr. eines Schlangendämons (buddh.). — 2) f. आ N. pr. eines Flusses MBh. 6,9,27.

उपेन्द्रगुप्त m. N. pr. eines Mannes B. A. J. 7,59.

*उपेन्द्रदत्त m. N. pr. eines Mannes. *°क m. Hypokoristikon.

उपेन्द्रबल m. N. pr. eines Mannes.

उपेन्द्रवज्रा f. *ein best. Metrum.*

उपेन्द्रशक्ति m. N. pr. eines Kaufmanns.

*उपेन्ध्य Adj. *anzufachen, zu entflammen.*

उपेप्सा f. *der Wunsch Etwas zu erlangen.*

उपेय Adj. 1) *was unternommen wird.* — 2) *dem* oder *der man sich fleischlich nahen darf.* — 3) *was man erreichen möchte,* n. so v. a. *Ziel* Naish. 6,93. Utpala in der Einleitung zu Varâh. Bṛh.

उपेयिवंस् Partic. Perf. von 3. इ mit उप.

उपेषस् m. N. pr. eines bösen Geistes AV. 8,6,17.

उपोक्तवत् Adj. वच् *mit* उप *enthaltend* Āçv. Çr. 2,14,19.

उपोच्चारिन् Adj. *dazu ertönend, — gesprochen werdend.*

उपोढ 1) Adj. Partic. von ऊह् oder वह् mit उप. — 2) *m. *Schlachtordnung.* — 3) f. आ *eine Hinzugeheirathete, Nebengattin.*

उपोत 1) Adj. Partic. von वा, वयति mit उप. — 2) *f. ई = उपोदिका.

उपोत्तम 1) Adj. *der vorletzte.* — 2) n. *der vorletzte Vocal.*

उपोदक 1) Adj. *am Wasser befindlich.* — 2) उपोदिका f., उपोदकी f. und उपोदक n. *Basella cordifolia Lam.*

उपोदयम् Adv. *um Sonnenaufgang.*

*उपोदित 1) m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. आ N. pr. einer Frau.

उपोदिति m. N. pr. eines Gaupâleja.

*उपोदीका f. *Basella cordifolia Lam.*

उपोद्घात 1) m. *Einleitung* Njājam. S. 1, Çl. 18. *Beginn.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) m. n. *ein à-Propos.*

उपोद्घातपाद m. Titel des 3ten *Abschnitts* im Vâjupurâṇa.

उपोद्बलक Adj. 1) *unterstützend, fördernd.* Nom. abstr. °त्व n. Mallin. zu Kir. 2,4. — 2) *bekräftigend, bestätigend.*

उपोद्बलन n. *das Bekräftigen, Bestätigen.*

उपोद्बलय्, °यति 1) *unterstützen, fördern* Mit. 3, 45,b,6. — 2) *bekräftigen, bestätigen* Comm. zu Njājam. 2,3,27.

उपोपक्रम Adj. *mit* उप *beginnend.* Nom. abstr. °त्व n. Çaṁk. zu Khând. Up. 2,8,2.

उपोलप (Maitr. S. 1,7,2) und उपोलव (Kauç. 18) Adj. *buschartig.* Vgl. उलप.

उपोषण n. *Fasten.*

उपोषध m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

उपोषय्, °यति *unter Fasten zubringen.*

उपोषित n. *Fasten.*

उपोष्य Adj. *unter Fasten zuzubringen.*

उपोह् m. *das Zulegen, Anhäufen.*

उप्त 1) Adj. Partic. von वप् *scheeren* und वप् *bestreuen, säen.* — 2) *n. *Saatfeld* Gal.

*उप्तकृष्ट Adj. *besäet und alsdann gepflügt.*

*उप्तगाढ Adj. gaṇa राजदन्तादि.

उप्ति f. *das Säen.*

*उप्तिम Adj. *was gesäet wird.*

उप्य Adj. *zu streuen, streubar.*

उब्ज्, उब्जति 1) *niederhalten, niederdrücken.* — 2) *आर्जवे. — *Caus. उब्जयति. — *Desid. उब्जिजिषति. — Mit उद् 1) *auseinanderbiegen, aufbrechen.* — 2) *aufrichten.* — Mit नि 1) *niederdrücken, umbiegen.* — 2) *umstürzen.* — Mit अभिनि *niederdrängen, niederhalten.* न्युब्जित *zusammengebogen, gekauert.* — Mit निस् *loslassen.* — Mit वि *aufmachen, aufdecken.* — Mit सम् 1) *zuhalten, zudecken.* — 2) *zusammendrücken.* — Mit अभिसम् *decken auf* (Acc.) Tāṇḍja-Br. 8,5,16.

उब्धं Partic. von उभ्.

उब्बण m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 14,135.

उभ्, *उभति, उम्भति, उभ्नाति, उनत्ति 1) *zusammenschnüren, verschliessen.* — 2) *stützen.* Partic. उम्भित. — 3) *bedecken.* — Mit अप *binden, fesseln.* — Mit नि *zusammenhalten.* — Mit प्र *binden.* — Mit सम् 1) *zusammenhalten.* — 2) *zuschliessen, zudecken.*

उभ Adj. (f. आ) Du. *beide.* उभौ nachlässig für द्वौ, उभावपि st. द्वावपि.

उभय 1) Adj. (f. ई) Sg. und Pl. *beides, beide, beiderseitig, von beiderlei Art* Comm. zu Njājas. 4,1,6. उभयमन्तरेण so v. a. *in der* Krama-*Weise* (hersagen) Ait. Ār. 314,19. 22. Nom. abstr. °त्व n. Nṛs. Up. in Ind. St. 9,133. — 2) f. ई *ein best. Backstein* Çulbas. 3,129.

उभयकाम Adj. *Beides wünschend* Çat. Br. 9,3,1,14.

उभयंकर Adj. *Beides bewirkend.*

उभयचारिन् Adj. *sowohl bei Tage als bei Nacht wandelnd.*

उभयच्छन्ना f. *eine Art Räthsel.*

उभयतउक्थ्य Adj. *zwischen zwei* Ukthja-*Tagen befindlich.*

उभयतएत Adj. *auf beiden Seiten bunt* Kātj. 34,1. °एनी f. TS. 7,1,6,5.

उभयतःकालम् Adv. *zu beiden Zeiten, d. i. vor und nach dem Essen* Karaka 4,8.

उभयतःक्ष्णुत् Adj. *zweischneidig* Lātj. 8,2,6.

उभयतःपक्ष Adj. (f. आ) *beiderseitig* Weber, Nax. 1,312.

उभयतःपद् (stark °पाद्) Adj. *beide Füsse gebrauchend* Ait. Br. 5,33.

उभयतःपरिगृहीत Adj. *von beiden* (elterlichen) *Seiten umfasst* Çat. Br. 2,3,1,32. 33.

उभयतःपाश Adj. (f. आ) 1) *an beiden Seiten eine Leiste habend* Kauç. 76. — 2) *an beiden Seiten verschlungen* Sarvad. 133,3.

उभयतःप्रउग (उभयतःप्रैउग Çat. Br.) Adj. *auf beiden Seiten mit einem* Prauga *versehen.* Subst. *eine solche geometrische Figur* Çulbas. 1,57. 3,172. fg.

उभयतःप्रज्ञ Adj. *dessen Erkenntniss nach beiden Seiten* (d. i. *nach innen und aussen*) *gerichtet ist.*

उभयतःप्राण Adj. *auf beiden Seiten einen Lebenshauch habend* Tāṇḍja-Br. 7,3,28.

उभयतश्चक्र Adj. *rechts und links mit Rädern versehen* Ait. Br. 5,33.

उभयतःशीर्षन् Adj. (f. °शीर्ष्णी) *nach beiden Seiten einen Kopf habend.* Nom. abstr. °र्षत्व n. Maitr. S. 3,7,5.

उभयतस् Adv. *von beiden Seiten aus, auf b. S., nach b. S. hin;* mit Gen. oder Acc.

उभयतस्तीक्ष्ण Adj. (f. आ) *auf beiden Seiten scharf* M. 8,315.

उभयतःसंस्रायिन् Adj. *von beiden Seiten schwellend* TS. 2,6,8,4.

उभयतःसस्य Adj. *zu beiden Zeiten Frucht tragend* Āçv. Gṛhj. 1,5,5.

उभयतःसुजात Adj. *von Seiten des Vaters und der Mutter wohlgeboren* Çāṅkh. Gṛhj. 1,16,8.

उभयतःस्तोभ Adj. *auf beiden Seiten Träller habend* Lātj. 7,5,14. Tāṇḍja-Br. 10,9,1. 12,2. 12,3,17.

उभयतोऽङ्ग Adj. *nach beiden Seiten Antheil habend* Weber, Nax. 1,312.

उभयतोज्योतिस् Adj. *auf beiden Seiten Licht — und — einen* Ġjotis-*Tag habend* Çat. Br. 12,2,2,1. 13,6,1,8. 9. Ait. Br. 4,15.

उभयतोऽतिरात्र Adj. *zwischen zwei* Atirâtra *befindlich* Vaitān.

उभयतोदत् (Maitr. S. 2,3,3) und उभयतोदन्त (f. आ) Adj. *unten und oben Schneidezähne habend.*

उभयतोद्वार Adj. *auf beiden Seiten eine Thür habend.*

उभयतोनमस्कार Adj. *auf beiden Seiten* नमस् *habend* Çat. Br. 9,1,1,20.

उभयतोनाभि Adj. *auf beiden Seiten eine Nabe habend* Bhâg. P. 5,7,9.

उभयतोबार्हतम् Adv. *beiderseits mit* Bṛhatsâman-*Ton* Çat. Br. 11,4,2,12.

उभयतोभाग und °हर Adj. *nach beiden Seiten treibend, d. i. vomitiv und purgativ* Suçr. 1,135, 20. 152,7. 145,3.

उभयतोभाज् Adj. dass. Karaka 1,26.

उभयतोभाष Adj. *sowohl* Parasmaipada *als* Âtmanepada *habend.*

उभयतोमुख Adj. 1) *auf beiden Seiten eine Schnauze habend* (Gefäss). — 2) f. ई *trächtig* Hemâdri 1,476, 20. 477,2. Subst. *eine trächtige Kuh.*

उभयतोह्रस्व Adj. *aus zwei Kürzen entstanden.*

उभयत्र Adv. *an beiden Orten, beiderseits, in beiden Fällen, beide Male.*

उभयथा Adv. *auf beiderlei Weise, in beiden Fällen.*

*उभयदत् ved. Adj. = उभयादत् Kâç. zu P. 5,4,142.

उभयद्युस् Adv. *an beiden, d. i. zwei aufeinanderfolgenden Tagen.*

उभयपद् (stark °पाद्) Adj. *beide Füsse habend.*

उभयपदार्थप्रधान Adj. (ein Compositum) *in welchem beide Theile einander coordinirt sind* P. 2,2,29, Sch.

उभयपदिन् Adj. = उभयतोभाष.

उभयभाग Adj. *an Beidem Theil habend* Ind. St. 10,287. fg.

उभयभाज् Adj. = उभयतोभाज् Karaka 1,15.

उभयमुखी Adj. und Subst. f. = उभयतोमुख 2) Hemâdri 1,466,19. 479,15. 20.

उभयवंश्य Adj. *zu beiden* (Königs-) *Geschlechtern gehörig.*

उभयवत् Adj. *mit Beidem versehen, Beides enthaltend.*

उभयवासिन् Adj. *an beiden* (Orten) *wohnend* Pat. zu P. 1,1,8.

उभयविध Adj. *von beiderlei Art* Comm. zu Njājam. 1,3,15.

उभयविपुला f. *ein best. Metrum.*

उभयवेतन Adj. *von beiden Seiten Lohn empfangend, zweien Herren dienend.* Vgl. Nom. abstr. उभयवेतनता Bâlar. 35,4.

*उभयव्यञ्जन n. *Zwitter.*

उभयशिरस् Adj. und Subst. f. = उभयतोमुख 2) Hemâdri 1,480,5. 481,4.

उभयसप्तमी f. *ein best. siebenter Tag.*

1. *उभयसंभव m. *die Möglichkeit von Beidem, Dilemma.*

2. उभयसंभव Adj. *von Beiden* (einem lebenden Wesen und einem Instrument) *herrührend* (Ton) S. S. S. 21.

उभयसामन् Adj. *wobei beide* Sâman (Bṛhat *und* Rathamtara) *angewendet werden.* m. *ein solcher Tag* Ait. Br. 8,1. Āçv. Çr. 8,5,2. 9,3,8. Lātj. 10, 13,8. Ind. St. 9,235.

उभयस्तोभ n. Name verschiedener Sâman.

उभयस्नातक Adj. *der das Bad nach Beidem* (d. i. *nach Abschluss der Lehrzeit und des Gelübdes*) *genommen hat* Kull. zu M. 4,31.

उभयस्पृष्टि f. N. pr. eines Flusses Bhâg. P. 5,20,27.

उभया Adv. *in beiderlei Weise.*

*उभयाकर्णि und *उभयाञ्जलि Adv.

उभयात्मक Adj. *von beiderlei Wesen* M. 2,92. Sāṁkhjak. 27. Viddh. 16,3.

उभयाद् (AV. 5,19,2) und उभयादत् Adj. *unten und oben Schneidezähne habend.*

*उभयादत्ति, *उभयापाणि und *उभयाबाहु Adv.

उभयाप् *Beide darstellen.* °पित Partic. *B. darstellend.*

उभयायिन् Adj. *für beide* (Welten) *bestimmt.*

उभयालंकार m. und °कृति f. *eine rhetorische Figur der Form und dem Inhalte nach.*

उभयाविन् Adj. *beiderseitig, an Beidem theilnehmend.*

उभयावृत्ति f. in der Rhet. *Wiederkehr gleichbedeutender und gleichlautender Wörter.* Beispiel Spr. 2418.

उभयाहस्ति Adv. *beide Hände voll.*

(उभयाहस्त्यं) °हस्तिम्र Adj. *beide Hände füllend.*

उभयीय Adj. *Beiden gehörig.*

उभयेद्युस् Adv. *an zwei aufeinanderfolgenden Tagen.*

*उभाकर्णि, *उभाञ्जलि, *उभादत्ति, *उभापाणि, *उभाबाहु und उभाहस्ति Adv.

*उम् Interj. प्रश्ने, रोषोक्तौ, अङ्गीकृतौ.

उम 1) *m. *a) Stadt.* — *b) Landungsplatz.* — 2) f. उमा *a) Flachs.* °फल n. Kauç. 33. — *b) Gelbwurz* Karaka 6,13. — *c)* **Glanz.* — *d)* **Ruhm.* — *e)* **Ruhe.* — *f)* **Nacht.* — *g)* N. pr. α) einer Tochter des Himavant und Gattin Çiva-Rudra's. — β) verschiedener Frauen. — *h)* Bez. *eines 6jährigen Mädchens, das bei der* Durgâ-*Feier diese Göttin vertritt.*

*उमाकट n. *der Blüthenstaub vom Flachs.*

उमाकान्त m. Bein. Çiva's MBh. 13,17,137.

उमागुरु m. *Vater der* Umâ, Bein. des Himavant.

उमागुरुनदी f. N. pr. eines *Flusses* Hariv. 9516.

उमाचतुर्थी f. *der 4te Tag in der lichten Hälfte des* Gjaishṭha.

उमातिलक m. *eine Art Composition* S.S.S. 163. °ताल m. *ein best. Tact.*

उमानाथ m. Bein. Çiva's.

उमापति m. 1) dass. Taitt. Âr. 10,18. — 2) N. pr. eines neueren Grammatikers.

उमापतिदत्त m. N. pr. eines Mannes.

उमापतिधर m. N. pr. eines Dichters.

उमापत्य *eine Art Flöte* S.S.S. 179.

उमापरिणायन n. Titel eines Werkes.

*उमापुष्पकषाय n. P. 6,2,10, Sch.

उमामहेश्वर und °व्रत n. *eine best. Begehung.*

*उमावन n. N. pr. einer Stadt.

उमासंहिता f. Titel eines Werkes.

उमासहाय m. Bein. Çiva's.

उमासुत m. Bein. Skanda's Ind. St. 15,234.

उमास्वातिवाचकाचार्य m. N. pr. eines *Lehrers.*

उमेश m. 1) Bein. Çiva's. — 2) Çiva *mit* Umâ (als Statue).

उम्बर m. 1) **Schwelle;* vgl. उडुम्बर. — 2) N. pr. eines Gandharva. डुम्बर v. l.

*उम्बिका f. = उम्बी Nigh. Pr.

उम्बी f. *eine grüne Gersten- oder Weizenähre, über einem Grasfeuer halb geröstet,* Bhâvapr. 2,30.

*उम्बुर = उम्बर 1).

उम्बेक m. N. pr. eines Mannes. Vgl. उंवेक.

उम्भ् s. उभ्.

*उम्भि gaṇa कच्च्यादि.

*उम्य n. 1) *Flachsfeld.* — 2) *ein Feld mit Gelbwurz.*

उम्लोचा f. N. pr. einer Apsaras.

उरःकपाट *eine breite Brust* Kâd. 5,23.

उरःक्षतकास m. *schwindsüchtiger Husten* Çârṅg. Saṁh. 1,7,14.

उरःक्षय m. *Lungenschwindsucht.*

उरःपार्श्वार्धमण्डलिन् m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

उरःप्रतिपेषम् Absol. *Brust an Brust gedrückt* Çiç. 10,46.

उरग 1) m. *a) Schlange, Schlangendämon* Suparṇ. 8,5. — *b) das unter den Schlangen stehende Mondhaus* Âçleshâ Varâh. Jogaj. 5,3. — *c)* **Blei.* — *d)* **Mesua Roxburghii* Nigh. Pr. — 2) f. आ N. pr. einer Stadt. Auch उरगाख्यं पुरम्. — 3) f. ई *Schlangenweibchen.*

*उरगभूषण m. Bein. Çiva's.

उरगयव m. *ein best. Gerstenkorn als Maass* (buddh.).

उरगसारचन्दन *eine best. Sandelart* Lalit. 73,1. 2. °चूर्ण n. 249,16. 367,6. Adj. °चन्दनमय *daraus verfertigt* 143,14.

*उरगस्थान n. Pâtâla, *der Aufenthaltsort der Schlangen.*

उरगारि m. Bein. Garuḍa's. °केतन m. Bein. Vishṇu's oder Kṛshṇa's VP. 4,13,53.

*उरगाशन m. Bein. Garuḍa's.

उरगास्य *eine Art Spaten.*

उरंग und °म m. *Schlange.*

उरण m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Widder, Lamm.* — 2) *ein best. dämonisches Wesen.*

उरणक m. *Widder, Lamm.* °वत्स m. *Lamm.*

*उरणाक्ष und *°क, *उरणाख्य und *°क m. *Cassia alata* oder *Tora.*

उरभ्र m. 1) *Widder.* — 2) *ein best. giftiges Insect.*

उररी Adv. mit कर् 1) *ausbreiten.* — 2) *empfangen* Daçak. 17,10. — 3) *annehmen, bei sich zur Erscheinung bringen, an den Tag legen* Çiç. 10,14. — 4) *zugeben, einräumen, annehmen.* — 5) *zusagen, versprechen* Naish. 5,114.

उररीकरण n. und *°कार m. *Einräumung, Annahme.*

*उरल und davon Adj. *उरल्य gaṇa बलादि.

उरश 1) *m. N. pr. eines Mannes. — 2) f. आ N. pr. einer Stadt.

उरश्छद m. *Brustharnisch.*

उरःशूलिन् Adj. *an Brustschmerzen leidend* Karaka 6,8.

उरस् 1) n. *a) Brust.* उरसा धा (Med.) *auf der Brust tragen* Kâd. 191,5. *उरसि कर् *an die Brust drücken,* getrennt oder componirt *einwilligen.* — 2) **der Beste in seiner Art.* — 3) *m. N. pr. eines Mannes.

उरस 1) *Adj. *eine breite* oder *starke Brust habend.* — 2) *m. v. l. für उरश. — 3) f. आ v. l. für उरशा. — 4) *n. *das Beste in seiner Art.*

उरसास्पृष्टम् Adv. *ohne dass eine Berührung mit der Brust stattfindet* Kâtj. Çr. 17,4,10.

उरसिज und *उरसिरुह् m. *die weibliche Brust.*

*उरसिल Adj. = उरस 1).

*उरसिलोमन् Adj. *auf der Brust behaart.*

उरस्क am Ende eines adj. Comp. = उरस् 1) *a*).

*उरस्कट m. *die über die Brust getragene Opferschnur.*

उरस्तस् Adv. *aus der Brust* Tâṇḍja-Br. 6,1,8.

*उरस्त्र und *उरस्त्राण n. *Brustharnisch.*

*उरस्य्, °स्यति *kräftig sein.*

उरस्य 1) Adj. *a) wobei die Brust betheiligt ist.* कर्मन् so v. a. *anstrengend.* Von einem Laute so v. a. *daher kommend.* — *b)* **in der Richtung der Brust gelegen.* — *c)* **leiblich* (Kind). — *d)* **vorzüglich.* — 2) m. *die weibliche Brust.*

*उरस्वत् Adj. = उरस 1).

*उरःसूत्रिका f. *ein über die Brust herabhängender Perlenschmuck.*

उरःस्तम्भ m. *Brustbeklemmung.*

उरा f. *Schaf.*

उराण Partic. von वर्, वृणाति.

उरामथि Adj. *Schafe würgend.*

उरारि oder °री f. *ein best. Spiel* Comm. zu Kâtj. Çr. 15,7,18 (ungedr.).

*उराह् m. *ein Schimmel mit schwarzen Beinen.*

1. उरी Adv. mit कर् 1) *empfangen, theilhaftig werden.* — 2) *annehmen, bei sich zur Erscheinung bringen, an den Tag legen* Naish. 4,84. — 3) *zur Verfügung stellen, hingeben.* — 4) *zusagen, versprechen* Naish. 5,117.

2. उरी f. N. pr. eines Flusses.

उरु 1) Adj. (f. उर्वी) *weit, geräumig, ausgedehnt, weit reichend, sich weithin verbreitend, breit, gross.* — 2) Adv. *weit, weithin.* — 3) m. N. pr. *a)* eines Âṅgirasa Ârsh. Br. — *b)* eines Sohnes des 14ten Manu VP. 3,2,43. Bhâg. P. 8,13,34. — 4) उर्वी *a) die Erde, der Erdboden, Erde als Stoff.* Du. *Erde und Himmel.* — *b)* Pl. mit षष् *die sechs Weiten (die vier Himmelsgegenden, Oben und Unten;* aber auch anders gedeutet). — *c)* *Pl. *Flüsse.* — 5) n. *das Weite, Unbeengte.* उरु कर् *Raum schaffen, Unbeengtheit —, Gelegenheit geben.*

उरुक Adj. = उरु 1) Maitr. S. 1,5,4.11.

*उरुकाल und *°क m. *eine best. kriechende Pflanze.*

उरुकीर्ति Adj. *dessen Ruf weit reicht.*

उरुकृत् Adj. *Raum schaffend.*

उरुक्रम 1) Adj. *weit schreitend.* — 2) Bein. *Vishṇu's und Çiva's.

उरुक्रिय m. N. pr. eines Fürsten.

उरुक्षय (RV.) und उरुक्षय (AV.) 1) *weite Räume einnehmend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

*उरुक्षयस् m. = उरुक्षय 2); vgl. औरुक्षयस.

उरुक्षिति f. *geräumiger Wohnsitz.*

उरुक्षेप (?) m. N. pr. eines Fürsten.

उरुग (!) m. = उरग *Schlange* Suparṇ. 4,5.

उरुगव्यूति Adj. *ein weites Gebiet habend.*

उरुगाय 1) Adj. *weit schreitend, sich weithin verbreitend, weit* (Weg). — 2) m. Bein. Vishṇu's. — 3) n. *weiter Raum zur Bewegung, Unbeengtheit, freie Bewegung.*

उरुगायवत् Adj. *unbeengt.*

उरुगूला f. *eine Art Schlange.*

उरुग्राह fehlerhaft für ऊरु°.

उरुचक्र Adj. *weiträderig.*

उरुचक्रि 1) Adj. *Unbeengtheit schaffend.* — 2) m. N. pr. eines Âtreja.

उरुचक्षस् Adj. *weitschauend.*

उरुज्मन् Adj. *weitläufig* AV.

उरुज्रयस् und °ज्रि Adj. *auf weiter Bahn sich bewegend.*

उरुञ्जिरा f. Name des Flusses Vipâç.

उरुण्ड m. N. pr. 1) eines Dämons. — 2) eines Mannes.

उरुता f. *Weite.*

उरुधा Adv. *vielfach.*

उरुधार Adj. (f. आ) *einen breiten Strom gebend, reichlich milchend.*

उरुधिष्ण्य m. N. pr. eines der 7 Weisen im 11ten Manvantara Hariv. 1,7,71.

उरुपुण्यकोश m. *ein grosser Schatz von guten Werken* Cit. im Comm. zu Gobh. 1,1,18.

*उरुपुष्पिका f. *eine best. hanfartige Pflanze* Nigh. Pr.

उरुप्रथस् und उरुप्रथस् Adj. *ausgebreitet.*

उरुबिन्दु m. N. pr. eines Flamingo.

उरुबिल Adj. (f. ई) *eine weite Oeffnung habend.*

उरुबिल्वा f. N. pr. eines Dorfes.

उरुबिल्वाकल्प N. pr. einer Oertlichkeit Lalit. 528,5.

उरुबिल्वाकाश्यप m. Bein. eines Kâçjapa.

उरुब्ज Adj. *weit geöffnet.*

उरुमाण m. *Crataeva religiosa* Nigh. Pr. Karaka 1,27 (S. 62).

उरुमुण्ड m. N. pr. eines Berges.

उरुया Instr. Adv. *weithin* Maitr. S. 3,2,1.

उरुयुग Adj. *ein weites Joch habend.*

उरुरात्रि f. *späte Nacht* Cit. im Comm. zu Gobh. 1,5,26 (S. 214).

*उरुरी Adv. = उररी.

उरुलोक Adj. *weiträumig.*

उरुवल्क m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

उरुवसु m. N. pr. eines Mannes VP.[2] 4,69.

उरुवास m. Name eines buddh. Klosters.

उरुविक्रम Adj. *von grossem Muth* MBh. 2,45,1. 3,224,23. Veṇîs. 162.

उरुवु, *°क und उरुवूक m. n. *Ricinus communis.*

उरुव्यचस् 1) Adj. *weitumfassend, vielfassend, capax.* — 2) *m. *ein* Rakshas.

उरुव्यञ्च् 1) Adj. (f. उरूची) *a) weitumfassend, weit ausgedehnt.* — *b) weitreichend* (Stimme). — 2) f. उरूची *die Erde.*

उरुव्रज Adj. (f. आ) *ein weites Gebiet habend.*

उरुशंस Adj. 1) *laut preisend.* — 2) *weithin gebietend.*

उरुशर्मन् Adj. *eine weite Zuflucht habend.*

उरुशृङ्ग m. N. pr. eines Berges in Çâkadvîpa Bhâg. P. 5,20,26.

उरुश्रवस् m. N. pr. eines Mannes VP.[2] 3,335.

उरुषा Adj. *Unbeengtheit gewährend.*

उरुष्य्, °ष्यति 1) *das Weite suchen, sich davonmachen.* — 2) *sich abwenden von* (Abl.). — 3) *entgehen,* mit Acc. — 4) *in Sicherheit bringen, retten, beschützen vor* (Abl.). — 5) *abwenden, abwehren.*

उरुष्या Instr. *mit rettender Hand.*

उरुष्यु Adj. *rettend.*

उरूक nach Einigen m. = उलूक *Eule,* nach Andern n. *omentum* Njâjam. 9,4,8.

उरूची s. उरुव्यञ्च्.

उरूणस Adj. *breitnasig.*

उरोगम m. *Schlange* Suparṇ. 4,4.

उरोग्रह m. *Brustfellentzündung* Çârṅg. Saṁh. 1,7,37.

*उरोघात m. *Brustschmerzen.*

*उरोज m. *die weibliche Brust.*

उरोबृहती f. *ein best. Metrum.*

*उरोभूषण n. *Brustschmuck.*

उरोमण्डलिन् m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

उरोविबन्ध m. *Brustbeklemmung* Karaka 6,12.

उर्जिहाना f. N. pr. einer Stadt. उज्जिहाना v. l.

*उर्दि m. oder f. N. pr. einer Person Mahâbh. 4,71,*b*.

*उर्द्र m. = उद्र 1) *a*).

उर्मिला f. fehlerhaft für ऊर्मिला.

उर्व m. 1) N. pr. eines Mannes. *Pl. *sein Geschlecht.* — 2) AV. 16,3,3 wohl fehlerhaft für उख.

*उर्वङ्ग m. 1) *Berg.* — 2) *Meer.*

(उर्वज्र) उरुअज्र m. *weite Flur.*

*उर्वट m. *Jahr.*

उर्वरा f. 1) *Fruchtfeld, Saatland* RV. 8,80,5.6. — 2) *die Erde* Bâlar. 239,16. 241,17. Spr. 4936. — 3) N. pr. einer Apsaras. — उर्वराय Kâtj. Çr. 25,6,10 und Çâṅkh. Çr. 3,17,1 fehlerhaft für उरुवराय.

उर्वराजित् Adj. *Felder gewinnend.*

उर्वरापति m. *Herr des Saatlandes* RV.

उर्वरासा Adj. *Felder verschaffend.*

उर्वरित Adj. *übrig geblieben, entkommen, gerettet* Prasannar. 26,7 (im Prâkrit).

उर्वरी f. *Werg, die aus dem Rocken gezogenen Fäden.*

उर्वरीवत् m. N. pr. eines Ṛshi VP. 1,10,10. 3,1,11.

उर्वर्य (Maitr. S. 2,9,6) und उर्वर्य Adj. *zum Saatland gehörig.*

उर्वशी f. 1) *Begierde, Inbrunst, heisser Wunsch.* — 2) N. pr. einer Apsaras, der Geliebten des Purûravas. — 3) Name der Dâkshâjaṇî und der Badarî.

उर्वशीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उर्वशीनाममाला f. Titel eines *Wörterbuchs.*

*उर्वशीरमण und *उर्वशीवल्लभ m. Beiname des Purûravas.

उर्वारु *m. und उर्वारू f. *eine Kürbisart.* उर्वारु und °क n. *die Frucht* Hemâdri 1,196,8. 629,11.

उर्विया Instr. Adv. *weit, weithin, weit und breit, in die Breite.* Vgl. उरुया.

उर्वी s. und उरु.

उर्वीतल n. *Erdboden, die Erde* 329,1. Spr. 7705.

उर्वीपति m. *Fürst, König* Spr. 1317. Naish. 3,73.

उर्वीभुज् m. dass. Prasannar. 75,7.

उर्वीभृत् m. *Berg.*

उर्वीश und उर्वीश्वर m. *Fürst, König.*

उर्व्यञ्च् Adj. TS. 4,4,4,2 gegen das Metrum für उरूव्यञ्च्.

1. उर्व्या f. Unbeengtheit, Sicherheit.

2. उर्व्या Adv. VS. 12,1. TS. 1,3,14,5 gegen das Metrum st. उर्विया.

(उर्व्यूति) उर्विऊति Adj. weithin Hülfe bringend.

उल m. 1) ein best. wildes Thier Maitr. S. 3,14,12. — 2) *halbreife Hülsenfrucht über leichtem Feuer geröstet Nigh. Pr. — 3) N. pr. eines Ṛshi.

*उलण्ड्, °ण्डयति = श्रोलण्ड्.

*उलन्द् gaṇa श्रीहृणादि.

*उलन्दक m. Bein. Çiva's Gal. Vgl. उलिन्द.

उलप 1) m. Staude, Buschwerk; Büschel. — 2) m. n. *eine sich weit ausbreitende kriechende Pflanze. — 3) m. Eleusine indica Gaertn. Mahîdh. zu VS. 16,45. — 4) m. *Saccharum cylindricum. — 5) m. N. pr. eines Schülers des Kalâpin Cit. in der Kâç. zu P. 4,3,104. — 6) f. श्रा eine best. Grasart Bâlar. 164,8.

उलपराजि (Mânava im Comm. zu Kâtj. Çr. 9, 7,7), °का (Njâjam. 3,1,31) und °जी (Lâṭj. 8,8,39) f. ein Büschel Gras.

*उलपिन् m. = उलुपिन्.

उलप्य Adj. von उलप 1).

*उलभ m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes Kâç. zu P. 5,3,116.

*उलिन्द m. 1) N. pr. einer Gegend. — 2) Bein. Çiva's. Vgl. उलन्दक.

*उलुण्ड m. N. pr. eines Mannes.

*उलुप m. n. = उलप 2) und 3).

*उलुपिन् m. Meerschwein oder ein ähnliches Thier.

उलुप्य Adj. = उलप्य.

*उलुम्बा f. = उम्बी Nigh. Pr.

उलुलि Adj. ululabilis oder m. ululatus.

उलूक 1) m. a) Eule, Käuzlein. Nom. abstr. उलूकत्व n. — b) Pl. N. pr. eines Volkes, Sg. der Fürst desselben. — c) Bein. Indra's (vgl. कौशिक) Vâmana 2,1,13. — d) N. pr. α) eines Muni. — β) eines Schlangendämons Suparṇ. 23,3 (oxyt.). — 2) f. उलूकी Bez. der Ureule. — 3) *n. eine Grasart.

उलूकचेटी f. eine Art Eule.

उलूकजित् m. 1) *Krähe Nigh. Pr. — 2) N. pr. = इन्द्रजित् 1) Vâmana 2,1,13.

*उलूकपक्ष Adj. (f. ई) die Gestalt eines Eulenflügels habend Mahâbh. 4,29,b.

*उलूकपाक m. eine junge Eule.

*उलूकपुच्छ Adj. (f. ई) die Gestalt eines Eulenschwanzes habend Mahâbh. 4,29,b.

उलूकयातु m. ein Dämon in Gestalt einer Eule.

उलूखल 1) n. Mörser. उलूखलमुसले n. Du. Mörser und Stösser. उलूखलबुध्न Adj. उलूखलाङ्घ्रि m. der Fuss —, die untere Fläche eines Mörsers. — 2) n. Bez. gewisser Soma-Becher, der neun Grahapâtra. — 3) m. Bez. eines best. Ohrenschmuckes bei einer Piçâkî. — 4) m. n. *ein bei besonderen Gelegenheiten getragener Stock aus Udumbara-Holz. — 5) n. *Bdellion. — 6) m. N. pr. eines bösen Dämons Pâr. Gṛhj. 1,16,23.

उलूखलक 1) m. N. pr. eines Muni. — 2) n. a) Mörserchen Ṛv. — b) *Bdellion.

उलूखलरूप Adj. die Gestalt eines Mörsers habend. Nom. abstr. °रूपता f. Çat. Br. 7,5,1,15.

उलूखलसुत Adj. in einem Mörser ausgestampft.

°उलूखलिक Adj. als Mörser gebrauchend.

उलूट m. Pl. v. l. für उलूत 1) b).

उलूत 1) m. a) *Boa. — b) Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,54. Vgl. उतूल. — 2) *f. ई N. pr. einer Geliebten Garuḍa's Gal. *उलूतीश m. Bein. Garuḍa's ebend.

उलूप 1) m. eine best. Pflanze 168,14. Vgl. उलप, उलुप. — 2) f. ई N. pr. einer Tochter des Schlangendämons Kauravja und Gattin Arǵuna's.

उलूलि und उलूलु = उलुलि.

उल्क 1) m. N. pr. eines Fürsten Hariv. 1,13,35. — 2) f. उल्का a) eine feurige Erscheinung, Meteor. — b) Feuerbrand. — c) Titel einer Grammatik.

उल्काजिह्व m. N. pr. eines Rakshas.

उल्कानवमी f. ein best. 9ter Tag.

उल्कानिर्हत (AV. 19,9,8) und उल्काभिहत (AV. 19,9,9) Adj. von einem Meteor getroffen.

उल्कामालिन् m ein best. Krankheitsdämon Hariv. 9559.

उल्कामुख 1) m. a) eine Art Gespenst Mâlatîm. 78,4 (70,3). — b) N. pr. α) eines Nachkommen des Ikshvâku. — β) eines Affen. — γ) eines Rakshas. — 2) *f. ई Fuchs.

उल्कुषी f. 1) eine feurige Erscheinung, Meteor. उल्कुष्यन्त Adj Çat. Br. 11,2,7,25. — 2) Feuerbrand.

उल्कुषीमत् Adj. von feurigen Erscheinungen begleitet.

उल्ब m. (selten) und n. 1) Hülle des Embryo, Eihaut. इन्द्राण्या उल्बजरायुणी Name zweier Sâman. — 2) Gebärmutter. — 3) *Höhle.

उल्बण 1) Adj. (f. श्रा) übermässig, zu viel, — gross, — stark, aussergewöhnlich, ungeheuer. — b) am Ende eines Comp. reich an, voll von Nom. abstr. °ता f. — c) *offenbar. — 2) m. a) eine best. Stellung der Hände beim Tanz. — N. pr. eines Sohnes des Vasishṭha. — 3) *f. श्रा ein Gericht aus dem Mark von Bananen, Melonen u. s. w. mit Milch und Gewürz Nigh. Pr. — 4) n. उल्बण a) = उल्ब Eihaut. — b) Absonderlichkeit Ait. Âr. 346,15.

उल्बणाक्षु Adj. an's Absonderliche streifend Ait. Âr. 250,4.

उल्ब्य Adj. mit श्रापस् Fruchtwasser.

उल्मुक 1) n. Feuerbrand. — 2) m. N. pr. eines Sohnes a) des Balarâma. — b) des Manu Kâkshusha VP.[2] 1,178.

उल्मुकमध्य Adj. aus einem Feuerbrand zu reiben.

उल्मुकावर्त्तयणा n. eine Zange oder Schaufel für einen Feuerbrand.

उल्मुक्य Adj. von einem Feuerbrand herrührend.

*उल्य Adj. von उल gaṇa बलादि.

*उल्ल m. und *उल्ली f. weisses Arum Nigh. Pr.

*उल्लकासन n. Haarsträubung.

उल्लङ्घन n. 1) das Hinübersetzen über. — 2) das Uebertreten, Brechen (einer Verpflichtung u.s.w.).

उल्लङ्घनीय und उल्लङ्घ्य Adj. zu übertreten.

*उल्लम्फन n. Sprung.

°उल्लम्बिन् Adj. hängend auf.

*उल्लसत्फल m. Mohn Nigh. Pr.

उल्लाघ 1) Adj. a) von einer Krankheit genesen. °ता f. Genesung Spr. 7802. — b) *geschickt. — c) *rein. — d) *böse. — e) *froh. — 2) *m. schwarzer Pfeffer.

उल्लाघय्, °यति gesund machen, zu neuem Leben erwecken Spr. 543. — Mit *प्र P. 8,2,55, Sch.

उल्लाङ्गूल Adj. mit erhobenem Schweife Dh. V. 29,2.

उल्लाप m. ein hartes Wort Spr. 2047.

उल्लापक n. Schmeichel—, Lobrede.

उल्लापन 1) Adj. vergänglich Lalit. 258,20. — 2) n. das Liebkosen. Zu den Kalâ gezählt bei Gal.

उल्लापिक eine Art Gebäck.

उल्लापिन् Adj. ausrufend, rufend Spr. 2102.

उल्लाप्य n. eine Art von Schauspielen.

उल्लाल das Couplet in der Shaṭpadikâ.

उल्लास m. 1) das Erscheinen, zum Vorschein Kommen Kap. 2,36. Spr. 4711. Kathâs. 14,13. Sâh. D. 198. 258,21. 305,20. — 2) Freude, Lust Kathâs. 72,28. — 3) Zunahme, Wachsthum. — 4) in der Rhet. Hervorhebung durch Vergleichung oder Entgegensetzung. — 5) Kapitel, Abschnitt. — 6) Bez. der sieben Grade in den Mysterien der Çâkta.

उल्लासन 1) n. das Erglänzen Râǵat. 5,343. — 2) f. श्रा das Erscheinenlassen Bâlar. 244,5.

उल्लासिन् Adj. spielend, hüpfend Vâs. 31.

उल्लिखन n. Brechmittel Bhâvapr. 4,102.

उल्लिङ्गनाष्टक n. Titel eines Werkes.

उल्लिङ्गय्, °यति aus Merkmalen erschliessen Kir. 14,2.

उल्लुञ्चन n. das Zausen, Zerren an, Ausreissen

(z. B. der Haare).

उल्लुण्ठा f. *Ironie, Sarkasmus.*

*उल्लू Adj. *aufschneidend.*

उल्लेख 1) Adj. in Verbindung mit युद्ध Bez. *einer der 4 Arten des* Grahajuddha, *wobei die Sterne sich gleichsam ritzen.* — 2) m. *a) Erwähnung, Angabe, Schilderung, anschauliche Darstellung* Râǵat. 7,1133. — *b) das Hervortretenlassen, in den Vordergrund Stellen* Prasannar. 32,6. — *c) das Vomiren* Káraka 6,26. — *d)* in der Rhet. *malende Beschreibung eines Objectes nach der Verschiedenheit der Eindrücke, welche seine Erscheinung hervorbringt.* — 3) *f. ग्रा *Strich, Linie.*

उल्लेखन 1) Adj. *abmalend, anschaulich ausdrückend, darstellend.* — 2) n. *a) das Einritzen, Ziehen von Linien* Kâtj. Çr. 7,4,9. — *b) das Aufkratzen, Abscharren.* — *c) das Vomiren* Káraka 6,5,11.19. — *d) Brechmittel* Káraka 1,13. — *e) das Erwähnen, Angeben.*

उल्लेखरेखा f. *eine Etwas deutlich bezeichnende Linie.* S. सोल्लेखरेखम्.

उल्लेखिन् Adj. 1) *kratzend an,* so v. a. *berührend, reichend bis* Kâd. 55,13. — 2) = उल्लेखन 1) Sarvad. 20,15.

उल्लेख्य Adj. 1) *einzuritzen, aufzuschreiben.* — 2) *was abgemalt —, anschaulich ausgedrückt wird.*

*उल्लोच m. *Traghimmel.*

उल्लोपिक m. und °का f. v. l. für उल्लापिक Ind. St. 14,329, N.

उल्लोल 1) Adj. *baumelnd.* — 2) *m. *eine hohe Welle.*

उवट m. N. pr. eines Scholiasten.

उवर्ण m. *die Vocale* उ *und* ऊ VS. Prât. TS. Prât. AV. Prât.

उवे Interj. RV. 10,86,7.

उशङ्गव m. N. pr. eines Fürsten.

उशत m. N. pr. eines Sohnes des Sujaǵña Hariv. 1,36,6. उषत् v. l.

उशद्घ Adj. (Nom. °धक्) *nach Wahl erreichend, beliebig sich ausdehnend.*

*उशनःप्रिय m. *der Edelstein* Gomeda Nigh. Pr.

उशनस् m. (Nom. °ना, ved. Acc. °नाम्, ved. Dat. und Loc. °ने) N. pr. eines Frommen der mythischen Vorzeit, mit dem Patron. Kâvja. Später wird er mit Çukra, dem Lehrer der Asura, identificirt, und bezeichnet wie dieser den *Planeten Venus.* उशनसः स्तोमः *eine best. Recitation,* welche anzuwenden ist, wenn sich Jmd vergiftet glaubt.

उशना f. 1) Instr. (gleichlautend) *begierig, freudig, eilig.* — 2) N. pr. der Gattin eines Rudra VP.[2] 1,117.

उशन्त् s. u. वश्, वष्टि. उशती v. l. für उषती, रुशती.

उशाना f. *eine best. Pflanze.*

उशिक m. 1) N. pr. eines Fürsten. — 2) Name des 12ten Kalpa.

उशिज् 1) Adj. *a) heischend, eifrig strebend, zugethan, bereitwillig.* — *b) reizend, schön* Bhâg. P. — 2) *m. *a) Feuer.* — *b) zerlassene Butter.* — 3) f. N. pr. der Mutter des Kakshîvant.

*उशिज m. N. pr. des Vaters Kakshîvant's Comm. zu Tâṇḍja-Br. 14,11,17.

*उशी f. *Wunsch.*

उशीनर m. Pl. N. pr. eines Volkes im Mittellande. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.*

उशीनरगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

उशीनराणी f. *eine Fürstin der* Uçînara.

उशीर 1) m. n. *die wohlriechende Wurzel von Andropogon muricatus.* Am Ende eines adj. Comp. f. ग्रा Hemâdri 1,33,3. — 2) *f. ई *eine best. Grasart.*

*उशीरक n. = उशीर 1).

उशीरगिरि m. N. pr. eines *Berges.*

उशीरबीज m. desgl.

*उशीरिक Adj. (f. ई) *mit* Uçîra *handelnd.*

(उशेन्य) उशेनिय Adj. *wünschenswerth.*

उश्रायुस् (!) m. N. pr. eines Sohnes des Purûravas VP.[2] 4,13.

1. उष्, ग्रोषति und उष्णोति 1) *brennen* (trans.). उष्यते intrans. Káraka 1,18. — 2) *züchtigen.* — 3) *verzehren, zu Grunde richten.* — Mit ग्रभि *anbrennen.* — Mit उद् *durch Gluth vertreiben.* — Mit उप *aufbrennen, verbrennen* Vaitân. — Mit समुप *zusammenbrennen* — Mit नि *niederbrennen.* — Mit प्रति *versengen.* — Mit सम् *verbrennen.*

2. उष्, उच्छति s. वस्, उच्छति.

3. उष् f. *Frühlicht, Morgenröthe.*

1. उष 1) Adj. *begierig, verlangend.* — 2) *m. *Liebhaber.*

2. उष 1) *m. *a) salzhaltige Erde.* — *b) Bdellion.* — 2) f. ग्रा *das Brennen, Glühen.* — 3) *n. *fossiles Salz.*

3. उष 1) *m. *Ende der Nacht* Med. sh. 4. — 2) f. उषा *a) Frühlicht, Morgenröthe.* — *b) Nacht* Káraka 6,18. VP. 2,8,18. — *c) *Kuh.* — *d)* N. pr. einer Tochter Bâṇa's und Gattin Aniruddha's Agni-P. 12,46. 52. — 3) उषा *Adv. *a) bei Anbruch des Tages.* — *b) in der Nacht.*

*उषःकल m. *Hahn* Gal. Vgl. उषाकल.

उषङ्गु m. 1) N. pr. *a)* eines Ṛshi. — *b)* eines Fürsten. — 2) Bein. Çiva's.

*उषण 1) n. *a) Pfeffer.* — *b) die Wurzel von Piper longum.* — 2) f. ग्रा *a) Piper longum* oder *Chaba.* — *b) getrockneter Ingwer.* — Vgl. ऊषण.

उषती f. *eine verletzende Rede* MBh.

*उषदश्व m. N. pr. eines Mannes; vgl. ग्रौषदश्वि.

उषद्गु m. N. pr. eines Sohnes des Svâhi.

उषद्रथ m. N. pr. eines Sohnes des Titikshu.

उषत् 1) m. N. pr. eines Sohnes des Sujaǵña. उशत v. l. — 2) f. उषती in Verbindung mit वाच् *eine verletzende Rede* MBh. 12,236,10. 241,9. An beiden Stellen उशती; उषती ed. Calc. Die richtige Form ist wohl रुशती.

*उषप m. 1) *Feuer.* — 2) *die Sonne.*

उषर्बुध् Adj. *früh wach.*

*उषर्बुध m. 1) *Feuer.* — 2) *Kind.*

उषस् 1) f. (stark auch उषास् im Veda) *a) Frühlicht, Morgenröthe, Morgen.* Personificirt als *Tochter des Himmels* und *Schwester der* Âditja. उषसः साम Ârsh. Br. — *b) Abendröthe.* — *c)* Du. *Nacht und Morgen.* — *d)* N. pr. der Gattin Bhava's (einer Form Rudra's) VP. 1,8,9. — 2) n. *a) Tagesanbruch, Dämmerung.* — *b) *Ohrhöhle.* — *c) *das Gebirge* Malaja. — Vgl 2. ऊष.

उषस्त und उषस्ति m. N. pr. eines Mannes.

*उषस्य्, °स्यति *tagen.*

उषस्य Adj. *der Morgenröthe geweiht* Âçv. Çr. 4,14,1.

उषाकर m. *der Mond.*

*उषाकल m. *Hahn.* Vgl. उषःकल.

उषापति (Agni-P. 12,41) und *उषारमण m. Bein. Aniruddha's.

उषारागोदय m. Titel eines Schauspiels.

उषासानक्ता Nom. Du. f. *Morgenröthe und Nacht.*

*उषासासूर्य n. Sg. *die Morgenröthe und die Sonne.*

उषिज m. N. pr. eines Sohnes des Ûru.

उषित Partic. von उष्, ग्रोषति und वस्, वसति.

*उषितंगवीन Adj. *wo früher Kühe sich aufgehalten haben.*

उषितव्य n. impers. *zu übernachten* Kâd. II,31,6.

उषेश m. 1) *Mond.* — 2) *Bein. Aniruddha's.

उषोजल n. Pl. *Thau.*

उषोराग m. *Morgenröthe* Daçak. 43,13.

उष्टर und उष्ट्र m. *Pflugstier.*

उष्ट्र 1) m. *a) Büffel.* — *b) Kamel.* उष्ट्रखरम् *K. und Esel* Gaut. *उष्ट्रशशम् *K. und Hase.* — *c) *Lastwagen.* — *d)* N. pr. eines Asura. — 2) f. उष्ट्री *a) Kamelweibchen.* — *b) ein irdenes Gefäss von best. Form.* — *c) *Urtica interrupta* und **eine Art* मेषशृङ्गी Nigh. Pr.

उष्ट्रकर्णिक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

*उष्ट्रकाण्डी f. *Echinops echinatus* Râǵan. 10,142.

उष्ट्रकुङ्कुमवहन n. *das Safran-Schleppen eines Kamels.* °वत् Adv. Kap. 3,58. 6,40.

*उष्ट्रक्रोशिन् Adj. wie ein Kamel schreiend.

उष्ट्रग्रीव m. eine Form der Mastdarmfistel.

उष्ट्रजिह्व m. N. pr. eines Wesens im Gefolge Skanda's.

उष्ट्रत्व n. Nom. abstr. zu उष्ट्र 1) b) Hemâdri 1,675,20.

उष्ट्रदत्त MBh. 12,3717 fehlerhaft für श्रोष्ठदत्त.

*उष्ट्रधूसरपुच्छिका f. Tragia involucrata L.

उष्ट्रनिषदन n. eine best. Art des Sitzens bei den Jogin.

*उष्ट्रपादिका f. Jasminum Sambac Ait.

*उष्ट्रपाल m. Kamelhirt Gal.

*उष्ट्रप्रमाण m. das fabelhafte Thier Çarabha Nigh. Pr.

*उष्ट्रभक्ता (Gal.) und *°भक्तिका f. eine best. der Alhagi verwandte Pflanze Râǵan. 4,57.

उष्ट्रवामी f. Kamelstute. *°वामि n. (auch Kâç.) schwerlich richtig.

*उष्ट्रवाहिन् Adj. von Kamelen gezogen (Wagen).

उष्ट्रशिरोधर m. = उष्ट्रग्रीव.

*उष्ट्रसादि m. ein Reiter zu Kamel. n. (auch Kâç.) schwerlich richtig.

1.*उष्ट्रस्थान n. Kamelstall.

2.*उष्ट्रस्थान Adj. in einem Kamelstall geboren.

*उष्ट्राकृति m. = das fabelhafte Thier Çarabha Gal.

उष्ट्राक्ष m. N. pr. eines Mannes. Pl. sein Geschlecht.

उष्ट्रिका f. 1) Kamelstute. — 2) ein irdenes Gefäss von best. Form. — 3) *eine best. Staude.

उष्ण 1) Adj. (f. श्रा; ई nur Kauç.) a) heiss, warm Gaut. Auch von einem Seufzer. — b) heftig (Conj.). — c) *rasch zu Werke gehend. — 2) उष्णम् Adv. heiss (seufzen) 50,29. *Mit कर् componirt. — 3) m. a) *Zwiebel. — b) N. pr. zweier Männer VP. 2,4,48. 4,21,3. — 4) *f. श्रा a) Hitze. — b) Auszehrung. — c) Galle. — d) *eine Art Momordica Nigh. Pr. — 5) n. (*m.) a) ein heisser Gegenstand. — b) Hitze, Wärme. — c) die heisse Jahreszeit. — d) Bez. der rückläufigen Bewegung des Mars, wenn sie stattfindet im 7ten, 8ten oder 9ten Mondhause von dem Mondhause, in welchem er heliakisch aufging. — e) N. pr. eines von Ushṇa beherrschten Varsha in Kuçadvîpa VP. 2,4,48.

*उष्णक 1) Adj. a) fieberkrank. — b) rasch zu Werke gehend. — 2) m. a) Hitze, die heisse Jahreszeit. — b) Brand (Krankheit) Gal. — 3) *Betelnuss Nigh. Pr.

उष्णकर m. die Sonne Kâd. II,49,15.

उष्णकाल m. die heisse Jahreszeit Spr. 1320.

उष्णकिरण und *उष्णकृत् (Gal.) m. die Sonne.

उष्णग m. Sg. und Pl. die heisse Jahreszeit. Auch उष्णगः कालः.

*उष्णगन्धा f. Alpinia Galanga Nigh. Pr.

उष्णगु m. die Sonne.

*उष्णघ्न n. Sonnenschirm.

*उष्णंकरण Adj. erhitzend, erwärmend.

उष्णता f. 1) Hitze, Wärme. — 2) am Ende eines Comp. grosses Verlangen nach.

उष्णतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

उष्णत्व n. Hitze, Wärme.

*उष्णनदी f. Bein. des Höllenflusses Vaitarapî.

उष्णप fehlerhaft für ऊष्मप.

*उष्णफला f. eine Art Momordica Nigh. Pr.

*उष्णभृत् m. die Sonne Gal.

*उष्णभोजिन् Adj. warme Speisen geniessend.

उष्णय्, °यति heiss machen.

उष्णरश्मि und उष्णरुचि m. die Sonne.

उष्णवात m. eine best. Blasenkrankheit Wise 365. Çârṅg. Saṁh. 1,7,40.

उष्णवारण (*m.) n. Sonnenschirm.

उष्णविदग्धक m. eine best. Augenkrankheit Çârṅg. Saṁh. 1,7,94.

उष्णवीर्य 1) Adj. erwärmende Kraft besitzend Karaka 1,14. 6,3. — 2) *m. Delphinus gangeticus.

उष्णवेताली f. N. pr. einer Hexe Hariv. 9542.

उष्णसमय m. die heisse Jahreszeit. Davon Denom. °समयाय्, °समयायते zur h. J. werden Bâlar. 129,3.

*उष्णसुन्दर m. Momordica Charantia, Averrhoa Carambola und Terminalia Bellerica Nigh. Pr.

उष्णस्पर्शवत् Adj. heiss anzufühlen Tarkas. 8.

उष्णांशु m. die Sonne 172,7. Hemâdri 1,156,22.

*उष्णागम m. Beginn der heissen Jahreszeit.

उष्णान्त m. Ende der heissen Jahreszeit R. 6,69,31.

*उष्णाभिगम m. = उष्णागम.

उष्णाभिप्राय Adj. mit Hitze endend (Fieber) Karaka 1,19. Davon °प्रायिन् Adj. an einem solchen Fieber leidend 6,3,d.

उष्णालु Adj. von der Hitze leidend.

*उष्णासह m. Winter Râǵan. 21,67 (उष्णापह Hdschr.).

उष्णि Adj. brennend, in श्रभ्युष्णि.

*उष्णिका f. Reisbrei.

उष्णिग्गर्भ Adj. f. (श्रा) in Verbindung mit गायत्री ein best. Metrum.

उष्णिमन् m. Hitze.

उष्णिह् f. (Nom. उष्णिक्) 1) ein best. Metrum. — 2) ein diesem Metrum geweihter Backstein. — 3) wie andere Metra Name eines der Rosse des Sonnengottes VP. 2,8,3.

उष्णिहककुभ् f. Du. die Metra Ushṇih und Kakubh.

उष्णिहा f. 1) Pl. Genick. — 2) = उष्णिह् 1).

उष्णी Adv. mit कर् erhitzen, erwärmen.

उष्णीगङ्ग wohl n. N. pr. eines Tîrtha.

उष्णीनाभ m. N. pr. eines göttlichen Wesens.

उष्णीष 1) m. n. Kopfbinde, Turban, Binde überh. उष्णीषपट्ट dass. 290,10. — 2) Bez. eines Auswuchses auf Çâkjamuni's Kopfe.

उष्णीषापर्णा f. N. pr. einer buddh. Göttin.

उष्णीषिन् Adj. mit einer Kopfbinde versehen.

1. उष्णोदक n. 1) warmes Wasser Spr. 6775. — 2) eingekochtes Wasser Bhâvapr. 3,14.

2. उष्णोदक m. R. 2,83,13 nach dem Comm. Gliederreiber.

*उष्णोपगम m. = उष्णागम.

*उष्म m. 1) Hitze. — 2) die heisse Jahreszeit. — 3) Frühling. — 4) Zorn.

*उष्मक = ऊष्मक.

उष्मता MBh. 1,103,17 fehlerhaft für उष्णता Hitze.

उष्मन्, उष्मप und उष्मस्वेद s. ऊष्मन् u. s. w.

*उष्मागम m. schlechte Lesart für उष्णागम oder ऊष्मागम.

*उष्माय् und *उष्मोपगम s. ऊष्माय् und ऊष्मोपगम.

उष्य in सुखोष्य.

उष्यल n. Rahmen (eines Ruhebettes).

उषर् f. = उषस् Frühlicht, Morgenröthe.

उस्र 1) Adj. (f. श्री) a) morgendlich. — b) etwa hell, klar (Gaṅgâ) MBh. 13,26,95. Kuh nach Nîlak. — 2) m. a) Strahl. — b) Stier. — 3) f. श्री a) Frühlicht, Morgenröthe, Helle. — b) Kuh. — c) *eine best. Pflanze.

उस्रयामन् Adj. im Frühlicht ausgehend, bei Tageshelle gehend.

उस्रि f. Morgen, Helle.

उस्रिक m. Oechslein.

उस्रिध Adj. TBr. 2,7,13,2 wohl fehlerhaft.

उस्रिय 1) Adj. (f. श्रा) a) röthlich. — b) taurinus. — 2) m. a) Stier. — b) Kalb. — 3) f. श्रा a) Helle, Licht. — b) Kuh. — c) Milch und Anderes von der Kuh Kommende.

उस्रियात्व n. Nom. abstr. zu उस्रिय 3) b) Maitr. S. 4,2,12.

*उस्रीय्, °यति sich eine Kuh wünschen.

1. उह् s. ऊह्, ऊहति.

2. उह् s. वह्.

3.* उह्, श्रोहति (वधे).

*उहान m. N. pr. einer Gegend.

उहुवायिवासिष्ठ n. Name eines Sâman.

उहू Adj. wohl uhu schreiend.

उह्यगान n. = ऊह्यगान.

---

1. ऊ = 1. उ; s. d.

2.* ऊ Interj. वाक्यारम्भे, श्रनुकम्पायाम्, रक्षायाम्.

3.* ऊ Adj. von श्रव्, श्रवति und von वा, वयति.

4.*ऊ m. 1) *der Mond.* — 2) Bein. Çiva's.

ऊघट m. N. pr. = उवट.

ऊँ (ऊं) im Padapâṭha vor hinzugefügtem इति = 2. उ.

ऊकार m. *der Laut* ऊ TS. Prât. AV. Prât.

ऊखर m. Pl. N. pr. einer Çiva'itischen Secte.

ऊख्य AK. 2,9,45 fehlerhaft für उख्य.

ऊङ्ख् mit नि in न्यूङ्ख und न्यूङ्खमानक.

*ऊठ्, ऊठति = *उठ्, ओठति.

ऊठ 1) Adj. Partic. von 1. und 2. ऊह् und वह्. — 2) f. आ *eine Heimgeführte, Gattin.*

*ऊठकङ्कट Adj. *gepanzert*, v. l. für व्यूठ°.

*ऊठभार्य Adj. *der eine Gattin heimgeführt hat.*

*ऊठय्, °यति Denom. von ऊठ und ऊठि.

*ऊठरथ Adj. *einen Wagen ziehend* L. K. 1037.

ऊठवयस् Adj. *erwachsen* Bhâg. P. 4,9,66.

ऊठि f. *das Tragen* Râgat. 7,1090.

ऊणि v. l. für ओणि.

ऊणोतिनस् Lalit. 5,14 wohl fehlerhaft für ऊणितिनस्.

ऊत Partic. 1) von अव्. — 2) von वा, वयति.

1. ऊति f. (im Çat. Br. einmal m.) 1) *das in Gang Bringen, Fortbewegung.* — 2) *Gang, iter.* — 3) *Förderung, Begünstigung, Unterstützung, Hülfe, Wohlwollen.* — 4) *Helfer, Förderer.* — 5) *Labung, Erquickung, Stärkung.* — 6) Pl. *Lebensmittel, erquickende Dinge.* — 7) *Spiel, Scherz, Belustigung* Bhâg. P. — 8) *= तारणा.

2. ऊति f. *Gewebe.*

3. ऊति m. N. pr. eines Daitja.

ऊतीक m. = पूतीक *ein als Surrogat für die* Soma-*Pflanze dienendes Kraut.*

ऊदक und ऊदर = उदक und उदर in अनूदक und अनूदर.

ऊदल n. Name eines Sâman Lâṭj. 4,6,17.

ऊधन्, ऊधर्, ऊधस् n. 1) *Euter.* — 2) *ein verehrter, geheimer* oder *nur dem Freunde zugänglicher Ort, Busen.* — 3) *Wolke* (als *Euter des Himmels*), *bewölkter Himmel.* — 4) **Nacht.* — 5) Bez. *einer best. Stelle in den* Mahânâmnî.

ऊधन्य Adj. *im Euter enthalten* Maitr. S. 1,10,5.

ऊधर् und ऊधस् s. ऊधन्.

ऊधस्य 1) Adj. (f. आ) *milchend* Hemâdri 1,470,17. 23. उ° gedr. — 2) n. *Milch.*

ऊधस्वती Adj. f. *ein volles Euter habend.*

ऊन Adj. *woran Etwas fehlt, unter dem Maasse bleibend, unzureichend, zu klein, — wenig, nachstehend; der kleinste.* Mit einem Abl. *weniger —, geringer als;* mit einem Instr. *um — weniger;* am Ende eines Comp. in beiden Bedeutungen. °विंश so v. a. एकोनविंश *der 19te.* Nom. abstr. ऊनता f. Hemâdri 1,15,14. ऊनत्व n. 17.

ऊनक Adj. dass. Golâdhj. 7,25.

ऊनकोटिलिङ्ग n. Name eines Liṅga.

ऊनय्, °यति *unerfüllt lassen.* ऊनित *vermindert um* (Instr.).

ऊनरात्र m. und °रात्रि f. Pl. *die überschüssigen lunaren Tage in einem* Juga, *die man ausscheiden muss, um die richtigen solaren Tage zu erhalten.*

ऊनाईतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

ऊनाक्षर Adj. *eine Silbe zu wenig habend* Lâṭj. 7,9,8.

ऊनाग्र m. *der kleinere von den zwei als Multiplicatoren zu verwendenden Ueberschüsse bei der* Kuṭṭâkâra *genannten Operation* Ârjabh. 2,32.fgg.

ऊनातिरिक्त Adj. *zu wenig oder zu viel.*

ऊनाह्न m. = ऊनरात्र Gaṇit. Pratjabd. 5.

ऊनी Adv. mit कर् *subtrahiren.*

ऊबध्य s. ऊवध्य.

ऊभाव m. *das zu* ऊ *Werden* TS. Prât.

*ऊम् Interj. रुषोक्तौ, प्रश्ने und स्पर्धायाम्.

ऊम 1) m. *guter Freund, Genosse, Mitglied einer Verbindung* oder *Verbrüderung.* — 2) *n. a) *Stadt.* — b) N. pr. einer Gegend.

*ऊय्, °यते = वा, वयति.

*ऊररी Adv. = उररी.

*ऊरव्य m. *ein* Vaiçja.

ऊरी Adv. = उररी. Mit कर् *einräumen, anerkennen.*

ऊरु m. 1) *Schenkel, Lende.* Am Ende eines adj. Comp. f. ऊरु und ऊरू. — 2) N. pr. a) eines Âṅgirasa. — b) eines Sohnes des Manu Kâkshusha. कुरु v. l.

ऊरुग्रह m. *Schenkellähmung* Karaka 6,25.

ऊरुग्रहिन् Adj. *an Schenkellähmung leidend* Karaka 6,25.

ऊरुग्राह m. = ऊरुग्रह.

ऊरुज 1) Adj. *aus einer Lende entsprossen.* — 2) *m. *ein* Vaiçja.

ऊरुजन्मन् m. Bein. Aurva's.

ऊरुदघ्न Adj. *bis zum Schenkel reichend.*

*ऊरुद्वयस Adj. (f. ई) dass. P. 4,1,15, Sch.

*ऊरुपर्वन् m. n. *Knie.*

ऊरुफलक n. *Lendenschild.*

ऊरुबलिन् Adj. *lendenstark* Çat. Br. 13,2,2,8.

*ऊरुभिन्न Adj. (f. ई) *am Schenkel durchstochen.*

*ऊरुमात्र Adj. (f. ई) *bis zum Schenkel reichend* P. 4,1,15, Sch.

*ऊरुरी Adv. = उररी.

ऊरुष्कम्भ m. = °स्कम्भ Karaka 1,19. 20. 6,25.

ऊरुसाद m. *Schenkelschwäche, — lähmung* Karaka 1,20.

ऊरुस्कम्भ m. *Schenkellähmung.* °गृहीत Adj. Maitr. S. 1,10,14.

ऊरुस्तम्भ m. (adj. Comp. f. आ) dass.

*ऊरुस्तम्भा f. *Musa sapientum* Râgan. 11,37 (ऊरु° Hdschr.).

ऊरूपपीडम् Absol. *unter Schenkeldruck* Daçak. 91,6.

ऊर्ज् f. *Nahrung, Stärkung; Kraftfülle, Saft und Kraft.*

ऊर्ज 1) Adj. (f. आ) *kräftig.* — 2) m. a) *Kraftfülle, Kraft und Saft.* — b) **Leben.* — c) *ein best. Herbstmonat, October — November.* — d) N. pr. verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.* — 3) f. ऊर्जा a) *Kraftfülle, Saft und Kraft.* — b) = 2) c) Karaka 8,6. — c) N. pr. einer Tochter Daksha's und Gattin Vasishṭha's. — 4) *n. *Wasser.*

*ऊर्जन n. Nom. act. von ऊर्जय्.

ऊर्जमेध Adj. (f. आ) *von gewaltiger Einsicht* MBh. 13,76,10. Vgl. Hemâdri 1,469,18.

ऊर्जय्, ऊर्जयति 1) *nähren, kräftigen* Karaka 1,26. Partic. ऊर्जयत् *nährend, kräftig.* Med. *sich kräftigen, kraftvoll sein.* Partic. ऊर्जयमान = ऊर्जयत्. — 2) **leben.* — Partic. ऊर्जित *kräftig, mächtig, üppig, gewaltig, bedeutend.*

ऊर्जयत् m. N. pr. 1) eines Lehrers. — 2) eines Gebirges in Guzerat Ind. Antiq. 7,261.

ऊर्जयोनि m. N. pr. eines Sohnes des Viçvâmitra MBh. 13,4,59.

ऊर्जवह् und °वाह् m. N. pr. eines Fürsten VP.[2] 3,283.

(ऊर्जव्य) ऊर्जविअ Adj. *nahrungsreich, kraftreich.*

ऊर्जस् n. *Macht, Kraft* Sâh. D. 341,12.

ऊर्जसनि Adj. *Kraft verleihend* Ṛv.

ऊर्जस्कर Adj. *Kraft bewirkend.*

ऊर्जस्तम्भ m. N. pr. eines Ṛshi im 2ten Manvantara.

ऊर्जस्वत् 1) Adj. a) *nahrungsreich, saftig, strotzend.* — b) *mächtig, kräftig, stark.* — 2) f. ऊर्जस्वती N. pr. verschiedener Frauen.

ऊर्जस्वल 1) Adj. *mächtig, kräftig, stark.* — 2) N. pr. eines Ṛshi im 2ten Manvantara.

ऊर्जस्विन् 1) Adj. *mächtig, kräftig, stark* Bâlar. 285,20. — 2) n. in der Rhet. *Schilderung einer Gewaltthat, — Ungebührlichkeit.*

ऊर्जाद (dreisilbig) Adj. *saftige Nahrung geniessend* Ṛv.

ऊर्जानी f. *Nahrung, Stärkung* als Personification.

ऊर्जावत् Adj. 1) *Macht —, Kraft verleihend* MBh. 13,26,84. — 2) *mächtig, kräftig* Pâr. Gṛhj. 1,15,6.

ऊर्जाहुति Adj. (f. ई) *saftige —, nährende Opfer-*

gaben bringend.

ऊर्जित 1) Adj. s. ऊर्जग्. — 2) m. N. pr. eines Fürsten.

ऊर्जिन् Adj. *fruchtbar* Pâr. Gṛhj. 1,16,6.

ऊर्णा 1) m. N. pr. eines Jaksha. — 2) ऊर्णा f. *a) Wolle. — b) die Fäden einer Spinne. — c) Haarwirbel zwischen den Augenbrauen* Kâd. 9,20. 81,9. Lalit. 290,3 (उर्णा gedr.). °कोश m. dass. 375,16. — *d)* N. pr. verschiedener Frauen. — 3) n. *Wolle* in einigen Compp.

ऊर्णनाभ m. 1) *Spinne. — 2) eine best. Stellung der Hand.* — 3) N. pr. *a)* eines Sohnes des Dhṛtarâshṭra. — *b)* *Pl. eines Volksstammes gaṇa राजन्यादि. — *c)* eines Dânava.

ऊर्णनाभि m., °नाभी f. (Kshurikop. 9) und ऊर्णापट m. *Spinne.*

ऊर्णाम्रदस् Adj. *wollenweich.*

ऊर्णावाभि m. *Spinne.*

ऊर्णामय Adj. (f. ई) *wollen.*

ऊर्णायु 1) Adj. *wollig.* — 2) m. *a)* **Widder.* — *b)* **Spinne.* — *c)* **wollene Decke.* — *d)* *= लूताभङ्ग. — *e)* N. pr. eines Gandharva. — 3) f. *Schaf* Hemâdri 1,714,21.

ऊर्णावत् 1) Adj. *wollig.* — 2) m. *a) Spinne.* — *b)* *N. pr. eines Mannes. — 3) f. ऊर्णावती *Schaf.*

ऊर्णावल Adj. *wollig.*

ऊर्णासूत्र n. *Wollenfaden.* — °सूत्री Çâṅkh. Gṛhj. 2,1 fehlerhaft für मौर्णा°.

ऊर्णास्तुका f. *Büschel von Wolle* TS. Comm. 1,357.

ऊर्णितिवस् m. N. pr. eines Buddha.

ऊर्णु, ऊर्णोति und ऊर्णौति, ऊर्णुते *umgeben, umhüllen.* Med. *sich einhüllen.* — *Desid. ऊर्णुनूषति, ऊर्णुनविषति und ऊर्णुविषति. — *Intens. ऊर्णोनूयते. — Mit अप 1) *aufdecken, enthüllen.* Med. auch *sich enthüllen, — entblössen.* — 2) *öffnen.* — Mit प्रत्यप Med. *sich in Gegenwart Jmds* (Acc.) *enthüllen.* — Mit अभि *bedecken, verhüllen.* Med. auch *sich verhüllen.* — Mit आ *bedecken mit.* — Mit परि Med. *sich einhüllen* Maitr. S. 3,6,6. — Mit प्र *bedecken, verhüllen.* Med. *sich verhüllen.* — *Intens. *vollständig bedecken.* — Mit संप्र *ringsum bedecken.* — Mit वि 1) *aufdecken, enthüllen.* — 2) *öffnen.*

ऊर्णोदर m. N. pr. eines Lehrers.

*ऊर्द् (उर्द्), ऊर्दते (माने, क्रीडायाम्, आस्वादने).

*ऊर्द und *ऊर्दी gaṇa गौरादि. ऊर्दी = विमान Gaṇar. 1,48.

ऊर्दर m. 1) *ein Gefäss zum Messen des Getreides, Scheffel.* — 2) **Held.* — 3) **ein* Rakshas.

*ऊर्दि N. pr. उर्दि richtiger.

ऊर्ध und ऊर्धक fehlerhaft für ऊर्ध्व, ऊर्ध्वक.

ऊर्ध्व 1) Adj. (f. आ) *a) aufwärts gehend, nach oben gerichtet, aufrecht, erhoben, oben befindlich.* — *b) aufgerichtet,* so v. a. *in Gang gebracht* Ṛv. 7,2,7. 8, 45,12. — 2) ऊर्ध्वम्, ऊर्ध्व° Adv. *a) aufwärts, nach oben, oben, oberhalb* (mit Abl.). Mit गम् s. v. a. *sterben.* अश्रूणि संरुध् so v. a. *die Thränen unterdrücken* 298,27. — *b) in der Folge, weiterhin, hinter, über — hinaus, von — an, nach* (mit Abl.). अतं ऊर्ध्वम् *von da an, von nun an, hierauf.* इत ऊर्ध्वम् *von nun an* (in einem Buche) 221,7. 226,25. देहात् so v. a. *nach dem Tode.* — *c) nach dem Tode, — von* (Gen). — *d) ansteigend, crescendo* Çat. Br. 12,2,3,8. — *e) laut.* — 3) n. *Höhe, ein oberhalb gelegener Theil;* mit Abl.

ऊर्ध्वक 1) Adj. *erhoben.* Arm Saṁnj. Up. 3. — 2) m. (adj. Comp. f. आ) *eine Art Trommel* Naish. 7,66.

*ऊर्ध्वकच m. *der niedersteigende Knoten.*

ऊर्ध्वकण्ठ 1) m. Pl. N. pr. eines Volkes. — 2) *f. आ *eine Asparagus-Species* Râǵan. 4,123.

*ऊर्ध्वकण्ठक 1) m. *Alhagi maurorum* Dhanv. 1,5. — 2) f. °कण्ठिका = ऊर्ध्वकण्ठ 2) Nigh. Pr.

ऊर्ध्वकपाल Adj. (f. आ) *oben in eine Schale auslaufend* Maitr. S. 1,8,3. Kâtj. Çr. 4,14,1.

1. ऊर्ध्वकर m. *eine obere Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,237,7. 738,15. 740,4.

2. ऊर्ध्वकर Adj. *mit erhobenen Händen* und zugleich *aufwärts strahlend* 314,3.

ऊर्ध्वकर्ण 1) Adj. *die Ohren spitzend* Çâk. 8. — 2) N. pr. einer Oertlichkeit.

1. ऊर्ध्वकर्मन् n. *eine Bewegung nach oben.*

2. *ऊर्ध्वकर्मन् m. Bein. Vishṇu's.

ऊर्ध्वकाय m. (adj. Comp. f. आ) *Oberkörper* Naish. 7,66.

ऊर्ध्वकृत Adj. *emporgerichtet* Kathâs. 18,148.

ऊर्ध्वकृशन 1) Adj. *oben perlend.* — 2) m. angeblich N. pr. eines Ṛshi.

ऊर्ध्वकेतु m. N. pr. eines Mannes.

ऊर्ध्वकेश 1) Adj. *dessen Haare emporstehen.* — 2) m. N. pr. eines Mannes. — 3) f. ई N. pr. einer Göttin.

ऊर्ध्वक्रिया f. = 1. ऊर्ध्वकर्मन्.

ऊर्ध्वग 1) Adj. *a) nach oben gehend, aufwärts dringend. — b) oben, — in der Höhe befindlich.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

1. ऊर्ध्वगति f. 1) *springende Bewegung.* — 2) *Gang, —, Drang nach oben.*

2. ऊर्ध्वगति 1) Adj. *a) in die Höhe stehend* MBh. 1,146,78. — *b) in den Himmel gelangend* oder *gelangt* R. 1,2,40. Ind. St. 14,384. — *b) nach oben strebend.* — 2) *m. *Feuer* Gal.

ऊर्ध्वगमन n. 1) *das Aufgehen* (von Gestirnen). — 2) *Hebung.* — 3) *das Aufsteigen zum Himmel* Naish. 5,15. — 4) *das Aufsteigen zu einer höheren Stellung.*

ऊर्ध्वगमनवत् Adj. *sich nach oben bewegend* 264,28.

ऊर्ध्वगात्मन् Adj. *dessen Natur nach oben strebt* (Çiva) MBh. 13,17,136.

ऊर्ध्वगामिन् Adj. *nach oben gehend, aufwärts dringend.*

ऊर्ध्वगुद m. *eine best. Krankheit des Mundes* Çârṅg. Saṁh. 1,7,80.

ऊर्ध्वग्रावन् 1) Adj. *der den* Soma*-Stein erhoben hat.* — 2) m. N. pr. eines Ṛshi.

ऊर्ध्वचित् Adj. *aufschichtend.*

ऊर्ध्वज Adj. *der obere.*

ऊर्ध्वजत्रु n. *was oberhalb des Schlüsselbeines liegt.*

ऊर्ध्वजानु und *°क Adj. *die Kniee in die Höhe richtend.*

ऊर्ध्वज्ञु Adj. und °ता f. Nom. abstr. fehlerhaft für °ज्ञु und °ज्ञुता.

*ऊर्ध्वज्ञ und ऊर्ध्वज्ञु Adj. = ऊर्ध्वजानु Maitr. S. 1, 10,9. Ait. Âr. 468,1 v. u. Nom. abstr. °ता Âçv. Çr. 2,16,14 nebst Comm. °ज्ञु und ज्ञुता gedr.

ऊर्ध्वजानु Adv. *oberhalb des Knies.*

ऊर्ध्वतरण n. *das Austreten* (von Flüssen).

ऊर्ध्वतस् Adv. *aufwärts, nach oben* Hemâdri 1, 250,12. 14. 544,22.

ऊर्ध्वताल m. *ein best. Tact.*

ऊर्ध्वतिलकिन् Adj. *mit einem senkrecht stehenden Sectenzeichen auf der Stirn versehen.*

ऊर्ध्वथा Adv. *aufwärts, aufgerichtet.*

ऊर्ध्वदंष्ट्रकेश Adj. *mit aufwärts gerichteten Spitzzähnen und Haaren* (Çiva) MBh. 12,284,85.

*ऊर्ध्वदिश् f. *Zenith.*

ऊर्ध्वदृश् und °दृष्टि 1) Adj. *nach oben sehend.* — 2) *m. °दृश् *Krebs* Râǵan. 19,76.

*ऊर्ध्वदेव m. Bein. Vishṇu's.

ऊर्ध्वदेह n. *Todtenceremonie.*

ऊर्ध्वद्वार n. *das nach oben* (*zum Himmel*) *führende Thor* Amṛt. Up. in Ind. St. 9,33.

ऊर्ध्वनभस् Adj. *über den Wolken befindlich.*

*ऊर्ध्वनयन m. *das fabelhafte Thier* Çarabha Gal.

ऊर्ध्वनाभन् m. N. pr. eines Ṛshi.

ऊर्ध्वनाल Adj. *mit dem Stiele nach oben* Jogat. Up. 9.

*ऊर्ध्वंदम Adj. *emporgerichtet.*

ऊर्ध्वपथ m. *der Luftraum.*

ऊर्ध्वपवित्र Adj. *oben rein* Taitt. Âr. 7,10 (Taitt. Up. 1,10).

ऊर्ध्वपाठ m. *das im Folgenden Gesagte* Comm. zu Ait. Âr. 13,10.

ऊर्ध्वपातन n. *Sublimation von Quecksilber* Bhâ-

VAPR. 2,99. °यन्त्र n. *ein dazu dienender Apparat.*

ऊर्ध्वपात्र n. 1) *ein hohes Gefäss* JÂGN. 1,182. — 2) *Oberschale, Deckel* HEMÂDRI 1,228,3. 7. 19.

1. ऊर्ध्वपाद् m. *Fussspitze* HEMÂDRI 1,697,18. 19.

2. ऊर्ध्वपाद् 1) Adj. *die Füsse in die Höhe haltend.* — 2) *m. *das fabelhafte Thier* Çarabha.

ऊर्ध्वपुण्ड्र und °क m. *eine mit Sandel u. s. w. senkrecht gezogene Linie auf der Stirn eines Brahmanen.* °माहात्म्य n. Titel eines Werkes.

*ऊर्ध्वपूरम् Absol. *bis oben voll.*

ऊर्ध्वपृश्नि Adj. *nach oben zu gesprenkelt* MAITR. S. 3,13,5.

ऊर्ध्वप्रमाण n. *Höhenmaass, Höhe* ÇULBAS. 2,13.

ऊर्ध्वबर्हिस् Adj. *über der Streu befindlich.*

ऊर्ध्वबाहु 1) Adj. *mit erhobenen Armen.* — 2) N. pr. *a)* Pl. einer Çiva'itischen Secte. — *b)* verschiedener Ṛshi.

ऊर्ध्वबिन्दु Adj. *oberhalb mit dem Minuszeichen versehen* BÎǴAG. 1.

ऊर्ध्वबुध्न Adj. *dessen Boden oben ist.*

*ऊर्ध्वबृहती f. *ein best. Metrum.*

ऊर्ध्वभक्तिक Adj. *nach oben wirkend, Erbrechen bewirkend* KARAKA 6,20.

ऊर्ध्वभरस् Adj. *nach oben tragend, hebend* TÂṆḌJA-BR. 1,1,6.

1. ऊर्ध्वभाग m. 1) *Obertheil.* — 2) *ein höher als* (Abl.) *gelegener Theil* HEMÂDRI 1,230,8. — 3) *ein hinter Etwas* (Abl.) *gelegener Theil.*

2. ऊर्ध्वभाग und °भागिक Adj. = ऊर्ध्वभक्तिक KARAKA 6,23. 7,1. 8,11.

ऊर्ध्वभास् 1) Adj. *a) nach oben strebend* MAITRJUP. 4,3. MBH. 3,219,20. — *b)* = ऊर्ध्वभक्तिक KARAKA 1,26. — 2) m. *eine Form* Agni's MBH. 3,219,20.

ऊर्ध्वभास् in अनूर्ध्वभास्.

ऊर्ध्वभूमि f. *das oberste Stockwerk* PAÑKAD.

ऊर्ध्वमण्डलिन् m. *eine best. Stellung der Hände beim Tanz.*

ऊर्ध्वमन्थिन् Adj. = ऊर्ध्वरेतस्.

ऊर्ध्वमान n. *Höhenmaass, Höhe.*

ऊर्ध्वमायु Adj. *Gebrüll erhebend.*

ऊर्ध्वमारुत n. *Andrang des Windes* (in med. Sinn) *nach oben* (was Auswurf veranlasst).

ऊर्ध्वमुख Adj. 1) *mit nach oben gerichtetem Gesicht.* — 2) *mit der Oeffnung nach oben gekehrt.* — 3) *nach oben gerichtet.* तेजस् so v. a. *Feuer, der Gott des Feuers* NAISH. 9,23.

ऊर्ध्वमुण्ड Adj. *auf dem Scheitel rasirt* 106,10.

ऊर्ध्वमौहूर्तिक Adj. *was nach einer kurzen Weile geschieht.*

ऊर्ध्वरक्तिन् Adj. *dessen Blut nach oben steigt* BHÂVAPR. 2,114.

ऊर्ध्वराजि f. *ein von unten nach oben laufender Strich* 217,7.

ऊर्ध्वरेखा f. *eine von unten nach oben laufende Linie* RAGH. 5,44. 7,55. NAISH. 1,18. PAÑKAD.

ऊर्ध्वरेत Adj. = °रेतस् 1) TAITT. ÂR. 10,12. NṚS. UP. in Ind. St. 9,84.

ऊर्ध्वरेतस् 1) Adj. *dessen Same oben bleibt, des Beischlafs sich enthaltend* GAUT. Nom. abstr. °स्त्व ÇAṂK. zu BÂDAR. 3,4,17. — 2) m. Bein. *a)* Çiva's. — *b)* *Bhîshma's.

ऊर्ध्वरेतस्तीर्थ n. pr. eines Tîrtha.

ऊर्ध्वरोमन् Adj. 1) *dessen Haare auf dem Körper in die Höhe stehen.* — 2) m. N. pr. eines Berges.

ऊर्ध्वलिङ्ग Adj. *dessen penis sich oben befindet* (Çiva). Statt dessen °लिङ्गिन् HEMÂDRI 1,203,20.

ऊर्ध्वलोक m. *Oberwelt, der Himmel.*

ऊर्ध्ववक्त्र m. Pl. *eine best. Götterordnung* VP.² 3,149.

ऊर्ध्ववयस् Adj. *hochkräftig* MAITR. S. 3,12,14.

*ऊर्ध्ववर्त्मन् n. = ऊर्ध्वपथ.

ऊर्ध्ववाच् Adj. *eine laute Stimme habend* Ind. St. 10,147.

ऊर्ध्ववात m. = ऊर्ध्वमारुत.

ऊर्ध्ववाल Adj. (f. आ) *mit dem Schwanz nach oben* GAUT. PÂR. GṚHJ. 3,12,7.

ऊर्ध्ववृत Adj. *oben —, über die Schulter getragen.*

ऊर्ध्ववेणीधर 1) Adj. (f. आ) *oben aufgebundene Flechten tragend* MBH. 9,46,34. — 2) f. आ N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

ऊर्ध्वशायिन् Adj. *auf dem Rücken liegend* (Çiva).

ऊर्ध्वशोचिस् Adj. *nach oben flammend* ṚV. 6,15,2.

*ऊर्ध्वशोधन n. *das Vomiren.*

*ऊर्ध्वशोषम् Absol. *so dass Etwas oben trocken wird.*

ऊर्ध्वश्वास m. 1) *tiefes Aufathmen* HÂSJ. 1. — 2) *eine Form von Asthma* SUÇR. 2,498,3. BHÂVAPR. 4,84.

ऊर्ध्वश्वित् Adj. *nach oben leuchtend* AV. PAIPP. 12,6,1.

ऊर्ध्वसंहनन Adj. *von hohem und kräftigem Körperbau* (Çiva) MBH. 13,17,130.

ऊर्ध्वसद्मन् m. N. pr. eines Âṅgirasa.

ऊर्ध्वसद्मन n. TÂṆḌJA-BR. 9,2,10. 11 fehlerhaft für और्ध्व°.

ऊर्ध्वसस्य Adj. (f. आ) *mit hochstehendem Getraide* MBH. 1,109,2.

ऊर्ध्वसान Adj. *sich erhebend, — aufrichtend.*

ऊर्ध्वसानु Adj. *den Nacken hoch tragend*

ऊर्ध्वस्तनी Adj. f. *deren Brüste in die Höhe stehen.*

ऊर्ध्वस्तोम Adj. *mit ansteigenden* Stoma. Daçarâtra ÇAT. BR. 12,2,2,8. 9. VAITÂN. 31,14.

ऊर्ध्वस्थिति f. *aufrechte Stellung, das Bäumen.*

1. ऊर्ध्वस्रोतस् n. *die Laufbahn nach oben,* Bez. *eines best. Schöpfungsactes.*

2. ऊर्ध्वस्रोतस् m. Bez. *der aufwärts* (zum Himmel) *gezogenen Geschöpfe* VP. 1,5,21.

ऊर्ध्वस्वप्न Adj. *stehend schlafend.*

ऊर्ध्वाङ्ग n. = ऊर्ध्वजत्रु.

ऊर्ध्वाङ्गुलि Adj. *mit nach oben gerichteten Fingern* 37,30. MBH. 1,152,6.

ऊर्ध्वाम्नाय m. Titel einer heiligen Schrift der Çâkta und einer Vishṇu'itischen Secte.

ऊर्ध्वाय्, °यते *in die Höhe steigen* BHÂVAPR. 4,83.

1. ऊर्ध्वायन n. *das Auffliegen* NAISH. 2,68.

2. ऊर्ध्वायन m. Pl. Bez. der Vaiçja in Plakshadvîpa.

ऊर्ध्वारोह m. *das Emporsteigen* Spr. 1326.

ऊर्ध्वाशिन् Adj. *in aufrechter Stellung essend.*

*ऊर्ध्वासित m. *Momordica Charantia L.*

ऊर्ध्वी Adv. mit कर् *in die Höhe heben.*

ऊर्ध्वेड n. Name eines Sâman TÂṆḌJA-BR. 10,12,4. 11,9,7. Adj. mit त्वाष्ट्रीसामन् desgl.

ऊर्ध्वेह m. *das Bestreben sich aufzurichten.*

ऊर्ध्वोच्छ्वासिन् Adj. *den letzten Athemzug thuend* ÇAT. BR. 14,7,1,44.

ऊर्मि m. f. 1) *Welle, Woge.* — 2) Pl. *andringende —, überfluthende Menge* (von Pfeilen, Kummer u. s. w.). — 3) *das Wogen, Wallen* (der Sturmwinde) TBR. 2,5,2,1. — 4) *schnelle Bewegung* ÇIÇ. 5,4. — 5) *sechs Wogen,* d. i. *Leiden,* bedrängen das Leben: *Hunger und Durst, Kälte und Hitze, Gier und Irrthum* Spr. 6470. Oder: *Hunger und Durst, Alter und Tod, Kummer und Irrthum* Comm. zu VP. 1,15,37. Wer diese überwunden hat, heisst ऊर्मिषट्कातिग. — 6) Bez. *der Zahl sechs.* — 7) **Falte im Kleide.* — 8) **Reihe, Linie.* — 9) **Sehnsucht.* — 10) **das Sichtbarwerden.*

ऊर्मिका f. 1) **Woge.* — 2) *Fingerring* RÂǴAT. 7,785. 802. — 3) **Falte im Kleide.* — 4) **Bienengesumme.* — 5) **Sehnsucht.*

ऊर्मिन् Adj. *wogend.*

ऊर्मिमत् Adj. 1) *wogend* (auch vom Haupthaar). — 2) am Ende eines Comp. *strotzend von* MBH. 1,23,19. Nach NÎLAK. m. *Meer.* — 3) **krumm.*

ऊर्मिमाला f. 1) *Wogenreihe.* — 2) *ein best. Metrum.*

ऊर्मिला f. N. pr. 1) einer Tochter Ǵanaka's und Gattin Lakshmaṇa's. — 2) der Gattin Jama's. — 3) der Mutter der Gandharvî Somadâ.

ऊर्म्य 1) Adj. *wogend, wallend.* — 2) f. ऊर्म्या *Nacht.*

*ऊर्व् (*उर्व्), ऊर्वति (हिंसार्थ).

ऊर्व, ऊर्व्य m. 1) *Behälter,* insbes. *ein Ort wo*

sich Wasser sammelt, Becken; daher auch so v. a. *Wolke.* — 2) *Verschluss, Stall für's Vieh; Gehege.* — 3) *Gefängniss, Gefangenschaft.* — 4) Pl. Bez. *der Manen bei der Mittagsspende.* — 5) Bez. Agni's. — 6) N. pr. eines Heiligen, dessen Name auf ऊरु zurückgeführt wird, weil Aurva, *das unterseeische Feuer,* aus seinem *Schenkel* entsprungen sein soll. Du. Tâṇḍja-Br. 21,10,6. = उर्वपुत्रौ, ग्रामद्ग्न्यौ Comm. — 7) **das unterseeische Feuer.*

*ऊर्वरा f. = उर्वरा 1).

ऊर्वशी f. fehlerhaft für उर्वशी.

ऊर्वष्ठीवं n. *Kniescheibe.*

ऊर्वस्थं n. *Schenkelknochen* Çat. Br. 8,7,2,17. ऊर्वस्थमात्र Adj. (f. ई) ebend.

ऊर्वी f. *Mitte des Schenkels* oder *eine dort befindliche Hauptader.*

ऊर्व्य Adj. *in Wasserbehältern (Seen u. s. w.) befindlich.* Nach Andern *auf der Erde* (उर्वी) oder *im unterseeischen Wasser befindlich.*

*ऊर्व्यङ्ग n. *Pilz.*

*ऊर्षा f. *eine best. Pflanze.*

*ऊलुपिन्, *ऊलूक und ऊवट m. = उ°.

ऊवध्य n. *der Inhalt des Magens und der Gedärme.* ऊवध्यगोह m. *der Ort, wo diese versteckt werden,* Vaitân. ऊबध्य AV.

*ऊष्, ऊषति (रुजायाम्).

1. ऊष 1) m. a) *salzige Erde, Steppensalz.* — b) *Vieh* (nach den Brâhmaṇa). — 2) f. ऊषा = 1) a) Kâtj. Çr. 4,8,16. — 3) ऊषौ *mit Salz geschwängerter, unfruchtbarer Boden.*

2. ऊष 1) *m. a) *Morgendämmerung.* — b) *Spalte, Höhle.* — c) *Ohrhöhle.* — d) *das Gebirge* Malaja. — Vgl. उषस्. — 2) f. ग्रा N. pr. v. l. für 3. उष 2) c).

1. ऊषक n. *Salz* oder *Pfeffer.*

2. *ऊषक n. *Tagesanbruch.*

ऊषण 1) n. *Pfeffer verschiedener Arten* (vgl. त्र्यूषण) Bhâvapr. 1,162. — 2) *f. ग्रा = ऊषणा.

ऊषपुट m. *Salzdüte,* d. i. *Salzstücke in ein Blatt gewickelt* Maitr. S. 1,11,8.

ऊषर Adj. (f. ग्रा) *salzhaltig;* Subst. *salziger Boden.*

*ऊषरज n. 1) *Steppensalz.* — 2) *eine Art Magnet* (?).

ऊषराय्, °यते *einen salzhaltigen, unfruchtbaren Boden darstellen.* °यितम् n. impers.

*ऊषवत् Adj. = ऊषर.

ऊषसिकतं wohl n. *Salz in Körnern* Çat. Br. 6,1,1,13. f. °ग्रा Mân. Gṛhj. 1,23.

ऊषाय् (wohl ऊष्माय्), °यते *dampfen* Karaka 1,18. 6,18.

*ऊष्ण fehlerhaft für उष्ण.

ऊष्म Ârsh. Br. 583 fehlerhaft für उष्म.

*ऊष्मक m. *die heisse Jahreszeit.*

ऊष्मज Adj. *aus heissen Dünsten entstanden* (niedere Thiere) Kap. 5,111.

*ऊष्मण und (ऊष्मणय) ऊष्मणीय Adj. *dampfend.*

ऊष्मत्व n. Nom. abstr. von ऊष्मन् 3) Comm. zu TS. Prât.

ऊष्मन् m. 1) *Hitze, Gluth, Dampf.* Häufig wird dem Gelde eine *Hitze* zugeschrieben, die den Menschen versengt. — 2) **die heisse Jahreszeit.* — 3) Bez. *der drei Sibilanten, des* ह्, *des* Visarganîja, Gihvâmûlîja, Upadhmânîja *und des* Anusvâra. ऊष्मप्रकृति Adj. RV. Prât. 6,9.

ऊष्मप 1) Adj. *den blossen Dampf der Speisen schlürfend* Kâd. 52,22. — 2) m. a) Pl. *eine best. Klasse von Manen.* — b) *Feuer.*

ऊष्मपुर n. Name eines buddh. Tempels Târan.

ऊष्मभाग Adj. *dessen Antheil der Dampf ist* TBr. 1,3,10,6.

ऊष्मवत् Adj. *glühend heiss* Suçr. 1,289,18.

ऊष्मस्वेद m. *Dampfbad* Suçr. 2,181,12 (उ° gedr.).

ऊष्मा f. *Dampf* MBh. 13,85,46.

*ऊष्मागम m. *Winter* Râgan. 21,67.

*ऊष्माय्, °यते *dampfen.* Vgl. ऊषाय्.

*ऊष्मायण m. *die heisse Jahreszeit* H. ç. 24.

*ऊष्मोपगम m. *Beginn der heissen Jahreszeit.*

1. ऊह्, ऊहति, ऊहते (der Wurzelvocal häufig gekürzt) 1) **schieben, rücken, streifen.* — 2) *verändern, modificiren* Comm. zu Njâjam. 9,1,18. बहुवद्वहन् *in den Plural umsetzend* Gobh. 2,5,4. — Mit ग्रति *hinüberschaffen.* — Mit व्यति *umstellen, je den Platz wechseln lassen.* — Mit ग्रधि 1) *überziehen, überstreifen, überlegen.* Med. *sich mit Etwas* (Acc.) *überziehen.* — 2) *draufsetzen, erheben über* (Loc.). — Mit ग्रप 1) *abstreifen, zurückschieben, fortstossen, verscheuchen, entfernen, fernhalten, heilen* (eine Krankheit). — 2) *jagen,* so v. a. *rasch folgen auf* (Acc.). — 3) *von sich fern halten, fahren lassen, aufgeben.* — 4) *absprechen, negiren.* — Mit ग्रवाप Suçr. 1,344,11 fehlerhaft. संदेहमपोह्यारभते क्रियाम् v. l. — Mit व्यप 1) *auseinanderschieben, — treiben, entfernen, wegschaffen, vertreiben, verscheuchen, zu Nichte machen, heilen* (eine Krankheit). — Mit समप *vollständig vertreiben.* — Mit ग्रभि *überziehen —, zudecken mit.* — Mit ग्रव *hinabschieben.* — Mit उद् 1) *hinauf —* oder *hinausschieben, — rücken, — schaffen, herausholen* Vaitân. — 2) *erhöhen* (einen Ton) Saṁhitopan. 27,4. — Mit ग्रपोद् *wegstreifen.* — Mit ग्रभ्युद् *hinausschieben, — rücken.* — Mit प्रत्युद् *anhäufen.* — Mit व्युद् 1) *auseinanderschieben, hinausrücken.* — 2) *ausfegen, auskehren.* — Mit उप 1) *heranschieben, heranrücken.* — 2) *zulegen, anhäufen.* — 3) *unterschieben, einschieben.* — 4) *herbeitreiben.* — 5) Pass. *heranrücken, sich nähern* (von einem Zeitpuncte). — उपोढ 1) *nahe gerückt, nahe.* — 2) *begonnen.* — 3) *zum Vorschein gekommen, den Sinnen sich darbietend* 169,3. Vikr. 26. Çâk. 169. — Mit समुप, समुपोढ 1) *begonnen* (ein Kampf). — 2) *sich darbietend.* — Mit नि Med. *für sich hineinschieben, in seinen Stall hineintreiben* Tâṇḍja-Br. 13,6,13. — Mit निस् 1) *herausschieben, — ziehen, wegziehen, bei Seite bringen.* निरूढ *abgesondert, für sich stehend* Gaut. — 2) निरूढ *der nach einem Klystier purgirt hat* Karaka 6,18. — Caus. निरूहयति *Jmd mittels Anwendung eines Klystiers purgiren lassen* Karaka 6,18. — Mit परि *rings anlegen, umhäufen, mit angelegter Erde u. s. w. umfangen, befestigen.* — Mit विपरि *einzeln befestigen.* — Mit प्र 1) *fortschieben.* — 2) *hinwerfen.* — 3) *durch* 1. ऊह् 2) *zu Stande bringen* Tâṇḍja-Br. 9,2,10.5,9. — Mit प्राति 1) *zurückschieben, — streifen, abstreifen.* — 2) *zurückbringen.* — 3) *zurückdrängen, abhalten, verdrängen* Bhâg. P. 4,22,38. — 4) *zurückweisen, verschmähen.* — 5) *unterbrechen.* — 6) *zuweisen, übergeben.* — Mit वि 1) *auseinanderschieben, — rücken, — breiten, zertheilen.* — 2) *in Schlachtordnung stellen.* — 3) *auf eine andere Stelle versetzen.* — 4) *vertheilen, durch Auseinanderschieben ausgleichen.* — 5) *auflösen* (Vocalverschlingungen). — 6) *anlegen, umlegen* (Rüstung, Schwert) LA. 90,8. — 7) व्यूढ a) *breit, ausgedehnt* 321,7. — b) **zusammengetrieben, fest.* — Mit ग्रनुवि *verschieben nach* Tâṇḍja Br. 6,1,11. — Mit निर्वि 1) *hinausdrängen, — jagen.* — 2) *in Schlachtordnung stellen.* — 3) *vollbringen.* — 4) निर्व्यूढ a) *der Erfolg gehabt —, seine Sache gut gemacht hat* Bâlar. 4,16. — b) **verlassen, aufgegeben.* — Mit प्रतिवि 1) *in Gegenschlachtordnung stellen.* प्रत्यव्यूहत् st. प्रतिव्यौहत्. — 2) *wieder in Ordnung bringen.* — 3) *abhalten, zurückhalten.* — 4) प्रतिव्यूढ *breit.* — Mit सम् 1) *zusammenstreifen, — rücken, — kehren.* — 2) *zusammenbringen, vereinigen.* — 3) *an der gewohnten Stelle zusammenbringen.* — Caus. *zusammenkehren, — fegen.* — Mit ग्रभिसम् 1) *zusammenkehrend bedecken.* — 2) *zusammenhäufen* Tâṇḍja-Br. 8,5,2. — Mit उपसम् 1) *zusammenziehen, einziehen, zusammenraffen.* — 2) *herbeischaffen.* — Mit परिसम् *zusammenkehren* Vaitân.

2. ऊह्, ग्रोहते, ऊहति, °ते 1) *beachten, merken auf* (Acc.). — 2) *rechnen auf* (Loc.) RV. 8,7,21.

— 3) *warten auf* (Acc.), *lauern auf* (Loc.). — 4) *ahnen, vermuthen, voraussetzen.* — 5) *begreifen, verstehen* Spr. 1236. — 6) *bei sich selbst in Gedanken weiter ausführen, bedenken, erschliessen.* — 7) *bemerkt werden.* — 8) *für Etwas geachtet werden, gelten für* (Nom.). — Caus. 1) *bedenken.* — 2) **Jmd* (Acc.) *zu denken —, zu vermuthen geben.* — Mit अति *verachten.* — Mit अनु *erwarten.* — Mit अपि *auffassen, verstehen, erschliessen.* — Mit अभि 1) *auflauern, nachstellen.* — 2) *überlegen* Daçak. 89,1. — 3) *erschliessen, errathen* Gaut. — Mit व्या *empfinden.* — Mit नि *bemerkt werden.* — Mit निस् in 2. निरूह्. — Mit वि *ahnen, empfinden* ṚV. 2,23,16. — Mit *सम् *bedenken.*

1. ऊह् m. 1) *Hinzufügung* Kâraka 6,27. — 2) *Veränderung, Modification, Verschiebung* (von Wörtern in einem Mantra) Lâṭj. 1,8,2. 2,7,19. Mahâbh. (K.) 1,14. 16.

2. ऊह् m. und *ऊहा f. *Ueberlegung, Prüfung, das Bedenken, weiteres Verfolgen einer Sache in Gedanken, Erschliessung* Gaim. 1,2,52. Kap. 3,44.

ऊहगान n. und °गीति f. Titel des 3ten *Gesangbuches* im SV.

ऊहच्छला f. Titel eines Kapitels in der Sâmavedakkhalâ.

1. ऊहन 1) n. = 1. ऊह 2) Njâjam. 9,1,19. 3,10. — 2) *f. °नी *Besen.*

2. ऊहन n. = 2. ऊह Amṛtan. Up. 16.

1. ऊहनीय Adj. *zu verändern, — modificiren* Njâjam. 9,1,16.

2. ऊहनीय Adj. *bei sich selbst in Gedanken weiter auszuführen, zu finden, — erschliessen.*

ऊहवत् Adj. *gut begreifend, scharfsinnig* Gaut. 28,48. Spr. 4275.

ऊहितव्य Adj. *zu verändern, — modificiren* Njâjam. 9,1,20. n. impers. Comm. zu Lâṭj. 2,7,19.

*ऊहिनी f. 1) *Besen* Gal. — 2) angeblich in अक्षौहिणी Mahâbh. 6,42,*a*.

ऊहिवंस् (schwach ऊहुष्) Partic. von वह्.

1. ऊह्य 1) Adj. = 1. ऊहनीय Njâjam. 9,1,17. fgg. — 2) n. wohl = ऊह्यगान.

2. ऊह्य Adj. = 2. ऊहनीय.

ऊह्यगान n. Titel des 4ten *Gesangbuches* im SV.

ऊह्यच्छला f. Titel eines Kapitels in der Sâmavedakkhalâ.

1.*ऋ Interj. *des Tadels* und *des Lachens*, वाक्ये und वाक्यविकारे.

2.*ऋ f. Bein der Aditi.

ऋकार m. *der Laut* ऋ TS. Prât.

ऋक्कस् Adv. *je nach einzelnen* Ṛk.

*ऋक्ण n. = ऋक्थ, रिक्थ.

ऋक्णावह् Adj. (f. ई) *kahle Schultern habend, vom Ziehen kahl gerieben, geschunden.*

ऋक्तस् Adv. *von Seiten —, in Betreff der* Ṛk.

ऋक्तन्त्र n. Titel eines Werkes. °व्याकरण n. Titel eines Pariçishṭa des SV.

ऋक्ति in सुवृक्ति.

ऋक्थ s. रिक्थ.

ऋक्व, ऋक्वन् und ऋक्वत् Adj. *lobpreisend, jubelnd, Sänger.*

ऋक्शस् Adv. = ऋक्कस्.

1. ऋक्ष Adj. (f. आ) 1) *kahl* Maitr. S. 1,6,9. ऋक्षतस्. — 2) **durchbohrt.*

2. ऋक्ष 1) Adj. *arg, schlimm.* — 2) m. *a*) *Bär.* — *b*) *eine Affenart.* Vielleicht in dieser Bed. R. 1,16, 19. 31 (vgl. 21). 2,54,28. Ragh. 13,72. — *c*) Pl. *das Siebengestirn.* — *d*) *am Ende eines Comp. so v. a. *der beste unter.* — *e*) **Bignonia indica* oder *eine verwandte Species.* — *f*) N. pr. α) verschiedener Männer. Pl. *ihr Geschlecht.* — β) eines Gebirges. — 3) m. n. *Stern, Sternbild, Mondhaus.* — 4) f. आ N. pr. *a*) einer Gattin Ağamîḍha's. — *b*) einer der Mütter im Gefolge Skanda's. — 5) f. ऋक्षी *Bärin.* — 6) n. *ein Zwölftel der Ekliptik, astrologisches Haus.*

ऋक्षक m. = 2. ऋक्ष 2) *f*) β) VP.[2] 2,113.

*ऋक्षगन्धा f. 1) *Argyreia argentea Sweet.* — 2) = ऋक्षगन्धिका.

*ऋक्षगन्धिका f. *Batatas paniculata Chois.*

ऋक्षग्रीव m. *ein best. gespenstisches Wesen.*

ऋक्षजिह्व n. *eine Form des Aussatzes.*

ऋक्षनाथ m. *der Mond.*

*ऋक्षनेमि m. Bein. Vishṇu's.

ऋक्षपति m. 1) *Herr der Bären* oder *Affen* R. 5, 63,5. — 2) *der Regent (Planet) eines astrologischen Hauses.*

ऋक्षम n. Name eines Sâman.

ऋक्षमन्त्र m. *ein Spruch auf die Mondhäuser* Verz. d. B. H. No. 1252.

ऋक्षर 1) m. *a*) *Spitze, Dorn*, in अनृक्षर. — *b*) *= ऋत्विज्. — 2) *n. *Regenguss.*

ऋक्षरजस्, °रजस und °राज् f. N. pr. des Vaters der Affen Vâlin und Sugrîva.

ऋक्षराज m. 1) *König der Bären* oder *Affen.* — 2) *der Mond.*

ऋक्षराजन् m. = ऋक्षरजस्.

ऋक्षला f. *Fessel* (bei Hufthieren).

ऋक्षवत् m. N. pr. eines Gebirges.

ऋक्षवन्त n. N. pr. einer Stadt.

ऋक्षविडम्बिन् m. *ein Charlatan von Astrolog.*

ऋक्षीका f. Bez. *böser, gespenstischer Wesen.*

*ऋक्षेश m. *der Mond.*

ऋक्षेष्टि f. *ein Opfer an die Mondhäuser* M. 6,10.

*ऋक्षोद m. N. pr. eines Gebirges.

ऋक्संशित Adj. *von* Ṛk *getrieben.*

ऋक्संहिता f. *die geordnete Sammlung der* Ṛk.

ऋक्सम n. = ऋक्षम.

ऋक्सामे n. Du. *die* Ṛk *und die* Sâman Çaṁk. zu Bâdar. 4,1,6.

ऋक्स्था (so zu lesen) Adj. *in* Ṛk *bestehend* Tâṇḍja-Br. 16,8,4.

*ऋगयन n. = ऋचामयनम्.

ऋगर्थसार n. Titel eines Werkes.

ऋगशीति f. Pl. *achtzig* Ṛk Çat. Br. 9,5,1,63.

ऋगात्मक Adj. Ṛk-*artig* P. 7,4,38, Sch.

ऋगावानम् Absol. *so dass man die* Ṛk *anheftet, zwischen denselben nicht absetzt.*

ऋग्गण m. Pl. *die Gesammtheit der* Ṛk.

ऋग्गाथा f. *der* Ṛk-*Gesang.*

ऋग्ब्राह्मण n. *das zum* Ṛgveda *gehörige* Brâhmaṇa.

ऋग्भाज् Adj. *an einer* Ṛk *Theil habend* (eine Gottheit).

ऋग्भाष्य n. Titel eines *Commentars zum* Ṛgveda.

ऋग्म Adj. *den Charakter der* Ṛk *habend.*

*ऋग्मत् Adj. zur Erklärung von ऋग्मिय.

ऋग्मिन् Adj. *preisend, jubelnd.*

ऋग्मिय und ऋग्मिय Adj. 1) *preiswürdig, löblich.* — 2) *aus* Ṛk *bestehend.*

ऋग्म्य Adj. = ऋग्मिय 2).

ऋग्यजुष n. *die* Ṛk *und die* Jağus Gaut.

ऋग्यजुःसामवेदिन् Adj. *mit dem* Ṛg-, Jağur- *und* Sâmaveda *vertraut.*

ऋग्विद् Adj. *den* Ṛgveda *kennend* Vaitân.

ऋग्विधान n. 1) *die Verwendung der* Ṛk Agni-P. 258. — 2) Titel eines (von Rudolf Meyer herausgegebenen) Werkes.

ऋग्विराम m. *Verspause* TS. Prât. 22,13.

ऋग्वेद m. *die Gesammtheit derjenigen heiligen Poesien, welche nach ihrer Anwendung im Cultus* ऋचः *heissen im Unterschied von den* यजूंषि *und* सामानि. In weiterem Sinne auch *die dazu gehörigen liturgischen und speculativen Werke.* °भाष्य n. Titel verschiedener *Commentare.*

ऋग्वेदिन् Adj. *mit dem* Ṛgveda *vertraut.*

ऋग्वेदीय Adj. *zum* Ṛgveda *gehörig.*

ऋघ in कर्मघ.

ऋघाय्, ऋघायति und °ते 1) *beben* ṚV. 2,25,3. — 2) *vor Leidenschaft beben, toben, rasen.*

ऋघावन् und °वत् Adj. *tobend, stürmisch.*

ऋङ्ग im मनऋङ्ग.

ऋक्मय Adj. *aus* Ṛk *bestehend.*

ऋच् f. 1) *Glanz.* — 2) *heiliges Lied,* — *Vers;* insbes. im Unterschied vom *gesungenen* (सामन्) und von der *Opferformel* (यजुस्). — 3) *der Vers, so v. a. der Text, auf welchem eine Handlung beruht* oder *auf welchen eine Erklärung sich beruft.* — 4) *die Sammlung der* Ṛk, *der* Ṛgveda; gewöhnlich Pl. — 5) *der Text des* Pûrvatâpanîja.

ऋच m. 1) am Ende eines Comp. = ऋच् 2). — 2) N. pr. eines Fürsten.

*ऋचत्क m. N. pr. eines Mannes.

ऋचस् in शतर्चस्.

ऋचसे Dat. Inf. *zum Preisen.*

*ऋचाभ m. N. pr. eines Schülers des Vaiçampâjana Kâç. zu P. 4,3,104.

ऋचीक m. N. pr. 1) des Vaters des Gamadagni. — 2) eines Landes.

*ऋचीष n. = ऋजीष 1) *Bratpfanne.* — 2) *eine best. Hölle.*

ऋचीषम Adj. als Beiw. Indra's.

ऋचेयु m. N. pr. = ऋतेयु.

*ऋच्छका f. vielleicht *eine best. Landplage.*

ऋच्छरा f. 1) = ऋतला. — 2) **Buhldirne.*

ऋच्छा f. in यदृच्छा.

ऋजिप्य Adj. *ausgreifend, sich streckend.*

*ऋजिमन् m. Nom. abstr. zu ऋजु.

ऋजिश्वन् m. N. pr. eines Schützlings von Indra.

*ऋजिष्ठ Superl. zu ऋजु.

ऋजीक 1) Adj. *a) schimmernd,* in आविर्ऋजीक, गो° und भा°. — *b)* *= उपहत. — 2) *m. *a) Rauch.* — *b)* Bein. Indra's. — *c)* N. pr. eines Berges.

ऋजीति Adj. *glühend, sprühend.*

ऋजीपिन् Adj. = ऋजिप्य.

ऋजीयंस् Compar. zu ऋजु.

ऋजीष 1) Adj. *a)* = ऋजीषिन् 1). — *b) schlüpfrig.* — 2) n. *a)* Soma-*Trester* Comm. zu Njâjam. 4,2,15. — *b)* **Bratpfanne.* — *c) eine best. Hölle.*

*ऋजीषित Adj. = ऋजीषं संजातमस्य.

ऋजीषिन् Adj. 1) *vorstürzend, ereilend.* — 2) *aus Trestern bestehend.*

ऋजु 1) Adj. (f. ऋज्वी) *a) gerade.* — *b) richtig, recht, gerecht.* — *c) rechtlich, aufrichtig.* — 2) Adv. *a) gerade.* — *b) richtig.* — 3) m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva. — 4) f. ऋज्वी *das Stadium, in dem ein Planet einen geraden Lauf hat.*

ऋजुकाय 1) Adj. *geraden Körpers.* — 2) *m. Bein. Kaçjapa's.

ऋजुकृत Adj. *richtig gestellt* Ait. Br. 3,3.

ऋजुक्रतु Adj. *das Rechte wollend.*

ऋजुग Adj. *geradeaus gehend.*

ऋजुगाथ Adj. *richtig singend* RV.

ऋजुता f. 1) *gerade Richtung, Geradheit.* — 2) *gerades, offenes Wesen.*

ऋजुत्व n. = ऋजुता 2).

ऋजुदारुमय Adj. (f. ई) *aus geradem Holze gemacht* Hemâdri 1,644,18.

ऋजुदास m. N. pr. eines Sohnes des Vasudeva.

ऋजुदृश् Adj. *richtig sehend* Naish. 4,66.

ऋजुधा Adv. 1) *geradesweges.* — 2) *richtig.*

ऋजुनीति f. *richtige Führung.*

ऋजुपक्ष Adj. *gerade Flügel habend* Ind. St. 13, 239. 263.

ऋजुपालिका f. N. pr. eines Flusses.

ऋजुबुद्धि Adj. *aufrichtig* (von Personen). Nom. abstr. °ता f.

ऋजुमिताक्षरा f. Titel eines Commentars.

ऋजुमुष्क Adj. *dessen Glied straff ist.*

ऋजुरश्मि Adj. *gerade Stränge habend.*

*ऋजुरोहित n. Indra's *gerader rother Bogen.*

ऋजुलेख Adj. *geradlinig* Çulbas.

ऋजुलेखा f. *ein gerader Strich* Sâj. zu Çat. Br. 10,2,1,8.

ऋजुवनि Adj. *gerade zustrebend.*

ऋजुसर्प m. *eine Schlangenart.*

ऋजुहस्त Adj. *die Hand ausstreckend.*

ऋजू Adv. mit कर् 1) *gerade machen.* — 2) *berichtigen.*

*ऋजूक m. N. pr. eines Gebirges.

ऋजूकरण n. *das Geraderichten.*

ऋजूनस् m. N. pr. eines Mannes.

ऋजूय Partic. 1) ऋजूयन्त् *redlich verfahrend.* — 2) ऋजूयमान *sich gerade aufrichtend.*

ऋजूया Instr. *gerades Weges.*

ऋजूयु Adj. *redlich.*

ऋज्र (auch dreisilbig) 1) Adj. (f. आ) *röthlich, braunroth.* — 2) *m. *Führer.*

ऋज्राश्व (auch viersilbig) m. N. pr. eines Mannes.

(ऋज्वच्) ऋजुअच् Adj. *geradeaus gehend.*

ऋज्वालिखित Adj. *mit geraden Strichen geritzt* Çat. Br. 10,2,1,8.

ऋज्वाह्न m. N. pr. eines Ṛshi.

ऋञ्जसान 1) Adj. Partic. von रञ्ज्, ऋञ्जति. — 2) *m. *Wolke.*

ऋण 1) Adj. (f. आ) *schuldig.* — 2) n. *a) Verschuldung, Verpflichtung, Schuldigkeit, Schuld, Geldschuld.* Unter drei *Verpflichtungen* sind die gegen die Ṛshi, Götter und Manen gemeint. Die vierte ist die gegen die Menschen, die fünfte die gegen die Gäste. अन्त्य *die letzte Verpflichtung* ist *die gegen die Manen,* d. i. *die Erzeugung eines Sohnes.* ऋणं धारय् *Jmd* (Gen.) *Etwas schuldig sein;* कर् *eine Schuld machen, borgen von* (Abl.); प्र-यम् und नी *e. Sch. abtragen;* दा dass. und *Jmd* (Loc.) *borgen;* प्र-आप् *e. Sch. auf sich laden;* परि-ईप्स् *e. Sch. einfordern;* मृगय्, याच् *um ein Darlehn bitten.* — *b) eine negative Grösse.* — *c)* **Wasser.* — *d)* **Burg, Feste.*

ऋणकर्तर् Nom. ag. *Schulden machend* MBh. 13, 23,21. Spr. 1330.

ऋणंकाति Adj. *Schuld rächend.*

*ऋणग्रह 1) Adj. *Schulden machend.* — 2) m. *das Schuldenmachen.*

*ऋणग्रहण n. *das Eintreiben einer Schuld.*

*ऋणग्राहिन् Adj. *Schulden machend.*

ऋणचित् Adj. *Schuld rächend.*

ऋणच्छेद m. *Tilgung einer Schuld.*

ऋणच्युत् Adj. *Schuld tilgend.*

ऋणज्य m. N. pr. eines Vjâsa VP. 3,3,15.

ऋणंचय m. N. pr. eines Fürsten und eines Âṅgirasa.

ऋणता f. *Schuldhaftigkeit.*

ऋणदातर् Nom. ag. *Geldverleiher* Spr. 2477, v. l.

ऋणदास m. *Einer der, um eine Schuld zu tilgen, sich in Sclaverei begeben hat.*

ऋणनिर्मोक्ष m. *Befreiung von einer Verpflichtung gegen* (Gen.) Ragh. 10,2.

ऋणप्रदातर् Nom. ag. *Geldverleiher* Spr. 2477.

ऋणभङ्गाध्याय m. Titel eines Werkes.

*ऋणमत्कुण und *ऋणमार्गण m. *Bürge für eine Schuld.*

*ऋणमुक्ति f., *°मोक्ष m. und °मोचन n. *das Abtragen einer Schuld.*

ऋणमोचनतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

ऋणया, °यात् und °यावन् Adj. *Schuld verfolgend,* — *rächend.*

ऋणवन् Adj. *schuldbeladen, verschuldet.*

ऋणवन्त् 1) Adj. *eine Verpflichtung gegen Jmd* (Gen.) *habend, verschuldet, in Schulden steckend.* — 2) m. Bez. *des 26sten* Muhûrta Ind. St. 10,296.

*ऋणशोधन n. und ऋणसमुद्धार m. (Spr. 7487) *Tilgung einer Schuld.*

ऋणादान n. *das Eintreiben einer Schuld* M. 8,4. Jolly, Schuld. 287.

*ऋणान्तक m. *der Planet Mars.*

ऋणापनय (Kull. zu M. 9,107) und *ऋणापनोदन n. *das Abtragen einer Verpflichtung,* — *Schuld.*

*ऋणार्ण n. wohl N. pr. einer Oertlichkeit Mahâbh. 6,42,*a.*

ऋणावन् Adj. = ऋणवन्.

ऋणिक m. *Schuldner.*

ऋणाधनि und °चक्र n. *ein best. mystisches Diagramm.*

ऋणिन् 1) Adj. *eine Verpflichtung habend, verschuldet.* — 2) m. *Schuldner.*

ऋणी Adv. mit कर् *borgen, entlehnen* Naish. 7,33.

*ऋणोद्ग्रहण n. *das Eintreiben einer Schuld.*

ऋणोद्धार m. *Tilgung einer Schuld* Spr. 7487.

ऋत 1) Adj. (f. ऋता) a) *getroffen, betroffen.* प्रऋता TS. 5,2,9,5. — b) *gehörig, ordentlich, recht, passend.* — c) *rechtschaffen, wacker, tüchtig.* — d) *wahr.* — e) **geehrt.* — f) *= दीप्त. — 2) ऋतम् Adv. *recht, richtig; gehörig, nachdrücklich.* Mit इ *richtig —, den richtigen Weg gehen* (eig. und übertr.). — 3) m. a) *eine best. Personification,* später N. pr. eines Rudra. — b) N. pr. eines Sohnes α) des Manu Kâkshusha Bhâg. P. 4,13,16. — β) des Vigaja VP. — 4) n. a) *feste Ordnung, Bestimmung, Entscheidung.* — b) *die Ordnung in heiligen Dingen: heiliger Brauch, Satzung, frommes Werk; göttliches Gesetz, Glaube als Inbegriff der religiösen Wahrheiten.* — c) *das Rechte, Wahre, Wahrheit.* — d) *Gelöbniss, Versprechen, Eid, Schwur;* vgl. सत्य. — e) bildliche Bez. *des Aehrenlesens.* — f) **Wasser.* — g) * = धन. — 5) ऋतेन Instr. als Adv. a) *nach der Ordnung, gehörig, richtig, regelmässig, rite.* — b) *von Rechtswegen, billig.* — c) *wahr, aufrichtig, der Wahrheit gemäss.* — d) einfach bekräftigend wie *sane.*

ऋतचित् Adj. *des heiligen Gesetzes u.s.w. kundig.*

ऋतजा Adj. *recht geartet.*

ऋतजात Adj. (f. आ) 1) *rechtzeitig.* — 2) *richtig erzeugt.* — 3) *recht geartet.*

ऋतजातसत्य Adj. *das recht Geartete verwirklichend.*

ऋतजित् 1) Adj. *das Rechte erkämpfend.* — 2) m. N. pr. eines Jaksha.

ऋतजुर् Adj. *vollkommen gealtert.*

ऋतज्ञा Adj. *des heiligen Gesetzes u. s. w. kundig.*

ऋतज्य Adj. *wohlbesehnt* (Bogen).

ऋतंजय m. N. pr. eines Vjâsa.

ऋतद्युम्न Adj. *für die Wahrheit begeistert* RV.

ऋतधामन् 1) Adj. *die Wahrheit liebend.* — 2) m. a) Bein. Vishṇu's. — b) N. pr. α) eines Manu. — β) des Indra im 12ten Manvantara.

ऋतधी Adj. *von richtiger Einsicht.*

ऋतधीति Adj. *heilig —, wahrhaft gesinnt.*

ऋतध्वज m. N. pr. 1) eines Rudra. — 2) verschiedener Männer.

ऋतनी Adj. *richtig führend.*

ऋतनिधन n. Name eines Sâman.

ऋतपर्ण m. N. pr. = ऋतुपर्ण.

ऋतपा Adj. *das heilige Gesetz u. s. w. wahrend.*

ऋतपात्र n. *ein vollkommenes Gefäss* Tâṇḍja-Br. 1,2,3.

ऋतपेय m. *ein best.* Ekâha.

ऋतपेशस् Adj. *von vollkommener Gestalt.*

ऋतप्रजात Adj. (f. आ) 1) *rechtzeitig.* — 2) *richtig erzeugt.* — 3) *recht geartet.* — 4) f. *rechtzeitig entbunden, — gebärend.*

ऋतप्रवीत Adj. *richtig befruchtet, — erzeugt.*

ऋतप्सु Adj. *von gehörigem Aussehen* RV.

*ऋतबोध m. N. pr. eines Mannes.

ऋतभाग m. desgl. Pl. *sein Geschlecht.*

ऋतभुज् Adj. *die Frucht seiner frommen Werke geniessend* Maitrjup. 2,7.

ऋतंभर 1) Adj. (f. आ) *die Wahrheit in sich enthaltend.* — 2) m. Bein. Vishṇu's Bhâg. 6,13,17. — 3) f. आ a) *die die Wahrheit in sich enthaltende Vernunft.* Auch personif. als Göttin. — b) N. pr. eines Flusses.

ऋतंभरप्रज्ञ und ऋतंभराप्रज्ञ Adj. Bez. *eines* Jogin *auf der zweiten Stufe.*

ऋतंभवा f. v. l. für ऋतंभर 3) a).

ऋतय्, °यति *Etwas recht machen* RV. Partic. ऋतयत् und ऋतयत् *die Ordnung einhaltend, regelrecht.*

ऋतया Instr. Adv. *richtig.*

ऋतयु Adj. *die Ordnung einhaltend, regelrecht.*

ऋतयुक्ति f. *rechte Verbindung.*

ऋतयुज् Adj. 1) *richtig angeschirrt.* — 2) *wohl verbündet.*

ऋतवत् Adj. *Recht habend, wahr sprechend.*

ऋतवाक् m. *rechte, fromme Rede.*

ऋतवादिन् Adj. *recht —, wahr redend.*

ऋतवीर्य m. N. pr. eines Mannes VP.[2] 4,55.

ऋतव्य 1) Adj. *den* Ṛtu *geweiht.* — 2) f. आ Bez. *bestimmter Backsteine.*

ऋतव्यावत् Adj. *mit den* ऋतव्या *genannten Backsteinen versehen.*

ऋतव्रत 1) Adj. *der Wahrheit ergeben.* — 2) m. Pl. Bez. *der Brahmanen in* Çâkadvîpa.

ऋतसत्ये n. Du. *Recht und Wahrheit* Çat. Br. 11,2,7,9.

ऋतसद् Adj. *auf der Wahrheit thronend.*

ऋतसदन n. und °नी f. *der rechte, gewohnte Sitz.*

ऋतसाप् (nur stark °साप्) Adj. *frommes Werk und Sinn pflegend, glaubenseifrig.*

ऋतसात v. l. für ऋतसाप्.

ऋतसामन् n. Name zweier Sâman Ârsh. Br.

ऋतसेन m. N. pr. eines Gandharva.

ऋतस्तुभ् Adj. *recht preisend,* oder m. N. pr. eines Mannes.

ऋतस्था Adj. *richtig stehend.*

ऋतस्पति m. *Herr des heiligen Gesetzes* u. s. w. RV.

ऋतस्पृश् Adj. *dem heiligen Gesetz* u. s. w. *ergeben.*

ऋताय्, Partic. ऋतायत् *lenkend* RV. 7,87,1. *den richtigen Gang —, die Ordnung einhaltend, gehorsam, fromm.*

ऋतायिन् und ऋतायु Adj. = ऋतायत्.

ऋतायुस् m. N. pr. eines Sohnes des Purûravas VP.[2] 4,13.

ऋतावन् Adj. (f. °वरी) 1) *die Ordnung einhaltend, gesetzmässig, regelrecht.* — 2) *dem heiligen Gesetz treu, gerecht, fromm, gläubig.* — 3) *gerecht, heilig.*

ऋतावसु Adj. *reich an Glauben, fromm, gläubig* RV. 8,90,5.

ऋतावृत् Adj. Vaitân. fehlerhaft für °वृध्; vgl. RV. 10,66,1.

ऋतावृध् Adj. *am heiligen Gesetz* u. s. w. *sich erfreuend, heilig gesinnt.*

ऋताषह् (stark °षाह्) Adj. *die heilige Ordnung aufrecht erhaltend.*

ऋति und ऋति f. 1) *Angriff, Streit.* — 2) **Gang, Weg.* — 3) **Glück, Heil.* — 4) **Wetteifer.* — 5) **Abscheu, Widerwille.* — 6) **Erinnerung* (स्मृति). — 7) **Schutz.* — 8) **Unglück.*

*ऋतिंकर Adj. P. 3,2,43.

ऋतीय् 1) ऋतीयते *sich streiten.* — 2) ऋतीयति *einen Abscheu haben, sich scheuen* (buddh.).

*ऋतीया f. *Verachtung, Geringschätzung.*

ऋतीषह् (stark °षह् und °षाह्) Adj. 1) *Angriff aushaltend, widerstandsfähig.* — 2) *ausdauernd, nicht zu Ende gehend* (Reichthum).

ऋतु m. 1) *zutreffende Zeit, Zeitpunct, zugemessene Zeit.* Instr. Sg. und Pl. *zu seiner Zeit, in den rechten Zeiten, zur Opfer-* oder *Festzeit.* — 2) *Zeitabschnitt,* insbes. *Jahresabschnitt, Jahreszeit.* Es werden deren 5, 6 (so stets in der späteren Literatur), 7, 12 (= *Monat*) oder 24 (= *Halbmonat*) angenommen. ऋतौ *in der entsprechenden Jahreszeit.* Sg. auch in collect. Bed. — 3) Bez. *der Zahl sechs.* — 4) *die Regeln der Weiber,* insbes. *die unmittelbar darauf folgenden, zur Empfängniss geeigneten Tage* (nach Bhâvapr. *die 16 Tage nach dem Erscheinen der menses*). — 5) *der Beischlaf zu dieser Zeit.* — 6) *bestimmte Folge, Ordnung, Regel.* — 7) **Glanz.* — 8) **schwarzes Schwefelantimon.* — 9) N. pr. a) eines Ṛshi. — b) des 12ten Manu.

ऋतुकाल m. 1) *die entsprechende Jahreszeit.* — 2) *die Zeit der Menstruation,* insbes. *die unmittelbar*

darauf folgenden, zur Empfängniss geeigneten Tage.

ऋतुकालातिवर्तिनी Adj. f. *schwanger* R. 7,48,19.

ऋतुगामिन् Adj. *der Frau in der richtigen Zeit beiwohnend.*

ऋतुग्रह m. *Libation an die* Ṛtu.

ऋतुचर्या f. Titel eines Werkes.

ऋतुजित् m. N. pr. eines Fürsten von Mithilâ.

ऋतुजुष् Adj. f. *in der zur Empfängniss günstigen Periode sich befindend.*

ऋतुथा Adv. 1) *regelrecht, — mässig, gehörig.* — 2) *deutlich, bestimmt, genau.*

ऋतुधामन् m. Bein. Vishṇu's.

ऋतुध्वज m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 14,107.

ऋतुपति m. *Herr der Zeiten.*

ऋतुपर्ण m. N. pr. eines Fürsten von Ajodhjâ.

ऋतुपशु m. *das je in einer best. Jahreszeit zu opfernde Thier* Çat. Br. 13,5,4,28. Vaitân.

ऋतुपा Adj. *regelmässig trinkend, — zur Libation kommend.*

ऋतुपात्र Adj. *der zur Libation für die* Ṛtu *bestimmte Becher* Vaitân.

*ऋतुप्राप्त Adj. *fruchttragend.*

ऋतुप्रैष m. *die Aufforderung zum Opfer an die* Ṛtu Ait. Br. 5,9.

ऋतुभाग m. *Sechstel* Hemâdri 1,135,7.13.

ऋतुभाज् Adj. *an einer Jahreszeit Theil habend* Çat. Br. 10,4,4,4.

ऋतुमन्त् 1) Adj. a) *an regelmässige Zeiten sich haltend* Tâṇḍja-Br. 14,12,9. — b) *den Genuss der Jahreszeiten habend.* — c) f. °मती α) *die Regeln habend*, so v. a. *mannbar.* — β) *in der Zeit der monatlichen Reinigung —, in der zur Empfängniss geeigneten Periode sich befindend.* — 2) n. N. pr. des Lusthains von Varuṇa.

ऋतुमय Adj. *aus* Ṛtu *bestehend.*

ऋतुमाला f. N. pr. v. l. für कृतमाला VP.² 2,132.

ऋतुमुख n. *Beginn —, erster Tag eines* Ṛtu.

ऋतुमुखिन् Adj. *in den Beginn eines* Ṛtu *fallend* TBr. Comm. 2,477,9.

ऋतुयाज m. *Opfer an die* Ṛtu (*eine best. Ceremonie*).

ऋतुयाजिन् Adj. *am Anfange jeder Jahreszeit opfernd* Maitr. S. 1,10,8.

ऋतुयाज्या f. *eine best. Ceremonie* Vaitân.

ऋतुराज m. *Frühling.*

ऋतुर्जनित्रीय n. *das Lied* ṚV. 2,13 Çâṅkh. Çr. 11,14,10. 22.

ऋतुलिङ्ग n. *charakteristisches Zeichen einer Jahreszeit.*

ऋतुलोका Adj. f. Bez. *bestimmter Backsteine* Çat. Br. 10,4,3,19.

*ऋतुवृत्ति f. *Jahr.*

ऋतुवेला f. = ऋतुकाल 2).

ऋतुशस् Adv. *regelrecht, gehörig.*

ऋतुशान्ति f. Titel eines Werkes.

ऋतुषामन् n. Name eines Sâman.

ऋतुष्ठा Adj. *in festen Zeiten stehend* Maitr. S. 3,3,4.

ऋतुष्ठायज्ञायज्ञीय n. Name eines Sâman Ârsh. Br. Lâṭj. 1,5,15.

ऋतुसंवत्सर m. *ein Jahr von 360 Tagen* Ind. St. 10,300.

ऋतुसंहार m. Titel eines dem Kalidâsa zugeschriebenen Gedichts.

ऋतुसंधि m. *Uebergangszeit zweier Jahreszeiten* Gop. Br. 2,1,19.

ऋतुसमय m. *die Zeit der Menstruation, die zur Empfängniss geeignete Periode.*

ऋतुसहस्र n. *tausend Jahreszeiten* Çat. Br. 10,4,4,4.

ऋतुसारणा f. *ein best. an Metallen vorgenommener Process.*

ऋतुस्थला f. N. pr. einer Apsaras. Vgl. क्रतु°.

ऋतुस्था Adj. = ऋतुष्ठा.

ऋतुस्नाता Adj. f. *die sich nach der Menstruation gebadet hat, zum Beischlaf vorbereitet.*

ऋतुस्नान n. *das Baden nach der Menstruation.*

ऋतुहारिका f. N. pr. einer bösen Fee, die den Weibern *die menses benimmt.*

ऋतुहोम m. *eine best. Spende* Vaitân.

ऋते Loc. Praep. *mit Ausschluss von, ausser, ohne, wenn nicht — da ist;* mit vorangehendem oder folgendem Abl. oder Acc. Mit folgendem यतस् *ausgenommen dass.*

ऋतेकर्मम् Adv. *ohne Werk.*

ऋतेजा Adj. *im heiligen Gesetz u. s. w. lebend, gesetzgetreu.*

ऋतेबर्हिष्क Adj. *ohne die* Barhis-*Litanei.*

ऋतेमूल Adj. *ohne Wurzeln* Maitr. S. 1,10,17.

ऋतेयज्ञम् Adv. *ausserhalb des Opfers* Maitr. S. 1,11,5.

ऋतेयु m. N. pr. 1) eines Ṛshi. — 2) eines Sohnes des Raudrâçva.

ऋतेरक्षस् Adj. *wobei die* Rakshas *ausgeschlossen sind.*

ऋतोद्य n. *wahre Rede, Wahrhaftigkeit.*

ऋत्व n. *der zeitige Same* Tâṇḍja-Br. 10,3,1.

1. ऋत्वन्त m. *Ende einer Jahreszeit* M. 4,26.

2. ऋत्वन्त Adj. (f. आ) *das Ende einer Jahreszeit bildend* (Tag) M. 4,119.

ऋत्विक्त्व n. Nom. abstr. zu ऋत्विज् 2) Tâṇḍja-Br. 10,3,1.

ऋत्विक्पथ m. *Priesterweg* Lâṭj. 2,4,4.

ऋत्विक्फल n. *Priesterlohn* Gaim. 3,8,25.

ऋत्विगपोह्नीय m. *eine best.* Soma-*Feier von dreierlei Art* Kâṭj. Çr. 22,6,21.

ऋत्विज् 1) Adj. *nach Vorschrift und Zeitfolge —, regelmässig opfernd.* — 2) m. *Priester.*

1. ऋत्विय Adj. 1) *gehörig, regelmässig, zeitig, den Regeln des Cultus angemessen.* — 2) *der Regeln des Cultus kundig.*

2. ऋत्विय 1) Adj. (f. आ) *menstruirend, in der zur Empfängniss geeigneten Periode befindlich.* — 2) n. *monatliche Reinigung, die zur Empfängniss geeignete Periode.*

ऋत्वियवत् Adj. = 2. ऋत्विय 1).

ऋत्वियावत् Adj. *gesetzmässig, regelrecht, förmlich, feierlich.*

ऋत्व्य (ऋत्विय) Adj. (f. आ) und n. (Âpast. 2,5,17) = 2. ऋत्विय.

ऋदूदर Adj. *mild, sanft, gnädig.*

ऋदूपा f. *Biene* oder *ein anderes Süssigkeit saugendes Thier.*

ऋदूवृध् Adj. *an Süssem sich ergötzend.*

ऋद्ध 1) Adj. Partic. s. u. अर्ध्. — 2) *n. a) *aufgespeichertes Korn.* — b) *bewiesene Wahrheit.*

ऋद्धि f. 1) *das Gelingen, Gedeihen, gedeihlicher Zustand, Vollkommenheit, Wohlfahrt, Wohlstand, Glück.* सत्त्रस्य Name eines Sâman Ârsh. Br. — 2) *Vollkommenheit, übernatürliche Kraft.* — 3) *eine best. Heilpflanze (Knolle)* Karaka 4,1. — 4) N. pr. der Gattin Kubera's. — 5) *Bein. der Pârvatî.

ऋद्धिकाम Adj. *Gedeihen —, Wohlstand begehrend.*

ऋद्धिपाद m. *einer der vier Bestandtheile der übernatürlichen Kraft* Lalit. 9,4. 37,2.

ऋद्धिमन्त् Adj. 1) *in einem gedeihlichen Zustande —, im Wohlstande befindlich, ansehnlich, wohlhabend, reich an* (im Comp. vorangehend). — 2) *Glück bringend.*

ऋद्धिल m. N. pr. eines Mannes (buddh.).

ऋधक् und ऋधक् Adv. 1) *abgesondert, abseits.* — — 2) *je einzeln.* — 3) *vor Andern ausgezeichnet, sonderlich.* — 4) *ungeschickt* ṚV. 4,18,4.

ऋधग्वचस् Adj. *dem die Rede fehlt.*

ऋधद्रि m. N. pr. eines Mannes.

ऋधद्वार Adj. *Güter mehrend.*

*ऋधुक Adj. = ह्रस्व.

ऋधुक Adj. *Gedeihen verleihend.*

ऋबीस n. 1) *Erdspalte, Schlund.* — 2) *Erdwärme.*

ऋभु 1) Adj. a) *anstellig, geschickt, kunstfertig, erfindsam, klug.* — b) *geschickt,* so v. a. *handlich, leicht zu gebrauchen.* — 2) m. a) *Künstler, Bildner,* insbes. *in Schmiedearbeit und Wagenbau.* —

b) Bez. dreier mythischer als *Künstler* gepriesener Wesen. — c) N. pr. des ersten unter diesen. — d) Pl. später *eine best. Götterordnung.* — e) **Gottheit* überh.

*ऋभुक्ष m. 1) Bein. Indra's. — 2) Indra's *Himmel.* — 3) Indra's *Donnerkeil.*

ऋभुक्षन्, °क्षा und *°क्षिन् 1) m. a) N. pr. des ersten Ṛbhu. — b) = ऋभु 2) b). — c) Beiw. α) Indra's. — β) der Marut. — 2) Adj. = महत् RV. 8,82,34, wo aber die Lesart falsch ist.

*ऋभुक्षीय्, °क्षीयति Denom. von *ऋभुक्षिन्.

ऋभुमन्त् Adj. 1) *anstellig, verständig.* — 2) *mit den* Ṛbhu *verbunden, von ihnen begleitet.*

ऋभुष्ठिर Adj. *stark wie die* Ṛbhu RV. Vielleicht ist ऋभुः स्थिरः (sc. Pfeil) zu lesen.

ऋभ्व, ऋभ्वन् und ऋभ्वस् Adj. = ऋभु 1) a). Das letzte auch *kunstreich gemacht.*

ऋल्लक (कल्लक?) m. *Spieler auf einem best. musik. Instrument.*

ऋल्लरी (कल्लरी?) f. *ein best. musik. Instrument.*

ऋवर्ण n. *die Laute* ऋ *und* ॠ AV. Prât.

ऋश 1) m. = ऋश्य 1) AV. — 2) *f. ई *das Weibchen des* Ṛçja gaṇa गौरादि.

ऋशत् Kathâs. 106,181 fehlerhaft für टशत् oder टसत्.

ऋश्य m. 1) *der Bock einer Antilopenart.* — 2) N. pr. a) eines Ṛshi Ârsh. Br. — b) eines Sohnes des Devâtithi.

ऋश्यक Adj. *die Farbe des* Ṛçja *habend.*

*ऋश्यकेतन und *°केतु m. Bein. Aniruddha's.

ऋश्यगन्धा f. = ऋक्षगन्धा 1) Karaka 1,4.

ऋश्यजिह्व n. *eine Art Aussatz* Karaka 2,5. 6,7.

ऋश्यद *Fanggrube für Antilopen.*

ऋश्यपद् Adj. (f. °दी) *antilopenfüssig.*

ऋश्यमूक m. N. pr. eines Gebirges im Süden von Indien. Ueberall ऋष्य° geschr.

ऋश्यलोम m. N. pr. eines Mannes.

ऋश्यशृङ्ग m. N. pr. verschiedener Männer.

*ऋश्याङ्क m. Bein. Aniruddha's.

ऋषङ्गु m. N. pr. eines Mannes. उषङ्गु u. s. w. v. l.

ऋषभ 1) m. (adj. Comp. f. आ) a) *Stier.* — b) in Comp. mit andern Thiernamen *Männchen.* — c) *der Beste, Edelste unter* (Gen. oder im Comp. vorangehend), *ein Held* (z. B. in der Rede). — d) *die zweite Note der indischen Tonleiter.* — e) Name des 13ten Kalpa. — f) **Ohrhöhle.* — g) **Schwanz eines Ebers.* — h) **Schwanz eines Krokodils.* — i) *eine best. auf dem* Himavant *wachsende Knolle.* — k) *ein best. Antidoton.* — l) *ein best.* Ekâha. — m) in Verbindung mit einem Gen. (z. B. रुद्रस्य) oder verschiedener Adjj. Name von Sâman. — n) Pl. Bez. *der Kriegerkaste in* Krauñkadvîpa. — o) N. pr. α) Pl. eines Volkes. — β) verschiedener Männer. — γ) eines Affen. — δ) eines Schlangendämons. — ε) eines Gebirges. — ζ) eines Tîrtha. — 2) f. ऋषभी a) **Mannweib.* — b) **Wittwe.* — c) *Carpopogon pruriens* (Karaka 1,4) und *= सिराला.

ऋषभक m. 1) **Stier* Nigh. Pr. — 2) *eine best. auf dem* Himavant *wachsende Knolle* Bhâvapr. 1,170. Karaka 6,1. — 3) N. pr. a) eines Fürsten. — b) eines Gebirges.

ऋषभकूट m. *eine Bergkuppe im Gebirge* Ṛshabha MBh. 3,110,8.

ऋषभगजविलसित n. Bez. *zweier Metra.*

*ऋषभतर m. *kleiner Stier.*

ऋषभता f. *das Obenanstehen.*

ऋषभदायिन् Adj. *einen Stier schenkend.*

ऋषभदेव m. N. pr. eines Tîrthaṁkara bei den Gaina.

ऋषभद्वीप m. N. pr. einer Oertlichkeit MBh. 3,84,160.

*ऋषभध्वज m. 1) Bein. Çiva's. — 2) N. pr. eines Arhant bei den Gaina.

ऋषभपञ्चाशिका f. Titel eines Werkes.

ऋषभपूजा f. *eine best. Ceremonie mit dem Stiere* Gobh. 3,6,12.

ऋषभवन्त् Adj. *das Wort* ऋषभ *enthaltend* Tâṇḍja-Br. 10,6,3. 5. 6.

ऋषभस्तव m. Titel eines Werkes.

ऋषभानन m. N. pr. eines Gina.

ऋषि m. 1) *Sänger heiliger Lieder, Dichter, ein Heiliger der Vorzeit.* Pl. *eine best. Klasse hochverehrter Wesen*, deren Zahl häufig als sieben bestimmt wird. In der späteren Kosmologie hat jedes Manvantara seine besondern sieben Ṛshi. — 2) *ein von einem Sänger der Vorzeit gedichtetes Lied.* — 3) später *eine durch Frömmigkeit und Weisheit geheiligte Person*, insbes. *ein solcher Einsiedler.* — 4) Pl. *die sieben Sterne des grossen Bären.* — 5) Bez. *der Zahl sieben.* — 6) *der Mond.* — 7) **Lichtstrahl.* — 8) *an imaginary circle.* — 9) **Cyprinus Rishi.*

ऋषिक 1) m. a) *ein* Ṛshi *niederen Ranges* Ârjav. 38,10. fgg. — b) Pl. N. pr. eines Volkes. Sg. *ein Fürst dieses Volkes.* — 2) f. आ a) *ein weiblicher* Ṛshi *niederen Ranges* Ârjav. 39,13. — b) N. pr. eines Flusses.

ऋषिकुल्या f. 1) *ein* Ṛshi-*Bach*, — *Fluss.* Bez. geheiligter Flüsse. Auf die Sarasvatî als *Göttin der Rede* bezogen, so v. a. *reich an heiligen Liedern.* — 2) N. pr. a) eines Flusses MBh. 6,9,36. — b) der Gattin Bhûman's.

ऋषिकृत् Adj. *zum heiligen Dichter machend, begeisternd.*

ऋषिगिरि m. N. pr. eines *Berges* in Magadha.

ऋषिगुप्त m. N. pr. eines Buddha.

ऋषिचान्द्रायण n. *eine best. Kasteiung.*

ऋषिचिति f. Ṛshi-*Schichtung* Çat. Br. 8,4,4,12.

ऋषिचोदन Adj. *den Sänger antreibend.*

ऋषिच्छन्दस् n. *eine best. Klasse von Metren.*

*ऋषिजाङ्गलिकी f. *eine best. Pflanze.*

ऋषितर्पण n. 1) *Libation an die* Ṛshi. — 2) Titel eines Werkes.

ऋषितीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

ऋषित्व n. *der Stand eines* Ṛshi.

ऋषिदेव m. N. pr. eines Buddha.

ऋषिद्रोण m. N. pr. einer Oertlichkeit.

ऋषिद्विष् Adj. *dem frommen Sänger übelwollend.*

ऋषिपञ्चमी f. *der fünfte Tag in der lichten Hälfte des* Bhâdrapada.

ऋषिपतन m. N. pr. eines Wildparks in der Nähe von Vârâṇasî Lalit. 20,12 (°पत्तन). 331,13. 522,14. 529,2.

ऋषिपुत्र m. 1) *der Sohn eines* Ṛshi 57,30. 58,1. — 2) Bez. *bestimmter Hymnendichter* Ârjav. 38,10. — 3) N. pr. eines Autors.

*ऋषिपुत्रक m. *Artemisia vulgaris* Nigh. Pr.

ऋषिप्रशिष्ट Adj. *vom* Ṛshi *angewiesen.*

*ऋषिप्रोक्ता f. *Glycine debilis.*

ऋषिबन्धु Adj. *dem Sänger verwandt.*

ऋषिब्राह्मण n. Titel eines Werkes.

ऋषिमनस् Adj. *eines heiligen Sängers Sinn habend, begeistert.*

ऋषिमुख n. *der Anfang eines* Maṇḍala oder Sûkta Ind. St. 10,131.

ऋषियज्ञ m. *das den* Ṛshi *darzubringende Opfer, das Studium des* Veda.

ऋषिलोक m. *die Welt der* Ṛshi. Zwischen देवलोक und ब्रह्मलोक AV. Pariç. 38,3.

ऋषिवत् Adv. *einem* Ṛshi *gleich.*

ऋषिशृङ्ग m. N. pr. wohl fehlerhaft für ऋश्यशृङ्ग.

ऋषिषह् (stark °षाह्) Adj. *den Sänger überwältigend.*

ऋषिषाण Adj. *zum frommen Sänger sich hingezogen fühlend* RV.

ऋषिष्टुत Adj. *von den* Ṛshi *gepriesen.*

ऋषिसंहिता f. *die* Saṁhitâ *der* Ṛshi Saṁhitop. 6,5. 7.

ऋषिसाह्वय Adj. *nach den* Ṛshi *genannt.* वनवर so v. a. ऋषिपतन Lalit. 523,3. 5.

ऋषिस्तोम m. *eine best. Recitation.*

ऋषिस्वर् Adj. *von heiligen Sängern besungen.*

ऋषिस्वाध्याय m. Titel eines Werkes Çâṅkh. Gṛhj. 2,7.

*ऋषोक m. *eine Grasart* Nigh. Pr.

ऋषीतत (!) Adj. R. 3,78,31.

ऋषीवत् 1) Adj. *der mit Sängern gern zu thun hat* ṚV. — 2) *f. °वती संज्ञायाम्.

*ऋषीवह् Adj. P. 6,3,121, Sch.

ऋषु (bloss Gen. Pl.) *Gluth, Flamme.*

ऋष्टि f. 1) *Speer.* — 2) **Schwert.*

ऋष्टिक m. Pl. N. pr. eines Volkes R. ed. Bomb. 4,41,10.

ऋष्टिमत् Adj. *mit Speeren versehen.*

ऋष्टिविद्युत् Adj. *Speer-blitzend.*

ऋष्टिषेण m. N. pr. eines Mannes.

ऋष्य spätere Schreibart für ऋश्य.

*ऋष्यगता f. = ऋष्यप्रोक्ता.

ऋष्यङ्ग m. N. pr. v. l. उषङ्ग.

ऋष्यप्रोक्ता (!) f. 1) *Carpopogon pruriens.* — 2) *Asparagus racemosus.* — 3) *Sida cordifolia* oder *rhombifolia* Karaka 1,4 (= माषपर्णी Comm.). 4,1.

ऋष्व Adj. (f. ऋष्वा) 1) *emporragend, hoch.* — 2) *erhaben, sublimis.*

ऋष्ववीर Adj. *mit erhabenen Helden bevölkert.*

ऋष्वौजस् Adj. *hohe Kraft besitzend.*

ऋक्त Adj. *schwach, klein.*

*ॠ 1) Interj. *des Tadels, der Furcht,* रक्षायाम् und वाक्यारम्भे. — 2) *Brust, Gedächtniss, Gang, ein* Dânava, Bhairava, *die Mutter der Götter* und *die der Ungötter.*

ॠकार m. *der Laut* ॠ TS. Prât. Davon Denom. *°रीयति und mit उप — उपर्कारीयति.

*ऌ *Erde, Berg, die Mutter der Götter.*

ऌकार m. *der Laut* ऌ ṚV. Prât. TS. Prât.

*ऌतक m. erfundenes N. pr.

ऌवर्ण n. *der Laut* ऌ AV. Prât.

*ॡ Çiva, *Mutter, Gottweib, weibliche Natur, die Mutter der* Dânava, *Frau eines* Daitja, *die Mutter der* Kâmadhenu.

1. *ए Interj. *des Sichbesinnens auf Etwas, der Anrede* oder *des Anrufs, des Ungehaltenseins* und *des Mitleidens.*

2. *ए m. Vishṇu.

एक 1) Adj. (f. आ) a) *ein, unus.* नैं — एकचनैं, न — एक (121,15), एको ऽपि न (130,15), नैको ऽपि (250,5) *keiner.* एकया नैं, एकस्मै नैं, एकान्नै und *एकेन न vor Zehnern so v. a. *weniger eins.* — b) *solus, alleinig, einzig, einmalig, dieser allein, nur der.* In Zusammensetzungen wie धर्मैकरक्ष Adj. und स्वर्गैकसंमुख Adj. ist एक mit dem vorangehenden Worte zu verbinden: *einzig und allein das Gute, nur gen Himmel.* — c) *ein und derselbe.* — d) *einer unter zweien* oder *mehreren* (Gen. [148,6], Abl. oder im Comp. vorangehend). एक — एक, अन्यै, अपर् oder द्वितीय *der eine — der andere.* एक — द्वितीय — तृतीय — चतुर्थ, एक — अन्य — एक — चतुर्थ. एके *einige, manche.* एके — एके oder अपरे *einige — andere.* एके — एके — अपरे, एके — अन्ये — एके — अपरे — अपरे. — e) zwei neben einander stehende, auf dasselbe Substantiv bezogene एक (das zweite unbetont) bedeuten *je einer, einer um den andern.* — f) *einzig in seiner Art, vorzüglich.* — g) *ein* (als unbest. Artikel), *Jemand.* — 2) m. N. pr. eines Lehrers Âpast. 1,19,7. eines Sohnes des Raja. — 3) f. आ Bein. der Durgâ. — 4) n. *Einheit.* करपदैकहीनक *einer Hand und eines Fusses beraubt* Jâgn. 2,274. पलैक so v. a. *ein* Pala Hemâdri 1,573,11. 599,11. 12.

एकऋतु m. *die eine Zeit.*

एकऋषि m. 1) *der einzige, oberste* Ṛshi. — 2) N. pr. eines Ṛshi.

एकक Adj. (f. एकका und एकिका) *einzig, alleinig, allein seiend, — stehend.*

*एककण्टक n. *eine Art Wels* Gal.

एककपाठ Adj. *einstimmig* Lalit. 167,20.

एककपाल Adj. *auf einer Schale befindlich.*

*एककार Adj. (f. ई) P. 3,2,21.

एककल्प Adj. *denselben Ritus habend* Ind. St. 10,93.

एककशत n. *ein Procent* Bhâg. 101.

1. एककार्य n. *ein und dasselbe Geschäft, — Vorhaben.*

2. एककार्य Adj. *ein und dasselbe vorhabend.*

एककाल Adj. *gleichzeitig.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n.

एककालम् und °लिकम् Adv. *nur einmal am Tage.*

एककालिन् Adj. *nur einmal am Tage stattfindend.*

*एककुण्डल m. Bein. 1) Kubera's. — 2) Balabhadra's. — 3) des Schlangendämons Çesha.

एककुष्ठ n. *eine Art Aussatz* Bhâvapr. 6,20. 23. Karaka 6,7.

*एककृष्ट Adj. *einmal gepflügt* Gal.

*एकक्षीर n. *Milch von einer und derselben Kuh* P. 6,3,62, Sch.

एकखुर Adj. *einhufig.* m. *ein Thier mit ungespaltenen Hufen* Âpast.

एकगु m. *ein best.* Agnishṭoma.

*एकगुरु m. *Studiengenosse.*

एकगृहपतिक Adj. *denselben* Gṛhapati (beim Opfer) *habend* Çat. Br. 4,6,8,18.

एकग्राम m. *dasselbe Dorf* Sâmav. Br. 2,6,14.

एकग्रामीण (Çâṅkh. Gṛhj. 2,16) und *°ग्रामीय Adj. *in demselben Dorfe wohnhaft.*

एकचक्र 1) Adj. (f. आ) a) *einräderig* 311,10. — b) *nur von einem Fürsten beherrscht.* — 2) m. N. pr. eines Dânava. — 3) f. आ N. pr. einer Stadt der Kîkaka.

एकचक्रवर्तिन् 1) Adj. *auf einem Rade sich drehend.* — 2) m. *Alleinherrscher.* — Nom. abstr. °वर्तिता f. zu Beidem Kathâs. 18,70.

एकचतुस् Adj. *einäugig* und zugleich *einöhrig* (Nadel) Spr. 7776.

एकचत्वारिंश Adj. *der 41ste.*

एकचत्वारिंशत् f. *41.*

एकचन्द्रा f. N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

एकचर 1) Adj. (f. आ) a) *allein wandelnd, nicht in Gesellschaft lebend, allein stehend.* — b) *zu gleicher Zeit schreitend.* — 2) m. a) Bein. α) Çiva-Rudra's Gaut. — β) *Baladeva's Gal. — b) **Rhinoceros.*

एकचरण 1) Adj. *einfüssig.* — 2) m. Pl. N. pr. eines fabelhaften Volkes.

एकचारिन् 1) Adj. = एकचर 1) a) VP. 5,4,4. — 2) *m. *ein* Pratjekabuddha. — 3) f. °रिणी *eine treue, nur an Einem hängende Geliebte* oder *Gattin* Daçak. 49,18.

एकचिति Adj. *einschichtig* Gaim. 4,4,17.

एकचितिक Adj. dass. Çat. Br. 9,4,3,3.

एकचितीक Adj. dass. TS. 5,2,3,7. Çulbas. 2,73. Nom. abstr. °त्व n. Comm. ebend.

1. एकचित्त n. 1) *ein und derselbe Gedanke, ein Herz und eine Seele.* — 2) *der nur auf einen Gegenstand gerichtete Gedanke.*

2. एकचित्त Adj. (f. आ) 1) *einen und denselben Gedanken habend, einmüthig.* Nom. abstr. °ता f. — 2) *nur auf einen Gegenstand seine Gedanken gerichtet habend.* Nom. abstr. °ता f. Häufig in Comp. mit der Ergänzung. तदेकचित्त *nur an ihn denkend.*

एकचित्ती Adv. mit भू *eines Sinnes werden.*

एकचिन्तन n. *gemeinsames Ueberlegen von* (Gen.).

एकचिन्मय Adj. *einzig aus Geist bestehend.*

एकचूर्णि m. N. pr. eines Autors.

एकचेतस् Adj. *einmüthig.*

1. एकचोदन n. *eine einen einzelnen Gegenstand betreffende Anweisung* Kâtj. Çr. 5,6,8.

2. एकचोदन Adj. (f. आ) *auf einer gemeinschaftlichen Anweisung beruhend.*

एकच्छत्त्र Adj. (f. आ) *nur einen fürstlichen Sonnenschirm habend, nur von einem Fürsten be-*

herrscht Spr. 1358. Hemâdri 1,504,17. *allein herrschend* Ind. St. 15,278.

एकच्छन्ना f. *eine Art Räthsel.*

एकच्छाय Adj. *ganz finster.*

एकज Adj. 1) *einzeln geboren.* — 2) *allein stehend.* — 3) *einzig in seiner Art.* — 4) *einartig, sich gleich bleibend.*

एकजट N. pr. 1) m. eines Wesens im Gefolge Skanda's. — 2) f. आ einer Göttin.

*एकजन्मन् m. 1) *Fürst, König.* — 2) *ein* Çûdra.

एकजात Adj. 1) *von demselben Vater* —, *von denselben Eltern erzeugt.* — 2) *in ebenbürtiger Ehe erzeugt.*

एकजाति 1) Adj. *a) nur eine Geburt habend* (Gegens. द्विजाति) Gaut. — *b) zu einem und demselben Geschlecht* —, *zu einer und derselben Art gehörig.* — 2) m. *ein* Çûdra.

एकजातीय Adj. = एकजाति 1) *b)*.

*एकज्या f. *der Sinus von 30 Grad.*

एकज्योतिस् n. *das einzige Licht,* Beiw. Çiva's.

एकत m. N. pr. 1) eines göttlichen Wesens neben Dvita und Trita. — 2) eines Brahmanen.

एकतन्त्रिका und °तन्त्री f. *eine einsaitige Laute* S. S. S. 177.

एकतम und एकतम Adj. (f. आ) *einer unter vielen.*

एकतय Adj. (f. ई) *einzeln, singulus* Maitr. S. 2,2,1.

एकतर Adj. 1) *einer unter zweien.* — 2) ungenau = एकतम Kâd. 36,5.

एकतस् Adv. 1) = Abl. von एक *ein und derselbe.* — 2) *von* —, *auf einer Seite.* एकतस् — एकतस्, अन्यतस्, अपर° (im Loc.) oder bloss वा *auf der einen Seite — auf der anderen Seite, hier — dort.* — 3) *in eins, zusammen* Suçr. 1,163,13. 16.

एकता f. *das Einssein, Einheit, Vereinigung, das Zusammenfallen, Identität.* एकतामपि-या *sich vereinigen mit* (Instr.) 104,5.

एकतान 1) Adj. *nur auf Eines gerichtet, seine Aufmerksamkeit nur auf Eines richtend.* Häufig in Comp. mit seiner Ergänzung. Nom. abstr. °ता f. — 2) m. *a) die auf Eines gerichtete Aufmerksamkeit.* — *b)* * = एकताल *Harmonie.*

एकतायन n. *Vereinigungspunkt, Sammelplatz.*

1. एकताल m. *Einklang, Harmonie.*

2. एकताल 1) Adj. *nur mit einer Weinpalme versehen.* — 2) f. ई *a) ein best. Tact* S. S. S. 211. Verz. d. Oxf. H. 87,*a*,12 (°लीविधि zu verbinden). — *b)* **ein best. musikalisches Instrument.*

एकतालिका f. = एकताल 2) *a)* S. S. S. 211.

एकतीर्थिन् Adj. *dieselbe Einsiedelei bewohnend.*

एकतुम्ब Adj. (f. ई) *nur mit einer Flaschengurke* (als Resonanzboden) *versehen* S. S. S. 178.

एकतेजन Adj. *einen Schaft habend.*

एकतोदन्त् Adj. *nur im Unterkiefer Schneidezähne habend.*

एकत्र Adv. 1) = Loc. von एक *ein.* — 2) *an einer Stelle.* एकत्र — अपरत्र *hier — dort.* एकस्यां दिशि — एकत्र — कुत्रापि Pañkad. 53. — 3) *an einem und demselben Orte, zusammen, vereinigt.*

एकत्रिंश Adj. *der 31ste.*

एकत्रिंशक Adj. *aus 31 bestehend* Ind. St. 9,17.

एकत्रिंशत् f. *einunddreissig.* एकत्रिंशदक्षर Adj. (f. आ) *31silbig* Çat. Br. 3,1,4,23.

एकत्रिक m. *ein best.* Ekâha.

एकत्व n. 1) = एकता. °त्वं गम् *sich vereinigen mit* (Instr.). — 2) *Einzahl, Singular* 226,32. 234,29. — 3) *das Alleinsein,* — *stehen.*

*एकदंष्ट्र m. 1) Bein. Gaṇeça's. — 2) *ein best. Fieber* Gal.

एकदण्डिन् m. 1) Bez. *einer best. Art von Mönchen.* — 2) Pl. *eine best.* Vedânta-*Schule.*

एकदण्डिसंन्यासविधि m. Titel eines Werkes.

एकदा Adv. 1) *auf einmal, zu gleicher Zeit* 156,7. — 2) *zu Zeiten, bisweilen.* नो — एकदापि *niemals.* — 3) *eines Tages, einstmals.*

एकदिश् Adj. *in derselben Richtung wie* (Instr.) *befindlich,* — *gelegen.*

एकदीक्ष Adj. *wobei nur eine einmalige Weihe stattfindet* Lâṭj. 8,5,19.

एकदुःख Adj. *dieselben Leiden habend* 50,1.

*एकदृश् 1) Adj. *einäugig.* — 2) m. *a) Krähe.* — *b)* Bein. Çiva's.

एकदृश्य Adj. *allein anzusehen,* — *sehenswerth* Kumâras. 7,64. Naish. 6,8.

1. एकदृष्टि f. *ein nur auf einen Gegenstand gerichteter Blick.*

2.*एकदृष्टि m. *Krähe* Nigh. Pr.

एकदेवत und °देवत्य (TS. 3,4,1,1) Adj. *nur einer Gottheit geweiht, nur an eine G. gerichtet.*

1. एकदेश m. 1) *irgend ein Ort,* — *eine Stelle* 133, 19. 174,17. 227,24. Spr. 7646. — 2) *Theil, Etwas unter Vielem* Kâtj. Çr. 14,2,14. Chr. 234,5. Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 1,3,29. — 3) *eine und dieselbe Stelle.*

2. एकदेश Adj. (f. आ) *an demselben Ort sich befindend.*

एकदेशविवर्तिन् Adj. *partiell* Kâvjapr. 10,8.

एकदेशिन् 1) Adj. *aus Theilen bestehend;* m. *ein Ganzes* Çaṁk. zu Bâdar. 4,3,14. — 2) m. *Sectirer, Separatist.*

एकधू m. N. pr. eines Mannes.

एकद्रव्य n. 1) *ein einzelner Gegenstand* Kâtj. Çr. 1,10,6. — 2) *ein und derselbe Gegenstand* Kâtj. Çr. 1,7,9.

1. एकधन n. *ein Theil der Habe* Âpast.

2. एकधन 1) m. *ein best. Krug, mit dem zu einer best. gottesdienstlichen Handlung Wasser geschöpft wird.* — 2) f. आ Pl. *das damit geschöpfte Wasser.*

एकधनविद् Adj. *einen Theil der Habe erhaltend.*

एकधनिन् Adj. *die* Ekadhana *genannten Krüge tragend.*

एकधर्म Adj. (f. आ) *gleichartig* 248,6.

एकधर्मिन् Adj. dass.

एकधा Adv. *vereint, einfach, auf ein Mal, zusammen mit* (Instr.) Karaka 1,26. *in Einem fort* TBr. 1,3,1,4.

एकधातु Adj. *eintheilig* (Musikstück) S. S. S. 131.

एकधाभूय n. *das zu eins Werden.* °यं भू *zu eins werden.*

एकधार, Instr. °रेण *mit einem Gusse,* so v. a. *m. e. Male* Tâṇḍja-Br. 14,4,7.

एकधारक m. N. pr. eines Berges.

एकधिष्ण्य Adj. *eine und dieselbe Feuerstelle habend* Çat. Br. 4,6,8,18.

*एकधुर, *°धुरावह und °धुरीण (Naish. 6,65) Adj. *zu demselben Anspann tauglich;* so v. a. *entsprechend, gleichend* Naish.

एकधेनु f. Pl. wohl Bez. *bestimmter mythischer Wesen.*

एकनक्षत्र n. *ein aus einem einzigen Sterne bestehendes Mondhaus* oder *ein M., das nur einfach* (ohne पूर्व und उत्तर) *erscheint.*

*एकनट m. *Hauptschauspieler.*

*एकनयन m. *der Planet Venus* Gal.

एकनवत Adj. *der 91ste.*

एकनवति f. *einundneunzig.* °तम Adj. *der 91te.*

एकनाथ 1) m. N. pr. eines Autors. — 2) f. ई Titel eines von ihm verfassten Commentars.

एकनायक m. Bein. Çiva's.

एकनिबद्धवेणी Adj. f. *deren Haar zu einem einzigen Zopf zusammengebunden ist* Hariv. 7042. एव नि° v. l.

1. एकनिश्चय m. *gemeinschaftlicher Beschluss.*

2. एकनिश्चय Adj. *ein und denselben Beschluss gefasst habend, dasselbe Ziel verfolgend.*

एकनीड Adj. 1) *eine gemeinsame Heimat habend.* — 2) *nur einen inneren Raum habend* (Wagen).

एकनेत्र 1) *Adj. *einäugig* Gal. — 2) m. *a)* *Bein. Çiva's. — *b)* bei den ekstatischen Çaiva Bez. *einer der 8 Arten von* Vidjeçvara.

एकनेत्रक m. = एकनेत्र 2) *b)* Hemâdri 1,611,8. 823,5.

एकनेमि Adj. *nur eine Radfelge habend.*

*एकपत्त Adj. *zu derselben Partei gehörig.*

एकपत्ती Adv. mit भू *nur die eine Seite einer Sache sein.*

एकपत्तीभाव m. *das als eine These Gelten* Comm. zu Njâjas. 3,2,16.

एकपञ्चाश Adj. *der 51ste.*

एकपञ्चाशत् f. *einundfünfzig.*

एकपति m. *ein und derselbe Gatte* Bhâg. P. 4,26,27.

एकपतिका Adj. f. *denselben Gatten habend.*

*एकपत्त्र m. *ein best. Knollengewächs* Râgan. 7,108.

*एकपत्त्रिका f. *Ocimum gratissimum.*

एकपत्नि Adj. *nur eine Gattin habend.* बहुनामैकपत्निता f. *Polyandrie.*

1. एकपत्नी f. *nur eine Gattin.* °व्रतधर Adj.

2. एकपत्नी Adj. f. 1) *nur einen Eheherrn habend,* d. i. *dem Gatten treu.* Subst. *eine treue Ehefrau.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) Pl. *einen und denselben Gatten habend.*

एकपत्नीक Adj. *nur eine Gattin habend* Comm. zu Njâjam. 9,3,8.

एकपद् und एकपद् 1) Adj. (stark °पाद्, f. °पदी) *a) einfüssig, hinkend.* — *b) unvollständig.* — 2) m. *a)* Bein. *α)* Vishṇu's. — β) *Çiva's. — *b)* N. pr. eines Dânava. — 3) f. एकपदी *Fusssteg.*

1. एकपद n. 1) *eine und dieselbe Stelle.* Nur im Loc. °पदे *plötzlich, im Nu.* — 2) *ein und dasselbe Fach* oder *Feld* Agni-P. 40,12. — 3) *ein einzelnes —, einziges Wort.* — 4) *ein und dasselbe Wort.* — 5) *ein einfaches Wort, eine einfache Nominalbildung.*

2. एकपद 1) Adj. (f. आ) *a) nur einen Schritt gross* Spr. 7671. — *b) einfüssig.* — *c) ein Fach* oder *Feld einnehmend* Hemâdri 1,653,2. 3. — *d) nur aus einem Worte bestehend* Tâṇḍja-Br. 12,13,22. °म् Adv. *mit einem Worte, kurz ausgedrückt.* — 2) m. *a)* Pl. N. pr. eines mythischen Volkes. — *b) quidam coeundi modus.* — 3) f. एकपदा *a) ein aus einem Pâda bestehender Vers.* — *b)* = पूर्वभाद्रपदा Varâh. Bṛh. S. 6,12.

*एकपदि Adv. gaṇa द्विदण्ड्यादि.

एकपदिक Adj. = 2. एकपद 1) *c)* Hemâdri 1,651,12.

एकपरि Adj. *über Alles gehend.*

*एकपरि Adv. *mit Ausnahme eines* (Würfels u. s. w.).

एकपर्णा f. 1) N. pr. einer jüngeren Schwester der Durgâ. — 2) *Bein. der Durgâ.

एकपर्णिका f. *eine Form der* Durgâ.

एकपर्वतक m. N. pr. eines *Gebirges.*

*एकपलाश m. Davon Adj. °शीय gaṇa गहादि.

एकपशुक Adj. *dasselbe Opferthier erhaltend* Âçv. Çr. 3,6,18.

एकपाकोपजीविन् Adj. *von einer Küche speisend* Comm. zu Gobh. 1,4,24.

एकपाटला f. 1) N. pr. einer jüngeren Schwester der Durgâ. — 2) *Bein. der Durgâ.

एकपातिन् Adj. 1) *allein seiend, — stehend.* — 2) *zusammen gehörig, zusammenfallend* RV. Prât. Âçv. Çr. 5,18,11. 6,5,6. 12,6,23. — 3) Pl. *zusammengenommen* Ait. Br. 1,19.

1. एकपाद m. 1) *ein Fuss.* — 2) *Viertel* MBh. 12, 232,21. — 3) *ein und derselbe* Pâda.

2. एकपाद 1) Adj. (f. आ) *einfüssig; nur einen Fuss gebrauchend.* — 2) m. Pl. N. pr. eines mythischen Volkes. — 3) m. oder n. N. pr. einer Oertlichkeit. — 4) f. एकपदी Titel des 2ten Buches im Çat. Br.

एकपादक 1) m. Pl. eines mythischen Volkes R. ed. Bomb. 4,40,26. — 2) f. °दिका *a) ein Fuss* Naish. 1,121. — *b)* = 2. एकपाद 4).

एकपार्थिव m. *Alleinherrscher* 97,20.

एकपिङ्ग und °ल m. Bein. Kubera's *(ganz braun).*

एकपिङ्गलाचल m. Kubera's *Berg,* d. i. *der* Himavant Daçak. 42,21.

एकपीत Adj. (f. आ) *ganz gelb* 292,19.

एकपुण्डरीक n. *die einzige Lotusblüthe,* so v. a. *der absolut Beste* Çat. Br. 14,9,3,14.

एकपुत्त्रक m. *ein best. Vogel.*

1. एकपुरुष m. 1) *nur ein Mann.* — 2) *der eine Urgeist* (एष पु° bessere Lesart).

2. एकपुरुष Adj. *nur aus einem Menschen bestehend.*

एकपुरोडाश Adj. *denselben Opferkuchen erhaltend* Çat. Br. 4,6,8,18.

*एकपुष्पा f. *eine best. Pflanze.*

एकप्रख्य Adj. (f. आ) *gleichartig* Megh. XI.

एकप्रतिहार Adj. *nur mit einer* Pratihâra *genannten Silbe versehen* Lâṭj. 6,12,4.

एकप्रदान Adj. (f. आ) Pl. *ihre Gaben in einer durch eine gemeinsame* Jâgjâ *eingeleiteten Darbringung empfangend.*

*एकप्रस्थ m. N. pr. einer Stadt.

एकप्राणाभाव m. *einmaliges Athemholen* TS. Prât.

एकप्राणयोग m. *das Verbinden* (von Lauten) *mittels eines einzigen Athemzuges.*

एकप्रादेश Adj. (f. आ) *eine Spanne lang* Çat. Br. 6,5,2,10.

*एकफला f. *eine best. Pflanze.*

एकबुद्धि 1) Adj. *a) einmüthig* Kathâs. 18,186. — *b) von schlichtem Verstande.* — 2) m. N. pr. eines Fisches.

एकभक्त 1) Adj. (f. आ) *nur Einem ergeben, treu* M. 8,363. — 2) n. *einmaliges Essen am Tage* Kauç. 38.

एकभक्ति f. = एकभक्त 2).

एकभक्तिक Adj. *nur eine Mahlzeit am Tage einnehmend* Gaut.

1. एकभाव m. 1) *das Einssein.* — 2) *Einfalt, schlichtes und ehrliches Benehmen* Spr. 1878.

2. एकभाव Adj. 1) *eines und desselben Wesens.* — 2) *sich einfach und offen benehmend gegen* (Gen.).

एकभाविन् Adj. *zu eins werdend, zusammenfliessend.*

एकभूत Adj. *ein und ungetheilt, ganz aufmerksam.*

एकभूमिक Adj. *einstöckig* Hemâdri 1,672,2.

एकभूय n. *Einswerdung* Kaush. Up. 3,2.

एकभोजन n. 1) = एकभक्त 2). — 2) *gemeinsames Mahl.*

एकभोजिन् Adj. *nur einmal am Tage essend.*

1. एकमति f. *der auf einen Gegenstand gerichtete Sinn.*

2. एकमति Adj. *einmüthig.*

एकमनस् Adj. 1) *der seinen Sinn nur auf einen Gegenstand gerichtet hat, nur einem Gedanken nachgehend, aufmerksam* 298,17. Auch mit der Ergänzung componirt. — 2) *einmüthig.*

°एकमय Adj. (f. ई) *nur aus* oder *in — bestehend, ganz erfüllt von.*

एकमात्र Adj. *nur eine Mora habend.*

एकमुख Adj. 1) *nur einen Mund habend* Hemâdri 1,808,22. — 2) *demselben Ziele zugewandt.* — 3) *zu einer Kategorie gehörig.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TBr. 1,60. — 4) *von Einem beaufsichtigt.*

एकमूर्धन् Adj. (f. °र्ध्नी) = एकमुख 2).

एकमूल 1) Adj. *eine einzige Wurzel habend* 38,11. — 2) *f. आ *a) Linum usitatissimum.* — *b) Desmodium gangeticum.*.

एकयम Adj. *eintönig* TS. Prât. 15,9.

*एकयष्टि und *°का f. *ein Perlenschmuck aus einer einzigen Schnur.*

एकयावन् m. N. pr. eines Fürsten.

एकयूप m. *ein einziger —, ein und derselbe Opferpfosten* Maitr. S. 3,4,8. Tâṇḍja-Br. 21,4,13.

एकयोनि Adj. 1) *von derselben Mutter geboren.* — 2) *von derselben Herkunft, — Kaste.*

*एकरज m. *Verbesina scandens* Roxb.

*एकरद m. Bein. Gaṇeça's Gal.

1. एकरस m. *die einzige Neigung, das e. Vergnügen.*

2. एकरस Adj. (f. आ) 1) *nur einen Geschmack* (obj.) *habend* Ragh. 10,17. — 2) *nur an Einem Gefallen findend* Ragh. 8,64. Gewöhnlich in Comp. mit der Ergänzung 9,42. Çâk. (Pisch.) 62,8. — 3) *sich stets gleich bleibend, unwandelbar* Mâlatîm. 71,7 (63,19) = Uttarar. 79,6 (102,3).

एकराज् 1) Adj. *allein sichtbar.* — 2) m. *a) der Fürst allein.* — *b) Alleinherrscher.*

एकराज् m. *Alleinherrscher* TBr. 2,8,2,7.

एकराज्ञी f. *Alleinherrscherin* AV. Paipp. 7,3,2.

एकरात्र 1) m. *eine eine Nacht lang dauernde Feier.* — 2) n. *die Dauer einer Nacht (eines Tages)* Gaut.

एकरात्रिक Adj. 1) *für eine Nacht (einen Tag) ausreichend.* — 2) *eine Nacht (einen Tag) verweilend* MBh. 12,192,3. ग्रामैक° *in einem Dorfe* 14. 46,26. — Vgl. ऐक°.

एकरात्रीण Adj. *eine Nacht während* Lâty. 8,4,3.

एकरिक्थिन् Adj. *gleiche Ansprüche auf eine Erbschaft habend.*

एकरुद्र m. 1) Rudra *allein* Ind. St. 13,271. — 2) bei den ekstatischen Çaiva Bez. *einer der 8 Arten von* Vidjeçvara Hemâdri 1,611,9. 823,6.

1. एकरूप n. *nur eine Art und Weise* Ind. St. 15, 364. °तस् *immer in derselben Weise.*

2. एकरूप 1) Adj. (f. आ) *a) einfarbig.* — *b) von gleicher Gestalt, von gleichem Aussehen, einförmig, einartig.* Nom. abstr. °ता f. *Gleichförmigkeit. Unveränderlichkeit* Spr. 1237. — 2) n. Bez. *zweier Metra.*

*एकरूप्य Adj. *von Einem* oder *Einer herrührend.*

*एकरेणुभृ m. Bein. Kakshîvant's Gal.

एकर्च 1) Adj. *aus einem Verse bestehend.* — 2) n. *ein aus einem Verse bestehendes Lied.*

एकर्तु m. *die eine Zeit.*

एकर्षि m. 1) *der einzige, oberste* Ṛshi. — 2) N. pr. eines Ṛshi. एकर्षे राज्ञनम् Name eines Sâman Ârsh. Br.

एकल 1) Adj. *a) ein, der Eine.* — *b) allein.* — 2) m. *Solosänger* S. S. S. 118.

एकलक्ष्यता f. *das das einzige Ziel Sein* Daçak. 82,2.

एकलव्य N. pr. 1) m. eines Fürsten der Nishâda. — 2) f. आ einer Stadt.

1. एकलिङ्ग n. *ein isolirt stehender Phallus.*

2. एकलिङ्ग 1) *m. Bein. Kubera's. — 2) n. N. pr. eines Tîrtha.

*एकलू m. N. pr. eines Mannes.

एकवक्त्र N. pr. 1) m. eines Dânava. — 2) f. आ einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

एकवक्त्रक Adj. *eingesichtig* Hemâdri 1,824,2.

एकवचन n. *Einzahl, Singular.*

एकवचनान्त Adj. *auf eine Casusendung des Singulars ausgehend.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. Comm. zu Mṛkkh. 63,2.

एकवत् Adv. *wie Eines, wie wenn es sich um Einen handelte* Âpast.

एकवद्भाव m. *das Sichdarstellen als Einheit* Comm. zu Kâty. Çr. 2,3,8.

1. एकवर्ण m. *ein einziger Laut.*

2. एकवर्ण 1) Adj. *a) einfarbig, gleich* — Spr. 1375. Nom. abstr. °ता f. Brahmabindûp. 19. — *b) einförmig* Bhâg. P. 8,5,29 — *c) nur eine Kaste habend.* — *d) nur aus einem Laute bestehend.* — 2) *f. ई *ein best. musik. Instrument.*

एकवर्णक Adj. *einsilbig.*

एकवर्णसमीकरण n. *eine Gleichung mit einer unbekannten Grösse.*

एकवर्त्मन् n. *Pfad* Naish. 6,24.

*एकवार्षिका f. *eine einjährige Kuh.*

एकवस्त्र Adj. *nur mit einem Untergewand angethan* Âpast. Hemâdri 1,90,22. Nom. abstr. °ता f.

एकवस्त्रस्नानविधि m. Titel eines Werkes.

एकवाक्य n. 1) *ein Ausdruck, — Wort.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu den Çivasûtra. — 2) *ein einziger Satz.* Nom. abstr. °ता f. und त्व n. Ind. St. 13,500. Comm. zu Gaim. S. 132,1. 131,18. — 3) *ein und derselbe Satz* Kâvjâd. 3,131.

एकवाचक Adj. *dasselbe besagend, synonym* Comm. zu Varâh. Bṛh. S. 78.

एकवाचकानुप्रवेशसंकर m. *eine best. rhetorische Figur.*

*एकवाद m. *eine Art Trommel.*

एकवाद्या f. *ein best. gespenstisches Wesen.*

एकवारम् Adv. 1) *nur ein Mal.* अद्याप्येकवारम् *heute noch e. M.* — 2) *auf ein Mal.*

एकवास Adj. *an demselben Orte lebend* Spr. 2149.

एकवासविधि m. Titel eines Werkes.

एकवासस् Adj. = एकवस्त्र Âpast. MBh. 3,61,6.

एकविंश 1) Adj. (f. ई) *a) der 21ste.* — *b) aus 21 bestehend.* — *c) mit dem* Ekaviṃçastoma *verbunden.* — 2) m. *a)* = एकविंशस्तोम. — *b)* Bez. *eines der 6* Pṛshṭhjastoma.

एकविंशक 1) Adj. (f. °शिका) *a) der 21ste* Hemâdri 1,416,4. 426,6. — *b) aus 21 bestehend.* — 2) n. *21-Zahl.*

एकविंशत् f. Pl. *einundzwanzig.* Am Anf. eines Comp. Hemâdri 1,293,5.

एकविंशति f. Sg. und Pl. (selten) dass. एकविंशत्यमी (!) स्वर्गाः Hemâdri 1,164,1. Als Adj. in °यूपाः. एकविंशतिगृहीत *21 Mal geschöpft.* एकविंशतिनिर्बाध Adj. Çat. Br. 6,7,1,2. 7,4,1,10. एकविंशत्यरत्नि Adj. एकविंशत्यङ्क m. Lâty. 4,6,12. एकविंशतिसंस्थ Adj. Ind. St. 10,326. *एकविंशतिभरद्वाजम् Mahâbh. 2,411,b.

एकविंशतितम Adj. *der 21ste.*

एकविंशतिधा Adv. *21fach, in 21 Theile.*

एकविंशतिविध Adj. *21fach* Maitr. S. 3,2,3.

एकविंशतिस्थान n. Titel eines Werkes.

एकविंशत्क n. *21-Zahl.*

एकविंशत्यनुगान n. Name eines Sâman.

एकविंशवत् Adj. *mit dem* Ekaviṃçastoma *verbunden.*

एकविंशसंपद् f. *Herstellung einer 21-Zahl* Çat. Br. 7,1,2,15. 8,5,2,8.

एकविंशस्तोम m. *ein aus 21 Gliedern bestehender* Stoma.

एकविंशिनी f. *21-Zahl* Tâṇḍja-Br. 21,4,13.

एकविध Adj. 1) *einfach.* — 2) *identisch.*

एकविभक्ति Adj. *immer in demselben Casus stehend* P. 1,2,44.

एकविलोचन m. Pl. N. pr. eines mythischen Volkes.

एकवीर 1) m. *a) ein unvergleichlicher Held.* — *b) *ein best. Baum* Râgan. 8,17. — 2) f. आ *a) *eine Gurkenart* Nigh. Pr. — *b)* N. pr. einer Tochter Çiva's.

एकवीरकल्प m. Titel eines Werkes.

एकवीर्य Adj. *von gleicher Kraft* Tâṇḍja-Br. 5,1,12.

एकवृक m. *ein allein wandernder Wolf* Cit. im Comm. zu Taitt. Âr. 4,28,1.

एकवृक्ष m. 1) *ein isolirt stehender Baum* Varâh. Jogaj. 6,20. °सद् Adj. Mân. Gṛhj. 1,13. — 2) *ein und derselbe Baum* Spr. 1376. — Davon *Adj. °क्षीय.

एकवृत् Adj. *einfach.*

एकवृत्तमय Adj. *in einem und demselben Metrum abgefasst.*

एकवृन्द m. *eine best. Krankheit des Schlundes.*

एकवृष 1) m. *der einzige Stier, Herrscher der Heerde.* — 2) n. Name eines Sâman.

1. एकवेणि und °णी f. *eine einzige Flechte* (als Zeichen der Trauer) Megh. XII. °वेणीधरा Adj. f., °वेणीधरत्व n. Nom. abstr.

2. एकवेणी Adj. f. *aus einer Flechte bestehend* Megh. 89.

एकवेश्मन् n. *ein einziges Bauwerk* Çat. Br. 1,3,2,14.

एकव्याख्यान Adj. (f. आ) *dieselbe Begründung habend* Çat. Br. 6,2,1,27. 33. 7,4,6. 7,2,4,28.

एकव्यावहारिक m. Pl. Name einer buddh. Schule.

एकव्रत Adj. (f. आ) 1) *allein befehlend* AV. Paipp. 7,3,1. — 2) *nur Einem ergeben, treu.*

एकव्रात्य m. *der eine, oberste* Vrâtja.

1. एकशत n. *hundertundeins.* ऋषभैकशतं गाः *hundert Kühe und einen Stier* MBh. 12,165,57.

2. एकशत Adj. *der hundertunderste.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ Gaut.

एकशततम Adj. dass.

एकशतधा Adv. *101fach, in 101 Theile.*

एकशतविध Adj. *101fach.*

एकशफ 1) Adj. *einhufig, dessen Huf nicht gespalten ist.* — 2) m. *a) Einhufer.* — *b) *Pferd.* — 3) n. *das Geschlecht der Einhufer.*

*एकशरीर Adj. *blutsverwandt.*

एकशलाका f. *ein einzelnes Stäbchen* Çat. Br. 2,6,2,6.

एकशस् Adv. *einzeln* 130,27.

*एकशाख Adj. *zu derselben Schule gehörig.* Davon *Adj. °खीय.

एकशायिन् Adj. *allein* (ohne Frau) *schlafend.*

एकशाल 1) n. *a) ein Haus aus einem Zimmer.* — *b)* N. pr. einer Oertlichkeit. °साल v. l. — 2) f. आ N. pr. *a)* einer Oertlichkeit. — *b)* einer Stadt.

*एकशालिक Adj. = एकशाला.

एकशाल्मलीस्पृक्पत्त्रीव्रत n. *ein best. Spiel.*

एकशितिपद् Adj. (stark °पाद्) *einen weissen Fuss habend.*

एकशिला f. N. pr. einer Stadt. °नगरी f. Bhoga-Pr. 56,74.

एकशीर्षन् Adj. = एकमुख 2).

एकशील Adj. *von gleicher Sinnesart* MBh. 12, 273,11.

एकशीला f. v. l. für एकशाल 2) *b).*

एकशुङ्ग Adj. (f. आ) *eine Knospendecke habend.*

एकशृङ्ग m. Pl. Bez. *bestimmter Manen* MBh. 2,11,47.

एकशेप m. N. pr. eines Mannes.

एकशेष m. 1) *der einzige Rest, das allein übrig Bleibende* Naish. 3,82, v. l. 7,59. Am Ende eines Comp. *allein übrig geblieben von* Venis. 68,8. 69,2. — 2) *eine elliptische Bezeichnungsweise, bei der von zwei oder mehreren Wörtern nur eins übrig bleibt,* so z. B. der Dual und der Plural.

एकश्रुतधर Adj. *ein Mal Gehörtes im Gedächtniss behaltend.* Nom. abstr. °त्व n.

1. एकश्रुति f. 1) *ein Ausspruch in der Einzahl* Lâty. 1,1,4. Nom. abstr. °त्व n. Gaim. 4,1,12. — 2) *das Hören eines einzigen Tones, Eintönigkeit.* = तान Comm. zu Njâjam. 9,2,15. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

2. एकश्रुति Adj. Adv. *eintönig, gleich* —.

एकश्रुत्युपदेश m. Titel eines Vedânta-Werkes.

एकश्रुष्टि Adj. *einem Befehle gehorsam.*

एकषष्ट Adj. 1) *der 61ste.* — 2) *mit 61 verbunden,* + *61.*

एकषष्टि f. *einundsechzig.* °तम Adj. *der 61ste.*

एकसंवत्सर m. *ein Jahr.* Acc. *ein Jahr lang* Maitr. S. 1,9,7.

1. एकसंश्रय m. *das Zusammenhalten, friedliches Zusammenleben* Spr. 3941.

2. एकसंश्रय Adj. Pl. *zusammenhaltend* Spr. 4404.

एकसती Adj. f. *in der Treue zum Gatten einzig dastehend* Naish. 9,55.

एकसप्त Adj. *der 71ste.*

एकसप्तति f. *einundsiebenzig.* चतुर्युगानि — एकसप्तति (!) यावता Hemâdri 1,561,14.

एकसप्ततिक Adj. *aus 71 bestehend.*

एकसप्ततितम Adj. *der 71ste.*

एकसभ n. *Sammelpunct für Alles.*

*एकसर्ग Adj. = एकतान 1).

एकसहस्र 1) n. *tausendundein.* ऋषभैकसहस्रं गाः *tausend Kühe und einen Stier* MBh. 12,165,56. — 2) Adj. *der tausendunderste.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. ऋषभैकसहस्रा गाः so v. a. *tausend Kühe und einen Stier* Gaut. M. 11,127.

एकसार्थप्रयात Adj. *mit* (सह) *Jmd ein und dasselbe Ziel verfolgend* MBh. 10,5,32. Râgat. 5,374.

एकसाल n. N. pr. einer Oertlichkeit R. ed. Bomb. 2,71,6. °शाल v. l.

*एकसूत्र n. *eine Art Trommel.*

एकसृक m. *Schakal.*

एकस्तम्भ Adj. *auf einem Pfeiler ruhend* 61,24.

एकस्तोम Adj. *nur mit einem* Stoma *gefeiert* Lâty. 9,7,8. Gaim. 5,3,43. °क dass. Comm.

एकस्थ Adj. 1) *zusammenstehend, in Einem vereint, vereint.* Nom. abstr. एकस्थता f. — 2) *ein Fach* oder *Feld einnehmend* Agni-P. 40,7. — 3) *alleinstehend,* so v. a. *selbstständig* AV. Paipp. 7,3,2.

1. एकस्थान n. 1) *ein und derselbe Ort* 154,19. — 2) °स्थाने — अन्यस्मिन् so v. a. *ein Mal — das andere Mal* Spr. 1403, v. l.

2. एकस्थान Adj. *mit demselben Organ ausgesprochen werdend.* Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu TS. Prât.

एकस्फ्या f. *ein mit einem Holzspan gezogener Strich* Çat. Br. 3,5,2,2. 9,2,3,1.

एकस्मान्नपञ्चाश m. *ein aus 49* sutja-*Tagen bestehendes Opfer* TS. 7,4,2,1.

एकहंस 1) m. *der einzige, höchste* Hamsa, allegorische Bez. *der Seele.* — 2) wohl n. N. pr. eines Tirtha.

*एकहल्य Adj. *ein Mal gepflügt* Gal.

एकहस्त Adj. (f. आ) *die Länge einer Hand habend* Agni-P. 42,22. Hemâdri 1,782,16. 825,1.

एकहायन 1) Adj. (f. ई) *einjährig.* — 2) f. एकहायनी *eine einjährige Kuh.* — 3) n. *Zeitraum eines Jahres.*

एकहार्य Adj. (f. आ) 1) *von Einem aufzuführen* (Schauspiel). — 2) als Beiw. von युग *Zeitalter* MBh. 3,13049. एकाहार्य v. l.

एकहेला f. Instr. °हेलया *mit einem Schlage, auf ein Mal* Ganit. 7. Pankat. 256,24.

एकांश m. *Theil.* Nom. abstr. °ता f.

*एकांशमल m. *Zuckerrohrsaft* Gal.

एकाकिकेसरिन् m. N. pr. eines Bhilla.

एकाकिन् Adj. *alleinig, einsam.* Nom. abstr. °किता f. Instr. *allein.*

1. एकाक्ष Adj. *nur eine Achse habend.*

2. एकाक्ष 1) Adj. *einäugig* Varâh. Jogaj. 6,23. — 2) m. *a)* **Krähe.* — *b)* Bein. Çiva's. — *c)* N. pr. α) eines Wesens im Gefolge Skanda's. — β) eines Dânava.

1. एकाक्षर n. 1) *das einzige Unvergängliche.* — 2) *eine einzige Silbe* Spr. 1400.

2. एकाक्षर 1) Adj. *einsilbig.* Nom. abstr. °त्व n. — 2) wohl m. Titel einer Sammlung *einsilbiger Wörter.* — 3) n. *a) ein einsilbiges Wort.* °कोश m., °नाममाला f., °निघण्ट m., °मालिका f. und एकाक्षराभिधानकोश m. Titel von Sammlungen solcher Wörter. — *b) die Silbe* ओम्. — *c)* Titel einer Upanishad.

एकाक्षरगणपतिकवच n. Titel eines *Gebetes zu* Ganeça.

एकाक्षरीभाव m. *Zusammenziehung zweier Silben in eine.*

एकाक्षरीभाविन् Adj. *in einer Contraction von Silben bestehend.*

1. एकाग्नि m. *ein und dasselbe Feuer* Lâty. 4,9,2.

2. एकाग्नि Adj. *nur ein Feuer unterhaltend* Âpast.

एकाग्निक m. = 1. एकाग्नि Hemâdri 1,20,4.

एकाग्निकाण्ड n. Titel eines *Abschnitts* im Kâthaka Ind. St. 3,387 (vgl. 12,354).

एकाग्र 1) Adj. (f. आ) *auf einen Punct —, auf einen Gegenstand gerichtet, seine Aufmerksamkeit auf einen Gegenstand richtend.* °दृष्टि, °धी und °मनस् Adj. Häufig in Composition mit der Ergänzung. °म् und °तस् Adv. °ता f. und °त्व n. Nom. abstr. — 2) wohl n. *the whole of the long side (in an excavation) which is subdivided.*

एकाग्रमति m. N. pr. eines Mannes Lalit. 391,11.

*एकाग्र्य Adj. = एकाग्र 1).

*एकाङ्क m. N. pr. eines Mannes.

1. एकाङ्ग n. *ein einzelnes Glied, — Theil.*

2. एकाङ्ग 1) m. *a)* Pl. *Leibwache.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. — *b)* **der Planet Mercur.* — *c)* **der Planet Mars.* — *d)* *Bein. Vishnu's. — 2) f. ई *ein best. wohlriechender Stoff* (aus Guzerat kommend) Bhâvapr. 1,191. 3,100. — 3) *n. *Sandelholz.*

एकाङ्गरूपक n. *ein unvollständiges Gleichniss* 251,31.

1. एकात्मन् m. *der einzige Geist.*

2. एकात्मन् Adj. 1) *auf sich allein beschränkt, alleinstehend* MBh. 13,107,4. — 2) *eines und desselben Wesens mit* (Gen.). Nom. abstr. °त्मता f.

एकात्म्य fehlerhaft für एकात्मन् und ऐकात्म्य.

एकादश 1) Adj. (f. ई) *a) der elfte.* Am Ende eines adj. Comp. f. आ. ऋषभैकादशा गाः so v. a. *zehn Kühe*

und einen Stier Gaut. 22,16. Hemâdri 1,467,8 (वृषभैकादशाश्च zu lesen). वृषभैकादशी f. Sg. dass. 1. 3. — b) *mit eilf verbunden,* + *11.* — c) *aus Eilfen bestehend.* — d) = एकादशन् Hemâdri 1,627,14. 628,4. — 2) f. ई *der eilfte Tag in einem Halbmonat.* — 3) n. *Eilfzahl.*

एकादशक 1) Adj. a) *der eilfte* Kap. 2,18. 19. Sâmkhjak. 25. — b) *aus Eilfen bestehend, eilftheilig.* — 2) n. *Eilfzahl.*

एकादशकपाल Adj. *auf eilf Schüsseln vertheilt.*

एकादशकृत्वस् Adv. *eilf Mal.*

एकादशत्व n. *Eilfzahl.*

एकादशधा Adv. *eilffach, in eilf Theile* Çat. Br. 10,4,2,10.

एकादशन् Adj. Pl. *eilf.*

एकादशम Adj. *der eilfte.*

एकादशमारिका f. ein Frauenname (*Mörderin von Eilfen*).

एकादशरात्र *ein Zeitraum von eilf Nächten* (*Tagen*) Gaut.

एकादशविध Adj. *eilffach.*

एकादशविष्णुगणश्राद्ध n. *ein best.* Çrâddha.

एकादशस्कन्धार्थनिरूपणकारिका f. Titel einer Kârikâ zum Bhâg. P.

एकादशाक्ष m. N. pr. eines Mannes.

एकादशाक्षर Adj. (f. आ) *eilfsilbig.*

एकादशारत्नि Adj. *eilf Ellen lang.*

1. एकादशाह n. *ein Zeitraum von eilf Tagen* R. 1,19,14.

2. एकादशाह m. *ein eilftägiges Opfer* MBh. 13,103,32.

एकादशिन् 1) Adj. *aus Eilfen bestehend.* — 2) f. °शिनी *Eilfzahl.*

एकादशिन fehlerhaft für एका°.

*एकादशोत्तम m. Bein. Çiva's.

एकादेश m. 1) *die Substitution eines einzigen Lautes für zwei oder mehrere.* — 2) *ein aus einem einzigen Laute bestehendes Substitut, das an die Stelle von zwei oder mehreren tritt.*

एकाधिप m. *Alleinherrscher* Spr. 3568.

एकाध्यायिन् Adj. *allein studirend* Âpast.

एकानंशा f. Bein. 1) der Kuhû. — 2) der Durgâ.

एकानर्थ Adj. *dieselben Nachtheile empfindend* 50,1.

एकानुगान n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

एकानुदिष्ट n. *ein einem einzigen* (kürzlich) *Verstorbenen geltendes* Çrâddha.

एकानेकस्वरूप Adj. *einfach und zugleich vielfach* VP. 1,2,3.

1. एकान्त m. 1) *ein einsamer, abseits gelegener Ort.* °तम् *in der Einsamkeit.* — 2) *Theil, Bestandtheil.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. — 3) *Beschränkung auf Eins, Ausschliesslichkeit.* नैष एकान्तो यत् *es ist keine absolute Nothwendigkeit, dass* Pañkat. ed. Bomb. III,56,18. °तम्, °तेन, °तात् (Kap. 5,115), °ततस् und एकान्त° (°लाभ *absoluter Gewinn* Bhâg. P. 3,6,37) *ausschliesslich, absolut, durchaus, schlechterdings, vollkommen.* °ते Pañkat. 247,18 wohl fehlerhaft für °तं. — 4) *das Aufgehen in Einem, absolute Einheit.* — 5) *Dogma* Comm. zu Njâjas. 4,1, 28. 34. 36. संख्यैकान्त Adj. *ein Anhänger der* Sâmkhja-*Lehre* 40. 43.

2. एकान्त Adj. *ganz in Etwas* oder *Jmd* (Loc. oder im Comp. vorangehend) *aufgehend, nur Einem hingegeben.* Nom. abstr. °ता f.

एकान्तग्रहण n. *einseitige Auffassung* Kâraka 3,3.

एकान्तग्राहिन् Adj. *einseitig auffassend* Kâraka 3,8.

*एकान्तदुःषमा f. bei den Gaina Bez. *zweier Speichen im Zeitrade.*

एकान्तभाव m. = एकान्त 4) MBh. 12,336,28.

एकान्तभूत Adj. *ganz allein stehend.*

एकान्तर Adj. (f. आ) *nur durch ein Zwischenglied getrennt* Gaut.

एकान्तरहस्य n. Titel eines Werkes.

*एकान्तराज m. N. pr. eines Bodhisattva.

एकान्तशील Adj. *einen einsamen Ort aufsuchend, sich in die Einsamkeit zurückziehend* MBh. 1,36,4. 14,19,19.

*एकान्तसुषमा f. bei den Gaina Bez. *zweier Speichen im Zeitrade.*

एकान्तिन् Adj. = 2. एकान्त. Die Ergänzung im Gen. oder Loc. °न्तित्व n. Nom. abstr.

एकान्तीतीर्थ (!) n. N. pr. eines Tîrtha.

एकान्नत्रिंश Adj. *aus 29 bestehend* Vaitân. 29,7 (nach der richtigen Lesart).

एकान्ननक्तभोजन n. *das nur einmal am Tage — oder das nur in der Nacht Speisen* Hemâdri 1,156,13.

एकान्नपञ्चाशद्रात्र Adj. *49 Tage während;* m. n. *ein solches Opfer* Kâtj. Çr. 24,2,37. 3,36. Comm. zu 24,2,38.

एकान्नभोजिन् Adj. *nur einmal am Tage essend* Hemâdri 1,164,21.

एकान्नविंश m. *ein 19theiliger* Stoma Lâtj. 6,7,14.

एकान्नविंशतिधा Adv. *19fach, in 19 Theile* Çat. Br. 10,4,2,15.

एकान्नादिन् Adj. *die Speise Eines essend.*

एकान्वय Adj. *von derselben Familie wie* (Gen.) Çâk. 104,8.

एकापचय m. *Abnahme um Eins* Gaut. 27,12.

*एकाब्दा f. *eine einjährige Kuh.*

एकाम्र, °क, °वन und °कवन n. N. pr. eines geheiligten Waldes.

1. एकायन n. 1) *ein nur für Einen gangbarer, schmaler Pfad.* — 2) *Vereinigungspunct, Sammelplatz.* — 3) *das Aufgehen in Einem, absolute Einheit.* — 4) *das einzige, richtige Verfahren, Lebensklugheit.*

2. एकायन Adj. 1) *nur für Einen gangbar, überaus schmal.* — 2) **nur auf einen Gegenstand gerichtet, nur an e. G. denkend.*

एकायनगत Adj. 1) *auf einem schmalen Pfade sich befindend* MBh. 1,176,5. — 2) *= 2. एकायन 2).

एकायनी Adv. mit भू *zum Vereinigungspunct von Etwas* (Gen.) *werden.*

एकायु m. *der vornehmste Lebendige.*

एकार m. *der Laut* ए TS. Prât. Tândja-Br. 5,7,9.

एकारत्नि Adj. *eine Elle lang* Çat. Br. 11,7,4,1.

एकाराम Adj. *nur an Einem sich ergötzend* Jâgñ. 3,58. Nom. abstr. °मता f.

एकार्णव m. *ein einziges Meer, nichts als Meer.*

1. एकार्थ m. *ein und derselbe Gegenstand* Spr. 5329.

2. एकार्थ 1) Adj. (f. आ) a) *gleichen Zweck —, gleiches Ziel habend* MBh. 3,55,7. Spr. 1407 (°र्था zu lesen). — b) *dieselbe Bedeutung habend, ein und dasselbe ausdrückend;* n. in der Rhetorik *ein best. Fehler des Ausdrucks* Vâmana 2,2,11. Kâvjâd. 3, 125. 135. — c) *die Bedeutung eines Ganzen habend, nur einen Begriff bildend.* — 2) m. Titel eines *synonymischen* Wörterbuchs.

एकार्थता f. Nom. abstr. zu 2. एकार्थ 1) a).

एकार्थत्व n. Nom. abstr. zu 2. एकार्थ. 1) zu 1) a) 216,4. — 2) zu 1) c) Mahâbh. 2,368,a.

एकार्थनाममाला f. Titel eines *Wörterbuchs.*

एकालापक n. *Wortspiel* Bâlar. 6,1.

एकावम Adj. *um Eins geringer.*

एकावर्त Adj. *einen Wirbel bildend* Vâgbh. 1, 7,13.

एकावलि und °ली f. 1) *ein aus einer einzigen Perlenschnur bestehender Schmuck* Kâd. 232,7. Bâlar. 279,6. Naish. 6,69. Am Ende eines adj. Comp. f. ई Chr. 218,13. — 2) in der Rhet. *eine Reihe von Sätzen, in denen ein regelmässiger Uebergang eines Prädicats in ein Subject oder umgekehrt erfolgt,* Kâvjapr. 10,45. — 3) Titel eines rhet. Werkes. °तरल (Kumârasv. zu Pratâpar.) und °प्रकाश m. Titel von Commentaren dazu.

एकावाञ्च् Adj. *um Eins abnehmend.*

एकाशिन् Adj. *allein speisend, das Mahl nicht mit Andern theilend* Suçr. 1,335,17.

एकाशीत Adj. *der 81ste.*

एकाशीति f. *einundachtzig.* °तम Adj. *der 81ste.*

एकाश्रित Adj. *an Einem haftend, einem einzel-*

nen Gegenstande zukommend.

एकाष्टका f. *der achte Tag nach dem Vollmonde,* insbes. im Monat Mâgha VAITÂN.

एकाष्ठील 1) *m. f. (आ) angeblich *Agati grandiflora.* — 2) f. आ *a) eine Art Calotropis* KARAKA 8, 10. — *b)* **Clypea hernandifolia.*

एकास्य Adj. *nur ein Gesicht habend* HEMÂDRI 1, 823,17.

एकाह्न m. 1) *Zeitraum eines Tages* GAUT. — 2) *Eintagsfeier.* Unter den Soma-Feiern *diejenigen, welche an einem einzigen Tage Trankbereitung haben.* Bei den Commentatoren oft so v. a. *der* Agnishṭoma *als Grundform der anderen.*

एकाह्नगम m. *Tagereise.*

एकाह्न् n. *ein einziger Tag.* °ह्ना *in einem Tage.*

एकाह्नातान m. *die Schnur,* d. i. *die ununterbrochene Reihe von* Ekâha ÇAT. BR. 13,5,1,9.

1. एकाहार m. *eine einmalige Mahlzeit am Tage* Spr. 1408.

2. एकाहार Adj. *nur einmal am Tage essend.*

एकाहार्य Adj. nach NILAK. *nur zu einerlei Speise geeignet* MBH. 3,190,41. एकाहार्य v. l.

एकिन् Adj. *einfach;* m. *ein aus einem Verse hergestellter* Stoma LÂṬJ. 6,5,18. 6,12.

एकी Adv. 1) mit कर् *vereinigen, verbinden, sammeln* DAÇAK. 40,13. — 2) mit भू *zu Eins werden, sich vereinigen, — vermischen.*

एकीकरण n. *das Vereinigen, Verbinden* Comm. zu TS. PRÂT.

एकीभाव m. *das Einswerden, Vereinigung.*

एकीभाविन् Adj. *auf das Verschmelzen von Vocalen bezüglich.*

एकीय Adj. 1) *von Einem herrührend, nur eine Autorität habend.* — 2) **zu derselben Partei gehörig.*

एकेन्द्रिय Adj. *nur ein Organ habend* H. 21.

एकेष Adj. *nur eine Deichsel habend.*

एकेष्टक Adj. *einen Backstein habend* ÇAT. BR. 6,1,2,30. 10,5,2,22.

एकेष्टका f. *ein Backstein* ÇAT. BR. 2,1,2,14.

एकैक Adj. (f. आ) *je einer, jedes Mal einer, jeder einzelne.* Pl. 161,7. °म् Adv. °तर *einer unter Mehreren* BHÂG. P.

एकैकवृत्ति Adj. *sich an einem einzelnen Gegenstande befindend.*

एकैकशस् Adv. *einzeln, je nach der Reihe, je und je.*

एकैकश्य n. Nom. abstr. von एकैकशस्. Instr. = एकैकशस्. °श्येन (!) KARAKA 3,1. Wohl fehlerhaft für ऐ°.

एकैश्वर्य n. *Alleinherrschaft* MÂLAV. 1.

एकैषिका f. *Ipomoea Turpethum* oder *Cissampelos hexandra* MADANAV. 95,46.

एकोक्ति f. *ein einziger Ausdruck, ein Wort.*

एकोच्चय m. *Zunahme um Eins* GAUT. 27,13.

एकोति Adj. *einem und demselben Ziele zustrebend* ÇAT. BR. 12,2,2,4.

एकोत्तर Adj. *um Eins grösser, — mehr, — zunehmend.* °क्रमशस् Adv. *der Reihe nach stets um Eins mehr.*

एकोत्तरिका f. oder °गम m. Titel eines buddh. Âgama.

एकोदक Adj. *mit Jmd in dem Verwandtschaftsgrade stehend, dass man mit ihm die Wasserspende für einen und denselben Verstorbenen darbringt.*

एकोदात्त Adj. *einen Acut habend* VS. PRÂT. 2,1.

एकोद्दिष्ट und °श्राद्ध n. = एकानुदिष्ट.

एकोन Adj. (f. आ) *woran Eins fehlt* Spr. 1428.

एकोनविंशति f. *neunzehn.*

एकोन्नत Adj. *eine Erhöhung habend* TS. 6,2,6,2.

एङ् Bez. *der Vocale* ए *und* ओ 235,11.

एज् 1) एजति *sich rühren, — bewegen, — in Bewegung setzen, erbeben.* Partic. एजत् *beweglich;* n. *das Bewegliche, Lebendige.* — 2) *एजते (दीप्तौ). — Caus. एजयति, °ते *in Bewegung setzen.* — Mit उद् *sich rühren, — erheben.* — Caus. in *उदेजय. — Mit *प्र प्रेजते. — Mit सम् *sich in Bewegung setzen* 44,6.

एजत्क 1) Adj. *zitternd* (vor Alter). — 2) m. *ein best. Insect.*

एजथु m. *das Beben* (der Erde).

°एजय Adj. mit vorangehendem Acc. *in Bewegung setzend, erzittern machend.*

*एजि (!) m. N. pr. eines Mannes.

एड्य Adj. (f. आ) *darzubringen.*

*एठ्, एठते (विबाधायाम्).

एड 1) *Adj. *taub.* — 2) m. *eine Art Schaf.* — 3) f. ई N. pr. einer der Mütter im Gefolge Skanda's.

एडक 1) m. *a) ein breithörniges fettschwänziges Schaf* BHÂVAPR. 2,10. °रजस् n. *ein Staubkörnchen auf einem Schafhaare.* — *b) eine best. Heilpflanze.* — 2) f. *एडका und एडिका (BHÂVAPR. 2,10) f. zu 1) *a*).

*एडकमुख m. *ein* Kiṁnara GAL.

*एडकीय्, °यति Denom. von एडक. — Mit *उप, उपेड° oder उपैड°.

एडगज m. *Cassia Tora* oder *alata* KARAKA 6,7.

*एडमूक Adj. 1) *taubstumm.* — 2) *blind* GAL. — 3) *böse, schlecht.*

एडिकाक्षी f. *eine best. Pflanze* UTPALA zu VARÂH. BṚH. S. 48,41.

*एडुक n. = एडूक.

एडूक m. *n. *Beinhaus, Reliquientempel* (der Buddhisten).

*एडोक 1) Adj. *taub* GAL. — 2) n. = एडूक.

एण 1) m. *a) eine Antilopenart.* — *b) der Steinbock im Thierkreise.* — 2) f. एणी *das Weibchen des* एण Spr. 7618. 7783.

एणक m. = एण 1) *a*).

एणजङ्घ m. N. pr. eines Läufers DAÇAK. 42,21.

*एणतिलक m. *der Mond.*

एणदृश् 1) f. *Gazellenauge* NAISH. 7,32. — 2) m. *der Steinbock im Thierkreise.*

एणनाभि m. *Moschus* HÂSJ. 15.

एणनेत्रा f. *eine Gazellenäugige* HÂSJ. 20.

*एणभृत् m. *der Mond.*

एणमद m. *Moschus* NAISH. 2,92.

एणशिरस् n. = मृगशिरस् WEBER, Nax. 2,391 (एन° gedr.).

एणाक्षी f. *eine Gazellenäugige* Spr. 1443. VIDDH. 82,7.

एणाङ्क m. *der Mond.*

एणाङ्कमणि m. *der Mondstein* (चन्द्रकान्त).

एणीकृत Adj. Bez. *einer best. fehlerhaften Aussprache der Vocale* MAHÂBH. (K.) 13,23. 26.

एणीदाह m. *eine Form des Fiebers* BHÂVAPR. 3,79.

एणीदृश् f. *eine Gazellenäugige* BÂLAR. 190,8. PRASANNAR. 37,14. VIDDH. 28,9. 83,2.

एणीनयना f. dass. Spr. 7628.

*एणीपचन m. Pl. N. pr. eines Volkes. Davon *Adj. °नीय.

एणीपद m. *eine Schlangenart.*

एणीपदी f. *ein best. giftiges Insect.*

एणेक्षणा f. *eine Gazellenäugige* NAISH. 6,40. VIDDH. 63,5.

1. एत Pron. (f. आ) *dieser hier, dieser.* Davon alle Casus mit Ausnahme des Nom. Sg. m. und f. Diese lauten एष[स्] und एषा. Weist häufiger auf etwas Vorangehendes als auf etwas Folgendes hin. एतस्मिन् *in diesem Falle* 308,14. एष याति शिवः पन्थाः *hier geht,* एष कालः *jetzt ist die Zeit,* एष त्वां नयामि स्वर्गम् *wie ich hier stehe, stracks.* Congruirt als Subject in genere und numero in der Regel mit dem Prädicat ohne Rücksicht auf das zu ergänzende Nomen. Häufig mit andern Demonstrativen, mit dem Relativum und Interrogativum verbunden, und wie त in Correlation mit dem Relativum. एतेन — यतस् *deshalb — weil.*

2. एत 1) Adj. (f. *एता und एनी) *bunt, schimmernd, schillernd.* — 2) m. *a) eine Hirschart.* — *b) Hirschfell.* — 3) f. एता *Hirschkuh.* — 4) एनी **Fluss.*

3. एत Partic. von 3. इ mit आ.

1. *एतक (f. एतिका) Demin. zu 1. एत.

2. *एतक Adj. (f. एतिका und एनिका) Demin. zu 2. एत.

एतग्व Adj. *bunt schimmernd.*

एतत्पर Adj. *ganz damit beschäftigt* Kull. zu M. 3,127.

*एतत्प्रथम Adj. *dieses zum ersten Male thuend* P. 6,2,162.

एतद् 1) Nom. Acc. Sg. n. von 1. एत. — 2) Adv. *auf diese Weise, so, also* 35,32. 36,2. Spr. 2163.

एतदन्त Adj. (f. आ) *damit schliessend* M. 1,50.

एतदर्थम् Adv. *zu diesem Endzweck, deshalb.* In Correlation mit यद् *zu dem E. — dass.*

एतदवस्थ Adj. *in dieser Lage sich befindend* 310, 13. *derartig* Vikr. 135.

एतदात्म्य n. Khând. Up. 6,8,7 fehlerhaft für ऐ°.

एतदायतन Adj. *diesen Standort habend* Tândja-Br. 12,10,16.

एतदीय Adj. 1) *diesem, dieser* oder *diesen gehörig, sein, ihr* Hemâdri 1,2,7. 13. 3,10. Kathâs. 18, 119. — 2) *darauf bezüglich.*

एतँडु m. N. pr. eines Asura.

एतद्दा Adj. *dieses verleihend* Çat. Br. 9,2,1,17.

एतद्देवत्य Adj. *diese zur Gottheit habend* Çat. Br. 8,3,3,6.

*एतद्द्वितीय Adj. *dieses zum zweiten Male thuend* P. 6,2,162, Sch.

*एतन m. 1) *der ausgestossene Athem.* — 2) *Silurus pelorius.*

एतन्मय Adj. (f. ई) *daraus bestehend, so geartet.*

*एतय्, °यति = एनीमाचष्टे.

एतर् Nom. ag. 1) am Ende eines Comp. *der da geht.* — 2) एतरी (एतरि Padap.) von unbekannter Bed.

एतर्हि 1) Adv. *a) jetzt, nunmehr, heut zu Tage.* — 2) *dann* in Correlation mit यर्हि. — 3) n. *ein best. Zeitmaass,* = 15 इदानि.

एतवे, एतवै Dat. Inf. von 3. इ RV.

एतव्य 1) Adj. *dem man sich hinzugeben hat* Tândja-Br. 8,1,11. — 2) n. impers. *vorzugehen mit* (Instr.) Tândja-Br. 4,4,2. 5. 11.

एतश und एतश 1) Adj. *bunt, schimmernd.* — 2) *a)* m. *buntes Ross, Schecke;* insbes. *Sonnenross.* — *b)* **ein Brahman.* — *c)* N. pr. eines Mannes.

*एतशस् und *एतस m. *ein Brahman.*

एतादृक्ष und °दृश् Adj. *ein solcher, derartig.*

एतादृश Adj. (f. ई) dass. *von derselben Art* Spr. 5802. In Correlation mit einem Relativum.

एतावच्छस् Adv. *so oft* Maitr. S. 1,9,8 (°वञ्शस्).

एतावत्त्व n. *Quantität, Anzahl, Grösse, Umfang.* Mit folgendem यद् *das Soweitgehen, dass.*

एतावद्धा Adv. *so vielfach.*

एतावत् 1) Adj. *so gross, — viel, von solchem Umfange, so gross und nicht grösser, so viel und nicht mehr, so weit und nicht weiter, nur so weit sich erstreckend, nur insofern Etwas seiend.* Häufig in Correlation mit einem Relativum. एतावति *in solcher Entfernung.* — 2) °वत् Adv. *so viel, — weit, bis hierher, so, tam.*

एतावन्मात्र Adj. *dieses Maasses, so gross, —viel, — wenig.*

एति f. *Ankunft.*

एतिवत् Adj. *eine Form von* 3. इ *enthaltend* TBr. 1,4,6,1 (vgl. Comm.).

एतु in स्वैतु.

एतोस् Abl. Inf. von 3. इ RV.

एद् (आ + इद्) mit folgendem Acc. als Ausruf der *Ueberraschung.* एत्तिरोभूताम् *sieh da, sie war verschwunden* 29,30. 30,23 (vielleicht ह्यगामिद्धिरण्य° zu lesen). 30. एत्पुरोडाशमेवं कूर्मं भूत्वा सर्पन्तम् Çat. Br. 1,6,2,3. 2,2,3,3. 4,12. 3,4,2. 4,1,3,4. 11,6,1,3. ऐत् (so Hdschrr., wohl एत् zu lesen) पशुमेव निरान्त्रं शयानम् Ait. Br. 2,13.

एदिधिषुःपति m. *der Gemahl einer jüngeren Schwester, deren ältere noch nicht verheirathet ist.*

एध्, एधते (selten एधति) *gedeihen, Wohlergehen finden, glücklich sein* (insbes. mit सुखम्); *gross werden, um sich greifen* (von Feuer und Leidenschaften), *anschwellen* (von Wasser). Partic. एधित (oder zum Caus.) *erstarkt, verstärkt, gross geworden, aufgewachsen, angewachsen, angeschwollen.* — Caus. एधयति *gedeihen machen, verstärken, kräftigen.* आशीर्भिः *mit Segenswünschen Jmd hoch leben lassen.* — Mit अधि, Partic. अध्येधित (oder zum Caus.) *erstarkt, verstärkt.* — Mit *उप und *प्र, उपेधते, प्रैधते. — Mit सम् *gedeihen, Wohlergehen finden, erstarken.* समेधित (oder zum Caus.) *erstarkt, gekräftigt, verstärkt.* — Caus. *gedeihen machen, kräftigen, beglücken, vermehren, anschwellen.*

एध 1) Adj. *entzündend,* in अग्न्येध. — 2) m. Sg. Pl. *Brennholz.* एधोदक n. *Brennholz und Wasser.*

एधतु 1) m. f. (Çat. Br.) *Gedeihen, Wohlfahrt.* — 2) *m. *a) Mensch.* — *b) Feuer.* — 3) *Adj. = एधित.

एधमानद्विष् Adj. *dem im Glück Uebermüthigen feind.*

एधवत् Adj. *mit Brennholz genährt* Ragh. 13,41.

1. एधस् n. Sg. Pl. *Brennholz.*

2. एधस् n. und *एधा f. *Gedeihen.*

एधि 2. Sg. Imper. von 1. अस्.

1. एन Pron. subst. der 3ten Person (*er, sie, es*). Davon folgende oblique Casus: एनम्, एनाम् (einmal im RV. एनाम् am Anfange eines Stollens), एनद्, एनेन, एनया; एनौ, एने, एनयोस् und एनोस् (ved.); एनान्, एनास्, एना, एनानि. In der späteren Sprache häufig mit एत verwechselt.

2. एन und एना Instr. von 1. अ. In der Bed. *dann, alsdann* 17,16. Vgl. एना.

3. एन m. *Hirsch,* in अनेन.

एनप् Bez. der Casusendung एन in den Advv. दक्षिणेन u. s. w. 232,9.

एनशिरस् s. एण°.

एनस् n. 1) *Frevel, Unthat, Fluch, Unglück* AV. 2,35,2. — 2) *Sünde, Sündenschuld.* — 3) **Tadel.*

एनस्य, एनसिन्न Adj. 1) *durch Frevel veranlasst.* — 2) *sündig, unrecht.*

एनस्वत् und एनस्विन् Adj. *sündig, frevelhaft.*

एना Adv. 1) *hier, da.* — 2) *dann.* — 3) *auf diese Weise, so.* — 4) एना परः *weiterhin.* — 5) परः एना mit Instr. *hinaus über.*

एनी s. 2. एत.

एनोमुच् Adj. *von Sünde befreiend* Maitr. S. 3,15,11.

एम m. und एमन् n. *Gang, Weg, Bahn.*

एमुष s. u. 1. अम्.

एमूष m. Nom. entstellt aus एमुषम्.

एरक 1) m. N. pr. eines Schlangendämons. — 2) f. आ *Typha angustifolia, eine knotenlose, sehr harte Grasart* Bhâvapr. 1,210. Mat. med. 297. VP. 5,27,11. 39. — 3) f. ई *a) eine best. Pflanze.* — *b)* N. pr. eines Flusses. — 4) *n. *wollener Teppich* (buddh.).

एरङ्ग m. *ein best. Fisch* Bhâvapr. 2,13.

एरण्ड 1) m. *Ricinus communis.* °तैल n. *Ricinusoel.* — 2) *f. आ *langer Pfeffer.*

*एरण्डपत्त्रक 1) m. = एरण्ड 1). — 2) f. °त्त्रिका = एरण्डफला.

*एरण्डफला f. *Croton polyandrum Spr.*

एरण्डीतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

एरमत्तक m. N. pr. eines Mannes. Auch ऐर°.

एरिरे 3. Pl. Perf. von ईर् mit आ.

एरु m. (?) AV. 6,22,3.

एर्वारु m. f. und °क m. *Cucumis utilissimus;* n. *die Frucht; Melone* Mat. med. 297.

*एल n. *eine best. Zahl* (buddh.).

*एलक m. = एडक *eine Art Schaf.*

*एलङ्ग m. *ein best. Fisch.*

*एलद n. *eine best. Zahl* (buddh.).

एलवालु und °क n. *die wohlriechende Rinde von Feronia elephantum; ein rothes Pulver* (*der Same einer best. Pflanze*) Mat. med. 297.

*एलविल m. = ऐलविल.

एला f. 1) *Kardamomen.* — 2) *ein best. Metrum.* — 3) N. pr. eines Flusses Hariv. 9512. ऐला v. l.

*एलाक m. N. pr. eines Mannes.

एलाकपुर n. N. pr. einer *Stadt*.

*एलागन्धिक n. = एलवालु Râǵan. 4,127.

*एलान n. *Orange* Nigh. Pr.

एलापत्त्र m. N. pr. eines Schlangendämons.

एलापत्या f. *die dritte Nacht im Karmamâsa* Ind. St. 10,296.

*एलापर्णी f. *Mimosa octandra Roxb.*

एलापुर n. N. pr. einer *Stadt* LA. 17,9. Ind. St. 14,115. 127.

*एलाफल n. = एलवालु Râǵan. 4,127.

*एलाय्, °यति (विलासे).

*एलावली f. *eine best. Pflanze.*

*एलाह्व n. = एलवालु Râǵan. 4,127.

*एलीका f. *kleine Kardamomen.*

*एलु n. *eine best. Zahl* (buddh.).

एलुक *eine best. Pflanze* oder *Arzeneistoff.*

*एल्ववालुक (Râǵan. 4,126), एल्वालु (Bhâvapr. 1,194) und एल्वालुक (Karaka 6,9) n. = एलवालु.

1. एवँ, एवा Adv. 1) *so, gerade so.* Im MBh. einmal = इव. — 2) *allerdings, ja wohl, wirklich.* — 3) das unmittelbar vorangehende Wort mit Nachdruck hervorhebend und durch *gerade, eben, kaum, nur, noch, schon* u. s. w. wiederzugeben. Oft genügt der blosse Nachdruck, und bisweilen, insbes. nach einigen Partikeln, ist एव ganz bedeutungslos. Ausnahmsweise am Anfange eines Stollens 122,9.

2. एँव 1) Adj. (f. आ) *eilig, rasch.* — 2) m. a) *Lauf, Gang;* meist Instr. Pl. — b) Pl. *das Gebaren, Handlungsweise, Gewohnheit.* Instr. *more suo, wie es hergebracht ist* u. s. w. — c) *die Welt.*

एवँरूप Adj. (f. आ) *so gestaltet, derartig.* Nom. abstr. एवंरूपता f. Comm. zu Tâṇḍja-Br. 13,4,5.

एवंविद् Adj. *so oder Solches wissend, wohlunterrichtet, des Richtigen kundig.*

एवंविद्वँस् Adj. dass. Çat. Br. 14. Sonst stets एवँ वि°.

एवंविध Adj. (f. आ) *derartig.*

एवंविशेषण Adj. *so prädicirt, — definirt* Comm. zu Njâjas. 1,1,43.

एवंविषय Adj. (f. आ) *darauf gerichtet, — sich beziehend* Kull. zu M. 2,3.

एवँवीर्य Adj. 1) *darin stark* Çat. Br. 13,8,2,11. — 2) *solche Kraft besitzend.*

एवंवृत्त (f. आ) und °वृत्ति Adj. *sich so benehmend, so verfahrend, — beschaffen.*

एवंव्रत Adj. 1) *diese Pflichten erfüllend.* — 2) *so verfahrend.*

एवंसंस्थितिक Adj. (f. आ) *von dieser Beschaffenheit* MBh. 3,32,59.

एवंसंज्ञक Adj. *so benannt, diesen terminus technicus habend* Mahâbh. (K.) 81,3.

एवँसमृद्ध Adj. *so vollkommen* Çat. Br. 5,1,2,10.

*एवंकारम् Adv. *auf diese Weise.*

एवंकार्य Adj. *dieses bezweckend* Karaka 3,8.

एवंकाल Adj. *so viele Moren enthaltend* P. 1,2,27, Sch.

एवंक्रतु Adj. *so gesinnt.*

एवंगत Adj. (f. आ) *in solchem Zustande befindlich, sich so verhaltend, so beschaffen.* °गते *bei so bewandten Umständen.*

1. एवंगुण° *solche Eigenschaften, — Vorzüge.*

2. एवंगुण Adj. *mit solchen Eigenschaften* oder *Vorzügen ausgestattet.*

एवंगुणजातीय Adj. dass. MBh. 13,22,37.

एवंजातीय Adj. *derartig* Lâṭj. 2,6,2. Gobh. 2,1,20. °क dass.

एवँथा Adv. = 1. एव.

एवंद्रव्य Adj. *von solchem Stoff* Karaka 1,12.

एवँनामन् Adj. *so genannt.*

एवंन्यङ्ग Adj. (f. आ) *von dieser Art* Ait. Br. 6,14.

एवंन्याय Adj. *nach dieser Regel gehend.*

एवँम् Adv. *so, auf diese Weise.* यथा — एवम्, एवम् — यथा *wie — so, so — wie.* एवमेतत् *so verhält sich dieses, so ist es.* नैतदेवम् *damit verhält es sich nicht so.* एवमस्तु, एवं भवतु und एवम् allein (323,7) *so geschehe es, gut.* अस्त्येवम् *so ist es.* यद्येवम् *wenn es sich so verhält.* किमेवम् *inwiefern?* नैवम् (134,3) und मा मैवम् *nicht so!* Nicht selten in der Bed. von एवंविध.

एवमभ्यनूक्त Adj. *in Bezug worauf Solches gesagt worden ist.*

एवमर्थीय Adj. *darauf bezüglich.* In Correlation mit यथा Nir. 3,1.

एवमवस्थ Adj. *in solcher Lage sich befindend.*

एवमाकृति Adj. *so gestaltet* Daçak. 87,18.

एवमाचार Adj. *solchen Wandel führend* Gaut.

एवमात्मक (f. °त्मिका) *so beschaffen.*

एवमादि und एवमाद्य Adj. *von der eben erwähnten Art, — Beschaffenheit.*

एवंपूर्व Adj. *dem dieses vorangeht* 223,26.

एवंप्रकार Adj. *derartig.*

एवंप्रभाव Adj. *von solcher Macht.*

एवंप्राय Adj. (f. आ) *derartig.*

एवंभूत Adj. (f. आ) *so beschaffen, ein solcher.*

एवया Adj. *rasch gehend.*

एवयामरुत् 1) als Refrain in ṚV. 5,87 wohl ein Ausruf. — 2) Bez. *des Liedes* ṚV. 5,87. — 3) angeblich N. pr. des Verfassers dieses Liedes.

एवयामरुत m. = एवयामरुत् 3) Ârsh. Br.

एवयावन् Adj. *rasch gehend.*

एवार Adj. *so bereitstehend, fertig.*

एवावद Adj. *wahr redend, wahrhaftig.* Nach Sâj. N. pr.

एष्, एषति, *°ते *schleichen, gleiten* AV. — Mit अति *hingleiten über.* — Mit उप *herbeischleichen, herbeikommen.*

1. एष s. u. 1. एत.

2. एष m. *das Hineilen.*

3. एष 1) Adj. *suchend,* in नष्टैष. — 2) m. *das Aufsuchen.*

4. एष m. *Wunsch, Wahl.*

5. एष Adj. *hingleitend, eilend.*

*एषक (f. एषका und एषिका) Demin. von 1. एष.

1. एषण n. oder °णा f. *Drang, Trieb.*

2. एषण 1) Adj. *suchend, wünschend.* — 2) *m. *ein eiserner Pfeil.* — 3) f. एषणा a) *das Suchen, Ersuchen um, Wunsch, Verlangen.* — b) = एषणासमिति. — 4) f. एषणी a) *Sonde.* — b) **Goldschmidtswage.* — 5) n. a) *das Suchen.* — b) *das Sondiren.*

एषणासमिति f. *tadelloses Benehmen beim Betteln* Hem. Jog. 1,37.

*एषणिका f. *Goldschmidtswage.*

*एषणिन् Adj. *suchend, strebend.*

एषणीय Adj. 1) *wünschenswerth, erwünscht.* — 2) am Ende eines Comp. *zur Untersuchung von gehörig.*

*एषवीर m. *ein best. verachtetes Brahmanengeschlecht.*

*एषिक gaṇa पुरोहितादि in der Kâç.

*एषितर् Nom. ag. *der Etwas sucht, — haben will* Bhaṭṭ. 9,31.

एषितव्य Adj. 1) *zu suchen* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,10. — 2) *als wahr anzunehmen* Comm. zu Njâjas. 2,1,27. 3,2,33.

एषिन् Adj. *suchend, nachgehend, wünschend.* Meist in Comp. mit der Ergänzung.

(एषैष्य) एषैषिय Adj. *suchenswerth, wünschenswerth.*

एष्ट n. Pl. *das Erbetene* ṚV. 1,184,2.

1. एष्टर् Nom. ag. *der da vordringt* Maitr. S. 2,2,13.

2. *एष्टर् Nom. ag. = एषितर् Bhaṭṭ. 9,31.

एष्टवै Dat. Inf. *aufzusuchen* Çat. Br. 4,5,2,1. 12,5,2,4.

एष्टव्य Adj. 1) *aufzusuchen, wünschenswerth, erwünscht.* — 2) *als wahr anzunehmen.*

एष्टि f. *Aufsuchung, Begehr, Wunsch.*

1. एष्य Adj. *zukünftig.*

2. एष्य, एषिय Adj. 1) *aufzusuchen* Tâṇḍja-Br. 13,9,11. 11,20. — 2) *zu sondiren.*

एष्यत्कालीय und एष्यत् Adj. *zukünftig.*

एह Adj. (f. आ) *begierig, verlangend.*

एहस् n. = *क्रोध. Vgl. अनेहस्.

*एहि m. N. pr. eines Mannes.

*एहिकटा und *एहिद्वितीया f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

एहिमाय Adj. fehlerhaft für ऐहिमाय.

*एहियव n. und *एहिरेयाहिरा f. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

एहिवत् Adj. *das Wort* एहि *enthaltend* Tâṇḍja-Br. 11,11,1.

*एहिवाणिजा f., *एहिविघसा f., *एहिस्वागता f. und *एहीड n. gaṇa मयूरव्यंसकादि.

*1. ऐ Interj. *des Anrufens, der Anrede* und *des Sichbesinnens.*

*2. ऐ m. Bein. Çiva's.

*ऐक gaṇa गह्वादि.

ऐककर्म्य n. *Einheit der Handlung* Gaim. 6,1,17. 3,12.

ऐककाल्य n. *Gleichzeitigkeit* Gaim. 5,4,24.

*ऐकगविक Adj. *nur eine Kuh habend.*

ऐकगुण्य n. *einfacher Betrag, einfaches Maass.*

ऐकध्य n. *das auf ein Mal.* °म् und °तस् *auf ein Mal, zusammen.*

ऐकपत्य n. *Alleinherrschaft über* (Gen.).

ऐकपदिक Adj. 1) *zu einem einfachen Worte gehörig.* — 2) *in einzelnen Wörtern bestehend.*

ऐकपद्य n. *Worteinheit.*

*ऐकभाव्य n. *das Einssein.*

ऐकभौतिक Adj. *aus einem einzigen Element bestehend.*

ऐकमत्य n. *Einmüthigkeit, Einstimmigkeit* Spr. 1479. 1481.

ऐकराज्य n. *Alleinherrschaft.*

ऐकरात्रिक Adj. *eine Nacht verweilend* Gaut.

ऐकरूप्य n. *Einartigkeit, Identität.*

*ऐकलव Adj. von ऐकलव्य.

*ऐकलव्य m. Patron. von एकलू.

ऐकवर्णिक Adj. *nur einer Kaste zukommend* MBh. 3,150,34.

*ऐकशतिक Adj. *mit 101 versehen.*

ऐकशफ Adj. *von Einhufern kommend* Gaut.

ऐकशब्द्य n. *Worteinheit, Identität des Wortes* Gaim. 1,4,8. 2,1,30.

*ऐकशालिक Adj. = एक°.

ऐकश्रुत्य n. *Gleichtönigkeit.*

*ऐकसहस्रिक Adj. *mit 1001 versehen.*

ऐकस्वर्य n. 1) *das nur einen Accent Haben.* — 2) *Gleichtönigkeit.*

ऐकागारिक m. *Dieb.* f. ई *Diebin.*

ऐकाग्निक Adj. *ein einziges Feuer betreffend.*

*ऐकाग्र H. 1458 fehlerhaft für एकाग्र.

ऐकाग्र्य n. *die auf einen Gegenstand gerichtete Aufmerksamkeit.*

ऐकाङ्गायन m. Patron. von एकाङ्ग.

ऐकाङ्ग m. *ein Soldat von der Leibwache.*

ऐकात्म्य n. *Wesenseinheit* Bhâg. P. 4,13,8. 21,29.

ऐकादशाक्ष m. Patron. von एकादशाक्ष.

ऐकादशिन Adj. *zu einer Eilfzahl gehörig.*

ऐकाधिकरण्य n. *Einheit des Bezuges.*

ऐकान्तिक Adj. (f. ई) *alles Andere ausschliessend, ausschliesslich, absolut.*

ऐकान्त्य n. *Ausschliesslichkeit, ein absolutes Verhältniss* Sarvad. 42,4.

*ऐकान्यिक Adj. *der beim Hersagen einen Fehler gemacht hat.*

*ऐकायन m. Patron. von एक.

ऐकार m. *der Laut* ऐ TS. Prât. AV. Prât.

ऐकार्थ्य n. 1) *Einheit der Absicht, — des Zwecks.* — 2) *Begriffseinheit* Mahâbh. 2,368,a. — 3) *Gleichheit der Bedeutung* Gaim. 2,1,30.

ऐकाश्रम्य n. *das Bestehen nur eines Stadiums im religiösen Leben* Gaut. Comm. zu Njâjas. 4,1,61. fg.

ऐकाहिक Adj. (f. ई) 1) *eintägig, quotidianus* (Fieber) Agni-P. 31,18. — 2) *zur Eintagsfeier gehörig, dem einfachen* Soma-*Opfer eigen, — entsprechend.*

ऐकाह्य n. Nom. abstr. von एकाह Çâṅkh. Br. 29,3.

*ऐकीय Adj. von ऐक.

ऐकैकश्य n. richtiger als एकैकश्य, aber nicht zu belegen.

ऐक्य 1) *m. Patron. von एक. — 2) n. a) *Einheit, das Einssein, Identität.* — b) *Summe.* — c) *aggregate; the product of the length and depth of the portions or little excavations differing in depth.*

ऐक्याभावयत् (!) Partic. *vereinigend* Ait. Âr. 346,16.

ऐक्यारोप m. *Gleichsetzung, Identification.*

ऐक्षव 1) Adj. (f. ई) *aus Zuckerrohr gemacht, vom Z. kommend* Çat. Br. 3,4,1,18. 6,3,10. Kâtj. Çr. 8,1,4. Hemâdri 1,428,20. Bâlar. 62,15. — 2) n. *Zucker.*

*ऐक्षुक 1) Adj. a) *für das Zuckerrohr gut.* — b) *Zuckerrohr tragend.* — 2) m. Pl. *die Bewohner von* Ikshukîjâ.

ऐक्ष्वाक 1) *Adj. (f. ई) *dem* Ikshvâku *gehörig u. s. w.* — 2) m. Patron. von Ikshvâku Çat. Br. 13,5,4,5. MBh. 12,29,130. 13,3,9. R. ed. Bomb. 1,24,13. Pl. Vâju-P. in VP.[2] 3,70. — 3) f. ई f. zu 2).

ऐक्ष्वाकु m. fehlerhaft für ऐक्ष्वाक.

ऐङ्गुद 1) Adj. (f. ई) *von der Pflanze* Iṅguda *herrührend* Karaka 3,8. — 2) *n. *die Frucht des* Iṅguda.

ऐच्छिक Adj. *der Wahl anheimgestellt.*

*ऐड्य m. Patron. von एडि.

ऐटत n. Name verschiedener Sâman Ârsh. Br.

1. ऐड 1) Adj. (f. ई) a) *Labung —, Stärkung enthaltend.* — b) *von der* Iḍâ *abstammend* Vâju-P. in VP.[2] 3,69. — 2) m. a) Patron. des Pâkajaǵńa Gobh. 1,9,17. — b) Metron. des Purûravas. Pl. *sein Geschlecht* Vâju-P. in VP. — 3) n. Name verschiedener *auf* इडा *ausgehender* Sâman.

2. ऐड Adj. *vom* एड *genannten Schaf kommend* MBh. 8,44,29.

ऐडक 1) Adj. (f. ई) in अनैडक. — 2) m. *eine Art Schaf;* vgl. एडक.

ऐडकाव, ऐडकौत्स, ऐडक्रौञ्च, ऐडयाम und ऐडवासिष्ठ n. Namen von Sâman.

ऐडविड m. 1) Metron. Kubera's. — 2) N. pr. eines Sohnes des Daçaratha.

ऐडशुद्धाशुद्धीय, ऐडसैन्धुक्षित und ऐडसौपर्ण n. Namen von Sâman.

*ऐडूक n. = एडूक.

ऐण Adj. (*f. ई) *von der schwarzen Antilope herrührend.*

*ऐणिक Adj. *schwarze Antilopen jagend.*

*ऐणिकीय Adj. Mahâbh. 4,75,b.

*ऐणीपचन Adj. (f. ई) von एणीपचन.

ऐणेय 1) Adj. a) *von einer schwarzen Antilopenart herrührend.* — b) **herrührend von Etwas, das von einer schwarzen Antilopenart herrührt.* — 2) m. = एणी *eine schwarze Antilopenart.* — 3) *n. *quidam coeundi modus.*

ऐतदात्म्य n. *das dessen-Wesen-Sein* 283,5.

*ऐतर Adj. von इतर.

ऐतरेय 1) m. Patron. oder Metron. des Mahidâsa. — 2) Adj. *von* Aitareja *verfasst.*

ऐतरेयक und ऐतरेयब्राह्मण n. *das von* Aitareja *verfasste* Brâhmaṇa.

ऐतरेयिन् m. Pl. *die Schule des* Aitareja.

ऐतरेयोपनिषद् f. Titel einer Upanishad.

ऐतवाध्य n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

ऐतश m. N. pr. eines Muni. °प्रलाप m. Bez. eines Bestandtheils der Kuntâpa-Lieder Vaitân.

ऐतशायन m. Patron. von ऐतश.

ऐतिकायन m. Patron. von इतिक. Pl. Saṁsk. K. 184,a,7 (ऐनि° gedr.).

ऐतिकायनीय Adj. von ऐतिकायन.

ऐतिशायन m. Patron. von इतिश Gaim. 3,2,43. 6,1,6.

ऐतिह n. = ऐतिह्य.

ऐतिहासिक 1) Adj. (f. ई) *auf eine alte Legende zurückgehend* Sâj. zu RV. 3,31,5. — 2) m. *Erzähler oder Kenner von Legenden.*

ऐतिह्य n. *Ueberlieferung* Taitt. Âr. 1,2,1. MBh. 12,218,27.

ऐतोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वरः) *zu erreichen* Ait. Br. 8,7.

ऐदंयुगीन Adj. *in diesem Zeitalter lebend* Çaṅk. zu Khând. Up. 1,9,4.

ऐदंपर्य n. *Hauptsache, Zweck, Ziel* Çaṅk. zu Bâdar. 2,2,1.

ऐधे m. *Gedeihen* ṚV. 1,166,1 (ऐधेव = ऐधमिव).

ऐध्मकाण्व, ऐध्मवाह und ऐध्मस्कार n. Namen von Sâman.

ऐन m. Pl. MBh. 13,2126 fehlerhaft für ऐल.

*ऐनस n. = एनस्.

ऐनिकायन s. ऐतिकायन.

ऐन्दव 1) Adj. (f. ई) *lunaris*. — 2) m. *der Planet Mercur*. — 3) *f. ई *Serratula anthelminthica* Râǵan. 4,64. — 4) n. *a) das Mondhaus* Mṛgaçiras. — *b) eine best. Kasteiung*, = चान्द्रायण Parâç. 4,12,6.

ऐन्दुमतेय m. Metron. Daçaratha's Bâlar. 268,18.

ऐन्दुशेखर 1) Adj. *dem* Çiva *gehörig* Bâlar. 22, 10. 78,9. — 2) n. *die Geschichte, wie der Mond zu* Çiva's *Diadem wurde*, Bâlar. 29,15.

ऐन्द्र 1) Adj. (f. ई) *dem* Indra *gehörig, ihm geweiht, von ihm ausgehend* u. s. w. अम्बु, जल, तोय *Regenwasser* Kâraka 1,27. 6,30. कार्मुक, धनुस् *Regenbogen*. दिश् *Osten*. — 2) m. *der für* Indra *bestimmte Opfertheil*. — 3) f. ई *a) ein an* Indra *gerichteter Vers*. — *b) Osten*. — *c)* **das Mondhaus* Ǵjeshṭhâ. — *d) der 8te Tag in der dunkeln Hälfte des Monats* Mârgaçîrsha (oder Pausha). — *e)* Indra's *Energie*, personif. als *seine Gattin*. Auf die Durgâ übertragen Mârk. P. 88,34. — *f)* **böses Geschick*. — *g) Koloquinthengurke* Bhâvapr. 1,141. Kâraka 6,27. — *h)* **Kardamomen*. — 4) n. *a) das Mondhaus* Ǵjeshṭhâ. — *b)* **wilder Ingwer*. — *c)* Name verschiedener Sâman. — *d)* N. pr. eines Gebiets in Bhâratavarsha VP.[2] 2,112.

ऐन्द्रजाल n. *Zauberei*.

ऐन्द्रजालि m. *Zauberer* Ind. St. 15,428.

ऐन्द्रजालिक 1) Adj. (f. ई) *mit Zauberei sich abgebend, auf Z. bezüglich*. — 2) m. *Zauberer, Gaukler* 321,23. Utpala zu Varâh. Bṛh. 18,5.

*ऐन्द्रजाल्य m. Patron. von इन्द्रजालि gaṇa कुर्वादि in der Kâç.

ऐन्द्रतुरीय Adj. *zum Viertel dem* Indra *gehörig*.

ऐन्द्रद्युम्न Adj. *auf* Indradjumna *bezüglich*.

ऐन्द्रद्युम्नि m. Patron. Ǵanaka's MBh. 3,133,4.

ऐन्द्रनील Adj. (f. ई) *aus Sapphir gemacht* Spr. 6039.

*ऐन्द्रमहिक Adj. (f. ई) von इन्द्रमह.

ऐन्द्रमारुत Adj. *zu* Indra *und den* Marut *in Beziehung stehend*.

*ऐन्द्रलाज्य m. Metron. von इन्द्रलाजी.

*ऐन्द्रलुप्तिक Adj. *dessen Haare ausfallen*.

ऐन्द्रवायव 1) Adj. Indra *und* Vâju *gehörig*. — 2) m. *der* I. *und* V. *gehörige* Graha. °वायवपात्र n. Çat. Br. 4,1,3,19. °वायवाग्र Adj. 4,4,4,17. 5,[illegible],1. fgg.

ऐन्द्रशिर m. *eine Elephantenart*.

ऐन्द्रसेनि m. Patron. von इन्द्रसेन.

*ऐन्द्रहव Adj. von ऐन्द्रहव्य.

*ऐन्द्रहव्य m. Patron. von इन्द्रहू.

ऐन्द्राग्न 1) Adj. (f. ई) Indra *und* Agni *geweiht, — gehörig, von ihnen kommend*. विधान MBh. 12, 60,39. — 2) n. *das Mondhaus* Viçâkhâ. Auch ऐन्द्राग्नाख्य n.

ऐन्द्राग्नकुलाय m. *ein best.* Ekâha Kâtj. Çr. 22, 11,13.

ऐन्द्राग्न्य v. l. für ऐन्द्राग्न.

ऐन्द्राजगत Adj. *an* Indra *gerichtet und im* Ǵagatî-*Metrum verfasst* Vaitân. Gop. Br. 2,6,16. Vgl. Ait. Br. 6,25.

*ऐन्द्रादश Adj. (f. ई) von इन्द्रादश.

ऐन्द्रानैर्ऋत Adj. Indra *und* Nirṛti *gehörig*.

ऐन्द्रापौष्ण Adj. Indra *und* Pûshan *gehörig*.

ऐन्द्राबार्हस्पत्य Adj. Indra *und* Bṛhaspati *gehörig* Maitr. S. 2,1,12.

ऐन्द्रामारुत Adj. Indra *und den* Marut *gehörig* Kâtj. Çr. 23,4,10.

ऐन्द्रायण 1) *wohl m. als Patron. von इन्द्र. — 2) f. ई ein Frauenname.

*ऐन्द्रायणक Adj. von ऐन्द्रायण.

*ऐन्द्रायुध Adj. (f. ई) von इन्द्रायुध.

ऐन्द्रार्भव Adj. *zu* Indra *und den* Ṛbhu *in Beziehung stehend*.

*ऐन्द्रालिश Adj. (f. ई) von इन्द्रालिश.

ऐन्द्रावरुण Adj. *zu* Indra *und* Varuṇa *in Beziehung stehend* Ait. Br. 6,14. 25. 26. Vaitân.

ऐन्द्रावली f. Bez. *des Lautes* ल.

ऐन्द्रावसान Adj. (f. ई) von इन्द्रावसान.

ऐन्द्रावारुण Adj. = ऐन्द्रावरुण Tâṇḍja-Br. 8,8,6.

ऐन्द्रावैष्णव Adj. (f. ई) Indra *und* Vishṇu *gehörig*.

ऐन्द्रासौम्य Adj. Indra *und* Soma *gehörig*.

ऐन्द्रि m. 1) Patron. *a)* Apratiratha's. — *b)* Ǵajanta's. — *c)* Arǵuna's. — *d)* *des Affen Vâlin. — 2) *Krähe*.

ऐन्द्रिय (Comm. zu Njâjas. 2,2,14) und °क (Kâraka 4,1. VP. 1,5,19) Adj. *die Sinne betreffend, sinnlich wahrnehmbar*; n. *Sinnengenuss*. Nom. abstr. °कत्व n. Comm. zu Njâjas. 2,2,14. 15. 5,1,14.

ऐन्द्रियेधी Adj. *nur an Sinnengenuss denkend*.

ऐन्द्रोत m. und °ति m. Patron. von Indrota.

ऐन्धन Adj. *aus Brennstoff entstanden* (Feuer). Auch fehlerhaft für इन्धन.

*ऐन्धायन m. Patron. von इन्ध.

ऐन्य m. 1) *Patron. von इन. — 2) इन्द्रस्यैन्यौ Name zweier Sâman Ârsh. Br.

ऐन्वक n. Name zweier Sâman Ârsh. Br.

ऐभ 1) Adj. (f. ई) *einem Elephanten gehörig* Mudrâr. 66,18 (108,5). Çiç. 18,71. — 2) *f. ई *ein grosser Kürbis*.

ऐभावत m. Patron. Pratîdarça's.

ऐयत्य n. *Quantität, Anzahl, Werth*.

ऐषेस् 3. Sg. Aor. von ईष्.

ऐर Adj. von इरा.

*ऐरक m. Metron. von एरका.

ऐरण्ड und °क Adj. *aus Ricinus communis gewonnen*. तैल Kâraka 1,27. 6,8.

ऐरमत्तक s. एरमत्तक.

ऐरंमद 1) Adj. *von Wetterleuchten stammend* Bâlar. 41,10. — 2) m. Patron. Devamuni's.

ऐरंमदीय n. N. pr. eines Sees in Brahman's Welt.

ऐरय n. Name eines Sâman Ârsh. Br.

ऐरावण m. N. pr. des Elephanten Indra's Lalit. 249,3.

ऐरावत 1) m. *a)* N. pr. α) eines Schlangendämons. — β) des Elephanten Indra's 322,27. °पथ m. MBh. 3,162,34. — *b) eine Elephantenart*. — *c) Artocarpus Lacucha Roxb*. — *d)* **Orangenbaum*. — *e)* = ऐरावती *d)*. — *f)* Name *einer Sonne* Ind. St. 10, 275. — 2) m. n. *eine Art von Regenbogen*. — 3) f. आ = ऐरावती *d)* VP.[2] 4,276. — 4) f. ई *a)* N. pr. α) des Weibchens von Indra's Elephanten. — β) eines Flusses. — *b)* **Blitz* überh. oder *eine bes. Art Blitz*. — *c) ein Farnkraut*. — *d) die Strecke der Mondbahn, welche die Mondhäuser* Punarvasu, Pushja *und* Âçleshâ *umfasst*. — 5) n. *a) die Frucht von Artocarpus Lacucha*. — *b)* N. pr. eines Varsha. *Pl. H. 946.

ऐरावतक 1) *Adj. P. 4,2,121, Sch. — 2) n. = ऐरावत 5) *a)*.

ऐरिण n. 1) **Steppensalz*. — 2) Name eines Sâman.

*ऐरेय n. *ein berauschendes Getränk*.

ऐर्म्य Suçr. 2,86,2 wohl fehlerhaft.

ऐल 1) m. Metron. des Purûravas. Pl. *sein Geschlecht* MBh. 13,34,17. — 2) f. आ N. pr. eines Flusses Hariv. 2,109,25. एला v. l. — 3) *n. *eine best. Zahl* (buddh.).

ऐलक Adj. *vom* एडक *genannten Schafe herkommend* Âpast.

ऐलधान 1) m. N. pr. eines Dorfes. — 2) f. ई N. pr. eines Flusses Kataka im Comm. zu R. ed. Bomb. 2,71,3.

ऐलब्ब m. *Lärm, Getöse, Geschrei*.

ऐलबकार Adj. *lärmend.*

ऐलबृद und ऐलमृड (Maitr. S. 2,9,9) Adj. *Nahrung bringend* (?).

*ऐलवालुक n. = एलवालु.

ऐलविल m. 1) Patron. Dilîpa's. — 2) Metron. Kubera's Bâlar. 119,10. 290,5.

*ऐलाक 1) Adj. von एलाक. — 2) m. N. pr. eines Mannes.

*ऐलाक्य m. Patron. von एलाक.

*ऐलि m. und *°शाला f. Kâç. zu P. 6,2,86.

ऐलिक m. Metron. von इलिनी oder ईलिनी.

ऐलूष m. Patron. des Kavasha, der auch ऐलूषीपुत्र genannt wird.

*ऐलेय n. = एलवालु.

1. ऐश Adj. *von* Çiva *herrührend, ihm gehörig* Agni-P. 27,73.

2. ऐश 3. Sg. Imperf. von 1. ईश् Maitr. S. 1,6,8.

ऐशान 1) Adj. (f. ई) a) *zu* Çiva *in Beziehung stehend.* — b) *nordöstlich.* — 2) f. ई *Nordost.*

*ऐशानत m. Pl. = ईशानत.

ऐशिक Adj. *zu* Îça *in Beziehung stehend* R. ed. Gorr. 1,57,6. ऐषीक v. l.

ऐश्य n. *Herrschaft, Macht.*

ऐश्वर 1) Adj. (f. ई) a) *einem Gebieter —, grossen Herrn angemessen, mächtig, majestätisch.* — b) Çiva *gehörig.* — 2) n. *Herrschaft, Oberherrlichkeit.*

ऐश्वरि m. Patron. von ईश्वर.

ऐश्वर्य n. 1) *der Stand eines grossen Herrn, Herrschaft, Oberherrlichkeit über* (Gen., Loc. oder im Comp. vorhergehend). पुत्रैश्वर्ये *unter der Herrschaft des Sohnes.* — 2) *eine übernatürliche Kraft.* — 3) *Herrschaft,* so v. a. *Reich.*

ऐश्वर्यविवरण n. Titel eines Werkes.

ऐश्वर्यवन्त् Adj. *in Besitz der Herrschaft, — Oberherrlichkeit.*

ऐष n. Name verschiedener Sâman.

ऐषमस् Adv. *heuer.*

*ऐषमस्तन und *ऐषमस्त्य Adj. *heurig.*

ऐषावीर m. *der ein Mann sein will, es aber nicht ist, ein unbedeutender Mann.*

ऐषिक Adj. = ऐषीक. ऐषिकास्त्र n. Agni-P. 6,36. 14,22.

*ऐषिक्य n. Nom. abstr. von इषिक gaṇa पुरोहितादि in der Kâç.

ऐषिर n. Name verschiedener Sâman.

ऐषीक 1) Adj. a) *aus Halmen bereitet, aus Rohr geflochten.* अस्त्र n. *ein solches Geschoss.* — b) *über aus Halmen bereitete Geschosse handelnd.* — 2) m. Pl. N. pr. eines Volkes.

ऐषीकाक्षित (wohl so zu lesen) m. Patron. Verz. d. B. H. 58,5.

ऐषीरथि m. Patron. des Kuçika.

*ऐषुकारि m. wohl Patron. von इषुकार. *°भक्त adj. *von solchen Leuten bewohnt.*

ऐषुमत 1) *Adj. (f. ई) von इषुमन्त्. — 2) m. Patron. des Trâta.

ऐष्टक 1) Adj. *aus Backsteinen gemacht.* गृह Hemâdri 1,648,5. — 2) n. a) *die Gesammtheit der Backsteine.* — b) *das Schichten der Backsteine* Çulbas. 2,41.

*ऐष्टकावत Adj. von इष्टकावन्त्.

ऐष्टिक Adj. (f. *ई) *was zum* Ishṭi *genannten Opfer gehört, dient u. s. w.* Hemâdri 1,7,16. *nach Art einer I. zu feiern* Paddh. zu Kâtj. Çr. 547,15.

ऐष्टिकपौर्तिक Adj. *was sich auf Opfer und fromme Werke bezieht* Hemâdri 1,7,14.

ऐष्य Adj. = 1. एष्य *zukünftig.*

ऐष्यत्सूर्य (Ind. St. 10,202) und ऐष्यदर्क Adj. (f. आ) *wohin die Sonne alsbald kommen wird.*

ऐहलौकिक Adj. (*f. ई) *von dieser Welt, in d. W. erfolgend, zu d. W. in Beziehung stehend.*

ऐहिक Adj. dass.

---

*1. ओ Interj. *der Anrede, des Anrufs, des Sichbesinnens auf Etwas* und *des Mitleids.*

*2. ओ m. Bein. Brahman's.

3. ओ 6,7. 18,22 = 2. ओ + 2. उ.

ओक *m 1) *Wohnstätte.* — 2) **Zodiakalbild.*

ओकज Adj. *im Hause geboren, selbstgezüchtet.* Kühe Hemâdri 1,448,1. 5.

*ओकण und *ओकणि m. = मत्कुण *Wanze.*

ओकस् n. 1) *Behagen, Gefallen.* — 2) *Ort des Behagens, gewohnter Ort, Heimatsstätte, Wohnstätte.* द्वारकौकस् Adj. so v. a. *Bewohner von* Dv.

ओकःसारिन् Adj. *den gewohnten Ort besuchend.*

ओकार m. *der Laut* ओ Lâtj. 7,2,11. AV. Prât.

ओकारी Adv. mit कर् *zu* ओ *machen.*

ओकिवंस् Adj. *Gefallen findend.*

*ओकुल m. *grün geröstete Weizenkörner* Râgan. 16,96.

ओकूलक (!) m. N. pr. eines Mannes.

*ओकोदनी f. *Wanze.*

ओकोनिधन n. Name eines Sâman.

*ओक्कणी f. *Wanze.*

(ओक्य) ओकिय 1) Adj. *heimatlich.* — 2) n. a) *Behagen, Gefallen.* — b) *gewohnter, behaglicher Platz, Heimatstätte.*

*ओख्, ओखति (शोषणालमर्थयोः). — Mit *परा, परोखति.

ओगण Adj. *alleinstehend, verachtet.*

ओगीयंस् Adj. = ओजीयंस्.

ओघ m. (adj. Comp. f. आ) 1) *Fluth, Strömung, Strom.* — 2) *Fluth, Schwall, Menge, Masse.* — 3) **schneller Tact.* — 4) **Ueberlieferung.* — 5) **Unterweisung.*

ओघनिर्युक्ति f. Titel eines Werkes.

ओघरथ m. N. pr. eines Sohnes des Oghavant.

ओघवन्त् 1) Adj. *einen starken Strom habend.* — 2) m. N. pr. eines Fürsten. — 3) f. °वती N. pr. a) eines Flusses. — b) einer Tochter (Schwester) des Oghavant.

ओंकार (ein vorangehendes अ + ओं° giebt ओं°) 1) m. a) *die heilige Silbe* ओम्. स्वविज्ञप्तोंकारं कर् so v. a. *sein Dankgebet verrichten für.* कृतोंकार Adj. *an den man sich mit einem Gebet gewendet hat.* Mit einem Gen. *ein Glück verheissender Anfang* Bâlar. 269,12. Wird auch personificirt. — b) Name eines Liñga. — 2) *f. आ *eine best. buddh.* Çakti.

ओंकारग्रन्थ m. Titel eines Werkes.

ओंकारतीर्थ n. N. pr. eines Tîrtha.

ओंकारपीठ n. N. pr. einer Oertlichkeit.

ओंकारभट्ट m. N. pr. eines Mannes.

ओंकाराद्य? Davon Adj. °मय Hemâdri 1,827,1.

ओंकारी Adv. Lâtj. 6,10,16 fehlerhaft für ओकारी.

*ओंकारीय्, °यति Denom. von ओंकार.

ओंकारेश्वर Name eines Liñga.

*ओज्, ओजति (वृद्धौ), ओजयति (बलतेजसोः).

ओज 1) Adj. *ungerade, der erste, dritte u. s. w. in einer Reihe.* — 2) m. a) *= ओजस् 1) a). — b) N. pr. eines Sohnes des Kṛshṇa.

ओजस् 1) n. a) Sg. und Pl. *Kraft, Stärke, Tüchtigkeit, Lebensfrische, Energie;* in der Med. *Lebenskraft.* ओजसा *mit Macht, kräftig, muthig, entschlossen, nachhaltig.* — b) *eine kraftvolle, schwungvolle Ausdrucksweise* Vâmana 3,1,4. 5. 2,2. — c) *ein mit zusammengesetzten Wörtern reich ausgestatteter Stil.* — d) **Wasser.* — e) **Glanz, heller Schein.* — f) **Stütze.* — 2) m. N. pr. eines Jaksha.

ओजसीन Adj. *sich kraftvoll erweisend.*

*ओजस्तर Adj. Compar. zur Erklärung von ओजीयंस्.

*ओजस्य्, °स्यते Denom. von ओजस्.

ओजस्य (Maitr. S. 2,3,1) und ओजस्वन्त् Adj. *kraftvoll.*

ओजस्विता f. *eine kraftvolle, schwungvolle Ausdrucksweise.*

ओजस्विन् 1) Adj. *kraftvoll, energisch, muthig.* — 2) m. N. pr. eines Sohnes des Manu Bhautja VP.[2] 3,29.

ओजाय्, °यते *sich anstrengen, Kraft anwenden.* °यित n. *herzhaftes Benehmen* Bâlar. 175,10.

ओजिष्ठ 1) Adj. Superl. *der kräftigste unter* (Gen.)

24,24. *überaus kräftig, —gewaltig.* — 2) m. N. pr. eines **Muni**. Pl. *sein Geschlecht.*

ओजीयंस् Adj. *kräftiger —, gewaltiger als* (Abl.), *überaus kräftig, — gewaltig.*

ओजोदा Adj. *Kraft verleihend, stärkend.*

ओजोपति m. N. pr. einer Gottheit des **Bodhivṛksha** Lalit. 347,8.

ओजोबला (wohl so zu verbinden und ओर्वृद्धिः zu lesen) f. desgl. ebend. 411,16.

ओजोमानी f. *eine best. Pflanze* Kauç. 33. 34.

ओज्मन् m. *Kraft.*

ओड m. N. pr. eines Mannes.

*ओडक m. = ओडव.

ओडदेश m. N. pr. einer *Gegend.*

ओडव m. = औडव.

*ओडिका und *ओडी f. *wilder Reis.*

ओडीयदेश m. N. pr. einer *Gegend.*

ओड्र m. 1) Pl. N. pr. eines Volkes, Sg. des Landes. — 2) * = ओड्रपुष्प.

*ओड्रकाख्या f. *Hibiscus rosa sinensis* Rāǵan. 10,124.

*ओड्रपुष्प n. *die Blüthe von Hibiscus rosa sinensis.*

ओढ Partic. von वह् mit आ.

*ओढीय्, °यति Denom. von ओढ.

ओढ्र fehlerhaft für ओड्र.

*ओण्, °णति (अपनयने, अपसारणे).

ओणि m. oder f. *ein best.* **Soma**-*Gefäss;* gewöhnlich Du. Nach den Comm. *Himmel und Erde.* ऊर्णी v. l.

ओण्ड m. Pl. N. pr. eines Volkes MBh. 6,9,57 (ओड v. l.). Sg. *ein Fürst dieses Volkes* Bālar. 76,12.

ओत Partic. von 3. उ mit आ und von वा, वयति mit आ.

ओतप्रोत Adj. *ein- und angewebt* Çira-Up. 6.

ओतवे und ओतवै Dat. Inf. *zu weben* ṚV.

ओतु 1) m. *Einschlag eines Gewebes* Kauç. 107. — 2) m. f. **Katze.* — 3) n. Name eines **Sāman** Ārsh. Br.

ओत्सूर्यम् Adv. *bis die Sonne am Himmel steht* AV. 4,5,7.

ओथामोदैवं ein Ausruf in der Litanei Çat. Br. 4,3,2,13. Vgl. Ind. St. 10,37.

ओदर्क Adj. Taitt. Âr. 1,26,7 fehlerhaft für औ°.

ओदती Partic. f. 1) Adj. *quellend, wallend.* — 2) f. **Morgenröthe.*

ओदन 1) m. n. *Mus, Brei.* Häufig in Composition mit dem Stoffe, aus welchem oder mit welchem der Brei gekocht wird. — 2) m. **Wolke.* — 3) *f. ई *Sida cordifolia.*

ओदनपचन m. *das südliche Altarfeuer* Kāṭh. 36,12.

ओदनपाकी f. *Barleria caerulea* Nigh. Pr. Karaka 3,8.

*ओदनपाणिनीय m. Pl. *Schüler des* **Pāṇini**, *denen es nur um den Brei zu thun ist.*

ओदनवत् Adj. *mit Brei versehen.*

ओदनसव m. *ein best. Opfer* Comm. zu TBr. 2,766.

*ओदनाह्वया und *ओदनाह्वा f. *eine best. Pflanze.*

*ओदनिक 1) Adj. (f. आ) *dem regelmässig Brei gereicht wird* Kāç. zu P. 4,4,67. — 2) f. आ *Sida cordifolia* Rāǵan. 4,96.

ओदनीय्, °यति *Brei wünschen.*

*ओदनीय und *ओदन्य Adj. von ओदन.

ओदरिक MBh. 7,6390 fehlerhaft für औ°.

*ओद्म m. und ओद्मन् n. *das Wogen, Fluthen.*

*ओधस् n. = ऊधस् *Euter.*

ओपश m. 1) *Haarbusch, Zopf, Flechte.* — 2) *Horn.*

ओपशदा Adj. *Flechten —, Locken gebend* Kāṭh. 39,9.

ओपशिन् Adj. *gelockt.*

ओप्य Absol. von वप् mit आ.

ओम् Interj. *der feierlichen Bekräftigung* und *ehrfurchtsvollen Anerkennung*, dem Sinne nach oft ἀμήν entsprechend. Wird im Gottesdienst als ein heiliger Ausruf viel gebraucht und beim Beginn und Schluss der Recitation heiliger Werke, sowie vor dem Namen der Gottheit, die angerufen wird, und auch als Gruss ausgesprochen. Erhält später einen mystischen Charakter und wird zum Gegenstand einer religiösen Betrachtung und Vertiefung. ओमिति ब्रुवन् so v. a. *bejahend* Comm. zu Njājas. 3,2,78.

ओम m. *Genosse* ṚV.

1. ओमन् m. *Gunst, Freundlichkeit, Beistand.*

2. ओमन् m. *Genosse.*

ओमन्वत् Adj. (f. °न्वती) 1) *freundlich, annehmlich.* — 2) *günstig, gnädig* Maitr. S. 4,3,9.

ओमला f. *ein best.* **Çakti** Ind. St. 9,98. औपला v. l.

ओमात्रा f. *Freundlichkeit, Bereitwilligkeit zur Hülfe.*

ओमिल m. N. pr. eines Mannes.

ओम्या f. *Gunst, Schutz, Hülfe* Maitr. S. 1,8,9.

(ओम्यावत्) ओमिआवत् Adj. *freundlich, annehmlich.*

ओरिमिका f. Titel eines Abschnittes in der **Kāṭhaka**-Recension des **Jaǵurveda**.

*ओल 1) Adj. *nass, feucht.* — 2) m. *Arum campanulatum Roxb.*

*ओलण्ड्, °ण्डयति und *ओल्लड्, ओल्लडयति (उत्क्षेपणे).

*ओल्ल Adj. und n. = ओल.

ओवा f. ein Ausruf in der Litanei Lāṭj. 7,2,9.12. 9,8.

ओविली f. = ओवीली Karmapr. 7,2. 5.

ओवीली f. *das Holzstück, in welchem der obere Theil der Spindel läuft* (bei der Feuererzeugung).

ओष m. *das Brennen.*

*ओषण 1) m. *scharfer Geschmack.* — 2) f. ई *eine best. Gemüsepflanze.*

ओषदावन् (Conj.) Adj. *rasch gebend.*

ओषधि und °धी f. *Kraut, Pflanze,* insbes. *Heilkraut.* Im System *eine einjährige Pflanze.* Der Mond gilt als *Herr der Kräuter*, und einige Kräuter sollen leuchten. *Heilmittel* überh. Suçr. 1,4,15.

*ओषधिगर्भ m. *der Mond.*

ओषधिज Adj. *unter Kräutern geboren, — lebend.*

ओषधिपति m. 1) *der Mond* Kād. 226,6. — 2) *Arzt.*

ओषधिप्रस्थ m. N. pr. einer mythischen Stadt.

ओषधिलोक m. *die Welt der Kräuter.*

ओषधिवनस्पति n. Sg. und m. Pl. (in einem unaccentuirtem Texte) *Kräuter und Bäume.*

ओषधीपति m. 1) *das Haupt der Kräuter* (die **Soma**-Pflanze) Suçr. 2,173,1 (ओ° gedr.). — 2) *der Mond.*

ओषधीमत् Adj. *mit Kräutern verbunden.*

*ओषधीश m. *der Mond.*

ओषधीसंशित Adj. *von Kräutern getrieben.*

ओषधीसूक्त m. *eine best. Hymne.*

ओषध्यनुवाक m. *ein best.* **Anuvāka**.

1. ओषम् Adv. *geschwind, sogleich.*

2. ओषम् Absol. *brennend,* so v. a. *gar machend.*

ओषम् in दुरोषम्.

ओषसी f. = औषसी.

ओषिष्ठदावन् Adj. *sehr rasch gebend.*

ओषिष्ठहन् Adj. *sehr rasch treffend* TS. 1,4,36,1.

ओष्ट्र m. v. l. für उष्ट्र *Pflugstier.*

ओष्ठ 1) m. (adj. Comp. f. *आ und ई; ein vorangehendes अ giebt mit ओ — औ oder ओ) a) *Oberlippe, Lippe* überh. — b) bei einer Feuergrube so v. a. योन्यग्र Hemâdri 1,136,13. fgg. — 2) *f. ओष्ठी *Coccinia grandis W. u. A.*

ओष्ठक 1) am Ende eines adj. Comp. = ओष्ठ 1) a). — 2) *Adj. *auf die Lippen Sorgfalt verwendend.*

ओष्ठकर्णक m. Pl. N. pr. eines Volkes R. ed. Bomb. 4,40,26.

ओष्ठकोप m. *Lippenkrankheit.*

*ओष्ठजाह n. = ओष्ठस्य मूलम्.

ओष्ठपुट m. *die Höhlung zwischen den geschlossenen Lippen.*

*ओष्ठपुष्प m. *Pentapetes phoenicea* Rāǵan. 10,120.

ओष्ठप्रकोप m. *Lippenkrankheit.*

*ओष्ठफला f. = ओष्ठोपमफला Nigh. Pr.

*ओष्ठरोग m. *Lippenkrankheit.*

ओष्ठापिधान Adj. *von den Lippen bedeckt* Man-

trabr. 1,7,15. Ait. Âr. 364,17.

*ओष्ठोपमफला f. *Coccinia grandis W. u. A.*

ओष्ठ्य 1) Adj. *an den Lippen befindlich, mit d. L. hervorgebracht.* — 2) m. *Lippenlaut* Pâr. Gṛhj. 3,16.

*ओष्ण Adj. *lauwarm.*

ओह m. etwa *Aufmerksamkeit*, so v. a. *Erweisung derselben, Gefälligkeit, officium.*

ओहब्रह्मन् m. *ein echter Priester.*

ओहल (!) m. N. pr. eines Mannes.

ओहस् n. *Gewährung der Anwartschaft, — der Aussicht auf Etwas.*

---

1. *औ Interj. *der Anrede, des Anrufs, Widerspruchs* und *der Entscheidung.*

2. *औ 1) m. *a) Laut.* — *b)* Bein. Çesha's. — 2) f. *die Erde.*

औकार m. *der Laut* औ TS. Prât. AV. Prât.

*औक्थ Adj. von औक्थ्य.

*औक्थिक Adj. *der die* Uktha *kennt, — hersagt.*

*औक्थिक्य n. *der Text —, die Richtschnur der* Aukthika.

औक्थ्य 1) *m. Patron. von उक्थ. — 2) n. महदौ° Name eines Sâman.

औक्ष Adj. (f. ई) *vom Stier kommend, taurinus.*

*औक्षक n. *eine Menge von Stieren.*

औक्षगन्धि f. N. pr. einer Apsaras.

औक्षण m. Patron. von उक्षन्. Pl. *sein Geschlecht.*

औक्ष्ण und औक्ष्ण (Çat. Br. 14) 1) Adj. *taurinus.* — 2) *m. Patron. von उक्षन्.

औक्ष्णोऽनुयान n. und औक्ष्णोरन्ध्र m. n. Namen verschiedener Sâman.

औखीय, औखेय und औख्य m. Pl. *die Schule* Ukha's.

*औख्येयक Adj. von उख्या.

औग्रसेनि, *°सेन्य und °सैन्य m. Patron. von उग्रसेन.

*औग्रेय m. Patron. von उग्र.

औग्र्य n. *grausiges, furchtbares Wesen.*

औघ m. *Fluth.*

औचथ्य (°थिअ) m. Patron. von उचथ्य.

औचिती f. *Angemessenheit, Schicklichkeit* Naish. 2,89. 3,107. 5,61. 6,85. Râǵat. 7,1534.

औचित्य n. 1) *das Gewohntsein an* (im Comp. vorangehend). °मात्रतस् Ind. St. 15,268. — 2) *Gewöhnlichkeit.* — 3) *Erfahrung* Ind. St. 15,349. — 4) *Angemessenheit, Schicklichkeit.*

औचित्यालंकार m. Titel eines Werkes.

औच्चामन्यव m. Patron. von उच्चामन्यु.

औच्चैःश्रवस m. N. pr. von Indra's Rosse.

औच्च्य n. *Höhe, Entfernung* (eines Planeten).

*औजस n. *Gold.*

*औजसिक Adj. *energisch zu Werke gehend.*

औजस्य 1) Adj. *der Lebenskraft zuträglich.* — 2) n. *Energie*, in अनौ°.

औज्ञागारि m. Patron. eines Sundara.

*औज्जयनक Adj. von उज्जयनी.

औज्जयनिक m. *ein Fürst von* Uǵǵajanî.

*औज्जिहानि m. Patron. von उज्जिहान.

औज्जिहायनक m. Pl. N. pr. einer grammatischen Schule.

औज्ज्वल्य n. 1) *Glanz, heller Schein.* — 2) *Pracht, Schönheit.*

*औड und f. *औडी gaṇa गौरादि.

औडव 1) Adj. (f. ई) *stellaris* Kâd. 200,22. — 2) m. *ein nur aus fünf Tönen bestehender* Râga S. S. S. 32. 100. — 3) f. आ *eine best.* Râgiṇî S. S. S. 38. fgg. 47. 48. 54.

*औडवि m. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*औडवीय m. *ein Fürst der* Auḍavi.

*औडायन n. Patron. *°भक्त *von* Auḍâjana *bewohnt.*

*औडुप und *औडुपिक Adj. von उडुप.

औडुम्बर schlechte Schreibart für औदुम्बर.

औडुलोमि m. Patron. eines Philosophen.

*औडुलोम्या f. zum Patron. औडुलोमि.

औड्र m. Pl. N. pr. eines Volkes, = ओड्र MBh. 6,365. ओड्राः ed. Bomb.

औतङ्क fehlerhaft für औत्तङ्क.

औतथ्य m. Patron. von उतथ्य Bâlar. 17,23.

औतथ्येश्वर n. Name eines Liñga.

औत्कण्ठ्य n. 1) *Sehnsucht, Verlangen.* — 2) *hoher Grad.*

औत्कण्ठ्यवत् Adj. *sehnsüchtig, verlangend.*

औत्कर्ष (Prij. 30,20) und *औत्कर्ष्य n. = उत्कर्ष 2) *a)*.

औत्क्य n. *Sehnsucht.*

*औत्क्षेप m. Patron. von उत्क्षेप.

औत्तङ्क Adj. (f. ई) *dem* Uttañka *eigen* MBh. 14,56,3.

औत्तम und औत्तमि m. Patron. des 3ten Manu.

औत्तमिक Adj. *auf die am höchsten Orte (im Himmel) befindlichen Götter bezüglich.*

औत्तमेय m. Patron. von औत्तमि.

औत्तर Adj. *im Norden wohnend.*

*औत्तरपथिक Adj. *vom Nordland kommend, dahin gehend.*

औत्तरपदिक Adj. *am hintern Gliede einer Zusammensetzung erscheinend.*

औत्तरभक्तिक Adj. = उत्तर° Karaka 6,24. 8,9.

औत्तरवेदिक Adj. *zur* Uttaravedi *gehörig.*

औत्तराधर्य n. *ein Drüber und Drunter*, so v. a. 1) *das Uebereinanderstehen.* — 2) *ein Pêle-mêle* P. 3,3,42.

*औत्तरार्धिक Adj. = उत्तरार्ध्य.

*औत्तराह Adj. *vom folgenden Tage.*

औत्तरेय m. Metron. von उत्तरा.

औत्तानपाद und °पादि m. Patron. Dhruva's.

औत्थानिक Adj. *auf das Sichaufrichten* (eines Kindes) *bezüglich.*

औत्थासनिक Adj. Bein. Gojîkandra's.

औत्पत्तिक Adj. (f. ई) *angeboren, naturgemäss, natürlich, ursprünglich* Ǵaim. 1,1,5. Lâṭj. 7,10,5. °केन in der Bed. eines Adv. Bhâg. P. 5,2,20.

*औत्पात Adj. *über portenta handelnd.*

औत्पातिक 1) Adj. (f. ई) *eine ausserordentliche Erscheinung bildend, prodigiosus, portentosus.* — 2) m. Titel des 3ten Actes im Mahânâṭaka.

*औत्पाद Adj. *den* उत्पाद *betreffend, davon handelnd.*

*औत्पुट und *औत्पुटिक Adj. von उत्पुट.

*औत्पुतिक Adj. von उत्पुत.

औत्र Adj. bei den Mathematikern *grob, roh, ungenau.*

*औत्स Adj. (f. ई) *in einem Brunnen geboren* u. s. w.

*औत्साङ्गिक Adj. (f. ई) *auf den Schooss nehmend, in den Busen steckend.*

औत्सर्गिक Adj. *allgemeine Geltung habend.* Nom. abstr. °त्व n.

*औत्सायन m. Patron. von उत्स.

औत्सुक्य n. (adj. Comp. f. आ) 1) *Sehnsucht, Verlangen.* — 2) *Ungeduld.* — 3) *Diensteifer.*

औत्सुक्यवत् Adj. *mit Ungeduld Etwas* (Dat.) *erwartend.*

औदक 1) Adj. (f. ई) *a) im Wasser lebend (Wasserthier), — wachsend (Wassergewächs), mit W. zu thun habend, — in Beziehung stehend.* — 2) f. आ *eine von Wasser umgebene Stadt.*

औदकज Adj. *von Wassergewächsen herrührend.*

*औदकि m. Patron. von उदक. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*औदकीय m. *ein Fürst der* Audaki.

*औदङ्कि m. Patron. von उदङ्क. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*औदङ्कीय m. *ein Fürst der* Audañki.

*औदज्ञायनि m. Patron. von उदज्ञ.

औदञ्चन Adj. *in einem Schöpfgefäss enthalten.*

*औदञ्चनक Adj. von उदञ्चन.

*औदञ्चि m. Patron. von उदञ्च् gaṇa बाह्वादि und पैलादि.

*औदनिक Adj. (f. ई) *sich auf das Breikochen verstehend.*

औदन्य und औदन्यव m. Patron. des Muṇḍibha.

*औदन्यायनि (gaṇa तिकादि in der Kâç.) und

*औदन्यि m. Patron. von उदन्य.

औदन्वत 1) Adj. *marinus* BÂLAR. 267,9. — 2) *m. Patron. von उदन्वत् KÂÇ. zu P. 8,2,13.

*औदपान Adj. (f. ई) von उदपान.

*औदबुद्धि m. Patron. gaṇa पैलादि in der KÂÇ.

*औदभृज्जि und *औदमज्जि m. Patron.

*औदमेघ m. 1) Pl. *die Schüler der* Audameghjâ. — 2) = औदमेघ्यानां संघः.

*औदमेघि m. Patron. KÂÇ. zu P. 6,3,57.

*औदमेघीय Adj. *dem* Audameghi *gehörig.*

*औदमेघेय Adj. von औदमेघ्या.

*औदमेघ्या f. zu औदमेघि MAHÂBH. 4,88,*a*.

*औदमेयि m. Patron. gaṇa रैवतिकादि in der KÂÇ.

औदयक m. Pl. Name einer astronomischen Schule.

औदयन Adj. *von* Udajana *herkommend, ihm eigen.*

औदयिक Adj. 1) *von Sonnenaufgang zu rechnen* Comm. zu GAṆIT. GRAH. 5. — 2) bei den Ǵaina *aus dem Thätigkeitsdrange hervorgehend, beim Erscheinen der Thätigkeit sich bildend.*

औदर Adj. *im Bauche befindlich* SUPARṆ. 17,1. Krankheiten HEMÂDRI 1,725,4. 5.

औदरिक Adj. (*f. ई) 1) *den Genüssen des Bauches fröhnend, Schlemmer* MBH. 7,148,3. SUÇR. 1, 335,17. — 2) *dem Bauche zusagend* (Speise) LALIT. 331,5. 6. 337,11. — 3) *wassersüchtig* HEMÂDRI 1, 768,11. — 4) *ganz hingegeben.* कार्यविषये Comm. zu GAṆAR. 2,101.

औदर्य Adj. *im Bauche —, im Mutterleibe sich befindend.*

औदल 1) m. Patron. von उदल. — 2) n. Name verschiedener Sâman ÂRSH. BR.

*औदवापि m. Patron. von उदवाप. °वाहि KÂÇ.

औदवाहि (AV. PARIÇ. 43,4) und औदवाहि (!) m. Patron. von उदवाह.

औदव्रज Adj. (f. ई) *von* Udavraǵa *herrührend* Ind. St. 14,160.

औदव्रजि m. Patron. von उदव्रज.

*औदशुद्धि m. Patron. von उदशुद्ध.

*औदश्वित und *°श्वित्क Adj. *mit* Udaçvit *zubereitet.*

*औदस्थान Adj. von उदस्थान.

औदात्त्य n. *Hochbetontheit.*

औदारिक m. bei den Ǵaina *der gröbere Körper der Seele.*

औदार्य n. 1) *edles, würdevolles Wesen, Adel.* — 2) *Freigebigkeit.* — 3) *edle Ausdrucksweise.*

औदार्यता f. *Freigebigkeit* PAṄKAD. 35.

औदासीन्य und औदास्य n. *der Zustand des Unbetheiligten, Gleichgültigkeit* KÂD. II,115,11.

औदीच्य Adj. *aus dem Norden stammend, nördlich* Ind. St. 13,365.

औदीच्यप्रकाश m. Titel eines Rechtsbuches.

औदुम्बर 1) Adj. (f. ई) *a*) *vom Baume* Udumbara *herrührend, aus dessen Holze gemacht.* Nom. abstr. °ता f. und °त्व n. NJÂJAM. 1,2,5 und Comm. — *b*) *kupfern* SÂMAV. BR. 2,5,3. — *c*) °री संहिता Titel eines Werkes. — 2) m. *a*) **eine an* Udumbara *reiche Gegend.* — *b*) *ein best. Wurm* ḰARAKA 1,19. — *c*) Bein. Jama's. — *d*) Pl. N. pr. eines Volkes. — *e*) Pl. N. pr. eines Geschlechts. — *f*) Pl. Bez. *einer Art von Asketen.* — 3) f. ई *a*) *ein Zweig vom* Udumbara LÂṬJ. 1,7,1. NJÂJAM. 1,3,4. — *b*) *ein best. Saiteninstrument* S. S. S. 185 (औदुम्बरी). — 4) n. *a*) *ein Gehölz von* Udumbara. — *b*) *ein Holzstück von* U. — *c*) *Frucht des* U. — *d*) *eine Art Aussatz.* — *e*) **Kupfer.*

*औदुम्बरक m. *das von den* Udumbara *bewohnte Gebiet.*

*औदुम्बरच्छद m. *Croton polyandrum* NIGH. PR.

औदुम्बरायण m. Patron. von उदुम्बर. N. pr. eines Grammatikers.

औदुम्बरायणि m. Patron. von औदुम्बरायण.

*औदुम्बरि m. *ein Fürst der* Udumbara.

औद्गात्र 1) Adj. *den* Udgâtar *betreffend.* — 2) n. *die Function des* U.

औद्गात्रसारसंग्रह m. Titel eines Werkes.

औद्गाहमानि m. Patron. von उद्गाहमान GOBH. 3, 10,7. 13. *f. °नी.

*औद्गाहमानीय Adj. von औद्गाहमानि.

औद्ग्रभणी (MAITR. S. 3,6,5. औद्ग्रभणत्व n. Nom. abstr. ebend.) und औद्ग्रहणी n. Bez. *gewisser Libationen.*

*औद्दण्डक Adj. von उद्दण्ड.

औद्दालक n. 1) *Honig von Bienen, welche in die Erde bauen,* BHÂVAPR. 2,62. RÂǴAN. 14,118. — 2) *ein best. Gelübde.* — 3) N. pr. eines Tîrtha.

*औद्दालकायन m. Patron. von औद्दालकि.

औद्दालकि m. Patron. von उद्दालक.

औद्देशिक Adj. *aufweisend, aufzählend.*

औद्धत्य n. *Aufgeblasenheit* und *die damit verbundene Geringschätzung Anderer.*

औद्धारिक Adj. *zum ausgeschiedenen, ausgewählten Theil gehörig.*

औद्बिल्य n. *ausgelassene Freude* (buddh.).

औद्भट m. Pl. *die Schüler des* Udbhaṭa.

औद्धारि m. Patron. von उद्धार.

औद्भिज्ज 1) Adj. *aus der Erde hervorkommend* HARIV. 11122. — 2) *n. *Steppensalz* RÂǴAN. 6,108.

औद्भिद 1) Adj. *durch einen Durchbruch zu Tage tretend* MBH. 3,197,28. *hervorsprudelnd.* लवण *Steppensalz.* — *b*) *zum Ziel durchdringend, siegreich.* — 2) n. *Quellwasser.*

औद्भिद्य, औद्भित्त्व (MAITR. S. 2,11,4) und औद्भित्त्य (ÂPAST. ÇR. 6,20) n. *Sieghaftigkeit.*

*औद्याव Adj. (f. ई) von उद्याव.

औद्वाहिक Adj. *mit der Hochzeit in Verbindung stehend, bei dieser Gelegenheit geschenkt* 192,11 (Conj.).

*औद्वेप Adj. von उद्वेप.

औधस Adj. *im Euter enthalten.*

औधेय m. Pl. N. pr. eines Geschlechts und einer Schule des weissen Jaǵus ÀRJAV. 46.

औन्नत्य n. *Höhe.*

*औन्नेत्र n. *die Function des* Unnetar.

औन्मुख्य n. *das sehnsüchtige Hinaufblicken nach, das Erwarten von* Spr. 5888.

*औपकर्णिक Adj. *am Ohr befindlich.*

*औपकलाप्य n. Adj. von उपकलापम्.

औपकायन m. Patron. von उपक. N. pr. eines Autors HEMÂDRI 1,52,16. Auch im *Pl.

औपकार्य n. (?) und °या f. *ein königliches Zelt.*

औपकुर्वाणक m. = उपकुर्वाणक.

*औपकूल Adj. *am Ufer gelegen.*

औपगव 1) *Adj. *dem* Upagu *gehörig.* — 2) m. Patron. von Upagu. Auch im Pl. *f. ई. — 3) n. Name zweier Sâman LÂṬJ. 7,10,10.

*औपगवक 1) Adj. *von den* Aupagava *kommend* Ind. St. 13,416. — 2) m. *ein Verehrer* Upagu's P. 4,3,99, Sch.

औपगवि m. Patron. von औपगव.

*औपगवीय m. Pl. *die Schüler des* Aupagavi.

औपगात्र n. Nom. abstr. von उपगातर् ÇÂṄKH. BR. 12,5.

*औपग्रस्तिक und *औपग्रहिक m. *die Sonne* oder *der Mond während einer Finsterniss.*

औपचन्धनि m. = औपजन्धनि.

*औपचाकवि m. Patron. von उपचाकु.

औपचारिक Adj. (f. ई) 1) *auf Höflichkeit beruhend.* नामन् *Ehrenname.* — 2) *uneigentlich gemeint, nicht wörtlich aufzufassen.*

औपच्छन्दसक (wohl falsch) und °न्दसिक 1) Adj. *dem* Veda *gemäss.* — 2) n. *ein best. Metrum.*

औपजन्धनि m. Patron. eines Lehrers.

*औपजानुक Adj. *am Knie befindlich.*

औपतस्विनि m. Patron. eines Râma.

औपदेशिक Adj. (*f. ई) 1) **vom Unterricht lebend.* — 2) *auf besonderer Vorschrift (ad hoc) beruhend* PARIBH. 120,2. Nom. abstr. °त्व n. Comm. zu KÂTJ. ÇR. 5,11,21.

औपद्रविक Adj. *die Symptome betreffend, davon handelnd.*

औपद्रष्ट्य n. *Augenzeugenschaft, Aufsicht.*

औपधर्म्य n. falsche Lehre, Ketzerei.

औपधिक Adj. betrügerisch; m. Betrüger, Schelm Káraka 4,8. Erpresser von Geld (Kull.) Chr. 204,13.

औपधेनव m. N. pr. eines Arztes.

*औपधेय 1) Adj. zu dem उपधि genannten Theile des Rades dienend. — 2) n. = उपधि 3).

औपनायक (wohl °यिक) Adj. zur Darbringung bestimmt.

औपनायनिक Adj. das Upanajana 4) betreffend, dafür bestimmt.

औपनासिक Adj. an der Nase befindlich.

औपनिधिक Adj. ein Depositum bildend.

*औपनिषत्क Adj. von einer Upanishad lebend.

औपनिषद 1) Adj. (f. ई) in einer Upanishad enthalten, — gelehrt. — 2) m. ein Anhänger der Upanishad, d. h. ein Vedântin Çaṁk. zu Bâdar. 2,2,10.

औपनिषदक Adj. Upanishad-artig.

औपनीविक Adj. am Schurz befindlich Çiç. 10,60.

औपपक्ष्य Adj. in der Achselhöhle befindlich.

औपपत्तिक Adj. was gerade vorhanden ist.

औपपत्य n. ein Verhältniss mit einem Nebenmanne.

औपपातिक 1) Adj. der eine kleinere Sünde begangen hat. — 2) n. Titel eines Upâṅga bei den Gaina.

औपपादक (?), °पादिक (Káraka 4,3 neben den beiden anderen Formen) und °पादुक (Lalit. 145,12) Adj. = उपपादुक.

*औपबाह्वि m. Patron. von उपबाहु.

*औपबिन्दवि m. Patron. von उपबिन्दु.

औपभृत Adj. zum Upabhṛt-Löffel gehörig, darin enthalten u. s. w. Gaim. 4,1,44.

औपमन्यव m. 1) Patron. von Upamanju. — 2) Pl. Name einer Jagus-Schule Ârjav. 44,19.

औपमानिक Adj. auf Induction beruhend Comm. zu Njâjas. 2,1,19.

औपमिक Adj. zur Vergleichung dienend, V. bildend Daiv. Br. 3.

औपमित Adj. dem Jmd gleichkommt, erreicht, aequatus Daçak. 5,21.

औपम्य n. (adj. Comp. f. आ) das Verhältniss der Aehnlichkeit oder Gleichheit, Vergleichung. बीजौपम्येन in der Weise des Samens, आत्मौपम्येन als wenn es die eigene Person beträfe, वात्यौपम्या Adj. f. einem Sturmwind ähnlich.

औपयज Adj. zu den Upajag gehörig Âçv. Çr. 4,12,3.

औपयिक Adj. (f. ई) 1) schicklich, passend, angemessen. Nom. abstr. °ता f. (Comm. zu Âçv. Çr. 1,1,1) und °त्व n. — 2) Jmd gehörend.

°औपयौगिक Adj. die Anwendung von — betreffend.

औपर m. Patron. des Daṇḍa Maitr. S. 3,8,7.

औपरव Adj. von उपरव Comm. zu Kâtj. Çr. 8,5,7.

*औपराजिक Adj. (f. आ und ई) von उपराज.

*औपराधय्य n. Nom. abstr. von उपराधय.

*औपरिष्ट Adj. superus.

औपरिष्टक Adj. dass. रत n. = विपरीतरत.

*औपरैधिक und *औपरोधिक m. ein Stab von Pîlu-Holz.

औपल 1) Adj. a) steinern. — b) *von Steinen (Mühlsteinen) erhoben (Abgabe). — 2) f. आ N. pr. einer Çakti Nṛs. Up. (Bibl. ind.) 66. औमला v. l.

औपवसथिक 1) Adj. zum Upavasatha gehörig, — bestimmt Gobh. 1,5,26. 6,1. — 2) Titel eines Pariçishṭa zum SV.

औपवसथ्य Adj. = औपवसथिक 1).

औपवस्त und °क (Comm. zu Kâtj. Çr. 176,2) n. Einleitungsfeier am Vortage, in Fasten u. s. w. bestehend Âpast.

*औपवस्तिक Adj. von उपवस्ति lebend.

*औपवस्त्र n. Fasten.

*औपवस्त्रक n. Fastenspeise.

औपवस्थ n. = औपवस्त.

*औपवास Adj. (f. ई) zu den Fasten in Beziehung stehend.

*औपवासिक Adj. (f. ई) 1) für die Fasten geeignet. — 2) die Fasten zu halten im Stande seiend.

औपवाह्य 1) Adj. zum Fahren oder Reiten bestimmt. — 2) *m. ein von einem Fürsten gerittener Elephant.

औपवीतिक n. das Umhängen der heiligen Schnur.

औपवीली f. v. l. für औवीली.

औपवेशि m. Patron. des Aruṇa.

*औपवेशिक Adj. (f. ई) vom उपवेश lebend.

औपश = औपश in स्वौपश.

औपशद m. ein best. Ekâha.

औपशमिक Adj. bei den Gaina aus dem zur Ruhe Gekommensein hervorgehend.

*औपशाल Adj. an der Halle gelegen.

औपशिव Adj. (f. ई) zu Upaçiva in Beziehung stehend.

औपशिवि m. Patron. eines Grammatikers.

औपश्लेषिक Adj. mit unmittelbarer Berührung verbunden.

*औपसंक्रमण Adj. (f. ई) von उपसंक्रमण.

औपसंख्यानिक Adj. auf einer Hinzufügung, Ergänzung beruhend, in einer E. erwähnt.

1. औपसद Adj. 1) mit Upasad beschäftigt u. s. w. — 2) das Wort उपसद् enthaltend.

2. औपसद m. fehlerhaft für औपशद.

औपसंध्य Adj. zur Dämmerungszeit in Beziehung stehend.

औपसर्गिक Adj. 1) *Widerwärtigkeiten —, störenden Erscheinungen u. s. w. gewachsen. — 2) hinzutretend, aus einem Andern sich entwickelnd (eine Krankheitserscheinung). — 3) ansteckend (Krankheit) Suçr. 1,271,13.

*औपसीर्य Adj. am Pflug befindlich.

*औपस्थान und *औपस्थानिक Adj. (f. ई) von उपस्थान.

*औपस्थिक Adj. (f. ई) von Hurerei lebend.

*औपस्थूण्य Adj. an einem Pfosten befindlich.

औपस्थ्य n. Geschlechtsgenuss.

औपस्वस्ती f. Patron. °पुत्र m. N. pr. eines Lehrers.

*औपहस्तिक Adj. von उपहस्त.

औपहारिक n. Darbringung.

औपाकरण 1) Adj. die Vorbereitung betreffend. — 2) n. Beginn des Veda-Studiums Âpast.

औपादानिक Adj. von उपादान.

औपाधिक Adj. von einer bestimmten Bedingung abhängig, nur unter gewissen Bedingungen wahr und gültig, nicht zum Wesen einer Sache gehörig Sarvopan. S. 402. Nom. abstr. °त्व n.

*औपाध्यायक Adj. vom Lehrer stammend.

*औपानह्य Adj. zur Bereitung von Schuhen dienend.

औपानुवाक्य 1) Adj. im Upânuvâkja erwähnt Gaim. 5,3,15. — 2) n. = उपानुवाक्य 2) Comm. zu TS. 1,14,22 und zu Gaim. 5,3,15.

औपायिक fehlerhaft für औपयिक.

औपावि m. Patron. des Gânaçruteja.

1. औपासन m. 1) das für häuslichen Gottesdienst bestimmte Feuer. °प्रयोग m. das betreffende Ritual. — 2) ein für die Manen bestimmter kleiner Kloss.

2. औपासन Adj. (f. आ) was mit dem Aupâsana-Feuer vollbracht wird.

औपासनिक m. = 1. औपासन 1).

औपेय (!) m. Patron.

औपोदिति m. Patron. des Tumiṅga.

औपोदितेय m. Metron. von उपोदिता.

औपोद्घातिक Adj. gelegentlich, durch Etwas veranlasst Sâj. zu Shaḍv. Br. 2,9.

औब्ज wohl m. Patron.

औम् Indecl. die heilige Silbe der Çûdra.

औम Adj. (*f. ई) 1) flächsen. — 2) zur Umâ in Beziehung stehend.

*औमक Adj. flächsen.

औमापत 1) Adj. Çiva gehörig Bâlar. 77,10. — 2) n. die Geschichte, wie Çiva der Gemahl der Umâ wurde, Bâlar. 29,14.

*औमिक Adj. (f. ई) von उमा.

*औमीन n. Flachsfeld.

*औम्भेयक Adj. von उम्भि.

औरग 1) Adj. *zu den Schlangen in Beziehung stehend, serpentinus* Naish. 8,44. — 2) *n. *das Mondhaus* Âçleshâ.

औरभ्र 1) Adj. *vom Widder —, vom Schaf kommend.* — 2) m. *a)* **eine wollene Decke.* — *b)* N. pr. eines Arztes.

*औरभ्रक m. *Schafheerde.*

औरभ्रिक m. *Schafhirt.*

औरव 1) m. Patron. des Arga. — 2) *n. *Weite, Geräumigkeit, Ausgedehntheit, Grösse.*

औरश m. *ein Bewohner von* Uraça oder Uraçâ. औरस Kâç.

1. औरस 1) Adj. (f. ई) *a) aus der Brust kommend* (Laut). — *b) angeboren, eigen* (बल). — *c) selbsterzeugt, leiblich.* — 2) m. *a) Brustlaut* Pâr. Gṛhj. 3,16. — *b) ein leiblicher Sohn.* — 3) f. ई *eine leibliche Tochter* Naish. 9,72.

2.*औरस Adj. *aus* Urasâ *stammend.* Vgl. औरश.

*औरसायनि m. Patron. von उरस् und औरस.

औरसि m. Patron. Auch Pl.

औरस्य Adj. 1) *aus der Brust kommend* (Laut). — 2) *selbsterzeugt, leiblich* Spr. 1496, v. l.

औरा f. N. pr. einer Frau.

*औरिण n. *Steppensalz* Râǵan. 6,108.

औरुक्षय n. Name eines Sâman.

औरुक्षयस m. Patron. von उरुक्षयस् Âçv. Çr. 12,13,2.

और्जस्य n. *eine best. lobenswerthe Eigenschaft des rednerischen Ausdrucks.*

और्जित्य n. *Vollkraft, Fülle* Comm. zu Kâvjâd. 1,71.

और्ण Adj. (*f. ई) *wollen.*

*और्णक Adj. dass.

*और्णनाभ m. Patron. von ऊर्णनाभ.

*और्णनाभक Adj. *vom Stamme der* Ûrṇanâbha *bewohnt.*

और्णवाभ m. Patron. von ऊर्णवाभ. Auch Pl. Insbes. N. pr. 1) eines Dämons. — 2) eines Grammatikers.

और्णायव n. Name eines Sâman.

*और्णावत und *°वत्य m. Patron. von ऊर्णावत्.

और्णासूत्र Adj. (f. ई) *aus wollenen Fäden bestehend* Çâṅkh. Gṛhj. 2,1 (ऊर्णा° gedr.).

और्णिक Adj. (*f. ई) *wollen.*

*और्दायनी f. Patron. oder Metron. von उर्दि.

*और्ध्वकालिक Adj. (f. आ und ई) *aus der späteren Zeit.*

और्ध्वदेह n. *das künftige Leben.*

और्ध्वदेहिक Adj. (f. आ) *was mit dem künftigen Leben in Verbindung steht;* n. *Vorbereitungen zum künftigen Leben, Todtenceremonie, Gaben, welche bei einem Todesfalle vertheilt werden.* क्रियतामौर्ध्वदेहिकम् so v. a. *bereite dich zum Tode.*

और्ध्वदेहिककल्पवल्ली f., °निर्णय m. und °पद्धति f. Titel von Werken.

*और्ध्वदैहिक Adj. = और्ध्वदेहिक.

*और्ध्वंदमिक Adj. von ऊर्ध्वंदम.

और्ध्वभक्तिक Adj. *nach dem Essen angewendet.*

और्ध्वसद्मन n. Name eines Sâman.

*और्ध्वस्रोतसिक m. *ein Verehrer* Çiva's.

और्मिलेय m. Metron. von ऊर्मिला.

और्म्य m. *eine best. Personification.*

1. और्व 1) Adj. (f. ई) *zur Erde gehörig.* छाया *der Schatten der Erde.* — 2) *n. *Steppensalz* Râǵan. 6,108.

2. और्व m. Patron. (von उर्व) verschiedener Ṛshi 105,25. Pl. Bez. *bestimmter Manen.* *f. और्वी.

3. और्व 1) Adj. *den* Ṛshi Aurva *betreffend.* — 2) m. *das unterseeische Feuer* (das in's Meer gefahrene Zornesfeuer des Aurva Bhârgava). Pl. 169,25.

और्वदहन m. = 3. और्व 2).

और्वभृगुवत् (और्वभृगु°) Adv. *wie* Aurva *und* Bhṛgu ṚV. 8,91,4.

और्वर Adj. *von der Erde kommend* (Staub) Spr. 5903.

*और्वश Adj. *das Wort* उर्वशी *enthaltend.*

और्वशेय 1) Adj. *von der* Urvaçî *stammend.* — 2) *m. Metron. Agastja's.

और्वाग्नि und और्वानल (Kâd. 48,2. II,50,10) m. = 3. और्व 2).

और्वाय्, °यते *wie das unterseeische Feuer sich geburen* Venîs. 60.

*औल m. = ओल 2) Nigh. Pr.

*औलन्दक Adj. von उलन्द.

*औलपि m. Patron. von उलप. Pl. N. pr. eines Kriegerstammes.

*औलपिन् m. Pl. *die Schüler des* Ulapa.

*औलपीय m. *ein Fürst der* Aulapi.

*औलभीय m. *ein Fürst der* Ulabha gaṇa दामन्यादि in der Kâç.

औलान m. nach Sâj. Patron. = शंतनव.

*औलुण्ड्य m. Patron. des Supratîta.

1.*औलूक 1) m. N. pr. eines Dorfes Ind. St. 13, 393. — 2) n. *eine Menge von Eulen.*

2.*औलूक Adj. (f. ई) von औलूक्य.

*औलूकीय Adj. von 1. औलूक.

औलूक्य m. 1) Patron. von उलूक. — 2) *ein Anhänger der* Vaiçeshika-*Lehre.*

औलूखल Adj. *vom Mörser kommend* u. s. w.

औवीली f. v. l. für औवीली.

औवेपाक n. *ein best. Gesang.*

औवेली f. = औवीली Comm. zu Kâtj. Çr. 25,7,33.

औशत m. Patron. von उशत Hariv. 1,36,7 (औषत gedr.).

औशन 1) *Adj. (f. ई) = औशनस. — 2) n. Name verschiedener Sâman Comm. zu Njâjam. 9,2,9.

औशनस 1) Adj. (f. ई) *von* Uçanas *herrührend, ihm eigenthümlich* Mudrâr. 8,9. — 2) m. Patron. von Uçanas. f. ई. — 2) n. *a) das von* Uçanas *verfasste Gesetzbuch.* — *b)* N. pr. eines Tîrtha.

औशनस्य (!) Adj. *von* Uçanas *herrührend* Mudrâr. (1926) 24,9.

औशान Adj. ṚV. 10,30,9 vielleicht = आऽउशान.

औशिज 1) Adj. *begierig, eifrig, verlangend.* — 2) m. Metron. oder Patron. des Kakshîvant.

औशीनर 1) Adj. (f. ई) *zum Volk der* Uçînara *gehörig.* — 2) f. ई N. pr. einer Gemahlin des Purûravas.

औशीनरि m. *ein Fürst der* Uçînara.

औशीर 1) Adj. *aus* Uçîra *gemacht.* — 2) m. n. **der Griff eines Fliegenwedels.* — 3) n. *a) eine aus* Uçîra *bereitete Salbe.* — *b)* **ein Bett, welches zugleich als Sitz gebraucht wird.*

*औशीरिका f. 1) *Schössling.* — 2) *Napf.* — Buddh.

*औषण n. *brennender Geschmack.*

औषत s. औशत.

औषदश्वि m. Patron. des Vasumant.

औषध 1) Adj. *aus Kräutern bestehend.* — 2) f. औषधी Bein. der Dâkshâjaṇî. — 3) n. *a) das Kraut, die Gesammtheit der Kräuter.* — *b) Heilstoff aus Kräutern, Arzenei.* — *c) Kräutergefäss.*

औषधपेषक m. *Arzeneireiber* Karaka 1,15.

औषधावली f. Titel eines Werkes.

औषधि und औषधी f. in der Bed. von *Kraut* fehlerhaft für ओ°.

औषधी Adv. mit कर् *in eine Arzenei umwandeln.*

*औषर n. 1) *Steppensalz.* — 2) *eine Art Magnet.*

*औषरक n. *Steppensalz.*

औषस 1) Adj. *morgendlich.* — 2) f. ई *Tagesanbruch.* — 3) n. Name verschiedener Sâman.

*औषिक Adj. *in der Nacht wandelnd.*

औषित्र und औषीत्र fehlerhaft für औशिज.

औष्ट्र 1) Adj. *a) vom Büffel* oder *Kamel kommend* Gaut. — *b)* **reich an Büffeln* oder *Kamelen.* — 2) n. *a) Büffelfell* Vaitân. — *b)* **das Kamel* (als Gattung).

*औष्ट्रक 1) Adj. *vom Kamel herrührend.* — 2) n. *eine Menge Kamele.*

*औष्ट्ररथ Adj. *zu einem von Kamelen gezogenen Wagen gehörend.*

औष्ट्राक्षि m. Patron. von उष्ट्राक्ष.

*औष्ट्रायण m. Patron. von उष्ट्र.

औष्ट्रिक 1) Adj. *vom Kamelweibchen herrührend.* — 2) m. *Oelmüller* (nach Nîlak.).

औष्ठ्य Adj. *lippenförmig.*

औष्णिह 1) Adj. *aus* Ushṇih *bestehend, mit* U.

beginnend u. s. w. — 2) *n. = उष्णिह् gaṇa प्रज्ञादि in der Kâç.

औष्णीक m. Pl. N. pr. eines Volkes.

औष्ण्य n. *Wärme, Hitze, Brennen.*

औष्म्य n. fehlerhaft für औष्ण्य.

Nachträge und Verbesserungen.

2. अ°, अस्वप्नम् Tâṇḍja-Br. 10,4,4.

अंश 1) केनांशेन so v. a. *in welchem Stücke?* Daçak. 51,7. — 8) *Nenner eines Bruchs.*

अंशसवर्णन n. *das Reduciren von Brüchen auf einen gemeinschaftlichen Nenner* Lîlâv. S. 8.

अंशस्वर m. *Haupt- oder Leitton in einem Musikstücke* S. S. S. 34.

अंशु 1) auch *eine best.* Soma-*Libation* Çat. Br. 4,1,1,2. 6,1,1. fgg. अंशुवत् Adv. Kâtj. Çr. 12,5,19. 15,8,22. अंशुचमस m. 22,8,23. — 4) *Faden* Karaka 4,1.

अंशुधारय m. *Lampe* Maitrjup. 6,35.

अंशूदक n. *Wasser, das den Strahlen der Sonne oder des Mondes ausgesetzt war*, Bhâvapr. 3,15.16.

अंसदघ्न Adj. (f. घ्नी) *bis zur Schulter reichend* Çat. Br. 14,1,3,10.

अंहोमुच् m. N. pr. eines Ṛshi Ârsh. Br.

अकण्ठ auch *keine Stimme habend, heiser* Spr. 4913.

*अकत Adj. P. 5,1,121.

अकत्थन 1) Adj. *nicht prahlend* MBh. 3,45,10. — 2) n. auch *vieles Reden* Suçr. 2,363,13.

अकपिल Adj. (f. आ) *nicht bräunlich* Hemâdri 1,681,17.

अकम्पित auch *nicht in eine zitternde Bewegung versetzt.*

अकम्प्य Adj. *nicht zum Zittern zu bringen, — von der Stelle zu rücken.*

अकराल Adj. (f. आ) 1) *nicht schartig* Suçr. 1,27,14. — 2) *sanft, milde.* Augen Bhâg. P. 3,13,28.

अकर्णप्रावृत Adj. *bis zu den Ohren exclusive verhüllt* Âpast. im Comm. zu Tâṇḍja-Br. 8,7,7.

अकलित Adj. *unbekannt, unbestimmbar* Mâlatîm. 40,3 (96,1). Kathâs. 123,339.

अकल्माष Adj. (f. ई) *nicht bunt* Çat. Br. 6,3,1,32.

अकल्प्य (so zu lesen) Adj. *nicht zu errathen* Daçak. 42,19.

*अकशाप m. N. pr. eines Mannes gaṇa शुभ्रादि in der Kâç.

अकस्यविद् Adj. *nicht auf Etwas merkend* Maitr. S. 1,5,12.

अकाञ्चन Adj. *ohne Gold, — Goldschmuck* Naish. 9,28.

अकामयमान Adj. *nicht wünschend* Çat. Br. 14,7,2,8.

अकाम्य Adj. *nicht begehrenswerth* Kap. 1,85.

1. अकारण, °तम् = अकारणात् u. s. w. Çiç. 10,16.

अकार्पण्य definirt Hemâdri 2,a,9,6.7.

अकाशङ्क n. = अङ्काङ्क Maitr. S. 2,8,7.

अकिंचिज्ज्ञ Adj. *Nichts wissend* Spr. 5188.

अकिंचिद् *Nichts.* उक्त्वा MBh. 13,41,27.52,36.55,3.

अकुण्ठ Adj. *nicht stumpf, scharf* (eig. und übertr.).

अकुण्ठधिष्ण्य n. = वैकुण्ठलोक Bhâg. P. ed. Bomb. 3,5,45.

अकुण्ठित Adj. = अकुण्ठ.

अकुष्ठिपृषत् Adj. *weder aussätzig noch gesprenkelt* Âçv. Gṛhj. 4,8,4.

अकूजन n. *das Schweigen* MBh. 12,109,15.

अकृत 1) a) Nom. abstr. °त्व n. Kâtj. Çr. 20,4,6.

अकृतकृत्य Adj. *der seine Pflicht nicht gethan hat.* Nom. abstr. °त्व n. Ind. St. 15,348.

अकृतव्यूह Adj. *eine Sache nicht weiter verfolgend, sich über Etwas nicht aussprechend* Paribh. 56.

अकृतश्मशान Adj. *der keine Leichenstätte angelegt hat* Çat. Br. 13,8,1,1.

अकृप Adj. (f. आ) *mitleidlos, grausam* Daçak. 80,5.

अकृष्ट 1) c) *nicht gezogen*, von einer best. Aussprache der Vocale Saṁhitopan. 29,3. 6. 7.

अकृष्ण Adj. *nicht schwarz* Kâtj. Çr. 22,4,13.

अकोपन Adj. (f. आ) *nicht zornig, — böse.* Kuh Hemâdri 1,456,2.

अकौद्रेय m. *kein* Kaudreja Kâtj. Çr. 10,2,21.

अकौशल Mudrâr. 70,19.20 (117,11.12).

अक्का *Hurenwirthin* Pañkad.

2. अक्रम, °म् Adv. *gleichzeitig* Naish. 8,4.

अक्रमशस् Adv. dass. Kap. 2,32.

अक्रिमि m. *kein Wurm* Çat. Br. 5,4,1,2.

अक्रीत Adj. *nicht gekauft* Çat. Br. 3,2,4,7. Tâṇḍja-Br. 9,5,1.

अक्रुद्ध Adj. *nicht erzürnt* Taitt. Âr. 1,4,2.

अक्रुध्यत् Adj. *nicht zürnend* Çat. Br. 14,2,2,30.

अक्रूर 1) Çat. Br. 5,4,3,12.

अक्रूरपरिवार Adj. *eine milde Umgebung habend.* Nom. abstr. °ता f. Kâm. Nîtis. 8,11.

1. अक्रोध Çat. Br. 3,2,2,24.

2. अक्रोध, f. आ Hemâdri 2,a,92,9.

अक्लिष्ट 3) *keine Pein verursachend* Kap. 2,33.

अक्लेश Adj. dass. Hemâdri 1,15,3.

3. अक्ष 1) n. auch *sinnliche Wahrnehmung* Njâjam. 1,1,17.

अक्षतामय m. *eine Krankheit ohne Verletzung* Çat. Br. 13,3,8,3.

अक्षत्रिय m. *kein* Kshatrija Çat. Br. 6,6,2,12.

अक्षदाय m. *Zug mit einer Spielfigur* Naish. 6,71.

अक्षद्वार n. *Achsenloch* Sâj. zu ṚV. 5,30,1.

*अक्षभार m. gaṇa वंशादि.

अक्षमालामय Adj. *aus Rosenkränzen gebildet* Hemâdri 2,a,104,14.

अक्षय 2) f. b) N. pr. einer Joginî Hemâdri 2,a,93,18.

अक्षयवट m. N. pr. eines Tîrtha Comm. zu Vishṇus. 85,5.

अक्षय्य, अक्षय्योदक n. *Wasser, begleitet von dem Wunsche, dass es nie mangeln möge*, Jâgñ. 1,242. Vishṇus. 21,4. 73,27. अक्षय्यस्थाने Çâñkh. Gṛhj. 4, 2. Jâgñ. 1,251.

अक्षर 2) m) Name eines Sâman Ârsh. Br.

अक्षरशस् Maitr. S. 3,1,1.

अक्षरशिला f. *das Abece* Daçak. 15,12.

अक्षरस्था Adj. *in Silben bestehend* Tâṇḍja-Br. 16,8,4.

अक्षर्य, °र्य रैवत् Name eines Sâman Ârsh. Br.

अक्षशील Adj. *dem Würfelspiel ergeben* Âpast.

अक्षसङ्गम् Adv. *so dass die Achse hängen bleibt* Maitr. S. 3,9,2.

अक्षसूत्र Adj. (f. आ) *mit einem Rosenkranz versehen* Hemâdri 2,a,105,7. 16.

अक्षसूत्रक n. = अक्षसूत्र Hemâdri 1,285,6.

अक्षान्त Adj. *nicht geduldet* Naish. 6,18.

अक्षावली f. *Rosenkranz* Kâd. 166,22.

अक्षित Adj. *unvergänglich, nicht verloren* Maitr. S. 1,8,6.

अक्षिदुःख n. *Augenübel* Taitt. Âr. 1,4,1.

*अक्षिनिकाणम् Absol. *mit zugekniffenen Augen.*

अक्षिबन्ध m. *Verblendung* Naish. 8,31.

अक्षिरोगवत् Adj. *augenkrank* Hemâdri 1,745,7.

अक्षिलक्ष्मी Adv. mit कर् *zum Ziel der Augen machen, hinblicken auf* Naish. 2,107.

अक्षीब 2) lies m. statt f.

अक्षु ist = अक्ष *Wagenachse.*

अक्षेत्रज्ञ Adj. *nicht ortskundig* Çat. Br. 13,2,3,2.

अक्षेत्रतर n. *eine zum Bebauen oder Bewohnen sehr ungeeignete Gegend.*

अक्षेम n. *Leid* R. Gorr. 2,6,14.17.

अक्षोधुक Adj. *nicht hungernd* Maitr. S. 1,6,5.

अक्षोभ्य 3) f. आ N. pr. einer Joginî Hemâdri 2,a,93,2.

अक्ष्णयाकृत Adj. *verkehrt gethan* Çat. Br. 14,4,3,26.

अखण्डिताज्ञ Adj. *dessen Befehle nicht verletzt werden.* Nom. abstr. °त्व n. Râgat. 6,229.

अखर्व 1) auch *nicht klein, gross, bedeutend* Daçak. 4,15. Naish. 2,21.

अखर्वन् (!) Adj. *unverstümmelt* Hemâdri 2,a,75,19.

अगणयत् Adj. *nicht achtend auf* (Acc.) R. 4,10,4.

अगणितप्रतियात Adj. *heimgekehrt, weil nicht beachtet*, Çiç. 10,20.

2. अगति Adj. 1) *nicht gehend.* Nom. abstr. °ता f. *Stillstand* Mudrâr. 151,5(220,7). — 2) *hülflos, unglücklich* Daçak. 12,15.

अगदवेद m. *Heilkunde* Káraka 6,17.

अगदंकार Naish. 4,116.

अगन्धसेविन् Adj. *nicht den Wohlgerüchen ergeben* Âpast.

अगम्यगा Adj. f. *verbotenen Umgang mit einem Manne pflegend* Varâh. Brh. 24(22),5.

अगर्भ Adj. *nicht in einem andern Baume wurzelnd* Kâtj. Çr. 4,7,23.

अगस्ति 3) lies *grandiflora.*

अगस्त्याश्रम m. N. pr. eines Tîrtha Vishnus. 85,29.

अगाध 1) °रुधिर *eine grosse Menge Blut* Daçak. 5,23. Nom. abstr. °ता f. Naish. 2,31.

अगार, क्रोधागारं प्र-विश् so v. a. *in Zorn gerathen* R. Gorr. 2,8,18.

अगुञ्जिन् Adj. *keinen brummenden Laut von sich gebend* Bâlar. 151,5.

अगुरु 3) m. *kein Lehrer* Âpast.

अगुरुक n. = अगुरु 2) a) Hemâdri 1,423,13.

अगुरुतल्प n. *kein Ehebruch mit der Frau eines Lehrers* Âpast.

अगृह Adj. *hauslos.* Nom. abstr. °ता f. Tândja-Br. 10,5,16.

*अगृहपति und *°क gaṇa चार्वादि.

अगृहीत Adj. *nicht geschöpft* Çat. Br. 3,9,2,8. 4,2,2,3. 5.

अगृह्यमानकारण (!), आर्षसमय Âpast.

अगो f. *keine Kuh* Pâr. Grhj. 3,11,1.

अगोत्रचरण Adj. *ohne Geschlechter und Schulen* Agni-P. 1,18.

1. *अगोप m. *kein Kuhhirt* P. 2,2,14, Sch.

2. अगोप Adj. (f. आ) *hirtenlos.*

अगोरस Adj. *ohne Milch* Hemâdri 1,639,14.

अगौपवन m. *kein* Gaupavana Kâtj. Çr. 10,2,21.

अग्नाविष्णु Çat. Br. 12,1,2,1.

अग्निक 4) = आग्निक 2) Pańkad.

अग्निज 1) Maitr. S. 3,7,5.

अग्निज्वाल Adj. *wie Feuer flammend* Hemâdri 1, 206,16.

अग्निदैव Adj. Agni *zur Gottheit habend.* भ *das Mondhaus* Krttikâ Hemâdri 1,792,18.

अग्निपूजा f. *Verehrung des Feuers* Âpast.

अग्निमय Çat. Br. 10,5,2,11.

अग्निमुख Adj. (f. ई) Agni *zum Munde habend* Çat. Br. 7,1,2,4. 13,4,2,12.

अग्निरज vielleicht fehlerhaft für अग्निरेड: *bewegliches Feuer.*

अग्निरूप n. *eine Form des Feuers* Çat. Br. 6,1, 2,18. 19.

अग्निवेताल m. N. pr. eines Vetâla Ind. St. 15,273.

अग्निशिख 2) e) N. pr. eines Vetâla Kathâs. 121, 23. 203. fgg.

अग्निष्टुत् Çat. Br. 13,7,1,3.

अग्निष्टोम 3) = अग्निष्टुत् 2) VP.[2] 1,177. fgg.

अग्निष्ठ 1) a) Çat. Br. 3,7,2,4.

अग्निस्पर्श Adj. (f. आ) *glühend heiss* Âpast.

अग्निहुत Adj. *im Feuer geopfert* Vaitân.

1. अग्निहोत्र 1) °देवता f. Âçv. Grhj. 1,2,2. Nom. abstr. °त्व n. Maitr. S. 1,8,1.

अग्निहोत्रिन् Çat. Br. 11,3,1,5.

अग्निह्वर Adj. etwa *beim Feuer (-Opfer) fehlgehend,* d. h. *keinen Theil erlangend* Maitr. S. 1,3,35.

अग्नीवरुणा Çat. Br. 4,4,5,17. 19.

अग्न्यगार Çat. Br. 13,4,1,8.

अग्न्यर्चिस् f. oder n. *Feuerflamme* Çat. Br. 14,5, 2,10.

अग्न्याधेय, °देवता f. Pâr. Grhj. 1,2,9.

अग्न्युत्पात *Feuersbrunst* Pâr. Grhj. 2,11,2.

अग्र n. auch *Rest* Lîlâv. 133. °क n. dass. 134.

अग्रगणना f. *das obenan Stellen, — Stehen* Comm. zu Naish. 1,53.

*अग्रग्रासिका f. *der Anspruch auf den ersten Bissen* Kâç. zu P. 3,3,111.

अग्रतलसंचार m. *eine best. Stellung beim Tanz* S.S.S. 241.

*अग्रभोजन n. *der erste Bissen* P. 4,4,66, Sch.

अग्रसारा f. *eine best. hohe Zahl* Lalit. 169,13.

अग्रसूची f. *Nadelspitze* Naish. 1,80.

अग्रहण Adj. Maitr. S. 1,8,4.

अग्रहण n. *das Nichtmeinen, — Darunterverstehen* Paribh. 72.

अग्रहोम m. *eine best. Spende* Hemâdri 1,195,8.

अग्रान्त *the product added to the ultimate term* Colebr. Alg. 326.

अग्रिमवती f. *der Vers* RV. 9,62,25 Lâtj. 4,5,19.

अग्रेदधिषु m. = अग्रेदिधिषु 1) Maitr. S. 4,1,9.

अग्लासु auch *unverdrossen* Âpast. 1,3,22.

अघ m. N. pr. eines Asura Bhâg. P. 10,12,13.

अघटित Adj. *nicht zu Stande gebracht, — hervorgebracht* Ind. St. 15,332.

अघन auch *wolkenlos* Kâvjâd. 3,88.

अघभेद Hemâdri 1,619,8.13 fehlerhaft für अर्घभेद.

अघातुक Maitr. S. 1,8,5.

अघोरकल्प m. Name eines Kalpa Hemâdri 1, 536,21.

अघ्न्यात्व n. Nom. abstr. von अघ्न्या Maitr. S. 4,2,12.

अङ्कता f. Nom. abstr. zu अङ्क 5) Naish. 1,8.

अङ्कपाश m. *Combination* (math.) Lîlâv. S. 110.

अङ्कुरार्पणविधि m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 561.

अङ्कुश 1) a) वसिष्ठस्याङ्कुशौ Name zweier Sâman Ârsh. Br.

अङ्कुशखेटिन् Adj. *mit einem Haken und einem Schilde versehen* Hemâdri 2,a,93,16.

अङ्गक्रिया f. *das Einreiben des Körpers mit Salbe u. s. w.* Daçak. 49,1.

अङ्गज 2) b) *Haar am Körper* Káraka 6,15.

अङ्गवादा f. N. pr. der Gattin Bhava's Hemâdri 1,799,2.

अङ्गविक्षेप Pańkad.

अङ्गशुश्रूषक m. *Leibdiener.* f. आ Ind. St. 15,444.

अङ्गारकलिका f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,241.

अङ्गिरोधामन् Adj. *bei den* Aṅgiras *seine Stätte habend* Maitr. S. 3,2,9.

अङ्गुलिमात्र Adj. *fingergross* Maitr. S. 3,9,4.

अङ्गुष्ठक n. = अङ्गुष्ठ 1) und 2) Agni-P. 23,21. 24,13.14.

अङ्घ्रि 5. = पद *Fach, Feld* Agni-P. 40,14. 17.

अङ्घ्र्यवनेजन Adj. (f. ई) *zum Abwaschen der Füsse dienend* Bhâg. P. 10,41,15.

अचकित Adj. *nicht zitternd, fest.* Gang Daçak. 45,6.

अचण्ड Adj. *nicht ungestüm, gemessen.* Gang Kir. 6,25.

अचण्डमरीचि m. *der Mond* Naish. 4,105.

अचन्दन Adj. *ohne Sandel* Mṛkkh. 161,22.

अचयन n. *das Nichtschichten* Çat. Br. 9,5,2,11.

अचरण Adj. (f. आ) *apathisch* (ein Fehler der weiblichen Geschlechtstheile) Káraka 1,19. 6,30.

अचल 1) Nom. abstr. °त्व n. Bâdar. 4,1,9. — 2) c) N. pr. eines Devarshi VP.[2] 3,68.

अचलदत्त m. N. pr. eines Schreibers Mudrâr. 69,1 (114,2).

अचलेन्द्र m. *der* Himavant Kir. 13,18.

अचलेश्वर m. dass. Çiç. 4,64.

अचातुर्मास्य Adj. *ohne* Kâturmâsja-*Opfer* Mund. Up. 1,2,3.

अचापल n. *Gesetztheit, Besonnenheit* MBh. 12, 329,19.

अचापल्य n. dass. Spr. 3870.

2. अचित् ist f. *das Nichtwissen,* also = 1. अचित्.

अचित्तपाजस् und अचित्तमनस्.

अचिन्तनीय Adj. *woran man nicht zu denken braucht, worauf man nicht zu achten hat* Spr. 1823.

अचित्त्य Maitrjup. 6,19.

अचिरांशु Çiç. 6,71. अचिराभा Kir. 4,24.

अचेतन, Nom. abstr. °त्व n. Kap. 3,59.

अचेतित Adj. 1) *unbeachtet, unberücksichtigt* KÂD. 69,15. II,121,9. 140,14. — 2) *gedankenlos* KÂD. 67, 9. °म् Adv. 13,10.

अचैत्रभानव Adj. *nicht vom Feuer kommend* BÂLAR. 53,20.

अच्छत्त्रक Adj. *ohne Sonnenschirm* NAISH. 9,79.

अच्छद्मन् n. *keine Hinterlist* MBH. 1,118,13.

अच्छन्दस्क Adj. *ohne Metrum* MAITR. S. 4,7,5.

अच्छभल्ल BÂLAR. 167,1.

अच्छायोपग Adj. *sich nicht in den Schatten begebend* ÂPAST.

अच्छिद्र Adj. *ununterbrochen* NAISH. 8,61.

अच्छिद्रत्व n. = अच्छिद्रता MAITR. S. 3,8,7. 10,4.

अच्छिन्न 3) *ununterbrochen* AGNI-P. 27,7.

अच्छेर (अञ्शेर) Adj. (f. आ) als Beiw. von Wassern MAITR. S. 4,4,1.

अच्युत 1) c) *vom rechten Wege nicht abgewichen* KÂVJÂD. 2,322.

अच्युतलोक Adj. *im Besitz von* Vishṇu's *Welt.* Nom. abstr. °ता f. AGNI-P. 38,3. 47.

अच्युति f. *das Nichtwandern aus einer Welt in eine andere* KÂLAḰ. 4,128.

*__अजक्रन्द__ m. Pl. N. pr. einer Völkerschaft KÂÇ. zu P. 4,2,125.

अजत्नीर MAITR. S. 3,1,8.

अजगाव oder आज° m. N. pr. eines Schlangendämons TÂṆḌJA-BR. 25,15,3.

अजङ्गम Adj. *unbeweglich* HEMÂDRI 1,368,15.

अजडप्रमातृसिद्धि f. Titel eines Werkes BÜHLER, Rep. No. 433.

अजनवादशील Adj. *nicht dem Geklatsch ergeben* ÂPAST.

अजनाग्रीय Adj. *nicht den Blicken der Leute ausgesetzt* ÇÂṄKH. GṚHJ. 6,2.

*__अजनाशम्__ Absol. *wie eine Ziege verloren geht* P. 3,3,45, Sch.

*__अजबन्धु__ m. N. pr. eines Mannes KÂÇ. zu P. 4,1,96.

अजरक *Indigestion* ḰARAKA 6,18.

अजातगुण Adj. *nicht wieder hergestellt* Ind. St. 15, 305.

अजापाल m. N. pr. eines Fürsten HEMÂDRI 1,717,12.

अजिनरत्न n. *Glückssäckel* DAÇAK. 63,15. 65,5.

अजिह्म 1) auch *nicht träge* NAISH. 2,102.

अजीर्ण Adj. (f. आ) *nicht gealtert, — alternd* PÂR. GṚHJ. 3,3,5.

अजीर्णि f. *Indigestion* Comm. zu NJÂJAM. 6,8,10.

अज्ञातर् Nom. ag. *Etwas nicht wissend* NAISH. 6,91.

अज्यायंस् Adj. *nicht grösser als* (Abl.) TBR. 3,7,5,6.

अञ्जनाभ m. auch Bein. Râhu's KÂLAḰ. 1,126.

*__अञ्जनिक__ gaṇa पुरोहितादि.

अटन Adj. *herumzuschweifen gewohnt* VARÂH. BṚH. 16,9. 17,1.7.10. 18,1.4.17.

2. **अट्टहास** 2) c) N. pr. einer Stadt HEMÂDRI 1,83,10.

अणिक Adj. *vom Sohne lernend* ÂPAST.

अणिमतस् Adv. *an der dünnen Seite* MAITR. S. 3,10,4.

अणु n. auch = अणुतैल ḰARAKA 6,24.

अणुज्योतिस् Adj. *trübsinnig* ḰARAKA 5,11.

अण्ड auch *Kuppel* VARÂH. BṚH. S. 56,22. 24. 28.

अण्डत्तर und **अण्डात** *eine Art Tanz* S.S.S. 261.

*__अण्डारक__ m. N. pr. eines Mannes. Pl. *sein Geschlecht* ḰÂÇ. zu P. 2,4,69.

अण्डिका f. *ein best. Gewicht,* = 4 Java ḰARAKA 7,12.

अतच्छब्द m. *kein vedischer Beleg dafür* BÂDAR. 1,3,3.

अतच्छ्रुति f. dass. BÂDAR. 2,3,21.

अतद्धित Adj. *kein* Taddhita*-Suffix habend* GOBH. 2,8,15.

अतद्भाव m. *das Nichtdassein, Anderswerden* BÂDAR. 3,4,40.

अतद्रूप Adj. *nicht wie es sein sollte, verkehrt* BÂDAR. 3,4,40.

अतद्विद् Adj. *dieses nicht verstehend* BHÂG. P. 4,9,4.

अतनुबल Adj. (f. आ) *stark* MUDRÂR. 157,1 (231,5).

अतत्त्व, गोतमस्य तत्त्वातत्त्वे Name zweier Sâman ÂRSH. BR.

अतन्त्रित Adj. 1) *durch Nichts gebunden, sich vollkommen frei fühlend* Cit. im Comm. zu GOBH. 1,5,26 (S. 214). — 2) häufig fehlerhaft für अतन्द्रित.

अतमाविष्ट Adj. *nicht in Finsterniss gehüllt* MAITRJUP. 6,24.

अतरुण Adj. *nicht jung* P. 1,2,73.

अतर्कावचर Adj. *sich nicht in spitzfindigen Erwägungen bewegend* Lot. de la b. l. 353.

अतस्थान Adj. *sich in Etwas* (Dat.) *nicht fügend* ÇAT. BR. 12,5,2,1. fgg.

अताच्छील्य n. *das Nichtgewohntsein an Etwas* P. 3,2,79, Sch.

अतापभृत् Adj. *keine Glut in sich bergend* NAISH. 4,78.

अतिकठिन Adj. *überaus hart.*

अतिकातर Adj. *gar ängstlich* MÂLATÎM. 62,10.

अतिकान्ति f. *grosse Anmuth.* Personif. AGNI-P. 33,39.44.

अतिगरीयंस् Adj. *zu theuer.* °यसा क्री — *kaufen* DAÇAK. 59,7.

अतिचण्डिका f. = अतिचण्डा HEMÂDRI 2,a,85,5.

अतिचार 3) *Vergehen* VAITÂN.

अतिजटाधर Adj. *starke Flechten tragend* HEMÂDRI 2,a,121,12.

अतिजितकाशिन् Adj. *sich zu sehr als Sieger gebarend* MUDRÂR. 82,18 (137,9).

अतितृप्त Adj. *vollkommen befriedigt.* Nom. abstr. °ता f. NAISH. 2,49.

अतिथी Adv. 1) mit कर् a) *Etwas* (Acc.) *einem Gaste gewähren* NAISH. 5,23. — b) *Etwas* (Acc.) *gelangen lassen in* (Loc.) NAISH. 1,134. श्रुतेरतिथीकृता *zu Ohren gebracht* Comm. zu 2,56. — 2) mit भू *Jmds* (im Comp. vorangehend) *Gast werden* NAISH. 4,91.

अतिदुर्नय m. *eine grosse Gemeinheit* NAISH. 4,91.

अतिदुर्बल, f. आ HEMÂDRI 2,a,100,6.

अतिदुःसह Adj. *überaus schwer zu ertragen* HEMÂDRI 1,744,1.

अतिदूषित Adj. *sehr gemissbilligt* BṚHASP. im Comm. zu ÂPAST. 2,27,3.

अतिधर्म m. *die strengste Pflicht* HEMÂDRI 1,54,20.

अतिधवल Adj. *sehr weiss* DAÇAK. 73,15.

अतिधूम Adj. *starken Rauch gebend* VARÂH. JOGAJ. 8,9.

अतिनिभृतम् Adv. *ganz im Geheimen* MUDRÂR. 55,19 (88,12).

अतिनिरोध m. *vollkommene Unterdrückung, — Vernichtung* HEMÂDRI 1,735,2; vgl. 733,21. 734,1.

अतिनिर्मल Adj. *überaus rein* HEMÂDRI 1,164,6. 183,12.

अतिनिर्वृत Adj. *überaus erfreut* BHÂG. P. 1,6,18.

अतिनील Adj. *dunkelblau* HEMÂDRI 2,a,118,9.

अतिनेद in अनतिनेद.

अतिपावन Adj. *in hohem Grade entsündigend* HEMÂDRI 1,83,8.

अतिपौरुष Adj. *überaus mannhaft* MUDRÂR. 154,12 (227,9).

अतिप्रतिलोम Adj. (f. आ) *überaus widrig, — unangenehm* NAISH. 6,95.

अतिप्रथित Adj. *weitberühmt* NAISH. 4,79.

अतिप्रभावती f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अतिप्रमाण auch *von grosser Autorität* HEMÂDRI 2,a,19,6.

अतिप्रमाद Adj. *sehr fahrlässig, — unachtsam* MBH. 5,37,37.

अतिप्रिय Adj. *überaus lieb* P. 8,1,13, Sch.

अतिबल m. oder n. = अतिबला 3) a) VARÂH. JOGAJ. 9,18.

अतिबहु auch *zu viel* MAITR. S. 2,4,5.

अतिभक्ति f. *grosse aus Glauben entspringende Liebe* HEMÂDRI 1,578,9. 613,13.

अतिभयानक Adj. *gar fürchterlich* BHÂG. P. 5,9,19.

अतिभारवत् Adj. *schwer belastet* NAISH. 5,88.

अतिभीत Adj. *sehr furchtsam* KÂLAḰ. 3,142.

अतिमञ्जुल Adj. *überaus lieblich* Daçak. 86,12.

अतिमतिमत् Adj. *überaus klug* Mudrâr. 86,15 (141,9).

अतिमद m. *heftige Aufgeregtheit* Çiç. 10,32.

अतिमहत् Adj. *überaus gross* (Baum) Daçak. 46,16. *allzulang* (Erzählung) 79,3.

*अतिमह्निमन् Adj. *überaus gross* P. 4,1,11, Sch.

*अतिमाल Adj. *schöner als eine Perlenschnur* Laghuk. 1017.

अतिमूर्ख Adj. *sehr thöricht* Kâlak. 3,143.

अतिम्लानि f. *tiefe Schwärze* Naish. 5,62.

अतियात्रा f. *Ueberfahrt* Çaṁk. zu Bâdar. 4,3,5.

अतिरमणीय, Nom. abstr. °ता f. Mudrâr. 59,15 (96,7).

अतिरय Adj. *überaus schnell laufend* Daçak. 21,4.

अतिराग m. *dunkles Roth* und *starke Zuneigung* Naish. 7,39.

अतिरेच in अनतिरेच.

अतिरोर्क m. *Lichtloch, Durchblick* Maitr. S. 3,6,1.

अतिरोह Adj. als Beiw. von Rudra-Çiva Hemâdri 1,210,9.

अतिल auch *keinen Sesam habend* Hemâdri 1,594,17.

अतिवक्र auch *sehr krumm* und zugleich *sehr unverständlich* Naish. 7,62.

अतिवाम Adj. *überaus hart, — grausam gegen* (Loc.) und zugleich *um Weiber sich nicht kümmernd* Naish. 9,93.

अतिवितथवाच् Adj. *stark lügend* Mudrâr. 63,10 (103,3.)

अतिवितीर्ण Adj. *in hohem Grade gewährt* Naish. 5,11.

°अतिविद्वंस् Adj. *überaus erfahren in* Hemâdri 1,319,11.

अतिविमल Adj. *überaus rein* Naish. 2,103.

अतिविस्रम्भ m. *grosses Vertrauen* Naish. 2,7.

अतिविश्व Adj. (f. आ) *Alles übertreffend* Naish. 7,107.

अतिवीर्य Adj. *überaus mächtig* Hariv. 1558.

अतिवृद्ध m. N. pr. des Weltelephanten des Westens Garga in J. R. A. S. 1871, S. 274.

अतिवैचक्षण्य n. *sehr grosse Erfahrenheit* Daçak. 69,15.

अतिवैष्णव Adj. *dem* Vishṇu *sehr ergeben* Agni-P. 19,7.

अतिव्ययप्रकार m. Âpast. schlechte Lesart für अतिव्यवहार.

अतिव्यवहार m. *zu vieler Verkehr* Âpast. 1,28,4.

अतिशंसन n. = अतिशंसना Vaitân.

अतिशयवत् Adj. *übermässig* Daçak. 85,17.

अतिशिष्ट Adj. *sehr gelehrt* Hemâdri 1,724,18.

अतिशीघ्र, °म् Adv. Saṁhitopan. 9,1.

अतिशुभ्र Adj. *überaus weiss* Hemâdri 1,725,19.

अतिशृत Adj. *zu stark gekocht* Maitr. S. 1,8,2.

अतिश्लक्ष्ण Adj. (f. आ) *überaus glatt* Hemâdri 1,728,14.

अतिश्वास m. *Kurzathmigkeit* Agni-P. 31,20.

अतिष्ठिघम् Acc. Inf. *bemeistern* Maitr. S. 1,6,3.

अतिसंसिद्धि f. *ein überaus vollkommener Zustand* Saṁhitopan. 36,1.

अतिसंहृष्ट Adj. *überaus erfreut* Hemâdri 1,473,7.

अतिसत्वरम् Adv. *überaus eilig* Daçak. 42,13.

अतिसंप्रीति f. *grosse Freude, — Befriedigung* Hemâdri 1,15,1.

अतिसरूप Adj. *überaus ähnlich* Naish. 8,46.

अतिसर्ग 3) *Abschied.* °र्गं दा *Jmd* (Dat.) *Lebewohl sagen* Maitr. S. 2,13,22.

अतिसुन्दर Adj. (f. ई) *sehr hübsch* Hemâdri 2,*a*,87,13.

अतिसृष्टप्रतिबद्ध Adj. *zu lose oder zu fest* Kâraka 3,6.

*अतिस्वन् v. l. für अतिश्वन् gaṇa पचादि in der Kâç.

अतिहर्ष m. *grosse Freude* Naish. 6,53.

अतिहार m. *Hinzufügung* (Gegens. लोप) Saṁhitopan. 16,2.

अतिहास Adj. *laut lachend* (Rudra-Çiva) Hemâdri 1,206,8. Vgl. अट्टहास.

*अतिहिमम् Adv. *nach Ablauf des Winters* Laghuk. 972.

अतिहृष्ट Adj. *sehr erfreut* Daçak. 72,5.

अतुल्य Adj. *verschieden* P. 2,4,26, Sch.

अतोय Adj. (f. आ) *wasserlos* Hemâdri 1,500,11.

अत्य RV. 2,34,13 *flüchtig.*

अत्यग्निष्टोमक m. = अत्यग्निष्टोम Agni-P. 30,5.

अत्यणु Adj. *sehr dünn* Maitr. S. 3,9,4.

अत्यब्ज Adj. *schöner als eine Lotusblüthe* Naish. 3,34.

अत्यल्पबुद्धि Adj. *von sehr geringem Verstande* Mṛkkh. 136,12.

अत्यसदृश Adj. *überaus unangemessen* Naish. 5,115.

अत्याकुलित Adj. *sehr verworren* LA. 37,17.

अत्याचार m. *zu feines Benehmen* Spr. 156 (lauter Acc. anzunehmen).

अत्यायु n. *ein best. Gefäss* Tâṇḍja-Br. 1,2,4. 6,5,3. 7.

अत्यारोह m. *das zu hoch Hinauswollen.*

अत्यार्ति f. *heftiger Schmerz* Kathâs. 52,226.

अत्यावेग m. *heftige Aufregung* Prab. 92,8.

अत्याशित Adj. *übersatt* Maitr. S. 3,6,2.

अत्यासन्नता f. *ausserordentliche Nähe* Sûrjas. 12,46.

अत्युच्च Adj. *überaus hoch* Kathâs. 17,135. Ind. St. 15,296.

अत्युत्क Adj. (f. आ) *ein heftiges Verlangen empfindend* Kathâs. 52,401. 65,228.

अत्युत्तम Adj. (f. आ) *ganz vorzüglich* Kathâs. 87,4.

अत्युदार Adj. 1) *ganz vorzüglich* Daçak. 56,15. — 2) *allzufreigebig.* Nom. abstr. °ता f. Daçak. 57,12.

अत्युन्नति f. *sehr bedeutende Höhe* Sâh. D. 41,12.

अत्युष्णता f. *allzugrosse Hitze* Daçak. 18,14.

अत्येतवै Dat. Inf. *zu durchschreiten* RV. 5,83,10.

अत्यौत्सुक्य n. *grosse Ungeduld* Kathâs. 89.55.

अत्रपुस् Adj. *unverzinnt* Maitr. S. 1,8,2.

अत्रासुक Adj. *sich nicht fürchtend* Maitr. S. 4,2,3.

अत्रिज m. = 1. आत्रेय 1) *a)* Kâraka 1,3.

अत्रिनेत्रप्रसूत m. *der Mond* Hemâdri 1.432,11.

अदक्षिणीय auch = अदक्षिण्य Tâṇḍja-Br. 6,1,5.

अदग्ध Adj. *nicht verbrannt* R. 5,51,5.

अदण्डवासिक Adj. *ohne Dorfältesten* Hemâdri 1,639,16.

अदरिद्र Adj. (f. आ) *nicht arm, reich* Hemâdri 2,*a*,2,10.

अदर्श Adj. *ohne* Darça-*Feier* Muṇḍ. Up. 1,2,3.

अदर्शन 1) *das Nichtansehen* Pâr. Gṛhj. 2,8,3.

अदसीय Adj. (f. ई) *Jenem —, Jener gehörig* Naish. 7,36. 54.

अदाभ्यत्व.

अदाम्भिक Adj. *nicht heuchelnd* Âpast.

अदाम्भोल Adj. *nicht von* Indra's *Donnerkeil herrührend* Bâlar. 53,19.

अदासीक Adj. *ohne Sclavinnen* Hemâdri 1,639,14. 16.

अदाङ्कुक.

अदितिकुण्डलाहरणनाटक n. Titel eines *Schauspiels* Bühler, Rep. No. 104.

अदिवाशिन् Adj. *nicht am Tage essend* Âpast.

अदिवास्वापिन् Adj. *nicht am Tage schlafend* Âpast.

अदीन auch *mit vollem Tone ausgesprochen.* °नम् Saṁhitopan. 8,1.

अदुःखिन् Adj. *kein Leid empfindend, nicht unglücklich.* Nom. abstr. °त्व n. Hemâdri 1,151,22.

अदुःस्पृष्ट Adj. *nicht falsch articulirt* Saṁhitopan. 9,3. 6.

अदूर m. N. pr. eines Sohnes des 12ten Manu Hariv. 1,7,77. अद्रूह v. l.

अदृढभक्तिक Adj. *nicht anhänglich* MBh. 5,37,27.

अदृश्यता f. und अदृश्यत्व n. *Unsichtbarkeit* Daçak. 11,4. 5,10. Bâdar. 1,2,21.

अदृष्टि f. 1) *das Nichtsehen* Kap. 1,156. — 2) *das Nichtgesehenwerden, Nichtangetroffenwerden* Kap. 3,20. 5,129.

अदेवदेह Adj. *nicht den Leib eines Gottes habend, menschlich gestaltet* Naish. 6,94.

अदेवमातृक Adj. (f. आ) *regenlos, des Regens nicht bedürfend.*

2. अदोष Adj. *tadellos* Kap. 1,123.

अदोषता, lies *das Nichtfehlersein.* In der angegebenen Bed. Naish. 3,97.

अद्भुतकर Adj. (f. ई) *in Staunen versetzend* Naish. 4,55.

अद्भुताय्, °यते *als Wunder erscheinen* Daçak. 88,16.

अद्योतक Adj. *nicht ausdrückend, — bezeichnend.*

अद्रव, Nom. abstr. °त्व n. Kâlak. 5,119.

अद्रव्यार्थ und °क Adj. *keine Substanz bezeichnend* Sch. zu P. 1,4,57. 58.

अद्रिजतु Karaka 6,19.

अद्रिपति m. *der* Himavant. °कन्या f. Bez. der Pârvatî Daçak. 15,22.

अद्रुताली f. *ein best. Tact* S. S. S. 213.

अद्वयवाद m. *der Ausspruch, dass es keinen Zweiten gebe,* Naish. 5,65.

अद्विवर्ष Adj. *noch nicht zwei Jahre alt* Pâr. Gṛhj. 3,10,2.

अधःकर auch *eine niedriger gelegene Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,237,7.

अधःपात्र n. *Unterschale* Hemâdri 1,228,2. 5. 18.

अधनवत् Adj. *besitzlos, arm* Agni-P. 38,11.

अधमर्णता f. Nom. abstr. von अधमर्ण Naish. 9,3.

अधरत्व n. Nom. abstr. zu अधर 1) *b*) und 2) *a*) Naish. 7,39.

अधरसपत्न.

अधर्म° = अधर्मेण Âpast. 1,28,11.

अधर्मचर्या f. *Nichterfüllung der Pflichten* Âpast.

अधर्मशरण vor अधर्मिष्ठ zu setzen.

अधर्मोत्तरता f. *das Vorwalten des Unrechts* MBh. 1,37,20.

अधस् 1) *b*) mit कर् auch *mit Geringschätzung behandeln* Naish. 5,64.

अधासनशायिन् (st. अधआसन°) Adj. *auf dem Erdboden sitzend und schlafend* Âpast.

1. अधि 2) *e*) α) *unter* Daçak. 79,10.

अधिकण्ठम् Adv. *am Halse* Naish. 7,67.

अधिकमासफल n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 45.

अधिकर्णम् Adv. *am Ohr* Çiç. 7,59.

अधिकाधि Adj. *voller Sorgen* Daçak. 6,12.

अधिकारवत् m. *Beamter* Mudrâr. 65,18 (106,8).

अधिकारिता auch Nom. abstr. zu अधिकारिन् 1) *b*) Naish. 1,20.

अधिकारित्व dass. Kap. 5,123.

अधिक्षिति Adv. *auf der Erde* Naish. 5,100.

अधिगणपति m. *oberster Schaarführer* Kâlak. 2,154.

अधिगुण, f. आ Naish. 3,126.

*अधिगोपम् Adv. *auf dem* oder *den Kuhhirten* Laghuk. 970.

अधिजङ्घम् Adv. *an den Beinen* Naish. 7,96.

अधितल्पम् Adv. *auf die Thürme* Çiç. 3,29, v. l.

अधिदैवत, adj. Comp. f. आ Hemâdri 1,643,15.

अधिदैवत्व n.

अधिद्यो (Nom. °द्यौस्) f. Bez. *eines best. Backsteins* Maitr. S. 2,8,14.

अधिपतिवती.

अधिरात्रि Adv. *in der Nacht* Çiç. 11,51.

°अधिरूढ Adj. *reitend auf* Çiç. 12,20.

अधिरूढक m. *Schmarotzerpflanze* Hemâdri 2,*a*,47,15.

अधिरूढाकर्णी Maitr. S. 2,6,13.

अधिरूढि f. *Zunahme —, das Dickerwerden von unten nach oben* Naish. 7,96.

अधिरोह Adj. *reitend auf,* mit Acc. Çiç. 11,7.

°अधिरोहिन् Adj. *aufsteigend —, hinaufführend zu* Daçak. 85,4.

अधिलीलागृहभित्ति Adv. *auf die Wand des Lusthauses* Naish. 1,38.

अधिवाद.

अधिवासनक n. = अधिवासन 2) Hemâdri 1,232,11.

अधिवासनीय Adj. *zu weihen* Hemâdri 1,232,12.

°अधिवासिन् Hemâdri 1,254,9.

अधिविवाहम् Adv. *in Bezug auf die Hochzeit, bei der H.* Çâṅkh. Gṛhj. 2,15. Pâr. Gṛhj. 1,3,30.

अधिष्ठ n. *Sitz, Wohnort* Hemâdri 1,605,20 (wenn nicht स्थानि धिष्ण्यानि zu lesen ist).

अधिष्ठिति f. *Herrschaft* Kap. 5,115.

अधिस्त्रि *in Bezug auf eine Frau* Naish. 9,22.

अधीतपूर्व Adj. *der vorher schon studirt hat* Âçv. Çr. 8,14,22.

अधीमांस m. (!) *Hypertrophie der Fleischtheile* Karaka 6,13. Vgl. अधिमांस.

अधीरम् Adv. *ängstlich* Daçak. 40,13.

अधीश्वर 1) Naish. 2,1.

अधीष्ट n. *freundliches Angehen eines Lehrers um Unterweisung* P. 3,3,161. 166. Mahâbh. 3,88,*a*.

अधूत Adj. *nicht bewegt* Tâṇḍja-Br. 7,9,9.

अधून्वत् Adj. *nicht bewegend* Tâṇḍja-Br. 7,9,9.

अधृति 1) *Verzagtheit* Kathâs. 121,107. 123.

अधोगामिन् Adj. *herab —, zur Erde kommend* Naish. 6,99.

अधोगुडा f. *Argyreia speciosa* Karaka 1,1.

अधोनाभि Adv. *unterhalb des Nabels* Maitr. S. 3,2,1. Âpast.

अधोबाण m. N. pr. eines Berges Divjâv. 168.

अधोमुख 1) f. आ Çiç. 10,17.

अधोवाम m. *eine niedriger gelegene linke Hand* Hemâdri 2,*a*,127,4.

अधोहस्त m. *eine niedriger gelegene Hand* (unter vieren) Hemâdri 1,285,8.

अध्ययनमात्रवत् Adj. *der nur studirt hat* Bâdar. 3,4,12.

अध्यर्चिकाचार m. *eine best. Stellung beim Tanz* S. S. S. 241.

अध्याचार m. *Bereich* Pâr. Gṛhj. 2,14,5.

अध्यासन s. अनध्यासन.

अध्यूध्नी Maitr. S. 3,10,4.

अध्येय auch *zu erlernen* Naish. 1,67.

2. अध्येय Adj. *woran man nicht denken soll* Hemâdri 1,624,3.

अध्रियमाण Adj. *nicht mehr am Leben seiend* Mayr, Ind. Erb. 18.

अध्वरत्व n. Nom. abstr. zu अध्वर 2) *a*) Maitr. S. 3,6,10.

अध्वरमय, lies अध्वरम.

अध्वशील Adj. *reiselustig* Âpast.

अध्वसह Adj. *ein unermüdlicher Fussgänger* Varâh. Bṛh. 17,11.

अध्वापन्न Adj. *auf der Reise befindlich* Âpast.

अनक्ताशिन् Adj. *nicht in der Nacht essend* Âpast.

अनक्षज्ञ Adj. *das Würfelspiel nicht verstehend* MBh. 3,52,44.

अनक्षसङ्गम्.

अनक्षिगत Adj. *kein Dorn im Auge seiend* Harshak. 148,18.

अनग्निसाक्षिक Adj. *wobei* Agni *nicht Zeuge ist* Naish. 9,80.

2. अनङ्ग 2) *d*) *ein best. Tact* S. S. S. 211.

अनङ्गजया f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनङ्गता f. = अनङ्गत्व Naish. 8,66.

अनङ्गद्विष् m. Bein. Çiva's Harshak. 188,15.

अनङ्गध्वजा f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनङ्गन m. N. pr. eines Mannes Divjâv. 109.

अनङ्गीकरण n. *das Nichteinräumen* und zugleich *das Jmd körperlos Machen* Naish. 8,41.

अनङ्गीकृत 2) auch *was man sich nicht hat angelegen sein lassen* Naish. 7,64.

अनणु 1) auch *nicht klein, — unbedeutend* Naish. 3,37. 9,59.

अनत auch *der sich vor Niemand neigt* Ait. Âr. 354,3.

अनतित्रस्नु Adj. *nicht sehr furchtsam* Daçak. 70,2.

अनतिदर्शन n. *kein häufiges Sehenlassen* Daçak. 49,3.

अनतिदेश m. *keine Uebertragung* Paribh. 101.

अनतिनिद्.

अनतिपात m. *Nichtversäumniss, Nichtvernach-*

lässigung P. 3,3,38, Sch.

अनतिपाद m. *das Nichtüberschreiten, — springen* Tāṇḍja-Br. 4,5,12. 7,3,23.

अनतिपीडम् Absol. *unter sanftem Drucke* Daçak. 87,6.

अनतिप्रयोजन Adj. *keinen besondern Zweck habend, ziemlich unnütz* Naish. 9,8.

अँनतिरेच n. *das Nichtzuvielsein* Maitr. S. 4,1,2.

अनतिवलित Adj. *nicht sehr gewölbt* (Bauch) Daçak. 73,7.

अँनतिवादिन् Maitr. S. 4,1,13.

1. अनत्यय auch *das Nichtverstrichensein, Nichtzuspätsein* Āpast. 1,1,21 (अना° fehlerhaft).

अनधर Adj. (f. आ) *nicht geringer, — nachstehend* Naish. 3,42.

अनधीतपूर्व Adj. *der vorher noch nicht studirt hat* Āçv. Çr. 8,14,21.

अनधीतवन्त् Adj. *der Etwas* (Acc.) *nicht studirt hat* Hemādri 1,524,20.

अनधीयान Adj. *nicht studirend* Āpast.

अनध्याय m. *das Schweigen* Naish. 9,61.

अनध्यापक Adj. *die Einstellung des Studiums veranlassend* Çāṅkh. Gṛhj. 6,1.

अनध्यासन n. *das Nichtbetreten* Ind. St. 13,472.

अननियोगपूर्व Āpast. fehlerhaft für अननुयोग°.

अँननुख्याति.

अननुज्ञात Adj. *wozu man nicht die Erlaubniss hat* M. 2,116.

अननुयातँ Maitr. S. 3,7,2.

अननुयोग Adj. *wonach man sich nicht erkundigt hat* Āpast. 1,19,12, v. l. °पूर्व Adj. *w. m. s. n. zuvor e. h.* ebend. (Conj.)

अननुशस्त Adj. *wonach nicht recitirt worden ist* Tāṇḍja-Br. 4,9,13.

अनन्त 2) *b*) α) auch eines Vidjeçvara Hemādri 1,823,5. 18. 2,*a*,126,11.

अनन्तकाय Adj. *unvergänglich* als Bez. *bestimmter Pflanzen.*

अनन्तधूप m. *ein best. Räucherwerk* Hemādri 2,*a*,50,13.

अनन्तघस्रा f. N. pr. einer Surāṅganā Ind. St. 15.

अनन्तर 1) *e*) *nicht ablassend von* (Abl.) Āpast.

अनन्तगर्भक (Hemādri 2,*a*,41,2) und अनन्तगर्भिन् (Cit. im Comm. zu Gobh. 1,7,6. 2,7,5) Adj. = अनन्तगर्भ.

अँनन्तर्हिति f. *das Nichtverdecktwerden* Maitr. S. 3,2,5.

अनन्तवात m. *eine best. rheumatische Krankheit* Karaka 8,13.

अनन्तसीर m. N. pr. eines Mannes Daçak. 90,20.

अनन्त्य Adj. so v. a. अनन्त Āpast. अनन्तर v. l.

2. अनन्यँ *keinem Andern zugethan* TS. 3,2,8,2.

अनन्यगति Adj. *hülflos* Daçak. 30,11.

अनन्यथावृत्ति Adj. *mit nichts Anderm beschäftigt* Daçak. 84,10.

अनन्यनारीकमनीय Adj. *wonach kein anderes Weib verlangen kann* Kumāras. 1,37.

अनन्यप्रतिम Adj. (f. आ) *mit Anderm nicht zu vergleichen* Naish. 2,82.

अनन्यविश्रम Adj. (f. आ) *keinen andern Ruhepunct habend* Naish. 1,11.

अनन्यव्यापार Adj. (f. आ) *mit nichts Anderm beschäftigt* Daçak. 80,15.

अनन्यशासन Adj. (f. आ) *unter keines Andern Befehlen stehend* Daçak. 3,14.

अँनन्वग्भाव und अँनन्ववसाय.

अँनन्ववाय m. *das Nichtnachschleichen* Maitr. S. 1,10,20. 2,5,6. 3,2,4. 6,1.

अनन्वित Adj. *in keiner logischen Verbindung mit etwas Anderm stehend* Sāh. D. 9.

अनन्विष्यन्त् Adj. *nicht nachforschend nach* (Acc.) 120,20.

अनपक्रामुकं.

अनपच्छादयमान Adj. *nicht geheim haltend* Āpast.

अनपजय्य Adj. *nicht abzuerobern* Tāṇḍja-Br. 11,10,21.

अनपयात् Adj. *sich nicht entfernend* Harshać. 107,4.

अनपहनन n. *das Nichtabhalten* Tāṇḍja-Br. 13,10,14.

अनपिधान° *ohne dass ein Schutz dagegen wäre* Naish. 4,9.

अनपिमह्व Adj. *nicht Rede stehend* Kāṭh. 13,1.

अनपुंसक n. *kein Neutrum* P. 1,2,69. 2,4,4.

अनपेक्षमाण Adj. *keine Rücksicht nehmend auf* (Acc.) Ragh. 5,67.

अनभिगीत Adj. *nicht mit dem zweiten* Svara *beginnend und mit dem ersten endend* Saṁhitopan. 17,2.

अनभिघ्नन्त् Adj. *nicht darauf schlagend* Āpast. 2,22,13.

अनभिज्ञात Adj. *von dem man Nichts weiss.* Nom. abstr. °ता f. Daçak. 8,14.

अँनभिधृष्णुवन्त् Adj. *nicht bezwingend* Maitr. S. 1,10,14.

अनभिनन्दन्त् Adj. *sich über Etwas nicht freuend* Tāṇḍja-Br. 5,9,3.

अनभिभव m. *das Nichtunterliegen* Bādar. 3,4,35.

अनभिमुख Adj. (f. ई) *abgewandt* Mudrār. 67,1 (109,2).

अनभियुक्त Adj. *sich um Etwas* (Loc.) *nicht kümmernd* Mudrār. 68,3. 69,19 (112,3. 115,8).

अनभिरूप 3) *hässlich* Daçak. 54,6.

अनभिलक्षित Adj. *ungesehen, unbemerkt.*

अनभिसंधिपूर्व Adj. *unbeabsichtigt* Āpast.

अँनभ्यवचारुक Adj. (f. आ) *nicht andringend gegen* (Acc.) Maitr. S. 3,8,7.

अनभ्यसूया f. = अनसूया Hemādri 2,*a*,7,19.

अनभ्यावृत्तम् Adv. *ohne Unterbrechung, — Wiederholung* Āçv. Çr. 4,15,11.

अनर्क m. *etwas Anderes als die Sonne* Naish. 3,76.

अनर्गल, lies *ungehemmt, frei.*

अनर्चिस् Adj. *nicht flammend* Hemādri 1,138,8.

अनर्थमय Adj. (f. ई) *unheilvoll* und zugleich *sinnlos* Naish. 4,107.

अनर्धार्धविभागभाज् Adj. *sich nicht halbiren lassend* Naish. 8,4.

2. अनल m. *ein Anderer als* Nala Naish. 3,77 (zugleich *Feuer*).

1. अनलता f. Nom. abstr. von अनल *Feuer* Naish. 5,63.

2. अनलता f. Nom. abstr. von 2. अनल ebend.

अनवकर्णित Adj. *nicht überhört, — in den Wind geschlagen* Kād. II, 115,4.

अँनवक्राम m. *das Nichtentfliehen* Maitr. S. 4,1,14.

2. अनवग्रह Adj. *ungehemmt* Mālatim. 24,7. Naish. 1,120.

अनवधानक Adj. *der die* Varṇa *verwechselt* (Sänger) S. S. S. 118.

अनवधि Naish. 2,60.

अनवन Adj. (f. ई) *nicht erquickend* Çiç. 6,37.

अनवपाद m. *das Nichtdaruntergerathen* Tāṇḍja-Br. 4,5,12.

अँनवर्ण Adj. (f. आ) *schön, prächtig* Taitt. Ār. 1,8,2.

अनवर्ति Adj. *nicht in Noth seiend* Tāṇḍja-Br. 7,9,21.

अनवलम्ब Adj. *keine Stütze —, keinen Halt bietend* Naish. 2,52.

अनवलम्बित Adj. *in keiner Beziehung zu Etwas stehend* Naish. 2,79.

अनवशेषम् Adv. *ohne dass ein Rest übrig bliebe* Āpast.

अँनवेत Adj. *nicht abgelaufen* TS. 2,6,2,5.

अँनवेष्ट Adj. *nicht durch Opfer abgewendet* Maitr. S. 1,10,11.

अनशनायुक Adj. (f. आ) *keinen Hunger leidend* Tāṇḍja-Br. 2,7,7. 13,6,3.

अनश्लील Adj. *anständig* Nom. abstr. °ता f. Hemādri 2,*a*,18,1.

अनष्ट n. mit अनष्टम् *hast du Nichts verloren?* begrüsst man einen Vaiçja Āpast.

अनष्टद्रव्य Adj. *dem Nichts abhanden kommt.* Nom. abstr. °ता f. VP. 4,11,3.

अनसूयिन् Adj. = अनसूय 1). Nom. abstr. °यिता f. Hemâdri 2,*a*,6,5.

अनस्तंगत Adj. *nicht untergegangen* R. 5,3,41.

अनँस्थक (!).

अनँस्थिचित् Adj. *nicht wie Knochen geschichtet* Maitr. S. 3,5,1.

अनस्थिमत् = अनस्थ Gaut. 22,21.

अनहंकृति Adj. *nicht der Meinung seiend, dass man Ich sei*, Bhâg. P. 11,9,30.

अनहंबुद्धि Adj. *ohne Hochmuth* MBh. 13,108,6.

अनाकाङ्क्ष n. *das Nichtfordern einer Ergänzung* P. 3,4,23.

अनाकाशीकरण n. *das Nichtveröffentlichen* Sañhitopan. 36,5. 46,4.

अनाकृष्ट Adj. *nicht behäufelt* (Korn).

अनाक्रन्द Adj. (f. आ) *keinen Freund —, keinen Beschützer habend.*

अँनाक्रम m. *das nicht über Einen Kommen* Maitr. S. 4,1,14.

अनाक्रमण n. *das Nichtbetreten* Ind. St. 13,472.

अनाक्रम्य Adj. *unerreichbar für* (Gen.) Kathâs. 72,337.

अनाक्रोश्य Adj. *den man nicht anfahren darf* Âpast.

अनागति f. *das Nichtkommen* Naish. 5,13.

अनागम m. *das Nichtwiederkommen* MBh. 3,107,20.

अनागमन n. dass. Pañkat. 89,8.

अनाग्रयण Adj. *ohne die Libation* Âgrajaṇa Muṇḍ. Up. 1,2,3.

अनाङ्ग Adj. *nicht das Thema betreffend* P. 1,1,63, Sch.

अनाचार्य m. *kein Lehrer* (mehr) Âpast.

अनाचार्यसंबन्ध m. *keine Beziehung von Schüler zu Lehrer* Âpast.

अनाच्छादित Adj. *nicht unter Dach seiend* Vaitân.

अनाज्यभोजन Adj. *wo es kein* Âǵja *zu essen giebt* Hemâdri 1,639,17.

अनात्मपरज्ञ Adj. *weder sich noch Andere kennend* Naish. 4,78.

अनात्म्य n. *Mangel an Selbstbeherrschung* Âpast.

अनात्यय m. Âpast. fehlerhaft für अनत्यय.

*अनाथकुटी und *अनाथसभा f. P. 2,4,24, Sch.

अनाथी Adv. 1) mit कर् *schutzlos machen* Nâgân. 70,5 (90,16). — 2) mit भू *schutzlos werden, verwaisen* Harshak. 140,4.

अनादान n. *das Nichtempfangen* MBh. 3,32,10.

अनादि Adv. so v. a. *immerwährend* Naish. 6,102.

अनादिनिधन Adj. *ohne Anfang und Ende* Hemâdri 1,311,23.

अनादिमध्यान्त Adj. *ohne Anfang, Mitte und Ende* Ind. St. 15,290.

अनादेशन n. *Nichtangabe* Mahâbh. 2,311.*b*.

अनाधार Adj. *ohne Halt* Agni P. 3,7.

अनानम्य Adj. *nicht zu biegen* MBh. 1,185,9.

अनाप्तृ Nom. *der nicht theilhaftig wird* Çiç. 16,38.

अनाबाध, f. आ Hemâdri 1,507,15.

अनाभास Adj. *lichtlos* Kâr. 48 zu Mâṇḍ. Up.

अनाभोगँ Adj. *aller Genüsse bar* Taitt. Âr. 1,8,5.

अनामा Hemâdri 2,*a*,51,20.

अनामिष Adj. *uneigennützig* MBh. 3,271,38.

अनामृष्ट Adj. *unberührt* Daçak. 74,16.

अनायम्य Adj. *nicht zu spannen* MBh. 1,6953. अनानम्य v. l.

अनारब्ध Adj. *nicht begonnen* Bâdar. 4,1,15.

अनारोप्य Adj. *nicht mit einer Sehne zu beziehen* Hariv. 4504.

अनार्यत्व n. *Unehrenhaftigkeit* Âpast. Vgl. आर्यत्व.

अनालक्ष्य Adj. *unsichtbar* Kathâs. 88,52.

अनालम्ब m. und °नता f. *Wüstheit des Kopfes* Sâh. D. 222.

अनालस्य Adj. *unverdrossen* Hemâdri 1,552,11.

अनालोक Adj. *finster, dunkel* MBh. 13,64,10.

अनावश्यकत्व n. *keine Unumgänglickeit* Sâh. D. 123,14.

अनाविष्कुर्वत् Adj. *nicht kund thuend* Bâdar. 3,4,50.

अनाविःस्रगनुलेप Adj. *keine Kränze und keine Salbe zur Schau tragend* Âpast. 1,32,5.

अनावृत 2) °वृतार्गल Adj. so v. a. *unverschlossen* MBh. 3,3,37.

अनाश Adj. (f. आ) *aller Erwartungen baar.* आशामनाशां कर् *allen E. entsagen* Spr. 7078. Vgl. निराश.

अनाश्रमधर्मिन् Adj. *seinem* Âçrama *untreu* Prab. 97,4.

अनाश्रव Adj. (f. आ) *ungehorsam*, mit Gen. Ragh. 19,49. Naish. 6,88.

अनासवाख्य Adj. *nicht Liqueur heissend* Kumâras. 1,31.

अनासित Adj. *dem man nicht obliegt* R. 2,71,35. अनाशित v. l.

अनास्थित Adj. *nicht eingenommen* (Platz) Bhâg. P. 4,12,26.

अनास्माकँ Adj. *nicht unser* AV. 19,57,5.

अनास्वाद्य Adj. *nicht schmackhaft* (übertr.) Sâh. D. 117,4. Nom. abstr. °त्व n. 6.

अनाह्नस्य Adj. *nicht schamlos, züchtig* (Kleid) Çâñkh. Gṛhj. 2,1.

अनाहूत Adj. *nicht aufgefordert, — eingeladen.*

अनिङ्गन Adj. *unbeweglich.*

अनिचित Adj. *nicht besäet mit* (Instr.) MBh. 3,21,7.

अनिच्छ Adj. *keine Wünsche habend* MBh. 12,237,36.

अनिट Adj. *nicht das Wort* इटा *enthaltend* Tâṇḍja-Br. 6,9,23.

अनितिपर Adj. *worauf kein* इति *folgt* P. 1,4,62.

अनिधन Adj. *ohne den* निधन *genannten Schlusssatz* Tâṇḍja-Br. 7,3,5. 12.

अनिबद्ध 4) *in seinen Theilen unzusammenhängend* (Musikstück) S. S. S. 120.

1. अनिमित्त n. *schlechtes Vorzeichen* Mṛkkh. 129,14.

2. अनिमेष 1) f. आ Naish. 5,19.

अँनियसित Adj. *nicht eingeschrumpft* Çat. Br. 2,1,4,27.

अनियुक्त Adj. *durch Metrum und Tact nicht beschränkt* S. S. S. 121. 138 (अनिर्युक्त).

अनिराकरण 2) *das Nichtvergessen* Pâr. Gṛhj. 3,16,1.

अनिराकरिष्णु Adj. *nicht vergesslich* Pâr. Gṛh. 2,4,3.

अनिराकृतिन् Adj. *der das Gelernte nicht vergessen hat* Âçv. Çr. 8,14,1.

अनिरुक्त, streiche 1).

अनिरुद्धक m. = अनिरुद्ध 2) *a*) Agni-P. 25,1.

अनिरुद्धभट्ट m. N. pr. eines Autors Pischel, de Gr. pr. 17.

अनिरुद्धमय Adj. Aniruddha *darstellend* Agni-P. 37,10.

अँनिर्दाह m. *Nichtverbrennung* Maitr. S. 3,3,3.

अँनिर्दाहुक Adj. *nicht verbrennend, — versengend* Maitr. S. 1,4,8.

अनिर्भुग्न Adj. (f. आ) *wobei man die Hände auf die Kniee legt* Sañhitopan. 9,3. 10,1. 12,17.

अनिर्भेद m. *das Nichtverrathen* Daçak. 72,10.

अँनिर्मार्ग m. *Nichtverwischung* Maitr. S. 1,8,5. 2,3,1.

अनिर्मुक्त Adj. *nicht befreit von* (Abl.) MBh. 1,120,16.

अनिर्युक्त s. अनियुक्त.

अनिर्वृत Adj. *nicht froh, traurig* Naish. 4,87.

अनिवृत्त 1) auch *nicht abstehend von* (Abl.), — *aufgebend, — vernachlässigend* Hemâdri 1,25,13.

अनिश्चित Adj. *unbestimmt, ungewiss.* Nom. abstr. °ता f. Daçak. 12,18.

अनिष्कृत Adj. *ungesühnt* M. 11,53.

अनिष्टसोम Adj. *der kein* Soma-*Opfer dargebracht hat* Vaitân.

अनिसृष्ट Adj. *nicht ermächtigt* MBh. 3,215,7.

अनीकत्व n. Nom. abstr. zu अनीक 1) Maitr. S. 1,10,14.

अनीता f. *das Nichtsehen, nicht zu Gesicht Be-*

kommen NAISH. 6,43.

अनीदृश् Adj. *nicht gleichkommend, nachstehend* NAISH. 1,61.

अनीह Adj. 1) *sich nicht anstrengend, unthätig* MBH. 3,32,40. — 2) *ohne Bemühung erlangt* MBH. 3, 2,48.

अनीहमान Adj. *Nichts verlangend* JÄGN. 2,116.

अनुकम्पित m. *Mitleiden, Mitgefühl.*

अनुकर्षण 2) c) *das Spannen* (eines Bogens) R. GORR. 1,69,10.

अनुकार 1) auch *nachzuahmen verstehend* S. S. S. 118.

अनुकारानुकारिन् Adj. *gleichend,* mit Gen. HEMÂDRI 2,a,88,7.

अनुकूलकारिन् Adj. *Liebes erweisend* ÇÂK. ed. PISCH. 61,1.

अनुक्ति f. *Verschweigung* SÂH. D. 688.

अनुक्रोशिन् Adj. *sympathisch* (Person) ÂÇV. ÇR. 8,14,1. 16.

*अनुखड्गम् Adv. gaṇa परिमुखादि in der KÂÇ.

अनुग्रहीतर् Nom. ag. *Förderer, beitragend zu Etwas* ÇAṄK. zu BÂDAR. 3,4,38.

अनुच्च Adj. *niedrig* (Geschlecht) RÂGAT. 5,479.

अनुच्छास्त्रवर्तिन् Adj. *die Gesetze nicht übertretend.*

अनुच्छित्ति f. *Unzerstörbarkeit* KAP. 6,13.

अनुच्छ्वसमान Adj. *nicht athmend* R. 1,65,8.

अनुच्छ्वास m. *das Nichtathmen* R. 1,65,7.

अनुच्यमान Adj. *nicht gesagt, — angegeben werdend* KARMAPR. 15,1.

अनुज्ञापन n. *das Sichverabschieden* Ind. St. 15,441.

अनुज्येष्ठम् MAITR. S. 1,8,4.

अनुतापक Adj. (f. °पिका) *Jmd* (Acc.) *Reue verursachend* NAISH. 6,96.

अनुतोदन n. *das Nachstossen, häufiges Wiederholen* Comm. zu TÂṆḌJA-BR. 12,10,11.

अनुतोदवत् Adj. von अनुतोद TÂṆḌJA-BR. 10,6,4.

अनुत्कीर्ण Adj. *nicht ausgehöhlt.*

अनुत्खात n. *kein unebener Boden* ÇÂK. 192, v. l.

1\. अनुत्तर n. *eine mangelhafte Antwort in einem Process* KÂTJ. in MIT. 16. Nom. abstr. °त्व n. ebend.

2\. अनुत्तर 1) e) *mit keiner Stipulation verbunden* NÂR. 1,5.

अनुत्तरंग Adj. *nicht wogend* KUMÂRAS. 3,48.

अनुत्तरप्रकाशपञ्चाशिका f. Titel eines Werkes BÜHLER, Rep. No. 436.

अनुत्थित Adj. (f. आ) *nicht aufgestanden* (Wöchnerin) ÂPAST.

अनुत्साहिन् Adj. *willenlos.* °नी मतिः *Indolenz in Bezug auf* (Loc.) KATHÂS. 72,118.

अनुत्सृष्ट auch *nicht ausgesetzt, unausgesetzt gefeiert* TÂṆḌJA-BR. 5,10,2. 3.

अनुदक n. *Nichtwasser, das Trockene* MBH. 12, 68,11.

अनुदय m. *Nichtaufgang* MBH. 12,68,10.

°अनुदेशक Adj. *zeigend, weisend* HEMÂDRI 2,a,23,14.

अनुद्रव m. *das Nichthervortreten* KAP. 1,11.

अनुद्भासिन् Adj. *nicht glänzend* ÂPAST. 1,30,12, v. l.

अनुद्भिन्न Adj. *nicht zu Tage getreten* KÂVJÂD. 2,264.

अनुद्रिक्त Adj. *nicht überschüssig, nirgends ein Uebermaass zeigend.*

अनुध्यायिन् Adj. *Vieles vermissend* MAITR. S. 1, 8,4. 5.

अनुनायक Adj. (f. °यिका) *versöhnend* ÇIÇ. 6,7.

अनुन्मत्त Adj. *nicht verrückt* DAÇAK. 75,9.

अनुन्माद् MAITR. S. 3,1,10 (nicht 2).

अनुन्मुक्त Adj. *nicht befreit* MAITR. S. 3,7,8. 9,7.

अनुपकरणीय Adj. *dem kein Dienst zu erweisen ist von* (Gen.) Ind. St. 15,329.

अनुपकुर्वाण Adj. *keinen Dienst —, keine Gefälligkeit erweisend.*

अनुपक्रमणीय, °क्रम्य und °क्राम्य Adj. *nicht zu behandeln, — heilbar.*

अनुपगम m. *das Nichtkommen* NAISH. 5,25.

अनुपगृहीत Adj. *unverändert* SAṂHITOPAN. 17,4.

अनुपदेश m. *keine Anweisung* KAP. 1,9.

अनुपदेष्टव्य Adj. *nicht anzugeben, — mitzutheilen* MÂLATÎM. 38,5 (93,2).

अनुपधि Adj. *bedingungslos* BURN. Intr. 590. fgg.

अनुपनम्र Adj. *sich nicht verneigend* und zugleich *nicht zur Hand seiend.* Nom. abstr. °ता f. NAISH. 8,22.

अनुपनीत Adj. *nicht in die Lehre aufgenommen* KÂVJÂD. 3,178.

अनुपन्यास m. *Nichtbeifügung* P. 3,3,154, Sch.

अनुपपत्ति Adj. *nicht zutreffend, unstatthaft, unmöglich* Spr. 6005.

अनुपपत्तिमत् Adj. dass. NAISH. 4,110.

अनुपपन्न, Nom. abstr. °त्व n. VÂMANA 4,2,20.

अनुपयोग m. *Nichtverwendung* HEMÂDRI 1,327,5.

अनुपराग Adj. *nicht unter dem Einfluss irgend einer Leidenschaft stehend* MBH. 5,129,32.

अनुपर्वत m. *Vorberge* HEMÂDRI 1,315,17.

अनुपलक्ष्य Adj. *nicht erkennbar* NAISH. 4,26.

अनुपलक्ष्यमाण Adj. *unbemerkt* Ind. St. 15,273.

अनुपलब्धिसम Z. 1 lies *auf die.*

अनुपविष्ट Adj. *nicht sitzend* HEMÂDRI 1,253,16.

अनुपवीत Adj. *nicht mit der heiligen Schnur behängt* HEMÂDRI 2,a,38,19.

अनुपशय m. *keine Vorliebe für Etwas* KARAKA 3,8.

अनुपश्रुति f. *das Nichthören* BHÂG. P. 10,42,29.

अनुपसर्ग m. *keine Praeposition.* Nom. abstr. °त्व n. Sch. zu P. 1,4,90. 94.

अनुपस्कृत Adj. 1) *unbearbeitet, nicht präparirt, im natürlichen Zustande sich befindend.* — 2) *schlicht, einfach.* — 3) *nicht versehen mit* (Instr.). — 4) *uneigennützig.*

अनुपह्वयमान.

अनुपात्यय n. *Nichtversäumniss, Nichtvernachlässigung* P. 3,3,38.

अनुपादेय Adj. *nicht anzunehmen, — zu beherzigen.* Nom. abstr. °त्व n. SÂH. D. 118,10.

अनुपाध्याय m. *kein Lehrer* MBH. 14,88,26.

अनुपाय, °येन so v. a. *zwecklos* MBH. 12,88,13.

अनुपायिन् Adj. *das Ziel nicht erreichend, verhallend* (Laut) WEBER, RÂMAT. 336.

अनुपालभ्य Adj. *nicht zu tadeln* KÂM. NÎTIS. 11,39.

अनुपेक्षण n. *das Nichtunbeachtetlassen* MUDRÂR. (n. A.) 120,3.

अनुपेत Adj. *nicht die Beistimmung von* (Instr.) *habend.* Nom. abstr. °त्व n. KULL. zu M. 3,127.

अनुप्रदान m. *darauf folgende Spenden* ÂPAST.

अनुबन्धिका f. *ungünstiges Symptom, Todesanzeichen* HARSHAK. 124,4.

अनुबन्ध्य 3) *primär, natürlich, günstig* (Krankheitssymptom) KARAKA 3,6.

अनुबिम्ब m. n. NAISH. 8,46.

अनुबिम्बित Adj. *wiedergespiegelt* NAISH. 2,79.

अनुमन्तर् TBR. 3,10,1,3. 9,7. 10,3.

अनुमास° Adv. *allmonatlich* NAISH. 8,37.

अनुमार्गवत् MAITR. S. 3,7,2.

अनुयायिन् 1) Nom. abstr. °यित्व n. KULL. zu M. 9,109.

अनुयोज्य 3) *der Kritik unterliegend* KARAKA 3,8.

अनुरणन n. *das Nachtönen* S. S. S. 21. 22.

अनुराधवती f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15,444.

अनुरार्कं MAITR. S. 2,8,8.

अनुल्बण, Nom. abstr. °ता f. VÂMANA 3,2,4.

अनुल्लङ्घनीय Adj. *nicht zu übertreten* PAṄKAT. 247,19.

अनुवा f. *das Nachwehen* TS. 3,5,1,3. 4,4,1,1. Vgl. अन्वा.

अनुवाक्य n. *Wiederholung* ÂPAST. 1,11,6.

अनुविलेपन n. *Salbe* HEMÂDRI 1,155,6 fehlerhaft; vgl. MBH. 13,57,38.

*अनुविष्णु Adv. *nach* Vishṇu LAGHUK. 972.

अनुवृत् MAITR. S. 2,8,8.

अनुवृत्ति 7) *Dienst* HEMÂDRI 1,42,8. 11.

अनुव्रजन HEMÂDRI 1,476,7.

अनुशंसन n. *nachfolgendes Hersagen* Comm. zu TÂṆḌJA-BR. 4,9,13.

अनुशायिन् 4) *gleichgültig gegen Alles* Kap. 3,125.

अनुशंसे Dat. Inf. etwa *mit einzustimmen* RV. 5,30,2.

अनुष्टुप्छन्दस् Adj. *die* Anushṭubh *zum Metrum habend* Maitr. S. 2,3,3.

अनुष्ठान 1) auch *das Jmd* (Gen.) *zu Diensten Stehen* MBh. 13,33,2.

अनुसंतति Maitr. S. 2,4,5.

अनुस्तनित n. *anhaltender Donner* Âpast.

अनूढता f. *das Nichtverheirathetsein einer Frau mit* (im Comp. vorangehend) Naish. 3,46.

अनूत्सर्ग m. angeblich = अनुत्सर्ग *Nichteinstellung* Âpast.

अनूद्देश auch *hinterherfolgende Angabe* Kâvjâd. 3,144.

अनूद्वासिन् Adj. angeblich = अनुद्वासिन् Âpast.

अनूपरेखा und अनूपवती f. N. pr. zweier Surâṅganâ Ind. St. 15.

अनूर्जित Adj. *nicht vollkräftig, matt* Kâvjâd. 1,71.

अनूर्ध्वकर्मन् n. und °क्रिया f. *keine Handlung nach oben* P. 1,3,24 und Sch.

अनूर्ध्वज्ञु Adj. *die Kniee nicht in die Höhe richtend* Çâṅkh. Gṛhj. 1,10.

अनूषर, f. आ Hemâdri 1,307,15. 650,19.

1. अनूह m. *keine Veränderung, — Modification.*

2. अनूह Adj. *nicht lange überlegend, kein Bedenken tragend.*

अनूह्यं.

2. अनूह्य Adj. *nicht zu verändern, — modificiren* Âçv. Çr. 3,2,20.

अनृचम् Maitr. S. 3,3,5.

अनृणी Adv. mit भू *sich von einer Schuld befreien* Pañkad.

अनृतपशु Maitr. S. 1,10,12.

अनृतसंगर Adj. *eine Zusage nicht haltend* Âpast. 1,19,16 (°संकर Text und Comm.).

अनृतु Adv. *zu unrechter Zeit* Maitr. S. 3,6,7.

अनृषभ Adj. *ohne Männchen* Tâṇḍja-Br. 13,5,18. 10,11. 15,3,17.

अनेकधृत् Adj. Beiw. Rudra-Çiva's Hemâdri 1,206,1.

अनेकाग्र Adj. (f. आ) *keine Aufmerksamkeit auf Etwas wendend.*

अनेकान्त auch *kein Bestandtheil* Paribh. 4.

अनेकार्थकैरवकौमुदी f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 702.

अनेजत् Adj. *sich nicht bewegend* Bhâg. P. 7,3,32.

*अनेष (Nom. °षः) *nicht dieser hier* P. 6,1,132, Sch.

अनैन्दव Adj. *nicht vom Monde kommend* Bâlar. 53,20.

अनैरंमद Adj. *nicht von Wetterleuchten kommend* Bâlar. 53,19.

अनैश्चारिक Adj. *nicht ablenkend, — zerstreuend* Âpast.

अनैषध m. *ein Anderer als* Nala Naish. 3,79.

अनोकशायिन् Adj. *nicht in einem Hause schlafend* MBh. 1,91,5.

अनौचिती f. *ungebührliches Benehmen* Naish. 3,97.

अनौपम (Hemâdri 1,368,22) und अनौपम्य Adj. *mit Nichts zu vergleichen.*

अनौपयिक Adj. *unangemessen.* Instr. in der Bed. eines Adv. Naish. 5,115.

अनौपाधिक Adj. *uneigennützig.*

अनौशीर Adj. *ohne* Auçîra-*Salbe.*

अन्तःकोटरपुष्पी Karaka 1,1.

अन्तकरण 1) Adj. (f. ई) Hemâdri 1,514,9.

अन्तदीपक n. *eine best. rhetorische Figur.* Beispiel Bhaṭṭ. 10,23.

अन्तनामन् Adj. *das Ende bezeichnend* Tâṇḍja-Br. 5,9,4. 5.

अन्तप्लुत Adj. *am Ende mit dem* Pluta *gesprochen* Vaitân.

अन्तरक्रीडा f. *ein best. Tact* S. S. S. 213.

अन्तरा 1) *a*) wiederholt Daçak. 36,8.

अन्तरात्मक.

अन्तरात्मन् Maitr. S. 1,9,3.

अन्तरान्तरतस् Adv. *je dazwischen* Hemâdri 1, 329,21.

अन्तरित Adj. (f. आ) Tâṇḍja-Br. 1,3,2 fehlerhaft für आत्त°.

अन्तरिति Maitr. S. 3,10,1.

अन्तरीप Naish. 7,73. °नगर Ind. St. 15,343.

अन्तरीप Gobh. 1,2,21.

°अन्तर्गण m. *ein* (im Gaṇa —) *enthaltener* Gaṇa Sch. zu P. 1,1,74. 3,1,55.

अन्तर्गता Adj. f. *trächtig* Hemâdri 1,447,23. 448,3.

अन्तर्जानु 2) *mit den Händen zwischen den Knieen* Hemâdri 1,100,11.

अन्तर्जानुकर Adj. = अन्तर्जानु 1) Hemâdri 1,94,15.

अन्तर्भाव m. *das Verschwinden.* °वं गम् *verschwinden* Daçak. 38,14.

अन्तर्मन्दिर n. *Gynaeceum* Daçak. 38,18.

अन्तर्मांस Adj. *mit der Fleischseite nach innen gekehrt* Hemâdri 1,703,9.

अन्तर्मुख n. *das Innere des Mundes* Vâmana S. 23, Z. 2.

अन्तर्यामीय Adj. *zum* Antarjâma *gehörig* Vaitân.

अन्तर्लोम Maitr. S. 3,6,6.

अन्तःश्वास m. *eine best. Krankheit der Athmungsorgane* Agni-P. 31,20.

अन्तःसामिक Adj. *innerhalb eines* Sâman *erscheinend* Saṁhitopan. 27,2.

अन्त्यपत् zu streichen.

अन्त्रकूजन n. *Kollern im Leibe.*

अन्त्रवृद्धिमत् Adj. *einen Leistenbruch habend* Hemâdri 1,732,12.

अन्त्रापीडप्रकर्षिन् Adj. *heftiges Leibkneifen habend* MBh. 6,59,17.

अन्धकरण Naish. 1,87. 8,28.

अन्धस्वत् Adj. *das Wort* अन्धस् *enthaltend* Tâṇḍja-Br. 12,3,3.

अन्नद्रवशूल n. *eine Form der Kolik* Bhâvapr. 5, 10. Çârṅg. Saṁh. 1,7,34. Wise 347.

अन्नपत्य.

अन्नपर्यायम् (wohl so zu lesen st. °पर्याय) Adv. *so dass alle Speisen der Reihe nach umgehen* Pâr. Gṛhj. 1,19,13.

अन्नप्राशनक n. = अन्नप्राशन Hemâdri 1,231,1.

अन्नहार Adj. *Speise enthaltend* Hemâdri 2,*a*,108,7.

अन्नाशन n. = अन्नप्राशन Agni-P. 32,3.

अन्यतरतोऽतिरात्र Adj. *nur von einer Seite einen* Atirâtra *habend* Vaitân.

अन्यत्रकरण m. *der Sohn eines Buhlen* Çâṅkh. Gṛhj. 3,13.

अन्यपर Adj. *zu etwas Anderm dienend.* Nom. °त्व n. Kap. 5,64.

अन्योऽन्याश्रय, Nom. abstr. °त्व n. Kap. 5,14.

अन्वक्षरम् Adv. *je nach dem Laut* Saṁhitopan. 25,3.

अन्वारम्भणीयदेवता f. *eine Gottheit der Eingangsceremonie* Çâṅkh. Gṛhj. 1,3.

अन्वेतवै Dat. Inf. *einzuholen* RV. 7,33,8.

अपकर्षसम Z. 2 lies *folglich.*

अपकल्मष, f. आ Râgat. 2,55.

अपकारक Adj. *Jmd Schaden zufügend, wehe thuend* Naish. 9,14.

अपक्रान्त n. *das Hinwegschreiten* und Name eines Sâman Tâṇḍja-Br. 5,8,3.

अपक्रान्ति.

अपक्षपात m. *Unparteilichkeit* Ind. St. 15,277.

अपगृह्य Adj. *ausser dem Hause befindlich* Çâṅkh. Gṛhj. 5,2. उपगोह्य Pâr. Gṛhj.

1. अपघन Naish. 8,11.

अपचायिन्, वृद्धापचायित n. (so zu lesen) MBh. 14,2198.

अपतनीय Adj. *nicht zu Fall bringend, — zum Verlust der Kaste führend* Âpast.

अपतन्त्र n. = अपतन्त्रक Hemâdri 1,709,6.16. °न्त्रिन् Adj. *daran leidend* 707,22.

अपतर्म्.

अपत्यद् n. *die Frucht der* Apatjadâ Karaka 6,25.

अपत्रपिष्णु Naish. 3,111.

अपदर्प Adj. (f. आ) *frei von Selbstüberschätzung* NAISH. 1,31.

अपदान्त m. *nicht der Auslaut eines Wortes* P. 8,3,24.

अपदान्तस्थ Adj. *nicht am Ende eines Wortes stehend* P. 8,3,24, Sch.

अपदृष्टि f. *ein Blick des Missfallens* NAISH. 5,120.

अपद्यमान Adj. *nicht fallend* TS. 4,1,6,3.

अपनिद्र auch *sich sträubend* (Härchen am Körper) NAISH. 6,78.

अपनिद्रत् Adj. *sich öffnend* NAISH. 6,101.

अपनुत्ति f. *Vertreibung, Verscheuchung* TÂṆḌJA-BR. 12,4,10. VAITÂN.

अपनेय auch *zurückzunehmen* NÂR. 4,51.

अपभाषण n. *ungrammatische, falsche Ausdrucksweise* KÂVJÂD. 3,151.

अपमार्जनक Adj. = अपमार्जन 1) AGNI-P. 31,48.

*अपरकाय m. *Hinterkörper* LAGHUK. 993.

अपरागत Adj. *nicht weggegangen* TÂṆḌJA-BR. 1,5,17.

अपराजित 3) *h*) *ein best. Backstein* MAITR. S. 2, 8,14. — *i*) N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15. — *k*) Titel eines Werkes BÜHLER, Rep. No. 47. — 4) *b*) *ein best. Spruch* VARÂH. JOGAJ. 8,6.

अपरादित्य m. N. pr. eines Fürsten Ind. St. 15,192.

अपराद्धर् Nom. ag. *eines Vergehens schuldig* ÇIÇ. 10,14.

अपराद्धिषु NAISH. 3,70.

अपरापात m. *das Nichtverstreichen* MAITR. S. 3,6,7.

अपराबाध Adj. *wobei einem Andern kein Leid geschieht* HEMÂDRI 1,15,3.

अपरावाप m. *Nichtzerstreuung* MAITR. S. 1,4,2.

अपरिक्षीणशक्ति Adj. *von ungeschwächter Kraft*. Nom. abstr. °त्व n. DAÇAK. 44,5.

अपरिगृहीत Adj. 1) *nicht eingepfercht* TÂṆḌJA-BR. 6,8,10. — 2) *von Niemand in Besitz genommen, N. gehörend* ÂPAST.

2. अपरिग्रह 3) *Niemand gehörend* HEMÂDRI 1,446,18.

अपरिच्छेद्य Adj. *nicht genauer zu bestimmen*.

अपरिजीर्ण Adj. *unverdaut* SUÇR. 2,188,2.

अपरिनिर्मित Adj. *nicht geschaffen*. Vishṇu VISHṆUS. 98,50.

अपरिनिर्वाण Adj. *nicht ganz zu Ende gegangen* (Tag).

अपरिभूताज्ञ Adj. *dessen Befehle beachtet werden* MUDRÂR. 67,11 (110,5).

अपरिमितकृत्वस् Adv. *unzählige Male* TAITT. ÂR. 4,28,1.

अपरिश्रान्त Adj. *unermüdet, unermüdlich*.

अपरिश्रित n. *kein eingeschlossener Platz* TÂṆḌJA-BR. 6,8,10.

अपरिह्वृत Adj. = परिषेचनहीन (NÎLAK.) MBH. 13,104,90, v. l.

अपरिक्षीयमाण Adj. *nicht mangelnd* 41,21.

अपरीक्षित Adj. *unbekannt* R. 5,81,7. Spr. 543.

अपरीत्त (अपरित्त Hdschrr.) Adj. *nicht übergeben* MAITR. S. 3,1,8.

अपरेद्युस् MAITR. S. 3,7,8.

*अपरेषुकामशमी f. N. pr. KÂÇ. zu P. 2,1,50.

अपरोधुक.

अपरोपतापिन् Adj. *Andern keinen Schmerz bereitend*. Nom. abstr. °पिता f. HEMÂDRI 2,*a*, 18,1.

अपर्येषित und अपर्येष्ट Adj. *nicht gesucht* SADDH. P. 4,31,*b*. 7,*b*.

अपर्वभङ्गनिपुण richtig. अपर्वभङ्ग m. *das Brechen* (intrans.) *an einer Stelle, wo kein Gelenk ist*, d. h. das *Brechen* im Gegensatz zum *Biegen;* vgl. अथापर्वणि भज्येत न नमेतेह कस्य चित् MBH. 12,133,10.

अपलपन n. *das Schmeicheln* MUDRÂR. (n. A.) 102,3.

अपलपनीय Adj. *zu läugnen, — verneinen* KAP. 5,128.

अपलायिन् Adj. *nicht fliehend*.

अपविद्धि f. *Verwerfung* KARAKA 1,26.

अपव्यवस्थ Adj. *schwankend, bald so bald anders seiend* NAISH. 6,106.

अपशब्दनिराकरण n. Titel eines gramm. Werkes BÜHLER, Rep. No. 271.

अपशालीन Adj. *nicht verlegen*. Nom. abstr. °ता f. NAISH. 8,18.

अपश्रम Adj. *unermüdlich* NAISH. 7,41.

अपस्कन्द Adj. *wegschnellend* AV. PAIPP. 2,5,4.

अपस्वर Adj. *einen falschen Ton singend* S.S.S. 117.

अपहस्तक Adj. *handlos* ÇÂṄKH. GṚHJ. 2,12. 6,1.

अपहार्य Adj. *dem Etwas* (Acc.) *wegzunehmen ist* ÂPAST.

अपह्नव 4) R. GORR. 2,24,12.

अपाक्रतोस् MAITR. S. 1,4,5.

अपाटित Adj. *nicht gespalten* HEMÂDRI 2,*a*,75,19.

अपापक Adj. = अपाप NAISH. 4,62.

अपापरोगिन् Adj. *mit keiner bösen Krankheit behaftet* HEMÂDRI 1,14,16.

अपामंभविष्णु.

अपामित्य n. *Aequivalent* MAITR. S. 1,10,2.

अपार्थय्, °यति *unnütz machen* NAISH. 9,80.

अपास in दुरपास.

अपासु Adj. *entseelt* NAISH. 4,46.

अपिङ्गाक्ष Adj. (f. ई) *nicht gelbäugig* HEMÂDRI 1, 681,17.

अपिन्वमान Adj. *nicht mehr tropfend* ÇÂṄKH. GṚHJ. 6,3.

अपिपासित Adj. *keinen Durst empfindend* SAṂHITOPAN. 42,6.

अपिशंसस् MAITR. S. 4,13,4.

अपिहिति.

अपुत्र्यपशव्य Adj. (f. आ) *für Söhne und Vieh nicht dienlich* SAṂHITOPAN. 8,7.

अपुनराभाव m. *das Nichtwiedererscheinen* MAITR. S. 3,8,4.

अपुनर्भव Adj. (f. आ) *ohne Wiedergeburt* HEMÂDRI 1,215,5.

अपुरस्कृत Adj. *hintangesetzt* NAISH. 2,20.

अपुरुषार्थ m. *nicht das Ziel des Menschen, — der Seele* KAP. 1,47. 82. 5,78.

अपुष्कल Adj. auch *inhaltsleer, nichtssagend* HARSHAK. 138,7.

अपूतभृत् m. *kein* Pûtabhṛt MAITR. S. 2,11,5.

अपूर्व 1) *b*) Z. 3 lies प्रजापतेस्तनूः. — *c*) *früher nicht verheirathet* ÂPAST.

अपृथग्धर्मचरण Adj. *in Bezug auf Pflicht und Lebenswandel nicht seinen eigenen Weg gehend* AGNI-P. 18,23.

अपृष्ठ n. *kein richtiges* Pṛshṭha TÂṆḌJA-BR. 5,2,4.

अपोनप्त्रीय MAITR. S. 2,3,3.

अपौरुषेय, Nom. abstr. °त्व n. KAP. 5,41. 48.

अपौर्णमास Adj. *ohne Vollmondsfeier* MUṆḌ. UP. 1,2,3.

अप्नुमत्.

अप्रकाशित Adj. *nicht offenbar gemacht* ÇIÇ. 10,15.

अप्रकृतिस्थ Adj. (f. आ) = अप्रकृति HEMÂDRI 1,680,1.

अप्रचोदित Adj. *nicht angekündigt*.

अप्रजनिष्णु.

अप्रज्ञात TS. 6,3,4,8.

अप्रज्ञान n. *Unkenntniss* VAITÂN.

अप्रणामित Adj. *nicht mit dem zweiten* Svara *beginnend und dem dritten endend* SAṂHITOPAN. 17,3.

अप्रतिक्रियमाण Adj. *nicht ärztlich behandelt werdend* (Krankheit).

अप्रतिगृहीत Adj. *nicht angenommen* TÂṆḌJA-BR. 13,7,12. 13.

अप्रतिग्राहिन् Adj. *Nichts annehmend*.

अप्रतिनन्दत् Adj. *Nichts wissen wollend von* (Acc.) MBH. 3,60,8.

अप्रतिनोद MAITR. S. 3,3,8. 6,6.

2. अप्रतिपत्ति Adj. *verblüfft, rathlos* HARSHAK. 131,20.

1. अप्रतिबन्ध m. *Ungehemmtheit*.

2. अप्रतिबन्ध Adj. *ungehemmt*.

अप्रतिभट Adj. *unwiderstehlich* DAÇAK. 4,11.

अप्रतिरथ 3) अप्रतिरथत्व.

अप्रतिरुद्ध Adj. *ungehemmt*.

अप्रतिलोमयत् Adj. *sich nicht widersetzend*. या-

चा so v. a. *nicht widersprechend* ÂPAST.

अप्रतिविधान n. *das Nichttreffen von Maassregeln* MUDRÂR. 70,21 (117,13). Am Anf. eines Comp. *ohne alles Hinzuthun* ÇIÇ. 10,37.

अप्रतिषिक्त und अप्रतिषेक्य.

अप्रतिष्ठा f. *Unbestand* TBR. 1,2,5,1.

अप्रतिष्ठापुक.

अप्रतिहृत Adj. *nicht vom* Pratihartar *unterbrochen* TÂṆḌJA-BR. 7,1,4.

अप्रत्त Adj. *nicht zurückgegeben* TÂṆḌJA-BR. 6,10,18.

अप्रत्रास m. *das Nichterzittern* TÂṆḌJA-BR. 6,7, 10. 18.

अप्रथमयज्ञ m. *nicht das erste Opfer* VAITÂN.

अप्रदुष्ट Adj. *nicht verdorben* (moralisch) JÂǴN. 3,269.

अप्रधान Adj. (f. आ) HEMÂDRI 1,514,20.

अप्रपूजित Adj. *nicht hoch geehrt* HEMÂDRI 1,689,2.

अप्रयुक्त Adj. *nicht in Gebrauch genommen* MAITR. S. 1,9,7.

अप्रयोग auch *Nichtanwendung* TÂṆḌJA-BR. 8,9,21.

अप्रलय° *ohne dass die Welt zu Grunde ginge* RAGH. 10,35.

अप्रवेदित Adj. *nicht angekündigt* ÂPAST.

अप्रसन्न 3) *unversöhnt, grollend auf* (Loc.) ÇIÇ. 10,14.

अप्रस्रंस m. *das Nichthinfallen.*

अप्रह्रावरी.

अप्राकृत auch *nicht in normalem Zustande sich befindend* HEMÂDRI 1,19,5. 11.

अप्राण m. *kein Lebenshauch* MAITRJUP. 6,19.

अप्राप्तवत् Adj. *nicht erlangt habend* MBH. 14, 90,31.

अप्राप्ति f. *das Nichterreichen* KAP. 5,104.

अप्रायश्चित्त Adj. *ohne Sühne* ÂPAST.

अप्रास्ताविक Adj. (f. ई) *zur Unzeit vorgebracht* MÂLATÎM. (1876) 95,1.

अप्रियंकर Adj. (f. ई) *Unliebes erweisend* AGNI-P. 6,24.

अप्रीतिकृत् Adj. = अप्रियकर HEMÂDRI 1,552,21.

अप्लोष m. *Nichtverbrennung* NAISH. 7,25.

अप्सराय्, Partic. f. °यिता NAISH. 1,115.

अप्सव्य.

अप्सुषदस् n. *Sitz in den Wassern* MAITR. S. 2,7,15.

अबद्ध 1) auch *ungezügelt.* मनस् TS. 3,1,1,2.

अबलिष्ठ Adj. *überaus schwach* TÂṆḌJA-BR. 7,3,18.

अबहुपाद् Adj. *nicht vielfüssig* (Sitz) ÂPAST.

अबाधमान Adj. *nicht hemmend* NAISH. 6,54.

अबान्धवकृत Adj. *nicht durch die Angehörigen bewirkt* ÇÂK. 92.

अबिभ्रत् Adj. *nicht ernährend* MBH. 12,10,22.

अब्ज 4) f. आ N. pr. einer Tochter Bhârgava's VP.[2] 3,238.

अब्जक n. *Lotusblüthe* AGNI-P. 29,12.

अब्जनाभक m. = अब्जनाभ AGNI-P. 30,1.

अब्जभू m. Bein. Brahman's DAÇAK. 30,18.

अब्जयोनि HEMÂDRI 1,789,21.

अब्रह्मवर्चसिन् Adj. *kein hervorragender Geistlicher* MAITR. S. 3,6,5.

1. अब्राह्मण 1) auch so v. a. *kein ächter Brahman* HEMÂDRI 1,28,3. fgg.

अभक्षणीय Adj. *ungeniessbar* TÂṆḌJA-BR. 9,9,9.

1. अभय 2) *b*) eines Sohnes des Idhmaǵihva BHÂG. P. 5,20,2. 3. Das Kind Dharma's ist eine Personification von 4) *a*), also n. BHÂG. P. 4,1,50. — 3) *c*) N. pr. eines Flusses in Krauńḱadvîpa BHÂG. P. 5,20,22. — 4) *c*) hierher vielleicht HEMÂDRI 1,725, 18. 727,4. 790,19. 2,*a*,81,14. 82,1. 2. 84,5. 99,3. — *d*) N. pr. des von Abhaja beherrschten Varsha in Plakshadvîpa BHÂG. P. 5,20,3.

अभयप्रदानसार Titel eines Werkes BÜHLER, Rep. No. 409.

अभर्तृक Adj. *keinen Ernährer habend* BṚHASP. im Comm. zu ÂPAST. 2,27,3.

अभवदीय Adj. *nicht dir* (*dem Herrn*) *gehörig* DAÇAK. 40,6.

अभस्मीकरण Adj. *nicht in Asche verwandelnd,* so v. a. *wobei man nicht verbrennt* HARSHAḰ. 126,2.

अभाग, f. आ TAṆḌJA-BR. 6,7,5.

अभावग्रन्थव्याख्या f. Titel eines Werkes BÜHLER, Rep. No. 703.

अभिक auch *verliebt* NAISH. 4,5. 7,19.

अभिकर्णकूपम् Adv. *in den Gehörgang* NAISH. 7,62.

अभिक्रान्त n. *das Hinzuschreiten* und Name eines Sâman TAṆḌJA-BR. 5,8,3.

अभिग्रहीतर्.

अभिघात 3) fehlerhaft für अभिवात.

अभिज्ञानितोस् liesse sich anders fassen, wenn man ईश्वरः dazu ergänzte.

अभिज्ञात m. N. pr. eines Sohnes des Jaǵńabâhu; n. N. pr. des von ihm beherrschten Varsha BHÂG. P. 5,20,9.

अभितरम्.

अभिद्रवण n. *feindseliges Losgehen auf* (Gen.) ḰARAKA 2,7.

अभिधर्षयितव्य Adj. *zu entehren.* परस्त्रियः ḰARAKA 3,8.

अभिनामिन् m. N. pr. eines Ṛshi im 6ten Manvantara VP.[2] 3,13.

अभिपर्यावर्त m. *Beschleichung* MAITR. S. 2,4,3.

अभिपूर्य Adj. *zu füllen* MAITR. S. 1,10,7.

अभिपूर्व Z. 2 lies अभिपूर्वम्.

अभिप्रियतमम् Adv. *in Gegenwart des Liebsten* ÇIÇ. 10,18.

अभिभावुक Adj. *überlegen* SÂJ. zu ṚV. 3,34,4.

अभिभूति 1) *c*) *ein best.* Ekâha VAITÂN.

अभिमङ्गल Adj. *glückbringend* PÂR. GṚHJ. 3,5,2.

अभिमत् Adj. *das Wort* अभि *enthaltend* TÂṆḌJA-BR. 10,6,5.

अभिमन्युक m. = अभिमन्यु N. pr. eines Sohnes des Manu Ḱâkshusha AGNI-P. 18,9.

°अभिमर्शिन् Adj. *berührend, antastend* DAÇAK. 68,8.

अभिमा.

अभिमातिषह्, lies °षाह्.

अभिमान 7) N. pr. eines Ṛshi im 6ten Manvantara VP.[2] 3,12.

अभिमृशे Dat. Inf. *zu berühren* ṚV. 2,10,5.

अभिमेथन n. *das Schmähen* VAITÂN.

अभियुक्त m. Pl. Bez. der Vaiçja in Kuçadvîpa.

अभिरूढता s. अभ्युढता.

अभिरोढर्.

अभिलक्षण n. *das Kennzeichnen* HEMÂDRI 1,366,13.

अभिवन्द्य Adj. *preisenswerth* NAISH. 3,57.

अभिवयस् eher *kräftig, frisch.*

अभिवाञ्छित n. *Wunsch.*

1. अभिवासस्, °वास ÂRSH. BR., aber wohl fehlerhaft.

अभिव्यक्ती Adv. mit भू *offenbar werden* NAISH. 5,136.

अभिशास्तर् Nom. ag. *Anweiser, Anordner* TBR. 3,10,1,3. 9,7. 10,3.

अभिषच् auch *sorgend, Jmds wartend.*

अभिषव 5) VP. 3,16,15.

अभिषवण 1) °होम m. VAITÂN.

अभिषङ्गिन्.

अभिसिद्धि f. *das Zustandekommen* AGNI-P. 29,12.

अभिसिसारयिषु Adj. f. *den Geliebten* (Acc.) *zu besuchen beabsichtigend* ÇIÇ. 10,20.

अभिहवन n. *das Beopfern* ÂÇV. ÇR. 4,8,28.

अभिहोतवै *zu beopfern, — begiessen* MAITR. S. 1,8,6.

अभिहोम m. *Beopferung* VAITÂN.

अभीष्टि f. *Wunsch* TÂṆḌJA-BR. 6,4,15.

अभूत auch *nicht vorhanden* MUDRÂR. 63,9 (103,2).

अभूमि m. N. pr. eines Sohnes des Ḱitraka VP.[2] 4,96.

अभूरि Adj. *nicht viel, gering* VARÂH. JOGAJ. 7,2.

अभोक्तर् Nom. ag. *Nichtgeniesser.* Nom. abstr. °क्तृत्व n. KAP. 3,58.

अभोजित Adj. *ungespeist* HEMÂDRI 1,675,21.

अभ्यधिकाधिक Adj. (f. आ) *stets zunehmend* NAIS 4,6.

अभ्यवकर्षण S. 92, Sp. 3, Z. 2 steht an falscher Stelle.

अभ्यवचारुक in अनभ्य°.

°अभ्यवायिन् Adj. *hinabgehend in* Âpast.

अभ्यादाव्य m. *das dem Feuer der* Vedi *nahegekommene und mit diesem sich mischende wilde Feuer* Maitr. S. 1,8,9.

अभ्यारोहुक.

अभ्याश्रावण n. *das Zurufen im Ritual* Vaitân.

अभ्यासङ्ग m. *ein best.* Ekâha.

अभ्युत्थिति f. = अभ्युत्थान 1) Naish. 8,7.

अभ्युद्गता, gedr. अभिउद्गता; statt dessen अभिरुद्गता Haug, Acc. 59.

अभ्युद्गति f. *das Entgegengehen* Daçak. 27,10.

अभ्युपपादन n. = अभ्युपपत्ति 1) Daçak. 79,2.

अभ्युपाय 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 92,14.

अभ्युपैतोस् Gen. Inf. (abhängig von ईश्वरः) *zu erlangen* Ait. Br. 7,29.

अभ्रग m. *Vogel* Agni-P. 8,14.

अभ्रगिरि m. N. pr. eines *Berges* Hemâdri 1,315,18.

अमत्सर n. *Uneigennützigkeit* Hemâdri 2,a,8,6.

अमत्सरिन् Adj. = अमत्सर Hemâdri 1,563,5.

अमनाक् Adv. *nicht in geringem Maasse* Naish. 2,17.

अमनोभाव.

अमन्तुर्.

अमन्दहृदय Adj. (f. आ) *muntern Herzens* Daçak. 6,1.

अमरगिरि m. *der Berg* Meru Kâlak. 2,33. 4,162.

अमरधुनी f. *die* Gaṅgâ Ind. St. 15,296.

अमरनाथमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 48.

अमरपर्वत Bez. des Meru Hemâdri 1,353,22.

अमरपुर n. = अमरपुरी Daçak. 2,14 (am Ende eines adj. Comp.).

अमरवधू f. *eine* Apsaras Hemâdri 1,301,6. 345,9.

अमरस्त्री f. dass. ebend. 1,344,20.

अमरेश्वरकल्प m., अमरेश्वरमाहात्म्य n. und अमरेश्वरयात्रा f. Titel von Werken Bühler, Rep. No. 49. fgg.

अमस्वरी Adj. f. Maitr. S. 2,4,7. 8 st. तमस्वरी er TS.

2. अमांस, auch *ohne Fleisch* Pâr. Gṛhj. 1,3,29.

अमात् Adj. *keinen Raum habend in* (Loc.) Çiç. 3,73. 13,2.

अमाष auch *mit Ausnahme von Bohnen* Hemâdri 1,793,7.

अमिति auch *Unbegrenztheit* Naish. 4,63.

अमित्रकर्षिन् Adj. = अमृतकर्षण R. Gorr. 2,6,27.

अमिथुन Adj. Pl. *nicht beide Geschlechter untereinander* Âçv. Gṛhj. 4,2,2.

अमी Adv. mit कर् *mit dem Namen* अमा *belegen* Naish. 4,63.

अमुक्त 4) *wobei man nicht alle Finger ausser Spiel lässt* Saṁhitopan. 16,4.

अमुञ्चमान Adj. = अमुञ्चन्त् Naish. 6,105.

अमुत्रार्थ Adj. *für das Jenseits nützlich* MBh. 12, 259,2.

अमृत 3) *f*) γ) eines Flusses Hemâdri 1,314,12.

अमृतचित् Adj. *wie Nektar geschichtet* Maitr. S. 3,4,4.

अमृतद्युति Naish. 2,101.

अमृतप्राश n. *eine best. Mixtur* Karaka 6,16.

अमृतवर्षिन् Adj. *Nektar regnend* Çâk. ed. Pisch. 64,9.

अमृतापिधान n. *eine unvergängliche Decke* Taitt. Âr. 10,35.

अमृतासङ्ग Karaka 6,7. 9.

अमृतोपस्तरण n. *eine unvergängliche Unterlage* Taitt. Âr. 10,32.

अमृत्पात्रप.

अमृत्युशङ्कित Adj. *den Tod nicht fürchtend* Naish. 9,57.

अमृन्मय TBr. 3,7,4,14.

अमोघ 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 32,14.

अम्बिका 6) *f*) zweier Flüsse Hemâdri 1,314,11. 315,18.

अम्बुकुक्कुटिका f. *Wasserhuhn* Suçr. 1,205,14.

अम्बुजन्मन् Naish. 1,122.

अम्बुजात Adj. *im Wasser geboren.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,207,21.

अम्बुजासना f. Bein. der Lakshmî Daçak. 40,8.

अम्बुजिनी f. *eine Gruppe von am Tage blühenden Lotusen* Naish. 3,45. 7,57.

अम्बुदागम m. *Beginn der Regenzeit* Naish. 2,46.

अम्भःश्यामाक m., so zu lesen.

अम्भोजबन्धु m. Bein. *der Sonne* Hemâdri 1,760,5.

अम्लान 2) Hemâdri 1,284,15. 285,9.

अयजुस्, अयजुषा Maitr. S. 3,8,9.

अयत्त Adj. *nicht angereiht, — angeschlossen* Maitr. S. 1,8,6.

अयमदेवत्य Adj. *nicht* Jama *zur Gottheit habend* Maitr. S. 3,2,3.

अयसे Dat. Inf. *zu gehen* Ṛv. 1,57,3.

अयस्कील m. N. pr. eines Berges Divjâv. 43.

अयाचितव्रत Adj. *von freiwillig gereichten Speisen lebend* Âpast.

अयाच्य Adj. *nicht mit einer Bitte anzugehen von* (Gen.) Ind. St. 15,329.

अयाशय.

अयुद्धमनस् Adj. *nicht kampflustig* R. 7,8,3.

अयुपित.

1. अयोग 9) *Zerstreutheit* Âpast.

अयोगिन् Adj. (vom geliebten Gegenstande) *getrennt* Naish. 4,49. 97.

अयोमिश्र Adj. (f. आ) *mit Eisen besetzt* Âpast.

अयोरजस् und am Ende eines adj. Comp. °स्क Karaka 6,7.

अयोरजोमय Adj. *aus Eisenrost, — Eisenfeilicht* Karaka 6,19.

अर् Caus. 9) *Jmd* (Acc.) *versehen mit* (Instr.) TS. 5,1,1,3.

अरक्षक Adj. (Bedrängte) *nicht schützend* Agni-P. 18,11.

अरक्षस्य Adj. *frei von* Rakshas Maitr. S. 3,7,7.

अरजक wohl *eine best. Frucht* Hemâdri 1,621, 8. 622,5.

अरन्ध्र Adj. *keine Oeffnung habend* Naish. 3,44.

अरशन Adj. *ohne Gurt* Maitr. S. 3,9,4.

अरसपितृ.

अरागिता f. *Gleichgültigkeit gegen* (Loc.) Sâh. D. 22.

अरीण Adj. *nicht ermangelnd, voll von* Naish. 6,65.

अरुणत्व n. *Röthe* Hemâdri 1,288,18.

अरुणैत Adj. *gelb gesprenkelt* TS. 5,6,18,1.

अरुष्क am Ende eines adj. Comp. = अरुस् *Wunde* Karaka 6,24.

अरूढ Maitr. S. 1,8,5.

अरोचकिन् Adj. *keinen Appetit habend zu* (Loc.) Hemâdri 1,3,20.

अरोमश Adj. *unbehaart* Varâh. Bṛh. S. 70,5.

अर्ककर m. *Sonnenstrahl* Naish. 2,100.

अर्कनेत्र Adj. *zwölfäugig* Kâlak. 4,16.

अर्कवन्त् auch *dem zu Ehren der* Arka *dargebracht wird* (Maitr. S. 2,2,9) und *das Wort* अर्क *enthaltend* (Tâṇḍja-Br. 5,1,8).

अर्कोपल Naish. 2,87.

°अर्जितत्व n. *das Erworbensein durch* Kap. 2,46. 6,55.

अर्जुनार्चपारिजात, lies अर्जुनार्चा°.

अर्थकर्तृ Nom. ag. *Nutzen stiftend* Kâlak. 5,259.

अर्थकारणात् *eines Vortheils wegen* Hemâdri 1, 89,20.

अर्थकारिन् Adj. *Nutzen schaffend.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,208,1.

अर्थग्राहिन् Adj. *den Nutzen wählend* Âpast.

अर्थदान auch *das Spenden mit egoistischer Absicht* Hemâdri 1,14,5.

अर्थपर Adj. *habsüchtig* R. Gorr. 2,16,24.

अर्थबहुल Adj. *dem Inhalte —, dem Stoffe nach reich* Karaka 3,8.

अर्थमत्त Adj. *geldstolz* Daçak. 66,12.

अर्थय् mit अभि, अभ्यर्थसि = प्रेरयसि Comm. zu R. ed. Bomb. 2,21,56. Vielleicht ist अभ्यर्हसि gemeint.

अर्थयितर् Nom. ag. *ein Bittender* Naish. 5,132.

अर्थराशि m. *Reichthum* Daçak. 83,6.

अर्थलुब्ध Adj. *geldgierig* Daçak. 67,18.

अर्थलोल Adj. dass. Kâlak. 3,121.

अर्थशास्त्रक n. = अर्थशास्त्र Agni-P. 1,17.

अर्थापय् *wie Geld behandeln*, so v. a. *ängstlich verbergen* Naish. 3,63.

अर्थालंकार m. auch Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 225.

अर्थोत्सर्ग m. *Geldausgabe* Mudrâr. 67,20 (111,10).

°अर्दिन् Adj. *hart mitnehmend* Naish. 2,10.

अर्ध्, अृद्धे 3) *gelungen* VS. 18,11. — Mit वि, व्यृद्ध *sündlich* Âpast.

अर्धक auch *Hälfte* Hemâdri 1,479,18.

अर्धकपाटसंधिक Adj. Bez. *eines best. Verbandes* Suçr. 1,56,1.

अर्धकर्ण m. *Radius*.

अर्धचन्द्र Adj. *halbmondförmig* Hemâdri 2,a,61,3.11.

अर्धचन्द्रधर Adj. *einen Halbmond tragend*, Rudra-Çiva Hemâdri 1,204,5.

अर्धनागरी f. *eine best. Schriftart*.

अर्धनारीश्वरस्तोत्र n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 107.

अर्धपतित Adj. *halb zerfallen*. Haus Agni-P. 38,16.

अर्धपद auch *ein halbes Fach*, — *Feld* Agni-P. 40,4.5.

2. अर्धपद Adj. *ein halbes Fach* oder *Feld einnehmend* Varâh. Bṛh. S. 53,55.

अर्धपाद auch *Viertel* Hemâdri 1,612,7.

अर्धप्रसूता Adj. f. *noch im Gebären begriffen* Hemâdri 1,82,2.

अर्धवर्त्मन् n. = अर्धपथ Naish. 5,28.

अर्धशंभु Adj. f. *deren halber Körper* Çiva *ist* Naish. 3,29.

अर्धशाणी f. *ein halbes hänfenes Gewand*. °पल m. *die Hälfte davon* Âpast.

अर्धषष्ठ Adj. Pl. *sechstehalb* Pâr. Gṛhj. 2,11,10.

अर्धसप्तम Adj. Pl. *siebentehalb* Pâr. Gṛhj. 2,11,11.

अर्धसमस्या f. *Ergänzung eines nur halb ausgesprochenen Gedankens* Naish. 4,101.

अर्धस्थ Adj. *ein halbes Fach* oder *Feld einnehmend* Agni-P. 40,7.

अर्धर्चशस्य n. *das Recitiren nach Halbversen* Vaitân.

अर्धावभेद m. = अर्धभेद Karaka 1,15. °क m. dass. 2,7.

अर्भकौकस् Adj. *ein kleines Haus habend*. Nom. abstr. °स्त्व n. Bâdar. 1,2,7.

अर्यमनन्दन m. Patron. Jama's Naish. 8,58.

अर्शसिन् Adj. = अर्शस Hemâdri 1,440,15.

°अर्हक Adj. *Ansprüche habend auf* Hemâdri 1, 673,4.6.

अलघु 4) *nicht unbedeutend* Daçak. 51,1.

अलंकाररत्नाकर m. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 277. fgg.

अलंकारिक s. आलं°.

अलंकारिन् Adj. *sich auf Schmuck verstehend* Ind. St. 15,293.

अलंकारोदाहरण n. Titel zweier Werke Bühler, Rep. No. 240. fg.

अलङ्घनीय auch *unerreichbar für* (Instr.) Hemâdri 1,282,16.

अलज्ज, f. आ Naish. 3,59.

अलमर्थवचस् n. *ein Wort der Abwehr, ein Nein* Çiç. 10,75.

अलाक m. = अलर्क 3) Karaka 8,10.

अलिङ्गसंख्य Adj. *ohne Genus und Numerus* Comm. zu Gaṇar. 2,68.

अलीक 1) f. आ Naish. 6,16.

अलीकनली Adv. mit कर् *zum Schein* Nala's *Gestalt annehmen* Naish. 6,61.

अलीकवादशील Adj. *lügenhaft* Daçak. 90,19.

अलोठ Adj. *unbeleckt* Varâh. Jogaj. 8,3.

अलीन Adj. *nicht in Etwas steckend* Spr. 3250.

अल्पतपस् Adj. *der wenig Kasteiungen geübt hat* Varâh. Jogaj. 8,13.

अल्पप्रचार Adj. *sich selten zeigend*.

अल्पवत् Adj. *wenig besitzend* Hemâdri 1,433,9.

अल्पवित्तवत् Adj. dass. ebend. 1,361,19.

अल्पवीर्य Adj. *schwach* Kâlak. 5,80.

अल्पश्रुत Adj. *ungelehrt* Hemâdri 1,529,18.

अवका m. = अवका Maitr. S. 3,15,1.

अवकेशिन् m. *ein unfruchtbarer Baum* Naish. 2,45.

अवक्राम in अनवक्राम.

अवगाह 1) auch so v. a. *das in der Erde Stecken* (eines Berges) Hemâdri 1,297,14.

अवतंस 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 87,9.

अवतंसन auch *das Stossen* (eines Wagens) Karaka 6,26.

अवतंसय् *als Kranz verwenden*. शूलावतंसित so v. a. *gepfählt* Daçak. 41,16.

अवतर m. *Gelegenheit, günstiger Augenblick* Naish. 3,53.

अवतारप्रेतिन् m. N. pr. eines Mannes Lalit. 391,14.

अवधानवत् Adj. *aufmerksam*. Nom. abstr. °वत्ता f. Comm. zu Naish. 8,9.

°अवधिक Adj. *nach — erfolgend* Daçak. 60,12.

अवधी Adv. 1) mit कर् *zum Grenzpunct machen, sich erstrecken lassen bis* (Acc.) Hemâdri 1, 130,14.15. — 2) mit भू *zum Grenzpunct werden, Einhalt gebieten* Naish. 3,131.

अवधूलय्, °यति *bestreuen* Hemâdri 1,545,4.

अवधेय n. impers. = अवधातव्य ebend. 1,492,11.

अवनाटनासिक Adj. *mit einer herabhängenden Nase* Harshak. 199,15.

अवनिपातम् Absol. mit पत् *zu Boden fallen* Daçak. 48,13.

अवनिभृत् *Berg* und zugleich *Fürst, König* Naish. 4,11.

अवनीभुज् m. *Fürst, König* Naish. 1,107.

अवनीभृत् m. dass. Naish. 2,66.

अवन्तीकुमार m. N. pr. des Gründers von Avanti Ind. St. 15,269.

अवन्तीपुरी f. = अवन्ती 1) Ind. St. 15,313.

अवन्तीसुकुमाल m. N. pr. eines Mannes Ind. St. 15,290. fg.

अवन्ध्य 1) Nom. abstr. °ता f. Daçak. 5,3.

अवपदस् Abl. Inf. mit त्रा *vor dem Herabfallen schützen* Ṛv. 2,29,6.

अवपन n. *das Nichtscheeren* Pâr. Gṛhj. 2,1,25.

अवपूरण n. *Ueberschüttung mit* (im Comp. vorangehend) Karaka 6,12.

अवभृथ 1) °यजूंषि TS. 6,6,3,1. °सोम m. Vaitân.

अवम m. n. und °वासर m. *ein mit drei lunaren Tagen zusammenstossender Wochentag* Hemâdri 1,77,15.19.21.

अवये Dat. Inf. *fortzugehen* Ṛv. 8,47,12.

अवरुणगृहीत Adj. *nicht von* Varuṇa *ergriffen* Maitr. S. 1,10,12. 2,5,6.

°अवरोधिन् auch *hemmend* Naish. 1,6.

अवर्षिन् Adj. *nicht regnend* Hemâdri 1,11,7.

अवर्ष्य (f. आ) Maitr. S. 2,9,7. *nicht vom Regen kommend* TS. 7,4,13,1.

अवलम्बक Adj. *herabhängend* Hemâdri 1,194,5.

अवलम्बनक n. *Halt, Stütze* ebend. 1,191,22.

अवलम्ब्य Adj. *anzuhängen* ebend. 1,173,11.16. 177,13.

अवलुप्ति f. *Abfall* Tâṇḍja-Br. 6,3,12.

अवसथ 1) Hemâdri 1,675,4.9.

अवसथिन् Adj. *eine Wohnung habend* ebend. 1, 674,20.

अवसर्पिन् Z. 3 lies 3,9.

अवसितार्थ Adj. (f. आ) *zufriedengestellt* Daçak. 86,19.

अवसे Dat. (Abl.) Inf. आवसे *bis zur Einkehr* Ṛv. 3,53,20.

अवस्फूर्ज m. = °थु Pâr. Gṛhj. 2,11,2.

अवस्वद्वत् Adj. *mit Strebenden vereint* Maitr. S. 2,6,3.

अवस्वन्य Adj. *rauschend, tosend* Maitr. S. 2,9,5.

अवक्नन 2) genauer *die linke Lunge* Comm. zu Vishnus. 96,91.

अवहितत्व n. *Aufmerksamkeit* Naish. 5,19.

अवाङ्मुख 1) *a*) Nom. abstr. °त्व n. Naish. 2,105.

अवाचीनबिल Adj. (f. आ) *mit der Oeffnung nach unten* Tândja-Br. 2,13,1.2. Nom. abstr. °त्व n. Comm.

अवाच्यवचनयुद्ध n. *ein Wettstreit im Sagen von Unanständigkeiten* Harshak. 98,23.

अवाप्त n. *Quotient* Utpala zu Varâh. Brh. 7,1.

अवामन m. *kein Zwerg* Agni-P. 4,10.

अवारक (?) Mârk. P. 49,17.

अवारितद्वार Adj. *dem der Eingang nicht verboten ist.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 3,41.

अवारितम् Adv. *ungehemmt* Mudrâr. 79,7 (133,7).

अविकम्पित Adj. *nicht zitternd, unerschüttert* Kathâs. 60,183.

अविकृष्ट Adj. auch *unberaubt* Ait. Br. 8,11.

अविक्षिप्त Adj. *nicht vereitelt* MBh. 12,237,37.

अविक्षोभ m. *das nicht aus der Ordnung Kommen* Maitr. S. 2,5,3.

अविचलत् Adj. *sich nicht bewegend* Naish. 4,93.

अविच्युत Adj. 1) *unverlierbar.* — 2) *fehlerlos.*

अवितथ 1) Nom. abstr. °ता f. Naish. 5,130.

अवितर्कयत् Adj. *sich nicht lange bedenkend* Hemâdri 1,683,2.

अविदाहिन् Adj. *nicht brennend* Karaka 6,18. Nom. abstr. °हित्व n.

अविदोह.

अविधिज्ञ Adj. *die Vorchrift nicht kennend* Hemâdri 1,471,13.

अविधेय, Nom. abstr. °ता f. *Widerspänstigkeit* (des Schicksals) Mudrâr. 78,5 (130,9).

अविनिर्यत् Adj. (f. °ती) *nicht hinausgehend* Naish. 4,24.

अविभिन्नकालम् Adv. *zu derselben Zeit* Mudrâr. 63,15 (103,8).

अविमुच्यमान Adj. *nicht ausgespannt werdend* Ait. Br. 6,23.

अविमोक्ष m. *Nichterlösung* Bâdar. 2,1,11.

अविरेचनीय Adj. *dem man keine Abführung geben darf* Suçr. 2,188,4.6.

अविरोधित Adj. *nicht ungern gesehen* Çiç. 10,69.

अविश्रम° *ohne auszuruhen* Naish. 3,19.

अविस्मृत Adj. *nicht vergessen* Mudrâr. 107,17 (166,19).

अवीक्षित Adj. 1) *vorher nicht gesehen* Naish. 1,40. 8,12. — 2) *nicht erkannt* Spr. 6213.

°अवीक्षिन् Adj. *nicht sehend* Naish. 1,28.

अवीर्यवत् Adj. *schwach, machtlos* Maitr. S. 3,8,1.

अवेक्षण 1) *das Hinabblicken in* Pâr. Grhj. 2,7,6.

अवेदनीय Adj. *unerkennbar* Hemâdri 1,209,16.

अवैदिक Adj. *nicht mit dem* Veda *vertraut* Hemâdri 2,*a*,73,21. 23.

1. अव्यङ्ग, f. आ Agni-P. 41,17.

अव्यथिष्यै Kâth. 3,7. अव्यथिषे (!) Maitr. S. 1,2,17.

अव्ययवृत्ति f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 272.

अव्यवस्थितचित्त Adj. *unbeständigen Sinnes* Spr. 1988.

अव्यवानम् Absol. *ohne dazwischen zu athmen, ununterbrochen* Maitr. S. 1,10,9.

अव्यात्त Adj. *nicht geöffnet.* Mund Agni-P. 44,19.

अव्याधिज Adj. *Nichts mit einer Krankheit zu thun habend* MBh. 2,64,18.

अव्यायुक Adj. *nicht entlaufend* Maitr. S. 4,1,5.

अव्युत्क्रान्त Adj. *keiner Uebertretung schuldig,* mit Loc. Hemâdri 1,32,5.

अव्युप्तकेश Adj. *mit ungeschorenem Haar* Maitr. S. 2,9,5.

अव्रण, f. आ Karmapr. 15,11.

2. अश् mit संप्र *geniessen* Hemâdri 1,396,6. 464,12.

अशकलीकरण Adj. *wobei keine Zerstückelung stattfindet* Harshak. 126,3.

अशकुनी Adv. mit भू *zu einem bösen Omen werden* Naish. 3,9.

अशक्तिमत् Adj. *unvermögend* Hemâdri 1,355,3.

अशङ्कम् Adv. *ohne Bedenken* ebend. 1,792,2.

अशतवर्ष Adj. *noch nicht hundert Jahre alt* Pâr. Grhj. 3,10,4.

अशनीश m. Bein. Rudra-Çiva's Hemâdri 1,203,14.

अशयान Adj. *nicht liegend* ebend. 1,253,16.

अशरण्य (f. आ) 3) *schutzlos* Daçak. 7,16.

अशान्त 1) Maitr. S. 3,1,6.

अशितव्य n. impers. Maitr. S. 1,5,7.

अशिथिर Adj. = अशिथिल. Nom. abstr. °त्व n. Maitr. S. 2,2,3. 3,5,2. 7,2.

अशिरःस्नान n. *das Nichtnassmachen des Kopfes* Suçr. 2,363,13.

अशिरोग्रीव Adj. *ohne Kopf und Hals* R. 3,74,14.

अशिल Adj. (f. आ) *steinlos* R. 5,74,15. 6,82,182.

अशिल्पजीविन् Adj. *von keinem Handwerk lebend* MBh. 1,91,5.

अशीति, अशीत्यन्तर Adj. und अशीत्यन्तरत्व n. Nom. abstr. Maitr. S. 3,2,5.

अशीर्णाग्र Adj. *mit nicht abgebrochener Spitze* Karmapr. 15,19.

अशुभचिन्तक m. N. pr. eines Wahrsagers Kautukar.

1. अशून्यार्थ m. *Aufklärung* Mudrâr. 168,4 (n. A.). °म् Adv. *zur A.* 108,2. 115,15 (176,9).

2. अशून्यार्थ Adj. *klar, verständlich* Mudrâr. (a. A.) 109,2.

अशोकवर्ण Adj. N. pr. eines Kakravartin Divjâv. 55.

अशोकाख्य n. *das* Açoka-*Wäldchen auf* Lankâ Agni-P. 7,18.

अशौचक Adj. *unrein* Hemâdri 1,603,7.

अश्मजतु n. *Erdharz* Karaka 6,18.

अश्मशानचित् Adj. *nicht wie eine Leichenstätte geschichtet* Maitr. S. 3,5,1.

अश्रावयत् Adj. *Jmd* (Acc.) *Etwas nicht hören lassend* Hemâdri 1,525,1.

अश्रुत 1) *a*) Nom. abstr. °ता f. *Unbekanntheit* Daçak. 12,16.

अश्रुमय Adj. *aus Thränen bestehend* Naish. 4,36.

अश्रूयमाण Adj. *was nicht gehört* oder *gelehrt wird* Hemâdri 1,238,13.

अश्रोतृ.

अश्वक्रान्त Adj. *von Rossen betreten* Taitt. Âr. 10,1,8.

*अश्वक्रीत Adj. (f. ई) *für ein Pferd gekauft.*

अश्वतीर्थक m. N. pr. eines Schlangendämons Divjâv. 72.

अश्वत्थ 1) *a*) °शाखा f. Maitr. S. 2,6,6. Nom. abstr. अश्वत्थत्व n. 1,6,12.

अश्वपद् (stark °पाद्) m. *Pferdefuss* Vaitân.

अश्वमेधवत्.

अश्ववत् Adj. *das Wort* अश्व *enthaltend* Tândja-Br. 12,4,15.

1. अश्ववार = अश्ववाल 2); vgl. आश्ववार.

अश्वशीर्ष m. *eine Form* Vishnu's (*mit einem Pferdekopf*) Agni-P. 43,2; vgl. Hemâdri 1,309,1.

अश्वहन m. *Nerium odorum* Karaka 1,3.

अश्वहविस्.

अश्वामुख m. *das unterseeische Feuer* Naish. 8,81.

अश्वावत्, lies अश्वावती.

अष्टकोण Adj. *achteckig* Hemâdri 2,*a*,60,18. °क dass. 61,5.

अष्टमहासिद्धिमय Adj. *den acht grossen Vollkommenheiten gleichkommend* Ind. St. 15,390.

अष्टलोह n. = °क Hemâdri 1,215,11.

अष्टवार्षिक Adj. (f. ई) *acht Jahre dauernd* ebend. 1,66,14.

अष्टशती f. *achthundert* Sûrjas. 2,64.

अष्टस्तनी (so zu lesen) Maitr. S. 3,1,7.

अष्टाङ्गप्रणिपात m. *das Niederfallen zur Erde mit acht Theilen des Körpers* Hemâdri 1,244,13.

अष्टाचत्वारिंशक Adj. *48* (Jahre) *während* Pâr. Grhj. 2,6,2.

अष्टादशता f. Nom. abstr. von अष्टादशन् NAISH. 1,5.

अष्टादशवक्र m. N. pr. eines Berges DIVJÂV. 43.

अष्टादिश् (!) f. Pl. *die acht Weltgegenden* HEMÂDRI 2,*a*,61,21.

अष्टानिधन n. Name zweier Sâman ÂRSH. BR.

अष्टाप्रुष् Adj. (Nom. °प्रुट्) *achttropfig.* Gold TS. 3,4,1,4.

अष्टामृड Adj. zu हिरण्य KÂTH. 13,10.

अष्टास्तना Adj. f. *achtzitzig* TS. 5,1,6,4.

अष्टील m. oder n. = अष्टीला 5) HEMÂDRI 1,725,5.

2. अम् mit उद् 2) auch *schleudern* (eine Waffe) NAISH. 4,39. — Mit अभिसम् *zusammenstellen* ḰARAKA 1,4.

5. अस् Interj. am Ende eines Sâman TÂṆḌJA-BR. 12,3,21.

*अस (Nom. °स्) *nicht er* P. 6,1,132.

असंयोगोपध Adj. *dessen vorletzter Laut kein Doppelconsonant ist* P. 4,1,54.

असंवर Adj. *nicht verborgen, — zu verbergen* NAISH. 1,53.

असंशुद्ध Adj. *nicht bereinigt, — bezahlt.*

असंस्कार m. *keine Einweihung* PÂR. GṚHJ. 2,5,42.

असंस्यूत Adj. *unzerbissen* PÂR. GṚHJ. 2,14,25.

असंह्रार्य auch *nicht zu beseitigen, dem kein Einhalt zu thun ist.* °म् Adv. so v. a. *auf Nimmerwiedersehen* TÂṆḌJA-BR. 9,1,21. 22.

असक्त 2) *c) im Nu* DAÇAK. 45,14.

असंक्रान्त m. *Schaltmonat* HEMÂDRI 1,79,20.

असंख्य 1) Nom. abstr. °ता f. Ind. St. 15,364.

असंख्यक Adj. = असंख्य 1) AGNI-P. 10,5.

असंग्राह्र Adj. *sich nicht bäumend.*

असंचेतयमान Adj. *nicht gewahr werdend* Spr. 6125.

असत्यवाद m. *Lüge* DAÇAK. 72,13.

असपत्नेष्टका f. = असपत्न 2) VAITÂN.

असब्रह्मचारिन् m. *kein Mitschüler* PÂR. GṚHJ. 2,11,9.

असमता f. *das Keinen seines Gleichen Haben* NAISH. 5,123.

असमर्पण n. *das Nichtabliefern, Nichtbezahlen* HEMÂDRI 1,19,7. 46,6.

असमशर m. Bein. *des Liebesgottes* NAISH. 3,133.

असमान Adj. *mit keinem Andern gemeinsam, unvergleichlich* DAÇAK. 19,2.

असमावेश m. *Nichtbesetzung* MAHÂBH. in Ind. St. 13,472.

असमाशुग m. *der Liebesgott* NAISH. 4,118.

असमीक्षित Adj. *dem Auge sich entziehend* R. 5,81,8.

असंपत्ति f. *das Nichtausreichen, Zuwenigsein* HEMÂDRI 1,645,10.

असंप्रकीर्ण Adj. *unvermengt.*

असंप्रमाण Adj. *nicht zu geräumig* ÇÂÑKH. GṚHJ. 6,2.

असंभिन्दत् Adj. (f. °ती) *nicht verletzend* TÂṆḌJA-BR. 7,9,11.

असंभृत Adj. *nicht gemacht, natürlich* KUMÂRAS. 1,31.

असद्रूप Adj. *ungleichartig* P. 3,4,94.

असह्चरित Adj. *kein Genoss seiend* PARIBH. 103.

असह्मान Adj. *nicht ertragend. — duldend* MUDRÂR. 82,18 (137,10).

असापत्न्य n. *Feindlosigkeit* NAISH. 7,17.

असारूप्य n. *Formverschiedenheit* PARIBH. 8.

असार्वत्रिक, f. ई BÂDAR. 3,4,10.

असितपुच्छक m. *ein best. Thier,* = कालपुच्छक ḰARAKA 6,12.

असितवर्त्मन् m. *Feuer, Gott* Agni HARSHAḰ. 170,11.

असिपुत्रिका HEMÂDRI 1,647,17. °पुत्री 763,2.

असीम Adj. (f. आ) = असीमन् NAISH. 3,98.

असुदर्शन Adj. *nicht leicht zu erblicken.* Nom. abstr. °ता f. HEMÂDRI 1,333.15.

असूत Adj. *ohne Wagenlenker* R. ed. Bomb. 6,91,28.

असूय्, statt des blossen Acc. auch Acc. mit प्रति MBH. 12,109,13. — Mit अभि *ungehalten sein* NAISH. 3,102.

असूयिन् in अनसूयिन्.

अस्तर्य MAITR. S. 1,5,10.

अस्ताभिलाषिन् Adj. *zum Untergang sich neigend* MUDRÂR. 95,8 (153,8).

अस्तेयता f. = अस्तेय HEMÂDRI 2,*a*,7,21.

अस्तोम m. *kein rechter* Stoma TÂṆḌJA-BR. 3,9,3.

अस्थिचित् Adj. *nicht wie Knochen geschichtet* MAITR. S. 3,3,1.

अस्थुषस् in einem best. Falle zu sprechen für तस्थुषस् TÂṆḌJA-BR. 7,7,16.

अस्नान n. *das Nichtbaden* MBH. 14,49,6. = नैष्ठिकब्रह्मचर्य NÎLAK.

अस्नायिन् Adj. *der sich nicht gebadet* oder *gewaschen hat* HEMÂDRI 1,99,1 v. u.

अस्पृह्, Nom. abstr. °त्व n. HEMÂDRI 2,*a*,8,15.

अस्फुटित auch *nicht geöffnet* (Augen) NAISH. 1,141.

अस्फुरत् Adj. *nicht zitternd* HEMÂDRI 1,681,17.

अस्मद्देवत्य Adj. *uns zur Gottheit habend* TÂṆḌJA-BR. 9,1,36.

अस्त्रीवी (Nom. °स्) = अस्त्रीवि MAITR. S. 2,8,3. 13,14.

अस्वधर्म m. *Pflichtvergessenheit* DAÇAK. 55,9.

अस्वाङ्गपूर्वपद Adj. *dessen erstes Glied* (in der Zusammensetzung) *kein Körpertheil ist* P. 4,1,53.

1. अह्न्व MAITR. S. 2,9,3.

अह्र्पति 1) MAITR. S. 1,11,3.

अह्श्चर Adj. *am Tage wandelnd* ÇÂÑKH. GṚHJ. 2,14.

अहिर्बुध्न्यम् 2) अहिर्बुध्न्याय PÂR. GṚHJ. 2,15,2.

अहृष्ट Adj. *betrübt* NAISH. 5,124.

अहेतुक, f. आ NAISH. 4,105.

अहेलि m. *etwas Anderes als die Sonne* NAISH. 3,80.

अहेलिन् Adj. *nicht tändelnd* ebend.

अहोतव्य Adj. *nicht zu opfern* MAITR. S. 1,6,10. 8,7.

अहोमक Adj. *ohne Spende* Comm. zu GOBH. 1,9,27 (KARMAPR. 9,7). Nom. abstr. °त्व n. ebend.

अह्रस्त Adj. *unverkürzt* VAITÂN.

आकर्णतट° Adv. *bis zum Ohrknorpel* NAISH. 8,57.

आकर्णदेशान्तम् Adv. *bis zur Gegend des Ohres* MBH. 3,99,53.

°आकर्णिन् Adj. *hörend* NAISH. 1,28.

आकर्षफलक n. *Würfelbrett* PÂR. GṚHJ. 2,10,17.

आकर्षिन् 1) *mit sich fortschleppend* DAÇAK. 77,17.

आकल्पसार Adj. *putzsüchtig* DAÇAK. 68,9.

आकछ, lies *Anthemis.*

आकीटम् Adv. *vom Wurm an* NAISH. 6,106.

आकुमार° *vom Knaben an* RAGH. 4,20.

आकृतिलोष्ट ? VAITÂN.

आकैटभवैरि Adv. *bis zum Feinde* Kaiṭabha's, d. i. *bis* Vishṇu NAISH. 6,106.

आकोष्ठम् Adv. *bis zum Unterleibe* BHÂG. P. 10,83,22.

आखिदृ Adj. *der ansichreisst* MAITR. S. 2,9,8.

आख्या 2) lies *Betrag, Belauf.*

आगति 1) Nom. abstr. °त्व n. DAÇAK. 65,14.

आगरव Adj. = आगुरव HARSHAḰ. 184,19.

आगर्भम् Adv. *bis zum Kinde im Mutterleibe* Ind. St. 14,104.

आग्निवारुणी Adj. (f. ई) MAITR. S. 2,1,4.

आग्रयणदेवता f. *eine Gottheit des Erstlingsopfers* ÇÂÑKH. GṚHJ. 3,8.

आघर्घरम् Adv. *knurrend* MÂLATÎM. 78,7 (171,5).

आचन्द्रतारकम्, lies *so lange Mond und Sterne bestehen* und füge HEMÂDRI 1,661,18 hinzu.

आचमनक HARSHAḰ. 115,7. 121,15.

आचमनीयक AGNI-P. 34,21. HEMÂDRI 1,787,13.

आचारकालकूट m. N. pr. eines Priesters KAUTUKAR.

°आडम्बरित Adj. *auf's Höchste gesteigert* Ind. St. 15,371.

आतपनिवारण n. *Sonnenschirm* VARÂH. JOGAJ. 8,13.

आतपत्राण Adj. *vor Hitze schützend.* वृष्ट्यातप° *vor Regen und H. sch.* HEMÂDRI 1,157,19.

आतिच्छन्दस MAITR. S. 3,15,10.

आतिजगत Adj. *im Metrum* Atiǵagatî *verfasst* Comm. zu TÂṆḌJA-BR. 12,10,2.

आतियात्रिक Adj. von अतियात्रा ÇAṂK. zu BÂDAR. 4,3,5.

आतिशयिक Adj. *in Ueberfluss vorhanden* ÇIÇ. 10,23.

आतिसारिक Adj. (f. ई) *gleich wie beim Durchfall* Káraka 3,5.

आत्मदेवता f. N. pr. einer Gottheit Hemâdri 2,a,84,11.

आत्मयोनि 4) Vishṇu's Mudrâr. 157,1 (231,5).

आदधीचि Adv. *mit Einschluss von* Dadhîki Naish. 5,111.

आदरिन् Adj. *ein grosses Gewicht auf Etwas legend, nicht gleichgültig* Naish. 3,62. Am Ende eines Comp. *berücksichtigend, hervorhebend* 6,95.

आदर्श 4) *Musterbild.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 4,56.

आदशकण्ठबन्धम् Adv. *bis zur Gefangennahme* Râvaṇa's Bâlar. 183,5.

आदार्य Adj. Maitr. S. 2,10,4 fehlerhaft für अदृर्य RV. 10,103,7.

आदिचक्रिन् Adj. *der zuerst den Discus führte.* Vishṇu-Kṛshṇa Agni-P. 31,10.

2. आदित्य 2) अहस् *Sonntag* Vishṇus. 77,1.

आदित्यवर्त.

आदित्यधामन् Adj. *bei den* Âditja *seine Stätte habend* Maitr. S. 3,2,9.

आदिदीप m. *die erste Leuchte.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,205,14.

आदेहदाहम् Adv. *seit der Verbrennung des Körpers* Naish. 8,43.

आद्यन्तस्थायिक Adj. *von Anfang bis zu Ende dauernd* Ind. St. 15,392.

आद्वादशवर्षभाविन् Adj. *zwölf Jahre während* Ind. St. 15,410.

आधारक m. = आधार 2) Hemâdri 1,192,12.

आधिकारिक 1) (f. आ!) auch *zu den einzelnen Abschnitten gehörig* Çâṅkh. Gṛhj. 6,4. *vorschriftmässig, ordinär* Bâdar. 3,4,41. — 2) füge m. hinzu.

आधीतयजुस्, Nom. abstr. °जुष्ट n. Maitr. S. 3,6,4.

आध्यात्मिकी Adv. mit कर् *zur Allseele in Beziehung bringen* Agni-P. 27,61.

आनन auch *Eingang, Thür* Hemâdri 1,169,9.12.

आनन्द 9) auch ein Name der Gaurî Hemâdri 1,395,16.

आनन्दकाव्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 108.

आनन्दप्रभा f. N. pr. einer Surâṅganâ Ind. St. 15.

आनर्तक m. Pl. = आनर्त 1) c) Hemâdri 2,a,29,20.

आनीलनिषधायत Adj. *vom Gebirge* Nîla *bis zum Gebirge* Nishadha *sich erstreckend* Hemâdri 1,295,21. 296,6.

आनीलनिषधायाम Adj. dass. ebend. 1,307,19.

आन्तर 3) n. *Herz* Naish. 9,100.

आन्दोल = °क Hemâdri 1,386,1.

आप् mit अव Caus. *Jmd* (Acc.) *Etwas* (Acc.) *erlangen lassen* Naish. 8,89.

आपतत्त *eine best. Körnerfrucht* Maitr. S. 2,6,6.

आपत्तिसम m. = उपपत्तिसम Sarvad. 114,12.

आपर्वभङ्गनिपुण zu streichen; vgl. oben अपर्व°.

आपादन Adj. *bewirkend* Agni-P. 43,13.

°आपादिन् Adj. *gerathend in, unterliegend* Lâṭj. 2,7,19.

आपीठान्तम् Adv. *bis zum Ende des Piedestals* Hemâdri 1,259,7.

आपीड 2) am Ende eines adj. Comp. f. आ Hemâdri 2,a,90,21. 119,12.

आपुङ्खशिखम् Adv. *bis zum untersten Ende des Pfeils* Naish. 8,3.

आपृच्छ्य, lies *wonach man zu fragen* —, d. h. *sich zu richten hat.*

आप्तच्छन्दस् Adj. *dem Metrum nach vollständig* Tâṇḍja-Br. 4,8,7.

आप्तमीमांसालंकृति, °मीमांसाविवृति und °मीमांसावृत्ति f. Titel von Werken Bühler, Rep. No. 564. fgg. आप्त° in den zwei letzten Titeln.

आप्तर् in अनाप्तर्.

आप्तवाद m. *der Ausspruch einer Autorität* Ind. St. 15,353.

आप्तविभक्तिक Adj. *in den Casusendungen vollständig* Tâṇḍja-Br. 4,8,7.

आप्तस्तोम Adj. *in den* Stoma *vollständig* ebend. °क Comm.

आप्यानवत्, so zu lesen.

आप्यायिनी f. *eine best.* Çakti Hemâdri 1,198,1.

आप्सर Adj. *den* Apsaras *gehörig* Hemâdri 1,164,13.

आब्रह्मभुवनान्तिकम् Adv. *bis zu* Brahman's *Welt* Hemâdri 1,273,3.

आब्रह्माण्ड° Adv. *so lange die Welt besteht* Hemâdri 1,700,11.

आभरणी Adv. mit भू *zum Schmuck werden* Naish. 6,3.

आभिज्ञानिक Adj. *auf das Erkennen sich beziehend* Daçak. 92,4.

आभिरामिक Adj. *liebenswürdig* Mudrâr. 82,8 (136,15).

1. आभोग 8) Harshaḱ. 185,21. °गाढ्य 182,10.

3. आभोग Adj. *aller Genüsse theilhaftig* Taitt. Âr. 1,8,5.

आभ्र Adj. *von Talk* Naish. 6,62.

आमज्जम् Adv. *bis in's Mark* Naish. 8,51.

आमपेषं Adj. *roh zerstampfend* Maitr. S. 1,10,11.

आमृणालम् Adv. *bis zur Wurzel* (eines Lotus) Naish. 8,69.

आमेखलम् auch *bis zum Gürtel*, so v. a. *bis zur schmalsten Stelle* (eines Kuṇḍa) Hemâdri 1,130,14.

आम्बुद Adj. *von einer Wolke kommend* Naish. 4,39.

आयासन wohl *das Reizen, Aufbringen.*

आयुर्वेदिन् Ind. St. 15,295.

आयुष्य 2) e) *ein best. Spruch* Varâh. Jogaj. 8,6.

आरत n. *quidam coeundi modus* Cit. im Comm. zu Kir. 5,23.

आरूढ n. *das Bespringen* Hariv. 4104.

आरोग्य Adj. 1) *gesund* Hemâdri 1,609,2. — 2) *Gesundheit verleihend* ebend. 1,576,19. 619,19. 766,19. 797,20.

आरोग्यय्, °यति *salutare, begrüssen* Divjâv. 52.

आरोग्यवत् Adj. *gesund* Hemâdri 1,741,5.

आर्णव Adj. *aus dem Meere gekommen* Naish. 4,61.

आर्तरव m. *Nothgeschrei* Daçak. 67,10.

आर्तस्वन m. dass. Pâr. Gṛhj. 2,11,6.

आर्धत् Tâṇḍja-Br. 11,8,10. 13,6,10. 11,10 fehlerhaft für आर्कत्, wie die Hdschrr. haben.

आर्द्रता f. Nom. abstr. zu आर्द्र 1) a) Çiç. 10,49. zu d) 36.

आर्यपुत्रीय Adj. von आर्यपुत्र Naish. 9,68.

आर्हत 2) auch *ein Buddhist* Agni-P. 16,4.

आलंकारिक (so zu lesen) m. *Rhetoriker* Comm. zu Çiç. 10,21.

आलम्भम् Absol. *anfassend*, mit Acc. Tâṇḍja-Br. 3,6,2.

आलिङ्गना f. = आलिङ्गन n. Naish. 6,78.

आलोकक m. *Zuschauer* Naish. 2,68.

आलोकाचल m. N. pr. eines *Gebirges* Hemâdri 2,a,28,16.

आवामदेव्यम् Adv. *mit Einschluss des* Vâmadevja Çâṅkh. Gṛhj. 6,2.

आविर्भूय Adj. *das Offenbarwerden* Maitr. S. 1,8,6.

आविंशम्, lies 2,24,6.

आविष्पृष्ठ Adj. *dessen Rücken sichtbar ist* Maitr. S. 1,10,7.

°आशंस Adj. *erwartend* Daçak. 14,1.

आशातिक Adj. Taitt. Âr. 1,8,7. = आगत्य शात्यमानः, अस्माभिरेव बाध्यमानः Comm.

आशापति m. = आशापाल Naish. 8,71.

आशापल्ली f. N. pr. eines *Dorfes* Ind. St. 15,225.

आशापाल, lies 3,12,4.

आशापुरा f. N. pr. einer Gottheit Ind. St. 15,313.

आशिखम् auch so v. a. *vom Fusse bis zum Scheitel* Naish. 5,27.

आशीयस् Adv. *schneller* Tâṇḍja-Br. 12,6,10.

आशुगी Adv. mit भू *zu Jmds* (im Comp. vorangehend) *Pfeil werden* Naish. 6,67.

आशूर Adj. Suçr. 1,335,17 fehlerhaft für आसुर.

आश्याम Adj. *dunkelfarbig* Hemâdri 1,681,16.

1. आश्रव 1) Nom. abstr. °ता f. Naish. 3,84.

आश्रवणम् Adj. *bis zum Ohr* Naish. 4,93.

आश्विनेय 2) Naish. 8,29.

आष्टादंष्ट्र, so zu betonen.

2. आस् 9) कथमास्ते तातः so v. a. *wie geht es dem Vater?* Harshak. 126,9. — Mit अनु 1) *sich in Jmds* (Gen.) *Nähe aufhalten* Hemâdri 1,35,20.

आसहस्रकृत्वम् Adj. *bis tausend Mal* Taitt. Âr. 4,28,1.

आस्फाल auch *das Zurückprallen* Naish. 8,68.

आहृत्य Adj. 1) *herbeizuholen* Tâṇḍja-Br. 9,5,2. — 2) *darzubringen* (ein Opfer) ebend. 6,7,14.

3. इ mit अधि Caus. Med. *veranlassen, dass Jmd Jmd* (Acc.) *lehrt,* Hemâdri 1,525,8. — Mit प्राधि *weiter studiren* Çâñkh. Gṛhj. 6,2. — Mit उद् 9) उदीत = उदित Naish. 1,83. 6,52.74. — Mit अभिपला *einen Fliehenden* (Acc.) *verfolgen* Tâṇḍja-Br. 9,1,20.

1. इक्षुकाण्ड Maitr. S. 3,7,9.

इक्षुदण्डमय Adj. *aus Zuckerrohrstengeln gemacht* Hemâdri 1,404,17.

इक्षुमय Adj. *aus Zuckerrohr gemacht* Hemâdri 1, 341,19.

इक्षुयष्टि f. *Zuckerrohrstengel.* °मय Adj. *daraus gemacht* Hemâdri 1,413,10. 416,17.

इडात्व n. Nom. abstr. von इडा Maitr. S. 4,2,3.

इदंयुगीन Adj. *zu dieser Weltperiode gehörig* Ind. St. 15,294.

इदमीय Adj. *ihm —, ihr gehörig* Naish. 4,12. 7,82.

इध्मव्रश्चन m. = इध्मप्रव्रश्चन Agni-P. 34,27.

इन्दुका f. N. pr. eines Flusses Hemâdri 1,315,20.

इन्दुगौर m. Bein. Çiva's Ind. St. 15,210.

इन्दुता f. Nom. abstr. zu इन्दु 2) Naish. 6,26.

इन्द्रगृह, vgl. Pâr. Gṛhj. 3,4,18.

इन्द्रत्राय m. wohl = इन्द्रजित् 1) Agni-P. 40,15.

इन्द्रदैवत्य Adj. Indra *zur Gottheit habend* Pâr. Gṛhj. 2,13,1.

इन्द्रनीलक Hemâdri 1,399,9.

इन्द्रनीलमणिमय Adj. = इन्द्रनीलमय Hemâdri 1, 280,7.

इन्द्रपाश m. Indra's *Schlinge* Pâr. Gṛhj. 3,7,3.

इन्द्रपुरुष m. Indra's *Diener.* Pl. Âçv. Gṛhj. 1,2,5.

इन्द्रप्रस्थमाहात्म्य n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 53.

इन्द्रसव Maitr. S. 3,4,3.

इन्द्राशन *Hanf* Kautukar.

इन्धन्वत्, lies *auf dem Feuer stehend, heiss.*

ईम् Interj. Maitr. S. 4,9,22.

इषुमुख n. *Pfeilspitze* Taitt. Âr. 1,4,2.

इषुवर्ष m. *Pfeilregen* Daçak. 84,10.

इषुविक्षेप m. *Pfeilschussweite.*

इष्टकामय Adj. (f. ई) *aus Backsteinen gemacht* Hemâdri 1,169,20.

इष्टत्व n. Nom. abstr. zu 1) इष्ट 1) *b*) Naish. 6,106.

इहेड n. Name eines Sâman Tâṇḍja-Br. 10,12,4.

1. ई als Nidhana eines Sâman Tâṇḍja-Br. 10,10, 1. 12,13. 12,11,26.

ईक्षति (fingirte 3. Sg. Praes.) *die Bedeutung der Wurzel* ईक्ष् Bâdar. 1,1,5. 3,13.

ईंकार Adj. *den Laut* ईम् *hervorbringend* TS. 7, 1,19,1.

ईंकृत Adj. *der den Laut* ईम् *hervorgebracht hat* ebend.

ईदृशभूत Adj. *ein derartiger seiend.* Nom. abstr. °ता f. Naish. 4,55.

ईशक m. Çiva. Loc. so v. a. *in Nordost* Agni-P. 43,3.

ईशगोचर m. Çiva's *Bereich,* so v. a. *Nordost* Agni-P. 43,2. Hemâdri 1,125,9. 2,*a*,62,15. 63,17.

ईशत्व n. Nom. abstr. zu ईश 2) *a*) Hemâdri 1,823,3.

ईशानदिश् f. *Nordost* Hemâdri 1,138,1.

ईश्वरकारणिन् m. *Deist* Çañk. zu Bâdar. 1,1,12.

ईश्वरकारिन् m. dass. Harshak. 204,7.

ईश्वरशतक n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 109.

उक्तिपोष m. *Pleonasmus* Comm. in Mâlatîm. ed. Bomb. S. 2.

उक्षत्व n. Nom. abstr. von उक्षन् 1) *a*) Maitr. S. 2,5,4.7.

उग्रदण्ड 2) f. आ N. pr. einer Nâjikâ der Devî Hemâdri 2,*a*,85,6.

उग्ररूपिन् Adj. *von grausigem Aussehen* Hemâdri 2,*a*,100,15.

उग्रवंशकर Adj. *ein gewaltiges Geschlecht erzeugend.* Rudra-Çiva Hemâdri 1,208,3.

उच् mit अभि, अभ्युचित *entsprechend, passend* R. Gorr. 1,75,12.

उच्चतरता f. *Uebermaass* Naish. 5,104.

उच्चनासिक Naish. 2,28.

उच्चल Adj. *hervorspringend* Hemâdri 1,2,18.

उच्चाटनीय Adj. *zu verscheuchen, verscheucht werdend* Naish. 3,7.

उच्चैर्मान m. *grosser Hochmuth* Naish. 5,47.

उच्चैर्वाद m. *ein hochfahrendes Wort.*

उच्चैर्विस्मय m. *grosses Erstaunen* Naish. 5,2.

उच्छूनत्व n. *das Schlaffwerden* Mâlatîm. 35,9 (88,2).

उच्छ्वास 2) auch *Athemzug.* °पञ्चक n. Hemâdri 1, 221,8.

उज्ज्वली Adv. 1) mit कर् *glänzend —, schmuck machen* Harshak. 128,5. 142,22. — 2) mit भू *aufstrahlen, hell prangen* Harshak. 159,4.

उत्क 1) Nom. abstr. °ता Naish. 1,126.

2. उत्क Adj. *dessen Wasser sich erhoben hat.* Nom. abstr. °ता f. ebend.

उत्कर्षवन्त् Adj. *hervorhebend, steigernd* Kâvjâd. 1,76.

उत्कुटिल Adj. *nach oben schief, — verzogen* S. S. S. 117,8.

उत्खानम् Absol. *ausgrabend* Lâṭj. 8,2,5.

उत्तब्धि f. *Befestigung* Maitr. S. 5,3,1.

उत्तमता f. Nom. abstr. zu उत्तम 1) *b*) Hemâdri 1, 367,2.

उत्तरधारय Adj. *Jmd* (Dat.) *eine Antwort schuldend* Naish. 9,3.

उत्तरली mit भू *in eine hüpfende Bewegung gerathen* Naish. 3,55.

उत्तरवती f. Bez. *einer best. Schichtung* Maitr. S. 3,3,2. 4,8.

उत्तराङ्ग auch *das Querholz über den zwei Pfeilern einer Wage* Hemâdri 1,173,4. 8.

उत्तराशापति Hemâdri 1,769,16.

उत्तापन n. *das Kasteien* Hemâdri 2,*a*,6,10.

उत्थापनीय n. etwa *ein Mittel auf die Beine zu bringen* Maitr. S. 1,10,14.

उत्थापितोत्प्रेक्षा f. *eine Art Gleichniss* Comm. zu Naish. 1,80.

उत्पातिन् Adj. *auffliegend* Naish. 1,126.

उत्प्लव m. *das Auffliegen* Naish. 1,125.

उत्फुल्लतनूरुही Adv. mit कर् *bewirken, dass bei Jmd die Härchen (Federn) sich erheben* Naish. 2,2.

उत्सव 2) पुत्रोत्सव so v. a. *Geburt eines Sohnes* Parish. 122.

उत्सृज्य Adj. *auszusetzen, nicht zu feiern* Tâṇḍja-Br. 5,10,4.

उदककमण्डलु m. = उदकमण्डलु Hemâdri 2,*a*,79,9.

उदकपात्र n. = उदपात्र 1) *a*) Hemâdri 2,*a*,77,5.

उदकपूर्व 1) °म् Adv. Hemâdri 1,820,2.

उदकमणि m. *Wassertopf* Divjâv. 27.

उदपूर्णी f. Bez. *eines best. Backsteins* Maitr. S. 2,8,14.

उदरभेदिन् Adj. *Oeffnung des Leibes bewirkend.*

उदस्र Adj. *Thränen vergiessend* Naish. 8,34.

उदारचरित्र Adj. = उदारचरित 1) Kautukar.

उदारचित्त Adj. *edelmüthig* Kautukar.

उदित्वर auch *aufgegangen* Naish. 4,38.

उदेतोस् mit पुरा Maitr. S. 1,6,10.

उद्गमनीय auch Adj. °ये दुकूले Harshak. 142,3.

उद्भावन 3) *das Verkünden, Mittheilen* Naish. 9,19.

उद्मन् n. *das Wogen, Fluthen* VS. 13,53. Maitr. S. 2,7,16 18. 8,14.

उद्वह 1) Adj. (f. आ) *e*) *tragend, haltend* Hemâdri 2,*a*,89,6.7.

उन्नति 1) *erectio* (penis) Kautukar. 68.

उन्मत्तीकरण n. *das Berauschen* Kautukar. 98.

उन्मदिष्णु auch *toll machend* Naish. 7,79.

उन्मुक्ति f. *Befreiung* Maitr. S. 3,6,7.

उन्मुक्ती f. dass. Maitr. S. 3,9,7.

*उपकर्षम् Absol. *heranziehend.*

उपक्षेप 3) *Herbeischaffung* R. 2,15 in der Unterschr.

उपदेशरत्नमाला f. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 568.

उपदेशरसायन n. desgl. ebend. No. 704.

उपद्रष्ट्रिका f. *Zeugin* Maitr. S. 3,2,4.

उपप्रातर् Adv. *kurz vor Tagesanbruch* Mahidh. zu VS. 35,1.

2. उपमातर् Nom. ag. *Vergleicher* Naish. 7,16.

उपयुक्ततमत्व n. *das ganz besonders am Platze Sein* Hemâdri 2,a,31,17.

उपवत्स्यद्भक्त n. *Speise vor Beginn des Fastens* Kauç. 1. 8. Vaitân. 6,12.

उपरिष्टाज्ज्योतिष्मन् Adj. = उपरिष्टाज्ज्योतिस् Maitr. S. 3,2,7.

उपवासक, füge n. hinzu.

*उपस्कारम् Absol. *spaltend.*

*उपस्कीर्ण n. etwa *das Geschundenwerden.*

उपाकर्तव्य n. impers. *an die Eröffnungsfeier zu gehen* Çâñkh. Grhj. 4,5.

उपात्ति f. *Gebrauch, Anwendung* Comm. zu Kâtj. Çr. 1,8,2.

उपासकाध्ययन n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 569.

उपेप्सी Maitr. S. 2,9,8.

उभयेद्युस् Maitr. S. 1,8,1.

उररी mit कर् 6) *vorangehen lassen, beginnen mit* (Acc.) Mâlav. ed. Bomb. 108,7.

उरी mit कर् 5) dass. Mâlav. 71,22.

उरोविदारम् Absol. *mit Aufschlitzung der Brust* Çiç. 1,47.

उलप्यै Maitr. S. 2,9,8.

ऊतिमती f. *der Vers* RV. 1,30,7 Maitr. S. 3,1,3.

ऊनी mit भू *sich vermindern, abnehmen* Kâlak. 1,25.

ऊरुक am Ende eines adj. Comp. (f. आ) = ऊरु 1) Hemâdri 2,a,84,16.

ऊर्जय्, ऊर्जितम् Adv. *stolz, mit Selbstbewusstsein* Nâgân. 62,21 (82,9).

ऊर्णाम्रदु Adj. *wollenweich* TBr. 3,7,4,5.

ऊर्ध्वज्योतिस् Adj. *dessen Licht nach oben strebt* Maitr. S. 2,13,19.

ऊर्ध्वमूल Adj. *mit den Wurzeln nach oben* Taitt. Âr. 1,11,5.

ऊर्ध्वहस्तक m. = 1. ऊर्ध्वकर Hemâdri 2,a,127,4.

ऊष्माय् Harshak. 139,5. 160,5.

1. ऊह् mit प्रतिवि 4) *aus einander schieben* R. Gorr. 2,12,26.

ऋक्तकर्णी f. N. pr. einer Jogini Hemâdri 2,a,93,4. 6.

ऋगुत्तम Adj. *mit einer* Ṛk *schliessend* Maitr. S. 3,1,1.

ऋचक Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 6.7.

ऋषभनाथचरित्र n. desgl. ebend. No. 570.

ऋषिदेश m. = ब्रह्मर्षिदेश Hemâdri 2,a,27,18.

ऋषिमण्डल n. Titel eines Werkes Bühler, Rep. No. 571.

ए Interj. Maitr. S. 4,9,21.

एककर्ण Adj. (f. ई) *einohrig.*

एकधारक m. N. pr. eines Berges Divjâv. 167.

2. एकवर्ण 1) e) *zu derselben Kaste gehörig* Kâlak. 5,196.

एकाशीतिचक्रोद्धार m. Titel eines Werkes.

एकीभावस्तोत्र n. desgl. Bühler, Rep. No. 572.

ऐ Interj. Maitr. S. 4,9,21.

ऐरावतक 3) m. N. pr. eines Berges Divjâv. 168.